

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszachenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projektek az Európai Unió
támogatásával valósulnak meg.

DÉNES TAMÁS SÁNDOR MIHÁLY B. BÁBA ÉVA

PROFIKORSZAK VB-EZÜSTTEL (1926–1944)

DÉNES TAMÁS SÁNDOR MIHÁLY B. BÁBA ÉVA

PROFIKORSZAK VB-EZÜSTTEL
(1926–1944)

CAMPUS KIADÓ 2014

ÚJ SZÉCHENYI TERV

Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva

A magyar labdarúgás története II.

**Profikorszak vb-ezüsttel
(1926–1944)**

A MAGYAR LABDARÚGÁS TÖRTÉNETE

A MAGYAR LABDARÚGÁS TÖRTÉNETE II.

Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva

~~Amatőrök és álamatőrök~~

(1926–1944)

Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva

A magyar labdarúgás története II.

**Profikorszak vb-ezüsttel
(1926–1944)**

Szerző: Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva
A történelmi vébéetalalat elfelejtett szerzője című fejezet Sándorné Győr Melinda munkája
Szerkesztő: Dr. Bács Zoltán
Lektor: Dr. Forisek Péter

Képdigitalizálás: Dénes Tamás, Rápolthy Bálint, Sándor Mihály
Címerrekonstrukció: Komáromi Gábor

Borítóterv és nyomdai előkészítés: Barna Ildikó
A borítón Zsengellér Gyula, dr. Sárosi I György, Cseh II László színezett fotója látható.

© Minden jog fenntartva
© Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva
© Debreceni Egyetem

ISBN 978-963-9822-22-1ő A magyar labdarúgás története Campus Kiadó
ISBN 978-963-9822-11-2 A magyar labdarúgás története II. Campus Kiadó

Kiadó: CAMPUS KIADÓ
(Debreceni Campus Nonprofit Közhasznú Kft.)
Felelős kiadó: Miklósvölgyi Péter

Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt.
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

A professzionális magyar futball históriája

Az ötkötetesre tervezett könyvsorozatunk második részét tartja kezében a kedves olvasó. Határozott célunk, hogy feldolgozzuk futballmúltunk tekintélyes emléanyagát, nehogy elnéptelenedjen labdarúgásunk képzeletbeli panoptikuma.

Hogy megállítsa a megállíthatatlant, s pár száz oldal erejéig dacoljon a kérlelhetetlen felleléssel.

Örömmel és büszkeséggel jelentem, az első lépéseket megtettük a kitűzött végcél felé, hiszen a könyvfolyam első darabját 2014. június 29-én Nívódíjjal ismerte el a Magyar Sportújságírók Szövetsége. Úgy hiszem, közel járok az igazsághoz, s nem esem az elfogultság vétkébe, amikor azt írom, hogy ami a színvonalat illeti, a szakma által kitüntetett szerzőkollektíva ebben a munkájában sem adta alább.

Ám maradjunk az objektivitás talaján, mert mint minden az életben, az „elsőszülöttünk” sem sikeredett tökéletesre, akadtak hibái, amelyeket észlelve többen építő jellegű kritikát fogalmaztak meg. Kisserű és öntelt ember, aki tévedhetetlennek képzelet magát, s konokul nem tanul mások bírálaiból. Mi okulunk belőlük, és igyekszünk maximálisan figyelembe venni, hasznosítani az észrevételeket. Nézzük tehát a felvetett problémákat és a véleményünket!

1. Az idézeteknél a többek által hiányolt pontos oldalszámok feltüntetését illetően az átláspontunk az, hogy ezek megadása – kivált a sportújságoknál – nem indokolt. Gondoljanak arra, hogy számos olyan kiadvány akad az archívumokban, amely mindössze négyoldalas! Ezeknél enyhén szólva is furcsa volna az oldalszám megjelölése...

2. A tudományos indíttatású műveknél a lábjegyzetek hiányának felvetése abszolút jogos, viszont meg kell jegyeznem, hogy ezek a lapalján megjelenített hivatkozások jelentős mértékben megnövelnék a terjedelmet, amely ennél a kötetünkönél is eleve rendkívül hosszú.

3. A játékosok portréiról szóló fejezetek esetében több olvasónk kifogásolta, hogy a címek mellett nincsenek feltüntetve a nevek, és így nehéz az adott futballista életpályájára rákeresni a tartalomjegyzékben. Nos, amint tapasztalni fogják az érdeklődők, ezeket az „arcképeket” ezúttal külön részben „állítottuk ki”, és mindegyiknél megtalálható az érintett sportoló teljes neve – a cím fölötti piros mezőben.

Ebben a kötetben labdarúgásunk 1926 és 1944 közötti időszakának, az úgynevezett professzionális érának eseményeiről, a hazai és nemzetközi mérkőzések, illetve tornák történéseiről informálódhat, aki megtisztelt a figyelmével. Számos, a sportághoz közvetlenül, esetleg közvetve kapcsolódó anekdota színesíti a tartalmat. Megtudhatja például a lapjait böngésző: vonzotta-e a magyar naturalizmus és kritikai realizmus vezéralakját, Móricz Zsigmondot a labda pattogása? Kiballagott-e a szegedi Bástyá meccseire a talán legimpresszionistább költőnk, a halk szavú Juhász Gyula? Volt-e valamiféle nexus a német megszállás alatt mártírrá lett politikus, Bajcsy-Zsilinszky Endre és az MLSZ apparátusa között? Ha érdeklik az itt feltett kérdéseimre (és sok egyébre is) a válaszok, kezeskedem róla, megtalálhatja őket a ritka képekkel bőven illusztrált, szép kivitelezésű kiadványunkban.

Jó egészséget, kellemes időtöltést kívánva búcsúzom el a kedves olvasótól! És kérem a sportbarátot, ne feledje, hamarosan elkészül a folytatás, a harmadik, a negyedik, majd az ötödik kötet, amelyekben lépésről lépésre közelebb jutunk futballnapjainkhoz!

Debrecen, 2014. augusztus 4.

Tisztelettel:

Dr. Bács Zoltán
(szerkesztő)

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

Külön utakon a profik és az amatőrök

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

A magyar profi futball bölcsője

1926 nyarára szinte eldöntött kérdés volt a magyar futballban az amatőrizmust lezárandó az amatőrök és a profik szétválasztása. A közeli minta adott volt: 1924-ben Ausztriában, 1925 januárjában pedig Csehszlovákiában vezették be a professzionizmust. Még tartott az utolsó amatőr idény, amikor az érdekeltek már lázasan tárgyaltak a jövőről.

Június 15-én az I. osztályú kollégium kiküldöttei (mai fogalmak szerint a liga), valamint az MLSZ elnöksége tárgyalt az átalakulásról. Hét klub, az FTC, az MTK, az UTE, az NSC, a Vasasok, a „33-asok” és a KAC küldötte vett részt a tanácskozáson, mindegyik a profivá válás mellett volt. **Fodor Henrik dr.**, az MTK futballvezére, akit a *Nemzeti Sport* a profivá átalakulás spiritus rectorának nevezett, szabályozni kívánta az évente rendezhető szövetségi válogatott mérkőzések számát (egyezségre jutottak a tárgyaló felek abban, hogy az MLSZ évente négy profi válogatott meccset rendezhet, kettőt ősszel és kettőt tavasszal), valamint azt, hogy azok bevételéből milyen arányban részesedjenek a klubok és az MLSZ. Közölte, hogy a profiliga felállítása esetén egyszerűsíteni kívánják a szövetség adminisztrációját. Nagy vita folyt az átigazolások rendszeréről. Sokan úgy kívánták megoldani a problémát, hogy azt a megalakítandó profi alszövetség hatáskörébe utalják. Az MLSZ ellenben ezt nem akarta kiadni a kezéből. Megállapodtak arról, hogy a profi mérkőzések bevételének két százalékát az amatőr alszövetség adminisztrációjára fordítják.

Június 18-án arról írt a *Nemzeti Sport*, hogy lassan halad a professzionizmus ügye, mivel a legfelsőbb sportfőhatóság, az Országos Testnevelési Tanács szervezeti kérdésekben több ponton is kifogással élt az MLSZ felé. Zuber Ferenc, az OTT főtitkára ugyanakkor közölte: ezek az észrevételek nem zárják ki azt, hogy a főhatóság a professzionizmus bevezetését és ezáltal az amatőr futball megtisztítását lehetővé teendő engedni fog az MLSZ érveinek, amelyeket a praktikusság diktál. (*Nemzeti Sport* 1926. június 18.) Ennek példaként az OTT elképzelhetőnek tartotta, hogy az átmeneti időszakban amatőr játékosok is szerepelhessenek a profi csapatokban. Ugyanakkor kifejezetten ellene volt annak, hogy az új profi egyesületek ugyanazt a nevet vigyék tovább, amelyiket az amatőrorszakban használtak. Újabb vitaforrást jelentett, hogy a profik, a maguk alszövetségének keretein belül, teljesen szabad kezét követeltek maguknak gazdasági kérdésekben.

Két nappal később Déry Gyula cikket írt a vidéki klubok lehetőségeiről a szaklapba. (*Nemzeti Sport* 1926. június 20.) Ebben kifejtette, hogy csak akkor tudnak megélni a nem budapesti profi egyesületek, ha az első osztályba kapnak besorolást. Azzal érvelt, hogy nagy tőkeerejű mecénások hiányában a vidéki klubok legfőbb bevételi forrásának a jegybevétel ígérkezett, ezért létszükségletnek tűnt, hogy fogadhasák a legerősebb és leghíresebb fővárosi klubokat. Úgy vélte, csak a várhatóan nagy közönséget vonzó mérkőzések kompenzálhatják például a sokszorosára növekedett utazási költségeket.

Július elsején újabb tanácskozást tartottak az érdekeltek, akkorra már biztossá vált, hogy az őszi szezont az „új rend” alapján indul. A professzionista alszövetség megalakítását az MLSZ

rábízta az addigi I. osztályú kollégium vezetőire, azon logikus érvet szem előtt tartva, hogy nagyrészt ezek a klubok alkották a tervek szerint (s aztán így is lett) a professzionista ligát.

Azonnal elkészült felhívás: „A Professzionista Magyar Labdarúgók Szövetsége megalakulását előkészítő bizottság a budapesti I. osztályú kollégium megbízásából felhívja mindazokat az egyesületeket, amelyek bármilyen formában a Professzionista Magyar Labdarúgók Szövetsége megalakulásában részt venni kívánnak, hogy ebbéli szándékukat a kiküldött előkészítő bizottságnak legkésőbb folyó hó 20-ig levélben, a Magyar Labdarúgók Szövetségéhez alanti bizottság címére bejelenteni szíveskedjenek.” Az előkészítő bizottság nevében aláírók között szerepelt a három legnagyobb klub futballvezére, dr. Fodor Henrik (MTK), Szigeti Imre (FTC) és **Langfelder Ferenc** (UTE), valamint negyedikként Reichard Ottó (Nemzeti SC).

Az MLSZ tanácsulése úgy döntött, a szövetség a jövőben amatőr és professzionista tagokból (értsd: egyesületekből – *a szerzők*) fog állni. Meghatározták, mely alakulat minősül amatőrnek: „Amatőr az a labdarúgással foglalkozó egyesület, amelynek tagjai a labdarúgást csak a sport iránti szeretetből űzik, és amely labdarúgóit fizetésben, vagy bármilyen más ellenszolgáltatásban sem közvetett, sem közvetlen úton nem részesíti.” Bekerült az anyagba egy érdekes kitétel: „Az amatőr minőséget esetről esetre az alszövetségi amatőrszűri állapítja meg az országos tanács által elfogadott és a szövetség általános rendszabályaiban foglalt amatőrszabályok szerint. Ez az amatőrszabály nem lehet enyhébb, mint a labdarúgókra nézve megállapított bármelyik legszigorúbb nemzetközi szabály.”

Természetesen meghatározták azt is, hogy ki, illetve milyen egyesület minősül professzionistának: „Professzionista az a labdarúgással foglalkozó egyesület, amely akár csak egy játékosát is fizetésben, vagy bármely más ellenszolgáltatásban, akár közvetett, akár közvetlen úton részesíti.”

Stecovits László (Ferencváros) szerezte a profi éra első gólját

Rögzítették, hogy a professzionista alakulatok a felvételüket megelőzően tőkeerejüket is igazolni tartoznak. Helyesnek vélték, hogy a profi egyesületek óvadékot tegyenek le, működésük zálogaként. (A bajnoki rajtot megelőző napig az óvadékot ki kellett egészíteni a profi játékosok egyhavi fizetésének összegével.)

Közben a klubok is készülgettek, tervezgettek. A Szegedi AK, az egyik legjobb vidéki csapat arra az

állaspontra helyezkedett, hogy három feltétel együttes teljesülése esetén alakul profivá: ha a játékosai többsége is az lesz, ha az anyagi feltételek rendelkezésre állnak, s ha a csapat az első profi osztályba kap besorolást.

Minél biztosabbá vált a profizmus bevezetése, annál lelkesebben találgatták a szurkolók, hogy kiket tudnak a klubok hazacsábítani a külföldön szereplő korábbi kedvencek, válogatott játékosok közül. Különösen erősen táplálták a reményeket azok a hírek, amely az olasz légiós tilalomról szóltak. (Az 1926. augusztus másodikán elfogadott úgynevezett Viareggioi Charta, a Carta di Viareggio egy főben maximálta a csapatonként pályára küldhető külföldi labdarúgók számát az itáliai klubokban. Emiatt számos magyarnak haza kellett térnie.)

Az akkoriban Trevisóból hazalátogatott László Győző, a „33 FC” és az MTK korábbi játékosa elmesélte a *Nemzeti Sport* újságírójának (1926. július 12.), hogy az Olaszországban az előző idényben szerepelt magyarok átlagosan havi 4 millió koronának megfelelő 1500 lírát kerestek, s ez vásárlóerőben még többet is jelentett, tekintettel arra, hogy a kinti árszínvonal alacsonyabb volt. (Fontos kitétel volt az átlagosan kifejezés, mert például az 1925–1926-os olasz idény gólkirálya, Hirzer Ferenc ötezer lírát kapott a Juventustól.) Mivel akkoriban a honi játékosfizetéseket 3,25 millióra tervezték, a hazatérés nem lett volna igazán vonzó a légiósok számára, ha történetesen nem lép életbe a viareggioi megállapodás. László egyébként akkoriban még azt hangoztatta, hogy inkább marad Olaszországban amatőr 1800 líráért, s az ottani állásában kapott pénzéért, mintsem hogy itthon profi legyen. Ugyanakkor értetlenkedett, miért csapnának fel az MTK játékosai a plafonnak tervezett 3,25 millió koronáért hivatásosnak, ha „amatőrként” is megkerestek átlagosan hatmillió koronát.

A leghíresebb külhoni magyar futballista, Schaffer Alfréd akkoriban éppen itthon járt (az előkelő Hotel Britanniában lakott!), és senkit sem kecsegtetett azzal, hogy hazatér az általa különben nagyon is üdvözölt profi korszak nyitányára. Spéci szeretett nagyokat mondani, de még így is sokkoló számokat emlegetett: „A DSV München havi 160 márka, azaz 27 millió korona fizetésért szerződtetett trénernek, melyhez még az év folyamán négy jutalomjáték is járul, s ez szintén nem csekélység. Azt hiszem, ezek után senki sem veheti rossznéven tőlem, ha nem jövök haza.”

Ám ez volt akkortájtban a legkisebb gond. A hamu alatt izzott a parázs, lázadoztak a vidéki klubok, tegyük hozzá, okkal. Az akkoriban a sajtóban nagygyűléseknek (így, egyben!), vagy pályatulajdonosoknak nevezett trió, valamint a közvetlen holdudvar, mint az I. osztályú egyesületek kollégiuma, úgy döntött, hogy nyolc csapat (FTC, MTK, Vasasok, UTE, Nemzeti SC, Kispesti AC, III. ker. TVE, „33” FC) szerepel majd az első profi osztályban. A testület azt is rögzítette, hogy ha mégis nagyobb létszámmal rajtolna a hivatásos élvonal, akkor az 1925–1926-os idény első osztályának kilencedik helyezettje következik a sorban, valamint a második liga legjobbjai, s csak utánuk a legerősebb vidéki együttesek. Ez óriási felháborodást váltott ki az utóbbiak táborában, különösen a Szegedi AK, a Szombathelyi AK és a Debreceni VSC kardoskodott amellett, hogy a legjobb vidéki egyesületek „tőke és játékosanyag szempontjából legalább olyan súlyt reprezentálnak, mint a fővárosi középegyesületek”. A *Nemzeti Sport* beszámolója szerint még azt is fontolgatták, hogy az első osztályba be nem vett középegyesületekkel (ETC, Törekvés, Főv. TK, Zugló, UTSE, BAK, Húsos, Ékszerész és amatőrként a BEAC) ellentétig hoznak létre! Kopfensteiner Manó, a jó nevű szombathelyi építési vállalkozó, a helyi SZAK elnöke azt tartotta volna igazságosnak, ha „a pro-

fi szövetségbe gravitáló 15-16 egyesület egyfordulós körmérkőzésen döntené el a sorrendet” (*Nemzeti Sport* 1926. július 16.), s ezzel azt, hogy mely csapatok kerüljenek az első, és melyek a második profi osztályba.

Okkal nem érti az utókor, miért akarták a nagyok nyolcban maximálni a létszámot, ha több csapat jelentkezett, sőt több megfelelt a feltételeknek. A magyarázat nem túl bonyolult, s kiválóan jellemzi a viszonyokat: a két legnagyobb, az MTK és az FTC a korábbinál is több túrát szeretett volna lebonyolítani, ergo minden korábbinál nagyobb bevételre vágyott a nemzetközi mérkőzésekből, s ezért úgy gondolta, kár lenne a meccsnapokat a hazai bajnokikra elfecsérelni. Dr. Fodor Henrik nem kertelt, világossá tette, hogy klubjának nagyobb bevételt hoz akár egy túramérkőzés, akár egy nívós ellenféllel szembeni hazai nemzetközi találkozó, mint – mondjuk – a Főv. TK-val vívott bajnoki. A maga szempontjából, miként a hasonlóan gondolkodó Szigeti Imrének az FTC szempontjából, feltétlenül igaza volt. Az egyetemes magyar futball érdeke azonban nem esett egybe az övékével. Ellenük dolgozott az osztrák példa: az ottani profiligát 13 bécsi csapat alkotta. Mellettük érvelt viszont a csehszlovák: az ottani labdarúgás krémjét jelentő Středočeská ligában (Közép-Cseh Ligában) az 1925–1926-os szezonban még 12 alakulat szerepelt, de a magyar profi korszak hajnalán a legerősebb ottani klubok éppen lázadoztak, s az 1927-es, féldínyes bajnokságban már csak nyolc vehetett részt az élvonalban.

Érdekes kérdést jelentett, hogy a középegységek miből és mennyiből tudnak üzemeltetni egy profi csapatot. A Nemzeti SC-nél havi ötvenmillió koronás bevételre számítottak, ebből akarták fedezni a játékosok fizetését és a prémiumokat (körülbelül 40 millió korona), az angol típusú menedzser fizetését (4 millió korona) és az egyéb kiadásokat (6 millió korona). Ugyanakkor a nagyok kétségbe vonták, hogy a középegységek képesek lesznek éves szinten valóban több mint félmilliárd koronát elkölteni. Abból indultak ki, hogy az utolsó amatőrévben a mezőny derékhadra 150-200-250 milliót költött csak. (Érdekes, mindenki nagyvonalúan túllépett azon a kérdésen, hogy ha nem fizették a játékosokat, mire folyt el ennyi pénz. Illetve, hogy ha a játékosfizetések nélkül ennyibe került volna az idény, azzal együtt miért lenne sok a félmillió. Tehát mindenki tisztában volt az álamatörizmus tényével, s azt nyíltan vállalta is.)

Az MTK, az UTE és az FTC futballvezérei arra a következtetésre jutottak, hogy a középegységek legfeljebb havi 25 millió koronát tudnak játékosfizetésekre fordítani. A *Nemzeti Sport* róluk

A Nemzeti SC újonnan alakult profi együttese

is írt, alátámasztva az álamatörtség tárgyában tett megállapításunkat: „Nem árulunk el nagy titkot, ha megírjuk, hogy a nagy klubok az elmúlt szezonban is havi 40-80-80 milliót fordítottak futballszakosztályaik céljaira és ez az arány több-kevesebb módosítással meg is marad.” (*Nemzeti Sport* 1926. július 21.) A szövegből nem derül ki, de vélhetően az UTE 40, a másik kettő 80 milliót költött.

A sportlap úgy kalkulált, hogy az FTC és az MTK 80-80, az UTE 45, a Vasas, a III. ker. TVE, a KAC és a „33” FC egyaránt 25, míg az NSC 20 millió koronát lesz képes havonta a profi csapataira fordítani. A *Nemzeti Sport* aznapi ára 2000 korona volt, a lap egyik hirdetéséből azt is megtudhattuk, hogy egy Super X márkájú, 750 köbcentis amerikai motorkerékpár 28 millió koronába került. Ebből kiindulva osszuk el tizzel a ma arányait keresve az összegeket. Arra jutunk, hogy manapság nem lehetne ilyen kondíciókat tartva egy profi gárdát működtetni. A játékosok sem voltak elégedettek az összegekkel, Pataki Mihály, az FTC válogatott centere (aki hivatalosan a nyomdájából élt, amely ellenben a sajtó szerint „nagyon szoros üzleti kapcsolatban állt a ferencvárosi klubbal”), vagy a tímárműhelyt működtető, s a lila-fehér klubon, illetve annak szimpatizánsain, elsősorban a Wolfner bőrgyáron keresztül sok megrendeléshez jutó Fogl testvérpár, Károly és József egyáltalán nem vágyott a profilétre. Ugyanakkor fennállt annak a veszélye, hogy amatőr státusuk fenntartása esetén az úgynevezett amatőrszűri azt állapítja meg, hogy valójában a futballból élnek – ez pedig eltiltással fenyegetett.

Minden klub erősen remélte, hogy az állam redukálja az adóterheket. A vígalmi adó 12,5 százalékról 4,5 százalékra csökkentését sikerült például elérni. Nagy is volt emiatt az elégedettség. Dréhr Imre kijelentette: „A szétválasztásnak, a professzionizmus bevezetésének fő előfeltételeit, az adók leszállítását és a tilalmi idő megrövidítését az állami és a városi hatóságok együttes megértő magatartása folytán sikerült teljes egészében keresztülvinni.” Az MLSZ akkori elnöke még két körülményre felhívta a figyelmet. Fontosnak tartotta azt elérni, hogy átmenjen a köztudatba, hogy a professzionizmus, illetve a profilét egyáltalán nem rossz hírű, ahogyan ő írta „diffamáló”, illetve hogy – azért is, hogy a profi labdarúgásban minél több legyen az intelligens szereplő – lehessenek az állami és városi tisztviselők (másképpen: köztisztviselők) is hivatásos labdarúgók. Nem volt ugyanis ez teljesen egyértelmű, a MÁV például tiltotta alkalmazotainak a profi szerződés megkötését. Hasonló volt a helyzet az egyetemi hallgatókkal, ezért (is) maradt az amatőrség talaján a BEAC.

Malaky Mihály, az FTC korábbi futballvezére, az MLSZ egyik társelnöke biztatta a csapatokat: „Amelyik egyesület nem tudja garantálni a legtisztább amatőrséget, az csatlakozzon inkább a professzionista alakulatokhoz.”

A július 20-i határidőig 30 egyesület jelentkezett a profik közé: a BAK, a BEAC, a Debreceni VSC, az ESC, az ETC, az ETSC, az Ékszerész, a Fővárosi TK, az FTC, a Húsos, a III. kerületi TVE, a „33” FC, a KAC, a KAOE, a Kaposvári MÁV, az MTK, az NSC, a Pécsi SC, a Rákospalotai AC, a Soroksári AC, a Szegedi AK, a Szombathelyi AK, a Testvériség, a TLK, a Törekvés, az UTE, az UTSE, a VAC, a Vasas és a Zuglói AC.

Azt ellenben a kollégium azonnal kinyilvánította, hogy nem mindenki „fér majd be” az első és a második osztályba, előbbi létszámát nyolcban, utóbbit tizenkettőben határozva meg. A jelentkezőknek nyilatkozniuk kellett írásban a profivá válás szándékáról, illetve arról,

kezdte a szezont), Soroksári AC (később kapott új nevet: Soroksári FC), Újpest FC (UTE), Széchenyi (Testvériség), Sabaria (Szombathelyi AK), Hungária (MTK), Turul FC (Főv. TK és Zugló VII. ker. FC), Kispest (KAC), III. ker. FC (III. ker. TVE), Budapesti Vasas (Vas- és Fém munkások SC), Húsos (Húsos SC), Kőbánya (Törekvés), Budai 33-asok („33” FC), Bak FC (BAK), Bástya (Szegedi AK), Városi AC (VAC), Nemzeti Sportkedvelők Clubja (NSC), Ferencváros (FTC), Ékszerészek (utóbb kapott új nevet: Órások), Bocskai (Debreceni VSC).

A névsorhoz két magyarázó mondat feltétlenül tartozik. Az egyik, s ezt már a közgyűlésen kialakult polémia is érintette, hogy a hatályos szabályok szerint a közalkalmazottak nem lehetnek profik, illetve hogy a MÁV vezetősége az utolsó pillanatban, táviratban és telefonon újfent megtiltotta a vasutas egyesületeknek, hogy részt vegyenek a professzionista átalakulásban. (Ez a Testvériséget és az akkor még a DVSC-re alapított Bocskait érintette leginkább, mindkettő vissza is vonta a nevezését a helyzet tisztázásáig. Fischer Mór, a nagy tekintélyű sportdiplomata, a Törekvés, azaz a Kőbánya FC elnöke úgy vélte, az övék már nem vasutas klub, így maradhatnak a mezőnyben. Azzal érvelt, hogy az Országos Testnevelési Tanács, az OTT előírása alapján az új alakulatok teljesen függetlenek a régi amatőregyesülettől. Végül azonban a Törekvés is az amatőrök között indult.) A következő napokban, hetekben a kiesett csapatok helyére a miskolci Attila, valamint a Terézváros FC és a Rákospalota FC került.

A magyar futballtörténelem jó ismerői tudják, a cívissvárosban mégis alakult profi csapat: miután a Bocskai vezetői tisztázták a MÁV Igazgatósággal, hogy az új klubnak szervezetileg semmi köze sincsen a DVSC-hez, elhárultak az akadályok. Sőt, a MÁV igazgatósága körlevélben értesítette a szolgálati főnökségeket arról, hogy a vállalat alkalmazottai számára megengedett mellékfoglalkozás a labdarúgás. Magyarul: MÁV-alkalmazott lehetett hivatásos futballista, de a MÁV által támogatott klub nem léphetett be a hivatásosok táborába.

Már a magyar profi labdarúgás születésekor gyakorlattá lett, hogy a játékosok egyéb foglalkozást is űzték a futball mellett. Példa erre az Újpest FC esete. A lila-fehérek első számú támogatója, Aschner Lipót (egyben a Tungsram vezérigazgatója) 15 játékost helyezett el a gyárában, átlagosan kétfélmillió koronás fizetésért. Miután az egyesület tudott fizetni körülbelül még egyszer ennyit, vagy picivel többet játékosonként, a Megyeri úti profik 4-5 millió koronás havi jövedelemmel számolhattak. Aschner havi tízmillióért angol típusú menedzsert (valójában inkább sportigazgatót) is szerződtetett a csapat élére, a sportigazgatói állást Langfelder Ferencnek, az UTE korábbi futballvezérének ajánlotta fel, amit a Patyinak becézett sportember el is fogadott.

Az MLSZ, illetve a profi alszövetség fontos szabályokkal igyekezett tiszta helyzetet teremteni. Tíz pontos szabályzatában kimondta: 1. Szétválasztáskor minden játékos amatőrnek tekintendő. 2. Minden játékos elszerződhet profinak, de profi játékos csak díj ellenében mehet át más egyesületbe. 3. Amatőr játékosnál egy év az átigazolási idő. 4. Külföldi játékosok bárhová igazolhatók, ha egy év óta Magyarországon tartózkodnak. 5. Egy év a büntetési idő, ha a játékos megegyezés nélkül cserél egyesületet. 6. A profi játékosok 5-60 pengő fizetést kaphatnak. 7. Profi csapatnak legalább 11 szerződtetett játékosának kell lennie. 8. A profi bajnokságban csak „rég” egyesület játszhat. (Ez azt jelentette másképpen, hogy minden profi klubnak volt egy korábbi anyaegyesülete. Mint a Hungária esetében az MTK, vagy a Ferencváros esetében az FTC. Új egyesületként tekintettek a profi klubokra, de azok valójában bizonyos szempontból jogutódok voltak. Hiszen alapvetően az anyaklub eredményei alapján kerültek besorolásra a pro-

fik között.) 9. Augusztus 15-ig meg kell alakítani a csapatot, addig le kell oda szerződtetni legalább 11 profi játékost. 10. Felállították az amatőrzsűrit, amely aztán döntött a külföldről hazajött játékosok tekintetében is.

A profi klubokhoz igazolhattak amatőr játékosokat is, de közülük mérkőzésenként legfeljebb négyet küldhettek pályára. (Dénes Tamás, Hegyi Iván, Lakat T. Károly: *Királyok, Hercegek, Grófok*)

A hivatásosokat tömörítő Játékos Unió alakuló ülésén

Akkoriban a sajtó részéről szórványosan publikált kritika tárgyát képezte, hogy az új egyesületek („munkaadók”, a „vállalatok”) nem foglalkoztak kellőképpen a játékosok („munkavállalók”) érdekeivel. Ha szakszervezetet nem is hoztak létre a futballisták, szakszervezeti jellegű kezdeményezés született, s ez szinte minden faktorban hasonlított a manapság is létező Hivatásos Labdarúgók Szövetségéhez, a HLSZ-hez. Blum Zoltán, a Ferencváros tekintélyes, 38-szoros válogatott fedezete vezetésével 1926. július 31-én megalakult az érdekvédelem célját zászlajára tűző Játékos Unió.

Érdekes, hogy bár augusztus elején még bizonytalan volt, mely két csapattal bővül tízre az élvonal létszáma (ma már tudjuk: a két vidéki, a szombathelyi Sabaria és a szegedi Bástyá került az elitbe), elkészítették a szeptember 5-én rajtoló idény sorsolását. Ebben még A betűvel jelezték az egyik, s B-vel a másik „ismeretlent”. Egyébként miután eldőlt, hogy valóban a két egykori SZAK-kal egészül ki a mezőny, a szövetség újszerű regulát alkalmazott. „Szombathelyre, illetve onnan való utazáskor 480 pengő (6 millió korona), Szegedre, illetve onnan való utazáskor 400 pengő (5 millió korona) számítható fel csapatköltség fejében, mindenkor az elszámolásba beállítva. (MLSZ Hivatalos Közlönye 1926. augusztus 13.)

A Sabaria hivatalos elnevezésében is szerepelt a talányos L. SZ., ami Labdarúgók Szövetkezetét jelentette. Más klubok, így a Kispest FC nevükben ezt nem rögzítették, de szövetkezeti alapon működtek. Ez még a futballvezérek között is okozott némi etimológiai problémát. Mayer Béla – akinek nevére sorozatunk első kötetében a kispesti profiper kapcsán bukkanhattak olvasóink –, miután csapata belépett a Magyar Professzionális Labdarúgók Szövetségébe, úgy fogalmazott: „A KAC elhatározta proficsapata felállítását Kispest néven. A KAC, mint olyan, nem válik profiklubbá, hanem szövetkezeti alapon oldja meg a kérdést. Erre vonatkozó munkásságunk kitűnő eredménnyel járt. Kispesten mindenki lejegyezte a maga néhány millióját. Eddig 200 millión felüli összeget gyűjtöttünk, de reményünk van arra, hogy a szövetkezet végeredményben legalább 400 milliós tőkével alakul meg.” (Nemzeti Sport 1926. augusztus 4.)

Utána következett még egy gyönyörű gondolat, ékes reflexióként az álmátörtség időszaka: „Első reményünkben, Kispest társadalmának áldozatkészségében tehát nem csalódtunk,

a második reményünk viszont az, hogy a játékosok is megértéssel lesznek irányunkban. Elvéként kimondtuk, a játékosainknak a nagyobb nehézségekkel járó első évben sem adunk többet, mint amennyit eddig folyósítottunk, vagyis annyit fizetünk nyíltan, amennyit eddig titokban nyújtottunk. Nálunk kétmillió korona lesz a legmagasabb fizetés.” (Vagyis: a legjobban kereső játékos a havi fizetéséből ezer darab sportnapilapot vásárolhatott.) Alkalmasint a fentiekből is kiderült már, nem volt makulátlan szépségű a menyasszony. De a frigy megkötött. Elkészültek a szerződések – tulajdonképpen formaszerződések, amelyeket aztán minden klub csekély módosítással átvett.

A Ferencvárosnak a labdarúgóival megkötött szerződéseiből három érdekes kitéltet idézünk. A 3. pont szerint „A játékos köteles mindent elkövetni, hogy magát a legjobb kondícióban tartsa és a leghatásosabb szolgálatokat nyújthassa klubjának. A klub illetékes szerveinek utasításait, vonatkozzanak azok a tréningre vagy az életmódra, köteles a legszigorúbban betartani.” Az 5. pont kimondta: „A játékos nem vállalhat állást a klub beleegyezése nélkül, és nem lakhat olyan helyen, melyet a klub erre alkalmatlannak talál.” A 8. pont tartalmazta a javadal-mazást, ez a Ferencvároshoz visszatért Schlosser Imre esetében hetenként hatvan pengőt jelentett a kontraktusa alapján „fixen”, s járt neki 40 pengő a győztes, 24 pedig a döntetlenre végződött mérkőzések prémiumaként. (Megfigyelhető: a szerződésekben már az új pénznemben, pengőben kötötték ki az összegeket. Egy pengő 12 500 koronának felelt meg. Korábban említettük, hogy az újpesti játékosok 4-5 millió koronás havi jövedelemre tehettek szert. Ez 320-400 pengőnek felelt meg. Ehhez képest „Slózi” csúcsgázsit kapott, csak a futballal meg tudott keresni közel ennyit.) A Ferencváros profi csapatában egyébként hárman is amatőrszerződéssel játszottak: Pataki Mihály, Héger Ferenc és dr. Müller Ferenc. Csakúgy, mint a Hariháromban Zsák Károly és Beller László.

Az új időket jelezte, hogy a profi alszövetség úgynevezett turnikéket, számlálógépeket állíttatott fel az Üllői úti, a Hungária körüti és az újpesti stadionban (s ezekhez kölcsönt folyósított), a jegybevétel korrekt elszámolásának érdekében. Tényleg mindenre kiterjedt a figyelem, és valóban minden készen állt az új korszak kezdetére.

És 1926. augusztus 29-én – az MTK–Hakoah nemzetközi mérkőzés felvezetéseként – a Ferencváros és a Budai 33 lejátszotta az első élvonalbeli bajnoki mérkőzést a profi korszakban. (*Nemzeti Sport* 1926. augusztus 30.)

*A bécsi Hakoah játékosai
(balról az ötödik Guttman
Béla) előmeccset játszottak
az első profi bajnoki előtt*

„Nagy volt a Fradi, jó lesz a Fradi!”

Az első profi idény minden kétséget kizáróan a Ferencvárosé volt. A zöld-fehérek már az utolsó (ál)amatőr szezonban letaszították a trónról az MTK-t, mégsem volt teljesen nyilvánvaló, hogy az új korszak hajnalát is uralni fogják. Igaz, talán minden vetélytársnál jobban megerősítették a csapatukat.

Az utolsó amatőr idényt még a Huber – Takács I, Hungler II – Furmann, Müller, Blum – Mácsay, Steczovits, Pataki, Sándor, Tóth-Potya alaptizeneggyel nyerték meg a zöld-fehérek, rajtuk kívül három bajnoki mérkőzésnél többet csak a fiatal Kohut I Vilmos, valamint Varga I István és Héger Ferenc játszott. Noha tavasszal még a válogatottban is szerepelt, Tóth-Potya 35 évesen visszavonult, s minden energiájával a csapat felkészítésére, az edzői munkára koncentrált. Bölcs döntésnek ítéltjük, nyilvánvaló, hogy a rendkívül tehetséges és nagyon gyorsan fejlődő Kohuttal nem bírta volna a versenyt. Viszont „igazi” edző lett, tudományos eltökéltséggel. Edzésnaplót vezetett, írta a játékosai teljesítményét, bevezette a téli alapozást s a bemelegítést.

A Ferencváros legendás krónikása, Nagy Béla egyik munkájában megszólaltatta „Potya” fiát, doktor Tóth Istvánt: „Apámnak az FTC volt a mindene. Amikor a frontszolgálat után Brüll Alfréd segítségével leszerelt, az MTK-ban mindent megkapott volna. Bár megélhetési problémákkal küszködött, nem hagyta cserben a csapatot. Akkor Blummal, Patakival, Takács I-gyel ők, az öregek mentették meg a klubot, nehogy a középszerűségbe süllyedjen. Később apám tudatosan készült az edzői pályára, igaz, ebben befolyásolta a nagy világegés is. Mérnöki tanulmányait, amelyeket egy erdélyi rokon segítségével végzett, kénytelen volt abbahagyni. Ekkor érlelődött meg benne, hogy edző lesz. Tervszerűen képezte magát, a magyar, az angol, a német és az olasz szakirodalom mellett nagy hangsúlyt fektetett az elméleti megalapozottságra. Különösen a pedagógiai, a pszichológiai és az orvosi tudományokból merített sokat.”

Tóth-Potya volt az egyik kezdeményezője a hazai edzői kollégium megalakításának. Módszereiről így beszélt hajdanán: „Mióta a Ferencváros sorra aratja a győzelmeit, sokan ostromolnak a tréningmódszerem miatt. Pedig a labdatréning nálam is úgy megy, több-kevesebb különbséggel, mint másutt. Én a módszerem sikerét annak tulaj-

A tablón a ferencvárosi bajnokok fotói láthatók

donítom, hogy már a kezdet kezdetén arra törekedtem, hogy megteremtsem a csapat lelki egységét. Ami a voltaképpeni tréninget illeti, itt a legfontosabb elvem az egyéni bánásmód. Mindenkit különleges képességeinek és egyéni tulajdonságainak megfelelően kell kezelni.”

Tóth-Potyá részben kényszerűségből átalakította a profivá lett Ferencvárost. A legfontosabb játékos, a csapat agyának és szívének tartott középfedezet megtalálására helyezett nagy hangsúlyt, ő maga is tiszttában volt azzal, hogy Müller doktor ugyan a kerete legokosabb és legműveltebb, de nem a legnagyobb tudású futballistája. Azt is sejtette, hogy régi harcostársa, a már szintén a harmincon túl járó Blum Zoltán helyére is előbb-utóbb be kell építenie valakit. Summa summarum: az egyik legfajslúyosabb feladatának a fedezetsor megerősítését tartotta. Szerencsájére hamar ráakadt a megfelelő középfedezetre: az új olasz szabályok miatt Bukovi Mártonnak nem volt maradása a bajnoki ezüstérmes Alba Románál. A balfedezet kiletén sem kellett sokat gondolkodnia: a klub korábbi játékosát, a méretben és formátumban is Tóth-Potyához rokonítható Obitz Gábort hazacsalta a magyarországi profizmus híre. (Bukovihoz hasonlóan Obitz is nagyon jól futballozott külföldön az 1925–1926-os idényben. Megnyerte a Holstein Kiellel az északnémet bajnokságot, s elődöntőbe jutott csapatával az országos bajnokságban.) Mindketten nagy nyereséget jelentettek a Ferencváros számára. Sőt még az sem túlzás, hogy Bukovinál nagyobb szerepe senkinek sem volt az első profi bajnokság megnyerésében. A *Nemzeti Sport* ebben a szezonban osztályozta először a játékosokat (egyőtől ötíg kaptak érdemjegyeket a futballisták), a Fradi középfedezete bizonyult a legkiválóbbnak. Feltétlenül meg kell említeni még egy nagy viszatérőt: Schlosser Imre újra zöld-fehérbé öltözött. Idősebb volt, mint az edzője, s nem futballozott már csúcsformában, de a 14 bajnoki meccsén még mindig 11 gólt tudott lőni. Noha aztán játszott még egy szezon a Budai 33-ban, ez volt az utolsó nagy idénye. Csak a hivatalos bajnokságokat tekintve (1906-tól 1927 nyaráíg) 15 szezonat játszott Magyarországon, s

Schlosser (jobbra) és Dürnschmidt
(Wiener AC)

Fővárosi stadionhelyzet

Így festett az 1926–1927-es idényben a budapesti pályák befogadóképessége: Ferencváros (Üllői út): 40 000, Hungária (Hungária körút): 40 000, Újpest (Megyeri út): 25 000, Postás-pálya: 15 000, BEAC-pálya: 12 000, Millenáris: 12 000, MÁV: 10 000, Amerikai úti stadion: 10 000, MAC-pálya (Margitsziget): 8000, III. kerületi TVAC: 8000, Kispest: 6000, OTE-pálya 5000, MAFC: 5000, URAK: 5000, Törekvés: 4000, ETC: 4000.

A futballértelemben vett Budapesten (az esetleges kötőzőködőknek ajánljuk figyelmébe, hogy az alapstatisztika a BLSZ-től származik, s hogy a korabeli Nemzeti Sport alcíme ehhez az anyaghoz A budapesti pályák befogadóképessége volt) tehát 16, legalább négyezer főt befogadni képes létesítmény volt.

ezek közül csak kettőben nem nyert bajnoki címet. Hétszeres bajnok volt a Ferencvárossal, s hatszor az MTK-val. Az első és az utolsó bajnoki címnyerése között kereken húsz esztendő telt el. Utolsó zöld-fehér idényének kedvenc játszótársa, Kohut Vilmos még nem tudott járni, amikor Slózi tatát már bajnokká avatták!

Tóth-Potya az 1925–1926-os Fradihoz képest új csatárossal nyerte meg az első profi bajnokságot: Rázsó (eredetileg Rothenstein) Izidor az idény elején érkezett az Ékszerészekből, ahol hajdanán még Bukovi Márton klubtársa volt. Dán Vilmos ősszel szállt be először, korábban a Turul FC legénységét erősítette. Slózi, mint azt már említettük, hazatért Ausztriából, Kohut pedig elfoglalta Tóth-Potya elárvelt helyét. Csak Pataki Pityke maradt meg hírmondónak az előző alapcsapat támadóötöséből.

A Ferencváros győzelemmel kezdte az idényt, s egyben a profi korszakot, Steczovits László augusztus 29-én a Budai 33-nak lött találatát volt az éra első élvonalbeli bajnoki gólja. A 6:2-es sikerrel a Fradi az első helyen zárta a nyitó fordulót, de aztán a kilencedikig csak kétszer állt az élen. November 21-én visszavette az elsőséget a Hungáriától, s utóbb már nem is engedte át másnak a vezetést. A zöld-fehérek és a kék-fehérek egyben presztízscsatát is vívtak, Brüll Alfréd egy ezüstkupát, Szigeti Imre a klubja nevében 11 ezüst stopperórát ajánlott fel annak a félnek, amelyik eredményesebben szerepel az egymás elleni mérkőzéseken. Miután a Ferencváros május 8-án 4:1-re legyőzte a Hungáriát, a vesztes elnöke átadta a serleget. A franzstadtiak aztán megkapták az értékes stoppereket is – a szigorú szabályzat szerint azonban az amatőr státusban lévő Pataki Mihály nem kaphatott a kollekcióból, őt később az egyesület egy ezüst sétabottal kárpótolta. (Brüll és Szigeti a futballban riválisok voltak, a magánéletben meg szinte szomszédok. Az Andrássy úton egymásra nézett a lakásuk ablaka.) Szigeti egyébként az idény végén értékelte a szezont (*Nemzeti Sport* 1927. június 10.), s ebben fájalta, hogy a sajtó egy része a valóban rosszul sikerült pünkösdi tornaszereplés után kétségbe vonta a zöld-fehérek sikerének jogosságát.

„Felháborít ez a következtetés, mely becsülettel, sportszerűen s makulátlanul kivívott eredményeinket kezdi ki. Az első osztályú ligabajnokságot 7 ponttal az Újpest, s 11 pont-

Kiskorú profi mezőny

Nagyon érdekes összeállítást közölt a *Nemzeti Sport* első 1927-es száma az őszi idényben szerepelt játékoskeretek korösszetételéről. Jó reflexió arra, hogy akkoriban mennyivel alacsonyabb volt az átlagéletkor.

A listavezető Ferencváros átlagéletkora volt a legmagasabb (26 év), de ebbe alaposan belejátszott az „öreg Slózi” futballistának már élemedett kora. Az akkor a 38. évében járó balösszekötő szélsője, **Kohut Vilmos** ellenben még csak 20 évet számolt. A zöld-fehéreknél Blum Zoltán (34) és Pataki Mihály (32) is belépett addigra a harmincasok táborába.

A Hungária és a III. kerületi TVAC következett a sorban, 25 éves és egy hónapos átlagéletkorral. Az előző évtized sikercsapata már túljutott egy kisebb generációváltáson, a keret 13 játékosa volt 25–27 év közötti, köztük olyan rutinos és hosszú évek

tal a Hungária előtt nyertük. Csapatom a legtöbb gólt rúgta, a legkevesebbet kapta, az egész bajnoki évben egyetlen mérkőzést veszítettünk, tavasszal pedig eldöntetlen bajnoki eredményünk is csak egy volt. Magyar csapat pünkösdig nem győzött le, az idegen nemzetbeliek közül is egyedül csak a Slavia, de Prágában is miénk volt a mindenki által elismert erkölcsi győzelem” – mondta. Majd hozzátette, hogy a Ferencváros szinte végigjátszotta a teljes évet, a bajnokság mellett megnyerte a Téli Kupát és a Húsvéti Serleget, bejutott a Magyar Kupa döntőjébe (aztán azt is megnyerte – *a szerzők*), s noha néhány sorozatban megtehetette volna, hogy nem mindig a legjobbjait küldi pályára, a vetélytársak iránti tiszteletből és a tisztességes verseny érdekében ezzel sohasem élt.

Az Újpest ősszel a Teknőnek csúfolt pályáján 0:0-ra végzett a Fradival, de akkor még csak a harmadik helyen állt. A hónap végére feljött másodiknak, s attól kezdve csak egyetlen fordulóra csúszott vissza harmadiknak. A két Fogl pályafutása csúcán járt, teljesítményük meghatározta a gárda egész évi produkcióját. Meg kell említeni, hogy a lila-fehérek szinte teljesen új együtttest építettek a korábbi válogatott fedezet, Pozsonyi Imre irányításával, hiszen alapcsapatukból Beneda, Wilhelm I és II, Lutz II, Péter, valamint a külföldről hazatért Künstler és Jeszmás nem játszott náluk bajnoki mérkőzést az előző idényben. A három pillér, P. Szabó, Borsányi és sérüléséből felépült Fogl III igen, sorrendben egyet, hármat és hatot. Az év során tizenkét újpesti kapott helyet az A-válogatottban, közülük Szaffka és Szulik mindössze két-két bajnokin lépett pályára.

A Hungária nehezen viselte, hogy Orth György csak nagy sokára épült fel a rettenetes sérüléséből, aztán meg hogy sokáig nem tudta visszanyerni igazi formáját. Egyébként is sok gond, temérdek sérülés nehezítette a kék-fehérek helyzetét. Jellemző, hogy a bajnoki mérkőzések kétharmadánál többször csak négyen (Kléber, Nádler, Molnár és Opatá) játszottak. A rutinos Kropacsek Ferenc védett az őszi mérkőzések többségén, de Portugáliában eltört a keze, kint Kutrucz helyettesítette, aki ellenben itthon bajnoki találkozón nem jutott szóhoz. Újvári József volt a tavasz nagy része, de az idény végére megérkezett Biri János Olaszországból, s vele sokat erősödött a védelem. Biri nagyszerűen védett a KK-indulásról döntő

óta a klubot erősítő játékosok, mint Orth, Molnár, Braun, Kropacsek, Nádler, Opatá és Mandl. Senkey „Ica” volt a korelnök a maga 28 évével. Az akkor újlakiaknak titulált „kerületből” az utolsó szezontól, 33 éves Szabó Jenőt nevezhették a szurkolók „több mint rutinos” játékosnak.

Akkoriban a hatályos családügyi törvény szerint még 24 éves kortól kezdődött a nagykorúság, a szerkesztők élcelődtek is azon, hogy a többi csapat közül egyedül az Újpest nagykorú. Schaller 31, Fogl II és Szaffka már 30, ellenben a tavasszal a válogatottba is bekerült Wilhelm II még csak 18 éves volt.

A Vasanak nem akadt 30 feletti játékosa, a budai fekete-fehérek pedig nem „harminchármasok”, hanem huszonhármasok voltak a koruk alapján. Egy másik fekete-fehér brigád, a Nemzeti átlagéletkora számított akkor a mezőnyben a legalacsonyabbnak, a későbbi válogatott Bihámy Béla a 17 évével az egész mezőny Benjáminjának mondhatta magát. Az inkább edzői pályafutása alapján ismert Volentik Béla is mindössze 18 éves volt. A teljes képhez tartozik, hogy tavasszal érkezett az NSC-be néhány, Olaszországból hazatért, rutinosabb játékos.

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

pünkösdi mérkőzéseken. Ősszel jól indult, tavaszra elszürkült a Birihez hasonlóan (de a kapusnál háromnegyed évvel korábban) Itáliából hazigazolt Tritz Lőrinc. A Hungária októberben teljesített csak igazán jól, a tavaszi idény elején még az ötödik helyre is visszacsúszott. Nem volt reális esélye a bajnoki aranyra.

Az idény legkellemesebb meglepetését a Sabaria szerezte. A szombathelyi csapat csattanós választ adott azoknak, akik kételkedtek abban, hogy a vidéki élklubok méltó vetélytársai lehetnek a budapestieknek. Szenzációsan kezdte az idényt, előbb Kispesten győzött 4:1-re, majd a profi I. liga első vidéki bajnoki mérkőzésén 1:0-ra legyűrte az Újpestet is. Különleges körülmények között: a 4000 néző többségének legnagyobb boldogságára már az első percben gólt szerzett Mészáros révén a Sabaria úgy, hogy addig újpesti mezőnyjátékos nem is ért a labdához! A második, majd a harmadik forduló után is az élen állt a sárga-kék alakulat, igaz, utána összecsuklott, s – egy mérkőzéssel kevesebbet játszva a Hungária kivételével az összes vetélytársánál – az utolsó előtti helyen telelt. Ám a nagyszerűen sikerült dél-európai túrára, s a sikeres átigazolásokra építő vasiak nagyszerű tavaszt produkáltak. Révész Béla hetek alatt ráncba szedte a játékosokat, a csapata tizenkét pontjánál többet csak a Ferencváros gyűjtött. Nem csoda, hogy a szombathelyiek a negyedik helyen zárták történetük első élvonalbeli idényét.

Orth Györgyöt virágcsokorral köszönti Brüll Alfréd elnök

Dán kapura fejel a Ferencváros–Kispest összecsapáson

A kis Taki lőtt egy hatost, aztán vonatra ült

Különleges futballév volt az 1926–1927-es a válogatott számára is. A hármas nyerőszériát a balul sikerült ibériai túra követte, majd következett az április mélypont. Akkor ki gondolta volna, hogy a válogatott körülbelül 50 nappal később története legfölkényesebb győzelmét aratja? A franciák bánták a nagy formajavulást. A kilenc mérkőzésen egyébként éppen fél-száz játékos lépett pályára.

A sorban az első összecsapás a lengyelek elleni 4:1. A Hungária úton, 9000 néző előtt, Kiss Gyula szövetségi kapitány, fogalmazunk úgy, „kísérleti csapatot” küldött pályára a magyar profiéra első A-válogatott mérkőzésén, még jó pár amatőr játékossal. A kor nagy sztárjai közül csak az újpesti „Fogl-gát” szerepelt. A válogatott a Remete – Fogl II, Fogl III – Raix, Sándor, Bobrik – Senkey II, Horváth, Kautzky, Dobos, Szidon összeállításban játszott. (Például Budapest válogatottjának tagjaként Dudás, Borsányi, Takács II, Jeszmás, Schlosser és Kohut, az olasz Reggianából behívott Hajós társaságában – hogy csak néhány nevet említsünk – három nappal korábban Drezdában, Közép-Németország csapata ellen lépett pályára. Az eredmény és a játék egyaránt kiábrándító volt, 5:1-re nyertek a hazaiak.) A lengyelek ellen a pazar szabadrúgásgólt is szerző Fogl II volt a mezőny legjobbjá. (A két Fogl egyébként két nappal később Temesvár ellen is játszott, és ugyancsak a Hungária úton. Nem rajtuk múlt, hogy 1:1-gyel zárult a találkozó.)

Hugo Meisl, az osztrákok futballpápája azt mondta a szeptember 19-i, bécsi mérkőzés előtt – amely különben az első olyan volt, amelyen mindkét oldalon profi játékosok szerepeltek –, hogy „3:2 lesz az eredmény, de nem tudom, melyik csapat javára”. Kiváló, de végül szomorú jósnak bizonyult, merthogy a magyar válogatott nyert, elsősorban a remekelő védelemnek, a szombathelyi Weinhardt Ferenc kapusnak, s az előtte játszó újpesti Fogloknek köszönhetően. A bécsi Hohe Wartéban az ugyancsak a szombathelyi klubból beválogatott center, Holzbauer József góljával már a 2. perctől vezetett a magyar csapat, ám a házigazdák a második játékrészben Wessely és Höss révén fordítottak. (A vezető találatot szerző Otto Höss később légiósként a magyar bajnokságban, a szegedi Bástya csapatában is játszott!) A

A sötét inges magyar fiúk 4:1-re legyőzték a „másodklasszist képviselő” lengyeleket a Hungária úton

hajrá a magyaroké volt, a később tragikus körülmények között, egy rendőrgolyó által megölt Jeszmás József kiegyenlített, majd a fiatal Kohut Vilmos a 83. percben megszerezte a győztes gólt is. A Kiss Gyula szövetségi kapitány által irányított magyar tizenegy összeállítása a következő volt: Weinhardt – Fogl II, Fogl III – Borsányi, Wéber, Rebró – Braun, Mészáros, Holzbauer, Tritz (Jeszmás), Kohut.

A svéd futballisták 1926 novemberében negyedszer jártak Budapesten, és mind a három korábbi meccsüket elveszítették. Ezt is. A státusuk szerint profik csaptak össze amatőrökkel –, de ez inkább csak két jogi kategória, a svédek derekasan helytálltak, a vereség ellenére is. A magya-

Fogl II Károly méltatlankodik. A madridi válogatott kapitánya nem érti...

rok kifejezetten jól futballoztak, megérdemelten nyertek. Kiss Gyula szövetségi kapitány a Weinhardt – Fogl II, Fogl III – Rebró (Wéber), Kléber, Obitz – Braun, Molnár, Opatá, Schlosser, Kohut csapatot játszatta. A gólokat a két szélső (Braun, Kohut) és a center (Opatá) szerezte. A legnagyobb ünneplés Schlosser Imrének jutott, akit az MLSZ a 75. válogatottsága alkalmából köszöntött, beleszámítva a ma már nem hivatalosnak számító találkozókat is. Slózi egyébként ötéves szünet után volt ismét magyar klubból válogatott.

Decemberben az Ibériai-félszigeten túrázott a magyar válogatott. Karácsony előtt néhány nappal Vigóban játszott, nem a legjobb előjelek után. Tizenötödikén Madridban kikapott 5:2-re, igaz, profi válogatott néven, ezért e találkozó nem számított hivatalosnak. Ám nem sikerült jobban a december 19-i összecsapás sem, ezen a Weinhardt – Fogl II, Fogl III – Borsányi, Bukovi, Obitz – Braun, Molnár, Holzbauer, Opatá, Kohut tizen-

egy megint majdnem 5:2-re kapott ki. Szerencsére Weinhardt, a szombathelyi Sabaria kapusa kivédett egy tizenegyeset. Az úpesteri Borsányi helyén az első félidőben három percen keresztül (!) a szegedi Tóth Jenő játszott, aki soha többet nem került be a nemzeti tizenegybe. A gólokat 0:2-nél és 1:3-nál Opatá Zoltán és Braun József szerezte.

December 26-án Portóban a portugálokkal játszott a... Indokolt a három pont, mert tulajdonképpen nem is a válogatott, hanem a Sabaria és a Hungária vegyese. A portugálok mindig is hivatalos országok közötti mérkőzésnek tartották ezt a meccset, így 74 évvel később, 2000-ben a magyar szövetség is annak ismerte el. A találkozó hátteréről így írt a *Nemzeti Sport* 1926. december 29-i száma: „A Hungária-Sabaria kombinált nem tudta legyőzni a portugál válogatottat. Az MLSZ erélyes állásfoglalása folytán a magyar–portugál válogatott mérkőzés ezúttal elmaradt, de az ott túrázó Hungária és Sabaria vezetősége nem tudott kitérni a portugálok óhaja elől és karácsony másnapján kombinált magyar professzionista csapatot állított ki a két klub játékosából. Ellenfelük a portugál válogatott csapat volt. Az MLSZ is és a túrázó csapatok is megtettek nyilván mindent, hogy elejét vegyék az ilyenkor mindig kézenfekvő világgá kürtölésnek, hogy a magyar válogatott csapat érte el a sovány eldöntetlent, de nem állhatnak oda minden külföldi újságíró tolla mögé és így el kell készülnünk arra, hogy egyesek a portói 3:3-as eredményt a magyar válogatott terhére fogják elkönyvelni.” A magyar csapat összeállítása a követ-

kező volt: Weinhardt – Nagy, Mándi – Pesovnik, Kléber, Nádler – Braun, Molnár, Holzbauer, Orth, Jeny. Holzbauer és Braun góljával az első félidőben kétgólos vezetést szereztek a magyarok, akik fölényben is játszottak. A portugálok a fordulás után tizenegyesből szépítettek, majd pár perccel később Weinhardt hibájából ki is egyenlítették. Később a vezetést is megszerezték, szerencsére a hajrában Holzbauer második gólja legalább 3:3-ra kozmetikázta az eredményt.

Április 10-én két hivatalos mérkőzést is vívott a magyar labdarúgó-válogatott. A valóban A-válogatott súlyos és megmagyarázhatatlan vereséget szenvedett Bécsben (0:6), a második vonal, névleg ugyancsak A-válogatottá előléptetve 3:0-ra megverte az Üllői úton a jugoszlávokat. A bécsi mérkőzés volt a 60. magyar-osztrák, el tudtak volna eleink képzelni másfajta emlékeztetőt is az alkalomra, mint a 0:6-ot. Jellemző, hogy Blum, az osztrákok csapatkapitánya szerint Schlosser Imre volt a magyar csapat legjobbjá, aki 68. alkalommal, s egyben utoljára szerepelt a válogatottban. Az első és az utolsó fellépése között 21 év telt el. A Beneda – Fogl II, Fogl III – Borsányi, Lutz II, Obitz – Rázsó, Molnár, Dán, Schlosser, Kohut összeállítású, tulajdonképpen Molnárral, majd a helyére beállt Opatával megerősített (?) Újpest–Ferencváros „vegyes” nem tudta megállítani az osztrák hengert. Ugyanaznap a Szulik – Hungler II (Szaffka), Dudás – Werner, Volentik, Péter (Sándor) – Schmidt, Vigh II, Orth, Siklóssy, P. Szabó tizenegy a második profi ligában szereplő miskolci Attilából beválogatott Siklóssy, valamint Orth és P. Szabó egy-egy góljával 3:0-ra verte a jugoszlávokat. Orth György akkor játszott először itthon a válogatottban emlékezetes és nagyon súlyos bécsi sérülése óta. Érdekes, hogy a két csapatban összesen tíz Újpest-játékos lépett pályára, még érdekesebb, hogy mindkét kapus a lila-fehérektől került be, egyaránt újoncként. Szulik Rezső soha többet nem védhetett az A-válogatottban, Beneda Istvánnak még jutott két meccs.

Két héttel a bécsi kudarc után Prágában újabb pofont kapott a magyar válogatott, a magyar futball. A becsületgölt Sabaria csatára, Mészáros István szerezte lecserélése előtt három perccel, az első félidő 42. percében. Kiss Gyula csapatának összeállítása a következő volt: Weinhardt – Fogl II, Hungler – Furmann, Bukovi, Obitz – Opatá, Mészáros (Jeszmás), Dán, Pataki, Kohut.

Közel ötven nappal később ellenben a pokolból a mennybe jutott az együttes. Egyetlen alkalommal lőtt 13 gólt 90 perc alatt: 1927. június 12-én, a franciáknak. Az összeállítás objektíven: Weinhardt – Fogl II, Fogl III – Pesovnik, Köves-Kvasz, Rebró – Schmidt, Takács II

Az osztrák (fehér mezben) és magyar válogatott közös fotója

(Opata), Orth, Skvarek, Kohut. Szubjektíven: a kor legjobb védőkettőse meg egy pazar belső-hármas, amelyben a jobbösszekötő Európa egyik leggólerősebb csatára, a középcsatár minden idők egyik legjobb magyar futballistája, aki szörnyű lábtörése után mindössze a második mérkőzését játszotta a nemzeti tizenegyben, s talán ez volt az utolsó meccse, amelyen igazi fényében csillogott, a balösszekötő pedig egy újonc, aki két góllal debütált. A mérkőzés főhőse az elképesztően gólerős Takács II József volt. A „kis Takinak” másnap a klubjával, a Vasassal már Aradon volt fellépése. Megállapodott Kiss Gyula szövetségi kapitánnyal, hogy ha három góllal vezet a magyar csapat, nem kell megvárnia az utolsó hármas sípszót. Társaival alaposan túlteljesítette a tervet, már 12:1-re vezettek, amikor Taki „elkéredzkedett” Fogl Károly csapatkapitánytól, s lement a pályáról. Ám még így is lekéste a vonatot, s ezért lemaradt az aradi mérkőzésről, mert a szurkolók túl sokáig kértek tőle aláírásokat. Jó sztori a nők nagy rajongójáé, Orth Györgyé is: a mérkőzés másnapján, hétfő reggel kilenc órakor fogházba vonult, hogy letöltse egynapos büntetését, amelyet párbajvétség miatt róttak ki rá.

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

7 mérkőzésen: Fogl II Károly (Újpest), Fogl III József (Újpest)

6 mérkőzésen: Kohut Vilmos (Ferencváros), Weinhardt Ferenc (Sabaria)

5 mérkőzésen: Opata Zoltán (Hungária)

4 mérkőzésen: Braun József (Hungária), Molnár György (Hungária), Obitz Gábor (Ferencváros)

3 mérkőzésen: Borsányi Ferenc (Újpest), Bukovi Márton (Ferencváros), Holzbauer József (Sabaria), Orth György (Hungária), Rebró Béla (Hungária)

2 mérkőzésen: Dán Vilmos (Ferencváros), Hungler János (Ferencváros), Jeszmás József (Újpest), Mészáros István (Sabaria), Pesovnik László (Sabaria), Sándor József (Ferencváros), Schlosser Imre (Ferencváros), Schmidt János (Budai 33), Wéber Lajos (Bástya)

1 mérkőzésen: Beneda István (Újpest), Bobrik Károly (Postás), Dobos Károly (Postás), Dudás Gyula (Kispest), Horváth László (III. ker. TVAC), Jeny Rudolf (Hungária), Kautzky József (Törekvés), Kompóti-Kléber Gábor (Hungária), Kvasz János (Hungária), Lutz II Lajos (Újpest), Mandl-Mándi Gyula (Hungária), Nádler Henrik (Hungária), Nagy János (Sabaria), Péter József (Újpest), P. Szabó Gábor (Újpest), Raix Gusztáv (Kispest), Rázsó Izidor (Ferencváros), Remete Imre (Hungária), Senkey II Gyula (Hungária), Siklóssy Antal (Attila), Skvarek György (Hungária), Szaiffka Zoltán (Újpest), Szidon Rezső (Újpest), Szulik Rezső (Újpest), Tritz Lőrinc (Hungária), Vígh-Wilhelm II János (Újpest), Volentik Béla (Nemzeti SC), Werner Ignác (III. ker. TVAC)

1926. 08. 20.	Bp., Hungária út	LENGYELO.	4:1 (3:0)	Kautzky, Horváth, Fogl II, Senkey II
1926. 09. 19.	Bécs	AUSZTRIA	3:2 (1:0)	Holzbauer, Jeszmás, Kohut
1926. 11. 14.	Bp., Üllői út	SVÉDO.	3:1 (2:0)	Braun, Opata, Kohu
1926. 12. 19.	Vigo	SPANYOLO.	2:4 (1:2)	Opata, Braun
1926. 12. 26.	Porto	PORTUGÁLIA	3:3 (2:0)	Holzbauer 2, Braun
1927. 04. 10.	Bécs	AUSZTRIA	0:6 (0:4)	
1927. 04. 10.	Bp., Üllői út	JUGOSZLÁVIA	3:0 (2:0)	Siklóssy, Orth, P. Szabó
1927. 04. 24.	Prága	CSEHSZLOV.	1:4 (1:3)	Mészáros
1927. 06. 12.	Bp., Üllői út	FRANCIAO.	13:1 (6:0)	Takács II 6, Orth 2, Skvarek 2, Kohut 2, öngól (Dewaquez)

Az Újpest ott járt a „farkasok” születésénél

Noha továbbra is sokat túráztak a magyar csapatok, három korábbi fontos célállomás háttérbe szorult. Az 1926–1927-es idényben, részben a két szövetséggel fennálló feszült viszony miatt, Olaszország és Németország alig fogadta alakulatainkat. Noha az (ál)amatőrizmus korában Skandináviában, elsősorban Svédországban is gyakran portyáztak a csapatok, immár elsősorban Európa délnyugati része ígérkezett vonzónak. A környező országokkal fennálló viszony normalizálódására utalt, hogy szinte minden élvonalbeli profi csapat járt a szomszédok zömében magyarul lakta területein. Újdonságot jelentett, hogy a húszas évek elejéhez képest több vendég látogatott el hozzánk (elsősorban Budapestre), nem volt a nemzetközi találkozók tekintetében a korábbi őrjítő különbség az itthoni és a külhoni mérkőzések száma között.

Az idény legeredményesebb alakulata, a Ferencváros 1926 őszén, illetve telén Budapesten fogadta ellenfeleit, a Vienna elleni döntetlen (2:2) után legyőzte a temesvári Kinizsit (3:2), a bécsi Rapidot (4:1), az osztrák bajnokságban remeklő, végül ezüstérmet nyerő Brigittenaut (3:1) és karácsonykor a prágai Slaviát (2:1). A Pláničkával és Pučcsal felálló csehek egyébként másnap az Újpesttől is kaptak 1:0-ra, mínusz három fokban. A hideg ellenére a két találkozót közel tízezer néző látta az Üllői úton.

A montázs a Ferencváros–Rapid mérkőzés (4:1) két izgalmas jelenetét ábrázolja

Az új esztendőben is folytatódott a Fradi remek sorozata, előbb a Hungária úton, a tulajdonképpen tavaszi nyitányon a Viennát (1:0), aztán márciusban a prágai DFC-t (3:1), majd a Húsvéti Serlegért április közepén az akkor Közép-Európa legjobb csapatának tartott prágai Spartát győzte le. (A zöld-fehérek végül elhódították a trófeát, miután a négyes tornán nyertek az Újpest és a Hungária ellen is. A csehek nagyon gyengén szerepeltek, a három magyar csapat ellen egyetlen pontot szereztek, a kék-fehérekkel 3:3-ra végeztek, a lila-fehérektől 5:2-re kaptak.) A Fradi május végén kapott ki először a profi érában nemzetközi mérkőzésen, Prágában 2:1-re megverte a Slavia. Június 26-án aztán Bécsben 3:2-re megverte a Rapidot. Mármint a fradisták és az osztrák futballvezér, Hugo Meisl szerint. A bíró ugyanis 3:3-nál fújta le a mérkőzést! A történet különleges: Dlabak játékvezető a 89. percben büntetőt ítélt a Fradi ellen. A magyarok tiltakoztak, de aztán Szigeti Imre szavára mégis felálltak a büntetőhöz. Amikor a bíró jelt adott a lövésre, Takács Géza odarohant, s maga ellőtte a labdát, mérgében a saját kapujába. Dlabak egy szemvillanás alatt átírta a szabályokat, s gólt ítélt. Hugo Meisl azonban józan maradt: „Dlabak úr nem fog új szabályokat kitalálni. A mérkőzés helyes eredménye 3:2 a Ferencváros javára.” A meccs egy sorozat első állomása volt: a Ferencváros bő három hét alatt nyolc nemzetközi összecsapást vívott, Pozsony, Temesvár, Arad, Lupény, Petrozsény, Vulkán, Bukarest útvonalon jár-

va. Tóth-Potya István együttese hét győzelemmel, 46:8-as gólaránnyal zárta a szériát, csak a Kinizsi (Chinezul Timișoara) ellen játszott szoros mérkőzést (2:1).

Az Újpest a télen nem volt portyán, ellenben június-júliusban jókora kirándulást tett Spanyolországban, a Valencia, Gijón, La Coruña háromszögben, és Olaszországban. Az első két mérkőzését ugyan elbukta Valenciában, de aztán öt győzelemmel javított. Utána ellenben le-tört, s a rekkenő hőségben veszített a Héger Ferencet is soraiban tudó Fortitudo Romával szemben. Langfelder Ferenc, a lila-fehérek futballigazgatója arról számolt be a hazaérkezés után, hogy néha nagyon rossz körülmények közé kerültek („a hadifogságból való hazautazásom óta nem vonatoztam egyvégteben ennyit”, „a Fortitudo elleni mérkőzésen 50 fokot mértek a napon”), azt azonban hangsúlyozta, hogy anyagilag nagyon jól jártak a portyával. A második római mérkőzést egyébként csapata a Fortitudo, az Alba és a Roman vegyese ellen vívta, amelyben Héger és Boros II Endre is játszott. Utóbbi tény is érdekes, viszont nem annyira, mint az, amelyre „Patyi” is kitért: „Ez a három klub különben a legközelebbi időben fuzionál és AS Roma néven fog játszani.” (*Nemzeti Sport* 1927. július 22.) Tulajdonképpen a később „farkasok” becé-neven világhírűvé vált fővárosi alakulat a lila-fehérekkel játszott is az első mérkőzését, meg nem is. A népmesei fordulat keltette rejtély feloldása: valóban a majdani AS Roma-játékosok léptek pályára, de az egyesület hivatalosan, ahogyan Langfelder is emlegette, csak néhány nap-pal később, a cikk megjelenésének napján alakult meg.

A Nemzeti SC 1927 nyarán előbb Aradon, Resicán, Temesváron, utóbb Zomborban és Szabadkán járt be diadalutat, majd Észtországban, többezres publikum előtt nyert mérkőzéseket helyi klubok (Jalkopalli, Sport) és egy városi válogatott ellen. A szegedi Bástya előbb Temesváron, majd a Délvidéken túrázott júniusban, és az újvidéki válogatotton kívül gyengébb ellenfelekkel szemben mind a nyolc mérkőzését megnyerve, 51:5-ös gólarányt elérve jött haza. Fele annyi mérkőzésen fele annyi győzelmet aratott az Aradon és Belgrádban vizitáló Vasas, míg kettőből kettőt nyert az Újvidékre kiránduló Kispest. (Temesvárra egyébként az esztendő elején a Budai 33, a Nemzeti, a Ferencváros, az Újpest és a Hungária is ellátogatott.)

Az MTK-ból lett Hungária a télen Portugáliában és Spanyolországban túrázott. Felemás sikerrel, mert Portugáliában veretlen, Spanyolországban nyeretlen maradt. Portugáliában a Setubal ellen 1:0-ra, a Sporting ellen 3:1-re, a Benfica ellen 1:1-re végzett a kék-fehér alakulat, s

az eredményektől akár jól is érezhette volna magát a legénység. Ám az előző idényben még a csapatban játszó Senkey I Imre túraleveleiből ennek az ellenkezője derül ki. Érdeemes idézni egy részletet belőle, hozzátéve, hogy ma már ilyesmi biztosan nem jelen(het)ne meg a *Nemzeti Sportban*: „Eltekintve attól, hogy ilyen hosszú ideig egy helyen voltunk, s minden zegét-zugát megis-

A Kispest futballistái (balról): Senkey II, Jeszmás, Wégner, Szabó, Darvas, Csendes, Dudás, Fürstner, Raix, Czumpft, Dénes kapus

A prágaiak kapusa öklöz (Újpest–Sparta 5:2)

mertük a portugál fővárosnak, örömmel távoznunk azért is, mert ennél az országnál sötétebb, műveletlenebb nép kevés van Európában. (...) Az úgy nevezett intelligencia gőgös, míg az alacsonyabb néposztály az oláh-cigányokkal sorozható egy kategóriába. A vendéglőkben és az üzletekben a kiszolgálás teljesen balkáni nívón mozog. A legvirágzóbb ipar természetesen a halászat s a legjobban jövedelmező üzletek azok a minden utcasarkon látható bódék, melyek az írásművészet megfejtésével s a levelek megírásával foglalkoznak, mert talán még a legsötétebb Albániában sincs annyi analfabéta, mint itt. Teszlerrel, a Vasasok Portóba szakadt játékosával, aki mellesleg megjegyezve az FC Porto trénerre, beszélgetve megtudtam, hogy az ellenünk Portóban játszott csapat fele szintén írástudatlan. És ahogy ezek futballoznak! Te jó Isten, ha a jó pesti publikum végignézte volna a Benfica elleni meccsünket, azt hiszem, örök időkre elment volna a kedve drága sportunktól. Egyenesen mészárlás volt az, amit ezek a félvadak véghezvittek.” (Nemzeti Sport 1927. január 3.) Csak mellesleg, vagy talán nem is mellesleg: a magyar válogatott még soha nem tudta legyőzni a portugálokat. Az országuk pedig, például a gazdasági mutatók tekintetében, néhány évtized alatt lekörözte a miénket...

De maradjunk csak a labdarúgásnál, hiszen nem festhetünk hiteles képet az idenybeli nemzetközi szereplésről a szombathelyi Sabaria emlegetése nélkül. A sárga-kékek a télen a Hungáriával együtt Spanyolországban és Portugáliában jártak (még vegyes csapatként is pályára lépett a két

A szombathelyi Sabaria együttese

klub tizenegy kiválasztott játékosa, illetve a két csapatból verbuválódott a portugálok elleni, később hivatalosnak minősített válogatott mérkőzés magyar alakulata), s a két országban öt-ből öt mérkőzést nyertek a Vitoria, a Benfica, a Setubal, a Sporting és a Bilbao ellen. Sokkal jobb sajtót kaptak, mint a Hungária! A vasi csapat csak fáradtan, hazafelé tartva, egy könnyelműen lekötött „muszáj meccsen” kapott ki 4:0-ra a francia Mulhouse-tól. Mindenki jól járt a túrával, a vezetők elégedettek voltak a keresménnyel, a játékosok pedig azzal a fejenként 9 millió koronával (mai áron körülbelül 900 000 forinttal), ami ütötte a markukat. A Sabaria tavasszal Bécsben járt, s 9000 néző előtt csak óriási csatában, 3:2-re kapott ki a Rapidtól, majd a nyáron Temesváron, Kolozsváron, Nagyváradon, Aradon, Szabadkán és Újvidéken vívott összesen nyolc meccset, s csupán egyet veszítet el. (A Kinizsi ellenit.) Akkor még senki sem sejtette, hogy majdan éppen a portyázások hoznak bajt a Sabariára...

A Hungária pünkösdi királysága

1927. január 22-én, a sajátos megfogalmazás szerint a „közép-európai futballhatalmak bécsi konferenciáján” az érdekeltek végre döntöttek a régió nemzetközi kupasorozatának kiírásáról. Az eredeti ötlet Fodor Henriktől, a Hungária (akkor még az MTK) futballvezérétől származott, aki korábban a magyar, az osztrák, a csehszlovák és a német csapatok részvételével egy Közép-Európa-bajnokság kiírását kezdeményezte. Az osztrák labdarúgás feje, Hugo Meisl magáévá tette az ideát, de azt javasolta, hogy a négy ország bajnoka, valamint kupagyőztese, vagy bajnoki ezüstérmese játsszon a tróféáért, mégpedig kuparendszerben. A bécsi tanácskozáson a magyarokat Fischer Mór, az MLSZ „külgyminisztere” mellett a három élklub futballvezére: Fodor Henrik (Hungária), Langfelder Ferenc (Újpest) és Szigeti Imre (Ferencváros) képviselte. A tervezett négy országból a németek helyére a jugoszlávok léptek.

Megegyezés született arról, hogy az első, 1927 augusztusában induló sorozaton minden országból két-két együttes vesz részt. Megállapodtak abban, hogy minden mérkőzésen a nettó bevétel hatvan százaléka a rendező, negyven pedig a vendégcsapatot illeti. Kimondták, hogy az első fordulóban nem játszhatnak egymás ellen az azonos nemzetbeliek.

Az osztrákok a bajnok Admirát és a kupagyőztes Rapidot indították. A csehszlovákok a bajnok Spartát és a második helyezett Slaviát nevezték. A jugoszlávok hasonló módszert választottak, a bajnok Hajduk Splitet és az ezüstérmes BSZK-t (Beogradszki Szport Klub) küldték csatába. A magyar szövetség, illetve a profi alszövetség nem akart dönteni a három nagy között. A bajnoki helyezés alapján a Ferencváros és az Újpest indulhatott volna (ha a csehszlovák és a jugoszláv módszert követjük), s ez a két tizenegy vívta a Magyar Kupa döntőjét is. Ellenben a három nagy, valamint a negyedik helyezett Sabaria már a bajnoki zárás után, június első hetében négyes tornán vett részt a KK-indulásért. Az úgynevezett Pünkösdi Torna első fordulójában, az Üllői úton, a Hungária 3:2-re legyőzte a Sabariát, majd az Újpest, óriási meglepetésre, 3:0-ra megverte a fáradtan és kedvetlenül játszó Ferencvárost. Azért is jelentett szenzációt a lila-fehérek sikere, mert a Fradi az esztendő első öt hónapjában – a Téli Kupában, a bajnokságban, majd a Húsvéri Serlegért játszott találkozón – háromszor is legyőzte őket. Pünkösddvasárnap a bajnokcsapat 2:1-re megverte a szombathelyieket, majd a Hungária hazai pályán a csütörtöki formáját meg sem közelítő Újpest elleni 2:0-val lépett óriásit a KK-részvétel felé. Hétfőre a négy csapat visszatért az Üllői útra. A „violák” nem bírtak a Sabariával (3:3), így izgulhattak az utolsó mérkőzés előtt. Addigra eldőlt, hogy a Hungária mindenképpen indulhat a KK-ban, még akkor is, ha kikap a Fraditól, a zöld-fehérek ellenben csak győzelemmel előzték volna meg a tabellán az Újpestet. A Hungária nem hagyta magát. Tizenhatezer néző előtt 3:1-re nyert – Skvarek éppen úgy két gólt szerzett, mint egy nappal korábban az Újpest ellen –, s így a magyar bajnok és kupagyőztes lemaradt az első Közép-európai Kupáról.

A nagyhírű Slavia Praha tizenegye

Turay góljai hozták meg Slózi utolsó nagy sikerét

A Magyar Kupa tizedik kiírása a második Ferencváros–Újpest döntőt hozta. (Az első 1922-ben játszották, akkor a 2:2 után megismételt mérkőzést a zöld-fehérek nyerték meg 1:0-ra.) Ugyanakkor ez volt az első olyan MK-finálé Magyarországon, amelyet két profi csapat vívott.

Mind a két alakulat pazar góllövő formát mutatott a döntőig vezető úton. A Fradi kettőt rúgott a miskolci Attilának, nyolcat a BAK-nak, hatot a Vasasnak, majd négyet a Budai 33-nak, s mindössze hatot kapott. Az Újpest még ennél is jobb sorozatot produkált, igaz, könnyebb ágon lépkedett előre. A Soroksár, a Csabai AK és a III. kerület amatőrcsapata után a szegedi Bástya volt az első élvonalbeli, s – nem túl udvarias minősítéssel – az első „komoly” ellenfél. A négy mérkőzésen a lila-fehérek 21:5-ös gólaránnyal jutottak túl.

Az elődöntőket előmeccsekké degradálta a szövetség. Az Újpest–Bástya összecsapás az előmérkőzés előmérkőzése volt: 1927. május 25-én délután fél kettőkor kezdett a két csapat a Hungária körúti pályán. Utána fél négykor lépett pályára a Ferencváros és a Budai 33, sietni kellett a programmal, mert fél hatra még kiírták a Hungária–Slavia nemzetközi találkozót. (A rendezők mentségére szóljon, a *Nemzeti Sport* adatait elfogadva magunk is megállapíthatjuk, a menetrend tükrözte a közönség érdeklődésének fokát. Az első 90 percet négyezren, a másodikat nyolcezeren, az MK-sorozatból még a selejtezők során kiesett Hungária a prágaiak elleni 2:1-es győzelmét már tizenkétezeren látták.)

A két elődöntő hasonló forgatókönyv szerint zajlott. Félidőben még az esélytelenebb, B betűs csapat vezetett, aztán a „nagy” fordított. A piros-feketében játszó szegediek Wéber góljával vezettek, de aztán P. Szabó két, Wilhelm II és Schaller egy-egy gólt szerzett, a Bástyából Varga már csak 1:4 után szépített. A Ferencváros tíz emberrel kezdte a maga elődöntőjét, mert a fáradt **Furmann Csuszi** az utolsó pillanatokban úgy döntött, mégsem vállalja a játékot, a helyettese, Sándor pedig csak a kezdéskor fogott hozzá a vetkőzéshez. Steiner góljával a Budai 33 a szünetben még vezetett, ám a zöld-fehérek a második 45 percben, elsősorban annak köszönhetően, hogy Bukovi és Turay nagyon feljavult, a sokkal szebbik arcukat mutatták. Az „öreg”

Slózi két dugója után Bukovi és Sándor találata már fölényessé is tette a győzelmet.

Az úrnapiján rendezett döntő jelentette egyben az első profi idény lezárását. Ezúttal egy atlétikai verseny képezte a felvezetést, de annak résztvevői már régen eltűntek a pályáról, amikor a meleg miatt még locsolták a gyept, sőt a játékosok ravaszul arra vártak, hogy csökkenjen a hőmérséklet. Végül húszperces késéssel bár, de elkezdődött a találkozó. Az első 45 perc kiegyenlített játékot hozott, az Újpest nem játszott alárendelt szerepet. A másodikban döntő változást az hozott, hogy a zöld-fehérek berugdosták a helyzeteket, az új mezben virító lila-fehérek nem. Vagy csak sújtotta őket a régi futballbabona: fontos mérkőzésen ne avass új szerelést... A mérkőzés hőse Turay József volt, aki előbb egy szemfüles találatot szerzett, majd – Fogl III könnyelműségét kihasználva – remek lövéssel vette be Szulik kapuját.

1926

1927

A Ferencváros gárdája (balról): Huber Rezső, Schlosser Imre, Takács I Géza, Dán Vilmos, Pataki Mihály, Kohut Vilmos, Rázsó Mór, Furmann Károly, Obitz Gábor, Bukovi Márton, Hungler II János

A győztes ferencvárosi játékosokat a vezetőség immár hazai környezetben, az Üllői úti pálya sarkában lévő vendéglőben ünnepelte meg. Kijutott az ünneplésből a 38. évében járó Slózinak, azaz Schlosser Imrének, akinek játékosként ez volt az utolsó nagy sikere.

Magyar Kupa, 1926–1927

Negyeddöntő: Sabaria–Budai 33 3:4, Ferencváros–Vasas 6:1, III. ker. TVE–Újpest 3:6, Bástya–Kispest 2:1

Elődöntő: Újpest–Bástya 4:2, Ferencváros–Budai 33 4:1

Döntő

Ferencváros–Újpest 3:0 (0:0)

1927. június 16., Hungária körút, 9000 néző. Jv.: Klug

Ferencváros: Amsel – Takács I, Hungler II – Furmann, Bukovi, Obitz – Rázsó, Turay, Dán, Schlosser, Kohut

Újpest: Szulik – Fogl II, Fogl III – Remmer, Lutz II, Wilhelm II – Ströck, Jávör, Moravcsik, Schaller, P. Szabó

Gólszerzők: Turay (67. és 72.), Bukovi (90.)

(Megjegyzés: az 1926–1927-es idényben játszottak még egy Magyar Kupa-döntőt, ám decemberben a KAC amatőrcsapata az 1925–1926-os kiírást nyerte meg. Ennek történetét az első kötetben elevenítettük fel – a szerzők.)

Ígéret földje, Amerika

Jó éve volt a külföldön dolgozó magyar edzőknek az 1926–1927-es. Svájcban Kürschner Izidor, a Közép-Európa-szerte népszerű Dóri duplázott a zürichi Grasshoppersszel. Egykori MTK-s klubtársa, Winkler Csibi József személyében a kupadöntő másik csapatát, a Young Fellowst is magyar edző irányította. A kevésbé ismert, de akkor a legjobbak közé tartozó, „kisebbik” zürichi csapatban játszott Gyurkovics Károly, a Kispesti AC korábbi középfedezete.

Romániában is magyar volt a legjobb csapat edzője: a Chinezulnak hívott Kinizsit, amely sorozatban hatodszor nyerte meg a bajnoki címet, a Bécsből érkezett Konrád Jenő dirigálta. Az idősebbik Konrád fivér állítólag akkoriban szerb útlevéllel közlekedett, egy szűk évtizedet élt Ausztriában, román klubot pallérozott – mégis a játékosaival csak magyarul beszélt. A Kinizsi (maradjunk mi is ennél az elnevezésnél) akkori alaptizenegyéből, a Zombory – Steiner II, Hoksáry – Vigh, Vogl, Steiner I – Tancos, Teleki, Wetzer, Semler, Matek gárdából a húszas évek végén már Tancos Mihály, Teleki Pál, Semler Gusztáv és a rövid ideig Veder néven az Újpestben játszó Wetzer Rudolf is a magyar élvonalban szerepelt. Az első kettő, Tancos és Teleki, miként az abban az idényben ugyancsak a román élvonalban szerepelt Ströck Albert és Avar István hamarosan a magyar nemzeti mezt is magára húzhatta. Mekkora sztárok voltak ők akkoriban a román futballban? Vigh kivételével 1926-ban vagy 1927-ben mind a tíz „kinizsis” játszott a nagyválogatottban. A kolozsvári, majd petrozsényi klubból beválogatott Aurel Gugán kívül az 1926–1927-es idényben csak olyanok szereztek gólt Románia színeiben, akik aztán magyar válogatottak lettek (Tancos Mihály, Avar István) vagy magyar együttesekhez kerültek (Semler, Wetzer).

Portugáliában is szerepelt sztár csapatban magyar, Siska Mihály továbbra is a Portóban védett, bár nem az 1926–1927-es volt a legjobb idénye. A Sportingban játékos-edzői feladatot lát-

A zürichi Grasshoppers. Kürschner edző kabátban és kalapban

1926

1927

tott el a Vas megyei (Vashosszúfaluból származó) Lelovich Gyula. Madeira szigetén játszott a korábbi válogatott fedezet, Szabó József, aki aztán edzőként nagyon sikeres karriert futott be, kilenc bajnoki vagy kupaelsőséget szerzett a Porto és a Sporting együttesével.

Baszkföldön váltott csapatot Hertzka Lipót, aki a Real Sociedadtól átlépett az Athletic Bilbaóhoz. Továbbra is Barcelonában védett, s megnyerte klubjával a katalán bajnokságot Platko Ferenc. Svédországban Nagy József edző hatodik lett az IK Sleipnerrel.

A mi szempontunkból legfontosabb külföldi bajnokság továbbra is az olasz volt, noha az új szabályok és a magyarországi profizmus bevezetése kétségtelenül ritkította honfitársaink sorait. Azért így is maradtak bőven magyarok a „calcióban”: húszan játékosként, tizenegyen edzőként jegyzett csapatoknál ügyködtek. (Azért a kitétel, mert az *MLSZ Hivatalos Értesítője* év közben gyakran beszámolt szinte ismeretlen nevű, s a hazai élvonal szintjét sem elérő, ám olaszországi bolyongásaikból hazatérő tucatjátékosok itthoni igazolási kérelméről.) De rossz irányba indulunk, ha azt hisszük, hogy nem képviselt minőséget a kinti magyar futballista kolónia. 1926 őszén új rendszerben rendezték meg az olasz bajnokságot, megszűnt Észak és Dél kettéosztottsága. A szövetség tíz csapatot sorolt az A- és tízet a B-csoportba, mindkettőből az első három jutott a hatos döntőbe. A húsz élvonalbeliből hatnak volt magyar edzője, köztük Schöffner Imre, a pályán bajnoki címet szerzett Torino szakvezetője. Ugyancsak honfitársunk irányította a harmadikat (Juventus, Viola József) és az ötödiket (Inter, Weisz Árpád). Payer Imre előbb az A csoportban hatodik Modenát, majd a Sampierdarenest, a testvére, Payer II Jenő a B csoportban kilencedik Cremonesét irányította. Ging József (B/10) a római Fortitudót pallérozta. Játékosfronton még bővebb volt a termés: a 20 csapatból tizennégy keretében volt magyar. A bundavétség miatt a bajnoki címtől megfosztott Torino első számú balhátvédjét Balasits Mihálynak hívták, a harmadik helyezett Juventusban Hirzer Ferenc és a játékos-edző Viola József, a negyedik Genoában Gencsy Dezső, a hatodik Milanban Hajós Árpád játszott. (Még egy gyenge magyar szál: a piros-feketék edzője az MTK korábbi trénera, az angol Herbert Burgess volt.) A hatos döntőből lemaradt csapatokban futballozott Biri János (Padova, B/7), Boros Endre (Fortitudo, B/10), Héger Ferenc (Alba Roma, A/9), Jaloveczky József (Brescia, A/7), Koszta Imre (Alessandria, B/4), Peics Sándor (Verona, A/7), Sternberg László (Andrea Doria, B/8), Veréb József (Sampierdarenese, B/5), Wilhelm II Gyula (Cremonese, B/9) és sérüléséig Winkler II Róbert (Modena, A/6) is. Az itáliai magyar légió tagjai közül többen még az idény közben hazatértek, Amsel Ignác, Biri János, Gencsy Dezső, Hauser Jenő, Konyor Lajos, Lengyel Ferenc, Löwy Jenő és Veréb József is játszott itthon is bajnoki mérkőzést az 1926–1927-es idényben.

Fejelgető Hakoah-játékosok, Guttmann Béla jobbra

Külön téma a bécsi Hakoah magyar játékosainak amerikai karrierje. A társaság 1926 áprilisában indult el az Újvilágba. A játékosok azzal a szándékkal szálltak fel a gőzhajóra, hogy körülnézzek az általuk addig csak hírből ismert és messziről csodált Egyesült Államokban, aztán visszatérnek az új szezonra Bécsbe. Másként alakult a legtöbbjük élete. A Hakoah volt egyébként az első bécsi csapat, amelyet Amerikába hívtak túrázni. Akkoriban még nem repültek a csapatok, a Hakoah játékosai Franciaországban szálltak fel a Berengaria nevű gőzösre. A New York-i zsidóság óriási lelkesedéssel fogadta a Bécsből érkezett fiúkat. A Broadwayn éljenző tömeg köszöntötte őket, a városháza erkélyéről ifjabb Nathan Strauss szenátor intézett szöveget a magyar és osztrák futballistákhoz. A New York-i izraelita közösség addig nem igazán érdeklődött a futball iránt, ám a remek propaganda hatására rengetegen lettek kíváncsiak az Európából érkezett játékosokra. Dél-New York válogatottját (25 000 néző előtt) 4:0-ra verte a Hakoah, aztán legyőzte a Brooklyn Wandererst. Ez utóbbi mérkőzést a brooklyni Hawthorne Fielden játszották, s az ellenfél később meghatározó tényező lett jó néhány csapattag életében. Ugyanis a túra után Amerikában maradók egy része a brooklyni „vándorokhoz” szerződött. A túra egyébként öt hétig tartott, és csupán egyetlen találkozót veszített el a Hakoah a New York Stars, vagyis a New York Giants és az Indiana Flooring játékosaiából toborzott vegyes csapat ellenit. A portya végeztével aztán Eisenhoffer, Guttmann, Schwarz Ernő és Neufeld Sándor az Egyesült Államokban maradt. Guttmann Béla és Schwarz a New York Giants, a másik két játékos a Brooklyn Wanderers játékosa lett. (Mindkét klub az ASL-ben, azaz az American Soccer League-ben szerepelt.)

Schwarz különleges figurája a soccer amerikai történetének. 1904. október 27-én született, s hetven évvel később, 1974. július 19-én hunyt el Queensben. Itthon a Ferencvárosban, különben a Makkabi Brünbnben, a bécsi Hakoahban, majd 1926-tól az Egyesült Államokban három New York-i egyesületben (Giants, Hakoah, Americans) futballozott. Játékosa, edzője és tulajdonosa is volt a New York Americansnek. Egyike az Egyesült Államok labdarúgó-válogatottja két, magyarországi születésű szövetségi kapitányának. (A másik Bob Gansler.) A második világháború alatt amerikai katonáknak futballcsapatot szervezett, később európai együtteseknek hozott tető alá túrákat az USA-ban. A nevéhez fűződik az egyik első teremfutball-torna megszervezése a New York-i Madison Square Gardenben.

A Giants és a Brooklyn Wanderers is az ASL-ben szerepelt. A ligát 1921. május 7-én a New York-i Hotel Astorban alapították, a keleti partvidékre való nyolc csapattal. Három sorozatban szerepelt a legtöbb együttes: az úgynevezett bajnokságban (League Championship), a Ligakupának tekinthető, először 1925-ben kiírt Lewis Cupban, s a nemcsak az ASL, hanem a többi, párhuzamos liga résztvevőinek számára is kiírt US Open Challenge Cupban.

Az American Soccer League egyébként bizonyos értelemben törvényen kívüliséget élvezett, ráadásul a klubvezetők nem foglalkoztak a világszervezet reguláival. Így gyakorlatilag „ingeny” igazolták le a klubok az akár a hazájukban szerződés alatt álló játékosokat is.

Az előbbi probléma – a játékosok csábítása – 1927-ben a FIFA elé került. A helsinki parlamentben tartott – sorszám szerint tizenhatodik – kongresszuson a világszervezet foglalkozott a magyar, az osztrák, a jugoszláv és a csehszlovák szövetség petíciójával, amely az Egyesült Államok szövetségének kizárását kérte amiatt, hogy a Brooklyn Wanderers, a New York Giants és más ASL-csapatok arra biztattak játékosokat, hogy – szerződésüket felrúgva – igazoljanak hozzájuk. Végül az USFA meakulpája, s Andrew Brown elnök felszólalása segített békével lezárni az ügyet.

Az ASL-ben bizonyos szezonokban az Európában szokásostól eltérő szabályok szerint játszhattak a csapatok. Az 1926–1927-es idényben (ez volt az első, amelyben több magyar is futballozott) például a káromkodásért, az „úriemberhez nem méltó” (ungentlemanly) viselkedésért ötperces kiállítás és ötdolláros bírság járt. A második esetben már a duplája! Hasonló „kiszabványozásokat” lehetett kapni a túlzott keménykedésért. Egyébként a partjelzők helyett gólbírók működtek, akik alapfeladatukon kívül a büntetések nyilvántartásával is foglalkoztak. A ligában amatőr és hivatásos játékosok is szerepeltek (a magyarok kivétel nélkül az utóbbi kategóriába tartoztak) – fizetést adni csak a profiknak kellett.

A már említett, 1926–1927-es idényben különben nem csupán a Hakoah volt játékosai képviselték a magyarokat az American Soccer League-ben. Megérkezett például – s ugyancsak a Brooklyn Wanderershez szerződött – az

THE AMERICAN SOCCER LEAGUE, INC.
1403 SEASON 1926-27

To the Secretary
United States Football Association

Dear Sir:

We have today registered Kalmann, Conrad
Address Libby's Hotel-Delaney and Christy Streets
New York City
as a Professional Player for the Brooklyn Football Club, Inc. Football Club

Contract to expire one year from Aug. 1, 1926 or one year from
date of leaving Vienna for America.
Date Aug. 9, 1926 *Bill Cunningham*
Secretary American Soccer League

To the Player: You have been registered as a Professional Player under the date and for the Club indicated above and your careful attention is directed to U. S. F. A. Rule XXII reading as follows:
"A Professional Player must not play for any other Club than the Club or Organization by which he is registered without the Special Permission of this Association."
The signing of a Second Registration Form before you have been released from the terms of agreement as set forth on this form, of which this is an acknowledgment, is an offense for which the Player and the Club will be dealt with by the National Committee.

Team of Palestina?

A VAC vesztegetési ügye miatt idehaza fekete báránként kezelt Deutsch Árpád 1927. március 31-én a „legnagyobb titokban” elindult nyolc labdarúgóval Palesztina felé, hogy onnét egy hosszabb amerikai túrára vigye a „Budapestről rekrutált” fiúkat. A nyolcak: Berger Lajos (VAC) kapus, Blau I Ernő (Pesterzsébet), Blau II Gyula (Pesterzsébet), Grosz III Lajos (BAK), Grünblatt Ferenc (III. ker. TVAC), Weisz Ármin (a VAC-ban Villányi Gyulaként is szerepelt – a szerzők), Skaltizer Gyula (Kispest), Egri (Erbstein) Ernő (Húsos). (Nemzeti Sport 1927. április 1.)

Grosz III Lajosról megírta a hazai sportlap, hogy mielőtt távozott volna, „(...) csinált egy kis driblit. Egészen egyéni akció. A BAK-ba lépésekor két rend ruhát kért új csapatától. Megkapta, a BAK megcsináltatta házi kezelésben 400 pengőért, s Grosz III ma már vígan utazik új ruhában, a BAK ruhában. Egészen egyéni akció. Csekély tízenhárom millió összesen.” (Nemzeti Sport 1927. április 3.)

Odakint Mr. Nathan Agar, a futballőrült milliomos mecénás kérésére nagy hírverést csapott a Team of Palestina körül a cionista szövetség. Újságcikkek, fényreklámok, falragaszok, röpcédulák tudatták az érdeklődőkkel az óvilági portyatrúpp megérkezését. A „palesztin gárda” bemutatkozó mérkőzésén 3:1-es féldíő után 5:4-re megverte a Brooklyn Wandererst. A győztesek hálóját Léderer (Levente) Tibor védte, Grosz III Lajos és Blau I Ernő alkotta a bekkpárt. Centerhalfot a mezőny legjobb embere, Egri (Erbstein) Ernő játszott. László Győző három, Rosenberg (Rézi) Béla és Steiner egy-egy gólt szerzett. Az úvilági lapok szerint ez a csapat nagyobb játékerőt képviselt a korábban arrafelé hahnizó Hakoah Wiennél. (Nemzeti Sport 1927. június 21.)

„A palesztinai zsidó játékosok megnyerték az egész amerikai zsidóság csodálatát és tiszteletét. Az ő példájuk minden cionista számára felemelő lehet. Ha a zsidó haza képes volt magából ilyen nagyszerű embercsoportot kitermelni, akkor semmi munka sem hiábavaló Palesztina felépítése érdekében” – közölte elragadtatottan Mr.

egyik legnépszerűbb, Bécsben is sikereket elért magyar játékos, Konrád Kálmán vagy ahogy itthon ismerték, a Csámi.

Fennmaradt az 1926. augusztus 29-én keltezett igazolása, amelyet Bill Cunningham, az ASL titkára írt alá, s amely egy évre a Brooklynhoz kötötte őt. A papíron szerepelt Csámi lakhelye (Libby's szálloda, a New York Cityben lévő Delancey és Christy utca sarkán), valamint az a különös kitétel, hogy a kontraktus az év augusztusától – vagy attól a naptól, amelyen Konrád elhagyja Amerikába menet Bécset – tizenkét hónapon keresztül érvényes. A nagyszerű futballista nevét egyébként rosszul írta a liga titkárnője: az okmányban Kalmann Conradként szerepel. Szedlacsek Ferenc ugyancsak 1926-ban, s ugyancsak a brooklyni „vándorokhoz” szegődött. Az említett bajnoki idényben a brooklyniak csak a középmezőnyben végeztek, elsősorban ősz végi, kilenc mérkőzésből álló nyeretlenségi sorozatuknak tulajdoníthatóan. Akkor jött ki a játékosokon az előző idény fáradtsága, hogy gyakorlatilag tizenhat hónapja nem akadt egy hétnél hosszabb pihenőjük. Pedig a gárda erős volt, ez kiderült a Lewis-kupában, amelytől előbb a kor első számú alakulatának számító Fall Rivert, majd az Indiana Flooringot búcsúztatta. Igaz, a fináléban kettős vereséget szenvedett a Boston Wonder Workerstől. Konrád Kálmán, Szedlacsek, Eisenhoffer és Grósz Dezső a döntőben is, míg Fischer Lajos, Neufeld Sándor, valamint a később a Hungáriában felbukkanó Haar Móric a korábbi mérkőzéseken játszottak. A következő nyáron megszorodtak a magyar játékosok az ASL-ben. Megérkezett a „Team of Palestina” is – de ez már az új idény története.

Lipsky, az amerikai cionista szervezet elnökének nyilatkozatát a Nemzeti Sport, majd a lap némi szarkazmussal a hangjában hozzáfűzte: „Mr. Lipsky kiáltványából a magyar közönség is bizonyára több új dolgot tud meg. De talán a PLSZ fegyelmi bizottsága is méltányolni fogja az engedély nélkül eltávozott futballisták teljesítményét, amennyiben a közeljövőben mégis hazatérnének, s nem óhajtanának részt venni továbbra is Palesztina felépítésében.” (Nemzeti Sport 1927. július 12.)

A Hakoah a bécsi cionisták klubja volt, és több magyarországi zsidó futballista játszott benne

Zsilinszky és a futball?

Két érdekes hírt is közölt a szövetségi kiadvány 1926 második felében arról, hogy az MLSZ megkereste Zsilinszky Endrét. „Az Országos Amatőrzsűribe a Magyar Labdarúgók Szövetsége a következő urakat kérte fel: Molnár Dezső, Sass Kálmán, Zsilinszky Endre, Dobák Emil, Battenberg Lajos”. (MLSZ Hivatalos Közlönye 1926. augusztus 20.)

Túl sok előrelépés nem történhetett az ügyben őszig, ugyanis az 1926. november 26-án kelt jegyzőkönyv dr. Zsilinszky Endre nevét még mindig csak a kapacitáltak között említi, akiket az Országos Amatőrzsűri tagjának kértek fel. (MLSZ Hivatalos Közlönye 1926. december 17.)

Tudtunkkal a politikus és újságíró vitéz Bajcsy-Zsilinszky Endre nem doktorált, ellenben édesapja, az 1852-ben született idősebb Zsilinszky Endre igen, viszont ő 1926-ban már 74 esztendő volt.

Fogoly, a fogoly

Botrányba keveredett Fogl, magyarosított nevén Fogoly III József 1926. október 10-én, a III. kerületi TVAC elleni bajnokin (2:2). Az Üllői úton megrendezett találkozón Klug Frigyes bíró kiállította. A hatósági kommuniké szerint a védő a vele szemben intézkedő rendőrt mellbe ütötte, „majd az intézkedésre utasítást adó ügyeletes rendőrtisztet sértő szavakkal illette. (...) Fogl III-at előzetes letartóztatásba helyezték, és pénteken délelőtt átkísérték az ügyészség Markó utcai fogházába.” (Nemzeti Sport 1926. október 15.) A lap megjegyzi, hogy ugyanaznap Kertész II-t, a Nemzeti SC trénerét háromheti fogházra ítélték. Ténykérdés, hogy a következő két bajnokin a renitens bekk nem volt pályán.

Fogl József (jobbra) és az olasz Baloncieri kézzsorítása

Amatőrök és profik becsületbeli ügyei

„A BEAC-ban még az ércpénzcsempész is megbízik!” – írta Pluhár István, a *Nemzeti Sport* főmunkatársa a BEAC kanári-szigeteki túrájáról küldött első tudósításában. A BEAC az 1925–1926-os I. osztályú bajnokság egyetlen színamatőr csapata volt, egyetemi gárda. Mindenki érdeklődéssel várta a híreket egzotikus túrájukról, hiszen eddig egy csapat sem szakadt el otthonától ilyen messze. Az izgalmak már Budapesten elkezdődtek, amikor az induláskor egy utas nézett be a futballisták fülkéjébe.

– Ugyebár itt a BEAC utazik? – kérdezte.

– Igen.

Erre szó nélkül a pad alá rakott négy kicsi, de igen nehéz csomagot, majd átment egy másik kocsihoz. A BEAC-osok elkezdtek tanakodni, mi lehet a csomagokban, miért hagyta itt a gazdájuk? Végül megnézték a dobozok tartalmát. Ércpénzt találtak bennük. Megijedtek, biztosan ércpénzcsempéssel van dolguk és azért tette fülkájukba a csomagokat, mert a futballisták poggyászeit nem szokták átvizsgálni a határon! Még bajuk lesz ebből! Végül is úgy határoztak, szólnak a rendőröknek, határőröknek Hegyeshalomnál az idegen csomagokról. Amikor a rendőrök le akarták cipelni a csomagokat, megjelent a tulajdonos, és mindenkit biztosított róla, hogy van engedélye a 600 millió értékű ércpénz kiviteléhez. Amikor a játékosok meghallották az összeget, elképedve kérdezték az utast:

– És ha elemeltük volna az egészet?

– Azért kérdeztem meg, hogy a BEAC utazik-e a fülkében, mert tudtam, hogy náluk jó helyen lesz.

Így vélekedtek az amatőr sportolókról!

Sokkal rosszabb megítélés alá estek a profi (akkor még hivatalosan álamatőr) futballisták. Az 1925–1926-os bajnokság végén jó néhány vesztegetési ügyre derült fény. Kiss Tivadar, az MLSZ társelnöke az ügyek kapcsán kijelentette: „A magyar sportnak a legkifogástalanabb erkölcsi alapra kell helyezkednie. Ha a tiszta amatőr sport megkívánja a szigorú erkölcsi alapot, talán még tisztább erkölcsöket kíván a profi sport, ezért szigorú eljárás várható a vesztegetőkkel szemben.”

A közvéleményt annyira foglalkoztatta a téma, hogy a vesztegetők büntetéséről még viccek is születtek. A *Nemzeti Sport* tréfás melléklete, a *Bolondos Ötletek Képekkel* (BÖK) is lehozott egyet: „Olyan ítélet is született a VAC – III. ker. ügyében, miszerint a kérlelhetetlen fegyelmi bizottság egy VAC-istát örökre eltiltott a pályák látogatásától... Nagy érdeklődéssel kérdezzük, nem lett volna okosabb és megnyugtatóbb az összes VAC-istákat örökre eltiltani az ellenfél játékosainak látogatásától?”

A cionista klub panamázásának hullámai a következő időnyre is kihatottak.

Nem félünk a spanyoltól!

Az első világháborút követően hazánkban is sok áldozatot követelt a spanyolnátha néven elhíresült világméretű influenzajárvány. A „baj legnagyobb terjesztője”, a járvány elleni védekezés jelképe a villamos lett. A hivatalban lévő tisztí főorvos így fogalmazott erről: „ha valamiképpen védekezni akarunk, akkor a legnagyobb baj, a személyes érintkezés ellen kell védekezni, amely a fertőzést okozza, ott kell megfogni a bajt, ahol a legnagyobb, tudniillik a villamosnál. A polgármester felszólít bennünket – írja ugyanerről **Karinthy Frigyes** –, hogy a vasutat és a villamost csak a legszükségesebb esetben használjuk.” A hirdetményen felháborodva gúnyosan így folytatja: „csak akkor utazzam, amikor szükségem van rá, szóval ne utazzam villamoson és vasúton, ahogy rendszeren szoktam élvezetből, mulatságból, kicsapongásból... egy időre mérsékeljem szertelen és vad mulatságomat és szórakozásomat, a villamoson való utazást. Ígérem, hogy az állatkerti hiéna ketrecébe is csak akkor dugom be a karom, ha már semmiképpen nem tudok ellenállni a vágynak, hogy megsimogassam, és ígérem, hogy a különféle plakátokat és hirdetményeket csak a legnagyobb szükség esetén olvasom el. Szóval mikor már elmúlt a spanyolnátha.” Karinthy eme írásának megjelenését követő 18 nap múlva meghalt a 32 éves felesége, Judik Etel „spanyolban”. Karinthynek nem kellett benyúlania a ketrecbe, a hiéna otthon látogatta meg.

A vírus 1919 után sem tűnt el, még az 1920-as években is jelentkezett, belesimulva a szezonális influenzajárványokba. Mindannyiszor megjelentek a közegészségügyi rendeletek és felhívások, amelyekben a lakosságot arra kérték, hogy a közlekedési eszközöket csak indokolt esetben használják. 1927 elején is felütötte fejét a „spanyol”. Ám a téli szünet után a futballra kiehezett sportközönség dacolt a spanyolnátha-rendelettel: a tavaszi idényt nyitó meccsre, a Budapest–Bécs fővárosi válogatottak összecsapására megtöltöttek a Kőbánya felé tartó villamosokat. A járművek személyzete megadással tűrte, hogy zsúfolásig teljenek a kocsik, a peronok, de még a lépcsők is, ahol fürtökben lógtak a futballrajongók. 1927. február 13-án 17693 néző biztatta a magyar és az osztrák főváros válogatott legénységeit. A meccs 1:1-es döntetlennel zárult, a mieink gólját a hungáriás Tritsz Lőrinc szerezte.

A tavaszi szezon nyitánya a sportág páratlanul népszerű voltát igazolta, amit mi sem bizonyított jobban, minthogy a sportszerető közönség nem félt a „spanyoltól” sem, ha a labdarúgásról volt szó!

Világvége

A tavaszi szezon nyitányát mindig kiéhezetten várják a drukkerék. Nem volt ez másként 1927-ben sem. A rajongók várakozását a korabeli *Nemzeti Sport* írásával eleveníthetjük fel:

Kezdődik a futbalszezon. A kávéházakban, klubhelyiségekben már senki sem issza egyhangúan a feketét vagy kapucínert, hanem mindenki fűszerezi azt valami új, jó kis sportepizóddal. Az egyik így hangzik: „Nagyban vetkőzik kétkapus tréningre, csütörtök délután az egyik első ligabeli gárda. Mindenki tesz-vesz, mindenki kinn van már, csak a jobbszélső hiányzik. Egyszer csak beront.

- Fiúk, vegyétek fel a fizetéseket egy félévre előre az összes prémikkal!
- Miért?
- Február 15-én vége a világnak!
- Na és hogy lesz vége a világnak? – veti közbe a centerhalf.
- 12-én meghalnak az állatok, 15-én pedig az emberek.
- Szent Isten! – kiáltanak közbe –, ki lesz akkor 13-án a jobbszélső?”

Győzelmi tor Szombathelyen

A vasárnapi (1927. február 27.) Sabaria–Bástya meccset Szombathelyen a diák, a suszterinas, a katona, az utcaseprő csakúgy várta, mint a város főrendje vagy polgármestere. Ennek az volt az oka, hogy az őszi szereplés után jóformán a Sabaria és a szombathelyi futball jövője függött a Bástya elleni meccstől. Az őszi fényes startja után a nagy visszaesés veszedelmesen megingatta a Sabariába vetett hitet.

A csapat azonban 4:0-s győzelmet aratott. A több mint ötezer főnyi közönség mindent magával ragadó lelkesedése nem ült el a meccs folyamán, és nem szűnt meg akkor sem, amikor a csapatok levonultak. A szombathelyi sporttársadalom nagyon sok ismert tagja verődött össze közvetlenül a mérkőzés után a Kovács-kávéházban, hogy ozsonnáját elfogyassza. Öröm zsongott a levegőben, és egyszerre csak gyűjtőív járt kézről kézre. Valaki kiadta a jelszót, hogy fel kell emelni a játékosok prémiumát – adományozásból. Egykettőre gyűltek az aláírások, meg a tíz-húsz pengő, ami arra vall, hogy a szombathelyiek a meccs után is lelkesednek csapatukért, ha az arra rászolgál, jutalmaznak örömmel, ha van mit.

Széltében-hosszában beszéltek, hogy az egyik hentes ötkilós sonkát küld Pesovnikék lakására, hogy a kondícióban maradást segítse. Egy környékbeli birtokos disznót ajándékoz a csapatnak, hogy méltóan ülhesse meg a győzelmi tort, más pedig a szőlőjébe viszi ki őket, hogy a zsíros disznótor után a jó bor óvja meg a játékosokat a gyomorrontástól. „Tompá bácsi”, az ismert nyugalmazott színigazgató pedig a maga írta ódáját szavalta el a vacsorán.

(A *Nemzeti Sport* 1927. február 28-ai és március 2-ai számai alapján)

Tévedni bírói dolog

„Tévedni bírói dolog” – hirdette a *Nemzeti Sport* szórakoztató melléklete a mottót. Bár tréfás oldalon jelent meg ez a jelmondat, a tartalmát mégis sokan gondolták komolyan. Számtalanszor érezték úgy a játékosok, a sportvezetők vagy éppen a szurkolók, hogy a vereséget a bírónak köszönhetik. Ez a vélekedés sokszor igazolást is nyert, mivel jó néhány óvás esetében kiderítették, hogy egyik vagy másik csapat képviselői vesztegetési szándékkal a mérkőzés előtt megke-resték a bírót. Persze, az is előfordult, hogy egyszerűen csak rosszul döntött a mérkőzésvezető.

– Nem lát, bíró! – kiáltozott, szitkozódott, mérgelődött ilyenkor a tribün, és hangosan vitatta az eseményeket. Ha a meccs ezután vereséggel ért véget, a játékvezető könnyen a közönség fenyegető gyűrűjében találhatta magát.

Egy 1920-as évekbeli anekdota szerint

egy heves kislesti mérkőzésen a hazaiak veresége nyomán hasonló helyzet állt elő. Eisenhoffer, az akkor még amatőr KAC csatára próbált a sporttárs mellé állni:

– Ne bántsátok a bírót!
– kiáltotta, közben azonban ő maga is elhelyezett egy-két oxfordot „védenec” legszélsőbb részén.

Ezután sokáig tartotta magát a következő

szállóige az érintettek között: „Legyél te bíró Kislesten, és védjen meg téged az Eisenhoffer!”

Az 1927-es (amatőr és profi csapatokat tekintve) összesített statisztika szerint 365 játékost állítottak ki bírósértésért. Ebből nyolcat örökre eltiltottak, 191-et összesen 68 év 9 hó 1 hétre ítéltek el, 166-ot megdorgáltak.

A Magyar Futball Bírák Testülete (BT) a bíróvezénylés szabályozásával kívánta a panaszokat orvosolni. Megállapodtak az első liga klubjaival, hogy minden egyesület külön-külön egy-egy listát nyújt be hozzájuk, amelyen 12 bírót sorol fel, akiknek a bíraskodását elfogadja. A BT pedig a mérkőzésekre olyan játékvezetőt küld majd, aki mindkét fél listáján rajta van. A BT azt is tiltotta, hogy a bíró a meccs előtt bármely érintett féllel beszéljen.

A bíróknak emellett megfelelő bíraskodási tapasztalatra is szert kellett tenniük, mire első ligás vagy válogatott mérkőzést kaptak. Ezt az biztosította, hogy miután letették a vizsgát, egy évig gyakorló bírák lettek, aztán I. fokúak, két év múlva II. fokúak, öt év múlva III. fokúak, azaz a legmagasabb rangúak. Ha valaki nagyon kitüntette magát, és az ellenőrző jelentések is kedvezőek voltak róla, akár már három év után is lehetett belőle III. fokú. A bírókról összeállított ellenőrző jelentések titkosan készültek, s zárt borítékban adták le a BT-nek.

Névsorolvasás

Bástya:

Acht (Aknai) János 18 – Beck Pál 18, Emmerling (Emődi) Rezső 10/1 – Tóth Jenő 18, Weber Lajos 18/1, Simóka Sándor 16 – Ábrahám Jenő 18/4, Varga István 13/2, Otto Höss 9, Busch Béla 16, Solti Mihály 18/2. A többiek: Vampetics (Wampetich) István 7/2, Horváth László 5, Palkó István, Wahl Ernő 4-4, Szőke Antal 3/2, Karl Weigelhoffer 3, Kronenberger (Korányi) I Lajos 1

Budai 33:

Zsák Károly 15 – Oláh György 16/1, Löwy Jenő 16 – Beller Lajos 16, Kovács Béla 9, Eichbaum Béla 18/2 – Schmidt János 18/6, Kaltenecker György 17/4, Király Dezső 10, Czumpft János 17/6, Krámer Jenő 13/2. A többiek: Pápay József 7/3, Ticska (Titkos) Pál 6, dr. Müller Ferenc 4, Steiner Miklós 4, Király Tivadar 3, Halmos (k) 3, Czizlinszky István 2, Ivanics Gyula 2/1, Erdélyi 1, Liebe György 1-1

Ferencváros:

Huber Rezső 17 – Takács I Géza 16, Hungler II János 17 – Furmann Károly 12, Bukovi Márton 17/2, Obitz Gábor 16/1 – Rázsó Izidor 18/3, Dán Vilmos 12/13, Pataki Mihály 11/4, Schlosser Imre 15/11, Kohut Vilmos 17/11. A többiek: Steczovits László 7/2, Turay József 4/2, Müller Ferenc dr. 4, Papp Lajos László, Sándor József 3-3, Horváth II József 3/1, Lyka II Antal, Blum Zoltán 2-2, Amsel Ignác (k) 1, Grossmann Sándor 1/1

Hungária:

Kropacsek Ferenc 8 – Mandl Gyula 10, Kocsis I Ferenc 11 – Rebró Béla 10, Kléber (Kompóti) Gábor 17, Nádler Henrik 15/1 – Tritz Lőrinc 12/2, Molnár György, 16/2, Orth György 11/2, Opata Zoltán 17/8, Jeny Rudolf 11. A többiek: Braun József 9/6, Kővágó Károly, Senkey I Imre, Újvári József (k) 8-8, Kittl (Kőrösi) Gyula 7/7, Kvasz János 7, Stofján János 5/1, Senkey II Gyula 3, Oberhoffer József, Remete Imre (k), Remmer Lajos, Biri Gyula (k) 1-1

III. kerületi TVAC:

Neuhaus János 12 – Singer Miklós 11, Mayherr Ferenc 18 – Werner Ignác 16, Vadas Ernő 7, Kovásznay János 17 – Lennerth Bálint 7/1, Horváth László 16/14, Skvarek György 15/4, Konyor Lajos 12/5, Drössler Béla 14/6. A többiek: Kenyeres György 7/1, Mácsay András 6, Hauser Jenő, Jocke (Weisz József), Haar Mór, Szabó Jenő 5-5, Remete Imre (k) 4, Zoch (k), Schwitzer Endre dr., Schiller Ödön 3/2, Magyar Ferenc 3, Iván 2, Rábel Béla, Grünblatt Ferenc, Nagy Ferenc 1-1

Kispest:

Dénes József 9 – Saguly János 17, Dudás Gyula 18 – Raix Gusztáv 18, Burger István 18/3, Hungler III Imre 9 – Gulyás József 13/2, Szabó Béla 17/7, Fürstner János 16, Csendes János 13/1, Czétényi II András 9/1. A többiek: Góliás József 7, Praszko Antal 5, Ölvedy (Öhlmacher) Ferenc 5/2, Varga György, Török József (k) 4, Skaltzer Gyula 4/1, Weisz Gyula (k), Gregor Győző 3-3, Pósa Mihály (k), Wagner Károly 2-2, Haluf Béla, Molnár 1-1

Nemzeti SC:

Augusztinovics Pál 13 – Havas (Havlik) Béla 9, Török II Tivadar 16 – Hossó János 14, Volentik Béla 18/4, Bartos Béla 17 – Rémay III János 14/11, Spitz Illés 18, Rémay II Gyula 15/1, Bihámy Béla 10/3, Czétényi István 17/1. A többiek: Laukó III József 8/5, Kocsis II Róbert 7, Tóth Gyula, Lengyel Ferenc 5-5, Gallina Károly (k) 4, Szendrő János, Gencsy Dezső 2/2, Veréb József 2, Gallowich Tibor (k), Weinberger Lajos 1-1

Sabaria:

Weinhardt Ferenc 17 – Nagy János 16, Victor Blizenez 10 – Pesovnik László 12/1, Sággy Tibor 11, Vámos Ernő 18/1 – Kovács Imre 9/2, Holzbauer József 11/2, Mészáros István 18/7, Szladovits István 13, Ottokar Buresch 12/5. A többiek: Bass Béla 8, Kása Kálmán 7/2, Kruczler István 7, Horváth Ferenc 6, Németh Sándor 5, Erhardt Jenő 4, Takács Ferenc 4/1, Prém Mór, Stofján János 3/2, Paár László 2, Rudolf Károly (k) 1

Újpest:

Beneda István 16 – Fogl II Károly 18, Fogl III József 16/2 – Wilhelm (Vig) I József 11, Borsányi Ferenc 12/1, Lutz II Lajos 12 – Künstler József 12/1, Wilhelm (Vig) II János 11/5, Jeszmás József 14/6, Péter József 14, P. Szabó Gábor 12/2. A többiek: Jakube (Jávor) Pál 9/6, Szidon Rezső 8, Schaller József 6/4, Kovács (Kohn) Sándor 5/1, Reisner Ferenc 4/2, Lutz III József, Csontos Kálmán 3-3, Kelecsényi Ferenc, Szaflka Zoltán, Szulik Rezső (k), Ströck Albert 2-2, Müller Pál, Száger Mihály 1-1, Moravcsik Ernő 1/1

Vasas:

Nyerges János 12 – Király Tivadar 10, Rottler (Rózsa) József 9 – Remmer Lajos 18/1, Purczeld Ferenc 18, Klein II Károly 14 – Brunecker Ottó 14, Takács II József 14/10, Jellinek Tivadar 16, Szentmiklóssy Béla 18/9, Himmer Rezső 16/2. A többiek: Kővágó Károly 9, Reiner István 9/3, Jeckl István, Wimmer József (k) 5-5, Krajcsovics István 4, Fleischmann Alfréd, Ányos József, Grünfeld Ferenc 2-2, Ivanics Gyula, Kropacsek Ferenc (k), Kelemen Richárd 1-1

Az 1926–1927. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Ferencváros FC	18	13	4	1	51:18	30
2. Újpest FC	18	10	3	5	33:20	23
3. Hungária FC	18	8	3	7	30:24	19
4. Sabaria LSZ	18	8	3	7	30:33	19
5. III. ker. TVAC	18	8	2	8	35:39	18
6. Vasas FC	18	8	2	8	27:32	18
7. Bástya FC	18	6	4	8	26:27	16
8. Nemzeti SC	18	5	4	9	34:38	14
9. Kispest FC	18	3	7	8	24:37	13
10. Budai 33	18	3	4	11	25:47	10

II. osztály

1. Miskolci Attila	26	18	7	1	64:28	43
2. Bocskai	26	17	5	4	83:44	39
3. Bak FC	26	15	7	4	76:45	37
4. Turul FC	26	14	6	6	53:29	34
5. Somogy FC	26	12	9	5	56:26	33
6. Rákospalotai FC	26	14	3	9	51:40	31
7. Soroksári FC	26	13	3	10	68:49	29
8. Pesterzsébet LSZ	26	8	9	9	38:35	25
9. Húsos FC	26	9	7	10	43:55	25
10. Erzsébetvárosi SK	26	4	12	10	38:60	20
11. Kossuth FC	26	5	4	17	39:70	14
12. Városi AC	26	3	6	17	32:72	12
13. Órások FC	26	3	5	18	36:62	11
14. Terézváros FC	26	5	1	20	28:90	11

Horváth II László támadást vezet

Osztályozók

Budai 33–Bocskai FC 2:1, 0:0
Bak FC–Turul FC 3:1, 2:2
Bocskai FC–Bak FC 5:0, j. n. (a második mérkőzésre a Bak nem állt ki.)

Gólkirály:

Horváth II László (III. ker. TVAC) 14 góllal

A miskolci Attila együttese 1927. januárban

A profi I. osztály eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1. Ferencváros	X	0:0	2:2	2:0	5:0	2:0	1:3	3:3	1:0	6:2
2. Újpest FC	1:2	X	1:1	0:1	2:2	2:1	3:0	1:2	2:0	1:0
3. Hungária	1:4	0:1	X	0:1	0:2	3:1	0:1	2:0	2:2	4:1
4. Sabaria	2:3	0:2	2:1	X	2:1	0:0	0:4	2:5	4:1	2:4
5. III. ker.	0:5	1:0	2:4	3:1	X	2:3	3:1	2:0	2:2	3:6
6. Vasas FC	0:3	2:3	2:5	2:2	1:0	X	2:1	3:2	3:0	0:0
7. Bástya FC	0:0	0:1	1:2	0:4	1:2	3:0	X	4:2	2:4	1:1
8. Nemzeti SC	2:3	4:1	1:0	3:4	2:5	1:1	2:1	X	0:0	4:2
9. Kispest FC	2:6	2:5	0:1	2:2	4:2	1:2	1:1	2:1	X	0:0
10. Budai 33	0:3	2:7	0:2	0:1	0:3	2:4	1:3	3:2	1:1	X

Az élvonal újoncai

Bástya Szegedi Atléták Köre

Alapítási ideje: 1926 (Jogelőd: 1899. május 22., Szegedi Atlétikai Klub néven)

Megszűnt: 1931 (Jogutód: Szeged FC)

Színe: piros-fekete

Idényei száma a magyar élvonalban: 5 (1926–1931)

Sikerei: Magyar Kupa-döntős (1930)

Sabaria Labdarúgók Szövetkezete

Alapítási ideje: 1926. augusztus 30.

Megszűnt: 1932. (jogilag: 1933. január)

Színe: kék-sárga

Idényei száma a magyar élvonalban: 5 (1926–1929, 1930–1932)

Sikerei: –

Vasas FC

Kispest FC

Nemzeti SC

Hungária FC

Ferencváros FC

III. kerületi TVAC

Sabaria

Budai „33” FC

Bástya FC

Újpest FC

Eredeti fotók és leírások alapján Petrovics Enikő által megrajzolt korhű szerelések

A BSE mindent vitt

A legjobb, továbbra is az amatőrséget választó budapesti klubokat, illetve a profivá lett (futball-értelemben) fővárosi gárdák anyaegyesületeit a kétszorosos I. osztályba osztották szét. Tizenhat együttes, köztük olyan, a magyar labdarúgás első negyedszázadában kiemelkedő szerepet játszott alakulat, mint a Törekvés, a Postás és a MAFC került az Oprée-csoportba, további 17 pedig, köztük a BEAC és a MAC a Springer-csoportba. Előbbit a BSE, a Budapest Sport Egyesület, utóbbit a BEAC nyerte meg. A két tizenegy játszott az I. osztályú amatőrbajnokság döntőjét, ebben a BSE 3:1-re legyőzte az egyetemistákat.

Noha a vidéki klubok közül is a legerősebbek profinak álltak, természetesen az amatőr klubok a régi szisztéma szerint játszották a maguk bajnokságát. A hat alszövetség bajnoka játszott aztán az országos amatőrbajnoki címért, az elődöntőben bekapcsolódó a BSE társaságában. Aligha kétséges: a budapesti csapat volt a legerősebb a mezőnyben, ugyanis az elődöntőben a pécsi vasutasokat, a döntőben pedig a diósgyőrieket tulajdonképpen idegenben győzte le. A miskolci Népkerti pálya aligha számított semleges helyszínnek, tiltakoztak is miatta a BSE vezetői. Aztán, mivel kérelmük nem nyert orvoslást, idegenben nyerték meg a döntőt.

Ugyancsak az amatőrfutballhoz tartozott – mivel, hűen az adományozók és az alapítók eredeti óhajához, e serlegért profik nem játszhattak – a Corinthian-vándordíj is. A döntőbe az utolsó állomáson az FTC amatőrcsapatát 4:2-re legyőző MAC és a Dorogi AC jutott, előbbi simán nyert 3:0-ra. Ahogyan a *Nemzeti Sport*-ban olvasható: „A MAC csapata megérdemelten győzött a DAC felett, ha nem is a fenti gólaránnyal.”

Az 1926–1927-es idény és egyben a szétválasztás „szülötte” volt a magyar amatőrválogatott, amely két országok közötti mérkőzést vívott. Szeptember 18-án az Üllői úton, a Gallowich (NSC) – Orbán (BTC), Boór – Pesovnik, Sággy (mindhárom BEAC), Bobrik (Postás) – Kertész, Reinhardt (mindkettő BEAC), Kalas, Dobos (mindkettő Postás), Hein (BSE) kezdő tizenegy, amelybe csereként Plohl (MAC) állt, Dobos három és Reinhardt egy góljával 4:2-re nyert az osztrákok ellen. Az április 10-i, bécsi visszavágóra alaposan kicserélődött a csapat, csak Boór, Bobrik és Kalas játszott ismét. Pályára lépett ellenben két, már 1912-ben a válogatottban debütált legenda, Zsák Károly (Budai 33) és Pataki Mihály (Ferencváros) is. A 2:1-re megnyert

A képen látható amatőrök válogatottja 10:2-re kapott ki a profiktól

találkozó további magyar szereplői Kraisell (Testvériség), Beller (Budai 33), Müller (Újpest), Koffler (Vasas), Fröhlich (BAK), Kális (MTK) és csereként beállva Jancsár (MAC) voltak. A gólokat Fröhlich és Bobrik lőtte.

BLASZ, amatőr I. osztály, Oprée-csoport. 1. BSE 51, 2. Törekvés 49, 3. Postás 43, 4. Kelenföld 39, 5. MÁV Gépgyár 36, 6. III. ker. TVE 34, 7. MTK 33, 8. Kispesti AC 30, 9. UTSE 29, 10. Vasasok 29, 11. MAFC 25, 12. Zuglói VII. kerületi AC 21, 13. KAOE 21, 14. RAC 18, 15. Ékszerész 13, 16. ETC 7

BLASZ, amatőr I. osztály, Springer-csoport. 1. BEAC 52, 2. FTC 49, 3. URAK 45, 4. UTE 44, 5. Testvériség 44, 6. MAC 39, 7. BTC 39, 8. MOVE Óbudai TE 35, 9. „33” FC 33, 10. Nemzeti SC 31, 11. Budapest-Rákosfalva 30, 12. TTC 28, 13. Húsiparosok SC 27, 14. UMTE 17, 15. BAK 16, 16. ETSC 13, 17. Föv. TK 0

I. osztály, bajnoki döntő: BSE–BEAC 3:1

Vidéki kerületek.

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai alosztály: 1. Csabai AK 23, 2. Békéscsabai Előre 22, 3. Orosházi MTK 18, 4. Szarvasi Turul 17, 5. Orosházi TK 9, 6. Mezőberényi Egyetértés 9, 7. Sarkad 9, 8. Békéscsabai KAVE 5. **Szegedi alosztály.** 1. Szegedi VSE 27, 2. Szegedi Zrínyi KAC 26, 3. Szegedi TK 23, 4. Makói TK 23, 5. Szegedi AK 22, 6. Hódmezővásárhelyi TVE 19, 7. Újszegedi TC 14, 8. Szegedi KAC 14, 9. Makói AK 10, 10. Szentesi TE 2.

Alsövetségi döntő: Szegedi VSE–Csabai AK 2:1, 4:1

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai alosztály: 1. Bajai Turul 24, 2. Simontornya 22, 3. Bajai SE 21, 4. Bajai MTE 13, 5. Szekszárdi Törekvés 12, 6. Bácsalmás 10, 7. Szekszárdi Turul 8, 8. Bonyhádi IÖ 2, 9. Bátaszéki VSC 2. **Pécsi alosztály:** 1. Pécsi VSK 38, 2. Kaposvári AC 33, 3. Pécsi SC 30, 4. Pécsi DVAC 29, 5. Kaposvári Turul 27, 6. Nagykanizsai TE 25, 7. Kaposvári Rákóczi 19, 8. Szigetvári AK 17, 9. Nagykanizsai SE 15, 10. Pécsi AC 15, 11. Mohácsi BT 9, 12. Pécsi TE 7. **Alsövetségi döntő:** PVSK–Bajai Turul 2:1, 3:1

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. Mátravidéki alosztály: 1. Salgótarjáni SE 20, 2. Salgótarjáni BTC 15, 3. MOVE Egri SE 15, 4. Pálfalvai BÜSE 11, 5. MÁV Hatvani AC 11, 6. Gyöngyösi AK 7, 7. Zagyvapálfalva 5. (A Mezőkövesdi KIT és a Jászárokszállási TC visszalépett.) **Miskolci alosztály.** 1. Diósgyőr-Vasgyári TK 26, 2. Diósgyőri AC 19, 3. Miskolci VSC 18, 4. Miskolci MTE 16, 5. Borso-di EAC 11, 6. Perecesi TK 9, 7. Sátoraljaújhelyi AC 8, 8. Sátoraljaújhelyi ESC 4. **Alsövetségi döntő:** DVTK–SSE 2:2, 6:0

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Nyíregyházi TVE 19, 2. Nyíregyházi KISE 17, 3. Debreceni VSC 16, 4. Berettyóújfalui SE 14, 5. Kisvárdai SE 14, 6. Debreceni KASE 13, 7. Debreceni EAC 11, 8. Debreceni TE 8. (A Karcagi IKSE visszalépett.)

Dél-Magyarország (álló sor) és Délnyugat-Magyarország válogatottja

1926

1927

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. Budai alosztály. 1. Dorogi AC 22, 2. Pilisvörösvári SC 21, 3. Csillaghegyi MOVE 12, 4. Esztergomi SC 11, 5. Kissingtelepi TC 9, 6. MOVE Pomázi TK 5, 7. Szentendrei TK 4. **Kecskeméti alosztály.** 1. Szolnoki MÁV 27, 2. Szolnoki AK 18, 3. Kecskeméti AC 17, 4. Szolnoki MTE 13, 5. MOVE Ceglédi SE 11, 6. Ceglédi Törekvés 10, 7. Kecskeméti TE 9, 8. Monori SE 7 (A Kecskeméti SC visszalépett.) **Rákosvidéki alosztály.** 1. Rákoscabai TK 27, 2. Rákosligei AC 26, 3. Rákoskeresztúri TE 21, 4. Gyömrői SE 19, 5. Péceli AC 17, 6. Rákosi VSE 12, 7. Szemeretelepi TE 9, 8. Vecsési TK 8, 9. Maglódi TC 5. **Váci alosztály.** 1. Alagi SC 25, 2. Váci AC 23, 3. Váci SE 22, 4. Sashalmi ASC 20, 5. Váci TE 17, 6. Kistarcsai SC 17, 7. Corvin Sashalom 11, 8. Gödöllői IK 9, 9. Mátyásföld 0. **Alsövetségi elődöntő.** Szolnoki MÁV–Alag 4:1, 1:0, Dorog–RTK 5:1, 4:0. **Döntő:** Dorog–Szolnoki MÁV 1:0, 0:0

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Szombathelyi MÁV Haladás 26, 2. Tatatóvárosi AC 25, 3. Tatabányai SC 24, 4. Soproni VSE 21, 5. DAC-H-Győri VSE 20, 6. Szombathelyi AK 20, 7. Győri ETO 19, 8. Székesfehérvári TC, 9. Szombathelyi SE, 10. Szombathelyi Törekvés 4. (Táblázatok részletesebben: www.magyarfutball.hu/hu/statisztika)

Országos amatőrbajnokság

Negyeddöntő. Pécsi VSK–Szegedi VSE 5:1, Dorog–Diósgyőr-VTK 1:2, Nyíregyházi TVE–Szombathelyi MÁV Haladás 1:2. (Az elől álló csapatok voltak a pályaválasztók. A BSE erőnyerő volt.)

Elődöntő: DVTK–Sz. MÁV Haladás 3:2, PVSZK–BSE 0:1 (Az elől álló csapatok voltak a pályaválasztók.)

Döntő

Diósgyőr–Vasgyári TK– Budapest SE 1:3 (1:2)

1927. július 17., Miskolc, Népkerti pálya, 2500 néző. Jv.: Gerő

DVTK: Canik – Chojka, Szabó – Klemenik, Ferenczy, Matyuga – Páva, Völker II, Bova, Kreutz, Völker I

BSE: Dobos – Szűcs I, Soponyai – Schweng, Prell, Plenk – Szűcs II, Borsy, Novotny, Kiss, Hein
Gólszerzők: Páva, ill. Borsy 2, Kiss

Corinthisán-díj

MAC–Dorogi AC 3:0 (2:0)

1927. augusztus 28., Margitsziget. Jv.: Bendenritter

MAC: Göpfert – Jancsár, Bauer – Turchányi, Wranovits, Kunz II – Schenk, Wimmerth, Iván, Kátra, Szűts II

Dorogi AC: Glatzner – Bárdos, Reisinger – Gullogi, Frayt, Körmendy – Sloboda, Klotz, Höfflinger, Szedlacsek, Varga

Gólszerzők: Wimmerth, Iván, Kátra

A Fradi dupla duplája

A Ferencváros tarolt a magyar profiéra hajnalán. Sőt olyan bravúrra volt képes, amilyenre korábban, a futballunk addigra már bő negyedszázados történetében még senki: egymást követő két évben is duplázott, megnyerve a bajnokságot és a Magyar Kupát. Ha úgy tetszik, a zöld-fehérek dupla duplával indították az új korszakot. Annak ellenére megőrizték a trónjukat, hogy a legtöbb élcapatnál alaposan megváltozott az alaptizenegy – mindenki erősített. Tóth-Potya István Fradija öt góllal többet kapott, mint az előző idényben (tegyük hozzá: a létszámemelés miatt négy mérkőzéssel többet játszott minden csapat, mint 1926–1927-ben), persze ennek aligha az volt az oka, hogy Huber-Huba Rezső helyett Amsel Ignác lett az első számú kapus. Ugyanakkor teljesen új belsőhármassal támadott a csapat: a két „öregfiú”, Pataki Mihály és Schlosser Imre, valamint a házi gólkirály, Dán Vilmos helyére a Takács II József, Turay József, Szedlacsek Ferenc trió került. A Sutyónak becé-

A ferencvárosi bajnokok tablója

zett Turay már az előző idényben is játszott négy bajnokin zöld-fehérben, ellenben a másik kettő új szerzeménynek számított. A pályafutása elején a Törekvésben már az élvonalban is szerepelt, aztán külföldi vándorlása után csehszlovák válogatottként hazatért Szedi 17, a hosszas vita után, bátyját követve a Ferencvárosba igazolt „kis Taki” 31 gólt vágott a bajnoki idényben. Turay is eredményesebb volt elődjénél, Patakinál, a triónak köszönhetően pedig a Fradi nagyságrendileg másfélszer annyi „dugót” helyezett az ellenfelek hálójába, mint egy évvel korábban. A védelmet, a fedezetsort és a két szélsőposztot ugyanakkor az állandóság jellemezte: éppúgy a Takács I, Hungler II, Furmann, Bukovi, Obitz, Rázsó, Kohut hetes játszott a legtöbbször, mint

Vb-t akartunk rendezni!

1928 nyarán – kiderült ez Mamusich Mihálynak az amszterdami olimpiáról küldött, s az ottani FIFA-kongresszusról is beszámoló anyagaiból – még nagyon komolyan foglalkoztatta a futballvezéreket az első világbajnokság hazai lebonyolításának gondolata. Emiatt is jelentkezett Fodor Henrik az 1930-as FIFA-kongresszus megrendezésére, úgy gondolta, azon megkaphatnánk a rendezés jogát. A nagy hátrányt a megfelelő stadion hiánya jelentette. Mamusich doktor szerint feltétlenül kellett volna egy hatvanezres arénát építeni – vagy legalább a Ferencváros pályáját kibővíteni. A terv ellenben csak terv maradt.

egy évvel korábban. A *tempofradi.hu* az idényről szóló nagyon érdekes statisztikája szerint a Ferencváros kulcsemberei 55-60 körüli mérkőzésszámot teljesítettek az 1927–1928-as szezonban (Kohut Vilmos 61, Takács Géza 60 meccsen játszott), ezeken a Takács II, Turay, Szedlacsik, Kohut kvartett 194 gólig jutott. A jobbösszekötő 81 gólja egészen elképesztő, még ha tekintetbe is vesszük, hogy 39-et a nem mindig a magyar bajnokhoz méltó tudású ellenfelek ellen vívott nemzetközi mérkőzéseken lőtt.

A Ferencváros nagyszerűen kezdte az idényt, az első hét bajnoki mérkőzését sorozatban megnyerte, miközben a vidéki csapatok közül a Bocskait és a Bástyát is kiütötte. Az Újpest kényszerítette a legnagyobb csatára, de egyszer a lila-fehér védők sem bírtak Takács II-vel, s ez elég volt a győzelemhez. Két héttel később a Hungária a saját pályáján kapitulált, ebben a Fradi-sikerben is a kis Taki játszotta a főszerepet. A nagy széria aztán a Sabaria ellen szakadt meg, a vasiak – két, addig veretlen csapat összecsapásán – az Üllői úton nyertek 3:1-re a bajnok ellen. A következő fordulóban botlott a rivális is, és a Fradi egy pesti (NSC), egy budai (Budai 33) és egy óbudai, azaz újlaki (III. ker. FC) együttes ellen 17:3-as gólaránnyal zárta az őszi idényt. Elsőként. A zöld-fehérek tavasszal is végigverték a mezőnyt, de a rangadókat elrontották: az Újpest elleni döntetlen után a Hungáriától vereséget szenvedett a Tóth-Potya István által dirigált együttes.

A kék-fehérek talán ez utóbbi mérkőzésen játszottak a legjobban – idő kellett ahhoz, hogy összeálljon a legjobb tizenegy. Brüll Alfréd és Fodor Henrik, az elnök és a futballvezér a profizmus hajnalán még úgy gondolta, hogy akár Angliából is meg tudják erősíteni a csapatot, de aztán be kellett érniük a bécsi Josef Schneiderrel. „Pepi” egyébként nagy fogás volt, oszt rák válogatottként került Budapestre. Két évet játszott a Hungáriában (kiválóan: az első szezonban csak ő és Hirzer Ferenc játszottak minden bajnoki mérkőzésen, a másodikon, az első profi cím nyérése évében is mindössze két találkozót mulasztott), majd budapesti és bécsi barátai hívására az Egyesült Államokba szerződött, aztán Kürschner Dórinál futballozott a sváj-

Játékosverés

Ne gondoljuk, hogy a profizmus hajnalán csak Grál-lovagok jártak szurkolni a mérkőzésekre. A Fogl fiúk többször is panaszkodtak arról, hogy az Üllői úton közel, „jobb esetben” kaviccsal dobálták meg őket. De ennél is cifrább eset történt Szegeden, a Fradi vendégmérkőzésén, illetve Kispesten, az Attila ottjártakor. A Tisza-parti városban az utolsó fordulóban találkozott egymással a két legénység, kedélyes felvezetéssel. A szegediek köszöntötték a bajnokcsapatot. Miután Bíró Sándor, a kor egyik legfoglalkoztatottabb játékvezetője nem adott meg egy büntetőt a hazaiaknak, paprikássá vált a hangulat. A 80. percben Baumgärtner Károly kapus megszerzett egy labdát, mire a ferencvárosi csatár, Turay József beletalpalt. A kapus jajongott, a nézők egy 35-40 fős csoportja pedig betódult a pályára és vért kívánt. Szó szerint: egy feldühödött szegedi a botjával úgy fejbe vágta Turayt, hogy annak vérbe borult az arca. (Nemzeti Sport 1928. június 11.) Egy hónappal korábban Kispesten már majdnem véget ért a piros-feketék és az Attila a kiesés elkerülése miatt fontos találkozója, amikor Dán Vilmos és Hajós Árpád összekülönbözött. Talán ők meg is békéltek egymással a lefújás pillanatára, de amikor Hajós bandukolt lefelé a pályáról, egy szurkoló elébe ugrott, s teljes erővel az arcába vágott. A támadót a rendőrök elfogták, Hajóst a mentők ellátták. (Nemzeti Sport 1928. május 14.) De a Kispest a következő hétvégén is otthonában fogadhatta ellenfelét, akkor éppen a Hungáriát.

ci Grasshoppersben. A Hungária hazacsábította Amerikából Konrád II Kálmánt és Haar Móricot, Olaszországból Fehér Ferencet és a calcio nagy sztárját, Hirzer Ferencet, ugyanakkor a szezon közben elveszítette az Újvilágba kihajózott Molnár Györgyöt. Orth György újabb sérülése miatt csak hat mérkőzésen tudott játszani, Braun Csibi pedig még annyin sem. Három mérkőzésre került be Nádler Pubi, Opatá pedig kihagyta a tavasz kétharmadát. Az egykori „aranyláncból” csak Jeny Rudolf játszott rendszeresen, a húszas évek elejének a bajnoki címeket sorozatban nyerő MTK-jából Mandl (később Mándi) Gyula maradt meg hírmondónak. A Feldmann Gyula által irányított Hungáriában huszonketten játszottak bajnoki mérkőzést, közülük (az osztrák Schneidert is beszámítva) húszan szerepeltek pályafutásuk során hazájuk nemzeti válogatottjában. De az 1927–1928-as gárda még vagy már nem volt elég erős: a Fradi vitathatatlanul lekörözte.

A harmadik nagycsapat, az Újpest az utolsó fordulóban veszítette el a második helyet, mégpedig azzal, hogy kikapott az egyenes kiesés elől menekülő Bocskaitól a Megyeri úton. Azért is volt ez meglepő, mert a lila-fehérek ősszel még ugyanott egy kilencest rúgtak a debrecenieknek. Az említett vereség ellenére a korabeli beszámolók szerint tavasszal tűntek erősebbnek az újpestiek, sokat lendített rajtuk, hogy a végig nagyszerű formában játszó Ströck Albert mellé érkezett még egy játékos Erdélyből: az ugyancsak román válogatott Auer-Avar II István. A Fogl

Tóth-Potya István „céhmeisteri” levele

Nem mindenkinek tetszett a fiókcsapat létrehozása

Témát szolgáltatott az idényben a fiókcsapatok ügye. A három nagy ugyanis – a maga szempontjából érthetően –, eltérő intenzitással bár, de fiókcsapatot alakított ki egy második vonalbeli egyesülettel együttműködve. Az úttörő a Ferencváros volt, amely Blum, Sándor, Steczovits, Lyka, Koszta, Kiss, Vaczek és Szafka átengedésével alaposan megerősítette a Turult, így érte el, hogy az első csapatnál számításba nem vett játékosai játéklehetőséghez jussanak. A szabályok szerint a tulajdonos klub bármikor visszarendelhetette a játékosait, sőt nyolc hét elteltével ismét kölcsönadhatta őket. A futballisták 50-60 pengős (magas) fizetését a Ferencváros állta, a Turulnak erre nem futotta. A zuglóiak „csak” örültek, s a második helyen zárva osztályozót játszhattak az idény végén a Bocskaival. Nem jutottak fel, az már senkinek sem lett volna előnyös, tudniillik a Turul költségvetése nem bírta volna el – még a segítség ellenére sem – az élvonalat. Az Újpest a Rákospalotával épített ki kapcsolatot, ott játszott haláláig a korábbi válogatott, a tragikus motorbalesetben elhunyt Schaller is. A Hungária Tritzet és Újvárit engedte át a BAK-nak, igaz, több játékosát, miután nagy volt a mozgás, inkább eladta. **(Senkey Imre** volt az egyik, aki az 1927–1928-as idény sztárja volt. Remekül játszott a III. kerületben, sőt tavasszal edzőként társait is irányította.)

fivérek mellett azonos értékű játékosá emelkedett a hátrétdsorban az Olaszországból hazatért Sternberg László – ám talán még ennél is fontosabb, ekkor alakult ki az első újpesti „aranycsapat”, az 1929–1930-as idényben három tróféát is elnyerő legénység váza.

A többi klub közül egyedül a Sabaria tudott lépést tartani a nagy hármassal, bizonyítékul elég ránézni a táblázatra. A szombathelyiek csak egy ponttal maradtak le az Újpest és kettővel a Hungária mögött, miközben 14-gyel (!) megelőzték az ötödik helyezett III. kerület FC-t. A Sabaria szenzációsan kezdte az évet, s csupán a nyolcadik fordulóban kapott ki először – meglepetésre a Kispesttől. Az egész idényben ezen kívül csak három bajnoki mérkőzést veszített el a rangadóit a nagyobb bevétel érdekében Budapesten játszó vasi alakulat: kétszer az Újpest, egyszer a Ferencváros gyűrte le. Már ekkoriban divat volt a pályaválasztói jog eladása: a kisebb vagy kevésbé tehetős csapatok lemondtak a hazai pálya előnyéről a remélt nagyobb bevétel érdekében. (A Sabaria a következő bajnoki idényben hazavitte az Újpest elleni bajnokit. Fele annyian voltak rajta, mint a tavaszi, Megyeri úti mérkőzésen.) Az egész mezőnyt tekintve a szombathelyi kék-sárgák csapata volt a legállandóbb, mindössze 14 játékos szerepelt az idényben. Heten (!) végigjátszották az első perctől az utolsóig a szezon.

Talán ez volt a Sabaria legjobb éve, a már említett, a Ferencváros elleni 3:1, aztán a Hungária elleni, ugyancsak budapesti 5:1 (Holzbauer mesterhármásával!), vagy a prágai Slavia elleni 4:1 szenzációs eredménynek számított. Bányai Lajos csak keveset változtatott az előző évi csapaton, az a kevés meg bevált: a közel kétméteres, medvetermetű Stofján János – fogalmazzunk szabatosabban és szakszerűbben: a hihetetlenül erős felépítésű, angol típusú centernek mondható – középcsatár a pannon gárda házi gólkirálya lett.

A második profi idény legellentmondásosabb csapata az újonc miskolci Attila volt, amely bejutott a kupadöntőbe, de kiesett a bajnokság élvonalából. (Pedig nagyszabású terveket szőtt, és

1. Bukovi, 2. Kohut, 3. Takács II

1928 tavaszán a Nemzeti Sport pontosza a játékosok teljesítményét, a mostani gyakorlattól eltérően 1-5-ig, és nemcsak a bajnoki, hanem a hazai kupa-, a nemzetközi és a válogatott mérkőzéseken is. A képzeletbeli dobogót kibérelték a fradisták: a már az 1926–1927-es idényben is kiváló teljesítményt nyújtó **Bukovi Márton** lett az első, Kohut Vilmos a második, a gólzsák Takács II József pedig a harmadik. A szerkesztők ugyan nem átlagot számoltak (tehát előnyben volt az, aki több meccsen lépett pályára), de megemlézték, hogy a legjobbak közül az átlagot tekintve is Bukovi érdemjegye a legjobb. Érdekes: a modern kori osztályzások tendenciája, hogy a kapusok átlaga magasabb a mezőnyjátékosokénál. Ezen a listán a legjobb „hátlőr”, a szombathelyi Weinhardt holtversenyben a 36. helyen zárt.

A legjobbak: 1. Bukovi 57 pont/18 mérkőzés (Ferencváros), 2. Kohut 42/19 (Ferencváros), 3. Takács II 41/18 (Ferencváros), 4. Ströck 40/17 (Újpest), 5. Hirzer 36/17 (Hungária) és Pruha 36/14 (Attila), 7. Fogl III 35/16 (Újpest) és Furmann 35/18 (Ferencváros), 9. Sternberg 34/15 és Schneider 34/15 (Hungária), 11. Pesovnik 33/16 (Sabaria) és Takács I 33/18 (Ferencváros) 13. Turay 32/17 (Ferencváros), 14. Hungler II 29/18 (Ferencváros) és Szedlacsik 29/16 (Ferencváros), 16. Nagy 28/14 (Sabaria) és Volentik 28/14 (Nemzeti), 18. Borsányi 22/13 (Újpest), Konrád II 22/12 (Hungária) és Weiglhofer 22/10 (Bástya).

A miskolci Attila 1927. június 1-jén. (Csak a labdarúgók nevei ismertek.) Állnak (balról): Gyuricskó Gyula, Müller Gusztáv, Klein Pimpi Sándor, Kripkó József, Péterfreund Zoltán, Janovitz István, Guttmann Armand. Középen ülnek: Friesz Rezső, Muhoray Elemér, Kautzky József, Siklóssy Antal, Riff Emil, Dankó Tivadar, Sélinger Béla. Elöl: Classen Wijmand, Maszlonka (Miskolczi) József, Németh Ernő

mert nagyot álmodni. Holland kapust igazolt *Classen Wijmand* személyében, igaz, a jó képességű Németh Ernő mellett a németalföldi légiós bajnoki találkozón nem jutott szóhoz, a klub pedig március végén felbontotta a szerződését.) Az utolsó fordulóban, miközben a Bocskai nyert Újpesten, az Attila Miskolcon 2:1-re kikapott a Hungáriától. Pedig akár nyerhetett is volna, ha a városszerte nagy szeretetnek örvendő hátvéd, Kutik Kálmán értékesíti a megítélt tizenegyest. De hibázott, a csapat meg kikapott. Szegény, nagyon nehezen viselte a történeteket, a pályán sírógörcsöt kapott, az öltözőben vigasztalhatatlannak tűnt, megint zokogni kezdett, barátai, csapattársai nem is merték magára hagyni. Éjszaka, amikor elbúcsúztak tőle, a lelkére kötötték, hogy menjen haza. Ám nem ment, bolyongott a városban. Találkozott a kapussal, Némethtel, akinek azt mondta, nem bír Miskolcon maradni a szegységtől és a fájdalomtól, reggel a fővárosba utazik. Miután senki sem látta a pesti gyorsnál, elterjedt a pletyka, hogy öngyilkos lett. Szerencsére, rémhírnék bizonyult.

Különös apróhirdetések

1928 februárjában (például) még főleg sporttárgyúak voltak az apróhirdetések a Nemzeti Sportban. Az Üzenetek rovatban az szerepelt, hogy Nyilass László (Duna-part) jelentkezzen a Sárkány utcai pályán. A Játékos nevű rovatban II. ligabeli középcsapat keresett centert, illetve megtudhattuk, hogy „Balszélső ajánlkozik”. Külön rovat volt az edzőknek (Tréner), vidéki nagy egyesület volt feladó, Turul jelisével atléta-edzőt keresett, amatőrt vagy hivatásost, az „igények megjelölésével”. Az Ellenfelet keres című rovatban a Pesterzsébet a teljes csapatával vállalt vidéki szereplést. A Különfélében olvashatunk olyan ajánlkozóról, aki II. ligabeli klub képviseletére jelentkezett, természetesen „megfelelő honorárium ellenében”. De akadt olyan is – gyűjtők, figyelem! –, aki zászlók, jelvények készítésére várt megrendelést.

Jegyüzéreket fogtak a válogatott meccs előtt

Hét A-válogatott mérkőzést is rögzítenek a krónikák az 1927–1928-as idényre, de csak öt mérkőzésnapot. A jugoszlávokkal kétszer is az akkori elnevezés szerinti profi válogatott csapatott össze, miközben a legjobb (vagy legjobbnak vélt) tizenegy egy másik ellenféllel randevúzott előbb Bécsben, majd Rómában.

Óriási érdeklődés előzte meg az osztrákok budapesti fellépését 1927 szeptemberében. Telt ház, 38 000 néző várta a csapatokat az Üllői úton, de a korabeli sajtóból kiolvashatóan, akár félszázezren is kíváncsiak lettek volna a mérkőzésre. „Ha volna most egy nagy nemzeti stadionunk, most ötvenezer néző láthatná a meccset, s lenne százezer pengő bruttó bevételünk” – kesergett és dicsekedett egyszerre Kiss Tivadar az MLSZ nevében. Hatalmas összegről beszélt, éppen a meccs előtti napon tartott szövetségi közgyűlésen jelentette be Dréhr Imre elnök, hogy a főváros 48 000 pengőről 40 000 pengőre szállítja le a klubok által fizetni köteles vigalmi adót. (A *Nemzeti Sport* akkor 16 fillérbe került, ha az arányokat vesszük, a 100 000 pengő manapság körülbelül 100 millió forintot jelentene!) Hír volt a lapokban, hogy a rendőrség a meccs előtti napokban jegyüzéreket fogott meg – tényleg bomba üzlet és jeles esemény volt a találkozó.

Fogl III (balra) csokrot ad át az osztrák csapatkapitánynak, Blumnak

A magyar válogatott a Weinhardt – Fogl II, Fogl III – Furmann, Bukovi, Vámos – Ströck, Takács II, Holzbauer, Hirzer, Kohut tizeneggyel játszott. Kiss Gyula kapitány a Ferencváros középfedezetére, a fiatal Bukovi Mártonra bízta a sérült Orth György pótlását, a csapat irányítását. Jó döntésnek bizonyult, mert a későbbi kiváló edző nagyszerűen dirigálta társait. Bár a *Nemzeti Sport* szerint a bíró, az angol Cox volt a mezőny legjobbjá, s a mieink közül nem mindenki játszott jól, az újság összességében elégedetten írt a mieink teljesítményéről. Nem ok nélkül: a 0:2-ről fordító, az első negyedórán kétgólos hátrányba kerülő magyar legénység a további 75 percben kifejezetten jól játszott. A meggyipiros mezések góljait Takács II (18.), Kohut (27.), az újonc Ströck (51.), Holzbauer (62.) és Hirzer (67.) szerezte, tehát a csatársor minden tagja lőtt egy – az akkori szóhasználatot kölcsönvéve – „dugót”.

A profi alszövetség válogatottját sokan erősebbnek vélték, mint a tényleges A-válogatottat, de nem volt igazuk. Az sima, 5:1-es vereséget szenvedett Zágrábban a jugoszlávoktól. Az egyetlen gólt a 86. percben lőtte a megsérült középfedezet, a miskolci Kripkó helyére a 32. percben beállított Wilhelm-Víg II. A magyar csapat (Gallina – Nagy, Dudás – Pesovnik, Kripkó, Obitz – Rémay II, Mészáros, Stofián, Fröhlich, P. Szabó) négy újonccal állt fel, s egyetlen olyan futballistája sem akadt, aki korábban már legalább tízszer játszott volna az A-válogatottban. Érdekes, hogy a nap két ma is a mi szövetségünk által hivatalosnak tartott mérkőzésén (a kitétel azért indokolt, mert a „jugoszlávok” nem tartják annak a zágrábi győzelmüket) 23 magyar játékos lépett pályára, s közülük heten (Weinhardt, Vámos, Holzbauer, Nagy, Pesovnik, Mészáros, Stofián) a legjobb formában lévő klubot, a szombathelyi Sabariát képviselték.

Október 9-én a magyar válogatott, története során először, kikapott a csehszlovákoktól Budapesten. Hajdanán itthon nem számított hivatalos meccsnek, mert ezt a találkozót is a profi alszövetség rendezte, a *Nemzeti Sport* tudósításában is így szerepelt: Cseh profi válogatott–Magyar profi válogatott 2:1. Az Amsel – Fogl II, Fogl III – Borsányi, Bukovi, Vámos – Ströck, Konrád II, Orth, Hirzer, Kohut tizenegy nagynevű játékosokból állt, csak éppen nem bírt Pláničkával, illetve a sajtóban olvasható minősítés szerint a „tudományos futballt játszó” csehszlovákokkal. A találkozót az osztrákok sztárbírója, a Hungária és a Sparta KK-csatait is dirigáló Braun vezette – rosszul. A bíró három perccel korábban lefújta a mérkőzést, aztán amikor erre rájött, lejátszották a felek azt az időt is. A szünetben Ausztria A és B csapata egy új sportággal ismertette meg a Hungária út 38 000 fős publikumát – a (nagy pályás) kézilabdával.

A belga bíró, Van Praag mellett a két csapatkapitány, a cseh Kada (balra) és Fogl III

Márciusban ismét két mérkőzést is játszott ugyanazon a napon a magyar válogatott. Az egyiket Rómában, az olaszok ellen az Európa Kupáért, a másikat az Üllői úton, a jugoszlávok ellen. Az erősebb tizenegy (Amsel – Sternberg, Senkey I – Borsányi, Bukovi, Pruha – Ströck, Ta-

Az Európa Kupa születése

A közép-európai futballnemzetek a klubcsapatok számára kiírt KK után életre hívták válogatottjaiknak az Európa Kupát. A Közép-európai Kupával ellentétben, ez utóbbiban a magyarok, az osztrákok és a csehszlovákok mellett nem a jugoszlávok, hanem az olaszok és a svájciak indultak. (Az utolsó kiírásban részt vettek a jugoszlávok is.)

Az első mérkőzést 1927. szeptember 18-án a csehszlovák és az osztrák csapat játszotta, a házigazdák nyertek 2:0-ra. Az első, 1930-ig tartó sorozatban minden gárda nyolc meccset vívott. A svájciak nem szereztek pontot, a további négy együttes alaposan körbeverte egymást. A magyarok végül a negyedik helyen végeztek, ám ha az utolsó mérkőzésen, 1930. május 11-én legyőzték volna az olaszokat, megnyerik a tornát. Egyébként ez volt az egyetlen kiírás, amelyben a magyar válogatott kisorsult az első háromból. A díszes serleget Antonín Švehla, a húszas évek csehszlovák miniszterelnöke ajánlotta fel.

Az Európa Kupa kiírásai

Év	Első	Második	Harmadik	Gólkirály
1927–1930	Olaszország	Ausztria	Csehszlovákia	Libonatti, Rossetti (olaszok)
1931–1932	Ausztria	Olaszország	Magyarország	Avar (magyar)
1933–1935	Olaszország	Ausztria	Magyarország	Kielholz (svájci), Sárosi (magyar)
1936–1938	Az Anschluss miatt nem fejezték be.			
1948–1953	Magyarország	Csehszlovákia	Ausztria	Puskás (magyar)
1954–1960	Csehszlovákia	Magyarország	Ausztria	Tichy (magyar)

Az elegáns urak, a magyar válogatott futballistái a szerelvény indulására várnak. Irány Róma!

kács II, Konrád II, Hirzer, Kohut) nagyszerűen helytállt az akkor már elég erős olaszok ellen. Az első félidő végén Kohut és Hirzer egy-egy góljával 2-0-ra vezetett, ám a hazaiak Luigi Conti két és Rossetti egy góljával fordítottak. A 76. percben Takács II kiegyenlített, úgy festett, sikerül egy ponttal hazatérni. Ám a 85. percben az olasz futball első dél-amerikai honosított játékosa, azaz oriundója, Libonatti belőtte a győztes gólt (4:3 a vendéglátóknak). Sokat elmond a *Nemzeti Sport* megállapítása: „A fanatizált olaszok ellen lehetetlen volt győzni, pedig jobbak voltunk”. A csapatot egyébként Kiss Gyula vezette, a *Nemzeti Sport* által B-válogatottnak nevezett másik alakulatot dr. Máriássy Lajos, a profiszövetség kapitánya. Neki több összeállítási gonddal is szembe kellett néznie, néhányan lemondták a szereplést, Senkeyt pedig át kellett engednie a római csapatnak. Így a Beneda – Takács I, Hungler II – Furmann, Lutz II, Obitz – Rázsó, Skvarek, Stofián, Bihámy, P. Szabó tizenegy kezdett, öt fradistával és három újpestivel. Marjanovics révén a jugoszlávok vezetést szereztek, de az első félóra végét követő percekben Stofián két gólt is szerzett, így alakult ki a 2:1-es magyar győzelem. Stofiánról, a Sabaria középcsatáráról két héttel a meccs előtt elterjedt, hogy Szombathelyen letartóztatták, mert megvert egy mérnököt. Klubja vezetői rohantak a rendőrségre, hogy tisztázzák, mi történt a centerrel, mert éppen Belgrádba indult a szombathelyi klub, túrára. Szerencsére kiderült, kacska volt az egész.

Az olaszok elleni vereség után áprilisban a csehszlovákokkal játszott az Európa Kupáért a nemzeti tizenegy. Az Üllői úton különösen a balszárny tett ki magáért, Hirzer Ferenc lőtte az első gólt a 18. percben (11-esből), majd Kohut Vilmos a másodikikat a 76. percben. Kiss Gyula együttese a következő volt: Weinhardt – Sternberg, Fogl III – Pesovnik, Bukovi, Obitz – Ströck, Takács II, Turay, Hirzer, Kohut. Ezen a találkozón debütált a nemzeti tizenegyben Turay József, a legendás Suttyó, aki a megsérült Konrád II Kálmánt helyettesítette.

A válogatott idénybeli programja az osztrákok elleni gólfesztivállal zárult. A Hungária úton az Amsel – Sternberg, Fogl III – Pesovnik, Bukovi, Obitz – Ströck, Takács II, Konrád II, Hirzer, Kohut csapatot küldte a pályára Kiss Gyula szövetségi kapitány. Az első félidő a magyaroké, el-

sősorban a balszélső létére rendkívül eredményes Kohut Vilmosé volt. A Fradi akkor 21 éves, posztjához képest hallatlanul gólerős és rendkívül népszerű balszélsője mesterhármast ért el. Az osztrákok elleni volt sorozatban a hatodik válogatott mérkőzése, amelyen gólt szerzett, de az egyetlen, amelyen hármat is. A magyar csapat 4:2-re vezetett a szünetben, úgy festett, sikerül megnyerni a mérkőzést, de a folytatásban az osztrákok feltámadtak. Igaz, az ötödik góljukat csak a 90. percben, büntetőből szerezték, az ugyancsak mesterhármásig jutó újonc (!) jobb-összekötő, Franz Weselik révén. A találkozó után a magyar játékosok vitatták a tizenegyes jogosságát, az ítések pedig megjegyezték, hogy a csapat leggyengébb tagja az „élete legrosszabb formáját mutató” Amsel volt.

A magyar csapatban is szerepelt egy újonc, igaz, mindössze két percen át, a 18. és a 29. perc között. A Bukovi Márton helyére beálló Szedlacsik Ferenc lett így a magyar labdarúgás második olyan debütánsa, aki korábban már más ország színeiben is játszott hivatalos A-válogatott mérkőzést. A hajdanán a csehszlovákoknál szerepelt Szedlacsek (eredetileg Sedlačik vagy Szedlacsik) elődje a korábbi román válogatott, az ezen a találkozón is szereplő, sőt gólt is szerző Ströck Albert volt.

1927. szept. 25.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	5:3 (2:2)	Európa Kupa	Takács II, Kohut, Ströck, Holzbauer, Hirzer
1927. szept. 25.	Zágráb	JUGOSZL.	1:5 (0:2)		Víg II
1927. okt. 9.	Bp., Üllői út	CSEHSZL.	1:2 (0:1)		Kohut
1928. márc. 25.	Róma	OLASZO.	3:4 (2:0)	Európa Kupa	Kohut, Hirzer, Takács II
1928. márc. 25.	Bp., Üllői út	JUGOSZL.	2:1 (2:1)		Stofján 2
1928. ápr. 22.	Bp., Üllői út	CSEHSZL.	2:0 (1:0)	Európa Kupa	Hirzer, Kohut
1928. máj. 6.	Bp., Hung. út	AUSZTRIA	5:5 (4:2)		Kohut 3, Hirzer, Ströck

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

5 mérkőzésen: Bukovi Márton (Ferencváros), Hirzer Ferenc (Hungária), Kohut Vilmos (Ferencváros), Ströck Albert (Újpest)

4 mérkőzésen: Fogl III József (Újpest), Obitz Gábor (Ferencváros), Takács II József (Ferencváros)

3 mérkőzésen: Amsel Ignác (Ferencváros), Konrád II Kálmán (Hungária), Pesovnik László (Sabaria), Sternberg László (Újpest)

2 mérkőzésen: Borsányi Ferenc (Újpest), Fogl II Károly (Újpest), Furmann Károly (Ferencváros), P. Szabó Gábor (Újpest), Stofján János (Sabaria), Vámos Ernő (Sabaria), Weinhardt Ferenc (Sabaria)

1 mérkőzésen: Beneda István (Újpest), Bihámy Béla (Nemzeti SC), Dudás Gyula (Kispest), Fröhlich Sándor (Ferencváros), Gallina Károly (Nemzeti SC), Holzbauer József (Sabaria), Hungler II János (Ferencváros), Kripkó József (Attila), Lutz II Lajos (Újpest), Mészáros István (Sabaria), Nagy János (Sabaria), Orth György (Hungária), Pruha Antal (Attila), Rázsó Mór Izidor (Ferencváros), Rémay II Gyula (Nemzeti SC), Senkey I Imre (III. ker. FC), Skvarek György (Hungária), Szedlacsek (Szedlacsik) Ferenc (Ferencváros), Takács I Géza (Ferencváros), Turay József (Ferencváros), Wilhelm-Vigh II János (Újpest)

Zsiga bácsi futballmérkőzést kommentált

Minden kétséget kizáróan bizonyított, hogy a honi naturalizmus és kritikai realizmus legnagyobb alakja, **Móricz Zsigmond** megtisztelte személyes jelenlétével 1927. szeptember 25-én az Üllői úton megrendezett magyar–osztrákot. Hogy mi célból látogatott ki a meccsre, az nem derül ki a *Negyvenezer ember* című munkájából, ám hogy nem ez volt az első kalandja a labdarúgás világában, arra konkrét formában céloz: „Én nagyon ritkán voltam ilyen mérkőzésen”. Zsiga bácsi (ahogyan ismerősei és bizalmasai szólították) rendkívül elfoglalt volt, éppen befejezte két jelentős regényét (Úri muri, A nagy fejedelem), anyagot gyűjtött a tervezett erdélyi tetralógia harmadik darabjához (A nap árnyéka címmel jelenik majd meg), melyből aztán csak trilógia lett, rendszeresen publikált a Nyugatban és más lapokban, ezért is meglepő, hogy szakított időt a ferencvárosi stadion felkeresésére.

Az íróóriás valamelyest értett a sportághoz. Tudta, hogy a vendégek az áprilisi összecsapáson nagyon elverték a mieinket (6:0). Tisztában volt azzal, hogy a játékvezető Angliából érkezett (Albert Prince-Coxnak hívták a derék bírót, tisztes foglalkozása meteorológus volt), gyorsan memorizálta a „sógorok” balszélsojének a nevét. (Szó se róla, megtanulhatta azt valamilyen magyar drukker, tekintettel a nehezen elhanyagolható tényre, hogy a kese Ferdinand „Ferdl” Wessely, a Rapid kapitánya rúgta a találkozó első és utolsó gólját a szombathelyi Weinhardt Ferenc hálójába.) Azt azonban nem jelenthetjük ki, hogy a játék maga érdekelté vagy lenyűgözte volna az I. világháború frontjain haditudósítóként szolgálatot teljesítő férfit, habár honfitársai a labdatéren visszaadták amazoknak a kölcsönt. Jellemző, hogy a végeredményt (5:3) nem is rögzíti. Hanem annál inkább lenyűgözték a kulisszák! Bizonyíték erre, hogy beszámolója túlnyomó többsége a szurkolókról szól, mégpedig rendkívül eleven, már-már a XXI. századot idézően modern stílusú megközelítésben: „(...) álmélkodva és gyönyörködve néztem az emberfejekből szőtt függőnyt, amely körülvette az ovális pályát. (...) Párezer osztrák foglalja le a nagytribün egy szakaszát s tapsolnak, mert kiugrált a pályára az osztrák csapat. (...) Piros-fehér zászlócskák áradata leng a tribünök szemközti területén. Akkor viharzó vad taps és ujjongás az egész tömegben: kijöttek a magyarok. Piros blúz és fehér nadrágocska. Tizenegy helyes kisfiú.”

Megemlíti, hogy kedvenc történelmi személyisége, a nagyságos Bethlen Gábor sem tudott soha negyvenezer harcost egybegyűjteni, mikor hadjáratba vonult. A két világháború között, és minden bizonnyal az esztelen vérontások, valamint a forradalmas hónapok gyilkosságainak hatására, számos értelmiségi tekintett viszolygással a tomboló tömegekre. Elég közülük csupán a jeles spanyol filozófus, az egzisztencialista iskola képviselője, *José Ortega y Gasset* nevét megemlíteni, aki *A tömegek lázadása* című klasszikusában különösen negatív megközelítésben ábrázolja a fékevesztett, civilizációpusztító embermasszát. Szembetűnő, hogy a mélyen humanista Móricz Zsigmond hangvételén nem érződik a „minőségi kisebbség” pesszimizmusa, csupán egyetlen összetett mondata idézi meg a lövészárkokban átélt borzalmakat: „Egy német fiú azt mondja fölöttünk: »Ezt szeretem, ilyet látni, mert akkor bízom benne, hogy nincs vége a háborúnak!«”

Fél tucat gól az angol FA Kupa győztesének!

A legjobb bonyolította le a legsűrűbb nemzetközi programot: az 1927 és 1928 tavaszán-nyarán is bajnok és kupagyőztes Ferencváros 25 mérkőzést vívott külföldi csapatok ellen az idényben. Többet, mint ahány bajnoki találkozót játszott! A zöld-fehérek mindössze három összecsapást veszítettek el – igaz, azokat alaposan. A mélypontot a novemberi, Sparta elleni prágai, illetve a decemberi, Slavia elleni budapesti mérkőzés jelentette, mindkettőt 4:1-re nyerte meg a cseh ellenfél. Előbbit nagyon rossz pályán, a *Nemzeti Sport* korabeli beszámolója szerint botrányos és részrehajló hazai játékvezetés mellett bukta el a Fradi. Jellemző a lap kommentárja: „A cseheknek – politikai helyzetük mai állása mellett – nagy csapás lett volna a vereség, és ők gondoskodtak is róla, hogy ez ne következék be. A meccs újólag ékes bizonyúsága volt annak, hogy Prágában cseh bíróval reális futballmeccset játszani nem lehet. Remélhetőleg utoljára okultunk most már a saját bőrünkön, s utoljára vittük a vágóhídra csapataink és futballsportunk presztízsét.” (Nem volt egyébként jó napunk november 27-én: a Hungária a saját pályáján kapott ki 2:0-ra az osztrák ligában középcsapatnak számító Floridsdorftól.) Ugyanakkor semmi mentség nem volt a Slavia elleni, súlyos hazai vereségre. Még egy gödörbe lépett bele a Ferencváros, a Rapid kupájáért vívott 1928. júniusi-júliusi négyes torna első napján 6:1-re kikapott az osztrák bajnok és kupagyőztes, ősszel Budapesten a Fradival 0:0-ra végzett Admirától. A második körben ellenben javított: 4:2-re megverte a császárváros zöld-fehéreit. Egyébként sem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy sokkal több volt a jó eredmény. A decemberi-januári, jugoszláv, görög és egyiptomi csapatok elleni sorozatot 11 győzelemmel és egyetlen döntetlennel zárta. De ennél is sokkal értékesebb volt a pünkösdi két siker: a Slavia Praha elleni vasárnapi, majd az angol Blackburn Rovers ellen hétfői. A *Nemzeti Sport* velős értékelése: „A Ferencváros idei eredményeinek kettős koronája. Bomba formában 6:1 arányban lépték le a Blackburn Roverst a zöld-fehérek, miután a Slavia 5:1-es vereséget kapott.” A Rovers egyébként abszolút sztárcsapatnak számított akkoriban, még azt is meg-

Az újpesti Lutz II Lajos simán szereli Josef Šimát, a prágai Sparta csatárát

kockáztatjuk, hogy magyar klub addig nem győzött le ilyen erős együttest. Az ellenfél, noha csak a 12. helyen zárt az angol élvonalban, öt héttel korábban – 92 000 néző előtt – a Wembleyben megnyerte az FA Kupát! A másik leggyőzött, a magyar jobbszélsővel, Bobor Györggyel felálló Slavia második lett hazája bajnokságában.

A Hungária felemásan szerepelt. Augusztusban megverte Bécsben az amerikai túráról hazatért Hakoahot (5:4), márciusban pedig egészen kiváló játékkal, Hirzer vezérletével 5:2-re kiűtötte a Hungária úton az addigra már KK-győztes Spartát. A május elsejei kinti „visszavágón” 2:2-t ért el. Ugyanezt az eredményt érte el pünkösdkor a másik prágai ász, a Slavia ellen az Üllői úton. Rontotta ellenben a mérlegét néhány váratlan veresége, s a nyári Rapid Kupa utolsó helye: a rendezőtől 4:2-re kikapott, majd az Admirával 1:1-re végzett. A Sabaria is

szívesen vállalt nemzetközi mérkőzéseket, de ezeken nem tudott olyan jó eredményeket elérni, mint az őszi bajnoki találkozók.

Az Újpest különösen a téli, olasz–svájci túrán remekelt, még a kontinens egyik legerősebb klubjának számító Juventust is legyőzte 3:2-re, de megverte az utóbb megsemmisített végeredményű 1926–1927-es idény ezüstérmesét, a Bolognát is. Nem vallott szégyent a december-január fordulóján Olaszországban ötven százaléknál jobb mérleget produkáló szegedi Bástya sem. A III. kerület FC éppen olyan jól szerepelt az egyik új „favorit” célállomáson, mint a bajnok Ferencváros: ötből ötöt nyert Görögországban, pedig az akkori legerősebb két ottani csapattal, a Panathinaikosszal és az Arisszal is játszott. Jellemző az akkori erőviszonyra, hogy a Pesterzsébet második ligás profi gárdája is végigverte a görög élmezőnyt. Óhatatlanul is François Vilan örökbecsű kérdése jut eszünkbe: „De hol van a tavalyi hó?”

KÖZÉP-EURÓPAI KUPA

Csámi miatt kitör a botrány

Az első KK-sorozatot a prágai Sparta nyerte, ám a magyarok meggyőződése szerint örült igazságtalanság érte a Hungáriát. A kék-fehérek az első körben a jugoszláv Beogradszkit kapták, mindkét mérkőzést megnyerték (4:2 Belgrádban, 4:0 Budapesten). Kvasz János, a Hungária fedezete fejelte a kinti mérkőzés első gólját, így ő a magyar KK-történelem első gólszerzője. A másik magyar csapat számára nem sikerült hasonlóan jól a negyedöntő: az Újpest 4:0-raikapott Prágában a Slaviától, s már az első meccsen elveszítette esélyét a továbbjutásra. Mekkor a „zakót” kapott volna, ha nem Beneda kapus és a két Fogl lett volna a gárda három legjobbja? A visszavágó 2:2-re végződött, akkor sem remekelt a Ströck-Törökkel, Jakube-Jávorról, P. Szabóval felálló csatársor. Mindkét gólt Fogl III József lőtte büntetéből.

Az elődöntőben a Hungária a Spartát kapta, az első, a budapesti meccs 2:2-re végződött, Opat a mérkőzés első, Jeny pedig az utolsó gólját szerezte. A visszavágó nem hozott gólt, s ennek oka volt a mindkét találkozót vezető osztrák Braun bíró is, aki két büntetőt nem adott meg a magyaroknak. De a botrány nem emiatt tört ki. A két döntetlen után – mivel akkor még az idegenben szerzett gólok nem számítottak többet – harmadik mérkőzést kellett volna játszani. Ám a csehek óvtak az első mérkőzésen szerepeltetett Konrád II Kálmán, azaz Csámi játéka miatt (vitatott volt, hogy az Amerikából hazatért összekötőt kiadják-e az öt előző klubja, az FK Austria feljelentése alapján szerződésszegéssel vádoló osztrákok), a KK-bizottság pedig helyt adott a beadványnak, s kizárta a Hungáriát. Magyar szempontból ezek után már lényegtelen volt, hogy a Sparta, a bécsi Rapid ellen összesítésben 7:4-gyel (6:2, 1:2) megnyerte a kupát. A *Nemzeti Sport* erről „A Sparta lett a meghamisított közép-európai küzdelmek győztese” címmel számolt be. (1927. november 14.)

Az ügy fodros hullámokat vert. (S ez csak részben utalás a Hungária véleményét képviselő dr. Fodor Henrikre.) A kék-fehérek futballvezére még azzal is fenyegetőzött, hogy ha a csehek és az osztrákok nem ismerik el az igazunkat, akkor a magyarok kilépnek a KK-ból, s a jugoszlávokkal, a románokkal és az olaszokkal egy ellenkupát hoznak létre. A döntő második mérkőzése elé szervezett kupabizottsági ülésre nem is mentek el a magyarok. (Fodor dr. például gyermeke betegségére hivatkozva mentette ki magát, míg az MLSZ a meghívás körüli adminisztrá-

ciós hibát használt fel ürügyként.) Ugyan az egész futballévben, különösen a csehekkel, feszült volt a viszony, de az idő végül begyógyította a sebeket. A magyar csapatok, a Ferencváros és a sértett Hungária is ott voltak 1928 augusztusában a második sorozat rajtjánál.

Egy Babits-parafrázis nyomában

A szigorú tekintetű, szikár tanárember, Babits Mihály nem érzett vonzalmat a labdarúgás iránt. A költő klasszikus, keresztényi humanista értékeken formálódó világképébe aligha fért volna bele az „alacsony tömeg” által körülrajongott sportág szeretete. Sokan úgy gondolhatják, hogy a szekszárdi születésű rímművész legjobb barátja, a halk szavú, súlyos idegproblémáival egyre kilátástalabbul küzdő Juhász Gyula, a honi impresszionizmus legkiválóbb poétája sem mutatott semmilyen érdeklődést a futball iránt. Ez utóbbi értékítélet elhamarkodott volna, miután a szegedi költődésű dalnok 1928-ban, az amszterdami játékok

évében *Olympiai óda* címmel közzétett egy műremeket, melynek időmértékes soraiba beleszótta a Bástya kvázi valamennyi hadra fogható játékosának vezetéknevét. (A cím kissé megtévesztő, mert a hangnem ironikus, nem pedig ódaian fennkölt szárnyalású.) Ám ami még ennél is érdekesebb, hogy a költeménye végén az 1911-ben megjelent Babits-kötet (*Herceg, hátha megjön a Tél is*) címének parafrázisát csattantja el – csattanóként: „Herczeg, hátha megjön a Gól is!” Hogy aztán az esztergomi Előhegyen az éteri magány elefántcsonttornyába húzódó „magyar Horatius” örült-e a nyugatos társa – már-már a merészség határát súroló – ötletének, arra tán az irodalomtörténet avatott ismerői sem tudnának kategorikus választ adni...

A költő a klubtól kapott „állandó” pályabelépője

Bástya, arany-pajzsos szülőanyám, te,
Nincs nekem a te ügyednél fontosabb,
És a vasárnapi viadalnál,
Melyben megbirkózunk Sabáriával.
Sok diadalt is arattunk a versenyeken,
(Bár néha kupán is vágott a kudarc,
De ezt csak zárjelek közt zengem,
Hogy az avatatlanok ne hallják),
S ékesítéink tripusokkal házunkat
És ezüst serleggel, okirattal,
Illatozó koszorút
Sokat nyeréink. Fényesek érdemeink
Nesztelen rugásban a pályateren.
(Bár néha nullára leégtünk.)

Acht, Kronenberger, Weiglhoffer,
A védelem nemtői, segítsenek,
(S ne kelljen hívni a mentőt.)
Hogy mindig szűzen maradjon a bástyakapu!
Steiner, Tóth és te Simóka főleg,
Fürge főura a büszke Tiszának,
(Ha ugyan nem változik addig a halvesor.)
Höss, Varga, Beck és Pomacsek esetleg,
És Ábrahám, te a Bástya kebelében,
Ti hátvéd, halvesor, csatársor, közép.
Ti piros-feketék mind, valahányan vagytok,
Előre, üdv, tempó, szerencse fel, evőé,
Rajta, hipp, hipp, hurrá, győzelem!
Herczeg, hátha megjön a Gól is!

A mesterhármast szerző Kohut „egészen szintelen játékot produkált”

Ha a Magyar Kupa presztízse nem is érte el angol „nagytestvére” tekintélyét, az 1927–1928-as hazai sorozat legalább emlékeztetett minden országos kupasorozatok klasszikusára. Összesen 169 csapat indult, amatőrök és profik, erősek és gyengék, élvonalbeliek és alacsonyabb osztályba soroltak, vegyesen.

Az amatőrök több bravúrral is emlékeztetést tettek a kiírást, ilyen volt az MTK győzelme a Rákospalota, vagy az Egyetértés győzelme a Fradi-játékosokkal megerősített Turul ellen. A III. kerület amatőrcsapata kiejtette a korábban a Budai 33 profijait elbúcsúztató Húsos FC-t. Adódtak meglepetések a főtáblán is: a Sabaria csak nagy nehezen, hosszabbításban gyűrte le az Egyetértést, a Hungária megismételt mérkőzésen búcsúztatta a Pesterzsébetet, a Bocskai nagyon megizzadt a Terézvárosi TC ellen. A legnagyobb szenzációt talán a miskolci Attila döntőbe jutása jelentette – először szerepelt vidéki egyesület a Magyar Kupa fináléjában. Ráadásul a piros-kékek a Hungáriát búcsúztatták az elődöntőben.

A sorozatot, megvédve 1927-es elsőségét, a Ferencváros nyerte meg. A zöld-fehéreknek csak az utolsó előtti állomáson, az Újpest ellen (2:1) támadt nehéz dolga, 11:1-re verték a III. ker. TVE amatőrjeit, 9:0-ra a Dorogot, 9:3-ra a Pécs-Baranyát. A lila-fehérek elleni siker után nem kímélték a döntőben az Attilát sem (5:1). Játékosaik közül Takács II és Turay 10-10, Kohut 7, Szedlacsek 3, Bukovi és Toldi 2-2, Furmann és Rázsó 1-1 gólt szerzett.

A Fradi oroszlánbarlangjában rendezett döntőben szinte senki nem adott esélyt a bajnokságban az utolsó helyen végzett Attilának, ám a miskolciak az első félidőben nagyszerűen tartották magukat. Mi több, a második játékrész elején ki is egyenlítettek! Ám egy óra elteltével öngólt lőttek, legalábbis képletesen. Kohut második „dugója” után a két legnagyobb tudású játékos, Pruha Antal és a korábbi olasz gólkirály, az osztrák Anton Powolny úgy gondolták, égbekiáltó igazságtalanság történt azzal, hogy a találatot megelőzően a Ferencváros szögletet kapott. Levonulásra biztatták a csapatot, hiába próbálta meg Nagy József edző jobb belátás-

Magyarország első két profi bajnokságát, valamint az 1927-es és 1928-as Magyar Kupát a Ferencváros nyerte

ra bírni őket. Csak szította a tüzet, hogy az Attila egyik elnökségi tagja is a levonulásra ösztökélte a borsodiakat. A csata végül Pruha és Powolny nélkül folytatódott, s már csak az volt a kérdés, hogy a kettős emberelőnyben lévő, de közel sem csúcsformában játszó zöld-fehérek hány további gólt lőnek. A *Nemzeti Sport* szinte minden franzstadtit bíralt a meccs után, egyedül Szedlacekkel volt elégedett. A mérkőzést mesterhármassal eldöntő Kohutról például ezt írta: „(...) csak a helyzetek kihasználásában volt az igazi, különben egészen színtelen játékot produkált.”

Magyar Kupa, 1927–1928

Negyeddöntő: Hungária–Sabaria 3:2, Attila–III. ker. FC 2:1, Ferencváros–Pécs-Baranya 9:3, Újpest–Vasas 5:2

Elődöntő: Attila–Hungária 2:1, Ferencváros–Újpest 2:1

Döntő

Ferencváros–Attila 5:1 (1:0)

1928. június 24., Üllői út, 8000 néző. Jv.: Széll

Ferencváros: Huber – Takács I, Hungler II – Furmann, Bukovi, Berkessy – Koszta, Takács II, Turay, Szedlacek, Kohut

Attila: Németh – Kutik, Dankó – Maszlonka, Pruha, Janowitz – Friesz, Riff, Siklóssy, Powolny, Klein „Pimpi”

Gólszerzők: Kohut (22., 60. és 66.), Riff (50.), Szedlacek (80.), Turay (89.)

VAKUVILLANÁS

A közönség hangja

Általában hatalmas üdvívalgással, lelkes szurkolással támogatják kedvenceiket a drukkerék. Gyakran előfordul azonban az is, hogy a szeretetteljes biztatás mellett az ellenfelet vagy a bírót kemény szavakkal illetik az érzelmileg túlfűtött rajongók. Minden kornak megvannak a jellegzetes szurkolói szlogenjei a biztatott csapatok mellett, vagy az ellenfelek ellen. Most egy 1928. áprilisi meccset idézünk fel – a *Nemzeti Sport* tudósítása nyomán –, amelyből meg/kihallhatjuk a korabeli fanatikusok hangját.

„Szép fair mérkőzésen, teljesen reális körülmények között 3:0-ra vezetett a Pécs-Baranya a Wekerle ellen, amikor a második félidő közepén Salgó bíró, aki különben addig kifogástalanul vezette a mérkőzést, nem tudni, mi okból egyszerre csak kifogásolni kezdte, hogy a közönség a szabadrúgásokat ütemes »hó-rukk« kiáltással kísérte. Nem engedte rúgni addig a szabadrúgásokat, amíg abba nem hagyták. Persze a publikumnak sem kellett több, annál harsányabban kezdett rá »hó-rukk«-ra, mire a bíró lefújta a mérkőzést a második félidő 32. percében. Hosszas kapacitálás után szánta rá magát végül, hogy tovább vezesse a mérkőzést.

Salgó bíró így nyilatkozott az esetről: „Az abszolút sima lefolyású találkozón a pécsi közönség egyszer csak hangos »hó-rukk« kiáltásokkal kezdte kísérni a Wekerle játékosainak minden leállított rúgását. Hat ilyen esetben annyszor rúgattam újra a szabadrúgásokat, míg a közönség valamennyire le nem csendesedett. A rendőrség és a játékosok nagy része is kérte a közönséget, hogy maradjon csendben.”

„És lába nőtt a szélnek”

1927 nyarán megszorodtak a magyar játékosok az American Soccer League-ben. Noha három korábbi kulcsjátékos, Konrád II Kálmán, Haar Móric és Szedlacsik Ferenc hazatért, érkeztek helyettük újabbak. Két hullámban: egyrészt a bécsi Hakoah újabb túrájának apropóján, másrészt a hol Team of Palestinának, hol – s ez utóbbi elnevezés eredete szinte kideríthetetlen – Makkabi Tel-Avivnak nevezett csapat túrájának végén az Egyesült Államokban maradvá. A Hakoah Európa bajnokaként hirdetve magát érkezett az Újvilágba. A kalibrálásba csúszott némi hiba, ugyanis a bécsi gárda nemhogy a kontinensen, de még Ausztriában sem lett abban a szezonban első, miután a tizenhárom csapatos élvonalban kilencedikként zárt. Mindazonáltal jó erőt képviselt, hiszen a hat, az ASL-csapatok ellen vívott mérkőzésen kettő kivételével veretlen maradt. (Ráadásul az első, a Bethlehem Steel elleni 0:9 még leginkább az akklimatizálódás nehézségének számlájára írható.) Érdekes, hogy második vereséget éppen a klub korábbi játékosait is alkalmazó Brooklyn Wanderers mérte a bécsiekre. A császárváros csak zsidó származású játékosokat alkalmazó gárdája a portyán eljutott Kanadába is – ennyivel gazdagabb volt az út az előző évinél. A Hakoahban egyébként Kovácsy Béla, Nikolsburger Rezső és Fábián Sándor mellett a már az 1926–1927-es idényt is Amerikában töltő **Guttman Béla** és Schwarz Ernő – akkoriban a NY Giants játékosai – is részt vett a túrán. Fábián kapus a túra végén leszerződött az Óriásokhoz, Nikolsburgert és Kovácsyt ellenben csak a következő nagy hullám sodorta vissza az Egyesült Államokba 1929-ben.

Az 1927. június 5-től két hónapon keresztül 10 mérkőzéses (5-1-4) túrát bonyolító Makkabi Tel-Aviv játékereje körülbelül megegyezett az American Soccer League együtteseivel. A Makkabit többségében Magyarországról kivándorolt futballisták alkották (például a Blau fivérek, Grósz Lajos, Erbstein, Rosenberg, László és az edző, de még játszani is beszálló Deutsch), itthon jó ligajátékosnak számítottak, főleg a VAC-ban szerepeltek. Közülük Erbstein Egri-Erbstein Ernő néven is ismert, később a Torino alkalmazásába került, 1949 májusában szörnyet halt a supergai légi balesetben.

1927 nyarán az Egyesült Államokban portyázott a formálódó uruguayi „aranycsapat” is. Az 1924-ben és 1928-ban olimpiai bajnoki címet, 1930-ben világbajnoki aranyérmet nyert Céleste olyan sztárokkal túrázott Amerikában, mint Scarone, Petrone, Céa, Andrade vagy a két Urdinarian. Az első mérkőzésén 6:1-re legázolta a jó erőkből álló Indiana Flooringot. Ám egy héttel később, 12 000 néző előtt Brooklynban már nem bírt az öt magyar játékoskal (Fischer, Grósz, Haar, Szedlacsik, Eisenhoffer) felálló Wanderersszel. Hozzá tartozik a teljes képhez, hogy a túra során az uruguayiak még két meccset játszottak a „vándorok” ellen s mindkettőt megnyerték. Pedig azokon már Konrád Kálmán és Neufeld (Nemes) Sándor is játszott. Egyébként az uruk a New York-i Polo Groundson játszottak egy „válogatott” mérkőzést is: az ASL válogatottja volt az ellenfelük. Két magyar, Fischer kapus és Neufeld szerepelt a vesztes

oldalán. A legnagyobb akkori országos amerikai kupasorozatban, a National Challenge Cup Nyugati csoportjában 1927-ben és 1928-ban is az elődöntőbe jutott a clevelandi American Hungarians, az ottani magyarok csapata. Az American Soccer League-ben két magyar jutott tíz gólnál többig: Eisenhoffer József (Brooklyn Wanderers) és Schwarz Ernő (NY Giants). Az ASL-ben tíz honfitársunk futballozott: Eisenhoffer, Fábián Sándor, Fischer Lajos, Grósz Dezső és Grósz Lajos, Guttman Béla, Molnár György (a Hangya!), Nehadoma (Nemes) János, Nemes (Neufeld) Sándor, Schwarz Ernő.

A New York Giants játékosai (balról): Eisenhoffer, Häusler, Nemes, Guttman és Grünwald

Alaposan megfogyatkozott ellenben az olaszországi magyar légió, a fasiszták által bevezetett, a külföldieket hátrányosan érintő rendszabályok első számú kárvallottjai a honfitársaink voltak. A bajnoki nyolcas döntő szereplői közül csak egyet (Inter) irányított magyar edző, Weisz Árpád. Az összesen 22 csapatos élvonal A csoportjában dolgozott Molnár Ferenc (Napoli), a B-ben a Csilinek becézett egykori Törekvés-balszél-sőn, Weiszen kívül Ging József (Modena) és Boros II Endre (AS Roma). Hat játékos vagy játékos-edző, illetve 12 tréner alkotta az egyre fogyó magyar diaszpórát.

Spanyolországban **Platkó Ferenc** megnyerte a bajnoki címmel felérő Copa del Reyt, a Király Kupát a Barcelonával. A Real Sociedad elleni döntő első 90 percében élete egyik legjobb teljesítményét nyújtotta, a nézőtérren szurkoló híres költő, Rafael Alberti még ódát is írt róla elismerése jeléül a La Voz de Cantabria 1928. május 27-i számában. Somlyó György a hatvanas évek elején a „21 vers – a spanyol polgárháború költészete” című antológiában megjelent fordításából idézünk: „És lába nőtt a szélnek / és feje, törzse, karja. / És Platkó mind térted, te szőke magyar Platkó.”

„Ferust” a mérkőzésen fejbe rúgták, az első félidő hajrájában egy időre a balösszekötő Ángel Arocha állt a helyére, de miután összekapcsolták a sebét, visszatért. A hármas sipszó után aztán ájultan összeesett. (A második és a harmadik meccsen sérülése miatt nem is tudott védeni.) Hertzka Lipót a vizcayai régiót képviselő Athletic Bilbao edzője volt. Portugáliában az FTC egykori „vörös Szabója” a Maritimo, Siska Mihály a Porto együttesét erősítette. Svájcban Kürschner Izidor edző megvédte a bajnoki címét a Grasshoppersszel. A Jugoszláv Királyságban Pozsonyi Jenő – zágrábi működése második évében – bajnok lett a Gradjanskival. Dél-Amerikába is eljutottak magyarok. Medgyessy Jenő a Rio de Janeiro-i Fluminense edzője, Korein József az avellanedai Racing Club kapusa volt. Utóbbiból nagy sztár lett: a ma is népszerű sportmagazin, az El Gráfico címlapjára is felkerült.

Az élvonal újoncai

Attila Football Club (Miskolci Attila Kör)

Alapítási ideje: 1926. július 31. (jogelődje: Miskolci Atlétikai Klub)

Megszűnt: 1936

Színe: piros-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 7 (1927–1928, 1929–1930, 1931–1936)

Sikerei: Magyar Kupa-döntős (1928)

Bocskai Football Club

Alapítási ideje: 1926. július 31.

(1926. október 16-ig: Bocskay Labdarúgó Szövetséget)

Megszűnt: 1940. július 31.

Színe: kék-sárga

Idényei száma a magyar élvonalban: 13 (1927–1940)

Sikerei: Magyar Kupa-győztes (1930)

Slózi méltatlan búcsúja

1927 végén elbúcsúzott a játéktól az addigi idők legnagyobb magyar góllövője, a bajnoki és a gólkirályi címek tekintetében mindmáig rekorder Schlosser Imre. Ősszel még játszott kilenc mérkőzésen, aztán – túl a 38. születésnapján – elköszönt. Érdekből szegődött a Hariháromhoz – de a reményei nem váltak valóra. A sportlap nem kertelt: „Nagy reményeket fűzött Slózi a Budai 33-asokhoz való szerződése idején jövőjéhez, mivel a budaiak vezetősége ígéretet tett Schlossernek, hogy a városnál régebben elfoglalt állását visszaszerzik a számára. A szezon közepén közölték Slózival, hogy a régi állásába nem tudják visszajuttatni. Később, amikor fizetési zavarok is jelentkeztek a budai klubnál, egyedül Schlossernek folyósították több héten keresztül a fizetését, míg az utóbbi időben már neki sem jutott. Schlossert nagyon elkésérítette ez a tény, s a 33-asokkal igyekezett megállapodni, hogy közös megegyezéssel bontsák fel a szerződésüket, de a megállapodás nem vezetett sikerre.” (Nemzeti Sport 1927. december 5.)

Névsorolvasás

ATTILA:

Németh Ernő 21 – Dankó Tivadar 19, Kutik András 16 – Maszlonka (Miskolci) József 15, Janovitz (Jánosi) István 21, Hajós Árpád 16/3 – Friesz Rezső 14/5, Muhoray Elemér 17/4, Anton Powolny 20/5, Siklóssy Antal 20/3, Singer Miklós 11. A többiek: Kripkó József 11, Pruha (Pogány) Antal 10, Klein „Pimpi” Sándor 9, Riff (Rieff) Emil 7/2, Kautzky József 4

BÁSTYA:

Acht (Aknai) János 16 – Beck Pál 11, Karl Weigelhoffer 20/1 – Tóth Jenő 17, Steiner János 14, Kronenberger (Korányi) Lajos 13 – Ábrahám Jenő 15/1, Varga György 17/5, Otto Höss 14/7, Wahl Ernő 13/3, Solti Mihály 20/2. A többiek: Weber Lajos 11/1, Emmerling (Emődi) Rezső 10, Simóka Sándor 8, Busch Béla 6/1, Baumgärtner Károly (k) 5, Fröhlich Sándor 5/2, Horváth László 5, Schwarcz Sándor 4/3, Pomacsek György 2, Rakitovszky Gyula 2, Török 2, Ignaz Ludwig 1

BOCSKAI:

Farkas Iván 13 – Dettrich Jenő 12/1, Fejér Rezső 13 – Seiden Jenő 13/1, Varga István 12, Keviczky Rudolf 22 – Markos Imre 22/8, Vincze III Jenő 14/2, Vampetits István 21/5, Molnár II Ferenc 14/2, Mertin I Lajos 20/4. A többiek: Zemler Gusztáv 12/5, Sipos Ferenc 10, Hübnér Károly (k) 9, Sággy Tibor 9, Baik Imre 8, Teleki Pál 6/1, Szolárszky Béla 4/1, Molnár I Ferenc 3/1, Schreiber Károly 3, Polanczky János 2

BUDAI 33:

Zsák Károly 13 – László Győző 18, Löwy Jenő 18 – Beller Lajos 11, Kaltenecker György 19/2, Eichbaum Béla 21 – Schmidt János 17/4, Czumpft János 18/3, Kovácsy Béla 14, Steiner Miklós 20/2, Ticska (Titkos) Pál 21/4. A többiek: Nagy Lóránt dr. 10/4, Schlosser Imre 9/1, Gallowich Tibor (k) 8, Király Dezső 6, Krámer Lipót 4/1, Emerich (Imre) Vogl László 3, Szekeres Géza 1

FERENCVÁROS:

Amsel Ignác 17 – Takács I Géza 22, Hungler II János 22 – Furmann Károly 22, Bukovi Márton 20, Obitz Gábor 21 – Rázsó Izidor 20/4, Takács II József 22/31, Turay József 20/9, Szedlacsik (Szedlacek) Ferenc 22/17, Kohut Vilmos 22/14. A többiek: Huber Rezső (k) 5, Fröhlich Sándor 3/1, Toldi (Tunikold) Géza 2, Berkessy Elemér 1, Sándor József 1

III. KERÜLET FC:

Neuhaus János 21 – Kenyeres György 15/1, Senkey I Imre 21 – Werner Ignác 21, Magyar Ferenc 21, Hauser Jenő 13 – Mácsay András 14/4, Király Tivadar 10, Konyor Lajos 21/16, Lengyel Ferenc 14/2, Drössler Béla 20/1. A többiek: Lutz III József 8/5, Horváth László 7/6, Mayherr Ferenc 7, Künstler József 5, Tritz Lőrinc 5/2, Dettrich Jenő 4, Schiller Ödön 2, Kocsis 1, Lutz II Lajos 1

HUNGÁRIA:

Fehér Ferenc 19 – Mandl Gyula 20, Kocsis I Ferenc 20 – Rebró Béla 17, Kléber (Kompóti) Gábor 20/1, Josef Schneider 22 – Haar Móric 15/6, Konrád II Kálmán 13/7, Skvarek György 21/17, Hirzer Ferenc 22/22, Jeny Rudolf 13/4. A többiek: Opata Zoltán 12/5, Orth György 6/1, Braun József 5/2, Kvasz János 3, Nádler Henrik 3, Oláh György 3, Tritz Lőrinc 3/1, Újvári József (k) 2, Biri János (k) 1, Molnár György 1, Wéber Lajos 1

KISPEST:

Dénes József 22 – Wegner Jakab 20, Dudás Gyula 22/2 – Raix Gusztáv 18, Purczeld Ferenc 11, Csendes János 22/2 – Senkey II Gyula 21/3, Szabó Béla 14/6, Jeszmás József 14/9, Fürstner János 14/5, Mátéfy IV János 10/5. A többiek: Mondovics Ferenc 9, Deák András 8, Czétényi II András 7/1, Dán Vilmos 7/3, Gulyás József 7/1, Truckenbrod János 7, Juhász Ernő 6/1, Gregor Győző 3

NEMZETI SC:

Gallina Károly 22 – Török II Tivadar 17, Szendrő János 22 – Hossó János 20/1, Volentik Béla 22/5, Bartos Béla 18 – Rémay III János 21/4, Odry Ferenc 17/2, Kautzky József 17/12, Bihámy Béla 20/9, Czétényi István 12/3. A többiek: Rémay II Gyula 9/2, Tóth Gyula 5, Vanicsek József 5/1, Flóra György 3, Havas (Havlik) Béla 3, Hegyi István 3, Singer Jenő 3, Lengyel Ferenc 1, Spitz Illés 1, Wurth 1

SABARIA:

Weinhardt Ferenc 22 – Nagy János 22, Prém Móric 22 – Pesovnik László 22, Vámos Ernő 20/1, Bass Béla 19 – Ottokar Buresch 22/6, Mészáros István 22/10, Stofán János 22/14, Holzbauer József 20/9, Tárnok István 19/7. A többiek: Sággy Tibor 5, Kása Kálmán 3, Szladovits István 2

ÚJPEST:

Beneda István 17 – Sternberg László 18, Fogl III József 20/3 – Borsányi Ferenc 22/1, Lutz II Lajos 19, Péter József 14 – Stróck Albert 22/8, Wilhelm (Vigh) II János 19/6, Jakube (Jávor) Pál 18/8, Spitz Illés 16/13, P. Szabó Gábor 22/10. A többiek: Auer (Avar) István 11/6, Fogl II Károly 6/1, Bácsay László (k) 5, Dán Vilmos 5/2, Száger Mihály 4/3, Búza Lajos 2, Ember József 2, Lutz III József 1

VASAS:

Szulik Rezső 9 – Kóvágó Károly 21/1, Klein II Károly 14 – Remmer Lajos 22, Horváth Pál 15, Burger István 20/1 – Brunecker Ottó 13/1, Grünfeld Ferenc 11, Jellinek Tivadar 19/10, Szentmiklóssy Béla 18/3, Himmer Rezső 22/6. A többiek: Wilhelm I János 9/1, Báder Károly 8/2, Szádovszky Imre 8, Wimmer József (k) 8, Jeszmás József 6/4, Nyerges János (k) 5, Bednarik László 3, Blau II György 3/1, Izsépy Gyula 2/1, Krajcsovics István 2, Fleischmann Alfréd 1, Laukó III József 1, Molnár István 1/1

Az 1927–1928. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Ferencváros FC	22	19	1	2	77:23	39
2. Hungária FC	22	16	3	3	68:26	35
3. Újpest FC	22	15	4	3	62:25	34
4. Sabaria FC	22	15	3	4	49:29	33
5. III. ker. FC	22	8	3	11	41:51	19
6. Nemzeti SC	22	7	4	11	41:47	18
7. Bástya FC	22	5	6	11	26:44	16
8. Budai 33	22	5	6	11	23:64	16
9. Kispest FC	22	6	3	13	39:61	15
10. Vasas FC	22	6	2	14	37:57	14
11. Bocskai FC	22	4	5	13	31:50	13
12. Attila FC	22	4	4	14	27:44	12

II. osztály

1. Somogy FC	22	15	5	2	59:21	35
2. Turul FC	22	15	4	3	53:13	34
3. Pesterzsébet	22	16	2	4	77:23	34
4. Soroksár	22	12	2	8	41:31	26
5. Rákospalota	22	11	2	9	54:26	24
6. Húsos FC	22	11	2	9	30:29	24
7. BAK FC	22	10	3	9	37:40	23
8. Kossuth FC	22	8	5	9	40:51	21
9. Erzsébetváros	22	7	5	10	29:56	19
10. VAC	22	4	1	17	30:66	9
11. Terézváros	22	4	0	18	29:79	8
12. Órás FC	22	3	1	18	26:70	7

Gólkirály:

Takács II József (Ferencváros) 31 góllal

Osztályozó

Bocskai FC–Turul FC 1:1, 4:0

1927. október 2-án az Attila gárdája magabiztosan verte meg a Nemzetit 4:2-re a népkerti pályán

A profi I. osztály eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Ferencváros	X	3:2	1:0	1:3	6:1	4:2	5:0	8:0	4:2	2:1	3:0	3:0
2. Hungária	2:1	X	1:0	1:5	3:1	2:3	2:1	6:1	6:0	6:0	4:1	1:0
3. Újpest FC	1:1	0:0	X	4:2	2:1	4:1	1:1	4:0	5:2	3:0	9:3	2:0
4. Sabaria	0:3	1:1	2:4	X	4:2	0:0	2:1	3:0	1:0	5:2	2:0	3:1
5. III. ker. FC	1:2	2:7	0:4	2:3	X	3:2	1:3	1:1	3:2	4:0	2:2	4:1
6. Nemzeti	1:4	1:3	1:3	0:3	2:2	X	1:0	0:1	2:2	4:3	4:1	1:4
7. Bástya FC	1:2	0:3	0:4	1:2	0:2	3:2	X	0:0	4:3	2:5	1:0	0:0
8. Budai 33	1:8	1:6	2:2	0:3	1:1	1:1	2:2	X	0:2	1:3	1:4	3:2
9. Kispest	1:5	0:1	2:4	0:1	2:3	2:2	1:2	2:2	X	3:2	1:1	3:1
10. Vasas FC	1:3	3:3	2:3	2:3	1:3	3:4	5:3	3:1	0:2	X	0:2	1:0
11. Bocskai	2:3	2:5	4:2	2:2	2:2	1:2	0:0	0:1	2:3	2:0	X	0:2
12. Attila FC	1:5	1:2	0:3	0:1	0:3	1:2	1:1	5:1	5:3	1:1	1:1	X

Vasutasnapok sorozatban

Nehéz nem összefüggést látni a Magyar Királyi Államvasutaknak a vasutas klubok profivá válnak elé állított stoptáblája, s az 1927–1928-as amatőridény eredményei között. Nem ok nélkül mondta Fischer Mór, az MLSZ „külügyminisztere”, a Törekvés elnöke az országos döntő után, hogy „Nagyon örülök, hogy két vasutas csapat jutott a döntőbe, a családban maradt a bajnokság”. De nemcsak az országos, hanem a budapesti is, mert a fővárosi döntőt is két vasutas egyesület vívta, a rákospalotai (az Istvántelki főműhelyhez kötődő) Testvériség a kőbányai Törekvést győzte le. Játékosai közül kettőt érdemes kiemelni: az olasz származású, s később, a Hungária érintésével Itáliába került Ottavi Ferencet, valamint a Modenát és a Kispestet is megjárt Ölvédy-Ölmacher Ferencet.

A Debreceni KASE vezérkara

A vidéki kerületekben több meglepetés is született. Feltétlenül annak számított, hogy a Makói TK megelőzte a szegedi klubokat Dél-Magyarországon, igaz, a Csabai AK aztán túl erősnek bizonyult számára az alosztály döntőjében. Ugyanez leírható Északon a tekintélyesebb salgótarjáni klubok elé kerülő Pálfalvai BÜSE, illetve a bajnok Diósgyőr-Vasgyári TK kapcsán. Keleten a megerősödött Nyíregyházi Kereskedők és Iparosok Sport Egyesülete okozott meglepetést, míg az ország középső részének legerősebb nem budapesti amatőrcsapatává a Dorogi AC emelkedett.

Az amatőrválogatott kétszer játszott az idény során az osztrákokkal, szeptember 25-én az Üllői úton 4:2-re nyert, majd május 6-án a Hungária úton 3:2-re kikapott. Schönfelder (Postás), Mészáros (Törekvés), Soponyai (BSE), Ellbogen (Törekvés), Bobrik (Postás), Szűcs II (BSE), Reinhardt (BEAC) és Kális (MTK) játszott mindkét mérkőzésen. Michalovszky (Törekvés), Pataki (FTC) és Régner (Törekvés) csak az elsőt, Kiss (BSE), Kalas (Postás), Dobos és a csereként beállt Szollár (Vasasok) a másodikon. A gólokat Bobrik, Soponyai, Reinhardt és Ellbogen, illetve Dobos (2) szerezték.

BLASZ, amatőr I. osztály, Oprée-csoport. 1. Törekvés 46, 2. BSE 40, 3. III. ker. TVE 39, 4. Postás 37, 5. MTK 36, 6. Világosság 30, 7. Vasasok 25, 8. MÁV Gépgyár 25, 9. KAOE 24, 10. MAFC 24, 11. Kelenföld 18, 12. Zuglói VII. ker. AC 9, 13. UTSE 6, 14. Kispesti AC 5

1926

1927

1928

BLASZ, amatőr I. osztály, Springer-csoport. 1. Testvériség 36, 2. „33” FC 35, 3. FTC 33, 4. Ferencvárosi Vasutas 32, 5. URAK 32, 6. Terézvárosi TC 29, 7. Óbudai TE 28, 8. BTC 25, 9. UTE 25, 10. MAC 24, 11. Budapest-Rákosfalva 24, 12. NSC 18, 13. BEAC 14, 14. Húspárosok SC 9

I. osztály, bajnoki döntő: Törekvés–Testvériség 2:1, 1:3

1929

Vidéki kerületek.

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai alosztály: 1. Csabai AK 36, 2. Békéscsabai Előre 28, 3. Orosházi MTK 21, 4. Mezőtúr 20, 5. Orosházi TK 18, 6. Gyomai SC 16, 7. Szarvasi Turul SE 15, 8. Gyulai AC, 9. Mezőberényi ESE 8, 10. Sarkadi TSE 4. A Békéscsabai KAVE visszalépett. **Szegedi alosztály.** 1. Makói TK 27, 2. Szegedi TK 25, 3. Szegedi Zrínyi KAC 22, 4. Szegedi VSE 21, 5. Szegedi AK 18, 6. Kiskunfélegyházi TK 15, 7. Hódmezővásárhelyi TVE 15, 8. KEAC 14, 9. Újszegedi TC 14, 10. Hódmezővásárhelyi MTE 9. **Alsövetségi döntő:** Csabai AK–Makó TK 6:0, 4:3

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. 1. Pécsi SC 25, 2. Pécsi VSK 20, 3. Pécsi DGHT VAC 19, 4. Kaposvári AC, 5. Bajai Turul 17, 6. Nagykanizsai TE 14, 7. Bajai SE 13, 8. Simontornyai BTC 9, 9. Kaposvári Turul 8

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. Mátravidéki alosztály: 1. Pálfalvai BÜSE 30, 2. Salgótarjáni SE 25, 3. Gyöngyösi AK 22, 4. Salgótarjáni BTC 20, 5. MOVE Egri SE 14, 6. MÁV Hatvani SE 13, 7. Jászberényi Lehel 11, 8. Jászberényi KSK 9, 9. Mezőkövesdi KIT 7 (visszalépett), 8. Zagyvapálfalva 0, 9. Gyöngyösi KL 0 (visszalépett). **Miskolci alosztály.** 1. Diósgyőr-Vasgyári TK 24, 2. Miskolci VSC 22, 3. Diósgyőri AC 16, 4. Ózdi VTK 16, 5. Perecesi TK 15, 6. Miskolci MTE 9, 7. Sátoraljaújhelyi AC 9, 8. Borsodi EAC 1. **Alsövetségi döntő:** DVTK–Pálfalva 4:1, 0:0

A Ferencvárosnak nem csupán profi csapata volt. A képen a kis Fradi, az amatőrök alakulata néz a kamerába

1944

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Nyíregyházi KISE 29, 2. Kisvárdai SE 28, 3. Debreceni KASE 27, 4. Debreceni VSC 21, 5. Nyíregyházi TVE 20, 6. Debreceni EAC 16, 7. Debreceni TE 12, 8. Debreceni MTE 10, 9. Berettyóújfalvai SE 7, 10. Nyíregyházi ÖTSE a bajnokságból törölve.

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. Dr. Dratsay-csoport. 1. Kecskeméti AC 33, 2. Szolnoki MÁV 33, 3. Szolnoki AK 32, 4. Rákosliget AC 29, 5. Péceli AC 25, 6. Rákoscabai TK 22, 7. Szolnoki MTE 20, 8. Kecskeméti TE 19, 9. Gyömrő 19, 10. Ceglédi MOVE 14, 11. Ceglédi Törekvés 11, 12. Rákoskeresztúri TE 7. **Tibor Lajos-csoport.** 1. Dorogi AC 31, 2. Pilisvörösvár 31, 3. Alag 25, 4. Váci SE 22, 5. Sashalmi ASC 21, 6. Váci TE 21, 7. Tokodi ÜSC 20, 8. Csillaghegyi MOVE 16, 9. Váci Reménység 10, 11. Esztergom 9. **Alsövetségi döntő:** Kecskeméti AC–Dorogi AC 2:1, 1:2, 0:2

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Szombathelyi MÁV Haladás 31, 2. Tatabányai SC 24, 3. Szombathelyi AK 23, 4. Győri ETO 21, 5. DAC-H-Győri VSE 18, 6. Soproni VSE 17, 7. Székesfehérvári DSZA Vasút Előre 14, 8. Tatatóvárosi AC 14, 9. Szombathelyi SE 11, 10. Székesfehérvári TC 7

Országos amatőrbajnokság

Negyeddöntő. Pécsi SC–Testvériség 1:6, Nyíregyházi KISE–Szombathelyi MÁV Haladás 1:2, Csabai AK–Dorogi AC 1:0. (Az elől álló csapatok voltak a pályaválasztók. A DiósgyőrvTK erőnyerő volt.)

Elődöntő: Testvériség–DVTK 3:0, Sz. MÁV Haladás–Csabai AK 5:1 (Az elől álló csapatok voltak a pályaválasztók.)

Döntő

Testvériség–Szombathelyi MÁV Haladás 3:2 (3:1)

1928. július 22., Győr, ETO-pálya, 1000 néző. Jv.: Bíró

Testvériség: Brinkus – Friedrich, Kraisel – Ottavi, Marek, Steer – Nagy, Ölvedy, Vécsey, Szalay, Berkes

Szombathelyi MÁV: Sass – Borsódy, Marth – Sárközy, Janzsó, Pekker – Vacskó, Handler, Borbély, Gabrosek, Boda

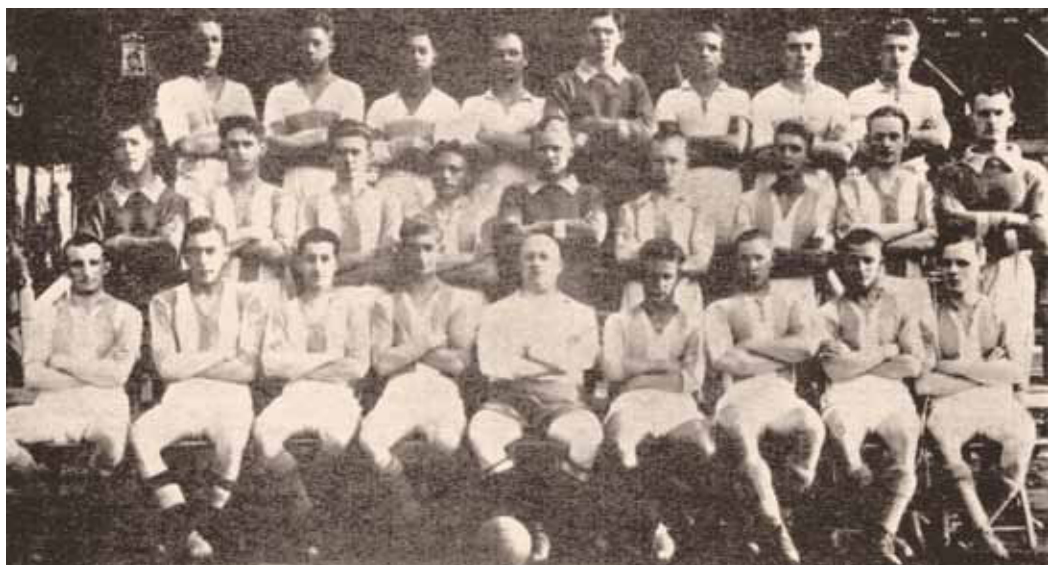
Gólszerzők: Szalay (2.), Nagy (41.), Ölvedy (43.), ill. Handler (10.), Boda (89.)

A Hungária első aranya, avagy 11 perc a „befejezetlen” bajnokságból

Az 1928–1929-es Nemzeti Bajnokságot a Hungária nyerte meg, mindössze egyetlen ponttal megelőzve az előző két profi idényben a bajnoki címet és a Magyar Kupát is elhódító Ferencvárost. Noha a korabeli sajtó és az idényre visszatekintő könyvforrások szerint is megérdemelt volt a kék-fehérek sikere, minden ítéző megjegyezte, az utolsó pillanatig nagy csatát kellett vívnia a Hungáriának. Nem volt a sikere olyan meggyőző és fölényes, mint előtte a Ferencvárosé. A *Nemzeti Sport* 1929. június 18-i számában megjelent szerkesztőségi cikk így fogalmazott: „A Hungáriának egész esztendőben a legnagyobb erőmegfeszítésre volt szüksége, hogy a végső diadalt kivívhassa, és a bajnoki finis minden idegizgató periódusát keservesen kellett végigharcolnia, hogy egyetlen pont előnnyel az élen maradjon. Minél nagyobb azonban a küzdelem, minél nehezebb a harc, annál édesebb annak gyümölcse.”

A *Nemzeti Sport* szerint a Hungária az idény során váltakozó formát mutatott. Rosszul rajtolt, majd aztán az idő előrehaladtával egyre jobban összekovacsolódott, de még akkor is jellemzője volt az összeállítás gyakori változása. Mintha csak a jelen nemzetközi elitjéről született volna a mondat: „De úgy látszik, a professzionista bajnokságok során bizonyos fokig általános szokássá lesz, hogy a csapatok a frissesség miatt igyekeznek a játékosokat pihenőhöz juttatni, ami a csapat arculatán időről időre változást idéz elő.”

A fenti megállapítás részben igaz volt a Hungáriára. A korábbi válogatott játékos, Révész Béla által dirigált együttesnek hét pillére volt: a Mandl Gyula és Kocsis Ferenc alkotta védelmi kettős, a fedezetsorban Kléber Gábor és az osztrák Pepi Schneider, valamint elől az Ame-

A harmadik professzionális bajnokság aranyát a Hungária együttese szerezte meg

rikából hazatért Molnár György, az új felfedezett, Kalmár Jenő, valamint a balszélső Hirzer Ferenc. Kalmár „csak” 18 meccsen játszott (de 19 gólt szerzett!), a többiek mind 20-22 mérkőzésen léptek pályára a bajnokságban. Ez szilárd vázat jelentett. Tulajdonképpen a kapusposzton is tiszta volt a helyzet: az ősz nagy részében Újvári József védett, majd kiszorította őt a Miskolcra érkezett Németh Ernő. Ugyanakkor kétségtelen, hogy a „maradék” poszton 12 játékos is szerepet kapott.

Kalmár Jenő bizonyult a csapat legjobbjának, akinek játéka a Hungária (illetve az MTK) korábbi centereéhez képest stílusváltást jelentett. „Kalmár csatárjátéka nem jelenti a régi, hagyományos kék-fehér csatárjátékstílusnak a folytatását, de azt hozta magával, hogy a csapat nagyon eredményes lett” – írta a *Nemzeti Sport* a már citált elemzésben. A Jencinek becézett ifjú csillagot eleinte középfedezetnek szánták, de Révész Béla előrevezényelte a középcsatár posztjára. Nemcsak hogy azonnal Orth-utódnak kiáltotta ki a sajtó, hanem pajzsra is emelte. Hónapok alatt hihetetlenül népszerű lett. De durva túlzás lenne azt állítani, hogy egyedül nyerte meg a bajnokságot. „A győzelmet elsősorban a csapat kitűnő szellemének és megjavult küzdőképességének tulajdonítom” – emlegette a mindig precízen fogalmazó klubelnök, Brüll Alfréd. A rá jellemző sportszerűséggel elismerte a legnagyobb vetélytárs tudását is: „A Ferencváros éppen olyan jó és éppen úgy megérdemelte volna a bajnokságot, mint mi.” Véleményt formált szakmai kérdéssel is: „Két dologban feltétlenül javítani akarok a csapaton. Az egyik a stílus. Azt mindnyájunknak el kell ismernünk, hogy a csapat jelenlegi stílusa messze van attól, amelyről a mieink Schaffer és Konrád fénykorában híresek voltak. A másik az, hogy bele kell nevelni a csapatba, hogy ne csak a végén, hanem mindjárt kezdettől fogva fekdőjön bele a küzdelembe.”

Orthot tartották a legjobbnak

A *Nemzeti Sport* 1929 elején megszavaztatta olvasóit, azt tudakolva, kik voltak a magyar labdarúgás első bő negyedszázadának legjobb játékosai a sportszerető közvélemény szerint.

A „Minden idők legjobb tizenegyét” anketon a már visszavonult játékosok kapták a legtöbb szavazatot. Az érdeklődésre jellemző: 25 091 szavazólap érkezett a szerkesztőségbe. A Zsák Károly – Fogl II Károly, Rumbold Gyula – Bíró Gyula, Bukovi Márton, Blum Zoltán – Braun József, Takács II József, **Orth György**, Schlosser Imre és Borbás Gáspár alkotta tizenegyből csak a középfedezet, valamint a jobbösszekötő volt az akkori kor sztárja. Hasonló volt a helyzet az úgynevezett B-csapat esetében: a Domonkos László – Payer Imre, Fogl III József – Kertész II Vilmos, Károly Jenő, Gorszky Tivadar – Ströck Albert, Bodnár Sándor, Pataki Mihály, Hirzer Ferenc, Kohut Vilmos alkotta képzeletbeli tizenegyből a jobbszélső és a balszárny képviselte az akkori jelent. Az ítések egyébként azt is megemlítették, hogy a felsorolt huszonkettőn kívül Platkó Ferenc, Hlavay György, Schaffer Alfréd, Konrád II Jenő, Sebestyén Béla, Szabó Péter és Tóth-Potya István kapott még 3200 szavazatnál többet. A szavazáson a legtöbb voksot a kilenc (!) poszton is szavazatot nyert Orth György (18 210), valamint a balösszekötők különversenyét rekordszavazattal megnyerő Schlosser Imre (17 375) kapta.

Brüll egy példabeszéddel is megerősítette azt a gondolatát, miért nem elégedett azzal, hogy a Hungária az idény során többször is fordított kétgólos hátrányból, s úgy nyert: „Ezeknél a meccseknél mindig eszembe jutott annak a jegy nélkül utazó galíciai hitsorsosnak az esete, akit minden állomáson lerúgott a kalauz, de ő az utolsó pillanatban mégis mindig visszakapaszkodott a vonatra. Végre, midőn már ötödször megismételte ezt, megkérdezték tőle az utastársai, hogy hova utazik. Lembergbe – válaszolta –, ha addig kibirom. Hát így volt velünk is. Mi is »kibírtuk« valahogy.”

Révész Béla edző 1928 nyarán vette át a Hungáriát. Azonnal a küzdőszellem erősítésébe fogott, s ebben ért el sikereket. Ugyanakkor stílusvitába keveredett az elnökkel. A fenti sorokból is kiolvashatóan Brüll számon kérte az elődök szép játékát, Révész ellenben úgy gondolta, a „tologatós játék” fölött eljárt az idő. „A játék többször is nem ment úgy, ahogyan szerettem volna. Ennek okát abban láttam, hogy a csapat nem tud leszokni a tologatós játékról, amely szerintem csak lassú játékkal mehet. Azzal ellenben ma már nem lehet érvényesülni. A régi, szép MTK-stílus ebbe a hajszába már nem illik bele. Áldozatul kellett dobnom Orthot is” – magyarázta.

Orth György nem tudta kiheverni az amatőrkorszak utolsó őszen szerzett sérülését, noha még később is bekerült a válogatottba. Révész szerint a felső izomzata nem volt teljesen rendben. Ugyanakkor mellőzése kockázattal is járt, az edző szerint „amikor Orthot kihagytuk, nagyon darabos lett a játék, de aztán a fiúk lassan átvették azt a stílust, amelynek az elérésére törekedtem.” A rendkívül népszerű Gyuri szívesen maradt volna, még 1929 elején is megpróbálkozott az amatőr csapat edzésein a formába lendüléssel. Nem kisebb csillag róttá mellette a köröket a tréningen, mint a százkilósra lefogyott Schaffer Spéci, aki jó pénzért beállt volna a kék-fehérekhez, de nem kapott szerződést.

Kinek a haját mossa a Kohut-sampon?

*A szeptemberi, Üllői úti örökrangadó előtt minden, a pályára érkező hölgy kapott a jegye mellé egy ajándékot: mintát a ferencvárosi bal-szélső, **Kohut Vilmos** cégének samponából. Az egyik Hungária-drukker élcelődött is rajta: „Ilyen nagy cég az a Kohut? Ilyesmire is futja neki?” A fradista szomszédja akkor még replikázott: „Majd mindjárt meglátja, hogy nagy cég!”*

A Hungária simán, 3:1-re nyerte a végül a bajnokság kimenete szempontjából is döntőnek bizonyuló rangadót, és sem a népszerű Vili, sem a társai nem villogtak. Ment is a zrika a meccs után. Távoztában az egyik zöld-fehér érzelmű hölgy azt mondta: „Holnap elküldöm Potyának a Kohut-sampon!” S amikor megkérdezték tőle a fül-tanúk, hogy miért éppen az edzőnek, így felelt: „Hadd mossa meg vele a Kohut fejét!”

A Hungária az ősz végén játszott a legjobban, a nagyon megerősödött Bocskai elleni veresége inkább az elbizakodottság számlájára volt írható. A téli egyiptomi–olasz túra okozta fáradtság, majd a kemény tél miatt az edzéslehetőség hiánya ellenben rossz hatással volt a formára. Ráadásul lelkileg rosszul érintette a játékosokat, hogy – miután a Ferencváros előre lejátszotta több mérkőzését – át kellett adni a vezető helyét. A Hungária a legnehezebb időszakban mégis kivágta a rezet, s ha kis különbséggel is, de megnyerte a bajnokságot.

A kék-fehérek az idényben háromszor találkoztak a Ferencvárossal, az őszi bajnoki meccset 3:1-re megnyerték, majd a tavaszin és előtte a Húsvéti Kupáért vívott mérkőzésen döntetlent játszottak.

A továbbra is Tóth-Potya István által irányított Ferencváros hívei az idény után igazságtalanságot emlegettek, miután a Bástya elleni elveszített találkozójuk félbeszakadt. Decemberben,

az Üllői úton a szegediek 1:0-s vezetésénél egy Zubriczky Gyula nevű néző – kihasználva, hogy **Takács II** ápolása miatt éppen állt a játék – berohan a pályára, s megütötte az egyik szegedi hátvédet és Gerő játékvezetőt is. Utóbbi, noha a bajkeverőt Takács I Géza és az oldalon kívül Neuwilt Emil vezetőségi tag is „megfegyelmezte”, lefújta a mérkőzést. Ha a hátralévő percekben az addig szinte végig támadó Fradi legalább kiegyenlített volna, sorozatban harmadszor is övé a bajnoki cím. Az ügy később több fórumot is megjárt, még nyáron, a bajnokság zárásakor sem volt tiszta, mi lesz a „maradék” idő sorsa. Semmi nem lett, maradt a pályán született eredmény.

A semleges ítések azért nem ennek a botlásnak tulajdonították, hogy elmaradt a triplázás. Szerintük a Ferencvárosból túlságosan sokat kivett az őszi KK-menetelés, játékosai elfáradtak. Ennek volt tulajdonítható például a Nemzeti SC elleni váratlan pontvesztés. De még fájóbb volt az áprilisi, a Vasas elleni botlás. Ha a végül az utolsó előtti helyen záró piros-kéket legyőzte volna a Fradi, jobb gólarányával megnyeri a bajnokságot.

A *Nemzeti Sport* érdekes újtásként pályázatot írt ki olvasóinak, írják meg, miért a Hungária nyerte meg a bajnoki címet. 264 pályamű érkezett a rendelkezésre álló négy nap alatt. A többségükben ferencvárosi érzelmű szurkolók gyakran emlegették a Bástya elleni találkozó le nem játszott 11 percét (mintha lett volna arra garancia, hogy az idő alatt ki tud egyenlíteni a Fradi), szidták a mérkőzést vezető Gerő bírót, de emlegették a Hungária szerencsés-jét („mázli mindhalálíg”), s megrótták Takács II-t, aki „egynegyed méterről” lőtt a kapu fölé a Hungária elleni döntetlenre végződött tavaszi bajnokin. (A csatár hiába lőtt 41 bajnoki gólt, hiába lett minden kimutatás szerint az esztendő legjobb játékosa, az „aranyhelyzetet” kihagyta.) A pályázat első díját, a *Nemzeti Sport* bronzplakettjét bizonyos Gábor Géza nyerte meg. A szerkesztőbizottság szerint az ő mondatai reflektáltak a legjobban az idény történéseire, ezt idézzük mi is: „A Ferencváros vesztett, mert dicsőséges, de kemény csatákban az együttes több pontja kikopott. A halvesor összeomlott, a közvetlen védelem hibái így jobban előtűntek. Koloncként hurcolta a tehetetlen baloldalt. Turaynak kellett kisegítenie a halvesort. Eredményességét Takács II-re építette fel, és ezt a taktikáját kiismerték. A Hungária nyert, mert a sajtó kegyetlenül nyers, de igazságos kritikáján okulva tartalékba helyezte az öregeket, és a sérülteket, konokul ragaszkodott bekkjeihez, stílust csak a halvesor idősebb, nagy tudású tagjaitól kívánt meg, fiatal hajrázó csatársort nevelt, Kalmárt centerbe állította és három pontot vett el a Fraditól” (*Nemzeti Sport* 1929. június 26.)

Akadts azért még néhány nagyon is találó szurkolói megállapítás! „A három nagy csapat közül az lett a bajnok, amely az év folyamán a legkiegyensúlyozottabb formát mutatta.” (Huszár Géza Újpestről) „A Ferencváros számára a Közép-európai Kupa, a dél-amerikai hadjárat és a magyar bajnokság egyszerre megoldhatatlan feladatot jelentett.” (Krausz László) „A dél-amerikai túra nyélbeütése után már nem a százszázalékos elánnal küzdött a Fradi.” (Szabó József) „A Rapid is ott volt a KK finisében, mégis bajnokságot nyert.” (Walter Béla) „Ha Bukovi visszanyeri régi formáját, s mögötte jobb háttér fog állni, a mostani Hungária jövőre meg sem közelíti majd a Ferencvárost.” (Kréter Endre) „Kalmár nélkül a Hungária valahol az 5-6. helyen kullogna. Kalmárral a Fradi lenne a világ legjobb csapata. Vele még Dél-Amerikát is megadásra kényszeríthetné.” (Angi Balázs Marosvásárhelyről) „Révész tréneré a fő érdem, aki páratlan ésszerűséggel építette fel csapata kondícióját az egész szezonra, a jelenkor-nak megfelelően reformálta át a játékmódot, az ellenfél erejéhez alkalmazkodva intézte az egyes posztok felfrissítését, s nagy rutinjára vall, hogy mindenkor kellő időben belátta, hogy

Futball az Orfeumban

Az 1980-as évek egyik slágerdarabja volt a budapesti Katona József Színházban a Budapest Orfeum, amelyben három zseniális művész, Császár Angela, Benedek Miklós és Szacsvay László az 1907 és 1950 közötti Magyarország dalait, kupléit elevenítette fel és szólaltatta meg, az orfeumok világába ágyazva. Az 1929-es esztendőhöz érve idéznek egy rövid írást és egy kuplét, amely a profi futballhoz köthető.

Az elsőben az akkor az Estnél dolgozó Bálint György, a kiváló újságíró ironikus, áthallásos szösszenete hallható Szacsvay László előadásában, A költő és a futballista címmel: „A költő és a futballista, Babits Mihály és Takács II... Babits Mihály 25 éve éli az európai kultúra lelki életét, Takács II viszont rúg. Erőteljesen és tehetségesen rúg.

És mégis: az utcán, a villamoson, a kávéházban többen hallani Takács II nevét, mint Babits Mihályét. Úgy látszik, jobban szeretünk rúgni, mint gondolkodni.”

Majd felhangzik Márkus Alfréd és Harmath Imre kupléja, amelynek szövege újabb bizonyosság arra, hogy a kor legjobb labdarúgóinak népszerűsége akár a színészekét is túlnőhette. (A Dézi szójáték, nem azonosítható egyetlen akkori futballcsillaggal sem.): „Taccsvonalon született az apám / És a tizenhatoson az anyám / S engem egy meccs alatt kornerezett / a világra a gólyamadár. / Nincs Budapesten oly népszerű lény, / mint az anyém – a diadal. / Mind pitiáner: a Törzs, a Fedák / sőt, Beregi is fiatal. / Rúgd a labdát, rúgd a labdát, Dézi, Dézi! / Ezt a sok nép élvezettel nézi, nézi. / Sikít ám a tribünön férfi, s nő / mikor stramm lábam tizenegyest lö. / Rúgd a labdát, rúgd a labdát, Dézi, Dézi! / Ezt a sok nép élvezettel nézi, nézi. / Biztatnak ezer torokból, / felhangzik minden sarokból, / hogy rá, rá, MTK, tempó, MTK, gól, gól, gól! / Driblizek én a szemmel is ám, kicsi nőm pofikája felé / S nézem a barna kicsiny babukát, / s ugye, már a hideg kilelé / Nincs Budapesten oly népszerű lény, / mint az anyém, a diadal / Mind pitiáner a Törzs, a Fedák / sőt, Beregi is fiatal. / Rúgd a labdát, rúgd a labdát, Dézi, Dézi! / Ezt a sok nép élvezettel nézi, nézi. / Biztatnak ezer torokból, / felhangzik minden sarokból, / hogy rá, rá, MTK, tempó, MTK, gól, gól, gól!

milyen átcsoportosítások szükségessége az eredményesség érdekében.” (Stark Tibor)

A bajnokság legnagyobb meglepetése a Sabaria visszaesése, sőt kiesése volt. Egy időnnel korábban a szombathelyiek még a legjobbakkal konkuráltak, válogatott játékosaik az ország legjobb formában lévő futballistái közé tartoztak, addig 1928 őszén minden a visszájára fordult. A nehéz anyagi helyzetben lévő egyesület továbbra is külföldi portyákból igyekezett eltartani magát, s ezt még tetézte a vezetőség néhány balfogása.

Úgy engedték el az előző tréner, Bányai Lajost, hogy nem szerződtettek újat a helyére. Csak akkor került a csapathoz az utód, Weisz Árpád, amikor már nagy volt a baj. A téli mexikói túra, illetve annak kellemetlenségei nemhogy összekovácsolták volna a csapatot, hanem inkább az elégedetlenség lett az úr. Ráadásul nem segítette a kiesés elleni harcot, hogy a Sabaria – ugyancsak az anyagi előnyök reményében – többször is Budapesten játszott a soros „hazai” mérkőzését. (Továbbra is gyakorlat volt, hogy a vidéki egyesületek feladták a pályaválasztói jogukat és Budapesten játszották le a soros mérkőzést a nagyobb bevétel reményében. A Nemzeti SC, noha tulajdonképpen az érdekeivel nem volt ellentétes a vetélytársak ebbéli hátránya, tiltakozott a rendszer miatt. Nem szavazta meg a PLASZ.)

Kohut Vilmos (jobbra) cselez a Ferencváros–Nemzeti mérkőzésen

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

„A szerencse és a nő változó”

Október 7-én súlyos vereségbe futott bele a magyar csapat Bécsben, ráadásul Európa Kupa-mérkőzésen. A Hohe Wartéban (illetőleg az akkor közkeletű terminológia szerint a Hohe Warte poklában) 5:1-re nyertek a vendéglátók. Az újonc Újvári kapust az 53. percben lecserélte Kiss Gyula kapitány, „sérülés” miatt Biri állt a helyére. De nem sikerült a másik debütáló, Kalmár Jenő fellépése sem. Az Újvári (Biri) – Fogl II, Fogl III – Wéber, Bukovi, Kalmár – Ströck, Takács II, Turay, Hirzer, Kohut összeállítású alakulat nagyon rossz napot fogott ki. Még a gólszerző Hirzer is elmaradt szokott formájától, egyedül Bukovi Márton felelt meg. Balszerencsés volt a magyar csapat, sérülések és játékvezetői ítéletek is sújtották a 90 perc során. Sok volt akkoriban a kín: szeptemberben a profi válogatott 6:1-re kikapott Prágában, s október 7-én, a bécsi 1:5 napján a Budapest néven játszó tulajdonképpeni B-válogatottat 8:2-re mosta le a pályáról az Üllői úton Bécs együttese. A vereségekbe belebukott Kiss Gyula kapitány.

November elsején – már az új szakvezetővel, dr. Földessy Jánossal – ugyancsak Európa Kupa-mérkőzést játszott nemzeti együttesünk a svájciakkal. A 3:1-es, magabiztos győzelem némi gyógyírként hatott a szeptemberi-októberi szenvedésekre. Földessy dr. átszervezte a

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

csapata védelmét és fedezetsorát, csak Fogl III József és Bukovi Márton maradt meg a régiekből. Dénes József, a Kispest kapusa és Berkessy Elemér, a Ferencváros balhálfa először szerepelt a válogatottban. A csatársor ellenben változatlan összeállításban szerepelt, s ez jó döntésnek bizonyult. A Dénes – Nagy J., Fogl III – Furmann, Bukovi, Berkessy – Ströck, Takács II, Turay, Hirzer, Kohut összeállítású tizenegy 3:1-re nyert, a svájciak csak a 80. percben szereztek meg a becsületgóljukat. Különösen Turay fejes gólját ünnepelte lelkesen a húszezres Üllői úti publikum.

Turay elfejeli a labdát a svájci védők elől

„A szerencse és a nő változó” – mondta Jules Rimet, a FIFA elnöke a magyar játékosoknak 1929. február 24-én, a franciák elleni, párizsi 0:3 után. A jeles férfiú arra utalt, hogy kifejezetten balszerencsés volt a magyar csapat a találkozón. Az első félidőben kapott három gólt – egyet 40 méterről, egyet egy túl szigorúan megítélt büntetőből, egyet pedig Berkessy késlekedése miatt –, de nem játszott alárendelt szerepet. A *Nemzeti Sport* már nem volt ennyire udvarias. Azt írta a mérkőzés másnapján, az első oldalán: „A hiányos tréningű magyar csapat lassú, gólképtelen és bizonytalan volt: Egyiptom óta legfájóbb vereségünket szenvedtük el”. (Utóbbi kitétel finom utalás az öt évvel korábbi, ugyancsak párizsi bukásra, az olimpiai vereségre, az „egyiptomi csapásra”.) Az összeállítás a következő volt: Beneda – Fogl II,

1929. április 14-én a magyar válogatott 5:4-re győzött Svájc ellen Bernben. Állnak (balról): dr. Földessy János szövetségi kapitány, Weinhardt (Vermes) Ferenc, Takács II József, Emmerling (Emödi) Rezső, Toldi (Tunikold) Géza, Dénes József, Fogl (Fogoly) II Károly, Köves (Kvasz) II János, Hirzer (Híres) Ferenc, Borsányi Ferenc, Kompóti (Kléber) Gábor, P. Szabó Gábor, Ströck (Török) Albert. Térdel: Korányi (Kronenberger) I Lajos

Dudás – Borsányi, Bukovi, Berkessy – Ströck, Takács II, Kalmár, Hirzer, Titkos. A magyar válogatott másfél évvel korábban 13:1-re verte a francia válogatottat. A mérkőzés után egyébként Rimet elnök azt is mondta: „Önök még fiatalok, készülhetnek a revánra”. A magyar válogatott azonban csak 27 évvel később, 1956 őszén, az Aranycsapat párizsi szereplésekor tudta megverni a franciákat.

A francia divat szerint szabott „zakó” nem tetszett Földessy kapitánynak. A következő mérkőzés előtt változtatásokra szánta el magát. Három újoncot avatott Emődi Rezső (Bástya), Korányi I Lajos (Bástya) és Toldi Géza (Ferencváros) személyében. Közülük utóbbi kettő később csodálatos pályafutást futott be, egyebek mellett 1938-ban világbajnoki ezüstérmet nyert. Rajtuk kívül a korábban már szerepeltek közül Dénes, Kompóti-Kléber és Turay is visszakérült a csapatba, amely így a Dénes – Fogl II, Emődi – Borsányi, Kompóti-Kléber, Korányi – Ströck, Takács II, Turay, Toldi, Hirzer tizeneggyel állt ki. A sáros, mély pályán a svájciak ráijesztettek a magyar együttesre, a szünetben még 2:1-re vezettek, a duplázó Takács II, valamint Toldi és Hirzer góljával sikerült fordítani. Az Abegglen család eredményessége ezúttal nem volt elég: a házigazdák négy góljából kettőt André „Trello” Abegglen, egyet Max Abegglen lőtt. A találkozót a FIFA későbbi elnöke, Stanley Rous vezette.

Májusban, a futballévben már másodszor, Bécsben lépett pályára a nemzeti tizenegy. Földessy dr. ismét kapust váltott, a Weinhardt – Mándi, Prém – Kompóti-Kléber, Kalmár, Korányi – Markos, Takács II, Turay, Hirzer, Titkos tizenegyet küldte pályára. Mindössze másodszor fordult elő, hogy négy, vidéki klubból beválogatott játékos is bekerült a kezdőcsapatba. (1927. szeptember 25-én Zágrábban, a jugoszlávok ellen öten is játszottak, de az tulajdonképpen a B-válogatott volt, a legjobbak ugyanazon a napon 5:3-ra verték az Üllői úton Ausztriát.) A négy labdarúgó három különböző klubot képviselt, Korányi Lajos a szegedi Bástya, Markos Imre a debreceni Bocskai, Weinhardt Ferenc és Prém Móric a szombathelyi Sabaria futballistája volt.

A sportsajtó a mérkőzés előtt kritizálta Földessy doktor válogatási elveit, s féltette a csapatot. A válogatott előző két bécsi fellépése ugyanis súlyos vereséget hozott (0:6, 1:5), s a két köztes pesti meccsen is sok gólt kapott a védelem, igaz, akkor legalább a csatárok megszörták a „sógorok” hátsó alakzatát. Nem javította a közhangulatot és az esélyeket, hogy sem a BSZKRT-pályát, sem a margitszigeti lovaspóló-pályát nem kapta meg a válogatott edzésre, noha Földessy fontosnak tartotta volna, hogy a Hohe Wartéba készülő játékosai fűvön gyakoroljanak. Még az is megfordult a kapitány fejében, hogy kiviszi őket a Vérmező fűvére, hiszen akkor ott még kapuk is álltak. Végül letett róla, a Hungária úton gyakorolt a keret. A jelek szerint eredményesen, mert a mérkőzésen 2:2-t harcolt ki az osztrákok ellen. Takács II József, a kor leggőlerősebb magyar csatára volt a meccs hőse a mi oldalunkon, mert kétszer is bevette a kor legjobb osztrák kapusa, Friedrich Franzl hálóját.

1928. okt. 7.	Bécs	AUSZTRIA	1:5 (1:2)	Európa Kupa	Hirzer
1928. nov. 1.	Bp., Üllői út	SVÁJC	3:1 (1:0)	Európa Kupa	Turay, Hirzer, Ströck
1929. febr. 24.	Párizs	FRANCIAO.	0:3 (0:3)		
1929. ápr. 14.	Bern	SVÁJC	5:4 (1:2)	Európa Kupa	öngól (Widmer), Takács II 2, Toldi, Hirzer
1929. máj. 5.	Bécs	AUSZTRIA	2:2 (1:1)		Takács II 2

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

5 mérkőzésen: Hirzer Ferenc (Hungária), Takács II József (Ferencváros)

4 mérkőzésen: Ströck Albert (Újpest), Turay József (Ferencváros)

3 mérkőzésen: Fogl II Károly (Újpest), Kalmár Jenő (Hungária)

2 mérkőzésen: Berkessy Elemér (Ferencváros), Borsányi Ferenc (Újpest), Dénes József (Kispest), Fogl III József (Újpest), Kléber Gábor (Hungária), Kohut Vilmos (Ferencváros), Korányi Lajos (Bástya), Titkos Pál (Budai 33)

1 mérkőzésen: Beneda István (Bástya), Biri János (Budai 33), Dudás Gyula (Újpest), Emődi Rezső (Bástya), Furmann Károly (Ferencváros), Mándi Gyula (Hungária), Markos Imre (Bocskai), Nagy János (Sabaria), Prém Móric (Sabaria), Toldi Géza (Ferencváros), Újvári József (Hungária), Wéber Lajos (Hungária), Weinhardt Ferenc (Sabaria)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

A Fradi legyőzte a világ legjobbját

„A Ferencváros ezúttal olyan nagy feladat elvégzésére vállalkozott, amelyet eddig még egyetlen magyar csapat sem oldott meg. Ennek a vállalkozásnak első állomása Brazília volt, amelynek futballja a dél-amerikai rangsorban a harmadik helyen áll. Előtte Argentína tartja ez idő szerint a második helyet, míg az elsőn a párisi világbajnokság óta, kétszeres olimpiai koszorúval övezetten büszkén, magabízón áll Uruguay labdarúgása. Az egész magyar futballtársadalom és a szakértők legnagyobb része is úgy vélekedett, hogy a túra első részét legalább is fél sikerrel járja végig Közép-Európa bajnoka, de a második felében, amikor majd a világ-bajnokcsapattal kerül szembe annak otthonában, feltétlenül elvérzik. Ennek a felfogásnak a

A Dél-Amerikából hazafelé hajózó ferencvárosi legénység a Massilia fedélzetén

legfőbb indoka az volt, hogy a Ferencváros nincs abban a fényes formában, amelyben tavalyi, világraszóló sikereit elérte Egyiptomtól kezdve az angol kupa győztesének, a cseh és osztrák bajnok megsemmisítő fölényű legyőzésén keresztül a magyar bajnokság és a Közép-európai Kupa megnyeréséig. Vitathatatlanul igaz, hogy a '928-as tavasz nagy játékát az elmúlt évben egyetlen egyszer sem produkálta teljes szépségében és nagyságában a zöld-fehér gárda s ez a körülmény némi aggodalomnak joggal szolgálhatott alapul” – írta a *Nemzeti Sport*, miután a Ferencváros hazaérkezett a magyar klubfutball történetének egyik legsikeresebb túrájáról, Dél-Amerikából. A zöld-fehérek máig is gyakran emlegetett mérkőzésen legyőzték az 1928-ban másodszor is olimpiai bajnok, aztán a montevidéói találkozótól egy évvel világ-bajnoki címet is nyerő uruguayi válogatottat.

A csapat három országban, Brazíliában, Uruguayban és Argentínában lépett pályára, tizennégy mérkőzést játszott, csupa kiváló ellenféllel szemben. Vereséget csak a brazil válogatottól (0:2), a brazil Palestra Italiától (a Palmeiras előde, 2:5), az egy évvel később világbajnoki ezüstérmet nyerő argentin válogatottól (0:2), a montevidéói Peñaroltól (0:2) és São Paulo válogatottjától (1:2) szenvedett az említett visszavágón (0:3) kívül. A „paulistákat” a bemutatkozó mérkőzésen megverte (2:1), s legyőzte az argentin élklubok közül a River Plate-et (4:3) és kétszer a Racing Avellanédát (2:1, 2:1), valamint Montevideo válogatottját (4:1) is! Döntetlent játszott a Fluminensével (1:1) és Rio állam tizenegyével (3:3).

Minden sikeren túltett a világ legjobbjának tartott Céleste 1929. július 21-i legyőzése! „A Ferencváros győzelme a magyar futballnak fennállása óta egyik legnagyobb bravúrja, méltó megkoronázása a bajnokságban és a Közép-európai Kupában elért sikereknek. A Ferencváros ezzel a győzelmével óriási szolgálatot tett a magyar futball és a magyar nemzet ügyének s kiérdemelte mindnyájunk háláját és tiszteletét” – írta a *Nemzeti Sport* a beszámolójában. A diadalról (amelyet az Amsel – Hungler, Papp – Furmann, Bukovi, Obitz – Rázsó, Takács II, Turay, Toldi, Kohut tizenegy harcolt ki), illetve a körülményekről sok mindent elárulnak a *Nemzeti Sport* gólleírásai. „A 7. perc már eredményes volt, Kohut rohan el a labdával s a túlsó oldal felé szálló beadását Rázsó a hálóba juttatta, 1:0.” Aztán: „A 18. percben ismét Kohut jut jó helyzetbe. Beadása most is kitűnően sikerül és Takács II lába biztos Montevideóban is, 2:0.” A félidő felénél: „Grandiózus játékot játszik az egész csapat s az ellenfél csak vergődik vele szemben. Baloldalunk nagyon nagy a támadásban.

A 23. percben Obitz remek passzal ugratja ki Takács Jóskát és máris a hálóban a harmadik gólunk, amelyről ebben a pillanatban nem hittük, hogy az utolsó is, 3:0.” A hazaiak „soraiokban a játékvezetővel” mindent megtettek a szépítésért, illetve a vereség elkerüléséért. De már a 90. perc is eltelt, s még mindig nem tudtak az „uruk” gólt szerezni. Akkor öt rettenetesen nehéz és hosszú perc következett: „A 91. percben Amsel kapuja elé nyomult az Uruguay-csatársor és teljesen szabálytalanul nyomták be a labdát a hálóba. A harmincezer néző azonban megváltásnak látta a gólt és féktelen örömmel ünnepelt: a bíró gólt is adott, 3:1.

Tovább folyt a rohamozás, noha a játékidő már lejárt. Védelmünk állta azonban a harcot, de a 95. percben indokolatlan tizenegyest diktált a bíró, amiből a második gólját szerezte a világbajnok együttes, 3:2.”

Érdekes adat, hogy – a megnyert KK-sorozat hat mérkőzését is beszámítva – a Fradi 30 nemzetközi találkozót vívott a szezonban, tehát jóval többet, mint ahány bajnokin szerepelt. (A Magyar Kupát pedig ki sem írták erre az idényre...) Télen is részt vett egy hosszú portyán,

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

Spanyolországban két, Portugáliában öt meccset vívott. Barcelona válogatottja ellen karácsony két napján játszott, előbb az utazástól fáradtan 4:0-ra kikapott, majd a visszavágón már biztos győztesnek látszott, ám a játékvezető az utolsó pillanatokban teljesen érthetetlenül tizenegyest ítélt ellene. A zöld-fehér játékosok úgy tiltakoztak az ítélet ellen, hogy a büntetőre üresen hagyták a kapujukát (3:3). Lisszabonban és Portóban remekelt a Fradi, csak a Benficától kapott ki – botrányos körülmények között. Miután az első negyedórán két szabályos gólt nem adott meg a bíró a magyaroknak, ráadásul a portugálok válogatott eszközökkel rugdalták őket, a játékosok kétszer is le akartak vonulni a pályáról. Ám a vezetőket megszarolták a rendezők: ha nem játssza végig a Ferencváros a mérkőzést, nincs pénz! Turay volt az egyetlen, aki vissza is rúgott, az egyik esetben rárontottak a pályára betóduló nézők és ütlegelték. Végül a játékvezető – a Benfica pártoló tagja – tizenegyest ítélt a hazaiaknak, ebből született a találkozó egyetlen megadott gólja. A történetekre rimelnek Szigeti Imre alelnök szavai: „Sajnos, ezeket a szezonközi túrákat a csapatok kénytelenek megrendezni, mert a rossz gazdasági helyzet rákényszerít bennünket erre. Be kell vallanom, hogy az anyagi szempontok miatt a mai túrarendezéseknél sokszor háttérbe szorul a sportszerűség.” (Nagy Béla: *FTC-napló, 1928–1930*)

A Ferencváros legemlékezetesebb hazai nemzetközi barátságos mérkőzése a húszas évek legsikeresebb angol klubja, a Huddersfield Town elleni volt. A kék-fehérek 1923-ban a harmadik, 1924 és 1926 között (az első két évben a WM-rendszert kiigazító Herbert Chapman irányításával) háromszor az első, majd 1927-ben és 1928-ban a második helyen végeztek az angol élvonalban. Az 1928–1929-es idényre visszaestek, a kiesés ellen harcoltak, de az FA-kupában eljutottak az elődöntőbe. A pünkösdi budapesti fellépésük azonban nem volt méltó ehhez az eredmény-sorhoz: a Hungária 4:2-re legyőzte őket, majd a Ferencváros 1:1-es döntetlent játszott ellenük. A két mérkőzést összesen 33 000 néző látta. Akkoriban jelent meg a *Nemzeti Sport*-ban David Jack, az Arsenal híres játékosa (az első 10 000 fontos futballista!) nyilatkozata, amelyben azt fejtegette, odalett az angol futball fölénye a kontinens és Dél-Amerika legjobbjaival szemben, s ebben nagy szerepe van az évtized közepén bevezetett lesszabálynak, amely nem nekik kedvez.

Hadd utaljunk vissza Szigeti Imre fentebb olvasható szavaira, újabb ténnyel aláhúзва az igazságát. 1928 karácsonya környékén nyolc profi csapat, sőt két amatőr- és egy cégcsapat is útra kelt. Olaszországban, Spanyolországban, Portugáliában, Franciaországban, Görögországban, Svájcban, Németországban, Máltán, még Egyiptom-

Hugh Turner, az angol Huddersfield Town kapusa elüti a labdát Turay József elől

ban, Kubában, Mexikóban és az Egyesült Államokban is pályára léptek. A leghosszabb túrát a Hungária és a Sabaria bonyolította. A kék-fehérek decemberben nagy sikerrel szerepeltek Olaszországban (a Combi – Rosetta, Caligaris védelemmel felálló Juventus elleni 4:2-es siker majdnem felért a Fradi montevidéoi győzelmével!), majd jól szerepeltek Egyiptomban is, noha nem értek el olyan sikereket, mint egy évvel korábban a Ferencváros. Minősítésnek megteszi a csapatot elkísérő újságíró, Pluhár István összegzése: „Az egyiptomi hat mérkőzés eredményére, a túra eme részének sportbeli teljesítményére mindenkor büszke lehet a Hungária és a magyar futball egyaránt.”

Kevésbé járt jól a Sabaria, amely Kubában, Mexikóban és az Egyesült Államokban szerepelt. Ami az eredményeket illeti, nem is rosszul, hiszen 18 mérkőzéséből csak négyet veszített el, ugyanakkor a játékosokat nagyon megviselte a december közepétől március végéig tartó portya. Kubában még jól mentek a dolgok, a szigeten egyébként akkoriban nagy volt a magyar futball tekintélye, a húszas években tíz honfitársunk is futballozott ottani csapatokban. Közülük a legnagyobb sikerrel **Katzer Károly**, aki később szövetségi kapitány is lett, vagy Pipa, alias Lochner István, aki a Fortuna színeiben a Sabariának is gólt lőtt.

A szombathelyiek még a kubai válogatottat is legyőzték 4:1-re, egyébként 2-2-1-es mérleggel zártak a szigeten. Mexikóban egy magyar edző, Woggenhuber Ferenc alakulata, az Asturias elleni 5:0-val kezdődött a meccsszéria, csak a második 90 percut, az Atlante ellenit veszítették el

a vasiak. Az aztékok földjén a következő nyolc mérkőzésüket megnyerték, 41:9-es gólaránnyal. A három New York-i találkozó eredetileg nem szerepelt a programban, azt a kényszer és bizonyos mértékben a jóindulat szülte. Erről így írt *Barczy Csaba*, a Sabaria történetének kutatója a *Magyar foci a két világháború között* című fórumban: „(A szombathelyiek) azzal a reménnyel vállalták el a túrát, hogy az ott keresett pénzből biztosítják a tavaszi szezont kiadásait. Csak Kubába és Mexikóba indultak, de a két túraszervező New York-i zsidó ember (Kovács és Forgach) lelépett a pénzzel, nem fizette ki őket, így a csapat Mexikóban ragadt. Ott viszont polgárháború tört ki, így szinte az utolsó pillanatban sikerült az USA-ba menekülniük! New Yorkban, az ottani zsidók – meghallva, hogy elbánt két földijük a csapattal – segítettek a Sabariának. Meccseket kötöttek le helyi zsidó csapatokkal, aminek bevételét a Sabaria kapta, hogy összegyűljön a hazautazáshoz szükséges pénz.” A Sabaria egyébként március 15-én 3:0-ra kikapott a New York Hakoahtól, amelyben Fábian, Grósz II, Sternberg, Guttmann, Nikolsburger és Eisenhoffer személyében hat magyar is játszott. Egy nappal később – az ezúttal jobbösszekötőt játszó Prém mesterhármásának is köszönhetően – 6:4-re megverték a New York Giants együttesét, majd búcsúzóul 2:1-re kaptak a Giants és a Hakoah vegyes csapatától, amelyben már nem játszottak a magyarok.

Története első nagy túráját bonyolította le az idényben a Bocskai, amely Görögországban járt. December 25. és január 7. között nyolc mérkőzést vívott Szalonikiben és Athénben, hatot megnyert, egyen döntetlent játszott, s csak Szaloniki válogatottjától kapott ki. Legyőzte mindkét kint dolgozó magyar edző, Künstler József (Panathinaikosz) és Schweng-Sütő József (Enosisz) csapatát is.

Meccsenkénti 4,3-as góllátlaggal nyerte el a Fradi a serleget

A Ferencváros korábbi története során megnyerte már a Monarchia legfontosabb trófeáját, a Challenge Cupot, győzött le többször is kiváló angol csapatokat, de az első igazán nagy nemzetközi sikere a Közép-európai Kupa elhódítása volt 1928 őszén. Ahogyan az első kiírásban, a három alapító, a magyar, a cseh és az osztrák szövetség ismét meghívta a jugoszlávokat, sőt hozzájárult a temesvári Chinezul (Kinizsi) indulásához is. Ám utóbbi a Beogradszki SZK elleni selejtező előtt visszalépett.

Alkalmasint így megúsza a Ferencváros elleni találkozókat. A zöld-fehérek mérköztek ugyanis az első fordulóban a szerb alakulattal. Egyoldalú „csata” volt: Belgrádban 7:0-ra, a Hungária úti MTK-pályán 6:1-re nyert a magyar bajnok. A Ferencváros azért játszotta egyébként idegenben első hazai KK-mérkőzését, mert a vezetőség úgy döntött, hogy a Hungária a bécsi Rapid elleni KK-visszavágójának előmeccseként rendezi meg az előre lefutott találkozót. A kék-fehérek kétgólos hátrányból kezdtek, miután 6:4-re kikaptak a császárvárosban. A visszavágón közel álltak a továbbjutást jelentő 3:0-s győzelemhez, a vétlen Kalmár öngólja miatt „csak” 3:1-re nyertek, harmadik találkozót kellett játszaniuk. A sorsolás hozta döntés alapján ismét Bécsben találkozott a két csapat, a Rapid egy újabb öngóllal (ezúttal Mandlról, azaz Mándi Gyuláról pattant a labda a kapuba) kiejtette a Hungáriát (1:0).

Az elődöntőben a bécsi Admira jutott a Fradinak ellenfelül, a magyarok idegenben is 2:1-re nyertek Turay és Takács II egy-egy találatával. Az Üllői úti visszavágón Rázsó gólja hozta meg az 1:0-s győzelmet, a Ferencváros tehát százszázalékos teljesítménnyel masírozott a KK-döntőbe. Az ellenfél, a Fradihoz hasonlóan zöld-fehér Rapid nagyon göröngyös úton jutott a fináléig: a Hungária után a prágai munkásnegyed, az ottani „Angyalföld” csapata, a Viktoria Žižkov ellen is harmadik mérkőzésen jutott tovább, szerencséjére mindkét „plusz” találkozóján Bécsben játszhatott.

Takács II (balra) ziccerben a Ferencváros–Admira (1:0) találkozón

A finálé első felvonása álomjátékot hozott az Üllői úton. A Ferencváros 7:1-re nyert, az első félidőben három, a másodikban további négy gólt szerzett, a Rapid csak utána szépített. A 90 perc látványosabb volt, mint a félidő betétprogramja, pedig akkor Kaszala Károly pilóta tartott légi bemutatót a pálya fölött! Mindennél többet mond a hangulatról, a véleményekről a *Nemzeti Sport* tudósítása: „A Ferencváros öltözőjében háttartalan az öröm. Legfrappánsab-

ban Berkessy fejezi ki ezt, aki mindenkit sorra csókol, aki az útjába kerül. Az öltözőbe lépő Szigeti elnököt zúgó éljenzéssel köszönti a csapat. Az eredménnyel, természetesen, mindenki meg van elégedve, ami az alábbi nyilatkozatokból is kitűnik.

Szigeti Imre így szól: »Már a múltkor láttam, hogy a csapat megtalálta régi stílusát. Ennek a stílusnak pedig a legjobbak is nehezen állhatnak ellent.« Tóth István, a csapat trénera: »Az eredmény mindennél többet mond!« Takács II azt meséli, hogy a hetedik gólnál mennyire bedűlt a trükknek az egész védelem. Turay erre egészen meglepődve kérdi: »Mi, hát hét gólt rúgtunk? Nem is számoltam a nagy harcban.« Hungler a bokáját fájlalja, Bukovi olyan, mintha csatából jött volna meg, tele van sebbel, rúgással, karcolással. Gyorsan vetkőzik mindenki és siet a fürdőbe, ahol egyszerre csak felzúg az induló: »Zöld-fehér a mi színünk«.

Eközben a vert sereg felelős és hivatalos vezérei rágalmak és gyanúsítások özönét tudják csak mentegetődzésül felsorakoztatni. Holub, a Rapid elnöke: »Az kétségtelen, hogy a jobbik csapat győzött. Csapatomat még sohasem láttam ilyen érthetetlenül rosszul játszani. Minden emberünk mélyen formáján alul szerepelt. Egyedüli magyarázatát ennek abban találom, hogy a magyar publikum hallatlan terrorja megfélemlítette játékosainkat és ezért nem tudták teljes tudásukat kifejteni. Különben is nem tudom eléggé elítélni a magyar közönséget, amely játékosainkat véges-végig a legválogatottabb szidalmakkal és becsületsértő kifejezésekkel illette.« Schöneck, a Rapid futballigazgatója: »A Ferencváros jobb volt és a győzelmet feltétlenül megérdemelte, az kétségtelen. Ezt a nagy gólarányú győzelmet azonban csak a fanatizált közönségük terrorjának köszönhetik.« Carraro, a találkozó bírása, a mérkőzésről a következőket mondotta: »A Ferencváros igen szépen játszott, és a mutatott játék alapján még ez a nagy gólarány is reális. A Rapidra azonban – amelyet már láttam jól játszani – rá sem lehetett ismerni, olyan gyenge teljesítményt nyújtott. Egyedül még a Wessely, Horvath-szárny mutatott valami keveset. A Ferencváros minden játékosa feladata magaslatán állott.«

Hogy a *Nemzeti Sport* „elájult” volna az egyik legerősebb osztrák csapat ellen a KK-döntőben aratott hatgólos győzelemtől? Egy frászt! Néhány idézet az egyéni bírálatból: „Amsel ősi pechje, potyagól alakjában ma is jelentkezett. Hungler még nem egészen gyógyult. Bukovi közel sem mutatta azt a játékot, amire képes és Berkessy is ki-hagyott időnként. A két szélső lényegesen gyengébben játszott, mint a három belső csatár.” Még szerencse, hogy Takács I, Furmann, Szedlacek és elsősorban a Takács II, Turay duó azért bőven kapott elismerést. (A „kis Taki” és a „Suttyó” lett a sorozat gólkirálya 10-10 góllal.)

A 7:1-es győzelem már tulajdonképpen eldöntötte a trófea sorsát, de a sértődött rapidosok fogadkoztak, hogy a visszavágón megkeserítik a magyarok életét. A mieink számára szokatlan füves pályán a féldőben ugyan csak 3:2-re vezettek, de aztán újabb nyolc perc alatt már 5:2-re növelték az előnyüket. A nagy hajtásban azonban elfáradtak, s végül nem ők, hanem Szedlacek révén a ferencvárosiak szereztek újabb gólt. A Fradi 10: 4-es összesítéssel megnyerte a Közép-európai Kupát, a játékosok fel is sorakoztak a pálya szélén lévő asztal elé, hogy átve-

gyék a serleget. A bécsi közönség azonban olyan erősen pfujolt és tüntetett, hogy a Rapid vezetői úgy döntöttek, inkább a bokszolók fűtetlen, szellős edzőtermében adják át a novemberi koratélben már didergő győzteseknek a trófeát. A veretes kupát egyébként nemsokára a szurkolók is nap mint nap láthatták, ha akarták, kiállították ugyanis a balszélső, Kohut Vilmos József körúton lévő üzletének kirakatában.

KK-döntő, 1. mérkőzés

Ferencváros–Rapid 7:1 (3:0)

1928. október 28., Üllői út, 20 000 néző. Jv.: Carraro (olasz).

Ferencváros: Amsel – Takács I, Hungler – Furmann, Bukovi, Berkessy – Koszta, Takács II, Turay, Szedlacsek, Kohut

Rapid: Hribar – Schramseis, Kral – Frühwirth, J. Smistik, Madlmayer – Kirbes, Weselik, Hoffmann, Horvath, Wessely

Gólszerzők: Szedlacsek (15., 20.), Takács II (18., 64., 76.), Kohut (56., 58.), Horvath (85. p.)

2. mérkőzés

Rapid–Ferencváros 5:3 (3:2)

1928. november 11., Bécs, Hohe Warte, 20 000 néző. Jv.: Carraro (olasz).

Rapid: Hribar – Schramseis, Witschel – Frühwirth, Hoffmann, Madlmayer – Kirbes, Weselik, Kuthan, Horvath, Wessely

Ferencváros: Amsel – Takács I, Hungler – Furmann, Bukovi, Berkessy – Koszta, Takács II, Turay, Szedlacsek, Kohut

Gólszerzők: Kirbes (5., 22.), Kohut (33.), Turay (36.), Wessely (37.), Weselik (50., 53.), Szedlacsek (79.) Kiállítva: Takács I (69.)

Kupagyőztes a Ferencváros 10:6-os összesítéssel.

A nagy zabálás

Kalmár Jenő – természetesen a rúgótechnikáján és a fejlődő tudományán kívül – mérhetetlen étvágyáról volt leginkább ismert a húszas évek végén. Szinte bármennyit képes volt megenni, s ennek híre ment a kék-fehérek más szakosztályaiban, valamint a szurkolók között is.

Az MTK kitűnő – elsősorban a hosszabb távokon jeleskedő – úszója, Páhok István egyszer kihívta egy evőversenyre. A nagy eseményre az MTK-kaszinóban, 1928 őszén, egy nappal a Ferencváros elleni 3:1-es győzelem után került sor. Két asztalt állítottak fel a pincérek – bizonyos Uridil és Sajdik –, akik közül előbbi a nagy sürgés-forgás közepette még Preismann Lajost, a Hungária „pénzügyminiszterét” is megnyugtatta: a számlát a nézők fizetik, akik fejenként egy pengőt dobtak be, hogy láthassák a két kábelű sportoló csatáját.

Az első fogás egy-egy hatalmas bögrében tejeskávé, illetve két-két óriási vajaskenyér volt. Mindketten gyorsan „elpusztították” az adagot. Kö-

vetkezett hat-hat pár virslit, egy kiló zöldpaprika s bőséggel kenyér. A tusakodó felek kértek hozzá még egy korsó sört is, hogy „legyen mivel lecsúsztatni”. Kalmár Jenőn segíteni akart az egyik játékosára, Nádler Henrik, a Pubi, aki elcsent egy virslit. Jenő rászólt: „Ne engem rövidíts meg, egyél a Pistától!”

Aztán amikor a pincérek kihozták a következő fogást (hatalmas tányérban zsíros sertéspörkölt, nokedlival), Kalmár megint méltatlankodott: „Pistának többet adtak, mint nekem!”

Páhok megörült a lehetőségnek, gyorsan átadott néhány darab húst. Miközben a fiúk már a tányérjuk aljáról tunkolták a szaftot, a nézőket a rosszullét kerülgette. A látvány is tikkasztó volt, nemhogy végigenni ezt az étlapot.

S hol volt még a vége! Érkezett egy „lavórnyi” túrós csusza, zsíros tepertővel. Amikor Kalmár behabzsolta, felállt, a fejét fogta, lehajolt. Az úszók, akik látták, hogy Páhok Pista már alig tudta magába gyömöszölni az utolsó falatokat, diadalujjongásban törtek ki.

A Hungária-szurkolók Jenőkéje erre tovább feszítette a húrt.

„Szédülök” – mondta, s egyetlen szava teljes szimfónia volt az úszók fülének.

Ám aztán Kalmár kivágta: „Az éhségtől szédülök!”

Szegény Páhok erre feladta. Kalmár Jenő nyert, s miután besöpörte a gratulációkat, a tikkarával, Gajdival nagy ováció közepette elhagyták a kaszinót.

Siettek, tudniillik Jenő még akart enni valahol egy kis édességet...

(Az egykori játékosárs, Kompóti-Kléber Gábor a Képes Sportlap-ban közölt visszaemlékezése alapján.)

MAGYAR KUPA

Túl sűrű volt a program

A három élklub kezdeményezésére az MLSZ nem írta ki az 1928–1929-es idényben a kupasorozatot. Az indoklás meglehetősen sajátosnak mondható: a sokat túrázó, s ezért sok leköötött mérkőzéssel bíró élcsapatok számára túlságosan nagy gondot jelentene a kupa terminusainak meghatározása. A döntés aligha növelte az egyébként az előző kiírás indulóinak számából következtethetően népszerű sorozat presztízsét.

Az élvonal újonca

Somogy Football Club

Alapítási ideje: 1926

Megszűnt: 1936

Színe: piros-fekete

Idényei száma a magyar élvonalban: 7 (1928–1930, 1931–1935)

Sikerei: –

Hét magyar az amerikai kupagyőztesben

A világ másik felén, az Egyesült Államokban nagy sikert ért el 1929 áprilisában egy magyar játékosokra épülő csapat. A New York Hakoah – soraiban Fischer Lajossal, Grósz Dezsővel, **Sternberg Lászlóval**, Nikolsburger Rezsővel, Guttmann Bélával, Schwarz Ernővel és Eisenhoffer Józseffel, azaz hét korábbi magyar válogatottal – megnyerte a US Open Cupot (akkori nevén a National Challenge Cupot), az országos kupasorozatot. A döntőben 3:0-ra verték St. Louis futballjának büszkeségét, a Madison Kennel Clubot. Az egy évvel korábban döntős alakulat fölényesen nyerte a sorozatot. Túlzás lenne azt állítani, hogy akkoriban béke honolt az amerikai futballban. Az ASL, az American Soccer League például annyira nehezményezte, hogy néhány csapata benevezett a nyílt (értsd: ligától független) kupasorozatba, hogy a renitenseket kizárta a maga sorozatából. A New York Giants, a Betlehem Steel és a Newark Skeeters nem törődött a tiltással, elindult az Open Cupban – ezért ellenben kizárta őket nyolc bajnoki után az ASL. Mindhárom csapat, miként a Giants magyar és osztrák játékosainak átlépésével alakult New York Hakoah, részt vett aztán a kupasorozatban, amelyet meg is nyert. (Az ASL helyett a frissiben megalakított Eastern Soccer League-ben játszottak a renitens csapatok, egyébként egy másik, magyarokkal teli együttes, a New York Hungaria társaságában.) Azért az ASL sem maradt kiváló magyar játékos nélkül: Nehadoma János, a Brooklyn Wanderers csatára 48 mérkőzésen szerzett 43 góljával – Werner Nilsennel holtversenyben – a liga gólkirálya lett.

Még mindig nagyon sok magyar edző dolgozott Olaszországban. Az 1928–1929-es idényben két tizenhatos csoportban játszottak az élvonal csapatai, és minden negyedikben tevékenykedett honfitársunk. Az A-csoportban Béky János (Pro Patria) az ötödik, Ging József (Modena) a hatodik, Egri-Erbstein Ernő (Bari) a tizenharmadik, a márciusban menesztett Payer Imre (Atalanta) a tizennegyedik, Halmos Armand (Legnano) pedig a tizenhatodik lett. A B-csoportban Schöffner Imre (Brescia) a harmadik, Hermann Imre (Pistoiese) a tizenkettedik, Csapkay Károly, aki az utolsó hetekre segítőnek megkapta utódát, Feldmann Gyulát (Fiorentina) a tizenhatodik helyen végzett. További kilenc magyar tréner, köztük Czeizler Lajos (Faenza) és Fogl István (Udinese) dolgozott alacsonyabb osztályú kluboknál. A játékosok közül ellenben már csak ketten voltak kulcsemberek a csapatukban: Löwy Jenő a Lazióban, Fatter Károly pedig az alacsonyabb osztályú Rovigóban.

Spanyolországban Platkó Ferenc ismét megnyerte a bajnokságot a Barcelonával, ez volt egyébként az ország első, ligarendszerű, „igazi” bajnoksága. Érdekes, hogy a második liga bajnokságában, a Sevilla FC-ben pedig az edző volt magyar: Hertzka Lipót. Svájcban Kürschner Izidor (Grasshoppers), Kertész Gyula (Basel), februárig az 1927 nyara óta hivatalban lévő Kónya Ferenc (Luzern) és Winkler József (Young Fellows) öregbítette a magyar labdarúgás hírnevét. Kürschner Dóri bajnoki ezüstérmes lett a GC-vel. Ausztriában Konrád I Jenő a WAC-ot, Németországban öccse, Konrád II Kálmán a Bayern Münchent dirigálta. A bécsiek bajno-

ki bronzot nyertek, s bekerültek az Osztrák Kupa elődöntőjébe. A bajorok másodikak lettek a délnémet bajnokságban, s a legjobb nyolcig jutottak az országos sorozatban.

Görögországban Künstler József a Panathinaikoszt, Schweng-Sütő József, az egykori BTC-fedezet az Enosiszt dirigálta. Akadt még egy „légiós”, Csárdás Gusztáv bíró vezette a görög bajnoki rájátszás legtöbb rangadóját. (Végül nem avattak bajnokot.)

VAKUVILLANÁS

Hogy is volt csak?

A *Nemzeti Sport* kedvelt rovata volt a *Hogy is volt csak?* című. Itt a tudósítók arról számoltak be, ami a mérkőzésekről közölt hivatalos tudósításokba nem kerülhetett be. Érdekes szituációk, figyelemre vagy közérdeklődésre számot tartó események, vagy a szurkolók elmés kritikái kaptak helyet ezen a fórumon. A következőkben az 1929-es tavaszi szezon néhány életképét elevenítjük fel.

A hűsvéti fordulón Barna Béla, a Ferencváros–Újpest bírása jól kezdett, de aztán fokozatosan visszaesett. A tribün – egyéb szórakozás híján – a játékvezetőt szidta. Volt, aki a védelmébe vette:

– Nézzétek, ha a bíró nem csinálná ezt a kis mókát, hát egész lapos lenne a meccs.

A többségnek azonban nem tetszett, hogy a bíró a szabálytalanságok után mindig késve fúj, mintha megvárta volna, hogy mit kiabál a közönség. Mikor egy alkalommal Kocsis hendszet vétett, a tribün egy emberként kiáltott fel:

– Hendsz! (Kéz! – a szerk.)

De a bíró nem fűtyült. Egy néző beordított:

– Bíró! Miért nem fűtyülsz? Már megmondtuk, hogy mi volt!

Berkessy és Siflis – a Fradi két fiatal szálkás, jókedvű játékosa – együtt laktak, s úgy állapodtak meg, hogy egyikükük vasárnap rosszul játszik, az lesz a „napos”, az viszi a háztartást a következő héten. Így hát mindketten igyekeztek minél jobb formában játszani a Fradi dicsőségéért, no meg azért, hogy a másik legyen a „napos”. Az első áprilisi vasárnap, a Ferencváros–Vasas meccsen Berkessy elég gyengén játszott a számára szokatlan jobb-bekk posztján. Siflis eleget bosszankodott ezen a tribünön, míg kárörvendve megjegyezte:

– Hej, Jegenye, te pucolod a cipőmet a jövő héten!

A május 12-i fordulón, az addig hol hűvös, hol esős vasárnapok után szinte átmenet nélkül kánikula köszöntött be, amitől minden csapat szenvedett.

– Ez a Sabariának való idő – mondták a Hungária úton –, eddig folyton azt hangoztatták a szombathelyiek, hogy túrájuk során Kubában és Mexikóban hozzászoktak a meleghez s ez hiányzik nekik itthon, a hűvös tavaszi fordulókön. Hát most csak győznek.

Mikor azonban a Sabaria a nagy meleg dacára is gyenge kis játékkal lepte meg a közönséget, felkiáltott egy elégedetlen néző:

– Most itt a meleg. Most meg biztosan az a baj, hogy magaslati a levegő.

– Ezzel nem lesz sok bajuk – szólt egy másik –, jövőre a II. ligában bizonyára nem lesznek majd légzési nehézségeik.

Jutalomjáték

Színházi berkekben ismert fogalom a jutalomjáték. Így nevezték azt az előadást, amelynek jövedelme a társulat egy tagját illette meg mellékjövedelemként vagy búcsúajándékként. Általában a nyugdíjba vonuló színész kapott jutalomjátékot (amiről legtöbbször jó előre szerződésben is megegyeztek).

A labdarúgásban a professzionizmus megalkotása óta foglalkoztatta a jutalomjáték gondolata a futballisták fantáziáját. Itt is bevezették ugyanis, hogy egy hosszú, kitartó futballkarrier végén a játékos egy jutalommérkőzést kap az egyesületétől, azaz a meccs bevételei őt illetik meg. Ez megalapozhatja, vagy legalábbis jelentős szerepet játszhat futballkarrierje utáni jövője alakulásában. Jó néhány történet vált ismertté arról, hogy külföldön a kedvencek és érdekesek nagy vagyonra tettek szert a jutalomjátékukkal. Nemcsak angol futballnagyságok példái lebegtek a magyar focisták szeme előtt, hanem a kiváló magyar kapusnak, Platkó Ferencnek is sokat hozott a jutalomjátéka Barcelonában. Platkó egyesülete, az FC Barcelona a brüsszeli az Union St. Gilloise-t hívta meg vendégjátékra, és a mérkőzés 25 000 pesetas (ami ugyanennyi pengőnek felel meg) jövedelmét a Ferusnak becézett kapus kapta, aki igen elégedett volt a bevétellel.

Itthon Schlosser Imrének, majd Blum Zoltánnak és Fogl II Károlynak szerveztek jutalomjátékot, ami azonban nem hozta meg a várt eredményt. Pedig a jubilálók mindent elkövettek a sikerért. Blum és Fogl II jubileumi mérkőzését például 1928 augusztusában a futballtilalom utáni első napra tették. Az ünnepi program a Hungária–Vasas meccsel kezdődött, majd a Ferencváros–Újpest összecsapás következett, ahol Blum a Ferencváros, Fogl az Újpest színeiben lépett pályára.

A jutalomjátékok eredménytelenségének okát a korabeli sajtó abban látta, hogy nálunk a jutalomjátékot maguk a jubilánsok rendezték, akik minden igyekezetük és a játékosok minden jóakarató segítségével mellett sem tudtak olyan programot szervezni, ami a közönséget kellőképp érdekelte volna. A jutalomjátékra pedig elsőrangú, vonzó program kellett volna, amit azonban csak a klubok biztosíthattak. Az egyesületek viszont nem szívesen áldoztak fel egyetlen alkalmat sem, nem akartak átengedni egyetlen jelentősebb bevételt sem! „Amit nem is csodálhatunk – írja a *Nemzeti Sport* –, hisz egyesületeink is nehezen élnek, nemigen tehetik meg, hogy nagy attrakcióik jövedelmét átengedjék jubiláló játékosuknak, ha mindjárt azok annyi érdemet szereztek is, mint Schlosser, Blum vagy Fogl Károly. Így érdemekben gazdag, nagyszerű játékosainkkal megtörténhet, hogy alamizsnafilléreket gyűjtenek jubileumuk alkalmából!”

Egy kitoloncolás története

1928. október 30-án kitoloncolták Reismann János budapesti munkást Bécsből a magyar határra. Se útlevele, se másnemű írása nem volt neki, ezért nem tűrte meg a bécsi rendőrség az osztrák fővárosban. Az esetben az az érdekes, hogy hogyan került a budapesti fiatalember a rendőrök kezére.

Reismann János megunta a szomorú hazai állapotokat, és elhatározta, hogy Amerikába vándorol. Pénze nemigen volt, bátorsága annál nagyobb, hiszen elhatározta, hogy gyalog megy el valamelyik tengeri kikötőig, ahol majd feljut valahogy egy Amerikába tartó hajóra.

Bécsig nem is esett baj, olyan úton ment, ahol nem kértek papírt, vízumot. Október 29-én érkezett meg a régi császárvárosba, ahol rövid pihenőt akart tartani, így egy tömegszálláson húzta meg magát. A szálláson vagy tizenöten találtak éjjeli menedéket, valamennyien futballrajongók voltak, és éppen a Rapid csúfos budapesti kudarcán sajnálkoztak.

– De nem a Ferencváros verte meg a bécsieket, hanem az a vészes pesti közönség! – kezdte az egyik.

– Igen, a betyárok és a csőcselék terrorja! – mondta a másik.

A mi emberünk egy ideig csak hallgatott. Örült a Fradi győzelmének, és mosolygott a „sógórok” dühén. Ám azok egyre jobban szidták a magyar közönséget, ócsárolták a magyar futballistákat, s kivált a Fradit. Ezt már nem tudta szó nélkül hallgatni a honfitársunk.

– Pesten nem kell a közönség terrorja, elég a csapat maga is. Minek oda a közönség, amikor a Fradi 7:1-re lépi le az ellenfelet? A Fradi tud futballozni, hát cipóra verte a ti Rapidotokat!

Az ellentábor nem bírta tovább, nekirohant a magyarnak. A rendőr talán a nagy zajra lett figyelmes, de épp akkor toppant oda, amikor kilökték Jánosunkat az utcára. Igazoltatás következett. Reismann tanácstalanul álldogált, semmiféle dokumentuma nem volt. Így hát kifogása sem lehetett, amiért másnap már a magyar határon találta magát, szomorúan, csalódottan. Ugyan hogy is juthatna túl az ember Bécsen, ha a Fradi olyan kíméletlenül veri el a Rapidot? Azért nem haragudott, hogy ilyen gyorsan „megjárta Amerikát”, hanem örömmel gondolt a Ferencvárosra, amely azt a hét gólt odarúgta az „útjába”...

(A *Nemzeti Sport* írása alapján.)

Tempó, Bocskay!

Mivel a húszas években még nem volt élő közvetítés a futballmérkőzésekről, elsősorban a *Nemzeti Sport* tudósításaiból értesülhetett az arra kíváncsi az eredményekről. A forduló rangadóiról mindig részletesen beszámoltak, de a meccsek többségéről csupán rövid, az események felsorolására hagyatkozó tájékoztatás készült. Ugyanakkor a lap mindig helyet adott személyes hangvételnél, saját élményeket másokkal megosztó írásoknak, melyek segítségével az olvasók a helyszíntre képzelhették magukat, átélhették a játék izgalmait, mintha ott lettek

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

A Bocskai Újpesten. Állnak (balról): Molnár II, Varga I, Keviczky, Farkas, ismeretlen civil, Molnár I, Vampetics, Markos, Mertin I. Elöl: Szandalszky, Sipos

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

volna. A következő beszámoló *Feleki László* tollából származik, aki a Hungária-drukkerekkel érkezett Debrecenbe. Utazzunk hát vissza az időben 1928. december 2-ára, a Bocskai–Hungária összecsapásra.

„Mikor a különvonat elindult Budapestről, ragyogó napsugár lopózott be a fülkék ablakán. Rohant a vonat és derült optimizmussal kísérte a vidám verőfény. Amint egyre közelebb értünk Debrecenhez, hirtelen elborult az ég, sötét felhők jöttek, mint a végzet, és sűrű pelyhekben elkezdett szállingózni a hó. Ki mondja meg, hogy az idő nem érezte előre?

Debrecenben pesties volt a pályára való kimenetel is. Megvettük huszonnégy fillérért a jóféle debreceni piros átszállójegyet és befurakodtunk a kocsi belsejébe, ahol már várt bennünket a fővárosi arányú tömeg. Debrecen apraja-nagyja meccsbédét evett ezen a napon. Az utcán is hosszú sorokban feketéllettek az emberek. Irány a pálya. Cívisek, katonák, diákok – képviselve van az egész város.

A pálya szép, vidám rezesbanda üdvözli az érkezőket, a betontribünön dohányozni is lehet. Utóbbi miatt többen kijelentették, hogy ez a világ legszebb pályája. A pálya körül gyekek táblákat hordozgattak körül. Táblákat, akárcsak Pesten. Reklám? Már-már azt hittem, hogy a debreceni zöld macskát ajánlják, de kisült, hogy tévedtem. Minden gyerek egy-egy betűt vitt, amiből a végén ez jött ki: TEMPÓ, BOCSKAY. Ez igen, ez biztatás. Ámbár a közönséget nem kellett biztatni, olyan viharos üdvözléssel fogadta kedvenc csapatát, bár a Hungáriát is megtapsolták, sőt még a bírót is.

A különvonatosok ragyogó ábrázattal nézegettek körül, mindent külön megvizsgáltak, a tribünt, a büfét, a rezesbandát, a labdaszedőket, a páholyokat, a közönséget, mintha azt mondták volna:

– Hát ez az a Debrecen?

Fölénnyel és nyugodtan. A debreceniek is nyugodtak voltak, mint olyanok, akiknek nincs vesztenivalójuk. Még az elején sem sejtett senki semmit. A Bocskay-csatársor ugyan erősen a Hungária kapuja előtt tanyázott, de erre csak azt mondták:

– Most ellövik a puskaport az elején!

De a puskaapor sehogy sem akart elfogyni. A Bocskay arzenálja ontotta magából a muníciót, mikor pedig Vincze tiszta helyzetben lőtt egy zúgó kapufát, arra már egész megtalálta a tribün hangját, hogy a meccs végéig ne is veszítse el:

– Tempó Bocskay!

És a debreceniek csak néztek egymásra, amikor a fölény sehogy sem akart abbamaradni. És a Hungária drukkerék is egymásra néztek. Miközben szép lassan beszállt az első gól. Erre már nem néztek egymásra, hanem levegőbe röpítették a kalapokat, és amolyan jó vidéki levegőn nevelkedett tudóval köszöntötték a gólt. Hungáriáék még nem estek kétségbe:

– Most fog összeroppanni a Bocskay!

De a Bocskay sehogy sem akart összeroppanni. Majd elhangzott az első pfuj bíró is, valami faulttal kapcsolatban. Egy debreceni hang önérzetesen kiabálta be:

– Hát hol vagyunk? Pesten?

És hallottunk egypár egészen fenyegető hangot is:

– Majd megdobjuk meccs után, ha mással nem, hólabdával!

A bíró ugyan nem ijedt meg, mert határozottan jól vezette a meccset, csak a Hungárián látszott, mintha sehogy sem akarná megrontani a Debrecen örömét. A többi aztán úgy tűnt föl a pestieknek, mint egy rossz álom. A második félidőben hiába támadott a Hungária, nem ment semmi. A debreceniek pedig így szórakoztak:

– Bocskay! Gólarány!

A meccs után, a különvonaton többek szerint ez ízléstelen volt a debreceniektől. Hát, kérem szépen, ez nem így van egészen. Igaz, hogy nem kellemes kikapni, de bele kell képzelni magunkat a győztes helyzetébe, és nem kell csodálkozni azon, hogy a debreceniek örömkönnél kötődtek is egy kicsit, hisz ez mindenütt így szokás, és az is érthető, hogy a vesztesnek lelkébe nyilall a győztes boldog viccelése. Azt ellenben kijelenthetem, hogy a debreceni közönség úri módon viselkedett. Bár az biztos, hogy a különvonat nagyon sajnálta, hogy a debrecenieknek nem volt alkalmuk bemutatni, hogy milyen nemesen tudják elviselni a vereséget.

A második góllal aztán végleg leesett a debreceniek szívéből a kő, melyet állítólag a bíróhoz akartak hajítani.

A meccs után sietve oszlott szét a közönség, a debreceniek boldog örömmel vitték szét az örömhírt a városban. A pestiek pedig siettek bánatukat feketébe fojtani. Benéztünk a Bikába, majd a pályaudvarra mentünk.

Ezen a napon nem lehetett Debrecenben olyan embert találni, aki nem örült volna a győzelemnek. A vasutasok is hamiskásan mosolyogva adták ki az utasítást, hogy a különvonat az első vágányról indul. Aztán elindult a különvonat.

Körüljártunk a fülkékben. De általában nem arról folyt a szó, hogy a Bocskay jó volt, vagy a Hungáriának pechje volt, hanem arról, hogy a fene egye meg, örülnek már a Fradi drukkerék.”

Névsorolvasás

BÁSTYA:

Benedek (Beneda) István 17 – Emmerling (Emódi) Rezső 19, Karl Weigelhoffer 18/5 – Tóth Jenő 22, Wahl Ernő 15, Korányi (Kronenberger) I Lajos 22 – Varga György 22/8, Schwarcz Sándor 21/9, Ölvédy (Ölmacher) Ferenc 13/2, Possák Vilmos 15/12, Solti Mihály 19. A többiek: Simóka Sándor 13, Fröhlich Sándor 6/2, Horváth László 6, Ábrahám Jenő 3, Budai (Baumgärtner, Bangi) Károly 3, Beck Pál 2, Stemler István 2/2, Bogdán Béla 1, Korony 1, Siflis (Szabadkai) Géza (k) 1, Szabó (k) 1

BOCSKAI:

Hübner (Hubai) Károly 14 – Dettrich (Debreczeni) Jenő 11/2, dr. Fejér Rezső 22 – Sággy Tibor 21, Vampetics (Villányi, Vámos) István 22/1, Keviczky (Keveházi) Rudolf 22/2 – Markos Imre 21/8, Vincze III Jenő 22/8, Teleky (Teleki) Pál 22/6, Szemes (Zemler, Semler) Gusztáv 22/11, Mertin (Marosi, Merényi) I Lajos 21/1. A többiek: Molnár I Ferenc 8/1, Farkas Iván (k) 5, Baik Imre 3, Budai (Baumgärtner, Bangi) Károly (k) 3, Bogdán Béla 1, Sipos Ferenc 1, Szőke Antal 1

BUDAI 33:

Lantos Gusztáv 11 – Oláh György 18/1, Löwy Jenő 22 – Sztancsik (Szatmári) József 15/2, Kaltenecker György 22/1, Ember József 18/11 – Schmidt János 22/2, Czumpft János 22/1, Kovács Béla 17, Steiner Miklós 22/8, Ticska (Titkos) Pál 22/4. A többiek: Beller Lajos 5, Biri János (k) 5, Nagy Lóránt dr. 5/1, Fodor (k) 4, Lukács Gedeon 4/1, Lyka I Rezső 3, Augusztinovits Pál (k) 2, Szekeres Géza 2, Kovácsy III Imre 1

FERENCVÁROS:

Amsel (Angyal) Ignác 15 – Takács I Géza 15, Papp Lajos László 19 – Furmann Károly 17, Bukovi (Bukovai) Márton 17, Turay József 18/12 – Rázsó Mór 15, Takács II József 22/41, Szedlacsik (Szedlacsék) Ferenc 18/7, Toldi Géza 14/7, Kohut Vilmos 20/7. A többiek: Obitz (Óbecsei) Gábor 12/1, Berkessy Elemér 10, Hungler (Hunyadi) II János 9, Koszta Imre 7/1, Lyka II Antal 6, Budai (Baumgärtner, Bangi) Károly (k) 5, Harmath (Hermann) Imre (Gödi András álnéven) 1/2, Huber Rezső (k) 1, Siflis (Szabadkai) Géza (k) 1

III. KERÜLET FC:

Neuhaus János 22 – Kenyeres György 14, Senkey I Imre 14/3 – Werner Ignác 16, Magyar (Mayer) Ferenc 22, Hauser Jenő 18 – Schiller Ödön 12/2, Konyor (Kormos) Lajos 20/7, Lengyel Ferenc 22/4, Steiner Ede 16, Drössler (Dörgő, Dömötör) Béla 20/4. A többiek: Kovács János 10, Lutz III József 8, Rákosi György 8/3, Zsolt 7, Horváth László 4/1, Mácsay András 3, Tomecz József 3/1, Kiss 1

HUNGÁRIA:

Németh Ernő 10 – Mandl (Mándi) Gyula 22, Kocsis Ferenc 22 – Weber Lajos 11/1, Kléber (Keleti, Kompóti) Gábor 21/1, Josef Schneider 20/1 – Haar (Haraszi) Mór 12/6, Molnár György 20/13, Kalmár Jenő 18/19, Skvarek (Sárvári) György 13/8, Hirzer (Hires) Ferenc 22/15. A többiek: Újvári József (k) 10, Opatá (Ormos) Zoltán 8, Rebró Béla 8, Barátky Gyula 6/5, Jeckl István 6/4, Nagy János 4/1, Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 3/1,

Fehér Ferenc (k) 2, Nádler Henrik 2, Tritz Lőrinc 1, Urbancsik Gábor 1

KISPEST:

Dénes József 13 – Wégner Jakab 22, Dudás Gyula 16/2 – Raix Gusztáv 19, Purczeld Ferenc 22/1, Csendes János 21/3 – Senkey II Gyula 22, Paczolay Károly 20/4, Dán Vilmos 17/7, Presovszky Géza 17/5, Kiss István 17/2. A többiek: Fürstner János 9/3, Kutrucz János (k) 9, Marton György 9, Senkey I Imre 5, Deák András 4

NEMZETI SC:

Gallina Károly 22 – Török II Tivadar 17, Szendrő János 21 – Hossó János 20/1, Volentik Béla 17/1, Bartos Béla 18 – Rémay III János 16/1, Odry Ferenc 22/6, Kautzky József 13/6, Rémay II Gyula 14/6, Horváth 16/2. A többiek: Flóra György 9/1, Czétényi István 8, Győry II József 7/6, Bihámy Béla 6/3, Singer Jenő 6, Belcsik (Békési) Ferenc 5, Vanicsek (Vágó) József 3, Tóth Gyula 2

SABARIA:

Vermes (Weinhardt) Ferenc 17 – Nagy János 21, Prém Móric 22 – Pesti (Pesovnik) László 15/1, Vámos Ernő 20/2, Hajós Árpád 15/1 – Ottokar Buresch 21/4, Hollós (Holzbauer) József 19/1, Sólyom (Stofán) János 21/6, Anton Powolny 16/5, Tárnok István 20/4. A többiek: Bakos (Bass) Béla 12, Mészáros István 8/1, Kovács János 4/1, Biri János (k) 3, Janzsó József 3/1, Kása Kálmán 3, Rudolf Károly (k) 2

SOMOGY FC:

Kutasi László 13 – Szattyán Rudolf 22, Morvai Ágoston 16 – Sebes 12/2, Köves (Kvasz) János 20/1, Palkó István 13/1 – Galambos (Gacsár) Imre 22/5, Kőrösi (Kittl) Gyula 17/3, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 14/3, Weisz Dénes 21/10, Tallián Gyula 21. A többiek: Blum (Virág) Zoltán 11/1, Rákosi György 11/4, Erdős Pál (k) 9, Csida István 7/1, Steiner János 7/2, Buday (Ács) András 4, Györffy Antal 2

ÚJPEST:

Acht (Aknai) János 20 – Fogl (Fogoly) II József 16/1, Fogl (Fogoly) III József 21/1 – Borsányi Ferenc 18/2, Lutz II Lajos 22, Wilhelm (Vig) II János 19/1 – Ströck (Török) Albert 21/5, Avar (Auer) István 19/22, Wetzler (Veder) Rudolf 16/7, Spitz Illés 15/8, P. Szabó Gábor 21/14. A többiek: Enyedi (Eichbaum) Béla 9, Kóvágy Károly 7, Jakube (Jávör) Pál 5/2, Szentmiklóssy Béla 5, Harmath (Hermann) Imre 2/1, Teszler (Tessler, Temesi) János 2, Bácsay László (k) 1, Benedek (Beneda) István (k) 1, Péter József 1, Steiner János 1

VASAS:

Szulik Rezső 21 – Rozgonyi Rezső 19, Tóth Béla 12/5 – Fried Jenő 18, Búza Lajos 10, Burger István 22 – Báder Károly 21/5, Remmer Lajos 22/2, Jellinek Tivadar 11/1, Fröhlich Sándor 15/3, Himmer Rezső 22/6. A többiek: Király Tivadar 9, Rottler (Rózsa) József 9, Tomecz József 9/2, Száger Mihály 7/2, Stanczl István 6, Wilhelm I János 5, Szádovszky Imre 2, Molnár István 1, Wimmer József (k) 1

Az 1928–1929. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Hungária FC	22	16	5	1	76:24	37
2. Ferencváros	22	16	4	2	79:20	36
3. Újpest FC	22	13	4	5	64:35	30
4. Bocskai FC	22	11	3	8	41:40	25
5. Bástya SC	22	10	3	9	40:35	23
6. III. ker. FC	22	7	6	9	27:37	20
7. Nemzeti SC	22	7	5	10	33:39	19
8. Somogy FC	22	7	3	12	33:48	17
9. Kispest FC	22	5	6	11	27:48	16
10. Budai „33”	22	5	5	12	32:60	15
11. Vasas SC	22	5	4	13	26:68	14
12. Sabaria LSZ	22	4	4	14	28:52	12

II. osztály

1. Pécs-Baranya FC	22	19	1	2	66:29	39
2. Attila FC	22	18	1	3	78:13	37
3. Rákospalotai FC	22	13	4	5	61:46	30
4. Turul FC	22	11	5	6	49:34	27
5. Zala-Kanizsa FC	22	10	4	8	45:37	24
6. Józsefváros FC	22	10	4	8	45:45	24
7. Pesterzsébeti Húsos	22	9	4	9	47:46	22
8. Soroksári FC	22	5	4	13	29:48	14
9. Erzsébetváros	22	5	4	13	29:48	14
10. BAK TK	22	4	6	12	26:50	14
11. Terézváros FC	22	3	4	15	30:62	10
12. VAC FC	22	3	3	16	23:75	9

Osztályozó

Attila FC–Vasas 2:1, 1:2, 2:0

A 14. helyért: Sabaria–Rákospalota 3:1 (Értelmetlenné vált, miután elmaradt a létszámmelés.)

Gólkirály:

Takács II József (Ferencváros) 41 góllal

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Hungária	X	3:1	3:3	0:2	1:1	4:0	4:0	9:2	2:1	4:1	8:0	3:2
2. Ferencváros	2:2	X	2:2	5:1	0:1	3:0	1:1	5:0	5:0	4:0	9:0	6:0
3. Újpest	0:1	1:3	X	1:0	2:2	5:0	1:2	3:2	7:1	2:2	0:3	6:5
4. Bocskai	3:3	1:3	3:1	X	2:1	1:1	2:1	2:1	0:2	4:2	2:2	3:2
5. Bástya	0:2	0:6	0:1	6:1	X	0:2	1:3	1:2	2:1	6:1	4:0	1:2
6. III. ker.	0:3	1:2	0:3	0:2	2:3	X	1:1	0:0	1:1	4:1	3:1	2:1
7. Nemzeti	1:4	1:2	1:3	2:1	4:0	1:3	X	0:0	2:2	2:2	1:0	2:1
8. Somogy	2:5	1:5	3:5	0:1	2:0	2:0	4:1	X	0:1	1:0	2:1	2:1
9. Kispest	1:1	1:6	0:3	3:0	0:3	0:2	4:1	1:1	X	2:4	2:1	0:0
10. Budai „33”	0:4	2:6	1:7	1:4	0:1	2:2	2:0	4:1	3:1	X	2:4	0:0
11. Vasas	0:7	2:2	1:4	0:5	3:3	0:2	1:0	0:6	2:1	1:1	X	2:1
12. Sabaria	2:3	0:1	0:4	3:1	0:3	1:1	0:6	2:1	2:2	0:1	3:2	X

Turay és Dudás
(jobbra) fejpárbaja
a Ferencváros–Kispest
mérkőzésen

A kis Taki volt a legnagyobb

Takács II József óriási fölényrel lett gólkirály. Takács II József kapta a legtöbb pontot. Takács II József átlaga a legjobb. Minden szempontból a „kis Taki” bizonyult az idény legjobbjának, nem rajta múlt, hogy a Ferencváros nem tudta megnyerni sorozatban harmadszor is a profi bajnokságot.

A *Nemzeti Sport* hétről hétre, fordulóról fordulóra osztályozta (pontozta) a játékosokat, s az idény végi összesítésnél kiderült, hiába nyerte meg a Hungária a bajnoki címet, az újságírók a zöld-fehérek játékát értékelték a legtöbbször. A 22 bajnoki forduló alatt a Fradi 409 (tavasszal 215), az Újpest 386 (187), míg a Hungária csak 382 (200) pontot kapott a játékosok teljesítménye alapján. A nagy hármass mögötti sorrend: 4. Bocskai 350 (167), 5. Sabaria 319 (166), 6. III. ker. FC 312 (148), 7. Bástya 311 (144), 8. Somogy 310 (156), 9. Budai „33” 307 (168), 10. Nemzeti 305 (145), 11. Kispest 294 (145), 12. Vasas 282 (136). Feltűnő, hogy a végül kiesett, az utolsó helyen végzett szombathelyi együttes az osztályzatok alapján ötödik lett volna!

A játékosok rangsorából kiemelkedett Takács II, aki 65 pontot gyűjtött. A következő labdarúgók fértek még be a legjobb tízbe: 2. Remmer (Vasas) 52, 3. Köves (Somogy) 51, 4. Prém (Sabaria) 48, 5. Titkos (Budai „33”), Turay (Ferencváros), Magyar (III. ker. FC), Senkey I (III. ker. FC, majd Kispest) 47-47, 9. Kalmár és Hirzer (mindkettő Hungária) 46. A lista a legcsekélyebb mértékben sem reflektál a bajnoki végeredményre.

Talán igazságosabb, ha felidézzük a *Nemzeti Sport*-hoz az egyik olvasó, Horváth E. János által beküldött, majd a lapban publikált (1929. július 26.), az átlagosztályzatokat figyelembe vevő lista élcsoportját: 1. Takács II 2,95, 2. Blum (Somogy) 2,63, 3. Kalmár és Köves 2,55, 5. Fogl II (Újpest) 2,50, 6. Turay és Senkey I 2,47, 8. Remmer 2,36, 9. Obitz (Ferencváros) 2,33, 10. Borsányi (Újpest) 2,32.

Érdekes, hogy az átlagpontoszámot tekintve a hátvédek teljesítettek a legjobban (48,4), utánuk következtek a csatárok (44,0), a fedezetek (41,8), majd sokkal lemaradva a kapusok (33,0)

Mindenki megmondta előre

Továbbra is a vasutas csapatok uralták az amatőrök mezőnyét. Ahogyan egy évvel korábban, ismét két képviselőjük játszott a országos döntőt – a Testvériség és a Szombathelyi MÁV helyett ezúttal a Törekvés és a Szolnoki MÁV. Előbbi nagy menetelése egyáltalán nem keltett meglepetést, utóbbié annál inkább. Az erőviszonyokat jól jellemezte a „Töri” trénerének, Hágén Jánosnak az értékelése: „Nagyon örülök a sikernek, ami hároméves szisztematikus munkánk eredménye. A szövetségben és a futballkörökben már jó előre elkönyvelték nekünk ezt a bajnokságot, de senki sem gondolt arra, hogy milyen keserves mérkőzéseket kell a csapatnak végigverekednie. Sohasem tudhatja az ember, melyik ponton bukik el, mert az ellenfelek mind nehezek, kemények voltak. Nekem legjobban a csabai csapat játéka tetszett, és azt tartom a legnagyobb ellenfélnek. Utána Tatabánya következik, és a Szolnok csak harmadik.” (*Nemzeti Sport* 1929. augusztus 5.)

A sportnapilap egyébként az utolsó összecsapáson nem látott ilyen nagy különbséget a mérkőző felek között, noha elismerte a Törekvés minőségi fölényét: „A nagy gólarány, amely az eredményt mutatja, nem jelzi azt a nagy harcot, ami a pályán folyt. A Törekvés győzelme jóformán csak pár percig volt kétséges, mégis a játék lefolyása alatt minden jó tulajdonságára szüksége volt, hogy tudásbeli fölényének érvényt szerezhesen.

A Szolnok méltó képviselője volt a vidéknek, de nem emelkedik túl azokon a határokon, amelyeken általában a mostani vidéki csapatok nívója mozog. A lendületes futballt játszaná, azt a bizonyos spanyolos stílust, de kevés hozzá a gyorsasága, ami pedig a lendület alapja. A Törekvés rutinos helyezkedésével ártalmatlanná tette támadásait, amelyekből hiányzott a kifinomult taktikai érzék és a játéktelligenciából fakadó tervszerűség, ötletesség.”

Csak 1928 decemberében játszották le a Corinthián-díj 1927–1928-as kiírásának soros döntőjét. A piros-zöld Dunakeszi Magyarország története első és legnagyobb sikerét érte el a serleg megnyerésével, miként a fináléba jutással a piros-fehér Rákosligei AC is. A sorozat történetében egyébként először került két vidéki alakulat a végjátékba. A következő, az 1928–1929-es idényben nem írták ki a Corinthián-díjat.

Az amatőrválogatott három mérkőzést játszott az idényben, kétszer Bécsben az osztrákok (1:3, 4:4), egyszer Poznańban a lengyelek (1:5) ellen. A 270 perc alatt 27 játékos lépett pályára, senki sem szerepelt mindegyik találkozón. A hat gólt Soponyai (BSE), Bokor (Postás), Kalas (Postás), Major (MVSC), Keleti (Tatabányai SC) és Rajnai (BEAC) szerezte.

BLASZ, amatőr I. osztály, Oprée-csoport. 1. Törekvés 30, 2. BSE 28, 3. MTK 26, 4. Postás 22, 5. BSZKRT SE 21, 6. III. kerületi TVE 16, 7. Világosság 12, 8. Vasasok 10, 9. KAOE 9, 10. MÁV Gépgyár 6

BLASZ, amatőr I. osztály, Springer-csoport. 1. Ferencvárosi TC 30, 2. UTE 26, 3. „33” FC 24, 4. Testvériség 22, 5. Ferencvárosi Vasutas 21, 6. BTC 17, 7. Terézvárosi TC 14, 8. Óbudai TE 13, 9. URAK 10, 10. Kőbányai TC 3.

I. osztály, bajnoki döntő: FTC–Törekvés 0:1, 1:1. **A 3. helyért:** BSE–UTE 1:0

Vidéki kerületek.

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai alosztály: 1. Csabai AK 31, 2. Békéscsabai Előre 26, 3. Gyulai AC 22, 4. Orosházi MTK 18, 5. Gyulai TE 18, 6. Orosházi TK 18, 7. Kétegyházi TE 17, 8. Mezőtúri AFC 13, 9. Szarvasi TSE 9, 10. Gyomai SC 8. **Szegedi alosztály.** 1. Szegedi TK 33, 2. Szegedi KEAC 31, 3. Kiskunfélegyházi TK 29, 4. Hódmezővásárhelyi TVE 25, 5. Szegedi AK 23, 6. Újszegedi TC 23, 7. Szegedi Zrínyi KAC 22, 8. Szegedi VSE 20, 9. Makói AK 18, 10. Hódmezővásárhelyi MTE 17, 11. Csongrádi AK 13, 12. Makói TK 8. **Alsövetségi döntő:** Csabai AK–Szegedi TK 2:1, 1:2, 2:0

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. 1. Pécsi VSK 29, 2. Bajai Turul 24, 3. Kaposvári Petőfi 23, 4. Pécsi DGHT VAC 22, 5. Bácsalmási SC 19, 6. Nagykanizsai TE 17, 8. Szigetvári AK 11, 9. Bajai SE 10, 10. Kaposvári Turul 9

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Diósgyőr-Vasgyári TK 25, 2. Ózdi Vasgyári TK 21, 3. Miskolci VSC 20, 4. Pálfalvai BÜSE 20, 5. Salgótarjáni SE 18, 6. Diósgyőri AC 14, 7. Pécési TK 11, 8. Gyöngyösi AK 8, 9. Miskolci MTE 7. Salgótarjáni BTC törölve.

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Nyíregyházi KISE 35, 2. Nyíregyházi TVE 34, 3. Kisvárdai SE 26, 4. Debreceni VSC 25, 5. Debreceni KASE 24, 6. Debreceni EAC 18, 7. Debreceni TE 16, 8. Nagykállói SE 16, 9. Berettyóújfalui SE 9, 10. Törökszentmiklósi MOVE, 11. Debreceni MTE 8

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. Dr. Dratsay-csoport. 1. Szolnoki MÁV 40, 2. Rákoscabai TK 30, 3. Szolnoki AK 28, 4. Kecskeméti AC 24, 5. Rákosliget AC, 6. Ceglédi MOVE 21, 7. Péceli AC 21, 8. Szolnoki MTE 18, 9. Kecskeméti TE 18, 10. Gyömrői SE 17, 11. Vecsési SC 14, 12. Rákosi VSE 11. **Tibor Lajos-csoport.** 1. Dorogi AC 36, Dunakeszi Magyarország 34, 3. Váci TE 31, 4. Tokodi ÚSC 26, 5. Váci RE 23, 6. Váci SE 21, 7. Sashalmi ASC 20, 8. Alagi SC 19, 9. Csillaghegyi MOVE 19, 10. Váci AC 15, 11. Corvin Sashalmi TC 15. Pilisvörösvári SC visszalépett. **Alsövetségi döntő:** Szolnoki MÁV–Dorogi AC 4:2, 0:1

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Tatabányai SC 32, 2. DAC-H-Győri VSE 26, 3.

A Mezőtúri AFC részben még ifjúsági korú labdarúgói és a klub vezetői

Egy vérbeli amatőr társulat: a Vágó Rezső Rt. szénnagykereskedő cég csapata

Szombathelyi MÁV Haladás 22, 4. Soproni VSE 20, 5. Székesfehérvári DVE 20, 6. Győri ETO 19, 7. Celldömölki ESE 16, 8. Szombathelyi AK 10, 9. Veszprémi TC 9. 10. Tatatóvárosi AC 6
(Táblázatok részleteiben: www.magyarfutball.hu/hu/statisztika)

Országos amatőrbajnokság

Negyeddöntő. Törekvés–Csabai AK 3:3 (Budapesten, a Bihari úton), 7:3 (Cegléden), Diósgyőr–VTK–Tatabányai SC 0:3, Szolnoki MÁV–Pécsi VSK 4:1. A Nyíregyházi KISE erőnyerő volt.

Elődöntő: Törekvés–Tatabányai SC 2:0 (Győrben), Szolnoki MÁV–Nyíregyházi KISE 4:3 (Szolnokon)

Döntő

Törekvés SE–Szolnoki MÁV SE 5:0 (2:0)

1929. augusztus 4., Cegléd, 2500 néző. Jv.: Bíró

Törekvés: Kameneczký – Gergely, Mészáros I – Kessler, Régner I, Dankó, Michalovszky, Régner II, Marossy, Deutsch, Baráth

Szolnoki MÁV: Auguszt – Friesz, Horváth – Ruzsics, Tasi, Bujáki – Herkó, Fóris, Riskó, Sárkány, Kövesdi

Gólszerzők: Baráth (7.), Régner II (11.), Deutsch (58., 61., 75.)

Corinthián-díj

Dunakeszi Magyarság–Rákosligeti AC 3:0 (2:0)

1928. december 16., Üllői út, 2500 néző. Jv.: Mikolovits

Dunakeszi: Mészáros – Borka, Weisz – Wéber, Mráz, Bakács – Bretsch, Ács, Zilahi, Zsíros, Fain II

Rákosliget: Szeidler – Mártha, Millock – Csirics, Szabó, Hojnoss – Takács, Koszikov, Szép, Lajos, Kaltenecker

Gólszerzők: Zsíros (13., 29.), Fain II (50.)

Lila kő került a bajnoki gyűrűbe

Miután a magyar labdarúgás első sztár csapatának, a BTC-nek a csillaga leáldozott, közel három évtizeden keresztül csak két egyesület nyerte meg a bajnoki címet: az FTC (Ferencváros), illetve az MTK (Hungária). A Fradi 11, a kék-fehér alakulat 13 bajnoki címnél tartott 1929 őszén. Bármennyire is felnőtt melléjük az akkor még közigazgatásilag önálló Újpest lila-fehér büszkesége, alig akadt olyan szakértő, aki ne az Uruguay válogatottját verő Ferencváros, vagy a címvédő Hungária elsőségére tippelt volna az új idényben. Arra meg, nyugodtan állítható, senki sem számított, hogy az Újpest „beugróként” megnyeri a Közép-európai Kupát, megszerzi története első bajnoki címét, s aztán a némi képzelőerővel a későbbi Bajnokságok Európa Kupája előfutárának nevezhető Bajnokok Tornája trófeáját is hazahozza Genfből.

Nem érdemtelenül. Az 1930. június 3-i *Nemzeti Sport* a következő címet adta elemzésének: „Újpest bajnoksága tiszta és megérdemelt siker, amelyben évtizedes sporterényei jutnak kifejezésre”. Kifejező az alcím is: „A csapatot erényei: tudása, fizikuma és kondíciója kifogástalanul vitték a Közép-európai Kupán, az egyiptomi túrán és a sorozatos nemzetközi mérkőzéseken keresztül a bajnokság nehéz finiséig”.

A szerkesztőségi cikként jegyzett, tehát szerzői aláírás nélküli írás megállapítja, hogy a bajnoki címben két tényezőnek van elvülhetetlen érdeme: a csapatnak és a trénernek, Bányai Lajosnak. Az Újpest már a bajnokság felénél, az őszi idény végén az élen állt, akkor a következőket állapította meg a *Nemzeti Sport*: „Újpest első helye teljesen megérdemelt, jog és a futball törvényei szerint igazságos. Ez a megállapítás a tréner és a csapat legnagyobb dicsérete. Bányai Lajos nem tartozik azok közé, akik sokat beszélnek. Csendes hangú ember, amilyenek a munka emberei szoktak lenni. Munkáját nem kell magyaráznia, hiszen a csapatnak kell hirdetnie a tréner tudását, működésének fokát. Egyszerűen oldotta meg a feladatát, s úgy intézte a csapat sorát, hogy az mindig harcra kész, erőteljes legyen, mert a nagy küz-

Az edző és a rabbi-pillantás

A Hungária szerződést bontott március 4-én az addigi edzővel, Révész Bélával. A csapat irányítását ideiglenesen Takács Béla erőnléti edző vette át. A *Nemzeti Sport* Brüll Alfréd től kért nyilatkozatot a kialakult helyzetben. Az elnök szavai nem csak az akkori aktuális helyzetről szóltak... Brüll Alfréd akkor még nem volt biztos abban, hogy hamarosan angol tréner szerződtet. „(...) angol trénerünk nekünk már egy csomó volt. Ezek közül csak egy volt igazán elsőrangú. Igaz, hogy olyan nem volt, és nem lesz még egy: Robertson. És volt egy elég jó: Hogan. A többi nyolc együttvéve nem ért annyit, mint Révész egyedül. Aztán meg bizonyos fokig zsákbamacska egy angol tréner leszerződöttese. Tegyük fel, hogy nem kér többet, mint az oda- és visszautazás költségeit és fél-éves próbaszerződést. Pedig valamirevaló angol tréner egyéves szerződésen alul aligha jön. Ez pedig olyan horrorális összeget jelent fontban, amelynek megkockáztatása nagyon kétélű dolog. Ha biztos lennének benne, hogy csak némileg hasonlót kapnék, mint Robertson volt, két kézzel kapnék utána.”

Az elnök érzékeltette, hogy a Vörösnek is becézett Takács nem a végleges megoldás: „A Bordó egy drága jó fiú, hűséges és becsületes, érti a mesterségét, és megvan az a nagyon jó tulajdonsága, hogy mindenki nagyon szereti.”

delemben ez a legelső feltétele a sikernek, a kitartó eredményességnek.”

Bányai addig nem tartozott a „sztáredzők” közé Magyarországon, már ha egyáltalán (esetleg Tóth-Potyát leszámítva) létezett ilyen itthon. Futballistaként nyert ugyan bajnoki címet az MTK-val, de nem jegyezték a legjobbak között. 1906 és 1909 között játszott az első osztályban, nyert egy bajnoki címet. Magánhivatalként dolgozott, míg nem aztán az edzői munkából

is meg tudott élni. Első nagy sikere nem is hazai volt: 1923-ban megnyerte a délnémet bajnokságot az SpVgg Fürth együttesével. Az Újpest előtt a szombathelyi Sabariánál dolgozott eredményesen, ezzel hívta fel magára Langfelder „Patyi” figyelmét. 1928-ban került a lila-fehérekhez, ahol aztán az első év építkezése után a lehető leggyorsabban nagy karriert csinált.

Nem kellett új csapatot építenie, csak a régit „csinosítani”. 1928 nyarán érkezett Szegedről Aknai-Acht kapus, aki kiszorította a később a Bástyához igazolt korábbi válogatott Benedát. A védelemben a csapatkapitány Fogl III volt az egyik pillér, ellenben a jobbhátvédkérdés Bányai nyűgje lett. A már kiöregedő, ráadásul a vezetőséggel állandó vitában álló Fogl II gyakran sérült is volt, de Sternberg Amerikába távozása után az edző kénytelen volt reaktiválni. Ám már az 1928–1929-es idényben is próbálgatta a Vasastól megszerzett Kővágót helyette,

Az Újpest bajnoksapatának tablója

Ugyanakkor úgy vélte, egy ideig ő felügyeli majd az edzéseket. Miközben meglehetősen szigorú volt a korábbi angol trénerek minősítésekor, kiderült, nincs túl jó véleménye a szakmáról: „Nem olyan nagy dolog az átlagos tréner munkája. A legtöbbje – tisztelet a kivételnek – egy sablon szerint dolgozik. Kimegy, megmondja, most futtok három kört, most sprinteltek, te most kapura lösz. Nagyon kevés foglalkozik individuálisan a játékosokkal, és talán egy sincs olyan, mint akire ismét vissza kell térnem, Robertson, akinek olyan istenáldotta szeme volt, hogy mindent első pillantásra meglátott. Olyan rabbi-pillantása volt, amellyel, ha a rabbi betoppan a veszekedő családdhoz, rögtön meglátja, mi a baj. Ő ugyanaz volt trénerben, mint Orth játékosban.”

A tavasz folyamán aztán a III. kerületől augusztus 15-ig kölcsönkapott Senkey Imre vette át a csapat felkészítését, majd a nyáron, mialatt a Hungária az Újvilágban portyázott, **Brüll Alfréd** mégis beadta a derekát: angol tréneret szerződtetett. Bill Hibbert 1910-ben egyszer játszott az angol válogatottban, egyébként hazai karrierje után az Egyesült Államokban és rövid ideig Spanyolországban is futballozott. A húszas években ő volt a legendás Herbert Chapman egyik játékos-megfigyelője.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

aki aztán 1929 őszén végleg ki is szorította az újpesti futball addigi első számú legendáját. Bányai Lajos ellenben nem volt igazán elégedett vele, mindent megtett azért, hogy a Kispest-től megszerezze Dudást. A védő ugyan szívesebben ment volna az őt ugyancsak csábító Ferencvárosba, de a vezetők, önös érdekből, az Újpesthez engedték csak. Egy régi tartozás miatt ugyanis az Üllői útról csak egy bont kaptak volna – a Megyeri útról ellenben pénzszállítmány érkezett érte...

A két szélsőfedezet-poszton régi (vagy már réginek számító) újpesti pillérek játszottak: az 1926 tavaszán a lila-fehérekhez került Borsányi, aki a korabeli sajtó szerint a bajnoksapat legjobbjának bizonyult, illetve a hat Vig fiú közül a legtehetségesebb, a „kettő”, azaz a „Jani”.

A csatársorban állandó összetételben játszott mind a két szárny: a jobb oldalon a két erdélyi, a nagyváradi Ströck és az aradi Auer-Avar, a balon pedig a Spitz, P. Szabó kettős. Ugyanakkor a tengely, a középfedezet és a középcsatár szerepköre fejtörést okozott. Bányai első újpesti évében Lutz II játszott centerhalfot, a távozása után, részben kényszerből Köves-Kvasz János került a helyére. A tréner mindenképpen szerette volna a Nemzetitől megszerezni a fiatal Volentiket – miután ez tavaszra sikerült, váltott a poszton. Mint ahogyan váltott a középcsatár posztján is. Korábbi szombathelyi játékosa, Mészáros volt az első számú jelöltje, aki az első nyolc fordulóból hétben játszott. Ám utána felváltotta őt egy másik hajdani Sabaria-játékos, a BEAC-ban nevelkedett Stofián. Tulajdonképpen ők tizenhárman szállították Újpestre a bajnoki címet, a többiek (Harmath, Koszta, Enyedi, Egry, Fogl II és a két kapus, Huba és Juhász) közül senki sem játszott a szezonban háromnál több bajnoki mérkőzésen. (A tavaszi alaptizenegy tagjain kívül Mészáros, Harmath és a bajnoki díszlakoma közel 400 fős ünneplő közönségének dörgő tapsától kísérve Fogl II kapta meg a hatalmas lila kövel ékesített gyűrűt.)

A Hungária olyan, mint a Vigszínház

Salamon Béla, a XX. század egyik legnagyobb magyar nevetetője híres volt az MTK (illetve a profi korszakban a Hungária) iránti rajongásáról. 1929 telén a 12 „drukkervezért” megszólaltató Nemzeti Sport őt kérte fel elsőként egy kis helyzet-elemzésre: „Kalmár sebesülése előtt szebb szezont vártam. A sebesülés után azonban meg vagyok elégedve ezzel is. Mert kérem, ha valaki a Vigszínházban játszik, az még nem jelenti azt, hogy az illető művész vagy jó színész. Pedig a Vigszínház mindenképpen érték. Éppen így vagyunk a Hungáriával is! (...) A csapatba bele kellene oltani a régi MTK-stílust, s szeretném, ha ezt én olthatnám bele. Mit a tréner? Az nem hibás. A humort nem lehet tanítani, legfeljebb csak praktikusabban felhasználni.

A futballt sem lehet tanítani. Nem igaz, hogy az Orthot vagy a Braun Csibit tanították. Velük született a tehetségük. Ész és érzék kell a futballhoz. A legjobb példa erre a Bocskai. A Ferencváros után a debreceniek játsszák a legszebb futballt. (...) Amikor én ifjúsági intéző voltam az MTK-ban, másként ment. Akkor, ha a balszárny támadott, nem állt meg a jobbszárny. Mert miért nagy játékos a kis Takács? Mert követi akkor is a játékot, ha a balszárny támad, s ha az ellenfél védelme véletlenül hibáz, a kis Takács ott terem, s már bent is a gól. Így kellene nálunk is.” (Nemzeti Sport 1929. december 1.)

Az 1930. februári Hungária–Újpest mérkőzésen potyogtak a gólok. Stofián (középen, a kapus mellett) egyik találata a 6:6-ra végződött találkozón

Idézzük még egy passzus erejéig a korabeli *Nemzeti Sportot*, amely az őszi első Újpest tavaszi szereplése kapcsán a remek erőnlétet emlegette: „A csapat abban volt a legnagyobb, amit a program leginkább megkövetelt tőle: a kondícióban. Az iramot, a versenyt mögöttese a legjobb bíró Ferencváros sem kelhetett vele versenyre ezen a téren. Sőt, éppen ez volt az érezhető különbség, amely végeredményben teljesen igazságosan és jogosan juttatta Újpestre a bajnokságot. A tavasz első felében ingadozott kissé a csapat. A III. ker. FC, a Kispest, a Nemzeti ellen nagyon nehezen verekedte ki a minimális arányú győzelmet, majd a Ferencvárossal szemben pontot veszített. Később a Bástya állította meg győzelmi sorozatát, amikor Szegezen a szezonban az egyetlen vereségét mérte a bajnokjelöltre. De a finisben újra feltámadt az Újpest eredményessége s a kiesőket is tekintélyes gólarányú vereséggel küldötte haza a Magyar útról.”

Rendőrtiszt regulázta a bírót

Az 1930. április 6-án játszott Attila–Hungária találkozó nagyon forró légkörben zajlott a miskolci pályán. Miután Hajós Árpádot hordágyon vitték ki, a Hungária hávédjétől, Nagy Jánostól kapott boksztütéstől kábán, nehezen lehetett a közönséget féken tartani, amikor azt látta, hogy **Híres-Hírzer Ferenc** belerúgott a néhány hét óta a Pogány családnevet viselő Pruha Antalba. Vass Ernő játékvezető nem állította ki a válogatott játékost, mire az ügyeletes rendőrtisztviselő bement a pályára, s felkérte a bírót, hogy erősebben fogja a mérkőzést!

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

Ahogy egy évvel korábban, 1930 tavaszán is a Ferencváros zárt a második helyen. Sok kritikát kaptak a zöld-fehérek a szezon közben, pedig a legtöbb gólt szerezték és a legkevesebbet kapták. Sérülések hátráltatták az együtttest – s valahogy elfogyott a korábbi lendület. Az utolsó forduló, a III. kerület elleni 2:1 után Tóth-Potya István edző távozott a csapat éléről. „Tóth István szerződésének lejártával megválnak a Ferencvárostól, ahol annyi sok dicsőségnek volt aktív részese. Hat esztendőn keresztül trenírozta a zöld-fehér csapatot és már szinte összenőtt gömbölyű alakja a ferencvárosi együttessel. A Ferencváros ezidén meglehetősen rosszul szerepelt és nyilván ez a körülmény is közrejátszott most abban, hogy Potya nem marad a Ferencvárosnál. A vezetőség már döntött az utód személy kérdésében, és a választás Blum Zoltánra, a zöld-fehér színek egyik legrégebbi, de mindenesetre a legsikeresebb harcosára esett” – tájékoztatta a közvéleményt a *Sportthirlap*.

Nem volt jó a hangulat a csapat körül, különösen a Takács fivérek lelke sérült. Az idősebbet, Gézát a vezetőség ki nem mondvá a bajnokság elvesztéséért kárhoztatta, a fiatalabb, Józsi hiába lett újra, ráadásul óriási fölényrel gólkirály, fura helyzetbe került. Gyakran kellett hallgatnia, hogy túlságosan az ő góljére épül a Fradi játéka, s ettől kiismerhető.

A Hungária nem kezdte makulátlanul a szezont, az első öt fordulóban „csak” hét pontot szerzett. Ám október 20-án, a Ferencváros elleni rangadó ötödik percében nagy baj történt. Amsel Ignác rávetődött Kalmár Jenő lábára. A sérült játékost – s egyébként a veséjén megsérült kapust is – kórházba szállították, hosszú hetekre fekvésre kényszerült. Népszerű színésznők, lelkes szurkolók, szerelmes ápolónők üldögéltek az ágyánál, vagy csak küldtek ajándékokat. Akadt olyan Hungária-drukker borbély, aki vállalta, mindennap bemegy hozzá, s ingyen megborotválja. December elejéig szigorúan fekvődni kellett, az óév utolsó napján levették a lábáról a járógipszet is. De egyelőre még szó sem lehetett arról, hogy futbal-

Az otthon fekete földjén – de miért nem a zöld füvén?

Kapaszkodjon meg az olvasó: azokban az években, amelyekben a Ferencváros idegenben legyőzte az olimpiai bajnok (aztán 1930-ban világbajnoki címet is nyerő) Uruguayt, amelyekben az Újpest Európa legerősebb klubcsapata lett a Közép-európai Kupa és a Bajnokok Tornája megnyerésével – nem volt az országban füves pálya.

Miközben a külföldi vendégek csodálattal adóztak akár az Üllői úti, akár a Hungária úti vagy az újpesti pálya láttán, értetlenkedve csóvázták a fejüket, amikor a játéktér talajára léptek. Hugo Meisl, az osztrák futballvezér még csak szelíden azt emlegette, hogy a „magyar pályaviszonyok nem méltóak a magyar sport rangjához”. Ivo Schricker, a FIFA egyik alelnöke, egy-szersmind a német szövetség egyik ve-

lozzon. Csak a bajnoki idény befejeződése után, május 29-én, a Nemzeti B-csapata elleni barátságos mérkőzésen játszhatott újra. Addigra a Hungária már régen elveszítette a bajnokságot... Kalmár kényszerű hiányzása ebben nagy szerepet játszott, de az is vitathatatlan, hogy csak Kléber, Hirzer és a Mándi nevet felvett Mandl játszotta végig a bajnokcsapat alapemberei közül ezt az idényt is a Hungária mezében. **Skvarek György** például egy suta villamosbaleset miatt hagyott ki hónapokat. Nem lett rosszabb a játékosállomány (ekkor épült be a következő szűk évtized kulcsszereplői közül Sebes Gusztáv és a Budai 11-ből érkezett Titkos Pál), de még nem érett össze.

Az idény egyik kellemes meglepetését a III. kerületi FC remek szereplése jelentette. Az akkori becenevük és hovatartozásuk szerint „újlakiak” a magyar profi futball negyedik évében először tudtak közvetlenül a három nagy mögött végezni. Eleinte Senkey Imre irányította a csapatot, ám miután őt a Hungária kölcsönkérte és – kapta, a kapus Fehér Ferenc vezette az edzéseket. Ebben a szezonban tűnt fel a következő másfél évtized legkiválóbb magyar balhátvédje, Bíró Sándor.

zetője ellenben kijelentette, hogy hazája csapatai addig nem jöhetnek Magyarországra, ameddig ilyen pályákon, ilyen körülmények között kellene mérkőzést játszani.

A Nemzeti Sport a következőket írta 1930. június 18-án: „A Hungária út, illetve az Üllői út nem tudott megbirkózni a füvesítés kérdésével s egyszerűen úgy oldotta meg a feladatot, hogy földes, homokos pályát létesített. Jól emlékszünk még, hogy mind a két nagy pályán füves talajjal próbálkoztak, sőt, a Hungária úton három évvel ezelőtt raktak fűkockákat az egész pályára, amelyen azonban nem tudták megőrizni a fűvet. (...) Erre aztán következett annak a szentenciának a kimondása, hogy a magyarországi klimatikus viszonyok nem alkalmasak arra, hogy pályáinkon, sporttelepeinken fűvet, pázsitot létesítsünk. Az Üllői út egyszerűen kiirtotta még azt a néhány fűszálat is, ami a pálya sarkai körül volt, s a Hungária út is tétlenül nézte és nézi, hogy az utolsó fűszál is elpusztul. Erre aztán nem csoda, hogy a többi pályán már egyenesen a földes, homokos megoldás mellett foglaltak állást. Újpesten még megkísérelték a füvesítést, de az eredmény ott is az volt, ami a pesti nagy pályákon. A Lóversenyter, a Millenáris, Kispest egyáltalán nem törődött a fűvel, pázsittal, s földes pályát csinált.”

A szerző nagyon helyesen kiemelte, hogy kifejezetten egészségtelen földes pályán játszani: „A játékosok lábnyomán valóságos porfelhők támadnak, s a porfelhő beburkolja a játékosokat, rontja, emésztí a tüdejüket.”

A Hungária körüli MTK-pályát végül 1935-ben, az Üllői úti Fradi-pályát 1936 nyarán, a Megyeri úti Újpest-pályát 1938 tavaszán füvesítették.

A magyar futball első Mohácsa

Hosszú veretlenségi széria után jött a feketeleves: súlyos vereség itthon az olaszoktól. A sajtó a magyar futball Mohácsát emlegette, de aztán az osztrákok legyőzésével a válogatott bebizonyította, nem is olyan nagy a baj.

Az idény első válogatott találkozóján, Prágában a döntetlen egyáltalán nem számított rossz eredménynek! Az Európa Kupa-mérkőzésen különösen a mindössze másodszor válogatott debreceni szélső, Markos Imre remekelt. Földessy János doktor, a szövetségi kapitány nagyon bízott a Bocskai játékosában, nem is vitt el magával tartalékot erre a posztra. A kispesti származású szélső alaposan megforgatta a csehszlovákok veteránját, Antonín Hojert. A *Nemzeti Sport* idézte Barna Sándor menedzser véleményét, aki szerint az első félidőben Markos remekelt, a másodikban az egész magyar csapat gyönyörűen játszott. A sportnapilap még egyértelműbben fogalmazott: „Markos volt végig a csapat legjobb embere.” A többszörösen megdicsért szélső a maga teljesítménye helyett inkább arról beszélt, hogy a meglepően durva és ideges hangulatú mérkőzésen az egyik cseh játékos (Hojer) megütötte őt: „Hű, de nagy pofont kaptam, csak az a kár, hogy vissza nem adhattam.” A magyar válogatott egyébként 1:1-gyel zárta a mérkőzést, Svoboda a 4. percben elért gólját Kalmár Jenő remek, 30 méterről lőtt találattal a 89. percben kiegyenlítette. Turayt a bíró a 61. percben kiállította. A magyar válogatott összeállítása a következő volt: Aknai – Mándi, Fogl III – Borsányi, Kalmár, Korányi I – Markos, Takács II, Turay, Toldi, Hirzer.

A mérkőzés meglehetősen feszült hangulatban ért véget, s hosszú haragszomrád kezdődött a két szövetség között. Itthon is vizsgálat indult a sokáig Anonymusnak nevezett, a já-

Öt Bocskai-gól a Budapest-válogatottban

A magyar profi futball életre hívása óta nagyjából félévi rendszerességgel játszott az úgynevezett profi válogatott, amelynek találkozóit akkor nem számították hivatalos mérkőzésnek. (Esetenként azért sem, mert nem egy FIFA-tagország országos válogatottja ellen meccselt.) 1926 ősze óta a PLASZ, a profi alszövetség együttese kikapott Spanyolországtól 5:2-re (Madrid, 1926. december 15.). A Hungária úton 1:1-es döntetlent játszott az osztrákokkal (1927. február 13.), kikapott 2:1-re a csehszlovákoktól (1927. október 9.), majd 3:2-re legyőzte a Blackburn Roverst (1928. május 17.), illetve Magyar profi kombinált néven 4:1-re verte az angol Newcastle Unitedet (1929. május 30.). Az Üllői úton 3:1-re nyert Kairó válogatottja ellen (1929. július 11.). Az 1929–1930-as idényben Dél-Németország együttesével vívott két találkozót. Az elsőn, az Üllői úton 7:1-re nyert (1929. november 1.), a másodikon, Münchenben, 3:1-re kikapott.

Sokkal gyakoribbak voltak a Budapest-válogatott fellépései. A főváros csapata 1926 ősztől kezdve Berlin, Közép-Németország, Temesvár, Zágráb, kétszer Belgrád, Szabadka, ismét Temesvár, Erdély, Brassó, ismét Szabadka, Isztambul, Berlin, Bécs együttesével játszott. Akadt csúcspont (1928. szeptember 23-án 8:0 Berlin ellen a Hungária úton, Takács II hét góljával), és mélypont is (két és fél héttel később, Bécs ellen az Üllői úton 2:8).

Az 1929–1930-as idényben kuriózumnak számított a négy város, Budapest, Bécs, Krakkó és Zágráb négyes

1929. október 6-án a magyar válogatott 2:1-re legyőzte Ausztriát a Hungária úton. Balról: Fogl III József, Aknai (Acht) János, Mandl (Mándi) Gyula, Borsányi Ferenc, Hirzer (Híres) Ferenc, Takács II József, Kalmár Jenő, Titkos (Titschka) Pál, Auer (Avar) II István, Markos Imre, Amsel (Angyal) Ignác (takarva), Obitz (Óbecsei) Gábor

tékvezetőt verbálisan inzultáló ismeretlen ellen – utóbb kiderült, Máriássy Lajos szövetségi kapitány volt a „tettes”.

Győzelemmel folytatta az idényt a Hungária úton a válogatott. Az Aknai – Mándi, Fogl III – Borsányi, Kalmár, Obitz – Markos, Takács II, Avar, Hirzer, Titkos összeállítású együttes a gólszák Takács II József és a korábban a román válogatottban is szerepelt, de immár ma-

tornája a császárvárosban. Már a kezdés előtt kirobbant a vita, az ellenfelek ugyanis tisztában voltak azzal, hogy a magyar játékosok közül az egyébként joghallgató Pesovnik (Nemzeti Sport 1928. február 24.) a kaposvári Somogy, Szedlacsik és Korányi a szegedi Bástyá, Markos, **Teleki** és Zemler a debreceni Bocskai tagja. A fura Budapest-válogatott aztán Hugo Meisl közbenjárására mégis az eredeti összeállításban játszhatt – kiválóan. Az Aknai – Korányi, Dudás – Pesovnik, Volentik, Kompóti – Markos, Szedlacsik, Teleki, Semler, Drössler összetételű, a három legnagyobb klub játékosait nélkülöző tizenegy Markos mesterhármásával, Semler duplájával, tehát öt Bocskai-góllal 6:1-re diadalmaskodott az elődöntőben a lengyelek ellen. (A hatodik találatot Drössler Béla, a III. ker. FC balszélsője lötte.). A másik ágon Bécs 8:0-ra kiütötte Zágrábot.

A másnapi, június elsejei döntőben az Aknai – Rozgonyi, Korányi – Pesovnik, Kompóti, Steiner – Markos, Szedlacsik, Teleki, Semler, Drössler 2:2-es döntetlent ért el az osztrákok ellen. A gólokat Drössler és Szedlacsik szerezte. Eredetileg úgy gondolták a résztvevők, hogy döntetlen esetén a banketten sorsolással határozzák meg, kié a tornagyőzelem. Ám a vendéglátók nevében Hugo Meisl kijelentette, hogy az a szebben játszó magyarokat illeti, így ők kapták a két futballistát ábrázoló bronzszobrot és a tizenegy ezüstérmet. (Aznapi a Hungária úton az A-válogatott 2:1-re megverte az osztrákokat.)

gyar állampolgárságú újonc, Avar István góljával már 2:0-ra vezetett az osztrákok ellen, amikor a hajrában Klima szépített.

Áprilisban a Nordstern pályáján, Bázelen lépett pályára ismét a nemzeti tizenegy. A svájciak ellen 2:2-re végzett az Aknai – Fogl III, Dudás – Borsányi, Kléber, Obitz – Táncos, Takács II, Stoffián, Toldi, P. Szabó összetételű csapat. Dudás Gyula többször is megsérült a mérkőzés folyamán, végül az utolsó negyedóra Korányi I Lajos beállt a helyére. A nagy termetű összekötőknek nem ízlett, hogy egész délelőtt esett az eső a városban, felázott a pálya talaja. Toldi Géza azért így is berámolt kettőt a házigazdáknak, az elsővel kiegyenlítette Baumeister gólját, a másodikkal vezetést szerzett. Két perccel ez utóbbi találat után, a 65. percben Rudolf Ramseyer, a hazaiak leghíresebb játékosa, akkori válogatottsági rekordere tizenegyesből kiegyenlített. (A *Nemzeti Sport* vitatta a büntető jogosságát, azt írva, hogy Dudás kezére rálötte a labdát „Gusti” Lehmann.) Ezen a találkozón debütált szövetségi kapitányként a sajtóvitába keveredett Földessy Jánost váltó Pataki Mihály, az FTC korábbi legendás centere. „Pityke” egy újoncot avatott, Táncos Mihályt, aki csak a magyar válogatottban volt újonc, korábban, Mihai Tänzer néven a románban már szerepelt. A találkozó utáni nyilatkozatokból kihallatszott az elkeseredés (P. Szabó: „Svájcnak mindent szabad”), de érdekesebb volt Pataki kapitány véleménye: „Nagy előny volt a svájci csapat számára, hogy a megszokott gyepes talajon játszhatott.” Dr. Oláh Gyula menedzser is hasonló véleményen volt: „Kiütközött annak hát-

A magyar válogatott 1930. május 11-én 5:0-ra kikapott az olaszoktól az Üllői úton. A vezetők és a labdarúgók vigyázzállásban hallgatják a Himnuszt. A játékosok (balról): Titkos, Takács II, Turay, Aknai, Markos, Víg, Borsányi, Opata, Korányi. A fotó előterében dr. Dréhr Imre MLSZ-elnök áll kalaplevéve

ránya, hogy otthon nincs füves pálya.”. Jellemző véleményt fogalmazott meg Fischer Mór, az MLSZ nemzetközi ügyeinek legendás felelőse: „Mi csak játszottunk, a svájciak küzdöttek.”

Nyolc hónappal a botrányos találkozó után ismét Prágában lépett pályára a magyar csapat. „békülő”, vagy maradjunk az ezúttal különös hangsúlyt kapó jelzőnél, barátságos mérkőzésen. A több mint egy éve veretlen gárda nyolc játékosa a három nagy klubból, az Újpestből, a Ferencvárosból és a Hungáriából került ki, csak Korányi Lajos (Bástya), Sáros-Steiner Miklós (Budai 11) és Kautzky József (Pécs-Baranya) képviselt más egyesületet. Utóbbi a kiváló író, Kautzky Norbert és a hasonlóan nagyszerű színész, Kautzky József édesapja volt. Az Aknai – Korányi, Fogl III – Sáros, Turay, Víg II – Titkos, Takács II, Kautzky, Hires, Kohut összeállítású magyar válogatott már a 3. percben vezetést jutott, Hires-Hirzer Ferenc bombagóljával. (Az ellenfél statisztikái szerint František Tyrpekl öngólja volt.) Szinte felismerhetetlen az összeállítás a prágai források alapján, ott ugyanis az úti okmányokban szereplő eredeti nevükön jegyezték a magyar játékosokat: Acht – Kronenberger, Vogl – Steiner, Turay, Wilhelm – Tänzer, Takács, Kautzky, Hirzer, Kohut. A csehek a második félidő közepén a csapatkapitányuk, Antonín Hojer tizenegyes góljával kiegyenlítettek. A döntetlen elsősorban a magyar védelem érdeme volt, Aknai kapus, valamint Korányi Lajos és Fogl III József is kiválóan játszott. Nem keltett csalódást az akkor negyedszer válogatott Kautzky sem, de soha többet nem került be a legjobbak közé.

Május első napján a magyar válogatott különleges mérkőzésre várta az olasz csapatot. Ez volt az első ízben kiírt Európa Kupa döntője. Akkor még a mieink mérlege volt jobb a két ország találkozóit tekintve, addigi egyetlen vereségünket az 1928-as Európa Kupa-mérkőzés hozta. A nagy meccs politikai köntöst is kapott. De nemcsak ebből mérhető le az összecsapás iránti, minden túlzás nélkül állíthatóan példátlan érdeklődés, hanem a közjogi méltóságok névsorából is: Horthy Miklós kormányzó és családja, József királyi herceg, tábornagy és felesége, Augusztia bajor királyi hercegnő (akik életükben először „merészkedtek ki” labdarúgó-mérkőzésre), gróf Bethlen István miniszterelnök, Gömbös Gyula honvédelmi, gróf Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi, Vass József népjóléti és munkaügyi miniszter. A kormányzó nem rajongott különösebben a labdarúgásért (annál inkább a teniszért, a vízi- és a lovaspólóért), de a politikai szempontból fontosnak ítélt találkozón megjelent a franzstadti pálya címerekkel, zászlókkal ékesített díszpáholyában. Ő maga is kifejezésre juttatta, hogy prominens vendégek az olaszok: a mérkőzés után néhány nappal Vittorio Pozzót, a Squadra Azzurra szövetségi kapitányát a Magyar Érdemkereszt III. osztályú érmével tüntette ki.

Takács II (balra) és Baloncieri „balettja”

Az sem volt mindennapos, hogy a vonattal Budára, a Duna-Száva-Adria Vasutársaság (sic!) szerelvényén érkező vendégek elé az MLSZ három vezetője, Minder Frigyes háznagy, Fischer Mór, a szövetség „külgügyminisztere” és dr. Kray István báró, az újdonsült ügyvezető elutazott Nagykanizsára, hogy már a vonaton fogadják őket. Így ők is részesei voltak az azzurrók tiszteletére Székesfehérváron adott fogadásnak – örülhetett neki a vonat többi utasa –, amelyen gróf Széchenyi Viktor főispán (a híres vadász, utazó, író Széchenyi Zsigmond apja) mondott beszédet. A Déli pályaudvarra katonazene hangjaira robogott be a gyorsvonat. A vasárnapi mérkőzésre előző nap délelőtt érkezett olaszokra szombat délután a Császárfürdőben a tiszteletükre rendezett úszóverseny, aztán Dréhr Imre MLSZ-elnök teája, majd este egy operaházi előadás várt. Nem nehéz úgy itélni, átpolitizált, vagy éppen túlpolitizált volt a légkör. *(Dénes Tamás–Hegyi Iván–Lakat T. Károly: Válogatott gyűjtemény)*

Fokozta a meccs iránti egyébként is óriási várakozást, hogy a Magyar Rádió (akkori nevén Magyar Hangház) közvetítést adott a mérkőzésről – először története során. A rádió hangja a sokoldalú Pluhár István, a korábbi válogatott labdarúgó, tanár, újságíró, sportvezető, sportkutató, edző volt, akitől – írta Szepesi György *Sportmikrofon (1925–1948)* című könyvében – a felkéréskor megkérdezték, hallott-e már közvetítést. Pluhár nem jött zavarba, azt felelte: „De hogy hallottam, nincs rádióm! De nem hallgatni, hanem beszélni kértek fel.”

A 40 ezer néző előtt a mindössze harmadik mérkőzésén a szövetségi kapitányi tisztet betöltő Pataki Mihály az Aknai – Korányi, Fogl III – Borsányi, Turay, Víg II – Markos, Takács II,

Opata, Hirzer, Titkos tizenegyet játszott. Az olaszoknál olyan ászok szerepeltek, mint Combi, Monzeglio, Caligaris, Baloncieri, Orsi és a még csak 19 éves, a magyar Weisz Árpád által felfedezett ifjú csillag, Giuseppe Meazza. Ő lett a mérkőzés hőse: három gólt is szerzett.

A magyarokat a remélt első hely helyett a negyedikre visszalökő mérkőzésről nem adható jellemzőbb összefoglalás, mint a *Nemzeti Sport* másnapi számából az első oldalas slágersorok citálása: „Olaszország megérdemelt győzelmet aratott – A gólarány Titkos sérülése és kiválása után katasztrofálissá vált – A magyar csapat teljes egészében csődöt mondott – Csatársorunk pillanatra sem tudta megbontani az olasz védelmet – A halvesor csak a mezőnyben állta meg a helyét – Egész védekezési taktikánk megbukott – A csapat egyetlen jó formát mutató embere, Titkos, a II. félidő 17. percében térd sérülés miatt kivált a játékból – A tíz főre olvadt csapat egyszerre összeomlott és nyolc perc alatt négy gólt kapott – Az olasz csapatban minden megvolt a győzelemhez: kondíció, taktikai összeforrottság és felülmúlhatatlan lelkesedés.”

Bús-Fekete László, a népszerű regény- és színműíró a *Színházi Élet*-ben a mérkőzés – magyar szempontból – egyetlen pozitívumaként a rádióriporter teljesítményét emlegette: „Pluhár volt az egyetlen válogatott játékos, akinek sikere volt a vasárnapi mérkőzésen.”

A *Nemzeti Sport* két nappal a találkozó után gróf Bethlen István miniszterelnökhöz címzett vezércikkében a korra jellemző politikai csomagolásban, az olaszokat magasztalva, ugyanakkor az államnak a futballal szembeni tartózkodását kifogásolva írt. Úgy vélte, az olaszok az 1924-es budapesti 1:7-ből tanultak, s új alapokra helyezték a futballjukat, állami támogatással. „Mi történt Itáliában? Mindennek az ellenkezője, ami Magyarországon” – fájalta a szerkesztőségi állásfoglalás. „Nem vetettek ki a futballra vígalmi adót, s nem a futballsport jövedelméből akarták eltartani a többi sportágat. Nem ebből akartak stadiont építeni, hanem inkább kielégítették minden szükségletét, mert felismerték, hogy a sport, elsősorban futballsport kiválóan alkalmas a nemzeti büszkeség, a nemzeti öntudat fejlesztésére.”

Először került elő egy sportbéli vereség kapcsán Mohács: „(...) lehetetlen, hogy sportemberi szívét ne dobantotta volna meg az a tragédia, az a Mohács, amely a magyar futballsport életében rövid másfél óra alatt lezajlott.”

Magyarország válogatottja 1930. június 8-án, a hollandok elleni 6:2-es győzelem előtt. Balról: Drössler-Dömötör, Bukovi, Kohut, Turay, Fogl III, Fehér (takarva), Lyka, Toldi, Aknai, Avar, Berkessy, Mandl

Szerencsére hamar javult a helyzet. Pedig 1930-ban már alakult az oszt-rák Wundermannschaft, Hugo Meisl nagyon erős együttest hozott Budapestre. A csak bécsi klubokban szereplő játékosokból álló csapatuk 1926 óta nyeretlen volt már a mi fővárosunkban, és ezt a rossz hagyományt akarta megtörni. A mérkőzésnek külön apropót adott, hogy néhány nappal a második budapesti FIFA-kongresszus

előtt rendezték, akadtak olyan vendégek, akik már e találkozói miatt megérkeztek. Minder Frigyes kapitány a Fehér – Mándi, Fogl III – Lyka, Bukovi, Berkessy – Ströck, Vincze III, Turay, Toldi, Kohut tizenegyet jelölte, Lyka Antal és Vincze III Jenő először játszott a nemzeti csapatban. A magyar gólokat Kohut és Turay lőtte, mindkettő nagy erővel, viszonylag messziről bombázott a kapuba. Az osztrákok a találkozói végén szépítettek Adalbrecht révén (2:1).

A kongresszus után újabb győzelem következett: a holland válogatott nem jelentett nehéz ellenfelet. A magyarok profik voltak, az ellenfél csapata amatőr, s nemcsak a szó szoros, hanem átvitt értelmében is. Az Üllői úton a kor egyik legjobb játékvezetője, Paco Bauwens dirigálása mellett a magyar válogatott már az első félidőben eldöntötte a mérkőzés kimenetelét, három gólt is lőtt Van der Meulen kapusnak. A másodikban hozzátett még hármat, igaz, akkor a vendégek is szereztek kettőt. A hollandok minden harmadik magyar gól után lőttek egyet. A Minder Frigyes által irányított hazai válogatott összeállítása az alábbi volt: Aknai – Mándi, Fogl III – Lyka, Bukovi, Berkessy – Drössler, Avar, Turay, Toldi, Kohut. A gólok közül Avar István hármat, Turay József kettőt, Toldi Géza egyet szerzett. Az Újpest csatára mindössze a második mérkőzését játszotta a magyar válogatottban, de már négy találatnál tartott.

1929. szept. 8.	Prága	CSEHSZL.	1:1 (0:1)	Európa Kupa	Kalmár
1929. október 6.	Bp., Hungária krt,	AUSZTRIA	2:1 (1:0)		Takács II, Avar
1930. április 13.	Bázel	SVÁJC	2:2 (1:1)		Toldi 2
1930. május 1.	Prága	CSEHSZL.	1:1 (1:0)		Hirzer
1930. május 11.	Bp., Üllői út	OLASZO.	0:5 (0:1)	Európa Kupa	
1930. június 1.	Bp., Hungária út	AUSZTRIA	2:1 (1:0)		Kohut, Turay
1930. június 8.	Bp., Üllői út	HOLLANDIA	6:2 (3:0)		Turay 2, Avar 3, Toldi

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

7 mérkőzésen: Fogl III József (Újpest)

6 mérkőzésen: Aknai János (Újpest)

5 mérkőzésen: Takács II József (Ferencváros), Turay József (Ferencváros)

4 mérkőzésen: Borsányi Ferenc (Újpest), Hirzer Ferenc (Hungária), Korányi Lajos (Bástya), Mándi Gyula (Hungária), Toldi Géza (Ferencváros)

3 mérkőzés: Kohut Vilmos (Ferencváros), Markos Imre (Bocskai), Titkos Pál (Hungária)

2 mérkőzésen: Avar István (Újpest), Berkessy Elemér (Ferencváros), Bukovi Márton (Ferencváros), Kalmár Jenő (Hungária), Lyka II Antal (Ferencváros), Obitz Gábor (Ferencváros), Víg II János (Újpest)

1 mérkőzésen: Drössler Béla (III. ker. FC), Dudás Gyula (Kispest), Fehér Ferenc (III. ker. FC), Kautzky József (Pécs-Baranya), Kléber Gábor (Hungária), Opata Zoltán (Attila), P. Szabó Gábor (Újpest), Sáros-Steiner Miklós (Budai 11), Stoffián János (Újpest), Ströck Albert (Újpest), Tancos Mihály (Ferencváros), Vincze III Jenő (Bocskai)

Futball Eldorádó

A profi futball bevezetését követően a sportújságírók időről időre bemutattak egy-egy jól működő külföldi mintát azért, hogy feltárják, javasolják azoknak a módszereknek a bevezetését, amelyek jótékonyan hathatnak a hazai profi labdarúgás rendszerének működésére.

A spanyol rendszer sikerének titkát – ahol egy játékos havonta akár magyar pénzben ötezer pengőt kaphat, ahol egy klubmeccsen két és félszer akkora a bevétel, mint nálunk a legszenzációsabb válogatott találkozón – természetes, hogy a pénzben látta a korabeli elemző. 1929 márciusában így mutatta be a *Nemzeti Sport* tudósítója az ibériai futball világát:

„Amióta a Ferencváros barcelonai mintára megcsinálta taggyűjtő akcióját, és működését a havi állandó bevételekre alapította, azóta nem szorul bővebb magyarázatra az a rendszer, amely a spanyol egyesületek mesés gazdagságának egyik titka. Ez a titok abban van, hogy a spanyolok nemcsak lelkesednek a futballért, de tudnak fizetni is. Ha a Barcelona, az Európa vagy az Espagnol (sic!) találkozik egymással, már napokkal előbb elfognak a jegyek, pedig a legolcsóbb jegy ára, állóhelyre öt peseta. Az ülőhelyek ára 10-20 peseta (ami alatt ugyanannyi pengő értendő). A tagok engedményben részesülnek és a saját helyükön nem fizetnek semmi különdíjat, a többi jegyet pedig fél áron kapják. Ilyen komoly kedvezmények mellett érthető, hogy az FC Barcelona tagjainak száma 12 000, az Európáé 6000, az Espagnolé pedig 5000. A tagsági díj csak 4-5 peseta, de ennyi tag mellett ez is sokra megy, és szilárd alapja lehet a fényűző költségvetésnek is.

Mert bizony a spanyol kiválóságok fizetése versenyre kel az angol profikéval is. Az Espagnol egyik győzelme után így írt elragadtatásában az egyik spanyol újság: »Igen, Zamora 5000 pesetát kap havonta, de 10 000-t is megér!«

A vezetők pedig a pénzükért megkövetelik a sportszerű életmódot. Több egyesület a pályán rendezett be lakást játékosai részére, s itt szigorú tréneri felügyelet teszi lehetetlenné számukra a kilengéseket. De könnyen építhetnének a spanyol egyesületek akár külön szállót is a sporttelepükön, hiszen a nagy tagdíjjövedelem mellett még a meccsbevételeik is messze felülmúlják a közép-európai fogalmakat. A bevétel rekordot a Barcelona-pálya tartja, ahol az egyik Barcelona-Espagnol meccsen 157 000 pesetát vettek be (a budapesti nagypályákon telt ház mellett sem lehet bevenni 70 000 pengőnél többet!).

A spanyol játékosok általában takarékosak – ez spanyol nemzeti vonás – és gondolnak a jövőre, hiszen a spanyol futball gyorsan használja el a játékosokat, itt a tízéves sportmúlttal bíró futballisták már csak kivételszámba mennek. Noha a közönséget itt is csak az első csapat játéka vonzza, mégis hatalmas kerettel dolgozik minden egyesület (közel 30 szerződötött játékosuk van, a Barcelonának 38).

Komolyan veszik Spanyolországban az ifjúság nevelését, ami már szintén profi szellemben folyik. Minthogy az ifik még munkába is járnak, a tréning reggel 7-kor kezdődik, utána az ifik a

Zsarnóczay János

pályán reggeliznek tejet, tojást és vajás kenyeret, s megkapják a villamospénzt is (miután a spanyoloknak nem kell félniük a Zsarnóczytól (aki a BLASz elnöke volt – a szerk.).

Később, ha az ifjak már beérkeztek a nagy csapatba, nem járnak munkába, de a nyugalomba vonulás után – tökéreösen – rendszeren ott folytatják, ahol elhagyták. Mert a fizetésből bizony tisztes összeget lehet félretenni. Az első osztályban játszó 500-1000 pesetát keresnek havonta, de persze vannak néhányan 3-5000 peseta között is. Általában profinak csak azt tekintik, aki legalább 500 pesetát kap, aki kevesebbet, az amatőr.

Jól keresnek Spanyolországban a bírák is, kiadós a költségtérítés, utazástól függően 700-1250 peseta közt mozog.

A spanyolok tehát tudnak fizetni, Spanyolország nem más, mint a futball Eldorádója.”

NEMZETKÖZI VIZEKEN

Az Újpest lett Európa bajnokainak bajnoka

„A közönség óriási tapssal fogadja a mérkőzés végét. Hip-Hip-Hurrázik, élteti az Újpestet. A rendőrök berohannak a pályára, kötélkordont vonnak, a pályaszolgák deszkákat hoznak, a pálya közepén hatalmas emelvényt ácsolnak össze. Asztal kerül az emelvényre és az asztalra a nemzetek serlege, a többi díjak, virágcsokrok. A csapatok közben az öltözőkben csinosítják magukat, majd kivonulnak, elől Újpest, aztán a helyezések sorrendjében a Slavia, a Vienna és a Servette és körülállják az emelvényt. Madame Dunant, a Servette elnökének felesége osztja ki a díjakat, felhangzik a magyar Himnusz. Először megafonon közölték a helyezettek nevét, s aztán Madame Dunant átadta a nemzetek serlegét Fogoly Jóskának, Újpest kapitányának, s minden egyes újpesti játékosnak átnyújtott egy arany karkötő órát. A végén a közönség áttörte a kordonokat, odarohant az emelvényhez és vállain vitte ki Újpest játékosait a pályáról.

Az Újpest 1930-as együttese rettegett ellenfélnek számított szerte a vén kontinensen

Itt háritott Szemző, az Attila kapusa, ám a miskolciak négyszer kapituláltak Újpesten

Sok-sok kilométerre a magyar haza határaitól...

Langfelder elérékenyen nyilatkozza: „Boldog vagyok és büszke. Nemcsak magyar csapatnak, de még semmiféle idegen csapatnak sem sikerült megcsinálnia azt, amit az Újpest ebben az évben. Három nagy díjat nyert: a Közép-európai Kupát, a magyar bajnokságot és most Genfben, tíz nemzet legjobb csapata közül lett az első. Soha így még nem játszott az Újpest, mint a döntőben a Slavia ellen. Ezzel a teljesítményével felülmúlta a Sparta és Slavia felett aratott emlékezetes diadalát. Tizenegy szív és nem tizenegy ember volt a pályán. Büszke vagyok, hogy Magyarországnak szereztünk dicsőséget.”

Olajfestéssel fehérre kent labda az éjszakában

A legtöbb profi klub továbbra is közel annyi nemzetközi mérkőzést játszott, mint bajnokit – a legjobbak esetében odatehető még egy szócska: sőt... A túrák továbbra is fontos bevételi forrást jelentettek.

Télien nyolc csapat 49 mérkőzést játszott, 32-7-10-es mérleggel, 138:85-ös gólaránnyal. Az Újpest bonyolította le a leghosszabb túrát, közel egy hónapon keresztül úton volt. Görögországban, Egyiptomban, majd záróként Németországban játszott mérkőzéseket – veretlenül. Mindössze két döntetlen tette szeplőssé a mérleget. A Hungária Németországban és Olaszországban járt, a reméltnél szerényebb eredménnyel, Nürnbergben, Milánóban (a Milantól) és Nápolyban is egygólos vereséget szenvedett. Kettővel kapott ki a szinte az olasz válogatottal egyenlő Torino-Juventus kombinálttól. Legyűrte ellenben az Ambrosianát, a mai Intert 3:2-re, illetve az aktuális német bajnokot, a Fürthöt 2:0-ra. Az idény meglepetése, a III. ker. FC szintén a Csizmaországban, majd Svájcban járt, csak a Laziótól kapott ki, az AS Romát, a Fiorentinát és a Luganót megverte. Gól nélküli döntetlent játszott az olasz bajnokság második helyén álló Genovával. A szegedi Bástya gyengébb olasz csapatokkal mérkőzött, nyolcvanszázalékos teljesítménnyel, csak a Triestinától kapott ki. A Nemzeti 4-1-1-es mérleget ért el, ugyancsak Olaszországban. A Gazzetta dello Sport külön is kiemelte, hogy a magyar csapatok mennyivel jobb mérleggel túráztak Olaszországban, mint az osztrák és a cseh gárdák. (Nemze-

Folytatás a következő oldalon.

Dr. Mamusich Mihály a *Nemzeti Sport* 1930. július 7-i számában megjelent tudósításrészlete jól érzékelteti, micsoda sikert ért el a lila-fehér együttes. Talán korábban soha nem nevezhette magát olyan mély okkal egy klub Európa legjobb tizenegyének, mint akkoriban az Újpest, amely a Bajnokok Tornáját és a Közép-európai Kupát is megnyerte, egyetlen idényen belül.

A kupát az új stadionjának, a Charmilles-nak ünnepi körítést kívánó, abban az idényben a svájci bajnoki címet visszahódító Servette szervezte. Kilenc országból hívtak meg csapatokat, Ausztriát a First Vienna (kupagyőztes, bajnoki harmadik), Belgiumot a Cercle Brugge (bajnok), Csehszlovákiát a Slavia Praha (KK-döntős, bajnok), Franciaországot az FC Sète (kupagyőztes), Hollandiát a Go Ahead (bajnok), Németországot az SpVgg Fürth (1929 bajnoka), Olaszországot a Bologna (1929 bajnoka), Spanyolországot a Real Union Irún (bajnoki hatodik), végül, de nem utolsósorban, Magyarországot az Újpest (bajnok, KK-győztes) képviselte. Jellemző a torna presztízisére, hogy a görög és a norvég szövetség tiltakozott, amiért nem kapott meghívást.

Az újpesti küldöttség Bányai Lajos edző vezetésével mindössze nyolc játékoskal (Huba, Kővágó, Borsányi, Köves, Víg, Havas, Harmath, P. Szabó) kelt útra, a többiek ugyanis a profi válogatott tagjaként a torna előtti hétvégén Bajorországban, a délnémet válogatott ellen ját-

ti Sport 1930. január 20.) A Ferencváros egyetlen decemberi, prágai kirándulással (a Slavia elleni vereséggel) jelezte: a hosszú nyári dél-amerikai túra után ezúttal pihenő jár a játékosoknak.

Április közepén a négy élcsapat itthon a Húsvéti Serlegért játszott (a Ferencváros egy héttel korábban fogadta, s 1:0-ra legyőzte a Wiener SC-t), de a többiek közül a Budai 11 Németországban, a Kispest Jugoszláviában, a Bocskai Görögországban, az Attila Lengyelországban járt. A Pécs-Baranya és a Somogy itthon fogadott jugoszláviai ellenfeleket. A húsvéti ünnepek alatt egyébként nyolc országban vizitált magyar csapat, beleértve az amatőröket is.

Pünkösdkor – miközben a válogatott a hollandokkal játszott – több gárda is útra kelt. A Fradi Zágrábban előbb még a válogatott játékosai nélkül 4:2-re megverte a Gradjanskit, majd másnap – immár legjobbjaiával kiegészülve – ugyancsak 4:2-re a HASK együttesét. A Nemzeti Pozsonyban verte meg 2:0-ra a Daučíkkal, Anton Bullával és a korábbi újpesti gólkirályal, Priboj Istvánnal felálló SK Bratislavát. A Pécs-Baranya Eszéken, a III. ker. FC Splitben, az Újpest Belgrádban játszott, vegyes eredményekkel.

A Hungária két nap alatt két győzelmet aratott Párizsban, az elsőt a CASG (6:0), a másodikat a legjobb francia klubok közé tartozó Racing (3:2) ellen. E két talál-

Izgalmas jelenet a Ferencváros–Wacker meccsen

kozó hozta a korábban súlyosan sérült Kalmár Jenő nagy visszatérését. A kék-fehérek a francia fővárosban behajóztak, s elindultak addigi történetük leghosszabb túrájára, Mexikóba és az Egyesült Államokba. A három hónapon keresztül tartó túrán olyan különleges meccset is vívott az akkor még Senkey „Ica” által irányított együttes, mint a Szent István napi, a Bruell Insurance American-Hungarian FC elleni, amelyet este kilenctől, reflektorok fényében, fehér olajfestékkel

láthatóvá tett labdával játszottak. Pályára léptek Detroitban, a helyi válogatott ellen is, a találkozó után gratulált nekik az ottani Ford-gyárban mérnökösödő Horthy István, a kormányzó fia is.

szottak. A két csoport végül Zürichben találkozott, majd együtt vonatozott a Genf közelében lévő Aesch bei Spiezbe.

A tornán az Újpest előbb a spanyol Irún ellen győzött 3:1-re, majd a holland Go Ahead gárdájának rúgott egy hetest (7:0). Az elődöntő már nehezebb feladat volt, de a házigazda Servette sem tudta megállítani a lila-fehéreket (3:0). S már következhetett is a július hatodikai döntő, amelyben az Újpest bebizonyította, egyáltalán nem csak erőfutballt játszó, a kor szóhasználatára szerinti „lendületcsapat”! A fináléig vezető úton a gárda legjobbjának Avar „Ricsi” bizonyult, aki a KK után a Bajnokok Tornáján is megszerezte a gólkirályi címet. A döntő hőseként ellenben az utolsó műegyetemi szigorlata miatt Budapesten maradt Stofján Jánost helyettesítő Köves-Kvasz Jánost ünnepelték, aki a számára szokatlan középcsatár poszton is remekül megtalálta magát, s a magyar labdarúgás – méltatlanul elfeledett, de egyik legfontosabb – mesterhármását szerezte. Mamusich doktor így értékelte a játékosokat a döntő, illetve a torna után: „A játék legörvendetesebb eseménye az, hogy Köves, a szükségcenter nagyszerűen bevált. Általános meglepetésre tökéletes támadásirányítónak bizonyult és ez a körülmény el is döntötte a mérkőzés sorsát. Azzal a játékkal szemben, amelyet Ujpest mutatott, a Slavia a legjobb formájában sem vehette volna fel a harcot a siker kilátásával. Ragyogó volt a védelem. Aknai egyetlen

Senkey egyébként a túralevelében beszámolt arról is, hogy „(...) az amerikai Magyar Jövő című kommunista lap állandóan tüzel ellenünk, s »elvtársaitól« kéri, hogy a meccseinken tüntessenek a »Horthy-futballisták« ellen.” (Nemzeti Sport 1930. szeptember 2.). Miközben megjegyezzük, hogy fura gondolat volt az „elvtársaktól” Brüll Alfréd csapatát Horthy-futballistáknak titulálni, egy későbbi hír alátámasztja, hogy az Icának becézett edző miért is volt ezen ennyire felháborodva: „Senkey Imre főhadnagyot az ellenforradalom alatt tanúsított hazafias magatartásáért a kormányzó a Nemzetvédelmi Kereszttel tüntette ki”. (Nemzeti Sport 1942. szeptember 18.)

Sombreros Hungária-játékosok a mexikói portyán

Ellentétben a téli túrákkal, ezúttal remek eredményeket ért el a Hungária. Mexikóban is sikerrel szerepelt, de azokat az eredményeket a hazai közvélemény lebecsülte. Ám kiemelkedő volt a három New York-i találkozón mutatott játék: a NY Nationalt (Titkos négy góljával) 4:2-re legyőzte, a Brooklyn Wanderersszel 3:3-ra végzett, míg hetekkel később visszatérve északról a Nagy Almába, a Brooklyn, a Giants, a National és a Hakoah játékosai-ból alakított, Grosz III-mal, Eisenhofferrel, Schwarczal felálló vegyes csapat elleni, villanyfényes meccsen 2:0-t ért el. A mérkőzések egy részén skót kölcsönjátékos, bizonyos Willie „Red” Ballantyne is játszott, sőt a betlehemi Hungaria ellen megnyert meccsen gólt is szerzett. (Nemzeti Sport 1930. augusztus 17.) A budapesti Hungária egyébként csak egy nappal az új szezon kezdete előtt, szeptember 5-én érkezett haza!

A Ferencváros a júniusi-júliusi túraheteket ezúttal Csehszlovákiában és Lengyelországban töltötte, közben a Slavia ellen már KK-mérkőzést is vívott. A 2:2-es döntetlen után mind a nyolc összecsapását megnyerte, ám valljuk be, erősen eltérő tudású ellenfelekkel szemben. Mindazonáltal a záró találkozón a pozsonyi SK Bratislava elleni 4:0 értékes eredménynek számított.

hibát sem csinált. A bekkek közül ezúttal Fogoly III tetszett jobban, ő volt a hibátlan. Dudásnak kicsúszott egy-két gikszere, de ez megbocsátható és semmit sem ronthat a kiváló hátvéd nagyszerű átlagú genfi teljesítményén. Fölényes, nagyszerű centerhelfjátékot láttunk Volentiktől. Fejfel magaslott ki a középen s meglepő volt, hogy a fejesek terén milyen fölényben volt Svobodával szemben, s hogy milyen pompásan dolgozott a földön is. Borsányi volt ebben a csapatban a legjobb ember. Ez, azt hiszem, a dicséret szuperlatívusza. Vig nem érte el két kiváló társa színvonalát, de az ő játékaról is csak elismeréssel lehet megemlékezni. A csatársor nagyszerűen belelendült a finisre. A két szélső a régi, igazi Török és P. Szabó volt, lendületes, ellenállhatatlan szélsők. Avar most is a legveszélyesebb ember, akin mindig két Slavia-védő lógott, aki tehermentesítette társait, aki így is minduntalan veszélyes tudott lenni, de ezúttal a lövésekkel nem volt szerencséje. Spitz is tudása teljes fényében tűndökölt, ravasz és önzetlen csatár. Köves a siker egyik legnagyobb részese, centerpróbája várokozáson felül sikerült s hat trickje beszél minden dicséret helyett.”

A prágai Slavia „csillagosai” 1930-ban

Bajnokok Tornája (Tournoi International de Football)

Nyolcaddöntő: Servette–First Vienna 0:7, Fürth–FC Sète 4:3 (aranygóllal), Slavia–Cercle Brugge 4:2, Újpest–Irún 3:1, Bologna–Go Ahead 4:1 (e mérkőzést a Bologna késése miatt később játszották, a hollandok is továbbjutottak.)

Pótselejtező: Servette–Cercle Brugge 2:1, Irún–FC Sète 5:1

Negyeddöntő: First Vienna–Fürth 7:1, Újpest–Go Ahead 7:0, Slavia–Irún 2:1, Servette–Bologna 4:1

Elődöntő: Újpest–Servette 3:0, Slavia–First Vienna 3:1

A 3. helyért: First Vienna–Servette 5:1

Döntő

Újpest–Slavia 3:0 (1:0)

1930. július 6., Genf, 22 000 néző. Jv.: Stanley Rous (angol)

Újpest: Aknai – Dudás, Fogl III – Borsányi, Volentik, Vig II – Ströck, Avar, Köves, Spitz, P. Szabó

Slavia: Plánička – Fiala (Novotny, 33.), Novák – Vodička, Šimperský, Šubert – Junek, Šoltys, Svoboda, Puč, Bara

Gólszerző: Köves (25., 64., 77.)

Fényes Avar-kori diadal

Az Újpest hamarabb lett nemzetközi kupagyőztes, mint magyar bajnok! Igaz, a két sikert csak bő fél év választotta el egymástól. Mindenesetre az 1929-es KK-sorozat megnyerése lett a lila-fehérek első nagy sikere. Az volt egyébként az első idény a sorozat történetében, amelyben olasz csapatok is részt vettek, pótolva a részben Sándor király politikája miatt ezúttal negligált jugoszlávokat. Magyar részről

nevezhetett volna a Ferencváros, de a zöld-fehérek címvédőként inkább a dél-amerikai túrát választották. Így került sor az 1929-es magyar bajnok Hungária mellett az újpestiek szereplésére. Akik, ha már elindultak, el is nyerték a trófeát.

Bányai Lajos együttese az első fordulóban nehéz ellenfelet kapott a prágai Spartában. De az Újpest a története egyik legjobb játékával rukkolt ki, s a Hungária körúton 6:1-re győzött! A visszavágót ugyan a Sparta megnyerte 2:0-ra, de ez semmit sem számított. (A mérkőzés egyébként szinte botrányba fulladt, a hármas sípszó után a pályára beszkökött szurkolók közül néhányan ütni-verní kezdtek a magyar játékosokat.) Ami sikerült az Újpestnek, az nem ment a Hungáriának: a kék-fehérek nagy meglepetésre hazai pályán 4:1-re kikaptak a bécsi Viennától, majd az idegenbeli 0:1 után kettős vereséggel búcsúztak. A hazai kudarc annyira fájó volt, hogy még a mindig kifogástalan úriemberként viselkedő Brüll Alfrédet is kihozta a sodrából. Amikor a *Nemzeti Sport* újságírója csak két szót kért tőle értékelésként, így felelt: „Két szót? Hagyjon békén!”

Az Újpesten és a Viennán kívül a Genoát legyőző Rapid, valamint a nagyszerű Juventust búcsúztató Slavia került az elődöntőbe. Két osztrák, s egy-egy magyar és cseh csapat maradt versenyben, az olaszok kiestek.

Az Újpest következő ellenfele a bécsi Rapid volt, immár a Megyeri úton. A nagyobbrészt erdélyi játékosokból (Ströck, Auer-Avar, Wetzer-Veder) álló csatársornak ezúttal kevésbé ment, de így is 2:1-re nyert a csapat. A gólokat Köves-Kvasz és Avar lőtték. Érdekes, hogy a KK szabályaival ellentétesen, kényszerből, magyar játékvezető, Majorszky vezette a találkozót – kiváloán, az osztrákok elismerését is kiváltva. Ennek ellenére az osztrákok megóvták a mérkőzést, aminek a KK-bizottság először helyt adott, majd az Újpest „visszaóvása” után maradt a pályán elért eredmény. A bécsi visszavágón Stepanovsky, a cseh bíró arcátlanul segítette a hazaiakat. Az egygólos budapesti győzelem nehéz revánst ígért, az is lett. Avar ezúttal két gólt szerzett, de ez is csak ahhoz volt elég, hogy a 2:3-mal kicsikarja a harmadik mérkőzés játszásának lehető-

Az újpesti legénység. Áll (balról): Volentik, Spitz, Kővágó, Aknai, Dudás, Ströck, Fogl III, Auer, Borsányi (civilben), Stofján, Víg II. Elöl P. Szabó

ségét. Prágában, szeptember 25-én, napra pontosan egy hónappal a bécsi találkozó után, aztán Ricsi már semmit sem bízott másokra. Mesterhármasa hozta a 3:1-es győzelmet, s egyben a kupadöntőt. A másik ágról 6:5-ös összesítéssel (2:3, 4:2) a Slavia lépett egyet előre.

Budapesten játszották az első mérkőzést, az újpestiek tartottak attól, hogy nem bírnak majd a nagyszerű cseh kapussal, Pláničkával. Ám alaptalan volt a félelmük. Mind az öt csatárunk remekelt, csak a center, Mészáros nem szerzett gólt. Két héttel később, a visszavágón az első találkózót is vezető osztrák Braun Junek gólja után adott egy büntetőt a hazaiaknak. Acht azonban kivédte! Erre a Slavia nem sokkal később kapott még egyet, amelyet Kratochvíl gólra váltott. A kétgólos előnybe került prágaiak számára felcsillant a remény, eljuthatnak akár négyig is. Az utolsó hat percben nyugodhattak csak meg a lila-fehérek, akkor előbb P. Szabó, majd a tíz találatával a sorozat gólkirályi címét is megszerző Avar is a kapuba talált.

Wetzer-Veder Rudolf

KK-döntő, 1. mérkőzés

Újpest–Slavia 5:1 (1:1)

1929. november 3., Hungária út, 20 000 néző. Jv.: Braun (osztrák).

Újpest: Acht – Kővágó, Fogl III – Borsányi, Köves-Kvasz, Víg II – Ströck, Avar, Mészáros, Spitz, P. Szabó

Slavia: Plánička – Ženíšek, Novák – Vodička, Pleticha, Čipera – Junek, Joska, Svoboda, Puč, Kratochvíl

Gólszerzők: Spitz (42.), Puč (44.), Avar (60.), Ströck (67.), Spitz (69.), P. Szabó (80.)

2. mérkőzés

Slavia–Újpest 2:2 (1:0)

1929. november 17., Prága, 20 000 néző. Jv.: Braun (osztrák).

Slavia: Plánička – Ženíšek, Novák – Vodička, Pleticha, Čipera – Junek, Joska, Svoboda, Puč, Kratochvíl

Újpest: Acht – Kővágó, Fogl III – Borsányi, Köves-Kvasz, Víg II – Ströck, Avar, Mészáros, Spitz, P. Szabó

Gólszerzők: Junek (28.), Kratochvíl (57. – 11-esből), P. Szabó (84.), Avar (86.)

Kupagyőztes az Újpest 7:3-as összesítéssel

A Bocskai első nagy diadala

Egyéves szünet után ismét kiírták a Magyar Kupát, amely aztán „futballtörténeti” eredményre zárult. Először nyerte meg a serleget (futballértelemben is) vidéki csapat, először játszott két vidéki csapat a döntőt, először jutott az elődöntőbe három vidéki csapat. Ugyanakkor a három nagy közül csak a Ferencvárost verte meg vidéki alakulat: a Bocskai kétfólos győzelme volt a sorozat legnagyobb bravúrja. A zöld-fehérek előtte a Megyeri úton kiejtették az Újpestet (megfosztva ezzel a lila-fehéreket a majdani duplázástól, s a két nemzetközi sikerrel együtt a nagy négyes elérésétől), igaz, a meccset a magyar–olasz válogatott mérkőzés előtti napon rendezték, s ezért mind a két együttes finoman fogalmazva is tartalékos volt. A házigazdánál hét, a vendégeknél öt olyan játékos lépett pályára, aki ötnél kevesebb bajnoki mérkőzést játszott az idényben. A tizenegy perememberből hat egyáltalán nem játszott profi bajnokot 1929–1930-ban.

A Hungária veretlenül esett ki: nem állt ki a Bástya elleni mérkőzésre a legjobb nyolc között.

A debrecenieknek a középdöntőben (a tulajdonképpeni elődöntőben) sokkal nehezebb dolguk volt, mint aztán a fináléban. 1930. június 15-én jól indult a Fradi elleni mérkőzés, legalábbis esztétikai szempontból, ugyanis a kezdőrúgást Magyarország akkori szépségkirálynője, a 17 éves Szaplóczay Éva – a később az Operettszínház pódiumáig is eljutó naiva – végezte el, mondhatni általános sikert aratva. A gólokat Vincze III Jenő és Markos Imre szerezték.

A döntőt tizenegy nappal később, csütörtökön játszott a Bocskai és a Bástya FC. A Sabaria óvása miatt (a szombathelyiek azt állították, hogy Korányi II Mátvás, az addigra már a szegediektől a Ferencvároshoz szerződött válogatott védő, Korányi Lajos öccse, jogosulatlanul szerepelt) csak a döntő hetének elején derült ki, hogy marad a pályán elért eredmény, a szegediek játszhatják a döntőt. Az óvást egyébként for-

A szegedi Bástya FC tizenegye egyik újpesti fellépése előtt

mai hiba miatt, túl szigorúan, érdemben nem is tárgyalták. A Bástya játékosai a Tisza szálló teraszán együtt, az éjszakába nyúló hosszú várakozás után értesültek a jó hírről.

A fináléban a Bocskai játékosai tartották magukat a babonához: nem álltak össze a mérkőzés előtt csapatképhez. A szegediek igen, de nagy valószínűséggel nem ezért kapták már a mérkőzés elején a gólokat. Teleki Pál az első hat percben kétszer is kihasználta a szembe sütő naptól megzavarodó csongrádi védők ügyetlenkedését. Az első félidő közepének újabb varázslatos két perce újabb két gólt hozott: előbb Markos Imre, majd Sággy Tibor vette be a jobb sorsra érdemes Benedek kapuját. Már a szünet előtt eldőlt a kupa sorsa, a második félidőben, miközben a

A Bocskai az 1930-ban elnyert Magyar Kupával. A serleg mögött Markos Imre (a fotón az ő kézírása látható)

szegedi Kőrösi, s az így mesterhármassig jutó Teleki révén mindkét csapat szerzett egy-egy gólt, a hajdúságiak már leginkább a serleget figyelték. Illetve: keresték. Meglehetősen csalódottan vették tudomásul, hogy a szövetség nem vitte ki a kupát a döntőre! Tibor Lajos társelnök az MLSZ részéről legalább bement a győztes öltözőjébe gratulálni, s némileg csillapította a hangulatot. A jogos dühöt az váltotta ki, hogy a szövetség nemtörődömsége miatt nem vihették haza magukkal a serleget Debrecenbe.

A trófeát másnap dr. Fényes Endre klubvezér átvételi elismervény ellenében megkapta az MLSZ-ben, s 24 órával a győzelem után a trófea mégis eljutott a cívisvárosba. Fura módon megelőzte a footballistákat, akik – az Eszékre tartó szegedi játékosokkal együtt vonatra szállva – egy előre lekötött túra miatt nem keletre, hanem délre utaztak, Zágrábban játszottak a Gradjanskival. Így aztán a szurkolók a kupa megérkezését, s nem a győztes footballistákat ünnepelehtették a Nagyállomáson. (Dénes Tamás–Hegyi Iván–Lakat T. Károly: Az otthon zöld fűvén)

Magyar Kupa, 1929–1930

Negyeddöntő: Bocskai–Somogy 4:2, Újpest–Ferencváros 2:3, Sabaria–III. ker. FC 1:1, 2:0, Bástya–Hungária játék nélkül.

Elődöntő: Bocskai–Ferencváros 2:0, Bástya–Sabaria 3:2

Döntő

Bocskai FC–Bástya FC 5:1 (4:0)

1930. június 26., Hungária körút, 1200 néző. Jv.: Klein

Bocskai FC: Farkas – Fejér dr., Molnár – Vampetics, Sággy, Keviczky – Markos, Vincze, Teleki, Mór, Mertin

Bástya FC: Benedek – Riesz, Emődi – Wahl, Péter, Tóth – Korányi II, Kőrösi, Possák, Szedlacsik, Schwarcz

Gólszerző: Teleki (5., 6., 78.), Markos (23.), Sággy (24.), ill. Kőrösi (50.)

Fischer Mór lett az egyik alelnök

„A nemzetközi labdarúgó szövetségnek, a már világhírűvé vált FIFA-nak a XIX. évi kongresszusát látja vendégül ezekben a napokban a magyar főváros. Ez nem az első FIFA-kongresszus Budapesten, mert 1909-ben már üdvözölhettük fővárosunk falai közt a FIFA delegátusait, azóta azonban sok víz folyt le a Dunán és nemcsak Budapest képe változott meg, hanem a FIFA összetétele is. Azóta valóságos világszövetséggé vált a FIFA, amelynek ma 47 nemzeti szövetség tagja és kereteibe zárja Izlandtól Chiléig és Japántól az Egyesült Államokig valamennyi országot, ahol már rendezett viszonyok között kergetik a kerek bőrlabdát” – vezette fel a tanácskozást a *Nemzeti Sport* 1930. június 6-i száma, amely már címében közölt két fontos információt: „Ma délelőtt kezdődik a FIFA XIX. kongresszusa 26 nemzet 61 delegátusának részvételével”.

A kongresszuson a következő országok képviseltették magukat, természetesen a házigazda Magyarországon kívül: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Dánia, Egyiptom, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Írország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Norvégia, Lengyelország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Svájc, Egyesült Államok, Jugoszlávia, Románia, Törökország és Argentína. Az MLSZ-t Tibor Lajos, Zsarnóczy János, **Kenyeres Árpád**, Csányi József dr. és Fodor Henrik dr. képviselte. A rendezésben Kenyeres Árpádnak és a nemzetközi ügyekért felelős Fischer Mórnak jutott a legnagyobb feladat.

A megnyitót a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében tartották, a kormányt Schwöder Erwin dr. államtitkár, a fővárost Ripka Ferenc dr. főpolgármester képviselte, mindketten beszédet mondtak.

A kongresszuson számos fontos és érdekes kérdést megtárgyaltak, néhány héttel az első, Uruguayban rendezett világbajnokság előtt. A FIFA nyilvánvalóan nem örült annak, hogy csak kevés európai ország vállalkozott a részvételre (másként: hogy több meghatározó ország is bojkottálta a tornát), ugyanakkor a közép-európai szövetségek elégedetlenek voltak a helyszínekijelölés gyakorlatával, s felvetették egy rajon-rendszer kialakítását. Ez az egyébként a nagy mai tornáktól idegen, de a kor fejlettségét, utazási lehetőségeit tekintve logikus idea alapján, területi alapon játszották volna le a különböző kontinensek tornáit, s a győztesek találkoztak volna egy minitorna keretein belül. (Ha van is manapság ilyen torna, az a Konföderációs Kupa, jó, hogy a világbajnokságok helyére soha nem lépett.)

Az első napon a korábbi kongresszusok légköréhez képest heves és indulatos vita szította a kedélyeket. Az osztrákok futballvezére, Hugo Meisl éles kirohanást intézett a főtitkári beszámoló után a FIFA vezérkara ellen, nagyobb körültekintést, nagyobb energia-befektetést követelve. Mondandójához csatlakozott az olasz Mauro, a német Bauwens dr., s nem meglepően az osztrák Eberstaler is. Végül elsimultak az ellentétek, s a résztvevők egyhangúlag elfogadták a főtitkári jelentést.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Sarkalatos kérdés volt az amatőr játékosok csábítását megengedni kívánó amerikai javaslat, amelyet dr. Manning terjesztett elő. Ennek lényege az volt, hogy az amatőr játékos elvileg szabad, s bármikor mehet oda, ahova akar. A küldöttek 47:4 arányban leszavazták a javaslatot, arra gondolva, hogy romba döntené legtöbbjük futballját, ha (akkor még részben amatőr státusú) legjobbjaik korlátozás nélkül mehetnének a nagy pénzt ígérő csábítókhoz, például az Egyesült Államokba. Végül a profik esetében is szabályozták a játékosvándorlást, egyéges szöveget elfogadva.

A második napon a szabályváltozások kerültek fókuszba. E kérdésekben csak javaslatot kuthatott el a kongresszus, a szabályváltoztatások ugyanis már akkor is az úgynevezett International Board hatáskörébe tartoztak. Budapesten olyan kérdések kerültek előtérbe, mint a bedobás szabályainak módosítása, a tizenegyesrúgásokkal kapcsolatos finomítások (mennyit mozoghat a kapus a vonalon és előre), a nem tétmérkőzéseken a játékoscsere engedélyezése, valamint annak kimondása, hogy a játékvezető csak akkor vezetheti le a mérkőzést, ha a pálya minden pontjáról annak minden pontja belátható.

A kongresszuson sor került tisztújításra is. Jules Rimet lett ismét az elnök, míg egyik alelnöknek újra megválasztották a magyar Fischer Mórt. Politikai szempontból is érdekes bejelentések hangzottak el lekötött válogatott mérkőzésekről: megállapodott a német és a francia szövetség (az első világháború óta először aktuálissá vált) válogatott találkozó megrendezéséről. A rossz viszonyban lévő német és osztrák szövetség bejelentett egy, a békülést jelentő válogatott mérkőzést, amelyet az 1931-es berlini kongresszus idejére terveztek.

A MAGYAR LÉGIÓ

Magyar vb-résztvevő chilei melegítőben

Hosszasan lehetne azon vitatkozni, hogy 1930 tavaszán már az olasz volt-e Európa legerősebb bajnoksága, mi hajlunk arra, hogy még nem. De az egyik legerősebb, amelyből „kinőtt” aztán a következő évtized vitathatatlan uralkodója, az 1934-ben és 1938-ban világbajnoki címet, 1930 után 1935-ben is Európa Kupát, 1936-ban olimpiai bajnoki címet nyert olasz futball. A calcio élvonalának 18 csapatánál az 1929–1930-as idényben, beleértve az edzőváltásokat is, 22 tréner dolgozott. Hét olasz mellett hét magyar, öt osztrák, két angol és egy skót – kikövetkeztethető, miért tartják az olaszok olyan meghatározónak a futballjuk fejlődésében az úgynevezett „dunai iskolát”. Hozzátehető még: az utóbbi években felfedezett Weisz Árpádon (Ambrosiana), s talán Ging Józsefen (Modena, 12. helyezett), illetve az inkább Svédországban sikereket elért Nagy Józsefen (Pro Vercelli, 9.) kívül a többiek neve szinte teljesen is-

A Hangyának becézett Molnár György kapura bombáz

Orth György (az álló sorban jobbról a harmadik), a chilei válogatott szövetségi kapitánya

meretlen Magyarországon. Így Schöffner Imréé (Brescia, 9.), az ősz végén menesztett Ludwig Béláé (Cremonese, 18.), Rády Vilmosé (Livorno, 14.) és Béky Imre Jánosé (Pro Patria, 12.). Az Ambrosianának nevezett Interrel nyert bajnoki cím volt Weisz Árpád első nagy sikere, éppen az ellenkezőjét élte át, mint az előző idényben, utolsó magyarországi állomáshelyén, Szombathelyen – ott ugyanis kiesett a Sabariával. Weisz Árpád lett a második bajnok magyar edző Olaszországban, Károly Jenő 1926-os sikere után. (Szegény „Tanár úr”, mint ahogyan sorozatunk első kötetében írtuk, belehalt a bajnoki izgalmakba. A családja később hazaköltözött, a felesége 1930 tavaszán a *Nemzeti Sport*-ban is hirdetett, varrónői munkát keresve, illetve vállalva.)

Az idény során csak alig néhány légiós játszott a csapatokban, a dél-amerikaiak mellett három magyar. Közülük azonban egyedül Viola József, a bajnoki bronzérmes Juventus már olasz állampolgárságot kapott fedezete számított jegyzett futballistának, Plemich Rudolf (Triestina) és a BTC-ből indult Zilizy József (Milan) mindössze egy-egy bajnokin szerepelt.

Négy magyar edző dolgozott a svájci élvonalban, Kertész Gyula (FC Basel) a középső ország-rész bajnokságában első, Kónya Ferenc (Old Boys Basel) ugyanott hatodik lett. Kürschner Izidor a keleti csoportban nyert a Grasshoppersszel, Winkler József negyedikként zárt a Young Fellowsszal. Az országos döntőben a zürichi GC a második, az FC Basel a negyedik-hatodik lett.

Törökországban Singer Imre (más források szerint Samu) az isztambuli bajnokság harmadik helyét szerezte meg az általa irányított Besiktassal, megismételve előző évi teljesítményét. Második a Galatasaray lett, amelyet 1930 áprilisában vett át a korábbi kispesti, újpesti játékos, Limbeck Gyula. (Időnként még játszott is a csapatban.) Görögországban Küntler József bajnok lett a Panathinaikosszal. Münchenben dolgozott két egykori kiváló MTK-játékos, Schaffer Alfréd (Wacker) és Konrád II Kálmán (Bayern).

1926
1927
1928
Spanyolországban Platkó Ferenc második lett a Barcelona kapusaként a ligában, de megnyerte a katalán bajnokságot. Hertzka Lipót a második vonalas Sevilát irányította. Portugáliában Szabó József a Maritimo, Siska Mihály az FC Porto mezét viselte. Franciaországban a Törekvés korábbi válogatott csatára, az 1926 óta a gallok földjén szereplő Lhottka Ferenc nyert kupaezüstöt a Racing Club színeiben. (Gólt is lőtt az elveszített fináléban.)

1929
1930
Továbbra is nagyon népes magyar légión rúgta a labdát az Egyesült Államokban. Az 1929–1930-as idényben kint játszott Braun József, Eisenhoffer József, Fischer Lajos, Grósz Dezső és Grósz Lajos, Guttmann Béla, Kovácsy Béla, László Győző, Lochner „Pipa” István, Molnár György, Nehadoma János, Nemes Sándor, Nikolsburger Rezső, Schwartz Ernő, Sternberg László, Szentmiklóssy Béla, Wegner Jakab és Weisz Miklós.

1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
Mexikóban edzősködött – mi több: bajnoki címet nyert csapatával, a Real Españával – Pozsonyi Imre, s ugyancsak az aztékok földjén ügködött Woggenhuber Ferenc (Asturias) is. Mexikóba indult Orth György is, aki felhagyott a játékkal, nem szenvedett tovább a sérült lábával. Az üzleti érdekeltségei maradtak, ezért is hirdetett (vagy inkább hirdettetett) a *Nemzeti Sport*-ban: Orth itt maradt! (Aztán a kísérszöveg: Orth elment, de sportüzlete itt maradt: Andrassy út 33. szám alatt.) Talán kvízkérdésnek is megtenné, ki volt az első magyar válogatott, aki világbajnoki szereplő lett: nos, Orth György. Huszonkilenc évesen, a torna második legfiatalabb edzőjeként a chilei válogatottat irányította az első, a montevideói Mundialon. (Ugyanakkor az első, korábban a magyar élvonalban is szerepelt vb-résztvevő futballista az akkor már a bukaresti Juventusból beválogatott Wetzer Rudolf volt, aki a chileiek mérkőzése előtt két nappal, 1930. július 14-én pályára lépett a perui válogatott ellen, román színekben. Wetzer az 1928–1929-es idényben került az Újpesthez, majd 1929 őszén a Pécs-Baranyaiba igazolt, onnan szerződött Bukarestbe.)

Az élvonal újonca

Pécs-Baranya Football Club

Alapítási ideje: 1926. július 3.

Megszűnt: 1932 (1957 tavaszán a Pécsi Dózsa fél éven keresztül ugyancsak Pécs-Baranya néven játszott az élvonalban)

Színe: piros-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 2 (1929–1931)

Sikerei: –

Névsorolvasás

ATTILA:

Szemző Gyula 22 – Kuti (Kutik) András 22, Dankó Tivadar 22 – Pogány (Pruha) Antal 17, Miskolczi (Maszlonka) József 16, Bán (Banaszkievics) Nándor 22 – Kása Kálmán 10, Klein „Pimpi” Sándor 14/1, Ormos (Opata) Zoltán 21/7, Szeder (Seidl) György 9/3, Hajós Árpád 16/3. A többiek: Siklóssy Antal 8/4, Jánosi (Janovitz) István 7, Békési (Besina) Ferenc 6/1, Arday (Artháber) István 5/2, Grosz (Gombos) Gyula 5, Muhoray Elemér 5, Riff (Rieff) Emil 5, Murányi Béla 3/1, Péterfreund (Péter) Zoltán 3, Sziklai (Szidor) László 3, Pásztor (Pasztrovics) Aladár 1

BÁSTYA:

Benedek (Beneda) István 18 – Korányi (Kronenberger) I Lajos 22, Emmerling (Emödi) Rezső 18 – Tóth Jenő 15/1, Péter József 21/1, Wahl Ernő 21/5 – Varga György 18/1, Schwarcz Sándor 22/6, Kőrösi (Kittl) Gyula 15/7, Possák Vilmos 20/13, Solti Mihály 13/1. A többiek: Riesz (Raffai) Lajos 8, Simóka Sándor 6, Korony 5, Ábrahám Jenő 4/1, Bácsay László (k) 4, Stemler István 4, Puzsin Miklós 3, Szedlacsik (Szedlacek) Ferenc 3/2, Fixmer Máttyás 2

BUDAI 11:

Lantos Gusztáv 22 – Oláh György 19, Löwy Jenő 22 – Lyka I Rezső 16/1, Kárpáti (Kaltenecker) I György 22, Sztancsik (Szatnári) József 20/5 – Schmidt János 18/3, Czumpft János 22, Ember József 11/11, Steiner (Sáros) Miklós 20/4, Kárpáti (Kaltenecker) II Pál 14. A többiek: Schusztar Béla 8/1, Himmer Rezső 7/1, Kovácsy Béla 6/1, Weber Lajos 6, Tomecz József 5, Orth György 3/1, Váradi 1

BOCSKAI:

Budai (Baumgärtner, Bangi) Károly 17 – Molnár I Ferenc 20/3, dr. Fejér Rezső 22 – Sághy Tibor 22/1, Vampetics (Villányi, Vámos) István 22, Keviczky (Kevházai) Rudolf 22/1 – Markos Imre 22/5, Vincze III Jenő 22/3, Teleky (Teleki) Pál 22/10, Szemes (Zemler, Semler) Gusztáv 22/15, Mertin (Marosi, Merényi) I Lajos 22/5. A többiek: Farkas Iván (k) 5, Baik Imre 2

III. KERÜLET FC:

Fehér Ferenc 22 – Steiner Ede 22, Bíró (Bier) Sándor 18 – Werner Ignác 14, Lutz II Lajos 22/1, Király Dezső 22 – Fenyvesi László 15/3, Schiller Ödön 16, Konyor (Kormos) Lajos 20/8, Lengyel Ferenc 20/13, Drössler (Dörgő, Dömötör) Béla 22/8. A többiek: Fröhlich Sándor 13/2, Magyar (Mayer) Ferenc 8, Köves (Kvasz) István 6/1, Fried Jenő 1, Senkey I Imre 1

HUNGÁRIA:

Újvári József 14 – Mandl (Mándi) Gyula 18, Nagy János 12 – Remmer Lajos 18/1, Kléber (Kompóti) Gábor 22/2, Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 14 – Titkos (Titschka, Ticska) Pál 20/7, Rebró Béla 12, Barátky Gyula 14/7, Bihámi Béla 11/8, Hirzer (Híres) Ferenc 22/13. A többiek: Kocsis Ferenc 11, Skvarek (Sárvári) György 11/5, Jeckl István 8/1, Németh Ernő (k) 8, Kalmár Jenő 5/6, Weber Lajos 5, Hauer (Héjas) József 4/1, Varga György 4/1, Senkey I Imre 3, Nehadoma József 2/1, Horváth Pál (k) 1, Nádler Henrik 1

FERENCVÁROS:

Amsel (Angyal) Ignác 16 – Takács I Géza 12, Papp Lajos László 21 – Lyka II Antal 18, Bukovi (Bukovai) Márton 19, Obitz (Óbecsei) Gábor 21 – Tancos (Tänzer) Mihály 19/7, Takács II József 22/40, Turay József 19/7, Toldi (Tunikold) Géza 16/12, Kohut Vilmos 22/7. A többiek: Hungler (Hunyadi) II János 11, Szedlacsik (Szedlacek) Ferenc 6/2, Zilahi Pál 5/3, Furmann Károly 4, Háda József (k) 3, Rázsó Mór 3/1, Siflis (Szabadkai) Géza (k) 3, Berkessy Elemér 1, Lázár Gyula 1

KISPEST:

Dénes József 22 – Rozgonyi (Róth) Rezső 22/1, Dudás Gyula 12 – Raix Gusztáv 18, Purczeld Ferenc 22, Csendes János 22 – Senkey II Gyula 22/1, Paczolay Károly 22/4, Fürstner János 13/4, Havasköri (Schneringer) János 13/4, Kiss István 18/1. A többiek: Magyar 10/1, Dettrich (Dietrich) Jenő 7, Lukács István 5/1, Petőcz 5, Raffay 4, Limbeck Gyula 3/1, Vogl-Völgyi László 2, Csesznák (Császár) Jenő 1, Kompóti II 1, Marton György 1/1

NEMZETI SC:

Gallina Károly 21 – Török II Tivadar 21, Bartos Béla 20 – Hossó János 20/1, Volentik Béla 11, Horváth 9/3 – Rémay III János 20/4, Odry Ferenc 12/2, Györy II József 14/3, Rémay II Gyula 12/2, Czétényi István 13/4. A többiek: Belcsi (Békési) Ferenc 8, Búza Lajos 8/1, Weber Lajos 8/1, Szepes (Schell) Károly 8, Flóra György 6, Lutz III József 6/5, Vanicsek (Vágó) József 6, Szendrő János 4, Földi 2, Goda János (k) 1

PÉCS-BARANYA:

Szulik József 18 – Iványi (Ivancsics) János 22, Krebs (Krebsz) József 21 – Palkó István 22, Halas Kálmán 20/1, Foór János 20 – Kovács 18/1, Teszler (Tessler, Temesi) János 16/3, Kautzky József 21/7, Wetzler (Veder) Rudolf 10/5, Kocsis József 10/4. A többiek: Tritz Lőrinc 9/3, Darvas Béla 7/4, Ölvedy (Ölmacher) Ferenc 6/1, Köves (Kvasz) István 5, Jandala (Jókai) Győző (k) 4, Pajor 4/1, Szabó 4, Erdélyi Géza 3, Bors Károly 1, László 1

SOMOGY FC:

Kutasi Károly 21 – Szattyán Rudolf 21, Joós Péter 13 – Pesovnik (Pető, Pesti) László 19, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 19/2, Blum (Virág) Zoltán 20 – Galambos (Gacsár) Imre 16/6, Dán Vilmos 16/7, Jakube (Jávor) Pál 22/9, Tallián Gyula 9, Presovszky Géza 13/3. A többiek: Steiner János 9/2, Györffy Antal 7, Lovag (Löwy) Sándor 6, Morvai Ágoston 6, Varga 6/1, Egy Béla 6, Miklósi (Mikulics) István 4, Rákosi 4, Kárpáti 3, Erdős k 1, Vadas (Weisz) Dénes 1

ÚJPEST:

Aknai (Acht) János 20 – Kóvágó Károly 12, Fogl (Fogoly) III József 22 – Borsányi Ferenc 21/1, Köves (Kvasz) János 14/1, Vig (Wilhelm) II János 18 – Török (Ströck) Albert 19/4, Avar (Auer) István 22/25, Sólom (Stofján) János 14/7, Spitz (Vörös) Ilés 19/15, P. Szabó Gábor 22/17. A többiek: Dudás Gyula 10, Volentik Béla 10, Mészáros István 7/2, Harmath Imre 3, Koszta Imre 3, Enyedi (Eichbaum) Béla 2, Egy Béla 1/1, Fogl (Fogoly) II Károly 1, Huba (Huber) Rezső (k) 1, Juhász Lajos (k) 1

Az 1929–1930. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Újpest FC	22	18	2	2	74:30	38
2. Ferencváros	22	15	6	1	80:27	36
3. Hungária FC	22	10	7	5	54:36	27
4. III. ker. FC	22	9	7	6	36:35	25
5. Bocskai FC	22	7	6	9	43:48	20
6. Kispesti AC	22	6	7	9	21:39	19
7. Budai 11	22	5	8	9	28:31	18
8. Bástya FC	22	7	3	12	41:53	17
9. Pécs-Baranya	22	5	7	10	31:50	17
10. Nemzeti SC	22	6	4	12	26:44	16
11. Attila FC	22	5	6	11	22:40	16
12. Somogy FC	22	3	9	10	31:54	15

II. osztály

1. Sabaria FC	24	21	2	1	82:18	44
2. Vasas FC	24	17	5	2	71:23	39
3. VAC FC	24	16	3	5	50:19	35
4. Soroksár	24	11	7	6	51:36	29
5. BAK TK	24	13	2	9	35:31	28
6. Turul FC	24	10	6	8	61:36	26
7. Zala-Kanizsa FC	24	10	4	10	38:38	24
8. Megyer FC	24	9	3	12	42:59	21
9. Kossuth FC	24	7	4	13	35:60	18
10. Rákospalotai FC	24	4	8	12	37:72	16
11. Terézváros FC	24	7	1	16	29:65	15
12. Merkur FC	24	6	3	15	22:64	15
13. Józsefváros FC	24	1	–	23	12:44	2

Gólkirály:

Takács II József (Ferencváros) 40 góllal

Osztályozó

Attila FC–Vasas 0:1, 1:1

Ember (Budai 33 – csíkosban) öt találatának egyike a Bástya ellen

Havasköri (Kispest) gólt rúg a Somogy hálójába

A profi I. osztály eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Újpest FC	X	1:2	4:2	3:2	4:3	2:0	0:0	6:1	4:3	4:0	4:0	7:3
2. Ferencváros	1:1	X	4:0	8:0	1:1	4:0	2:1	0:3	2:2	7:2	3:1	5:0
3. Hungária	2:5	3:3	X	1:0	5:2	1:1	5:1	6:1	1:1	2:0	1:1	6:1
4. III. ker. FC	2:3	1:2	1:3	X	0:0	5:1	2:1	1:0	1:1	2:1	2:0	2:2
5. Bocskai	2:6	2:3	2:2	0:1	X	0:1	1:1	0:5	2:1	2:2	3:1	2:2
6. Kispest FC	1:2	1:9	2:1	1:2	0:2	X	2:2	0:0	0:0	1:0	2:1	0:0
7. Budai 11	1:2	1:1	0:1	1:1	3:2	0:0	X	7:0	3:0	0:1	0:0	2:0
8. Bástya FC	3:1	0:4	2:5	2:3	1:4	3:1	2:3	X	5:1	1:2	5:2	1:1
9. Pécs-Baranya	0:6	4:4	2:2	0:3	0:4	2:3	3:0	2:0	X	3:0	0:3	2:2
10. Nemzeti SC	0:1	1:3	0:3	3:3	0:2	1:0	5:1	1:5	4:0	X	1:1	1:0
11. Attila FC	1:4	0:6	1:0	1:1	2:3	1:1	1:0	1:1	0:1	2:0	X	0:1
12. Somogy FC	1:4	2:6	2:2	1:1	7:4	1:3	0:0	2:0	1:3	1:1	1:2	X

Téglagyári megálló

A Törekvés megvédte az amatőrbajnoki címet – nem okozva ezzel meglepetést. A vasutasok szinte az előző évvel azonos összeállításban nyerték meg az országos döntőt, ha csak azt nem vesszük újdonságnak, hogy a két Régner már Regös, Deutsch Déri, Michalovszky Nemes, Kessler pedig Keszei néven játszott. A „Töri” ugyanakkor nagyon is megharcolt a sikerért. Az elődöntőben (akkoriban még középdöntőnek nevezték) tulajdonképpen az előző idény bajnoki fináléjának visszavágóját játszotta a Bihari úton a Szolnoki MÁV-val. Ehhez passzoló ideges hangulatban, feszült légkörben, nem túlzás, botrányos körülmények között. A hazaiak kihagytak két büntetőt, a pocsékul működő Gébert játékevezető három játékost kiállított a szolnokiaktól, a vendégek középfedezete, Tasi önként kiállt, mert idegei felmondták a szolgálatot, azt mondta, ha a pályán marad, megüti a bírót. A döntő gólt a Szolnoki MÁV a 95. percben, 2:18-as kornerarányánál, a két tizenegyest is kivédő Augustzt kiállítása miatt szükségkapussal kapta.

A döntő ehhez képest díszmenet volt Békéscsabán, holott a hazaiak nagyon fogadkoztak, roppant magabiztosak voltak. A helyi téglagyár támogatásával létrehozott Bohn SC egy évvel a megalakulása után megnyerte az alszövetség másodosztályú bajnokságát, majd egész ősszel, immár az élvonalban, nem talált legyőzőre. Sőt, még pontot sem veszített, az 1929. december 3-i *Nemzeti Sport* azt tudathatta olvasóival: „Egyetlen I. osztályú csapat van az országban, mely az őszi fordulót pontvesztés nélkül fejezi be: a Bohngyári SC”. Tavasszal két döntetlen becsúszott, de így is óriási fölényrel, 105:9-es gólaránnyal nyerte meg csoportját a gárda, aztán győzött az alszövetségi fináléban, s – kihasználva, hogy a sorsolás szeszélye folytán végig hazai pályán játszhatott – egészen az országos fináléig jutott. Ott is vezetést szerzett, a szünetben még döntetlenre állt, de aztán érvényesült a Törekvés nagyobb rutinja. A Bohn Sport Clubot egyébként, amelynek a későbbi híres edző, a kalandos és botrányoktól sem mentes életet élő Jánosi Béla volt a szakmai vezetője, Bohn József téglagyáros alapította. A kor és a környék viszonyaihoz képest remek feltételeket tudott biztosítani a játékosainak, akikből az ország egyik legjobb amatőrcsapatát alakította Jánosi. Az 1929–1930-as idény a fekete-fehér gárda első nagy éve volt, kérészerűtlen létezésének legnagyobb sikere az 1932-es országos amatőrbajnoki cím volt. Utána csődbe ment...

A legjobb amatőrklubok – így a Törekvés és a Bohn SC, de feltétlenül ide tartozott a BSE is – a profi első osztály utolsó harmadának játékeréjével vetélkedtek. Hasonlóan a hivatásos klubokhoz, járták a nagyvilágot, a békéscsabaiak, például 1929 és 1930 fordulóján sikeres olaszországi portyán vettek részt, amelyen kiválóan szerepeltek az ottani második ligás együttesek

A Törekvés futballistái és vezetői

ellen. Hat mérkőzésből ötöt megnyertek, s csak egyen játszottak döntetlent. A BSE Spanyolországban a profi második osztályban szereplő Sevillával 1:1-re végzett, a Betist 3:0-ra megverte.

Az amatőrviálogatott felemásan teljesített az idény során. Ősszel a bolgárokat (augusztus 22.) itthon 3:2-re megverte, de az osztrákoktól (szeptember 15.) Bécsben 2:1-re kikapott, sőt vezített Pozsonyban (október 13.) a csehszlovákok ellen is. Tavasszal Budapesten (május 11.) legyőzte 3:1-re a lengyeleket és (június 1.) az osztrákokat is. Az idény során két későbbi világbajnoki ezüstérmes is pályára lépett az amatőrviálogatottban: Háda József (BRSC) és Sárosi György (FTC).

BLASZ, amatőr I. osztály. 1. Törekvés 45, 2. Budapest SE 35, 3. BSZKRT SE 29, 4. FTC 29, 5. Postás 27, 6. UTE 25, 7. „33” FC, 8. Ferencvárosi Vasutas 25, 9. BEAC 24, 10. III. ker. TVE 24, 11. MTK 22, 12. BTC 22, 13. Testvériség 21, 14. Pestújhelyi SC 11

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai csoport: 1. Bohn SC 42, 2. Békéscsabai Előre MTE 31, 3. Csabai AK 31, 4. Szarvasi Turul 26, 5. Békéscsabai MÁV 24, 6. Gyulai TE 24, 7. Gyulai AC 22, 8. Orosházi MTK 18, 9. Orosházi TK 14, 10. Mezőtúri AFC 14, 11. Kétegyházi TE 10, 12. Békési TE 8. **Szegedi csoport.** 1. Kitartás Egyetemi AC 31, 2. Szegedi TK 30, 3. Kiskunfélegyházi TK 29, 4. Szegedi Vasutasok 25, 5. Szegedi AK 24, 6. Szegedi Zrínyi KAC 24, 7. Újszegedi TC 21, 8. Hódmezővásárhelyi MTE 21, 9. Hódmezővásárhelyi TVE 19, 10. Makói AK 19, 11. Kisteleki TE 13, 12. Szegedi IKE 8. **Alsövetségi döntő:** KEAC–Bohn SC 1:1, 2:7

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport. 1. Bajai Turul 42, 2. Simontornyai BTC 32, 3. Szekszárdi Turul 30, 4. Bácsalmási SC 20, 5. Bajai SE 22, 6. Mohácsi TE 22, 7. Bajai MTE 21, 8. Szekszárdi Törekvés 17, 9. Bajai Bácska 15, 10. Bonyhádi PG Cipőgyár 14, 11. Bajai Posztógyár 10, 12. Bátaszék 9. **Pécsi csoport.** 1. Pécsi VSK 37, 2. Kaposvári Petőfi 35, 3. Pécsi DGHT VAC 32, 4. Nagykanizsai TE 28, 5. Pécsi SC 22, 6. Dombóvári VOGÉ 21, 7. Pécsi AC 19, 8. Kaposvári Turul 18, 9. Kaposvári Rákóczi 18, 10. Szigetvári AK 19, 11. Pécsi EAC 10, 12. Nagyatádi Turul 2. **Alsövetségi döntő.** Bajai Turul–Pécsi VSK 1:0, 1:11

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Diósgyőr–Vasgyári TK 29, 2. Salgótarjáni SE 27, 3. Miskolci VSC 22, 4. Ózdi VTK 19, 5. Diósgyőri AC 16, 6. Gyöngyösi AK 16, 7. Pálfalva–Bányatelepi ÜSE 15, 8. Sátoraljaújhelyi AC 15, 9. MOVE Egri SE 11, 10. Perecesi TK 10

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Debreceni KASE 28, 2. Nyíregyházi KISE 28, 3. Nyíregyházi TVE 23, 4. Debreceni EAC 21, 5. Debreceni VSC 20, 6. Kisvárdai SE 18, 7. Nagykállói SE 18, 8. Nyíregyházi ÖTSE 12, 9. Debreceni TE 9, 10. Debreceni MTE 3. A Török-szentmiklósi MOVE törölve.

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. Barcsa-csoport. 1. Rákosligei AC 32, 2. Rákospalotai TK 25, 3. Sashalmi ASC 19, 4. Péceli AC 18, 5. Kissingeri TC 17, 6. Rákospalotai Vasutasok 16, 7. Csillaghegyi MOVE 14, 9. Gyömrő 11, 10. Gödöllői IK 9. **Dr.** **Dratsay-csoport.** 1. Szolnoki MÁV 26, 2. Monori SE 16, 3. Kecskeméti TE 15, 4. Szolnoki AK 13, 5. Kecskeméti AC 13, 6. Vecsés 12, 7. Szolnoki MTE 12, 8. Ceglédi MOVE 5. **Tibor Lajos-csoport.** 1. Tokodi ÜSC 31, 2. Dunakeszi Magyarság 25, 3. Váci TE 17, 4. Dorogi AC 16, 5. Váci Reménység 14, 6. Váci AC 12, 7. Váci SE 11, 8. Esztergomi MOVE 9, 9. Alag 9. Dunakeszi SE törölve. **Alsövetségi hármasdöntő:** 1. Szolnoki MÁV 6, 2. Tokodi ÜSC 6, 3. Rákosligei AC 0

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Tatabányai SC 34, 2. Győri ETO 30, 3. Dunántúli AC 29, 4. Soproni VSE 28, 5. Szombathelyi MÁV Haladás 24, 6. Déli Vasút Előre TK 20, 7. Veszp-

A békéscsabai Bohn SC vezérkarának és játékosainak tablója

rémi TC 14, 8. Győri AC 12, 9. Celldömölki ESE 11, 10. Szombathelyi AK 11, 11. Soproni AK 7
(Táblázatok részletesebben: magyarfutball.hu/hu/statisztika)

Országos amatőrbajnokság

Negyeddöntő. Törekvés–Debreceni KASE 7:0 (Budapesten, a Bihari úton), Szolnoki MÁV–Diósgyőr-VTK 1:0 (Szolnokon), Bohn SC–Tatabányai SC 3:1 (Békéscsabán). A Pécsi VSK erőnyerő volt.

Elődöntő. Bohn SC–Pécsi VSK 5:1 (Békéscsabán), Törekvés–Szolnoki MÁV 1:0 (Budapesten, a Bihari úton)

Döntő

Bohn SC–Törekvés SE 1:4 (1:1)

1930. július 27., Békéscsaba, 4000 néző. Jv.: Klein A.

Bohn SC: Bayer – Gottre, Mágori – Ladányi, Berger, Botyánszky – Szigeti, Kertész, Szaniszló, Engelhardt, Kopp

Törekvés: Kameneczky – Gergely, Mészáros I – Keszei I, Regős I, Dankó – Nemes, Regős II, Keszei II, Déri, Baráth

Gólszerzők: Szaniszló (7.), Keszei II (19.), Baráth (61.), Déri (85., 88.),

Corinthisán-díj

Postás–Tatabányai SC 1:0

A krekkek helyett lelkes katonák harcoltak a pályán

1931 tavaszán az Újpest – Bányai Lajos irányításával – megvédte az előző idényben megszerzett bajnoki címet. A lila-fehérek 18 hónap leforgása alatt elsők lettek a Közép-európai Kupában, a svájci Bajnokok Tornáján és kétszer a magyar bajnokságban, vitathatatlanul a korszak legeredményesebb hazai csapatának számítottak, mégis valahogy nem tudták a közvéleménnyel is elfogadtatni a primátusukat. Vagy talán csak túlságosan is népszerű és tekintélyes volt a Hungária és főleg a Ferencváros?

Az újpestiek ugyan már évek óta feltörték a nagy kettős mellé, de a húszas-harmincas évek fordulójának lila-fehér aranycsapata volt az első, amely meg is előzte a vetélytársakat. Érdekes módon, főleg az akkori időket tekintve – egyáltalán nem fiatal legénységgel. A bajnoki szereplések alapján összeállított 1930–1931-es alaptizenegy átlagéletkora megközelítette a 28 évet! Fogl III a 34., Dudás és Spitz a 30., P. Szabó, Ströck és Borsányi a 29., Huber a 28., Stofián a 27., Köves-Kvasz a 26., Víg II a 24. évében járt, Avar az utolsó forduló utáni héten ünnepelte a 26. születésnapját.

„Mikor az új szezon elindult, általános volt a vélemény, hogy a Hungária könnyen megnyeri a bajnokságot. A Mexikóból hazatért csapat nagyszerű játékkal, friss lendülettel lepte meg a magyar futballt, amelyet nem igen (sic!) lehetett eddig tapasztalni. Csatársora fényesen futballozott, s jól tudjuk, hogy a nagyszerű csatársorok még akkor is igen nagy súllyal nehezednek a mérleg serpenyőjébe, ha mögöttük esetleg nem tökéletes a hátsó sorok játéka. A Hungária azonban, úgy látszott, a halvesorában és a védelmében is megtalálta az igazi összetételét, amely nem kopik el az esztendő harcaiban. A csapat a második forduló után az élre ugrott, s a negyedik és az ötö-

Az Újpest megvédte bajnoki címét. Állnak (balról): Spitz, Possák, Avar, Stofián, Borsányi, Fogl III, Ströck, P. Szabó.
Elöl: Huber, Kvasz, Dudás

dik hét kivételével az egész őszen megtartotta a vezetést. Ekkor következett a döbbenetes hatású német túra. Nem volt senki, aki a Hungária bajnokságát a karácsonyi kirándulás után kétségbe merite volna vonni. Talán az Újpest vezérkara volt az egyetlen, mely nem adta meg magát. Komoly nyugalommal és tervszerűséggel dolgozott, egyre tökéletesebbé építette a csapatot, s úgy várta a tavaszt” – írta a *Nemzeti Sport* az idényről szóló, 1931. június 3-án publikált értékelésében.

A kék-fehérek valóban jól kezdték az idényt, noha a túrán többször is szerepelt, sőt jó formát eláruló Kalmár Jenő továbbra sem tudott bajnoki meccset játszani. Tulajdonképpen „menetből” rajtoltak, éppen csak hazaértek az amerikai túráról. Sőt, a játékosok a két hónapos út után a pályaudvarról mezbe öltözve, autókon egyenesen Kispestre, az első bajnokira mentek! Így nyertek 3:1-re. Azon a találkozón még Senkey Imre vezette edzőként a csapatot, s nem Hibbert, az új angol tréner. Az Icának becézett szakembernek szerencséje volt, nem kellett sokáig várnia arra, hogy az öccsével találkozzon a hazatérés után. Senkey II ugyanis jobbszél-sőt játszott a Kispestben. Az idősebb fivér azt mondta: „Örülök, hogy túl vagyok ezen a meccsen... Tíznapos utazás után azonnal pályára lépni... S az utazás előtt 13 nap alatt hét meccs. Fáradtak vagyunk.”

Később nyilván kipihenték magukat a játékosok, de a két nagy rangadó egyikét sem tudták megnyerni novemberben. Mentségükre legyen mondvá: ősszel, az egymás elleni bajnoki mérkőzéseken mindhárom nagy csapat nyeretlen és veretlen maradt. A Fradi a hónap első hétvégéjén fogadta a Hungáriát az Üllői úton, a kellemes időjárásnak is örülve 30 000 néző látogatott ki a találkozóra. A májusi, olaszok elleni 0:5 óta nem voltak ennyien a stadionban... A Ferencváros Táncoz góljával vezetett, ezt Weber kiegyenlítette a hajrában. Egy héttel később a zöld-fehérek ugyanazzal a tizeneggyel (Amsel – Korányi, Papp – Lyka, Turay, Berkessy – Táncoz, Takács II, Toldi, Lázár, Kohut) az Újpestet fogadták, ugyancsak az Üllői úton. Gyenge meccsen született az újabb döntetlen, Kohut és büntetőből P. Szabó szereztek a gólokat. A hónap végén a már Kalmárral kiegészült Hungária látogatott a Megyeri útra. Az első félidő nem hozott gólt, a második négyet is. Bányai Lajos, miután nem vált be az előző

Huszonöt kétajtós Fiatot ért a Bocskai triója

A Bocskai története legjobb bajnoki szereplésével tündökölt 1930 őszén. A jó és eredményes játékhoz javuló anyagi kondíciók társultak. Ezt támasztotta alá a Keletmagyarországi Sporthirlap december 15-i számának beszámolója, amelyben a város a Bocskai nagy sikereinek, s a szurkolóktól jövő határozott igényt akceptálva „Debrecen, a vidék, és a magyar labdarúgás érdekében kifejtett eredményes működése elismeréseként és méltatásaként” fokozottabb segítségnyújtást helyezett kilátásba a klubnak. Egyszerűbben: több pénzt bocsátott a rendelkezésére. Szegedi Péter kutatása szerint a klub egyik vezetője 1931 nyarán úgy nyilatkozott, hogy a játékosok összértéke 90 000 pengő, s ebből csak a Markos–Vincze III–Teleki jobbszárny 50 000 pengőt ér. Viszonyításképpen: körülbelül kétezer pengőért lehetett hozzájutni a pesti szalokban egy kétajtós Fiat 1500-ashoz. (A karikatúrán: Markos)

fordulóban az újonc (később világbajnoki ezüstérmes) Szalay centerhalfjátéka, Avart rendelte egy sorral hátrább. Ha nem is jól, de jobban mozgott a lila-fehér gépezet, a 2:2 igazságos eredménynek volt mondható.

Miután az egymás elleni eredmények alapján a trió egyik tagja sem lépett meg a többitől, az őszi sorrendet a „kicsik” elleni eredmények döntötték el. Ebben a Hungária volt a legjobb.

„A tavasz meglepetést hozott – olvasható a *Nemzeti Sport* már idézett év végi bizonyítvány-osztásában. – A Hungária csak addig tartotta meg a vezető szerepet, ameddig az Újpesttel nem találkozott. A lilák legyőzték március idusán a kék-fehéreket, s ettől kezdve a Hungária nem került vissza a táblázat élére. Az Újpest ottragadt az első helyen. Legyőzte a Ferencvárost, s legyőzte a maga gyengeségeit is az utolsó mérkőzésein.

A Bocskai és hívei közösen fotózkodtak

A Ferencváros a kezdéstől alárendelt szerepet játszott az első hely tekintetében. A zöld-fehérek tanyáján összehalmozott tehetség és tudás az év nagyobbik részében nem érvényesült. Az ok: a vezetésben megnyilatkozó zavar és határozatlanság. Nem lehetett más, mert a tavasz elején, amikor ismét erős kézbe került a vezetés, a csapat hirtelen megjavult, egyszeriben pompásan szerepelt, sőt, az Újpest és a Hungária ellen elért eredményeivel azt bizonyította be, hogy ismét legjobb klubcsapatunkká vált.”

Márciusban, a III. ker. FC és a Vasas elleni vereségek után a Ferencváros igazgatósága Mailinger Bélára bízta a „csapat szellemi vezetését”. A gárda körüli munkában Pataki Mihály mellett ettől kezdve a korábbi csapatkapitány, Bródy Sándor is segített egykori játékosársuknak, Blum Zoltánnak.

Az Újpest mind a két tavaszi rangadóját megnyerte, március 15-én az utolsó tíz percben szerzett két góllal, P. Szabó és Spitz egy-egy találatával gyűrte le a Hungáriát. Április 6-án, a saját pályáján, az idény talán legjobb teljesítményével, a két gólt is szerző Avar, illetve az újból eredményes Ströck góljával 3:1-re nyert a Ferencváros ellen. A zöld-fehérek csak 0:3 után, Takács II révén szépitettek. Ez a két végeredmény – de nem csak ez – eredményezte aztán, hogy az Újpest fölényesen, ötponthozal előnnyel megnyerte a bajnokságot.

Ugyanakkor érdekes, hogy a tavaszra összezsugló Bocskai a maximális négyből három pontot is elvett az Újpesttől. Az őszi, debreceni 2:2 után a Megyeri úton 4:2-re nyert. A szenzációs tavaszi menetelése során tizenegyből tíz mérkőzését megnyerő Újpest csak a Bocskaival nem bírt.

„A debreceni csapat nagyon komoly szerepet játszott ebben az évben, őszi sikerei után a bajnoki címnek is jogos várományosa volt, amíg ezt a hitet néhány váratlan vereséggel meg nem cáfolta. Ekkor tűnt ki, hogy a Bocskainak nem elég mély, nem elég kiforrott a tudása” – fogalmazott a *Nemzeti Sport*.

Ebben az idényben a Bocskai a korábbinál több fontos mérkőzését játszotta otthon, s ez kifizetődött. A szezon hat vereségéből ötöt a fővárosban szenvedett el a csapat, s csak a Hungária győzött Debrecenben, a februári hideg ellenére nagy publikum, több mint ötezer néző előtt 2:1-re. A Ferencváros, remek mérkőzésen, 6500 szurkoló előtt, szeptemberben 3:2-re kikapott a Nagyerdőben. Ez volt az első idénye a Bocskainak az élvonalban, amelyben a hazai nézőátlaga (Szegedi Péter gyűjtése szerint 3682) megközelítette az idegenbelit (3845). A három eminens, az Újpest, a Hungária és a Ferencváros ellen átlagosan 5500 néző buzdította a sárga-kékeket. Talán ez volt az az időszak, amikor a város elfogadta a sokáig csak távolságtartással kezelt Bocskait. Volt oka rá: a csapat megcselekedte, amit minden debreceni szeretett volna: egy budapestinek megmutatni azt, hogy felveszi vele a versenyt, hogy van ő is olyan jó, mint ellenfele. Valamelyest rendeződött a klub anyagi helyzete is, noha soha nem volt olyan acélos, mint akár az Újpesté, akár a Ferencvárosé, akár a Hungáriáé a korszakban. De a Bocskai már maga mögött tudhatta azt a periódust, amelyben a profi csapat születésénél bábáskodó Nuszbaum Jenő öngyilkosságot kísérelt meg – 1928 januárjában kinyitotta a gázt, ám még idejében észrevették, és a klinikára szállították – a klub kilátástalan pénzügyi helyzete miatt. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: *Markos, a Bocskai büszkesége.*)

„Az élcsoport mögött különösebb változásokat nem láthattunk. A Nemzeti őszi, gyengébb szereplése után a tavasz folyamán mutatott előretörésével csak azt igazolta, hogy az alaku-

Magyar–román futballviszály

Az esztendő folyamán nagyon feszült volt a magyar és a román futballszövetség közötti viszony. Egyre jobb anyagi lehetőségeket kínáltak az ottani klubok, s egyre több futballistát akartak visszacsábítani Magyarországról. Úgy gondolták, több, a nyugati szomszédhoz igazolt játékos szerződöttese szabálytalan volt, s ennek akár peres úton is érvényt akartak szerezni. Ilyen volt a már az 1930-as világbajnokság előtt Bukarestbe került **Wetzer Rudolf**, becenevén „Ruda” ügye, amely még két itthoni klub között is viszályt szült. A pécsiek úgy vélték, ha ők nem kapnak pénzt a hazatért Wetzerért, annak eredeti szerződése érvénytelenségére hivatkozva, akkor a Pécs-Baranya is ok nélkül fizetett az Újpestnek, a csatár első magyarországi klubjának a center megvételéért.

A románok egy választott bírósággal (ennek a magyar és a román tagon kívül cseh bírója lett volna) felül akarták vizsgáltatni Barátky Gyula, Avar (Auer) István, Possák Vilmos és Ströck (Török) Albert kiadatását. Azt javasolták, Magyarország és Románia kössön ötéves megállapodást a játékoscsábítások megakadályozására.

Közben a Ripensia profi csapata vissza akarta vinni Temesvárra Táncos Mihályt, Semler (Zemler) Gusztávot, és csalogatta a Ferencváros nagyváradi identitású fedezetét, Berkessy Elemért. Professzionális együttest akart Nagyvárad is, és a Pece-parti Párizs futballvezéreinek Ströckre, Barátkyra, valamint Berkessyre fáj a foga. Végül csak Semler tért haza, illetve a szegedi Bástyából Schwartz Sándor választotta a Ripensiót.

Ugyanakkor az Erdélyből szerződötetett labdarúgók közül továbbra is a magyar profi élvonalban játszott Avar, Spitz, Possák (mindhárom Újpest), Berkessy, Táncos (mindkettő Ferencváros), Barátky (Hungária), Teleki (Bocskai), Szaniszló II (Sabaria), Tessler (Pécs-Baranya), Tárnok (Budai 11).

lat vezetése minden tekintetben jó kezekben van. A III. ker. FC ugyanazokat a tulajdonságokat mutatta általánosságban, amelyekkel a Nemzeti érte el a helyezését. Az óbudai csapat most is ott állott a legjobbak mögött, amelyekkel bármikor fel tudta venni a versenyt. Hogy milyen sikerrel és képességekkel, azt élesen jellemzi a Magyar Kupa megnyerése. Még a Sabariát kell kiemelnünk. A szombathelyi csapat éppen úgy meglepetést keltett ebben a szezonban, mint ahogy a magyar futball nagy meglepetése volt a professzionalizmus első és második évében.

A Vasas, a Budai 11 és a Kispest semmi újat nem adott ebben az évben. Mind a három azt tette ekkor is, amit más esztendőkből: küzdött a kiesés ellen. S hogy ez sikerült mind a háromnak, az a két vidéki csapat szomorú vergődését jelzi. A Bástya és a Pécs-Baranya is elmerült a hínárban – adott teljes képet a *Nemzeti Sport* 1931. június 3-án.

A korszak sikeredzője, Bányai Lajos is értékelte az idényt, s persze elsősorban csapata teljesítményét. Rögzítette, hogy hárompontos hátránnyal kezdte az Újpest a tavaszi szezont. Őszszel Kvasz, Volentik és Dudás megsérült, ők hárman nem is vettek részt a téli túrán, hogy fel-

Stofián kiemelkedett a mezőnyből – betű szerint

A *Nemzeti Sport* a november végi rangadó előtt összehasonlította az ős legjobbját és a bajnoki címvédőt – a Hungária és az Újpest alapcsapatát. A számsorokat böngészve néhány érdekességre lelhetünk! Ilyen, hogy finoman szólva is csak közepes termetűek voltak a kapusok, hogy a futballkarrierjét a Sátoraljaújhelyi AC-ban kezdő (Nemzeti Sport 1927. június 20.), gépészmérnöknek tanuló (Nemzeti Sport 1928. február 24.) **Stofián János** szó szerint kiemelkedett a mezőnyből (ezért is különös, hogy a hatvanas évek egyik a futballrajongók számára legértékesebb könyve, az Alberttől–Zsákig szerint: „gyengébb fizikuma miatt azonban képességei nem érvényesültek kellően”), hogy a 22 játékos közül mindössze ketten érték el a 180 centis testmagasságot.

HUNGÁRIA

Újvári	175	72	43	26
Nagy	178	79	42	26
Mándi	178	72	42	31
Kompóti	173	71	42	29
Wéber	175	74	42	26
Sebes	173	69	42	24
Varga	176	72	42	24
Barátky	173	75	42	20
Kalmár	176	74	44	22
Hirzer	170	79	42	28
Titkos	174	72	42	22
Átlag	174,6	73,54	42,27	25,2

ÚJPEST

Huber	172	69	42	26
Dudás	175	73	42	28
Fogl III	178	74	41	33
Borsányi	165	59	39	27
Avar	176	79	42	25
Víg II	170	72	41	23
Ströck	170	70	39	26
Kármán	181	67	43	20
Stofián	190	77	46	26
Spitz	171	68	42	28
P. Szabó	176	72	43	28
Átlag	174,9	70,91	41,8	26,8

(A játékosok neve után az első szám a magasságot, a második a súlyukat, a harmadik a cipőméretüket, a negyedik az életkorukat jelöli. Utóbbi 1930 szeptemberében, a rajtkor érvényes adat, ezért lehet eltérő az újpestieknél a főszövegben szereplő, az 1931. májusi, az idénnyázáskor számított adat.)

épüljenek. Kiemelte, hogy többször is szükség-középfedezettel kellett kiállniuk. Így az elvesztett két őszi mérkőzésen is. Előbb, a Sabaria ellen Szalayt próbálta ki, akinek az volt az első profi meccse. Nem vált be, ezért aztán Avart vitte hátra az utolsó három őszi meccsre. A második elvesztett találkozón, a Nemzeti ellen is ő játszott. „Auer – Bányai edző mindig így, eredeti családnévén emlegette játékosát – tavasszal végre előre tudott menni. Steiner, Löwy és Possák erősítést jelentettek. Sok reményem nem volt a bajnokság megnyerésére, a Hungária őszi és téli külföldi eredményssorozata ragyogó volt. Semmi jel nem mutatott arra, hogy ez a csapat kiadja a kezéből a hárompontos vezetést.”

A Bocskai által a bírónak juttatott szabadjegy

A tavaszon Huber Rezső védett a lila-fehéreknél, holott ősszel Aknai János még a válogatottban is szerepelt. Az addigi első számú „portás” azonban februárban egyéves szabadságot kért és kapott Aschner Lipót elnöktől, miután Svájcba ment, textilfőiskolára. „Most heti 60 pengőt keresek a futballtudományommal, de erre jövőt nem alapozhatok” – mondta indoklásul. Textilüzemet akart nyitni, a gépeket is megvette, de szüksége volt képesítésre. (Már fél év múltán hazatért, visszavette a helyét az újpesti kapuban, de aztán 1933 nyarán Franciaországba szerződött.)

Bányai mester úgy vélte, szerencsés volt a tavaszi sorsolásuk: „A Vasas, a Kispest, a Bástya és a Nemzeti elleni mérkőzés elbirt egy kis kísérletezgetést. Az edzéseken folytatott munkát is beleértve.” Egyénre szabott tréning volt a jellemző az Újpestre. Az edző beavatta az olvasókat a részletekbe is: „Auernek például nagyon jól tett, hogy ősszel kidolgozhatta magát centerhalfban, neki ugyanis roppant erős a fizikuma, és ezért tréningben is erősebb munkát végez, mint a többiek. Kvasz nem hisz abban, hogy neki erős tréning kell, Stofiánnak nem szabad sokat futni, Dudásnak és Foglnak egyformán sok labda- és kondíciótréningre van szüksége” – mondta. (Sporthirlap 1931. május 21.)

Fogalmazhatunk úgy, hogy akkor már hagyományosan, a *Nemzeti Sport* pályázatot hirdetett az olvasóinak. Felkérte őket, írják meg, miért alakult így a bajnoki sorrend. A győztes – bizonyos Zemplényi doktor – hosszú litánia helyett táblázatba foglalta a véleményét. Nyolc kritérium alapján leosztályozta a három élcsapatot.

Kategória	Újpest	Hungária	Ferencváros
Elnökség	3	2	0
Menedzserek	2	3	1
Tréner	3	0	1
Közönség	3	2	2
Drukkerek	3	2	1
Klubszellem	3	2	1
Szervezet	3	2	1
Kitartás	3	2	1
Összesen	23	15	8

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

A 2. helyezett, Kádor Endre így fogalmazott: „Újpest kellő időben, kellő helyen erősített. Csapata kiegyensúlyozott, elnöksége áldozatkész, trénerere érti a dolgát, tehát a csapat tud. A Hungária egyes játékosokhoz és kombinációkhoz érthetetlenül ragaszkodott, ez hozta a tavaszi visszavesztését. A Ferencvárosnál Mailinger dr. és Sárosi hat hónapot késett. Addig a csapat helyett a trénerrel akartak meccset nyeretni.”

Ferencvárosi tizenegy (balról): Kohut, Lyka, Takács I, Háda, Táncos, Turay, Lázár, Szedlacsik, Papp, Takács II, Sárosi

A 3. helyezett Vanek Vilmos véleményének esszenciája: „A Ferencváros őszi rossz szereplése, a Hungária tavaszi hanyatlása, az Újpest egysége, egyenletes formája és szerencséje volt az, ami a bajnokság sorsát eldöntötte.”

Néhány más vélemény, csapatonként. „Az Újpest a kitűnő első csapat mellett támaszkodhatott a tartalékgárdájára, melyet szükség esetén zökkenő nélkül sorompóba állíthatott. Állandóan jó volt a kondíciója, a krekkek helyett a pályán lelkes katonák harcoltak. Teljes volt az összhang a vezetőség és a legénység között.” Csak közbevetőleg, még egy idevágó vélemény Bányai edzőtől: „Az én elvem az, hogy egy felépített csapatot nem szabad megbolygatni. Más volt a helyzet az idény végén, amikor a fáradtság mellett Auer megsérült a válogatott edzésén, Spitz két hétig csalánkiütéssel otthon feküdt, Borsányi fájós lábát Hévizen kezeltették.”

De vissza az olvasói véleményekhez: „A Hungária akkor került a legrosszabb formába és a leggyengébb erőállapotba, amikor a legfontosabb mérkőzéseket kellett játszani. Téli túrájának hősei (Skvarek, Wéber) elvesztették formájukat, a vezetőség pedig túl sokat tologatta Kalmárt a csapaton belül. Hiba volt Senkey helyett Hibbertre bízni a csapatot az év elején.

A Ferencvárost magasan élő elnök, határozatlan vezetés és lélek nélküli gárda jellemezte. A játékosok lelki válságba jutottak, hiányzott a fegyelem.”

A zöld-fehérek kapcsán több pletyka is tartotta magát. Pusmogták, hogy Turay és Takács II összeveszett, hogy Turayt azért nem játsztatják, mert az Újpestbe gravitál. Azt is duruzsolták, hogy a vezérkar nem találja Bukovinak, Sárosinak és Turaynak egyszerre a helyét a csapatban. Többen tudni vélték, hogy Blum Zoltán helyére Tóth-Potyát hazahozzák edzőnek a Triestinától. Aztán a hajrára minden megoldódott. Főleg azért, mert az erőskezü Mailinger Béla átvette az irányítást. Április elejétől, a húsvétvasárnapi, Újpest elleni vereségtől kezdve a csapat – a III. ker. FC elleni Magyar Kupa-döntőtől eltekintve – minden, magyar csapat ellen vívott mérkőzését megnyerte, beleértve a Hungária elleni bajnokit (4:1), s a lila-fehérek elleni Magyar Kupa-meccset (6:1)...

Avar tavasza: négy meccs, nyolc gól!

Ötvenszázalékos mérleget produkált a válogatott az 1930–1931-es idényben, ami, tekintve, hogy a hétből csak két meccset játszott Budapesten, elfogadható mérlegnek számított. Érdekebb, hogy a korábbi évek legfontosabb szereplői közül Takács II József és Hirzer Ferenc szinte epizodisták lettek, s háttérbe szorult a balszélsőségekben a még csak a 25. évében járó Kohut Vilmos is. Fogl III József már egyetlen találkozóra sem kapott meghívást, noha az Újpest bajnokcsapatában szinte végigjátszotta Dudás Gyula oldalán az idényt. Ugyanakkor öt erdélyi, illetve partiumi származású futballista is szerepet kapott: Avar István, Barátky Gyula, Berkessy Elemér, Ströck Albert és Tancos Mihály. A harmincas évek magyar világlklasszisai közül ebben a szezonban debütált a válogatottban Lázár Gyula és Sárosi György.

Az osztrákok elleni szeptemberi mérkőzésen az Amsel – Mándi, Ligeti – Lyka, Kléber, Berkessy – Ströck, Avar, Turay, Toldi, Titkos tizenegy kezdett. A bécsi Hohe Wartéban 40 000 néző látta Turay József nagy meccsét. Ő egyenlítette ki Wesselik vezető gólját, majd miután Titkos Pál és Gschweidl is szerzett egy-egy gólt, a 80. percben fejesével ő döntötte el a találkozót. A Minder Frigyes által irányított nemzeti tizenegy sikerének értékét növelte, hogy azt megelőzően 1926-ban nyert legutóbb a császárvárosban.

Egy héttel később a második félidőben csődöt mondott Amsel kapus és a védelem. Hiába szerzett a drezdai DSC-pályán Takács II három gólt is az első félidőben, egymaga nem tudta megakadályozni a németek győzelmét. Az első 45 percben az Amsel – Mándi, Korányi – Lyka, Kléber, Berkessy – Ströck, Takács II, Turay, Barátky, Titkos tizenegy nagyon jól játszott, valójában folytatta a jó sorozatát. Az olaszok elleni, májusi hazai 0:5 után ugyanis kétszer megverte az osztrákokat, közte egyszer a hollandokat. A németek a szünetben változtattak, nem próbálták meg technikában felvenni a versenyt a magyarokkal, hanem a nyers fizikai erőre alapoztak. Fordítottak is, 5:0-ra megnyerve a második játékrészt, és így 5:3-ra győztek. Az utolsó öt percre a vendég együttes kapust cserélt, Aknai állt be, de már nem számított.

Az október végi, Hungária úti mérkőzésre már az óbudaiai kapusa, Fehér kapott meghívót Máriássy Lajos doktortól, illetve a válogató bizottságtól. Szörnyű időben, szörnyű pályán játszott a két csapat. A Fehér – Korányi, Török II – Lyka, Kléber, Berkessy – Ströck, Barátky, Sáros, Hirzer, Titkos tizenegy a 30. perctől Titkos Pál góljával előnybe került, a csehszlovákok azonban a második félidő elején Soltys góljával kiegyenlítettek. A magyar legénység a hajrában győzelmi esélyt szalasztott el, de Barátky Gyula, a Hungária nagyváradi származású csatára kihagyta a tizenegyeset. Illetve **Plánička**, a Frantának becézett cseh kapus bravúrral hárította a lövést.

A két válogatott szűk öt hónappal később már tétmérkőzésen, az Európa Kupáért játszva találkozott egy-

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

mással Prágában. (Ez volt a torna második kiírásának a mi csapatunk számára első mérkőzése.) A magyarok nem számítottak könnyű mérkőzésre, 1930-ban egy válogatott meccs, illetve az Újpest KK-találkozója is szinte botrányba fulladt a helyi szurkolók viselkedése miatt. A rossz előjelek ellenére elégedetten térhetett haza a válogatott: a 3:3 jó eredménynek számított. Sajnos, az Amsel – Mándi, Török II – Borsányi, Kléber, Korányi – Ströck, Avar, Turay, Spitz, P. Szabó összetételű csapat sem tudta megtörni az átkot: addig még egyszer sem nyert a magyar válogatott Prágában. A mérkőzés hőse a mind a három magyar gólt szerző Avar István, becenevén Ricsi volt, aki a negyedik válogatott fellépése után már hét találatnál tartott. Kétségtelen, ő volt a magyar válogatott első számú csillaga 1931-ban: hét mérkőzésen 13 gólt szerzett! (Tavasszal négy meccsen nyolcat.)

André (Trello) Abegglen elől tisztáz a kapus

Az újpesti belsőschatár, akinek sokoldalúságára jellemző, hogy félelmetes gólrészékenysége ellenére szükségből hátvédet is játszott időnként a klubjában, az áprilisi, svájciak elleni hazai Európa Kupa-mérkőzésen is folytatta a sort.

A magyar csapat 6:2-re nyert, ám csak látszólag volt könnyű a siker, ugyanis Avar gyors gólja után André Abegglen – becenevén Trello, a híres fivérek közül a fiatalabb – két gólt is lőtt az újonc magyar kapusnak, Huber Rezsőnek, sőt még a szünetben is 2:2 volt az állás. A második félidő vitathatatlanul a mieinké volt. A magyar együttes összeállítása a következő volt: Huber – Dudás, Mándi – Lyka, Kléber, Lázár – Táncos, Avar, Kalmár, Spitz, P. Szabó. Kalmár Jenő a súlyos sérülése után ekkor játszott először a válogatottban, Dudás Gyula egyéves szünet után tért vissza a nemzeti tizenegybe, Lázár Gyula, a harmincas évek egyik, ha nem „a” legjobb honi fedezete pedig ekkor debütált.

Május 3-án megtört egy rossz széria: több mint három év után (!) zárta először kapott gól nélkül a mérkőzését a válogatott. Ráadásul újonc kapussal! **Gallina Károly** remekül debütált. Akkoriban sem volt általános szokás, hogy egy játékos menyasszonya vagy felesége ott legyen az idegenbeli találkozón, ezért is érezte fontosnak a *Nemzeti Sport* a találkozó után megemlíteni, hogy Seidenberg Jolán kisasszonynak külön is gratulált a kiküldött tudósító a Metropol szálló halljában a kapusteljesítményhez.

zését a válogatott. Ráadásul újonc kapussal! **Gallina Károly** remekül debütált. Akkoriban sem volt általános szokás, hogy egy játékos menyasszonya vagy felesége ott legyen az idegenbeli találkozón, ezért is érezte fontosnak a *Nemzeti Sport* a találkozó után megemlíteni, hogy Seidenberg Jo-

lán kisasszonynak külön is gratulált a kiküldött tudósító a Metropol szálló halljában a kapusteljesítményhez.

Manno Miltiádesz meccsplakátja

Bizony a Nemzeti SC kapusán múlt, hogy az Európa Kupa-mérkőzésen nem kapott gólt a magyar válogatott, az meg részben Mercet svájci bírón, hogy nem szerzett: miután Titkos lövése után Blum, az osztrákok balhátvédje kézzel háritott a tizenhatoson belül, büntetőt kellett volna ítélni. A magyarok egyébként a Gallina – Dudás, Mándi – Lyka, Kléber, Korányi – Tancos, Barátky, Turay, Kalmár, Titkos tizeneggyel játszottak. Ez volt az egyetlen tavaszi összecsapás, amelyen Avar nem szerzett gólt. Nem is tudott volna, hiszen sérülése miatt hiányzott.

A május 21-i, belgrádi találkozóra visszatért – de két találata sem volt elég a jugoszlávok ellen a vereség elkerüléséhez. A BSZK pályáján játszott az egy évvel korábban az uruguayi világbajnokságon is járt jugoszláv válogatott ellen a Gallina – Mándi, Török II – Borsányi, Lutz, Korányi – Tancos, Avar, Sárosi I, Turay, Kohut összetételű formáció. Ezen a találkozón mutatkozott be a nemzeti tizenegyben – még nem egészen egyéves élvonalbeli múlttal a háta mögött – Sárosi György. A hazatérő vezetők egyébként három tényezővel magyarázták a váratlan vereséget: borzasztó volt a pálya talaja, elviselhetetlen melegben kellett játszani, s az osztrák játékvezető, Göbel szemérmetlenül csalt a házigazdáknak. Például nem vette észre, hogy Avar egyik feje se után Szpaszics, a szerb kapus jóval a kapuvonal mögött fogta meg a labdát...

1930. szept. 21.	Bécs	AUSZTRIA	3:2 (2:1)		Turay 2, Titkos
1930. szept. 28.	Drezda	NÉMETO.	3:5 (3:0)		Takács II 3
1930. okt. 26.	Bp., Hung. út	CSEHSZLO.	1:1 (1:0)		Titkos
1931. márc. 22.	Prága	CSEHSZLO.	3:3 (2:2)	Európa Kupa	Avar 3
1931. ápr. 12.	Bp., Hung.út	SVÁJC	6:2 (2:2)	Európa Kupa	Avar 3, P. Szabó, Kalmár, Tancos
1931. május 3.	Bécs	AUSZTRIA	0:0	Európa Kupa	
1931. május 21.	Belgrád	JUGOSZL.	2:3 (1:1)		Avar 2

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

6 mérkőzésen: Kléber Gábor (Hungária), Mándi Gyula (Hungária)

5 mérkőzésen: Korányi Lajos (Ferencváros), Lyka Antal (Ferencváros), Turay József (Ferencváros)

4 mérkőzésen: Avar István (Újpest), Ströck Albert (Újpest), Titkos Pál (Hungária)

3 mérkőzés: Amsel Ignác (Ferencváros), Barátky Gyula (Hungária), Berkessy Elemér (Ferencváros), Tancos Mihály (Ferencváros), Török Tivadar (Nemzeti SC)

2 mérkőzésen: Borsányi Ferenc (Újpest), Dudás Gyula (Újpest), Gallina Károly (Nemzeti SC), Kalmár Jenő (Hungária), P. Szabó Gábor (Újpest), Spitz Illés (Újpest)

1 mérkőzésen: Aknai János (Újpest), Fehér Ferenc (III. ker. FC), Hirzer Ferenc (Hungária), Huber Rezső (Újpest), Kohut Vilmos (Ferencváros), Lázár Gyula (Ferencváros), Ligeti Jenő (Budai 11), Lutz Lajos (III. ker. FC), Sáros-Steiner Miklós (Budai 11), Sárosi György (Ferencváros), Takács II József (Ferencváros), Toldi Géza (Ferencváros)

„Mi haszna volt a koldustúrának?”

Nem is volt az számottevő csapat, amelyik nem bonyolított le legalább egy jelentős túrát az 1930–1931-es idényben (is). Útra kelt mindenki, aki csak tudott, függetlenül attól, milyen ellenféllel szemben kellett pályára lépni, illetve, hogy kint milyen körülmények között kellett utazni, megszállni, étkezni. A játékosok nagy része nyúgnek tartotta a hosszú utakat, anyagilag sem jártak feltétlenül jól a túrákkal. Nem szólva arról, hogy a legjobb játékosok a profi korszak kezdete óta szinte egyetlen karácsonyt vagy szilvesztert sem töltöttek otthon, a családjukkal.

Ki vagy mi kényszerítette mégis a csapatokat az utazásra? Röviden: a szükség. A profi klubok ugyanis a költségvetésük legfontosabb bevételi forrásának a külföldi portyákat tartották. Még akkor is, amikor már szereztek néhány kedvezőtlen tapasztalatot. A portyázással kapcsolatos általános itthoni ellenérzést jól szimbolizálja a *Sporthirlap* 1931. január 15-i címe: *Mi haszna volt a koldustúrának?* A léptékek változását alátámasztják a számok is. 1929–1930 telén (beleértve az amatőröket is) még „csak” 8 csapat 49 meccset játszott. Tizenkét hónappal később 13 csapat, elsősorban öt országban (Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Németország, Svájc volt az úti cél) 60 mérkőzést

Markos bravúros labdakezelése az Alexandria–Bocskai mérkőzésen

játszott. Talán nem is ez a változás, hanem hogy Olaszországban kereste szinte mindenki a Kánaánt. A téli túrameccsek 73 százalékát játszották csapataink Csizmaországban! A *Nemzeti Sport* december 23-án jelentette: „Két külön kocsit kapcsolnak ma az olaszországi gyorshoz, mert egy vonattal hat csapatunk indul túrára.” Másnap megerősítette a tényt: „Százfőnyi futballgárda indult el a trieszti gyorssal.”

A három nagy közül a Hungária remekelt (ötből öt győzelem), az Újpest is kitűnően teljesített (négy mérkőzésből három győzelem, egy döntetlen), ellenben a Ferencváros a négy találkozójaiból csak az utolsót, a Bologna ellenit tudta megnyerni. A magyar csapatok Itáliában összesen 44 mérkőzést vívtak a téli időszakban, a mérleg 19 győzelem, 9 döntetlen, 16 vereség. Ez csak akkor jó, ha tudjuk, nem csupán élvonalbeli ellenfelek várták a magyarokat...

Nagy József edző szomorú hangvétellő jelentést küldött a *Nemzeti Sport* december 30-i számába: „Sajnálattal kellett megállapítanom, hogy a Bocskai és a Ferencváros veresége nagyon kiábrándította az olasz klubokat a magyar futballból és nem tudom, hogy jövőre tud-e ennyi magyar csapat túrához jutni olasz földön. Beszéltem a nagy tekintélyű Mauróval (Francesco Mauro, az olasz futball egyik legbefolyásosabb vezetője, az Ambrosiana, illetve Inter korábbi elnöke – a szerzők), s éreznem kellett, hogy neheztel a magyar csapatokra, főleg a Sabariára, amelynek a megállapodás szerint az Ambrosiana elleni meccsel kellett volna kezdenie a túráját. De nem azzal kezdte.”

Tavasszal főleg húsvétkor és pünkösdkor keltek útra a csapatok. Utóbbi ezúttal az utolsó bajnoki forduló elé esett, de ettől még a legtöbb együttes felkerekedett. A Budai 11 Kolozsváron, a Sabaria Bukarestben, a Bástya Szófiában, a Nemzeti Splitben, a Vasas Krakóban, a Pécs-Baranya Újvidéken járt. Az Újpest Temesváron és Aradon játszott – gyenge eredményekkel. Bányai Lajos edző tudta a magyarázatot, s arról még csak nem is beszélt, hogy a bajnoki címet éppen akkoriban megnyerő játékosok nyilván kicsit kiengedtek. Azt emlegette, hogy a dél-amerikai túra előtt minden játékos arra ügyelt, csak meg ne sérüljön, mint hajdanán Köves-Kvasz az egyiptomi út előtt. Avar Ricsinek így is eltört a lába, nem is mehetett a csapattal Uruguayba. Pedig eleinte úgy festett, nem olyan nagy a baj, s a Ferencváros küldöttségével a lila-fehérek után tud menni. Kár lett volna, mert a portya idő előtt véget ért, Aschner Lipót elnök ugyanis hazarendelte a sikertelen, gólképtelen alakulatot. (Persze, nézőpont kérdése, hogy a világbajnok uruguayi válogatott elleni 0:3, vagy a Peñarol és a Wanderers kombináltja elleni 0:1 kudarc volt-e.) Argentínába az ottani zavaros helyzet miatt nem is tudott volna átutazni a csapat, pedig az új „kalózlíga” szép pénzt fizetett volna. Ám Langfelder Ferenc, a túravezető nem merte megkockáztatni, hogy a FIFA égisze alá nem tartozó szövetség csapatával játsszon az Újpest.

A Ferencváros is járt Uruguayban, sőt Brazíliában is. Bár nem szerepelt olyan jól, mint 1929-ben, de legalább nem vallott szégyent. Kilenc mérkőzést vívott Rio de Janeiróban, São Paulóban és Montevideóban, csupa kiváló egység ellen. Nem ért el olyan világraszóló bravúrt, mint 1929-ben, de csak 2:1-re kapott ki a világbajnok uruguayi válogatottól. S a brazil válogatott elleni 1:6-on kívüli, néhány figyelemre méltó eredményével jelezte, hogy az akkor is a legszűkebb világelitbe tartozó dél-amerikaiakkal párban is állja a versenyt. A Fluminense ellen 3:2, Rio válogatottja ellen 1:3, majd 2:2, a Palestra Italia ellen 3:2, majd 2:5, a Montevideo Wanderers ellen 2:5, míg a Peñarol ellen 3:1 volt az eredmény.

A korábbiakkal ellentétben a Fradi két érdekes nemzetközi mérkőzést vívott itthon is. Szeptemberben 6:2-re megverte az Európában túrázó, amerikai Fall Rivert, áprilisban pedig 2:1-re legyőzte a korábbi mestere, Tóth-Potya István Budapestre látogató aktuális csapatát, az olasz Triestinát. Ez utóbbi találkozó egyébként mindössze ötven percig tartott, a vihar elmosott közel egy félidőt.

A vidéki csapatok közül elsősorban a december végétől bő fél év alatt 24 nemzetközi mérkőzésen pályára lépő debreceni Bocskai egyik eredménye érdemel kiemelés. Az Északon járt sárga-kékek 4:2-re megverték a svéd bajnokság második helyezettjét, az AIK-t.

Toldi elfejeli a labdát a Ferencváros–Fall River (6:2) találkozón

382 percig tartott az Újpest és az Abrosiana párharca

Két megnyert sorozat (1928: Ferencváros, 1929: Újpest) talán bocsánatos „bünt” jelentett, hogy nem a magyarok voltak az esztendő legjelentősebb nemzetközi kupasorozatának hősei. A Közép-európai Kupa vezérkara – elsősorban Hugo Meisl erősködésére – még az 1930. márciusi, trieszti ülésén elfogadta az osztrákok indítványát (kicsivel keményebben: a visszalépést is kilátásba helyező ultimátumát) arról, hogy az országokat két legerősebb csapatuk képviselje. A magyarok és az olaszok a bajnokság első és második helyezettjét, az osztrákok a bajnokot és az országos kupagyőztest, a csehszlovákok a bajnokuk mellett a KK-indulásról döntő minitorna győztesét nevezték végül be.

Miután a résztvevő országok közül egyiknek a válogatottja sem utazott el az uruguayi világbajnokságra, már viszonylag korán, júniusban (!) játszottak mérkőzéseket. A Ferencváros – mint a magyar bajnokság második helyezettje – a cseh Slavia ellen kezdett, mégpedig jól, idegenbeli 2:2-es döntetlennel. „Természetesen” Takács II szerezte a gólokat. A Tóth-Potya Istvánt, vagy ahogy ő a játékosaival nevezte magát, Pista bácsit váltó Blum Zoltán edzőnek ez volt a bemutatkozó mérkőzése. A visszavágót Táncos Mihály találatával 1:0-ra nyerte a Ferencváros.

Július 15-én az Újpest – a bajnoki menetelés, aztán a Bajnokok Tornája megnyerése után nagyon fáradtan, mégis meglepetésre – a Hungária úton kikapott 4:2-re az olasz bajnok Ambrosianától. Az öt nappal későbbi visszavágóra nagyon összeszedte magát a lila-fehér alakulat, s ugyanolyan eredményt ért el, mint a fekete-kékek Budapesten: idegenben 4:2-re nyert. A világklasszis Meazzával felvette a versenyt az első találkozóról hiányzó, ezúttal két gólt is szerző Stofián, s mivel Spitz és P. Szabó is szerzett egy-egy gólt, következhetett semleges helyszínen a harmadik mérkőzés. Augusztus utolsó napján Bernben Meazza és Avar góljaival. A sötétedés miatt csak 22 percig tartott a hosszabbítás, amelyben Ruoff, a svájci bíró kiállította Deganit, az olaszok kapusát, ellenben később nem adta meg P. Szabó szabályos gólját. Miután a harmadik mérkőzés sem hozott döntést, negyediket kellett játszani. A sorsolás az olaszoknak kedvezett, így Milánóban. Ezen az Ambrosiana 5:3-ra nyert, s 12:10-es összesítéssel (!) továbbjutott. A másik két párban a bécsi Rapid 7:2-vel (1:1, 6:1) kiverte a Genovát, míg a prágai Sparta 5:3-mal (2:1, 3:2) elbúcsúztatva a Viennát.

Az elődöntőben a Fradi reményei már az első, a bécsi mérkőzésen elszálltak a Rapid ellen. Az 1:5 után a budapesti 1:0 kevéske gyógyírt jelentett. A másik ágon a Sparta a milánói 2:2 után Prágában 6:1-re elgázolta az Ambrosianát. A finálében a Rapid 2:0-ra megnyerte az idegenbeli mérkőzését, így aztán a visszavágón hiába győzött bravúrral 3:2-re a Sparta, a sorozat történetében először osztrák győztes avattak.

A félelmetesen erős milánói Ambrosiana

Átvitték a serleget a Duna másik partjára

Nagy meglepetést hozott a Magyar Kupa pünkösdkor játszott négyes döntője: az addig csak amatőrökkel szembekerült III. ker. FC előbb a címvédő Bocskait, majd a Ferencvárost is legyőzve megnyerte a serleget. Ez lett – s mindmáig ez – az óbudai klub történetének legnagyobb sikere.

A mai fogalmak szerinti elődöntő (akkor középdöntő, a negyeddöntőt nevezték elődöntőnek) nagyszerű csatát hozott a Hungária és a Ferencváros között. A tulajdonképpen vendégben lévő zöld-fehérek a 90. percben még döntetlenre álltak a sorozatban mindössze a második mérkőzését játszó kék-fehérekkel szemben, ám a hosszabbításban nagy fölénybe kerültek, kihasználta, hogy a 61. percben az Amsel kapus ellen durváskodó Sárvárit (okkal!) kiállította Barna játékvezető.

Jellemző volt a csak a finálé után, kedden megjelenő *Nemzeti Sport* címsora: „A kevés kilátással induló III. ker. FC nyerte a Magyar Kupát. Az óbudaiak derekasan küzdöttek, okosan játszottak, különösen a zöld-fehérek ellen, akiket nemcsak a vasárnapi hosszabbított meccs fárasztott el, hanem a »pihent« erők kedvéért felforgatott összeállítás is nagyon károsan befolyásolt. Vasárnap csak minimális gólaránnyal tudott győzni a III. ker. FC a Bocskai ellen,

hétfőn már 4:1-re verte a Ferencvárost. A Hungária nagyszerűen tartotta magát a Ferencváros ellen, a meghosszabbítás félórájában azonban tíz emberrel játszva erősen visszaesett. A harmadik helyet könnyen biztosította magának a Hungária a gyengén játszó Bocskaival szemben.”

A kupadöntő előtt mindenki a Fradit tartotta esélyesnek, de a Kerület győzött. „A kupadöntő kerete nem emlékeztetett a Wembley-stadionra” – írta pikírtan a *Nemzeti Sport*, pedig a szövetségnek határozott szándéka volt, hogy a Magyar Kupa presztízse olyan legyen, mint az angol FA Cupé. Még közjogi méltóságokat is meghívott az MLSZ: Schwöder Ervin dr. államtitkár és Felicides Román miniszteri tanácsos a trófea átadásában is szerepet vállalt. A nézőszám, az érdeklődés nem volt „angol-

Fenyvesi László

”, alig lézengtek háromezren a tribünön. A Ferencváros nem a legerősebb csapatával állt ki, hanem a közelgő dél-amerikai túrára tekintettel kiserleletezgetett. Ráadásul a találkozó háromnegyedében kényszerből is azt kellett tennie: a sérült Bukovi Márton helyet cserélt Sárosi Györggyel. A mérkőzés hőse az újlakiak középcsatára, a három gólt is szerzett Zilahi Pál volt. A csapat kulcsembere, Lutz Lajos csütörtökön a jugoszlávok ellen a válogatottban játszott, pénteken bajnokit vívott a Kerülettel, vasárnap a kupaelődöntőben, hétfőn a döntőben remekelt. Öt nap alatt négy nehéz mérkőzést vívott. Mailinger Béla, a Dél-Amerikába készülő Ferencváros alelnöke fura értékelést adott: „Csapatunk nem játszott a legjobb összeállításában, de a túra előtt nem volt más választásunk. Ki kellett próbálni azokat az embereinket, akikre a túrán okvetlenül sor kerül majd, s akiket régen láttunk komoly mérkőzésben. Mert inkább itthon kapjunk ki velük, mint odaát, ahol már nincs segítség.”

Nesze neked, kupapresztízsz!

Zilahi Pál

1926
1927
Negyeddöntő: Ferencváros–Újpest 6:1, III. ker. FC–BSZKRT 4:2, Bocskai–Tatabánya 3:2, Hungária erőnyerő

1928
Elődöntő: Hungária–Ferencváros 3:6 (2:2, 3:3, 3:5), III. ker. FC–Bocskai 2:1 (mindkettő a Hungária úton)

A 3. helyért: Hungária–Bocskai 4:0 (Üllői út)

Döntő

1929
III. ker. FC–Ferencváros 4:1 (3:0)

1931. május 25., Üllői út, 3000 néző. Jv.: Csárdás

1930
III. ker. FC: Szulik – Werner, Bíró – Steiner, Lutz, Király – Fenyvesi, Borbély, Zilahi, Győri II, Drössler

1931
Ferencváros: Amsel – Korányi, Papp – Furmann, Bukovi, Lázár – Tancos, Toldi, Sárosi, Turay, Kohut

Gólszerzők: Zilahi (6., 22., 75.), Győri II (10.), Steiner (63. – öngól)

A MAGYAR LÉGIÓ

Dömping Olasz- és Görögországban

1932
1933
1934
Nem tudjuk eleget hangsúlyozni, milyen fontos szereplői voltak a magyar edzők az olasz futballnak azokban az években, amelyekben a calcio elindult a sportág Olimposzára. Ugyan a játékoskeretekből – a honosított vagy honosításra váró dél-amerikaiakon kívül – elfogytak a külföldiek, a 18 csapatos élvonal hajrájában tíz együttest magyar mester vezetett!

1935
1936
1937
Érdekes, akkorra már az elitbe került az a trénergeneráció, amelynek több tagja nem tudhatott maga mögött eredményes játékos-pályafutást. A Serie A 1930–1931-es idényében szerepet kapott tíz magyar edzőből – itt vetjük közbe: legalább ennyien dolgoztak a második és a harmadik vonalban is – mindössze Révész Béla (Alessandria, 13. helyezett), Weisz Árpád (Ambrosiana, 5.), Tóth-Potya István (Triestina, 14.) és ha csak egyetlen alkalommal is, de Székány Géza (Genova, 4.) játszott hajdanán a válogatottunkban. Jegyezzük fel a többiek nevét is: Lelovics Gyula (1931 tavaszán, Bologna, 3.), Krappan Ottó (1931 tavaszán, Legnano, 18.), Molnár Ferenc (Lazio, 8.), Nagy József (Pro Vercelli, 10.), Rády Vilmos (Livorno, 17.), Schöffner Imre (Brescia, 9.).

1938
1939
1940
Az Egyesült Államokban befellegzett az ottani profi ligának, az American Soccer League-nek, jó pár európai megpróbált magának a következő idényre az öreg kontinensen csapatot találni. Sokan rúgták a labdát még mindig kint a honfitársaink közül – így Eisenhoffer József, Grósz Dezső és Lajos, Guttmann Béla, Nikolsburger Rezső, Schwarz Ernő és Sternberg László –, de akkor még csak Eisi és Grósz II gravitált Közép-Európa, pontosabban Bécs felé.

1941
1942
Spanyolországban Platkó Ferenc átigazolt a Barcelonából – miután megmutatta magát a Recreativo Huelvában – a Racing Club de Madridba. Hertzka Lipót átvette a Real Madrid irányítását, ebben az idényben tette le annak a csapatnak az alapjait, amely aztán a következőben megnyerte története első bajnoki címét.

1943
1944
Portugáliában Siska Mihály a Porto kapuját őrizte, kapott egy honfi- és klubtársat a Maritimótól érkezett egykori válogatott, Szabó „Vörös” József személyében.

Franciaországban – miután 1930-ban a kupadöntőben vesztes csapatban játszott magyar játékos Lhottka Ferenc személyében – immár a győztesnél akadt honfitársunk a Coupe de France fináléjában. Mi több, nem is epizodistaként: Boross Miklós még gólt is szerzett a Club Français által a Montpellier ellen 3:1-re megnyert találkozón. Boross egyébként szinte teljesen ismeretlen

A párizsi kupagyőztesek között Boross Miklós a jobb szélén ül

volt itthon. Kaposváron született, ott kezdett játszani, aztán Orosházán futballozott, déli válogatott lett. Visszatérve szülővárosába, a Somogyban amatőrként kapott szerelést. Aztán kiment körülnézni Párizsba, s ott is ragadt. Az első évben már a klub gólrekordere lett a Club Français-ban, erre felfigyelve rövid időre átcsábította a Sochaux, ahonnan aztán visszatért a CF-be. Azt mondta, jobb Franciaországban amatőrnek lenni, mint otthon profinak. (*Nemzeti Sport* 1931. május 31.)

Egy másik párizsi alakulatban, a Racingban három magyar is játszott az idény nagy részében: Lhottka, valamint Nikó Ferenc és Leitner Hermann. (Utóbbi hajdanán egyszeres válogatott volt az Újpesti TE-ből.) Utána Leitnert Konrád II Kálmán edző elvitte Svájcba, az FC Zürichhez.

Maradjunk Zürichben: a város másik kék-fehér csapata, a Grasshoppers visszaült a trónra, Kürschner Izidor irányításával ismét bajnok lett. Konrád Csámin és Kürschner Dórin kívül egy harmadik egykori MTK-s is dolgozott a városban: Winkler „Csibi” József a Young Fellowst dirigálta. Kónya Ferenc a bázeli Old Boysnál ügködött.

Görögországban még nagyobb szerepet kaptak a magyar szakemberek, mint Olaszországban. Kovács Elemér (Olimpiakosz, bajnok), Künstler József (Panathinaikosz), Rauchmaul Emil (Enoszisz, májusban szerződött ki a Bocskaitól), Hesser Tibor (Apollón), Singer Miklós (Ethnikosz) – csapata egyaránt a nyolcas döntő tagja volt.

Törökországban Limbeck Gyula tréner a Galatasaray együttesével megnyerte az isztambuli bajnokságot. (1959-ig nem volt Törökországban országos bajnokság.)

Belgiumban Fenichel Hugó, a Vasas egykori halfja, aki az első háború után Németországba emigrált, majd Luxemburgba átköltözve a differdange-i Red Boysszal nyert háromszor is országos kupát (s munkáját még az is dicséri, hogy az általa lerakott alapokra építkezve a csapat 1931-ben bajnok és kupagyőztes is lett) a Racing Gent alakulatával megnyerte a második vonal bajnokságát.

Hollandiában Klein Ignác az eindhoveni PSV-t, **Riff Emil**, az Attila volt játékosa, az alapszakasz vége előtt három meccsel új klubjához kerülve, a deventeri Go Ahead együttesét pallérozta. Akkoriban öt területi csoportban játszották a bajnokságot, majd a tízes csoportok győztesei egy ötös miniligában tusakodtak a

bajnoki aranyért. A délen győztes PSV végül a harmadik, a keleti régiót megnyerő Go Ahead negyedik lett az országos bajnokságban.

Egy országgal „odébb”, Németországban Kertész Gyula – a legidősebb a három egykori válogatott fivér közül – a bajnoki elődöntőig menetelt. Öccse, Vilmos is sikeres évet zárt: a temesvári Ripensia edzőjeként Románia legerősebb csapatát dirigálta, noha profiként a gárda akkor nem vehetett részt a bajnokságban.

Jugoszláviában korábban magyar (és osztrák) válogatott labdarúgó edzette a bajnoki címet nyerő Beogradszki Szport Klubot: az Amerikából visszatért Nemes (Neufeld) Sándor.

A hajdan a legjobb magyar futballistaként jegyzett Orth György, immár edzőként, Chilében bajnoki címet nyert a Colo-Colóval, míg ugyanabban a bajnokságban a másik együttese, az Audax Italiano a harmadik helyen végzett. (*Sportthirlap 1930. december 13.*). Az uruguayi Montevideóban Rottmann József 1931 elején vette át az ott élcapatnak számító Wandererst.

Kubában Katzer Mihály felcsapott edzőnek, ellenben még játszott Strausz, Krámer és egy William nevet használó lugosi magyar.

A Ferencváros volt az első öt profi év legjobbjá

Az 1930–1931-es volt a magyar labdarúgás ötödik profi idénye. Nyolc együttes e fél évtizedben mindvégig az első osztályban szerepelt, közülük a helyezési számokat alapul véve a Ferencváros érte el a legjobb helyezést, alig megelőzve az Újpestet és a Hungáriát. A zöld-fehérek és a lila-fehérek kék-két, a kék-fehérek egy bajnoki címet nyertek a korszakban.

Csapatnév	26–27	27–28	28–29	29–30	30–31	Össz.
Ferencváros	1	1	2	2	3	9
Újpest FC	2	3	3	1	1	10
Hungária	3	2	1	3	2	11
III. ker. FC	5	5	6	4	6	26
Nemzeti SC	8	6	7	10	5	36
Bástya FC	7	7	5	8	11	38
Budai 11	10	8	9	6	10	43
Kispest FC	9	9	10	7	9	44

Átlagos helyezési szám szerint: 1. Ferencváros 1,8; 2. Újpest 2; 3. Hungária 2,2; 4. III. ker. FC 5,2; 5. Bocskai 6; 6. Sabaria 6,7; 7. Nemzeti 7,2; 8. Bástya 7,6; 9. Vasas 8,7; 10. Kispest 8,6; 11. Budai 11 8,8; 12. Somogy 10; 13. Pécs-Báránya 10,5; 14. Attila 11,5.

Toldi Géza (Ferencváros)
kapásból bombáz kapura

Névsorolvasás

BÁSTYA:

Benedek (Beneda) István 22 – Emödi (Emmerling) Rezső 22, Sirály (Schmidt) Lajos 21 – Wahl Ernő 16/3, Tóth Jenő 22, Riesz (Raffai) Lajos 22 – Hernádi László 15/1, Körösi (Kittl) Gyula 17/7, Possák Vilmos 10/6, Szedlacsik (Szedlacsek) Ferenc 11/5, Korányi (Kronenberger) II Mátyás 18/3. A többiek: Harmath Imre 10/2, Kurunczy József 10, Havas (Havasköri, Schneringer) János 9/7, Fehér János 6, Koszta Imre 5, Schwarcz Sándor 5/1, Puzsin Miklós 1

BOCSKAI:

Budai (Baumgärtner, Bangi) Károly 13 – Molnár I Ferenc 12/1, dr. Fejér Rezső 22 – Vampetics (Villányi, Vámos) István 21, Mór (Moór) János 18/1, Keviczky (Keveházi) Rudolf 22 – Markos Imre 22/5, Vincze III Jenő 22/20, Teleky (Teleki) Pál 22/10, Máteffy Attila 15/14, Mertin (Marosi, Merényi) I Lajos 12/2. A többiek: Moharos Lajos 10, Horváth János 9/1, Fábian Sándor (k) 6, Sággy Tibor 4, Bobák Sándor 4/1, Farkas Iván (k) 2, Szemes (Zemler, Semler) Gusztáv 2/1, Gyurcsó (Gyarmati) János 2, 1 Hübner (Hubai) Károly (k) 1, Opatá (Ormos) Zoltán 1

BUDAI 11:

Lantos Gusztáv 15 – Hunyadi (Hungler) II János 10, Ligei (Löwy) Jenő 11 – Kárpáti (Kaltenecker) II Pál 22/1, Polgár (Pignitzky) Gyula 11/1, Wéber Gergely 17 – Schmidt János 15/1, Sztancsik (Szatmári) József 22/5, Lyka I Rezső 19/3, Schusztér Béla 21, Czumpft János 17. A többiek: Steiner (Sáros) Miklós 10/7, Ember József 9/5, Tárnok István 9/3, Kovács I Béla 9/1, Kárpáti (Kaltenecker) I György 8/1, Fábian Sándor (k) 7, Oláh György 7, Hauser Jenő 2.

FERENCVÁROS:

Amsel (Angyal) Ignác 18 – Takács I Géza 16, Korányi (Kronenberger) I Lajos 16 – Lyka II Antal 22/1, Berkessy Elemér 11, Lázár Gyula 19/2 – Tancos (Tänzer) Mihály 21/6, Takács II József 19/19, Turay József 16/10, Toldi (Tunikold) Géza 18/11, Kohut Vilmos 16/4. A többiek: Papp Lajos László 12/1, Szedlacsik (Szedlacsek) Ferenc 10/3, Sárosi (Stefancsics) György 7/2, Bukovi (Bukovai) Márton 6, Furmann Károly 4, Háda József (k) 4, Obitz (Öbectsei) Gábor 4, Törös István 3

III. KER. FC:

Fehér Ferenc 19 – Werner Ignác 12, Bíró (Bier) Sándor 22 – Steiner Brúnó 13, Lutz II Lajos 22/1, Magyar Ferenc 21 – Fenyvesi László 15/7, Zilahy Pál 21/8, Lengyel Ferenc 18/3, Györi II József 11/5, Drössler (Dömötör) Béla 18/5. A többiek: Király Tibor 11, Kormos (Konyor) Lajos 9/5, Beretväs IV Gyula 8, Borbély Gábor 7/2, Lutz III József 3/1, Szulik József (k) 3, Fekete Jenő 2, Schiller Ödön 2/1

HUNGÁRIA:

Újvári József 21 – Mandl (Mándi) Gyula 21, Nagy János 20 – Wéber Lajos 17/3, Kléber (Kompóti) Gábor 21, Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 21 – Varga György 16/3, Barátky Gyula 19/19, Skvarek (Sárvári) György 19/18, Hirzer (Híres) Ferenc 20/12, Titkos (Titschka, Ticska) Pál 21/6. A többiek: Kal-

már Jenő 14/3, Hauer (Héjas) József 4/1, Rebró Béla 4, Kocsis Ferenc 2, Szabó Antal (k) 1

KISPEST FC:

Dénes József 16 – Rozgonyi (Róth) Rezső 22/1, Császár (Csesznák) Jenő 20 – Keresztes Gábor 16, Purczeld Ferenc 22/1, Csendes János 19/4 – Senkey II Gyula 13, Paczolay Károly 22/4, Fürstner János 10/3, Harmath Imre 10/4, Steiner (Serényi) II Imre 21/11. A többiek: Raix Gusztáv 10, Darvas Béla 9/2, Kormos (Konyor) Lajos 9/5, Lukács István 9/4, Déri Mihály (k) 6, Sötér 3, Károlyi 2, Páli Lajos 2, Gecsey Béla 1

NEMZETI SC:

Gallina Károly 22 – Török II Tivadar 21/2, Flóra György 22 – Hossó János 21, Búza Lajos 20/1, Belcsik (Békési) Ferenc 20 – Rázsó Mór 11/2, Vadas (Weisz) Miklós 17/9, Opatá (Ormos) Zoltán 17/1, Bihámy Béla 18/7, Czétényi István 19/10. A többiek: Odry Ferenc 10/1, Szenes József 9/2, Kovács György 6/1, Bartos Béla 3, Györy II József 2/2, Horváth János 2, Lutz III József 2, Grosz István 1, Schusztér Béla 1, Szendrő János 1

PÉCS-BARANYA:

Biri János 18 – Iványi (Ivancsics) János 15, Kővári (Krebsz) József 19 – Palkó István 12/1, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 21/1, Foór János 20/3 – Kovács (Kohn) Sándor 18/1, Kautzky József 21/6, Halas Kálmán 15/5, Teszler (Tessler, Temesi) János 15/3, Kocsis József 17/2. A többiek: Rédei 11, Magyar István 9, Erdélyi Géza 8/2, Ardai (Arthaber) István 4/1, Jandala Győző (k) 4, Bors Károly 2, Táltos Lőrinc 2, Bakán József 1/2

SABARIA:

Vermes (Weinhardt) Ferenc 19 – Janzso József 16, Prém Móric 14 – Sárközi József 22, Vámos Ernő 22, Kovács I János 17 – Kovács II Károly 21/10, Hollós (Holzbauer) József 11/2, Belkó Árpád 22/5, Boda Miklós 16/2, Iglódy Imre 18/5. A többiek: Bass (Bakos) Béla 11, Borbély Gábor 9/5, Szamiszló II Zoltán 7, Gábry Károly 6, Varga Pál (k) 4, Kelemen 4/2, Horváth István 2, Szabóky Géza 2/1

ÚJPEST:

Huba Rezső 17 – Dudás Gyula 18, Fogl III József 19 – Borsányi Ferenc 22/1, Köves (Kvasz) János 11, Vig (Wilhelm) II János 17 – Török (Ströck) Albert 22/5, Avar (Auer) István 21/19, Solyom (Stofján) János 10/3, Spitz (Vörös) Illés 21/14, P. Szabó Gábor 22/16. A többiek: Sáros (Steiner) Miklós 9/4, Volentik Béla 8, Aknai (Acht) János (k) 5, Kővágó Károly 5, Possák Vilmos 4/4, Szalay Antal 4/1, Kármán I József 3/2, Ligeti (Löwy) Jenő 2, Havas (Havasköri, Schneringer) János 1, Lukács István 1/1

VASAS:

Bereczky Gábor 22 – Szemere Antal 19, Rózsa (Rottler) József 21 – Vági János 17, Burger István 17/1, Kiss Gábor 20/1 – Brunecker Ottó 22/7, Remmer Lajos 12/5, Egri Béla 20/7, Dán Vilmos 12/1, Stanczl István 22/15. A többiek: Jeney Vilmos 11/2, Jeckl István 8/1, Sós (Stróbl) Károly 8, Kuti (Kutik) Kálmán 5, Urbancsik Gábor 3, Schmiedt Ferenc 2, Jellinek Tivadar 1/1

Az 1930–1931. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Újpest FC	22	16	3	3	71:33
2. Hungária FC	22	12	6	4	67:33
3. Ferencváros	22	12	5	5	60:28
4. Bocskai FC	22	12	4	6	56:48
5. Nemzeti SC	22	8	8	6	38:38
6. III. ker. FC	22	8	5	9	40:41
7. Sabaria FC	22	8	4	10	32:40
8. Vasas SC	22	6	5	11	41:52
9. Budai 11	22	6	5	11	28:51
10. Kispest FC	22	6	4	12	40:55
11. Bástya FC	22	4	6	12	35:61
12. Pécs-Baranya	22	5	3	14	27:55

II. osztály

1. Somogy FC	22	18	2	2	108:20	38
2. Attila FC	21	18	1	2	79:12	37
3. VAC FC	22	16	2	4	66:32	34
4. Turul FC	21	14	2	5	85:32	30
5. Soroksári FC	22	14	1	7	49:30	29
6. BAK TK	22	10	2	10	57:50	22
7. Maglód FC	22	8	5	9	40:51	21
8. Tézsváros FC	22	6	2	14	35:84	14
9. Kossuth	22	5	2	15	25:48	12
10. Megyer FC	22	5	1	16	33:86	11
11. Józsefváros FC	22	4	1	17	27:101	9
12. Rákospalotai FC	22	2	1	19	17:75	5

(Az Attila–Turul 4:0 mérkőzés eredményét utóbb vesztegetés gyanúja miatt megsemmisítették. A mérkőzést később nem játszották újra.)

Osztályozó

Bástya FC–Attila FC 3:1, 1:4

Gólkirály: Vincze III Jenő (Bocskai) 20 góllal

Vincze III Jenő

Gallina (Nemzeti) ment Varga (Hungária) elől

A profi I. osztály eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Újpest	X	2:2	1:1	2:2	1:2	2:1	2:4	4:1	6:0	3:1	3:0	3:2
2. Hungária	0:2	X	1:1	5:1	3:0	1:1	3:1	6:3	8:3	3:1	3:3	7:0
3. Ferencváros	1:3	4:1	X	2:3	0:0	4:2	1:1	2:5	5:0	5:2	2:0	4:0
4. Bocskai	4:2	1:2	2:6	X	1:1	3:1	3:3	1:1	3:2	5:1	4:3	3:2
5. Nemzeti	3:5	2:1	2:2	3:1	X	1:4	2:1	0:0	1:1	5:3	1:2	2:3
6. III. ker.	1:2	0:6	1:0	4:0	2:1	X	2:0	4:1	1:0	3:3	3:1	3:2
7. Sabaria	1:3	2:3	0:1	0:2	0:0	3:2	X	3:1	1:0	1:0	1:0	3:1
8. Vasas	3:5	1:4	3:2	1:2	3:5	2:0	4:0	X	2:2	3:0	1:3	1:0
9. Budai 11	1:7	0:0	0:4	0:3	1:2	3:1	3:2	2:0	X	1:0	2:2	0:1
10. Kispest	2:6	2:1	1:2	3:1	1:1	3:3	1:1	5:3	0:4	X	2:4	4:0
11. Bástya	1:5	1:5	0:7	1:5	2:2	2:2	2:4	2:2	1:1	0:2	X	1:3
12. Pécs-Baranya	0:2	2:2	0:4	3:6	2:1	0:0	4:0	0:0	1:2	0:3	1:4	X

A nyíregyháziak repültek, a kőbányai vasutasok szárnyaltak

Sorozatban harmadszor is a Törekvés lett Magyarország amatőrbajnoka, senkinek sem lehetett kétsége afelől, hogy a vasutas klub e „kategória” legjobbjá. A csapat egyébként története során először megnyerte az egyre csekélyebb presztízssű, de mégiscsak létező Corinthian-díjat is. Éppen a Törekvés, de néhány más alakulat nagyszerű formája csak tovább fokozta az igényt, szűnjék meg a kettéválasztás, szerepeljenek együtt az élvonalban a legjobb csapatok. Hiába pártolta az ötletet olyan nagyhatalmú futballvezető, mint Fodor Henrik dr., erre ekkor még nem került sor.

A budapesti amatőrbajnokság meglepetése nem a Törekvés menetelése, hanem a magyar labdarúgás születésekor az első számú klubnak számító BTC vergődése volt. A piros-fehérek kiestek az első osztályból. „Nem érdemes folytatni, nem bírjuk az iramot a vállalati alakulatokkal” – kesergett a vezérkar.

Az országos bajnoki címért vívott negyeddöntők közül az egyikben a Törekvés az előző évi döntő másik résztvevőjével, a Bohn SC-vel találkozott, és ismét Békéscsabán. Még simábban nyert, mint 1930-ban, az akkori 4:1 után most 6:2-re. Meglepetést keltett, hogy győzni tudott a Nyíregyházi KISE, az meg még inkább, hogy a vendégcsapatból hat futballista, Kende András ügyvezető társaságában, repülőgéppel érkezett a mérkőzésre. A többiek vonatoztak.

Az elődöntők közül a budapesti szoros küzdelmet hozott, ahogyan egy évvel korábban, ismét meg kellett izzadnia a Törekvésnek a döntőbe jutásért. Regős I öngólját az öccse, Regős II kiegyenlítette, majd a 87. percben Baráth szerezte a győztes találatot. A tatabányaiak sokkal simábban győztek, Kohut és Székely egy-egy, Jánosi két góljára csak Bretsch válaszolt.

Már az elődöntők előtt nyilvánosságra került, hogy ha azokat a hazai pályán játszókat nyerik meg, július 19-én Győrben rendezik meg az országos döntőt. Valóban a Törekvés és a Tatabánya került a végjátékba, de végül Székesfehérvárra, az ARAK-pályára vitték a mérkőzést. Ennek Gallowich Tibor (a korábbi kitűnő kapus, a Tatabánya akkori edzője) örült a legjobban, aki akkor már két hónapja a fehérvári csapatot is irányította. Az első mérkőzésről (amely azért lett első, mert a döntetlen eredmény miatt meg kellett ismételni) azt írta a *Nemzeti Sport*: „A szétválasztás óta nem vívtak ilyen magas nívójú és izgalmas országos amatőrbajnoki mérkőzést. A TSC fedezetsora volt a legjobb csapatrész a pályán. A Törekvés nagyobb kultúrájú játékát egyensúlyozta (sic!) a TSC nagyszerű fizikuma, lendülete és lelkesedése.”

Először úgy hírlett, Dorogon rendezik a döntő döntőjét. Ám utána az MLSZ intézőbizottsága – miután a Törekvés tiltakozott, azzal érvelve, hogy egyszer már hajlandó volt a nyugati

A Tatabányai SC bővebb kerete

alszövetség egyik pályáján játszani, még egyszer nem akar ekkora fórt adni a Tatabányának, s főleg nem akar egy bányászcsapat ellen egy bányászvárosban pályára lépni – a Megyeri úti UTE-pálya mellett voksolt. Erre a tatabányaiak kijelentették, hogy ott nem játszanak, nem állnak ki.

Végül hajlandóak voltak játszani. Igaz, fáradtan, és akkor már érvényesült a kőbányaiak nagyobb tudása. Hozzá tartozik a teljes képhez, hogy a bíró még a Törekvés

vezetői szerint is nagy hibát követett el, amikor a 17. percben nem adta meg a tatabányai Keleti szabályos gólját. Ráadásul a Töri csak az utolsó tíz percben tette fölényessé a győzelmét.

Az amatőr játékosok akkor még valóban amatőrök voltak, a tatabányaiak közül ketten, Mente (aknász) és Jánosi (vájár) a föld alatt, a bányában dolgoztak nap mint nap. A többiek, akik között akadt fúró munkás, kisegítő, figurás, bányahivatalnok, kőműves, villanszerelő és kereskedő is, a felszínen. A csapat kapusának, idősebb Machos Ferencnek a fia később az ötvenes-hatvanas évek egyik legjobb magyar csatára lett. A csapat egyébként már évek óta együtt játszott, csak Székely számított új fiúnak. A többiek ráadásul, a már régen betelepült Zsíros és Keleti kivételével, mind tősgyökeres tatabányaiak voltak. (*Nemzeti Sport* 1931. július 24.)

A két csapat máskülönben eljutott a Corinthián-díj elődöntőjébe, ahonnan azonban csak a kőbányai vasutasok léptek egygyel tovább. Az egyik elődöntőben a Szolnoki MÁV legyőzte a Tatabányát, a másikban a Törekvés elbúcsúztatta a Celldömölki SE-t. A szolnoki döntőben a hazaiak vezetést szereztek, aztán beindult a Töri-henger.

Az amatőr válogatottnak augusztus 5-én Kozma és a BSE-ből bevalogatott későbbi nagy csillag, Cseh II egy-egy góljával 2:0-ra nyert Szófiában a bolgárok ellen. Szeptember 28-án az Üllői úton (két majdani vb-ezüstérmessel, az újpesti Szalayval és a ferencvárosi Sárosival a soraiban) 4:1-re verte a csehszlovákokat, s ezzel megszerezte az első ízben kiírt Közép-európai Amatőr Kupa második helyét. (A négyes tornát a lengyelek nyerték meg a magyarok, az osztrákok és a csehszlovákok előtt.) 1931-ben már új sorozat kezdődött, ebben a lengyeleket a románok váltották. Tavasszal a magyar csapat 6:2-re kapott ki az osztrákoktól (Grazban), 3:0-ra a csehszlovákoktól (Pardubiceben). Ugyanakkor barátságos mérkőzésen 5:2-re nyert utóbbiak ellen Pozsonyban.

A Salgótarjáni SE a Gólián-vándordíjjal

A magyar (sötét ingben) és a lengyel amatőr válogatottnak

BLASZ, amatőr I. osztály. 1. Törekvés

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ: 1. Bohn SC

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály: 1. Pécsi VSK

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Salgótarjáni SE 30, 2. Diósgyőr-VTK 25, 3. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 21, 4. Miskolci VSC 20, 5. Ózdi VTK16, 6. Sátoraljaújhelyi AC 15, 7. Diósgyőri AC 15, 8. S. MÁV 15, 9. Lehel 13, 10. Gyöngyösi AK 10

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Nyíregyházi KISE 42, 2. Nyíregyházi TVE 42, Debreceni KASE, 40, 4. Debreceni VSC 37, 5. Kisvárdai SE 31, 6. Debreceni EAC 31, 7. Püspök-ladányi MÁV TK 24, Debreceni TE 23, 9. Nagykállói SE 20, 10. Debreceni MTE 19, 11. Debrece-ni Textilgyár SC 16, 12. Nyíregyházi ÖTSE 15, 13. Mátészalkai TSE 15, 14. Nyíregyházi MTK 7. (A Mátészalkától egy pont levonva.)

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Dunakeszi Magyarság

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Tatabányai SC

Országos amatőrbajnokság

Negyeddöntők. Bohn SC–Törekvés 2:6, Pécsi VSK–Nyíregyházi KISE 1:2, Tatabányai SC–Salgótarjáni SE 3:0, a Dunakeszi Magyarság erőnyerő

Elődöntő: Törekvés–Nyíregyházi KISE 2:1 (Bihari úton), Tatabánya–D. Magyarság 4:1 (Tatabányán)

Döntő

Törekvés–Tatabányai SC 2:2 (1:1)

1931. július 19., Székesfehérvár, 2000 néző. Jv.: Klug

Törekvés: Szollár – Gergely, Mészáros I – Keszei I, Regős I, Dankó – Nemes, Regős II, Keszei II, Déri, Baráth

Tatabányai SC: Machos – Petrovics, Horváth – Jahn, Mente, Risóczky – Jánosi, Keleti, Székely, Zsíros, Kohut

Gólszerzők: Székely (12.), Déri (13.), Jánosi (53.), Keszei II (78.)

Törekvés–Tatabányai SC 4:0 (1:0)

1931. július 26., Újpest, 2000 néző. Jv.: Mikolovich

Törekvés: Szollár – Gergely, Mészáros I – Keszei I, Regős I, Dankó – Nemes, Regős II, Keszei II, Déri, Baráth

Tatabányai SC: Machos – Petrovics, Horváth – Jahn, Mente, Risóczky – Jánosi, Keleti, Székely, Zsíros, Németh

Gólszerzők: Baráth (29., 80., 83.), Déri (90.)

Corinthisán-díj

Döntő

Törekvés–Szolnoki MÁV 4:1 (2:1)

1931. június 28., Szolnok, 1000 néző. Jv.: Mikolovich

Törekvés: Szollár – Gergely, Mészáros I – Keszei I, Regős I, Dezső – Nemes, Regős II, Keszei II, Déri, Baráth

Szolnok: Ágai – Czakó, Dracskó – Horváth, Tasi, Bujáki – Mészáros, Riskó, Fóris, Fajankovics, Sánta

Gólszerzők: Czakó (6. – öngól), Fóris (14.), Baráth (44.), Regős II (74., 85.)

Kiállítva: Dracskó (75.)

A nagy ásitás utolsó arcfintora és a százszázalékos Fradi

A hosszú évtizedek távlatából rácsodálkozhat a krónikás: a Ferencváros az addigi idők legmeggyőzőbb teljesítményével, minden mérkőzését megnyerve, a százgólos álomhatárt is elhagyva szerezte meg a bajnoki címet – 1932 nyarán mégsem a zöld-fehérek ünneplésével volt tele a hazai sportsajtó.

Szinte semmi sem volt jó... Vészharangokat kongattak. „A magyar futball új rendszerét parancsolólag írják elő az utolsó hetek sorozatos sikertelenségei. Futballunk üzletpolitikája megbukott. Elcsigázott csapataink sorra kudarcot vallanak a nemzetközi porondon. Azzal, hogy a Fradi kiesett a KK első fordulójában, 40-50 000 pengőtől esett el, ennyit kereshetett volna, ha legalább a döntőig menetel” – írta a *Nemzeti Sport* 1932. július 1-jén. A lap egymás után szólaltatta meg a külföldről hosszabb-rövidebb időre hazatért szakembereket, például a Mexikóból érkezett Pozsonyi Imrét, vagy az Olaszországban sikerrel dolgozó Révész Bélát, akik egytől egyig változásokat szorgalmaztak. Egyre egyértelműbb igénnyé vált a „nyílt rendszer” bevezetése, azaz a profik és az amatőrök közötti szervezeti korlátok lebontása. A BEAC amatőrcsapata például jelentkezett is, hogy szívesen vállalná a hivatásosak közötti szereplést. Már évek óta mondogatta mindenki, hogy a Törekvés a nagy hármason kívül bármelyik profi csapattal versenyre kelhetne, vagy, hogy az egyébként nem kifejezetten a klasszikus amatőrség iskolapéldájának tekinthető Bohn SC felvenné a versenyt bármelyik vidéki profi klubbal.

A másik sokszor citált kérdés alapja egy rossz jogszabály volt, amely megtiltotta a középiskolásoknak, hogy társadalmi egyesületekben futballozzanak – maradt nekik a KISOK-bajnokság. Akadtak olyan véleményformálók, akik közölték: nagyon sokat veszít ezzel a rendelettel a fut-

A templom egerei

Az első tavaszi forduló után a középblokknak nevezett, tulajdonképpen a három nagycsapat mögötti egyesületek képviselői összeültek, s megállapították, hogy a mérkőzések katasztrofálisan gyenge bevételt hoztak. Ülést hívtak össze, amelyen javasolták az összes I. és II. osztályú profi klubnak, hogy szüntessék be a működésüket. Úgy vélték, elviselhetetlenné váltak a terhek, a költségeket a közönség elszegényedése miatt megcsappant bevételek nem tudják fedezni. A Pécs-Baranya a második vonalban már a tavaszi nyitó fordulóban is felfüggesztés alatt játszott, mert a tartózásait nem tudta kiegyenlíteni. A rajt előtt a Somogy FC nyolc játékosa sztrájkjal fenyegetőzve felszólította a vezetőséget az elmaradt fizetésük rendezésére. A Sabaria előbb csak a Magyar Kupától kényszerült visszalépni, aztán nem tudta befejezni a bajnokságot, áprilisban a PLASZ kizárta. Reichard Ottó, a Nemzeti SC elnöke március első napjaiban vészjósoló nyilatkozatot fogalmazott meg: „Előbb-utóbb kénytelenek leszünk beszüntetni a profi futballt. Annál is inkább, mert most már világosan látható, hogy a felsőbb hatóságok vagy nem veszik észre, vagy nem hiszik el, hogy a profi futballnak komoly és sürgős segísége van szüksége. Akár hiszik, akár nem, a vasárnapi kettős mérkőzés négy résztvevőjére fejenként 223 pengő bevétel jutott.” Fodor Henrik dr., a Hungária futballvezére, egyben a profi alszövetség főtítkára egyetértve hozzátette: „Semmi remény sincs arra, hogy a

A Ferencváros bajnoksapata. Állnak (balról): Takács II, Turay, Bukovi, Lyka, Korányi, Toldi, Takács I, Berkessy. Elöl: Táncos, Amsel, Kohut

ball, az intelligens utánpótlásról mond le... Hasonlóan nyilatkozott a magyar labdarúgás első harminc évének legremekebb balszélsője, Borbás Gáspár dr. is. (*Sporthírlap* 1932. június 3.) Megjegyzendő: természetesen annak semmilyen akadálya nem volt, hogy aztán a középiskola elvégzése után valakit leigazoljon egy élklub, ám addigra az illető éveket veszített.

Sokkal kevesebb vitát szült a bajnoki végeredmény: egyértelmű volt a Ferencváros sikere. De amennyire nagy teljesítmény volt a 22 bajnoki találkozó mindegyikének megnyerése, olyan kevés hiányzott ahhoz, el se kezdődjön a sorozat!

1931. szeptember 6-án, az Üllői úti pályán a közönség kirívó sportszerűtlenségre ragadtat-

hatóságok a tavaszi idény során megértőbb magatartást tanúsítsanak. Ha rajtam múlna, én a legradikálisabb lépésektől sem riadnék vissza.” Jegyezzük meg, az lett volna a csoda, ha a nagy gazdasági világválság kellős közepén ez másként történt volna.

A Nemzeti Sport ugyanakkor úgy látta, hogy az OTT, a legfelsőbb sporthatóság addig nem fog lépni, ameddig a futball maga el nem végez bizonyos átépítő munkát. A sportlap hat programponjtjából kettő (az adók, illetve általában a közterhek ügye, valamint az 50 százalékos vasúti kedvezmény visszaállítása) valóban az államtól függött. Ám a további négy nem. A labdarúgásnak minél hamarabb lépni kellett (volna) a Nemzeti Bajnokság felállítása (vagyis az amatőr és a profi csapatok egységes ligája), a vegyes rendszer (profi és amatőr játékosok együttes szerepeltetése), a belső leépítés (kisebb létszámú apparátus) és a szabályok a sportszerűtlenség szellemében való átdolgozása irányába. (Nemzeti Sport 1932. március 2.)

A profi szövetség március 7-én munkához látott, „megkezdte a profirendszer lebontását és a jövő évi vegyesbajnokság építését”. Úgy tervezte, hogy akár 11 amatőr játékos is kiállhat egy csapatban, s hogy nem lesz játékoszerződtes. Hiába tárgyaltak egész tavasszal, hiába született nagyon sok kérdésben egyetértés, lényegében nem lett belőle semmi. Pontosabban: akkor még nem lett belőle semmi. Hiszen amatőrcsapatok először 1935 őszétől játszhattak a legerősebb osztályban.

ta magát: hülyézni kezdte a kor egyik legjobb bíróját, Iváncsics Mihályt. Aztán nem is akarta abbahagyni, hiába vezetett már 3:1-re a csapata a III. ker. FC ellen. A játékvezető megunt a sértegetéseket, s bevonult az öltözőbe. A csapatok egy ideig kint maradtak a pályán, aztán vezetőik utasítására az óbudaiak is levonultak. Néma csönd lett a tribünökön, megérezte a publikum, hogy baj lehet. Iváncsics körülbelül tíz perc után visszajött, s jelezte, hogy hajlandó továbbvezetni a mérkőzést. Akkor viszont a vendégek makacsolták meg magukat, s köölték, nem kötelesek folytatni a találkozót, mivel a játékvezető félbeszakította a mérkőzést, s már régen letelt a tízperces várakozási idő. Negyedórán keresztül győzködtek a fradisták a vezetőiket, hogy küldjék vissza a csapatukat a pályára. Végül győzött a sportszerűség, s az ötvenperces második féldőben a Fradi még jobban megszórta a III. ker. FC-t. A vége 7:2, a nagy sorozat méltó indítása lett –, de ha nem hajlíthatóak az óbudai vezetők...

Cseh II kapuba talál a Hungária–Nemzeti bajnokin

Különben nagyon jól kezdte a bajnokságot a Ferencváros, ám az Újpest eleinte hasonlóan jól vette az akadályokat. Az első négy mérkőzését mindkét csapat megnyerte, a lila-fehérek például 5:0-ra kiütötték a Hungáriát a saját pályáján. Később is csak Debrecenben, a nekik a mumust jelentő Bocskai ellen botlottak meg (1:1), így mindössze egyetlen veszített ponttal készültek a Ferencváros elleni, november 22-i rangadóra.

Közben a Fradi szállította a győzelmeket, Takács II pedig szórta a gólokat. A rangadó előtt 20 góllal állt a góllövőlista élén. Az első nyolc fordulóban annyiszor talált a kapuba, ahányszor Vincze III Jenő, az előző idény gólkirálya a teljes 1930–1931-es idényben! Akadt benne fura gól is. Szombathelyen, a Sabaria ellen „Takács II József a nyolcvanhatodik percben, 1:1-nél le sről szerezte a fővárosiak második gólját, míg Toldi Géza a kilencvenegyedik percben állította be a

A világelitbe tartozott a sokat szidott magyar futball

Ivan Sharpe angol futballszakíró összeállította a kontinens futballnemzeteinek rangsorát. Szerinte az erőssorrend a következő volt 1932 elején: 1. Ausztria, 2. Magyarország, 3. Olaszország, 4. Csehszlovákia, 5. Németország, 6. Spanyolország, 7. Franciaország.

Francia kollegája, bizonyos Pfefferkorn teljes európai listát adott, tekintetbe véve a brit sziget futball-sportját is: 1. Skócia, 2. Anglia, 3. Ausztria, 4. Olaszország, 5. Csehszlovákia, 6. Magyarország, 7. Spanyolország, 8. Németország, 9. Románia, 10. Jugoszlávia.

A Sporting nevű párizsi sportlap a dél-amerikaiakat is beillesztette a maga listájára: 1. Skócia, 2. Anglia, 3. Uruguay, 4. Brazília, 5. Argentína, 6. Ausztria, 7. Olaszország, 8. Magyarország, 9. Csehszlovákia, 10. Spanyolország. (Nemzeti Sport 1932. január 17.)

végeredményt. Akkoriban ugyan nem volt szokásban az ilyesmi, Majorszky Ferenc játékvezető mégis hosszabbított, mivel egy, a nézők közé szálló labdát a szurkolók lassan dobták vissza...” (Dénes Tamás–Lakat T. Károly–Hegyi Iván: *Az otthon zöld fűvén*)

Majorszky egyébként a Hungária elleni örökrangadón is megsegítette a zöld-fehéreket: tizenegyest ítélt, noha Barátky Gyula mellé vitte el a labdát Toldi Géza elől. Másnap a következő hirdetés jelent meg a *Nemzeti Sport*-ban: „Szemüveget a bírónak Chmura látszerésztől!”

Az Újpest elleni győzelem simább volt, s különleges: ez volt az ősz egyetlen bajnokja, amelyet a Fradi ellenfele megúszott a kis Taki gólja (vagy leginkább góljai) nélkül. Az utolsó 1931-es fordulóban a kaposvári Somogynak például hármat rámost be, miközben Szedlacsik, Kohut és Tancos is rúgott egyet-egyet. A Fradi 55:11-es gólaránnyal, 5:1-es átlaggal zárta az őszt: no, meg hárompontos előnnyel az Újpest előtt.

Akkor már a *Nemzeti Sport* is elismerte Blum Zoltán csapatának teljesítményét: „Az őszi évad hőse a Ferencváros”.

A tavaszié is az volt, noha „csak” ötven gólt szerzett, igaz, mindössze hetet kapott. Ami ennél is lenyűgözőbb: mind a két nagy vetélytársát, az Újpestet és a Hungáriát is öt-öt gólt szerezve intézte el. (Utóbbi meccs a győzelem ellenére sem volt örömteli: aznap temették Malaky Mihályt, a Fradi első nagy futballvezérét.)

Minden simának tűnt, de a III. ker. FC elleni bajnoki meccsekkel nem volt szerencséje a Fradinak az idényben. A május 29-re kiírt találkozó a 11. percben félbeszakadt a vihar miatt – mondták is „mindentudó” társai a jobbszélső Tancosnak, hogy „Misi, már megint eláztál...” –, aztán két nappal később újrajátszották. Az érettségijére készülő Toldi Gézát nem vetette vissza a tanulás: két góljával ő volt a mezőny legjobbjá. Fejese hozta az idény századik Fradi-gólját a bajnokságban.

Az utolsó fordulóban a Budai 11 ellen már csupán az volt a kérdés, hogy makulátlan teljesítménnyel zár-e Blum Zoltán csapata. A fekete-fehérek ugyan megszerezték a vezetést, de Takács II duplája és az alig egy héttel a vizsgái előtt álló Toldi újabb találata meghozza a győzelmet – és a százszázalékos bajnokságot.

A Ferencváros 105 adott gólja a 12-es mezőnyben 4,77-es átlagnak felel meg. Az 1919–1920-as idényben az MTK 113 gólt lőtt, de 15-ös mezőnyben, így a gótlátága „csak” 4,035 volt. A magyar futball történetében tehát a százszázalékos Fradinál csak a kék-fehérek csodálatos Konrád II (Braun), Orth, Schaffer, Schlosser, Szabó csatársora termelt több gólt az 1917–1918-as Hadibajnokságban. A 22 mérkőzésen elért 147 gól, a 6,681-es átlag örökre megdönthetetlen csúcsmarad.

A zöld-fehér gárda egyeduralkodó volt az 1931–1932-es idényben, ez jól kiolvasható a *Nemzeti Sport* 1932. június 15-i értékeléséből: „Mint valami nagy ásitás utolsó arcfintora, olyanféleképpen múlt ki az ideji bajnokság. Vértelen, tűz és mozgalmasság nélküli volt. Az őszi csatározások után a Ferencváros az élre állt, s ott maradt végig. Ott állott olyan szilárdan, még csak megingatni sem tudta egyetlen ellenfele sem. De kialakult mögötte is a sor: Újpest, Hungária, Bocscai, III. ker. FC. Ez leginkább akkor változott, ha átmenetileg valamelyik csapat többet játszott riválisánál.

Minden más ok mellett ebben kell látnunk azt a csekély érdeklődést, azt a részvétlenséget, amit a futballal szemben tapasztalnunk kellett a lefolyt bajnoki évben.

A részvétlenséget a Ferencváros tudta csak némileg megtörni. Nem először történik meg

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

a magyar futballban, hogy a zöld-fehérek újat hoznak. Az 1910-es években is, a szétválasztás után is, ebben az esztendőben is olyan tulajdonságokat ragyogtattak, amelyek föléje emelték a csapatot a vetélytársaknak. Egyetlen szépséghibája van csak a Ferencváros nagy előretörésének: az, hogy a mögötte lévők igen messze elmaradtak tőle. Tudásban, egységben, képességekben és szellemben egyaránt. Ez a szépséghiba nem a Ferencváros bűne, hanem a többieké.

Ezért nem tudjuk megmérni a Ferencváros erejét, ezért nem tudjuk biztosan, hogy a Ferencváros kivételesen nagy és eddig nem ismert bajnoki sikere alapja lehet-e a további nemzetközi sikereknek. Ha azt keressük, hogy a Ferencváros mellett melyik csapatunkat illeti nagy dicséret, akkor jóformán kár kutatni. Az a nyolc pont, ami az Újpestet elválasztja a zöld-fehérektől, magáért beszél. Az a kilenc pont, amit a Hungária vesztett a pontvesztesség nélkül álló Ferencvárossal szemben, túlságosan élesen magyarázza a Ferencváros nagy fölényét. Az Újpest is, a Hungária is a régi egység széthullását élte ebben az évben. Ha a három nagy csapatot egymás mellé állítjuk, azt kell mondanunk, a Ferencvárosban a nagyobb egység, a jobb összeforrottság a döntő tulajdonság, ami a másik kettő fölé helyezi. Ennek a két tulajdonságnak az alapja a fényes halvesor.”

A Sabaria haláltusája

1932. április 26-án mondta ki a profi szövetség, hogy az alapszabály 44. paragrafusa értelmében a Sabaria nem vehet tovább részt a bajnokságban. Vita bontakozott ki arról, hogy megsemmisítsék-e a szombathelyiek lejátszott találkozóinak eredményét, mert az ellenük pontot szerettek ezzel hátrányba, a pontvesztők előnybe kerültek volna. Végül úgy döntöttek, a pályán elért eredményeket beszámítják a táblába, hacsak nem döntenek azok osztályozóról. Tárgyalták a Sabaria anyagi ügyeit is, minden egyesületnek jeleznie kellett, milyen követeléseket támaszt vele szemben. A futballisták közül Iglódyt még a verdikt előtt eladta a Sabaria a Hungáriának, a jobbszélsőt április utolsó napjaiban követte Szaniszló II és Somogyi is. Weinhardt-Vermet, a korábbi válogatott kapust a Nemzeti igazolta le a szezon hajrájára. Szaniszló II egyébként egyike volt annak az öt játékosnak (a másik négy: Belkó, Janzsó, Kovács II és Sárközi), akiknek az eladását a PLASZ szövetségi engedélyhez kötötte. E tárgyan megállapítottak egy minimumösszeget, s kikötötték, hogy az eladás után ennek kétharmadát a klub köteles befizetni a PLASZ-nak,

a tartozások kiegyenlítésére. Ez volt az első alkalom a profi korszakban, hogy egy csapat csődbe ment, s nem tudta befejezni a bajnokságot. (Nemzeti Sport 1932. április 27.)

A szombathelyi Sabaria tizenegye

Valóban, szinte végig tündökölt a fiatal, Lyka II Antal, Sárosi György és Lázár Gyula alkotta fedezetsor, de nagyszerű jegyet érdemelt a teljesítményére Takács II József és az ősz derekáig sérült Toldi Géza is. A „kis Taki” hiába szerzett 42 gólt, többet, mint a három nagy csapaton és a 43-ig jutó Bocskain kívül bármelyik alakulat a mezőnyben (!), az idény során mindössze egy mérkőzésre fért csak be a válogatottba. A Fradi tulajdonképpen 13 játékosal vívta ki a nagy diadalt, csak a kapusposzt, és Toldi sérülése miatt az egyik belsőcsatár helyén változtatott vagy kényszerült változtatni Blum Zoltán edző.

Vidám ferencvárosiak vonatútjuk előtt

A többiek közül Papp Lajos Lászlónak két, Bukovi Mártonnak és Berkessy Elemérnek, a két rutinos harcosnak egy-egy meccs jutott. Bukovi a Somogy ellen 10:1-re megnyert találkozóra szállt be. Nem is akárhogyan: remekelt, a találkozó végén a szurkolók a vállukon vitték be az öltözőbe.

A *Nemzeti Sport* 1932 nyarán is pályázatot írt ki az olvasóinak, tudakolva, szerintük melyek voltak a bajnokság kimenetelét leginkább befolyásoló tényezők. A győztes, Lichtmann Imre a IX. kerületi Lónyai utcából, egy különleges matematikai képletet küldött be: „A Ferencváros futballgépezete + a hanyatló játékeréjű, sérülésekkel és kapkodó összeállításokkal sújtott Újpest és Hungária + a rég várt fejlődés helyett stagnáló III. ker. FC és Bocskai + súlyos gondokkal küzdő, letört kiscsapatok = a favoritgyőzelmeknek, nivótlan mérkőzéseknek, megsemmisítően fölényes elsőségeknél, a közönség erős csökkenésének, új rendszer iránti sóvárgásnak az esztendeje.”

Kisfiúk kedvéért

A Ferencvárosi Vasutasok csapatának kezdeményezését az első osztályú profi klubok közül először az Újpest, majd a Hungária és a miskolci Attila is átvette: ingyen mehettek be a mérkőzésekre a 120 centiméter alatti kisfiúk. A kisebb budapesti pályák közül már nem kellett belőgni a srácoknak a BEAC-, a Gubacsi úti, az OTE-, a Testvériség, az UMTE-, a III. ker. TVE-, a MÁV Előre-, a TTE- és a BTK-pályára. További kis klubok 10-20-30 filléres gyerekjegyeket bocsátottak ki. Vidéken a Pécs-Baranya sporttelepe és Győr összes pályája ingyen várta az ifjú legényeket. (Nemzeti Sport 1932. április 18.) A sportnapilap akkoriban 20 fillérbe került.

1926
1927
1928
1929
A második helyezett, Breuer Béla (VII. kerület, Elemér utca) szerint a többiek voltak kirívóan gyengék, nem a Fradi nagyon jó: „Legelőször az egész bajnoki mezőny nivósüllyedése és csak másodsorban a friss erő (Sárosi), a megizmosodott Fradi-szellem, stb. a rekordbajnokság fő oka. Az Újpestnél a centerhalfhiány, az új, nem egészen bevált játékosokkal való kísérletezés bontotta meg a csapat erejét. A Hungáriában az egész profiérán át mutatkozó bizonytalanság tart még mindig. Bocskai: kizárólag száraz talajra felépített játéktudással nem lehet bajnokságra aspirálni”

1930
1931
1932
A harmadik helyezett Herczegh Pál (Debrecen, Huszár Gál utcai főgimnáziumi tanuló) a Bocskai városából került ki. Az ifjú pályázó vagy nem kedvelte túlságosan a város a nagy hármasmögé felzárkózott csapatát, vagy dicséretes távolságtartást feltételező objektivitással ítélkezett: „A Ferencváros példátlan sikerének titka a játékos és vezető közt uralkodó lelki összhang, a csapat egysége, a fiatal tehetségek szóhoz juttatása, a fedezetsor – főleg Sárosi – ereje, végül a többi csapat hanyatlása. Az Újpest kudarca középfedezetének folytonos cserélésében, de legfőképpen csatársora gyengeségében rejlik. A Hungária elerőtlenedését a megbetegedések miatti állandó csapatfelforgatásban kereshetjük. A Bocskai szerepe: ragyogó eredmény után igen gyenge teljesítmény, ez pedig az állóképesség hiánya, aminek bajnokjelölnél nem szabad előfordulnia.” Más aspektusból bírálta a Bocskait Jarnisák József, kiskunfélegyházai polgári iskolai tanár: „A csapatban kevés a debreceni, sok a pesti, de nem a javából.” (*Nemzeti Sport* 1932. június 24.)

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

A BLASZ-bajnokság amatőrje a válogatottban

1933
1934
1935
1936
1937
1938
Elfogadható őszt követően gyenge tavaszt élt meg a magyar válogatott. A csehszlovákok és a svédek elleni győzelmek között a rossz bíró bűnéül rótták fel az alakuló Wundermannschaft elleni döntetlent. Az olaszok elleni szoros vereség ugyan papírformaszerű volt, de világossá tette: a futottak között lesz ebben a szériában a magyar csapat az Európa Kupában. Az egyiptomi döntetlent követő, meglepően magabiztos prágai diadal után ellenben hatalmas pofont jelentett a hatgólos bécsi vereség és a svájci bukás, s Toldi Géza elrontott büntetője miatt csalódást

Az olaszok fasiszta karlendítéssel üdvözlik a publikumot

okozott a Squadra Azzurra elleni hazai döntetlen is.

Szeptemberben a magyar csapat szép győzelmet aratott a csehszlovákok elleni, Üllői úti találkozón. A vendégeknél Plánička védett, Burgr játszott jobbháttvédet, Pešek-Kada volt a középfedezet (a kor egyik legjobb játékosa volt ezen a posztton), elől pedig a Svoboda, Silný, Puč belsőhármas játszott –, de ez is kevés volt a jól futbal-

lozó magyarok ellen. Az Aknai – Dudás, Mándi – Borsányi, Sárosi, Lázár – Markos, Avar, Kalmár, Turay, Hirzer tizenegy az első negyedőrában pazar játékot produkált. Turay és Avar találataival kétfőlős előnybe került a magyar csapat, sőt, aztán Kalmár Jenő csodálatos felhőfejesével már 3:0-ra alakult az állás. Ez is lett a végeredmény, már nem esett több gól. Érdekes, hogy Aknai, alighogy hazatért Svájcból, egyetlen bajnoki meccsel a háta mögött máris helyet kapott a válogatottban.

A csehszlovákok elleni barátságos találkozót már egy tétmérkőzés követte. Október 4-én az Európa Kupáért tusakodott a magyar és az osztrák együttes. A Máriássy Lajos dr. által irányított, Aknai – Mándi, Dudás – Borsányi, Sárosi, Lázár – Drössler, Avar, Turay, Spitz, P. Szabó összeállítású tizenegy 32 000 néző előtt csak Zischekkel, a formálódó Wundermannschaft jobbszélsőjével nem bírt, ő szerezte a vendégek mindkét gólját. Meg a bíróval, Bauwens doktorral. Máriássy kapitány hat újpesztit játszatott, közülük ketten, P. Szabó és Spitz gólt is szereztek. A meccs kis híján botrányba fulladt, a német bíró – aki, noha a kor futballéletének egyik legelismertebb figurája volt, utána hat évig nem vezetett mérkőzést a magyar válogatottnak – alig úszta meg, hogy a pályára betóduló nézők ne vegyenek rajta elégtételt. A találkozó utáni banketten mindkét fél a másikat szidta, s még a szokásos ajándékosztás is elmaradt...

Mindössze 13 000 néző volt kíváncsi a novemberi, svédek elleni mérkőzésre az Üllői úton. Spitz és Rydell a 3. és a 9. percben szerzett egy-egy gólt, aztán a folytatásban Avar István, becenevén Ricsi jelentette a különbséget: két gólt is jegyzett. Az Újvári – Dudás, Korányi – Lyka, Sárosi, Lázár – Fenyvesi, Avar, Turay, Spitz, Hirzer összeállítású csapatból a találkozó után már 9 válogatott meccsnél és 15 gólnál tartó Avaron kívül a hungáriás balszélső játszott kiválóan. Érdeemes megjegyezni, micsoda remek futballista volt a svéd gólszerző, Sven Rydell! A 43 válogatott mérkőzésén 49 gólt szerzett, s ezzel még 2014 márciusában is vezette hazája örök-gólranglistáját, eggyel megelőzve a több mint kétszer annyi mérkőzésen szerepelt Zlatan Ibrahimovicot. Válogatottbeli karrierje során éppen ez a budapesti volt az utolsó, idegenbeli találat.

A decemberi, torinói találkozó a vereség ellenére is Avar Ricsi nagy meccse volt. Kétszer egyenlített, előbb Libonatti, majd Orsi gólját egalizálta, de a harmadikra már nem jutott idő. Cesarini a 90. percben vette be Újvári kapuját. Már egy új korszakot jelzett, hogy Torinóban a házigazdák mindhárom gólját dél-amerikai születésű, még pontosabban argentin játékos, Julio Libonatti, Raimundo Orsi és Renato Cesarini szerezte. A 3:2-es vereséget szenvedő magyar együttes a következő összeállításban szerepelt: Újvári – Dudás, Kocsis – Borsányi, Sárosi, Lázár – Titkos, Takács II, Kalmár, Avar, Hirzer. Avar 1931-ben hét mérkőzésen 13 gólt szerzett a válogatottban.

Gyenge játékot hozott a februári, kairói fellépés. A Máriássy Lajos dr. által irányított csapat kicsit tartott a meccstől, ugyanis ez volt a két ország első hivatalos randevúja az 1924-es párizsi olimpia „egyiptomi csapása” óta. A 6500 néző előtt játszott találkozót a kor egyik legjobb bírója, az olasz Barlassina vezette. A magyar csapat az Újvári – Mándi, Dudás – Borsányi, Kalmár, Lázár – Tancos, Avar, Turay, Toldi, Hirzer összeállításban játszott. A mérkőzésen nem esett gól.

Sokkal jobban sikerült a következő fellépés. A magyar legénység március 20-án 3:1-re legyőzte a csehszlovákokat, ami azért volt nagy szó, mert előtte harminc éven át nem tudott nyerni nemzeti tizenegyünk Prágában. Az összecsapás a második félidő közepén dőlt el, nyolc perc alatt született a három magyar gól. Az első Turay József, a harmadikat Toldi Géza lőtte, a középsőt pedig Závodi-Zavadszky István, a MÁVAG csatára, a későbbi válogatott játékos, a tra-

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

A magyar válogatott 1931-ben. Állnak (balról): Gallina, Barátky, Mandl, Turay, Lyka, Kalmár, Dudás Gy., Korányi, Táncos, Titkos, Újvári. Térdeknek: Kléber, Steiner

gikus sorsú Zavadszky Gábor nagyapja. Tudomásunk szerint övük az egyetlen unoka, nagyapa kapcsolat a magyar labdarúgó-válogatott történetében. A debütáns egyébként a BLASZ bajnokságában, az amatőrök között az idény végén a hatodik helyen végzett MÁVAG-ból kapott meghívást a legjobbak közé. A magyar válogatott a következő összeállításban játszott: Szabó – Dudás, Kocsis – Borsányi, Kalmár, Lázár – Závodi-Zavadszky, Cseh II, Turay, Toldi, Titkos. „Prága várát is bevette a magyar football” – írta a mérkőzés másnapján a *Nemzeti Sport*.

Egy hónappal később a napfényes ég hirtelen beborult. Az osztrákok a két válogatott 1902 óta íródó közös történetének legnagyobb pofonját adták válogatottunknak. A 8:2-es vereséghez hasonló hatgólos különbséggel még egyszer, 1927-ben kaptunk ki, de akkor kevesebb volt a kapott gól. A magyar csapatnak semmi nem sikerült, az osztrákoknak pedig minden – nem csoda ez utóbbi, hiszen azt a gárdájukat Wundermannschaftnak nevezték. Takács I Gézát, a népszerű Mari nénit, annyira megviselte a vereség, hogy a meccs után az öltözőben szívgyörcsöt kapott, elájult. Egy szegedi szurkoló, Strauck Károly három héten át gyalogolt városából Bécsbe, hogy aztán magyar gólokat láthasson a Hohe Wartéban. Látott is ketőt, meg nyolc osztrákot. Noha a kor akkori nagymenői közül Avar, Borsányi, Dudás, Markos és a fiatal Sárosi György sem játszott, a csapat egyáltalán nem volt gyenge: Szabó – Takács I, Mándi – Lyka, Kalmár, Lázár – Závodi, Cseh II, Turay, Toldi, Kohut. Mégis „nyolcast kapott a kereke”. A gólok közül Schall négy, Sindelar három, Gschweidl egy gólt szerzett, mindkét magyar találatot a másodszor válogatott Cseh II lőtte. Birlem, a német játékevezető kiállította Toldit és Lykát is, de nem ezért kaptunk ki, csak 2:6 után fogatkozott meg a magyar csapat. A mi szempontunkból a lehető legrosszabbul sikerült a két együttes hetvenedik egymás elleni mérkőzése.

Három nap híján két évvel a 0:5 után az olaszok visszatértek Budapestre, Európa Kupa-mérkőzést játszani. Akkor már hét éve nem tudtak nyerni a magyarok a Squadra Azzurra ellen, sőt az előző három találkozón 12 gólt kaptak. A magyar csapat balszélsője, Hirzer Ferenc hat évvel korábban a Juventusszal nyert olasz bajnoki címet. A vendégek már a negyedik percben vezetést szereztek Raffaele Costantino révén, Toldi Géza a féldíó utolsó percben büntetéből kiegyenlített. Sőt, a Fradi balösszekötője akár meg is nyerhette volna a mérkőzést a második féldíóban, de az újabb tizenegyest a későbbi világbajnok, Gianpiero Combi

Lázár Gyula (Ferencváros)

kivédte. A magyar válogatott (Háda – Kalmár, Dudás – Borsányi, Sárosi, Lázár – Titkos, Cseh II, Turay, Toldi, Hirzer) 1:1-es döntetlent ért el. Jó eredménynek számított: 1928 és 1939 között a két válogatott 12 meccset vívott, de ezen kívül csak egyszer nem az olaszok nyertek. Háda József e találkozón debütált a válogatottban, Hirzer ellenben soha többé nem játszott a címeres mezben. Kalmár Jenő ugyan ifistaként játszott balhátvédet az Ékszereszek csapatában, mégis váratlan volt, hogy szélsőhátvédként kapott szerepet.

Fájó vereséggel zárult a hosszúra nyúlt szezon: Európa Kupa-mérkőzésen 3:1-re kikapott Bernben a magyar válogatott. A Háda – Kalmár, Dudás – Borsányi, Sárosi, Lázár – Ströck, Avar, Turay, Toldi, Titkos tizenegy a nevek alapján nagyon erős volt, de ezen a napon roppant rosszul futballozott. Az első félidő nem hozott gólt, a másodikban von Känel, Passello és Abegglen III is bevette Háda József hálóját. Még a becületgölt is svájci szerezte, Weilerről került saját kapujába a labda.

1931. szept. 20.	Bp., Üllői út	CSEHSZL.	3:0 (3:0)		Turay, Avar, Kalmár
1931. okt. 4.	Bp., Hung. út	AUSZTRIA	2:2 (1:0)	Európa Kupa	P. Szabó, Spitz
1931. nov. 8.	Bp., Üllői út	SVÉDO.	3:1 (2:1)		Spitz, Avar 2
1931. dec. 13.	Torino	OLASZO.	2:3 (0:1)	Európa Kupa	Avar 2
1932. febr. 19.	Kairó	EGYIPTOM	0:0		
1932. márc. 20.	Prága	CSEHSZL.	3:1 (0:0)		Turay, Závodi, Toldi
1932. ápr. 24.	Bécs	AUSZTRIA	2:8 (2:4)		Cseh II 2
1932. máj. 8.	Bp., Hung. út	OLASZO.	1:1 (1:1)	Európa Kupa	Toldi
1932. jún. 19.	Bern	SVÁJC	1:3 (0:0)	Európa Kupa	öngól (Weiler)

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

9 mérkőzésen: Lázár Gyula (Ferencváros)

8 mérkőzésen: Dudás Gyula (Újpest), Turay József (Ferencváros)

7 mérkőzésen: Borsányi Ferenc (Újpest), Kalmár Jenő (Hungária)

6 mérkőzésen: Avar István (Újpest), Sárosi György (Ferencváros)

5 mérkőzésen: Hirzer Ferenc (Hungária), Toldi Géza (Ferencváros)

4 mérkőzésen: Mándi Gyula (Hungária), Titkos Pál (Hungária)

3 mérkőzésen: Cseh II László (Hungária), Újvári József (Hungária)

2 mérkőzésen: Aknai János (Újpest), Háda József (Ferencváros), Kocsis Ferenc (Hungária), Lyka Antal (Ferencváros), Spitz Illés (Újpest), Szabó Antal (Hungária), Závodi-Zavadszky István (MÁVAG)

1 mérkőzésen: Drössler Béla (III. ker. FC), Fenyvesi László (III. ker. FC), Korányi Lajos (Ferencváros), Kohut Vilmos (Ferencváros), Markos Imre (Bocskai), P. Szabó Gábor (Újpest), Takács I Géza (Ferencváros), Takács II József (Ferencváros), Tancos Mihály (Ferencváros), Ströck Albert (Újpest)

„Turay jobb center, mint Dean”

Kár volt a sopánkodásért, az előző idény gyenge (vagy szelídebben: gyengébb) eredményei sem a túrázási kedvet, sem a meghívások számát nem csökkentették jelentősen. Ugyanakkor szembetűnő, hogy racionálisabb portyákra vállalkoztak a csapatok – hosszú évek után az 1932-es volt az első nyár, amelyen egyetlen magyar klub sem vágott neki az óceánnak, Észak-, Közép- vagy éppen Dél-Amerika felé hajózva.

A csapatok többsége már augusztusban útra kelt, többnyire a környező országokba. Ezek a találkozók azonban valóban elsősorban a felkészülést szolgálták, a költségvetés rendbetételére inkább a téli portyákat szánták. Az eredmények nem voltak rosszak, a *Nemzeti Sport* is megdicsérte az együtteseket: „Az újévi túrasikerek azt bizonyítják, hogy egészséges átalakuláson ment keresztül a magyar labdarúgás szelleme. Csapataink és játékosaink azt bizonyítgatják, hogy végre felhagytak az angol profikat is lejárató, tanárkodó szellemmel és a félvállról vett kéjtúrák helyébe lép a komoly nemzetközi versengés és a harcos játék.” (1932. január 3.). A külföldi lapok ugyanakkor még mindig bíralták például az Újpestet vagy a Hungáriát, kifogásolva, hogy túl könnyen veszik a meccseket. Különösen a lila-fehérek érezhették igaztalanának a kritikát, mert kifejezetten jó eredménnyel teljesítették a németországi meghívásokat. Szakmai sikereket arattak, a hajdanán első jelentősebb edzői sikerét éppen Drezdában elért Bányai Lajos (kerületi bajnok lett a Guts-Muts alakulatával) még egy edzői előadás-sorozatra is felkérést kapott. A *Nemzeti Sport* egyébként az akkor még bajnoki címvédő újpestiek téli teljesítményét tartotta a legtöbbre, de elégedett volt a Franciaországban veretlenül menetelő Kispesttel, és a görögországi túráján meglepően jól szereplő – s csak már hazafelé, fáradtan, két belgrádi találkozón veszítő – kaposvári Somogy FC-vel is. (Februárban a Kispest is beleszaladt Belgrádban két vereségbe.

A kaposvári Somogy FC is portyázott külhonban

Decemberben a Ferencváros is kikapott a Jugoszlavijától.) A szaklap az alábbi rangsort állította fel a decemberi-januári külföldi szereplések alapján: 1. Újpest, 2. Kispest, 3. Somogy, 4. III. kerület-Sabaria kombinált, 5. Ferencváros, 6. Budai 11, 7. Hungária, 8. Szeged, 9. Nemzeti. Külön megjegyezte, a Bocskai ugyan csak egy meccset játszott, de a Fiorentina elleni győzelme felettébb dicséretes volt. Egy úgynevezett nagyegyleti kombinált Egyiptomban öregbítette a magyar futball hírnevét, a Ferencváros, a Hungária és az Újpest játékosából alakított gárda Kairóban és Alexandriában négyből négy mérkőzést nyert meg. A magyar csapatok, beleértve például az úgynevezett csikóválogatotat is, 74 fellépésükből 47 győzelmet arattak, 6-szor játszottak döntetlenre és 21-szer kikaptak.

A húsvéti ünnepek hagyományosan alkalmat teremtettek az újabb kirajzásra. Az Újpest Svájcban járt, Zürichben két magyar edző csapatához látogatott. Winkler Csibi Young Fellowsa

ellen nyert 3:2-re, majd 2:2-t játszott „erős ellenszélben” Kürschner Izidor „Szöcskéi”, a Grasshopper-Club ellen. A Kispest ismét kitett magáért: noha Lorient-ban rosszul kezdett, az élcapatnak számító Club Français négyes tornáján előbb a rendezőt (2:1), majd a német Schwarz-Weiss Essent (4:2) is legyőzte. Ráadásul hazafelé még Bécsben 3:1-re megverte az osztrák élvonalban középcsapatnak számító Nicholsons. Az odahaza nagylegény belgrádiaknak Budapesten már nem ment

A Kispest büszke lehetett a túraeredményeire. Állnak, balról: Fürstner, Csendes, Steiner, Purczeld, Rozgonyi, egy kölcsönjátékos, Konyor, Hungler III, Dénes. Elöl: Paczolay, Raix, Keresztes, Haluska

oly’ nagyon: a III. kerület 1:0-ra, a Ferencváros, kiváló játékkal 7:0-ra verte meg a Jugoszlaviáját. Klement Sándor, a Fradi intézője kicsit pikírtén állapította meg: „Nagyon kellett ez a verés a jugoszlávoknak a belgrádi rossz eredmények után. Érdekes, hogy az otthoni rossz talajokon, hóban és sárban tudnak kombinálni, és itt, a sima pályán nem tudtak”. Kodzics, a Jugoszlavija elnöke rácsodálkozott a kiváló magyar játékosokra: „Ezek nem játékosok. Ezek gépek.”

Pünkösdkor huszonöt magyar csapat hat országban, két fővárosban szerepelt. Rengetegen mentek a környező országokba, elsősorban Csehszlovákiába. Itthon szinte nem is maradt senki. Ahogyan a *Sportthirlap* megállapította: „Lesz pünkösdi esemény, vagy féltucat országban állanak ki a magyar futball seregei, csak itthon nem lesz semmi. Az önérzetesen mindent megindokoló és megmagyarázó klubvezéreknek majd emlékezetébe fogjuk idézni 1932 pünkösdjét, amikor a magyar közönséget teljesen magára hagyta a futball.”

A Hungária Bécsben egy négyes tornán gyengélkedett, kikapott a WAC-tól (2:5) és a Rapidtól (1:4), s ezzel a két osztrák klub és a prágai Slavia mögött utolsóként végzett. Nem

sokkal korábban 6:3-ra kapott ki a csehszlovák válogatottól. Az Újpest ment a legmesszebbre, Hollandiába. A lila-fehérek szinte makulátlanul teljesítettek, de az ottani országos válogatott ellen ők is beleszaladtak egy vereségbe. Noha a Ferencváros az idény során külföldön egyáltalán nem szerepelt olyan sikeresen, mint magyar földön, pünkösdkor szépen helyt állt Németországban, ámbar a „felvezetés”, a két csehszlovákiai mérkőzés nem sikerült (Prágában a Slavia ellen 0:1, Jablonecban, a helyi Ballspiel Gablonz ellen 2:2), utána Drezdában és Berlinben is nyert. A németeknek jobban tetszett a Fradi játéka, mint a nem sokkal korábban ott járt angoloké, a május 19-i *Sportthirlap* idézte a véleményüket: „A Ferencváros jobb csapat, mint az Everton, **Turay** jobb center, mint Dean”. Nagy dicséret volt ez, Dixie Deant akkor a világ legjobb középcsatáraként ünnepelték.

Kettős vereség az osztrákoktól

Az 1931-es KK-sorozatban két-két magyar, cseh, olasz és osztrák klub indult. Az áprilisi sorsoláson a mi két csapatunkat a két béccsivel, a két prágait pedig a két olasszal párosították össze. Felvetődött, hogy az érdekeltek a berlini FIFA-ülés apropóját kihasználva tárgyalnak és módosítják az eredeti menetrendet, de a szabályok szerint ezt csak 100 százalékos egyetértéssel lehetett volna megtenni. S mivel a csehszlovákok erre nem voltak hajlandók, maradt minden a régiiben. Lehet, hogy akkoriban az AS Romát és a Juventust könnyebb ellenfélnek vélték, mint a magyar vagy az osztrák csapatokat?

Az MLSZ a bajnoki ezüstérmes Hungáriát és a negyedik helyezett Bocskait nevezte be, miután a bajnok Újpest és a harmadik helyezett Ferencváros inkább a dél-amerikai portyázást választotta. A debreceniek az északi túráról hazafelé tartva Bécsben, 8000 néző előtt játszottak a Viennával. Vincze III Jenő közvetlenül a mérkőzés előtt megsérült, s ez megzavarta az egyébként is fáradt alföldi sárga-kékeket. Sima vereséget szenvedtek (0:3). A hazai visszavágó előtt a Bocskai-játékosoknak váratlanul át kellett öltözniük, ugyanis a Vienna is sárga-kéket szerelést húzott. Ilyenkor a házigazdának kell változtatni, a labdarúgók a Debreceni VSC zöld-fehér ancúgjába bújtak. Talán ez volt a magyarázata, miért passzoltak többnyire sárga-kékben lévő játékoshoz... Noha akkor már a bajnoki gólkirály Vincze is beállhatott, az osztrákok kiütéssel, 4:0-ra nyertek.

Nem járt jobban a Hungária sem, amely a Wiener AC-től kapott futball-leckét. Az 1:5 után sovány vigaszt jelentett, hogy a játék képe alapján nem volt ilyen nagy különbség a két csapat között, s hogy a bécsiek a második féldőben nyolc perc alatt lőttek három gólt. A vendégektől minden H betűvel kezdődő családnevű remekelt, kár, hogy négy is volt belőlük! Hiltl és Hanke két-két, Huber egy gólt szerzett, a nagyhírű kapus, Rudi Hiden pedig kivédte a kék-fehérek szemét. Barátky gólja – gondolta akkor a tízezer fős publikum – már semmit sem ért. Ám a visszavágó harmadik percében már 2:0-ra, az 50. percben 3:0-ra vezetett az igazi arcát mutató Hungária (Cseh II, Titkos és Kalmár is szerzett egy-egy gólt). Már csak egyetlen gól kellett volna a harmadik meccshez, de e helyett a WAC lőtt egyet, lesről. A Hungária 4:6-os összesítéssel kiesett.

A másik párban az AS Roma 3:2-es összesítéssel kiverte a Slaviát, ellenben a Sparta 5:4-gyel elbúcsúztatta az olasz bajnok Juventust. Az elődöntőben a Vienna kettős győzelmet (3:2, 3:1) aratott az AS Roma ellen, míg a WAC éppen úgy kikapott otthon és nyert idegenben, mint a Hungária ellen. Sőt a harmadik mérkőzésen is győzött – szerencséjére azt is Prágában játszották (2:3, 4:3, 2:0). Így mindkét magyar induló legyőzője bejutott a döntőbe.

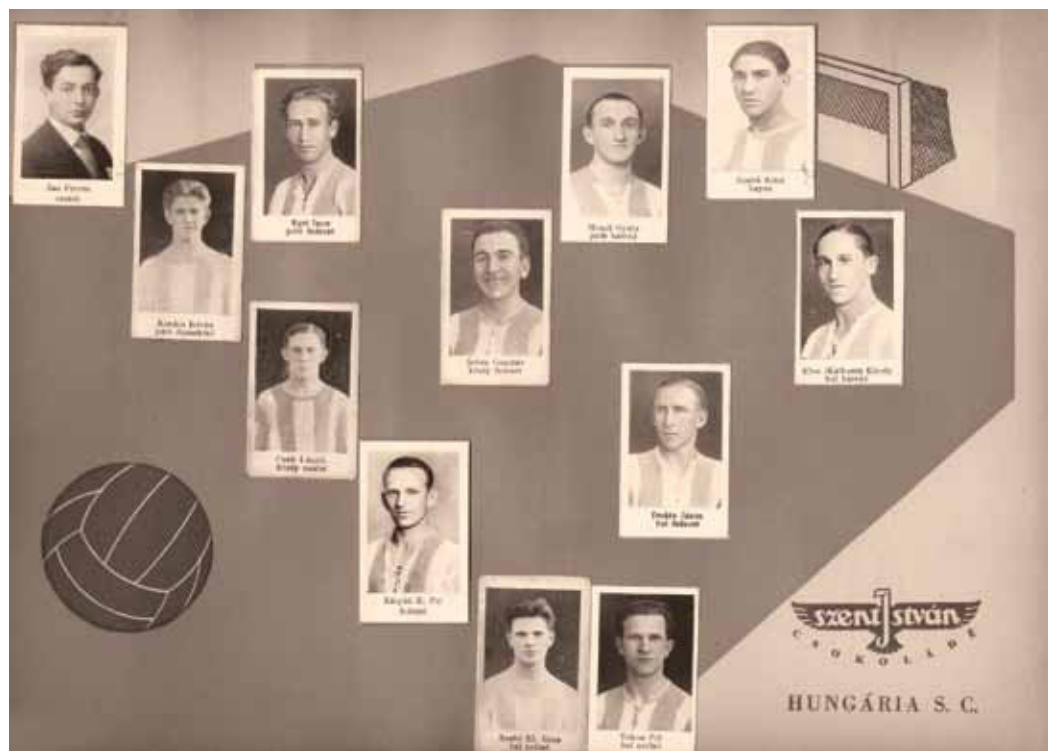
Egyik bécsi klub sem örült annak, hogy egy városi riválissal kell játszani a serlegért, tartottak attól, hogy az érdeklődés hiánya meglátszik majd a bevételen. Ezért még arra is vállalkoztak a felek, hogy az első mérkőzést Zürichben játsszák le! November 8-án 3:2-re nyert a Vienna, amely aztán a bécsi Hohe Wartéban rendezett találkozót is megnyerte 2:1-re. Huszonötezer néző előtt.

A Fradi gáláns, a Hungária kupagyőztes

1932 júniusában már tizenharmadik alkalommal játszottak Magyar Kupa-döntőt (nem számítva az ismétléseket), ám csak először az addigi legeredményesebb két klub, a Ferencváros és a Hungária (MTK) részvételével. Egyszer, éppen húsz évvel korábban e két alakulat került a fináléba, de akkor a sértődött franzstadtiak nem álltak ki a döntőre.

Kétségtelen, hogy a zöld-fehérek jutottak rögzesebb úton a végjátékba. A legjobb nyolc között a nagyon erős Bocskait, az 1930-as kupagyőztest verték ki Debrecenben, 120 perces óriási tusában. A sárga-kékek kétszer is vezettek, már-már győztesnek látszottak, de a 83. percben az erőszakos Toldi kiegyenlített, majd a 108. percben Tancos megszerezte a győztes gólt. Az elődöntőben a Ferencváros Toldi és Turay két-két góljával – az előző évi kupadöntős vereségért visszavágva – 4:1-re megverte a III. kerületi FC-t.

A Hungáriának a Turul a legcsekélyebb gondot sem okozta a negyedöntőben (akkori névén az elődöntőben). Az utolsó előtti lépcsőfokot is magabiztosan vette Senkey Imre együttese a sorozat addigi meglepetéscsapata, a Tatabányai SC ellen. A bányászok az előző körben – a Hungária úton, a Hungária–Turul elődöntő előmeccseként! – történetük egyik legnagyobb sikerét érték el a kilenc A-válogatott játékoskal felálló Újpest ellen. Semmit sem von le a kék-fehérek sikerének értékéből, hogy később azt rebesgették a jól értesültek, a lila-fehé-

A Hungária játékosainak fényképe a Szent István csokoládé gyűjtőalbumában

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

rek számára nem volt éppen élet-halál kérdése a továbbjutás. A Tatabánya úgy nyert 2:1-re, hogy Rubint játékvezető nem adott meg neki egy tiszta tizenegyet, egyet meg Székely Béla kihagyott. Igaz, előtte már értékesített egy büntetőt, azzal egyenlítette ki a TSC Spitz vezető találatát. A döntő gólt Németh a 88. percben lőtte! Az április 24-i középöntőben, Tatabányán a Hungária Sárvári-Skvarek góljával vezetést szerzett az első félidőben, ám a másodikban a duplázó Székely Béla fordított. A fővárosi csapat nagyobb tudása aztán kidomborodott a hajrában, előbb Titkos, majd kétszer Barátty vette be a tavasszal nagy formába lendült, az amatőrvalogatottba is meghívott Machos Ferenc kapuját. (*Rejtő László: Kilenc klub krónikája*)

A júniusi finálé gyenge játékot hozott. (*Nemzeti Sport*: „A Magyar Kupa döntője keserves vergődést hozott, de a nagy díj sorsáról nem tudott dönteni.”) Blum Zoltán, a Fradi edzője egyenesen azt állította, az volt csapata leggyengébb produkciója az idényben. Ennek ellenére közel állt a Ferencváros a sikerhez, hiszen Kohut Vilmos vezető gólját Titkos Pál csak a 89. percben egyenlítette ki. A találkozó után Turay József azt mondta a társainak: „Fiúk, legyünk igazságosak, a döntetlent nagyon megérdemelte a Hungária.” Némi túlzással izgalmasabb volt az élet az öltözőkben a mérkőzés előtt, mint maga a játék. A *Nemzeti Sport* újságírói feljegyezték, Senkey konyakért küldött a Ferencváros öltözőjébe, Cseh II-nek kellett az orvosság, mert a gyomrát fájlalta.

Noha úgy volt, hogy augusztusban, az új idény előtt lejátsszák az ismétlést, végül szeptember 8-án találkoztak a csapatok a Hungária úton. Nem akármilyen körülmények között: a nyáron felújították a pályát, méghozzá olasz mintára. A kék-fehérek erőnléti edzője, a népszerű „vörös Taki” nevetve mondta: „Ha a középületeket továbbra is gót meg román stílusban építik is, mi olasz stílusban renováljuk a pályánkat”. A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy befűvesítették a játékkeret, s az A tribün elé – a *Nemzeti Sport* is hangsúlyozta: olasz mintára – drótkerítést emeltek, amely lehetetlenné tette illetéktelenek a pályára való berohanását. A mérkőzésen úgy festett, hogy a Fradi villámgyorsan alkalmazkodott a gyephez, sokkal jobban kezdett, a 15. percre már kétgólos előnybe került. Ám a Hungária a 27. perctől varázslatos öt perccel produkálva fordított. A második játékrészben Táncos Mihály még kiegyenlített, de aztán Titkos Pál, aki a júniusi találkozó utolsó előtti percében ismétlésre mentette a Hungáriának a mérkőzést, megszerezte a győztes találatot. Persze, hogy az legyen, ahhoz kellett a fiatal kapus, Szabó Tóni nagy bravúrja: a 86. percben kornerre ütötte Sárosi tizenegyse után a labdát!

Akkor még nem gondolta senki, hogy tulajdonképpen a Ferencváros vezetőinek lovagiaságán múlik, hogy a Hungária megtarthatta a pályán kivívott elsőséget. 1932. november 10-én az MLSZ szabályalkotó bizottsága ugyanis megállapította, hogy a Magyar Kupa megismételt döntőjében a kék-fehérek két szélsője, Ottavi és Szabó III jogosulatlanul szerepelt. A vonatkozó paragrafusok alapján csak azok a játékosok lettek volna pályára küldhetőek, akik már az első mérkőzés időpontjában is játékosultsággal rendelkeztek. A Hungária ellenben csak augusztus 15-én szerződtette az egyébként olasz származású Ottavít, valamint Szabó III-t is. Klement Sándor a Ferencváros részéről így kommentálta az esetet: „Mi is észrevetük, hogy a Hungária szabálytalanságot követett el, de Mailinger Béla azt a nézetet vallotta, hogy a pályán elért eredményeket ne bolygassuk. A Hungária nyert, legyen övé a kupa.” (*Nemzeti Sport* 1932. november 11.)

Negyeddöntő: Bocskai– Ferencváros 3:4 (h. u.), III. ker. FC–Nemzeti SC 1:0, Tatabánya–Újpest 2:1 (a Hungária úton), Hungária–Turul 8:0

Elődöntő: Ferencváros– III. ker. FC 4:1, Tatabánya– Hungária 2:4 (Tatabányán)

Döntő

Ferencváros–Hungária 1:1 (1:0)

1932. június 5., Üllői út, 8000 néző. Jv.: Juhász dr.

Ferencváros: Háda – Takács I, Korányi – Lyka II, Sárosi, Lázár – Tancos, Takács II, Szedlacsik, Toldi, Kohut

Hungária: Szabó – Wéber, Kocsis – Rebró, Kléber, Szaniszló II – Titkos, Cseh II, Kalmár, Barátky, Hirzer

Gólszerzők: Kohut (13.), Titkos (89.)

Hungária–Ferencváros 4:3 (3:2)

1932. szeptember 8., Hungária út, 8000 néző. Jv.: Gombos.

Hungária: Szabó – Mándi, Kocsis – Barátky, Wéber, Szaniszló II – Ottavi, Cseh II, Kalmár, Titkos, Szabó III

Ferencváros: Háda – Korányi, Papp – Lyka II, Sárosi, Lázár – Tancos, Takács II, Turay, Toldi, Kohut

Gólszerzők: Toldi (7.), Turay (15.), Szabó III (27.), Titkos (31., 80.), Barátky (32.), Tancos (75.)

A MAGYAR LÉGIÓ

Magyar edzővel bajnok a Real Madrid és a Bayern München!

Kezdjük egy sokkoló adattal: az olasz élvonal 1931–1932-es idényében nyolc alakulatnál dolgozott magyar edző. S erre még ráteszünk egy lapáttal: az ugyancsak 18 csapatos B-ligában 15 együttest irányított honfitársunk. Nehezen elképzelhető, hogy akkoriban a világ bármelyik ligájában lett volna ennél nagyobb „részesedés”. Az első és a második vonal 36 csapatának 63 százalékánál dolgozott a szezon során „allenatore di calcio ungherese”. (A kitétel azért fontos, mert a Serie A-ban Baár János, a Serie B-ben pedig Molnár Ferenc és Feldmann Gyula idény közben lépett munkába csapatánál, Révész Bélát a 29. forduló után menesztették.)

Az is nagyon fontos, hogy nemcsak mennyiséget, hanem minőséget is alkottak a magyarok.

A bajnoki címét megvédő Juventus mögött Lelovics Gyula Bolognája végzett a második, a 10. forduló előtt a „farkasokhoz” került Baár János AS Romája a harmadik, Bánás József Milanja pedig a Fiorentinával holtversenyben a negyedik helyen. Nem vallott szégyent Tóth-Potya István sem, aki hatodikként zárt az Ambrosianával. Az elitben dolgozott még Nagy József (Pro Vercelli, 13.) és Révész Béla (Triestina, 13.), Weisz Árpád (Bari, 16.) és Schöffner Imre (Brescia, 17.), aki a kieséssel tett pontot a második bresciai időszakának végére.

A második vonalban mindössze három olyan klub akadt (a Parma, a Serenissima és a Vigevano Calcio), amely nem magyar edzővel zárta az idényt. Feldmann Gyula, aki menet közben került az osztrák Tony Cargnelli helyére, megnyerte a Palermóval a B-ligát, s feljutott az él-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

vonalba. Ugyancsak felkerült Kovács Lajos a Padovával. A további helyezések: 3. Kutik András (Verona), 4. Viola József (Atalanta), 6. Halmos Armand (Cremonese), 7. Wilhelm Vilmos (Spezia) és Rády Vilmos (Livorno), 9. Lukács Gedeon Jenő (Comense) és Csapkay Károly (Monfalconese C. N. T.), 11. Nehadoma János (játékos-edzőként, Pistoiese) és Krappan Ottó (Legnano), 13. Egri-Erbstein Ernő (Cagliari), 14. Molnár Ferenc (Novara), 16. Fogl István (Udinese), 17. László Viktor (Lecce). A 23 magyar trénerből mindössze öt, Feldmann, Révész, Tóth-Potya, Weisz és Viola játszott a magyar válogatottban. Hozzá tartozik a teljes képhez: alacsonyabb osztályokban további magyar szakemberek dolgoztak, így a Savonánál a korábbi magyar válogatott hátvéd, Payer Imre.

Noha az ASL-nek, az ottani profi ligának már befelegett, néhány korábbi válogatott játékos továbbra is az Egyesült Államokban szeretne volna megtalálni a számításait. Kint volt még: Fischer Lajos, Sternberg László, Grosz III Lajos, Guttman Béla, Nikolsburger Rezső (Hakoah All Star Brooklyn) és Schwarz Ernő (New York Americans). A két csapat, másik kettővel egészülve, mini ligát akart szervezni, de bedőlt a terv. Akkoriban már szinte mindegyik játékosnak 1500-2000 dolláros követelése volt a klubjától, aztán a tavasz végén már alig kaptak pénzt. A nők 55, a nőtlenek 35 dollárt hetente.

„Kizárólag futballból egyetlen külföldi sem élhet meg Svájcban. Ha valakinek nincs munkavállalási engedélye, és ezzel kapcsolatos megélhetése, akkor nem maradhat az országban. Ettől függetlenül a klub fizethet a játékosnak, de vita esetén a futballista nem fordulhat a szövetséghez az igazát keresve, csak polgári bírósághoz” – mondta Gyarmati-Gyurcsó János, szakmája szerint nyomdász, a zürichi Young Fellows játékosa. Egyik klubtársa, Winkler IV Károly szabóként dolgozott. (A „kis” Winkler bátyja, a Csibinek becézett József volt az edző.) Akadt egy

Mókás kép a remek edzőről, Tóth-Potya Istvánról

Vágó Zoltán (civilben), a Rouen tréner Normandia alkalmi válogatottját is dirigálta roueni korszakában

harmadik magyar futballista is a klubnál, Gyurkovich Károly. Gyurcsó úgy tudta, Varga György az FC Zürichben, Kurunczy József a Locarnóban, valamint Janda-Friedmann Sándor a Lausanne-ban képezi a magyar légiót. De biztosan kinn játszott még Leitner Hermann, aki – miután az őt a csapathoz szerződtető Konrád Kálmán távozott az FC Zürichtől – a genfi Servette szolgálatába állt,

valamint a szintén korábbi válogatott Dán Vilmos, aki aztán még az idény közben igyekezett hazatérni. Zsigmond Vilmos a Locarno tréner volt. Játékos-edzőként alkalmazta 1932 tavaszán az FC Basel a Spanyolországból távozott nagyszerű kapust, Platkó Ferencet. Továbbra is Kürschner Izidor dirigálta a Grasshopper-Clubot, a „Szöcskék” ebben az idényben sem maradtak „üres kézzel”, megnyerték a Svájci Kupát. Molnár Frigyes ellenben elhagyta az alpesi országot, s Dániába vándorolt, ahol az Aarhus GF csapatát vette át.

Spanyolországban a Real Madrid megszerezte az első ligarendszerben nyert bajnoki címét, mégpedig egy magyar edző, Hertzka Lipót irányításával. Mindmáig ő az egyetlen magyar edző, aki bajnok lett a királyi klubbal! A siker ellenére 1932 májusában lezárta 25 hónapos madridi karrierjét.

Portugáliában bajnoki címet nyert az FC Porto, soraiban Siska Mihállyal és Szabó Józseffel. (Tulajdonképpen kupasorozat volt, portugál nevén Taça de Portugal.) A *Nemzeti Sport* jelentette, hogy Braun József, azaz Csibi, az MTK egykori kiváló jobbszélője Norvégiába szerződött edzőnek – de ennek a kontraktusnak nem bukkantunk máshol a nyomára. Ellenben egyre több magyar vette az irányt az alakuló francia profi futball felé. A Marosvásárhely környékéről származó, már évek óta kinn játszó Kaucsár József személyesen járt Budapesten, játékosokkal tárgyalva. Már az 1931–1932-es idényben sok magyar edző dolgozott kinn, például Vágó Zoltán (Rouen), Kónya Ferenc (Le Havre), Nyúl Ferenc (OGC Nice), Woggenhuber I Ferenc (Amiens), Lhottka Ferenc (Racing), Woggenhuber II Oszkár (Lorient) és bizonyos Mayer (Excelsior), akinek a keresztnéve nem ismert.

A kollázs a Bayern 1932-es bajnoki címét ünnepli. A keretezett középső kép mellett az edző, Dombi Richárd fotója látható

Sikereink voltak Németországban, ha úgy tetszik, Bajorországban is. A német bajnokságot a Bayern München nyerte meg, amelyet a bécsi származású, de önmagát legszívesebben magyarnak valló, játékosként az MTK-ban is megfordult „Little” Dombi Richárd készített fel. Az apró termetű edző igazán gáláns volt fiaival: a frankfurti Eintracht elleni finálé után minden játékosának egy kis aranymedáliát ajándékozott a diadal emlékére. A Bayern egyébként az elődön-

tőben egy másik bajor csapatot, a **Konrád Jenő** által irányított Nürnberget győzte le. Kertész Gyula együttese, a Hamburger SV a negyedöntőig jutott a bajnokságban. Schaffer Alfréd egy ideig a Wacker München mestere volt.

Belgiumban magyar tréner nyerte meg a bajnoki címet: a Turnhaut Gyula által irányított Liersche SK nagy meglepetésre mindenkit megelőzött.

A holland sajtóban Klein Ignác, a PSV korábbi edzője és Molnár Ignác, a Willem II tréneréről volt szakkikkekben a közép-európai futball mellett, propagálva, hogy nem angol, hanem inkább magyar edző kell a hollandoknak. Molnár áprilisban többször szerződött a Xerxeshez, új klubel-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

nőke „szerződés-kötési juttatásként” elvitte az angol kupadöntőre – amelyet egyébként a Franciaországból átruccant Kónya Ferenc is a helyszínen látott. Riff Emil továbbra is a deventeri Go Ahead együttesénél dolgozott.

Görögországban Kovács Elemér dirigálta az Olympiakosz Pireuszt, Rauchmaul Emil az Enosiszt, Künsztler József a Panathinaikoszt, Hesser Tibor az Apollónt, Alföldi Géza az Artisz Agriniont, Singer Miklós (Samu) pedig Agrinion város másik csapatát. Voloszbán is magyar edző ügyködött, bizonyos Morvay.

Az uruguayi Montevideóban Rottmann József a Wandererst pallérozta. „Jómagam, amióta mint edző első helyre vittem fel a Nacionalt, úgyszólván a legismertebb magyar ember lettem Uruguayban. Sajnos, az erkölcsi dicsőséggel nem tart lépést anyagi sikerem. Megbecsülnek, megfizetnek, de nem úgy, ahogy a sikereim után megérdemelném” – írta nehezen értelmezhető levelében, a *Nemzeti Sport* 1931. december 29-i számában. (Ugyanis a Nacional korábban nem nyerte meg az ottani bajnokságot.) Népszerűségének alkalmasint a Wanderers bajnoki címe tett igazán jót. A titulusról döntő mérkőzésen, 1931. december 16-án az ugyancsak magyar Garay Miksa (Dél-Amerikában használt nevén Maxim Garay) csapata, a Defensor volt az ellenfél. A „vándoroknak” nyerni kellett, gól azonban sokáig nem akart születni. Az egyik helyzet után döbbszent csend támadt a zsúfolásig telt tribünön: meghalt a klub legendás játékosa, az 1928-as olimpiai bajnoksapat tagja, René Borjas. A szíve nem bírta el az izgalmakat. (Fura véletlen, ám Rottmann egy másik magyartól tudta meg, mi történt, Rosenberg Gábor, az *El Pais* újságírója rohant oda hozzá.) Néhány perccel később a Wanderers megszerezte a győztes gólt, története egyik legnagyobb sikerét elérve veretlenül lett bajnok – de örömkönnnyek hullatása helyett zokogott minden híve.

Capitão Ladanyi

A magyar futballtörténet jó ismerőí számára is teljességgel ismeretlen, Rio de Janeiróban ellenben legenda Ladányi Miklós, azaz Nicolas Ladanyi. Mindössze egy csapat, az 1930-ban is bajnok Botafogo nyerte meg sorozatban négyszer (1932–1935) a Campeonato Cariocát, azaz Rio de

Janeiro állam bajnokságát – két alkalommal Ladányi volt a csapat edzője. 1889. április 7-én született, harcolt az első világháborúban a császár seregében – onnan származik Brazíliában is szívesen használt beceneve, a Ladányi kapitány, Capitão Ladanyi. A tízes évek végén az Egyesült Államokba emigrált, ahol aztán testnevelőí képesítést szerzett, egzisztenciát teremtett. 1930-ban Paulo Azevedónak, a Botafogo elnökének a meghívására Rióba költözött technikai igazgatónak. Ő volt a pszichoanalízis alkalmazásának az úttörője a brazil futballban. Nehezen fogadták el – összeveszett a csapat addigi angol edzőjével, Charles Williamsszel is –, de győzött. A csapat is, a Botafogo megnyerte 1930-ban, majd 1932-ben is Rio állam bajnokságát. Ladányi 1933-tól az Américát, majd 1934-től a Liga de Sports da Marinhát irányította, de a korábbi sikereket már nem

tudta megismételni. 1939-ben még rövid időre a Botafogo visszahívta, de a negyvenes évek elejétől az üzleti életre nyergelt át, a kaszinók és a showbusiness világában éppen olyan híres és népszerű lett, mint edzőként.

Névsorolvasás

ATTILA:

Szemző Gyula 19 – Vadász (Wolf) József 22/1, Dankó Tivadar 22 – Szabó I János 20, Pogány (Pruha) Antal 16, Bán (Banaszkievics) Nándor 16/1 – Nemes (Nehadoma) József 15/2, Sós (Stróbl) Károly 17, Rudas (Ruczek) Jenő 15/6, Sziklai (Szidor) László 18/4, Csere Imre 15. A többiek: Haar (Haraszti) Móric 7/2, Hajós Árpád 7, Magyar István 7/2, Buzássy (Blaskó) Ferenc 6, Klein „Pimpi” Sándor 6, Kőrösi (Kittl) Gyula 5/1, Gyurcsó (Gyarmati) János 3/2, Vermes Vilmos 3/1, Szulik Rezső (k) 2, Kiss László 1, Németh Ernő (k) 1, Sipos (Schiller) Ferenc 1, Szabó II György 1

BOCSKAI:

Budai (Baumgärtner, Bangi) Károly 13 – Kutik (Kuti) Kálmán 20, Remmer Lajos 21/1 – Palotás (Pavnicza) István 18, Mór (Moór) János 21, Keviczky (Keveházi) Rudolf 15 – Markos Imre 21/6, Vincze III Jenő 20/7, Teleki Pál 21/5, Mátéffy Attila 20/15, Hevesi Sándor 13/5. A többiek: Opatá (Ormos) Zoltán 10/3, Fehér Ferenc (k) 8, Mertin (Marosi, Merényi) I Lajos 4, Turcsányi János 3, dr. Fejér Rezső 1, Vampetics (Villányi, Vámos) István 1, Varga II István 1

BUDAI 11:

Lantos Gusztáv 11 – Wéber Gergely 18, Moharos Lajos 14/1 – Kárpáti (Kaltenecker) II Pál 21, Kárpáti (Kaltenecker) I György 19/1, Fekete Jenő 13 – Czumpft János 17/1, Sztancsik (Sztamári) József 21/8, Polgár (Pignitzky) Gyula 21/13, Lyka I Rezső 21/2, Schusztar Béla 18. A többiek: Tárnok István 12/3, Horn (Hóri) György (k) 10, Schmidt János 9, Bachmann Gusztáv 4/1, Ember József 3

FERENCVÁROS:

Háda József 12 – Takács I Géza 22, Korányi (Kronenberger) I Lajos 19 – Lyka Antal 22/1, Sárosi György 19/4, Lázár Gyula 22/1 – Tancos (Tänzer) Mihály 22/4, Takács II József 22/42, Turay József 18/10, Toldi (Tunikold) Géza 17/25, Kohut Vilmos 21/9. A többiek: Szedlacsek (Szedlacsik) Ferenc 11/8, Amsel (Angyal) Ignác (k) 10, Papp Lajos László 3, Berkessy Elemér 1, Bukovi Márton 1.

III. KER. FC:

Biri János 20/2 – Werner Ignác 20, Bíró (Bier) Sándor 21 – Beretvá (Beringer) IV Gyula 18/1, Lutz II Lajos 21, Magyar Ferenc 21/1 – Fenyvesi László 21/4, Zilahi Pál 20/5, Lengyel Ferenc 13/5, Győri II József 14/5, Drössler (Dömötör) Béla 19/6. A többiek: Hajós Sándor 5/3, Hauer (Héjas) József 5/2, Blaskó Lajos 3, Borbély Gábor 3/2, Steiner Brúnó János 3, Vermes 2, Király Tibor 1, Szulik József (k) 1

HUNGÁRIA:

Újvári József 11 – Mandl (Mándi) Gyula 15, Kocsis Ferenc 16 – Rebró Béla 14, Kléber (Kompóti) Gábor 13, Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 17 – Titkos (Titschka, Ticska) Pál 19/13, Cseh II László 21/26, Kalmár Jenő 14/5, Barátky Gyula 20/10, Hirzer (Híres) Ferenc 21/6. A többiek: Haar (Haraszti) Móric 10, Szabó Antal (k) 10, Wéber Lajos 8, Nagy János 7, Iglódy Imre 6, Skvarek (Sárvári) György 5/1, Hauer (Héjas) József 2, Szaniszló II Zoltán 2, Somogyi János 1

KISPEST FC:

Dénes József 16 – Rozgonyi (Róth) Rezső 22, Hungler (Hunyadi) III Imre 16 – Keresztes Gábor 20/2, Purczeld Ferenc 22, Törös (Turner) István 12 – Paczolay Károly 21/2, Kormos (Konyor) Lajos 20/6, Dormos Ferenc 13/3, Csendes János 9, Steiner (Serényi) II Imre 22/9. A többiek: Fürstner János 9/3, Lukács István 9/2, Raix Ágoston 7, Császár (Csesznák) Jenő 5, Szepes (Schell) Károly 5/2, Ráskai 2, Linzmayer (Ligeti) (k) 1

NEMZETI SC:

Gallina Károly 16 – Flóra György 17/1, Szendrő János 15 – Hossó János 13, Búza Lajos 18, Belcsik (Békési) Ferenc 21 – Kovács György 20/2, Vadas (Weisz) Miklós 14/6, Gergely József 10/4, Bihámy Béla 21/7, Czétényi István 18/3. A többiek: Szemes József 10/1, Odry Ferenc 7, Vanicsek (Vágó) József 7, Horváth János 6/1, Török II Tivadar 6, Kautzky József 4/2, Vermes (Weinhardt) Ferenc (k) 3, Verő (k) 2, Tóth 1

SABARIA:

Vermes (Weinhardt) Ferenc 13 – Janzsó József 15, Kovács I János 15 – Sárközi József 14, Vámos Ernő 14/1, Szaniszló II Zoltán 13 – Iglódy Imre 12/4, Kovács II Károly 14/2, Borbély Gábor 10/1, Belkő Árpád 15/4, Seper Imre 11/3. A többiek: Somogyi János 7, Hollós (Holzbauer) József 4, Boda Miklós 3/1, Szabóky Géza 3/1, Varga Pál (k) 2

SOMOgy FC:

Erdős Pál 12 – Miklósi István 21, Joós Péter 21 – Pesovnik (Pető) László 12/3, Péter József 21, Györffy Antal 18 – Mészáros István 21/1, Galambos (Gacsár) Imre 12/2, Jakube (Jávor) Pál 11/7, Tunyoghy Gyula 20/4, Egy Béla 17/1. A többiek: Váli (Valenta) Ferenc (k) 9, Kármán József 8/1, Berecz István 7, Csizi József 7/1, Kárpáti 5/1, Lengyel Ferenc 4/1, Horváth István 2, Lovag (Löwy) Sándor 2

ÚJPEST:

Huba (Huber) Rezső 13 – Kóvágó Károly 20, Dudás Gyula 17 – Borsányi Ferenc 19, Sáros (Steiner) Miklós 14/2, Szalay Antal 18 – Sas Károly 17/2, Avar (Auer) István 18/22, Jakube (Jávor) Pál 10/9, Spitz (Vörös) Illés 16/7, P. Szabó Gábor 21/18. A többiek: Köves (Kvasz) János 10, Török (Ströck) Albert 9/3, Aknai (Acht) János (k) 7, Volentik Béla 7/1, Vig (Wilhelm) II János 6, Ligeti (Löwy) Jenő 3, Fogl (Fogoly) III József 2, Kis Károly 2/3, Kármán József 1, Sifis (Szabadkai) Géza (k) 1

VASAS:

Bereczky Gábor 18 (m. j. is) – Szemere Antal 22, Rózsa (Rottler) József 13/2 – Vági János 19, Burger István 22/1, Kiss Gábor 17/3 – Brunecker Ottó 21/7, Koszta Imre 18/2, Egri Béla 20/7, Possák Vilmos 15/10, Stanczl István 15/3. A többiek: Király Tivadar 7, Pintér Ferenc 7 (k), Kemény László 6, Skarka István 6/2, Küzdényi Kálmán 4/1, Bene József 3, Fogl II Károly 3, Sós (Stróbl) Károly 3, Kazlinszky László 1, Schell Antal 1/2, Talmács István 1

(A Sabaria kizárása miatt hét csapat csak 21, a szombathelyi pedig 15 mérkőzést játszott.)

Az 1931–1932. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Ferencváros FC	22	22	–	–	105:18	44
2. Újpest FC	22	16	4	2	67:32	36
3. Hungária FC	22	16	3	3	62:24	35
4. Bocsikai FC	22	11	4	7	43:46	26
5. III. ker. FC	22	11	2	9	37:44	24
6. Budai 11	22	8	3	11	31:43	19
7. Somogy FC	22	7	2	13	23:52	16
8. Attila FC	22	5	5	12	23:40	15
9. Kispest FC	22	4	6	12	29:54	14
10. Nemzeti SC	22	5	4	13	27:52	14
11. Vasas	22	5	3	14	41:69	13
12. Sabaria FC	22	3	2	17	17:31	8

II. osztály

1. Soroksári FC	20	16	4	–	70:25	36
2. Szeged FC	20	15	5	–	52:13	35
3. BAK TK	20	13	2	5	33:28	28
4. Erzsébeti TC	20	12	2	6	56:30	26
5. Turul FC*	19	12	3	4	50:23	25
6. VAC FC	20	10	3	7	39:31	23
7. Maglód FC*	20	5	–	15	18:51	8
8. Tézsváros FC	19	4	–	15	21:65	8
9. Rákospalotai FC*	20	1	1	18	14:62	1
10. Megyer FC*	20	3	2	15	9:49	6
11. Pécs-Baranya*	20	7	–	13	35:20	12

* két pont levonva. A Rákospalotai FC, a Megyer FC és a Pécs-Baranya törölve

Osztályozó

Szeged FC–Vasas 3:0, 0:2

Gólkirály:

Takács II József (Ferencváros) 42 góllal

A Berlinben győztes Újpest

Takács II József ötödször lett gólkirály

A profi I. osztály eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Ferencváros	X	1:0	4:2	6:1	7:2	7:1	6:1	4:0	5:2	7:0	5:1	3:1
2. Újpest	0:3	X	5:0	1:1	6:4	3:1	1:0	4:0	6:1	2:1	3:1	5:3
3. Hungária	1:5	1:1	X	3:1	0:0	2:1	2:2	5:0	6:0	4:0	4:2	1:0
4. Bocsikai	1:4	6:6	3:5	X	2:3	4:1	1:0	3:1	1:1	3:1	2:2	2:1
5. III. ker. FC	1:3	1:4	0:5	0:2	X	2:1	2:0	0:1	1:3	3:1	4:2	0:1
6. Budai 11	1:3	1:4	0:0	3:1	0:2	X	2:3	0:3	5:1	1:1	4:1	2:1
7. Somogy FC	1:10	1:5	1:8	3:0	0:2	0:1	X	3:0	2:1	3:2	3:2	1:3
8. Attila FC	0:3	0:1	0:1	1:2	1:2	3:1	0:0	X	0:0	2:3	2:1	1:1
9. Kispest FC	0:2	2:5	1:5	0:1	1:3	1:1	1:1	1:1	X	0:4	5:0	1:3
10. Nemzeti SC	1:5	1:1	0:2	2:3	2:3	0:1	1:0	0:0	0:3	X	2:5	1:0
11. Vasas	0:5	1:4	0:5	2:3	2:2	1:3	2:0	5:3	2:4	4:4	X	3:1
12. Sabaria	1:5	n. j.	n. j.	n. j.	n. j.	n. j.	n. j.	0:4	0:0	n. j.	1:2	X

n. j.: nem játszották le, a két pontot a Sabaria ellenfele kapta meg

A Bohn SC lett az első vidéki országos amatőrbajnok

Az 1931–1932-es idény a nagy változások éve volt az amatőrfutballban. Megszakadt Budapesten a Törekvés három éven keresztül tartó egyeduralkodása, először lett egy profi klub tulajdonképpen második csapata a bajnok. Másképpen: a profiknál a Ferencváros, az amatőröknél (Budapesten) az FTC bizonyult a legjobbnak.

A szinte csak fiatal játékosból álló amatőrök a döntő találkozón idegenben, a Bihari úton, 3:2-re nyertek a Törekvés ellen. (Az idény legjobb ferencvárosi játékosa a későbbi válogatott balszélő, Kemény Tibor volt.) Nehéz körülmények között kivívott bajnoki siker volt ez. A klub már nem tudott fizetést adni Izsák Károlynak (alias Zsazsának), a népszerű és a tehetségek felfedezéséhez, kiválasztásához mindenkinél jobban értő trénernek. Ezért aztán Blum Zoltán, a profi csapat edzője felajánlotta neki a fizetéséből havi öt pengőt. Miután a játékosai is követték a példáját, Zsazsa mégiscsak maradhatott, s a következő években is nevelte a Fradi utánpótlását. (Nagy Béla: *FTC napló 1931–1933*). Növeli a siker értékét, hogy a zöld-fehérek talán két legjobb játékosa, Somlai (Stolzparth) Rezső és Havas (Havlik) Béla az idény közben Nizzába szökött.

Izsák Károly igazi „gyöngyhalász” volt

Csak kevés hiányzott ahhoz, hogy a zöld-fehérek a százszázalékos teljesítménnyel megnyert profi bajnoki cím mellett az amatőrök között is megszerezzék az országos bajnokságot. Ám a békéscsabai Bohn SC az elődöntőben nyert az Üllői úton. Először nyerte az országos amatőrbajnoki titulust vidéki csapat, a Bohn SC ezzel a BSE (1927), a Testvériség (1928) és a Törekvés (1929–1931) nyomába lépett. A döntőben a hasonló nivót képviselő győri ETO ellen győzött Békéscsabán. Érdekes volt a két edző a találkozó utáni nyilatkozata. Jánosi Béla (Bohn SC): „Nem volt magas nivó, de a küzdelem igazának bizonyult”. Kanyaurek István (ETO): „Hosszú volt az út, a szállóban nem bizonyult valami kellemesnek a helyzetünk. Otthon mi nyertünk volna.” Az utolsó mondata nagyon fontos volt, a győriek (okkal) igazságtalannak tartották, hogy idegenben kellett mérkőzniük a döntőben, úgy vélték, nem voltak egyenlőek a feltételek. Csiffáry Mátyás klubelnök logikus kéréssel fordult az MLSZ-t képviselő Kovács Mihályhoz: „A jövőben ne csak egy döntőmérkőzés legyen, hanem kettő, mind a két csapat városában egy-egy!”

A fináléről a *Nemzeti Sport*-ot tudósító egykori válogatott játékos, Pluhár István – a kor egyik legtekintélyesebb szakírója – érezhetően elégedett volt a látottakkal: „A mérkőzés híven mutatta meg a magyar futball komoly értékeit. A játéktudás, a lendület, az akarat mind felvult a szemünk előtt. Más körülmények között talán még jobban erőre kaptak volna, itt azonban sokszor kiütközött az, hogy a csapatokat megviselte az, amely egészen a döntőig vezetett. Nagy volt a tét, de méltó volt hozzá a jó játék, a szép idő, a kitűnő bíró, csak a sporttelep szegényes mivolta tükrözte vissza a mai gazdasági helyzetet. Szébb külsőt érdemelt volna az országos döntő.”

A Corinthián-díjat az egyik legjobb budapesti amatőr csapat, a Postás nyerte meg, a döntőben a Salgótarjáni SE-t legyőzve. Az elődöntőben a zöld-fehérek biztosan, 4:2-re verték meg a Szolnoki MÁV-ot, ellenben a nógrádiak csak óriási csatában, hosszabbítás után jutottak túl vendégként a története legjobb idényét megelőző Cinkotai TK-n (1:0).

Az amatőr válogatott a Közép-európai Amatőr Kupa keretein belül október 4-én 4:0-ra legyőzte a románokat. A visszavágóra nem állt ki a románokkal újra kiéleződött helyzetben. (Végül a két pontot a románok kapták.)

BLASZ, amatőr I. osztály. 1. FTC 43, 2. Törekvés 40, 3. BSZKRT 37, 4. Postás 37, 5. BSE 29, 6. MÁVAG 27, 7. UTE 25, 8. Elektromos 23, 9. URAK 21, 10. MTK 20, 11. FVSK 19, 12. 33 FC 18, 13. BEAC 18, 14. III. ker. TVE 7

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai csoport: 1. Bohn SC 45, 2. Békéscsabai Előre 41, 3. Gyulai AC 38, 4. Csabai MÁV 34, 5. Orosházi MTK 27, 6. Csabai AK 26, 7. Mezőtúri AFC 24, 8. Mezőkovácsházi TE 22, 9. Orosházi TK 20, 9. Békési TE 20, 11. Tótkomlói TC 19, 12. Gyulai TE 16, 13. Orosházi FC 16, 14. Szarvasi Turul 10. (A Gyulai TE–Tótkomlói TC, az Orosházi FC–Gyulai TE és a Mezőtúri AFC–Csabai AK mérkőzések eredménye nem ismert.) **Szegedi csoport:** 1. Kitartás Egyetemi AC 39, 2. Szegedi AK 37, 3. Kiskunfélegyházi TK 36, 4. Szegedi TK 35, 5. Hódmezővásárhelyi TVE 32, 6. KAC 28, 7. MTK 26, 8. Hódmezővásárhelyi MTE 25, 9. Újszegedi TC 24, 10. KTE 21, 11. Szegedi VSE 21, 12. Makói AK 20, 13. SZTE 15, 14. KiTE 3 (A HTVE–SZTK mérkőzés eredménye nem ismert.) **Alsövetségi döntő:** Bohn SC–KEAC 2:1 (Békéscsabán), 2:3 (Szegeden), 3:2 (kétszeri hosszabbítás, összesen 140 játékpéerc után, Hódmezővásárhelyen)

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport. 1. Bajai Turul SE 23, 2. Simontornyai BTC 22, 3. Bácsalmási SC 22, 4. TSE 21, 5. Bácska 19, 6. Bajai MTE 11, 7. Mohácsi TE 9, 8. BTC 9, 9. Bajai SE 8. **Pécsi csoport:** 1. Pécsi VSK 35, 2. Nagykanizsai TE 29, 3. Pécsi EAC 28, 4. Pécsi DVAC 27, 5. Dombóvári VOGÉ 26, 6. KRSC 25, 7. DPAC 23, 8. SZAK 22, 9. Pécsi SC 18, 10. Kaposvári Turul SE 16, 11. Pécsi AC 13, 12. Kaposvári Petőfi AC 0. **Alsövetségi döntő:** Bajai Turul SE–Pécsi VSK 1:1, 0:4

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Diósgyőr-Vasgyári TK 28, 2. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 23, 3. Salgótarjáni SE 22, 4. Sátoraljaújhelyi AC 20, 5. Ózdi VTK 20, 6. Miskolci VSC 16, 7. Diósgyőri AC 16, 8. Perecesi TK 15, 9. Hatvani AC 14. A Sátoraljaújhelyi MÁV visszalépett. (A SSE–SAC mérkőzés eredménye nem ismert.)

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. Debreceni csoport: 1. Püspökladányi MÁV 40, 2. Debreceni KASE 34, 3. Debreceni EAC 31, 4. Debreceni TSC 29, 5. Debreceni VSC 28, 6. Debreceni TE 21, 7. Debreceni MTE 19, 8. K. MOVE 18, 9. Debreceni VSE 17, 10. KSC 12. A D. Bőrös és a D. Székgár visszalépett. Szabolcsi csoport: 1. Nyíregyházi KISE 25, 2. Nyíregyházi TVE 19, 3. KSE 18, 4. Mátészalkai SE 13, 5. Nyíregyházi ÖTSE 13, 6. Nyíregyházi Vasutas SC 10, 7. Nyírbátori AFE 6. A Polgári IAC visszalépett. **Alsövetségi döntő:** Püspökladányi MÁV–Nyíregyházi KISE 3:1, 4:3. A 3. helyért: NYTVE–DKASE 4:0, 2:5

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. Barcza József-csoport. 1. Rákoscabai TK 34, 2. Cinkotai TK 29, 3. Sashalmi SC 19, 4. Dunaharaszti MTK 19, 5. Gyömrői SE 19, 6. Rákosligeti

AC 16, 7. Rákoskeresztúri TE 13, 8. Rákoshegy SE 11, 9. Rákosi Vasutas SE 11, 10. Péceli AC 9. **Dr. Dratsay Dezső-csoport.** Szolnoki AK 29, 2. Szolnoki MÁV 28, 3. Szolnoki MTE 20, 4. Ceglédi MOVE 19, 5. Üllői SE 14, 6. Törökszentmiksi MOVE 14, 7. Irsai SE 10, 8. Törökszentmiksi ISE 7, 9. Monori SE 3. 10. Vecsési SC nem indult. **Tibor Lajos-csoport.** 1. Dorogi AC 32, 2. Tokodi ÚSC 30, 3. Dunakeszi Magyarország 27, 4. BTE 25, 5. VSE 25, 6. PSC 20, 7. Váci Remény 18, 8. CsKAC 15, 9. VAC 11. Az E. MOVE és a VTE visszalépett. (A DAC–CsKAC és a BTE–V. Remény mérkőzések eredménye nem ismert.) **Alsövetségi hármas döntő:** 1. Dorogi AC 3, 2. Szolnoki MÁV 2, 3. Rákoscsabai TK 1

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. ETO 34, 2. Tatabányai SC 34, 3. Soproni VSE 22, 4. DVE 21, 5. P. Kinizsi 20, 6. Sz. MÁV 18, 7. SFC 17, 8. II. ker. SC 17, 9. DAC 16, 10. VTC 11, 11. Tatai AC 11

Országos amatőrbajnokság.

Negyeddöntő: Bohn SC–Püspökladányi MÁV 2:0 (Békéscsabán), ETO–Diósgyőr-VTK 1:0 (Győrben), Dorogi AC–Pécsi VSK 5:2. Az FTC erőnyerő.

Elődöntő: ETO–Dorogi AC 5:3 (Győrben), Bohn SC–FTC 2:2 (Békéscsabán, félbeszakadt), 0:2 (Üllői úton)

A Bohn SC és az FTC játékosai a békéscsabai találkozót megelőzően

Döntő

Bohn SC–ETO 3:2 (1:2, 2:2, 3:2)

1932. július 24., Békéscsaba., 3000 néző. Jv.: Majorszky

Bohn SC: Szabó – Gottre, Mágori – Kliment, Odrobinák, Botyánszky – Szigeti, Uhrin, Szaniszló I, Engelhardt, Sipos

ETO: Csizmadia – Bresányi, Bartha – Takács, Boros, Raffay – Farkas, Kemény, Nagy, Kovács, Czuppon

Gólszerzők: Szigeti (15., 11-esből), Farkas (35.), Kovács (38.), Mágori (57.), Engelhardt (104.)

Corinthisán-díj

Döntő

Postás–Salgótarjáni SE 3:2 (0:2)

1932. június 5., Üllői út, 4000 néző. Jv.: Fejér

Postás: Angyal – Jelen, Bogdán – Illyés, Bodrogi, Bokor – Kása, Kertész, Kalmár, Mátéffy, Horgos

Salgótarjáni SE: Csala – Vics, Palkó – Jancsi, Valet, Springer – Novoszeleszky, Dancsák, Márkus, Rigó, Müller

Gólszerzők: Rigó (21.), Márkus (34.), Horgos (54., 89.), Mátéffy (81.)

A 3. helyért: Szolnoki MÁV–Cinkotai TK 4:2 (Cinkotán)

„Az a baj, hogy most senki sem szereti a labdarúgó-sportot”

A profi korszak addigi legszorosabb befutóját hozta az 1932–1933-as idény hajrája, mindössze két pont választotta el az elsőt a harmadiktól, ha utóbbi (Ferencváros) tavasszal legyőzte volna az előbbi (az Újpestet), megnyeri a bajnokságot. Nem lett volna ez elképzelhetetlen, hiszen a kupadöntőben 11:1-re ütötte ki a riválisát.

Az őszi idény nagyon változatosan alakult. A három nagycsapat ismét három döntetlent játszott egymás ellen, a Ferencváros az utolsó novemberi fordulóig az élen állt. Akkor azonban a Hungária megelőzte, sőt a Fradi, amely az egész 1931–1932-es szezont pontvesztés nélkül játszottá végig, december 4-én kikapott a III. kerület FC-től. (A zöld-fehérek azt megelőzően több mint 20 hónappal korábban, 1931. április 5-én az Újpest ellen szenvedtek vereséget magyar bajnoki mérkőzésen.)

Ellentétben a korábbiakkal, sejteni sem lehetett, melyik gárda lesz végül a bajnok, hiszen a Hungária egy ponttal vezetett az azonos pontszámmal álló Ferencváros és Újpest előtt. Két kisebb csapat kivágta a rezet a Duna jobb partján: a Budai 11 és (az ősz második felében) a III. kerület, amelyet akkoriban a sajtó a nagycsapatok mumusának nevezett, kifejezetten jó fél évet zárt. A Budai 11 több mint kétszer annyi pontot gyűjtött 1932 őszén, mint 1931 őszén (7 és 15). Dicséretre méltó volt, hogy az újonc Szeged a mezőny első felében, hatodikként zárta az első fél évet. Ugyanakkor – élcélódott a *Nemzeti Sport* – a miénk még nem volt olyan, mint az angol bajnokság, amelyben nincs biztos mérkőzés. Továbbra is nagy volt az erőkülönbség az élvonal nagyjai és a gyengék között, ezt jelezte a sok nagy gólarányú győzelem is. Jellemző, hogy a Ferencváros két válogatottja nélkül is kiállt bajnoki mérkőzésre az olasz–magyar napján, és a Háda–Korányi I páros nélkül is kiütötte a Somogyot (7:2).

Az előző idényben az Újpest és a Hungária sok kritikát kapott – az 1932–1933-asban sem volt sokkal jobb a helyzet. A Ferencvárost is hozzájuk véve mindhárom együttes összeállítási gondokkal küzdött, mindből hosszú időn keresztül hiányoztak kulcsjátékosok, az Újpesten pedig még edzőválság is nehezítette a helyzetet.

Különlegesség: az első forduló után az a csapat vezette a tabellát, amelyik végül utolsóként kiesett: a Soroksár 4:0-ra legyőzte a Somogy FC-t, s újonc létére a táblázat tetejére ugrott. (Később ezt a találkozót a kaposváriak megóvták, még hozzá sikerrel. Miután az ismétlést megnyerték, ennek a végső soron a belügyminiszter által meghozott döntésnek köszönhatték, hogy a

Pozsonyi György

Czumpf János

Bachmann Gusztáv

Schusztér Béla

Sztrancsik József

Burger István

Budai Károly

Rökk Ede

Fekete Jenő

bukás helyett pótvizsgázhat-
tak, s ott megfelelték, ezért
benn maradtak az élvonalban.
Az óvási alap egyébként saját-
ságos volt: nem érkezett ki a
karhatalom idejében a mérkő-
zésre.)

Hamar jött a felébredés: a
második fordulóban a Fradi
8:0-val „helyre tette” az újon-
cot, aztán a hetedik forduló
után már csak 11. volt a lila-
fehér alakulat, s végül kiesett.

Sárosi György (Ferencváros) beveszi az Attila hálóját

Az ősz végén Tóth-Potya István, az Olaszországból hazatért edző értékelte csapata, az Újpest fél évét. Idézte a szeptemberben a *Sporthírlap*-ban közzétett szavait, amelyek szerint célja a lila-fehéreknél a jellegzetes magyar technikás játékmódor és az olasz hajrá-stílus ötvözése. Szerinte elindult ezen az úton a csapat, a mondatot pedig befejezte az idő: az Újpest a három nagy közül a legjobb tavaszi teljesítményt nyújtva megnyerte a bajnoki címet. Négy éven belül a harmadikat (1930, 1931, 1933). Tóth, aki mindmáig az egyetlen edző, aki a Ferencvárossal és az Újpesttel is bajnoki címet nyert, hangsúlyozta, hogy szerinte túlságosan technikások, de nem elég gyorsak, robbanékonyak a magyar csatárok. Közölte, hogy a legjobbjaik technikában teljesen egyenrangúak az olaszokkal és az osztrákokkal, ám „az eredményesség-nél a lendületnek és a gyorsaságnak ugyanannyi szerep jut, mint a technikának, tehát ezeket kell gazdaságosan párosítani.” Pontosította, hogy „nem a megfelelő gyorsasággal, hanem a lendülettel támad a hiba.”

Nem lényegtelen, hogy az Újpest 1932 telén is lepipálta a Ferencvárost, ahogy három évvel korábban a Dudás-ügyben is megesett. Ezúttal a Törekvés válogatott balszélsőjét, Dérít

Görög profi csapat vágyott a magyar bajnokságba

A szaloniki Aetosz levélben fordult a PLASZ elnökségéhez, amelyben jelezte, hogy az ottani szakminiszter engedélyével profivá vált az egyesület, elfogadták az alapszabályát, s hogy megkapta az engedélyt arra, hogy benevezzen a magyar bajnokságba. Az Aetosz vezetői már azt tudakolták a budapestiektől, hogy mennyi nálunk a nevezési díj, s hova küldhetnék. Elsőre talán komolytalannak vélnék a hírt, de itthon elmeditáltak a lehetőségen. A II. osztályba vélték helyesnek beosztani, úgy, hogy amennyiben a szaloniki legénység Budapestre érkezik, rögtön lejátszhat egy hét alatt három mérkőzést. Egy fél idény alatt így mindössze kétszer egy hétre kellett volna Magyarországra jönnie. A hazai mérkőzéseit természetesen otthon akarta játszani, azzal a hozzátétellel, hogy minden idegenben szereplő magyar ellenfélnek lekötne további két túramérkőzést, hogy kifizetődő legyen az utazás. Schreiber Mátyás, a Vasas intézője fellelkesült a hírt hallva, s félig komolyan azt mondta: „Még két görög csapat, és a Vasas akár mindig a II. ligában játszik.” (Nemzeti Sport 1932. június 4.)

szipkázta el a zöld-fehérek orra elől, a vetélytársnál jobb anyagi körülményeket kínálva. (Ez alatt nemcsak, sőt nem elsősorban a konkrét átigazolási juttatás volt érthető, hanem hogy a lila-fehérek állást is tudtak a futball mellett biztosítani a kiválasztott játékosnak.) Erősödött a védelem is: hazatért New Yorkból Sternberg László. (Tóth-Potya négy kiváló védőre – Kővágó, Futó, Sternberg és a betegségéből felépült, de egyúttal az érettségi vizsgájára készülő, különben nem kifejezetten ez utóbbira utalóan Durungnak becézett Dudás – számíthatott.)

Az Újpest sikerrel küzdött meg sok akadállyal. „Új tréner (módszerváltozás), folytonos sérülések, Borsányi harcképtelensége, egy-két váratlan megtorpanás, mind olyan súlyos tényezők, amelyek mellett csak minden akadályt áthidaló vezetőséggel, s folyton frissített játékosgárdával lehetett a hatalmas versenyben az élen végezni. A bajnokcsapat eredmény-sorában az az érdekes, hogy csak a Bocskai és a III. kerület győzte le. A Ferencvárossal és a Hungáriával összkel döntetlenül játszott, tavasszal mindkettőt legyőzte. Így tehát az elsők között is első lett” – értékelte a *Sportthirlap* 1933. május 31-i számában. A lila-fehérek különben a 20. forduló után álltak először az élen!

„A Hungária csapatösszeállítási gondokkal kezdte a szezont – folytatódott az elemzés. – Aztán elveszítette Kalmárt. Tavasszal fokozódtak a gondok. Jöttek a kísérletezgetések. Szóhoz jutottak a fiatalok, s Kalmár még mindig nem szállhatott be a bajnoki küzdelembe. A fi-

Hogan a túl sok kondícióedzést bírálta

Ki gondolta volna, hogy a magyar futball leghíresebb angolja a túl sok kondícióedzés ellen, s a technikai képzés mellett érvelt? **Jimmy Hogan** 1932 júniusában a párizsi Racing tréneréként Magyarországon járt. (Vele tartott természetesen a klub két kiválósága, Berkessy Elemér és Opata Zoltán is.) S ha már nálunk járt, interjút adott a *Sportthirlap*-nak, amelyben elmondta, milyen változásokat tapasztalt a távozása óta eltelt hét évben: „Úgy vagyok ezzel, mintha valaki otthagya egy növőfélben lévő gyereket, s ha néhány év múltán visszatér, ő tudja legjobban megítélni, nőtt-e a gyerek vagy sem. Bizony a magyar futball nem nőtt, inkább a visszaesés jeleit látom. Más az eset Ausztriával. Soha jobb futballt nem láttam, mint amelyet az osztrákok és különösen a Vienna játszik. Jobb futballt játszanak, mint az angolok. Magyarországon és Csehszlovákiában több gondot fordítanak a kondicionálásra, mint arra, hogy a játékos fölényes ura legyen a labdának. Én nem is a mai angol futballt tanítom, hanem a régit, amit annak idején a nagy MTK játszott, s amit ma a bécsiek játszanak. A vezető magyar csapatok nem képviselik azt a játékerőt, mint annakidején képviseltek, amikor az Orthok, a Schafferek, a Patakik, a Molnárok és a Konrádok játszottak. Sárosi az egyetlen, aki ebbe a kategóriába sorolható.” (*Sportthirlap* 1933. június 14.)

Az 1930-as évtized első felének kitűnő vidéki csapata, a Szeged FC

atalok verekedtek, az öregek igyekeztek. A Hungária eredményssora nem csak fizikai, de idegi munka is volt. Második helyét az adott viszonyok között magasra kell taksálni. Ősszel veretlen maradt, tavasszal csak a Bocskai és az Újpest tudta legyőzni.”

Az Újpest nyilvánvalóan elégedetten zárta az idényt, de a Hungária sem volt elégedetlen. Ellentétben a Ferencvárossal, amely a rangadókon mutatott gyatra formája miatt egy évvel a százszázalékos bajnoki cím megnyerése után olyan gyenge helyezést ért el, amilyenre a profi érában addig csak egyszer, 1931-ben volt példa. A miértre a *Sporthirlap* az alábbi választ találta: „A Ferencváros harmadik helye kizárólag a csapat harci készségének a hanyatlásával magyarázható. Lefelé biztosan és sikeresen verekedett, csak a nagy feladatok előtt torpant meg. A két rivális ellen ősszel döntetlent játszott, tavasszal mindkettőtől vereséget szenvedett. Pedig, hogy a csapat tud, azt megmutatta a kupadöntőben. A jövő feladata csupán kihozni a csapatból azt, ami benne van.”

Röviden minősítette a mezőny további szereplőit is: „A III. kerület ősszel egyedülként győzte le a Ferencvárost, tavasszal megverte az Újpestet. Kitűnő védelem, jó halvesor és két gyors szélső jellemezte. A Budai 11 ismét szeszélyes csapatnak bizonyult. A jó ősz után gyengébb tavaszt zárt, a nagyok közül csak az Újpest ellen tudott pontot szerezni. A Bocskai hatodik helye az egyik legnagyobb meglepetés. Hiszen a csapat szorosan a három első mellé kívánczik. A Bocskai azonban sokszor kihagy. S túl sokat játszott. (Főleg külföldön.) Végletes volt, legyőzte az Újpestet és a Hungáriát, de 3:0-ra kikapott a Budai 11-től. A Kispest volt a döntetlenek csapata. A Szeged nyolcadik helyezése teljesen reálisnak volt nevezhető. Az Attila sokáig bajban volt, aztán két hét alatt lerázta magáról a gondokat. A Nemzeti az őszi 10 pont után tavasszal csak háromat szerzett. A Somogy felváltva őrizte az utolsó helyet a Soroksárral. A Soroksár volt a legpechesebb, miután legyőzte a riválisát, de elvették a pontjait.”

Nemcsak a pályán, hanem a pályán kívül is zajlottak a csatározások. Továbbra is nyitott kérdés volt az amatőrök és a profik egybeolvasztásának megoldása, az adminisztráció csökkentése, a középiszkolások klubhoz igazolásának engedélyezése.

1926
1927
1928
A *Nemzeti Sport* a karácsonyi számában tekintélyes futballvezéreket szólított meg, azt tudakolva, hogyan reformálnák meg a magyar labdarúgást. Hihetetlenül érdekesek a válaszok. Azt bizonyítják, hogy szinte minden „potentát” látta, mit kellene tenni, de csak kevés haladást sikerült elérni.

1929
Fischer Mór, az MLSZ nemzetközi bizottságának vezetője azt mondta: „Nem kell messzire menni, csináljunk úgy, mint az osztrákok: csináljunk erős szövetséget, amit évek óta ugyanaz a 4-5 ember vezet.”

1930
Kenyeres Árpád, az MLSZ főtitkára azonnal lépett volna: „Először felfüggeszteném az összes alszövetség autonómiáját, azután kiépíteném a szövetség teljesen új alkotmányát a közismert elgondolás alapján. A következő teendő lenne az új bajnokság kidolgozása a vegyes rendszer alapján.”

1931
1932
1933
Klug Frigyes, a Bírói Testület elnöke volt az egyetlen, aki egyetértett a KISOK-tiltással: „Egy szövetség. A közterhek csökkentése. Ha Déri megszerzéséhez kilenc embernek kellett összeadni azt a pár ezer pengőt, mert a nagy kluboknak már nincsen a kasszájában egyetlen fillér sem ere a célra, a profi futball már nem lehet adóalany. Kevés klub kell sok csapattal, nem sok klub kevés csapattal. Utánpótlás. Mint apa mondom, a KISOK kezében kell meghagyni az iskolás fiatalság futballra nevelését. A kiegészítő sportok is itt vannak a legjobb kézben, a testnevelő tanároknál. Az oktatás ellátására pedig az MLSZ küldjön ki öreg válogatott játékosokat, akik erre a nevelő munkára alkalmasak.”

1934
1935
Fodor Henrik dr., a PLASZ főtitkára úgy vélte, nincs külön amatőr vagy profi, csak futballista létezik: „A futballsport centralizálása volna a legfontosabb feladat. Feloszlátnék minden mostani szervezetet. Megszűnne minden alszövetség, MOVE, MILL stb., csak egyesületek léteznének és egy szövetség. Eltörölném az amatőr-profi problémát is, csak futballistákat ismernék.”

1936
1937
Reichard Ottó, a Nemzeti SC elnöke volt talán a legradikálisabb: „A három szövetséget egyesíteném és a Testnevelési Tanácsnak azt mondanám, hogy vagy-vagy. Ha nem jönne segítség, abban az esetben leállítanám a magyar futballt.”

A tizenharmadik

Sajátosan intéztek el egy meglehetősen bonyolultnak tűnő problémát a lila-fehérek, mert az égiekre bízta a dolgot.

„Az Újpest bajnoki lakomáján kiosztották a 13 aranyérmet. A tizenharmadikra Kovács és Sas pályázott. Ugyanannyi alkalommal játszottak bajnoki mérkőzést. A vezetőség nem tudott (de nem is akart) választani közülük. Langfelder ajánlotta:

– Sorsoljátok ki az aranyérmet.

Ebbe belementek. Sas választotta az »írást«. Feldobtak egy kétfillérest, óriási izgalommal nézték meg.

– Írás!

Sasé lett a nyolcvanöt pengős aranyérem.” (Sporthirlap 1933. augusztus 9.)

A boldog nyertes, Sas (Schneider) Károly köszönte szépen Fortuna istennő kegyességét, és azzal a lendülettel elhúzott Párizsba, a Racing Clubhoz... (MLSZ Hivatalos Közlönye 1933. szeptember 16.)

Tibold Károly, az FTC futballszakosztályának elnöke csökkentette volna az adminisztrációt: „Amennyire csak lehet. Másodszor megegyeznék az iskolákkal. A bajokat 95 százalékban ugyanis az iskolák okozzák. Hiányzik a játékosoknál az intelligens elem, s ezért gyengül a nívó.”

Kovács Mihály, az MLSZ alelnöke közölte a legmeglepőbbet. Érzékeltette, hogy a futball szereplői szerint az állam hogyan viszonyul a labdarúgáshoz: „Az a baj, hogy most senki sem szereti a labdarúgó-sportot. Gyűlöleten pedig soha sincs Isten áldása. Először a nagy tömegeket kell megnyerni, szimpatikussá kell tenni a futballsportot, s ugyanakkor a hatóságok szimpátiáját is meg kell szerezni.”

Preiszmán József, a PLASZ alelnöke, a Hungária „pénzügyminisztere” természetesen a pénz oldaláról közelítette meg a kérdést: „Kétféle megoldás van. Az egyikhez kell félmillió pengő, akkor 2-3 évig még el lehet húzni így, s addig talán elkövetkezik valami javulás a gazdasági helyzet terén. Miután ez a félmillió pengő álom, én teljes-séggel pesszimista vagyok. Olyan rosszul állunk, hogy már az OTT-adó elengedése sem segíthetne, hiszen ma már alig 25 000 pengőről van szó. Így csak egy megoldást tudok elképzelni: a profi sport térjen vissza a szétválasztás előtti állapotba. Nem tiszta amatőr rendszerre, hanem vegyes rendszerre gondolok. Profik azért lehetnek, de csak kevesen. Akkor kisebbek lennének a keretek, megszűnne a szolgáltatások nagy része (OTI, kereseti, jövedelmi adó, stb.) és megszűnne az egyletekben is a mesterséges profi-amatőr széttagoltság, ami a szövetségekéhez hasonló túladminisztrálást, többletköltséget jelent.”

Az 1934-es világbajnokságon Nádas Ödön, négy évvel később dr. Dietz Károly irányította a magyar válogatottat. Mindketten fontos tisztséget töltöttek be 1932 és 1933 fordulóján is, érdekes volt a véleményük. Nádas Ödön, az MLSZ ügyvezető alelnöke: „Az utolsó filérig visszafizettetném, amit éveken át vigalmi, forgalmi és testnevelési adó címen elszedtek a futballtól. Aztán már semmiféle diktatúrára nem volna szükség, legfeljebb még azért, hogy minden város és község minden 5000 lélek után létesítsen egy-egy sporttelepet. Hogy aztán Turay és Avar ettől jobban fogja-e rúgni a gólokat, azt persze nem tudom.”

Füüdőző ferencvárosi futballisták

Dietz Károly, a PLASZ alelnöke így foglalta össze a teendőket: „1. Az adminisztráció leépítése a szövetségek összevonása útján. 2. Gondoskodni arról, hogy az intelligens elemek a KISOK útján, de intenzívebben bekapcsolódjanak újra utánpótlásként a futballsportba. 3. Pályák karbahoználata. 4. Filléres helyárák rendszeresítése.”

A négy őszi meccsen négy kapus védett

A kísérletezgetés idenye volt az 1932–1933-as a magyar válogatott életében, harminchatan játszottak az A-válogatottban. A két mumus, az olasz és az osztrák válogatott ellen továbbra sem ment, ellenben kétszer is nyertünk Budapesten az erős (1934-ben világbajnoki ezüstérmes!) csehszlovákok ellen.

Az idény első válogatott mérkőzésén, az Üllői úton új szerepben játszott a magyar csapat, a fehér, címeres mezhez fekete nadrágot húztak a játékosok. A csehszlovákok (vagy előtte a csehek) addig még nem tudtak nyerni Budapesten, de ezúttal abban reménykedtek, megtörhet a rossz sorozat. Arra számítottak, hogy a Plánička – Burgr, Čtyřoký védelem meg tudja állítani a magyarokat, elől pedig Svoboda, vagy a remek Nejedlý,

1932. szeptember 18-án Magyarország–Csehszlovákia 2:1. Állnak (balról): Korányi I, Aknai tartalék kapus, Toldi, Hóri, Dudás, Titkos, Cseh II, Lázár, Polgár, Kárpáti II, Nemes, Máriássy Lajos szövetségi kapitány.

Elöl: Borsányi, Sárosi

Puč balszárny gólokat tud szerezni. Máriássy Lajos szövetségi kapitányt lenyűgözte a Budai 11 remek bajnoki formája. A fekete-fehérek közül három játékost is beállított a kezdő csapatba, Hóri György, Kárpáti II Pál és Polgár Gyula akkor mutatkozott be a nemzeti tizenegyben. Közülük csak utóbbi, a Druminak becézett, rendkívül sokoldalú center tudta megvetni a lábát a legjobbak között. Ugyancsak újoncként szerepelt Nemes (Michalovszky) II István, a Törekvés jobbszélsője. A magyar csapat összeállítása a következő volt: Hóri – Dudás, Korányi I – Kárpáti II, Sárosi, Lázár – Nemes, Cseh II, Polgár, Toldi, Titkos. A csehszlovákok nem ok nélkül bíztak a balszárnyukban, mert Puč a 73. percben megszerezte a vezetést. Ám a magyar balszárny ezúttal felülmúlta a vendégeket: a 78. percben Toldi Géza kiegyenlített, majd a 81. percben Titkos Pál megszerezte a győztes gólt is. Magyarország–Csehszlovákia 2:1!

Két héttel később az osztrákok következtek. Még pontosabban: az osztrák „Csodacsapat”. Ami nekünk, magyaroknak az Aranycsapat, az nekik a Wundermannschaft, amely, tulajdoníthatóan a legendás Jimmy Hogan munkájának is, a hajdanán a skótok által favorizált rövidpaszszos játékot játszotta, a bécsiekre jellemző magas fokú technikai tudással. Ez a gárda 1931. május 16. és 1933. február 12. között 15 mérkőzéséből tizenkettőt megnyert, s csak egyet veszített el. Azt is Londonban, a méregerős angolok otthonában, 4:3-ra. Az út első állomásán 5:0-ra megverte a skótokat, fél év alatt kétszer is tönkrevverte a németeket (6:0, 5:0), s Bécsből 8:2-vel küldte haza a magyar csapatot. Budapesten 1932. október 2-án 3:2-re nyert. A meggypiros mez alakulat az Aknai – Korányi I, Dudás – Borsányi, Sárosi, Lázár – Korányi II, Cseh II, Turay, Kalmár, Déri összetételben szerepelt, soraiban egy testvérpárral, Korányi Lajossal és öccsével, Mátyással. Előbbi akkor már a Ferencváros futballistája volt, az öccse a Szegedé. (A harmadik

Korányi fiú, Dezső is válogatott lett a harmincas évek második felében – Desirè Korányi néven, a franciáknál.) Az osztrákok a Hiden – Rainer, Sesta – Braun, Smistik, Nausch – Molzer, Müller, Sindelar, Schall, J. Horvath tizeneggyel játszottak. Az első gólt Kalmár Jenő szerezte, majd a vendégek Borsányi Ferenc öngóljával egyenlítettek az első félidő végén. Déri Károly, a Törekvés később Kispestre kerül balszélsője újra vezetést szerzett a fordulás után, de utána felülkerekedtek az osztrákok, az évtized második felében a Hungária bajnokságában is sztár „Wudi” Müller lőtte a második góljukat, Georg Braun nevéhez fűződik a győztes gól. A „sógorok” egyébként három héttel később megverték Bécsben a svájciakat, s azzal a közép-európai válogatottak számára kiírt Európa Kupa győzteseik lettek.

Október végén újabb hazai mérkőzés következett az immár a füvesített Hungária körüti pályán. Nagy csata után alakult ki a németek elleni 2:1-es győzelem, Turay József, becenevén Sutyó a 80. percben szerezte meg a győztes gólt. A Háda – Korányi, Bíró – Borsányi, Sárosi, Lázár – Korányi II, Avar, Turay, Toldi, Déri összeállítású csapat a Törekvés második válogatott mérkőzésén a második gólját jegyző balszélsőjének találatával szerzett vezetést a 11. percben, a vendégek Malik révén a 78. percben kiegyenlítettek. Szerencsére Turay a végén bevitte a győztes találatot. A center egész héten lázas beteg volt, de ez alig látszott a játékán. A többieknek nem ment ilyen jól, s a közönség szinte végig szidta az ezen a magatartáson felháborodó játékosokat. Bíró Sándor ezen a találkozón debütált a válogatottban.

Az olaszok ellen továbbra sem jött ki a lépés. A milánói házigaárdák óriási lelkesedéssel várták a találkozót, az olaszok másfél hónappal azelőtt kapták meg az 1934-es világbajnokság rendezési jogát, s az erősnek tartott magyarok ellen akarták megmutatni mindenkinek, hogy világverő gárdájuk van. Az először a szövetségi kapitányi posztot betöltő Nádas Ödön csapatában fiatalok, kevésbé rutinos játékosok kaptak helyet: Szabó – Korányi I, Bíró – Barátky, Lutz, Szaniszló II (Kárpáti II) – Markos, Cseh II, Jávor, Bihámy, Déri. (Érdekesség: a Hungária két ifjú tehetsége, Barátky Gyula és Szaniszló II Zoltán később a román válogatottban is játszott.) A maga hatodik válogatottságával Markos Imre és Cseh II László holtversenyben a második legrutinosabbnak számított a 16 válogatottságával törzsgárdistának számító Korányi Lajos mögött. A többiek meg-

A Drezdában győztes profi válogatott. Balról: Máriássy Lajos szövetségi kapitány, Háda (kabátban), Bíró, Barátky, Déri II, Markos, Titkos, Teleki, Cseh II, Szabó, Magyar, Sárosi, Korányi I

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

hetősen megilletődötten játszottak, de ettől függetlenül is tény: a hét későbbi világbajnokkal felálló Squadra Azzurra erősebb volt. Az argentin származású Raimundo Orsi két gólja után Bihámy Béla tizenegyesből szépített, majd Meazza és Ferrari gólja után Markos Imre a 85. percben lőtt gólja (első válogatottbeli gólja volt) csupán a szépítést, a végeredmény beállítását jelentette: 4:2 az olaszoknak.

Ugyan továbbra is Nadas Ödön maradt a szövetségi kapitány, de a következő (ma hivatalosnak tekintett) mérkőzésen dr. Máriássy Lajos irányította a csapatot. A téli túrát ugyanis a profi alszövetség szervezte, évtizedeken keresztül nem is tartották hivatalosnak a portya egyik találkozóját sem. Az ezredfordulón aztán a lisszaboni vereség az lett, így lett (egyszeres) válogatott játékos Szemere Antal és Magyar Ferenc. A januári túrán a csapat előbb a középnémet válogatott ellen 3:0-ra, a Berkessy Elemérrel megerősített párizsi szelekció ellen 4:0-ra, egy helyi profikból verbuvált bordeaux-i alakulattal szemben pedig 5:0-ra győzött, közben edzőmeccsen 3:3-ra végzett egy lipcsei vegyes ellen. Még délebbre utazva, jégben-hóban-fagyban, fáradtsággal és meghűlésekkel dacolva, 1:0-ra kikapott Lisszabonban a portugál válogatottól. (A vesztesek sora: Szabó – Szemere, Bíró – Barátky, Sárosi, Magyar – Markos, Cseh II, Teleki, Turay, Titkos, cserként a második félidőben Déri játszott balszélsőt). Aztán Portóban, immáron napsütésben, 8:4-re nyert, s visszavágott a városi válogatottként szereplő, valójában az A-válogatottal szinte azonos helyi csapatnak. A hazatérés előtt megállt még a profi válogatott vonata Frankfurtban, ahol a délnémet reprezentatív ellen kellett kicsit kozmetikázni az akkoriban Németországban megtépzott futballnimbuszt. Parádésan sikerült: 12:1-es győzelemmel zárult a túra. Máriássy Lajos lelkesedett: „Hosszú időt kell még a futballban eltöltenem, hogy még egy ilyen játékot lássak.”

A Csehszlovákiát 2:0-ra verő magyar tizenegy. Áll (balról): Szabó, Markos, Teleki, Bíró, Cseh II, Serényi, Turay, Korányi I. Elöl: Barátky, Sárosi, Lázár

Márciusban két mérkőzést játszott az A-válogatott, legyőzte a hollandokat és a csehszlovákokat. Amszterdamban a három évvel korábbi vb-döntőt vezető, belga John Langenus bíráskodása mellett az (akkori számítás szerint) újonc Teleki Pál és az utoljára a válogatottban szereplő Bihámy Béla szerezte Nádas Ödön válogatottjának góljait. Az összeállítás az alábbi volt: Szabó – Korányi, Bíró – Barátky, Sárosi, Lázár – Markos, Cseh II, Teleki, Bihámy, Titkos. A Hungária úton a Szabó – Korányi, Bíró – Barátky, Sárosi, Lázár – Markos, Cseh II, Teleki, Turay, Serényi összetételű tizenegy 2:0-ra nyert az északi szomszéd ellen. A gólokat Turay József és Cseh II László lőtte. Jellemző, hogy a vendégek, s talán a mezőny legjobbjai a kor egyik sztárkapusa, Plánička volt. A nagyon látványosan, technikásan játszó magyar együttes akár még nagyobb különbséggel is nyerhetett volna, ám a 90. percben Barátky Gyula a kapufára lőtte a tizenegyeset.

Április 30-án több mint harmincezer néző remélte az Üllői úton, hogy megszakad az osztrákok elleni rossz sorozat. Még a pályát övező fákon is lógtak az emberek. Így aztán lényegesen többen látták a meccset, mint ahányan fizettek érte... A korszak kiváló jobbszélsőjének, Markos Imrének egyik nagy fellépése volt az osztrákok elleni, a magyarok a 85. percben elért góljával mentették döntetlenre az akkoriban az olaszok mellett a legveszélyesebb ellenfélnek számító Wundermannschaft elleni ütközetet. Ez a 90 perc egyébként már a legendás debreceni csapat, a Bocskai fénykorára esett: a csatárötösben három debreceni, Markos, Teleki és az újonc Eőry (Engelhardt) Mihály játszott. Nádas Ödön a Szabó – Korányi, Bíró – Barátky, Sárosi, Lázár – Markos, Cseh II, Teleki, Eőry, Titkos tizenegyet játszatta. Körülbelül nyolcezer osztrák buzdította a Fradi-pályán a Wundermannschaftot, a drukker vonatokon kívül több mint ötszáz személyautó szállította őket Budapestre. A legtöbben már szombaton megérkeztek, és este rajokban keresték föl a magyar főváros legnépszerűbb szórakozóhelyeit. Hajnalban aztán hajléktalan drukkereket lehetett látni, amint plédekkel letakarva aludtak a hotelek előtt álló, osztrák rendszámú autókban.

A nyáron a svédek elleni vereség rontott az esztendő egyébként nem rossz mérlegén. Ismét bebizonyosodott, rossz ötlet a szünet idejére, július másodikára válogatott meccset leköttni. Az Újpest ezúttal nem adott játékost a csapatba, így négy klubra épült a válogatott, a Hungáriára, a Ferencvárosra, az egyre jobb Bocskaira és a III. kerületre. A Szabó – Korányi, Bíró – Palotás, Móré, Lyka – Fenyvesi, Barátky, Sárosi, Toldi, Titkos tizenegy kezdett, s vezetett Sárosi György a 20. percben szerzett góljával. A 39. percben Palotást Cseh II, a 40. percben Barátkyt Turay váltotta. Nem miattuk kapott ki a csapat, de tény, hogy a második féldő a svédeké volt. Vágtak egy ötöst, amire csak Toldi Géza tudott válaszolni. A meccs leglátványosabb gólját Korányi Lajos fejelte – sajnos a magyar kapuba.

1932. szept. 18.	Bp., Üllői út	CSEHSZL.	2:1 (0:0)	Európa Kupa	Toldi, Titkos
1932. okt. 2.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	2:3 (1:1)		Kalmár, Déri
1932. okt. 30.	Bp., Hung. út	NÉMETO.	2:1 (1:1)		Déri, Turay
1932. nov. 27.	Milánó	OLASZO.	2:4 (1:2)		Bihámy, Markos
1933. jan. 29.	Lisszabon	PORTUG.	0:1 (0:0)		
1933. márc. 5.	Amszterdam	HOLLAND.	2:1 (1:1)		Bihámy, Teleki
1933. márc. 19.	Bp., Hung. út	CSEHSZL.	2:0 (1:0)		Turay, Cseh II
1933. ápr. 30.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	1:1 (0:1)		Markos
1933. júl. 2.	Stockholm	SVÉDO.	2:5 (0:1)		Sárosi, Toldi

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

8 mérkőzésen: Cseh II László (Hungária), Korányi Lajos (Ferencváros), Sárosi György (Ferencváros)

7 mérkőzésen: Bíró Sándor (III. kerület FC)

6 mérkőzésen: Barátgy Gyula (Hungária), Lázár Gyula (Ferencváros), Szabó Antal (Hungária)

5 mérkőzésen: Markos Imre (Bocskai), Titkos Pál (Hungária), Turay József (Ferencváros)

4 mérkőzésen: Déri Károly (Törekvés), Teleki Pál (Bocskai)

3 mérkőzésen: Toldi Géza (Ferencváros)

2 mérkőzésen: Bihámy Béla (Nemzeti SC), Borsányi Ferenc (Újpest), Dudás Gyula (Újpest), Kárpáti II Pál (Budai 11), Korányi II Mátyás (Szeged FC)

1 mérkőzésen: Aknai János (Újpest), Avar István (Újpest), Eöry Mihály (Bocskai), Fenyvesi László (III. ker. FC), Háda József (Ferencváros), Hóri György (Budai 11), Jávör Pál (Újpest), Kalmár Jenő (Hungária), Lutz Lajos (III. ker. FC), Lyka Antal (Ferencváros), Magyar Ferenc (III. ker. FC), Móré János (Bocskai), Nemes II István (Törekvés), Palotás István (Bocskai), Polgár Gyula (Budai 11), Serényi Imre (Kispest), Szaniszló II Zoltán (Hungária), Szemere Antal (Kispest)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

„Az Újpest úgy játszott a Barcelonával, mint ravasz macska a sánta egerrel”

Minden kritika ellenére nem volt rossz a továbbra is rengeteget túrázó klubjaink téli mérlege. A képes olasz sportlap, a *Calcio Illustratto* például azt írta: „A magyar csapatok a javulás útján”. A veretlen maradt III. kerület FC, valamint a Bocskai kifejezetten jól szerepelt Itáliában, bő két hónappal az után, hogy csak 2:1-re kapott ki az Ambrosianától Milánóban, megverte a Palermót és legyőzött két kisebb csapatot, majd vereséget szenvedett a Cataniától. A Budai 11

Három magyar a kontinens legjobb 15 klubjában

A párizsi, a futballal is foglalkozó újság, a *L'Auto* – a név ne tévesszen meg senkit! – 1932 utolsó napjaiban összeállította a kontinens legerősebb klubcsapatainak listáját. Kétségtelenül Közép-Európa főlnyét mutatja a névsor, a Juventus elsősege éppen úgy nem meglepetés, mint a Vienna második helye. Kürschner Izidor zürichi együttese, a Grasshopper-Club ellenben érthetetlenül előkelő helyet kapott. A magyarok közül a Ferencváros helyezése reálisnak mondható, ugyanakkor az Újpest méltatlanul hátulra került a profi korszak hazai, de főleg nemzetközi eredményei alapján a Hungáriával szemben. Meglepő, hogy sem a Bologna, sem valamelyik délnémet klub nem került fel a listára.

1. Juventus (olasz), 2. Vienna (osztrák), 3. Grasshoppers (svájci), 4. Rapid (osztrák), 5. Sparta (csehszlovák), 6. Slavia (csehszlovák), 7. Ferencváros, 8. Admira (osztrák), 9. Hungária, 10. Athletic Bilbao (spanyol), 11. Tori-

Afrikai portyára induló, Marseille kikötőjében behajózásra várakozó kispesti legénység

közepes mérleget produkált olasz és francia ellenfelekkel szemben. A Hungária óriási mérkőzést vívott az Ambrosianával (5:6!), teljesítménye után jóval több dicséretet, mint bírálatot kapott az olasz sajtótól. Az itthonitól már nem, ugyanis az olasz–francia–svájci túrán csak az élcsapatnak számító Cannes-t verte meg, igaz, azt nagyon (7:1). A Ferencváros komolytalan ellenfelekkel játszott Marokkóban (Fez városi válogatottját 22:0-ra verte), de Olaszországban, Franciaországban és Hollandiában tényleg kitett magáért, csak a Genovától kapott ki. A sorozat utolsó állomásán ellenben 7:2-es vereséget szenvedett Düsseldorf városi válogatottjától. Igaz, akadt rá mentség: a sáros talajon lépni sem tudtak a sok utazástól elgyötört játékosok, akiknek az influenza egyébként is elvette az erejét. Hungler lázasan játszott, Korányinak le kellett jönnie a pályáról. A Ferencváros több mint tízezer kilométert utazott alig három és fél hét alatt.

no (olasz), 12. Austria (osztrák), 13. Napoli (olasz), 14. FC Barcelona (spanyol), 15. Újpest FC.

Néhány nappal későbbi a berlini Tempo is közzétette a maga listáját.

1. Juventus (olasz), 2. Vienna (osztrák), 3. Sparta (csehszlovák), 4. Rapid (osztrák), 5. Slavia (csehszlovák), 6. 1. FC Nürnberg (német), 7.

Grasshoppers (svájci), 8. Hungária, 9. Ferencváros, 10. Admira (osztrák), 11. **Athletic Bilbao** (spanyol), 12. Torino (olasz), 13. Újpest FC, 14. Austria (osztrák), 15. Bayern München (német), 16. FC Barcelona (spanyol).

Noha mindkettő szubjektív lista, a kettőt egybevetve viszonylag objektív képet kaphatunk a korabeli erőviszonyokról. (Nemzeti Sport 1932. január 2. és január 11.)

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Ezzel csak a Kispest „vetekedhetett”, amely szintén eljutott Marokkóba és sikerrel, veretlenül menetelt Franciaországban. A legjobb kritikát az Újpest kapta, amely – a korszakban más külföldi csapatokat tekintve is példátlanul – néhány napon belül kétszer is legyőzte saját pályáján a híres FC Barcelonát. A 4:0-s és a 3:1-es győzelem után elragadtatottan írta az *El Mundo Deportivo*: „Az Újpest úgy játszott a Barcelonával, mint ravasz macska a sánta egérrel”. A Spanyolországon kívül Franciaországot és Németországot is érintő túrán a lila-fehérek csak Fürthben kaptak ki, elsősorban a kapus, Aknai sérülése miatt.

A többiek közül a Nemzeti Görögországban felemás mérleget produkált, miként a Somogy is Máltán. A Szeged csak egy vereséget szenvedett a túráján.

Húsvétkor is nagy volt a kirajzás, nem ok nélkül született meg a PLASZ vezetőinek a fejében az az ötlet, hogy csak akkor engedélyezik a külföldi portyákat, ha megfelelő számú csapat itthon is marad a hazai közönség szórakoztatására. A Bocskai megint utazott: Törökországban a legjobb ottani csapatot, a Fenerbahçet is megverte.

Pünkösdkor a Hungária négyes tornát nyert Pozsonyban a párizsi Racing, az SK Bratislava és a prágai Sparta előtt. (Eredményei: Hungária–Sparta 4:2, Hungária–Racing 2:2, Hungária–Bratislava 3:0). Az Újpest felemásan szerepelt Németországban, a Ferencváros ellenben Belgrádban, ahol korábban érte már kellemetlen meglepetés, megverte a szabadkai Bácskát és a Jugoszlaviát. A Budai 11 Splitben, a Kispest Görögországban járt, az Attila Ungváron játszott. A pálma feltétlenül a Bocskait illeti, amely tornát nyert Hollandiában az Ajax, a Beerschot és a Xerxes előtt. A debreceni csapat egyébként 1932. augusztus 6. és 1933. június 19. között 43 nemzetközi mérkőzést vívott. (Sándor Mihály: *A debreceni futball képes kalauza 1899–*)

KÖZÉP-EURÓPAI KUPA

Magyar győztes olasz csapattal

Ismét volt magyar győztes a legtekintélyesebb nemzetközi kupasorozatban – de másképpen, mint ahogyan az Újpest és a Ferencváros hívei remélték. Ezúttal a bajnokság első és második helyezettje, a százszázalékos teljesítménnyel első Fradi, és a két bajnoki aranya (1930, 1931) után ezüstérmes lila-fehér alakulat képviselte a magyar színeket. A még Bányai Lajos által irányított Újpest június 25-én 5:3-ra kikapott Bécsben a kontinens egyik legjobb csapatának tartott Viennától. Fura leírni: annak ellenére, hogy nagyszerűen játszott. A szünetben még vezetett 3:2-re, de nem bírta el az olasz bírót, Caironi tévedéseit. Annak bizonyítékául, hogy nem az elfogult beszámolóknak felülve minősítettünk, álljon itt az osztrák futballvezér, Hugo Meisl

A Bologna KK-győztes csapata. Az álló sor jobb szélén a magyar edző, Lelovics Gyula

A KK-ban találkozott a Juventus (fehér nadrágban) és a Ferencváros. A felvétel az Üllői úton készült

nyilatkozata: „A magyarok jobbak voltak. A II. félidőben azonban nem értettek ahhoz, hogyan kell megtartani az előnyüket.” Mindazonáltal élt a remény, hogy a visszavágón fordít majd az Újpest, azonban négy nappal az első csata után, az Üllői úton Ženíšek, a cseh játékvezető kifogott a magyarokon. Kétszer is az égre nézett, amikor az osztrákok valamelyik védője ölbe fogta a labdát. Az 1:1-es döntetlennel, 6:4-es összesítéssel, a Vienna lépett tovább.

Nem járt jobban a Ferencváros sem. Európa legjobb csapatát, az akkor már sorozatban kétszer (ma már tudjuk, 1931 és 1935 között ötször) bajnok Juventust kapta első ellenfélné. Az olaszok Torinóban 4:0-ra nyertek, a visszavágón 3:3-as döntetlen született. A Fradi mind a három találatát Sárosi György lőtte, s kivétel nélkül büntetéből.

A Juventus és Vienna mellett a Bologna (amely 5:0-s győzelme után ugyan 3:0-ra kikapott a Spartától Prágában, de 5:3-mal továbbjutott) és az Admirát 3:1-gyel búcsúztató Slavia jutott még a legjobb négy közé. Az elődöntőben a Lelovics Gyula által irányított Bologna folytatta nagyszerű hazai szereplését, és a Viennát is kapott gól nélkül győzte le. A 2:0 után „belefért” az 1:0-s bécsi vereség. A másik ágon a Slavia óriási meglepetésre kiütötte a Juventust Prágában. De az olaszok még a 0:4 ellenére is láttak reményt. Ennek megfelelően játszottak: már 2:0-ra vezettek, amikor a mérkőzés a második félidő elején félbeszakadt, miután a cseh kapus, Plánička megsérült egy bedobott kötől. A Slavia játékosai levonultak a pályáról, órákon keresztül nem tudtak kimenni az öltözőjükből, csak akkor, amikor 1500 katonára és rendőrről kordont vont. Azért a csehek sem lehettek ártatlanok a botrányban, ugyanis a KK-bizottság mindkét csapatot kizárta, s így – a sorozat történetében páratlan módon – a Bologna, mint az egyedül versenyben maradt csapat, játék nélkül megnyerte a döntőt. Ez lett Lelovics Gyula pályafutásának a legnagyobb edzői sikere.

Tíz közte!

Aki nem látta, csak másnap a *Nemzeti Sport*-ból, vagy valamelyik másik napilapból tudta meg az eredményt, nem hitt a szemének. A Ferencváros a magyar kupadöntők rekordját jelentő különbséggel kiütötte legnagyobb riválisát, az Újpestet. 11:1!

Aligha kell hangsúlyozni, a mérkőzés előtt semmi jel sem mutatott arra, hogy az eredményt tekintve talán nem is osztálykülönbség, hanem két osztálykülönbség lesz a felek között. Igaz, az Újpest kénytelen volt nélkülözni három kulcsjátékosát, Hóri kapust, Pusztait és a gólerős csatárt, Jávort. A Ferencváros volt akkoriban a magyar bajnok, az Újpest pedig a bajnokjelölt, amely éppen néhány nappal korábban a Ferencváros elleni győzelmével ugrott a bajnoki rangsor élére. De mégis, ez a különbség döbbenetes volt. Érdekes, hogy bár a zöld-fehérek történetük egyik legemlékezetesebb győzelmét aratták a hozzájuk hasonlóan Európa legjobbjai közé tartozó újpestiek ellen, csak alig tudtak örülni a diadálnak. Nehezen tudták ugyanis megemésztetni, hogy egyetlen esztendővel a „százszázalékos bajnokság” megnyerése után csupán a harmadik helyen tudtak zárni a bajnokságban. Ám a kupadöntőben minden sikerült nekik.

Ahány gólt rúgtak, szinte annyiféle volt! Idézünk a mérkőzés tudósításából: „A 6. percben Kohut taccsot dob, Sárosi kifordul, pár lépés után laposan lő, Aknai vetődik, de csúnyán kiejti a lövést és aztán már hiába igyekszik utána, a jókor érkező Táncos beragasztja, 1:0. A 13. percben

A kupagyőztes Ferencváros. Áll (balról): Berkessy, Háda, Turay, Blum edző, Toldi, Kohut, Papp, Kovács pályaedző. Elöl: Táncos, Takács II, Sárosi, Lázár, Korányi I

Kohut beadása meglepi Aknait, Takács elől ugyan ki tudja ütni a labdát, Takács bebotlik a kapuba és utána száll a résen levő Sárosi lábáról a labda is (Takács jellegzetes tétlen leszállását a bíró helyesen nem vette figyelembe), 2:0. A 15. percben Papp hozszan adja az újpesti kapu elé a labdát, Sárosi felugorva visszafejeli Takács lábára, aki jobbal állít, ballal csőröz, és a labda 10 méterről laposan becsúszik a későn vetődő Aknai mellett, 3:0. A 30. percben „a közönség (pártállásra való tekintet nélkül) csodálkozik: Táncos Misi úgy rohan, mint fénykorában, beadása pontosan száll Sárosi mellére, a centernek cseleznie kell, mert rajta vannak, jobbra húzódik, középre gurít, Takács már ott van, és Aknai hiába fut a gólzsák elé, mellette becsúszik most is a Takács-gól, 4:0. Két perc sem telik bele, már újabb pompás akció viszi előre a labdát: Korányitól Lázár kapja, ő befelé játszik Turaynak, a centerhalf rögtön előre

dobja Toldinak, aki két újpesti között szépen csúsztat ki Sárosinak. Sárosi fut s hiába üldözik, Futó is elkésik, a 16-osról lövés száll a jobb felső sarokra, és Aknai tehetetlen lécről bepattanó remek dugóval szemben, 5:0. A 35. percben Kohut támad, Toldi elé játszik, a lövésbe Sáros nyúl bele, róla röviden Sárosi elé pattan a labda és a center biztosan lő a sarokba, 6:0.”

A Ferencváros a második félidőben sem állt le. „Az 5. percben a hátulról érkező labdát a magasan felugró Sárosi Sáros elöl kifejeli a jobbszélre, Tancos futtában átveszi (a régi Tancos!), senki sem ér a nyomába, Aknai kifelé indul, de a szélső lábáról mellette biztosan száll hálóbá a második Tancos-gól, 7:0. A 25. percben Lázár szép keresztlabdájával Takács fordulásból kiugratja Tancost, a szélső megint elrobog az újpesti védők mellett, begurít, és Toldi úgy bevágja, hogy Aknai erről igazán nem tehet, 8:0. A 27. percben szabadrúgás az Újpest ellen: Sárosi Lakynak gurít, aki előread Takácsnak, aki elhúzza Futó mellett és laposan a bal sarokba lő, 9:0. Aknai kirúgását a 29. percben Turay Kohutnak vágja ki, aki pompás lendülettel (a régi Kohut!) viszi rá a labdát kapura, 12 méterről megvágja és Aknai csak érinteni tudja az erős lövést, a labda nem áll meg a túlsó oldalhálóiig, 10:0. A 33. percben Papp elengedi P. Szabót, aki a 16-osról lő, a labda a kapu előtt ugrik és a vetődő Háda mellett becsúszik, 10:1. Kohut beadása a 38. percben Sárosi mellére száll, egy csel, Aknai beugrik a lövésbe, a labda Takács elé pattan és ő betalál az üres kapuba, 11:1.”

Sárosi György a zöld-fehérek tizenegy gólt hozó akciójából kilencben volt benne!

A *Nemzeti Sport* áradozott: „Tévedne, aki azt hinné, hogy az Újpest megadta magát ellenfelének. Mert a nagy eredmény, a súlyos vereség nem az Újpest hibáiból fakadt, hanem a Ferencváros remek játéka, egyszerűen feltámadt régi nagysága szülte. A kupadöntőn azt a Ferencvárost láthattuk viszont, amely évekkal ezelőtt a Slaviát verte tönkre egy pünkösdi ünnepen, hogy másnap a Blackburn csapatát hagyja helyben fél tucat góllal. Azt a Ferencvárost láttuk játszani, amely Egyiptomban magával tudta ragadni az arabok és angolok tömegeit és szakértőit, amely Dél-Amerikában a világbajnok (akkoriban valójában még „csak” olimpiai bajnok, majd 1930-ban tényleg világbajnoki címet nyerő – a szerzők) Uruguayt maga alá tudta gyűrni.”

A kupagyőztes a maga nemében egyedülálló elismerést kapott a félholtra vert vesztes futballvezérétől. Patyi, alias Langfelder Ferenc a következőket mondta: „... Meghajlunk a jobb előtt, gratulálunk legyőzőinknek. Újpesti fiúk! Kiáltatok háromszoros éljent a Ferencváros csapatára!” És ők, a legyőzöttek, kiáltottak. Azok ilyen idők voltak.

Magyar Kupa, 1932–1933

Negyeddöntő: Ferencváros–Bocskai 3:1, Újpest–III. ker. FC 7:4 (a Hungária úton), Szeged FC–Vasas FC 3:1, Somogy FC–ETO játék nélkül.

Elődöntő: Ferencváros–Szeged FC 3:2, Újpest–Somogy FC 8:1.

Döntő

Ferencváros–Újpest 11:1 (6:0)

1933. május 25., Hungária körút, 10 000 néző. Jv.: Klein

Ferencváros: Háda – Korányi I, Papp – Lyka II, Turay, Lázár – Tancos, Takács II, Sárosi, Toldi, Kohut

Újpest: Aknai – Sternberg, Futó – Szalay, Szűcs, Sáros – Sas, Avar, P. Szabó, Kiss, Déri

Gólszerző: Tancos (6., 50.), Sárosi (13., 32., 35), Takács II (15., 30., 72., 83.), Toldi (70.), Kohut (74.), P. Szabó (78.)

La terre promise

Olaszország továbbra is a magyar edzőkben bízott, noha tett, nem is kis lépéseket afelé, hogy kitermelje a saját képzett edzői kart. Ám erre is a honfitársainkat kérte fel, Révész Béla és Nagy József vezényelte az edzőképzést. Nagy József, a főnök, arról számolt be, hogy 19 végzőse közül mindenki kapott állást. Ez nekik jó volt, a magyar edzőknek kevésbé, szűkült a piac. Ugyanakkor az ottani sportfőhatóság, s egyben olimpiai bizottság, a CONI hozott egy határozatot, amely szerint nem kaphatott már új külföldi edző működési engedélyt a calcióban. A régiek persze maradhattak, s magyarból még mindig rengeteg volt. Nagy József rábólintott az újságírói megállapításra: „Az olaszok azt hiszik, hogy már eleget tanultak a magyar edzőktől, nincs szükségük tovább a magyarok futballtudására.” Aztán még hozzátette: „A magyar csapatok odalenn már nem jelentenek attrakciót, a magyar futballról, mondhatom, lesújtó az olaszok véleménye. Pláne a legújabb túraeredmények után.” Ugyanakkor jó véleménye volt a már kint dolgozó kollégáiról: „Ügyszólván kivétel nélkül komolyan vették a hivatásukat, és a munkájuk mégiscsak hozzájárult az olasz futball mai nagyságához.”

Kiemelte: „Weisz Csili kijuttatta az Ambrosianát a Közép-európai Kupába, Hlavay Gyuri felvitte a Bresciát az A-osztályba.” Szerencsére még ennél is szebb volt a kép. Az A-osztályban tízen dolgoztak, közülük nem mind a teljes idény hosszában. Hauser Jenő, a harmadik vonalbeli Grosetto edzője mesélte büszkén a *Nemzeti Sport*-nak: „Az első ötből háromnak magyar a tréner. Weisz Árpád vezette a második helyre az Ambrosianát, az első 25 fordulóban Nagy József irányította a Bolognát, amely akár bajnok is lehetett volna, ha az uruguayi származású Occhiussi nem törte el a lábát. Az ötödik helyezett Kovács Lajos új szokást vezetett be: Ostiában nagy villát béreltetett a klubbal, szerdán oda kellett bevonulni a játékosoknak, együtt voltak a vasárnapi mérkőzésig.” (Az AS Romát egyébként az első hat fordulóban Baár János vezette, aki azonban hirtelen átült – Egri-Erbstein Ernő utódként – a Bari kispadjára. A többi magyar közül Molnár Ferenc az első 12 fordulóban az Alessandriát (15.), Bánás József a Milant (11.), Feldmann Gyula a Palermót (13.), Vanicsek János a Padovát (14.), Csapkay Károly pedig az 5. fordulótól a Triestinát (9.) dirigálta. Továbbra is a honfitársaink uralták a B-ligát, elég csak annyit idézni, hogy mindkét feljutónál magyar volt a főnök. A Livornót Lelovics Gyula, a Bresciát Hlavay György segítette a Serie A-ba. Előbbi talán legnépszerűbb játékosa Nehadoma János volt. Kettejüket is beleértve 14 magyar edző dolgozott a Serie B 1932–1933-as idényében: Vio-

la József, majd Payer Imre (Atalanta), Kutik András (Cagliari), Károly Béla (Cremonese), Krappan Ottó (Legnano), Orth György (tavasszal, Messina), Rády József, majd Klug Richárd (Modena), Csapkay Károly (a 6. fordulóig, mert akkor csődbe ment és visszalépett a Monfalconese), Kőszegi Dezső (Pistoiese), Hajós Árpád (Sanpierdarense) és Wilhelm Vilmos (Spezia). Nagyon tekintélyes névsor, s még hozzátehetjük: a harmadik vonalban is olyan jeles szakemberek dolgoztak, mint **Czeizler Lajos** (Catania), Kertész Géza (Catanzarese) és Schöffner Imre (Siena).

Amit tíz évvel korábban Olaszország jelentett a magyar futballistáknak, az volt 1932 nyarán Franciaország. La terre promise – az ígéret földje. Az

első profi bajnokságra özönlöttek honfitársaink a gallok földjére. Az első játéknapon, 1932. szeptember 11-én tíz mérkőzést rendeztek az első osztályban, a forduló legjobbjának Berkessy Elemér, a Racing középfedezete bizonyult. A kétcsoportos Division National csapatai közül a Montpellier tagja volt az erdélyi Kaucsar, valamint Zavadszky, Kalix, Skvarek és Németh Ernő kapus. Az OGC Nice-é Havas, Somlai, Lyka I, Schubert, a Club Français-ba tartozott Boros, az egyébként a szerzett bajnoki címeket tekintve a magyar labdarúgás addigi legeredményesebb edzőjének számító, Jimmy Hogan által irányított Racingba Berkessyn kívül Nikó I. A Lille OSC-ben játszott Opatá, a Cannes-ban Seres-Seeman, Gállos aztán Köves-Kvasz és Nagy János, az Antibes színeiben pedig Belkó és Seper. Az edzők közül az élvonalban dolgozott Székány Kálmán (Stade Rennais) és Kónya Ferenc (CA Paris), illetve idény közben a Mulhouse-hoz került Platkó Ferenc. Berkessy vitathatatlanul a legjobb játékosok közé tartozott, de nem ő volt a legsikeresebb. A magyarok közül Zavadszky István lőtte a legtöbb gólt (12), a bajnoki döntőben szerepelt Varga György (Lille), illetve Köves-Kvasz János és Nagy János (Cannes). Varga, aki itthon egyebek mellett a Bástya és a Hungária játékosa is volt, hosszú sort kezdett meg: 1932 és 1944 között nem akadt olyan esztendő a francia futballban, amelynek bajnok- vagy kupagyőztes csapatában (legtöbbször mindkettőben...) ne lett volna magyar játékos.

A Lille ásza kétségkívül Varga György (álló sorban jobbról a második) volt

Továbbra is sok magyar kereste a szerencsáját Svájcban. A St. Gallenben, az SC Brühlnél dolgozó egykori MTK-játékos, Boros II Endre mesélte róluk: „A magyar csapatok elrontották a jó híreket, másrészt rosszul megy a kinti magyaroknak, s emiatt az egyesületeknek nincs kedvük csapatokat fogadni. Még az Újpestet sem tudtam protezsálni Bázelen, azt válaszolták, mostanában nincs jó híruk a magyar csapatoknak. A legtöbb magyar játékos nem azt a stílust játssza, amelyet most a vezetők megkívánnak. Ez a baj Hirzerrel, de ez volt Lukács Gidával, Körösi-Kittlél és Possákkal is. Elküldték Winkler IV-et és Nehadoma II-t. Jól játszik viszont Volentik a La Chaux-de-Fonds-ban. Olyan jól, hogy az öccsét is megvetette a svájciakkal. A csapatnál egyébként Zsigmondi az edző. Az Etoile-ban nagyon dicsérik Ströck Albit, s a volt szege-di Kurunczyt is. A magyarok közül a legnagyobb cég természetesen Kürschner Dóri, aki Zürichben edző. Saját ház! Saját Bugatti! Sokszor a közönség maga megy hozzá tanácsért.”

Kürschner Izidor Európa egyik legjobb csapatává formálta a Grasshopperst, 1932–1933-ban második lett a svájci bajnokságban, s megnyerte az országos kupát. A külön is kiemelt Ströck valóban az Etoile együttesében kezdte a szezont, de aztán átigazolt az FC Bernhez, ott fejez-

te be az idényt. A legtöbb magyar máskülönben a Young Fellowsban játszott: Winkler József keze alatt négy magyar (Hirzer, Winkler IV, Biri, Gyurkovics) is szerepelt, igaz, a rokonnak aztán távoznia kellett.

Portugáliában Szabó József irányította az FC Portót, s még akkor is Siska Mihály volt a csapat kapusa. Spanyolországban Hertzka Lipót a Hercules együttesének mestere volt.

Hollandiában és Belgiumban is magyar edző nyert bajnoki címet. Riff Emil a deventeri Go Ahead, Székány Géza az Union St. Gilloise gárdájával. (Székány 1923-ban is bajnoki címet nyert a csapattal!) Dániában Molnár Frigyes harmadik lett Aarhus együttesével. Görögországban Hesser Tibor edző a bajnoki címig vitte első idényében az Olympiakosszal. Továbbra is Künstler József kezében volt a Panathinaikosz. Törökországban Schweng József az isztambuli bajnokságig, az ország legnagyobb presztízzsel bíró címéig vezette a Fenerbahçét. Ugyancsak Törökországban, de Ankarában, szövetségi edzőként dolgozott Obitz Gábor. Csehszlovákiában is játszottak magyarok, nem is akárhogyan. A Sparta Prahában Kalocsay Géza az első idényét töltötte, ezüstéremmel debütált. A korábbi magyar válogatott, Szedlacsek Ferenc az SK Nachód csapatát erősítette. A pozsonyi születésű Kocsis Géza a prágai Bohemians tagjaként a csehszlovák liga gólkirálya lett, 1933-ban bekerült az ottani válogatottba. (1934-ben aztán Újpestre igazolt, később magyar válogatott lett.) A *Nemzeti Sport* szerint magyar nemzetiségű volt Štefan Čambal, a bajnok Slavia ugyancsak pozsonyi születésű fedezete is, akit barátai Pistának becéztek.

Dél-Amerikában is öregbítették edzők a magyar futball hírnevét. Szigeti Imre átvette az uruguayi Nacionalt, Hirschl Imre a La Plata-i Gimnasia y Esgrima élén az argentin profi futball első külföldi edzőjeként lett ismert. Újra felbukkant Medgyessy Jenő neve is, aki a brazil São Paulo FC szakvezetőjeként dolgozott.

Hirschl Imre bajnokságot nyert a Gimnasia y Esgrimával

Az élvonal újonca

Soroksári Futball Club

Alapítási ideje: 1911

Színe: lila-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 10 (1932–1933, 1934–1937, 1945–1947, 1948–1950, 1951, 1953)

Sikerei: Magyar Kupa-győztes (1934)

Névsorolvasás

ATTILA:

Alberti Gyula 18 – Bán (Banaszkievics) Nándor 22, Sziklai (Sződör) László 22 – Szabó I János 18, Buzássy (Blaskó) Ferenc 22, Virág József 19/1 – Magyar István 15/1, Sós (Ströbl) Károly 11, Simonyi II András 22/11, Mátéffy Attila 17/6, Rudas (Ruczek) Jenő 12/2. A többiek: Haar (Haraszti) Móric 10/2, Vadász (Wolf) József 8/2, Sajó (Stanczl) István 6, Zilahi Pál 6/4, Szemző Gyula (k) 4, Bohus (Bonyhai) II János 3/1, Hernádi László 3, Sugár 3, Dankó Tivadar 1

BOCSKAI:

Fehér Ferenc 12 – Vágó (Vanicsek) József 20/1, Janzsó József 21 – Palotás (Pavnicza) István 22, Mór (Moór) János 16, Keviczky (Kevéházi) Rudolf 19 – Markos Imre 21/6, Vincze III Jenő 22/7, Teleki Pál 20/9, Zilahi Pál 9/4, Hevesi Sándor 22/4. A többiek: Varga Pál (k) 10, Kovács László 8/2, Eöry (Engelhardt) Mihály 7/5, Remmer Lajos 7/2, Tatár (Tencsa) Mihály 3, Magyar Imre 2, Orth György 1

BUDAI 11:

Horn (Hóri) György 11 – Weber Gergely 21, Fekete Jenő 18 – Kárpáti (Kaltenecker) II Pál 14/1, Kárpáti (Kaltenecker) I György 17/3, Schusztar Béla 20 – Röck Ede 20/9, Czumpft János 17/2, Polgár (Pignitzky) Gyula 20/13, Sztancsik (Szatmári) József 19/5, Magda Béla 19/2. A többiek: Tárnok István 14/2, Fábíán Sándor (k) 10, Burger István 8, Törös (Turner) István 6/2, Vadász József 6/1, Orth György 1, Raffai (k) 1

FERENCVÁROS:

Háda József 19 – Korányi (Kronenberger) I Lajos 21, Hungler (Hunyadi) János 14 – Lyka Antal 22, Sárosi György 22/8, Lázár Gyula 22/2 – Tancos (Tänzer) Mihály 22/4, Takács II József 19/24, Turay József 19/10, Toldi (Tunikold) Géza 16/15, Kohut Vilmos 22/8. A többiek: Papp Lajos László 6, Bukovi Márton 5, Kovács János 4/5, Székely Béla 3/2, Takács I Géza 3, Kutasi Károly (k) 2/0, Amsel (Angyal) Ignác (k) 1

III. KER. FC:

Gallina Károly 9 – Györi II József 18/3, Bíró (Bier) Sándor 22 – Steiner Brúnó János 9, Lutz II Lajos 22, Magyar Ferenc 22/1 – Fenyvesi László 20/14, Beretvás (Beringer) IV Gyula 18, Kármán József 22/13, Horváth István 15/4, Drössler (Dömötör) Béla 21/5. A többiek: Budai (Baumgärtner, Bangi) Károly (k) 9, Blaskó Lajos 8/4, Budai II 8/2, Dinnyés 4/3, Király Tibor 3, Werner Ignác 2, Wiener (k) 2, Zoch (k) 2, Hefkó 1, Lakner Károly 1, Sárvári (Skvarek) György 1

HUNGÁRIA:

Szabó (Steinbach) Antal 15 – Mandl (Mándi) Gyula 19, Kocsis Ferenc 21 – Weber Lajos 17, Barátky Gyula 22/9, Szaniszló II Zoltán 19/1 – Ottavi I Ferenc (Francesco) 14, Cseh II László 22/25, Kalmár Jenő 9/10, Dudás János 10/4, Titkos (Titschka, Ticska) Pál 22/13. A többiek: Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 8, Szegő (Szukits) Ferenc 8/1, Szabó III Géza 8/2, Gergely József 7/3, Újvári József 7, Spitz (Vörös) Illés 6/2, Kállói (Kosztelnik) Béla 2, Kardos István 2, Konrád (Korecz) III Sándor 1, Rebró Béla 1

KISPEST FC:

Dénes József 21 – Rozgonyi (Róth) Rezső 13/1, Szemere

(Soschtak) Antal 19 – Keresztes Gábor 20, Purczeld Ferenc 16, Szenes (Schmolko) József 22/1 – Szabó István 18, Mikes (Mick, Monostori) Károly 16/1, Kormos (Konyor) Lajos 19/7, Szepes (Schell) Károly 22/10, Steiner (Serényi) II Imre 22/15. A többiek: Laky Gyula 10, Szabó II Géza 9/4, Gallos Lajos 8, Pintér István 4/1, Czurny Lajos 1, Dobozy (k) 1, Molnár Gábor 1

NEMZETI SC:

Vermes (Weinhardt) Ferenc 21 – Flóra György 20, Szendrő János 20 – Paczolay Károly 12/2, Búza Lajos 18/1, Belcsik (Békési) Ferenc 21 – Odry Ferenc 15/1, Vadas (Weisz) Miklós 18/1, Szeder (Silberstein) György 14/1, Bihámy Béla 21, Szecsey (Stefanovits) Endre 13/4. A többiek: Hossó János 8, Horváth János 7/1, Gergely József 7/4, Czétényi István 5, Sós (Ströbl) Károly 5, Kolontár György 3/1, Pásztor András 3, Acél 14, Halas Kálmán 2, Sár (Stáhl) Jenő 2, Török II Tivadar 2, Bárány 1, Gallina Károly (k) 1

SOMOGY FC:

Válti (Valenta) Ferenc (k) 12 – Miklósi (Mikulics) István 22/1, Joós Péter 20/2 – Egri Imre 22, Györfy Antal 14, Boros Lajos 12 – Mészáros István 19/3, Galambos (Gacsár) Imre 22/9, Berecz István 9, Dormos Ferenc 14/3, Tunyoghy Gyula 15. A többiek: Csizi József 9/2, Pesovnik (Pető) László 8/1, Nákovics 6/1, Erdős Pál (k) 5, Jandala (Jókai) Győző (k) 5, Halas Kálmán 4, Kövágó Ferenc 4/1, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 4, Táltos (Tritz) Lőrinc 4, Kárpáti 3, Kocsis József 2, Köves (Kvasz) István 2, Steiner Sándor 2, Szattyin (Szattyán) Rudolf 2, Krumpach II 1, Vadász Jenő 1

SOROKSÁR:

Pécsi Béla 12 – Schweier János 13, Schmidt 16/2 – Elblinger Antal 21/1, Réti László 12, Turi 20 – Gruber II 10/3, Kautzky József 9/5, László 10/7, Zimonyi (Zwick) János 19/5, Schwartz Imre 11. A többiek: Farkas Béla 9, Kelemen Gyula 8/2, Kiss 8, Kohut II Rezső 8/1, Lichtner Aladár 8, Ligeti (Löwy) Jenő 8, Illik Ferenc 7/2, Augusztinovics (Ambrózi) Pál (k) 5, Bácsay László (k) 5, Kompóti (Kléber) Gábor 5, Mélykúti (Mischung) Béla 4/1, Béres János 3, Fekecs 3, Izsépy Gyula 3, Plum II Sándor 3, Gottlieb 1

SZEGED FC:

Pálkás József 22 – Gerle István 14/1, Raffai (Riesz) Lajos 22 – Polyák József 13, Gyurcsó (Gyarmati) János 22/2, Bertók Pál 22 – Korányi (Kronenberger) II Mátyás 21/2, Harmath Imre 13/3, Lukács István 22/10, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 17, Havas (Havasköri, Schneringer) János 17/10. A többiek: Kiss István 10, Werner Ignác 10, Sirály (Schmidt) Lajos 9, Bognár Kálmán 5/3, Halas András 2, Kovács Sándor 1, Tóth Jenő 1

ÚJPEST:

Aknai (Acht) János 12 – Kövágó Károly 17, Dudás Gyula 11 – Szalay Antal 21, Szűcs György 12, Kiss Gábor 15/3 – Sas (Schneider) Károly 7/2, Avar (Auer) István 21/30, Jávor (Jakube) Pál 21/31, Steiner (Sáros) Miklós 20/8, P. Szabó Gábor 18/12. A többiek: Borsányi Ferenc 11, Futó Gyula 10, Kovács János 7/1, Farkas Mihály 6/1, Hóri (Horn) György (k) 5, Huba (Huber) Rezső (k) 5, Sternberg László 5, Vig (Wilhelm) II János 5, Déri (Deutsch) Károly 4, Pusztai Ferenc 4, Kis-Kalkusz Károly 3/1, Löwy (Ligeti) Jenő 1, Vig (Wilhelm) VI Simon 1

Az 1932–1933. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Újpest FC	22	17	3	2	89:30	37
2. Hungária FC	22	16	4	2	74:28	36
3. Ferencváros	22	16	3	3	80:22	35
4. III. ker. FC	22	11	4	7	49:39	26
5. Budai 11	22	10	5	7	41:43	25
6. Bocskai FC	22	9	5	8	40:35	23
7. Kispest FC	22	6	7	9	40:55	19
8. Szeged FC	22	7	5	10	32:47	19
9. Attila FC	22	6	1	15	30:50	13
10. Nemzeti SC	22	4	5	13	32:62	13
11. Somogy FC	22	3	3	16	25:63	9
12. Soroksár FC	22	3	3	16	27:85	9

II. osztály

1. Phöbus FC	26	21	5	–	84:15	47
2. Vasas FC	26	22	2	2	85:19	46
3. Szürketaxi FC	26	17	5	4	62:17	39
4. BAK TK	26	16	2	8	61:41	34
5. Erzsébeti TC	26	14	4	8	47:41	32
6. Szentlőrinci NFC*	26	13	5	8	75:38	29
7. VAC FC	26	11	5	10	44:59	27
8. Csepel FC	26	11	3	12	40:64	25
9. Budafoke FC	26	12	–	14	46:69	24
10. Drasche FC	26	9	5	12	35:53	23
11. Droguisták FC	26	8	2	16	30:75	18
12. Shell**	26	4	2	20	13:37	10
13. Rákospalotai FC**	26	1	–	25	1:89	2
14: Börösök**	26	–	–	26	2:8	0

* két pont levonva

** idény közben visszalépett

Osztályozó

Somogy FC–Vasas 3:0, 5:2

Gólkirály:
Jávör (Jakube) Pál
(Újpest) 31 góllal

Az Attila alakulata 1933 áprilisában

A profi I. osztály eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Újpest	X	3:3	3:3	2:3	3:3	5:0	3:0	1:0	4:1	3:1	4:2	9:0
2. Hungária	3:4	X	0:0	2:2	1:0	4:0	3:3	4:2	9:0	5:1	6:0	6:3
3. Ferencváros	0:1	1:2	X	2:3	3:0	1:1	8:0	7:1	1:0	1:2	3:1	2:1
4. III. ker. FC	1:2	1:2	2:5	X	1:2	1:1	4:2	2:1	1:0	1:2	3:1	2:1
5. Budai 11	0:6	0:3	1:6	1:6	X	2:0	2:2	4:1	3:2	2:2	3:0	3:1
6. Bocskai	4:2	2:1	0:1	3:1	0:3	X	3:2	2:2	0:1	6:1	0:1	5:0
7. Kispest	1:9	1:3	2:3	2:2	1:0	1:0	X	1:1	3:1	1:2	1:1	7:2
8. Szeged	1:5	0:4	1:4	0:0	1:1	2:3	2:0	X	3:2	3:1	3:1	0:1
9. Attila	1:2	2:3	1:4	1:2	1:3	1:3	0:1	1:2	X	2:0	3:2	2:2
10. Nemzeti	1:7	1:4	0:5	1:4	0:3	0:0	4:4	0:0	1:3	X	4:4	8:1
11. Somogy	0:4	1:2	0:1	2:5	1:1	1:5	0:3	2:1	1:2	1:2	X	2:1
12. Soroksár	2:7	1:4	0:7	1:2	2:4	2:2	2:2	1:2	0:3	1:0	1:0	X

Bányászok: mélyből a magasba!

A budapesti amatőrbajnokságban a Törekvés visszafoglalta a helyét, nem ez volt a meglepetés, hanem hogy 1932-ben az FTC megelőzte. A Töri fél évtized alatt négy bajnoki címet nyert, egyszer pedig második helyezett lett a fővárosban. Erejét jelezte, hogy a jobbszélső Nemes (Michalovszky) István, illetve korábbi játékosa, Déri (Deutsch) Károly az idény során az A-válogatottba is bekerült. Utóbbi szeptemberben még az amatőrválogatott tagjaként lőtt két gólt az osztrákoknak az Üllői úton, októberben pedig már az A-válogatottban játszott, s szerzett ismét gólt.

A vidéki bajnokságokban a legnagyobb ugrás a salgótarjáni bányászoké volt, hiszen az SBTC az előző szezonban még a saját alszövetsége második osztályában szerepelt. Az Északi II. osztály bajnoka aztán előbb Észak-Magyarország bajnoka lett, majd megnyerte az országos amatőrbajnoki címet. Nagyon zuhant ellenben 1932 amatőrbajnoki másodikja, a győri ETO, amely csak vergődött, s nagy hajrával is csak középcsapattá tudott lenni a nyugati alosztályban. A Bohn SC, a bajnok még rosszabbul járt: csődbe ment, nem is tudta végigjátszani az 1932–1933-as idényt. Az 1932-es kerületi bajnokok közül megvédte címét a Püspökladányi MÁV, a Pécsi VSK és a Dunakeszi Magyarság. Budapestet is beleértve a hét kerületi bajnokból öt vasutas csapat volt: a Törekvés, a Püspökladányi MÁV, a Dunakeszi Magyarság, a Pécsi VSK és a Szombathelyi MÁV. Az akkori megfogalmazás szerint polgári egyesület volt az SBTC és az Előre. A kerületi bajnokságokban a legtöbb gólt a békéscsabai Előre lőtte (86), az e tekintetben második Tatabányai SC (81) hiába ontotta a gólokat, rosszabb gólaránya miatt csak a második lett nyugaton. A Békési ISE védelme volt a legrosszabb: 145 gólt kapott.

A *Nemzeti Sport* (1932. június 27.) – még az országos döntők előtt – összeállította az idény vidéki All-Star-válogatottját: Kucsmik (Előre) – Brezsányi (ETO), Ulicska (Püspökladányi MÁV) – Horváth (DAC Győr), Rákosi (Dunaharaszti MTK), Bujáki (Szolnoki MÁV) – Pozsgay (Pécsi VSK), Solti IV (KEAC), Keleti (Tatabányai SC), Presovszky (Perecesi TK), Zsengellér (SBTC). Aligha kétséges, a névsorban a balszélső neve a legérdekesebb: az ifjú salgótarjáni csatárból a következő évtizedben Európa egyik leggólerősebb játékosa, világbajnoki ezüstérmes lett.

A salgótarjániak maguk készítette díszoklevele

A bajnoki döntőt Hatvanban vívta a rutinos Törekvés és az idény meglepetéscsapata, a Salgótarjáni BTC. A délutáni rekkenő hőség után szinte trópusi, szakadó esőben játszották a mérkőzést, a szünet jóval hosszabbra nyúlt a megszokottnál, mert nem volt tartaléknadrág a játékosoknak, külön el kellett küldetni egy szolgát a városba, az egyik helyi egyesülethez cseregyártyákért. A díjat az MLSZ nevében átadó Fischer Mór szerint a kapu-

A békéscsabai Előre MTK együttese

sok közötti különbség döntött: Goda fényesen védett, Szollár viszont olyan hibát követett el, ami döntőnek bizonyult. Ritkaság, hogy a győztes szurkolói meg akarják verni a bírót, most ez fordult elő. A *Nemzeti Sport* beszámolója szerint a hatvani döntő után hatalmas tüntetés folyt a játék bírója ellen. „Botok, öklök, ásványvizes üvegek emelkedtek Gerő felé.”

A „bányászok” sikerében nagy része volt Seress-Spitz Imrének, az MTK egykori atlétájának, a Nemzeti SC labdarúgójának, aki Franciaországban és Németországban is dolgozott, mielőtt Salgótarjánba került. 1931 augusztusában vette át az akkor az északi II. osztályban szereplő csapatot. Feljutott az SBTC-vel, de nem maradhatott, mert nem volt pénz az alkalmazására. Viszont a pálya, a helyi Kőszénbánya Rt. jóvoltából fedett tribünnel bővült. Az SBTC szárnyalt az MTK-iskola alapján megtanultakat jól hasznosítva Seress nélkül is, s megnyerte az országos bajnokságot.

A Corinthián-díj – a kiírásnak megfelelően pünkösöd előtti áldozócsütörtökön, a Magyar Kupa fináléjának egyik előmérkőzéseként játszott – döntőjét ismét a Postás nyerte meg. A némi meglepetésre a végjátékba jutott tokodiak (akiknek patrónusa, az üveggyár, az Újpestet segítő Egyesült Izzóhoz hasonlóan az Aschner család érdekeltségébe tartozott) kifogásolták, hogy a szövetség a mérkőzésük és a Magyar Kupa-döntő közé még besűritette a Hungária-Soroksár bajnoki találkozót is. A tokodiak egyébként tartalékosan, állandó középfedezetük és centerük, Szkupi és Pintér nélkül álltak ki. „Nem mutatott nagy játékot a díjat védő Postás csapat, de az adott körülmények között megérdemelten nyerte meg a mérkőzést. A vesztes tokodiak egy félidőn át képtessé tudták tenni a győzelmet, sőt, ha a II. félidőben a második gól és a 11-es után nem veszítik el a fejüket, még meglepetést is tudtak volna okozni” – értékelte a *Nemzeti Sport*.

Az amatőrválogatott szeptemberben 8:1-re megverte az osztrákokat, októberben 8:3-ra a csehszlovákokat – a békéscsabai, illetve eredetileg kolozsvári Szaniszló János, akinek öccse akkor már a Hungária egyik pillére volt, négy gólt is szerzett –, majd június 20-án 4:2-re kapott Oslóban. Ám ne becsüljük le ezt az eredményt: a norvégok, akiknél akkor még természetesen amatőrizmus volt, a legjobb tizenegyükkel játszottak. A csapatuk három évvel később, a berlini olimpián az olaszokat is megizzasztva bronzérmet nyert.

BLASZ, amatőr I. osztály. 1. Törekvés 48, 2. Postás 44, 3. Elektromos 40, 4. BSZKRT 38, 5. UTE 36, 6. BSE 34, 7. Mávag 31, 8. FTC 25, 9. MTK 25, 10. EMTK 24, 11. URAK 22, 12. BEAC 20, 13. „33” FC, 14. Ferencvárosi Vasutas 11, 15. VI. ker. FC 5

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály.

Békéscsabai csoport: 1. Előre 43, 2. Csabai AK 37, 3. Csabai MÁV 36, 4. MAFC 34, 5. Gyulai AC 33, 6. Tótkomlói TC 31, 7. Mezőkovácsházi TE 26, 8. Gyulai TE 25, 9. Eleki TC 25, 10. Orosházi TK 22, 11. Orosházi MTK 20, 12. Békési TE 12, 13. Békési ISE 6. A Bohn SC megszűnt.

Szegedi csoport: 1. Kitartás Egyetemi AC 37, 2. Szegedi AK 35, 3. Hódmezővásárhelyi TVE 31, 4. Kiskunfélegyházi TK 30, 5. KAC 29, 6. Hódmezővásárhelyi MTE 28, 7. Szegedi TK 25, 8. Makói AK 24, 9. Kecskeméti TE 23, 10. Makói TK 23, 11. Szegedi VSE 22, 12. Újszegedi TC 21, 13. Móraváros 21, 14. Csongrádi AK 15. **Alsövetségi döntő:** KEAC–Előre 0:1 (Szegeden), 1:1 (Békéscsabán)

A szegedi „Kitartás” Egyetemi Atlétikai Club csapata

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport. 1. Kiskunhalasi AC 32, 2. Bajai Bácska 30, 3. Bajai Turul SE 25, 4. Bácsalmási SC 22, 5. Kalocsai FC 19, 6. Bajai SE 18, 7. Jánoshalmi TE 18, 8. KPTE 14, 9. Bátaszéki TC 12, 10. Kiskunhalasi NSK 8. A Bajai MTE visszalépett. (Nem teljes táblázat, két mérkőzés eredménye nem ismert.).

Kaposvári csoport: 1. Nagykanizsai TE 30, 2. Simontornyai BTC 24, 3. Kaposvári PAC 24, 4. Dombóvári VOGÉ 22, 5. Kaposvári Rákóczi SC 17, 6. Barcsi IOSK 16, 7. Kaposvári TSE 16, 8. Szigetvári AK 13, 9. Nagykanizsai ZTE 11, 10. Nagyatádi TSE 3. (Nem teljes táblázat, két mérkőzés eredménye nem ismert.).

Pécsi csoport: 1. Pécsi VSK 33, 2. TSE (Szekszárd) 29, 3. Pécsi DVAC (Pécsújhely) 25, 4. Pécsi EAC 21, 5. DPAC (Pécs) 21, 6. Nagymányoki SE 17, 7. Pécsi SC 15, 8. Pécsi AC 13, 9. Komlói SE 12, 10. SSE 11, 11. Mohácsi TE 10. (Nem teljes táblázat, négy mérkőzés eredménye nem ismert.).

Alsövetségi döntő: Nagykanizsai TE–Kiskunhalasi AC 1:2 (Nagykanizsán), Kiskunhalasi AC–Pécsi VSK 1:2 (Kiskunhalason), Pécsi VSK–Nagykanizsai TE 4:2 (Pécsen)

A Debreceni Textiles hat futballistája

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Salgótarjáni Bányatelepi Torna Club 28, 2. Diósgyőr-VTK 24, 3. Salgótarjáni SE 20, 4. Perecesi TK 19, 5. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 19, 6. Diósgyőri AC 17, 7. Miskolci VSC 16, 8. Sátoraljaújhelyi AC 16, 9. Ózdi VTK 12, 10. Miskolci AK 7

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Püspökladányi MÁV 42, 2. Nyíregyházi KISE 34, 3. Debreceni Textilgyár 30, 4. Debreceni KASE 29, 5. Debreceni VSC 28, 6. Nyíregyházi TVE 27, 7. Mátészalka TK 20, 8. Debreceni EAC 18, 9. Debreceni

1926
1927
1928
1929
1930
1931
TE 17, 10. Debreceni MTE 16, 11. Kisvárdai SE 15, 11. Karcagi MOVE 7, 13. Nyíregyházi ÖTSE 3 (visszalépett)

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Dunakeszi Magyarság 41, 2. Szolnoki MÁV 39, 3. Tokodi ÜSC 36, 4. Dorogi AC 33, 5. Szolnoki AK 32, 6. VSE 31, 7. Balassagyarmati TSE 27, 8. Cinkotai TK 25, 9. Dunaharaszti MTK 25, 10. Sashalmi ASC 25, 11. Rákoscabai TK 24, 12. Szolnoki MTE 10, 13. Alagi SC 8, 14. Gyömrői SE 4. (Nem teljes táblázat, két mérkőzés eredménye nem ismert.)

A budapesti cégliga válogatottja

1932
1933
Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1 Szombathelyi MÁV 33, 2. Tatabányai SC 33, 3. DAC (Győr) 26, 4. Soproni VSE 25, 5. ETO (Győr) 23, 6. MÁV Előre 21, 7. Pápai Kinizsi 21, 8. Soproni FAC 21, 9. GyAC 21, 10. II. ker. SC (Győr) 19, 5. Veszprémi TC 18, 12. Veszprémi MOVE 8

Országos amatőrbajnokság

1934
1935
Negyeddöntő: Salgótarjáni BTC–Püspökladányi MÁV 5:2 (Salgótarjánban), Törekvés–Szombathelyi MÁV 4:1 (Győrben), Pécsi VSK–Dunakeszi Magyarság 3:0 (Pécsen), Előre erőnyerő

Elődöntő: Pécsi VSK–Salgótarjáni BTC 0:3 (Pécsen), Előre–Törekvés 1:1 (kétszeri h.u., Békéscsabán), 1:2 (Bihari úton)

Döntő

1936
Salgótarjáni BTC–Törekvés 1:0 (0:0)

1932. július 23. Hatvan, 2500 néző. Jv: Gerő

1937
SBTC: Goda – Szabó, Vágó II – Kecskés, Takács IV, Wahlkampff – Stirbitz, Takács III, Ménich I, Ménich II, Zsengellér

1938
Törekvés: Szollár – Gergely, Regős I – Szűcs, Keszei I, Dezső – Nemes, Regős II, Keszei II, Rátkai, Kádár

Gólszerző: Zsengellér (48.)

1939
Kiállítva: Ménich I (90.)

Corinthisán-díj

Döntő

1940
Postás SE–Tokodi ÜSE 4:2 (1:1)

1941
1933. május 25., Hungária út, 500 néző. Jv.: Boros

1942
Postás: Angyal – Jelen, Kerényi – Hollósi, Gombos, Bokor I – Kertész, Kalmár, Kalas, Mátéffy, Dobos II

1943
Tokodi ÜSC: Sárkány – Blahovits, Kellner – Tilesch, Kecskés, Gárdonyi – Szemethy, Kinczeli, Kiss, Lengyel, Gerő

Gólszerző: Dobos II (6.), Kiss (31.), Kalas (48., 81.), Bokor I (60. – 11-esből), Kinczel (70.)

1944
Kiállítva: Szemethy (69.)

A Bocskai nagy éve volt – de a Fradi lett a bajnok

Fura bajnoki idény volt. Mindmáig az egyetlen, amelyben a világbajnoki szereplést már csak egyetlen bajnoki mérkőzés követte – amelyik az elsősről döntött. Így aztán, fogalmazhatunk úgy: a mostani szokásokkal ellentétben, a torna után nem pihenni, ne adj Isten, szabadságra mentek a játékosok, hanem vissza a klubokhoz. A Ferencváros tagjai lejátszották az utolsó bajnoki találkozójukat, s aztán a többiekhez – a Bocskai, a Hungária és az Újpest játékosaihoz hasonlóan – KK-mérkőzéseket vívtak.

Az utolsó, a Phöbus elleni bajnoki nem igazán hozta lázba sem a szurkolókat, sem a sajtót. Mindenki biztos volt abban, hogy a válogatottjaival kiegészült zöld-fehérek megszerezik a két pontot az újpestiekkel szemben. Annak ellenére is, hogy a Phöbus kék-sárgái inkább a

A Ferencváros bajnoksapata

„szomszéd”, az Újpest FC sikerét szerették volna – edzőjük, Bányai Lajos vagy első számú csatárunk, a sajtóban többnyire felvett nevén, Sólyomként emlegetett Stofján János is korábban a Megyeri úti alakulattal ért el szép sikereket. Ráadásul az Újpest és a Ferencváros kapcsolata egyáltalán nem volt harmonikus az idényben, a két klub, vagy ha úgy tetszik, a két klub futballvezérei összeeszesztek azon, ki szerződtesse a Budai 11 tehetséges és sokoldalú válogatott játé-

kosát, Polgár Gyulát. Kiderült, hogy a szezon előtt alá akarták írni a nagy hármas „meg nem támadási szerződését”, vagyis azt, hogy az egyik által megkönyékezett játékosal a másik kettő nem kezd el tárgyalni. Langfelder szerint ezt a Ferencváros, Mailinger szerint pedig az Újpest hibájából nem írták alá. Polgár Drumi egyébként hajlott arra, hogy az Újpestbe szerződjön, részben a szerinte kisebb konkurencia, részben az ígéretesebb javadalmazás miatt. Végül mégiscsak az Üllői útra került – kiváltva a lila-fehérek haragját.

Ezért (is) gondolták sokan, hogy a bajnoki véghajrában az Újpest mindent megtesz azért, hogy betartson a Fradinak. Langfeldernek előbb azt kellett cáfolnia, hogy célprémiumot tűztek ki a „phöbusosoknak”, majd azt, hogy kölcsönjátékosokkal akarják megerősíteni a kisebb újpesti klubot az idényszerzés előtt. Igaza volt, mert egyikből sem lett semmi.

A Ferencváros története 13. bajnoki címét nyerte, s ezzel beírta az örökranglistán az MTK-t, illetve a Hungáriát. Akkoriban külön számolták a profi korszakban nyert címeket, a zöld-fehérek megelőzték a negyedik bajnoki címükkel a háromnál tartó Újpestet, s az 1929-es bajnok Hungáriát. A *Nemzeti Sport* szezon utáni értékelését olvasva tisztábban láthatunk az idény történéseivel kapcsolatban.

„A múlt évi bajnok Újpest nem tudta megőrizni a büszke címet. Az egész bajnokság menete azonban visszatükrözi azt a fej-fej melletti menetet, amit a zöld-fehérek és a lila-fehérek külön harccá alakítottak ki egymás közt a nyolcadik bajnoki címért. Már az őszi idény befejezése-

kor (a világbajnokság miatt egy tavaszi fordulót előrevittek), egyformán 20-20 ponttal állt az élen a két csapat, és csak a gólarány emelte egy gondolattal feljebb a Ferencvárost. Jól mutatja, hogy mennyire nyílt volt a küzdelem, hogy a Fradi végül két ponttal előzte csak meg az Újpestet, a cím sorsa csak az utolsó mérkőzésen dőlt el.”

Az első három egymás közötti eredményeit tartalmazó mini táblázat csak tovább erősíti: nagyon szoros volt a verseny. A Ferencváros és az Újpest 5-5, a Bocskai 2 pontot gyűjtött a legszűkebb elit rangadóin. Sőt, ha a negyedik helyezett Hungária eredményeit is számítjuk, ezt a táblázatot kapjuk: 1. Újpest 8, 2. Ferencváros 7, 3. Hungária 5, 4. Bocskai 4.

A *Nemzeti Sport* ítélete (1934. június 12.) szerint a Ferencváros gyilkos küzdelemben, sok balserencsétől sújtva harcolta ki a bajnoki címet. Övé volt a legstílusosabban játszó tizenegy. A lap megjegyezte, hogy Sárosi György vitathatatlanul nagy értéket képviselt, de hátrányára vált a zöld-fehéreknek, hogy a csapat formája túlságosan is függött az első számú játékosától. A Ferencvárosban alapkérdés volt, hogy „Gyurka” a középfedezet posztjáról előremenjen centerbe. Pataki Mihály, a korábbi kiváló középcsatár, szakosztályvezető úgy gondolta, hogy „Egy támadófutballt játszó csapatban a legjobb játékosnak középcsatárt kell játszania. Védekező jellegű csapatban viszont kullancsot. Mi támadni akarunk.” A mondás, persze csak fő vonalaiban támadhatatlan, de mindenesetre tény, hogy már reflexió az Angliában dívó, s az évtizedben itt-hon rengeteg vitát szülő WM-rendszerre. Arra a felállási rendre, amelyet Sárosi György a pálya-

A nép csapata

A *Nemzeti Sport* – a válogatással kapcsolatos általános elégedetlenségre alapozva – megszavaztatta olvasóit, hogyan állítanák össze az olaszországi világbajnokságra kiutazó 22-es keretet. A voksokból számos érdekesség kimazsolázható az akkori közvéleményt kutatva. Az első, hogy mégsem esett olyan távol egymástól Nadas kapitány és a szurkolók véleménye. Ebből fakad a második, s talán legmeglepőbb következtetés: Cseh II Lászlót, a kor egyik legtechnikásabb labdarúgóját, a Hungária akkori első számú góllövőjét nemcsak a kapitány, hanem a szurkolók többsége sem jelölte a 22-es keretbe. Megfigyelhető, hogy két, a szavazás idején sérült (s végül hosszú kihagyása miatt a tornáról is lemaradt) játékos, Korányi I Lajos és Titkos Pál abszolút bírta a bizalmat. Az is figyelemre méltó, hogy bár Blum Zoltán Sárosi Györgyöt leginkább centerként játszatta a Ferencvárosban, a sajtóban is megjelenő polémiaiban („Mit játsszon Gyurka, középfedezet-e, vagy középcsatárt?”) az olvasók-szurkolók az eredeti poszt, a középfedezet mellett törtek lándzsát. A legtöbb posztra Polgár Gyulát jelölték (a kapuson kívül csak jobbszélsőként nem kapott szavazatot), míg a legfőlönyesebben Toldi Géza nyert.

A posztokon első vagy második helyezettek közül Nadas Ödön a két sérültet, Korányit és Titkóst, valamint Töröst, Lykát, Mórét, Turayt és Dérit sem vitte ki Olaszországba. „Helyettük” Vágó, Futó, Dudás, Somlai, Szűcs, Kemény és P. Szabó utazott.

Kapusok: Háda (Ferencváros) 30 414, Szabó (Hungária) 16 512, Pálincás (Szeged) 4156, Alberti (Bocskai) 3998, Hóri (Újpest) 2711.

Jobbhátvédek: Sternberg (Újpest) 18 876, Korányi I (Ferencváros) 18 514, Bán (Attila) 6987, Futó (Újpest) 2894, Polgár (Ferencváros) 2786

A Bocskai együttese (balról): Markos, Hajdu, Janzsó, Takács, Boros, Varga II, Teleki, Belcsik, Berecz, Palotás, Vágó

futása végéig tiszta szívéből utált. Mint ahogy nem rajongott a középcsatár posztért sem, ha csak tehette, hátrament – az idény során gyakran helyet is cserélt Móré Jánossal –, mert nem volt inyére a védőkkel való tusakodás.

„A csatársor még nem eléggé kiforrott kvintett, de igen nagy kvalitásokat hordoz magában” – szólt a verdikt. Utalás volt ez arra is, hogy a korábbi évek T-betűs csatársorából szinte már

Balhátvédek: Bíró (III. ker. FC) 25 819, Törös (Phöbus) 14 616, Kis-Kalkusz (Hungária) 3177, Futó (Újpest) 3088, Raffai (Szeged) 2457

Jobbfedezetek: Palotás (Bocskai) 15 617, Lyka (Ferencváros) 8997, Seres (Újpest) 8939, Egri (Hungária) 5417, Szalay (Újpest) 5382

Középfedezetek: Sárosi (Ferencváros) 41 899, Móré (Ferencváros) 8100, Somlai (Kispest) 6578, Szűcs (Újpest) 5011, Gyulai (Bocskai) 1124

Balfedezetek: Lázár (Ferencváros) 18 796, Szalay (Újpest) 17 899, Palotás (Bocskai) 4997, Seres (Újpest) 4759, Berkessy (Racing Paris) 3788

Jobbszélsők: Markos (Bocskai) 21 616, Tamássy (Újpest) 15 322, Pusztai (Újpest) 5899, Korányi II (Szeged) 4377, Mikes (Kispest) 1806

Jobbösszekötők: Avar (Újpest) 16 473, Vincze (Bocskai) 12 007, Cseh II (Hungária) 8716, Takács II (Ferencváros) 4718, Polgár (Ferencváros) 3907

Középcsatárok: Teleki (Bocskai) 22 418, Polgár (Ferencváros) 10 567, Solti (Phöbus) 9960, Sárosi (Ferencváros) 6574, Nemes (Kispest) 2061

Balösszekötők: Toldi (Ferencváros) 44 001, Turay (Hungária) 9176, Kocsis (Újpest) 2356, Eőry (Bocskai) 2367, Solti (Phöbus) 2234

Balszélsők: Titkos (Hungária) 31 324, Déri (Újpest) 9523, Kemény (Ferencváros) 5041, Hevesi (Bocskai) 4716, Serényi (Kispest) 4333

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

csak Toldi játszott a régi formában (sőt, jobban, mint korábban bármikor), ugyanakkor az idény előtt Kohut, majd Turay távozott, míg Takács II a leggyengébb profi idényét zárta. Ez nála 13 mérkőzésen 12 gólt jelentett. Tánchos mindössze egy gólt szerzett. A fedezetsor, amelyben Lyka II és Lázár közé a debreceni Bocskaitól vett Móré János érkezett a centernek előrehúzódt Sárosi helyére, „a csapat gerincét” alkotta, „megbízható, nagytudású hármas” volt. A védelemben támadt a legtöbb gond, noha Háda beérett, s az idény során az első számú magyar kapus-sá nőtte ki magát. Ám Korányi I Lajos súlyos sérülése, nehéz gyógyulása (először rosszul forrt össze a törött csont) magyarázat a gondokra.

Az Újpest ellenben elsősorban a védelmével tűnt ki, öt góllal kevesebbet kapott a Ferencvárosnál. Sternberg László az egyik legjobb hazai szezont élte, s felnőtt mellé a tavasszal Dudás Gyula kiesése után bevetett Futó Gyula is. A fedezetsor itt is erős és összeszokott volt (egyéb-ként is jellemző volt ez utóbbi tulajdonság az egész gárdára, mindössze tizenketten játszottak a tíz tavaszi mérkőzésen), Seres Gyula, Szalay Antal és Szűcs György az elkövetkező bő fél évtizedben biztos pillérei voltak a lila-fehér csapatnak. A csatársor, noha tavaszra még meg is erősödött a korábbi csehszlovák gólkirály Kocsis Gézával, hol szórta a gólokat, hol egymás után hagyta ki a helyzeteket. Továbbra is Avar István és Jávör Pál termelte a legtöbb gólt.

A Bocskai beváltotta az előző években benne bízók jóslatát, betört a nagy hármas soraiba, s első vidéki alakulatként a képzeletbeli dobogón zárta az idényt. Ősszel, a Ferencváros elleni rangadó előtt így írt a *Nemzeti Sport*: „A magyar futball legnyíltabban támadó két csapata, a Ferencváros és a Bocskai mai összecsapása stílusderbi, amelyet elmélet szerint az egyes játékosok nagyobb felkészültsége és finomabb játékkultúrája fog eldönteni. A Ferencváros és a Bocskai is azt tartja, hogy a legjobb védelem a támadás. A két csapat játéktípusa hasonlít egymáshoz, mert az nem kimondottan a küzdelemre, hanem a stílusos játékra van felépítve, s ezért nagy élvezetet nyújt a közönségnek.” A mérkőzést egyébként 2:1-re megnyerte a Bocskai! Mint ahogy decemberben 2:1-re megverte az egyre inkább magára találó Hungáriát is. Egyébként a Bocskait szerette a pesti sajtó. Amikor a debreceniek a tavaszi idény elején 7:0-ra kiütötték a Budai 11-et (amelynél aztán a fél szezomban csak a három nagy szerzett több pontot!), majd megvertek az őszi negyedik Kispestet, valóságos Bocskai-imádat tört ki. Teleki Pál, a válogatott közép-

Tűz a Sárkánybarlangban

A Kispest–Attila mérkőzés alatt (1934. május 6.) tűz ütött ki a Sárkány utcai pálya (becenevén a Sárkánybarlang) falelátóján. Szerencsére az ijedség nagyobb volt a bajnál, jellemző, hogy a pályán a játékosok jobban megrémültek, mint a tribünön a szurkolók. A tüzet látva a legtöbben – köztük több labdarúgó felesége, hozzátartozója – a pályára menekültek. A bajnoki egyébként, amelyen 2:0-ra vezettek a kispestiek, félbeszakadt. Az újrázás 0:0-val zárult, négy nappal később ugyanott játszották le.

Az Attila tizenegye 1933 szeptemberében. Balról: Virág, Bohus II, Zilahi, Maszlonka, Hidasi, Sziklai, Szabó I, László, Buzássy, Magyar, Bán

csatár önéletrajzi írásában felidézett néhány lapvéleményt. *Budapesti Hírlap*: „A Bocskai az igazi futballstílust jelenti és ez annál értékesebb, mert éppen napjainkba ajánlgatják sokan az elvadulás szellemét.” *Új Nemzedék*: „Bocskai, Bocskai! A Bocskai nevétől hangos Budapest.” *Magyarország*: „Élmény volt látni a Bocskai csatársorának játékát.” *Esti Kurir*: „A Bocskainak kell adni a világbajnokságra készülő magyar válogatott keretét.” Végül a debreceniek öt játékosa is részt vehetett az olaszországi világbajnokságon. A tavasz derekára letört a csapat, az utolsó hat fordulóban mindössze három pontot szerzett. A *Nemzeti Sport* az idény végén megismételte: „Szép stílus dolgában nem marad el a debreceni együttes a legjobb Ferencváros mögött sem.” De már hozzátette: „... csak az eredményesség az, ami még gyenge pontja a Bocskainak”.

A Hungária visszaesett, döbbenetes volt őszi vergődése. Csak az idény utolsó mérkőzésein tudott felkapaszkodni a kieső zónából a nyolcadik helyre. Tavasszal már szebb arcát mutatta, egy pontra megközelítette a harmadik helyezett Bocskait. (A tavaszi 10 mérkőzés alapján így festett a bajnoki élcsoporthoz: 1. Ferencváros 19, 2. Újpest 17, 3. Hungária 16, 4. Budai 11 és Bocskai 11-11 pont)

Nagyon tömör volt a középmezőny, az ötödik helyezett Szeged FC-t és a kilencedik III. kerület FC-t mindössze két pont választotta el. Ebbe a bolyba került az újonc Phöbus, és remekül mutatkozott be az elitben. Az alsóházban az Attila az utolsó fordulóban a Nemzeti SC ellen aratott győzelmével még az osztályozót is elkerülte. A mérkőzés hőse a Franciaországból hazatért (összel a Hungáriában is szerepelt) Opatá Zoltán, a döntő gól szerzője volt. A Somogy FC-nek, amely rengeteg gólt kapott, pótvizsgáznia kellett – de ahogy 1933 nyarán, úgy 1934-ben is „átment”.

A Nemzeti SC nem tudott megmenekülni: a pályán kívül még nagyobb gondjai voltak, mint azon belül. „A gazdasági válság megtépázta a régi gárdát és a klub vezetői nem tudtak új, mögötttest állítani a szép tradícióval rendelkező egyesület mögé.” Nem segített a vetélytársak visszaesése sem: a Nemzeti a tavaszi 10 mérkőzésén éppen úgy hat pontot szerzett, mint az őszi tizenkettőn, s ezzel az 1934-es idény eredményeivel simán bent maradt volna az élvonalban. Hiszen a Somogy csak négy, az ősz végén még negyedik Kispest – óriási meglepetésre – csak öt pontot tudott összekaparni.

Az első győzelem az angolok ellen

Szeptember 17-én hetedszer fogadta Budapesten a svájciakat a magyar válogatott. Az előző hatból ötön hazai győzelem született, szembetűnően jobb volt a mérleg magyar szempontból, mint a svájci találkozókat nézve. Nem érdektelen figyelni arra, hogy a magyar csapat védelme és fedezetsora (Háda – Korányi, Bíró – Szalay, Sárosi, Lázár) csupa olyan játékosból állt, aki öt évvel később, a franciaországi Mondialon is szerepet, sőt – az ott cserekapus Háda kivételével – főszerpet kapott. A csatársorban Pusztai, Avar, Teleki, Polgár és Serényi játszott. A két szélső talán kevésbé ismerős az utókornak. Előbbi a pályafutása során, egyébként ötéves különbséggel kétszer az A-válogatottban szereplő Pusztai (Pachert) Ferenc az Újpest FC, utóbbi, Serényi (Steiner) Imre a Kispest FC ugyancsak két válogatottsággal záró játékos volt. A mérkőzés hőse – mint már oly sokszor – ismét Avar István lett, aki két góllal járult hozzá a sikerhez. A Ricsinek becézett csatár e találkozó után 14 válogatottságnál, s azokon 19 gólnál tartott. A középső gólt a svájciak legjobbjára, Severino Minelli „szerezte”, róla került a labda a vendégek kapujába.

Platzer, az osztrák kapus már tehetetlen

Október első napján Bécsben játszottunk, az ottani 2:2 a nem sokkal korábban hosszú veretlenségi sorozatot produkáló Wundermannschaft ellen nem számított rossz eredménynek. Főleg, ha tekintetbe vesszük, hogy az osztrákok az előző, az egykori császárvárosban játszott meccset 8:2-re nyerték 1932 áprilisában. Jellemző volt az erőviszonyokra, hogy a *Nemzeti Sport* tipp-

versenyén száz voksolóból 52 várt osztrák, s csak 35 magyar győzelmet. A kisebbségnek (13) lett igaza: döntetlennel tért haza a Háda – Korányi, Bíró – Szalay, Sárosi, Kárpáti II – Röck, Avar, Polgár, Toldi, Kemény tizenegy. Az ifjú, mindössze 21 éves Sárosi György kiválóan irányította a csapatot, de jól játszott a Korányi, Bíró háttvédpár, s kitett magáért a két szélső, Röck Ede és Kemény Tibor is.

A következő mérkőzés ismét tétre ment: Európa Kupa-meccsre érkeztek az olaszok. A magyar együttes szeretett volna visszavágni a három évvel korábbi, az Európa Kupa elvesztésébe került hazai 0:5-ért. (Azt követően játszott már egyszer a két csapat EK-meccset Pesten, az 1:1-re végződött.) Hiábavalók maradtak a remények, miután Korányi Lajos, a kor legjobb védője a 15. percben eltörte a lábát. Még az is kész csoda volt, hogy tíz ember ellen csak 1:0-ra nyertek az olaszok. (A góljukat Felice Borel lőtte.) Érdekes, hogy a mérkőzést Stanley Rous, a FIFA későbbi elnöke vezette. A magyar válogatott az alábbi összeállításban szerepelt: Háda – Korányi, Bíró – Szalay Sárosi I, Palotás – Mikes, Takács II, Polgár, Toldi, Kemény. Króni sérülése után a sokoldalú Polgár Drumi húzódott vissza jobbháttvédnek. Alkalmasint ennek köszönhetette 1938-ban a vb-döntős részvételét.

Január 14-én, a korabeli sajtó szerint a lehetetlen időpontban, eleve nem volt esélye a magyar válogatottnak a németek ellen. A tartalékos együttes 3:1-re kikapott Frankfurtban. A kor három kiemelkedő klasszisa, Sárosi György, Avar István és Korányi Lajos nélkül a Háda – Sternberg, Bíró – Seres, Szűcs, Szalay – Fenyvesi, Vincze, Polgár, Toldi, Titkos tizenegye kezdett. Az ötödik percben a balszélső megsérült, vele a negyedik ász is kidőlt. Titkos helyére az újonc Törös (Turner) István állt. A bajok a 16. percben folytatódtak, Bíró Sándorról a saját kapujába került a labda. A németek vezetését a 29. percben a sokoldalú, akkor éppen középcsatárt játszó Polgár Gyula tizenegyesből még kiegyenlítette. A második játékrészben aztán a házigazdák felülkerekedtek, előbb Edmund Conen, majd Hans Stubb szerzett gólt. Stubb találata volt az egyik leg-

A bolgár labdarúgók himnuszukat hallgatják

különlegesebb, amelyet valaha magyar válogatott kapott: a balhátvéd 60 méteres szabadrúgásból lőtte a labdát (részben az élete talán legrosszabb meccsét játszó Bíró Sándor hibájából) Háda József kapujába. A gólt a németek is számon tartják: ez a Nationalelf történetében a legnagyobb távolságról lőtt gól.

A március 25-i, bolgárok elleni szófiai meccs volt az első vb-selejtező a magyar futball történetében. Érdekes, hogy az ellenfél szövetségi kapitánya egy olyan edző volt, akinél addig csak Schlosser Imre játszott többször a magyar válogatottnak. Az ötvenszeres válogatott Fogl II Károly bolgár legénysége nem volt azonos súlycsoportban a négy Bocskai-játékost is felváltató magyarokkal (Szabó, majd Háda – Sternberg, Kis-Kalkusz – Palotás, Sárosi, Szalay – Markos, Vincze, Teleki, Toldi, P. Szabó). A bolgár fővárosban Bajkusev vezető gólja után Sárosi György egyenlített, majd P. Szabó, Toldi és Markos is szerzett egy-egy gólt. A 4:1 nagyon sima meccset mutat, de a 87. percben még csak 2:1-re vezetett Nádas Ödön alakulata.

Kevésbé ment áprilisban az osztrákok ellen: folytatódott az 1930 szeptembere óta tartó nyeretlenségi szériánk a császárvárosban. A magyar csapat súlyos vereséget szenvedett. Az 5:2-es kudarc csillapította a közelgő olaszországi világbajnoksággal kapcsolatos reménykedést – mégis nagy csalódást jelentett aztán ott az osztrákok elleni, negyedöntős vereség. A Hohe Wartéban 60 000 néző előtt lejátszott mérkőzésen a Háda – Törös, Bíró – Lyka, Móré, Szalay – Markos, Vincze, Sárosi, Toldi, Kemény tizenegye játszott, az újpesti balfedezet, s a két kis klubból beavagatott védő mellett Fradi, Bocskai „vegyes” lépett a pályára. Sárosi György az első percben vezetést szerzett, aztán a 28. percben 2:2-re alakította az állást, de nem tudott annyira gólképes lenni, mint a védő- és fedezetsor... Még az sem segített, hogy Háda József, az öt kapott gól ellenére, kiválóan védett. Az osztrákok remek, Zischek, Bican, Sindelar, Schall, Viertl ötössel támadtak. A magyar szurkolók többet érdemeltek volna: autóbusszal, vonattal, sőt hajóval több ezren rándultak át a mérkőzés kedvéért Bécsbe.

Április 29-án két mérkőzést is játszott az A-válogatott. Egyet az Európa Kupáért Prágá-

Áldozcsütörtökön az angol válogatott 2:1-es vereséget szenvedett a mieinktől

ban, egyet pedig Budapesten, a világbajnoki részvételért. Ez utóbbi kimenetele, persze, nem igazán volt kétséges a szófiai 4:1 után. A visszavágón sem kellett lerágnia a mindössze tízezres publikumnak a körmét. (Amúgy akkor már hat éve nem voltak ilyen kevesen Budapesten válogatott mérkőzésen, nem mellesleg 1928-ban is csak azért látták a jugoszlávok elleni meccset a megszokottnál kevesebben, mert az igazi A-válogatott éppen Olaszországban játszott aznap.) A Fogl Károly által irányított bolgárok csak 3:0 után szépítettek, a vége megint 4:1 lett. A Szabó (Juhász) – Mándi, Kis-Kalkusz – Lyka, Szűcs, Szalay – Tamássy, Avar, Solti, Cseh, P. Szabó összeállítású csapat góljain megosztozott a Sheriffnek becézett, úpesteri P. Szabó Gábor és az ugyancsak úpesteri klubból, a Phöbusból beválogatott szegedi Solti József. A doktori címet szerzett újonc csatárt a dupla sem tartotta a válogatottban, később már csak egyszer, 1939-ben került vissza a nemzeti tizenegybe.

Némileg más volt a helyzet 530 kilométerre a Hungária úttól, Prágában. A Háda – Sternberg, Bíró – Palotás, Móré, Lázár – Markos, Vincze III, Sárosi, Toldi, Kemény tizenegy Sárosi György két góljával 2:2-es döntetlent harcolt ki a másfél hónappal később világbajnoki ezüstérmet nyerő csehszlovákok otthonában.

Jegyezzük meg a napot: május 10. Még pontosabban: 1934. május 10. Ekkor győzte le az A-válogatott (Háda – Vágó, Sternberg – Szalay, Szűcs, Lázár – Röck, Avar, Sárosi, Toldi, Kemény) először a futball tanítómestereit, az angolokat. Csoda-e hát, hogy a várakozás az egekbe szökött a közelgő világbajnokság előtt?

Érdekes apróságokról számolt be a *Nemzeti Sport* a mérkőzés előtti percekről tudósítva. Kiderül belőle, hogy az angolok voltaképpen felettébb lenézték az ellenfelet, illetve a magyar vendéglátókat: „Az angolok a szállójukban öltözködtek. Fodor dr. már nagyon sürgette őket háromnegyed ötkor, hogy induljanak, mert a közlekedésben könnyen torlódás állhat be közvetlenül a meccs előtt. Nem volna kellemes, ha kezdésre nem volna ott éppen az angol csapat. Az angol vezetők igen udvariasan, de határozottan kijelentették, hogy a pálya öltözői olyan szárnalmas állapotban vannak, hogy ott nem öltözhöz a csapat. Emiatt pedig korábban nem fognak felöltözni. Nem volt azonban baj. Idejében megérkezett a pályára a csapat. A játékosok ledó-

Az angolok ellen 2:1-re győztes magyar válogatott (balról): Sternberg, Vágó, Szűcs, Avar, Röck, Szalay, Kemény, Lázár, Sárosi, Háda, Toldi

bálták felöltőjüket és leültek a padokra. A meccsről nem esett egyetlen szó sem. Nem is lett volna rá idő. A vezetők előbb a magyar vezetőkkel intézték el, hogy játékoscsere lesz. Azért sikerült Whittakert, az angolok edzőjét egy őszinte pillanatában elcsípni, éppen amikor kifelé tartott az alagútban: 5:0-ra győzünk – mondta.”

Hát nem győztek! Sőt, még annak is örülhettek, hogy szépíteni tudtak 0:2 után. A magyar csapat Avar révén szerzett vezetést az 56. percben, majd 13 perccel később jött a második gól, Sárosi György találata. Az angolok csak a 81. percben a középcsatár, Tilson révén szépítettek.

A *Nemzeti Sport* pontosan értette a mérkőzés és a győzelem jelentőségét: „Ez a győzelem sok keserű, kiábrándító kudarcot tesz jóvá. Ugyanezen a pályán négy évvel előbb értük meg a magyar futball Mohácsát az ola- szoktól elszenvedett 5:0-ás vereséget. Ez az 5:0 a ma- gyar futball szomorú korszakának kezdetét jelentette:

az önbizalom megrozkodását, a közönség elkedvetlenedését, kiábrándulását, a zászlótól való elpártolását. Úgy érezzük, hogy az Áldozócsütörtöki világraszóló magyar győzelem és pompás játék helyreállítja a magyar játékosok megingott önbizalmát, helyreállítja a nemzetközi tekintélyünket s egyengeti a magyar válogatott útját a világ legelőkelőbb színpadai felé. És — ami a legnagyobb sikernek fog számítani — végleg elüzi a magyar futball fölül ama bizonyos 5:0 sötét árnyát...”

Következhett a világbajnokság.

Toldi Géza harca két angollal – Moss kapussal és Cooperrel

A rendőrök vigyázó szemei előtt vonulnak ki a pályára a játékosok az angolok elleni találkozón

1933. szept. 17.	Bp., Hung. út	SVÁJC	3:0 (1:0)	Európa Kupa	Avar 2, öngól (Minelli)
1933. okt. 1.	Bécs	AUSZTRIA	2:2 (0:2)		Avar, Polgár
1933. okt. 22.	Bp., Üllői út	OLASZO.	0:1 (0:1)	Európa Kupa	
1934. jan. 14.	Frankfurt	NÉMETO.	1:3 (1:1)		Polgár
1934. márc. 25.	Szófia	BULGÁRIA	4:1 (1:1)	vb-selejtező	Sárosi, P. Szabó, Toldi, Markos
1934. ápr. 15.	Bécs	AUSZTRIA	2:5 (2:3)		Sárosi 2
1934. ápr. 29.	Prága	CSEHSZL.	2:2 (1:2)	Európa Kupa	Sárosi 2
1934. ápr. 29.	Bp., Hung. út	BULGÁRIA	4:1 (1:0)	vb-selejtező	P. Szabó 2, Solti 2
1934. máj. 10.	Bp., Üllői út	ANGLIA	2:1 (0:0)		Avar, Sárosi
1934. máj. 27.	Nápoly	EGYIPTOM	4:2 (2:2)	vb-nyolcadd.	Teleki, Toldi 2, Vincze III
1934. máj. 31.	Bologna	AUSZTRIA	1:2 (0:1)	vb-negyedd.	Sárosi

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

9 mérkőzésen: Szalay Antal (Újpest), Toldi Géza (Ferencváros)

8 mérkőzésen: Háda József (Ferencváros), Sárosi György (Ferencváros)

6 mérkőzésen: Bíró Sándor (III. ker. FC), Kemény Tibor (Ferencváros), Sternberg László (Újpest)

5 mérkőzésen: Avar István (Újpest), Markos Imre (Bocskai), Palotás István (Bocskai), Szűcs György (Újpest), Vincze III Jenő (Bocskai)

4 mérkőzésen: Lázár Gyula (Ferencváros), Polgár Gyula (Ferencváros), Szabó Antal (Hungária)

3 mérkőzésen: Korányi Lajos (Ferencváros), P. Szabó Gábor (Újpest), Teleki Pál (Bocskai)

2 mérkőzésen: Kis-Kalkusz Károly (Hungária), Lyka II Antal (Ferencváros), Móré János (Ferencváros), Röck Ede (Budai 11), Törös István (Phöbus), Vágó József (Bocskai)

1 mérkőzésen: Cseh II László (Hungária), Fenyvesi László (III. ker. FC), Futó Gyula (Újpest), Juhász Lajos (Phöbus), Kárpáti II Pál (Budai 11), Mándi Gyula (Hungária), Mikes Károly (Kispest), Pusztai Ferenc (Újpest), Serényi Imre (Kispest), Seres Gyula (Újpest), Solti József (Phöbus), Takács II József (Ferencváros), Tamássy István (Újpest), Titkos Pál (Hungária)

Ellenfelek: az osztrákok és a bíró

1934. május 20-án utazott ki a csapat Olaszországba, az első, Európában rendezett labdarúgó-világbajnokságra. Szűk egy hét múlva már játszania kellett az 1924-es olimpiai kudarc óta cseppet sem vágyott ellenfélnek számító Egyiptommal. Az afrikaiak ellen az első gólt – s egyben a magyar labdarúgás első világbajnoki gólját – szerző Teleki Pál így ítélte meg a helyzetet: „Az 1934-es világbajnoki mérkőzéseken bekövetkezett sajnálatos eseményeknek, az osztrákok elleni vereségnek az okai sokkalta korábbi időkre vezetnek vissza, azokban a hibákban keresendőek, amelyek még a felkészülés idején játszódtak le.” (HBML. X. 252)

Teleki versenyt fut az egyiptomi Raffattal

Aztán önéletrajzában, a felkészülés „amatőr jellegét” bizonygatva így írt: „... a Déli pályaudvarról elindult a magyar válogatott csapat a világbajnoki küzdelmekre Nápoly felé. A játékoskeretből Sárosi és Polgár hiányzott. Sárosi sérülése miatt vidéken pihent. Polgár pedig vizsgái miatt nem utazott a csapattal, csak később utaztak a csapat után.” (HBML. X. 252)

Mit viszünk az útra, kapitány uram?

Az újságíró beleshetett a csomagokba az olaszországi Mondialéra való indulás előtt, s listázta, miket vitt magával a magyar küldöttség a tornára. Íme:

„24 darab piros mez címerrel, ugyanannyi fehér mez piros-fehér-zöld csíkkal, 2 kapusmez (1 zöld, 1 kék), 2 kapusszvetter, 30 fehér és 30 fekete nadrág, 15 pár zöld és 15 pár fekete harisnyaszár, 50 darab törölköző, 30 pár cipőfűző.

Stoplik, szegek, stoplizó gép, kalapács, harapófogó, szivacs, 3 régi és 3 új labda, 1 doboz bőrszír, 1 sárkefe, 1 bekenőkefe, 12 pár talpbetét, 2 kilogramm cipővatta, 3 pár bokagumi, 2 pár térdgumi. 1 doboz rágógumi. 12 szappan, 3 tubus szindetikon (folyékony ragasztófészeség).

Sebvatta, géz, aszpirin, algocratin, piramidon (fájdalomcsillapítók), chinin (lázcsillapító), codein (köhögés elleni szer), 3 üveg artin, 2 doboz darmol (hashajtók), hyperol (fertőtlenítő), stafin-patron, borvaselin (fertőtlenítő, seblemosó), gyomorcseppek, tinctura opii (erős fájdalomcsillapító), tannalbin (hasfogó), 1 liter embrokatio, leukoplaszt, elasztoplaszt, hansaplast (kötözőszerek), gumitömlő, benzin, éter, jód, xeroformkenőcs, lázmérő.

3 üveg barackpálinka, 1 üveg konyak, fél kilogramm paprika, 5 kilogramm libaszír – hangulatjavítónak. (Nemzeti Sport 1934. május 25.)

A magyar válogatott Bolognában. Balról: Feldmann edző, Palotás, Sárosi, Markos, Szalay, Avar, Sternberg, Szűcs György, Toldi, Kemény, Vágó, Szabó

Kiderült még a múltidéző beszámolóból, hogy a válogatott különkocsiban, kényelmesen párnázott II. osztályú fulkében utazott, majd közel 12 órás vonatkozás után Triesztben meg szállt. Másnap reggel visszaült a vasútra, s egy római átszállással, 21-én éjjel fél tizenkettőkor érkezett meg Nápolyba. A Vezúv lábánál az egykori válogatott védő, Feldmann Gyula várta a küldöttséget. Érdekes – vagy inkább sajnálatos –, hogy a szövetség először az Újpest mesterét, a Fradival korábban három bajnoki címet is nyert, a harmincas évek elején Olaszországban is sikerrel dolgozott Tóth-Potya Istvánt kérte fel a keret edzőjének. Ám miután az akkor éppen Palermóban dolgozó Feldmann Gyula felajánlotta a szolgálatait, a szövetség – költségkímélésre hivatkozva – lemondott Tóthról, aki egyébként nemcsak jó barátja, hanem sógora is volt Feldmann-nak.

A tréner végrehajtó szerepet kapott, hiszen Nádas Ödön szövetségi kapitány úgy vélte, a bajnoki hajrában és a vonatúton kifáradt futballistáknak pihenőre van szükségük. Kedden pihentek is a játékosok, szerdán 2x25-perces kétkapus játékban vettek részt, csütörtökön ismét pihentek,

Az első magyar egy vb-döntőben

A svéd Ivan Eklindet a belga Louis Baert és a magyar Iváncsics Mihály segítette partjelzőként az Olaszország–Csehszlovákia mérkőzésen. Iváncsics lett így az első, labdarúgó világbajnoki döntőben szereplő honfitársunk, megelőzve az 1938-as fináléban szerepelt játékosokat.

Iváncsics Mihály 1890-ben született, 1905-ben megalakította barátaival a Kőbányai Sport Clubot. Imádozott játszani, de nem érte be ennyivel. Az ifjúsági alszövetség jegyzője, 1910 és 1912 között szövetségi kapitánya volt. Közben továbbra is rúgta a labdát, 1909-ben az ILSZ-válogatottban játszott a Margitszigeten, ott fedezte fel Bunyák, azaz Bosnyákovits Károly, a „33” FC válogatott játékosa. Klubjához hívta, ahol Iváncsics hol az első, hol a második csapatban szerepelt. 1912-ben visszatért Kőbányára, az ottani vasutas csapathoz, a Törekvéshez, amelynek tagjaként 1915-ben súlyos sérülést, kulcsonttörést szenvedett. Attól kezdve már nem játszott a régi nívón – ellenben egyre jobban érdeklődött a játékvezetés iránt. 1916-ban letette a vizsgát, azonnal első osztályú minősítést kapott. Onnét számítva két szerelmének élt a futballsportban: nevelte a fiatalokat (a háború utáni években

pénteken megint egymás között játszottak, szombaton fürdöttek és gyúráttak, vasárnap pedig játszottak. Nem is rosszul, mert Szabó – Futó, Sternberg – Palotás, Szűcs, Lázár – Markos, Vincze, Teleki, Toldi, P. Szabó összeállításban 4:2-re legyőzték ellenfelüket. Teleki Pál és Toldi Géza egy-egy gólja után az észak-afrikai ellenfél még az első félidőben kiegyenlített, ám a második játékrészben Vincze III Jenő és a remeklő Toldi Géza találatára már nem volt válasza az egyiptomiaknak.

Következett a negyeddöntő, az ősi rivális osztrákok ellen. A harmincas évek elejétől az osztrák válogatott minden korábbinál jobb sorozatot ért el régi ellenlábasa, a magyar ellen, sorozatban nyolc mérkőzésen is veretlen maradt. A nyolcadik (amely egyébként maga a rekordjavítás volt, hiszen az első nagy magyar futballista-exodus idején, 1920 és 1923 között akadt már egy hetes nyeretlenségi szériánk) a világbajnoki vereség volt Bolognában. A fentiekből következtethetően várható, kalkulálható veresége volt ez Nádas Ödön válogatottjának. Mégis mérhetetlen csalódást okozott, nem volt nehéz, amúgy magyarosan, hirtelen bűnbakokat keresni. Az első számú felelős a szövetségi kapitány lett, aki felforgatta az egyiptomiak ellen győztes válogatottat. Voltaképpen némileg érthető volt a játékosai által nagyon gyengekezűnek, könnyen befolyásolhatónak jellemzett Nádas lépése: a „fáraók” legyőzését nem ítélte nagy fegyverténynek, s inkább igyekezett visszatérni ahhoz a belsőhármashoz, amellyel a kapitánysága alatti legjobb meccsét játszva, három héttel a negyeddöntő előtt az Üllői úton 2-1-re legyőzte az angolokat. Az egyiptomiak ellen még Vincze III Jenő, Teleki Pál és Toldi Géza alkotta a belsőhármast, az osztrákok ellen már Avar István, Sárosi György és Toldi Géza. (Az összeállítás: Szabó – Vágó, Sternberg – Palotás, Szűcs, Szalay – Markos, Avar, Sárosi, Toldi, Kemény.) Sárosi maga is úgy vélte a mérkőzés előtt, hogy nem százszázalékos a lába, bal rüszttel egyáltalán nem tudott rúgni. Válogatottbeli pályafutása egyik leggyengébb 90 perce volt a bolognai. Avar a második félidőben megsérült, nem is tudta végigjátszani a mérkőzést. A harmadik belsőcsatárt, Toldit az olasz bíró, Mattea vigyázta, a korabeli pesti sportsajtót idézve „Sárosit fogta Sesta, Toldit fogta Mattea”.

Eredetileg a mérkőzést egyébként a belga Louis Baert vezette volna, de Hugo Meisl, Közép-Európa talán legtekintélyesebb futballvezetője kijárta a FIFA illetékes bizottságánál, hogy in-

az MLSZ ifjúsági kapitánya volt), s játékközvetítőként működött. (Nemzeti Sport 1930. szeptember 10.) Utóbbi minőségében részt vehetett az 1924-es és az 1928-as olimpián, mindkét tornán ő vezette az egyik elődöntőt, Párizsban a Svédország–Svájc, Amszterdamban az Uruguay–Olaszország mérkőzést, majd 1930-ban a szövetség őt delegálta a Mondialéra. Igaz, kis malőrrel: elfelejtette játékközvetítőként nevezni, így „csak” partjelzőként kaphatott szerepet. Négy meccs jutott neki ilyen minőségben, a Spanyolország–Brazília nyolcaddöntő, az Olaszország–Spanyolország negyeddöntő, illetve annak megismétlése, valamint a finálé. A harmincas években, a kor szokásainak megfelelően magyarosított nevet (Iványi) használt.

1924 és 1940 között dirigált nemzetközi mérkőzéseket, utóbbi esztendőben búcsúzott az aktív hazai játékközvetítéstől is. 1968-ban hunyt el. Rokoni kapcsolat fűzte Rudas Ferenchez, a Ferencváros később válogatott játékosához, az édesapja nagybátyja volt.

Iváncsics Mihály (jobbra) az 1934-es döntő előtt

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

kább az olasz bíró kapja a meccset. Tudta, hogy Mattea nem szereti Toldi erőszakos, angolos stílusát. Ráadásul azzal is jól számolt, hogy a bíró úgy érzi majd, tartozik Meislnek azért, mert megkapta a torna egyik rangadóját.

Ahogy manapság mondjuk, Francesco Mattea tudta a dolgát. Sárosi – tizenegyesből lőtt – szépítő gólja után még az osztrákok szerint is indokolatlanul kiállította Markos Imrét, s ezzel behozhatatlan hátrányba hozta a magyar csapatot. Állítólag a debreceniek szélsője csúnyán nézett a játékvezetőre. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: *Markos, a Bocskai büszkesége*) Az olasz sporttárs soha többet nem vezetett világ bajnoki mérkőzést – de ez aligha vigasztalta a mieinket. (Dénes–Hegyi–Lakat: *Királyok, hercegek, grófok című könyve nyomán*)

A kiállított Markos egyébként különösen primán futballozhatott. A svéd *Idrottsbladet* minden posztra öt játékost jelölt meg erősorrendben – a világ bajnokságon nyújtott teljesítmények alapján lapjában. Három magyar került a listára, közülük Markos a jobbszélsők között az első, Avar a jobbösszekötők között a második, Lázár a balfedezetek között a harmadik lett. A svéd lap szerint a torna All-Star csapata: Zamora (spanyol) – Axelsson (svéd), Quincoces (spanyol) – Guinchard (svájci), Monti (olasz), Moravetz (román) – Markos (magyar) Waldemar de Brito (brasil), Sindelar (osztrák), Abegglen III (svájci), Puč (csehszlovák). (*Nemzeti Sport* 1934. június 15.)

A tornát végül a házigazda olasz válogatott nyerte meg, a hosszabbításos fináléban 2:1-re legyőzve a csehszlovákokat. Akadt egy magyar szereplője is a döntőnek: a kor hazai sztárbírója, Iváncsics Mihály partjelzőként működött közre a találkozón.

Hány magyar vett részt világ bajnokságon?

Sok. A kiutazott huszonkét játékos (Háda József, Szabó Antal, Vágó József, Sternberg László, Futó Gyula, Bíró Sándor, Szalay Antal, Palotás István, Szűcs György, Somlai Rezső, Lázár Gyula, Dudás János, Markos Imre, Tamássy László, Avar István, Vincze III Jenő, Teleki Pál, Sárosi György, Toldi Géza, Polgár Gyula, Kemény Tibor, P. Szabó Gábor) mellett Nádas Ödön szövetségi kapitány, Fábián Pál, illetve Feldmann Gyula alkotta a magyar szakmai stábot. Iváncsics Mihály személyében volt honfitársunk a játékvezetői karban is.

A végül ezüstérmet nyert csehszlovákok keretében szerepelt, s bár a torna során pályára nem lépett, ezüstérmet kapott a későbbi magyar válogatott csatár, majd kitűnő edző, Kalocsay Géza dr. Az akkor éppen a Sparta Praha alkalmazásában álló Szedlacsek Ferenc segítette edzőként az északi szomszéd csapatát, ő volt a csehek Feldmannja. A svédeket az egyébként Olaszországban élő Nagy József irányította szövetségi kapitányként.

A román csapat kerete tele volt magyar anyanyelvű, vagy legalábbis magyarul jól beszélő temesvári, erdélyi játékosokkal, mint az előző idényben még a Hungáriában szerepelt Barátky Gyula, valamint Bodola Gyula, Kovács Miklós, Dobay István, Juhász Gusztáv, Schwartz Sándor, hogy csak a pályafutásuk során a mi bajnokságunkban is szóhoz jutottakat említsük.

Akadt egy (második generációs) magyar az amerikai keretben is! William Fiedler, aki ugyan már kint született, de az édesapja 1899-ben Magyarországról vándorolt ki Philadelphiába. A nagybátyja, bizonyos Fiedler Rezső nyugalmazott vasúti felügyelő itthon szurkolt neki, s aztán a torna után várta Pestre, hiszen addig még sohasem találkoztak.

Fradi-gólok szomjúság ellen

Noha a klubok egy része továbbra is a külföldi túrákból óhajtotta feltölteni a kasszáját – egyre naivabb reménynek látszott ez –, az MLSZ határt akart szabni. A szövetség megtiltotta, hogy január 21. után portyára induljanak a csapatok, ugyanakkor a profi szövetség tisztségviselői, egyszersmind a klubvezetők nem értették, miért nem mehet az külföldre, aki biztosan nem kerül be a vb-keretbe. (A kiszemelt kerettagok döntő többsége a három nagy vagy a Bocskai játékos volt.) Az ellentámadásba lendülő profik három pontban fogalmazták meg ellenérzésüket: 1. Nem látják megfelelő kezekben a sportbeli előkészületeket. 2. Lehetetlennek találják az MLSZ gazdasági politikáját. 3. Kérték az MLSZ-től a világbajnoki előkészítő bizottság felállítását. A viták során élesen támadták Nádas Ödön kapitányt, és követelték a korábban a válogatott túrájára kijelölt 25-ös vb-keret kibővítését.

Addigra a klubok természetesen túlkerültek már a szokásos decemberi-január eleji világjáráson. Tizenegy alakulat kelt útra, Olaszország, Franciaország, Németország, Ausztria, Görögország, Svájc, Portugália, Hollandia, Jugoszlávia és Észak-Afrika volt a célpont.

A decemberi mérkőzések közül különösen három eredményt tartott sokra a szaksajtó: a Hungária ket-tős győzelmét Németországban, Mannheimben és Karlsruheban a helyi csapatok ellen, a Ferencváros 7:2-es diadalát a kölni városi válogatott ellen, s nem utolsósorban az egyre erősebb és egységesebb Szeged FC 4:2-es bécsi győzelmét a három válogatott játékoskal, Sestával, Braunnal és Cisarral kiálló Wiener AC ellen. A későbbiekben felkerült még egy szép eredmény a listára: az Észak-Afrikában túrázó Újpest értékes, 2:1-es győzelmet aratott lila-fehér szintársa, a bécsi Austria ellen. A lila-fehérek egyébként ismét kitettek magukért, igaz, az Austria

Háda (Ferencváros) bravúrral ment

kivételével nem játszottak nagyon erős csapattal. Mindenesetre 91,66 százalékos mérleggel zárták a hat találkozókból álló észak-afrikai túrát. A III. kerület FC csak három mérkőzésre ruccant ki Görögországba, kétszer nyert, egyszer döntetlent játszott (83,23 százalék). A Ferencváros 12 meccsen lépett pályára, Svájcban, Algériában, Németországban és Franciaországban, 79,16 százalékos eredményt elérve. Az Olaszországban, Algériában és Franciaországban járt Bocskai (11 mérkőzésen 77,27 százalék), az ismét Franciaországba visszatért Kispest (15 mérkőzésen 76, 66 százalék) és a Németországban vizitált Hungária (4 mérkőzésen 75 százalék) is kiváló eredményt ért el. Mint ahogyan a bajnokságban gyengélkedő Nemzeti (Franciaországban és Luxemburgban 7 mérkőzésen 42,85 százalék) kivételével minden élvonalbeli klub teljesítménye elérte az 50 százalékot. (Budai 11 60%, Phöbus, Szeged 50-50%.) Tartozunk az objektivitásnak annyival, hogy újra hangsúlyozzuk: az ellenfelek között akadtak nagyon gyenge csapatok is.

A túrázás nem volt mindig veszélytelen vállalkozás. A karácsony utáni *Nemzeti Sport* azt jelentette, hogy bár elterjedt, hogy egy magyar túracapat is utazott a vonaton, nincs magyar áldozata a Lagny-Pomponne vasúti katasztrófának. (A békeidők legsúlyosabb francia vonatszerencsétlenségében 204-en meghaltak, 120-an megsérültek, amikor két szerelvény összeütközött Párizstól alig húsz kilométernyire.) Mintha az újságírók ördögöt festettek volna a falra. Néhány nappal később a Bocskai játékosai Olaszországban valóban vasúti balesetet szenvedtek, kisiklott a vonat, sokan megsérültek, halálos áldozat is volt – de a magyar fiúk sértetlenül megúszták az esetet. Sőt, Teleki Pál a már többször idézett visszaemlékezéséből kiderült, hogy másfajta veszélyek is leselkedtek akkoriban az utazókra. A tengeri útjukon Teleki és társai szíve megesett „egy leánycsoporton, akik a 24 órás hajóúton egy fedélközben, szűk helyen voltak szám szerint nyolcan bezsúfolva, s akikre hiúzként felügyelt egy borzasztóan rabiátus, durva magatartású, 50 év körüli ember. A hajóskapitánytól értesültünk aztán arról, hogy ezek a szerencsétlen, 16-18 év körüli lányok leánykereskedők karmaiba kerültek, akik afrikai mulatók számára szerződtették őket, fényes kereseti lehetőségekkel csábítva őket. A lányok legtöbbje magyar és szlovák volt.” (HBML. X. 252)

Meazza (balra, Ambrosiana) és Markos (Bocskai) kézszorítása

A szövetség, illetve a válogatott vezetői folyamatosan tartották a kapcsolatot a túravezetőkkel, érdeklődve a kulcsjátékosok állapotáról. Közben Nádas Ödön és Fábíán Pál már a válogatott januári és februári útját szervezte – a sajtó ellenérzéseitől kísérvé. A németek elleni január 14-i, frankfurti vereség után a csapat továbbutazott Párizsba, ahol a francia főváros válogatottja elleni három „bocskais” góllal, Vincze III Jenő két, Teleki Pál egy

találatával simán nyert. (A párizsiaknál három magyar, Berkessy Elemér, Sas-Schneider Károly és Mayer Ferenc is játszott.) Három nappal később Toldi Géza vezérletével 5:1-re megverte a holland válogatottat. Tíz nap alatt három országban három mérkőzést játszott, három néven: Frankfurtban Magyarország, Párizsban Budapest, Rotterdamban Magyar profi válogatott elnevezés szerepelt a plakátokon.

Húsvétkor nagyszabású nemzetközi tornát rendeztek a Ferencváros, a Hungária, valamint két bécsi csapat, az Austria és a Rapid részvételével. Az első nap a Fradi 6:2-re megverte az Austriát, a Rapid pedig kiütötte a Hungáriát. Hétfőn csodálatosan játszott mind a két budapesti tizenegy: a kék-fehérek 6:1-re verték az Austriát, a zöld-fehérek 9:5-re a Rapidot. A torna gólkirálya Sárosi György lett kilenc góllal, de a meccsek végére akadtak, akik még nála is jobb hangulatba kerültek. Néhány kecskeméti szurkoló megfogadta a rádióközvetítést hallgatva, hogy minden Fradi-gól után megisznak fejenként két deci zöldszilvánit...

Gyors nyári búcsúzás

Az 1933-as nyár sem hozott sikereket a magyar kluboknak a KK-ban. S akkor még nagyon cizeláltan fogalmaztunk... Az Újpest az első körben összekerült a kor kiemelkedően legjobb olasz csapatával, a Juventusszal, s kettős vereséggel búcsúzott. A Hungária úton 4:2-re, Torinóban 6:2-re kapott ki, az első találkozón Pusztai és Jávör, a másodikon Jávör és Avar lőtte a góljait. A Juve tíz góljából „Mumo” Orsi ötöt, Giovanni Varglien II hármat szerzett. A Hungária sem járt sokkal jobban, ugyancsak kettős vereséggel pottyant ki a Sparta ellen. Budapesten 3:2-re, Prágában 2:1-re nyertek a korábbi Fradi-játékost, Szedlacsek Ferencet is soraikban tudó csehek. Az első fordulóban az Ambrosiana 4:1-es összesítéssel lépett túl a Viennán, az Austria pedig 4:3-mal a Slavián. Az elődöntőben mindkét „magyarverő” kiesett. Az Ambrosiana a 4:1-es első mérkőzéssel már eldöntötte a továbbjutást a Sparta ellen (összesítésben 6:3), s hasonló volt a forgatókönyv a másik párban is: Austria–Juventus 3:0, 1:1.

A szeptember harmadikai milánói döntőnek volt két magyar résztvevője: **Klug Frigyes**, a játékvezető, illetve Weisz Árpád, az Ambrosiana edzője. A fekete-kékek 2:1-re megverték az Austriát, de hiába reménykedtek abban, hogy ez az előny elég lesz a visszavágóra. A bécsi lila-fehérek a második mérkőzést (58 000 néző előtt!) 3:1-re megnyerték, igaz, „kis” bírói segédlettel. Čejnar cseh játékvezető két Ambrosiana-játékost is kiállított, így a 88. percben Sindelar kilenc ellenféllel szemben szerezte meg a kupagyőzelmet érő gólt. A serleget egyébként Fischer Mór, a KK-bizottság magyar elnöke adta át Walter Nausch csapatkapitánynak.

A profi csapatok nem értek rá a kupával foglalkozni

A világbajnokság miatti sűrített program miatt az élvonalbeli profi csapatok nem vettek részt az idényben a Magyar Kupa-sorozatban, s ez nem növelte a díj presztízsét. Az előző idényben még élvonalbeli, az 1933–1934-es szezonban a második profi osztályban szenzációsan menetelő Soroksár FC a kupában is kiemelkedően szerepelt, a fináléig vezető úton 180 perc alatt 12 gólt szerzett. Meglepetést okozott a közlekedési vállalat csapata, amely két – ugyancsak amatőr – riválisát, a Törekvést és a Szolnoki MÁV-ot győzte le a negyedöntőben, illetve az elődöntőben. (Akkori elnevezés szerint az elődöntőben és a középdöntőben.)

A döntő óriási csatát hozott. Az első Üllői úti finálé szinte érdektelenségbe fulladt, mindössze 1000 néző előtt született a 2:2-es döntetlen. Az ismétlésre már 15 000 néző volt kíváncsi – ám a szurkolók többsége nem az előmeccsként játszott kupadöntő, hanem a Ferencváros–Kladno KK-találkozó kedvéért ment ki az Üllői útra. Viszont, ha már kimentek, jó mér-

közést láttak. Ez is döntetlenre végződött, így a sorozat végül a második újrázáson, augusztus 26-án dőlt el. Győzött és ezzel kupagyőztes lett a Soroksár.

Negyeddöntő: Soroksár–Vasas 8:0, Püspökladányi MÁV–Salgótarjáni BTC 3:2, Törekvés–BSZKRT 2:4 (h. u., Bihari úton), Postás–Szolnoki MÁV 1:4 (Lóversenytéren)

Elődöntő: Soroksár–Püspökladányi MÁV 4:1, Szolnoki MÁV–BSZKRT 1:2

Döntő

Soroksár–BSZKRT 2:2 (1:1)

1934. május 31., Üllői út, 1000 néző. Jv.: Gellért

Soroksár: Pécsi – Vadász, Schmidt – Elblinger, Szollár, Holzer – Kelemen, Zimonyi, Páli, Horváth, Szeder

BSZKRT: Régi – Belcsik, Léhner – Ellbogen, Őri, Király – Báder, Szaller, Gergely, Weisz, Tóth

Gólszerző: Szaller (5.), Vadász (36.), Szeder (60.), Király (81.)

Megismételt mérkőzés

Soroksár–BSZKRT 1:1 (0:0)

1934. június 30., Üllői út, 15 000 néző. Jv.: Égner K.

Soroksár: Pécsi – Vadász, Schmidt – Kocsis, Szollár, Holzer – Kelemen, Zimonyi, Páli, Horváth, Szeder

BSZKRT: Régi – Belcsik, Léhner – Szaller, Őri, Király – Báder, Berecz, Gergely, Weisz, Tóth

Gólszerző: Báder (73.), Páli (78.)

Kiállítva: Berecz és Szaller (83.)

Másodszor megismételt mérkőzés

Soroksár–BSZKRT 2:0 (0:0)

1934. augusztus 26., Millenáris, 1600 néző. Jv.: Tihaméry

Soroksár: Pécsi – Vadász, Dudás – Szenes, Magyar, Holzer – Kelemen, Zimonyi, Szecsey, Horváth, Szeder

BSZKRT: Régi – Belcsik, Léhner – Kránitz, Őri, Király – Nagy, Szaller, Gergely, Weisz, Báder

Gólszerző: Kelemen (70.), Vadász (75.)

Kiállítva: Király (89.), Őri (a mérkőzés után)

Horváth János

Kocsis József

Magyar Ferenc

Páli Lajos

Pécsi Béla

Lukács evangéliuma

Vajon hány futballrajongó emlékezik Lukács István nevére? Pedig a szegedi születésű csatár beírta a nevét a labdarúgás történetébe: ő volt az első egycsoportos francia profi bajnokság gólkirálya, s egyben fénylő csillaga, a duplázó – bajnok és kupagyőztes – FC Sète egyik legnagyobb sztárja. Az „egyik” szócska elengedhetetlen, ugyanis Lukács mellett hasonló nívót képviselt a zöld-fehérek másik magyarja, Bukovi Márton és a belgrádi születésű, de adigra már francia állampolgárságot is szerzett Ivan Bek is. Az FC Sète 1934. május 6-án a híres Colombes Stadionban vívta a döntőt a másik bajnokesélyes, az Olympique Marseille ellen. Akkor még mindkét gárdának egyforma esélye volt a duplázásra. Két magyar meccselt két magyar ellen, az egyik oldalon Lukács és Bukovi, a másikon Kohut és **Eisenhoffer** játszott. Hihetetlen volt az érdeklődés: a két gárda telt ház, több mint 40 000 néző előtt játszott, tízezren jegy hiányában kinnrekedtek. Zerani góljával az OM előnybe került, de a védői nem bírtak Lukáccsal. A középcsatár mind a két félidőben lőtt egy-egy gólt, eldöntve a kupadöntőt. Közben a bajnokságban is remekeltek a zöld-fehérek, de úgy festett, nem eléggé. Egy héttel a kupadöntő után megverték ugyan 4:2-re az Antibes együttesét, egy ponttal meg is előzték az Olympique Marseille-t, de utóbbinak hátra volt még három mérkőzése. Még a Sète hívei sem vitatták a *L'Auto* című lap főcímének igazságát: „Az OM valójában már bajnok”. De nem lett az! A Sète közben egy túrára Marokkóba utazott, s a játékosai egy casablancai kávézó teraszán hallgatták a rádió híradását: „Az OM sorozatban a harmadik mérkőzését is elveszítette, s így az FC Sète a bajnok”. Hozzá tartozik a teljes képhez: egyetlen csapat sem vezette olyan sokszor a tabellát az idény során, mint az FC Sète, amely kilenc forduló után állt az élre.

Lukács István (csíkos mezben) két gólt lőtt a Francia Kupa döntőjében

A tizennégy csapatos első osztályban – szinte hihetetlen – 29 magyar játékos szerepelt. A csapatok helyezésének sorrendjében: Lukács, Bukovi (Sète), Kohut, Eisenhoffer (OM), Varga Zoltán, Simonyi és Beretvás (Lille), Kalmár Jenő (Excelsior Roubaix), Belkó, Seper, Kovács Károly (Antibes), Németh, Skvarek, Varga György és Zavadszky (Montpellier), Friedmann (Nimes), Gallos, Seres-Seemann, Köves-Kvasz, Nagy János (Cannes), Berkessy (Racing Paris), Somlai, Havas, Lyka I, Kalix (OGC Nice), Weber,

1926
1927
1928
1929
Mayer, Gergely, Stern (Club Français). A góllövőlista első tíz helyezettjéből négy volt magyar: Lukács (1.), Simonyi (4.), Kovács (7.) és Belkó (10.). Itthon egyikük sem játszott a válogatottban! Egyébként a második vonal klubjaiba is jutottak kiváló magyar labdarúgók. Vágó Zoltán edző (FC Rouen), valamint két játékosa, Bajor Károly és Weinhardt-Vermes Ferenc, a korábbi válogatott kapus a negyedöntőig menetelt a Francia Kupában. Kitűnően szerepelt Sas-Schneider Károly a Red Starban, Szaniszló II Zoltán és a Kubát is megjárt Szentmiklóssy Béla a Monacóban, Vig-Wilhelm II és Sós-Strobl a St. Servanban. Hirzer Ferenc a St. Malo játékosa volt.

1930
1931
1932
A francia futball vonzerejét csak fokozta, hogy az ottani klubok addig soha nem látott (és remélt) összegeket fizettek ki a külföldi játékosokért. Simonyi Andrásért 10 000 pengőt szurkolt le a Lille Olympiques 1933 őszén, az összeg akkor magyar átigazolási rekordot jelentett. Néhány héttel később megdőlt: Kalmár Jenőért 15 000 pengőt utalt át az Excelsior Roubaix. Nyilván a Hungáriának sem jött rosszul az összeg, de Simonyi II átigazolási díja egy évre megoldotta az Attila FC anyagi problémáit. A környezetváltozás, az új kihívás jót tett az itthon – elsősorban a sérüléseik miatt – gödörbe került sztároknak. A három, technikailag kifogástalanul képzett fedezet, Berkessy Elemér, Bukovi Márton és Kalmár Jenő éppen úgy megújult külföldre kerülve, mint szűk fél évszázaddal később Fazekas László és Müller Sándor.

1933
1934
Idevágó adat, hogy az MLSZ kimutatása szerint 1933-ban 93 futballista vándorolt ki külföldre. (*Sportthirlap* 1933. december 23.) Körülbelül kétharmaduk Franciaországba (41) és Csehszlovákiába (21), a többiek pedig Svájcba (8), Ausztriába és Belgiumba (5-5), Olaszországba és Portugáliába (3-3), valamint Lengyelországba, Uruguayba, Romániába, Jugoszláviába, Bulgáriába, Luxemburgba és Németországba (1:1) ment.

1935
1936
1937
A fenti lista szerint a második legnépszerűbb célpont Csehszlovákia volt. Az idény végén világbajnoki ezüstérmet nyert válogatott hazájában tíz csapat játszott a profi első osztályban. Az első két helyezettet magyar edző dirigálta: a bajnok Slavia Prahát Konrád Kálmán, az ezüstérmes Spartát Szedlacsek Ferenc. Utóbbiban játszott Kalocsay Géza, a negyedik helyezett Teplitzer FK-ban Csapó Géza és Róth Jenő, az ötödik Bohemiansban (összel az aztán Újpestre igazolt) Kocsis Géza. Ember József a második vonal bajnokát, az SK Plzeňt erősítette.

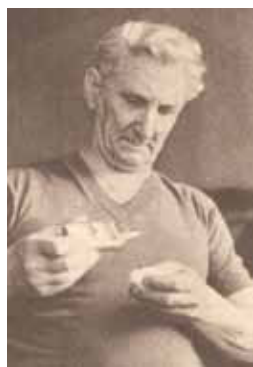
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
Nem csökkent a magyar trénerek jelentősége a világbajnok országában, Olaszországban sem. Sőt... Az 1933–1934-es idényben, az edzőváltásokról sem elfeledkezve, 14 magyar mester dolgozott az élvonal 18 csapatánál: Weisz Árpád az Ambrosiana-Internél, Nemes Kovács Lajos (a 19. fordulótól) a Bolognánál, Hlavay György a Bresciánál, Czeizler Lajos (a 6. fordulótól) a Casalénál, Rády Vilmos (1–10. forduló) és Ging József (11–34. forduló) a Fiorentinánál, Nagy József a Genoánál, Lelovich Gyula a Livornónál, Viola József a Milannál, Vanicsek János a Padovánál, Feldmann Gyula a Palermónál, Payer Jenő (a 10. fordulótól) a Torinónál, valamint Csapkay Károly (1–19. forduló) és Tóth-Potya István (20–34. forduló) a Triestinánál. Az akkor már a 33. évében járó – s olasz állampolgárságot kapott – Nehadoma János bemutatkozott a Serie A-ban, sőt 30 mérkőzésen hét gólt szerzett a Fiorentinában. Klubtársa volt az ugyancsak magyarországi születésű, egykoron a Hungáriában játszó Francesco Ottavi is. Egy másik, nálunk (közelebbről Maglódon) felnőtt olasz fiú, Domenico D'Alberto a Cagliari tagja volt a B-ligában. A kétcsoporthossá lett második vonalban egyre több, a Nagy József által vezetett edzőképzőből kikerült olasz kapott állást, egyre nehezebb volt a magyaroknak, s hangsúlyozottan a már az olasz futballban dolgozó magyaroknak munkát találniuk. A 26 B-ligás klubnál tizenegy honfitársunk tevékenykedett. Az A-csoportban Balasits Mihály a Pavia, Kutik András

a Cagliari, Orth György a Messina, Wilhelm Vilmos a Spezia, Ging József a Viareggio, a B-ben Bánás József a Cremonese, Békey Imre János a Verona, Krappan Ottó a Vicenza, Klug Richárd, majd Rády Vilmos a Modena, Szalay Pál pedig a Pistoiese gárdáját vezényelte a teljes szezonban, vagy annak egy részében. Közülük Szalay először került az első két osztály valamelyikébe: érdekes, hogy eredetileg atléta volt, három számban is részt vett az 1912-es stockholmi olimpián, a váltóval a negyedik helyen végzett. Mint szinte minden, jelentős futballmúlttal nem rendelkező magyar edző külföldön, az MTK játékosának vallotta magát, de soha nem játszott az élvonalban bajnoki mérkőzést a kék-fehérekkel. Ettől függetlenül huszonöt éven keresztül szinte mindig volt csapata Olaszországban.

Svájcban lezárult Kürschner Izidor hosszú edzői korszaka a Grasshoppersnél, bajnoki ezüstéremmel és kupagyőzelemmel búcsúzott. A Dórinak becézett edzőnek az 1934-es volt a hetedik (!), s egyben utolsó kupadöntője a Szöcskéekkel. A korábbi válogatott játékosok közül a Nationalligában játszott Ströck Albert és Spitz Illés is.

Portugáliában is nagy sikerrel működtek magyar mesterek. A klubsikerek mellett Jeny Rudolf a déli, Szabó „Vörös” József az északi alszövetség válogatottjának edzéseit vezette, a válogatottat felkészítették a selejtezőkre. Jeny egyébként bajnoki címet nyert a lisszaboni Sportinggal. (A kuparendszerű Taça de Portugal döntőjében a Barreirensét győzte le.) Nyúl Ferenc a Viana do Castelo, Gencsy Dezső a Leixões csapatánál dolgozott, Biri János a Boavista játékos-edzője volt. Siska Mihály őrizte továbbra is Szabó József csapatának, az FC Portónak a kapuját. Olyan jól, hogy a válogatottba is be akarták állítani. Sérülései miatt azonban kénytelen volt visszavonulni.

Németországban Schaffer Alfréd bajnoki döntőt vívott edzőként az 1. FC Nürnberggel, de ott csapata 2:1-re kikapott a Schalkétól. Guttmann Béla visszatért Európába, az osztrák élvonalban a Hakoah Wient dirigálta. A hollandiai magyarok közül Molnár László átköltözött Antwerpenbe, így Riff Emil egyedül maradt. Az 1933–1934-es idényben a hágai VUC együttesét irányította, csekély sikerrel.

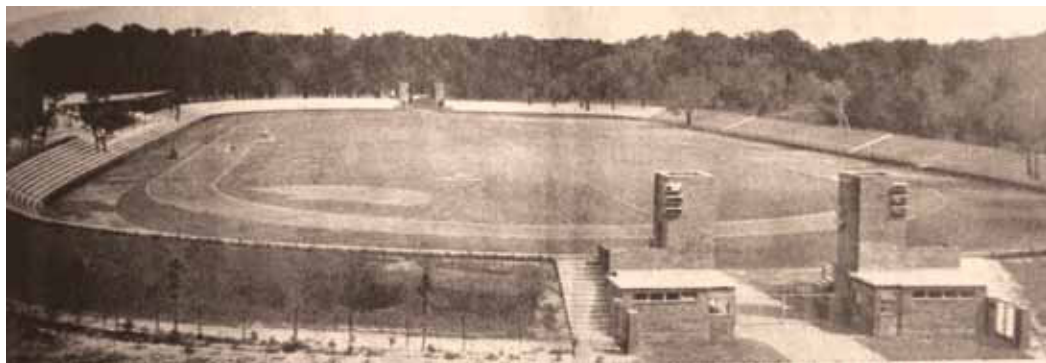
A korábban Görög- és Törökországban is dolgozott Singer Miklós Samu új és egzotikus helyen bukkant fel, az albán válogatott, a Kavajë és az SK Tirana edzéseit vezette. Ha már a szövetségi kapitányoknál tartunk, Kubában **Katzer Mihály** is kormányozta az ottani nemzeti csapatot, de nem tudta kijuttatni a válogatottat a világbajnokságra. Görögországban Künstler József továbbra is edzette a Panathinaikoszt. Törökországban Schweng József az utolsó idényét töltötte a Fenerbahçénél.

Dél-Amerikában Szigeti Imrének szép sikerei voltak a montevidéoi Nacionallal, a brazil Zezé Moreirán kívül ő az egyetlen külföldi, aki két bajnoki címet is nyert Uruguay második legeredményesebb klubjával. Medgyessy Jenő áttette a székhelyét Argentínába, a Racing csapatát vette át. Hirschl Imre a Gimnasia y Esgrima La Plata, Garay Miksa (Máximo Garay S.) a Platense szakvezetője volt.

Az első Nagyerdei Stadion

Az első Nagyerdei Stadion a zsidó származású műépítész és műszaki tanácsos, Sajó István (a DTE tagja, a Bocskai társelnöke) képzelte betonba. Stílusát átítatta a Bauhaus-iskola legfőbb irányelve: törekedni a funkció, a tér és a forma harmóniájára. Az volt koncepciója lényege, hogy a húszezres objektumot bármikor 55-60 ezresre lehessen bővíteni, extraként villanyvilágítással felszerelni, és hogy műve organikusan illeszkedjen a természeti környezetbe. A korábbi tornász, vívó, atléta és teniszező tanulmányozta az olasz, a japán és az amerikai sporttelepeket, mielőtt nekifogott volna a tervezéshez. A harmincas évek Magyarországon nem volt a Nagyerdei Stadionhoz fogható sportlétesítmény, sőt Közép-Európában sem, ugyanakkor impozáns méreteivel elrugaskodott a valóságtól. (A labdarúgás lett a mérnök végzete, imádott építményében halt meg 1961. március 11-én. Szívroham vitte sírba, meccsnézés közben.) Az építkezések százezer pengőt emésztettek fel. Ez első blikkre fölötté olcsónak hat, ám nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a nagy gazdasági világválság idején a rengeteg munkanélküli a legcsekélyebb fizetségért is elvállalt kampánymunkákat. (Örült, hogy ideig-óráig volt hol és mit dolgoznia.) Ha viszont a mérkőzésenkénti 1500-2500 pengős bevételhez viszonyítjuk, rögtön horribilis összegnek tűnik a beruházás százezres summája. A kubikosok 30 ezer köbméter földet forgattak meg, mert szinkronban folyt a Csónakázó tó (szintén Sajó István tervezte) kiásása. A füvesített labdateret eredetileg nyolcsoros, betonozott ülő- és állóhely övezte, a fedett tribünt a nyugati oldalon alakították ki. Az északi és a déli oldalon helyezték el a hatalmas kapukat, melyeken lovak vontatta fogatok is könnyedén áthaladhattak. A futballpályát 1,7 méteres mélységbe lesüllyesztették, ezzel az eljárással ki tudták termelni a sáncokhoz szükséges földtömeget. Herczog Edvin, a klub budapesti képviselője alig két évvel az építmény átadása után, 1936. augusztus 11-én rosszallását fejezte ki a *Debreceni Újságban*: „Megállapítást nyert, hogy a gyönyörű stadionnak nincsen helyes meccspolitikája, a város nem használja ki a hatalmas forrást, amit idegenforgalmi, kulturális és propagandaszempontból a Bocskai jelent számára.”

Megadták a monumentális konstrukció avatásának a módját eleink, mert bő egy hétig zajlott a Debreceni Sporthét ünneppsorozat. 1934. június 3–10. között nagyjából húszezen bálulhatták, amint a Debreceni Sportrepülő Egyesület aviatikusai – elnökük, báró Vay László

Totálkép az első Nagyerdei Stadionról

ló (1932 és 1937 között debreceni főispán) vigyázó tekintetétől kísérve – bemutatót tartottak a légtérben, majd az északi kapun bekocogott az országos távlovagló túra karavánja. A gyepszőnyegre ütetett kancáján vitéz nagybányai Horthy István nyugalmazott lovassági tábornok, a kormányzó édesbátyja, és rettenthetetlen adjutánsa, Rudnyánszky Ferenc nyugalmazott huszárőrnagy.

Jellemző a szervezők mentalitására, hogy miközben átadták Debrecen falai közt Közép-Európa legmodernebb stadionját, profi futballcsapata, a Bocskai nem volt jelen a ceremónián! Fontosabb dolga akadt, épp Svájcban turnézott... (Sándor Mihály: *A debreceni futball képes kalauza 1899–*)

A Bocskai gárdája (balról): Varga II, Gyulai, Vágó, Orosz, Takács, Palotás, Berecz, Teleki, Dóczé, Markos, Belcsik, Hajdu, Janzsó, Keviczky edző

Az élvonal újonca

Phöbus Football Club

Alapítási ideje: 1932

Megszűnt: 1939 (Második korszaka: 1945–1950)

Színe: kék-sárga

Idényei száma a magyar élvonalban: 6 (1933–1939)

Sikerei: –

Névsorolvasás

ATTILA FC:

Hidasi (Hilcz) Gyula 15 – Bán (Banaszkievics) Nándor 22, Sziklai (Szidor) László 21 – Szabó I János 21/1, Buzássy (Blaskó) Ferenc 22/1, Virág József 21/2 – Magyar István 16/7, Bohus (Bonyhai) II János 10/3, Opatá (Ormos) Zoltán 10/2, Miskolczi (Maszlonka) József 21/3, Seper Imre 13/5. A többiek: Mester István 8/2, Rudas (Ruczek) Jenő 7/1, Balogh I István 6/1, Szabó II Pál 6/1, Bakk Árpád 5, Zilahi Pál 5/1, Barna (Bayer) Lajos (k) 4, Csere Imre 3, László Győző 2, Szemző Gyula (k) 2, Simonyi II András 1/1, Tóth László (k) 1

BOCSKAI:

Alberti Gyula 22 – Vágó (Vanicek) József 20, Janzsó József 22 – Palotás (Pavnicza) István 21, Gyulai István 18, Keviczky (Kevéhazi) Rudolf 18 – Markos Imre 22/9, Vincze III Jenő 21/15, Teleki Pál 21/12, Eöry (Engelhardt) Mihály 20/13, Hevesi Sándor 17/1. A többiek: Gombkötő Imre 6, Dóczé István 6/1, Kovács László 4, Szaniszló Zoltán 3, Magyar Imre 1

BUDAI 11:

Fábián Sándor 15 – Wéber Gergely 19, Fekete Jenő 21 – Magda Béla 21, Burger István 17, Schusster Béla 19 – Röck Ede 21/17, Hegyes Gusztáv 16/6, Polgár (Pignitzky) Gyula 12/4, Sztancsik (Szatmári) József 20/4, Pozsonyi (Pechlov) György 20/3. A többiek: Zilahi Pál 8/1, Budai (Baumgärtner, Bangi) Károly (k) 7, Czumpft János 6, Kárpáti (Kaltenecker) II Pál 6, Remmer Lajos 6, Ligeti (Löwy) Jenő 3, Varga György 2, Károlyi 1, Kárpáti (Kaltenecker) I György 1, Wéber II Lajos 1

FERENCVÁROS:

Háda József 21 – Polgár (Pignitzky) Gyula 10/4, Papp Lajos László 22 – Lyka (Laky) II Antal 21, Móré (Moóré) János 22/4, Lázár Gyula 22 – Tancos (Tänzer) Mihály 18/1, Takács II József 13/12, Sárosi György 20/24, Toldi (Tunikold) Géza 22/27, Kemény Tibor 21/5. A többiek: Székely Béla 9/11, Korányi (Kronenberger) I Lajos 8, Hungler (Hunyadi) II János 4, Rátkai Károly 4, Barna Sándor 1/1, Hámosi (Hoffmann) Frigyes László 3, Kutasi Károly (k) 1

III. KER. FC:

Dénes József 21 – Győri II József 19/2, Bíró (Bier) Sándor 20 – Steiner Brúnó János 20, Lutz II Lajos 17, Réti László 19 – Fenyvesi László 21/8, Blaskó Lajos 18/8, Kármán József 17/8, Egri Béla 20/8, Schwartz Imre 14/2. A többiek: Beretvás (Beringer) IV Gyula 13/1, Dormos Ferenc 8, Steiner (Sáros) Miklós 8/4, Drössler (Dömötör) Béla 4, Ágai (Ágendorfer) 2, Dózsa (k) 1

HUNGÁRIA:

Szabó (Steinbach) Antal 15 – Mandl (Mándi) Gyula 18, Kis-Kalkusz Károly 18 – Egri Imre 20, Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 20, Dudás János 17/7 – Szegő (Szukits) Ferenc 16/3, Cseh II László 19/17, Kardos (Klötzl) István 12/15, Turay József 20/8, Szabó III Géza 12/8. A többiek: Titkos (Titschka, Ticska) I Pál 12/3, Kalmár Jenő 10/1, Semsei Sándor 9, Újvári József

7, Kocsis Ferenc 5, Magyar Ferenc 4, Opatá (Ormos) Zoltán 4, Gergely József 2, Klamár József 1

KISPEST FC:

Gergő (Gengeliczy) Károly 13 – Rozgonyi (Róth) Rezső 22, Szemere (Soschtak) Antal 22 – Keresztes Gábor 16, Somlai (Stolzparth) Rezső 11/1, Rátkai (Reibl) Lénárd 22/3 – Mikes (Mick, Monostori) Károly 22/3, Szabó II Géza 21/11, Nemes (Nehadoma) József 22/13, Szepes (Schell) Károly 18/4, Steiner (Serényi) II Imre 21/7. A többiek: Szenes (Schmolko) József 10, Sarkadi (k) 9, Purczeld Ferenc 4, Havas (Havlik) Béla 3. Szabó I István 3, Gregor Győző 1, Pintér István 1, Szebehelyi 1

NEMZETI SC:

Csikós Gyula 14 – Flóra György 18, Tompa Antal 15/1 – Vadas (Weisz) Miklós 17/1, Balogh Miklós 15/1, Belcsik (Békési) Ferenc 19 – Odry Ferenc 22/4, Palágyi István 15/1, Bihámy Béla 19/11, Vajda Lajos 11, Szecsey (Stefanovits) Endre 19/6. A többiek: Szalay István 11/1, Szendrő János 10, Gallina Károly (k) 8, Tunyoghgy Gyula 8/1, Tuli Gyula 7/1, Pásztor András 6/2, Kovács György 4, Szenes (Schmolko) József 4

PHÖBUS:

Juhász Lajos 22 – Szilágyi József 22, Törös (Turner) István 18 – Szádovszky Imre 21, Péter József 20/1, Komáromi Károly 18 – Béky Bertalan 22/4, Szikár (Sztrigán) Sándor 22/7, Stofján (Sólyom) János 22/12, Titkos (Titschka, Ticska) II Kálmán 12/1, Tárnok István 21/3. A többiek: Solti József 10/9, Tombor II 9/4, Hajós Sándor 1, Tombor I 1, Vavró 1

SOMOGY FC:

Váli (Valenta) Ferenc (k) 17 – Velecz 22, Joós Péter 22/1 – Györffy I Antal 14, Boros Lajos 18, Foór János 19/1 – Györffy II Imre 16/2, Galambos (Gacsár) Imre 18/3, Berecz István 22/9, Kocsis József 15/7, Sófalvy Ferenc 13/3. A többiek: Méssáros István 12/1, Murát 9, Mátéffy Attila 7, Léderer Tibor (k) 5, Pesovnik (Pető) László 5, Tadic II 2/2, Csizi József 1

SZEGED FC:

Pálkás József 22 – Sirály (Schmidt) Lajos 22, Raffai (Riesz) Lajos 22 – Gerle István 22/8, Gyurcsó (Gyarmati) János 22, Bertók Pál 16 – Korányi (Kronenberger) II Mátyás 19/3, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 18, Kalmár II György 10/7, Bognár Kálmán 22/11, Havas (Havasköri, Schneringer) János 20/7. A többiek: Szojka Kornél 7/1, Varga István 6, Kutik III Sándor 5, Bakk Árpád 4/1, Kiss István 4/1, Csilics 1

ÚJPEST:

Hóri (Horn) György 20 – Futó Gyula 10, Sternberg László 22 – Seres Gyula 17, Szűcs György 22, Szalay Antal 22 – Tamássy István 11/2, Pusztai (Pachert) Ferenc 17/9, Avar (Auer) István 20/19, Jávör (Jakube) Pál 22/17, P. Szabó Gábor 22/9. A többiek: Kocsis Géza 10/5, Kiss Gábor 8/5, Dudás Gyula 6, Kóvágy Károly 6, Steiner (Sáros) Miklós 5, Déri (Deutsch) Károly 2/1, Sziklai (Szift) Ferenc (k) 2

Az 1933–1934. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Ferencváros FC	22	19	1	2	89:31	39
2. Újpest FC	22	16	5	1	68:25	37
3. Bocsikai FC	22	12	3	7	52:32	27
4. Hungária FC	22	12	2	8	62:41	26
5. Szeged FC	22	9	2	11	40:45	20
6. Kispeszt FC	22	7	5	10	43:50	19
7. Budai 11	22	6	7	9	37:54	19
8. Phöbus FC	22	6	6	10	42:50	18
9. III. ker. FC	22	7	4	11	41:57	18
10. Attila FC	22	6	3	13	32:47	15
11. Somogy FC	22	6	2	14	30:77	14
12. Nemzeti SC	22	2	8	12	31:58	12

II. osztály

1. Soroksári FC	26	25	–	1	116:23	50
2. Erzsébeti TC	26	21	–	5	68:25	42
3. Szürketaxi FC	26	19	2	5	101:35	40
4. Budafoke FC	26	13	6	7	72:50	32
5. Vasas FC	26	13	5	8	59:46	31
6. VAC FC	26	12	3	11	47:53	27
7. Droguisták FC	26	10	4	12	37:60	24
8. Szentlőrinci NFC	26	9	5	12	53:62	23
9. Csepel FC	26	8	6	12	37:63	22
10. Váci Reménység	26	8	4	14	41:70	20
11. Budatétény FC	26	8	2	16	42:52	18
12. Millenáris FC	26	4	6	16	39:87	14
13. Nagytétény FC	26	4	4	18	26:85	12
14. BAK TK*	26	3	3	20	29:50	9

* visszalépett

Gólkirály:

Toldi Géza (Ferencváros) 27 góllal

Osztályozó

Somogy FC–Erzsébeti TC 2:0, 2:0

A Hungária együttese 1933-ban

A profi I. osztály eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Ferencváros	X	4:2	1:2	0:1	2:1	4:0	7:3	4:3	4:0	2:0	6:1	5:1
2. Újpest	2:2	X	2:0	3:0	3:2	4:1	3:1	2:2	1:1	6:0	7:2	2:1
3. Bocsikai	1:2	0:1	X	1:3	1:1	2:1	3:0	2:1	2:2	2:1	1:2	6:1
4. Hungária	1:4	1:1	1:2	X	3:2	1:2	4:1	0:3	1:2	5:1	1:3	1:2
5. Szeged FC	3:4	1:3	3:2	1:3	X	0:4	1:5	1:0	3:1	2:1	1:2	8:2
6. Kispeszt	4:7	1:6	1:3	3:3	1:2	X	3:1	2:2	5:0	4:3	3:0	3:3
7. Budai 11	0:4	0:0	0:7	2:5	3:1	2:1	X	3:1	3:3	1:1	2:3	1:1
8. Phöbus	0:6	1:3	3:4	4:7	2:0	1:1	1:1	X	2:1	1:4	2:0	2:1
9. III. ker. FC	0:4	1:4	2:4	2:6	1:2	3:1	1:2	3:2	X	4:3	7:0	0:3
10. Attila FC	1:3	1:3	3:0	0:2	0:1	0:0	1:1	2:6	2:3	X	5:1	1:0
11. Somogy	4:9	2:8	0:6	1:7	1:3	2:0	0:2	2:2	0:1	0:1	X	3:2
12. Nemzeti	1:5	1:2	1:1	1:6	1:1	1:2	3:3	1:1	3:3	0:1	1:1	X

Tokod lett a főváros

1934 nyarára egy kis, Doroghoz közeli település, Tokod lett a magyar amatőrfutball központja, ha úgy tetszik: a fővárosa. A helyi – egyébként 1921-től az Újpestet is támogató Aschner Lipót és Aschner Dávid tulajdonában lévő – üvegyár csapata egy évvel korábban, 1933-ban már eljutott a Corinthián-díj döntőjébe. Akkoriban két dolgot nem gondoltak még a kék-fehérek legvérmesebb szurkolói sem. Az egyik, hogy 12 hónapon belül a TUSC visszavág a Postásnak a vereségért, méghozzá egy újabb díjdöntőben. A másik, s ez lett volna a merészebb álom, hogy a tokodiak nemcsak a közép-magyarországi alosztály bajnokságát, hanem aztán az országos döntőt is megnyerik. Pedig így történt, betűről betűre!

A TUSC a szegedi Kitartás Egyetemi AC legénységével vívta az országos finálét. A dél-magyarországi egyetemi csapat útja minden volt, csak sima nem. A KEAC csak a második helyen végzett a szegedi osztályban, de miután a Kecskeméti AC-től egy játékos jogosulatlan szereplése miatt elvette az alszövetség a bajnoki címet, a KEAC előreléphetett. Pedig a KAC már az alosztálydöntő első mérkőzését is lejátszotta Gyulán, sőt ott nyert is a helyi csapat ellen. Hiába...

A tokodi üvegyár

Az országos döntő után a KEAC elégedetlen volt a pályával (a korábbi válogatott játékos, a csapatkapitány Emődi-Emmerling Rezső azt mondta, ilyen pályán nem lehet játszani), s az ellenféllel. Nagy Tamás, a szegedi egyetemi klub intézője fura nyilatkozatra ragadtatta magát: „Szerencsével győzött Tokod. A mezőny leggyengébb csapata lett a bajnok.” Közelebb járt a valósághoz Sárkány István, a kitűnő kapus, a tokodi csapatkapitány véleménye: „Két góllal is nyerhettünk volna.” De minek? A Tokod így vitathatatlanul az esztendő meglepetése, s egyben legkiválóbb amatőrcsapata lett: korábban még egyetlen alakulat sem nyerte meg bő egy hónapon belül az országos bajnokságot és a Corinthián-díjat.

Egy ideig szó volt arról, hogy a Tokod-ÜSC Újpesten, a lila-fehérek a Juventus elleni KK-mérkőzése előtt játssza az amatőr országos bajnoki finálét, de a vezetők inkább a jól ismert hazai környezet mellett döntöttek. A Corinthián-díj döntője esetében már nem volt alternatíva: hagyományosan a Magyar Kupa döntője előtt játszották. Az Üllői úton „a Tokodi ÜSC végig szebben és lelkesebben játszott, határozottan a jobbik csapat nyert. A csapat legjobbja a két szélső, valamint Gárdonyi, Kincses, Kecskés és Sárkány” – írta a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1934. június 1.) A legyőzött Postás különben ugyancsak remek idényt zárt: megnyerte a kétcsopartos budapesti amatőrbajnokság egyikét, majd játszott az Elektromossal a főváros amatőrbajnoki címéért. Ott kikapott – de ne csodáljuk. A Tromos olyan nagyszerű és tehetséges ifjak elegye volt, mint a későbbi világbajnoki ezüstérmes Sas (Sohn) Ferenc, illetve az évtized végén a válogatottba is bekerült Pákozdi (Pfandler) László, valamint G. Tóth Péter. Az amatőrválogatott 1933. szeptember 24-én súlyos, 5:1-es vereséget szenvedett Buka-

restben a Közép-európai Amatőr Kupáért vívott találkozón. Így a legyőzője mögött a második helyen végzett a sorozatban.

BLASZ, amatőr I. osztály. Bíró-csoport: 1. Postás 35, 2. UTE 35, 3. BSKRT 31, 4. BSE 24, 5. Herminamezei AC 24, 6. URAK 21, 7. TLK 21, 8. III. ker. TVE 19, 9. Turul TE 14, 10. Testvériség 14, 11. BEAC 13, 12. VI. ker. FC 9. **Pártos-csoport:** 1. Elektromos 36, 2. Törekvés 36, 3. FTC 32, 4. MÁVAG 24, 5. ESMTEK 23, 6. Wekerletelepi SC 21, 7. Csepeli MOVE 19, 8. Ferencvárosi Vasutas 17, 9. Budafoki MTE 16, 10. MTK 16, 11. Kelenföld 16, 12. „33” FC. Osztálydöntő: Elektromos–Postás 3:0, 4:2

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai csoport: 1. Gyulai AC 36, 2. Csabai AK 32, 3. Békési TE 31, 4. Előre 30, 5. Csabai MÁV 29, 6. Gyulai TE 28, 7. Mezőkovácsházi TE 27, 8. Mezőtúri AFC 26, 9. Sarkadi CSE 23, 10. Orosházi MTK 21, 11. Tótkomlói TC 21, 12. Orosházi TK 19, 13. Eleki TC 18, 13. Mezőtúri MÁV 14. (Nem teljes táblázat, négy mérkőzés eredménye hiányzik.) **Szegedi csoport:** 1. Kecskeméti AC 47*, 2. Kitartás Egyetemi AC 44, 3. Makói AK 37, 4. Szegedi AK 33, 5. Szentesi TE 31, 6. Szegedi TK 29, 7. Makói TK 28, 8. Szegedi VSE 27, 9. Hódmezővásárhelyi MTE 28, 10. Kiskunfélegyházi TK 24, 11. Hódmezővásárhelyi TVE 21, 12. Kecskeméti TE 21, 13. Móraváros 21, 14. Újszegedi TC 15, 15. Csongrádi AK 14. (A pályán kialakult sorrend. Egy Romhányi nevű játékos jogosulatlan szerepeltetése miatt a Kecskeméti AC-ot büntetőpontokkal sújtották, és ezáltal megfosztották a bajnoki címtől, amely így a Szegedi KEAC-nak jutott.) **Alsövetségi döntő:** Gyulai AC–KEAC 2:0 (Gyulán), 0:2 (Szegeden), 2:3 (Hódmezővásárhelyen)

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport. 1. Bajai Turul SE 31, 2. Kiskunhalasi AC 28, 3. Bácsalmási SC 28, 4. Bajai SE 26, 5. Bajai Bácska 20, 6. Jánoshalmi TE 19. A Kiskunhalasi NSK, a KPTE, a Kalocsai FC és a Bátaszéki TC visszalépett. **Kaposvári csoport:** 1. Simontornyai BTC. (A csoport végeredménye nem ismert.) **Pécsi csoport:** 1. Pécsi DVAC 36, 2. Pécsi VSK 33, 3. Pécsi EAC 28, 4. Nagymányoki SE 25, 5. TSE (Szekszárd) 25, 6. DPAC (Pécs) 24, 7. Pécsi AC 24, 8. Pécsi BTC 19, 9. SSE 14, 10. Pécsi SC 14, 11. Mohácsi TE 12, 12. Komlói SE 8. (Nem teljes táblázat, a PVSK–KSE mérkőzés eredménye nem ismert.) **Alsövetségi döntő:** Bajai Turul SE–Simontornyai BTC 0:2 (Baján), DVAC–BTSE 3:1 (Pécen), SBTC–DVAC 1:1 (Simontornján)

A Püspökladányi MÁV csapata

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Salgótarjáni BTC 30, 2. Diósgyőr-VTK 28, 3. Sátoraljaújhelyi AC 19, 4. PBÜSE 18, 5. Miskolci VSC 18, 6. Salgótarjáni SE 16, 7. Peregési TK 16, 8. BTK 15, 9. Diósgyőri AC 14, 10. MESE (Eger) 6. (Nem teljes táblázat: a SAC–SSE és a PBÜSE–DAC mérkőzések sorsa bizonytalan.)

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Püspökladányi MÁV TK 35, 2. Debreceni VSC 31, 3. Nyíregyházi TVE 30, 4. Nyírbátori AFE 30, 5. Mátészalkai TK 26, 6. Nyíregyházi KISE 21, 7. Debreceni KASE 21, 8. Debreceni EAC 20, 9. Debreceni Villanygyár SE 18, 10. Debreceni

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
Textilgyár SC 13, 11. Kisvárdai SE 13, 14. Debreceni TE 6. A Debreceni TE a 17. forduló után, 1934. áprilisban visszalépett, a labdarúgó-szakosztályát megszüntette. A hátralévő ellenfelei két pontot kaptak 0:0-val. (Szilágyi Tibor gyűjtése)

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Tokod-Üveggyári SC 39, 2. Szolnoki MÁV 32, 3. Dorogi AC 25, 4. Váci SE 24, 5. Rákoskeresztúri TE 22, 6. Dunakeszi Magyarság 21, 7. Balassagyarmati TSE 20, 8. Csillaghelyi KAC 18, 9. Szolnoki AK 17, 10. Sashalmi ASC 17, 11. Dunaharaszti MTK 17, 12. Rákoscsabai TK 12

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Soproni VSE 28, 2. Tatabányai SC 27, 3. Szombathelyi MÁV 26, 4. ETO 22, 5. Soproni FAC 22, 6. Tatabányai AC 21, 7. DAC 21, 8. SZSE 20, 9. Pápai Kinizsi 19, 10. MÁV Előre 18, 11. Győri AC 19, 12. II. ker. SC 13. (Nem teljes táblázat, négy mérkőzés eredménye nem ismert.)

Országos amatőrbajnokság

1933
Negyedöntő: Postás–Simontornyai BTC 6:3 (h. u., Lóversenytéren), Tokod-ÜSC–Salgótarjáni BTC 3:0, Soproni VSE 0:0–Elektromos 0:0 (kétszeri h. u., Sopronban), a második mérkőzésre a SVSE nem állt ki, KEAC–Püspökladányi MÁV 2:1 (Szegeden)

Elődöntő: Elektromos –Tokod-ÜSC 0:1 (Latorca utcában), KEAC–Postás 2:1 (Szegeden)

Döntő

Tokod-ÜSC–KEAC 1:0 (0:0)

1934. július 1., Tokod, 1700 néző. Jv.: Majorszky

Tokod: Sárkány – Pogány, Kemény – Tóth, Kecskés, Kincses – Szemethy, Kiss, Juhász, Gárdonyi, Turbék II

KEAC: Koltai – Karácsonyi dr., Emődi – Várkonyi, Sipos, Jávör – Tóth II, Feketekovács, Kovács I, Tóth III, Bukovetzky

Gólszerző: Kiss (48.)

Corinthisán-díj

Tokod-ÜSC–Postás 2:1 (1:0)

1934. május 31., Üllői út, 200 néző. Jv.: Gerő

1939
Tokod: Sárkány – Pogány, Kemény – Tihanyi, Kecskés, Kincses – Szemethy, Kiss, Juhász, Gárdonyi, Turbék II

1940
Postás: Lendvai – Jelen, Kerényi – Háthelyi, Gombos, Várkonyi – Kása, Kertész, Bodrogi, Mátéffy, Horgos

Gólszerző: Juhász (40.), Gárdonyi (51.), Horgos (61. – 11-esből)

Betonvédelmének köszönhette az Újpest a bajnoki címet

Tabi László felkereste december végén Silbiger Boriskát, Pest akkori legdivatosabb jósnőjét, aki már Fedák Sárítól Karinthy Frigyesig rengeteg hírességnek megmondta a szerencsését. Tőle tudta meg, miután az életében először sportról jósoló hölgy jeleket rajzolt az asztalára, s kikérdezte, milyen színűek az éklubok, hogy melyik csapat finisel majd az élen: „Az Újpestet nem érzem erősnek és mégis ő lesz a bajnok. Akárhogy is nézem, az Újpest lesz a bajnok.” (*Sporthirlap* 1934. december. 29.) Feltételezzük, még a lila-fehér színekért elvakultan lelkesedők is azt mondhatták: „De jó, hogy Boriska azért néha mellétrafált”. Merthogy 1935-re a lilák bajnoki címe mellé háborút is jósolt...

Az Újpest nyerte meg a korszakzáró, 1934–1935-ös profi bajnokságot, 4-4-re alakítva az aranyérmek számát tekintve a Ferencvárossal vívott különversenyét. (A kilencedik elsőség 1929-ben a Hungáriának jutott.) Érdekes, hogy a megszerzett profi bajnoki titulusokból a lila-fehérek hármat nyertek páratlan évben, s csak egyet párosban, a zöld-fehérek pedig éppen fordítva. Az Újpest 1935 tavaszán ünnepelte az egyesület fennállásának félévszázados jubileumát, a lehető legjobb eredményekkel. A profik bajnoki címén kívül ugyanis az amatőrcsapat is megszerezte a budapesti elsőséget, sőt eljutott az országos döntőbe.

Noha az eredmények alapján, akárcsak egy évvel korábban, ismét az utolsó fordulóban dőlt el a bajnoki cím sorsa, ráadásul a két esélyes egymás ellen játszott, valójában nem kellett izgulnia a lila-fehér híveknek. Ötgólos vereséggel veszíthették volna csak el a vezető helyet, s ez feltételezhetően valószínűtlen volt egy olyan védelem esetében, amely az addigi 21 fordulóban mindössze 17 gólt kapott. A mérkőzésen aztán a Jánosi Béla által irányított megyeriek nemhogy nem szenvedtek súlyos vereséget, hanem közelebb álltak a győzelemhez vetélytársuknál. A mezőny legjobbja Háda József, a Ferencváros kapusa volt.

A már az őszi idény után is vezető újpestiek sikerét a körülmények miatt különösen ér-

Az Újpest bajnoksapata (balról): Kocsis, Sternberg, Pusztai, Balogh I, Hóri, Seres, Szűcs György, Vincze III, Borsányi, Jávor, Futó

tékesnek tartotta Jánosi edző. „Sok sérülés sújtott bennünket, kénytelenek voltunk cserélni a játékosokat. Az őszi csatársorból egyetlen ember maradt a helyén: Avar. Viszont meg kell állapítani, hogy az új tavaszi csatársor – természetesen a többi csapatrész segítségével – feladatának minden tekintetben megfelelt és további fejlődést ígér” – mondta. Valóban: az idény második felében a Pusztai, Vincze, Avar, Balogh, Kocsis ötös játszott többnyire, ősszel pedig még Tamássy, Jávor, Kiss és Déri is gyakran a pályára került. Noha Jánosi nem emlegette, de legalább olyan fontos volt a bajnoki címnyerésben a fedezetsor és a védelem remek teljesítménye. Szalay Potyszemnél a teljes profi mezőnyben nem akadt jobb

Gyulai István (Bocskai)

formában lévő játékos, s szintúgy kiemelkedően játszott Szűcs és Seres. Utóbbi futballberkekben ismert volt zsugoriságáról, így aztán nagy dicséretnek tekinthetjük a róla alkotott minősítést: „Olyan jó fedezet, mint amennyire fősvény”. A hátvédsorban a Futó, Sternberg kettős átmentette 1934-es tavaszi formáját, Hóri kapus és a két védő a bajnoki mérkőzések felén nem kapott gólt – ez akkoriban szerfölött ritkaságnak számított. Jellemző, hogy a profi korszakban egyetlen alakulat sem nyert bajnoki címet ilyen kevés beszédett góllal (17), a Ferencváros kétszer (egyszer 1927-ben, még a tízcsapatos mezőnyben, másodszor 1932-ben, a

Szögedi, Mérnök úr meg a Sheriff

Nagyon elterjedt volt a szurkolók között a játékosok becézése – igaz, a becenevek egy része ritkán jelent meg a sajtóban. A Phöbus egy bennfentes szurkolója élvezte, hogy jólétesültségét fitogtatva megadhatja a hétvégi összeállítást, de azt az „idegenek” nem tudják azonosítani. Kicsit tévedett, nem volt azért ez olyan nehéz. „Jupi – Giri, Vegyész úr – Gombos, Miki, Skót – Murugya, Csácsó, Szögedi, Mérnök úr, Sheriff” – sorolta a neveket, s világos lehetett, hogy Juhász Lajos fog védeni, Weber Gergely és Törös-Turner István lesznek a védők. A Gombos a Debrecenből szerződötett Gombkötő Imrét takarta, Miki pedig Sáros-Steiner Miklós beceneve volt. Péter Józsefre a nem kifejezetten adakozó természete miatt ragadt a Skót becenév. Murugyának Béky Bertalant becézték, a Csácsó művésznévre valószínűleg a bécsi születésű, angol stílusú összekötő, Szikár-Sztrigán Sándor hallgatott. Szögedi nem lehet más, mint az akkor már a Phöbus cég jogügyi osztályán dolgozó Solti József, aki a szegedi egyetemi csapatból került Újpestre. A Mérnök úr természetesen Stofján-Sólyom János tisztelettudó megszólítása volt, lévén az összekötő valóban a Műegyetemen végzett mérnök, hajdanán épp a soros vizsgái miatt maradt le az Újpest Bajnokok Tornája-győzelméről. A Sherifffként P. Szabót, azaz Péter Szabó Gábort ismerték. Elmondása szerint azért, mert imádott széles karimájú kalapokban járni.

Gombkötő Imre

P. Szabó Gábor

Sáros Miklós

Törös Turner István

Péter József

százszázalékos bajnokság esztendejében) 18-cal zárt. Érdekes, hogy a lila-fehérek egyetlen csapattal nem bírtak: a Szeged FC-vel. Mind a két bajnoki vereségüket a Tisza-parti piros-fehérektől szenvedték el. Nem szép, de jellemző szokás volt az idényben a pályaválasztói jog megvásárlása. Az Újpest is élt vele és profitált belőle: a 22 meccsből tizenötöt vívott a Megyeri úton, s egyet, a Phöbus elleni „idegenbelit”, ugyancsak a városban, a Berliu utcában. (A néhány sorral fentebbi mondat még érdekesebb kontextusba helyezhető: a lilák a 22 bajnokijukból 16-ot játszottak Újpesten, hármat az Üllői úton, egyet a Hungária úton, egyet Soroksáron, s egyet Szegeden, tehát egyetlen, igazi utazással járó mérkőzésre kényszerültek. A Ferencváros viszont Debrecenben, Kaposváron, Miskolcon és Szegeden is járt és játszott.)

A *Sporthirlap* osztályzatait fokmérőnek véve valóban az Újpest játszotta a legjobb futballt. Ugyanakkor az is kiderül a listából, hogy a lap szerette a Bocskait, az idény végén a kalkulákat összeadva nem igazán a bajnoki sorrendnek megfelelő rangsor jött ki. A kilencedik helyezett debrecenieknél – a *Sporthirlap* szerint – csak a bajnok Újpest játszott jobban! 1. Újpest 568, 2. Ferencváros 602, 3. Bocskai 602, 4. Kispest 629, 5. Phöbus 631, 6. Hungária 633, 7. Szeged 637, 8. Budai 11 641, 9. Soroksár 653, 10. III. kerület FC 660, 11. Attila 697, 12. Somogy 721. (Az 1-es volt a legjobb osztályzat, így a kisebb szám jelentett jobb produkciót.)

Ez volt hosszú évek után a Ferencváros első idénye Takács II József nélkül, mindazonáltal ettől még eredményesen játszott a csapat, 1930 óta először fordult elő, hogy nem a bajnokcsapat volt egyben a mezőny leggőlerősebb alakulata. Szinte döbbenetes, hogy a Fradi szerezte a legtöbb gólt, a mezőnyből 14 játékos hagyta el a tízgólos határt, de csak egy

Az újpesti Szalay bizonyult a bajnoki idény legjobbjának

A Nemzeti Sport minden forduló után közölte a „Hét csapatát”. Az idény végén Vajda Lajos olvasó összeállította az ezekben való szereplések száma alapján az esztendő A-, B- és C-tizenegyét.

A-csapat: Háda – Polgár, Sternberg – Palotás, Szűcs, Szalay – Tancos, Cseh II, Sárosi, Toldi, Titkos.

B-csapat: Varga – Győri, Dudás Gy. – Havas, Somogyi, Lázár – Rökk, Vincze, Avar, Balogh, P. Szabó.

C-csapat: Vági – Futó, Bíró – Magda, Turay, Dudás J. – Kelemen, Sztancsik, Solti, Návay, Kemény.

Vajda Lajos pontokat adott a játékosoknak, kettőt a hét legjobb tizenegyében, egyet pedig a „tartalékcsoportban” való szereplés után. Ennek alapján összeállt az idény legjobb játékosainak listája: 1. **Szalay Antal** 28 pont, 2. Cseh II László 24, 3. Sternberg László 21, 4. Szűcs György 20, 5. Sárosi György 19, 6-7. Avar István és Tancos Mihály 18, 8-9. Titkos Pál és Toldi Géza 17, 10. Dudás Gyula 16.

A *Sporthirlap* osztályozókönyve szerint nyolcan érték el a kettes vagy az annál kisebb átlagot (az egyes volt a legjobb jegy, tehát minél alacsonyabb volt az átlag, annál jobb teljesítményt nyújtott valaki), közülük is az újpesti Szalay bizonyult az eminensnek. (1. Szalay 1,6, 2. Sternberg 1,8, 3. Palotás 1,9, 4-8. Szűcs, Joós, Turay, Vágó, Győri 2,0.) Miután az első három és Szűcs szerepelt a Nemzeti Sport a hét tizenegyei alapján összeállított álomcsapatában is, tényként kezelhetjük tehát, hogy ők (még egyszer: Szalay, Sternberg, Palotás és Szűcs) voltak az idény legjobbjai. Az újpesti Potyszem pedig a legjobb az eminensek között.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

franzstadti volt közöttük: Sárosi György. A 72 gólból kettő öngól volt, a többi tíz játékos szerzte, Móré tíz és Toldi kilenc találata mellett az idény közben a Kispestnek eladott Székely hat, az újonc Kiss Gyula négy, Kovács pedig hét gólt is vágott. Tulajdonképpen adott volt az alaptizenegy, többnyire csak a jobbösszekötő posztján cserélődtek a játékosok, Blum Zoltán kereste a kis Taki utódát. A Hungáriában Cseh II László, azaz Matyi gólkirályi címmel választott a kritikusainak. Éppen a kék-fehérek bohém cselművésze volt az egyik céltáblája a változásokat, modernizálást, célfutballt sürgetők nyilainak. Még nála is több kritikát kapott a középcsatár Kardos Pisti, aki ha volt kedve játszani, csodákra volt képes. Sajnálatos módon csak ritkán volt, ezért aztán Senkey Imre lemondott róla, s kölcsönadta régi klubtársának, az éppen Pozsonyban dolgozó Braun Csibinek. A bécsi klubok anyagi gondjait kihasználva a tavasz derekán külföldi játékosokkal, az osztrák válogatott Wudi Müllerrel erősített a Hungária. Már a kontraktus aláírása pillanatában lehetett sejteni, a tavasz végére, de főleg a következő bajnoki év végére tudni: Pepi Schneider óta nem játszott ilyen képességű légiós a magyar bajnokságban. (Az 1934–1935-ös idényben a korábbi osztrák válogatott Müller mellett még egy külföldi játszott: a bolgár Radi Maznikov. A nálunk a Rudolf keresztnévet használó válogatott kapus már ideérkezésekor, bár törve, de tudott magyarul. Ez persze sokkal inkább volt tulajdonítható magyar feleségének, mint válogatottja szövetségi kapitányának – aki akkor Fogl Károly volt.)

Ahogy néhány bécsi klubnak, jó pár magyarnak is súlyos gondokat jelentett a csődközel állapot. A miskolci Attila, amely pedig négy kulcsjátékost (Németh, Miskolci, Szabó IV, Simonyi) és a szikrázóan tehetséges Schmidt-Siklót is el tudta adni Franciaországba, annyit késlekedett a játékosai fizetésével, hogy közülük néhányan sztrájkba léptek. A Bocskai a túrázás mellett ugyancsak játékoseladásból akarta fenntartani az egyesületet, másfél éven belül lemondott Móréről, Gyulairól, Eőryről, Albertiről és Vincze III Jenőről. De így is nehezen tudta elkerülni a legnagyobb bajt, noha a vezetőség minden megtett a helyzet konszoli-

Marika, aki több, mint Károly Jenő, Schlosser, Schaffer és Orth egyszemélyben

Az idény során nemcsak a bulvárujságok, hanem még a két sportlap, a Nemzeti Sport és Sporthirlap kedvelt témája is volt a Röck család. Az apja után ugyancsak az Ede nevet kapó válogatott futballista – családi becenevén Eda, futballkörökben inkább Edus – és az operett- és revücsillag, a Bécsben is rendkívül sikeres, gyönyörű és fergetegesen táncoló Marika eltérő léptékben érdeklődött a másik „szakmája” iránt. Ráadásul nem abban a felosztásban, ahogyan gondolnánk. A húgánál két évvel idősebb, 1911-es születésű Ede évente ha négyszer járt színházba, nem is nagyon szerette, pedig nem állt tőle messze a mulatóság, s főleg a jópofaság. (Ugyanakkor ő volt a Budai 11 alapcsapatának egyetlen játékosa, akinek nem volt a profi futballon kívüli állása. Téglagyári tisztviselőnek készült. Egyébként később Kalocsára került, játszott a helyi csapatban, majd 1990. június 11-én ott is hunyt el.)

Marika ezzel szemben imádta a futballt. „Sajnos, itt Bécsben nem járhatok meccsre az előadások miatt. De Pesten, amikor volt három szabad hetem, sok mérkőzésen kinn voltam. Persze főleg azokon, amelyeken a bátyám

dálásáért, a *Sporthirlap* március 30-án egy előző éjféli határozatról tudósíthatott: „Nem oszlik fel a Bocscai és nem ad el több játékost.” A Soroksár fúzióra készült a Millenáris (nem lett belőle semmi), a Somogy játékosai közül többen is szerződést akartak bontani, lemondott a vezetőség, a klubot a korábbi játékosa, majd edzője, az akkor már a Megay nevet viselő dr. Pesovnik László vette át.

Nemcsak anyagi, hanem szakmai gondok is támadtak, s ezeket csak felerősítette az olaszokkal szembeni (kevés kivétellel) minden szinten kudarcot hozó párharc. Panaszkodtak az edzők, hogy sokkal rosszabb helyzetben vannak, mint külföldi kollégáik, nem kapnak elég támogatást a klubvezetőktől. Az Olaszországból hazatért Révész Béla így fogalmazott a *Sportvilágban* 1934 decemberében: „Idehaza a magyar trénernek nincs tekintélye. Megfosztották tőle. Nálunk mindenki belebeszél a játékosnevelésbe. Elnökök, igazgatók. Már a drukkerék állítják össze a csapatokat. Hiába lenne elgondolása a trénernek, hiába lenne tudása is tervei keresztülvitelére, nem érhet el eredményt a játékosokkal, akik »mindent tudnak«. Tudják, hogy a tréner nem számít, a tréner nem fegyelmezheti meg őket, a tréner szavára sohasem fogják kitenni a csapatból. Hamarabb engedik el a trénert. Olaszországban a tréner a csapat ura. Senki sem szól a munkájába, a játékosoknak egyedül ő parancsol.”

Nagyon is egyetértett vele a Kispest együttesét irányító későbbi szövetségi kapitány, **Gallowich Tibor**: „A régi lesszabállyal együtt meghalt a lépésről lépésre haladó, sakkjátékszerű, úgynevezett tudományos futball. Az élet, a temperamentum, a gyorsaság, a harc, szóval maga az eleven sport lett úrrá a játékban. Aki megmaradt a régi mezsgyén, a pusztulás felé indult. Eljött az utolsó óra, amikor még új útra lehet fordítani a magyar futballt. Mozgás, gyorsaság, ma ez a futball! A centercsatár és a két szélső legyen vérbő, akaraterős, gyors és harcias természetű játékos. A két összekötő legyen kiforrott technikájú, de amellet hangya-

játszott” – mondta a magyar sportújságíróknak, amikor a Párizsból hazatérő válogatott megállt Bécsben, és a Röck család kint élő tagjai meghívták a csapatot magukhoz.

Az édesapjuk, akik 1907-ben az MTK első országos bajnoki címét szerezte távolugróként atlétikában, később Egyiptomban is dolgozott építészmenőkként – 1913-ban Kairóban született meg Marika –, ám a harmincas években már elsősorban titkára és impresszáriója volt a lányának. Megvigyázott rá, 1933 végén (feltehetően nem annyira komoly, mint inkább hírnévnövelő) írásokban tudatta a sajtó, hogy Röck Edéné öngyilkosságra készül, mert nem tudja Marikát lebeszélni arról, hogy férjhez menjen egy operettszerzőhöz. (Különben nem ment egészen 1940-ig senkihez, csak 27 évesen mondott igent az akkor már 58 éves német rendezőnek, Georg Jacobynak, akivel aztán 24 éven át élt együtt.)

A papa, persze, szívesen nyilatkozott a lányáról meg a fiáról (*Sporthirlap* 1934. december 19.): „Eda az ország legkiválóbb jobbszélsője, talán csak Markos fogható hozzá. Nagyon jó helyen van a Budai 11-ben, Faragó Loja az ország legjobb igazgatója. Bárcsak Marikának is olyan igazgatója lenne, mint ő. Loja sokkal jobb, mint a bécsi Gyimes!” – jelentette ki, majd bemutatta, milyen is egy lányát imádó, elfogult apa. – „Ha Marika futballistának születik, Woodward, Meredith, Jack, Károly Jenő, aki különben a nagybátyja volt, Schlosser, Schaffer és Orth lett volna egyszemélyben.”

szorgalmú játékos. A fedezetek feltétlenül rendelkezzenek jó rúgótechnikával, hogy hosszú passzaikkal meglephessék az ellenfelet és mindig új és új irányba tereljék a játékot. A centerhalf, ha csak lehet, mindig a szélsőket foglalkoztassa, a belsőcsatárnak csak akkor adjon labdát, ha az már az ellenfél tizenhatosán belül van. A szélsőhalfok keresztpasszokkal dolgozzanak, vagyis lehetőleg a másik oldal összekötőjét és szélsőjét foglalkoztassák. Erősebb ellenféllel szemben sor kerül a zárt védekezésre. A centerhalf ilyenkor harmadik bekket játszik, a szélsőhalfok ráállnak az ellenfél szélsőire, az összekötők pedig segítsenek a védekezésben. A driblit (a cselezést – *a szerzők*) ki kell irtani, felesleges és veszedelmes gátlója a gyors támadásnak. A játékosoknak meg kell szokniuk, hogy a labdát azonnal továbbítsák, és ők maguk állandóan mozogjanak. A modern futball állandó mozgásban áll, tehát a passzok is akkor jók, ha azokra rá kell futni. Nálunk, sajnos, az a szokás, hogy a saját technikai csillogásaitól elszédült csatárkrek csípőre teszi a kezét, ha nem a szájába adják a labdát.” (Sporthirlap 1935. január 12.)

Mintha csak manapság írta volna a sorait.

A célfutball tízparancsolata

A sajtóban – legalábbis ebben a tárgyban – nagy volt az egyetértés. A Nemzeti Sport a Sporthirlapban megjelentekre rimelve jelentette meg néhány hónappal később a „célfutball tízparancsolatát” a modern labdarúgásról:

1. A futball célja a test és lélek edzése, a játék közvetlen célja azonban a gól szerzése, illetve az ellenfél megakadályozása ebben. A célfutball elítél minden mozdulatot, amely nem ezt szolgálja.
 2. A jól elrúgott labda gyorsabb a legsebesebb játékosnál.
 3. Mozogjon az egész csapat. Ha leadtad a labdát, fuss az akcióval együtt, hogy helyeden légy, ha újra szükség lesz rád. A passzt társad elé irányítsd, hogy az futva vehesse át a labdát.
 4. Az ellenfél kapujához előre felé vezet a legrövidebb út. Minél kevesebb cselezés! Minél gyorsabb passzolás, ami mindig meredeken előre vigye az akciót.
 5. Csatár! Az ellenfél kapuja előtt ne tologass, hanem lőj, mert lövésből lesz a gól.
 6. Jó helyzetnél nincs jobb helyzet!
 7. Szélekre játszva lehet rést nyitni az ellenfél védelmében.
 8. Az összekötők csak addig segítenek hátul, amíg az ellenfél szorongat. Ha a csapat támadásba megy át, az összekötők újra csatárokká válnak.
 9. Sohasem szabad fedezetlenül hagyni az ellenfél előretolt három csatárát, még akkor sem, ha fölényben van a csapatod.
 10. Saját kapud előtt ne passzolgass, hanem vágd ki a labdát!
- (Nemzeti Sport 1935. május 3.)

Borúra derű, derűre ború

Alig több mint harmadévvál a világbajnoki vereség után egy igazi presztízsmérkőzésen sikerült győzni az osztrákok ellen. A Háda – Vágó, Sternberg – Szalay, Szűcs, Lázár – Tamássy, Cseh II, Sárosi, Toldi, Titkos tizenegyben szinte nem akadt gyenge pont. Háda remekül védett, a jobb-szárny jobbnál jobb akciókat vezetett, Sárosi György két gólt is szerzett, Sternberg „hidegre tette” Zischeket, de a nap hőse Toldi Géza volt, akit a mérkőzés végén a szurkolók a vállukon vettek le a pályáról. Az Európa Kupa-mérkőzést 2:1-re nyerte meg a magyar együttes az osztrákok ellen. Ez volt az új szövetségi kapitány, Dietz Károly bemutatkozó mérkőzése.

A következő nagy hegyet már nem sikerült megmászni. Decemberben a csapat, noha két gólt is szerzett, 4:2-re kikapott Milánóban a világbajnok olaszoktól. A Szabó – Vágó, Sternberg – Szalay, Szűcs, Lázár – Markos, Cseh II, Avar, Sárosi, Titkos tizenegy ugyan vezetett Sárosi György góljával, ám az oriundo, a dél-amerikai származású Guaita két gólt is szerzett. Ezt Avar István, azaz Ricsi a 39. percben még kiegyenlítette, de a második félidő a házigazda Squadra Azzurráé volt. Ferrari és Meazza is bevette Szabó Antal kapuját. Utóbbinak ez már az ötödik gólja volt pályafutása során a magyar válogatott ellen.

Egy héttel később már nem kikapott, hanem nyert 4:2-re. Az ellenfél Írország, hivatalosan az Ír Szabad Állam együttese volt. Dietz Károly szövetségi kapitány úgy döntött, hogy változtat a Milánóban szerepelt gárdán – már a rotterdami találkozóra is. Három nappal a dublini meccs előtt ugyanis Budapest néven Rotterdam válogatottjával játszott a magyar együttes. Ugyan még a himnuszokat is eljátszották a mérkőzés előtt, a hollandok nem akartak hivatalos mérkőzést játszani. A szakadó esőben óriási meccset vívott egymással a két csapat, a 89. percben született a győztes magyar találat. Budapest öt góljából hármat Titkos Pál, kettőt Vincze III Jenő

Az Ausztria ellen 3:1-re győztes magyar válogatott. Áll (jobbról): Sternberg, Lázár, Szalay, Titkos, Vági, Vágó, Toldi, Háda, Tamássy. Elöl (jobbról): Szűcs Gy., Sárosi, Cseh II

szerzett (5:4). A dublini 90 percre visszakerült Vágó Pepi a csapatba, illetve Solti Józsefet, a Phöbus középcsatárát „kiszorította” Avar István. A Háda – Vágó, Sternberg – Seres, Szűcs, Szalay – Markos, Vincze III, Avar, Cseh II, Titkos tizenegy kezdett, s játszott az első félidőben. Avar a 19. percben lőtt vezető gólját Vincze III Jenő megtoldotta egygyel, igaz, Donelly szépített a 36. percben. A második játékrészre Szabó Tóni állt a kapuba, illetve az újpesti Seres Gyulát az újonc **Győri II József** váltotta. Az írek a 62. percben Bermingham tizenegyesből lőtt góljával kiegyenlítettek, az utolsó öt perc kezdetekor még döntetlenre álltak a felek. A hajrában azonban kidomborodott a magyarok nagyobb tudása: előbb Avar, majd Markos Imre is szerzett egy-egy gólt, így született a 4:2-es idegenbeli siker.

A nagyszerű győzelmet egy kiábrándító vereség követte, alátámasztva a mindenki által tudott tényt: kétarcú volt a válogatott. Sem addig, sem azóta nem kapott ki a magyar válogatott négy góllal a svájciaktól. Ugyanakkor mintha Zürich lett volna az elátkozott helyszín: addig más svájci városban csak egyszer kapott ki a magyar csapat a házigazdáktól, Zürichben ellenben mindig, már harmadszor. (Egyébként mindmáig kilencszer nyert a svájci válogatott a magyarok ellen, ebből hatszor Zürichben, egyszer-egyszer pedig Bernben, Budapesten és Limasszolban.) Az 1935-ös esztendő első hivatalos válogatott mérkőzésén a magyar együttes nagyon gyenge teljesítményt nyújtott, talán csak a két gólt szerző Cseh II Lászlóé volt elfogadható. A svájciaknál különösen a mesterhármast elérő center, Leopold „Poldi” Kielholz, valamint a régi ismerős, a francia FC Sochaux együtteséből beválogatott, az idény végén francia gólkirályi címet nyert André „Trello” Abegglen remekelt. Utóbbi „csak” két gólt lőtt, de pazarul kiszolgálta a társait is. A magyar csapat az alábbi összeállításban szerepelt: Hóri – Polgár, Sternberg – Pató, Sárosi, Lázár – Röck, Vincze, Avar, Cseh II, Titkos.

Pálinkás, mégis kakaót iszik

Az évadban a válogatottba is bekerült tehetséges kapus, a kisteleki gyökerű Pálinkás József – hajdanán a településen együtt járt elemi iskolába Polgár Gyulával – elárulta a szegedi futballsikerek, a csapat fejlődésének titkát. A 22 éves joghallgató, aki Zilahy Lajost, Turgenyevet és Tolsztojt olvasott szabadidejében, literszámrá itta a kakaót. Az új edző, Rebró Béla, a Hungária korábbi játékosa ugyanis hónapokon keresztül azon fáradozott, hogy megzabolázza a szegedi borissza játékosokat. „Tessék elképzelni, esténként végigjárja a szegedi kocsmákat, és bizony gyakran akadt dolga, hazakísérni vagy hazatámogatni egyik-másik kilengőt. De az utóbbi időben már üres kézzel szokott hazajárni. Haragszanak is rá a szegedi kocsmárosok!” – mondta a kapus a korra jellemző udvarias tónusban. (Sporthirlap 1935. május 11.)

Május 12-én egy éven belül másodszer győzte le a magyar csapat az osztrákokat. Dietz Károly, az egykori rendőrfőnökből lett szövetségi kapitány kapusgondokkal küzdött, az előző két meccsen Háda Józsefet, Szabó Antalt és Hóri Györgyöt védette, az osztrákok elleni találkozóra pedig meghívta a szegedi Pálinkás Józsefet és a Hungária tartalékkapusát, Újvári Józsefet. Mindkettőjükre sor is került, mert 3:2-nél utóbbi beállt előbbi helyére. A mérkőzés et-

*Az osztrákokat 6:3-ra verő magyar tizenegy. Áll (balról): Pálinkás, Sternberg, Szűcs Gy., Vincze III, Vágó, Seres, Titkos, Toldi.
Elöl: Korányi II, Sárosi, Lázár*

től függetlenül simán alakult, Titkos Pál és Sárosi György ihletett formája gyümölcsözött. A fradisták Gyurkája mesterhármasig jutott, Titkos Pál kettőt lőtt, sőt, a végén még Toldi Géának is elsült a lába, 6:3 lett a vége. Az összeállítás az alábbi volt: Pálinkás (Újvári) – Vágó, Sternberg – Seres, Szűcs, Lázár – Korányi II, Vincze, Sárosi, Toldi, Titkos.

Derűre megint ború jött. Ezúttal Párizsban, a sokat fejlődött, de akkor még a magyarnál gyengébb franciák ellen kapott ki a csapat 2:0-ra. Ez volt francia földön a magyar válogatott első veresége. A Pálinkás – Vágó, Bíró – Szalay, Szűcs (Turay), Lázár – Korányi II, Vincze, Sárosi, Cseh II, Titkos összeállítású magyar csapat fáradt és lassú alakulat benyomását keltette.

1934. okt. 7.	Bp., Hung. út	AUSZTR.	3:1 (1:1)	Európa Kupa	Sárosi 2, Toldi
1934. dec. 9.	Milánó	OLASZO.	2:4 (2:2)		Sárosi, Avar
1934. dec. 16.	Dublin	ÍRO.	4:2 (2:1)		Avar 2, Vincze, Markos
1935. ápr. 14.	Zürich	SVÁJC	2:6 (0:4)	Európa Kupa	Cseh II 2
1935. máj. 12.	Bp., Üllői út	AUSZTR.	6:3 (3:2)		Titkos 2, Sárosi 3, Toldi
1935. máj. 19.	Párizs	FRANCIAO.	0:2 (0:1)		

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

6 mérkőzésen: Titkos Pál (Hungária)

5 mérkőzésen: Cseh II László (Hungária), Lázár Gyula (Ferencváros), Sárosi György (Ferencváros), Sternberg László (Újpest), Szűcs György (Újpest), Vágó József (Bocskai)

4 mérkőzésen: Szalay Antal (Újpest), Vincze III Jenő (Bocskai, Újpest)

3 mérkőzésen: Avar István (Újpest)

2 mérkőzésen: Háda József (Ferencváros), Korányi II Mátyás (Szeged), Markos Imre (Bocskai), Pálinkás József (Szeged), Seres Gyula (Újpest), Szabó Antal (Hungária), Toldi Géza (Ferencváros)

1 mérkőzésen: Bíró Sándor (Hungária), Győri II József (III. kerület FC), Hóri György (Újpest), Palotás István (Bocskai), Polgár Gyula (Ferencváros), Röck Ede (Budai 11), Tamássy István (Újpest), Turay József (Hungária), Újvári József (Hungária)

Ki miatt kellett ennyit túrázni?

Korábban sem állíthatta senki, hogy a hivatalos magyar sportvezetést jelentő Országos Testnevelési Tanács (OTT) rokonszenvvel figyelte volna a profi csapatok túrázást, de 1934 és 1935 fordulójára minden korábbinál nagyobb lett a tűz. Pedig az ősszel még akadtak jó eredmények, elsősorban az Újpest svájci kirándulása hozott szép eredményeket – a lilák előbb a La Chaux-de-Fonds együttese, majd a Karl Rappan irányításával rengeteget fejlődött, a svájci bajnokságban veretlenül vezető Servette ellen nyertek.

Nem ment ilyen jól decemberben a többieknek Olaszországban. A Hungária, miután 6:2-re kikapott a két zürichi alakulat, a Grasshoppers és a Young Fellows kombináltjától, még nagyobb pofonba szaladt bele: az Ambrosiana 8:1-re mosta le. A III. kerület 4:1-re kapott ki a Palertótól. A *Sporthirlap* statisztikája rendkívül plasztikus képet festett a bukásról. Öt magyar csapat járt a télen Olaszországban, első, második és harmadik ligás alakulatok ellen mérköztek. A Hungária, az Attila és a III. kerület öt mérkőzést játszott az élvonalba tartozók ellen, egy vereség és négy döntetlen volt a mérlegük. A III. kerület, a Kispest és a Budai 11 hat mérkőzésen lépett pályára a második vonalbeliek ellen, ugyancsak nyeretlen maradt három döntetlennel és három vereséggel. Ugyanez a három együttes játszott a területi bajnokságba tartozó csapatok ellen, összesítve három győzelemmel, két döntetlennel és öt vereséggel zárva. „Már a második vonallal sem állják a magyar klubok a versenyt Olaszországban” – állapította meg a *Sporthirlap*. De – megforgatva a tört a szívekben – még egy gúnyverset is faragott: „Attól, hogy egy olasz falu / Térképre nem kerülhetett / Még könnyedén elverheti / A III. kerületet”.

Egyre erőteljesebb propaganda támadta a csapatok túralázát, az OTT kilátásba helyezte, hogy drasztikus lépésre ragadtatva magát letiltja a portyázást.

A profik más nézőpontot ajánlottak, közölve, hogy túramérkőzéseik felét az OTT-nek játsszák. „A profi egyesületek azért sem értik, miért kezd az OTT akadékoskodni a külföldi túrák engedélyezésével, mivel éppen az OTT kényszeríti a rendelkezéseivel a profikat a túrá-

Újpesti labdarúgók és edzőjük, Jánosi Béla Porto főterén 1934 decemberében

Záborszky Márton polgármester és Rónai Márton (MLSZ) parolája az budafoki pályaaavatón. Háttérben a Ferencváros

zásra. A futballsport kettéválasztása idején az OTT helyezkedett arra az álláspontra, hogy a profi egyesületek üzleti vállalkozások, tehát adózzanak komoly összegekkel az amatőr sportnak. Annak ellenére, hogy már az első profi évben nyilvánvaló lett, hogy az egyesületek bevételei nem emelkedtek, csupán a kiadások növekedtek. Az OTT mégsem engedett a testnevelési járulékból, s ezzel rákényszerítette az egyesületeket, hogy a fenntartásukhoz szükséges tőke nagy részét külföldi túrákából szedjék össze. A profi egyesületek évente körülbelül százezer pengőt keresnek a túramérkőzésekkel, de természetesen ezeknek a költségeit is ebből kell állni. Viszont körülbelül ötvenezer pengő a testnevelési járulék összege. (A visszatérítések és a járulékok leszámítása után.) Ha a profiknak nem kellene ezt az ötvenezer pengős adót megfizetni, elég lenne feleannyi túramérkőzést játszaniuk – tudhatjuk meg álláspontjukat a *Sporthirlap* 1934. november 10-i számából.

Nem késett a sportfőhatóság válasza sem: „A profi klubok elkészülhetnek az OTT újabb radikális közbelépésére, mert valóban tűrhetetlen, hogy anyagi okok miatt rendezett túrákkal tönkretegyék az egész magyar futballsport tekintélyét.” A sportfőhatóság világossá tette az álláspontját: „Hiába berzenkednek az MLSZ-ben, az OTT-nek kötelessége megakadályozni minden olyan szabálytalanságot és sportszerűtlenséget, amely kárt okozhat a magyar sportnak.”

A *Sporthirlap* egy újabb veszélyre figyelmeztetett. A nagy nyugati sportnemzetek komoly futballklubjai már nagyon ritkán fogadtak magyar klubcsapatot. Anyagilag biztató, komoly túrát egyetlen profi csapatunk sem tudott szerezni az 1934–1935-ös télre. Ezért találták ki a kombinált túracapatot. Ez azonban veszélyes volt, mert külföldön mint válogatott együttest kezdték emlegetni a kombinált csapatot. A túramenedzser pedig üzleti megfontolásból már Budapestről elküldte külföldre a kombinált csapat névsorát. Felsorolta, ki hányszor volt válogatott, s ha nem tűntek elég magasnak a számok, beszámolta még az amatőrkori, mondjuk a délnyugati alszövetség színeiben játszott válogatott meccseket is. Az Újpest és Bocs-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

kai kombináltjának madridi fellépését Magyar profi válogatottnak Spanyolország mérkőzéséként reklámozták kint. Valóban nem tett jót a magyar futball presztízsének a 6:1-es vereség...

Nyáron is történt egy érdekes eset, amely rímelt a többiekre. A Soroksár a vele fúzióra készülő Millenáris mezében játszott Athénben, a klubvezetők védekezése szerint azért, mert csak két garnitúra szerelése volt, s az egyiket elhasználták előtte a Szeged elleni bajnokin. A görögök Budapest-válogatottként hirdették a meccset, a soroksáriak persze nem tudtak erről, csak hát véletlenül a Millenáris színe megegyezett a fővároséval.

A túrázásra szükség volt. Ezt bizonyítja a Szeged és a korábbi edzőjének, a Franciaországban dolgozó Hesser Tibornak a története. A klub felszólította a tréneret, hogy teljesítse szerződéses ígérését, kössön le mérkőzéseket a csapatnak Franciaországban, vagy fizesse meg a kikötött 2000 pengős bánatpénzt. Hesser sajnálatát fejezte ki a válaszában, mely szerint nem tud mérkőzéseket lekötni, mert elküldték a Lille Olympique-tól, hazamegy Budapestre. Ja, és a 2000 pengőt nem tudja megfizetni...

Végezetül néhány különleges találkozóról. Újévkor az Újpest és a Ferencváros hármas tornán vett részt Portóban, a rendező Sárkányok társaságában. A lila-fehérek 5:2-re megverték a Fradit, s bár utána kaptak a korábbi magyar válogatottnak, Szabó József által irányított házigazdától, a Ferencváros az FC Porto elleni 2:1-es győzelme után, jobb gólarányukkal mégis hazahozták a trófeát.

Nyertek még egy serleget, a sajátjukat. Az egyesület 50. születésnapjára rendezett négyes torna nyitó találkozója egyben a Magyar Kupa fináléja volt. Előmeccse a főmeccsnek kikiáltott Újpest–Admira mérkőzésnek. Az volt a tavasz egyik legjobb 90 perce Magyarországon, a lilák 5:5-re végeztek az osztrák bajnokság második helyén záró bécsiekkel. Másnap, pünkösdhétfőn az Admira legyőzte a Ferencvárost, az Újpest ellenben – tartalékos csapatok mérkőzésén – megverte a Hungáriát, s jobb gólaránnyal ismét kupagyőztes lett.

KÖZÉP-EURÓPAI KUPA

Németországi kalandozások

Alig néhány nappal az Olaszország–Csehszlovákia világbajnoki döntő után a régió csapatai megkezdtek az 1934-es Közép-európai Kupa-sorozatot. Minden addiginál hosszabb menetelés várt a résztvevőkre: először indult 16 csapat. Országonként ez négy-négy együttest jelentett, magyar részről a nagy hármas, a Ferencváros, az Újpest és a Hungária mellett pályára lépett a Bocskai is.

Nem is „akármilyen” ellenféllel szemben. A Bologna a világbajnoki aranymeccs két hőseivel, Eraldo Monzeglióval és a döntő gólt szerző Angelo Schiavióval fogadta a debrecenieket. Az olaszok 2:0-ra nyerték az első mérkőzést, ám Nemes Kovács Lajos doktor, az edzőjük elismeréssel emlegette, hogy meglepődött azon, milyen nagyszerűen játszott a debreceni csapat a második félidőben. Viszont az eszébe sem jutott, hogy a visszavágón bajba kerülhetnek! Pedig... A Bocskai ugyan tovább nem jutott, de győzelemmel búcsúzott. Hevesi Sándor vezető gólját az első mérkőzésen is eredményes Carlo Reguzzoni kiegyenlítette, ám Vincze III Jenő góljára már nem akadt válasz. Ez volt egyébként az első, igazán jelentős futballmérkőzés az új, Nagyerdei Stadionban!

A Bocskai Bolognában (balról): Hevesi S., Vágó, Markos, Szaniszló II, Vincze III, Palotás, Keviczky (civilben), Teleki, Dóczé, Odry, Alberti, Janzsó

Az Újpest Bécsben megismételte az Austria ellen az előző téli, észak-afrikai túrán aratott győzelmét (2:1), majd – immár sötétkék, vékony sárga csíkkal díszített mezben – a Megyeri úti visszavágón is nyert 2:1-re. A Ferencváros ugyancsak osztrák ellenféllel szemben, ugyancsak kettős győzelemmel lépett tovább: az Üllői úton 8:0-ra, a császárvárosban 2:1-re nyert Floridsdorf ellen. Alig néhány héttel az osztrákok elleni bolognai vb-vereség után két klubcsapatunk is túljutott osztrák ellenfelén!

A felsorolásból a Hungária mérkőzése hiányzik. Egy kupapárharc – ha minden simán ment – akkoriban (is) 180 percig tartott. Ehhez képest a kék-fehérek 570 percen keresztül tusakodtak a Szedlacsik Ferenc által irányított Spartával. Az első mérkőzést a prágaiak 5:4-re, a másodikat a magyarok 2:1-re nyerték, egyaránt idegenben. A harmadik találkozót a cseheké lett 5:2-vel, de a Hungária óvott, az ellenfél jobbösszekötője, Ferdinand Faczinek jogosulatlan szerepeltetése miatt. Még precedenst is talált a magyar vezérkar: hét évvel korábban a Sparta hasonló ok miatt jutott tovább a Hungária ellen. Akkor a KK-bizottság Konrád Kálmán szerepeltetését ítélte rendben nem lévőknek – a futballkörökben Csáminak becézett egykori játékos 1934 nyarán a másik nagy prágai klub, a Slavia edzője volt.

A KK-bizottság ítélete alapján újramezdőződött a párharc. Most a Hungária nyerte az első meccset (2:1), s a Sparta, a balszélen Kalocsay Gézával, a másodikat (2:1). Utóbbi volt Szabó Tóni, a kiváló kapus pályafutásának egyik legbalszerencsésebb mérkőzése: két öngólt is összehozott. A csata hatodik mérkőzésére Bécsben került sor, 10 000 néző előtt. Óriási, 120 perces tusakodás után (1:1) sorsolással a szerencsésebb Sparta jutott tovább. Brüll Alfréd elismerte a játékosai teljesítményét: kifizette nekik a különben csak a továbbjutás esetére járó prémiumot.

A két magyar csapat, valamint a Bologna és a Sparta mellett a Rapid (összesítésben 4:2-vel Konrád Kálmán Slaviája ellen), a Kladno (4:3 Weisz Árpád Ambrosianájával szemben), az Admira (7:2-vel a Napoli ellen) és a Juventus (5:2 a Teplitzer FK-val szemben) lépett még tovább.

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

A kitűnő erőket felvonultató Bologna együttesének utólag kiszínezett fotója

A negyeddöntőben a Ferencváros az Üllői úton 6:0-ra kiütötte a cseh Kladnót, de ettől még nem volt sima a visszavágó. A csehországi találkozó második félidejében a hazaiak négy gólt is szereztek, miközben kíméletlenül faragták a magyarokat. A szurkolók még meg is köpködték a vendégeket. Blum Zoltán, a Fradi edzője megindultan mondta: „Itt inkább kellett félni, mint a fronton!”

Az Újpest kifogta a Juventust, akárcsak 1933-ban. Újpesten – 20 000 néző előtt – 3:1-es vereséget szenvedett a világbajnokokkal, a világ legerősebb fedezetsorával (Varglien I, Monti, Cesarini) felálló „zebráktól”. A visszavágón nagyszerűen helyt állt, a játék képe alapján nyerhetett volna – de „csak” 1:1-re végzett. A másik két párból az Admira (6:3-mal a Sparta ellen) és a Bologna (7:5-tel a Rapid ellen) jutott tovább.

Az elődöntőben a Ferencvárosnak jutott a Bologna. Az első mérkőzés 1:1-re végződött az Üllői úton. A másodikon a magyaroknak nemcsak az olasz ellenféllel, hanem a rettenetes, 40 fokos meleggel is meg kellett volna birkózniuk. Nem sikerült: a Bologna a második félidőben kiütötte a zöld-fehéreket, 5:1-re nyert, 6:2-es összesítéssel jutott tovább. A másik párban az Admira meglepetésre kiverte a Juventust (4:3).

A bécsiek a döntő első mérkőzésén is folytatták remek szereplésüket, 3:2-re legyőzték dr. Nemes Kovács Lajos csapatát. Ám a Bologna megnyerte sorozatban a negyedik hazai mérkőzését is, a Bocskai (2:1), a Rapid (6:1) és a Ferencváros (5:1) után az Admirát is nagyon megverte (5:1). Másodszor diadalmaskodott a Bologna a KK-ban, másodszor is magyar edző irányításával. Vitathatatlan, hogy a sorozat legjobbja nyerte el a trófeát. De az is, hogy a legnehezebb dolog a debreceni Bocskai ellen volt!

Bírósértegetők sorozata Fradi-győzelemmel

Az MLSZ feltett szándéka volt, hogy megerősíti a kupasorozat presztízsét. Ahogyan több minden mással akkoriban, ezzel sem járt sikerrel. Már az előző kiírásban rögzítette, hogy a kupagyőztes elindulhat a Közép-európai Kupában, ráadásul – ennek a sorsolásnál volt jelentősége – második helyen. Az 1933–1934-es idényben aztán nem érvényesítette a szabályt, mivel a profi csapatok nem indultak a Magyar Kupában, a BSZKRT együttesét meg mégsem lehetett volna kiállítani, mondjuk, a Juventusszal. Az 1934–1935-ös kiírásban már a Ferencváros megkapta az előnyös besorolást, csak éppen semmi értelme sem volt, mert eleve a második helyen végzett a bajnokságban. Ráadásul a kupagyőztes KK-indulását kimondó szabálynak az elődöntősök (akkori néven: középöntősök) kilétét ismerve csak abban az esetben lett volna értelme, ha a Kispest nyeri a trófeát. A másik három a bajnoki szereplésével is kvalifikálta magát.

Nem volt a közönség sem túlságosan vevő a sorozatra, a legjobb négy közé jutásért vívott mérkőzések után azon élcelődött a *Sporthirlap*, hogy a klubok a költségeik levonása után alig kerestek. Lényegében egy jó havi fizetésnek, mai pénzben 150-200 ezer forintnak megfelelő összeg volt a hasznuk.

A negyedöntőben (akkor: elődöntőben) a Hungáriának jutott a legnehezebb feladat, de magabiztosan verte meg az egykori játékosa, Rebró Béla által dirigált Szeget. Simán továbblépett a Kispest, a Ferencváros és „természetesen” az Újpest is. Utóbbinál az ellenfél kiléte volt az érdekes. A lila-fehérek az ugyancsak elnökük, Aschner Lipót érdekltségébe tartozó Tokod-ÜSC-t verték ki, de az akkori egyik legjobb amatőrcsapatnak nagy ünnepet jelentett az ország legjobb tizenegyével megmérkőzni. (Aschnerre visszatérve: va-

lójában négy egyesületet patronált, természetesen azokat, amelyek a gyári-üzemei támogatását élvezték. Így az Újpestet, az UTE amatőrcsapatát, a Tokodot és a szintén üveggyártásáról ismert, felvidéki Újantálvölgy a szlovák első osztályban szereplő csapatát, az RSK Utekácót.)

Az elődöntőt kettős mérkőzésként rendezték a Hungária úton. Fura volt a széljárás, vagy éppen a Szél-járás. A kék-fehérek és a Kispest mérkőzése 3:2-nél félbeszakadt. A Hungária az orkánszerű szélről támogatva már 3:0-ra vezetett, amikor a kispestiek magukhoz tértek és felzárkóztak. Ám a mérkőzés félbeszakadt, Boronkay játékvetető lefújta, mert a „Nemes sérülése miatti izgalomban sértegették és a pálya kiürítését nem ígérhették meg neki”. Ráadásul a balszélő Serényit kiállította az „Így nem lehet bíraskodni” mondatáért. A kora egyik legjobb játékvezetőjének számító, addigra már több mint negyedszázada bíraskodó Boronkay Gábor így magyarázta a döntését: „Miután az állóhely közönsége ütemesen hülyézni kezdett, megkértem Kisfalvy doktort, hogy hirdettesse ki, hogyha a sértések nem szűnnek meg, ki fogom üríttetni a

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

pályát. Közben megjelent a pályán Meskó Arisztid rendőrkapitány úr is, aki azonban kérésre kijelentette, hogy a pályát kiüríteni nincs módjában, mert egy második mérkőzés is szerepel a műsoron.”

Valóban: e találkozó után rendezték a Ferencváros és az Újpest derbijét. A Fradi nyert, a mérkőzést kilenc játékoskal befejező lila-fehérek szerint Szél László játévezető támogatásával. A bíró Avart és Kocsist is kiállította tiszteletlenségért. Előbbi, a népszerű

A Ferencváros gárdája. Áll (balról): Polgár, Lázár, Toldi, Háda, Lyka, Korányi I, Kemény, Moóré. Guggol: Sárosi, Rátkai

Ricsi azt mondta, „Köszönöm a családom nevében”. Utóbbi még ennyit se, csak legyintett. Szél őt kiállította, viszont Lyka II, aki pofon ütötte előtte Kocsist, maradhatott. A *Nemzeti Sport* okos véleményt formált az ügyről: „Szó sem férhet a szabályok szempontjából Avar kiállításához, kétségtelen, hogy a játékosok kötelesek a bírói tekintélyt minden esetben tiszteletben tartani. Meg kell azonban állapítani azt is, hogy a bírói tekintély védelmében maguknak a bírónak kell előljárniuk. Ennek legbiztosabb eszköze pedig a jó bírászkodás.” (*Nemzeti Sport* 1935. május 2.)

A megismételt kupaelődöntőt már simán megnyerte a Hungária, a történetekre jellemző a két kispesti csatársztár véleménye. „Nem ment, hát nem ment. A fene tudja, miért” – mondta Nemes Doma. Serényi-Steiner hozzátette: „Szánalmasak voltunk.”

A fináléban ismét nem tudta érvényesíteni az MLSZ a „presztízsszempontokat”. A magyar Kupa döntője előmeccsre degradálódott az ötvenéves Újpest jubileumi tornáján, egyszersmind eredménye egyik elődöntőként beszámított a tornába. A Ferencváros jobb napot fogott ki, megérdemelten nyert, még ha a hajrában megadott büntető jogosságát vitatták is a hungáriások. Úgy látszik az 1934–1935-ös a bírósértegetők kupasorozata volt: Dudás a partjelzőt (akkori névén: határbírót), a homlokára mutogató Wudi Müller Iváncsicsot sértette meg.

Negyeddöntő: Hungária–Szeged FC 3:1, Kispest–Soroksár 3:0, Ferencváros–Szürketaxi 4:1, Újpest–Tokod-ÜSC 5:1

Elődöntő: Hungária–Kispest 3:2 (a Hungária úton, félbeszakadt), 5:0 (a BSKRT-pályán), Ferencváros–Újpest 2:1 (a Hungária úton)

Döntő

Ferencváros–Hungária 2:1 (1:0)

1935. június 10., Hungária út, 8000 néző. Jv.: Iváncsics

Ferencváros: Háda – Polgár, Korányi – Lyka II, Sárosi, Lázár – Tancos, Kiss, Toldi, Mór, Kemény

Hungária: Újvári – Mándi, Kis-Kalkusz – Egri, Sebes, Dudás – Titkos, Müller, Turay, Cseh II, Szabó III

Gólszerző: Toldi (26.), Cseh II (54.), Sárosi (85. – 11-esből)

Kiállítva: Dudás (84.), Müller (88.)

Az 1934-es csehszlovákiai bevonulás

Kifejezhetné-e jobban bármi is a harmincas évek közepéről írva a magyar edzők tudását, presztízsét, hírnevét, mint hogy emlegetjük: az 1934–1935-ös idényben uralták az előző nyáron világbajnoki döntőt játszott két ország bajnokságát? Olaszországban az élvonal 16 csapatából hatnak, Csehszlovákiában a legmagasabb osztály 12 alakulatából ötnek volt magyar edzője. Csehszlovákiában magyar mesterrel vágott neki a végül az első négy helyen végzett együttes, Olaszországban a sorozatban ötödször bajnok Juve mögött második lett Feldmann Ambrosianája, és hatodik a Nemes Kovács Lajos, majd Weisz Árpád által pallérozott Bologna. Magyar edző nyerte meg a legjelentősebb nemzetközi titulust, a KK-t is a Spartával. Lenyűgöző!

Olaszországban az Ambrosiana két ponttal zárt a Juve mögött, a „zebrák” a nagy sorozatukban soha nem lettek bajnokok ilyen kis különbséggel. Feldmann Gyula egyébként úgy gondolta, Sárosi Györgyöt megszerezve meg tudnák előzni a Juventust. A fradisták Gyurkájáért 150 000 pengőt ígért (100 000 ment volna a klubnak, 50 000 a játékosnak), plusz hároméves szerződést ajánlott, bombafizetéssel. Sárosi azonban nem vágott bele, hivatkozott a klubhoz való kötődésére, valamint arra, hogy a jogi doktorátus után az egyesület nyugodt, biztos állásba elhelyezi, s ez többet ér neki mindennél. (*Sportthirlap* 1935. július 29.)

Az egy évvel korábban KK-t szerzett Bologna ugyan nehezen lendült bele, Nemes Kovács Lajos helyére új edzőt is szerződtetett Weisz Árpád személyében, de aztán nagyon nekidurálta magát, s végül hatodikként zárt. Magyar tréner dirigálta az első 16 fordulóban a végül nyolcadik Alessandriát (Krappan Ottó), illetve a teljes idényben a Palermót (Csapkay Károly, 9.), a Triestinát (Tóth-Potya István, 11.) és a Bresciát (Hlavay György, 11.). A harmadik helyezett Fiorentinában játszott egyedül magyar, 20 mérkőzésen öt gólt lőtt a már olaszosított Nehadoma János. A harmincas években utoljára kétszoptos második vonalban a 16 csapatos A-csoportban hét, a Grion Pola visszalépése miatt tulajdonképpen 15 csapatos B-ben tíz (!) honfitársunk dolgozott. Molnár Ferenc a Cagliari, Czeizler Lajos a Casalét, Kertész Géza a Cataniát, Egri-Erbstein Ernő a Lucchesét, Kutik András (egy ideig) a Novarát, Orth György a Pisát, Wilhelm Vilmos a Speziát irányította. Ging József az Aquila, a hetedik fordulóól Kutik András a Bari, Kőszegi György a Catanzarese, Bánás József a Cremonese, Klug Richárd a Modena, Vanicsek János a Padova, Mészáros István a Pistoiese, Balacsits Mihály a ferrarai SPAL, Békey Imre János a Venezia és Viola József a Vicenza élén állt. Kutik a Barival megnyerte a B-csoportot, majd a második osztály döntőjében kikapott a Genovától, de így is feljutott.

Csehszlovákiában a 12 csapatos állami ligának (Státní liga) öt alakulat vágott neki magyar edzővel, a bajnok Slavia (Konrád Kálmán), a második, s az idény során a KK-t megnyerő Sparta (Szedlacsek Ferenc), a Sportovní klub Židenice (Konrád Jenő), a Viktoria Plzeň (Faragó Béla) és a Teplitzer FK (Kertész Gyula). Közülük az idősebb Konrád fivér hamarosan távozott a morva alakulattól, mert a főmecénás rá akart parancsolni, hogy ne játszassa a temesvári Raffinszky Lászlót – ő meg azt válaszolta, ameddig ő az edző, az játszik, aki szerinte a legjobb. Az idény végére már a bécsi Austriánál talált állást magának. Szenzációs idényt zártak a magyarok, Konrád Kálmán megvédte a Slaviával a bajnoki címet, Szedlacsek ismét második lett, a Židenice harmadikként, a Viktoria negyedikként, a TFK nyolcadikként végzett. Rengeteg magyar játszott

is kinn, folyamatosan mentek az újabb és újabb szerencsepróbálók. Főleg a szlovákiai, az egykori felvidéki területeken lettek csapatokra, de néhányan a profi első osztályban is szerződést kaptak. Kalocsay Géza (Sparta) volt közülük a legjobb, Teplicében a komáromi Róth és a Kispestet, a Soroksárt és a Bocskait is megjárt Páli Lajos játszott, utóbbiaknak egy ideig klubtársa volt Korecz-Konrád III Sándor, a Hungária korábbi csatára, aki aztán a mellőzése miatt inkább átment az ugyancsak élvonalbeli Bohemianshoz. A legjobb pozsonyi csapat, az ŠK Bratislava szakmai munkáját a korábbi magyar válogatott, Braun József, azaz Csibi felügyelte, aki tavasszal néhány hónapra kölcsönkapta a Hungáriától **Kardos (Klötzl) Istvánt**.

Nemcsak Csehszlovákiában, hanem Portugáliában is magyar volt a bajnokcsapat edzője: a „Vörös”, azaz Szabó József az FC Portót vitte újabb diadalra. Ez volt az első, ligarendszerű bajnoki sorozat az országban, nyolc alakulat szerepelt az első osztályban, közülük hármat dirigált magyar. Szabón kívül a második helyezett, s a kupadöntőbe is bekerült Sporting trénere, az erdélyi születésű, játékosként hajdanán a Bástyában és az Újpestben is szerepelt Possák Vilmos, valamint Jeny Rudolf, aki az Academica Coimbrát vezette. Az alacsonyabb osztályú csapatok közül a Viana do Castelo szakmai munkáját Gencsy Dezső irányította, Biri János pedig a Boavistában védett is, míg el nem törte a kulcscsontját. Spanyolországban Platkó Ferenc pallérozta az FC Barcelonát, amelynek kiemelkedően legjobb játékosa Berkessy Elemér volt. Legprímabb mérkőzése, a Madrid elleni 5:0 után azt írta az egyik ottani lap: „Egy ember emelkedett magasan a mezőny fölé, a magyar Berkessy.” A klub leigazolta idény közben a Soroksár játékost, Szeder (Silberstein) Györgyöt, aki aztán nem kapott játéklehetőséget. A katalánok nagyon rosszul szerepeltek, csupán a hatodik helyen végeztek. Addigra már a népfrontosok kikiáltották a második köztársaságot Spanyolországban, és az egyesületek kénytelenek voltak levetni a „királyi” előneveiket. A Real Madridból FC Madrid lett, a gárda a második helyen zárt a bajnokságban, a története egyetlen bajnoki aranyát szerző Betis mögött. A Madrid első számú kapusa, Ricardo Zamora magyar vetélytársat kapott, **Alberti Gyula** öt bajnoki mérkőzésre vette át a helyét az idényben. Ott volt a Valencia keretében Aknai-Acht János, de csak egyetlen bajnokin védett, mert nagyon nehezen adta ki előző klubja, a francia Tourcoing. Néhány edző dolgozott alacsonyabb osztályú alakulatnál, Hertzka Lipót például a Granada trénere volt. Ennél érdekesebb, hogy Ferguson kívül még két Platkó ügyködött kint, nyilvánvalóan a bátyjuk hírnevét kamatoztatva: István a Valladolidot, Károly pedig a Sporting Gijónt dirigálta. Előbbi futballistája volt Kohut II Rezső.

Továbbra is vonzó célállomásnak számított Svájc, de kevés magyar futott be ott igazán. Kürschner Izidor immár a berni Young Boyst (11.) irányította, Winkler Csibi még mindig a zürichi Young Fellowsnál (8.) működött, Szabó Péter a kupadöntős Nordstern Basel (12.), a hajdani MTK-s Weisz Lulu az FC Biel edzője volt.

A francia ligában még mindig nagyon sok magyar játszott, ám már érezte a hatását, hogy a helyiek megelégtették a légiós dömpinget. (Nem tudták, hogy a java még hátra van...). A

leggazdagabb nyerte meg a bajnoki aranyat, a profizmus bevezetését szorgalmazó, a Club Français-ben fiókcsapatot is fenntartó, a Peugeot gyár által patronált Sochaux. Ebben az idényben is játszott magyar a legjobb klubban, Szabó János, az Attila korábbi fedezete, aki 22 mérkőzésen 6 gólt lőtt. Tavaszra már olyan helyzetbe került, hogy kérhetett, azt szerette volna, hogy a Sochaux igazolja át az ugyancsak miskolci Simonyit is, mert rosszul érezte magát egyedül, nyelvtudás nélkül. Pedig máskülönben nem lett volna oka panaszra: 2200 frank külön prémiumot fizetett a Sochaux minden játékosnak a bajnoki címért. Igaz, a kupáért fejenként egy-egy autó lett volna a jutalom a főtámogatótól, a Peugeot gyártól. (De a kupa negyeddöntőjében 3:0-ra veszített a Sochaux az Olympique Marseille ellen.) A tróféát végül az OM vitte el, magyar balszárnyal, Kohut Vilmos és Eisenhoffer József egyaránt játszott a korábbi Hungária-fedezet, Pepi Schneider által irányított Stade Rennais ellen, sőt a hajdani ferencvárosi kedvenc még gólt is szerzett. Eisi egyben a kupagyőztes csapat edzője is volt. A bajnoki góllövőlistán egy magyar fért be a legjobb tízbe: Simonyi András, a Lille támadója. Jellemzte a francia viszonyokat Senkey Imrének, a Hungária edzőjének a téli túráról írt beszámolója: „Caenben a Hungária ellen négy magyar játszott: Kőrösi-Kittl, Szepes, Mayer kapus és a dorogi Fajth. Le Havre-ban Kállai, a volt MTK-bekk lépett pályára ellenünk. Lensben pedig a kis Sikló, az Attila felfedezettje játszott a túloldalon. Lille-ben állandóan velünk volt Kalmár Jenő, Lukács, Simonyi és Beretvás.” Lukács és Simonyi gyakori témát adott a magyar sajtónak, noha ők mindig cáfolták, állítólag rosszban voltak, s ez a teljesítményük rovására is ment Lille-ben. Nagyon jól játszott ellenben Kalmár Jenő (Excelsior Roubaix) és Belkó Árpád (Antibes). Utóbbi éppen csak bent maradó alakulatból igazolt a Sochaux-hoz. A többiek közül több-kevesebb rendszerességgel pályára került Sas Károly (Red Star), Bukovi Márton (Sète), ugyanakkor nem igazán találta a helyét ugyanebben a klubban a Bocskaiából kikerült Eőry-Engelhardt Mihály.

Két honfitársunk is szövetségi kapitány volt az idényben, a Görögországból Ciprusra költözött Künstler József, valamint Belgiumban Turnhauer Gyula. Utóbbi neve szinte teljesen feledésbe merült, holott jó nyolcvan éve nagy tisztelet övezte Németalföldön. Kétéves nyeretlenségi sorozatot szakítottak meg vele a „vörös ördögök”. A felvidéki születésű Turnhauer a Zsolnai FC-ben kezdett játszani, aztán Budapestre jött az MTK-hoz, de az aranycsapatba nem fért be. 1923-tól külföldön, az Olympique Marseille-nél, majd Németországban a Kasseler SC, a Borussia Fulda és a Jahn Regensburg együttesénél próbálkozott. 1929-ben került Belgiumba, a szerződtetésekor még második ligás Liersche SK-t a bajnoki címig vezette. Ennek az elismerése (is) volt a szövetségi megkeresés. Fogl Károly Bulgáriában a szövetségi kapitányi munka után klubedzőként tevékenykedett, a szófiai Szport Klub trénere volt.

Dél-Amerikában Hirschl Imrét 1935-ben a River Plate szerződtette, Szigeti Imre a montevidéi Nacionalt edzette. Korein Józsefnek 1935-ben jelent meg egy szakkönyve, az egyik első, amely ebben a témában a szubkontinensen született. A labdarúgók közül Bottyán Lajos (Chacarita Juniors) és Behringer (Beretvás) Ignác (Platense, mindössze két mérkőzés) Argentinában bukkant fel.

Névsorolvasás

ATTILA FC:

Barna (Bayer) Lajos 20 – Kővágó Károly 17, Sziklai (Szidor) László 22 – Seregi (Sendula) 16, Buzássy (Blaskó) Ferenc 22/1, Kis-Kalkusz János 9/1 – Szegő (Szukits) Ferenc 22/6, Csapó Géza 11/4, Egri Imre 13/4, Molnár (Müller) Ernő 21/4, Dóczé István 22/1. A többiek: Hollós (Holtzer) József 7, Seper Imre 6/1, Simonyi I István 6, Bodnár 4, Nádas Ferenc 4, Opatá (Ormos) Zoltán 4, Csányi (Csanya) Lajos 3, Farkas Jenő 2, Lehoczky András 2, Öry József (k) 2, Szabó I János 2, Bohus (Bonyhai) I Lajos 1/1, Bohus (Bonyhai) II János 1, Rudas (Ruczek) Jenő 1, Sajó (Stancz) István 1, Varga István 1

BOCSKAI:

Alberti Gyula 11 – Vágó (Vanicek) József 21/2, Janzsó József 19/2 – Palotás (Pavnicza) István 17/1, Gyulai István 12, Belcsik (Békési) Ferenc 20 – Markos Imre 15/3, Szaniszló II Zoltán 12, Teleki Pál 16/4, Náway (Novomenszky) István 22/12, Hevesi Sándor 18/3. A többiek: Vincze III Jenő 11/3, Kiss Gábor 10/3, Varga Pál (k) 10, Bőr (Böör) József 9, Flóra György 8, Janda (Friedmann) Sándor 7/1, Keviczky (Keveházi) Rudolf 2, Bartha Gábor 1, Bihámy Béla 1

BUDA 11:

Budavári (Baumgärtner, Bangi, Budai) Károly 14 – Szilágyi József 13, Fekete Jenő 22 – Magda Béla 22, Megyeri Sándor 19, Schusztér Béla 21/2 – Röck Ede 22/11, Lyka I Rezső 18, Hadrévi (Héjjas, Hauer) József 18/12, Sztancsik (Sztatmári) József 21/3, Pozsonyi (Pechlov) György 20/7. A többiek: Burger István 8, Havas László (k) 8, Ligeti (Löwy) Jenő 6, Szeder (Silberstein) György 6, Vértés Nándor 3, Weber III 1

FERENCVÁROS:

Háda József 20 – Bán Nándor 12, Korányi (Kronenberger) I Lajos 20 – Lyka (Laky) II Antal 15, Móré (Moóré) János 20/10, Lázár Gyula 22/2 – Tancos (Tänzer) Mihály 19/3, Polgár (Pignitzky) Gyula 22, Sárosi György 20/22, Toldi (Tutikold) Géza 19/9, Kemény Tibor 14/5. A többiek: Székely Béla 10/6, Kiss Gyula 7/4, Kovács János 7/7, Hámosi (Hoffmann) Frigyes László 5, Mikes (Mick, Monostori) Károly 5/2, Papp Lajos László 2, Kutasi Károly (k) 2, Tunyoghy Gyula 1

III. KERÜLET FC:

Angyal István 17 – Győri II József 22/2, Tompa (Tumpek) Antal 22 – Steiner Brúnó János 20, Lutz II Lajos 19, Víg (Wilhelm) II János 15 – Fenyvesi László 22/9, Kármán József 21/6, Skvarek (Sárvári) György 21/10, Beretvás (Beringer) IV Gyula 10, Víg (Wilhelm) VI Simon 11. A többiek: Hirzer (Hires) Ferenc 9/1, Víg (Wilhelm) IV József 8/4, Schwarz Imre 6/1, Lenkei Lajos 5, Radnai 4, Váli (Valenta) Ferenc (k) 4, Darázs (Dvoracek) Emil 2, Dinnyés 1/1, Lencsés 1, Radi Maznikov (k) 1, Szekeres László 1

HUNGÁRIA:

Szabó (Steinbach) Antal 15 – Mándi (Mandl) Gyula 14, Bíró (Bier) Sándor 22 – Egri Imre 17, Turay József 21/6, Dudás János 22 – Sas (Sohn) Ferenc 20/2, Cseh II László 21/23, Kis-Kalkusz Károly 7/1, Szabó III Géza 13/9, Titkos (Titschka, Ticska) I Pál 21/9. A többiek: Heinrich „Wudi” Müller 8/2, Se-

bes (Scharenpeck) Gusztáv 7, Újvári József (k) 7, Víg (Wilhelm) IV József 7/3, Kárpáti (Kaltenecker) II Pál 5, Kocsis Ferenc 5, Gergely József 4/2, Kardos (Klötzl) István 3/2, Odry Lajos 3/3

KISPEST FC:

Vági László 20 – Rozgonyi (Róth) Rezső 21, Szemere (Soschtak) Antal 19 – Havas (Havlik) Béla 22, Somlai (Stolzparth) Rezső 21, Purczeld Ferenc 10 – Újvári (Uitz) József 21/4, Szabó II Géza 20/5, Nemes (Nehadoma) József 22/16, Rátkai (Reibl) Lénárd 20/1, Serényi (Steiner) II Imre 17/7. A többiek: Déri (Deutsch) Károly 9/3, Székely Béla 7, Zalai 5, Szepes (Schell) Károly 3, Fridvalszky (Friedvalszky) Tamás 2/2, Gergő (Gengeliczky) Károly 2, Fenyvesi 1

PHÖBUS:

Juhász Lajos 14 – Weber Gergely 22, Törös (Turner) István 22 – Gombkötő Imre 12, Steiner (Sáros) Miklós 19/1, Péter József 22/1 – Béky Bertalan 21/5, Szikár (Sztrigán) Sándor 18/4, Solti József 22/22, Törös II Tibor 10/4, P. Szabó Gábor 22/10. A többiek: Szádovszky Imre 10, Fabriczy Imre 9, Déri Mihály (k) 4, Stofján (Sólyom) János 4, Tárnok István 4, Titkos (Titschka) II Kálmán 3, Varga Pál (k) 2, Herendi László (k) 1, Vavró 1 (k)

SOMOGY FC:

Bárdos (Bárdi) 18 – Miklósi (Mikulics) István 17, Velecz 16 – Kutik (Kuti) III Sándor 11/2, Boros Lajos 22/2, Berecz István 17/2 – Murai (Murát) 12/2, Galambos (Gacsár) Imre 21/4, Sipőcz 20/1, Hárái (Hajszán) András 18/6, Faludi (Fabók) 21. A többiek: Varga 11/1, Kollár 9/2, Ordódi (Ondrus) 9/2, Sipos (Satek) János (más forrásban György) 5, Marsovszky (k) 4, Krumpach III 3, Nagy 3, Elblinger Antal 2, Bérczi 1, Miklósi (Mikulics) II 1, Tadic 1

SOROKSÁR:

Kovács 17 – Vadász József 22/3, Dudás Gyula 22 – Szenes (Schmolkó) József 22/1, Kurunczy József 12, Magyar I 22 – Kelemen Vilmos 22/11, Zimanyi (Zwick) János 17/4, Varga György 11/6, Horváth III János 15, Magyar II István 16/6. A többiek: Bihámy II János 11/1, Hollós (Holczér) József 7, Víg (Wilhelm) VI Simon 7/1, Frigyes (Fritz) Antal 5, Pécsi Béla (k) 5, Szecsey (Stefanovits) Endre 5/1, Szeder (Silberstein) György 4/1

SZEGED FC:

Pálkás József 22 – Sirály (Schmidt) Lajos 22, Raffai (Riesz) Lajos 21 – Gyurcsó (Gyarmati) János 22/1, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 22/1, Bertók Pál 22 – Korányi (Kronenberger) II Mátyás 21/12, Bognár Kálmán 21/13, Vastag Gyula 17/11, Mester István 18/3, Tombác Imre 16/2. A többiek: Gerle István 5, Varga István 4, Berecz Béla 3, Havas (Havasköri, Schneringer) János 2, Szoyka Kornél 2, Kállai 1, Wahl Ernő 1

ÚJPEST:

Hóri (Horn) György 21 – Futó Gyula 17, Sternberg László 21 – Seres Gyula 22/2, Szűcs György 22/2, Szalay Antal 18/1 – Tamássy István 12/3, Pusztai (Pachert) Ferenc 13/3, Avar (Auer) István 19/17, Jávör (Jakube) Pál 15/12, Kocsis Géza 20/10. Játsoztak még: Vincze III Jenő 11/9, Balogh István 10/2, Déri (Deutsch) Károly 7/1, Joós Péter 5, Kiss Gábor 4/1, Borsányi Ferenc 3, Szaniszló I János 1/1, Sziklai (Szift) Ferenc (k) 1

Az 1934–1935. évi profi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Újpest FC	22	15	5	2	66:17	35
2. Ferencváros	22	14	5	3	72:32	33
3. Hungária FC	22	13	3	6	63:32	29
4. Szeged FC	22	11	5	6	44:44	27
5. Kispesti FC	22	8	7	7	41:50	23
6. Phöbus FC	22	8	5	9	48:46	21
7. Soroksár FC	22	7	7	8	35:47	21
8. Budai 11	22	7	6	9	36:36	20
9. Bocskai FC	22	6	5	11	35:39	17
10. III. ker. FC	22	6	5	11	35:44	17
11. Attila FC	22	6	3	13	24:57	15
12. Somogy FC	22	1	4	17	24:79	6

II. osztály

1. Budafok FC	24	20	4	–	90:22	44
2. Nemzeti SC	24	17	4	3	75:23	38
3. Szürketaxi FC	24	15	3	6	63:32	33
4. Droguisták FC	24	12	6	6	52:53	30
5. Erzsébet FC	24	12	4	8	48:35	28
6. Vasas FC	24	11	6	7	48:42	28
7. Budatétény FC	24	9	5	10	39:96	23
8. Millenáris FC	24	10	2	12	54:51	22
9. VAC FC	24	9	4	11	46:45	22
10. Csepel FC	24	8	1	15	36:46	17
11. Váci Reménység	24	7	1	16	28:78	15
12. Nagytétény FC	24	3	4	17	20:67	10
13. Szentlőrinci NFC	24	1	–	23	7:18	2

Osztályozó

Nemzeti SC–Attila FC 1:1, 0:1

Salamon Béla, Cseh Matyiék főszurkolója

Gólkirály:

Cseh II László (Hungária) 23 góllal

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. Újpest	X	1:1	1:1	1:2	4:1	5:3	3:0	3:0	0:0	5:1	5:0	10:0
2. Ferencváros	0:0	X	3:2	4:4	3:1	6:1	2:0	0:2	5:1	3:1	1:3	7:3
3. Hungária	2:3	1:3	X	2:0	1:1	5:2	7:1	1:1	0:2	6:3	2:0	7:1
4. Szeged FC	2:1	1:6	1:4	X	2:2	1:5	4:2	1:1	3:1	0:2	1:2	2:1
5. Kispest	0:4	0:4	0:5	2:2	X	3:3	1:0	3:2	2:2	1:3	5:1	2:1
6. Phöbus	0:2	3:3	2:0	0:1	4:3	X	2:3	3:1	1:2	2:1	2:2	1:1
7. Soroksár	0:3	4:4	2:1	3:3	2:4	0:3	X	2:0	1:1	3:1	1:1	1:1
8. Budai 11	0:1	1:0	0:1	0:4	2:2	1:1	2:3	X	3:3	3:1	5:1	6:0
9. Bocskai	0:5	0:1	2:4	2:4	1:2	2:0	1:1	0:1	X	0:2	8:0	4:1
10. III. ker.	1:1	2:6	1:2	1:2	1:1	4:0	1:1	4:1	2:0	X	0:0	2:2
11. Attila FC	2:4	0:5	1:3	0:1	1:2	0:5	1:3	1:3	1:0	3:0	X	2:0
12. Somogy	1:4	1:5	2:6	2:3	2:3	0:5	1:2	1:1	0:3	2:1	1:2	X

Két galamb repült Hatvanból Salgótarjánba

A salgótarjáni bányászklub megismételte a tokodiak egy évvel korábbi bravúrját: az osztály bajnokságának megyerése után diadalmaskodott az országos amatőrbajnoki döntőben és a Corinthián-díjért vívott fináléban is. A nógrádiak 1933 és 1935 között, három sorozatban, mindössze egyszer estek ki, az 1934-es bajnok Tokod-ÜSC ellen. Az előtte és utána kiírt szériát megnyerték. A csapat magja mindvégig azonos volt: Szabó II István, Vágó II Károly, Kecskés Károly, Wahlkampf Lajos, Ménich II István és az ifjú Zsengellér Gyula mindkét országos bajnoki döntőben játszott.

A tarjániak a bajnoki negyeddöntőben a címvédő tokodi kék-fehéreket ejtették ki, óriási, hosszabbításos csatában. (Egy hónappal korábban Salgótarjánban is találkozott a két gárda, és a Corinthián-díj elődöntőjében is az SBTC nyert, 4:2-re.) A szabályok szerint azok a csapatok, amelyek idegenben játszották a negyeddöntőt – akkori fogalmak szerint az elődöntőt –, a következő körben otthon fogadhatták ellenfelüket. A „bányászok” 3:0-ra legyőzték a pécsi egyetemi csapatot, de miután az MLSZ a KEAC óvásának helyt adva megváltoztatta a PEAC–KEAC találkozó eredményét, s a szegedieket juttatta tovább, az SBTC győzelme semmit sem ért. A salgótarjániak felháborodtak, tiltakoztak, de más lehetőség hiányában kénytelenek voltak a KEAC ellen is játszani a fináléért. Jellemző a városi football-lázra, hogy a PEAC elleni találkozót 3500-an, a KEAC ellenit egy héttel később háromezren látták.

Az Újpesti TE elleni döntőre Hatvanba zarándokoltak a szurkolók, s persze a csapat. Az ott hon maradottak sajtóságos módon értesültek az örömhírekről: a tarjániak minden gól után egy postagalambot küldtek haza. Két galamb repült, mert Thour Sándor – aki aztán Tátrai néven lett a Ferencváros bajnok, kupagyőztes, KK-győztes hátvédje – két góljával 2:1-re nyerte a döntőt a Stécének becézett alakulat. „A mérkőzés két élesen elütő félidőre bomlott. Az egyforma képességű csapatoknál a szél segítsége döntő módon érvényesült. Az SBTC azért győzött, mert ezt a segítséget ki tudta használni. Az UTE kényelmes, technikás játéka ezen a talajon nem hozhatott sikert” – értékelt a *Nemzeti Sport*. Deszberg Hermann klubelnök csodálatra méltóan szerény maradt: „Az UTE jó, talán jobb is, mint mi. A fő, hogy győztünk.” Róth Flóris bányai főtanácsos majdnem „szűz szemmel” figyelte a döntőt: „Ez a második meccs, amit láttam. Amennyit értek hozzá, jó mérkőzés volt.”

A szegedi futball erejét jelezte, hogy a KEAC bajnoki menetelése mellett a Szegedi AK (soraiban a későbbi szövetségi kapitánnyal, Baróti Lajossal) a Corinthián-díj döntőjéig masírozott. Pechjére a Salgótarjáni BTC 1935 nyarán verhetetlen volt.

Az amatőrválogatott 1934 augusztusában északi túrán járt. A finn A-válogatott 4:3-ra legyőzte, az észtekkel 2:2-re játszott a tallinni tornán. A következő májusban ismét útra kelt, május 31-én Oslóban 2:0-ra kikapott a norvégoktól. A vereség ellenére egyáltalán nem volt ez rossz eredmény, az északi ország csapata egy évvel később bronzérmet nyert a berlini olimpián.

BLASZ, amatőr I. osztály. Bíró-csoport: 1. UTE 36, 2. Herminamezei AC 29, 3. BSZKRT 31, 4. Postás 25, 5. Magyar Pamutipari SC 23, 6. Zuglói SE 20, 7. Újpest-Rákospalotai AK 19, 8. Terézvárosi LK 18, 9. Turul SE 18, 10. Testvériség 18, 11. Budapest SE 17, 12. III. ker. TVE 13. **Pártos-csoport:** 1. Törekvés 39, 2. Elektromos MTE 38, 3. Wekerletelepi SC 28, 4. FTC 23, 5. MÁVAG 20, 6. MAFC 20, 7. Erzsébeti MTK 19, 8. MTK 18, 9. Kőbányai AC 17, 10. Buda-foki MTE 17, 11. Ferencvárosi VSK 16, 12. Csepeli MOVE 9. Osztálydöntő: UTE-Törekvés 1:0

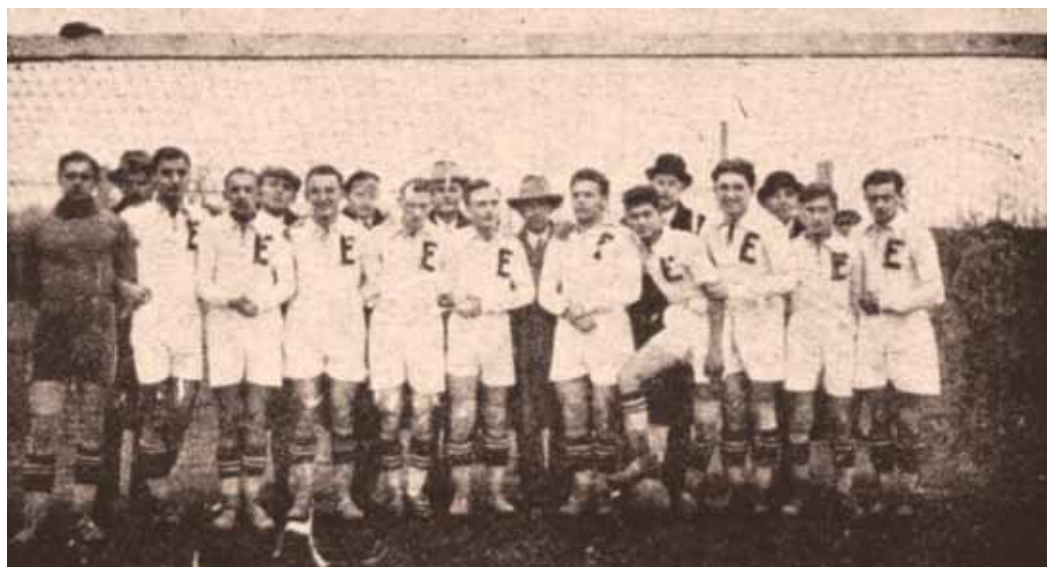
Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai csoport: 1. Békéscsabai MÁV 41, 2. Gyulai AC 41 (óvás után). (A teljes táblázat nem ismert.) **Szegedi csoport:** 1. Kitartás Egyetemi AC (A teljes táblázat nem ismert.) **Alsövetségi döntő:** Békéscsabai MÁV-KEAC 3:2 (Békéscsabán), 0:3 (Szegeden)

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport. 1. Kiskunhalasi AC 17, 2. Bajai SE 15, 3. Bácsalmási SC 14, 4. Jánoshalmi TE 10, 5. BMTE 4. A Bácska visszalépett. **Pécsi csoport:** 1. Pécsi EAC 28, 2. Kaposvári Petőfi AC 28, 3. Nagykanizsai ZTE 27, 4. Pécsi VSK 27, 5. Nagykanizsai TE 25, 6. DVAC (Pécs) 24, 7. Nagymányoki SE 24, 8. Simontornyai BTC 23, 9. TSE (Szekszárd) 18, 10. Kaposvári TSE 15, 11. Pécsi AC 13, 12. DPAC (Pécs) 12. **Alsövetségi döntő:** Kiskunhalasi AC-Pécsi EAC 1:1 (Kiskunhalason), 0:2 (Pécson)

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Salgótarjáni BTC 34, 2. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 22, 3. Diósgyőr-VTK 21, 4. Perecesi TK 20, 5. Salgótarjáni SE 20, 6. Miskolci VSC 17, 7. Bánszállási TK 15, 8. Sátoraljaújhelyi AC 14, 9. Gyöngyösi AK 11. A Hatvani AC visszalépett.

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Nyíregyházi KISE 35, 2. Püspökladányi MÁV 32, 3. Debreceni VSC 32, 4. Debreceni Villanygyár SE 31, 5. Debreceni EAC 30, 6. Nyírbátori AFE 29, 7. Nyíregyházi TVE 28, 8. Mátészalkai TK 27, 9. Karcagi MOVE 18, 10. Debreceni KASE 17, 11. Debreceni Textilgyár SC 15, 12. Debreceni MTE 14, 13. Kisvárdai SE 4. A Kisvárdai SE az ősz

Az egyetemi hallgatókból álló DEAC futballistái, vezetői és hívei

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

folyamán visszalépett a bajnokságtól, az elmaradt mérkőzésein az ellenfelei két pontot kaptak 0:0-val. (Szilágyi Tibor gyűjtése)

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Tokod-ÜSC 37, 2. Szolnoki MÁV 33, 3. Dorogi AC 32, 4. Dunakeszi Magyarság 31, 5. Szolnoki AK 25, 6. Sashalmi ASC 21, 7. Váci SE 21, 8. Rákosteresztúri TE 18, 9. Balassagyarmati TSE 18, 10. BKSC (Pilisvörösvár) 15, 11. Péceli AC 10, 12. Csillaghegyi KAC 3

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Soproni VSE 32, 2. Tatabányai SC 29, 3. ETO 30, 4. Szombathelyi SE 22, 5. Szombathelyi MÁV 21, 6. DAC (Győr) 20, 7. MÁV Előre 20, 8. Zalaegerszegi TE 20, 9. Tatatóvárosi AC 20, 10. Soproni FAC 19, 11. Pápai Kinizsi 16, 12. Hubertus (Magyaróvár) 15

Országos amatőrbajnokság.

Negyeddöntő: Soproni VSE–Újpesti TE 0:1 (Sopronban), Tokod-ÜSC–Salgótarjáni BTC 1:2 (hosszabbítás után, Tokodon), PEAC–KEAC 1:0 (Pécsen, óvás után továbbjutott a KEAC), Törekvés–NYKISE játék nélkül

Elődöntő: SBTC–PEAC 3:0 megsemmisítve, SBTC–KEAC 2:1 (mindkettő Salgótarjában), UTE–Törekvés 1:0 (Újpesten)

Döntő

Salgótarjáni BTC–UTE 2:1 (2:0)

1935. július 21., Hatvan, 2200 néző. Jv.: Nemeskéri.

SBTC: Géczy – Szabó, Vágó II – Takács II, Wahlkampff, Kecskés – Dupák, Thour, Zsengellér, Ménich II, Bretter

UTE: Gulyás I – Balázs, Sándor – Gyárfás, Gulyás II, Kolozsvári – Ungvári, Horváth II, Kálai, Róna II, Salamon

Gólszerző: Thour (30., 36.)

Corinthisán-díj

Salgótarjáni BTC–Szegedi AK 3:0 (2:0)

1935. június 20., Salgótarján, 1800 néző. Jv.: Nemeskéri.

SBTC: Géczy – Szabó, Vágó II – Takács II, Wahlkampff, Kecskés – Dupák, Thour, Zsengellér, Ménich II, Bretter

Szegedi AK: Bokor – Solymár, Rózsa – Polyák II, Baróti, Mecseki – Kovács IV, Kovács I, Wahl dr., Albert, Csilics

Gólszerző: Thour (25.), Zsengellér (29., 59.)

Száz gól is kevés volt a Fradinak, veretlenül lett bajnok a Hungária

Ami a II. világháborúban 1942, az azt követő, demokratikusnak mondott átalakulásban 1948, az a magyar labdarúgásban 1935: a fordulat éve. A futballunk történetében attól kezdve játszhattak először együtt mindenfajta korlátozások nélkül az ország legerősebb csapatai. Emlékeztet, hogy az 1926 előtti amatorkorszak legmagasabb osztálya valójában Budapest-bajnokságot jelentett. (Azzal a hozzátétellel, hogy részt vettek abban közigazgatásilag nem a főváros-hoz tartozó, az agglomerációban lévő települések csapatai is. A legjobb példa erre az Újpest és a Kispest.) Az MLSZ kisebb-nagyobb rendszerességgel kiírta az országos döntőt a vidékbajnok és a tulajdonképpeni bajnok között, de ezeket a finálékat kivétel nélkül az MTK vagy a Ferencváros nyerte meg. A profi korszak bevezetése még mindig a korlátok fenntartásával járt együtt, profi és amatorklubok elvileg egymás mellé rendelve játszottak, ám ez csak azt jelentette, hogy egyiktől nem lehetett feljutni vagy kiesni a másikba.

A harmincas évek első felében azonban már egyre sürgetőbben jelentkezett a falak ledöntésének igénye. Pártolták ezt maguk a profik is, hisz az élvonal csapatainak többsége szenvedett a gazdasági válság terheitől. Budapesten és vidéken egyaránt. Noha a legmagasabb osztályban is volt arra példa, hogy egy klub nem tudta végigjátszani az idényt (Sabaria), gyakoribb volt, hogy a kínzó nehézségek ellenére a bajba kerültek legalább befejezték a szezont. Aztán, amikor már nem bírták a terheket, léptek: a kaposvári Somogy FC és a pécsi Pécs-Baranya Somogy-Baranya néven egyesült.

A legjobb példa talán a miskolci Attila esete, amelynek sorsa többször is borotvaélen táncolt.

*A miskolci Attila együttese 1936-ban. Áll (balról): Vajda, Havas, Barna, Riff, Darázs, Sziklai, Bohus, Ádám, Bán.
Elöl: Seregi, Guti, Főzy*

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

1934 elején már csak néhány hitelező gáláns gesztusa, s a követeléséről való lemondása mentette meg a klubot. Az 1934–1935-ös idény végén a borsodi csapat osztályozóra kényszerült, de azt megnyerte a szintén nem túl rózsás pénzügyi helyzetben lévő Nemzeti SC-vel szemben. A fekete-fehérek ellenben óvtak, bizonygatván, hogy az Attilának meg nem fizetett tartozása van. A miskolciak hiába nyertek a pályán, a szövetség az NSC-nek adott igazat. A döntés két következménnyel járt. A Nemzeti elindulhatott az 1935–1936-os idényben az élvonalban, sőt, a Csikós – Kővágó, Flóra – Tuli, Balogh, Szalai – Palágyi, Wéber, Hircsák, Molnár, Horváth tizenegy le is játszotta az első mérkőzését a Hungária ellen. (A későbbi bajnok 3:0-ra nyert Hadrévi két és Müller egy góljával.) Ám az Attila tiltakozása után a belügyminiszter – mint legfelsőbb hatóság – a miskolciakat visszahelyezte az első osztályba, a Nemzeti pedig mehetett a második vonalba, az úgynevezett profiligába. (Jellemző arra, hogy milyen játékerőt képviselt, hogy noha elveszítette például kiváló kapusát, a Phöbushoz igazolt Csikós Gyulát, mindössze három pontot veszítve, 12 ponttal megelőzve a második Somogy-Baranyát, 142:22-es gólkülönbséggel zárt.) Rózsa György *A profi sport kezdetei Miskolcon, a Miskolci Attila Kör története* című nagyszerű munkájában szomorú képet festett a piros-kékek anyagi helyzetéről: „1935 nyarára két és fél ezer pengő tartozás terhelte, melynek fedezete nem volt és kinnlevőségekkel sem ren-

Életmentő (in)fúziók

A kiscsapatok számára már-már elviselhetetlen gazdasági problémák elleni menekülést Soroksáron a fúziótól remélték. 1935-ben nem sikerült a Millenáris SE-vel, bő fél évvel később ellenben a vezetőség tető alá hozta az egyezséget. Igaz, már más kéréssel. Szükség volt rá, mert súlyos anyagi gondok gyötörték a csapatot: Dudás Gyula, a korábbi válogatott hátvéd sztrájkolt, mert már négy hete nem kapott fizetést. (A Nemzeti Sport megjegyezte: ekkora csúszásra a szabályok lehetőséget adnak.)

A Soroksár FC az 1936. február 12-i fordulóban B. Zugló VII. kerület FC néven játszott, megváltoztatva a székhelyét és a nevét. (Értsd: budapesti klub lett.) Ám mivel a változtatás nem hozta meg a kívánt eredményt, s akadt lehetőség a fúzióra, márciusban egyesült az Erzsébet FC-vel, s Erzsébet-Soroksár, illetve a közkeletű rövidítés szerint Er-So néven folytatta a szereplését. Akkoriban a Sportvilág érdekes adattal támasztotta alá, miért jelent új, nagy bázist az Er-So létrejötte a Nemzeti Bajnokságnak: „Pest-erzsébet 80 000 lakosú település, amely 11 évig bőjtölt, mígnem újra élvonalbeli csapata lett.”

Nem egyedi volt a Soroksár gondja: Miskolcon az Attila és a Diósgyőr-Vasgyári TK egyesülése az utolsó pillanatban bukkant meg. (Pedig már az új név is megvolt: Diósgyőr-Vasgyári Attila Kör.) Miután az nem jött létre, a III. kerület FC is a fúzió lehetőségét vizsgálta. Bármennyire meglepő is, a DVTK-val akart egyesülni, amely vélhetően szelíd megfogalmazása az élvonalbeli tagság eladásának. Februárban Komor

Ödön, az óbudaiai futballvezére az árat is megmondta: 12 000 pengő. Kilátásba helyezte, hogy ha nem tudnak megállapodni a diósgyőrieikkel, augusztus 15-én megszűnik a profi futball Óbudán. (Nem állapodtak meg, és nem szűnt meg a profi futball Óbudán.)

Jellemző a helyzetre, hogy nyolc középcsapat **Usetty Bélánál**, az MLSZ elnökénél (országgyűlési képviselőnél) tett látogatást, segítséget kérve a tarthatatlanná vált gazdasági helyzetben.

delkezett. (...) Az 1936 elejére 21 ezer pengőre duzzadt adósság rendezésére már remény sem volt. A legjobb futballistákat eladták, a csapat az 1935–1936-os bajnokságban kieső helyen szerepelt végig, a mérkőzések bevételei minimális hasznot hoztak, az adósságok felhalmozódtak. Még éppen csak elkezdődött a tavaszi idény, amikor a cégbíróság elrendelte a csapat tulajdonosának, a Miskolci Attila Kör, mint szövetkezetnek a felszámolását. (Addigra az Attila már nem állt ki az Újpest elleni mérkőzésre, ezért büntetőpontokat is kapott, de aztán az idényt végigjátszotta. A futballcsapat 1936. augusztus 28-án szűnt meg.)

Nemcsak a gazdasági problémák indokolták az átalakítást, hanem azok jelentették a legfontosabb faktort is. *Szegedi Péter* a *Pozíciók és oppozíciók: a futballmező kialakulása, struktúrája és dinamikája* című munkájában utal arra, hogy a profizmus bevezetése nem jelentette, hogy profik voltak a körülmények. „1926-ot követően a profizmus azt jelentette, hogy a játékosok fizetésért dolgoznak, de a körülmények amatőrök voltak, a szó negatív értelmében. Még az élvonalbeli találkozók többségét is földes, vagy salakos pályán rendezték. Sok pályához nem tartozott rendes öltöző (például Miskolcon a bírónak a pályagondnok lakásában kellett öltöznie). De az is előfordult, hogy a labdarúgók csak teknőben, hideg vízzel tudtak tisztálkodni. Csak a legnagyobb csapatoknál foglalkozott a futballistákkal képzett edző, a játékosok tervszerűtlenül edzettek, többségük rendszeresen dohányzott, és az sem volt szokás, hogy a mérkőzések előtt bemelegítsenek” – írta.

Kétségtelen, hogy a harmincas évek közepére javultak a viszonyok, de az aránytalanul nagy terheket viselő egyesületek megszenvedték, hogy az állam szinte egyetlen döntésével vagy éppen jogszabályával sem pártolta a hivatásos labdarúgást.

Az átigazolás után a Nemzeti Bajnokság elnevezést kapta a legmagasabb osztály, amelybe bekerült az előző élvonal első tíz helyezettje, a profi második osztály bajnoka (Budafok), az osztályozó győztese (óvások sorozata után az Attila FC), valamint a budapesti amatőr bajnok (il-

A Ferencváros. Áll (balról): Polgár, Kemény, Háda, Lázár, Toldi, Moóré, Kiss, Lyka. Elöl: Sárosi dr., Korányi I, Tancos

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

letve esetünkben a második helyezett Törekvés, mivel az UTE nem juthatott fel, lévén az Újpest fiókcsapata) és az országos vidékbajnok (Salgótarjáni BTC). Érdekes, hogy a sorsolás az első fordulóban a Budafoknak a Ferencvárost, a legnagyobb közönséget vonzó ellenfelet rendelte. A piros-kékek nagyon készültek a Fradi fogadására, még a közlekedési vállalattal is megállapodást kötöttek némi árukapcsolásra. Menettérti jegyet árultak a HÉV Gellért téri állomása és Budafok között, amelyben benne foglaltatott az állóhelyi jegy ára is. Egyébként a mérkőzés előtti órákban hárompercenként indultak a szerelvények a nagy érdeklődésre – magyarul a tömegre – tekintettel. Örülhetett az a Ferencváros-szurkoló, aki látta a nyitányt, csapata ugyanis 10:3-ra nyert. Sárosi György hat góllal kezdte az idényt.

A zöld-fehérek, noha többször is felfogatott csapattal álltak fel, ontották a gólokat. Még a százgólos határon is túljutottak, ez volt az első alkalom a bajnokságok történetében, hogy száz szerzett – az akkori szóhasználat szerint – dugó nem volt elég az elsőséghez. (A profi korszakban egyébként egyszer jutott el a bajnok a százgólos határig, 1931–1932-ben a „százszázalékos” Fradi.) Ugyanakkor ősszel elveszítették mindkét derbit, egyaránt 3:2-re kaptak ki az Újpesttől és a Hungáriától is. Összesen öt pontot hullajtottak el a fél szezonban, mivel, nagy meglepetésre, igaz, a legszűkebb számítás szerint is hat tartalékkal felállva, csak döntetlent játszottak Miskolcon az Attilával. Ez volt az egyetlen mérkőzés, amelyen a jobbhátfédből eredeti posztjára, középcsatárba előrevezenyelt Polgár Gyula nem tudta pótolni Sárosi Györgyöt. Az előző héten a Kispestnek (4:1) és a Soroksárnak (5:2) is mesterhármast lőtt. A sokoldalú Drumi 12 őszi mérkőzésén jobbhátfédt, középcsatárt, jobbösszekötőt, sőt balszélsőt is játszott. A Ferencváros visszaesésében (tavasszal a megszerezhető 26 pontból csak 18-at gyűjtött be) szerepe volt annak is, hogy az Üllői úti pálya füvesítése miatt a hazai mérkőzéseit a közeli Sport utcában rendezte meg.

Az Újpestre az állandóság volt a jellemző, csak Futó Gyula sérülése után Joós Péter beállítása jelentett ősszel nagy változást. A lila-fehérek veretlenül játszották végig az őszi mérkőzéseiket, de csak a harmadik helyen zártak, mert – habár a Hungária elleni döntetlen kifejezetten jó

Hogyan futballozzunk?

Noha a magyar labdarúgás első 35 évében is jelent meg szakkönyv – a legjobb talán a **Konrád I Jenő** által 1922 februárjában, Bécsben magyar nyelven kiadott Futball ABC volt –, nagy áttörést hozott az 1936 márciusában elkészült kiváló munka, Holits Ödön, az egykori olimpikon távolugró, élvonalbeli kapus, edző, egyszeres szövetségi kapitány és dr. Mamusisch Mihály, a kiváló újságíró szellemi terméke.

Az MLSZ néhány hónappal korábban pályázatot írt ki egy olyan szakkönyv elkészítésére, „amelyből megtanulhasson futballozni a magyar ifjúság”. A győztes pályamű, a *Hogyan futballozzunk?* aztán lényegesen több lett ennél, olyan szakkönyv, amelyre bátran támaszkodhattak az elkövetkező évek, sőt évtizedek edzői is.

A *modern futball iskolája* című részben a szerzők öt pontban összefoglalták, mit kell tennünk, „ha nem akarunk elbukni a nemzetközi futball versenyében:

A veretlenül bajnok Hungária. Áll (balról): Titkos, Sebes, Turay, Cseh II, Bíró, Müller, Sas, Szabó. Elöl: Kis-Kalkusz, Dudás, Kardos

eredménynek számított – pontot veszítettek a Bocskai, a Kispest és a szomszédvár, a Phöbus ellen is. A télen a *Nemzeti Sport* az esélyeket firtató körkérdésére több érdekelt is hangsúlyozta, hogy „az Újpest tavaszi csapat”, azaz a bajnokság második felében rendszerint több pontot szerez, mint ősssel, ebben a szezonban ez nem igazolódott be. A Phöbus ugyanannyi pontot gyűjtött, mint a lila-fehér szomszéd. A „második számú” újpesti klub különben ebben és a következő évadban az aranykorát élte, tavasszal felzárkózott a három nagy mögé. Mi több, a bajnokság második felében csak a veretlenül bajnok Hungária szerzett nála több pontot! Az utolsó fordulóban, ahogyan az előző években többször is, a Ferencvárossal játszott. Korábban rendre kika-

1. Át kell alakítani játékunkat a modern futball követelményeinek megfelelőleg. El kell vetni minden fölösleges sallangot, ami a régi közép-európai stílusból maradt ránk. Gyorsabbá, egyszerűbbé, előretörőbbé, céltudatosabbá, energikusabbá és eredményesebbé kell tenni a játékunkat. De meg kell őrizni a régi iskolából raffinált (sic!) csatárakcióinkat, lapos passzjátékunkat és ötletes húzásainkat, amelyek sakk-mattá teszik a szembenálló védelmet.

2. Revízió alá kell vennünk az egyes játékosok szerepét a modern futball követelményei szerint.

3. Tanulmányoznunk kell a taktikai formációkat mind a védekezésben, mind a támadásban, hogy ne álljunk ki védtelenül a nemzetközi találkozásokon, csapatainkat az ismeretlen rendszernek kiszolgáltatva, másrészt azzal a céllal, hogy hátha ki tudunk alakítani magunk is olyan rendszert, amellyel hozzájárulhatunk a játék tökéletesítéséhez, tudományos fejlesztéséhez. Röviden: foglalkoznunk kell a játék taktikájával, a játék elméletével.

4. Tökéletesíteni kell a játékosok kondicionálására vonatkozó ismereteinket, és hozzá kell idomítani technikai felkészültségünket is a modern futball kívánalmaihoz.

5. Mindezek keresztülvitelére szakképzett edzőkre van szükségünk, olyanokra, akik a főváros futballsportja mellett a vidék sportjának fejlesztésével is foglalkozzanak.”

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

pott, ezúttal 2:0-ra nyert. A kék-sárgáké volt az első – egyébiránt a cégligából indult – vállalati csapat, amely felvette a versenyt a Ferencvárossal, a Hungáriával és az Újpesttel. Játékosa it a Phöbus Villamossági Rt. alkalmazta – elsősorban, ahogyan ez később is jellemző volt a bázisvállalatok esetében – labdarúgótudásukat honorálva. Az idény harmincgólos nagymenője, a méltatlanul elfeledett Solti József például jogászként kapott munkát a részvénytársaságban.

A Hungária már az őszi zárás után óriási favorit volt, sőt, a kiváló túraeredményeket látva a *Sportthirlap* már azt pedzegette, hogy egyáltalán képes lesz-e megszorítani bármelyik rivális is Schaffer Alfréd csapatát. A kék-fehérek a januárra halasztott utolsó „ősz” forduló után 25 ponttal álltak, hárommal megelőzve az Újpestet és négygyel a Ferencvárost. A tíz ponttal mögöttük kullogó Kispest már inkább a középmezőnybe tartozott. A tavasz kétségtelenül hozott némi változást, mind a három élcsapat kevesebb pontot gyűjtött, mint a bajnokság első felében. (A 23 pontot összeszedő Hungária mögött az Újpest és Phöbus 21-21-et, a Ferencváros 18-at, a Kispest és a Budai 11 14-14-et gyűjtött, itt csak a tavasz legjobbjaait említve.) Ugyanakkor a Hungária elsőségét semmiféle veszély nem fenyegette.

Preiszmán Lajos, az egyesület „pénzügyminisztere”, akit bizalmas tisztelői meglepő módon Józsi bácsinak becéztek, már januárban azt mondta: „Ha csapatunk tartja őszi formáját, akkor nem lehet elvenni tőlünk a bajnokságot.” Még csak nem is kellett, hogy azt tartsa. Schaffer Alfréd, akinél a sajtó szerint senki sem szerzett nagyobb érdemeket abban, hogy hétéves szünet után újra bajnok lett a Hungária, még egyértelműbben fogalmazott: „Ha ezt a bajnokságot nem nyerjük meg, sohasem nyerünk bajnokságot.” De megnyerték... Veretlenül méghozzá.

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

Megint Giuseppe Meazza döntött

Nagyszerű évet zárt a válogatott, mindössze a két, májusi mérkőzés nem sikerült a remények szerint. A 15 hónappal korábban vb-ezüstérmes csehszlovákokat legyőzte az Európa Kupában, s döntetlent játszott Milánóban a világbajnok olaszokkal. Megverte a bronzérmes németeket, s Bécsben döntetlent játszott a negyedik elődöntőssel, az osztrák csapattal, amelyet tavasszal, Budapesten le is győzött. Visszavágott a svájciaknak az előző idénybeli vereségért. Ezek után jött az írek elleni hazai döntetlen, majd az olaszok elleni, a harmincas években szinte szokásossá lett hazai vereség.

Markos Imre volt a szeptemberi Magyarország–Csehszlovákia Európa Kupa-mérkőzés főszereplője. Féléves kihagyás után, a vb-ezüstérmesek ellen került vissza az A-válogatottba. Meghálálta a döntést, mert a 60. percben ő lötte a Pláničát helyettesítő Klenovec hálójába a mérkőzés egyetlen gólját. Különös módon – amint azt hajdanán Nagy Béla, a Ferencváros klubkrónikása kibányásztá – 45 percen át Fradi-mezben, merthogy a csehszlovákok a magyar csapat vörös mezéhez hasonló színű dresszet hoztak csak magukkal. A Hungária úton kézenfekvő lett volna, ha a Szabó – Futó, Sternberg – Seres, Szücs, Szalay – Markos, Kiss, Polgár, Toldi, Titkos összeállítású csapat a Hungária mezébe bújik, ám a kék-fehérek szerelése nem volt kimosatva. Ezért a segítők taxival elhozták az Üllői útról a Ferencváros uniformisát. A második féldőre aztán átöltözött a magyar csapat, miután megérkezett az MLSZ-ből a fehér

1936-ban a válogatott az Üllői úton edzett. Állnak (balról): Fekete Jenő, ismeretlen civil, Polgár Gyula, Pálinkás József, Szűcs György, Titkos Pál, Gyarmati (Gyurcsó) János, Toldi Géza, Vincze III Jenő, dr. Dietz Károly szövetségi kapitány. Guggolnak: Cseh II László, Lázár Gyula, Sas (Sohn) Ferenc

garnitúra. A *Nemzeti Sport* azt írta a meccs másnapján: „Markos egyéni bravúrja döntötte el a sokáig nyílt harcot”. Valamint: „A magyar csapatban csak Markos érdemel teljes dicséretet.” A szélsőben alighanem maradhatott tüske korábbi mellőzése miatt, mert a góljához gratuláló tudósítónak annyit mondott: „Mégis idevaló vagyok”. A mérkőzést az 1930-as Mundial döntőjének játékvezetője, John Langenus dirigálta, a vendégek balszélsője Kalocsay Géza volt.

Októberben nyolc gólt látott a bécsi közönség az Európa Kupa-mérkőzésen. Bánhatta, aki az első tíz perct lekéste: Toldi (6. perc), Bican (7. perc) és Vincze (8. perc) révén három gól is esett. A 21. percben Sárosi, a következőben Hoffmann vette be a kaput. A 30. percben ismét Vincze Jenő lőtt gólt, a félidőben 4:2-re vezetett a Szabó – Polgár, Sternberg – Szalay, Turay, Dudás – Markos, Vincze III, Sárosi, Toldi, Titkos összetételű magyar csapat. A második félidőben, a 11. és 15. perc között a „sógorok” Bican két góljával kiegyenlítettek – szakaszosan estek a gólok, de akkor sűrűn (4:4). A védelmek nagyon „gólképesnek” bizonyultak.

Novemberben a svájciakat fogadta Dietz Károly dr. csapata az Üllői úton. Az ellenfél egyáltalán nem volt gyenge, sőt! Fél évvel korábban, Zürichben 6:2-re nyert a magyarok ellen. Ezúttal azonban nem volt ellenszere a házigazda válogatottal szemben. A kapitány Szabó Antal előtt Sternberget és Bírót, a fedezetsorban Szalayt, Szűcsöt és Dudást játszatta. Cseh II kihúzódt a jobbszélre, klubtársa, Titkos száguldozott a balon. Köztük a Vincze III, Sárosi, Toldi belsőhármass szerepelt. A gólok közül Sárosi György és Vincze III Jenő kettőt-kettőt, Toldi Géza és Cseh Matyi egyet-egyet szerzett. A korabeli lapok elsősorban Vincze III Jenő, Szalay Antal és Bíró Sándor teljesítményét ünnepelték a 6:1 után.

A hónap végén önbizalommal telve ment a gárda Milánóba, noha akkor már nyolc mérkőzésen, tíz év óta nyeretlen volt a mumus ellen. Az egy évvel korábban világbajnoki címet nyert Squadra Azzurra 45 000 néző előtt fogadta a magyar együttes a Stadio Civico Arenában. Az Európa Kupáért játszott összecsapásra Dietz Károly a Szabó – Vágó, Sternberg – Szalay, Turay, Dudás – Markos, Vincze III, Sárosi, Cseh II, Titkos tizenegyet választotta. A 2:2 jó eredménynek számított, a *Nemzeti Sport* főcímét minősítésnek kölcsönvéve „győze-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

lemmel felérő döntetlent” ért el a magyar csapat az ezzel az Európa Kupát megnyerő olaszok otthonában. Markos, a Vágó, Sternberg kettős, valamint Szalay és Szabó játszott a legjobban a mieink közül. A *Nemzeti Sport* szerint Sárosin látszott, hogy formán kívül van – noha a Ferencváros középcsatára szerezte mindkét gólt, az elsőt 0:0-nál a 43., a másodikat 1:2-nél a 78. percben. Mi lett volna, ha jó napja van?

Toldi (balra) a német kaput támadja

A március 15-i ünnepnapon ünneplendő győzelmet aratott a magyar válogatott a vb-harmadik németek ellen a Hungária úton. Nagyon nehéz meccset játszott Dietz Károly együttese. A szurkolók sima győzelemre számítottak, a *Nemzeti Sport* a mérkőzés előtt azt kérdezte, indokolt-e a magyar közönség nagy optimizmusa és biztos győzelemvárása. A siker kulcsaként a jobb oldal (Vágó, Sebes, Cseh, Kardos) szükséges jó játékát jelölte meg. A találkozó másnapján már ezt írta a 3:2-es győzelem után: „A német futballt európai diadalútján Magyarország válogatott tizenegye állította meg. Olyan ragyogó fegyvertény ez, amire büszkén kell visszatekintenünk, mert a magyar futball értékének világgraszoló nagyságát hirdető bizonyítékot jelent.” A hozsan-

názás némi ellentétben áll az eredményt mutató főcím alatti slágersorok visszafogottabb tónusával: „A remek német csapatot csak az utolsó percig tartó nyílt tusában tudtuk legyőzni. A több pontján gyenge magyar csapatnak a szívósság és a lelkesedés volt a legnagyobb erénye.” Egyébként a tudósítás mellett a lap a vezércikk helyén azt tartotta a legfontosabbnak közölni, hogy a „miniszterelnök tippje jött be”, ugyanis az akkori kormányfő, Gömbös Gyula valóban 3:2-re tippelt. Akár már a lap slágersorai is jelezhetnék az egyre erősödő magyar-német barátságot, de még inkább erre utalt, hogy „a magyar közélet előkelőségei eddig még soha nem tapasztalt nagy számban jelentek meg a mérkőzésen”. A gólokat sorrendben Titkos (14.), Urban (29.), Lenz (57.), Cseh II (63.) és Sárosi (83.) szereztek. Válogatottunk a Szabó – Vágó, Bíró – Sebes, Turay, Dudás – Cseh II, Kardos, Sárosi, Toldi, Titkos tizeneggyel, nyolc Hungária-játékossl kezdett. A 33. percben Kardost egy másik újonc, a Budai 11 belső csatára, Sztancsik váltotta. Kettőjükön kívül még egy játékos debütált a meggypiros mezese knél: Sebes Gusztáv, az Aranycsapat későbbi szövetségi kapitánya. Pályafutása során ez maradt az egyetlen válogatottsága.

Április ötödikén a válogatott 5:3-ra nyert Bécsben, az osztrákok ellen. Az 1934-es világbajnokságon elszenvedett vereség óta akkor játszott negyedszer a Dietz Károly dr. által összeállított magyar csapat az osztrákokkal, s egyszer sem adta három szerzett gólnál alább. A Hohe Wartéban, 46 000 néző előtt, a Szabó – Futó, Bíró – Seres, Szűcs, Lázár – Sas, Vincze III, Kállai, Cseh II, Titkos összeállítású tizenegy játszott, az újonc úpesti Kállai (Klauber) Lípót igyekezett pótolni Sárosi Györgyöt. „Elég jól” sikerült neki: mesterhármasig jutott, a to-

vábbi két gólt Cseh II László, becenevén Matyi szerezte. A három kapott gól ellenére remekelt Szabó Antal kapus is. A *Nemzeti Sport* nem spórolt másnapi számában a dicsérettel: „Világraszóló diadalt aratott az okos, modern taktikával játszó magyar csapat”. Érdekes, hogy a találkozó előtt a sportsajtó erősen bírálta a válogatottat, majd az *N. S.* megjegyezte: „Az előzetes kritika megacélozta a csapatot”.

Május 3-án az akkor már egy éve veretlen válogatottunk a Hungária úton Írország, azaz akkori neve szerint az Ír Szabad Állam csapatát fogadta. A vendégek kellemetlen stílusa megglepte a magyarokat, a kapus Harrington, a középcsatár Dunne és a balösszekötő Madden különösen jó benyomást keltett. Még szerencse, hogy a magyar csapat (Szabó, majd a 69. perctől Hóri – Futó, Bíró – Magda, Turay, Dudás – Sas, Vincze III, Sárosi, Cseh II, Kemény) sem nélkülözte az ászokat! Különösen igaz volt az akkor (is) két gólt is szerző Sárosi Györgyre, vagy a 2:3 után kiegyenlítő Sas Ferencre. Ők ellensúlyozták, hogy a védelem ezúttal nem állt a helyzet magaslatán. Különben hajdanán ezt a találkozót nem tekintették hivatalos, országok közötti mérkőzésnek, mert nem az MLSZ, hanem annak egyik alszövetsége, a PLASZ küldött rá csapatot. A korabeli lapokat olvasgatva megtudhatunk még olyan érdekességeket is a meccs előkészületeiről, hogy a vasárnapi találkozó délelőttjén az írek közösen misére mentek, illetve sós vízben főtt süllőt és zöldbabbal kísért sült csirkét ebédeltek. Szabó Tóni egyébként különleges magyarázatot adott arra, miért kért cserét a második félidőben: „Azt mondták, a közönségnek már elege van belőlem!”

Május utolsó napján az olaszokat fogadták a mieink a Hungária úton. Óriási volt a várakozás, a 32 000 néző többsége azt remélte, el lehet kapni a Squadra Azzurrát. Dietz Károly szövetségi kapitány a Szabó – Polgár, Sternberg – Seres, Szűcs, Dudás – Cseh II, Sárosi, Turay, Toldi, Titkos tizenegyet játszatta. A tartalékos, de a Meazza, G. Ferrari, Colaussi balszárnyal felálló olaszok Pasinati révén vezetést szereztek az első félidőben, ezt még Turay József, azaz a Sutytyó kiegyenlítette. Hét perccel később (77. perc) Giuseppe Meazza ismét eldöntött egy magyar–olaszt, 1:2... A magyar csapat egyéves veretlenségi sorozata szakadt meg ezzel. Mindazonáltal már akkor sem volt igaz, hogy „a szöglet fél gól”: a szögletarány ugyanis 12:0 volt a vesztes javára.

Giuseppe Meazza

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

1935. szept. 22.	Bp., Hung. út	CSEHSZL.	1:0 (0:0)	Európa Kupa	Markos
1935. okt. 6.	Bécs	AUSZTR.	4:4 (4:2)	Európa Kupa	Toldi, Vincze III 2, Sárosi
1935. nov. 10.	Bp., Üllői út	SVÁJC	6:1 (3:0)		Cseh II, Toldi, Vincze III 2, Sárosi 2
1935. nov. 24.	Milánó	OLASZO.	2:2 (1:0)	Európa Kupa	Sárosi 2
1936. márc. 15.	Bp., Hung. út	NÉMETO.	3:2 (1:1)		Titkos, Cseh II, Sárosi
1936. ápr. 5.	Bécs	AUSZTR.	5:3 (3:1)		Cseh II 2, Kállai 3
1936. máj. 3.	Bp., Hung. út	ÍRO.	3:3 (1:2)		Sárosi 2, Sas
1936. máj. 31.	Bp., Hung. út	OLASZO.	1:2 (0:1)		Turay

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

8 mérkőzésen: Szabó Antal (Hungária)

7 mérkőzésen: Titkos Pál (Hungária)

6 mérkőzésen: Cseh II László (Hungária), Dudás János (Hungária), Sárosi György (Ferencváros)

5 mérkőzésen: Sternberg László (Újpest), Toldi Géza (Ferencváros), Turay József (Hungária), Vincze III Jenő (Újpest)

4 mérkőzésen: Bíró Sándor (Hungária), Szalay Antal (Újpest), Szűcs György (Újpest)

3 mérkőzésen: Futó Gyula (Újpest), Markos Imre (Bocskai), Polgár Gyula (Ferencváros), Seres Gyula (Újpest)

2 mérkőzésen: Sas Ferenc (Hungária), Vágó József (Bocskai)

1 mérkőzésen: Hóri György (Újpest), Kállai Lipót (Újpest), Kardos István (Hungária), Kemeny Tibor (Ferencváros), Kiss Gyula (Ferencváros), Lázár Gyula (Ferencváros), Magda Béla (Budai 11), Sebes Gusztáv (Hungária), Sztancsik József (Budai 11)

TÚRASZERVEZÉS

Hogyan születik a portya?

A *Nemzeti Sport* 1935. december 23-i számában Bókai Mattanovich Béla, a jeles újságíró – később még közel fél évszázadon át a lap felsőmunkatársa – nagyszerű interjút készített a Ferencváros ügyvezetőjével, **Klement Sándorral**. (Aki néhány hónappal később már vitéz Kemenessy Sándor néven volt ismert.) Az anyag annyira remek, s annyira hű korpépet fest, hogy érdemes az internet és más kifinomult híradástechnikai eszközök világában így, teljes egészében felidézni.

„Budapest, VIII. kerület, Őr utca 9. 1. emelet 2...

Ez Klement Sándor lakása, s mint az alábbiakból kiderül, egyben a Ferencváros fiókirodája is. Klement Sándor házikabátban fogad. A szomszéd szobában kislánya és kislánya játszik s mi fel tesszük a legidősebb kérdést:

– Hogyan születik a portya?

Elmosolyodik. S aztán rövid gondolkodás után így felel:

– Kérem, ha győzi jegyezni, akkor elmondom, előbb azonban hozok valamit, hogy a mondatomat tanulságosabbá tegyem.

Klement Sándor kimegy s egy perc múlva hatalmas iratkötegekkel tér vissza. Belekezd:

– Először is meg kell jegyezni, hogy kétféle portyaservező van. Az egyik maga köti le a csapata tőrét, a másik ügynökökkel dolgozik. Az utóbbi különben nem is portyaservező, mert hiszen a portyát voltaképpen az ügynök szervezi meg. A becsületesebb ügynök megelégszik öt százalékkal, de akad olyan is, aki tízet, tizenkettőt is kap. A magyar klubok túlnyomó többsége ilyen ügynökökkel dolgozik. Ügyszólván csak Faragó Lajos, Langfelder Ferenc, Fodor Henrik dr., Herzog Edvin, valamint én magam dolgozunk általában ügynökök nélkül. A töb-

bi egyesületi vezető áldozati bárány szokott lenni... Sokszor olvasom, hogy ennek és ennek az egyesületnek »még nincs portyája, de lehet, hogy a hét végére befut valami«. Ilyenkor, ami befut, az az ügynök hívó távirata.

– Hogyan kezdődik a portya?

– A téli portya megszervezését mindig nyáron s a nyárit mindig télen kell megkezdeni. Manapság évente 20–25.000 pengőt kell előteremteni portyák révén egy olyan egyesületnek, mint amilyen a Ferencváros. Ha ezt nem látjuk biztosítottak, kár tovább tárgyalni. Nyáron olyan egyesületekkel kezdünk tárgyalni, amelyek melegebb éghajlat alatt székelnek, télen pedig az északi államokkal. Így lesz télre olasz, francia, afrikai vagy egyiptomi portya s nyárra pedig német, lengyel, svéd vagy norvég portya. A portyatárgyalások nálam levelezéssel kezdődnek. Nyáron például elküldtem körülbelül ötven levelet Németországba, húszat Belgiumba, harmincnégyet Franciaországba. Tehát egymás mellett fekvő országokba! No, most a túraszervezők maguk is kétfélék. Van olyan, aki levelekkel dolgozik, ilyen még Faragó Lajos, s részben Langfelder Ferenc, s van olyan, aki a költségesebb, de persze gyorsabb megoldást választja, azaz táviratokkal és telefonon dolgozik. Ilyen Fodor Henrik dr. és Herzog Edwin. Az előbbi megoldás az olcsóbb, mert csak ötvenszer 40 vagy 32 fillérbe kerül. A Ferencváros portyaszerzése közben telefonra mindössze 80–100 pengőt szokott elkölteni, míg az utóbbiak nemegyszer 1000 pengős telefonszámlát is fizethettek egy-egy túra lekötésével kapcsolatban. Mielőtt az ember elkezdene levelezést, az államokat osztályozni kell. Az úgynevezett latin népek – ezek közé sorolom a franciákat, olaszokat, belgákat, spanyolokat – a legritkább esetben válaszolnak a levélre. A franciáknak írt 34 levél közül például csak 4–5-re jött válasz. Ezzel szemben a dánok, svédek, hollandok, svájciak, de különösen a németek még akkor is válaszolnak a levélre, ha nem érdekli őket az ügy. Ezeknél 34 levél közül 30-ra érkezik válasz. A németeknek ez a precízsege a háború után egy kissé megkopott, de egy-két év óta újra a régi pontos levelezők. Hogy miért van ilyen különbség? Ez a népek mentalitásából ered. A latinfajta általában felületesebb, könnyelműbb, no meg lusta is válaszolni. Ennyi az egész.

Klement Sándor felemel egy iratcsomót. Megnézzük.

– Elküldött levelek másolatát találjuk szép sorrendben. Modena, Lisszabon, Zürich, Bazel, Barcelona, Páris, Amsterdam... Amelyikre válasz érkezett, az már össze van fűzve a portyakereső levél másolatával.

– Hová ment az idén legmesszebb levél?

– Egyiptomba és Angliába. Mind a két helyről kedvező válasz érkezett. Az egyiptomiról lemondtunk, mert nem akartunk háborús vizeken hajókézni. Átadtuk a Hungáriának, de a Hungária is húzódozott Egyiptomtól. Volt marokkói meghívás is. Erről a fentiek miatt mondtunk le s végül a bécsi Rapid kapta meg. Volt angol meghívás I. ligabeli angol csapattól, de egy mérkőzésért nem volt érdemes átutazni.

– Hány levelet küldött el összesen a téli portya érdekében?

– Körülbelül háromszázat. Ennél alább még sohasem adtam. De most jön az a nehézség, amire rendszerint a legkevesebben gondolnak. A helyes címzés! Levelet nem tud bárki elküldeni, mert nincs címtára.

Klement elővesz egy kis címtárat. Felüti az »a« betűnél: Aarau, Aarhus, Antibes, Anvers, Alger, Ancona... és így tovább.

– Itt pontosan megvan minden számottevő egyesületnek a helyes címe. Ez a címtár minden

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

évben vastagabb lesz. Minden portyánk után újabb és újabb címekkel érkezem haza. Íme, itt van egy sereg évkönyv. Francia, olasz, görög, belga... Ezekből is veszek ki címeket. Odakint a szekrényben a külföldi újságok halmaza található.

– Szóval, ha valaki ellopná ezt a címtárat, akkor már 50 százalékgig biztos lenne a portyája...

– Nem. Ezt a címtárat legfeljebb Faragó Loja, Herzog Edwin, Langfelder Ferenc és Fodor Henrik tudná használni. Más nem! Hogy miért? Mert nem elég a cím. Ismerni kell a helyi viszonyokat, különben kár minden sor írásért! Tudni kell azt, hogy az illető egyesület mit tud fizetni. Én például, ha azt hallom, hogy Fodor Henrik Nápolyal tárgyal, akkor már tudom, hogy a nápolyi egyesület 12–18 000 líra közötti összeget fizet. Van úgy, hogy csak összekötő mérkőzésre van szükségem, s akkor olyan egyesületnek írok, amelyik nem tud sokat fizetni.

– S mi történik akkor, ha egy napra egyszerre öt meghívás érkezik? Vagy mondjuk akkor, ha ugyanarra a hétre Hollandiából és Spanyolországból is érkezik meghívás?

– Akkor taccsra játszom. Kicsit húzom az időt, addig, amíg eldől, hogy melyik ország lesz a portya központja. Ha Hollandia mellett döntök, akkor a spanyol meccseket még idejében lemondok. Sajnos, az idén a Ferencvárosnak jobban kellett dolgoznia az ügynökökkel, mint más-kor, de ez csak azért van, mert több francia meccset játszottunk, s a francia nem siet válaszolni a levélre.

– Sokszorosítva küldi el a leveleket?

– Dehogy... Ez már balsiker lenne. Minden egyes levelet külön le kell gépelni, még akkor is, ha 40 levélnek ugyanaz a szövege. Ha a külföldi egyesület sokszorosított levelet kap, akkor úgy-szólván olvasás nélkül dobja el.

– Propagandaanyagot is szokott mellékelni?

– Igen. Ez már sokszorosítva van.

Mutat egy példányt. Meg van említve benne, hogy a Ferencváros majd minden válogatott csapatba három játékost ad, hogy kik a Ferencváros játékosai... Első helyen áll Sárosi neve – ritkított betűkkel! Azután a csapat fontosabb jó eredményei következnek. A KK-meccsek eredményei előkelő helyet foglalnak el, de a KK-döntőből csak a budapesti győztes meccs fért be a ki-mutatásba.

– Holnap reggel is lehetne még erről beszélni, mert más a rendes túra, s más a pulyka...

– ?

– No, igen! Értem azt, hogy ha ügynök köti le valamelyik egyet portyáját, akkor az az egye-sület körülbelül úgy jár, mint a pulyka, amelyet itthon becsomagolnak, vonatra tesznek s elkül-denek Angliába.

Nézegetjük a jegyzeteit. Aki azt hiszi, hogy Klement Sándornál csak egyesületi címtár van, az téved. Megvan itt minden nagyváros nagyobb szállodájának a címe is. Mert ha lekötött egy meccset, akkor kezdődik a levelezés előről – a szállodákkal.

Míg beszélgetünk, csenget valaki. Sanyi az, a Ferencváros szertárosa. Majd meg a telefon csenget. Mailinger Béla elnök jelentkezik. Búcsúzik. Megy vidékre, szabadságra. Kifelé tartunk. Megint csenget valaki. Blum Zoltán. Az ajtóban még megkérdjük Klement Sándortól:

– Mikor ír legközelebb portya érdekében levelet?

– Mihelyt hazaérkezünk a téli portyáról. Rögtön. Csak a portyán fogok pihenni. Klement Sándort javasolni kellene az Akadémiára, levelező tagnak. Mert levelezésben azután mindenkit ver.”

Egy nap két válogatottat vertek meg

Az előző évek történéseit felelevenítve gyakran idéztük a magyar csapatok portyamérlegének bírálatait. Úgy igazságos, ha ezúttal kiemeljük: az idény során jó eredményeket értek el a csapataink a téli túrákon. A *Nemzeti Sport* (1936. január 18.) összegzése szerint 41 mérkőzésen 30 győzelem, 4 döntetlen és mindössze 7 vereség született. Mielőtt hurráhangulat lenne úrrá rajtunk: meglehetősen eltérő volt a csapatok színvonala. De az is kétségtelen, hogy akadtak nagyon szép eredmények.

Az élre a Hungária a portugál válogatott ellen elért győzelme kívánczik. Schaffer Alfréd, a csapat edzője a 4:3-ra megnyert mérkőzés után kijelentette, olyan jól futballozott a csapata, amilyenre csak a régi, nagy MTK volt képes. Spéci pedig ritkánál ritkábban ragadtatta magát arra, hogy az utódokat a generációja szintjére emelje. Szó se róla, nem túlzott, különösen a 4:0-val zárt első félidőben a hajdani klasszikus, lapos passzos MTK-stílust felelevenítő csapatnak minden sikerült. A második félidőben, némi bírói segédlettel, a portugál válogatott – amelyet soha máskor nem győzött le azóta sem magyar csapat – szépített, de egyenlíteni nem tudott. Cseh II, Wudi Müller és a duplázó Kardos szerezték a Hungária góljait. Hármukon kívül Szabó, Bíró és Turay kapta a lisszaboni sajtótól a legtöbb elismerést. A kék-fehérek a télen Ausztriában, Svájcban, Portugáliában és Franciaországban játszottak, kilenc mérkőzésükből csak egyet, a szilveszter előtti, a lisszaboni válogatott elleni mérkőzést veszítették el.

A Ferencváros karácsony első napján játszott először Genfben, majd Franciaországban és Németországban. Három győzelem, egy döntetlen és egy vereség volt a mérlege, Köln válogatottjától kapott ki – részben azért, mert Korányi Lajos és Polgár Gyula előző éjszaka csúnyán berúgtak, s még a meccs idejére sem józanodtak ki. Nagy botrány lett belőle.

Az Újpest Görögországban és Törökországban portyázott, s bár eleinte nehezen lendült bele (döntetlen a Panathinaikosz, szűk győzelem az Olympiakosz ellen, majd újabb dön-

A Bocskai (sötét szerelésben) 1936 tavaszán Haifában is pályára lépett

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

tetlen a két alakulat kombináltja el-
len), de aztán szép győzelmet aratott
a Galatasaray, s még szebbet a török-
kel azonos isztambuli válogatott ellen.
(Január 5-én, aznap, amikor a Hungá-
ria megverte a portugálokat. Messzire
kerültek azok az idők...)

A Kispest a harmincas évek közepén
gyakran portyázott Franciaországban,
általában kiváló eredménnyel. 1935 és
1936 fordulóján a piros-feketék kilenc
mérkőzésükből csak kettőt nem nyer-

tek meg, s mivel néhány gyenge csapattal is játszottak, fura, de igaz: a legjobban azon a mecc-
sen játszottak, amelyiken 5:4-re kaptak az egyik legerősebb ottani gárdától, az előző évi
bajnok – egyébként három magyarral, Belkó Árpáddal, Szabó IV Jánossal és a két gólt is szer-
ző Simonyi II Andrással felálló – Sochaux-tól. Gyenge csapatok ellen, de négyből négyet nyert
Franciaországban a Soroksár, 75 százalékos teljesítményt produkált Hollandiában és Német-
országban a Bocskai. A debreceniek 1936 áprilisában újfent kiválót nyújtottak, Palesztiná-
ban és Egyiptomban három hét alatt 9 mérkőzést vívtak, és csupán az egyiptomi válogatott
tudta őket 2:1-re legyőzni.

Húsvétkor a Ferencváros vitézkedett leginkább, a belga Beerschot (7:1) és a lengyel Wisła
Kraków (3:0) ellen Antwerpenben tornát nyert. A Hungária Bécsben 5:3-ra kikapott a Kon-
rád Jenő által irányított Austriától, majd nagyon durva mérkőzésen, 3:0-s félidő után 3:3-
mal zárt a Rapid ellen. Az Újpest Hollandiában, 20 000 néző előtt 6:1-re megverte az amsz-
terdami Blaauw-Witet, majd másnap a Csinónak becézett Hóri kapus (meg a lila-fehérek sza-
bályos gólját meg nem adó bírő) hibájából 1:0-ra kikapott a bécsi Viennától. A Phöbus Po-
zsonyban előbb 5:3-ra megverte az SK Plzeňt, majd hosszabbításban 1:0-ra kikapott Bra-
un Csibi csapatától, a ČŠK Bratislavától. Bányai Lajos edző szidta a bírót, miközben gratulált
egykori játékosának, a győztes gólt szerző Jávör Pálnak.

Pünkösdkor a bécsi tornán a Ferencváros 4:0-ra kikapott az Austriától, majd 5:3-ra a
Rapidtól is. Mentség: miután azon a hétvégén játszott a válogatott az olaszokkal, az első
mérkőzésről hiányoztak, a másodikon fáradtan játszottak a csapat ászai, Sárosi, Toldi és Pol-
gár. A Rapid ellen 2:0-ra vezetett a Fradi az első félidő után, de elfogyott az erő. Érdekes,
hogy nagy divat volt akkoriban a játékvezető bírálata. Kemenesny Sándor, a csapat vezetője
azt mondta: „Nemzetközi mérkőzésre nem szabad ilyen bírót elfogadni.”

A Ferencváros utólag kiszínezett csapatfotója

Döntőbe jutott a Ferencváros

A korábbi évekhez képest feltétlenül sikeresebben szerepeltek a magyar klubok a legrangosabb nemzetközi kupasorozatban. Noha aratott a Hungária is meglepő, s egyben elismerésre méltó sikert (az első fordulóban 7:1-re nyert a Hungária úton a bécsi Admira ellen), és szép eredménynek számított a kinti vereség ellenére is az újonc Szeged győzelme Konrád Kálmán Slaviájával szemben, ám az 1935-ös KK-sorozat – a mi csapataink közül – a Ferencvárosé volt.

A zöld-fehérek az első fordulóban az olasz AS Romát kapták, s a híveik jól tudták, magyar együttes korábban soha nem tudott olaszt elbúcsúztatni a Közép-európai Kupától. Ám az idegenbeli 1:3 után is fogadkoztak a fradisták, hogy képesek lesznek fordítani. Álomjátékkal ütötték ki az olasz liga egyik legjobbját 8:0-ra! Sárosi György négy gólt is szerzett, ennek nagy része volt abban, hogy ő lett a bécsi Sindelar előtt a sorozat gólkirálya.

A Hungária hasonló recept szerint jutott tovább: a kinti vereség (2:3) után Budapesten ízekre szedte ellenfelét, a bécsi Admirát. A 7:1-es diadal után a klub soraiból csak az alelnök, a pénzügyminiszternek becézett Preiszmann Lajos volt elégedetlen: „Ezer pengő bevételt hozott ez a mérkőzés, ennyiért nem is nagyon régen Bivalyatsnádra nem mentünk el.”

Az Újpestnek a Ferencvároshoz hasonlóan olasz ellenfél jutott. A lila-fehérek az Üllői útra vitték a hazai találkozájukat, ám a húzás nem vált be, 2:0-ra kikaptak a Fiorentinától. A kinti visszavágón jobban játszottak, de ott is veszítettek (3:4). Az újonc Szeged 5000 néző előtt (!) a Tisza-parton 4:1-re kikapott a nagyhírű Slaviától. Bár ezzel lényegében eldőlt a továbbjutás,

A kopaszodó Sindelar, az Austria Wien csatára kapásból lő kapura

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
Rebró Béla együttese nem hagyta magát, s nagy bravúrral megnyerte a kinti visszavágót 1:0-ra. Szépen búcsúzott. Az első fordulóból a Sparta (összesítésben 6:4 a Vienna ellen), a Juventus (8:4 a Viktoria Plzeň ellen), a Židenice (5:4 a Rapid ellen) és az Austria (8:3 az Ambrosiana ellen) jutott még tovább.

A negyeddöntőben a Ferencváros újra a római recept alapján főzött. Brűnnben veszített 4:2-re, majd – hússzezer néző előtt az Üllői úton – 6:1-re megnyerte a visszavágót. A Hungária kevésbé járt jól, Budapesten 3:1-re kikapott a Juventustól, ezért aztán Torinóban már hiába ért el bravúros döntetlent (1:1). A Zebráké volt Olaszország legerősebb alakulata, de a KK-t egyszer sem tudta megnyerni. Ugyanakkor 1933-ban, 1934-ben, 1935-ben és 1936-ban is kiejtett egyet-egyet a három nagy magyar klubból. A Fradin és a Juventuson kívül a Sparta (8:4 a Fiorentina ellen) és az Austria (7:4 a Slavia ellen) lépett tovább az elődöntőbe.

A Konrád Jenő által irányított bécsi lila-fehérek ellen 4:2-re nyert a Ferencváros a döntő előtti utolsó állomáson. Talán az döntött, hogy a két, egyaránt két gólt szerző világklasszis, Sárosi György és Matthias Sindelar mellé felnőtt az amatőr (de ez csak a státusára és nem a tudására vonatkozott) Kiss Gyula. Duplája jelentette a két csapat közötti különbséget. A visszavágón, óriási csatában, csak 3:2-re nyertek a császárvárosiak, így a Ferencváros jutott a döntőbe.

Ellenfele a Juventust három mérkőzésen (8:4) búcsúztató Sparta lett. Ahogyan az elődöntőben, a fináléban is magyar edző csapatával mérkőzött a Ferencváros: Szedlacsik (Szedlacsek) Ferenc irányította a prágaiakat. Balszélsőjüket Kalocsay Gézának hívták. Ha már a légiosoknál tartunk: legjobbjuk egy remek belga középcsatár, Raymond Braine volt. Utóbbi volt az egyetlen, aki az Üllői úton és Prágában is a kapuba talált. A Ferencváros 2:1-re megnyerte az első találkozózt, de ez sem volt elég, mert a visszavágón a borvörösök 3:0-ra megverték. Magyar csapat hat év után jutott a döntőbe, ahol 1929 óta nem győzött magyar együttes. De 1932 és 1934 után 1935-ben is magyar edző nyert külföldi csapattal.

KK-döntő, 1. mérkőzés

Ferencváros–Sparta 2:1 (2:0)

1935. szeptember 8., Üllői út, 34 000 néző. Jv.: Walden (angol)

Ferencváros: Háda – Polgár, Korányi – Mikes, Móré, Bán – Tancos, Kiss, Sárosi, Toldi, Kemény

Sparta: Klenovec – Burgr, Čtyřoký – Košťálek, Bouček, Srbek – Faczinek, Zajiček, Braine, Nejedlý, Kalocsay

Gólszerző: Toldi (16.), Kiss (27.), Braine (71.)

2. mérkőzés

Sparta–Ferencváros 3:0 (2:0)

1935. szeptember 15., Prága, 56 000 néző. Jv.: Fogg (angol)

Sparta: Klenovec – Burgr, Čtyřoký – Košťálek, Bouček, Rado – Faczinek, Zajiček, Braine, Nejedlý, Kalocsay

Ferencváros: Háda – Polgár, Korányi – Mikes, Móré, Bán – Tancos, Kiss, Sárosi, Toldi, Kemény

Gólszerző: Faczinek (26.), Braine (34., 69.)

A KK-döntőre készített jelvény

Kilencven percig tartott

A teljes magyar olimpiai reményeihez képest szerény várakozással tekintett a berlini ötkarikás játékok lázában élő hazai sportközvélemény a labdarúgó-válogatott szereplése elé. Egy évvel az újbóli egységesítés után, de az Olimpiai Chartának megfelelően kizárólag amatőr játékosokkal szerepelt a csapat – egyetlen mérkőzésen. A lengyelek ellen vereséget szenvedett és kiesett. Opata Zoltán kivitt játékosai közül a tornáig mindössze hárman, az újpesti Kállai Lipót, a ferencvárosi Kiss Gyula (akkor már mindkettő A-válogatott volt!) és a miskolci Bohus (Bonyhai) Lajos szerepeltek csak a legmagasabb osztályban bajnoki mérkőzésen. A találkozón a lengyelek az első fél órában két gólt is szereztek (a korabeli beszámolók szerint lestről), de talán még akkor sem szállt el minden remény. Ám a második féldő közepén tíz főnyire fogyott a magyar csapat, miután Bérces súlyos sérülést szenvedett. Nyilván jobban teljesített volna a válogatott, ha Zsengellér Gyula nem ír alá néhány nappal a torna előtt profi szerződést az Újpesttel...

Az aranyérmeket egyébként az olaszok nyerték az osztrákok előtt, igazolva azt, hogy a profizmus útján járó országok amatőrjei nem feltétlenül kényszerültek epizód szerepre. Harmadik a németeket nagy csatában kiejtő, majd az olaszokat is megizzasztó norvég, negyedik a lengyel válogatott lett.

A magyar keret: Régi László (BSZKRT), Simon János (Pécsi EAC) kapusok, Berta József (Tokod-ÚSC), Kovács I Kálmán (KEAC), Kőműves (Kőműves) Imre (Soproni VSE) hátvédek, Bohus (Bonyhai) Lajos (Attila FC), Honti György (Ferencvárosi VSK), Kalmár (Krivicz) Gyula (DVAC Pécs), Király Gyula (BSZKRT), Lágler Pál (Magyar Pamutipari SC) fedezetek, Bérces (Bendekovics) András (Pécsi VSK), Csutorás Mihály (Herminamezei AC), Kállai (Klauber) Lipót

Akikben sokan bíztak, ám akikben sokan csalódtak: a berlini olimpián leszerelő magyar válogatott

1926
1927
1928
(UTE), Karácsonyi (Krecsmarik) Gyula (Ferencváros), Keszei II László (Törekvés), Kiss Gyula (Ferencváros), Scheidl (Soproni) József (Soproni FAC). Biztonsági tartalékok: Horváth Gyula (Törekvés) hátvéd, Béldi (Beer) Mihály (Budafok), Pósa (Poch) Béla (FTC) fedezetek, Tóth Mátyás (Csabai AK) csatár.

Lengyelország–Magyarország 3:0 (2:0)

1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1936. augusztus 5., Berlin, Poststadion, 5000 néző. Jv.: Scorzoni (olasz)

Lengyelország: Albanski – Martyna, Galecki – Kotlarczyk II, Wasiewicz, Dytko – Piec, Scherfke, Peterek, Gad, Wodarz

Magyarország: Régi – Kovács, Berta – Lágler, Bohus, Király – Scheidl, Kiss, Kállai, Bérces, Csutorás

A berlini torna legjobbjai. Balra az ezüstérmes osztrákok, középen a győztes olaszok, jobbra a bronzérmes norvégok

Berlini olimpia

Az 1936-os olimpia volt az első, amelyet közvetített a televízió. Igaz, csupán a berlini és potsdami nézők követhették figyelemmel a „távolbalátó készülék” képeit, amelyek mintegy 3 perces késéssel jutottak el hozzájuk, ennyi idő kellett, hogy a masina átjuttassa az eseményeket. (Horváth Zsolt: Hitler bajnokai)

Olaszország, Csehszlovákia, Hollandia, Portugália és Ciprus bajnokedzője is a miénk!

Talán túlzás évről évre rácsodálkozni, mekkora szerepet játszottak a magyar edzők a calcióban – de a számok egyszerűen lenyűgözőek! Az élvonalban 16 csapatból hétnél, az egycsoportos másodikban 18-ból 11-nél dolgozott magyar tréner. Az első két osztályban tehát a résztvevők 61,76 százalékát irányította – kivételes esetekben nem a teljes idényben – honfitársunk. A Serie A-ban és a Serie B-ben is magyar mester nyerte a bajnoki címet, sőt utóbbiban a másik feljutó tréner is magyar volt.

Weisz Árpád (az akkori futballéletben mindenki által használt becenevén Csili) bajnoki címet nyert a Bolognával az elitben, ám nagyszerűen szerepelt Feldmann Gyula az Ambrosianával (4.), s meglepően jól sógora, Tóth-Potya István a Triestinával (6.). Az volt egyébként a későbbi legendás edzőt, Nereo Roccót is soraikban tudó triesztiek addigi legjobb bajnoki helyezése a Serie A-ban. Rocco, aki aztán az ötvenes-hatvanas évek egyik legnagyobb taktikusaként vult be a futballtörténelembe, később gyakran emlegette, milyen nagy hatással volt rá Potya, a „magyar mister” munkássága. Csapkay Károly kilencedik lett a Napolival, Orth György tizenegyedik a Genovával, Kutik András benn tartotta az élvonalban (14.) az újonc Barit, amelyben a magyarországi születésű Francesco Ottavi is játszott. Csak Lelovich Gyulának nem sikerült az idény: a Palermótól a kilencedik forduló után menesztették, a csapat pedig az idény végén kiesett.

A Serie B-ben azonos pontszámmal végzett az élen az Egri-Erbstein Ernő által irányított Lucchese Libertas és Békey János Imre Novarája. Mindkettő feljutott az első osztályba. Magyar szakember dirigálta még az Atalantát (Payer Imre), a Cataniát (Kertész Géza), a Foggia (Wilhelm Vilmos), a Modenát (Hajós Árpád, idény közben beugorva), a Pisát (Ging József), a Pistoiesét (Mészáros István, majd menesztése után, egy olasztól átvéve a csapatot, Kőszegi György), a SPAL-t (Hlavay György), a Tarantót (Károly Béla, beugróként) és a GC Vigevanesit (Veréb József).

Ahogyan Olaszországban, Csehszlovákiában is magyar szakvezető nyert bajnoki címet. Fokozzuk: a legjobb cseh és szlovák csapatokat magyarok irányították. A bajnok AC Spartát Szedlacsek (Szedlacsik) Ferenc, az azonos pontszámmal második Slaviát Konrád Kálmán, a harmadik SK Prostějovot áprilistól, tehát a hajrában Rauchmaul Emil, a hetedik 1. ČSK Bratislavát a korábbi válogatott jobbszélső, Braun József vezette. Utóbbi középcsatára a korábbi újpesti gólkirály, Jávor (Jakube) Pál volt. A bajnok Spartában Kalocsay Géza játszott balszélsőt. Érdekes kalamajkába keveredett Páli Lajos, a Viktoria Plzeň csatára: letartóztatta az ügyészség, mert vétkesnek találta a Slavia válogatott játékosa, Ladislav Ženíšek lábtörésében. Két nap után szabadlábra helyezték, de bevonták az útlevelét, s eljárást kezdeményeztek ellene. Páli az első adandó alkalommal otthagyta Csehszlovákiát.

Guttman Béla áttette a székhelyét a bécsi Hakoah-tól Hollandiába, és a Twente elődjének tekinthető SC Enschede együttesét egészen a

1926
1927
1928
1929
bajnoki harmadik helyig vezette. Magyarnak vallotta magát a bajnok edzője is: a tízes években az MTK-ban szerepelt, később edzőként a Bayern Münchennel is bajnoki címet nyert, egyébként bécsi születésű, osztrák válogatott Dombi Little Richárd, alias Richard Kohn. (Mire Hollandiába került, Dombi dolgozott már Horvátországban a Gradjanskival, Bécsben a First Viennával, két alkalommal Spanyolországban a Barcelonával, Lengyelországban a KS Warszawiankával, Németországban a 1860 Münchennel, a Mannheimmel és a Bayernnel, illetve Svájcban a Basellel. Igazi világpolgárként tekinthetünk rá.)

1930
1931
1932
Svájcban „csak” bajnoki ezüstérmet nyert a legjobb ottani magyar edző, a zürichi Young Fellowsnál már veteránnak számító Winkler József, akit Csibinek, máskor meg Vinyónak becéztek. A hetedik helyig vitte Weisz Leó, azaz Lulu a genfi Servette-tel. Egy harmadik hajdani MTK-s, Szabó Péter (Petár) a Nordstern Basel együttesével a 11. helyen végzett az élvonalban. A játékosok közül Szabó III Géza Weisznél futballozott Genfben, Köves-Kvasz János Luganóban, Návay (Novomenszy) István az FC Bielben, Paczolay Károly a Luzernben, a későbbi válogatott Sipos Vilmos a Grasshoppersben, Spitz Illés a St. Gallenben, majd a Zürichben szerepelt. Nekik sikerült beilleszkedni, többeknek nem. Hármai (Hajszán) András az FC Bieltől, Janda (Friedmann) Sándor a bajnok Lausanne-tól gyorsan hazatért.

1933
1934
1935
1936
Spanyolországban, az akkor a Real királyi előnévtől megfosztott FC Madridban három magyar is játszott: Alberti Gyula kapus, Kelemen Vilmos jobbszélső és Buzássy Ferenc (a spanyol forrásokban János) fedezet. Utóbbi kevesebbet játszott, s még a szezon közben hazatért. A két mezőnyjátékos pályán volt a Zaragoza elleni szezonnyitányon, Kelemen aztán szélső léte-re a csapat harmadik leggőlerősebb játékosaként zárta az idényt. (12 bajnokin 1080 perct játszott, tíz gólt lőtt, s ezzel az alaptizenegy tagjai közül kiemelkedően a legjobb góllátlag volt az övé.) Albertinek nagynevű vetélytársa volt, az – részben a polgárháború kitörése miatt – utolsó hazai idényét töltő **Ricardo Zamora**. Körülbelül a bajnokik kétharmadán védett a magyar (15 mérkőzés), s egyharmadán (7) a spanyol. A Madrid FC a bajnokságban második lett az Athletic Bilbao mögött és megnyerte a kupát (Copa del Presidente de la República). Ám a Barcelona elleni döntőben egyik honfitársunk sem játszott, mint ahogyan az ellenfél magyarja, Berkessy Elemér sem. Aki csak tehette, a külföldiek közül addigra már elhagyta az országot.

1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
Két, korábban Spanyolországban sikeres edző már az idény előtt. Platkó Ferenc, miután szakított az FC Barcelonával, átvonatozott Portugáliába, ahol az Académico Porto edzője lett. Tavasszal elvállalta az Egyesült Államok olimpiai együttesének felkészítését a berlini tornára. Csapata az első fordulóban összeakadt a majdani aranyérmes olaszokkal és kiesett. Platkó akkoriban felbukkant Londonban is, szívesen szerződött volna az Arsenalhoz, de nem kapott munkavállalási engedélyt. Spanyolországból Portugáliába költözött Hertzka Lipót is, az első, s mindmáig az egyetlen magyar, aki mind a két országban bajnoki címet nyert edzőként. Kár, hogy már az ő nevére sem sokan emlékeznek Magyarországon... Hertzka az SL Benficához igazolt, amellyel megnyerte a nyolccsapatos portugál élvonalat. Hadd idézzük fel ezen a ponton, mennyire meghatározó szerepet játszottak a magyar edzők az 1935–1936-os idényben az olasz, a csehszlovák és a holland bajnokságban. S írjuk csak fel a listára a portugált is! A bajnok mellett a második helyezett FC Portót Szabó József irányította, két honfitársa, Siska Mihály és a még fedezetsort is erősítő Magyar Ferenc segített neki. A bronzérmes és egy-

ben kupagyőztes Sporting CP játékos-edzőjét Possák Vilmosnak hívták. A hatodik helyezett Boavistában Biri János védett, ellátva a tréneri teendőket is.

A román bajnokságban Kertész I Gyula ezüstérmes lett az AMEFA Araddal, a Bulgáriából északabbra szerződött Fogl II Károly a bukaresti Juventusszal kezdte a szezont, amely végül harmadik lett, de nem a vasmarkú magyarral. Ő Kolozsvárra került, a Romániához (későbbi nevén Victoriához). Ne hagyjuk ki a sorból Ausztriát sem, Konrád I Jenő a bécsi lila-fehéreket irányította. Az FK Austria a bajnokságban csak vergődött (hetedik lett...), de elvitte az Osztrák Kupát. Cipruson Künstler József megnyerte az APOEL-lel a klub történetének első bajnoki címét. Észtországbán Maly Antal szövetségi kapitányként dolgozott 1935 nyarán.

A *Nemzeti Sport* a francia bajnokság 1935–1936-os idényének kezdetekor közölt egy statisztikát, mely szerint a 16 élvonalbeli klubban 63 külföldi fog játszani, közülük 17 az osztrák, 13 a magyar és 10 az angol, ez a három nemzet adja a légiósok közel kétharmadát. A szezon közben aztán még tovább nőtt a szám, a *Francia Labdarúgó-almanach* 1936-os kiadásának adatait alapul véve 18 magyar biztosan játszott, de forrásaink szerint honfitársunk

A Racing Paris – soraiban Máthé Gyulával

volt a 19., a Mulhouse-t erősítő Löwinger is. Az elzászi csapattal együtt 11 alakulatban küzdött honfitársunk. Újra duplázott az egyikük: Máthé Gyula, aki aztán gyors honosítása után francia válogatott lett, s aki egyébként itthon soha nem játszott az élvonalban, a bajnokságot és a Francia Kupát is megnyerte a párizsi Racinggal. A balszélső 12 mérkőzésen hét gólt szerzett a bajnokságban, s végigjátszotta a Charleville ellen 1:0-ra megnyert kupadöntőt is. A liga ezüstérmesében, a Lille-ben Lukács István (12/3), a negyedik Sochaux-ban a Szabó IV János (25), Simonyi II András (15), Belkó Árpád (10) trió játszott. Az ötödik Cannes-t Kovács II Károly, azaz Koli (20/5), a hatodik Olympique Marseille-t Kohut Vilmos (29/9), Mester István (16/3) és a ritkán beszálló játékos-edző, Eisenhoffer József (3/1) erősítette. A hetedik helyen végzett FC Sète soraiban két újonc, a Kecskeméti AC-től kisserződött, egyébként szegedi Korányi III Dezső (17/7) – a Nagy Króni, azaz a válogatott Korányi I Lajos, valamint Korányi II Mátyás öccse – és a magyarosított Virág Ödön nevet eldobott, egyébként a bécsi Hakoahból a zöld-fehérekhez került Edmund Weiskopf (4/3) bukkant fel. Később mindketten francia válogatottak lettek, pályájukkal találkozhatunk még a következő évek történeteiben. A sérülékeny Kalmár Jenő (16/3) továbbra is jobb volt, mint kilencedik helyen záró csapata, az Excelsior Roubaix. A kiesést éppen csak elkerülő (14.) Red Starban két egykori úpesti, Aknai-Acht János (14) és Sas-Schneider Károly (21/12) játszott. Alkalmasint utóbbinak köszönhetette a párizsi alakulat, hogy nem pottyant ki. Ellentétben a Valenciennes-nel és az Alès-val. Előbbiben Kovács (10), utóbbiban a Somlai Rezső (25), Herczeg Béla (7), Pybert Ödön (21) játszott. Szerepeltek magyarok a második vonalban is, közülük kettő teljesítmé-

nye érdemel hangsúlyos kiemelést: a bajnok Rouenban Maszlonka II József – Miskolci néven is játszott itthon az Attilában – a Division 1-t is beleértve a francia futball egyik legkiválóbb középfedezeteként tündökölt, s remekelt Schmidt-Sikló László is a Lens színeiben.

A legkülönlegesebb történet minden bizonnyal Limbeck Gyuláé, aki Franciaországból az akkor a nyugati világ elől szinte teljesen elzárt Szovjetunióba szerződött. 1935-ben a Zaporozsje csapatánál kezdte edzői munkáját. Gyanítható, de nem bizonyítható: török kapcsolatai révén került az akkori egyetlen szocialista országba, mint emlékezetes, korábban dolgozott Isztambulban, sőt bajnoki címet nyert a Galatasaray gárdájával. A törököknek akkor minden más külföldi országnál jobb (sport)kapcsolatai voltak a szovjetekkel. 1936-ban már Dnyepropetrovszkban bukkant fel, a városi válogatottat és a Sztal csapatát (egyreszer szerint még a helyi Dinamót is) pallérozta. Az 1936 tavaszi, a kluboknak kiírt első bajnokságban a Sztal csapatát dirigálta a második vonalban, egyébként a moszkvai Szpartak élére engedett, cseh Antonín Fivebrrel együtt ők voltak a szovjet klubfutball első légiós edzői.

Névsorolvasás

ATTILA FC:

Barna (Bayer) Lajos 25 – Moharos Lajos 12, Sziklai (Szidor) László 25/1 – Seregi (Sendula) 23, Bohus (Bonyhai) I Lajos 23/1, Lehoczky András 13 – Darázs (Dvoracek) György 18/6, Havas (Havasköri, Schneringer, Havlik) II János 23/3, Ádám Zoltán 18/6, Bán (Banaszkievics) Nándor 11/3, Vajda János 24/4. A többiek: Csányi (Csanya) Lajos 8, Kutik (Kuti) Kálmán 7/1, Nyitrai (Neumann) Mór 7, Gutti Béla 5, Sós (Strobl) Károly 5, Főzy József 5/1, Ludányi András 4, Rudas (Ruczek) Jenő 4, Csapó Géza 3, Riff (Rieff) Emil 3/1, Simonyi I István 3, Farkas Jenő 2/1, Sümegi (Simek) István 2/1, Padur Jenő 1/1, Szegő (Szukits) Ferenc 1/1

BOCSKAI:

Varga Pál 26 – Vágó (Vanicek) József 25/1, Janzsó József 26 – Palotás (Pavnicza) István 25/1, Gyulai István 15, Belcsik (Békési) Ferenc 26/2 – Markos Imre 26/4, Dóczé István 11/2, Teleki Pál 25/17, Takács László 21/11, Hajdu (Hárai, Hroncsok) Pál 24/9. A többiek: Orosz Mihály 9/3, Volentik Béla 9, Boros Ernő 8, Berecz István 7/4, Szécsi (Szusza) Sándor 2, Papp István 1

BUDAFOK:

Raskó Sándor 24 – Béli (Beer) István 15, Szebehelyi Károly 24 – Palotás 14, Kapta László 26/3, Nyilas Lajos 26 – Mészáros István 24/8, Hegyes Gusztáv 26/17, Iglódy Imre 24/9, Víg (Wilhelm) VI Simon 13/2, Szeder (Silberstein) György 25/2. A többiek: Sirály (Schmidt) Lajos 11, Zilahi Pál 11/9, Kovács 10/3, Király 4, Víg (Wilhelm) V Ferenc 3/2, Hajós 2, Budai (Baumgartner, Bangi, Budavári) Károly (k) 1, Hoffmann 1, Horváth 1, Kovács II Ernő (k) 1,

BUDAI 11:

Havas László 26 – Kovács 26, Fekete Jenő 26 – Magda Béla 23/1, Megyeri Sándor 25/1, Burger István 15 – Röck Ede 16/4,

Sztancsik (Szatmári) József 21/7, Vértés Nándor 14/3, Lyka I Rezső 25/4, Schusster Béla 20/2. A többiek: Komáromi 12/10, Varga György 12/3, Hajós Árpád 10, Pozsonyi (Pechlov) György 10/6, Steiner (Sáros) Miklós 4/2, Monostori Károly 1

FERENCVÁROS:

Kutasi Károly 14 – Polgár (Pignitzky) Gyula 22/6, Korányi (Kronenberger) I Lajos 26 – Hámori (Hoffmann) Frigyes László 14, Móre (Moóré) János 23/4, Lázár Gyula 17 – Tánco (Tänzer) Mihály 23/1, Kiss Gyula 25/14, Sárosi György 21/36, Toldi (Tunikold) Géza 24/28, Kemény Tibor 20/9. A többiek: Háda József (k) 12, Lyka (Laky) II Antal 8, Mikes (Mick, Monostori) Károly 7, Győri II József 6/1, Víg (Wilhelm) VI Simon 6/4, Bán (Banaszkievics) Nándor 5, Füstös László 4, Pósa (Posch) Béla 4, Karácsonyi (Krecsmarik) Gyula 2, Tunyoghy Gyula 1, Vermes (Weinberger) Vilmos Ernő 1

III. KERÜLET FC:

Angyal István 26 – Kocsis Ferenc 20, Tompa (Tumpek) Antal 26/1 – Steiner Brúnó János 26, Lutz II Lajos 26, Beretvás IV Gyula 20 – Fenyvesi László 26/13, Kármán József 15/3, Vadas (Weisz) Miklós 13/3, Farkas Béla 24/7, Berecz Béla 25/5. A többiek: Zilahi Pál 11/5, Mosheim 6, Víg (Wilhelm) II János 4, Víg (Wilhelm) IV József 4/1, Dinnyés 3, Lencsés 3, Skvarek (Sárvári) György 3, Radnai 3, Lenkei Lajos 1, Réti László 1

HUNGÁRIA:

Szabó (Steinbach) Antal 23 – Mándi (Mandl) Gyula 25, Bíró (Bier) Sándor 25 – Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 24, Turay I József 25/3, Dudás János 25 – Sas (Sohn) Ferenc 16/4, Kardos (Klötzl) István 24/16, Cseh II László 26/24, Heinrich „Wudi” Müller 25/20, Titkos (Titschka, Ticska) I Pál 25/13. A többiek: Pénzes Antal 9/1, Hadrévi (Héjjas, Hauer) József 4/2, Újvári József (k) 3, Egri Imre 2, Kis Károly 2, Kiss Gábor 2, Szabó III Géza 1

KISPEST FC:

Vági László 23 – Szemere (Soschtak) Antal 26, Rozgonyi (Róth) Rezső 26 – Havas (Havlik) Béla 20, Purczeld Ferenc 21, Rátkai (Reibl) Lénárd 25 – Újvári (Uitz) József 24/4, Szabó II Géza 24/12, Nemes (Nehadoma) József 26/21, Déri (Deutsch) Károly 25/4, Serényi (Steiner) II Imre 26/16. A többiek: Székely Béla 15/2, Gergő (Gengeliczky) Károly (k) 2, Kont 1, Leső (k) 1, Somlai (Stolzparth) Rezső 21

PHÖBUS:

Csikós Gyula 23 – Wéber Gergely 26, Törös (Turner) István 20/1 – Gombkötő Imre 19/1, Péter József 26, Titkos (Titschka) II Kálmán 25 – Béky Bertalan 26/9, Szikár (Sztrigán) Sándor 25/16, Solti József 24/30, Törös II Tibor 14/4, P. Szabó Gábor 25/8. A többiek: Szilágyi József 8, Steiner (Sáros) Miklós 7, Borsányi Ferenc 5, Turay II András 5/6, Juhász Lajos (k) 3, Hármai (Hajszán) András 2, Tárnok István 2, Tombor 1

SALGÓTARJÁNI BTC:

Géczy Pál 26 – Szabó István 24, Vágó II Károly 19 – Wahlkampf (Vadkerti) Lajos 23, Turán István 20, Kecskés Károly 19 – Farkas János 15/4, Koppányi Károly 14/2, Thour (Tátrai) Sándor 26/7, Zsengellér Gyula 24/19, Havas László 21/3. A többiek: Bretter (Bátori) Béla 13/2, Takács III Béla 12/1, Ménich (Mátrai) II István 11, Takács IV Lajos 8, Krasznai Lajos 4, Dupák József 2, Nyerges János 2/1, Komáromi József 1, Lenner (Lőrinczi) Gyula 1, Soltész Béla 1

SOROKSÁR:

Kovács 26 – Vadász József 26, Kállai 13 – Odry Lajos 21/4, Szenes (Schmolkó) József 26, Varga György 25/1 – Bihámy II János

16/3, Zimonyi (Zwick) János 14/4, Takács II József 26/23, Horváth III János 24/3, Magyar II István 23/5. A többiek: Dudás Gyula 12, Kovács I 11/4, Fodor Tibor 10/1, Sipőcz 7, Simon 2, Frigyes (Fritz) Antal 1, Major 1, Szebehelyi IV József 1

SZEGED FC:

Pálkás József 26 – Miklósi (Mikulics) István 25/1, Raffai (Riesz) Lajos 22 – Gyurcsó (Gyarmati) János 24/1, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 24/1, Bertók Pál 26 – Korányi (Kronenberger) II Mátyás 24/10, Bognár Kálmán 16/5, Vastag Gyula 25/8, Szőregi 14/4, Nagy Antal 15/3. A többiek: Szoyka Kornél 14, Tombácz Imre 11/1, Molnár 9/1, Baróti Lajos 4, Varga István 3, Albert József 1, Kurilla 1, Láng 1

TÖREKVÉS:

Hortobágyi (Hermann) Vilmos 10 – Farkas 23, Regős (Régner) I Ferenc 21 – Szűcs 25/1, Görög 14, Dezső 24 – Nemes (Michalkovszky) István 22/4, Keszei (Kessler) I József 22, Regős (Régner) II Béla 18/5, Dóri 21/10, Sós 16/2. A többiek: Gere 12/1, Szebenyi (k) 9, Keszei (Kessler) II László 9/4, Ferenczy 6/2, Kiss Mihály (k) 6, Virág 4/6, Bátori 3, Béky 3/1, Gregor 3, Marosi Lajos 3/3, Pócs (Posch) 3/1, Bán 2, Bregovits 1, Kamarás (k) 1, Seres 1, Szentmártoni 1, Varga 1

ÚJPEST:

Hóri (Horn) György 25 – Futó Gyula 19, Sternberg László 25 – Seres Gyula 25, Szűcs György 25, Szalay Antal 22 – Pusztai (Pachert) Ferenc 21/8, Vincze III Jenő 25/17, Kállai (Klauber) Lipót 24/22, Balogh István 20/8, Kocsis Géza 22/23. A többiek: Joós Péter 9, Barna Sándor 8/3, Tamássy István 3/1, Janda (Friedmann) Sándor 2/1

Az élvonal újoncai

Budafok Football Club

Alapítási ideje: 1932

Megszűnt: 1939

Színe: piros-kék (vagy piros-fehér)

Idényei száma a magyar élvonalban: 4 (1935–1939)

Sikerei: –

Salgótarjáni Bányatelepi Torna Club

Alapítási ideje: 1920. május 13.

Színe: fekete-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 37 (1935–1936, 1940–1946, 1947–1963, 1965–1977, 1978–1980)

Sikerei: Magyar (Népköztársasági) Kupa-döntős (1941, 1943, 1958, 1967), országos amatőrbajnok (1933, 1935), a Corinthián-díj győztese (1935, 1936)

Az 1935–1936. évi profi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Hungária FC	26	22	4	–	87:21	48
2. Újpest FC	26	19	5	2	86:29	43
3. Ferencváros	26	19	1	6	103:46	39
4. Phöbus FC	26	16	3	7	76:50	35
5. Kispesti AC	26	12	5	9	60:56	29
6. Bocskai FC	26	9	6	11	55:51	24
7. Szeged SC	26	9	5	12	35:52	23
8. III. ker. FC	26	10	3	13	38:57	23
9. Budai 11	26	9	4	13	43:53	22
10. Budafok FC	26	8	5	13	57:73	21
11. Erzsébet-Soroksár	26	7	6	13	52:71	20
12. Törekvés SC	26	6	3	17	40:86	15
13. Salgótarjáni BTC	26	4	5	17	39:84	13
14. Attila FC*	26	1	7	18	31:73	7

* A miskolci Attila FC-től két büntetőpont levonva.

II. osztály

1. Nemzeti SC	26	24	1	1	142:22	49
2. Somogy	26	18	1	7	66:48	37
3. Csepel FC	26	16	4	6	83:49	36
4. VAC FC	26	14	4	8	60:45	32
5. Alba Regia	26	13	5	8	82:71	31
6. Szürketaxi	26	12	4	10	67:55	28
7. Drogisták	26	9	9	8	58:69	27
8. Vasas FC	26	11	5	10	63:83	27
9. Erzsébet	26	7	9	10	52:54	23
10. Nagytétény	26	8	4	14	44:80	20
11. Millenáris	26	6	2	18	40:102	14
12. Lóden	26	5	3	18	37:93	13
13. Váci Reménység	26	3	6	17	37:85	12
14. Zuglói*	26	6	3	17	52:27	15

* visszalépett

A Magyar Kupát nem írták ki.

Gólkirály:

Sárosi György (Ferencváros) 36 góllal

A Szürketaxi a második vonalban „autózott”

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1. Hungária	X	2:2	3:2	2:0	8:0	7:0	1:0	0:0	2:1	2:1	5:0	1:0	4:0	4:0
2. Újpest	1:5	X	3:2	2:2	1:1	0:0	3:2	9:1	2:0	4:1	6:0	6:1	10:0	4:0
3. Ferencváros	2:3	1:4	X	3:1	4:1	6:3	3:2	0:2	4:0	10:3	10:3	2:0	5:3	1:1
4. Phöbus	2:6	1:1	2:0	X	3:3	3:4	2:0	3:2	1:2	5:1	4:5	3:2	2:1	2:1
5. Kispest	0:1	2:4	3:6	0:1	X	1:1	3:1	0:1	3:1	4:1	2:1	5:2	1:1	2:2
6. Bocskai	1:2	0:7	0:2	1:2	4:1	X	0:1	2:3	6:0	0:0	2:2	2:3	3:3	2:0
7. Szeged	0:1	2:7	0:2	2:3	1:2	1:1	X	1:0	1:0	2:2	1:1	1:1	3:1	4:2
8. III. ker. FC	0:6	0:2	1:5	2:5	0:2	2:0	1:4	X	2:1	1:1	0:2	0:2	2:0	6:1
9. Budai 11	2:2	3:0	1:3	1:7	4:2	1:0	3:0	0:1	X	0:1	0:1	4:2	4:3	5:1
10. Budafok	3:3	1:2	1:6	3:2	4:6	2:4	1:2	4:3	0:2	X	2:4	8:0	4:1	2:1
11. Er-So	2:3	1:2	2:5	4:6	2:3	1:3	0:1	2:2	2:1	0:2	X	3:0	3:4	3:3
12. Törekvés	0:3	1:3	1:8	0:7	0:4	0:8	7:1	0:2	2:2	5:4	1:1	X	1:2	3:1
13. Sal. BTC	2:3	0:5	2:6	2:3	1:6	1:3	0:0	3:1	2:2	1:2	1:5	2:4	X	0:0
14. Attila	0:4	j. n.	1:5	0:4	1:3	0:5	1:2	2:3	3:3	3:3	2:2	3:2	2:3	X

j. n.: Az Újpest az Attila ki nem állása miatt játék nélkül győzött.

„A nyugati futballkultúra diadala”

Az új rend az amatőr bajnokság lefokozásával, s egyben az amatőrfutball felértékelődésével járt. Ellentmondás? Az, de feloldható. Miután a legjobb, feljutásra jogosult budapesti amatőr-csapat (Törekvés), valamint az országos vidékbajnokság győztese (Salgótarjáni BTC) a Nemzeti Bajnokságban szerepelt, az amatőrök küzdelmei immár szervezetileg is másodosztályúvá minősítették. A kiírás 1935-től rögzítette, hogy a BLSZ legjobbja, valamint az országos vidékbajnokság két döntőse feljuthat a Nemzeti Bajnokságba. Ugyan ismét az UTE bizonyult a legjobb amatőr csapatnak a BLSZ berkein belül, ám a lila-fehérek nem léphettek feljebb, mivel profi alakulatuk már az NB-ben szerepelt. Nem volt hát jelentősége a Bíró- és a Pártos-csoport győztese közötti döntőnek, az Elektromos a veresége ellenére feljutott.

Vidéken a KEAC őrizte trónját, ugyanakkor a Debreceni KASE és a Nagykanizsai ZTE története legnagyobb sikerét érte el. Régi fényében tündökölt a Diósgyőr-VTK. Nagyon szoros csatában, de megnyerte alszövetsége bajnokságát két vasutascsapat, a Szolnoki MÁV és a Szombathelyi MÁV. Az országos bajnokságban a legnagyobb vita a diósgyőri DVTK–Szombathelyi MÁV mérkőzést követte, amelyet Barna játékvezető a 84. percben lefűjt, miután a nézők a pályára tödultak. A bíró órákon keresztül vesztelt az öltözőjében, míg rendőri kísérettel bár, de végre elhagyhatta a sporttelepet, majd a várost. A döntőt óriási, négyezres közönség látta Szombathelyen, és a helyi vasutasok megérdemelten nyertek. A mérkőzés utáni nyilatkozatok is ezt tükrözték – főleg Detre Gyula, a bajnok szakosztályvezetőjének véleménye: „A nyugati futballkultúra diadala volt ez a mérkőzés.”

A Corinthián-díj fináléját két salgótarjáni csapat vívta. A jóval esélyesebb bányászok csak nehezen nyertek a 26. percben tizenegyest rontó SSE ellen. (Korom büntetőjét Géczy kivédte.) Jancsi sérülése miatt csak statisztált az első félidő közepétől, Rigót a játékvezető a második félidő elején kiállította.

A nagyválogatott 1936 áprilisában Dél-Magyarország (csíkosban) válogatottjával mérkőzött

Az amatőrválogatott szinte egész évben az olimpiára készült, edzőtáborokkal, a TF-re be-
költözve, rengeteg edzőmérkőzéssel. Három, országok közötti mérkőzést játszott a gárda az
idényben, a franciáktól 2:1-re, az olaszoktól 2:0-ra, míg az osztrákoktól (Budapesten) 3:2-re
kapott ki.

BLASZ, amatőr I. osztály. Bíró-csoport: 1. UTE 35, 2. BSKRT 33, 3. Postás 31, 4. Tu-
rul TE 30, 5. Magyar Pamutipari SC 27, 6. Herminamezei AC 23, 7. Zuglói SE 23, 8. Testvériség
22, 9. Újpest-Rákospalotai AK 19, 10. Budapesti Labdarúgó Kör 19, 11. Budapesti Vasutas SC
19, 12. Pénzügyi Tisztviselők Budagyöngye SC 17, 13. Terézvárosi LK 14. **Pártos-csoport:** 1.
Elektromos MTE 35, 2. FTC 34, 3. BTC 31, 4. MTK 30, 5. Szentlőrinci FC 28, 6. MÁVAG 27, 7.
Wekerletelepi SC 27, 8. Budafoki MTE 27, 9. MAFC 24, 10. Erzsébeti MTK 23, 11. Ferencvárosi
Vasutas SK 12, 12. „33” FC 9, 13. Kőbányai AC 5. Osztálydöntő: UTE–Elektromos MTE 3:3, 4:3

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai csoport: 1. Csabai AK 42, 2.
Mezőkovácsházi TE 36, 3. Mezőtúri AFC 36, 4. Gyulai AC 31, 5. Békéscsabai MÁV 29, 6.
Mezőberényi Textil 26, 7. Gyulai TE 24, 8. Tótkomlói TC 24, 9. Orosházi TK 22, 10. Szarvasi
Turul 22, 11. Békéscsabai Törekvés 20, 12. Eleki TC 20, 13. Békési TE 18, 14. Sarkadi Cukorgyá-
ri ASC 14. **Szegedi csoport:** 1. Kitartás Egyetemi AC 40, 2. Kecskeméti AC 36, 3. Makói AK 34,

Zsengellér joghallgató két gólja vb-aranyat ért

1935 augusztusában Budapesten rendezték a főiskolai világbajnokságot, amelynek futballtornáját
Magyarország nyerte meg. A Fábán Pál szövetségi kapitány által irányított gárda a letteket, az angolo-
kat és végül a németeket verte meg remek játékkal. A csapat kiemelkedően legjobb játékosa – noha a né-
metek ellen elrontott egy tizenegyes – a Salgótarjáni BTC ifjú tehetsége, a miskolci jogakadémia hallga-
tójaként meghívást kapott Zsengellér Gyula volt. A későbbi világbajnoki ezüstérmes, világklasszis csa-
tár lőtte mindkét gólt a döntő mérkőzésen is. Tagja volt az együttesnek a későbbi legendás edző, Baróti
Lajos is. Megjegyzendő, hogy mind az angolok, mind a németek elleni találkozót 5000 néző látta az Üllő-
i úti pályán. Köztük Jules Rimet, a FIFA elnöke a francia testnevelésügyi minisztérium képviseletében.

Főiskolai világbajnokság, utolsó mérkőzés

Magyarország–Németország 2:1 (0:0)

1935. augusztus 17., Budapest, Üllői út, 5000 néző. Jv.: Kohányi (ma-
gyar)

Magyarország: Goda – Kovács I, Tóth dr. – Balázs, Baróti, Halas – Gonda,
Tóth II, Zsengellér, Varga, Baranyai

Németország: Bonk – H. Vogel, Simon – Braun, T. Vogel, Böhme –
Parnemann, Salachowsky, Richter, Lindemann, Prysock

Gólszerző: Zsengellér (47., 88.), Lindemann (71.)

Kiállítva: Salachowsky (87.)

1936 júniusában a DVTK 2:2-re végzett a Bocskaival (világos mezben)

4. Szegedi VSE 33, 5. Hódmezővásárhelyi TVE 28, 6. Szegedi AK 28, 7. Móraváros 24, 8. Szegedi TK 23, 9. Kiskunfélegyházi TK 23, 10. Hódmezővásárhelyi MTE 22, 11. Makói TK 21, 12. Szentesi MÁV 19, 13. Szentesi TE 19, 14. Kiskunfélegyházi Reménység VSE 14. **Alsövetségi döntő:** KEAC–Csabai AK 5:1, 3:0

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport. 1. Bajai SE (A teljes tabella nem ismert.) **Pécsi csoport:** 1. Nagykanizsai Zrínyi TE 32, 2. Pécsi VSK 30, 3. Simontornyai BTC 29, 4. Nagykanizsai TE 29, 5. Pécsi EAC 26, 6. DVAC (Pécs) 23, 7. Kaposvári Rákóczi AC 21, 8. Nagymányoki SE 19, 9. Tolnavármegyei SE (Szekszárd) 18, 10. Pécsi Bőrgyári TC 16, 11. Kaposvári Turul SE 15, 12. VOGÉ (Dombóvár) 6. **Alsövetségi döntő:** Bajai SE–Nagykanizsai Zrínyi TE 1:2 (Baján), 2:10 (Nagykanizsán)

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Diósgyőr-VTK 29, 2. Salgótarjáni SE 26, 3. Pérecsi TK 21, 4. MOVE Egri SE 18, 5. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 17, 6. Miskolci VSC 15, 7. Sátoraljaújhegyi AC 15, 8. Diósgyőri AC 14, 9. Hatvani VSE 14, 10. Bánszállási TK 14.

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Debreceni KASE 40, 2. Debreceni VSC 38, 3. Nyíregyházi TVE 38, 4. Debreceni Villanygyári SE 33, 5. Nyíregyházi KISE 32, 6. Püspökladányi MÁV 29* (két büntetőpont levonva), 7. Debreceni Egyetemi AC 27* (két büntetőpont levonva), 8. Nyírbátori AFE 22, 9. Mátészalkai TK 20, 10. Debreceni Textil SC 20, 11. Nyíregyházi Vasutas SC 19, 12. Karcagi MOVE 19, 13. Berettyóújfalui SE 17, 14. Debreceni Dohánygyári SE 6

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Szolnoki MÁV 39, 2. Tokod-ÜSC 37, 3. Dorogi AC 28, 4. Rákoskeresztúri TE 26, 5. Váci SE 23, 6. Dunakeszi Magyarság 23, 7. BKSC (Pilisvörösvár) 18, 8. Szolnoki AK, 9. Rákosligei AC 16, 10. Ceglédi MOVE 15, 11. Sashalmi ASC 14, 12. Balassagyarmati TSE

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Szombathelyi MÁV 41, 2. Soproni FAC 41, 3. Tatabányai SC 37, 4. Soproni VSE 32, 5. ETO 30, 6. Szombathelyi SE 27, 7. MÁV Előre 28, 8. Komáromi FC 27, 9. Pápai Perutz 24, 10. DAC (Győr) 23, 11. Tatatóvárosi AC 18, 12. Zalaegerszegi TE 15, 13. Veszprémi TC 15, 14. Győri Textiles SC 6

Országos vidéki amatőrbajnokság.

Negyeddöntő (I. forduló): Szolnoki MÁV–KEAC 1:0 (Szolnokon), Debreceni KASE–NZTE 3:3 (Debrecenben, h. u.), 0:5 (Nagykanizsán)

Elődöntő (II. forduló): Szolnoki MÁV–Nagykanizsai Zrínyi TE 10:1, Diósgyőr-VTK–Szombathelyi MÁV 0:1 (Diósgyőrben, megsemmisítve) 2:3 (Győrben, hosszabbítás után)

Döntő:

Szombathelyi MÁV–Szolnoki MÁV 2:0 (1:0)

1936. július 5., Szombathely, 4000 néző. Jv.: Vass

Szombathelyi MÁV: Baumann – Iván, Borsodi – Bujtor I, Kiss, Kopfer – Szabó, Nagy, Bujtor II, Paár, Boda

Szolnoki MÁV: Bagi – Cselényi, Dracsó – Menekó, Kelemen, Bujáki – Renner, Kolláth II, Csabai, Sárkány, Horváth

Gólszerző: Nagy (8.), Boda (65.)

Corinthisán-díj

Salgótarjáni BTC–Salgótarjáni SE 1:0 (1:0)

1936. június 28., Salgótarján, 2500 néző. Jv.: Goldmann

SBTC: Géczy – Szabó I, Tátrai – Takács IV, Turán, Kecskés – Bátori, Koppányi, Farkas, Nyerkes, Havas.

SSE: Tóth – Malomhegyi, Vics – Jancsi, Györe, Misecska – Dancsák, Puskás, Ákos, Rigó, Kórom

Gólszerző: Havas (6.)

Kiállítva: Rigó (50.)

Ők tényleg csupán kedvtelésből futballoztak: a Somogyi SE labdarúgói és vezetői

„Nyerte bajnokság, holnap prémia. Éljen!”

A Hungária megvédte a bajnoki címét az 1936–1937-es idényben – a kék-fehérek ismétlésére először volt példa az amatorkorszak vége óta. A profizmus bevezetése óta a másik két nagy-
nak már sikerült egymást követő két évben is az élen végeznie: a Ferencvárosnak 1927-ben és 1928-ban, az Újpestnek 1930-ban és 1931-ben. A Hungária, természetesen beleértve az anyaklub, az MTK sikereit is, a tizennegyedik bajnoki aranyát szerezte meg, s ezzel ismét megelőzte a Ferencvárost.

A miértre a *Nemzeti Sport* is megpróbált választ találni. Azon a viszonylag egyszerű matematikai okon kívül, hogy hiába nyert meg a Fradi 20 mérkőzést is a 26-ból, egyébként ugyanany-

A hungáriás Bíró (középen) felborítja a fradista
Sárosit

nyit, mint kék-fehér vetélytársa, négyszer is kikapott, s ezért egy ponttal kevesebbet gyűjtött, mint a Hungária, kiemelte, hogy az előző években (is) alapvetően meghatározta a triász sorrendjét az egymás elleni eredmény. Ezúttal a Hungária öt, az Újpest négy, a Ferencváros pedig csak három pontot szerzett a hármas „mini bajnokságban”. Nyilván ez feleletet ad arra, miért előzte meg a továbbra is Spéci, azaz Schaffer Alfréd által dirigált Hungária a vetélytársakat, de arra nem, mi is történt valójában az idényben.

Ugyanis mind a három csapatnak támadtak nehézségei a szezonban. A Hungária az ősszel nehezen birkózott meg a kiváló középfedezet, a

másodvirágzását élő Turay József (immár leginkább használt beceneve szerint nem Sutyó, hanem Császár – micsoda különbség!) sérülés miatti kiválásával. Nélküle a Hungária kikapott Szegeden és Budafokon is, a későbbi nyolcadik és tizennegyedik helyezettől. Az első volt különben a kék-fehérek első bajnoki veresége Schaffer Alfréd irányításával, miközben nyertek egy bajnokságot. A hatodik fordulóban az Újpest is győzött (4:3) a Hungária körúton. Utána ellenben magára talált a gárda, egy ötös alatt meg sem állt az Elektromos (5:1), a Kispest (7:3), majd pedig a Haladás (5:0) ellen.

Az Újpestről már a szezon előtt azt mondták az ítések, hogy az előző években kiiregedett a csapata, s **Jánosi Bélának** új együtttest kell építenie. Sternberg László Franciaországba távozása után meg kellett oldani a balhátvédposzt kérdését (az edző a legegyszerűbb megoldást választotta, „előléptette” az addigi tartalékot, az évekkel azelőtt a Somogyból igazolt Joós Pétert), s be kellett építenie a két tehetséges csatárt, Zsengellér Gyulát és Tóth III Mátyást. Úgy számolt, hogy a fedezetsoron áll vagy bukik a csapat játéka: a Seres, Szűcs, Szalay trióból azonban a Potyszemnek becézett Szalay egy időre kiesett. Kétségtelen, hogy a gondok

1926
1927
1928
1929
mértékét csak felnagyította a rossz idénykezdet: a lila-fehérek az első fordulóban kaptak a Megyeri úton a Phöbustól, majd a következő körben – éppen a városi rivális Berliini utcai pályáján – elbuktak a Budai 11 ellen is. Még a legöregebb szurkolók sem emlékeztek arra, mikor kezdte az Újpest az idényt két vereséggel, szerzett gól nélkül. Egycsapásra magukra találtak aztán a csatárok, a kilencedik forduló után már 34-34 góllal állt a Ferencváros és az Újpest, a lila-fehérek addigra feljöttek a Fradi és a nagyszerűen kezdő Phöbus mögé a harmadik helyre.

1930
1931
1932
1933
1934
A Ferencváros hívei felettébb tartottak az idénykezdetől, miután 1936 augusztusában szinte az egész csapat anyagi követelésekkel állt elő, sőt Sárosi György, illetve az ő rábeszelésére Lázár Gyula, Kemény Tibor és Korányi Lajos leállt. Magyarul: sztrájkba lépett. A legrosszabbkor, mert Lyka Totó és Háda megsérült, majd az első bajnokin harcképtelenné vált Móri is. A Fradi ellenben tartalékosan is sorozatban nyerte a mérkőzéseit, a „lázasok” pedig hamarosan (Sárosit kivéve) egytől egyig játékra jelentkeztek. Az addigra már a szegedi egyetemen jogi diplomát szerzett Sárosi ügyében még a legfelsőbb sporthatóság, az OTT vezetői, valamint Dinyés Lajos, a Fradi-érzelmű országgyűlési képviselő is közbenjártak. Érdekes, hogy noha a szurkolók egy része által Doktor Gyurkának becézett kedvenc kifogástalan barátságban volt a paragrafusokkal, egy ideig az édesapja – szakmája szerint szabó – tárgyalt helyette. A csapat első számú csillaga végül aláírta a szerződését, visszatért –, de attól kezdve a Ferencváros hullatni kezdte a pontokat. Persze, aligha Sárosi volt az oka, hogy a 25 mérkőzésen 102 gólt szerző Ferencváros végül egy ponttal lemaradt a Hungária mögött a bajnokságban.

„Ne bántsatok soha engem, én a szidást nem érdemlem, nem tudok más lenni”

1936
1937
Nem voltak szent emberek a korszak futballistái. Szegeden Somogyit, Korányi III-t és Raffait is megbüntette a klubja, a „húsvéti kilengések” – könnyen kitalálható, hogy mértéktelen italfogyasztás miatt. A legsúlyosabb vétke Somogyinak lehetett, vele szemben azonnali szerződésbontást helyeztek kilátásba a vezetők. A fedezet ki is hagyott egy mérkőzést – aztán megbocsátottak neki.

1938
1939
1940
Hasonlóképpen járt Flóra György, a Nemzeti SC hátvédje. Klubja vele is szerződést bontott, mert a védő a Budafok elleni mérkőzés előtti éjszakát egy józsefvárosi kisvendéglőben töltötte. Nem először – emiatt már korábban többször is figyelmeztették a vezetők. A 30 éves játékos semmit sem tagadott, csak nem értette a szigorú büntetést. Ő ugyanis nem dorbézolt, hanem Woggenhuber Oszkár, a Ferencváros egyik vezérszurkolójának fülbemászó zongorajátékára dalokat énekelt a nagyérdeműnek. „Nem iszom, csak énekelek. Nekem ez jelenti a kikapcsolódást, ugyanis a futball mellett még dolgozom egy képfestő üzemben” – védekezett Flóra, aki aztán elénekelte: „Ne bántsatok soha engem, én a szidást nem érdemlem, nem tudok más lenni”. (Sportvilág 1937. április 14.)

1941
1942
1943
1944
Belátták ezt a Nemzeti SC-nél is. Flóra György ugyanis mindössze két mérkőzést hagyott ki, aztán újra elfoglalta a helyét a fekete-fehérek védelmében. Egyébként akadt még akkoriban nótás kedvű védő Közép-Európában: **Karl Sesta**, az FK Austria világhírű jobb hátvédje profi énekesnek számított, a Práterben lévő Varieté Leichtben lépett fel rendszeresen. Londonban lemezt adtak ki a dalaival.

A kilencedik forduló után különben a Hungária ötponthátrányban volt a listavezető Ferencvárossal szemben. Ha elveszítette volna a november hatodikai örökrangadót, búcsút mondhatott volna a bajnoki álmainak. Ám – noha csak az utolsó negyedórán biztosította be a győzelmet – 3:0-ra kiűtötte a zöld-fehéreket. A *Nemzeti Sport*-nak nyilatkozó vezetők mindkét oldalról egyetértettek abban, hogy nagy különbség volt a két csatársor között. Elég csak a két névsort egymás mellé írni: Sas, Wudi Müller, Kardos, Cseh Matyi és Titkos játszott a kék-fehéreknél, Táncos, Tátrai, Jászberényi, Toldi és Kemény amazoknál. A sportnapilap egyébként különösen négy Hungária-játékost ünnepelt a mérkőzés után: Dudás Jánost, Cseh II Lászlót, Sas Ferencet és a derbi első szakaszában még harmadik hátvédet játszó, aztán a hajrában a támadásépítésbe is bekapcsolódó Turay Józsefet. Sas lőtte az első gólt, utána a bécsi Wudi Müller duplázott. Érdekes, hogy vele kapcsolatban a *Nemzeti Sport* elsütötte a legrosszabb értékelést: „két remekbe szabott gólján kívül semmit sem mutatott”.

Alátámasztandó e találkozó fontosságát, hadd idézzük, hogy ezzel a győzelemmel a Hungária nagyszerű sorozatba kezdett. A következő hetekben mindössze egyetlen pontot veszített, s március közepére meg is előzte a zöld-fehéreket. A *Nemzeti Sport* úgy látta, hogy a Hungária megérdemelten lett bajnok, de az is kétségtelen, hogy nyugodtabb idénye volt, mint első számú riválisának. A kék-fehérek végig **Schaffer Spécivel** dolgoztak, a Fradit kénytelen volt otthagyni márciusban a megbetegedett Blum Zoltán, majd a helyére lépett Bródy Sándor szívrohamot kapott, s mindössze két mérkőzés után Sándor József váltotta. Vele már jól szerepelt a csapat, de addigra összeszedett néhány vereséget. A Hungária elleni kudarc után kikapott az Újpesttől is, majd a tavaszi folytatásban elvérzett a Phöbus ellen a Berliu utcában (2:3), majd az Elektromos ellen a Latorca utcában (1:2). Ennyi botlás nem fért bele. Egyébiránt a tavaszi csapatába (a *Nemzeti Sport* állította össze, a hét válogatottjában való szereplések száma alapján) öt hungárista mellé három zöld-fehér és három lila-fehér került, azt igazolva, hogy kiegyenlítették voltak az erőviszonyok: Szabó Antal – Tátrai Sándor, Bíró Sándor – Hámosi Frigyes László, Szűcs György, Dudás János – Kocsis Géza, Wudi Müller, Sárosi György dr., Zsengellér Gyula, Titkos Pál.

Érdemes kiemelni: a magyar élvonal történetében először zárt két csapat is száznál több szerzett góllal, viszont egyik sem lett bajnok! Az is igaz, hogy a hatalmas különbségek nem zárólag az Újpest vagy a Ferencváros csatárainak nagyszerűségéből, hanem az ellenfelek gyengélkedéséből is fakadtak. Az Erzsébet-Soroksár nem is tudta végigjátszani az idényt, visszalépett, igaz, addigra mind a két csapattól kapott egy ötöst. Az egész idényben vergődő III. kerület 90 kapott góllal zárt, a március 21-i, Újpest elleni 0:15 jelentette a Nemzeti Bajnokság addigi rekordját. A jobb sorsra érdemes Kispest a Fraditól két mérkőzésen 17 gólt kapott. A lila-fehérek a Budafoknak lőttek 180 perc alatt 17 gólt. A Hungária nem jutott el százig (no, azért a 95 szerzett gól sem volt éppen kevés), talán mert az idény elején gyengélkedett, s az idény végére is kicsit visszaesett. Brüll Alfréd elnök az utolsó forduló, a Kispest elleni győzelem után azt mondta a szurkolóknak: „Arra kérem Önöket, ne ítéljék el a csapatot, mert az utóbbi hetekben visszahanyatlott a formája. Gondoljanak arra, hogy a bajnokság közepén hosszú időszak volt, amikor a csapat nagyszerűen, bajnokcsapathoz méltóan játszott. Igaz, most a bajnokság végére

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

sokat veszített ebből a formából, azonban azt se felejtsek el, hogy október közepe óta egyetlen bajnoki vereséget sem szenvedett.”

A kis formahanyatlás ugyanakkor azt eredményezte, hogy az utolsó fordulóban a Hungária nem mehetett biztosra a 10. helyezett Kispest ellen. Ugyanakkor nagyon valószínű volt, hogy a Hungária úti előmérkőzésen a Ferencváros legyőzi a Haladást. Ám a szombathelyiek az 59. percben még 2:1-re vezettek. Az utolsó fél óra ellenben a Fradié volt: Sárosi vezérletével hat gólt is lőtt a csatársor, s 7:2-re nyert. Így aztán a Hungáriának meg kellett nyernie az utolsó találkozóját. Nem ment könnyen. Weisz Ágoston, a futballberkekben csak Áginak becézett intéző (hivatalos titulusa szerint igazgató) a második félidő huszadik percében mert csak először telefonálni a klubba, ahová a Hungária a bajnoki aranyérmet ünneplő lakomát lekötötte. „Lehet pucolni a krumplit!” – mondta Weisz a telefonba. Öt perccel később megerősítette: „Piríthatják a hagymát!” Az utolsó tíz perchez érve már szinte biztos volt a dolgában: „Szeletelhetik a húst!” Aztán amikor a 87. percben Cseh Matyi a végeredményt kialakítva belőtte a kék-fehérek utolsó gólját (3:1), Weisz Ági már ordított a készülékbe: „Lehet teríteni, mindjárt megyünk!”

Az étteremben Brüll elnök beszélt. Kiemelte, hogy október óta veretlenül menetelt a Hungária, de megemlítette, hogy a Ferencváros éppen olyan erős csapat, mint az övé, aztán átadta a szót Schaffer edzőnek, aki rögtön Sebesnek passzolta tovább a lehetőséget. Végül Spéci is mondott néhány keresetlen mondatot, amelyekben felidézte, hogy a Fradi legyőzése után azt ígérte, ha megnyerik a bajnokságot, szmokingban nagy beszédet mond – de sajnos kihízta az elegáns ruhát. Aztán elhangzott még egy-két köszöntő, majd a végén közkívánatra a bécsi jobb-összekötőt, Wudi Müllert hallgatták meg: „Mellyen tisztelt hölgyeknek és urak! Nyerte bajnokság, holnap prémia. Éljen!”

Néha tényleg egyszerű az élet.

Wudi Müller (Hungária) balja lövésre lendül

Profi premizálás

Schmidt József, a Nemzeti SC alelnöke (nem mellékesen pedig egy malom tulajdonosa) a Phöbus elleni bajnokira rápénz gyanánt természetbeni juttatás ajánlott fel a csapat tagjainak és a Bercinek becézett szertárosnak. Megígérte, hogy siker esetén a nők fejenként 30 kg lisztet és 15 kg rizst, míg a nőtlenek 20 kg lisztet és 10 kg rizst kapnak jutalmul. (Nemzeti Sport 1936. szeptember 15.) Ilyen ösztönzés mellett aligha meglepő, hogy a fekete-fehérek idegenben, a Berlin utcában fektették két vállra a kék-sárgákat. A találkozó egyetlen gólját Kisalagi rúgta. Nem tudjuk, nő volt-e a találat megszerzésekor, és hogy szerette-e egyáltalán a rizst...

A májusi eső nem ért aranyat

Hol nagyon jól, hol nagyon rosszul játszott a válogatott az 1936–1937-es idényben. Az osztrákok ellen pozitív mérleggel zárt (igaz, csak Budapesten játszott a „sógorokkal”), ugyanakkor a szintén az európai elithez tartozó angoloktól és olaszoktól kikapott. A legszebb eredményt a kiütéses bázeli győzelem jelentette.

A szeptemberi, osztrákok elleni Európa Kupa-találkozón a magyar válogatott elsősorban Toldi Géza remek j átékanak köszönhetően győzte le a kiváló erőkből álló osztrák csapatot. Pedig a Ferencváros belsőcsatára 0:1-nél még ki is hagyott egy tizenegyeset! Szerencsére jóvátette a hibát, és a magyar válogatott még a szünet előtt fordított. A Szabó – Polgár, Fekete – Seres, Szűcs, Lázár – Sas, Vincze III, Cseh II, Toldi, Titkos összeállítású, tehát Turayt és Sárosit is nélkülöző együttes végül 5:3-ra nyert. A mesterhármast elérő Toldin kívül Cseh II (fejesből!) és Titkos szerzett még gólt a mieink közül. Mindent elmond az osztrákok játékeréjéről, hogy találataikat a két világlklasszis, Sindelar (2) és Binder érte el.

A Bukarestben 2:1-re győztes magyar válogatott

Egy héttel később 2:1-re győzött Bukarestben a magyar válogatott. A mérkőzést a belga Langenus, az 1930-as világbajnoki döntő játékvezetője dirigálta, a hazaiaknál a bal-szárnyat két magyar játékos, a Hagi rekorddöntéséig a román gólcúcsot tartó, brassói – karrierje csúcspontján a Nagyváradi AC-ban tündöklő – Bodola Gyula és a pályafutása végén, 33 évesen a magyar második ligában, a Törekvésben is szere-

pelt, egyébként temesvári Dobay István alkotta. Ismét Toldi Géza döntött: Silviu Bindea vezető gólja után a második félidőben Lázár Gyula egyenlített, majd Toldi lőtte (18 méteres ágyúzással) a győztes gólt. A Pálinkás – Polgár, Fekete – Seres, Szűcs, Lázár – Sas, Vincze III, Cseh II, Toldi, Titkos tizenegy megérdemelt győzelmet aratott.

Két hét múlva ismét válogatott találkozót rendeztek, az egyre erősebb csehszlovákok fogadták Prágában a magyarokat. Akkor már kilenc éve nem kapott ki tőlük a válogatottunk, pedig közben játszottunk tizenegy mérkőzést, s az északi szomszéd 1934-ben világbajnoki ezüstérmet nyert. 1936. október 18-án alaposan törlesztett a csehszlovák válogatott, 5:2-re nyert. Mentségünk akadt. Valójában tartalékosan álltunk ki, a kor alapemberei közül Szabó vagy Háda, valamint Korányi, Bíró, Szalay, Vincze III, s az éppen klubjában „sztrájkoló” Sárosi György sem játszott. Ráadásul nem volt olyan nagy a különbség a két csapat között, mint amilyet az eredmény sejtet: Titkos szerezte az első gólt, Toldi a 33. percben 2:2-re alakította az állást, s a 79. percgig nem is született újabb gól. Az utolsó 11 percben aztán a csehszlovákok „meg-

szórták” a Pálinkás – Polgár, Fekete – Seres, Szűcs, Lázár – Sas, Cseh II, Kállai, Toldi, Titkos összeállítású tizenegyünket. A meccs után a magyarok többsége elismerte a hazaiak győzelmének jogosságát, de szidta a két partjelzőt, emlegetve, hogy a házigazdák két gólja is lestről esett. Dr. Dietz Károly szövetségi kapitány szerint Seres és Fekete volt a magyar válogatott két gyenge pontja, sem a Phöbus balhátvédje, sem az Újpest jobbfekezete nem került be többé a nemzeti tizenegybe. A *Nemzeti Sport* első oldala főcímben közölte, rendőr-testőrség védelme alatt távozott a Sparta-pályáról a magyar csapat.

December 2-án – története során először – Londonban vendégszerepelt a magyar válogatott. Az angolok nagyon készültek, nem felejtették el, hogy két és fél évvel korábban kikaptak Budapesten. Hiába remélték annak alapján elődeink közül sokan, hogy már nincs akkora különbség a két csapat között – volt. Legalábbis, ami az eredményt illeti. A játékban ugyanis egyáltalán nem volt érezhető, hogy a háromoroszlánosok ennyivel erősebbek lennének. A korabeli beszámolók szerint technikailag nem maradt el a magyar tizenegy a házigazdáktól, ám azok erőnléti fölénye szembetűnő volt. A Szabó – Vágó, Bíró – Lázár, Sárosi, Dudás – Sas, Vincze III, Cseh II, Zsengellér, Titkos összetételű tizenegyből ugyan hiányoztak olyan „ászok”, mint Turay vagy Korányi, de a többiek nagyon kitettek magukért. Különösen az a két játékos, akiket aztán Dietz mellőzött másfél évvel később, a franciaországi világbajnokságon: Dudás és Cseh II. A magyar gólokat Cseh II László (0:1-nél) és Vincze III Jenő (1:3-nál) szerezte. A Highburyben az angolok legjobbját a kor ünnepelt centere, a tankszerű Ted Drake volt, aki három gólt is lőtt Szabó Antalnak.

Négy nappal később dublini győzelemmel vigasztalódott a magyar együttes. Dietz Károly dr. kicsit „felforgatta” a csapatot, az egyik lényeges változás az volt, hogy Sárosi Györgyöt a középfedezet posztjáról előreküldte középcsatárnak. Pálinkás kezdett a kapuban, Bíró Polgár váltotta, kimaradt Sas, Lázár és Zsengellér is, játszott ellenben Turay, Szűcs és Toldi. A Pálinkás – Polgár, Vágó – Turay, Szűcs, Dudás – Cseh II, Vincze III, Sárosi dr., Toldi, Titkos tizenegy kezdett. A házigazdák Fallon révén előnybe kerültek, de a játékrész hajrájában két perc alatt két magyar gól esett: előbb Titkos, majd Cseh II vette be Foley kapuját. A 48. percben Toldi eszes találatával már kétgólos előnybe került a magyar válogatott, az írek a 72. percben büntetőből szépítettek. Azt a gólt egyébként már Szabó kapta, aki a 66. percben beállt Pálinkás helyére.

Az Angliába készülő magyar válogatott. Áll (balról): Szabó, Zsengellér, Polgár, Pálinkás, Szűcs Gy., Sárosi dr., Bíró, Sas, Titkos, Vágó. Elöl: Vincze III, Turay, Dudás, Cseh II, Lázár

1937. április 11-én Svájc-Magyarország 1:5 (Bázel). Állnak (balról): Jánosi Béla szövetségi edző, dr. Dietz Károly szövetségi kapitány, Szűcs György, Futó Gyula, Titkos Pál, Bíró Sándor, Szalay Antal, Kállai Lipót, Szabó Antal, Háda József (tartálékkapus). Elöl: Kocsis Géza, Dudás János, dr. Sárosi György, Zsengellér Gyula

Az 1937-es válogatott mérkőzések sorozata gyönyörű győzelemmel kezdődött: 5:1-re nyert a csapat a svájciak elleni Európa Kupa-találkozón. E meccset is a belga John Langenus vezette. A nagy különbséghez hozzájárult, hogy Gobet sérülése miatt a 26. perctől a házigazdák tíz emberrel játszottak. A Szabó – Futó, Bíró – Szalay, Szűcs, Dudás – Kocsis, Kállai, Sárosi dr., Zsengellér, Titkos összeállítású magyar csapat megtörte a jeget: 1929 óta először nyert Svájcban. Különösen a mindössze a második válogatott mérkőzésén szereplő Zsengellér Gyula tett ki magáért: mesterhármast szerzett. Érdekes, hogy ennek ellenére a *Nemzeti Sport* értékelése szerint Szűcs György, az újonc Kocsis Géza és a rutinos Futó Gyula, azaz három újpesti klubtársa is jobban játszott nála. A sportlap szerint Zsengellér „szemfüles” volt és kihasználta, hogy Sárosi doktort nagyon őrzik. A további két gól Sárosi György dr. és Dudás János nevéhez fűződött, a svájciak becsületgólját Georges Aeby lőtte.

Következett az olaszok elleni, immár szokásos idegenbeli vereség. 1928-tól ez volt a két csapat hatodik találkozója Itáliában, ezek közül – a milánói döntetlen kivételével – mindegyiket megnyerte a Squadra Azzurra. A Szabó – Futó, Korányi – Szalay, Szűcs, Polgár – Kocsis, Kállai, Sárosi dr, Toldi, Titkos összeállítású gárda mindkét félidőben kapott egy-egy gólt. Előbb a 33. percben Colaussi, majd a 81. percben Frossi vette be Szabó Tóni kapuját. Vittorio Pozzo kémezesei sem remekeltek, de a magyar támadósor egész egyszerűen pocskék napot fogott ki.

Május elején Dietz Károly szövetségi kapitány a Szabó – Vágó, Korányi – Palotás, Turay, Lázár – Sas, Cseh II, Teleki, Zsengellér, Titkos tizenegyet küldte pályára a jugoszlávok ellen a Hungária úton, a második félidőben a Bocskai középcsatára helyett Toldi Géza játszott. Az ellenfél akkoriban az európai középmezőnyhöz tartozott, igaz, nem sokkal korábban elért egy figyelemre méltó eredményt, 9:3-ra megverte a lengyeleket. A Kékek (Plavi) együttese a bajnokságot, a zágrábi Gradjanskira épült, amelynek edzője a korábbi magyar válogatott fedezet, a későbbi kiváló és sikeres tréner, Bukovi Márton volt. Bukovi, ellentétben például egy másik, a balkáni országban dolgozó edzővel, Obitz Gáborral, a meccs előtt figyelmeztetett arra, hogy „nem lesz

séta” a mérkőzés. Valóban nem lett az, Lesnik az első félidő végén szerzett gólját éppen csak ki tudta egyenlíteni Cseh II. Jellemző, hogy a magyar csapatból mindössze Korányi Lajos és a csekeként beállt Toldi Géza nyújtott jó teljesítményt.

Két héttel később az osztrákok elleni, Üllői úti találkozót zárta le a válogatott idényét. Dietz Károly egyetlen meglepetéssel szolgált az összeállítást illetően, az újpestieket és a hungáriásokat (fura ma már az akkori szóhasználat: hungaristákat) mellőzve, a Ferencváros jobbfedezetét, az újonc Hátori Frigyes Lászlót választotta. Nemcsak a fedezet-, hanem a csatársorból is hiányoztak az újpestiek: nem lépett pályára Vincze III Jenő és Zsengellér Gyula sem. Az összeállítás: Szabó – Vágó, Korányi – Hátori, Turay, Lázár – Sas, Sárosi dr., Cseh II, Toldi, Titkos. A mérkőzés kiegyenlített küzdelmet és igazságos döntetlent hozott. Sas Ferenc szerezte meg a vezetést a második percben, Hans Pesser, a Rapid csatára azonban, még az első félidőben, két góljával fordított. A hajrában Cseh Matyi mentette döntetlenre a találkozót. A napisajtó különösen Szabó kapus és Vágó nyakába varrta, hogy elmaradt a győzelem, kiemelve, hogy a vendégek első gólja Tóni kezei és lábai között ment be. Ekkora potyagólt szegény Zsák Karsci spanyolok elleni lepkéje óta senki sem kapott... A találkozó napján egyébként hihetetlen mennyiségű eső zúdult a fővárosra, még az is kétséges volt, le lehet-e játszani a meccset.

1936. szept. 27.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	5:3 (3:2)	Európa Kupa	Toldi 3, Cseh II, Titkos
1936. okt. 4.	Bukarest	ROMÁNIA	2:1 (0:1)		Lázár, Toldi
1936. okt. 18.	Prága	CSEHSZL.	2:5 (2:2)	Európa Kupa	Titkos, Toldi
1936. dec. 2.	London	ANGLIA	2:6 (1:3)		Cseh II, Vincze III
1936. dec. 6.	Dublin	ÍRORSZÁG	3:2 (2:1)		Titkos, Cseh II, Toldi
1937. ápr. 11.	Bázel	SVÁJC	5:1 (2:0)	Európa Kupa	Sárosi, Zsengellér 3, Dudás
1937. ápr. 25.	Torino	OLASZO.	0:2 (0:1)	Európa Kupa	
1937. máj. 9.	Bp., Hung. út	JUGOSZL.	1:1 (0:1)		Cseh II
1937. máj. 23.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	2:2 (1:2)		Sas, Cseh II

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

9 mérkőzésen: Titkos Pál (Hungária)

7 mérkőzésen: Cseh II László (Hungária), Szabó Antal (Hungária), Toldi Géza (Ferencváros)

6 mérkőzésen: Lázár Gyula (Ferencváros), Sas Ferenc (Hungária), Szűcs György (Újpest)

5 mérkőzésen: Polgár Gyula (Ferencváros), Sárosi György dr. (Ferencváros)

4 mérkőzésen: Vágó József (Bocskai), Vincze III Jenő (Újpest)

3 mérkőzésen: Dudás János (Hungária), Fekete Jenő (Phöbus), Kállai Lipót (Újpest), Korányi Lajos (Ferencváros), Pálincás József (Szeged FC), Seres Gyula (Újpest), Turay József (Hungária), Zsengellér Gyula (Újpest)

2 mérkőzésen: Bíró Sándor (Hungária), Futó Gyula (Újpest), Kocsis Géza (Újpest), Szalay Antal (Újpest)

1 mérkőzésen: Hátori Frigyes László (Ferencváros), Palotás István (Bocskai), Teleki Pál (Bocskai)

Négy magyar Közép-Európa válogatottjában

Sas bizonyult a gálamérkőzés legjobbjának

Az amszterdami Olimpiai Napok ünnepség részeként került sor 1937. június 20-án a Közép-Európa és a Nyugat-Európa válogatottja közötti mérkőzésre. Ez volt az első alkalom, hogy a kontinens két részének válogatottja egy gárameccsen találkozott. A mi régiónk csapata 3:1-re nyert, három, egy esztendő múlva a világbajnoki ezüstéremig menetelő ász, Lázár Gyula, Sas Ferenc és Sárosi György dr. is játszott, mi több, a Hungária jobbszélsője a maga két góljával a mezőny legeredményesebb futballistájaként tündökölt. Nem volt neki szokatlan Közép-Európa válogatottjának kék-fehér meze...

Bevetésre kész volt Cseh II László is (miként a cseh Klenovec és az osztrák Hahnemann), de nem kapott szerepet. A „mi” válogatottunkat egyébként az olasz Vittorio Pozzo, az ellenfélét a német dr. Otto Nerz vezette. Az egyik csapatkapitány Sárosi György, a másik Hans Jakob volt.

Közép-Európa-Nyugat-Európa 3:1 (1:0)

1937. június 20., Amszterdam, Olimpiai Stadion, 60 000 néző. Jv.: Jewell (angol)

Közép-Európa: Olivieri (olasz) – Sesta (osztrák), Schmaus (osztrák), majd Rava (olasz) a 36. perctől – Serantoni (olasz), Andreolo (olasz), Lázár (magyar) – Sas (magyar), Meazza (olasz), Piola (olasz), Sárosi dr. (magyar), Nejedlý (cseh)

Nyugat-Európa: Jakob (német) – Paverick (belga), majd Joacim (belga) a 66. perctől, Caldenhove (holland) – Kitzinger (német), Goldbrunner (német), Delfour (francia) – Lehner (német), Braine (belga), Bakhuijs (holland), Smit (holland), Van den Eynde (belga)

Gólszerzők: Sas (17., 48.), Nejedlý (75.), Bakhuijs (87.)

Közép-Európa válogatottja. A játékosok (balról): Sárosi dr., Serantoni, Meazza, Olivieri, Schmaus, Piola, Sas, Lázár, Sesta, Andreolo, Nejedlý, Cseh, Hahnemann, Rava, Klenovec

A Phöbus a párizsi világkiállításon

A bajnok Hungária az idény felénél Máltán vészelt át a tél egy részét. Futballal. A szigeten nyolccsapatos tornát rendeztek, a kék-fehérek minden mérkőzésüket megnyerték, a legértékesebb skalpot a bécsi Rapid elleni 2:1 eredményezte. (A többi, zömében helyi klub nem képviselt hasonló nívót.) Még nagyobb tett volt az odafelé vezető úton a Franciaországban élcsapatnak számító Lille Olympique 7:0-s legyőzése!

Már nem ment ilyen jól Schaffer Alfréd együttesének a bécsi húsvéti tornán, amelyen a Rapidtól (2:3) és az Austriától (1:4) is kikapott. A Ferencváros ellenben megmentette a magyar futball becsületét, két remek győzelemmel (a zöld-fehérek ellen 4:2, a lila-fehérekkel szemben 7:2) elhódította a serleget. E két találkozón a betegsége miatt szabadságolt Blum Zoltán távozása után beugró, de két mérkőzés után szívrohama után lemondani kényszerülő Bródy Sándor helyett a klub korábbi fedezete, Sándor József irányította a Fradit. Előre szolt: segít, átveszi a csapatot, de nagyon elfoglalt, a gyárban sokat kell dolgoznia. Ergo: nem a futballból élt addig, s a civil állását nem adta fel a legnépszerűbb gárda szakvezetői posztjáért sem. Fura edzői pálya maradt az övé: mindössze 18 mérkőzésen vezette a csapatot, ám ebbe belefért a húsvéti torna megnyerése, s aztán a KK-elődöntőjébe jutás! (Az új idényben már Rauchmaul Emil került trénerként a csapat élére.)

A Ferencváros egyébként romániai portyával kezdte az idényt, a Venust és a CFR-t megverte, a Ripensiától kikapott. A télen, karácsony előtt Bázelen nyert 4:2-re az FCB ellen, majd elutazott Portugáliába, ahol legyőzte a Belenenset (2:0), kikapott a Sportingtól (0:2), majd ízekre szedte az FC Portót (8:2). A túra zárásaként Lisszabon válogatottja 8:2-re kiütötte a Fradit, s ez a vereség itthon óriási botrányt okozott. Még hetekkel később is vizsgálták, mi is történt valójában. Tavasszal – a már említett húsvéti meccseken kívül – egy komolyabb játékerőt képviselő külföldi csapattal játszott barátságos mérkőzést a Ferencváros, 4:3-ra kikapott Belgrádban a Jugoszlavijától.

A bukaresti Juventus. A bal szélén Bodola Gyula áll, a középső sor bal szélén Jánosi Béla edző ül

A Hungária májusban angol csapatot győzött le, 4:3-ra megverte az ottani második vonal akkori bajnokát, a Leicester Cityt. Ugyanakkor június végén a zágrábi HASK nagyon (5:0) lelépte a nem túl lelkes magyar bajnokot. Schaffer Alfréd később azt hozta fel mentségül, hogy szokatlanok voltak a körülmények az első villanyfényes mérkőzését játszó Hungáriának.

Az Újpest sikeres marokkói túrán járt 1937 első napjaiban, húsvétkor pedig tornát nyert Antwerpenben, a helyi Beerschot és az akkor a német élcsepatokek közé tartozó Wormatia előtt. Még egy találkozó kiemelendő a lila-fehérek nemzetközi mérkőzéseik sorából: pünkösdkor a csapat Bukarestben 4:0-ra lelépte az ottani Rapidot. „Az Újpesttől olyan játékot láthattunk, amelyet itt még láttak Bukarestben” – lelkesedett Avar István, a lila-fehérek korábbi, a vasutas gárda akkori játékosa. Konrád Kálmán volt egyébként a klub edzője, s játszott a csapatában Barátgy Gyula is. Akadt még néhány figyelemre méltó eredmény pünkösdkor: a Haladás például 6:2-re megverte Szombathelyen a Daućikkal és Jávorrall felálló SK Bratislavát.

Túrázott a Bocskai is, és nem is keveset. Némi túlzással Királyhelmecktől Királyhelmeedig tartott az év, ahol augusztus 9-én 7:0-ra, június 20-án 5:2-re nyert. Közben játszott még negyedszáz mérkőzést, helyenként nem túl erős ellenfelekkel szemben. Ne legyünk azért igazságtalanok, a sorba belefért jugoszláv, francia, osztrák és lengyel élcsepatoek is. A legjobb eredmény a Sochaux elleni 2:2 Luxemburgban, vagy a bécsi Admira elleni, krakkói 2:0 volt, a legrosszabb a jugoszláv válogatott elleni, szinte érthetetlen 1:9. Igaz, ezen a meccsen játszottak a zágrábi Gradjanski ászai, ellentétben a néhány nappal korábbi találkozóval, amelyen a Budai 11 megverte 5:3-ra a jugoszláv válogatottat!

A fotó Nice–Bocskai meccs előtt készült. Balról: Teleki, Lövy, Vágó, Zamora, Palotás, Samitier, Opatá edző

A Phöbus áprilisban a román válogatott ellen játszott Bukarestben. Kikapott ugyan 2:1-re a két későbbi, nagyváradi magyar bajnokkal, Bodola Gyulával és Juhász Gusztávval felálló ellenfelétől, de játékával a helyiek körében általános elismerést aratott. Az újpesti kék-sárgáknak még csak nem is ez volt a „nagy dobása” a szezonban. Részt vettek 1937. május 30. és június 6. között a párizsi világiállítás tiszteletére rendezett Bajnokok Tornáján. (Korábban csupán egy hasonló tornát rendeztek, 1930-ban Genfben, azt az Újpest nyerte meg.) Igazság szerint a magyar résztvevő eredményssora volt az egyik legszerényebb, tudni kell azonban, hogy mellette az osztrák bajnoki második, s egyben KK-védő bécsi Austria, az olasz bajnok Bologna, a csehszlovák bajnok Slavia, a francia bajnok Olympique Marseille, az előző évi német kupagyőztes, a VfB Leipzig, a Francia Kupa-győztes, bajnoki második Sochaux, valamint az angol bajnokság 13. helyezettjeként a Chelsea indult. A Phöbus az első meccsen 2:1-re kikapott a későbbi harmadik Slaviától, ám a játékával igazolta, nemzetközi mércével mérve is számottevő csapattá érett. A trófeát különben a Bologna nyerte meg, a magyar Weisz Árpád irányításával.

Mind a négy elődöntős magyar edzővel rajtolt

Mamutmezőnnyel startolt az 1936–1937-es KK, először szerepeltek a svájciak. Négy jelentkezőjüket a további négy ország negyedik helyezettjével állították párba, így kapta a selejtezőben a magyar újonc, a Phöbus Winkler Csibi csapatát, a Young Fellowst. Nem volt egy súlycsoportban a két együttes, Zürichben 3:0-ra, a Berlini utcában 6:2-re nyertek Bányai Lajos tanítványai.

Az első fordulóban a Phöbus a kiváló erőkből álló Spartát kapta. A prágaiak egy potyagóllal, egy jogtalan tizenegyessel és egy szabálytalan góllal 5:2-re nyertek, de még a honfitárs újságírók is úgy vélték, nem biztos, hogy előnyük elég lesz a visszavágóra. Majdnem igazuk lett, de sajnos csak majdnem. A Phöbus 4:2-re nyert a Berlini utcában úgy, hogy Nejedlý az utolsó percben szerezte meg a vendégek továbbjutását jelentő második gólját.

A másik prágai sztárcsapat jutott a Ferencvárosnak az első fordulóban. Az első találkozón Sárosi György négy találatával a zöld-fehérek 5:2-re nyertek, így ünnepelték meg az új gyep-szőnyeget meg a stadionba való visszatérést. A visszavágón aztán az elején és a végén minden rosszul alakult. Az első és az utolsó tíz percben is kapott két gólt a Fradi, s kiesett. Pedig a meccs nagy részében nem játszott rosszul, még ha túlzó is volt Háda József, a kapus véleménye: „Nyolcvan percet támadtunk, és percek alatt elveszítettük a meccset.”

Az Újpest éppen fordított utat járt be. Előbb Torinóban 2:0-ra veszített a „bikákkal” szemben, majd a Megyeri úton 5:0-ra nyert. A Hungária bajnokcsapata csalódást keltett: a Hungária úton 2:0-ra kikapott a bécsi Viennától. A visszavágó még nagyobb bukást hozott, az osztrákok 5:1-re győztek. Schaffer Spéci, a Hungária mestere az öltözőben kifakadt: „Tönkreteszitek húszeves múltamat!”

Az első körből még két olasz csapat, az AS Roma (a Rapid ellen 6:4-es összesítéssel) és az Ambrosiana (a Židenice ellen 11:3), valamint a bécsi Austria (a Bologna ellen 5:2) és meglepetésre a cseh Prostějov (az Admira ellen 6:3) lépett még tovább.

A Közép-európai Kupa-győztes Austria Wien együttese

Éppen utóbbi jutott az Újpestnek a második fordulóban. A morva legénységet magyar edző, Rozsos-Rauchmaul Emil dirigálta, a tréner igyekezett jól felkészíteni játékosait a lila-fehérek-ből. Ez csak a tisztas helytállásra volt elég, kint 1:0-ra, itthon 2:0-ra nyert az Újpest. A további párokból az Austria (a Slavia ellen 3:1), a Sparta (az AS Roma ellen 4:1) és az Ambrosiana (a Vienna ellen 4:3) jutott az elődöntőbe. A legjobb négy közé tehát mind a négy „rég”i országának bekerült egy-egy csapata.

Az Újpest a másik lila-fehér együttest kapta, így a Megyeri úton bordó mezben és fekete nadrágban lépett pályára. Balszerencsés mérkőzésen kikapott 2:1-re, majd Bécsben – hiába szerzett Zsengellér két gólt is – 5:2-re alulmaradt. Az osztrákok 7:3-mal mentek tovább, ez a különbség egyáltalán nem a valós erőviszonyokat mutatta. Még a bécsi sajtó is elismerte, hogy Jánosi Béla együttese a 180 perces párharc nagy részében legalábbis egyenlő rangú fél volt. A fináléban az Austria az Ambrosianát kettős győzelemmel, 8:5-ös gólkülönbséggel búcsúztató Spartával játszott. Az első találkozó Bécsben nem hozott gólt, s ez után a csehek tűntek esélyesebbnek. Ám Prágában, a Masaryk Stadionban a harmincas évek KK-történelmében nézőcsúcsot jelentő 58 000 néző előtt, a Karlinak becézett Camillo Jerusalem góljával az Austria nyerni tudott. Fontos tudni: mind a négy elődöntős klub magyar edzővel vágott neki a sorozatnak. Az Újpest Jánosi Bélával, az Austria Konrád Jenővel, az Ambrosiana Feldmann Gyulával, a Sparta Szedlacsek Ferencével. Július elején aztán Konrádot Walter Nausch, Feldmannat Armando Castellazzi váltotta a kispadon.

Jelenet az Austria–Sparta KK-fináléről

A MAGYAR LÉGIÓ

Ilyen is volt: csak magyar tréner kapott érmet az olasz bajnokságban

Minden korábbinál eredményesebben működött a magyar edzői elit a calcióban az 1936–1937-es idényben. Egy évvel a Franciaországban éppen a mi válogatottunk ellen megnyert, második világbajnoki cím elhódítása előtt a Bologna, a Lazio és a Torino zárt a Serie A táblázatának élén. Az első helyezettet Weisz Árpád, a másodikat Viola József, a harmadikat Feldmann Gyula irányította. A bajnoki címen kívül a Csilinek becézett Weisz megnyerte csapatával a párizsi világkiállítás tiszteletére rendezett Bajnokok Tornáját is!

Ám talán még nála is több elismerést kapott Egri-Erbstein Ernő, aki az Ambrosianával azonos pontszámmal, holtversenyben hetedikként zárt az újonc Lucchese együttesével. Magyar edzők dolgoztak a 12. helyezett Triestinánál is. Tóth-Potya István kezdte a sort, betegsége miatt az ötödik forduló után Nemes Kovács Lajos váltotta, majd négy mérkőzés után az olasz Elio Loschi vette át a triesztieket. A 16. forduló előtt aztán megérkezett Konrád Jenő, aki benn tartotta a sok nehézséggel küzdő gárdát az élvonalban. Közben Tóth-Potya összeveszett a klub ve-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

zetőivel, akik nem folyósították betegsége alatt a fizetését. A vitás ügyet az olasz szövetség úgy oldotta meg, hogy előadói állást adott Potyának az edzőképző tanfolyamon.

A B-ligában az előbb Hajós Árpád, majd Nehadoma (Nemes) János által irányított Modena harmadik helyezettként éppen csak lemaradt a feljutásról. Jól szerepelt Ging József a Pisával (5.), s Csapkay Károly a Palermóval (7.). Az Aquilát az idény hajrájában Kutik András, a Messinát az első 19 fordulóban Klug Richárd, a Veneziát Bánás József, a Veronát Vanicsek János dirigálta.

Franciaországban is magyar volt a bajnoksapat mestere (Eisenhoffer József), de – nem csökkentve a nagyszerű Eisi érdemeit – a Division 1-ben a játékosaink is kitettek magukért. Az ottani profi futball törtérijában először gólaránnyal dőlt el a bajnoki cím, az Olympique Marseille így előzte meg a Sochaux-t. A története első bajnoki elsőségét szerző OM-et négy magyar is erősítette: Kohut Vilmos (18 mérkőzésen 6 gól), Weiskopf-Virág Ödön (13/12!), Sas Károly (7) és Mester István (4). Abban az esztendőben 108 külföldi játszott a francia élvonalban, ez 6,75-ös csapatonkénti átlagnak felelt meg. Az OM ezen jócskán túltett, mert akadt olyan tizenegye, amelyet csak külföldi születésű játékosok alkottak. Eisenhoffer – az őt, akkor francia gyarmatnak számító Algériában született futballistát is beleértve – 16, az anyaországon kívül született játékos mellett nyolc, az anyaországban világra jött labdarúgóval dolgozott. A magyarok mellett brazilra, németországi születésű lengyelekre, törökországi örményre, olaszra, olaszországi születésű svájcira. Tényleg nemzetközi brigád volt...

Korányi III (keresztcsikos mezben) támadja a Racing Paris kapuját

Az OM mögött rosszabb gólaránnyal lemaradt Sochaux a kupa megnyerésével vigasztalódott, Szabó János játszott a Strasbourg elleni fináléban. (A csapat keretéhez tartozott Belkó Árpád is.) Az elzászi klub kapuját Mayer Ferenc védte, s játszott a temesvári Alexander Schwartz, azaz

Schwartz Elek, a későbbi jeles, BEK-döntős (1965) edző is. A bajnoki góllövőlistán két magyar került az első tizbe: Korányi III Dezső (Sète) a hatodik, Simonyi András (Red Star Olympique) holtversenyben kilencedik lett. Az említettek mellett a Rennes-ben is játszott két magyar (Markos Imre és Gyulai István), Kalmár Jenő, Németh Ernő és Nagy Albert az R. C. Roubaix együttesét erősítette, Kékesi Ferenc és Kovács Károly Cannes-ban, Máthé Gyula a Racing Paris-ban, Móré (Moóré) János és Windner Imre a Lille-ben, Sternberg László és Somlai Rudolf a Red Starban kereste a kenyerét. A második vonalban 17 magyar szerepléséről tudunk, köztük olyan ismert, válogatott játékosokéről, mint Berkessy Elemér (Le Havre), Eöry-Engelhardt Mihály (Troyes), vagy a későbbi francia válogatott Schmidt-Sikló László, s az 1933–1934-es francia profi bajnokság gólkirálya, Lukács István (St-Étienne).

Portugáliában Hertzka Lipót bajnoki címre vezette a Benficát, Szabó József és segítője, Possák Vilmos harmadikként zárt a Sportinggal.

Csehszlovákiában a Slavia nyerte a bajnoki címet, mögötte Szedlacsek Ferenc Spartája lett a második, a Rauchmaul (Rozsos) Emil által dirigált Prostějov a harmadik, Braun József, azaz Csibi pedig a pozsonyiakkal (1. ČsŠK Bratislava) a negyedik. Romániában is magyar volt a bajnoksapat mestere: Platkó Ferenc futott be elsőként a bukaresti Venusszal. Más kérdés, hogy

A St-Etienne-t magyarok szolgálták: Vágó (Weisz) Zoltán edző (álló sorban balról az első), Kovács III László (álló sorban balról a harmadik), Odry Ferenc (álló sorban jobbról a második)

az idény végén felbontotta a klub a szerződését, anyagi viták miatt. Konrád Kálmán dirigálta az ezüstérmes Rapidot, amelyben játszott Avar István és Barátky Gyula is. A Jugoszláv Királyságban is magyar bajnok edzőt ünnepeltek: Bukovi Márton a zágrábi Gradjanskival nyert első titulusát éltették. A harmadik helyezett Beogradszki Szport Klubot Nemes-Neufeld Sándor irányította. Svájcban Winkler Csibi József hatodik lett a Luganóval.

Délen Szabó Péter, az MTK hajdani, Petárnak becézett balszélsője az isztambuli bajnokságban második helyen végzett a Galatasaray együttesével. 1937 nyarán Schweng (Sütő) József lett a török szövetségi edző. Ciprus volt a hatodik külföldi ország 1937 nyarán, amelyben magyar tréner irányította a bajnokságot, Künstler József az APOEL gárdájával megvédte elsőségét.

1937 márciusában Brazíliába érkezett Kürschner Izidor, aki átvette Flavio Costától a Flamengo irányítását. Argentínában Garay Miksa 1936-ban a CA Independientét, 1937-ben a Club de Gimnasia y Esgrima La Plata csapatát trenírozta. Hirschl Imre óriási sikerrel gardírozta a River Plate alakulatát: 1936-ban és 1937-ben is bajnoki címet szerzett a „milliomosokkal”.

Szomorú történet Limbeck Gyuláé: a szovjet klubfutball (a cseh Fivebrrel együtt) első külföldi edzőjét 1937-ben máig is ismeretlen okból kivégezték. 1936 őszén Tbilisizbe irányította a legfelsőbb sportfőhatóság, az ottani Dinamo edzője lett, közben a kaukázusi kerületi válogatottat is gondjaira bízta Szuhumiban. 1937-ig nagy sikerrel dolgozott a grúzoknál, az előző évben bejutott a tbiliszi kék-fehérekkel a Szovjetunió kupája döntőjébe, ám augusztus 22-én 2:0-ra kikapott velük a moszkvai Lokomotívtól. Mindazonáltal Limbeck jó benyomást kelthetett, mert 1937 tavaszán felvezényelték a fővárosba, a vasutas-szakszervezet kirakatcsapatához. Soha, senki nem tudta kideríteni, mi is történt vele valójában. A peresztrojka hajnalán a Szovjetunióban megjelent visszaemlékezések szerint azt követően tartóztatták le, hogy a Lokomotív 5:1-re veszített Moszkvában a ritka vendégként ott túrázó baszk válogatottal szemben. Senki sem látta őt többé...

Névsorolvasás

BOCSKAI:

Varga Pál 14 – Vágó (Vanicek) József 25, Janzsó József 17 – Palotás (Pavnicza) István 23, Boros Ernő 20/2, Belcsik (Békési) Ferenc 25 – Hajdu (Hárai, Hroncsok) Pál 22/6, Berecz István 20/13, Teleki Pál 24/10, Finta Károly 18/9, Takács László 20/11. A többiek: Gyulai István 12, Hevesi Sándor 11/1, Kósa (Kohn) II Károly (k) 11, Orosz Mihály 8/2, Kemény Mátyás 3/1, Markos Imre 2/1

BUDAI 11:

Havas László 25 – Kovács János 25, Győri II József 15 – Magda Béla 25, Lutz II Lajos 20, Schusztar Béla 22 – Röck Ede 22/12, Lyka I Rezső 22/1, Keresztes Gábor 15/2, Szuhai (Szokob, Szabadkai) Lajos 15/13, Vermes (Weinberger) Vilmos Ernő 24/7. A többiek: Sztancsik József 10/5, Vértess Nándor 8/2, Boros 6, Komáromi 6/2, Szebeni Béla 5, Burger István 3, Bartos 2, Komenda (Kőrösi) József 2

BUDAFOK:

Raskó Sándor 15 – Béli (Beer) István 22, Szebehelyi III Károly 24/1 – Sós (Strobl) Károly 14/2, Kapta László 25/4, Nyilas Lajos 25 – Monostori Károly 17/4, Iglódy Imre 19/2, Mészáros István 17/3, Kovács I János 21/9, Szeder (Silberstein) György 24/5. A többiek: Beretvás IV Gyula 10, Kovács II Ernő (k) 10, Hadrévi (Héjjas, Hauer) József 9/7, Palotás Antal 8/3, Szebehelyi IV József 7/4, Dóczé István 2/1, Nyitrai Mór 2, Hoffmann 1/1, Hortobágyi 1, Hunyadi 1, Jávör (Jankovics) Gyula 1

ELEKTROMOS:

Gulyás Béla 16 – Füzi I Lajos 20, Kocsis Rudolf 25 – Pázmándy Sándor 25/2, Lengyel Béla 23/1, Mátrai (Melicharik) Gábor 23 – Pákozdi (Pfandler) László 23/7, Buzássy Sándor 14/1, Szendrői Lajos 23/25, Kolozsvári László 20/4, Törös (Tercs, Tritz) Imre 19/6. A többiek: G. Tóth Péter 10/4, Kiss 7/1, Levente 6, Simanek (k) 6, Orczifalvi (Reiter) István 5, Pálincás Lajos 4, Kinál (k) 3, Pogány 1/1, Pozsonyi 1, Szabó 1

ERZSÉBET-SOROKSÁR:

Kovács II Ernő 12 – Vadász József 5, Laky 12 – Odry Lajos 6, Steiner Brúnó János 10, Varga György 12/1 – Fodor Tibor 8/1, Major 7, Horváth III János 12/1, Bihámy II János 12/3, Vajda 12/6. A többiek: Kerekes 4, Seres 4, Simon 4, Urbancsik Gábor 4/1, Vadas (Weisz) Miklós 3/1, Szenes (Schmolkó) József 2, Kállai 2, Magyar II István 1 (Az Er-So csak 12 mérkőzést játszott, majd visszalépett.)

FERENCVÁROS:

Kutasi Károly 14 – Tátrai (Thour) Sándor 23/6, Korányi (Kronenberger) I Lajos 22 – Hámori (Hoffmann) Frigyes László 21, Polgár (Pignitzky) Gyula 25/2, Lázár Gyula 24 – Tancos (Tänzer) Mihály 25/6, Kiss Gyula 15/6, Sárosi György dr. 19/29, Toldi (Tunikold) Géza 25/28, Kemény Tibor 19/11. A többiek: Háda József (k) 11, Jászberényi (Pitroff) Zoltán 8/9,

Farkas Béla 6, Papp Lajos László 6, Karácsonyi (Krecsmarik) Gyula 3/2, Lyka (Laky) II Antal 3, Pósa (Posch) Béla 2, Pyber István 2/0, Jakab László 1/1, Mór (Moóré) János 1

III. KERÜLET FC:

Budavári (Baumgärtner, Bangi, Budai) Károly 23 – Kocsis Ferenc 12, Ligeti (Löwy) Jenő 11 – Szádovszky Imre 16, Tóth I 17, Szebeni Béla 11 – Vértess Nándor 11/2, Schiller 13, Majsa 20, Beretvás IV Gyula 11, Drucker 13/1. A többiek: Rozsáli Ödön 9/1, Tamássy István 9/1, Birk 8/2, Sirály (Schmidt) Lajos 8, Fodor Tibor 7, Kármán József 7/2, Komáromi 7/4, Bernwaller 6, Hajós 5, Lencsés 5/1, Déri 4, Klein 4, Dinnyés 3, Bábrányi 2, Baczakó 2, Balogh 2, Bánlaki 2, Hefkó 2, Glaser 2, Láng 2, Tóth II 2, Vig (Wilhelm) IV József 2, Vig (Wilhelm) V Ferenc 2/1, Andaházi 1, Anderlin 1, Csuti 1, Enyedi (k) 1, Fehér 1, Hoske 1, Magyar 1, Matusz 1, Paluch 1, Prybil 1, Rozgonyi III 1, Rózsa 1, Sahin 1, Schwarz 1, Zoch (k) 1

HUNGÁRIA:

Szabó (Steinbach) Antal 25 – Kis-Kalkusz Károly 18, Bíró (Bier) Sándor 25 – Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 18, Turay I József 18/4, Dudás János 25/1 – Sas (Sohn) Ferenc 24/6, Kardos (Klötzl) István 18/12, Cseh II László 25/36, Heinrich „Wudi” Müller 24/15, Titkos (Titschka, Ticska) I Pál 25/17. A többiek: Zimonyi (Zwick) János 9, Mándi (Mandl) Gyula 7, Sztancsik József 7/2, Kiss Gábor 5, Horváth II Gyula 2

KISPEST FC:

Gergő (Gengeliczky) Károly 16 – Olajkár I Károly 22/1, Rozgonyi (Róth) Rezső 14 – Havas (Havlik) Béla 19, Szabó II Géza 23/4, Rátkai (Reibl) Károly 25 – Újvári (Uitz) József 18/2, Székely Béla 21/6, Nemes (Nehadoma) József 21/23, Déri (Deutsch) Károly 24/9, Serényi (Steiner) II Imre 25/12. A többiek: Vig (Wilhelm) IV József 12/2, Vági László (k) 9, Szemere (Soschtak) Antal 7, Kelemen Vilmos 6/2, Purczeld Ferenc 5, Varga László 5/1, Fridvalszky (Friedvalszky) Tamás 1, Lágler Pál 1, Olajkár II Sándor 1

NEMZETI SC:

Angyal István 23 – Kővágó Károly 22, Flóra György 22 – Tuli Gyula 24, Balogh II Miklós 24, Szalay István 24/1 – Fenyvesi László 24/9, Bihámy II János 12/5, Kisalági (Wohlran) János 24/12, Molnár János 22/9, Horváth Ferenc 21/10. A többiek: Péntes Antal 9/1, Tompa (Tumpek) Antal 5, Kolos 3, Bak Miklós 2, László 2, Pocsibai 1, Racskó (k) 1. (A Nemzeti csak 24 mérkőzést játszott.)

PHÖBUS:

Csikós Gyula 25 – Wéber Gergely 25, Fekete Jenő 25 – Gombkötő Imre 25, Péter József 15/2, Titkos (Titschka, Ticska) II Kálmán 23 – Béky Bertalan 25/5, Szikár (Sztrigán) Sándor 24/5, Turay II András 24/17, Megyeri Sándor 16, P. Szabó Gábor 25/9. A többiek: Törös II Tibor 13/8, Solti József 5/5, Stofán (Sólyom) János 3/2, Steiner (Sáros) Miklós 1, Tárnok István 1

SZEGED FC:

Pálkás József 25 – Miklósi (Mikulics) István 23, Raffai (Riesz) Lajos 24 – Gyurcsó (Gyarmati) János 25/3, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 20, Bertók Pál 24 – Korányi (Kronenberger) II Mátyás 23/8, Vig (Wilhelm) VI Simon 12/1, Ördög László 14/10, Berecz Béla 20/6, Nagy Antal 24/5. A többiek: Szoyka Kornél 10/2, Harangozó (Korecz-Konrád) Sándor 9, Seper Imre 6, Baróti Lajos 5/1, Szollár József 3, Steiner 2, Szőregi 2, Albert József 1/1, Csík 1, Siklósi 1, Szepes 1

SZOMBATHELYI HALADÁS:

Baumann Gyula 16 – Iván Imre 23, Krasznai Lajos 24 – Bujtor József 18, Kiss Jenő 25/1, Boda Miklós 25/2 – Szabó Imre

25/9, Máté Sándor 11/3, Gazdag Gyula 23/10, Paár (Páhr) László 16/2, Lovász Lajos 20/3. A többiek: Nagy Ferenc 11/2, Kopfer Gyula 10, Sas György (k) 7, Mórócz Tibor 5/5, Piller József 4, Borsodi 3, Molnár Ferenc 2, Pajor I (k) 2, Pajor II 2, Halmai József 1, Oláh 1, Wendler 1

ÚJPEST:

Hóri (Horn) György 23 – Futó Gyula 25, Joós Péter 25 – Seres Gyula 20/1, Szűcs György 25/2, Balogh István 23 – Kocsis Géza 25/7, Vincze III Jenő 14/9, Kállai (Klauber) Lipót 21/23, Zsengellér Gyula 24/35, Tóth III Mátyás 21/6. A többiek: Szalay Antal 13, Pusztai (Pachert) Ferenc 12/15, Ádám Sándor 2, Sziklai (Szift) Ferenc (k) 2

Kilián János (Elektromos)

Az Elektromos pályabelépője

Az élvonal újoncai

Elektromos Football Club

Alapítási ideje: 1922

Színe: kék-sárga (1939-től bordó-sárga)

Idényei száma a magyar élvonalban: 10 (1936–1944, 1945–1946, 1947–1948)

Sikerei: –

Szombathelyi Haladás Vasutas Sportegyesület

Alapítási ideje: 1919

Színe: zöld-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 57 (1936–1937, 1939–1941, 1942–1943, 1945–1960, 1962–1963, 1967–1972, 1973–1979, 1981–1990, 1991–1992, 1993–1994, 1995–2002, 2003–2004, 2008–)

Sikerei: Magyar (Népköztársasági) Kupa-döntős (1975, 1993, 2002)

Az 1936–1937. évi profi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Hungária FC	26	20	3	3	95:34	43
2. Ferencváros	26	20	2	4	102:32	42
3. Újpest FC	26	17	3	6	101:39	37
4. Phöbus FC	26	17	2	7	54:31	36
5. Nemzeti SC	26	14	4	8	48:42	32
6. Bocskai FC	26	13	3	10	57:49	29
7. Elektromos FC	26	11	6	9	52:48	28
8. Szeged FC	26	8	10	8	40:51	26
9. Budai 11	26	8	7	11	44:59	23
10. Kispesti AC	26	8	5	13	62:78	21
11. Budafok FC	26	8	5	13	47:87	21
12. Sz. Haladás	26	6	4	16	38:79	16
13. III. kerület FC	26	3	2	21	16:90	8
14. Erzsébet-Soroksár	26	–	2	24	14:51	2

Profiligá

1. Szürketaxi FC	22	21	–	1	105:25	42
2. Csepel FC	22	15	4	3	88:33	34
3. Alba Regia AK	22	16	1	5	76:33	33
4. Salgótarjáni BTC	22	15	3	4	57:32	33
5. Lóden FC	22	11	2	9	52:49	24
6. Erzsébet FC	22	8	6	8	47:53	22
7. Vasas FC	22	7	6	9	46:65	20
8. VAC FC	22	8	2	12	41:54	18
9. Váci Reménység	22	4	4	14	41:84	12
10. Droguisták FC	22	4	4	14	30:74	12
11. Nagytétény FC	22	3	4	15	26:77	10
12. Zugló FC*	22	1	2	19	17:47	4
*visszalépett						

A Magyar Kupát nem írták ki.

Gólkirály:
Cseh II László
(Hungária) 36 góllal

A Vasas együttese a második ligában rostokolt

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1. Hungária	X	3:0	3:4	4:1	4:2	4:1	5:1	1:2	1:1	7:3	0:1	5:0	4:0	10:0
2. Ferencváros	3:3	X	0:2	2:0	2:1	4:1	3:1	1:1	7:1	7:2	4:1	3:2	5:1	5:1
3. Újpest	1:3	2:4	X	0:1	2:3	2:4	6:2	1:1	0:3	3:1	10:2	7:1	3:1	5:0
4. Phöbus	0:1	3:2	2:2	X	0:1	2:0	5:3	0:1	2:1	3:2	4:1	1:0	7:0	4:1
5. Nemzeti	0:3	0:3	0:2	1:0	X	1:3	2:1	3:3	3:2	4:2	2:3	5:1	1:1	m. n.
6. Bocskai	2:4	1:5	2:6	2:0	2:0	X	1:2	0:0	3:1	3:3	6:0	1:2	5:1	4:2
7. Elektromos	1:1	2:1	1:1	1:2	1:3	4:1	X	4:1	1:1	3:0	1:1	0:0	7:0	3:2
8. Szeged	1:3	1:8	1:7	0:2	1:1	0:2	0:6	X	2:1	1:1	2:3	2:2	3:1	4:0
9. Budai 11	2:7	1:6	1:3	0:0	3:3	2:1	5:1	0:0	X	5:1	2:7	1:3	1:0	2:2
10. Kispest	1:3	0:10	2:4	2:3	1:4	1:2	2:2	1:1	2:2	X	7:2	9:4	3:1	6:1
11. Budafok	2:3	0:8	0:7	2:3	0:4	2:2	5:2	1:7	2:0	2:3	X	2:3	2:2	4:4
12. Haladás	3:5	2:7	1:6	1:4	1:2	1:3	0:2	2:2	2:5	1:5	0:0	X	4:0	2:1
13. III. ker.	2:8	1:2	0:15	1:5	1:2	0:5	m. n.	0:3	0:1	0:2	1:2	1:0	X	2:0
14. Er-So	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	X

m. n.: Az Erzsébet-Soroksár megszűnése miatt a két pontot az ellenfél kapta meg.

Zsebkendő csinált kapust a csatárból

Az esztendő a győri futball első nagy sikerét hozta, az ETO megnyerte a vidékbajnokságot, s ezzel bejutott a Nemzeti Bajnokságba. Megérdemelten. Az egykori úpesti legenda, a külföldről hazatért Fogl II Károly által dirigált zöld-fehérek különösen hazai pályán képviseltek nagy erőt. A Diósgyőr elleni döntő első mérkőzésén is nyerhettek volna a játék képe alapján, de az 1:1-gyel sem voltak elégedetlenek. Fogl edző is azt mondta: „Sebaj, majd Győrben!”

A Rába partján valóban simán nyertek, ám tény, hogy az első félidőben két vendégjátékos, Bonyhai I és Kertész is súlyos sérülést szenvedett. A hajrá meglehetősen csúnyán alakult, Hertzka játékvezető három diósgyőrit is kiállított. Hluchányi megrúgta az ellenfelet, Gáspár megütötte a kitörő győri legendát, Nagy Zsölét (a kapuba álló Bonyhai II egy zsebkendőt kötött a fejére megkülönböztetésül), Kóhalmi pedig pofon vágta a labdát vonakodva visszazádó egyik nézőt. Érdekes volt az úpesti futballvezér, Langfelder Ferenc véleménye a találkozó után: „A Diósgyőrnek vannak jobb játékosai, de az ETO meg jobb csapat”. Így már tudjuk, mi is döntött valójában.

Budapesten két együttes kiemelkedett a mezőnyből, a Nemzeti Bajnokságból kiesett Törekvés kilenc-, a közlekedésiek csapata, a BSZKRT ötponthozal előnnyel nyerte meg a maga csoportját. A Töri aztán harmadik mérkőzésen szerezte meg az alosztály bajnoki címét, 4:1-re legyőzve a riválist.

Az amatőrvalogatott 1936 augusztusában dániai túrán vett részt, Slagelseben, Odenseben és Aarhusban játszott három mérkőzést. Az elsőt „fókaföld”, azaz Sjælland válogatottja (1:1), a másodikat egy területi válogatott (6:3), a harmadikat Jylland válogatottja ellen (3:0). A szezon vége felé az amatőrvalogatott Anconában játszott, ahol 1:1-re végzett. Szépen helytállt.

BLASZ, amatőr I. osztály. Bíró-csoport: 1. BSZKRT 38, 2. Postás SE 33, 3. Magyar Pamutipari SC 32, 4. III. ker. TVE 26, 5. Budapesti Vasutas SC 25, 6. Goldberger SE 23, 7. UTE 22, 8. Újpest-Rákospalotai AK 22, 9. Testvériség 22, 10. Zuglói SE 21, 11. Herminamezei AC 18, 12. Budapesti Labdarúgó Kör 16, 13. Turul TE 14

Pártos-csoport: 1. Törekvés SE 39, 2. FTC 30, 3. MÁVAG 29, 4. MTK 25, 5. Szentlőrinci AC 24, 6. MAFC 22, 7. Budafoke MTE 22, 8. Erzsébeti MTK 20, 9. Szentlőrinci FC 19, 10. Kispesi AC 18, 11. Wekerletelepi SC 15, 12. BTC 1. **Osztálydöntő:** BSZKRT-Törekvés 4:4, 1:1, 1:4. A 3. helyért: FTC-Postás SE 10:2

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai csoport: 1. Mezőtúri AFC 40, 2. Békéscsabai MÁV 38, 3. Mezőtúri Szövogyári SC 32, 4. Gyulai AC 29, 5. Békéscsabai Törekvés 29, 6. Csabai AK 25, 7. Mezőberényi Textil 24, 8. Mezőkovácsházi TE 24, 9. Gyulai TE, 10. Orosházi TK 17, 11. Eleki TC 16, 12. Szarvasi Turul 12, 13. Tótkomlósi TC 6. **Szegedi csoport:** 1. Szegedi AK 38, 2. Kitartás Egyetemi AC 33, 3. Szegedi VSE 30, 4. Hódmezővásárhelyi TVE 29, 5. Szegedi TK 25, 6. Kecskeméti TE 25, 7. Makói AK 22, 8. Kecskeméti AC 21, 9.

A KLASZ-válogatott Kelet-Magyarország legjobb amatőr futballistáit tömörítette

Szentesi MÁV 21, 10. Makói TK 20, 11. Móraváros 19, 12. Hódmezővásárhelyi MTE 15, 13. Kiskunfélegyházi TK 14. **Alsözvettségi döntő:** Mezőtúri AFC–Szegedi AK 1:5

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport. 1. Bajai Turul SE 27, 2. Dombóvári VOGÉ 24, 3. Nagymányoki SE 23, 4. Tolnavármegyei SE (Szekszárd) 18, 5. Bácsalmási MOVE 15, 6. Bajai SE 13, 7. Bajai Bácska SE 13, 8. Mohácsi TE 11, 9. Bajai MTE 0. **Pécsi csoport:** 1. Pécsi VSK 36, 2. Simontornyai BTC 32, 3. Pécsi DVAC 31, 4. Pécsi AC 29, 5. Pécsi BTC 25, 6. Nagykanizsai TE 23, 7. Pécsi Zsolnay SE 22, 8. Kaposvári Rákóczi 18, 9. Nagykanizsai Zrínyi TE 15, 10. Pécsi EAC 14, 11. Barcsi IOK 10, 12. Kaposvári Turul SE 9. **Alsözvettségi döntő:** Bajai Turul SE–Pécsi VSK 1:3 (Baján), 2:3 (Pécson)

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Diósgyőr-VTK 38, 2. Salgótarjáni SE 29, 3. Ózdi VTK 28, 4. Perecesi TK 26, 5. Diósgyőri AC 24, 6. MOVE Egri SE 23, 7. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 22, 8. Salgótarjáni BTC II 18, 9. Hatvani VSE 18, 10. Sátoraljaújhelyi AC 15, 11. Miskolci VSC 14, 12. Gyöngyösi AK 9

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Debreceni Villanygyári SE 47, 2. Debreceni VSC 42, 3. Püspökladányi MÁV 42, 4. Nyíregyházi TVE 31, 5. Mátészalkai TK 28, 6. Nyíregyházi KISE 27, 7. Báthori SE (Nyírbátor) 27, 8. Debreceni Textil SC 24, 9. Karcagi MOVE 23, 10. Nyíregyházi VSC 22, 11. Debreceni EAC 15, 12. Debreceni KASE 14, 13. Bihari Turul SE 13, Nagykállói SE 9

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Váci SE 37, 2. Tokod-ÜSC 36, 3. Szolnoki MÁV 33, 4. Dunakeszi Magyarság 29, 5. Dorogi AC 28, 6. Rákoskeresztúri TE 20, 7. Szolnoki AK 18, 8. Rákoscabai TK 17, 9. BKSC (Pilisvörösvár) 15, 10. Rákosligei AC 15, 11. Ceglédi MOVE 12, 12. Pilisvörösvári SE 2

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. ETO (Győr) 37, 2. Soproni VSE 36, 3. Hubertus SE (Mosonmagyaróvár) 28, 4. Pápai Perutz 26, 5. Szombathelyi SE 25, 6. Tatabányai SC 25, 7. Soproni FAC 23, 8. TEDAC (Győr) 22, 9. II. ker. SC (Győr) 22, 10. Komáromi FC 21, 11. Fűzfői AK 20, 12. Székesfehérvári Előre 15, 13. Szombathelyi Haladás II 12

Országos vidéki bajnokság.

Negyeddöntő (I. forduló): Debreceni Villanygyári SE–ETO 1:2 (Debrecenben), ETO–Deb-

A Debreceni Villanygyár tizenegye bravúrosan szerepelt

receni Villanygyári SE 2:1 (Győrben), Pécsi VSK–Diósgyőr-VTK 2:1 (Pécsen), 1:4 (Diósgyőrben), Váci SE–Szegedi AK 3:1 (Vácon, a Pokolszigeten), 0:1 (Szegeden)

Elődöntő (II. forduló): ETO–Váci SE 5:1 (Győrben), 0:1 (Vácon, a Pokolszigeten). A DVTK erőnyerő.

Döntő:

Diósgyőr-Vasgyári TK–ETO 1:1 (1:1)

1937. július 25., Diósgyőr, 5000 néző. Jv.: Klug

DVTK: Gáspár – Szentidai, Felföldi – Kőhalmi, Erdei, Bonyhai I – Dévai, Kalotai, Tóth, Sidlik, Koza

ETO: Pécsi – Brezányi, Tóth II – Hrabovszky, Lantos, Hluchányi – Balogh, Boros, Nagy, Löbl, Tóth III

Gólszerzők: Boros (14.), Sidlik (42.)

ETO–Diósgyőr-Vasgyári TK 3:1 (1:0)

1937. augusztus 1., Győr, 6800 néző. Jv.: Hertzka

ETO: Pécsi – Brezányi, Tóth II – Hrabovszky, Lantos, Hluchányi – Balogh, Boros, Nagy, Löbl, Tóth III

DVTK: Gáspár – Szentidai, Felföldi – Kőhalmi, Bonyhai I, Szabó – Kalotai, Bonyhai II, Kertész, Sidlik, Turbék

Gólszerzők: Boros (27.), Balogh (55.), Tóth III (64.), Szabó (71.)

Kiállítva: Hluchányi (65.), Gáspár (80.), Kőhalmi (89.)

A Fradi feltámadt, Cseh Matyi betegségébe belehalt a Hungária

A Ferencváros visszaszerezte a bajnoki címet a Hungáriától 1938 májusában. Mind a két legénység nagyszerű őszt tudhatott maga mögött, veretlenül várta az idény második felét. A Fradi nem is akármilyen „kettős terhelésnek” volt kitéve, hiszen a győzelemig menetelt az 1937-es Közép-európai Kupa-sorozatban, s augusztustól játszotta a bajnoki mérkőzéseit is. Az új edző, a BTC egykori válogatott játékosa, Rauchmaul Emil augusztusban került az együttes élére. Nem kellett új csapatot építenie, a zöld-fehérek szinte az előző évi alapcsapattal vágtak neki a szezonnak. Az egyetlen új játékos Magda Béla, a Budai 11-ből érkezett fedezet volt, aki kiszorította a csapatból a Fricinek becézett Hámorit. Az új szerzemény vitathatatlanul jó futballista volt, ugyanakkor az előző tavasszal a Nemzeti Bajnokság összes játékosa közül Hámori került be legtöbbször a *Sportthirlap*-nál a hét csapatába. A másik kis változtatás a kapusposzton történt: Háda József lett ismét az első számú „cerberus”, az előző idényben a mérkőzések több mint felén védett Kutasi az újonc Taxisokhoz igazolt. A Fradi sokkal nyugodtabb idénynek nézett elébe, mint egy évvel korábban, amikor a vezetőséggel vitatkozó, sztrájkoló sztárok hiányoztak az idény első negyedében.

A Hungária még kevesebbet változtatott a bajnokcsapatán. Maradt Schaffer Alfréd az edző, s maradt az alaptizenegy is. Az MTK legidősebb hívei, illetve a csapat iránti rajongást örökségre kapott ifjabbak ma is könnyedén felsorolják a névsort: Szabó – Kis-Kalkusz, Bíró – Sebes,

A jég hátán is megélt a Nemzeti világlklasszisa

Hircsák, magyarosított nevén **Csák István** 1938. május 8-án debütált a magyar élvonalban, a Nemzeti SC a Bocskai elleni mérkőzésén. A Nemzeti Sport másnapi száma szerint „egyesen meglepő volt a korongválogatott Csák”, aki egyébként azt mondta a 4:1-es idegenbeli siker után, hogy „azt hiszem, elég jól játszottam, két gólból is benne voltam”.

Az újonc balszélső megérdemelte a figyelmet. Világlklasszis ugyanis ritkán debütált a Nemzeti Bajnokságban. (A teljesség kedvéért: Hircsák István húszévesen, 1935 őszén már játszott egy élvonalbeli bajnoki mérkőzést az NSC-ben a Hungária ellen. Utóbb azonban, miután az MLSZ rendelkezése szerint mégsem a fővárosi csapat, hanem a miskolci Attila került az első osztályba, megsemmisítették azt. Később Hircsákot másfél évre eltiltották a futballtól, mert tisztetlenül viselkedett egy játékvezetővel.)

1915. február 18-án született, kései utóda volt a századelő all round sportférfiúinak. Az FTC korosztályos alakulatában, majd a Diadal MILL-csapatában futballozott egy ideig. Aztán a piaristákhoz járt középiskolába, ahol a tanárok nem nézték jó szemmel a futball iránti rajongását, s hangoztatták, hogy a KISOK tiltja a klubban való szereplést.

Az 1937–1938-as bajnokságot a Ferencváros csapata nyerte

Turay, Dudás – Sas, Kardos, Cseh II, Müller, Titkos. Ebben az idényben már nem játszott az elnyűhetetlennek tűnt Mándi Gyula, tavaszra visszatért ellenben Magyarországra Roubaix-ból Kalmár Jenő.

A címvédő és a legnagyobb rivális egymás elleni rangadóval kezdte az idényt. A találkozó 3:3-ra végződött –, akkor még a zöld-fehérek hívei is csak remélték, de nem tudhatták, hogy csapa-

A jéghekit ajánlották helyette, ahol aztán beállították a kapuba. Kiugróan tehetségesnek bizonyult – de nem szeretett védeni. Ellenben nagyon tudott. 1935-ben meghívást kapott az Európa-válogatottba, a Kanada elleni korongmérkőzésre. Huszonegy évesen, 1936-ban jégkorongozóként részt vett a Garmisch-Partenkirchenben rendezett téli, gyeplabdázóként pedig a berlini nyári olimpián. A jégen 1933 és 1939 között minden világbajnokságon szerepelt. Ahogyan a kanadaiak elleni 0:0-t emlékezetes bravúraként emlegették, feljegyezték azt is, hogy kiválóan védett a gyeplabdázók ellen is, akik európai túrájuk során így a magyarokkal bántak el a legkisebb különbséggel.

A „botos” sportágakban elért sikerei mellett rendszeresen játszott – már ha éppen nem volt eltöltve – a Nemzeti SC amatőr csapatában, a Rákosfalván rendezett mérkőzéseken. Edzésre ellenben többnyire a profikhoz, a Hungária útra járt. 1937 novemberében előfordult, hogy egy vasárnap délelőtt gyeplabdamerkőzésen védett, utána délután futballozott az NSC amatőr csapatában, majd este még elment a jéghekkisok edzésére.

1939 februárjában felvetődött – a Sporthirlap is beszámolt róla –, hogy az addigra már jogvégzett, építésmérnök édesapja irodájában is segédkező sportember a párizsi Racing Clubhoz igazol, jégkorongozónak és labdarúgónak. Végül maradt itthon, egészen 1958-ig. Akkor Nagy-Britanniába „disszidált”, 1969-ben már ott született István nevű fia, aki Steve Hilton néven David Cameron brit miniszterelnök egyik legbefolyásosabb tanácsadója volt még néhány éve, mostanság a kaliforniai Stanford Egyetemen oktat.

Hircsák István – az idősebb – 1976-ban hunyt el.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

tuknak az őszi idényben ez az első és egyben utolsó pontvesztesége. A Hungária is szépen menetelt, csak két további döntetlen rontotta a mérlegét a téli szünetig.

A harmadik nagy, az Újpest kapust váltott, a Jánosi Béla távozása után a csapat élére került egykori válogatott hátvéd, Sternberg László Hórit a cseresorba száműzte, Sziklai lett az első számú kapusa. Változtatott a fedezetsoron, Seres Gyula szinte teljesen kiszorult, s sérülése miatt október végétől Szalay Antal is csak kevesebbet játszhatott. Balogh I, vagyis Bonzó húzódott hátra ebbe a sorba, Potyszem helyére pedig az addigi tartalék, Ádám Sándor került, akit aztán a *Sporthirlap* az idény egyik felfedezettjeként ünnepelt. A lila-fehérek – nyugodtan fogalmazhatunk így: szokásuktól eltérően – az első fél évben mindkét rangadójukat elveszítették, s ezzel a listavezető Ferencváros mögött ötpontos hátrányban teleltek. Január 30-án aztán, az első „tavaszi” fordulóban a mesterhármasig jutó Zsengellér vezérletével 4:2-re megverték a Fradit, s ezzel kicsit tömörödött az élmézőny. A mindkét vendéggólt szerző Sárosi György a hajrában bordasérülést szenvedett, amelyet heteken keresztül csak nagy nehezen hevert ki. A zöld-fehérek nélküle a következő héten kaptak az Üllői úton a paprikapiros mezben játszó, „csípősen” kontrázó Szegedtől 3:1-re.

Korányi Lajos, a csapat kiváló hátvédje – akit a *Nemzeti Sport* február elején, utalva arra, hogy a legégetőbb kérdés akkoriban a csapatnál a sportszerű életmód volt, hosszú cikkben ünnepelt meg, megállapítva, hogy a „jó formát, amelyet szinte már egy éve tart, nagyrészt az új életmódjának köszönheti” – megmagyarázta, hogy a zöld-fehérek miért kaptak akkoriban több gólt, mint a két vetélytárs. Kijelentette: „Ez a Ferencváros támadószellemű játékból következik. A fedezetsor és a hátvédek állandóan a félvonal körül tanyáznak, s ha valaki hibát követ el, akkor ez nálunk sokkal súlyosabban esik a latba, mint más csapatoknál. Ennél a támadószellemű játéknál az ellenfél csatára többször kerül lesre, s nem akarom a játékvezetőket megsérteni, de tény, hogy sokszor nem veszik észre a lesállásokat.” (*Nemzeti Sport* 1938. február 4.)

A második tavaszi forduló után a még mindig veretlen Hungária átvette a vezetést, a *Nemzeti Sport* szerint „teljesen formán kívüli” Ferencváros visszacsúszott a második helyre. (A lap jó szívvvel volt a zöld-fehérek iránt, megállapította, hogy a visszaesés legfőbb oka Sárosi doktor hiánya mellett az, hogy a társaságon mutatkoznak az előző nehéz esztendő fáradaimai.) Az Újpest egy pontra megközelítette a Fradit.

A Hungáriában akkor már nem játszott a beteg **Cseh II.** A Matyinak becézett labdarúgó az első 10 fordulóban tudott pályára lépni, egy kivételével mindegyik meccsén szerzett gólt, másfél gólos mérkőzésenkénti átlagot produkált. A tüdejével kezelték, felköltöztették a Mátrába, egy szanatóriumba, a teljes telet ott töltötte. Kalmár Jenő állt a helyére, aki várakozáson felül jól játszott, az első három mérkőzésén négy találatot szerzett. Nagyon úgy festett, hogy Cseh II hiányzása ellenére a Hungária (a profi korszak kezdete óta példátlan módon) sorozatban harmadszor is bajnok lehet.

Nem lett. Részben azért, mert Sárosi a vártnál hamarabb, már március végén játékra jelentkezett, sőt a Ferencváros addig is, nélküle is visszatalált a győzelmek ösvényére. A Szeged elleni vereség után a zöld-fehérek a hátralévő 11 bajnokijukat kivé-

tel nélkül megnyerték. A korábban sok gólt kapó védelem alig hibázott, húsvétig hét bajnoki meccsből ötön, közte a Hungária elleni nagy rangadón érintetlen maradt a hálójá. (A kék-fehérek egyik legjobbjá, Dudás János kihagyott egy büntetőt az 1:0-s zöld-fehér győzelemmel véget ért találkozón. Nem mellékesen: hároméves várakozás után nyert ismét bajnokit a Fradi a legősbibb riválisa ellen.)

A Hungária összezsuklott. A *Sportvilág* szerint elfáradt a Schaffer-korszakban egy-egy sérülés miatti cserétől eltekintve szinte változatlan összeállításban játszó alapcsapat, a nagy Spéci pedig a könnyebbnek ígérkező mérkőzéseken sem akarta pihentetni a kulcsembereit. Nem szólva arról, hogy egy idő után már azt sem lehetett tudni, melyik bajnoki ígérkezik könnyűnek a kék-fehérek számára. A Hungária nemcsak a Fraditól, hanem a Bocskaitól, a Kispesttől, sőt a kieső győri ETO-tól is kikapott. Az utolsó nyolc fordulóban ismét játszó Cseh II visszatérése csak részben tett jót a csapatnak, mert ugyan a gólszák az Újpest elleni rangadón – 30 000 néző előtt! – két gólt is szerezve remekelt, s régi önmagát idézve csapata tízéből négy gólt is lőtt a teljesen szétesett Budai 11 ellen, de e két találkozón kívül csak a Taxisok hálójába talált be. Visszont visszatéréseivel Kalmár Jenő szinte teljesen kiszorult a csapatból. Ráadásul kettejük ellentéte megosztotta a Hungária táborát.

A bajnoki hajrá kezdetén a Bocskai az Üllői úton 2:0-ra megverte a kék-fehéreket. A Hungaria játékosai – noha nem voltak a legjobb hangulatban – ott maradtak megnézni a „főmeccset”, a Ferencváros és a jó formába lendült Nemzeti találkozóját. A Fradi sokáig csak szenvedett, ám az első félidő végén Kemény beadása után Sárosi dr. szinte az alapvonalról, a kapunak háttal állva, bravúros ívelt fejessel vezetést szerzett. Kalmár Jenő, az ország legjobban fejlődő játékosa a ritkán látható, pazar mozdulatot látva felugrott a helyéről, s kiabálni kezdett: „bravó, csodás, fenomenális!” Erre Cseh Matyi haragra gerjett, s lehordta, hogyan ünnepelheti valaki az ellenség gólját. (Hoppe László: *Labdarúgó-bajnokságaink, 1901–1969*). A két sztár szinte nem is állt szóba egymással a későbbiekben, az ellentétüket kezelni nem tudó, elkedvetlenedett Schaffer edző távozott az idény végén, de a későbbiekben már sem Kalmár, sem Cseh nem játszott a korábbiakhoz méltó, meghatározó szerepet a csapatban.

Ez itt a reklám helye!

A Nemzeti Sport az 1937. november 22-én megjelent számában a Hungaria FC fotóját közölte, a csapatot „az új Watterking bemelegítő ruhájában” ábrázolva. Mellette a hirdetés: „Gyártja egyedül az országban: a Magyar Keztyű- és Kötszövöttárugyár Löffler Sámson”. Itt találkoztunk először egy honi csapat direkt termékírdetésével.

A Hungaria FC csapata új „WATTERKING” bemelegítő ruhájában

Gyártja egyedül az országban:

**Magyar Keztyű- és Kötszövöttárugyár
Löffler Sámson**

Az újonc Győri ETO FC nem tudott bent maradni az élvonalban

A Hungáriát végül a nagyszerű tavaszt produkáló, a kék-fehérek elleni 2:3-on kívül minden bajnokiját megnyerő Újpest is megelőzte. A Ferencváros az utolsó előtti fordulóban, a Buda-fok elleni 2:1-gyel biztosította be a bajnoki címét, majd az utolsó fordulóban, az Elektromos elleni 5:1-gyel jelezte, az idény legjobb csapata ült fel a trónra. „Az 1937-es KK-győztesből magyar bajnok lett. Milyen fogcsikorgató harc, mennyi nehéz akadály után jutott el idáig a zöld-fehér szurkolótábor kedvenc Fradija. Megérdemlik a dicsőítést a ferencvárosi fiúk, megérdemlik a hangos diadalmámort.” (Idézte a korabeli sajtót *Nagy Béla az FTC-napló* 1938-ról szóló részében.)

A negyedik helyezett Kispest a profi korszak kezdete óta a legjobb helyezést érte el. Továbbra is nagy erősséget jelentett a Nemes-Nehadoma, Déri, Serényi balszárny, egyetlen mérkőzésről sem hiányoztak, együtt 48 gólt termeltek. A társai által Domának becézett center – aki az 1936–1937-es idényben a francia Mulhouse tagjaként belekóstolt a légión életbe, de gyorsan hazatért – az első négy őszi fordulóban hét, az első négy tavasziban kilenc gólt szerzett. Érdeemes még tudni róla, hogy – az idősebb Purczeld mellett – ő volt a tíz év körüli Puskás Öcsi példaképe. Két fiatal robbant be az élvonalba: a kis Olaj, azaz Olajkár II Sándor és a Kirnbauernek született Kincses Sinya. A Nemzeti Bajnokságban töltött második idényében a legszűkebb élvonal mögé felnyomult Elektromos centere, az erőteljes és erőszakos stílusa miatt a kor angol sztárja után magyar Drake-nek becézett Szendrődi Lajos egymást követő második idényében is több mint húsz gólt lőtt. A Phöbus szinte az előző idénybelivel azonos csapatával játszott végig a bajnokságot, a szezon előtt szerződötett válogatott jobbszélő, Röck Ede a téli szünetben egy kiváló állásajánlatot kapva elszegődött az élvonalba még csak vágyakozó Csepelhez. A betegsége és sérülése miatt több mint egy évet mulasztó Solti József (hivatalosan: dr. Solti József) csak a 10. fordulóban tudott először játszani, s még azt követően sem nyerte vissza régi formáját. (Így is lőtt 14 meccsen hét gólt.) A Phöbusszal kapcsolatban szinte egész ősszel anyagi gondokat emlegettek, sőt a *Sporthirlap* június 5-én azt közölte, hogy „megszüntetik a Phöbust”. Szerencsére (akkor még) rémhírnek bizonyult. Ahogy az újpesti kék-sárgákat, a középcsapattá érett Nemzetit is az állandóság jellemezte. Különösen igaz ez a Tuli, Szalay, Balogh fedezetsorra, amelynek utóbbi két tagja márciusban a válogatottban is bemutatkozhatott. Tuli 1934-ben, a társai 1933 őszén igazoltak a Nemzetihez, fél évtizeden keresztül alig akadt olyan mérkőzése

az NSC-nek, amelyről hiányoztak. Szegeden Szoyka Kornél került a Taxisokhoz igazolt Miklósi helyére, egyébként a védelem és a fedezetsor nem sokat változott. A csapat sem abban a tekintetben, hogy praxisában nagyszerű győzelmek és meglepő vereségek váltogatták egymást. Pálinkásnál csak a három élklub kapusai kaptak kevesebb gólt. A Taxisok csapata megvetette a lábát az elitben. A kilencedik helyen végzett, két nagyszerű csatárral. Takács II József – az edző, Takács I Géza öccse, a profi korszak első számú góllövője –, noha már elsősorban a vállalatnál lévő civil állásával foglalkozott, még mindig elképesztően gólerős volt. Tizenhét gólt lőtt, holott már közel sem kapott olyan „asszisztenciát”, mint hajdanán a Ferencvárosban. Felnőtt mellé a Lapajnak becézett Kiszely, tulajdonképpen kettőjükön múltott a csapat eredményessége. Védelmében bízott az ősz derekára az alaptizenegyét megtaláló Budafok, csalódást okozott az anyagi gondokkal küzdő Bocskai. A debreceniek az utolsó fordulóban 4:1-re megverték az addigi 25 fordulóban mindössze 45 gólt kapott Budafokot, a két „öreg motoros”, Markos és főleg Teleki a legjobbkor találta meg régi önmagát. Ezzel a győzelemmel maradt bent a cívisváros csapata, kiesett ellenben a Phöbustól vereséget szenvedett Törekvés. Ugyancsak elbúcsúzott az élvonaltól az utolsó fordulóban a Hungária legyőzésével állva meghaló ETO, valamint a teljesen talajt veszített Budai 11.

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

Gólrekordok: Sárosi hetese Pláničkanak, Zsengellér ötöse a görögöknek

Hét mérkőzésen harminc gólt szerzett a magyar válogatott az 1937–1938-as idényben – a franciaországi világbajnokság előtt. Egyetlen kisiklása akadt csak, a Ferencváros játékosai nélkül elszenvedett portugáliai vereség. Ugyanakkor a csehszlovákok elleni 8:3, valamint az osztrákok és a svájciak legyőzése, a németek elleni döntetlen a világbajnokság favoritjai közé emelte tavaszra a gárdát.

Szeptember 19-én a három évvel korábban világbajnoki ezüstérmes csehszlovákok ellen nehéz mérkőzésre volt kilátás. Nem egészen egy évvel korábban Prágában 5:2-re kikapott a magyar csapat. A Hungária úton szerencsére minden másképpen alakult, igaz, csak az első fél-
óra után. A Csikós – Futó, Korányi – Magda, Turay, Dudás – Sas, Sárosi dr., Cseh II, Zsengellér, Kemény összetételű tizenegy Zsengellér Gyula góljával ugyan vezetett, de aztán a vendégek Řiha (21. p.) és Rulc (26. p.) révén fordítottak. Ám akkor következett a 25. születésnapját három nappal korábban ünneplő – ha úgy vesszük, önmagának pazar utólagos ajándékkal kedveskedő – Sárosi György. Később maga is azt mondta, ez volt éle-

Útban a labda a csehszlovákok hálójába

te legjobb 90 perce, pedig hát nem volt könnyű a választás. Ezen a napon azonban minden sikerült neki. A 34. percben 2:2-re alakította az állást, majd a második félidőben további hat gólt szerzett. Nem akárkinek, hanem František Pláničkanak, a csehszlovákok világbajnoki ezüstérmes kapusának lőtte, a kor egyik legjobbjának. Óriási ünneplésben részesült a *Nemzeti Sport* szerint: „Ez az utolsó akció, vége a mérkőzésnek. A közönség előzőnli a pályát, Sárosi odafut Bauwenshoz, megköszöni

Ezt a lövést sem háríthatta Plánička

a játékvezetést, aztán a közönség körülvézi a játékosokat, Sárosihoz odaszalad a vörös Takács, a Hungária segédedzője, a közönség segítségével a nyakába veszi, s úgy hozza ki a közönség óriási ünneplése között. A zene is megszólal. Óriási az öröm, ragyogó arccal oszlik szét a közönség.” Soha, egyetlen más magyar játékos sem szerzett hét gólt egy A-válogatott mérkőzésen.

Ezek után októberben igazán jó előjelekkel utazott a magyar válogatott Bécsbe, az osztrákok elleni találkozóra. A Práterben a Szabó – Miklósi, Bíró – Magda, Turay, Balogh I – Béky, Cseh II, Sárosi dr., Zsengellér, Kemény összeállítású, finoman fogalmazva is kísérletinek mondható, három újoncot (Miklósi, Balogh I, Béky) felsorakoztató magyar csapat a 21. percben Sárosi doktor révén vezetést szerzett, de aztán a 68. percben Bíró Sándor kiállítása miatt emberhátrányba került. Az osztrákok Stroh révén a 73. percben kiegyenlítettek, s akkor már a döntetlen is jó eredmények tűnt. A mindössze másodszor együtt játszó „agytröszt”, a Cseh II, Sárosi, Zsengellér trió azonban nem hagyta magát, s a 85. percben akciójukból a társai által Matyinnak

MLSZ: Debrecenbe (nem) kéne menni

Hiába volt Debrecennek 1934 nyarától európai színvonalú, modern stadionja, hasztalanul kérte a cívisváros az MLSZ-t, hogy válogatott meccsnek adhasson otthont. Például szeretne volna megrendezni az 1938. március 25-én, pénteken megtartott magyar–görög világbajnoki selejtezőt. (Nemzeti Sport 1938. márc. 11.) A meccset végül a Hungária útra vitték, ahol 14 ezer szurkoló tekintette meg. Tény

és való, a Bocskainak sohasem volt ennyi nézője, történetében a maximumot a Bologna elleni 12 000 drukker jelenti. Debrecenben végül 1949. július 10-én vívott először hivatalos mérkőzést nemzeti tizenegyük, az volt az első, Budapesten vagy Újpesten kívül játszott hazai válogatott találkozó.

A magyar válogatott. Áll (balról): Senkey edző, Szűcs Gy., Seres, Pálinkás, Cseh II, Vincze III, Polgár, Sternberg, Dietz Károly dr. Elöl: Titkos, Toldi, Lázár, Sárosi dr.

becézett Cseh II – kivételesen a magyar csapat kapitánya a találkozón! – megszerezte a győztes gólt. Az angol bírót, Argent azt mondta a meccs után, hogy olyan jó mérkőzést látott, mintha az angol kupadöntőt figyelte volna. Neki különösen a két kapus, Szabó és Platzer, valamint a magyar középcsatár tetszett. Sárosi...

Novemberben a svájciak játszottak az Üllői úton. Akkor még nem tudta senki, amit ma már tudunk: e találkozó után hét hónappal a két csapat ismét találkozott, mégpedig a világbajnokság elődöntőjébe jutásért. Akkor is 2:0-ra nyert Dietz Károly csapata. A Fradi-pályán a Szabó – Korányi, Bíró – Gyarmati, Turay, Lázár – Sas, Kiss, Sárosi dr., Toldi, Titkos tizenegy játszott. Az újppestiek ezúttal nem kaptak meghívást, Zsengellér egyébként is bokasérüléssel kínlódott. Titkos, a Hungária balszélsője annak ellenére is vállalta a játékot, hogy a vasárnapi mérkőzés előtti csütörtökön meghalt az édesanyja. A hétfői temetésen a Hungária teljes csapata részt vett aztán. A svájciak a pocsék talajon jól helytálltak, a magyarok ellenben a kapu előtt határozottabbnak bizonyultak. Az értékelések szerint – noha Sárosi dr. (3. perc) és Toldi (63. perc) szerezte a gólokat – Lázár és Korányi teljesített a legjobban. A magyar csapat egy újoncot avatott: a szege-di Gyarmati-Gyurcsó János debütált.

Január 9-én a Ferencváros játékosai hiányoztak a válogatottból. Ma már nehezen elképzelhető, de a zöld-fehérek ászai klubjukkal túráztak, ezért nem tarthattak a többiekkel. A három játékosal megerősített Újpest-Hungária vegyes az elutazás előtt 3:0-ra megverte a bukaresti Venust, nem volt a társaság rossz formában. Lisszabonban azonban semmi sem sikerült. A Szabó – Miklósi, Bíró – Gyarmati, Turay, Dudás – Sas, Vincze III, Kállai, Zsengellér, Titkos tizenegy, amelybe aztán beállt Szűcs és Szendrődi, sima, 4:0-s vereséget szenvedett. Szabó Tóni akkoriban világviszonylatban is az egyik legjobb kapusnak számított, de a szakadó esőben, a csúszós pályán nagyon bizonytalanul védett. Az első negyedóra végén kapott két hárítható gólt Santótól és Cruztól, aztán a másodikban még kettőt, Soeirótól és a duplázó

A magyar válogatott 1937. december 29-én 3:0-ra legyőzte a bukaresti Venust a Hungária úton

Cruztól. A magyar válogatottból talán csak Bíró Sándor és a második félidőre Turayt és Kállait váltó Szűcs, Szendrődi kettős játszott elfogadhatóan. „Megsemmisítő vereséget szenvedtünk, nem bírtunk a lendületes latin futballal” – írta a *Nemzeti Sport*.

Egy héttel később – ha úgy tetszik, egy kis párizsi kitérő után hazafelé tartva – az itthon tartózkodó dr. Dietz kapitány és a Máltán túrázó ferencvárosiak nélkül a válogatott egy félidőn keresztül jól játszott a futballtörténelem első Luxemburg–Magyarország mérkőzésén. Mivel ez az ominózus félidő a második 45 perc volt, nehezen alakult a találkozó első fele. Az Újvári – Miklósi, Bíró – Gyarmati, Szűcs, Dudás – Sas, Vincze, Szendrődi, Kállai, Titkos tizenegy, amelybe a 40. percben a gyomorrontása miatt gyengélkedő Sas helyére beállt Zsengellér is, 1:0-s félidő után 6:0-ra győzött.

Március 20-án (utólagos ítélet szerint) politikailag is érdekes mérkőzést vívott a magyar válogatott Nürnbergben a németekkel. A hitleri Harmadik Birodalom nyolc nappal korábban foglalta el Ausztriát, a mérkőzés előtti napon még a *Nemzeti Sport* is csak találgatta, mi lesz a korábbi magyar–osztrák sportkapcsolatokkal. Ma már futballtörténelmi tény, hogy a legjobb osztrák játékosok közül néhányan hetek alatt bekerültek a német válogatottba (a világbajnokságra benevezett 22 játékosukból kilenc volt osztrák!), bár a magyarok elleni találkozón még egyikük sem játszott. A mérkőzésen a válogatottunk a Háda – Korányi, Bíró – Pázmándy, Balogh II Miklós, Balogh I István – Pusztai, Zsengellér, Kisalagi, Toldi, Horváth összeállításban szerepelt. Érdekes, hogy öt nappal a görögök elleni vb-selejtező előtt Dietz kapitány négy újoncot avatott, közülük Pázmándy az Elektromos, míg Balogh II, Kisalagi és Horváth a májusban a bajnoki idényt a hetedik helyen záró Nemzeti SC játékosa volt. Egyikük sem játszott soha többé a válogatottban. Az 1:1-re végződött találkozó magyar gólját Toldi Géza bombázta a hálóba.

Öt nappal később a magyar válogatott megváltotta a helyét a franciaországi világbajnokságra. Addigra, ha nem is könnyen, de eldőlt: nevezünk. A görögök, akik egy korábbi szakaszban Palesztina válogatottján jutottak túl, nem számítottak komoly ellenfélnek. A magyar csapat 11:1-re nyert, a visszavágót nem játszották le. A mérkőzés hőse Zsengellér Gyula volt, aki egy-maga öt gólt szerzett, tétmérkőzésen ez mindmáig rekord. (1975. október 19-én, a luxemburgiak elleni Eb-selejtezőn Nyilasi Tibor beállította a csúcst.) Három gólt lőtt a kispesti újonc,

Nemes-Nehadoma József, kettőt Titkos Pál, egyet Vincze III Jenő. A Háda – Korányi, Bíró – Lázár, Szűcs, Balogh I – Sas, Vincze III, Nemes, Zsengellér, Titkos tizenegyből csak a mesterhármast szerző kispesti nem került be májusban a vb-keretbe.

Ez volt a világbajnokság előtti utolsó A-válogatott mérkőzés, az Anschluss miatt a már korábban április 24-re lekötött bécsi meccs városok közötti találkozó lett. (Budapest 5:3-ra győzött Sárosi György öt góljával.) A hazai főpróbát az angol bajnokság második helyezettje, a Wolverhampton Wanderers elleni találkozó jelentette. A végül itthon maradt Sárosi III Bélával és Dudás Jánossal a fedezetsorban gól nélküli döntetlent játszott a válogatott.

1937. szept. 19.	Bp., Hung. út	CSEHSZL.	8:3 (2:2)		Zsengellér, Sárosi dr. 7
1937. okt. 10.	Bécs	AUSZTRIA	2:1 (1:0)		Sárosi dr., Cseh II
1937. nov. 14.	Bp., Üllői út	SVÁJC	2:0 (1:0)	Európa Kupa	Sárosi dr., Toldi
1938. jan. 9.	Lisszabon	PORTUG.	0:4 (0:2)		
1938. jan. 16.	Luxembourg	LUXEMB.	6:0 (1:0)		Szendrődi 3, Kállai, Zsengellér, Miklósi Toldi
1938. márc. 20.	Nürnberg	NÉMETO.	1:1 (0:1)		
1938. márc. 25.	Bp., Hung. út	GÖRÖGO.	11:1 (7:0)	vb-selejtező	Zsengellér 5, Titkos 2, Vincze, Nemes 3
1938. jún. 5.	Reims	HOLL.-IND.	6:0 (4:0)	vb-nyolcadd.	Kohut, Toldi, Sárosi dr. 2, Zsengellér 2
1938. jún. 12.	Lille	SVÁJC	2:0 (1:0)	vb-negyedd.	Sárosi dr., Zsengellér
1938. jún. 16.	Párizs	SVÉDO.	5:1 (3:1)	vb-elődöntő	öngól (Jacobsson), Titkos, Zsengellér 2, Sárosi dr.
1938. jún. 19.	Párizs	OLASZO.	2:4 (1:3)	vb-döntő	Titkos, Sárosi dr.

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

10 mérkőzésen: Bíró Sándor (Hungária), Zsengellér Gyula (Újpest)

9 mérkőzésen: Sas Ferenc (Hungária)

7 mérkőzésen: Korányi Lajos (Ferencváros), Sárosi György dr. (Ferencváros), Turay József (Hungária)

6 mérkőzésen: Lázár Gyula (Ferencváros), Szabó Antal (Hungária), Titkos Pál (Hungária)

5 mérkőzésen: Sas Ferenc (Hungária), Vincze III Jenő (Újpest)

4 mérkőzésen: Balogh I István (Újpest), Szűcs György (Újpest), Toldi Géza (Ferencváros)

3 mérkőzésen: Dudás János (Hungária), Gyarmati János (Szeged FC), Háda József (Ferencváros), Miklósi István (Szürketaxi FC), Szalay Antal (Újpest)

2 mérkőzésen: Cseh II László (Hungária), Kállai Lipót (Újpest), Kemény Tibor (Ferencváros), Kohut Vilmos (Olympique Marseille), Magda Béla (Ferencváros), Szendrődi Lajos (Elektromos)

1 mérkőzésen: Balogh II Miklós (Nemzeti SC), Béky Bertalan (Phöbus), Csikós Gyula (Phöbus FC), Futó Gyula (Újpest), Horváth Ferenc (Nemzeti SC), Kisalagi János (Nemzeti SC), Kiss Gyula (Ferencváros), Nemes-Nehadoma József (Kispest), Pázmándy Sándor (Elektromos), Polgár Gyula (Ferencváros), Pusztai Ferenc (Újpest), Újvári József (Hungária)

Nem csak a politika győzött

Hosszas viták előzték meg a magyar válogatott keret összeállítását a franciaországi világbajnokság előtt. Dietz Károly kapitány kihagyta az előző három idény leggőlerősebb játékosát, Cseh II Lászlót, a Hungária belsőcsatárát. A nehezen kezelhető Matyival többször is támadt személyes ellentéte, sokan ennek tulajdonították az „agytrösztnek” becézett Cseh II, Sárosi, Zsengellér trió „harmadának” mellőzését. Nyilván van ennek alapja, ugyanakkor világítsuk meg az érem másik oldalát is: Cseh beteg volt az előző télen, sőt a világbajnokság után is panaszkodott még arra, hogy nem érzi jól magát, szeretne visszamenni kúrára a Mátrába. A Hungária egy másik alapembere, Dudás János is kimaradt, a kapitány szerint erőnléti gondok miatt. A fedezet egyébként – miként Sárosi III Béla, akivel kapcsolatban azt mondta a kapitány, hogy a világbajnokság nem a kísérletezés időszaka, korai lenne még a beválogatása – itthon maradó biztonsági tartalék lett. Általában Dietz doktor törekedett arra, hogy minden posztra két játékosa legyen, de mert csak 18-an utaztak ki, néhány több poszton is bevethető futballista előnyt élvezett. Így például Polgár Gyula, aki akkor már több mint egy éve nem játszott a válogatottban. Vagy a mindkét szélsőfedezet posztján használható Szalay Antal, aki évekkel korábban a magyar bajnokság legjobb játékosa volt, ám 1935 novembere óta (1937 áprilisában) csak két meccsen játszott a válogatottban. Nagy meglepetést keltett a ferencvárosi újonc, Bíró Mihály, közkeletű becenevén Bíró Dani beválogatása az újpesti Kocsis Géza kárára, vagy a Marseille-ben légióskodó Kohut Vilmos reaktíválása. A balszélső formája meggyőzte Dietz kapitányt, aki még azt is érvként sorakoztatta fel, hogy Kohut úgyis Franciaországban él, tehát a kiutaztatása nem kerül pénzbe.

Küzdelem a magyar–svájci (2:0) negyedöntőn

A nagyszerű felvétel a Magyarország–Svédország (5:1) elődöntőn rögzült

A Dietz Károly szövetségi kapitány és Schaffer Alfréd szövetségi edző által dirigált gárda Holland-India válogatottja ellen „bemelegített”: 6:0, Zsengellér és Sárosi dr. 2-2, valamint Kohut Vilmos és Toldi 1-1 góljával, Háda – Korányi, Bíró – Lázár, Turay, Balogh – Sas, Zsengellér, Sárosi dr, Toldi, Kohut összeállításban. A negyedöntőben, noha csak az utolsó percben születt a második gólunk, magabiztosan győzte le a svájciakat is (2:0, Sárosi dr. és Zsengellér góljával, Szabó – Korányi, Bíró – Szalay, Turay, Lázár – Sas, Vincze, Sárosi dr., Zsengellér, Kohut összeállításban). A francia lapokat meggyőzte a meggypiros mezés magyarok játéka. *Le Reveil du Nord* így értékelte a látottakat: „A magyar csapat tizenegy kiváló képzettségű atlétából áll, akik egyformán tökéletesek a labdakezelésben és egyformán kiválóak a gyorsaság tekintetében.”

„A magyar válogatott – írta a *Dépêche* – végig nyugodtnak tűnt.” Mi lett volna, ha a mérkőzés előtti napon nincs olyan földrengés Lille-ben, hogy kémények omlanak le? Még szerencse, hogy a magyar játékosok, mint rendesen, a rengés pillanatában éppen snúroztak a szabad levegőn.

S már jöhettek is a svédek, akiket Nagy József személyében magyar edző készített fel s dirigált. A sárga-kékek Arne Nyberg góljával már az első percben megszerezték a vezetést a Szabó – Korányi, Bíró – Szalay, Turay, Lázár – Sas, Zsengellér, Sárosi dr., Toldi, Titkos összeállítású magyarok ellen. De a hátralévő 89 percben a mieink szenzációsan futballoztak, Sárosi doktor és Zsengellér még a jók közül is kiragyogott. Mindketten lőttek gólt (az újpesti összekötő kettőt is), s még lőhettek volna a társaikkal még egyszer annyit. A korabeli beszámoló szerint „kétszámjegyű eredménnyel győzhetett volna a magyar csapat, ha nem tartalékolja erejét a vásárnapi döntőre”.

Futballtörténelmi tény, hogy óriási meglepetést keltett a magyar válogatott összeállítása az olaszok elleni fináléban. Dietz Károly a legjobbnak vélt tizenegyből eleve nem vitte ki magával Cseh II-t és Dudást, s mellőzte Toldit, Turayt és Korányit. Turayt sérültnek mondták, neki egyébként már a svédek elleni mérkőzés előtt fájt a bokája. A másik két játékos mellőzése kap-

A magyar rög megtartó valósága

Adalék a XX. század első felének politikai kánonjában oly sokszor használt toposzhoz, a „magyar rög megtartó valóságához és fajnemesítő erejéhez”. Akár szociológiai tanulmányokhoz is remek témául szolgálhatna, hogy az „ezüstfiúk” közül hatan nem Magyarországon nyugszanak: **Sárosi György** Olaszországban, Vincze III Jenő és Szabó Antal Németországban, Szalay Antal és Polgár Gyula Ausztráliában. A Cipruson eltemetett Zsengellér Gyula hamvait 2013 őszén hozatta haza a család Ceglédre.

Tovább árnyalja a címben említett rögvalóság problematikáját, hogy a párizsi fináléban pályára küldött tizenegy „harcosai” közül Szabó útlevelében Steinbach Antal, Polgáréban Pignitzky Gyula, Bíróéban Bier Sándor, Saséban Sohn Ferenc, Sárosiéban Stefancsics György, Titkoséban pedig a Titschka Pál név szerepelt. Természetesen mindannyian „önszántukból” magyarosítottak...

csán azóta is tartja magát a pletyka, hogy Dietz kapitány az olaszok kérésére tekintett el a szerepeltetésüktől. A *Nemzeti Sport* a döntő napján már azt írta, a csapat érdekében nem akarta korábban publikálni, de Korányi és Bíró a svédek elleni elődöntőben összeveszett, s csak Dietz kapitány békítette ki később őket. (A sportnapilap tudósításában szerepel egy részlet, amelyben Korányi azt kérdezi, talán csak nem az affér miatt mellőzte őt a szövetségi kapitány.) Dietz kapitány ugyanis nem ezzel magyarázta a váltást, illetve hogy miért szerepelteti a válogatottban jobbhátvédként az olaszok elleni döntőben mindössze másodszor játsszó, a tornán addig még egyetlen percet sem szereplő Drumit: „Polgár duzzad az erőtől. Olyan kiváló formában

van, hogy neki, mint teljesen pihent erőnek, feltétlenül helyet kellett szorítanom. Emlékezünk még mindannyian, hogy azon a szerencsétlen emlékü olasz–magaron (1933. október 22. – a szerző), amelyen Korányi lábát törte, a helyére beugró Polgár milyen nagyszerű teljesítményt nyújtott.”

Toldi Géza mellőzéséről szólva a kapitány így érvelt: „Vincze játékaival a svájciak ellen igen meg voltam elégedve. Viszont Toldit erősen visszavetette lábsérülése miatt tartott kényszerpihenője és ezért döntöttem a Lille-ben jól bevált belsőhármassal mellette.”

Fura és nehezen elfogadható érvelés volt már akkor is. Dietz kapitány már az elődöntő előtt is fontolgatta, hogy Korányit, Lázárt, Kohutot és Zsengellért pihenteti (!) a döntőre, s nem állítja be a bokasérült Turayt. Ám ötéik közül csak Kohut Vilmos hagyta ki a mérkőzést. Pedig feltehetően Polgár akkor sem duzzadt kevésbé az erőtől, s Toldi sem volt jobb formában, mint három nappal később.

A játékosok homlokegyenest más állásponton voltak, mint a kapitány – pontosabban meggyőződésük volt, hogy a változtatásoknak nem az igazi indoka került nyilvánosságra. Balogh István, vagyis Bonzó szűk harminc évvel a döntő után, de még Dietz Károly 1969-es halála előtt, a *Labdarúgás* hasábjain azt állította, még ők, a tartalékok is természetesnek vették, hogy a döntőben a svédek elleni csapat kezd. Ám a döntő előtti délutánon tartott taktikai értekezletre Dietz Károly nemcsak Schaffer Alfréd edzővel, hanem

Készenlőben az egyik olasz gól

kisebb küldöttséggel is érkezett. „Úgy gondolom, nincs semmi okunk arra, hogy a svédek ellen győztes csapaton változtassunk” – mondta Dietz, viszont a vendégek közül állítólag valaki beleszólt (Balogh csak Szendy Károlyt, Budapest akkori polgármesterét nevezte meg, de nem pontosította, hogy ő volt a parancsoszto): „Toldi nem játszhat az olaszok ellen!” Schaffer Spéci ugyan firtatta a miértet, szakmai érveket várva. „Túlságosan kemény játékos és igen heves vérmérsékletű” – kapta a választ, amire még mindig kontrázott, mondván, éppen ilyenre van szükség az olaszok ellen. De a politika akkor már döntött: „Mit mondanának az emberek, ha a két baráti nép fiai kakaskodnának egymással?” (Dénes, Hegyi, Lakat T.: *Királyok, hercegek, grófok*)

Érdekes, hogy a labdarúgók közül nem mindenki vállalta a véleményét. Még évtizedeken keresztül is megosztott volt a csapat ilyen tekintetben. Ugyanakkor azok, akik nem beszéltek politikai döntésről, nem cáfolták az összeállítás körüli anomália eredetét, legfeljebb elismerték, hogy az olasz csapat jobb volt. Mi „koronatanúnak” elfogadjuk Zsengellér Zsoltot – sportújságíró kollégánkat, a nagyszerű Ábel fiát –, aki így írt *Andreides Gábor Párizsi ezüst* című könyvének előszavában – édesapjára emlékezve: „Ő mesélte, nem egyszer, nem kétszer, mindig ugyanazzal a hevülettel, hogy egy nappal a nagy meccs előtt Vittorio Pozzo olasz kapitány és két vezetőtársa, előzetes bejelentést követően meglátogatta a magyar válogatott vesinet-i főhadiszállását. A csapattagok üdvözlése után bezárkóztak a mi vezetőinkkel egy röpke eszmeccserére. Hogy ott mi hangzott el, pontosan nem tudta ő sem megmondani. Annyi mégis kiszivárgott, hogy az olasz-magyar barátság nevében és érdekében az itáliai vezetők azt kérték, hogy Toldi Géza szerepeltetésétől tekintsen el a szakvezetőség... Tény, a három nappal azelőtti, svédek elleni elődöntőt 5:1-re megnyerő együttes három helyen (!) is kicserélődött, Toldi kimaradt, két társa, Korányi és Turay lemondta a mérkőzést. Vagyis, Polgár, Szűcs és Vincze személyében három olyan futballista kapott szerelést, akik előtte álmukban sem gondolták, hogy a döntő résztvevői lehetnek.” Egybecsengenek a fentiekkel Sárosi György 1988-ban, *Dobor Dezső Sportmúzeum* című sorozatában elmondott szavai: „Dietz doktor először velem közölte csapatátalakítási terveit. Ilyen körülmények között, válaszul, én is le akartam mondani a játékot. Erre a magyarságomra hivatkozott, és ezzel tudott a pályán tartani.”

Lebrun elnök kezét ráz Titkossal

Több mint háromnegyed évszázad távlatából úgy gondoljuk, meggyengült a magyar csapat a személycserék miatt. A legerősebbnek ítélt tizenegyből (Szabó – Korányi, Bíró – Lázár, Turay, Dudás – Sas, Cseh II vagy Toldi, Sárosi, Zsengellér, Kohut vagy Titkos) túl sokan hiányoztak. Ugyanakkor az kétségtelen, hogy a döntőben az olaszok megérdemelten nyertek. Alátámasztja ezt a 90 perc legfontosabb történéseinek rövid leírása is: „A hatodik percben a magyar együttes jutott szöglettrúgáshoz, de a beívelést Pietro Serantoni kivágta, és a labda éppen

Amedeo Biavatihoz szállt. A jobbszélső Silvio Piolát, ő pedig Colaussit játszotta meg, s miközben Szabó a gólvonalhoz tapadt, a trieszti csatár a jobb sarokba lőtt (1:0). Jó ég, már megint így indul... – sóhajtozhattak volna honfitársaink, ehelyett azonban Sas Ferenc, Vincze Jenő és dr. Sárosi György vezetett akciót két perccel később, s a center finom emelése után Titkos Pál gyilkos erővel küldte a labdát a bal felső sarokba (1:1). Ritkán látható, pompás, látványos gól volt.

Sajnos, a második olasz gól nem követte egyenlítés. Nyilván sokkhatást keltett az a passzsorozat, mely az újabb »beköszönést« megelőzte: Colaussi, Piola, Giovanni Ferrari és Giuseppe Meazza is labdához ért, mielőtt a későbbi milánói stadionnévadó amennyire önzetlen, olyannyira tökéletes átadását Piola a hálóbá továbbította. (Meazzától már mindenki lövést várt, de ő a jó helyzetnél is jobbat teremtett.) Ez a tizenhetedik percben történt, majd a harmincötödikben Michele Andreolo hosszan indította Colaussit, aki elfutott Szalay mellett, becsapta Polgárt, és menthetetlenül duplázott (3:1).

VILÁGBAJNOKSÁG 1938

Az 1938-as világbajnokságon ezüstérmes magyar labdarúgó-válogatott tablója

A szünetben Szabó Tóni kifakadt: »Így nem lehet játszani! Bolondot csinálnak belőlünk...«

A lelátón, bár higgadtabban, hasonlóképpen értékelték az első félidőt: »Jobbak az olaszok, okosabban és sokkal gyorsabban játszanak. A magyarok technikája nem érvényesül, pedig legalább olyan, mint az övék. A fedezetsor feltűnően gyengén működik.«

Hol vagy, Turay? – ötlött sokak eszébe, de fölösleges volt tűnődni, mivel cserélni akkoriban nem lehetett...

Ettől függetlenül a folytatásban felcsillant a remény, mert a hetvenedik percben Sárosi átadását Zsengellér remekül fejelte vissza a középcsatár elé, s ő tizenkét méterről a bal sarokba rúgta a labdát (3:2). Ráadásul a szépítést követő percekben hevesen ostromolt a magyar válogatott, de a nyolcvanharmadik percben ellentámadás következett, és a Ferrari, Biavati, Piola akciót az olasz center a döntőt eldöntő góllal zárta (4:2).” (Dénes Tamás–Hegyí Iván–Lakat T. Károly: Válogatott gyűjtemény)

A *Nemzeti Sport* nagyon realisan értékelt a döntő után. Mamusich Mihály, a jeles szakíró véleménye néhány ponton egybeesett a Dietz Károly ugyancsak a *Nemzeti Sport*-ban megjelent „védekezésében” foglaltakkal. Mindketten kiemelték, az olaszok lényegesen jobb körülmények között, s hosszabb ideig készülhettek a világbajnokságra. „Olaszországban már május elején befejezték a díjmérközéseket, és majdnem egy hónapos közös előkészület előzte meg a vb-re való felvonulást. A mi szegénységünk nem enged meg számunkra ilyen fényűzést” – írta

Mamusich, amire rímelték Dietz Károly mondatai: „Gyümölcsözőt számukra gyorsaságban, rugalmasságban az az egy hónap, amit a vb megkezdése előtt különleges előkészülettel töltöttek el. Nekünk, sajnos, csak egy hét jutott ugyanerre a célra.” Cinikusan azt is megjegyezhetnénk, még jó, hogy legalább ennyi jutott, ugyanis még januárban sem volt biztos, hogy egyáltalán a válogatott részt kíván-e venni a Mondialon...

Befejezésül idézzük fel a *Sportthirlap* osztályozókönyvét. Akkoriban az 1-es számított a legjobb jegynek, tehát minél kisebb volt egy csapatban az osztályzatok összege, annál jobban játszottak a futballisták. A vb-döntő után 18 volt az olaszok „összpontszáma”, miután Olivieri, Rava, Andreolo és Biavati egyest, a hét további játékos pedig kettest kapott. A magyaroknál ellenben csak Bíró Sándor játszott kiválóan (1), Szalay és Sas pedig jól (2). A többség hármast kapott, míg Lázár és Vincze III 4-est.

Slusszpoénnak sem rossz: épp az ő posztjukon kellett volna játszania a mellőzött Cseh II-nek és Dudásnak...

Világ bajnoki döntő

Olaszország–Magyarország 4:2 (3:1)

1938. június 19., Párizs, 65 000 néző. Jv.: Capdeville (francia)

Olaszország: Olivieri – Foni, Rava – Serantoni, Andreolo, Locatelli – Biavati, Meazza, Piola, Ferrari, Colaussi

Magyarország: Szabó – Polgár, Bíró – Szalay, Szűcs, Lázár – Sas, Vincze III, Sárosi dr., Zsengellér, Titkos

Gólszerzők: Colaussi (6.), Titkos (8.), Piola (17.), Colaussi (35.), Sárosi dr. (70.), Piola (83.).

NEMZETKÖZI VIZEKEN

A Kispest két válogatottat is megvert

Szép újpesti győzelemmel indult augusztusban az 1937–1938-as idény nemzetközi barátságos mérkőzéseinek a sora. A lila-fehérek Pozsonyban 6:1-re kiűtötték az egykori újpesti gólkirályal, Jávor Pállal felálló helyi csapatot. A két gólt is szerző Zsengellér mellett különösen az ugyan csak duplázó Kocsis Géza tett ki magáért. Nem csoda, pozsonyi születésüként meg akarta mutatni a rokonoknak, mit is tud. A Hungária bukaresti túrával készült az idényre. Augusztus közepének szombatján, 35 fokok kánikulában 2:0-ra kikapott a temesvári Ripensiatól (Dobay István, a kor egyik leggőlerősebb bánáti csatára lőtte az első gólt), majd egy nappal később 4:1-re kiűtötte a Jánosi Béla által irányított, Bodola Gyulával felálló, bajnok Venust. Cseh II nagyszerűen játszott, mesterhármásával főszerepet vállalt a győzelemben. Szeptemberben a Venus eljött Budapestre, akkor 5:3-ra nyertek a kék-fehérek, „Matyi” ismét hármat vágott a fekete-fehéreknek. De nem volt könnyű győzelem, negyedórával a befejezés előtt még a Venus vezetett. „Bodola még mindig nagy futballista” – írta a *Nemzeti Sport* az akkor 25 éves „Dudusról”, aki kilenc évvel később az MTK játékosa lett.

A Ripensia egyébként nemcsak a Hungáriát, de (októberben Temesváron) az Újpestet is megverte, méghozzá 4:1-re. A lila-fehérektől Zsengellér, Pusztai és Balogh is hiányzott. Az

Kispesti fiúk a Hungária fellegrívárában

1937-es esztendő hátralévő részében a lila-fehérek Bécsben 1:1-re végeztek a Rapiddal (november 1.), Prágában ugyancsak 1:1-re a Slaviával (december 12.), majd karácsony első napján 2:1-re megverték a Venust Budapesten.

Télen a Ferencváros Máltán járt, különösebb megerőltetés nélkül aratott könnyű győzelmeket. A Kispest Észak-Afrikában és Gibraltáron is játszott, utóbbi helyen az FC Wient verte

te 5:4-re a százszázalékos túra legértékesebb győzelmét aratva. A Hungária előbb 4:0-ra megverte a Benficát, aztán a Sportingtól, majd a főváros válogatottjától kapott ki az esztendőforduló környékén Lisszabonban, ahol utóbb a kék-fehérekre épített válogatott is súlyos vereséget szenvedett a helyiektől.

Divatban voltak a válogatottak elleni mérkőzések, a Taxisok novemberben 10:4-re kikaptak a csehszlovák A-válogatottól, márciusban az Újpest és a Hungária kombináltja Varsóban 2:2-re végzett a lengyel válogatottal, májusban a Phöbus szenvedett súlyos, 7:1-es vereséget a vb-re készülő, Kovács I Miklós, Barátky Gyula, Bodola Gyula belsőhármassal felálló román válogatottól Bukarestben. Márciusban a nálunk vendégeskedő görög válogatott – négy nappal az 1:11-es budapesti vb-selejtező után – 2:1-re kapott csak ki Szegeden Dél-Magyarország válogatottjától. (A győztes csapatot a déli alszövetség játékosai alkották, a Szeged FC profijai aznap a Kispest ellen bajnoki mérkőzést játszottak.) Májusban a Kispest 2:1-re verte Rigában a lett nemzeti tizenegyet, majd júniusban ugyancsak 2:1-re Vilniusban a litvánokat.

Március 13-án a bajnokságban vergődő Budai 11 értékes döntetlent játszott Bécsben, a Rapid ellen (2:2). Április közepén a Ferencváros Mannheimben 4:0-ra verte a helyi csapatot, majd Luxemburgban vett részt a Húsvéti tornán. Előbb Sárosi dr. négy góljával 4:1-re megverte a helyi Sporát, majd 4:2-re kikapott a bécsi Wackertől. Budapesten is rendeztek egy négyes tornát az ünnepen, a fura kiírás miatt, bár a Slavia jobb gólaránnyal zárt, mint az Újpest, az egymással 2:2-re végző két csapat holtversenyben zárt az élen. A lila-fehérek egyébként 3:2-re verték az első nap a Beogradszki SZK-t, a prágaiak 3:1-re nyertek a Hungária ellen. A kék-fehérek 2:2-t játszottak a szerbekkel.

Júniusban a Budafok Svédországbán, a Bocskai Svédországbán és Németországban túrázott. Az Újpest Belgrádban járt, kétszer is kikapott a Jugoszlavijától és a BSZK-tól, de természetesen a franciaországi világ bajnokságon szereplő kulcsemberei nélkül.

A KK-nyertes ferencvárosiak színezett fotója

Négy válogatott mérkőzést emeltünk a végére, kicsit kakukktojásként, hiszen e fejezetben többnyire klubmérkőzéseket idéztünk fel évről évre. Az A-válogatott január 8-án, egy nappal a portugálok elleni, súlyos 0:4 előtt, 5:2-re megverte Lisszabonban a Benficát. Budapest válogatottja február 20-án 1:1-re végzett „a fények városában” Párizs válogatottjával. A mieink közül hiányzott Sárosi dr. és Cseh II, ellenben a házigazdánál játszott két magyar, Simonyi és Máthé is. Gyurka szerencsére nem hiányzott aztán az április 24-i bécsi mérkőzésről. Öt góljával verte meg Budapest együttese 5:3-ra a császárváros válogatottját.

Május 15-én az 1937–1938-as angol bajnokság ezüstérmese, a Wolverhampton Wanderers szerepelt Budapesten, a gól nélküli döntetlennel zárult 90 perc jelentette a magyar válogatott vb-főpróbáját. Rosszul sikerült. De hát tudjuk, rossz főpróbát általában remek előadás követ...

KÖZÉP-EURÓPAI KUPA

Sárosi álomgólt lőtt, aztán könnyezve énekelte a Himnuszt

A Ferencváros nagy diadalát hozta az 1937-es KK-sorozat. Harmadszor nyerte meg magyar csapat a korszak legtekintélyesebb nemzetközi kupáját, a Ferencváros 1928-as és az Újpest 1929-es elsőse után „tért vissza” Magyarországra a trófea. A Fradi egyébként a klub lett az olasz Bologna, a cseh Sparta és az osztrák FK Austria után, amely 1937 végén már kétszeres győztesnek mondhatta magát.

A zöld-fehérek Prágában, a Slavia ellen kezdték meg menetelésüket, s bár jobban játszottak, mint a hazaiak, Sárosi és Toldi egy-egy góljával csak 2:2-re végeztek. A budapesti visszavágón különösen a második félidőben játszott jól az akkor még Sándor József által edzett csapat, Toldi két és Sárosi egy góljával 3:1-re nyert. Ferdinand Daučík, a prágaiak magyarul is jól beszélő ipolysági játékosa – később Kubala László apósa – elismerte a mérkőzés után: „A Fradi csatársora sokkal jobb volt, ez döntötte el a mérkőzés sorsát.”

Ugyancsak az első fordulóban a Hungáriának a Lazio, az Újpestnek a bukaresti Venus jutott. Az olasz és a román együttest is magyar edző irányította, előbbi Viola József, utóbbit Platko Ferenc. A Hungária óriási csatát vívott a római kékekkel, a hazai 1:1 (gólszerző két világklasszis, Piola, illetve Cseh II) után az Örök Városban 3:2-re kikapott. Piola, azaz a „Piemonti Rakéta” és Cseh Matyi ezúttal két-két gólt szereztek, ám a „sasok” balszélsője, Costa is bevette Szabó Tóni kapuját. A Hungária tulajdonképpen későn ébredt, ugyanis az olaszok az 50. percben már 3:0-ra vezettek.

Az Újpest Bukarestben tízgólos meccsen nyert 6:4-re a Venus ellen. Az utolsó öt perc kezdetén még döntetlenre álltak a felek, aztán Zsengellér Gyula egy

Sárosi zászlót cserél a Lazio kapitányával

perc alatt két gólt is rúgott a gyengén védő Burdannak. A visszavágó egyszerűbben alakult a Megyeri úton: a lila-fehérek 4:1-re győztek, Zsengellér két, Vincze III és Kállai egy-egy találatot szerzett. A románoknál mind a két találkozón játszott Bodola Gyula, de jobb volt nála a 180 perc alatt három gólt is lövő görög center, Kosztasz Humisz. Az első fordulóból három osztrák, egy olasz és egy svájci csapat jutott még a negyeddöntőbe. A Vienna a Young Fellowst (4:2-es összesítéssel), az FK Austria a Bolognát (7:2), az Admira a Spartát (5:3), a Grasshoppers a Prostějovot (6:5), a Genova pedig Bukovi Márton együttesét, a Gradjanskít (6:1) búcsúztatta.

A második fordulóban az Újpest kettős vereséggel esett ki a bécsi Austria ellen. A kinti mérkőzés két kiváló együttes igazi footballcsemegéjét hozta, a szünetben még a magyar lila-fehérek vezettek 2:1-re, a végén az osztrák lila-fehérek győztek 5:4-re. Zsengellér három gólja kevés volt. A *Nemzeti Sport* szerint a bécsi és az újpesti lila-fehérek is „minden idők legnagyobb KK-mérkőzéseként” emlegették a találkozót. A visszavágón az Újpest zöld-fehér csíkos mezben lépett pályára az Üllői úton (28 000 néző előtt). Azért kellett ott játszania a KK-visszavágót, mert nem volt füvesítve a saját pályája, és miután a bécsiek is lila-fehérek, a vezetők a zöld-fehér színekombináció mellett döntöttek. Bevallottan azért, hogy a ferencvárosi B-közép támogatását elnyerjék. (*Nemzeti Sport* 1937. július 12.) A színegyezés miatti mezcserre nem jött be, az osztrákok 2:1-re nyertek. A Fradinak is bécsi vetélytárs jutott, a Budapeszten elért 2:1 nem volt túl biztató a visszavágóra. Nyert is a Vienna 1:0-ra. Szerencsére a harmadik mérkőzést megint az Üllői úton játszották, s egy öngól, valamint Toldi Géza találatát meghozta a győzelmet és a továbbjutást.

A Duce Lazio-drukker
hírében állt

A Ferencváros és az Austria mellett a Lazio (a Grasshoppers ellen 8:4) került csak az elődöntőbe. Sőt, a rómaiak egyenesen a döntőbe jutottak, miután az Admira és a Genova első mérkőzése (2:2) botrányba fulladt, s a KK-bizottság mindkét csapatot kizárta a folytatásból.

Az elődöntő első 90 percében – négy nappal a Vienna elleni harmadik mérkőzés után – a Fradi 4:1-re kikapott Bécsben. Nem játszott rosszul, de a hazai „violák” éppen olyan csodálatosan futballoztak, mint az Újpest ellen. Érdekes, hogy egyetlen ferencvárosi vezető vagy játékos sem vonta kétségbe az Austria sikerének jogosságát, de mindannyian megjegyezték, a háromgólos hátrány ellenére egyáltalán nem lefutott a visszavágó. Ám arról talán álmodni sem mertek, micsoda gálával rukkol ki a csapat! 1937. július 25-én a Ferencváros 6:1-re nyert Európa egyik legerősebb klubtizenegye, az FK Austria ellen. A 2:1-es félidő (gólszerzők: Kemény, Sárosi, illetve Sindelar) után a második játékrészben Kiss, Kemény, Sárosi és Toldi révén további

A Lazio 1937–1938-as együttese

négy gólt szereztek. Sárosi doktor, akit a találkozó után a vállukon vitték le a szurkolók, azt mondta, élete legszebb mérkőzése volt. Révész Béla, a korábbi válogatott védő, a kitűnő edző sem fukarkodott az elismeréssel: „Életemben nem láttam még ilyen remek meccset!” Karl Sesta, az osztrákok híres hátvédje sportszerűen elismerte: „Nincs kifogásunk a vereségre. A Ferencváros jobb volt.”

Szerencsére maradt a Fradi-gólokból a Lazio elleni őszi döntőre is. Harmincezer néző előtt az akkor már Rauchmaul Emil által irányított Fradi (Sárosi mesterhármásával) 4:2-re győzött. Toldi Géza a vacsorán boldogan mondta: „Ez a KK már a kezünkben van, nem engedjük ki!” Ám akadt, aki félve hozzátette: „Piola vezérletével a Lazio így is veszélyes ellenfél lesz Rómában...”

Az olaszok a végül 12 találatával a sorozat gólkirályi címét is megszerző Sárosi doktortól nagyon tartottak a visszavágó előtt – s nem ok nélkül. Costa gyors vezető gólja után „Gyurka” néhány perc alatt fordított, így a 8. percben már 6:3- volt összesítésben az állás a Ferencváros javára. De a Lazio sem adta fel, a csodálatos Piola 17 perc alatt mesterhármast rúgott. A harmadik góljával a Lazio ledolgozta a Budapesten összeszedett hátrányt. Ám egy perc múlva Toldi Géza bombagóljával ismét a Fradi állt jobban. A második féldőben erősödött az eső, s a csata is. Feszültté vált a légkör. A 61. percben Korányi kezezése után a Lazio – illetve Piola – büntetőt rúghatott, Háda óriási bravúrral kivédte. S ettől szárnyakat kaptak a csatárok, a 70. percben Kiss Gyula szerencsés góllal kiegyenlített (4:4), összesítésben ismét két góllal vezetett a Fradi.

A 80. perc történéseit idézve üssük fel ismét a *Nemzeti Sport* a nagy mérkőzés másnapján megjelent számát: „... Toldi Keménynek adja ki a labdát. Kemény a jó labdát jól ívelű középre, Sárosi ugrik érte, de a magas labda elszáll a ferencvárosi középcsatár feje fölött, ki egészen Tancosig, és a jobbszélő visszaíveli a középre az ötös vonal és a tizenegyes pont közé. Sárosi az ötös vonal tájáról visszafelé fut és sem Provera, sem a közönség nem is álmodik arról, hogy ebből a lehetetlen helyzetből löni lehet, hiszen Sárosi teljesen háttal áll a kapunak, egy kissé a balösszekötő helyére húzódva, amikor találkozik a labdával. Ő azonban nem olyan legény, aki lehetetlennek

Piola (Lazio) gólja a Fradi ellen

A Közép-európai Kupa-nyertes ferencvárosiak tablója

1926
1927
1928
látszó feladatoktól megijed és a kapunak háttal állva hirtelen, jobb lábbal kapura húzza a labdát, s az a közepen dermedten álló Provera és a jobb kapufa között félmagasan a Lazio kapujába süvít. »Gyurka, Gyurka!« – kiabálja a kis magyar tábor, a ferencvárosi játékosok pedig körülfogják Sárosit és csókolják sáros arcát. Ragyogó teljesítmény, ritkán látott szép gól. 5:4-re vezet a Ferencváros a római mérkőzésen!”

1929
1930
1931
1932
A találkozóról tudósító kiváló újságíró, dr. Mamusich Mihály szemléletesen írta le a mérkőzés utáni ünneplést: „A két csapat feláll egymás mellett egyenes sorban a díszpáhollyal szemben. Balról a Lazio, jobbról a Ferencváros. A közönség irtózatosan zajong, amikor a hangszórókból a magyar himnusz bevezető része kezd hangzani. Erre csend lesz, de néhány fütyty még most is belesivít. (Bizonyára nem tudták, hogy a magyar himnusz következik.) A díszpáholyból és a rendőrség soraiból csitítják a zajongókat, majd a B-közép vezetésével a magyar tábor ércesen, tömören énekelni kezdi nemzeti imádságunk szövegét. Az ének alatt a Ferencvá-

A KK aranyérme

ros győztes legénysége felvonul a díszpáholyba. Itt Starace, a fasiszta párt főtitkára, aki Mussolini képviselőjében jelent meg, átadja Sárosinak a kupát. A fiúk az átadás után egy darabig állnak, úgy látszik, beszédet is vártak volna. De beszéd nem volt. Ott állt a kimerült, de boldog csapat, szemben a díszpáholy előkelőivel és elénekli a Himnuszt. Sárosi Gyurka úgy énekel, hogy szeméből szüntelenül potyog a könny. De énekel...”

1933
1934
1935
A Ferencváros nyert, a „főszurkoló” veszített. Aszlányi Károly, a tragikus sorsú író és újságíró a mérkőzés előtt megállapodott Viola Józseffel, a Lazio edzőjével, mondván, ha a Ferencváros elhódítja a serleget, a trénernek adja új, divatos zöld kalapját. Örült, hogy veszített...

KK-döntő

1. mérkőzés

Ferencváros–Lazio 4:2 (1:1)

1937. szeptember 12., Üllői út, 30 000 néző. Jv.: Krist (csehszlovák)

1938
Ferencváros: Háda – Tátrai, Korányi – Magda, Polgár, Székely – Tancos, Kiss, Sárosi dr., Tol-di, Kemény

Lazio: Blason – Zacconi, Monza – Baldo, Viani, Milano – Busani, Marchini, Piola, Carmolese, Costa

Gólszerző: Toldi (22.), Busani (26.), Sárosi (53., 60. – 11-esből, 64.), Piola (64.)

2. mérkőzés

Lazio–Ferencváros 4:5 (4:3)

1937. október 24., Róma, PNF-stadion, 15 000 néző. Jv.: Wüttrich (svájci)

Lazio: Provera – Zacconi, Monza – Baldo, Viani, Milano – Busani, Marchini, Piola, Carmolese, Costa

1942
Ferencváros: Háda – Tátrai, Korányi – Magda, Polgár, Lázár – Tancos, Kiss, Sárosi dr., Tol-di, Kemény

1943
1944
Gólszerző: Costa (4.), Sárosi (6. – 11-esből, 8., 80.), Piola (19., 23., 36.), Toldi (37.), Kiss (70.)
Kupagyőztes a Ferencváros, kettős győzelemmel, 9:6-os összesítéssel.

Tarolás Portugáliában és a Jugoszláv Királyságban

Olaszországban a második vébéarany előtti 1937–1938-as idényben még mindig meghatározó szerepet játszottak a magyar edzők. Bánás József Milanja (a magyar mester és a sportigazgató, az osztrák Hermann Felsner irányításával) a harmadik, Weisz Árpád Bolognája az ötödik, Konrád Jenő Triestinája a hatodik, Viola József Laziója a nyolcadik, Feldmann Gyula Torinója a kilencedik, Payer II Jenő Napolija a tizedik, Lelovics Gyula Livornója a tizenkettedik, Egri-Erbstein Ernő Luccheséje a tizennegyedik, Molnár Ferenc Fiorentinája az utolsó, a tizenhatodik helyen végzett a világbajnokok bajnokságában. (A felsoroltak nem mindegyike dolgozott végig az idényt klubjában. Lelovics a hatodik, Molnár a huszadik forduló előtt állt munkába, Feldmann a tizenhatodik, Erbsteint a tizenhetedik forduló után menesztették.) Az AC Torino tavasszal döntőbe jutott (de ott veszített a Juventus ellen az Olasz Kupában. A fináléban már nem, de a sorozat első két mérkőzésén még Feldmann Gyula irányította a „bikákat”).

A 18 csapatos második vonalban, a Serie B-ben tíz klub alkalmazott magyar edzőt. Nehadoma János feljutott a Modenával az elitbe. Végigdolgozhatta az évadot Ging József (Pisa), Hajós Árpád (Palermo), Kertész Géza (Taranto), Kőszegi György (Anconitana), Plemich Ferenc (Messina), Vanicsek János (Verona) és Wilhelm Vilmos (Padova) is. A Sanremesénél Veréb József kezdte az idényt, majd ő is fejezte be, de néhány fordulóban Filipo Pascucci dolgozott helyette a szezon közepén. Csapka Károlyt menesztették a velencei klubtól.

A Jugoszláv Királyság idénye a magyar edzők teljes sikerét hozta. A bajnok HAŠK (Hrvatski Akademski Športski Klub) együttesét Opatá Zoltán, a második helyezett Beogradski Szport Klubot Nemes-Neufeld Sándor, az elsőhöz hasonlóan zágrábi Gradjanskít Bukovi Márton dirigálta. Spitz Illés a hetedik helyen zárt a Hajduk Splittel. Csehszlovákiában a Sparta visszaszerelte a bajnoki címet, még mindig Szedlacsik Ferenc dirigálta a borvörös együttest. A harmadik helyezett SK Židenice edzője Konrád II Kálmán volt. A legjobb pozsonyi gárda, az 1. ČSŠK

Bratislava Jávör Pállal az ötödik helyre nyomult előre. Romániában a Ripensia lett a bajnok, a bukaresti Rapid a második, utóbbiban Avar István, az újpestiek egykori Ricsije játékos-edzőként tevékenykedett. A második csoport második helyén végzett, s így tulajdonképpen 3-4. lett János Bélával a Venus București.

Portugáliában „jugoszláv léptékű” sikert értek el a magyar trénekek. A nyolccsapatos első osztályban négy klubot gardírozott honfitársunk, a három nagyot és a portói Académicót. Utóbbinál Biri János, az első Benficánál még mindig **Hertzka Lipót**, a második Portónál Siska Mihály, a harmadik Sportingnál Szabó József irányította a munkát. Hertzkanak három év alatt ez volt a harmadik bajnoki címe.

Hollandiában Dombi „Little” Richard bajnok lett a Feyenoorddal. A város másik magyarja, Molnár Ignác egyszerre két élvonalbeli klubot is irányított, a Xerxést és a Rotterdamsche FC-t. Lengyelországban Platko

1926
1927
1928
1929
Ferenc idény közben átvette a Cracovia bajnoksapatát, míg Nyúl Vilmos a Wisła Kraków legénységét. Svédországban Nagy József az ötödik helyre kormányozta a története során először az élvonalban szereplő IK Brage hajóját. (A magyar edző tekintélyére jellemző, hogy ő vezette a világbajnokságon a svéd válogatottat.) Dániában Molnár Frigyes hatodikként zárt a Vejlen SF együttesével. Görögországban Hesser Tibor – idény közben átvéve a csapatot bajnoki címet nyert az Olympiakosszal. Törökországban Szabó Petár vezette a Galatasarayt, Schweng József a Fenerbahçét, de egyik ottani „nagynak” sem volt különösebben jó szezona.

1930
1931
Dél-Amerikában Kürschner Izidor a Rio de Janeiró-i Flamengo csapatánál dolgozott, óriási tekintélyt vívott ki magának új módszereivel: akkor ismerkedtek meg a brazilok a labda nélküli edzésekkel és a WM-rendszerrel is. Argentínában Hirschl Imre a Club de Gimnasia y Esgrima La Plata kispadjára ült le 1938-ban.

1932
1933
1934
1935
1936
Svájcban Winkler József bajnoki címet nyert a klubnál való működése első évében a Luganóval.

1937
1938
Franciaországban továbbra is főszerepet játszottak a magyar futballisták. A Sochaux visszaszerezte a bajnoki címet az Olympique Marseille legénységétől, amely ezúttal a második helyen végzett. Az előző évről írva már emlegettük, hogy az OM nemzetközi csapat volt – a Peugeot-gyár alakulatára éppen úgy jellemző volt ez. A 30 fordulóban 14 olyan játékos szerepelt sorai-
ban, aki nem Franciaországban nőtt fel: két magyar (Szabó III János és Belkó Árpád), négy svájci, három uruguayi, egy német, egy angol, egy argentin, egy spanyol és egy cseh erősítette. A kupagyőzelemmel vigasztalódó (a fináléban az FC Metz 2:1-re legyőző) Olympique Marseille-t továbbra is Eisenhoffer József edzette, Kohut Vilmos volt a balszélsője. A ferencvárosiak egykori kedvence a május 8-i kupadöntőben szerzett góljával adu ászként tett le az asztalra a magyar vb-keret kijelölése előtt. Az említettekén kívül, sőt talán előttük, két honfitársunkat ünnepelték szinte hétről hétre a franciák: **Korányi III Dezső** a liga harmadik legjobb góllövőjeként zárta a szezont, 24 találatot szerzett az FC Sète mezejében, Simonyi András, a Red Star Olympique csatára pedig 21 góllal hatodik lett ezen a listán.

A Sochaux gárdája Szabó Jánossal (jobbról a negyedik) soraiban

ban, a felsoroltakon kívül élvonalbeli klub tagja volt Sikló (Lens), Korányi II, Mór (Moóré) János és Szabó (Lille), Kovács (Cannes), Máthé (Racing), Sipos (FC Sète), Vágó (Valenciennes), Kaptá (Fives). Körülbelül ugyanennyien játszottak a második vonalban is, köztük a feljutó helyen végzett St-Étienne-ben Odry Ferenc.

Névsorolvasás

BOCSKAIK FC:

Kertes József 17 – Bikfalvi Sándor 14, Janzsó József 17 – Orosz Mihály 22, Boros Ernő 20/1, Belcsik (Békési) Ferenc 26/1 – Markos Imre 21/7, Palotás (Pavnicza) István 20/4, Finta Károly 25/12, Takács László 26/5, Hajdu (Hárai, Froncsok) Pál 26/4. A többiek: Elek Béla 12/1, Teleki Pál 12/5, Varga Péter 9, Nádas (Neiermann) Gábor 7, Lukács Lajos 5, Gyulai István 4, Kemény Mátyás 3

BUDAFOK:

Vági László 25 – Szebehelyi III Károly 26, Bánkúti (Béldi, Beer) István 26 – Sós (Strobl) Károly 26, Király Sándor 22/1, Beretvás IV Gyula 23 – Fodor Tibor 26/10, Fézler 26/1, Kovács János 26/1, Pósa (Posch) Béla 17/5 – Janda (Friedmann) Sándor 15/1, Fekete 11/1, Lyka I Rezső 21, Vermes (Weinberger) Vilmos Ernő 24/4. A többiek: Hóri (Horn) György (k) 11, Hidasi Pál 8/9, Steiner 8, Vadas (Weisz) Miklós 8/1, Szigeti (Szollár) József 7, Baros 6, Jászberényi (Pitroff) Zoltán 6/3, Monostori Károly 5, Kiss 4, Sáros (Steiner) Miklós 3/1, Siklósi 2, Biró (k) 1, Lendvai 1, Mezei 1, Sarlós 1

BUDAI 11:

Budavári (Baumgärtner, Bangi, Budai) Károly 14 – Ligeti (Löwy) Jenő 22, Burger István 17 – Vértés Nándor 26/1, Kovács János 26/1, Pósa (Posch) Béla 17/5 – Janda (Friedmann) Sándor 15/1, Fekete 11/1, Lyka I Rezső 21, Vermes (Weinberger) Vilmos Ernő 24/4. A többiek: Hóri (Horn) György (k) 11, Hidasi Pál 8/9, Steiner 8, Vadas (Weisz) Miklós 8/1, Szigeti (Szollár) József 7, Baros 6, Jászberényi (Pitroff) Zoltán 6/3, Monostori Károly 5, Kiss 4, Sáros (Steiner) Miklós 3/1, Siklósi 2, Biró (k) 1, Lendvai 1, Mezei 1, Sarlós 1

ELEKTROMOS:

Gulyás Béla 13 – Füzi I Lajos 26, Pálkás Lajos 19/3 – Pázmándy Sándor 24/2, Lengyel Béla 23/1, Martonos (Melicharik, Mátrai) Gábor 24 – Zombori 13/7, G. Tóth Péter 21/4, Szendrődi (Szoják) Lajos 22/20, Buzássy Sándor 17/7, Törös (Tercs, Tritz) Imre 22/5. A többiek: Bakon József (k) 12, Kolozsvári László 10/1, Pozsonyi 9, Orczifalvi (Reiter) István 8, Pákozdi (Pfandler) László 7/1, Kocsis Rudolf 6, Kiss Gábor 4, Bihari 2, Lengyel II 2, Dombóvári 1, Kinál János (k) 1

ETO:

Dombóvári Géza 20 – Brezányi Ferenc 22, Tóth II Ferenc 25 – Limperger (Lovas) István 26/4, Kovács I Imre 26/3, Hluchányi András 21 – Lantos Ferenc 12, Hrabovszky II Albert 12, Farkas Imre 23/1, Juhász Jenő 17/7, Neiger Róbert 12/2. A többiek: Löbl Zsigmond 11, Boros József 10/4, Kecskés János 10, Balogh Sándor 9, Pécsi (Prokov) Béla (k) 6, Pethő Ödön 5, Szebehelyi IV József 5/1, Petőházi (Prédl) Dezső 4/1, Tóth III József 4, Fekete Imre 2/1, Vágvolgyi József 2/1, Dékány József 1, Földesi Lajos 1

FERENCVÁROS:

Háda József 24 – Tátrai (Thour) Sándor 18, Korányi (Kronenberger) I Lajos 24 – Magda Béla 18, Polgár (Pignitzky) Gyula 23/1, Lázár Gyula 26/3 – Tancos (Tänzer) Mihály 20/5, Kiss Gyula 20/6, Sárosi (Stefancsics) György

dr. 20/29, Toldi (Tunikold) Géza 22/27, Kemény Tibor 22/12. A többiek: Sárosi (Stefancsics) III Béla 12/0, Hámosi (Hoffmann) Frigyes László 10, Jakab László 7/3, Székely Béla 5/2, Biró II Mihály „Dani” 6/3, Gyetvai László 4/1, Győri II József 2, Tihanyi (Trenka) László (k) 2, Szirmai (Sziffert, Hargitai) Nándor 1

HUNGÁRIA:

Szabó (Bier) Sándor 26 – Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 26, Turay I József 26/3, Dudás János 26/14 – Sas (Sohn) Ferenc 24/3, Kardos (Klötzl) István 15/13, Cseh II László 18/22, Heinrich „Wudi” Müller 22/11, Titkos (Titschka, Ticska) I Pál 26/6. A többiek: Zimonyi (Zwick) János 9, Kalmár Jenő 7/5, Horváth II Gyula 3/1, Vidor (Weisz) József 3/4, Négyesi Frigyes 2, Újvári József (k) 2, Kállói Béla 1, Szabó III Géza 1/1

KISPEST FC:

Kósa (Kohn) II Károly 18 – Olajkár I Károly 26/3, Rátkai (Reibl) Lénárd 25/1 – Monostori (Mikes, Mick) Károly 23, Varga László dr. 22/3, Víg (Wilhelm) IV József 23/3 – Kincses (Kirnbauer) Mihály 22/4, Olajkár II Sándor 17/5, Nemes (Nehadoma) József 26/25, Déri (Deutsch) Károly 26/11, Serényi (Steiner) II Imre 26/12. A többiek: Újvári (Uitz) József 14/2, Gergő (Gengeliczy) Károly (k) 8, Szabó II Géza 3/1, Keresztes Gábor 2, Zalai (Czumpft) László 2, Borsos Géza 1/1, Havas (Havlik) Béla 1, Onódi Andor 1

NEMZETI SC:

Angyal István 17 – Kővágó Károly 22, Flóra György 21 – Tuli Gyula 26, Balogh II Miklós 26/3, Szalay István 25/1 – Fenyvesi László 15/6, Bihámy II János 18/5, Kisalági (Wohlrán) János 25/18, Sztancsik József 26/11, Horváth Ferenc 25/10. A többiek: Molnár János 10/4, Tompa (Tumpek) Antal 9, Hóri (Horn) György (k) 8, Palágyi 6/1, Molnár II 3, Kolos 2, Csák (Hircsák) István dr. 1, Racskó (k) 1

PHÖBUS:

Csikós Gyula 25 – Wéber Gergely 26, Fekete Jenő 25/2 – Gombkötő Imre 26/1, Megyeri Sándor 21, Titkos (Titschka, Ticska) II Kálmán 20 – Béky Bertalan 21/5, Szikár (Sztrigán) Sándor 23/5, Turay II András 21/12, Törös II Tibor 20/14, P. Szabó Gábor 21/3. A többiek: Solti József 14/7, Röck Ede 12/6, Tárnok István 3/1, Blaskó Lajos 2, Komáromi Károly 2, Szádovszky Imre 2, Juhász Lajos (k) 1, Szilágyi József 1

SZEGED FC:

Pálkás József 26 – Szoyka Kornél 24/1, Raffai (Riesz) Lajos 20 – Gyurcsó (Gyarmati) János 25/5, Somogyi (Sztrachovich, Strakovits) Kálmán 17/1, Bertók Pál 26 – Bárkányi 16, Seper Imre 18/3, Harangozó (Korecz-Konrád) Sándor 22/14, Bognár Kálmán 18/5, Nagy Antal 23/9. A többiek: Varga István 12, Berecz Béla 10/1, Kispéter Mihály 7, Korányi (Kronenberger) II Mátyás 6/2, Szilassy 6/1, Sebebeni Béla 6, Ördög László 2, Kis 1, Tóth 1

TAXISOK:

Kutasi (Kubala) Károly 19 – Miklósi (Mikulics) István 26/1, Aradi Károly 22 – Odry Lajos 26/4, Kárpáti (Kaltenecker) II Pál 22, Varga 25/1 – Darázs Emil 24/2, Tóth Lajos 13/5, Takács II József 26/17, Kiszely István 24/16, Kovács György 20/3. A többiek: Szegedi (Sessler) 7/1, Váradi 7, Izsó (k) 5, Báthory (Bátori) 4/2, Mélesz 4/2, Mosonyi 4, Bodor Elek 3, Sarkadi (k) 2, Serfőző László 2/1, Farkas 1

TÖREKVÉS:

Kiss Mihály 26 – Lőrinczi 14, Regős (Régner) I Ferenc 19 – Szűcs 24, Görög 26, Garamszegi (Gregor) Mihály 18 – Nemes (Michalkovszky) István 21/3, Farkas 21/1, Keszei

(Kessler) II László 24/17, Takácsi István 20/5, Császár 14/5. A többiek: Gere 12/8, Regős (Régner) II Béla 11/6, Roják 9/2, Sirály (Stift) 8/2, Dezső 7, Dóri 4, Virág 3, Zörögő 2, Czigány 1, Faragó 1, Sátori 1

ÚJPEST:

Sziklai (Szift) Ferenc 26 – Futó Gyula 25, Joós Péter 26 – Ádám Sándor 17, Szűcs György 25, Balogh István 25/3 – Pusztai (Pachert) Ferenc 22/7, Vincze III Jenő 19/9, Kálai (Klauber) Lipót 23/16, Zsengellér Gyula 25/31, Kocsis Géza 25/18. A többiek: Szalay Antal 11, Tóth III Mátyás 8/2, Szuhai (Szukob, Szabadkai) Lajos 4/4, Seres Gyula 3, Salamon 2

Serfőző László idősebb korában

Kovács Imre (Győri ETO)

Az élvonal újoncai

Győri Egyetértés Torna Osztály Futball Club

Alapítási ideje: 1904

Színe: zöld-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 71 (1937–1938, 1945–1955, 1958–1959, 1960–)

Sikerei: 4-szeres bajnok (1963 ősz, 1982, 1983, 2013)

4-szer a Magyar Népköztársasági Kupa győztese (1965, 1966, 1967, 1979)
BEK-elődöntős (1965)

Szürketaxi (Taxisok)

Alapítási ideje: 1932

Megszűnt: 1947 (1940–1946: nem működött)

Színe: szürke-barna (kék-sárgában játszott a csapat)

Idényei száma a magyar élvonalban: 3 (1937–1940)

Sikerei: –

Az 1937–1938. évi profi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Ferencváros	26	23	1	2	95:38
2. Újpest FC	26	21	2	3	90:32
3. Hungária FC	26	18	4	4	86:32
4. Kispest FC	26	15	1	10	72:59
5. Elektromos FC	26	11	6	9	51:49
6. Phöbus FC	26	11	3	12	57:56
7. Nemzeti SC	26	9	6	11	61:71
8. Szeged FC	26	10	3	13	42:49
9. Taxisok	26	8	6	12	56:63
10. Budafok FC	26	10	2	14	43:49
11. Bocskai FC	26	9	2	15	43:57
12. Törekvés SC	26	7	4	15	49:80
13. Győri ETO	26	3	5	18	24:83
14. Budai 11	26	3	3	20	28:79

II. osztály

1. Szolnoki MÁV	26	20	3	3	113:34	43
2. Csepel FC	26	20	2	4	104:30	42
3. Erzsébet FC	26	18	3	5	103:37	39
4. Diósgyőr-VTK	26	17	4	5	71:38	38
5. Haladás VSE	26	16	2	8	78:40	34
6. Tokod-ÜSC	26	13	5	8	73:39	31
7. Salgótarjáni BTC	26	14	3	9	84:57	31
8. Alba Regia AK	26	10	3	13	67:55	23
9. Váci Reménység	26	8	4	14	46:77	20
10. Váci SE	26	7	6	13	45:76	20
11. Simontornyai BTC	26	6	3	17	47:88	15
12. VAC FC	26	6	3	17	42:89	15
13. Droguisták FC	26	2	5	19	22:103	9
14. Vasas FC	26	2	–	24	22:154	4

A Magyar Kupát nem írták ki.

A szegediek üdvözlik az Üllői úti publikumot

Gólkirály:

Zsengellér Gyula (Újpest) 31 góllal

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1. Ferencváros	X	3:1	3:3	4:3	2:1	5:0	5:4	1:0	4:3	5:2	3:2	12:1	5:1	3:1
2. Újpest FC	4:2	X	1:3	8:1	5:0	4:3	7:3	2:2	3:3	5:0	2:0	2:0	7:1	1:0
3. Hungária	0:1	3:2	X	2:0	4:1	2:2	2:2	4:1	7:0	3:0	4:0	5:1	12:3	2:0
4. Kispest FC	1:2	1:5	3:1	X	1:0	2:0	1:1	7:2	5:4	2:3	5:1	3:2	5:2	4:2
5. Elektromos	1:5	1:2	1:1	1:2	X	2:1	4:0	2:1	1:1	3:0	5:2	4:1	5:2	1:1
6. Phöbus FC	1:3	1:2	1:5	3:2	1:2	X	4:2	3:2	2:2	2:0	4:1	3:1	4:0	3:0
7. Nemzeti SC	3:6	2:3	1:2	2:1	2:1	3:2	X	3:3	3:2	2:2	1:0	0:0	3:1	7:6
8. Szeged FC	3:1	1:3	1:3	3:1	0:2	0:2	4:1	X	2:0	1:2	2:0	1:5	4:1	2:0
9. Taxisok	2:3	0:3	2:3	3:6	0:1	4:3	3:2	0:0	X	3:2	2:2	6:1	6:1	2:1
10. Budafok	1:2	0:1	0:1	3:1	5:1	4:1	3:2	0:1	2:0	X	3:1	5:1	0:2	2:2
11. Bocskai	0:5	0:1	2:0	0:3	6:6	4:1	1:1	2:0	0:1	4:1	X	5:0	1:0	1:0
12. Törekvés	0:6	2:5	2:4	2:5	1:2	2:3	5:1	2:2	3:3	2:0	3:2	X	3:0	6:1
13. ETO	0:1	0:7	1:0	2:4	1:1	2:2	1:1	0:1	0:0	0:3	1:4	0:0	X	0:3
14. Budai 11	0:3	0:4	1:10	1:3	2:2	0:5	2:6	0:3	3:2	1:0	0:2	0:3	1:2	X

Nincs itt mese, feljutott a Sese!

A korábbi években kevésbé nagy szerepet játszó csapatok remekeltek a budapesti és a vidéki bajnokságokban. A főváros Bíró-csoportjában a Zuglói SE az UTE, a Postás és Közlekedési Vállalat, valamint a BSZKRT együttesét megelőzve végzett az élen. (Negyedrészt sem komoly a felvetés: mennyivel erősebb lett volna a „Beszkárt”, ha a vállalat két dolgozója, dr. Sárosi György jogügyi előadó és Bíró Sándor villamoskalauz is megacélozza sorait.) A Pártos-csoportban a MÁVAG SK a pénzügyőrök alakulatát és az FTC lekörözve lett első. A Nemzeti Bajnokságba jutásért kiírt osztálydöntő három felvonásos nagy csatát hozott, egy-egy győzelem után a harmadik mérkőzést a zuglóiak fölényesen megnyerték. Az együttes edzője, Tomecskó József – a Vasas korábbi válogatott játékos – a Salgótarjáni BTC után újabb klubot segített a legmagasabb osztályba. A ZSE a döntő találkozón minden csapatrészében jobb volt a MÁVAG-nál, de nem csak ez volt a siker záloga. A jobbösszekötő, Rácz ugyanis talált a július 10-i találkozó dél-előttjén egy négylevelű lóherét. Ugyan a kezdés előtt pánikba esett, mert nem találta a szerencsét hozó „zöltséget”, de szerencséjére meglelte. Társai unszolására be is tette a cipőjébe, a talp alá. Ő ugyan nagyon rosszul játszott, ám a lóhere szerencsét hozott – a társaknak.

Az országos vidékbajnokságot a Salgótarjáni SE nyerte meg, a nőgrádi város történetének második élvonalbeli együttese lett, hiszen az SBTC is játszott az elitben, még 1935–1936-ban. A Tatabányai SC ellen ugyan a „Sese” elveszítette az első mérkőzést – érdemes kiemelni, még a Nemzeti Bajnokság középcsapatainak egymás elleni meccsén is kiemelkedőnek számítót, 7500 fős publikum előtt –, ám a „visszavágón” magabiztos győzelmet aratott. A tatabányaiak egy emberként szidták a bírót (Balasits Mihály, az Olaszországból hazatért edző meg is jegyezte csapata védelmében: „Csudára kifogtuk a legjobb magyar játékvezetőt. Teljesen miatta vesztettünk”), ám a korabeli beszámolók szerint a Salgótarjáni SE megérdemelte a győzelmet. A mesterhármast szerző Komendát nem ünnepelte „túl” a *Nemzeti Sport*, azt írta róla: „Góljaival tűnt ki.” Azért egy belsősatártól ez nem kevés...

Az amatőrválogatott programjából két mérkőzés emelkedett ki. A Régi – Farkas, Tóth II – Pázmándy, Lengyel, Bokor – Orczifalvi, Törös, Szendrődi, Gazdag, Pákozdi (Sárosi III) összeállítású, élvonalbeli játékosokra épített tizenegy 1937. szeptember 19-én, 30 000 néző előtt 6:3-ra kikapott Bécsben. A következő júniusban Tallinnban ellenben 3:2-re nyert a Dombóvári – Pázmándy, Tóth II – Hluchányi (Gazdag), Kovács, Garamszegi – Soproni, Vidor, Keszei II, Kiss, Erdős II összeállítású gárda.

BLASZ, amatőr I. osztály. Bíró-csoport: 1. Zuglói SE 39, 2. UTE 36, 3. Postás SE 35, 4. BSZKRT SE 32, 5. Vasas SC 31, 6. Goldberger SE 27, 7. Budapesti Vasutas SC 26, 8. Budapesti Labdarúgó Kör 24, 9. Herminamezei AC 23, 10. Magyar Pamutipari SC 22, 11. Megyeri SC 21, 12. III. ker. TVE 20, 13. Testvériség SE 14, 14. Újpest-Rákospalotai AK 14. **Pártos-csoport:** 1. MÁVAG SK 36, 2. Pénzügyi TBSC 33, 3. FTC 32, 4. Csepeli MOVE 31, 5. Szentlőrinci AC 30, 6.

Ganz TE 27, 7. Drasche SE 27, 8. MTK 9. Budafoki MTE 24, 10. MAFC 21, 11. Wekerletelepi SC 20, 12. Erzsébeti MTK 19, 13. Kispesti AC 19, 14. Szentlőrinci FC 18. **Osztálydöntő:** Zuglói SE–MÁVAG SK 1:0, 2:3, 4:1 (az MTK-pályán)

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai csoport: 1.

Mezőtúri AFC 40, 2. Békéscsabai MÁV SE 34, 3. Csabai AK 30, 4. Békéscsabai Törekvés 28, 5. Mezőkovácsházi TE 25, 6. Gyulai AC 24, 7. Békési TE 21, 8. Orosházi TK 19, 9. Gyulai TE 19, 10. Battonyai TK 13, 11. Mezőkovácsházi Textil SC 8, 12. Tótkomlói TC 4. **Szegedi csoport:** 1. Szegedi AK 32, 2. Makói AK 30, 3. Kecskeméti AC 28, 4. Hódmezővásárhelyi TVE 27, 5. Szegedi VSE 26, 6. Kitartás Egyetemi AC 25, 7. Szegedi TK 25, 8. Szentesi MÁV SE 21, 9. Szentesi TE 18, 10. Makói TK 16, 11.

Móravárosi TE 9, 12. Kecskeméti TE 7. **Alsövetségi döntő:** Mezőtúri AFC–Szegedi AK 1:0, 1:2, 2:1

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport. 1. Tolnavármegyei SE (Szekszárd) 37, 2. Dombóvári Vasutas 35, 3. Nagymányoki SE 32, 4. Bácsalmási MOVE TSE 30, 5. Bajai Turul SE 28, 6. Mohácsi TE 21, 7. Bajai SE 17, 8. Bonyhádi TK 17, 9. Kalocsai SC 16, 10. Bajai Bácska SE 12, 11. Bajai MTE 12, 12. Kiskunhalasi AC 7. **Pécsi csoport:** 1. Pécsi DVAC 38, 2. Pécsi VSK 28, 3. Kaposvári Turul SE 28, 4. Kaposvári Rákóczi AC 27, 5. Nagykanizsai Zrínyi TE 27, 6. Pécsi EAC 23, 7. Pécsi BTC 22, 8. Nagykanizsai TE 18, 9. Pécsi Zsolnaygyári SE 17, 10. Pécsi AC 14, 11. Mecsekszabolcsi SE 11, 12. Komlói SE 11. **Alsövetségi döntő:** Tolnavármegyei SE–Pécsi DVAC 0:5, 2:4

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Salgótarjáni SE 31, 2. Pécési TK 28, 3. Diósgyőri AC 28, 4. Ózdi VTK 28, 5. Miskolci AFC 27, 6. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 23, 7. Hatvani VSE 22, 8. Salgótarjáni BTC II 21, 9. MOVE Egri SE 19, 10. Baglyasaljai SE 16, 11. Borsodnádasdi LASE 13, 12. Sátoraljaújhegyi AC 6

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Debreceni VSC 45, 2. Püspökladányi MÁV 42, 3. Mátészalkai TK 40, 4. Nyíregyházi KISE 39, 5. Debreceni Villanygyári SE 34, 6. Nyíregyházi TVE 30, 7. Nyíregyházi VSC 28, 8. Karcagi MOVE 22, 9. Debreceni EAC 20, 10. Báthori SE (Nyírbátor) 19, 11. Mátészalkai Vasutas TE 18, 12. Berettyóújfalui SE 14, 13. Debreceni Textil SC 13, 14. Debreceni KASE 0

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Rákoskeresztúri TE 32, 2. Szolnoki AK 30, 3. Balassa TSE 28, 4. Rákoscsabai TK 27, 5. Dorogi AC 26, 6. Monori SE 24, 7. Dunakeszi Magyarság 22, 8. BKSC (Pilisvörösvár) 20, 9. Ceglédi MOVE SE 17, 10. Gödöllői IK 14, 11. Rákosligeti AC 14, 12. Pilisvörösvári SE 10

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Tatabányai SC 41, 2. Soproni FAC 39, 3. Pápai Perutz 36, 4. Soproni VSE 33, 5. Szombathelyi FC 28, 6. Szombathelyi SE 26, 7. Hubertus SE (Mosonmagyaróvár) 25, 8. Győri AC 25, 9. Fűzfői AK 23, 10. Várpalotai Unió TE 23, 11. II. ker. SC (Győr) 23, 12. Dunántúli AC (Győr) 19, 13. Komáromi FC 18, 14. Győr-Szentiváni TE 5

Országos vidékbajnokság

Negyeddöntő: Tatabányai SC–Mezőtúri AFC 2:0 (Tatabányán), 2:2 (Mezőtúron), Pécsi

DVAC–Salgótarjáni SE 2:3 (Pécsen), 0:1 (Salgótarjánban), Debreceni VSC–Rákoskeresztúri TE 0:0 (Debrecenben), 2:3 (Rákoskeresztúron).

Elődöntő: Tatabányai SC–Rákoskeresztúri TE 4:0 (Tatabányán), 1:2 (Rákoskeresztúron). A Salgótarjáni SE erőnyerő volt.

Döntő

Tatabányai SC–Salgótarjáni SE 1:0 (0:0)

1938. július 24., Tatabánya, 7500 néző. Jv.: Tihaméry

Tatabánya: Konecsni – Nagy, Liebnig – Szélesi, Gimesi, Dolina – Németh, Keleti, Hudra, Pallag, Jancsák

Salgótarjáni SE: Barabás – Sümegi, Vics – Manyasz, Hercsik, Misecska – Kovács, Tadics, Tóth, Komenda, Majoros

Gólszerző: Németh (55.)

Salgótarjáni SE–Tatabányai SC 3:1 (1:0)

1938. július 31., Salgótarján, 4000 néző. Jv.: Klein

Salgótarjáni SE: Barabás – Sümegi, Vics – Manyasz, Hercsik, Misecska – Kovács, Rigó, Bilesch, Komenda, Majoros

Tatabánya: Konecsni – Nagy, Liebnig – Szélesi, Gimesi, Dolina – Németh, Szabó, Keleti, Pallag, Jancsák

Gólszerző: Komenda (32., 46., 68.), ill. Németh (75.)

A Rákoskeresztúri TE (balra) és a DVSC futballistái a mérkőzés előtt

Az Újpest a kicsik ellen szedte össze a pontjait

Ismét a három nagy, a Ferencváros, a Hungária és az Újpest csatáját hozta a bajnoki év, mögöttük a Kispest megismételte előző évi remek szereplését, s újfent megszerezte a negyedik helyet.

Mind a lila-fehér, mind a kék-fehér alakulat nagyszerűen kezdte az idényt. Az Újpest Sternberg László irányításával – s az előző évi csapathoz képest egyetlen új játékosal, a hajdanán a Barcelonát is megjárt Szeder Györggyel a balszélen – megverte a Phöbust, a Taxisokat és az Elektromost is. Szeptember közepén mégis edzőváltásra kényszerült a csapat, miután a korábbi válogatott hátvéd táviratot kapott az Egyesült Államokból, a rokonaitól, hogy felesége súlyosan megbetegedett. Sternberg megértésre talált az újpesti vezérkarnál, még egy arany pecsétgyűrűt is kapott emlékül távozásakor. Két nap alatt talált utódot az egyesület grémiuma, a korábban csak külföldön edzősködő Guttmann Bélát kérte fel trénernek. „Az új edző személye nem okoz változást az edzések időpontjában, továbbra is kedden, szerdán és pénteken tartanak edzést a lilák” – tudósított *Nemzeti Sport* 1938. szeptember 20-i száma.

Kiválóan kezdett a Hungária is, noha két kulcsjátékosát is nélkülözni volt kénytelen, Sas Ferenc és Cseh II László is vonakodott aláírni az új szerződését. A sajtó szerint ugyanaz zajlott a kék-fehéreknél, mint a Ferencvárosnál 1936 őszén, amikor Sárosi doktor és néhány társa „sztrájkolt”. Nem elhanyagolható különbség, hogy a Franzstadtnban később mindenki viszszaállt a sorba, a világbajnoki ezüstérmes jobbszélső ellenben soha többé nem játszott bajnoki mérkőzést Magyarországon. Sem a Hungáriában, sem máshol. Sással kapcsolatban a

Az Újpest bajnoksapata (balról): Futó, Kállai, Szűcs Gy., Seres, Zsengellér, Hóri, Tóth III M., Joós, Balogh I, Vincze III, Kocsis

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

későbbi évtizedekben többször is olvasható volt, hogy az erősödő antiszemitizmus száműzte Dél-Amerikában. A förtelmes nézőtéri bekiabálásoknak volt része a távozásában, de tény, hogy miután nem írta alá a szerződését, a mindenkire vonatkozó szabályok szerint két évig nem játszhatott volna. Kapóra jött neki az argentinai hívás.

Nélküle és az első három fordulóban hiányzó „Matyi”, valamint a további egy mérkőzést mulasztó Sebes Gusztáv nélkül is hibátlan rajtot vett a Pozsonyból hazatért Braun József, azaz Csibi irányításával a kék-fehér alakulat. Turán István került a jobbfezet helyére, a csatársor a Titkos, Müller, Kardos, Kisutzky, Vermes összetételben játszott. Igaz, hogy két gyen-ge csapatnak, az újonc Salgótarjáni SE-nek és a debreceni Bocskainak, de kétszer két gólt lőtt 180 perc alatt az új balszélső, a Vermes néven futballozott Weinberger Ernő. Neve szinte teljesen feledésbe merült, méltánytalanul. A pesti Almássy tér környékén nőtt fel, véletlenül egy házban Braun Csibivel. Ám nem az MTK, hanem a Ferencváros nevelése volt, 1935-ben, 19 évesen zöld-fehér mezben lett élvonalbeli futballista. Az idény végén továbbállt (mint mondta, „túl nagy volt a konkurencia”), három szezont lehúzott a Budai 11-ben, majd a Hungária igazolta le. A bajnokság első nyolc fordulójából haton játszott, öt gólt is szerzett, ám aztán megint nem volt kedve megharcolni a helyéért. 1939 februárjában inkább nekivágott a nagyvilágnak, előbb fél évet Szófiában, a Levszki játékosaként töltött – a bolgárok kifizették a vételárát a Hungáriának –, majd 1939 augusztusában regényes körülmények között Palesztinába hajózott. Ott, illetve az 1949-ben megalakult Izrael államban élte le hátralévő, szerencsére hosszú életét. Harminchárom éves fejjel izraeli válogatott is lett.

Könnyű sorsolást kapott, de az első öt fordulóban mindössze egy pontot veszített az idősebb Purczeld Ferenc által pallérozott Kispest. A minden vetélytársnál több gólt szerző piros-feketék középcsatára, Nemes-Nehadoma József egymaga annyi találatot jegyzett, mint a Szolnok vagy a Budafoke teljes csapata. (S még így sem ő vezette a mesterlövészek listáját, hanem góltrekkordra törő Zsengellér...)

A Bocskai elment Ungvárra

1939. március 19-én jelentette a Nemzeti Sport: „Még régebben meghívta a Bocskait Ungvárra az SK Rusj, de a politikai események miatt bizonytalanra vált a mérkőzés. A Bocskai autókkal megy át Ungvárra.” A két nappal későbbi lapból kiderült, hogy „a tartalékos Bocskai nagyon kikapott Ungváron, 2000 néző előtt, SK Rusj–Bocskai 5:1”.

A fentiek megértéséhez nem árt tudni, hogy akkoriban még javában folytak arrafelé a harcok, holott Werth Henrik vezérkari főnök március 18-án azt közölte **Teleki Pál** miniszterelnökkel, hogy a magyar csapatok egész Kárpátalját elfoglalták. (Magyar részről 37, szlovák részről 150-200 halottat ismertek el. Jellemző az állapotokra, hogy március 24-én a szlovák légierő bombázta Ungvárt. (www.publikon.hu) Az úgynevezett Szics-gárda (ukrán önkéntes nemzeti fegyveres önvédelmi szervezet) is harci tevékenységet folytatott a térségben, igaz, nemcsak a magyarok, hanem korábban a csehszlovákok, majd a szlovákok ellen is. (Az ukrán nacionalista alakulatok becsült vesztesége 600 fő volt.)

A bajnokság feléig aztán visszaesett a tehetséges balszélsője, Kürthy Lajos váratlan halálát megszenvedő kispesti alakulat, miután nemcsak az Újpesttől és a Ferencvárostól, hanem a Szegedtől és a Nemzeti SC-től is kikapott. Utóbbi még a korábbiaknál is rosszabb anyagi helyzetben volt, de nagyon szépen teljesített, ötödikként zárta az első fél idényt. Már akkorra nyilvánvalóvá vált, hogy a három újonc közül a Szolnoki MÁV megveti a lábát az elitben, ellenben a Zuglónak és a Salgótarjáni SE legénységének túl erős ez az osztály.

Szabó, Cseh II és Titkos tréningezik

hogy jó erőben van, s hogy minden korábbinál ambiciózusabb, nem találta az előző évek góllövő formáját. Miután a tavasz első felében a csapat gyengélkedett, megkezdődött az okkeresés. Sokan sokfélét mondtak, miért esett vissza az 1936-ban és 1937-ben is bajnoki címet nyert gárda. (Mondhatni, hogy újra, mivel 1938 tavaszán is a korábbinál gyengébben muzsikált.) Elhangzott, hogy a szilárd és megbízható védelem előtt túl sokszor változott a fedezetsor összetétele, s főleg, hogy a csatársor korántsem olyan „ütős”, mint amikor a Sas, Müller, Kardos, Cseh II, Titkos ötös csúcsformában futballozott. A jobbszélső már nem volt a keret tagja, Titkos vándorolt a jobb és a bal szél között, **Wudi Müller** – aki az edző, Braun Csibi szerint mindenkinél jobban tudta, hogyan kell futtatni a szélsőket – szeszélyes volt, Kardos pedig csak ritkán csillogtatta meg nagyszerű képességeit. Akkoriban aligha akadt még egy center az élvonalban, akit többet bíraltak, de ha ment neki, egyetlen védő sem tudta feltartóztatni. Ugyanakkor Matyi bátyja, Cseh József egyszerűen megválaszolta, miért teljesített gyengébben a csapat, mint korábban: „Hiányzik Matyi 19-20 gólja. Tavaly ennyivel teljesített jobban. Azokkal bajnok lenne a Hungária.”

A Hungária ősszel a Megyeri úton 6:1-re verte meg az Újpestet, Kardos és a végre az igazi helyén játszható Titkos három-három góljával. Az volt az egész idényben a kék-fehérek legjobb mérkőzése, amely után a WM-rendszer mellett elkötelezett *Nemzeti Sport* hangsúlyozta, hogy a Hungária csatársora nagyszerűen játszott a W formációt, s hogy kár volt korábban Kardost belekényszeríteni a „tologatós” játékba, amikor elsőrangú rúgótechnikáját kihasználva gólerős játéokra képes. Ugyancsak kijutott a dicséret Titkosnak, Cseh II-nek és Turaynak, aki kullancsot, tulajdonképpen középhátvédet játszott.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

A Hungáriának jól ment a rangadókon, Mandik Béla, a klub titkára meg is jegyezte, hogy csapatuknak mindig az Újpesttel vagy a Ferencvárossal kellene játszania. Kardos „Pisti” fűzött hozzá egy szakmai magyarázatot is: „Azért, mert ők nem úgy futballoznak, mint a kis csapatok. Vagyis nem úgy, hogy minden ember ott van a labda körül.”

Újpesti támadó veszélyezteti a budafoki kaput

Braun József együttese
ősszel 3:0-ra verte a zöld-fe-
héreket, 6:1-re az Újpes-
tet, tavasszal ellenben kika-
pott 1:0-ra a Ferencvárostól,
s az utolsó fordulóban, ami-
kor már minden eldőlt, 1:1-
gyel zárt a lilák ellen. Az Új-
pest úgy lett bajnok, hogy
az 1938–1939-es idény négy
nagy rangadójából egyet sem
nyert meg, ősszel kétszer ve-
szített, tavasszal kétszer dön-
tetlent játszott. Ugyanakkor
az összes többi mérkőzésén

szinte hibátlanul szerepelt, csak novemberben Szegeden, illetve május végén Kispesten veszít-
tett egy-egy pontot. A csapat az 1929–1930-as idény utáni második legjobb szezonját élte, ak-
kor a bajnokságot, a Közép-európai Kupát és a genfi Bajnokok Tornáját is megnyerte, kilenc év-
vel később pedig a két nagy sorozatot, amelyben elindult, a bajnokságot és a KK-t.

Kinek köszönhette a bajnoki címet? Elsősorban Zsengellér Gyulának, aki jó eséllyel pályá-
zott volna az európai aranylabdára abban az idényben, ha már akkor kiosztják. Európában sen-
ki sem lőtt több gólt nála (a legerősebb bajnokságok gólkirályait tekintve: Lawton 35-ig ju-
tott Angliában, ahogy Wenters Skóciában, Courtois és Korányi Dezső 27-ig Franciaországban,
Wilimowski 26-ig a be nem fejezett lengyel ligában, Lešnik 22-ig a Jugoszláv Királyságban,
Marosvári Béla 21-ig Romániában, Boffi és Puricelli 19-ig Olaszországban, Ponomarjov ugyan-
csak 19-ig a szovjet liga 1938-as idényében, Costuras 18-ig Portugáliában, Artimovics 15-ig
Svájcban), sőt ő lett a KK-sorozat gólkirálya is. Május végén, két egymást követő fordulóban,
előbb a Salgótarjáni SE-nek, majd Budafoknak egyaránt hat gólt lőtt. Rajta kívül elsősorban
a mezőnyben a legkevesebb gólt kapott Sziklai – Futó, Fekete védelmet érdemes kiemelni. Ér-
dekes, hogy a Szalay, Szűcs, Balogh fedezetsorból utóbbi, az addig legkevesebbre taksált Bonzó
nyújtotta a legegyenletesebb teljesítményt.

A Ferencváros 121 találatot szerzett a szezonban, ennél csak egyszer, az 1917–1918-as
idényben ért el többet csapat: a Braun, Konrád II, Schaffer, Schlosser, Szabó ötössel támadó
MTK 147 találatát egészen 1946-ig rekord maradt. (Aki nagyon szörnyülködne azon, hogy 4,6-
os góllátlaggal hogyan nem lett bajnok a Hlavay György által irányított zöld-fehér alakulat, jó,
ha tudja, hogy 1941–1942-ben, igaz, 30 mérkőzésen, 124 gólt lőtt, viszont azzal is csak ható-
dik lett!)

Az utolsó „békebajnokságnak” 2748 volt a nézőátlaga. (*Népsport* 1958. december 5.)

Mintha egy másik csapat lett volna

Szinte hihetetlen – s egyszersmind példátlan a nemzetközi futballvilágban –, hogy az 1938 nyarán világbajnoki ezüstérmet szerzett magyar válogatott a következő 12 hónapban hét mérkőzésből egyet sem tudott megnyerni. Mintha egy másik csapat lett volna. A közvélemény ellenérzése dacára a kapitányi poszton maradt dr. Dietz Károly új játékosokkal is felfrissítette a keretét, de ez sem segített. Pedig az igazsághoz még az is hozzátartozik, hogy (természetesen a mumus, s akkor már kétszeres világbajnok Squadra Azzurra kivételével) nem a legszűkebb európai elitbe tartozó gárdákkal játszott a válogatott. A skótok ugyan nem neveztek a franciaországi vébére, ám az írek elvéreztek a selejtezőkön, a hollandok még a nyolcra sem jutottak be, a rendező franciák és a svájciak a negyeddöntőben kaptak ki a két későbbi döntőstől – a helvétek éppen tőlünk. Talán leginkább a svájciak elleni zürichi mérkőzés a jelképe a magyar válogatott visszaesésének, noha tudjuk, hogy korábban Svájcban már négyszer kikapott a csapatunk. Mégis: 1935 óta Budapesten egyszer 6:1-re, egyszer – a remekül sikerült 1937–1938-as idényben – 2:0-ra megvertük őket, mint ahogy nyert Bázelen is Dietz Károly legénysége 1937. áprilisban (5:1), majd legyőzte Lille-ben is alpesi vetélytársát 2:0-ra a Mondialon.

A világbajnokság után hosszú hónapokon keresztül nem játszott hivatalos találkozózt a magyar nemzeti tizenegy, a december 7-i, a skótok elleni glasgow-i 90 perc jelentette az idénykezdetet.

Feszült nemzetközi helyzet

Játszott volna a nemzeti tizenegy meccset szeptemberben is, de az – furcsa ok miatt – elmaradt. A magyar csapat vonattal éppen úton volt Prága felé, a csehszlovákok elleni mérkőzésre, mikor Česká Třebova állomásán távirat várta a küldöttséget, hogy azonnal forduljon vissza. A „feszült nemzetközi helyzetre való tekintettel történt a mérkőzés lemondatása” – olvasható magyarújságtól a sportlapban. (Nemzeti Sport 1938. szeptember 18.) A müncheni négyhatalmi konferencia előtt állt a világ, melynek hozományaként október 11-én az Ipolyság majd visszatér.

*Nem egészen egy hónappal a tervezett találkozó előtt, 1938. augusztus 20. és augusztus 26. között **Adolf Hitler** német birodalmi kancellár és Horthy Miklós kormányzó Berlinben tárgyalt Csehszlovákia sorsáról. A Führer azt kérte, hogy Magyarország támadja meg a szomszédját, és akkor Németország is beavatkozik. Magyarország cserébe megkapja a teljes Szlovákia területét. Horthy nem akart agresszorral válni, nem óhajtotta eljátszani a provokátor szerepét. Félt a nemzetközi következményektől, egy általános európai háborútól, továbbá tisztában volt az erőviszonyokkal, hogy a magyar haderő nemigen vehetné fel a versenyt a korszerűen felfegyverzett csehszlovák hadsereggel. (www.rubicon.hu/magyar/oldalak)*

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Glasgow-ban Dietz Károly dr. a Szabó – Korányi, Bíró – Polgár, Turay, Dudás – Titkos, Cseh II, Sárosi, Toldi, Gyetvai tizenegyet játszatta, tehát a párizsi döntő követő első meccsen csak öten szerepeltek a fináléban is pályára lépők közül. Az Ibrox Parkban nem sikerült feltartóztatni a skót hengert, Sárosi doktor csak 0:3-nál, a 72. percben szépített tizenegyesből. A védelem rengeteget hibázott, a támadósor erőtlen volt, hiába futballozott jól Turay és Sárosi. Gyetvai László, a Ferencváros csatára ezen a találkozón mutatkozott be a nemzeti tizenegyben. A szigetlakók megérdemelték a sikert, még azt is elbírták, hogy a balösszekötőjük, Black sérülése miatt a második félidőben tíz emberrel játszottak. Így is nyertek 3:0-s félidő után 3:1-re.

Február 26-án újabb meglepő vereséget szenvedett a csapat: Rotterdamban – 35 000 néző előtt – kikapott a sokkal határozottabban, lendületesebben futballozó hollandoktól. A mérkőzés ismét azokat igazolta, akik amellet érveltek, hogy az elmúlt évek példái igazolják, ne köszön le a szövetség hivatalos A-válogatott mérkőzést januárra vagy februárra, mert a játékosok messze vannak a csúcsformájuktól. 1934 januárjában Németországban, 1938-ban Portugáliában, 1939-ben Hollandiában szenvedett a válogatott vereséget, s egyik meccset sem úszta meg három kapott gól alatt. A *Nemzeti Sport* összefoglalta a találkozók történéseit a slágercikkekben: „A készületlen magyar csapat vezetett, majd egyenlített, de végül alulmaradt a gyorsabb és erőteljesebb hollandokkal szemben.” Még néhány veretes mondat a tudósításból: „Nagyon gyengén játszott a magyar válogatott, ezzel a játékkal még a hollandokat sem győzhettük le. Csatáraink nem lőttek! A formán kívüliség erősen zavarta akcióinkat, és csapatunk a játék folyamán elveszítette önbizalmát. Bíró az első félidőben rúgást kapott, szünet után sántikálva játszott. A magyar csapatból senkit sem lehet kiemelni. A kisebb képességű, de formában lévő csapat győzött a nagyobb képességű, de készületlen csapat ellen.” A meccsen a Szabó – Korányi, Bíró – Lázár, Turay, Dudás – Béky, Cseh, Sárosi, Zsengellér, Gyetvai tizenegy lépett pályára. Ez volt Cseh Matyi utolsó válogatottsága, az „agytröszt” utolsó együttes fellépése.

Márciusban az előző évi világbajnoki elődöntő óta – s az olaszok elleni 2:4-gyel rossz sorozatot kezdve – már három mérkőzésen nyeretlen volt a világbajnoki ezüstérmes magyar válogatott. Dietz Károly dr. csapata visszatért Párizsba, hogy ezúttal a házigazdákkal játsszon. Az 1938-as Mondialon szereplő kerethez képest új fiúk voltak a szolnokiak, Szántó és Kolláth, valamint a Kiszely, Gyetvai és Sárosi III alkotta ferencvárosi trió tagjai. Közülük korábban csak Gyetvai játszott már a válogatottban. A magyar együttes a Szabó – Korányi, Bíró – Lázár, Sárosi III, Balogh I – Szántó, Zsengellér, Kolláth, Kiszely, Gyetvai tizeneggyel kezdett. A franciáknál néhány jól ismert klasszis (a veterán Etienne Mattler, a valójában osztrák Gusti Jordan, az angol apától született Alfred Aston, s főleg az első fekete bőrű európai csillag, Larbi Ben Barek) mellett egy kifejezetten ideges balszélső készülődött játékra. A jobbhátvéd, Korányi Lajos már évek óta kint játszó öccsével, a még abban az évben a francia válogatottban bemutatkozó Dezsővel hármasban nagy izgalommal beszélgetett a házigazdák (egyik) lámpalázás újoncával, bizonyos Edmond Weiskopffal. Jól tudta, hogy Dezső egykori klubtársa Weisskopf Ödön néven született, később Virágra magyarosított, itthon a VAC-ban, majd az MTK-ban játszott, mígnem húszévesen Bécsbe költözött, s a Hakoah Wien játékosa lett. Onnan állt aztán tovább Fran-

Szántó Gábor

A ferencvárosi Kiszely (jobbra) akcióban

ciaországba, ahol egész további életét leélte. A találkozó egyébként kiegyenlített játékot és 2:2-es döntetlent hozott, a magyar válogatott mindkét gólját az újonc, Kiszely Lapaj szerezte.

Három nappal később sem szakadt meg a rossz széria, együttesünk az írek ellen sem tudott nyerni. A találkozó 2:2-re végződött Corkban, a gólokat Zsengellér Gyula és a szolnoki Kolláth Ferenc szereztek. A Szolnoki MÁV támadója a válogatottban 1939 és 1942 között öt mérkőzésen három gólt jegyzett, s mindannyit az írek ellen lőtte. (A

májusi „visszavágón” duplázott.) A Dietz Károly által irányított magyar csapat a következő összeállításban játszott: Szabó – Korányi, Bíró – Balogh I, Sárosi III, Lázár – Ádám, Zsengellér, Kolláth, Kiszely, Gyetvai.

Következett a már emlegetett zürichi vereség. Hat olyan játékos is pályára lépett a magyar csapatban, aki nem vett részt az 1938-as Mondialon: Olajkár I, Sárosi III, Szántó, Solti, Déri és Gyetvai. Nem vált be a nagy vérfrissítés, a svájciak a két Aeby vezérletével simán nyertek. A magyar csapat összetétele így alakult: Szabó – Olajkár I, Bíró – Lázár, Sárosi III, Balogh I – Szántó, Zsengellér, Solti, Déri, Gyetvai. A kispesti Déri nevére ma már kevesen emlékeznek, de e mérkőzés után négy meccs és három gól szerepelt a neve mellett a válogatottsági listán.

Május 18-án az íreket fogadták Dietz Károly kapitány kiválasztottjai az akkor többnyire MTK-pályának nevezett Hungária úti stadionban. A vendégek nem ígérkeztek könnyű ellenfélnek, tekintettel a corks 2:2-es döntetlenre. Ezúttal sem volt másként, a Szabó – Kis, Bíró – Szalay, Szűcs, Balogh I – Szántó, Sárosi dr., Kolláth, Kiszely, Nagy összeállítású együttes újra ezt az eredményt érte el. A Hungária védelme előtt újpesti fedezetsor játszott, elől két ferencvárosi, két szolnoki és „kakuktkojásként” az újonc szegedi Nagy Antal alkotta a csatárötöst. A szolnoki Kolláth Ferenc érdeme volt, hogy legalább döntetlen lett a meccs. Méltó ellenfele volt a vendégek jobbszélsője, O’Flanagan, aki ugyancsak duplázott (2:2).

Június 8-án következett Budapesten a párizsi világbajnoki döntő „visszavágója” az olaszok ellen. Sem a Squadra Azzurra elleni, akkor már tizenhárom éves, sem a vb-finálé óta tartó, immár e találkozóval hét meccsre rúgó nyeretlenségi széria nem szakadt meg, a világoskék-fehérek könnyedén nyertek 3:1-re.

A játék képe és az eredmény is azt mutatta, ha befolyásolták 1938-ban Dietz kapitányt az összeállítást illetően, ha nem, az olaszoké a jobb csapat. Érdekes, hogy az Üllői úton az a két labdarúgójuk szerzett gólt, aki a vb-döntőben is: Silvio Piola és Gino Colaussi. A magyar válogatott összeállítása hat helyen is eltért a fináléban pályára küldött csapatétól, Polgár Gyula, Sas Ferenc, a három újpesti, Vincze III Jenő, Szűcs György és Szalay Antal, valamint Titkos Pál ezúttal nem játszott. Együttesünk a Szabó – Korányi, Bíró – Lázár, Turay, Balogh I – Kincses, Sárosi dr. Zsengellér, Kiszely, Gyetvai összeállításban szenvedett 3:1-es vereséget. Erre a mérkőzésre is jutott egy újonc: Kincses „Sinya”, a Kispest szélsője debütált.

Az év válogatott mérkőzésein való szerepléseket összesítve jól látható, hogy Dietz doktor elégedett volt a vb-ezüstérmes védelemmel („rehabilitálta” a döntőben mellőzött Korányi Lajost, a helyettese, Polgár ellenben csak egy összecsapáson játszott, azon is jobbfedezetként), kegyvesztett le az újpesti Szalay és Szűcs, alapemberré nőtte ki magát ellenben klubtársuk, Balogh Bonzó. Az idény végére már a 35. évében járó Turay József három meccsen játszott. Még nagyobb volt a változás a csatársorban, noha a két világlklasszis, Sárosi György és Zsengellér Gyula megőrizte a helyét. Sas (Sohn) Ferenc önmagát zárta ki, míg Vincze III Jenő és Titkos Pál, túl a harmincon, a kapitány szerint már nem a jövő emberei voltak. Toldi Géza megszenvedte, hogy soha nem volt Dietz doktor favoritja. Így aztán új alapemberekre épített a kapitány: Gyetvai Lászlóra, Kiszely Istvánra és a két szolnokira, Kolláth Ferencre és Szántó Józsefre. Az idő nem feltétlenül igazolta ezeket a változtatásokat.

1938. dec. 7.	Glasgow	SKÓCIA	1:3 (0:3)	Sárosi dr.
1939. febr. 26.	Rotterdam	HOLLANDIA	2:3 (1:1)	Zsengellér,
				Gyetvai
1939. márc. 16.	Párizs	FRANCIAO.	2:2 (1:1)	Kiszely 2
1939. márc. 19.	Cork	ÍRORSZÁG	2:2 (1:1)	Zsengellér,
				Kolláth
1939. ápr. 2.	Zürich	SVÁJC	1:3 (0:1)	Európa Kupa Déri
1939. máj. 18.	Bp., Hung. út	ÍRORSZÁG	2:2 (1:0)	Kolláth 2
1939. jún. 8.	Bp., Üllői út	OLASZO.	1:3 (0:1)	Kiszely

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

7 mérkőzésen: Bíró Sándor (Hungária), Szabó Antal (Hungária)

6 mérkőzésen: Gyetvai László (Ferencváros)

5 mérkőzésen: Balogh I István (Újpest), Korányi I Lajos (Phöbus), Lázár Gyula (Ferencváros), Zsengellér Gyula (Újpest)

4 mérkőzésen: **Kiszely István** (Ferencváros), Sárosi I György dr. (Ferencváros)

3 mérkőzésen: Kolláth Ferenc (Szolnoki MÁV), Sárosi III Béla (Ferencváros), Szántó József (Szolnoki MÁV), Turay I József (Hungária)

2 mérkőzésen: Cseh II László (Hungária), Dudás János (Hungária)

1 mérkőzésen: Ádám Sándor (Újpest), Béky Bertalan (Phöbus), Déri Károly (Kispest), Kincses Mihály (Kispest), Kis-Kalkusz Károly (Hungária), Nagy Antal (Szeged FC), Olajkár I Károly (Kispest), Polgár Gyula (Ferencváros), Solti József dr. (Phöbus), Szalay Antal (Újpest), Szűcs György (Újpest), Titkos Pál (Hungária), Toldi Géza (Ferencváros)

Túl jók voltak a tanítómesterek

1938 őszén az akkor a világbajnokságokat még „bojkottáló” angol válogatott fogadta Európa válogatottját. Meg is verte a Wembleyben 3:0-ra az öt olasz világbajnokkal (Olivieri, Foni, Rava, Andreolo, Piola) és Zsengellér Gyulával felálló vendégeket.

Dietz Károly szövetségi kapitány öt magyart is javasolt a keretbe, az újpesti csatáron kívül Bíró Sándort, Szabó Antalt, Sárosi Györgyöt és Lázár Gyulát. Az MLSZ először rábólintott a szereplésükre, aztán visszakozott, s végül csak Ábelt engedte el Londonba, a Football Association, az ottani szövetség 75. születésnapját ünneplő mérkőzésre.

Az angolok nagyon megadták a módját a találkozóznak. V. György király a gyepen üdvözölte a játékosokat, az európai csapatot a trénernek vagy inkább meccselő edzőnek felkért olasz sztáredző, az akkor már kétszeres világbajnok Vittorio Pozzo mutatta be neki.

Meglepetésre csak 45 000 néző ment ki a találkozóra, amelyet az összeszokott angol válogatott simán megnyert. Óriási volt a két csapat között a különbség, a *Nemzeti Sport* epés megfogalmazása szerint „mint apa a fiával”, úgy játszottak az angolok a vendégcsapattal.

Érdekes, hogy a mérkőzés előtt három nappal a kontinensválogatott tartott Amszterdamban egy gyakorlómérkőzést, s csak nehezen győzött 2:1-re Hollandia B-válogatottja ellen. Igaz, beleértve a hosszú utazástól fáradt Zsengellért is, a játékosai nem nagyon strapálták magukat.

V. György és a futballisták

Anglia-Európa 3:0 (2:0)

1938. október 26., London, Wembley Stadion, 45 000 néző. Jv.: Jewell (angol)

Anglia: Woodley –
Sproston, Hapgood –
Willingham, Cullis, Copping
– Matthews, Hall, Lawton,
Goulden, Boyes
Európa: Olivieri (olasz) –
Kupfer (német), Andreolo
(olasz), Kitzinger (német) –
Aston (francia), Braine (bel-
ga), Piola (olasz), Zsengellér
(magyar), Brustad (norvég)
Gólszerzők:

Hall (20.), Lawton (29.),
Goulden (73.)

Az európai kontinens válogatottja. Áll (balról): Kupfer, Andreolo, Kitzinger, Brustad, Zsengellér, Olivieri, Vittorio Pozzo kapitány. Elöl: Aston, Foni, Piola, Braine, Rava

Feleki és az Arsenal

Feleki László, az akkor még bőven „játékoskorban” lévő, a húszas évei végét taposó kiváló újságíró – a Nemzeti Sport belső munkatársa, aki kivételes képességeinek köszönhetően már az 1938-as világbajnokságról is tudósíthatta a lapját – különleges lehetőséget és egyben különleges feladatot kapott munkaadójától a Mondial után. Közel egy évre Londonba költözhetett, ahonnan aztán Az „ismeretlen” Anglia címmel küldte beszámolóit, rendszerint a keddi számokba. Nyugodtan kijelenthető, a magyar sportújságírás történetében nem volt, s talán nem is lesz nagyobb horderejű és jelentőségű külföldi tudósítássorozat. Feleki, aki kitűnően beszélt angolul (is), villámgyorsan átlátta küldetése jelentőségét. Szakoktatói szinten értett a játékhoz, s ezt kihasználva – no, meg az Arsenal gesztusából profitálva, a tekintélyes londoni klub ugyanis egy időre befogadta „vendégdiáknak” – a labdarúgásban akkor forradalminak számító WM-rendszer fő propagálója s lelkes híve lett.

Beszámolóiban szinte minden témát érintett, ami csak érdekes lehetett itthon. Noha kivételként írt teniszről és atlétikáról is, maradjunk a témái 90 százalékát kitevő futballnál. Vázolta a középfedezet játéknak változásait az új szisztémában, írt arról, hogyan készülnek az angolok, hogyan élnek, hogyan viselkednek a pályán és a pályán kívül egyaránt, vagy hogy mi a véleményük a modern labdarúgásról, visszasírnák-e a régi korszakokat, és megmagyarázta, miért nem játszottak a profi csapatok akkoriban vasárnaponként, illetve hogy milyen szigorú az FA a játékosok fogadásaival kapcsolatban. Az írárok fogadtatására jellemző, hogy még Viola József, az Olaszországban élő magyar sztáredző is gratuláló sorokkal méltatta. Feleki cikksorozatának nagy része volt abban, hogy évtizedeken keresztül az Arsenal volt a legnépszerűbb angol csapat Magyarországon, a sportújságíró maga is fanatikus híve volt a Gunners becenevet viselő klubnak.

Angol tanítómester Budapesten

Tavasszal az Országos Testnevelési Tanács angol edzőt hozott oktatónak. A Budapestre hívott egykori válogatott játékos, **Arthur Rowe** – a képen balról – (később a Tottenham első bajnoksapatának irányítója) is

sősorban a diákokkal, a kölyökjátékosokkal foglalkozott, illetve trenírozta a főiskolás válogatottat. 1939 júniusának második hetében – ahogyan a Nemzeti Sport írta, a „tanfolyam” utolsó hetében – azt mutatta be a főiskolás válogatottal, hogyan edz egy angol profi csapat az idény derekán. Misángyi Ottó, az OTT főtárgya egy lapnyilatkozatában hangsúlyozta, „az utolsó héten minden játékos, edző, szurkoló érezte magát a BEAC-pályán az OTT vendégének”. Magyarul a kurzus mindenki számára látogatható-nézhető volt.

Rowe egyébként magyarországi tartózkodása alatt több meghívásnak is eleget tett, szívesen keresett fel csapatokat, konzultációkat tartva, tanácsokat adva. Amikor Lutz Lajos, a korábbi kiváló fedezet, az UTE amatőrcsapatának edzője egy vékonydongájú középcsatárt mutatott be neki, ügyesnek, tehetségesnek minősítve a játékosát, Rowe úgy felelt, Angliában ennek a fiúnak a lábával nem sokat foglalkoznának, inkább megerősítenék a felsőtestét sok tornával

A bécsiek Sárosi Bélán töltötték ki a bosszújukat

Több élcspat is túrával készült a bajnoki idényre. A Hungária Lengyelországban járt, Varsóban legyőzte a lengyel válogatottat, aztán meglepetésre kikapott Łódźban az ottani utánpótlás-válogatottól, a kor szóhasználatára szerint a „csikóktól”. A kék-fehérek átruccantak az akkor már csak néhány hónapig független Lettországra, ahol a helyi válogatottat, valamint az FC Riga és a Hakoah vegyes csapatát is legyőzték. A Taxisok eljutottak Rotterdamba, a Kispeszt Lembergben portyázott (s nyert kétszer a Pogoń ellen), az Újpest pedig Belgrádban a BSZK-t győzte le. A szeptemberi – az előzetes tervek szerint a csehszlovákok elleni válogatott mérkőzés miatti – szünetben egy Budapest-válogatottnak nevezett, az osztrák Wudi Müllert is soraiban tudó alakulat meglepően súlyos, 6:1-es vereséget szenvedett Zágrábban az ottani városi válogatottól. A téli portyák időszakában, ugyancsak Budapest néven egy sokkal erősebb alakulat, a Skóciába készülő tulajdonképpen A-válogatott Sárosi doktor négy góljával 5:2-re legyőzte Párizs válogatottját. A hazaiaknál két magyar, Simonyi és Máthé is

Vonatablakokból integető fradisták

és bokszlabdával. A tréningeken különben kiderült, hogy a főiskolás válogatott tagjai nem bírták azt a fizikai terhelést, amelyet egy angol élvonalbeli gárda akkoriban kapott.

Rowe nagy híve volt a játékosok atlétikai képzésének, amellyel mélyen egyetértett a magyar futballvezérkar egy része is. Dietz Károly szövetségi kapitány kezdeményezésére – még Rowe érkezése előtt – a kluboknak atlétikai versenyeket kellett tartaniuk berkeiken belül, elsősorban a sprintelésre, a rövidtávú futásokra koncentrálván.

Túlzás lenne állítani, hogy eleinte a szakma nagyon fogékony lett volna az előadásaira. Pedig ritka készséges, remekül felkészült, elhivatott edző lévén segíteni akart. Az első hívó szóra ment, és a játéktechnikának külön előadást tartott az angol bíráskodásról.

Fábián József, a főiskolás válogatott kapitánya jellemző véleményt fogalmazott meg: „Rowe munkája minden kétkedőt meggyőzött – engem is! Én is kétkedő voltam. Rowe-t ránk kényszerítette az OTT, meg sem kérdezték minket. Azt hittem, a kísérleti nyúl szerepét akarják játszani velünk. Most azonban nem mondhatok mást, mint hogy mélységesen hálásak vagyunk az OTT-nek az ötletért, s azért, hogy éppen mi élvezhettük a világ első futball-nemzetének tanító munkáját a mindnyájunk által megszeretett Rowe barátunkon keresztül.”

Arthur Rowe-et egyébiránt az OTT 1939 őszén az olimpiai válogatott edzőjének kívánta megnyerni. Ám a világpolitikai helyzet megghiúsította tervet – s az előbb Tokióba, majd Helsinkibe tervezett olimpia megrendezését is.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
játsozott. A *Nemzeti Sport* mintegy az újdonságra reflektálva megemlítette, hogy a labdarúgók a megszokott háromszoros éljen kiáltás helyet a Magyar Hiszekegyet mondták el. Érdekes – az 1938-as vb-döntő legendáit ismerve –, hogy Toldi Gézát a franciák kérésére mellőzte Dietz kapitány. Egy héttel később, Glasgow-ból hazafelé tartva, ugyancsak Budapest néven, az újpesti Sziklaival a kapuban, az A-válogatott Zsengellér két góljával Hamburg városi válogatottját is legyőzte.

Karácsony előtt a Ferencváros (teljes csapatával) súlyos vereséget szenvedett Zágrábban az egyik legerősebb horvát klubtól, a HAŠK együttesétől (1:5), de utána diadalmasan szerepelt gyengébb játékerőjű csapatok, például Pireusz, majd Athén válogatottja ellen a görög túrán. Újévkor 5:2-re nyertek a zöld-fehérek a görög válogatott ellen, hazafelé jövet pedig Szkopjében a helyi Gradjanskít ütötték ki 5:1-re.

A Nemzeti Észak-Afrikában járt, előbb Algériában nyert háromból hármat helyi csapatok ellen, majd Szilveszter napja után Marokkóban is megismételte ugyanezt. Zárásként Gibraltár válogatottját is megverte kétszer.

Az Újpest ugyancsak Észak-Afrikában, közelebbről Egyiptomban öregbítette a magyar labdarúgás hírnevét. Különböző válogatottak, köztük az egyiptomi válogatott ellen négy mérkőzésen négy győzelmet aratott, majd hazafelé még Szaloniki válogatottjának is rúgott egy laza hatost. (A magyar főiskolai válogatott februárban megatúrāja részeként ugyancsak Egyiptomban, majd Cipruson játszott, szinte hibátlan mérleget produkálva. Kétszer is megverte például a szigetlakók A-válogatottját.)

Februárban a Hungária kiugrott Belgrádba, a BSZK-val döntetlent játszott (1:1), a Jugoszlaviától kikapott (3:5).

Húsvét táján az Újpest Hamburgban vizitált, 2:1-re verte a HSV-t, majd egy négyes tornán a cseh SK Pilsent (3:0) és Liège kerületi válogatottját (6:3) legyűrve kupagyőztes lett. A Hungária és a Ferencváros Budapesten és Bécsben vett részt a soros Húsvéti Tornán, itthon a kék-fehérek 2:0-ra verték a Wackert, a zöld-fehérek pedig 6:1-re az Austriát. A császárvárosban a Hungária 1:1-gyel zárt az Austriával, a Fradi ellenben kint is nyert (4:2 a Wacker ellen). Utóbbi meccs minden volt, csak ünnepi nem, a 81. percben félbeszakadt, miután a bíró kiállította a hazaiak-

Katonás vigyázban álló újpesti tizenegyes vár a kezdősiőrszóra

tól Viriust, a magyaroktól Toldi Gézát. A 28 000 néző legvadabb magja betódult a pályára, s fél-ájlutra verte szegény Sárosi III Bélát, az osztrákok szerint a mezőny legártatlanabb játékosát. Az ünnepen a Nemzeti Amszterdamban előbb az Ajaxtól (3:4), majd a belga Mechelentől (1:2) kapott ki egy négyes tornán. A Phöbus Brüsszelben előbb 2:0-ra megverte a veretes múltú angol Corinthiant, majd még jobb játékkal 5:1-re páholta el Brüsszel válogatottját. Az Elektromos Krakóban 1:0-ra bizonyult jobbnak a lengyel élcsapatnak számító Cracoviánál.

Május elején Kispest érdekes romániai túrát bonyolított le, amelynek során az A- és B-válogatottat is legyőzte. Előbbit, amelyben pályára lépett Barátky, Bodola és Dobay is, 1:0-ra, utóbbit, amelyben két későbbi magyar bajnok, Juhász Gusztáv és Marosvári Béla (akkor még Adalbert Marcu néven) szerepelt, 2:1-re. Igaz, kicsit fáradtan már, de két nappal később döntlent játszott a piros-fekete legénység Ploiești-ben a Tricolorral (1:1), ellenben zárásként legyőzte a kolozsvári Victoriát. A kispesztiek június-júliusban a Baltikumban, Lettországbán, Litvániában és Észtországban jártak, egy kivételével minden mérkőzésüket megnyerve. A lett válogatottat megverték, viszont az észttől kikaptak.

A Hungária májusban a délvidéki Borovóban játszott. A Nemes-Neufeld Sándor által edzett SK Bata ellen előbb meglepő, 1:0-s vereséget szenvedett, majd egy nappal később összeszedte magát s ugyanazt az ellenfelet 7:2-re kiütötte. Június utolsó harmadában hosszú, több mint háromhetes német-svéd portyára indultak a kék-fehérek. Valamennyi meccsüket megnyerték, egyetlen kivétellel, ugyanis a Helsingborg megverte őket. De szereztek értékes scalpokat is északon, ilyen volt a Brage és a Sleipner legyőzése.

KÖZÉP-EURÓPAI KUPA

Az Újpest nyert, a Fradi tíz hónapon belül két döntőt veszített el

Kivételesen két KK-szériára is emlékezünk az idény történéseit felelevenítve, miután bő tíz hónapon belül két sorozat döntőjét is megrendezték. 1938-ban a prágai Slavia nyert, 1939-ben – a kupa történetében először – két magyar csapat játszott a finálét. Az Újpest győzött, a Ferencváros sorozatban másodszor bukott el az aranykapuban.

1938-ban az Anschluss miatt az osztrák klubok már nem indulhattak, négy-négy magyar, olasz és csehszlovák, illetve két-két román és jugoszláv gárdával vágott neki a mezőny. A mi színeinket a bajnokság első négy helyezettje képviselte, a Ferencváros, az Újpest és a Hungária mellett a Kispest. A legnehezebb ellenfél a kupajármű piros-feketéknek jutott: a friss világ bajnokokkal, köztük Giuseppe Meazzával felálló Ambrosiana. Elképzelhető, mekkora meglepetést keltett, hogy az alig egy héttel a párizsi vb-döntő után játszott milánói mérkőzésen a Kispest a 66. percben Déri és Olajkár I egy-egy góljával 2:0-ra vezetett! Az olaszok a hajrára összekapták magukat, s kihasználták, hogy a „kis Olaj”, azaz Olajkár II Sándor sérülése miatt a vendégek megzavarodtak. Az Ambrosiana 4:2-re nyerte meg az első találkozót, a visszavágó az Üllői úton 1:1-re végződött. A 180 perces csatára mélyen jellemző volt a kétszeres világ bajnok Giovanni Ferrari véleménye: „Nem hittük, hogy ilyen jó a Kispest”.

Zsengellér kapura fejel a KK-döntőben

dik félidőben Kardos István triplájával legalább az egyenlítés sikerült. Az eredmény nem ígért túl sok jót a visszavágóra, ám a torinói 6:1-es vereség így is minden képzeletet alulmúlt. Egri-Erbstein Ernő, aki akkoriban szerződött a város másik csapatához, azt mondta: „Olyan volt, mint egy hadgyakorlat, ahol az egyik fél élessel lő, a másik vaktölténnyel.”

Legalább a negyedik csapatunk, a bajnok Ferencváros továbbjutott. Pedig elveszítette az első mérkőzést Konrád II Kálmán legénysége, az SK Židenice ellen 3:1-re, de aztán a visszavágón 3:0-ra nyert. (A morva együttesben a később Portóba került Andrásik Béla védett, a középcsatár pedig az itthon a MÁV Előrében, a Ferencvárosban és a miskolci Attilában is szerepelt, Franciaországot is megjárta Csapó Géza volt.)

A többi párból a prágai Slavia (a Beogradszki SZK ellen összesítésben 5:3), a Genova (a Sparta ellen 5:3), a Kladno (a horvát HAŠK ellen 4:3) és a román Ripensia (4:3 az AC Milan ellen) jutott tovább.

A következő fordulóban a Fradi megkapta az előző kör meglepetéscsapatát, a Ripensiát. A zöld-fehérek sem a korábbi években, sem ebben a kiírásban nem remekeltek az első fordulóban, idegenben, ezúttal ellenben győztek 5:4-re. Botrányos meccs volt, a román szurkolók nehezen viselték, hogy csapatuk hátrányba került. A mérkőzés egy különleges gólpárbajt hozott, Toldi Géza három, a románok ásza, Silviu Bindea négy gólt lőtt. A háromból mégis több lett: Sárosi dr. és a temesvári születésű Tancos is bevágott egyet-egyet. A visszavágó már simább volt, egészen a lefújásig. A Ferencváros 4:1-re nyert, ezúttal Sárosi dr. szerzett mesterhármast, majd Dobay István szépítő gólja után Toldi is lőtt egyet. A botrány utána tört ki: a románok azt állították, hogy Korányi Lajos megverte az öltözőben Silviu Bindeát. A hatás kedvéért a vasárnapi mérkőzés után Bindea nem utazott el a többiekkel haza, a hétfői napot is kór-

Az Újpest – a Hungária úton „előmeccset” játszva – a mesterhármast szerző Zsengellér Gyula vezérletével 4:1-re nyert a bukaresti Rapid ellen. Bár a lila-fehérek nem tudták volna elképzelni, ám a visszavágón 4:0-ra kikaptak. A 35 fok ellenére megfáztak Bukarestben az egykori újpesti sztár, a játékos-edző Avar István együttese ellen.

A Hungária hamar elvette az Újpest győzelmén fellelkedezett nézők jókedvét, miután egy félidő alatt háromgólos hátrányt szedett össze a Juventus ellen. A másod-

A Képes Sport címlőjén Toldi Géza látható

házban töltötte. A KK-bizottság az MLSZ hatáskörébe utalta Króni megbüntetését, Berta István egyesbíró egy hónapra eltiltotta a játéktól a védőt, sőt 100 pengőre, azaz egy jó fizetés felére is megbüntette. Az indoklás legérdekesebb mondata: „az egyesbíró enyhítő körülménynek vette, hogy Korányi tízéves játékosai működése alatt büntetve sohasem volt, és hogy az inzultus elkövetését Bindea és társainak ocsmány és magyargyalázó magatartása váltotta ki.” Króni egyébként annyira méltánytalannak tartotta a büntetést, hogy annak kihirdetése után soha többé nem játszott a Ferencvárosban.

Az elődöntő első felvonásában még pályán volt, akkor a fekete karszalaggal játszó Fradi 3:2-re kapott csak ki Torinóban a Juventustól. A 20. percben gyászszünetet tartottak a találkozón: a játékosok, a stábtagnak és a nézők a magyar klub néhány nappal korábban elhunyt elnökére, dr. Springer Ferencre emlékeztek. (A Juve egyébként a Kladno testén keresztül, 6:2-es összesítéssel került a legjobb négy közé. Ugyancsak versenyben maradt az Ambrosianát dőbenetes, 10:3-as különbséggel legyűrő, az első meccset 9:0-ra megnyerő Slavia, valamint a bukaresti Rapidot 4:2-vel kiejtő Genova is.)

A budapesti visszavágón csodálatosan játszott a Ferencváros, a Háda – Tátrai, Polgár – Magda, Sárosi III, Lázár – Tancos, Kiss, Sárosi dr. Toldi, Kemény tizenegy megmutatta, másfél hónappal a párizsi döntő után bebizonyította, hogy az olaszok sem legyőzhetetlenek. Pedig a Juvében játszott Foni, Rava, a két Varglien és Monti is! A gólok a hajrában születtek, az elsőt Sárosi dr., a másodikat Kemény lőtte. A Hlavay György által dirigált zöld-fehérek 4:3-as összesítéssel bejutottak a döntőbe.

A másik ágról a Genovát 6:4-gyel búcsúztató Slavia lépett egyet előre. A két csapat 52 000 néző előtt Prágában játszott az első mérkőzést. A Fradi 2:2-vel tért haza, s ez okot adott a bizakodásra. Ám a visszavágó nagy meglepetést hozott: negyvenezer, az Üllői útra bezsúfolt szurkoló bánatára a zöld-fehérek nem tudtak gólt lőni Boksay Sándornak, a Slavia ungvári születésű, magyar kapusának. A 27 éves nagylázi, kárpátaljai fiút egyébként korábban a Bocskai is le akarta igazolni, de nem tudott neki állást szerezni. A tanítói oklevelet szerzett Boksay ellenben ragaszkodott a munkájához. Az ungvári SK Rušjban védett 1937-ig, Csehszlovákiában „repülő tanítóknak” becézték őt és hasonló végzettségű csapattársait, mert miután együttesük bejutott a csehszlovák profi ligába, a legtöbb távoli mérkőzésükre – noha akkoriban ez még Európában ritkaságszámba ment – repülőgépen utaztak. A Slavia annyira ragaszkodott hozzá, hogy miután leszerződte a világhírű Plánička helyére, állást szerzett neki kinevezett tisztviselőként a prágai országos tanügyi hivatalban. 1948-ban rövid ideig még csehszlovák szövetségi kapitány is volt. 96 évesen halt meg 2007-ben.

A KK aranykorszakában mindössze kétszer fordult elő, hogy azonos országbeliek játsszák a döntőt: 1931-ben a Vienna és a Wiener AC, illetve 1939-ben az Újpest és a Ferencváros. A sorozat tizenharmadik kiírásában már csak négy ország nyolc csapata indult, a két magyar mellett két cseh, két olasz, valamint egy szerb és egy román. Az első fordulóban a Ferencváros vereséggel kezdett a Sparta ellen az Üllői úton, akkor messzinek tűnt a sorozatban harmadik döntő. A visszavágón azonban Sárosi III Béla kiváló játékaival, illetve a bátyja és Kiszely Lapaj egy-egy góljával sikerült fordítani.

Az Újpest is kikapott az első mérkőzésén, az Ambrosiana 2:1-re győzött ellene Milánóban. Sovány vigasznak tűnt, hogy a *Nemzeti Sport* szerint „döntetlent érdemelt volna”. A Megyei úti visszavágón a 85. percig úgy festett, a lila-fehérek elvéreznék. Ám az utolsó öt percben

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Zsengellér és Kocsis is lőtt egy-egy gólt, az Újpest 3:1-re nyert és 4:3-as összesítéssel továbbjutott. A következő hetekben kiderült, ezzel még nem teljesítette a lila-fehér legénység a legnehezebb feladatot. A meglepetésre az előző évi győztes Slaviát 4:2-es összesítéssel kiejtő Beogradszki Szport Klub ugyanis meg tudta ismételni az első körben mutatott remek játékát, s ezúttal 90 perc alatt produkált 4:2-es győzelmet. Noha sejteni lehetett, hogy ha Guttmann Béla csapata kijátssza szokott formáját, ledolgozhatja a hátrányt, ám az első gólt Matosics II lőtte, s a félidőben még csak 1:1 volt az állás. Szerencsére a folytatásban Zsengellér Gyula – aki az 1938–1939-es szezonban vitathatatlanul Európa legjobb csatáraként szórta a gólokat – egymaga elintézte a visszavágót: öt gólt is szerzett. Az Újpest végül 7:1-re nyert, a 9:5-ös összesítéssel lépett tovább. A futballvilág egyébként sokat köszönhet Ábelnek: a csapat mestere, Guttmann Béla ugyanis a mérkőzés előtt kijelentette, hogy felhagy a trénerkedéssel, ha az Újpest nem jut a döntőbe. Bejutott, Guttmann pedig a következő évtizedekben a világ egyik legeredményesebb klubedzője lett.

Gyönyörű pályafutásában ez a KK-diadal volt az első nagy állomás. Csapata a fináléra a Ferencvárost kapta ellenfélül, amely a bukaresti Venus ellen 5:1-gyel továbbjutó Bolognával vívott óriási tusát.

A Fradi – Toldi Géza nélkül – 3:1-re kikapott az első mérkőzésen, Bolognában. Egy héttel későbbre, a visszavágóra felépült, és megmutatta, hogy az 1938-as vb-döntő előtt miért tartottak tőle az olaszok. Már a második percben vezetést szerzett, ezt azonban még Puricelli kiegyenlítette, sőt Sárosi doktor kihagyott büntetője után döntetlennel fordultak a csapatok. Negyvenöt perc alatt kellett csodát tenni, s azon a napon erre egyetlen futballista volt képes: Toldi Géza. A 65. percben újból megszerezte a vezetést, de még összesítésben mindig a piros-kékek álltak jobban. Egyre fogyott az idő, és mintha repültek volna a percek. Már csak öt

Illusztris társaság gyűlt össze az Újpest pazar bajnoki vacsoráján

volt hátra. S a szívembar nem hagyta magát. Opatá Zoltán, a korábbi válogatott játékos azt mondta a mérkőzés után: „Toldi szíve a régi Fradit varázsolta a pályára”. Ennél tömörebben és pontosabban nem is lehetne összefoglalni, mi is történt. A bivalyerejű kolosszus ment előre, a 85. percben befejezte a Fradi harmadik, majd egy perccel később belőtte a zöld-fehérek negyedik gólját. Toldi Géza egymaga legyőzte az olasz bajnokot. A közönség a lefújás után a pályára tódult, a vállán vitte az öltözőig a nap hőst.

Az első tiszta magyar döntőben az Újpest 6:3-as összesítéssel legyőzte a Ferencvárost. A lilá-fehér legénység különösen az első mérkőzésen, az Üllői úton remekelt: a testvériesen osztozkodó balszárny vezérletével, azaz Zsengellér és Kocsis két-két góljával 4:1-re nyert. A visszavágón a Fradi ugyan kicsit ráijesztett az újpestiekre, hiszen Kiszely Lapaj két góljával szűk fél óra után vezetett. Ám a második félidő a liláké volt, Ádám Sándor fejes gólja és Balogh István, azaz Bonzó bikázása nemcsak győztessé, hanem veretlenné is emelte a KK-menetelést. Az Újpest nyerte a világháború előtti utolsó „igazi” KK-t.

KK-döntő, 1938

1. mérkőzés

Slavia–Ferencváros 2:2 (2:1)

1938. szeptember 4., Praha, 52 000 néző. Jv.: Mee (angol)

Slavia: Boksay – Černý, F. Daučík – Prucha, K. Daučík, Kopecký – Horák, Simunek, Bican, Brdač, Vytlačíl

Ferencváros: Háda – Tátrai, Polgár – Magda, Sárosi III, Lázár – Táncos, Kiss, Sárosi dr., Toldi, Kemény

Gólszerzők: Kemény (30.), Bican (36.), Simunek (44.), Kiss (63.)

2. mérkőzés

Ferencváros–Slavia 0:2 (0:0)

1938. szeptember 11., Üllői út, 40 000 néző. Jv.: Jewell (angol)

Ferencváros: Háda – Tátrai, Polgár – Magda, Sárosi III, Lázár – Táncos, Kiss, Sárosi dr., Toldi, Kemény

Slavia: Boksay – Černý, F. Daučík – Prucha, K. Daučík, Kopecký – Horák, Simunek, Bican, Brdač, Vytlačíl

Gólszerzők: Vytlačíl (57.), Simunek (71.)

Kupagyőztes a Slavia.

KK-döntő, 1939

1. mérkőzés

Ferencváros–Újpest 1:4 (0:2)

1939. július 23., Üllői út, 12 000 néző. Jv.: Krist (cseh)

Ferencváros: Háda – Tátrai, Szoyka dr. – Magda, Sárosi III, Lázár – Táncos, Kiss, Sárosi dr., Toldi, Gyetvai

Újpest: Sziklai – Futó, Fekete – Szalay, Szűcs, Balogh – Ádám, Vincze III, Zsengellér, Kálai, Kocsis

Gólszerzők: Zsengellér (9. 74.), Kocsis (10., 53.), Sárosi dr. (73.)

2. mérkőzés

Újpest–Ferencváros 2:2 (0:2)

1939. július 30., Megyeri út, 15 000 néző. Jv.: Dattilo (olasz)

Újpest: Sziklai – Futó, Fekete – Szalay, Szűcs, Balogh – Ádám, Vincze, Zsengellér, Kállai, Kocsis
Ferencváros: Pálíknás – Tátrai, Szoyka dr. – Sárosi III, Polgár, Lázár – Bíró, Toldi, Sárosi dr.,

Kiszely, Gyetvai

Gólszerzők: Kiszely (15. 29. – az első 11-esből), Ádám (54.), Balogh (82.)

Kupagyőztes az Újpest.

STATISZTIKA

A Fradi volt a legeredményesebb

1927-től 1939-ig tartott a KK aranykorszaka. Ebben a periódusban a Ferencváros játszotta a legtöbb döntőt és gyűjtötte a legtöbb pontot, Sárosi György doktornál senki sem szerzett több gólt. KK-statisztikák e periódusból.

Összesített országokénti táblázat

1. Ausztria	6	29	4	4	6	9	6	–
2. Magyaró.	7	35	4	3	4	12	12	–
3. Csehszlov.	8	35	3	3	5	15	9	–
4. Olaszország	10	31	2	2	10	9	8	–
5. Jugoszlávia	4	8	–	–	1	4	3	–
6. Románia	3	4	–	–	–	3	1	–
7. Svájc	4	6	–	–	–	1	1	4

(Az országnevet után a szerepelt csapatok, aztán a szereplések száma, illetve győzelem, döntő, elődöntő, negyedöntő, nyolcaddöntő, selejtező.)

Összesített táblázat

1. Ferencváros FC	9	2	3	2	1	1
2. Sparta Praha	12	2	2	2	4	2
3. FK Austria	5	2	–	2	–	1
4. Újpest FC	11	2	–	1	6	2
5. AGC Bologna	5	2	–	1	–	2
6. SK Rapid	7	1	2	1	1	2
7. Slavia Praha	13	1	1	2	7	2
8. First Vienna	8	1	–	2	4	1
9. Ambrosiana (Inter)	7	–	1	2	2	2
10. Admira	7	–	1	1	4	1
14. Hungária	10	–	–	1	4	5
21. Bocscai	2	–	–	–	1	1
31. Kispest	1	–	–	–	–	1
31. Phöbus	1	–	–	–	–	1
31. Szeged	1	–	–	–	–	1

(A csapatnév után első szám az össz-szereplések száma. Utána: győzelem, döntő, elődöntő, negyedöntő, nyolcaddöntő.)

A legtöbb pontot szerzett csapatok táblázata

1. Ferencváros	51	28	6	17	139:101	62
2. Sparta Praha	55	25	11	19	119:105	61
3. FK Austria	31	19	3	9	73:46	41
4. Slavia Praha	44	16	9	19	86:78	41
5. First Vienna	30	18	2	10	61:46	38
6. Juventus FC	31	16	6	9	69:56	38
7. Újpest FC	41	16	6	19	98:93	38
8. SK Rapid Wien	33	16	5	12	83:70	37
9. Ambrosiana-Inter	28	11	5	12	64:69	27
10. SK Admira	25	10	6	9	49:53	26

A legtöbbet szerepelt játékosok

1. Jaroslav Burgr	cseh	Sparta	1927–1939	50
2. Josef Čtyřoký	cseh	Sparta	1930–1939	45
3. Josef Košťálek	cseh	Sparta		44
4. Háda József	magyar	Ferencváros		42
4. Toldi Géza	magyar	Ferencváros		42
4. Oldřich Nejedlý	cseh	Sparta		42
7. Sárosi György dr.	magyar	Ferencváros		41
8. Raymond Braine	belga	Sparta		40
8. Lázár Gyula	magyar	Ferencváros		41
10. Korányi Lajos	magyar	Ferencváros		36
10. Polgár Gyula	magyar	Ferencváros		36

(Lázár és Polgár 4-4, Sárosi 2 mérkőzést játszott az 1940-es, úgynevezett Kis KK-ban is.)

A legtöbb gólt szerzett játékosok

1. Sárosi György dr.	magyar	Ferencváros	44
2. Giuseppe Meazza	olasz	Ambrosiana-Inter	29
3. Toldi Géza	magyar	Ferencváros	29
4. Zsengellér Gyula	magyar	Újpest	24
5. Matthias Sindelar	osztrák	FK Austria	24
6. Oldřich Nejedlý	cseh	Sparta Praha	21
7. Avar István	magyar	Rapid Buc., Újpest	19
8. Raymond Braine	belga	Sparta	19
9. Franz Weselik	osztrák	SK Rapid	16
10. Josef Bican	cseh	Rapid, Admira, Slavia	15

(Sárosi 6 gólt szerzett az 1940-es, úgynevezett Kis KK-ban is.)

Három magyar a francia válogatottban

A *Nemzeti Sport* némi eufemizmussal a futballigéret földjének titulálta Franciaországot. Noha a gallok kezdtek besokallni a légiósoktól, kétségtelen, hogy a magyar játékosok számára továbbra is az ő bajnokságuk számított a legvonzóbbnak. A francia futballkorifeusokban egyébként ket-tős érzések keringtek, hiszek ők maguk is szívesen redukálták volna a légiósok számát, ugyan-akkor nemhogy a klubok, hanem még a francia válogatott is profitált a külföldiekből. Könnyen lehetett állampolgársághoz jutni, s ennek kedvezményezettjeként a „nemzeti” tizenegy

is bátran épített a bevándorlókra. Három magyar is bemutatkozott a Kékek között az idényben: Weiskopf (itthon Virág) Ernő, Máthé Gyula és **Korányi III Dezső**. Közülük is kiemelkedett a három futballista Korányi fiú legfiatalabbja, Dezső, aki az FC Sète csatáraként nemcsak bajnoki címet nyert, hanem – a svájci származású Roger Courtois-val holtversenyben – megszerezte a gólkirályi címet is. A második helyezett Olympique Marseille Eisenhoffer Józseffel kezdte az idényt, októberben az edző távozott, attól kezdve André Gascard, valamint két játékos, a csapatkapitány Henry Conchy és Kohut Vilmos készítette fel a társaságot. Nem is rosszul, hiszen az OM mindvégig versenyben volt a bajnoki címért, az utolsó kör előtt még azonos pontszámmal állt a Sète-tel. Ám az utolsó fordulóban 1:0-ra kikapott Strasbourgban. Weiskopf Ödön

is ebben a csapatban játszott, ha pályára került, nem lehetett rá panasz, pechjére azonban Kohut személyében erős vetélytársa akadt. Harmadik lett a Francia Kupát elnyerő Racing Club. A párizsiak az utolsó fordulóban (sőt, ha úgy tetszik a második világháború kitörése előtti utolsó fordulóban) úgy léptek pályára, hogy bajnokok is lehetnek, de 5:0-ra kikapnak a Sète-től. Addigra már kupagyőztesek voltak: a Colombes Stadionban rendezett döntőben 3:1-re megverték az Olympique Lille-t. Két magyar is szerzett gólt a fináléban, Máthé Gyula a győztes, Kalocsay Géza pedig a vesztes oldalon. Az északfrancia alakulatban játszott még két honfitársunk: Móré (Moóré) János és Korányi II Mátyás. Utóbbi csak kevesebbet. A Konrád Jenő által irányított lille-iek ősszel vezettek a bajnokságban, ám a tavaszt (kicsit) elrontották, így ötödikek lettek.

Ugyancsak a Division 1-ben szerepelt Finta Károly és Kapta Béla (Fives), leginkább felváltva, miután a franciák hoztak egy szabályt, hogy egyszerre csak két külföldi játszhat az első ligájukban. Persze a már francia állampolgárságot kapott külföldiek korlátozás nélkül játszhattak. Vágó-Vanicsek József és Nagy Albert az RC Roubaix-t, Schmidt-Sikló László a Lenst, Szabó János és Herceg Béla a Sochaux-t, Odry Ferenc az újoncként meglepetésre negyedik Saint-Étienne-t erősítette. A második ligába is olyan kiváló futballisták jutottak, mint Gyarmati János és Simonyi András (Red Star), Sas Károly (Alès), Gyulai István (Rennes), Németh Ernő (Nice), Belkó Árpád (Colmar) és a szezon közben hazatért Mester István (Nîmes).

Csehszlovákiában a német bevonulás miatt márciusban megszakították a bajnokságot, majd az SK Bratislava nélkül folytatták a Cseh-Morva Protektorátus bajnokságát. A Sparta nyert, a Slavia, amelyben a kárpátaljai Boksay Sándor védett, második lett. Az SK Židenicében Andrásik

Béla volt a kapus, Csapó Géza az egyik belsőcsatár. A pozsonyi klubból hazatért az idény derekán Jávor (Jakube) Pál játékos-edző, aki aztán Csepelre igazolt.

Portugáliában az FC Porto megtörte a Benfica hegemoniáját, a lisszaboni „sasok” harmadikok lettek, kettő között végzett a Sporting. A bajnoksapatot Siska Mihály, az ezüstérmet Szabó József, a bronzérmet Hertzka Lipót irányította. Utóbbi a szezon utolsó mérkőzésén búcsúzott, 1935. október 13. és 1939. június 25. között 153 mérkőzésen irányította a csapatot (101 győzelem, 24 döntetlen, 28 vereség a mérlege), az 1939-es bronzérem előtt nyert három bajnoki címet és egy Portugál Kupát. A portói Académico edzőjét Biri Jánosnak hívták.

A St-Étienne-t Odry (álló sorban jobbról az első) erősítette

Jugoszláviában a bajnok Beogradszki Szport Klubot Mészáros István, a második helyezett Gradjanskit Bukovi Márton, a harmadik Jugoszlaviját Feldmann Gyula, a negyedik Hajduk Splitet Spitz Illés készítette fel. Ebben az idényben játszotta utolsó (13.) mérkőzését a jugoszláv válogatottban Sipos Vilmos. Hamarosan a bukaresti Rapidnál köt ki, majd 1942-ben a Ferencvároshoz igazol, és 1945 után, túl a harmincon, magyar válogatott is lesz.

Cipruson továbbra is a Künstler József által pallérozott APOEL uralkodott.

Lengyelországban akkor még naptári éves bajnokságot rendeztek, az 1938-ast a Ruch Chorzów nyerte meg Fogl Ferenc irányításával. (1939 elejétől Szabó Péter, azaz Petár vette át a kék-fehéreket.) Különleges „pillanata” volt az a magyar futballtörténelemnek: soha máskor nem végzett jegyzett külföldi bajnokság első két helyén magyar testvérpár csapata. A Ruch mögött ugyanis Fogl II Károly együttese, a Warta Poznań szerzett ezüstérmet. A harmadik helyezett krakkói Wislát is magyar mester, Nyúl Vilmos dirigálta.

Romániában a csepeliakkal később háromszoros magyar bajnok csatár, Marosvári Béla szerzett gólkirályi címet, a Ripensia tagjaként. A bajnoki címet a hírhedt Gabriel Marinescu belügyminiszter és a bukaresti prefektus által elnökölt Venus nyerte meg. A fekete-fehér színű gárda edzője Jánosi Béla, két kulcsjátékosa Bodola Gyula és Juhász Gusztáv volt. A Román Kupát a bajnoki ötödik Rapid hódította el, Avar István játékos-edzőként segítette a csapatot. A döntőbeli vereségen annyira felháborodott Marinescu, a Venus elnöke (egyben a belügyminiszter), hogy letartóztatta a győztesek négy kulcsjátékosát, Avar Istvánt, Barátky Gyulát, Raffinsky Lászlót és Ioan Bogdant, aztán a nagy felzúdulás hatására néhány nap után kiengedték őket. Egy évvel később Marinescut fosztották meg a hivatalaitól és tartóztatták le...

Mexikóban Bíró Gyula, a hajdani magyar válogatott a Marte gyengécske legénységéből jó középcsapatot faragott. Az első kiváló magyar jobbfezet elismertségére jellemző, hogy őt kérték fel a mexikói válogatott felkészítésére az országban túrázó baszkok elleni találkozó előtt, és a Bíró Gyula által felkészített tizenegy 8:4-re megverte a híres Lángarával felálló vendégeket. Brazíliában Kürschner Izidor a Botafogót edzette. Argentínában Hirschl Imre a Rosario Central csapatát segítette. Bottyán János a Chacarita Juniors kapusa volt Buenos Airesben. Tavasszal

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

a világbajnoki ezüstérmes Sas Ferenc megérkezett a Boca Juniorsba. Nagy örömmel számolt be arról, hogy az ottaniak mennyire irigylük tőle a kiváló minőségű labdáját és főleg a futballcipőjét.

A magyar szakemberek továbbra is meghatározó szerepet játszottak Olaszországban. Az első öt fordulóban Weisz Árpád irányította az idény végén bajnoki címet nyerő Bolognát, aztán a politikai helyzettől megrettenve családjával Franciaországba költözött. A második helyezett Torinót az első 16 fordulóban Egri-Erbstein Ernő, majd a Németalföldről érkezett Molnár Ignác vezette. Payer Jenő az idény első felében volt a Napoli tréner, Viola József 19 fordulón keresztül kormányozta a Laziót. Menesztése után nem maradt sokáig állás nélkül, mert csatlakozott a hatodik forduló előtt az AC Milan élére kerülő Bánás Józsefhez Lombardiában. Ging József vezette a Barit, Lelovics Gyula a 21. fordulóig a Livornót, csapata kiesett az idény végén. A Triestinával Konrád Jenő kezdte az idényt, ám a 9. forduló előtt Nehadoma János került a helyére. A B-ligában 18 csapatból hétnél dolgozott magyar: az Anconitanánál (Hirzer Ferenc), az Atalantánál (Kertész Géza), a Padovánál (Wilhelm Vilmos), a Palermónál (Halmos Armand), a Pisánál (Csapkay Károly), a Veronánál (Vanicsek János), a Vigevanónál (Békey Imre János). Kertész Géza érte el a legjobb helyezést, de harmadikként ő is lemaradt a feljutásról.

Lebrun elnök kezét szorít Konrád Jenővel, a Lille mesterével

A Felvidék és Kárpátalja egy része visszatért

A történelem alakította a magyar futballtérképet is. A Felvidék már az első bécsi döntéssel, 1938-ban Magyarország része lett. Ahhoz ellenben már túlságosan későn, hogy az ottani csapatokat be lehessen kapcsolni az 1938–1939-es idényben a magyar bajnoki rendszerbe. Áthidaló megoldásként az MLSZ kiírta az úgynevezett Felvidéki Kupát, amelynek eredménye alapul szolgált a következő idény csoportbeosztásaihoz. A legjobb felvidéki együttes, a Kassai AC automatikusan a Nemzeti Bajnokság A-csoportjába, azaz a legmagasabb bajnoki osztályba kapott besorolást. 1939 tavaszán már a Kárpátalja jelentős része is visszatért. A következő szezonra, az 1939–1940-es, háromcsoportos Nemzeti Bajnokság B Felvidéki csoportjába olyan együtteseket vezényelt az MLSZ, mint az ungvári SK Rusj (a mai írásmód szerint Ruszj), a Kassai SC, az Ungvári AC, a Losonci AFC, a Munkácsi SE, a Beregszászi FTC és a Füleki TC. A Dunántúli csoportba kapott besorolást az Érsekújvári SE.

Az első villanyfényes futballmeccs Pesten

Emlékezetes nap maradt 1939. június 14. a magyar labdarúgás történetében: először játszottak Budapesten villanyfényes mérkőzést. A helyszín – mi is lehetett volna más... – az Elektromos Latorca utcai pályája volt, első észlelésre meglepően kevés, mindössze 3600 néző ment ki. Az otthon maradtok mentségére szóljon: a nyár ellenére pocsék idő volt, orkánszerű szél riogatta az újdonság

iránt érdeklődőket. Akik kimentek, megszenvedték: az előmérkőzésként megrendezett női nagypályás kézilabda-mérkőzés (Pirosak–Sárgák 2:2) alatt olyan vihar tört ki, hogy az állóhelyi nézők egy része, nem törődve a játékkal, a pályán keresztül rohant át a túloldalon lévő tribün oltalmát keresni.

Az este fél tíz órakor kezdődő főmérkőzést egyébként Budapest és Brüsszel válogatottja vívta. A mi fővárosunk csapatából hiányoztak az Újpest és a Ferencváros futballistái, így Cseh II László válszthatott csapatkapitányként. Méltó volt a kitüntetésre, mesterhármásával döntő érdemeket szerzett a sima, 4:0-s győzelemben. A belgák egyébként nagyon dicsérték a világítást, azt állították, a berendezés Nyugat-Európában is párját ritkítja. A világítás remek volt, a talaj ellenben borzasztó. Már a 15. percben azt kiabálták a nézők, hogy fújja le a bírót a meccset, a füvet nem lehetett látni a víztől. Az első harminc perc után (kétszer félóra volt a mérkőzésidő) a csapatok és a rendezők tanácskoztak, legyen-e egyáltalán folytatás, utóbbiak kérésére, s az eseményre tekintettel a futballisták, miután mind a két csapat százaz szerelést vett fel, visszamentek a „medencébe”, s folytatták a játékot. A brüsszeli-ek két nappal később a Szolnokon, a helyi NB-s MÁV ellen is játszottak egy mérkőzést, jó időben is kaptak 3:0-ra.

Az első budapesti villanyfényes labdarúgó-mérkőzés: Budapest–Brüsszel 4:0 (2:0)

1939. június 14., Latorca utca, 3600 néző. Jv.: Gombos

Budapest: Boldizsár – Kis-Kalkusz, Pákozdi – Pázmándy, Sós, Dudás – Váradi, Toldi, Cseh II, Déri, Tóth III M.

Brüsszel: Van der Veyer – Petit, Smellinckx – Van de Kerkhove, Levenberg, Claessens – Winnepenninckx, Fiévez, Desmedt, Van den Eynde, Dekens

Gólszerzők: Cseh II (8., 9., 47.), Toldi (54.)

Névsorolvasás

BOCSKAI FC:

Kertes József 18 – Nádas Gábor 24, Janzsó József 18 – Elek Béla 23, Pocsai István 24, Belcsik (Békési) Ferenc 26 – Markos Imre 25/1, Palotás (Pavnicza) István 17, Csokai Imre 12, Takács László 21/8, Hajdu (Hárai, Hroncsok) Pál 17/4. A többiek: Pásztói Ferenc 11/9, Kristóf Bálint 10/3, Orosz Mihály 8/3, Horváth János 8/2, Sándor István 8/3, Vörös Pál (k) 7, Veres József 5, Teleki Pál 2, Kemény Mátyás 1, Sarkadi Endre (k) 1

BUDAFOK:

Vági László 26 – Szebehelyi III Károly 26, Bánkúti (Béldi, Beer) István 24 – Király Sándor 19/1, Sós (Strobl) Károly 26/2, Beretvás IV Gyula 23 – Fodor Tibor 26/5, Fézler László 16/4, Szegedi 24/6, Kovács I János 21/7, Kovács III 22/2. A többiek: Borhy Károly 15/1, Hidasi Pál 12/15, Hortobágyi 3/1, Farkasvölgyi 1, Hábermann 1, Tatár 1

ELEKTROMOS:

Bakon József 25 – Füzi I Lajos 23, Pálincás Lajos 24/2 – Pázmándy Sándor 25/6, Lengyel Zoltán 20, Martonos (Melicharik, Mátrai) Gábor 26/1 – Rozsáli Ödön 26/3, Pákozdi (Pfandler) László 16, Törös (Tercs, Tritz) Imre 12/1, G. Tóth Péter 19/7, Buzássy Sándor 23/5. A többiek: Füzi II Gábor 11/10, Lovas 10, Gajdas Sándor 6, Kiss Gábor 6, Sárdi I László 6/5, Szendrői (Szoják) Lajos 6/5, Kinal János (k) 1, Levente 1

FERENCVÁROS:

Pálincás József 11 – Polgár (Pignitzky) Gyula 20/10, Tátrai (Thour) Sándor 22 – Lázár Gyula 21/2, Sárosi (Stefancsics) III Béla 23/8, Pósa (Posch) Béla 25 – Tancos (Tänzer) Mihály 15/1, Toldi (Tunikold) Géza 21/16, Sárosi (Stefancsics) I György dr. 20/26, Jakab László 16/14, Gyetvai László 23/17. A többiek: Szojka Kornél 13/0, Kiszely István 11/19, Bíró II Mihály „Dani” 10/4, Háda József (k) 10/0, Kiss Gyula 5/1, Magda Béla 5/0, Tihanyi László (k) 5, Kemény Tibor 4/2, Jászberényi (Pitroff) Zoltán 3/0, Hámosi (Hoffmann) Frigyes László 2/0, Nagy Béla 1/0

HUNGÁRIA:

Szabó (Steinbach) Antal 25 – Kis-Kalkusz Károly 26, Bíró (Bier) Sándor 26 – Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 15, Turay I József 22/2, Dudás János 26/4 – Titkos (Titschka, Ticska) Pál 19/7, Kardos (Klötzl) István 13/10, Cseh II László 22/13, Heinrich „Wudi” Müller 26/12, Kisutzy József 15/9. A többiek: Négyesi Frigyes 12, Vidor (Weisz) József 11/2, Turán István 8, Szabó III Géza 7/5, Vermes (Weinberger) Vilmos Ernő 6/5, Nemes György 4/4, Csomor Lajos 1, Kállói Béla 1, Újvári József (k) 1

KISPEST FC:

Boldizsár Géza 26 – Olajkár I Károly 26/3, Rátkai (Reibl) Lénárd 20/2 – Kajdácsi Jenő 24, Varga László dr. 10, Vig

(Wilhelm) IV József 22/2 – Kincses (Kirnbauer) Mihály 26/7, Horváth 12, Nemes (Nehadoma) József 26/19, Déri (Deutsch) Károly 25/11, Olajkár II Sándor 25/9. A többiek: Onódi Andor 9, Páli Lajos 8/4, Kürthy Lajos 7/2, Zalai (Czumpft) László 7, Lugosi 4/2, Molnár 3, Somlai (Stolzparth) Rezső 3, Segedai 1, Tátrai II 1, Virág 1

NEMZETI SC:

Angyal István 26 – Flóra György 21, Király 11 – Tuli Gyula 21, Balogh II Miklós 24, Szalay István 24/1 – Fenyvesi László 18/2, Pálya László 25/20, Kisalagi (Wohlan) János 18/9, Sztancsik József 23/8, Horváth Ferenc 16/5. A többiek: Mester István 10/5, Tompa (Tumpek) Antal 9, Bihámy II János 8/1, Tóth II Ferenc 8, Molnár János 6/3, Soós 6, Ruff 5, Palágyi 4/1, Csák (Hircsák) István dr. 3

PHÖBUS:

Csikós Gyula 26 – Weber Gergely 24, Korányi (Kronenberger) I Lajos 23 – Gombkötő Imre 25/8, Megyeri Sándor 21/2, Titkos (Titschka, Ticska) II Kálmán 22 – Béky Bertalan 25/4, Szikár (Sztrigán) Sándor 21/3, Solti József 23/21, Turay II András 21/10, Tóth III Mátyás 24/8. A többiek: Szirmai (Sziffert, Hargitai) Nándor 14/1, Csiszler Mihály 11, P. Szabó Gábor 2, Törös II Tibor 2/2, Szebeni Béla 1, Szilágyi József 1

SALGÓTARJÁNI SE:

Vécsei (Weber) Adolf 19 – Vig 16, Kertesi 16 – Marosi (Manyasz) Sándor 26, Hernádi (Hercsik) István 21/2, Mester (Misecska) Sándor 25/3 – Kovács János 16/3, Horváth 12/4, Tobiás József 13/1, Szafián 13/2, Majoros Pál 12/2. A többiek: Erdélyi 12, Köszegi 10/4, Gáspár II Mihály 9, Somogyi 9/4, Barabás (k) 7, Langár Károly 6/1, Gáspár I István 5, Király 5, Valentin 5, Kása 4/1, Agócs István 3, Márkus József 3, Paczolay Jenő 3, Takács Dániel 3, Vincze Gyula 3, Barna 2, Bilesch 2, Csepregi 2/1, Sümegi Mihály 2, Szabó István 1, Tóth 1

SZEGED FC:

Tóth György 21 – Szojka Kornél 13, Raffai (Riesz) Lajos 25 – Marosi (Müller) Károly 25/1, Baróti (Kratofil) Lajos 26/2, Bertók Pál 26 – Bognár Kálmán 26/7, Magyarai III 9/1, Lukács István 12/12, Harangozó (Korecz-Konrád) Sándor 26/9, Nagy Antal 26/12. A többiek: Polyák II Gyula 11, Lukács II 7/3, Seper Imre 7/2, Szilassy 6/3, Pálincás József (k) 5, Bárkányi 4/2, Kovács 4, Török 4/2, Varga István 2, Búza Imre 1

SZOLNOKI MÁV:

Horváth II Ferenc 17 – Retkes Gyula 20, Draskóczi István 11 – Csabai János 24, Selmeczi János 24/1, Kispéter Mihály 14/1 – Szántó József 26/8, Sárkány János 14, Kolláth II Ferenc 26/21, Fazekas László 17/1, Korom Pál 26/8. A többiek: Bulyáki László 11, Horváth I Sándor 10, Barna Tibor 8, Gulyás Béla (k) 8,

Kövesdi Lajos 8/3, Nagy Ferenc 8/1, Podmaniczki József 6, Szűcs Sándor 4, Búza Imre 2, Bagi (k) 1, Szabó 1

TAXISOK:

Tóth II 16 – Miklósi (Mikulics) István 26/2, Aradi Károly 26 – Odry Lajos 26, Tóth Lajos 26/1, Varga 25 – Váradi (Weiser) Béla 26/5, Takács II József 24/14, Serfőző László 20/12, Hódi 20/9, Berecz 15/5. A többiek: Kiszely István 13/12, Izsó (k) 10, Halasi 4, Báthory (Bátori) 3, Darázs Emil 3, Gárdonyi 2, Rudas 1

ÚJPEST:

Sziklai (Szift) Ferenc 26 – Futó Gyula 24, Fekete I Jenő 15 – Szalay Antal 24, Szűcs György 25, Balogh István 24 – Ádám Sándor 11/6, Vincze III Jenő 24/15, Kállai (Klauber) Lipót

23/12, Zsengellér Gyula 26/56, Kocsis Géza 25/7. A többiek: Joós Péter 12, Havas (Havrik) II Béla 6, Seres Gyula 5, Szeder (Silberstein) György 5, Temes János 5/3, Ungvári Lajos 4/3, Hidas Pál 2/2

ZUGLÓI SE:

Csizmázia 15 – Deli II 14, Ferenczi 26 – Horváth 26, Kapocsi Sándor 25, Békefy 24/1 – Rácz 22/4, Fekets II László 20/3, Fekets III Mihály 23/14, Erdész 9, Babrányi 11. A többiek: Linek 10, Princz 8/2, Marton 7, Ódor (k) 7, Sárvári 7/3, Pyber István 6, Gárdos 5/1, Gábor 4/1, Vajda 4, Spindler (k) 3, Kelemen 2/1, Kővári 2, Gáspár 1/1, Károlyi 1, Mezei 1, Molnár 1, Sárpataki (k) 1, Vincze 1

Az élvonal újoncai

Salgótarjáni Sport Egyesület

Alapítási ideje: 1901

Megszűnt: 1977. (Második korszak: 1984–1992)

Színe: kék-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 1 (1938–1939)

Sikerei: –

Szolnoki MÁV Sport Egyesület

Alapítási ideje: 1910. május 11.

Színe: kék-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 10 (1938–1944, 1945–1948, 2010–2011)

Sikerei: Magyar Kupa-győztes (1941), Corinthián-díj-győztes (1941), országos amatőrbajnoki második (1929)

Zuglói Sport Egyesület

Alapítási ideje: 1923

Megszűnt: 1978

Színe: piros-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 1 (1938–1939)

Sikerei: –

Az 1938–1939. évi profi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. Újpest FC	26	20	4	2	107:26	44	8. Csepeli MOVE	26	8	5	13	51:65	21
2. Ferencváros	26	19	5	2	121:44	43	9. Szentlőrinci AC	26	10	1	15	41:71	21
3. Hungária FC	26	18	5	3	74:32	41	10. MÁVAG	26	8	4	14	43:49	20
4. Kispesti AC	26	15	4	7	62:42	34	11. Debreceni VSC	26	6	8	12	42:60	20
5. Szeged FC	26	12	7	7	58:42	31	12. Váci Reménység	26	8	2	16	40:85	18
6. Nemzeti SC	26	10	8	8	57:53	28	13. Mezőtúri AC	26	6	3	17	32:61	15
7. Budafok FC	26	9	7	10	44:52	25	14. Váci SE	26	4	1	21	27:104	9
8. Phöbus FC	26	9	6	11	61:63	24							
9. Szolnoki MÁV	26	10	3	13	44:59	23							
10. Elektromos FC	26	7	7	12	45:51	21							
11. Taxisok	26	7	6	13	62:70	20							
12. Bocskai FC	26	4	5	17	33:80	13							
13. Zugló SE	26	2	5	19	31:97	9							
14. Salgótarjáni SE	26	3	2	21	28:116	8							

Nemzeti Bajnokság B, Keleti-csoport

1. Törekvés	26	21	2	3	95:33	44
2. Weisz Manfréd FC	26	20	3	3	98:30	43
3. Diósgyőri MÁVAG	26	16	5	5	71:33	37
4. FTC	26	15	6	5	61:31	36
5. Salgótarjáni BTC	26	16	2	8	83:43	34
6. Percesi TK	26	10	4	12	43:60	24
7. Szegedi AK	26	8	6	12	40:52	22

Nemzeti Bajnokság B, Nyugati-csoport

1. Sz. Haladás VSE	26	19	4	3	73:26	42
2. Lampart FC	26	16	6	4	73:28	38
3. Soproni FAC	26	16	3	7	65:58	35
4. Újpesti TE	26	13	2	11	55:44	28
5. Tokod-ÜSC	26	9	9	8	48:35	27
6. Győri ETO	26	11	5	10	47:51	27
7. Alba Regia AK	26	11	4	11	76:52	26
8. BSZKRT	26	11	3	12	50:57	25
9. Postás SE	26	10	4	12	50:65	24
10. Tatabányai SC	26	7	9	10	41:46	23
11. Vasas	26	9	5	12	37:54	23
12. Pént. Tisz. SC	26	6	5	15	41:65	17
13. Rákospalota TE	26	7	1	18	42:88	15
14. Pécsi DVAC	26	5	4	17	39:68	14

A Magyar Kupát nem írták ki.

Gólkirály:
Zsengeller Gyula
(Újpest)
56 góllal

A Törekvés élvonalba feljutott tizenegye

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1. Újpest	X	1:3	1:6	3:0	0:0	4:0	8:1	2:0	3:0	4:2	4:2	6:1	4:0	11:0
2. Ferencváros	3:3	X	0:3	4:1	3:2	3:2	2:1	4:4	5:3	2:1	6:3	5:1	8:1	8:1
3. Hungária	1:1	0:1	X	3:3	1:2	1:1	0:3	3:2	4:2	2:1	2:1	4:1	2:1	3:2
4. Kispest	1:1	2:3	2:4	X	0:2	1:2	0:0	3:3	2:1	4:0	3:2	3:1	3:2	6:1
5. Szeged	1:3	4:2	1:5	2:0	X	2:4	1:1	2:2	3:0	2:3	2:2	1:1	2:0	1:3
6. Nemzeti	0:4	3:2	0:1	1:6	5:5	X	1:1	0:0	2:4	1:1	4:3	3:0	1:2	8:1
7. Budafok	0:9	2:2	1:2	1:2	1:3	2:4	X	1:2	1:2	1:0	1:2	1:0	3:1	2:1
8. Phöbus	1:4	1:9	2:6	0:4	2:3	1:2	1:1	X	1:2	0:2	3:3	3:1	1:0	4:3
9. Szolnok	0:6	1:1	2:2	0:2	2:1	2:1	1:3	3:5	X	4:1	3:2	1:0	2:2	1:2
10. Elektromos	2:3	0:3	2:1	0:1	0:3	1:1	2:2	1:2	2:1	X	1:5	1:1	3:3	4:0
11. Taxisok	0:5	1:6	0:6	2:3	1:2	j. n.	4:4	3:2	1:2	2:2	X	2:2	9:1	3:2
12. Bocskai	0:3	3:12	0:3	0:3	0:6	3:3	1:4	0:3	3:1	1:7	1:3	X	3:2	8:0
13. Zugló	2:4	0:10	1:4	2:4	1:2	1:5	1:3	0:11	1:4	2:2	1:4	0:0	X	2:1
14. S. tarjáni SE	0:10	0:13	0:5	2:3	0:4	1:3	0:3	1:5	3:0	0:4	2:2	0:1	2:2	X

A WMTK lett a BLASZ legjobbjá

A BLASZ, illetve a vidéki alszövetségek bajnokságai jelentős presztízscsökkenést szenvedtek azáltal, hogy legjobbjuk az idény végén nem jutott fel az élvonalba. A kétszoros második vonal megteremtésével tényleg irreális is lett volna „előléptetésük”, a csapatok valójában a harmadik lépcsőfokot képezték a futballpiramisban.

BLASZ, amatőr I. osztály. Bíró-csoport: 1. Budapesti Vasutas SC 47, 2. MTK 39, 3. Herminamezei AC 36, 4. Drasche SE 31, 5. Budapesti Rákosmenti Sport Club 30, 6. Magyar Pamutipari SC 29, 7. Megyeri SC 27, 8. III. ker. TVE 27, 9. Budapesti Labdarúgó Kör 26, 10. Újpest-Rákospalotai AK 26, 11. Testvériség 25, 12. Turul TE 25, 13. BSZKRT II 22, 14. Fővárosi Testedzők Köre, 15. Zsolnay TE 9. **Pártos-csoport:** 1. WMTK 44, 2. Ganz 41, 3. Budafoki MTE 34, 4. Wekerletelepi SC 31, 5. Hungária SC 29, 6. Goldberger SE 27, 7. Kispesti AC 23, 8. FTC

Zsengellérnek járt volna az aranycipő

Zsengellér Gyula egészen elsőrangú teljesítménnyel rukkolt ki az 1938–1939-es idényben, 26 mérkőzésen 56 gólt szerzett. Ez a legjobb gól-átlag, amelyet valaki az első profi bajnokság 1926 nyári kiírása óta (immár közel 90 éve) a magyar élvonalban produkált. Deák Ferenc kétszer magasabb gólszámmal végzett (1945–1946-ban 66, egy idénnyel később 59 góllal), de egyszer sem érte el a mérkőzésenként kétféles átlagot. Az újpestiek Ábeljénél jobb átlagot csak Schlosser Imre az 1916–1917-es szezon úgynevezett hadibajnokságában, valamint Schaffer Alfréd 1918–1919-ben ért el. Ebben az idényben – az IFFHS, a labdarúgás történetével és statisztikáival foglalkozó nemzetközi szervezet adatai szerint, egyetlen európai gólkirály sem ért el Zsengellérnél jobb teljesítményt. Ha már akkor létezett volna az aranycipő, neki járt volna.

2,37: Schlosser Imre	1916–1917	38 gól/16 mérkőzés
2,15: Schaffer Alfréd	1918–1919	41 gól/19 mérkőzés
2,15: Zsengellér Gyula	1938–1939	56 gól/26 mérkőzés
2,11: Schlosser Imre	1910–1911	38 gól/18 mérkőzés
2,09: Schaffer Alfréd	1917–1918	46 gól/22 mérkőzés
2,06: Schlosser Imre	1912–1913	33 gól/16 mérkőzés
2,00: Schlosser Imre	1908–1909	30 gól/15 mérkőzés
2,00: Schlosser Imre	1911–1912	34 gól/17 mérkőzés

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

22, 9. Magyar Posztó SE 21, 10. Szentlőrinci FC 21, 11. Erzsébeti MTK 19, 12. Erzsébeti TC 19, 13. Kőbányai TC 17, 14. Műegyetemi AFC 16. **Osztálydöntő:** WMTK–BVSC 8:2

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai csoport: 1. Békéscsabai Törekvés 35, 2. Gyulai AC 32, 3. Mezőkovácsházi TE 31, 4. Csabai AK 28, 5. Tarhosi SC 28, 6. Orosházi TK 21, 7. Gyulai TE 20, 8. Békési TE 18, 9. Békéscsabai MÁV SE 17, 10. Eleki TC 12, 11. Battonyai TK 12, 12. Orosházi TK 10. **Szegedi csoport:** 1. Kitartás Egyetemi AC 36, 2. Szegedi VSE 32, 3. Makói TK 25, 4. Újszegedi TC 25, 5. Kecskeméti AC 24, 6. Szegedi TK 24, 7. Makói AK 23, 8. Szentesi TE 22, 9. Hódmezővásárhelyi TVE 17, 10. Sylvania (Szeged) 17, 11. Szentesi MÁV SE 15, 12. Kiskunfélegyházi TK 4. **Alsövetségi döntő:** KEAC–B. Törekvés 4:0 (Szegeden), B. Törekvés–KEAC 2:3 (Békéscsabán)

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport. 1. Bajai Turul SE 36, 2. Tolnavármegyei SE (Szekszárd) 36, 3. Dombóvári Vasutas 32, 4. Nagymányoki SE 27, 5. Mohácsi TE 26, 6. Kalocsai SC 26, 7. Bajai Bácska SE 24, 8. Bajai SE 16, 9. Bonyhádi TK 16, 10. Bajai MTE 3 (visszalépett), 11. Kiskunhalasi AC 0 (visszalépett), 12. Bácsalmási MOVE 0 (visszalépett). **Pécsi csoport:** 1. Pécsi VSK 35, 2. Kaposvári Turul SE 30, 3. Pécsi Bőrgyári TC 28, 4. Nagykanizsai Zrínyi TE 26, 5. Zsolnaygyári SE (Pécs) 25, 6. Nagykanizsai TE 25, 7. Simontornyai BTC 25, 8. Kaposvári Rákóczi AC 18, 9. Pécsi AC 15, 10. DPAC (Pécs) 15, 11. Pécsi EAC 13, 13. Pécsi Hamerli ETC 9. **Alsövetségi döntő:** Pécsi VSK–Bajai Turul SE 0:4, 4:0, 2:1

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Ózdi VTK 36, 2. Diósgyőri MÁVAG SC II 30, 3. Salgótarjáni BTC II 29, 4. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 29, 5. Miskolci AFC 27, 6. Baglyasaljai SE 23, 7. Salgótarjáni SE II 21, 8. Salgóbaniai FC 17, 9. MOVE Egri SE 15, 10. Borsodnádasi LASE 15, 11. Gyöngyösi AK 11, 12. Hatvani VSE 9

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Nyíregyházi TVE 41, 2. Mátészalkai TK 36, 3. Nyíregyházi KISE 35, 4. Püspökladányi MÁV 35, 5. Debreceni VSC II 28, 6. Nyíregyházi VSC 26, 7. Debreceni EAC 26, 8. Kisvárdai KLE 22, 9. Mátészalkai VTE 22, 10. Karcagi MOVE 17, 11. Debreceni MTE 13, 12. Báthori SE (Nyírbátor) 7, 13. Berettyóújfalui SE 4 (visszalépett).

Középmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Dorogi AC 37, 2. Dunakeszi Magyarság 32, 3. Vecsési SC 31, 4. Szolnoki AK 30, 5. Rákoscabai TK 25, 6. Gödöllői IK 20, 7. Balassagyarmati TSE 19, 8. Ceglédi MOVE SE 19, 9. Tokod-ÜSC II 15, 10. Monori SE 13, 11. Rákosligeti MOVE 11, 12. BKSC (Pilisvörösvár) 8

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Soproni Vasutas SE 39, 2. Pápai Perutzgyári SC 37, 3. Komáromi FC 32, 4. Hubertus SE (Mosonmagyaróvár) 29, 5. ETO II 29, 6. Győri AC 28, 7. Fűzfői AK 28, 8. Dunántúli AC (Győr) 23, 9. MÁV Előre (Székesfehérvár) 23, 10. Szombathelyi FC 22, 11. Várpalotai Unió TE 22, 12. II. ker SC (Győr) 10, 12. Celldömölki VSE 16, 14. Szombathelyi SE 16

Az edző mint nemzetnevelő

Az 1939 nyarán kinevezett miniszteri biztos óriási lendülettel látott munkához. Szinte minden területen változást akart, egyébként ezt sugallta neki az Országos Testnevelési Tanács, a leg-

főbb sportfőhatóság is. Az OTT még **dr. Gidófalvy Pál** hódmezővásárhelyi tb. tanácsnok, a Dél-Magyarországi Labdarúgók Alsövetsége elnöke kinevezése előtt, 1939 tavaszán külföldi és belföldi, fővárosi és vidéki tanulmányokat folytatva mindenre kiterjedő állapotfelmérést végzett. Az MLSZ önkormányzatának felfüggesztéséhez a legfontosabb ér-

vet azoktól gyűjtötte, akik – s nagyon sokan voltak ilyenek a hazai labdarúgóéletben – az állam hatványozottabb szerepvállalásában látták a vezető utat. Ahogyan az OTT támogatásával kiadott, *A magyar sport évkönyve* címet viselő munka szerzői fogalmaztak e témáról írva: „(Az OTT) tárgyalásokat folytatott a nagy- és kisegyesületek képviselőivel és a szövetségen és az egyesületeken kívül álló szakértőkkel is. Ezeken a tárgyalásokon is egységesen az a vélemény alakult ki, hogy a labdarúgósport nehéz helyzetén csak kormányzati beavatkozással és fokozott kormányzati támogatással lehet gyökeresen javítani.”

Meglepetés: a Kispest telelt az élen

A Ferencváros gyengélkedése, az Újpest a korábbinál kevésbé hatékony csatárjátéka okozta – s részben Zsengellér hiányzásának betudható – botladozása, illetve a Hungária pocskék idénykezddése, kiscsapatok ellen meglepően bőkezűen elszórt pontjai azt eredményezték, hogy az idősebb Purczeld Ferenc keze alatt remek csapattá érett Kispest teletelhetett a bajnoki tabella élen. Amilyen nagy meglepetést keltett ez, éppen akkora csalódást jelentett a piros-feketék háza táján a sokkal gyengébb tavaszi szereplés.

A Kispest az őszi 20 ponthoz csupán tizenhármat gyűjtött tavasszal, az őszi elsőből így tavaszi hetedik (!) lett, s a tabella ötödik helyén végzett. Az idény második felére egyébként helyre állt a világ rendje, a három nagycsapat dominált. Közülük is kiemelkedett a Ferencváros, amely csak az ötödik helyen zárta az őszt, ám 23 tavaszi pontja elég volt a bajnoki címhez.

Az 1939 őszi fél idény végeredménye: 1. Kispest 20, 2. Újpest 20, 3. Hungária 19, 4. Szeged 18, 5. Ferencváros 16, 6. Elektromos 15, 7. Törekvés 14, 8. Bocskai 12, 9. Haladás 11, 10. Szolnoki MÁV 10, 11. Gamma 10, 12. Taxisok 7, 13. Kassai AC 6. (A Nemzeti a 9. forduló után visszalépett.)

Az 1940-es tavaszi fél idény végeredménye: 1. Ferencváros 23, 2. Hungária 20, 3. Újpest 18, 4. Szeged 17, 5. Gamma 16, 6. Törekvés 14, 7. Kispest 13, 8. Szolnok 13, 9. Elektromos 12, 10. Haladás 11, 11. Bocskai 11, 12. Kassai AC 7, 13. Taxisok 7.

A Kispest FC csapata

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

A nagy- vagy középegyesületek vezetői az előző években folyamatosan érveltek amellett, hogy az államnak segítséget kell nyújtania a futballnak. Megkapták, de talán nem úgy, ahogyan remélték. Az önállóság, ha úgy tetszik, az önkormányzat megszűnt.

A *Nemzeti Sport* június 20-i száma idézi az OTT megállapításait: „... a magyar labdarúgósport irányítása, szakszerű és sportpolitikai vezetése, a magyar megújulás korához méltó szellemisége nem állja ki a szigorú bírálatokat. A legnépszerűbb magyar sportág vezetéséből hiányzik a céltudatos nemzetnevelő készség, az egészséges sportszellemet mindinkább háttérbe szorította a holt adminisztráció, az utánpótlás nevelésének, képzésének, de általában bekapcsolásának nagy feladatának megoldása sem kielégítő. Labdarúgásunk szelleme erősen elüzettesedett. (...) Mindezek a hibák és hiányosságok egyre jobban kimélyítették azt az ellentétet is, amely újabban a magyar labdarúgósport és a keresztény középosztály között kifejlődött. S az ellentétet csak súlyosbította az a körülmény, hogy a nemzetnevelésben hathatós tényező szerepére hivatott magyar labdarúgósport vezetői közé nagy számmal kerültek be olyanok, akik a magyar ifjúság nemzeti szellemében való vezetésére nem alkalmasak.”

Fogalmazzunk úgy: világos beszéd. Az állam úgy gondolta, adok, ám csak akkor adok, ha diktálhatok. Jellemző példa erre a vasúti kedvezmény kiterjesztésének elintézése, amely a miniszteri biztos nevéhez fűződött. „Az egységes 50 százalékos kedvezményt Gidófalvy Pál doktor-nak sikerült kieszközölnie az illetékes hatóságoktól” – dicsérte meg a hatalom emberét a már idézett könyv, az 1940-ben kiadott *A magyar sport évkönyve*.

A Phöbusból nem lett újra Főnix

Amikor 1939. július 26-án az MLSZ-ben elkészítették a Nemzeti Bajnokság következő idényének sorsolását, tizenhárom csapat indulása biztos volt, a tizennegyedik helyére azonban egy x-et írtak be. A Phöbus FC nem nevezett, a helyette indulóról pedig csak később döntött a legfelsőbb sporthatóság, az OTT négyes tanácsa. (A kedvezményezett az 1938–1939-es idény tizenkettedik helyezettje, az eredetileg kieső helyen végzett Bocskai lett.)

A Nemzeti Sport a sorsolást ismertető másnap reggeli lapszáma a 2. oldalon azt is közölte, hogy a Phöbus nem indul az NB-ben.

Az újpesti együttes már 1938 nyarán is csak nagy nehézségek árán tudott nekivágni, majd 1939 nyarára még rosszabbá vált a helyzet. A játékosait profi státusban nem tudta már tartani, visszaamatörizálni pedig a szabályok alapján rövid idő alatt nem lehetett őket. Noha az egyesület további szakosztályai továbbra is éltek (sőt a futballcsapat feloszlata miatt megmaradt pénz megkapták), ám a kék-sárga klub történetének legsikeresebb fejezete véget ért. A Phöbusból nem lett még egyszer Főnix. A kulcsjátékosok közül Csikós Gyula, Wéber Gergely és Szikár Sándor a Taxihoz, míg Korányi Lajos a Nemzeti SC-hez írt alá (egyik sem volt túl sikeres választás...), Turay II András a Bocskaihoz került (az sem...), Solti József és az ifjú Cziszler Mihály, akiből hamarosan Nagymarosi lett, a Megyeri útra, a szomszédos Újpesthez költözött. Ugyanoda tért vissza Tóth III Mátyás, a lila-fehérek korábbi játékosa is. Béky Bertalan a Hungáriához igazolt. A kék-fehérek kapusa az érkezésekor azzal fogadta az új játszótársat, hogy „Berci, aztán öltözz fel mindig jól!” Béky kérdésére rávágták: „Nálunk az utóbbi időben senki sem melegegett meg a jobbszélén.”

Egyetértünk Szegedi Péterrel, a kérdés legjobb magyarországi szakértőjével, aki azt írja Sarusi Kiss Bélával közösen jegyzett „Zsidómentesen, újjászületve” című tanulmányában, hogy a világpolitika is hatással lehetett a magyar futball mindennapjaira. Az 1938-as Anschluss után – az immár csak egykori – Ausztriában egy héten belül valamennyi sportszövetségben félreállították a zsidókat, törölték a futballbajnokságból a cionista Hakoah csapatát, s lecseréltették a bécsi Austria nagyrészt zsidókból álló vezetőségét, élén Michl Schwarz elnökkel. Nem kétséges, hogy voltak, akik szívesen láttak volna hasonló lépéseket a magyar éklubokban is. Pém Lóránd, az OTT (Országos Testnevelési Tanács) ügyvezető elnöke leszögezte: „Teljesen keresztény és nemzeti alapon állunk, és valamennyi szövetségben ilyen irányú vezetőségre van szükség”. Egymás után születtek az izraeliták jogait korlátozó intézkedések, melyek között még olyan speciális is szerepelt, mint hogy Olaszországban és Németországban zsidó versenyző nem képviselhette a magyar színeket, s nem lehet magyar csapat külföldi túráján zsidó kíséző sem. Még tovább nehezítette, más megfogalmazás szerint egyértelműbbé tette a helyzetet az úgynevezett második zsidótörvény (1939. május 5. IV. törvénycikkely).

Idézzük újra a Sarusi Kiss-Szegedi szerzőpárost: „Ugyan a zsidótörvény értelmében nem kellett volna teljesen zsidótlanítani a szövetség és a klubok vezetését (hiszen a tisztviselők túlnyomó része nem állt alkalmazotti viszonyban egyikükkel sem), de a sportélet legmagasabb szintű állami irányítói elérkezettnek látták az időt, hogy megtisztítsák a labdarúgó-szövetséget.”

A gyakorlatban ez a sportág, vagy pontosabban a klubok vezetőségében nagy hatalommal és súllyal bíró intézők kiszorítására vonatkozott. Meg a szellem megváltoztatására. Gidófalvy rendelkezése alapján 1939 novemberétől az ifjúsági csapatok „Szebb jövőt” és „Adjon Isten!” köszöntéssel üdvözölték egymást és a közönséget. Rendszeressé vált, hogy a mérkőzések – így a Nemzeti Bajnokság mérkőzései – előtt a játékosok közösen imádkoztak, elmondva a „Hiszek egyet”. 1940 márciusának első napjaiban, Horthy Miklós kormányzóvá választásának huszadik évfordulóján a huszadik percben megállították az első osztályú meccseket, hogy a játékosok és a közönség is egyperces vigyázzállással tisztelegghessenek az első számú közméltóság előtt. Groteszk fintora volt az életnek, hogy a Hungária például a Brüll Alfréd elnök által Sztálin Puginak becézett-csúfolt, közismerten baloldali érzelmű – az illegális kommunista mozgalomban is aktívan tevékenykedő – Sebes Gusztáv csapatkapitány vezényletére kiáltottak „háromszoros éljent Magyarország jubiláló kormányzójára”.

Gidófalvy kezdeményezésére 1940 májusában az értelmetlenség határát súroló szigorúsággal átitatott rendelkezéseket vezettek be. Ezek között szerepelt, hogy súlyosabb sérülésnél a mérkőzést be kell szüntetni, ha szándékos szabálytalanság idézett elő törést, a vétkes játékost örökre el kell tiltani, s ellene büntetőeljárást kell indítani, ha a játékosok valamilyen bírói ítélet elleni tiltakozásul levonulnak, a csapatot a bajnokságból törölni kell; valamint ha a közönség fegyelmezetlen, a lelátót karhatalommal kell kiüríttetni, vagy a mérkőzést be kell szüntetni. (Dénes, Hegyi, Lakat T.: *Királyok, hercegek, grófok*)

Nem nehéz a sorozatintézkedésekből arra a következtetésre jutni, hogy dr. Gidófalvy eszköztára, lehetőségei sokszorosan meghaladták a magyar futball korábbi vezetőit. S a miniszteri biztos elvitathatatlanul ambiciózus volt, igyekezett minden területet rendbe rakni. Új szövetségi kapitányt nevezett ki **Ginzery Dénes** személyében, akiből egyszersmind ligaelnököt, az akkori terminológia szerint a Nemzeti Bajnokság elnökét kreálta. Megváltoztatta

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

a vezérkart szinte minden alszövetségben, új ügyvezetőket emelt pajzsra. Minden korábbinál nagyobb hatalom összpontosult a helyi vezetők kezében. A *Nemzeti Sport* ezt cizelláltan fogalmazta meg: „Az alszövetségi ügyvezetők és az NB ügyvezetője azt a hatáskört kapja, amelyet eddig az illető szervek elnöksége gyakorolt.” (*Nemzeti Sport* 1939. június 23.)

A játékvezetői testület élére (a közvélekedés szerint a zsidók számaránya kiugróan magas volt a bírók között) Majorszky Ferencet, második embernek pedig az erdélyi származású, ám akkor már évek óta Szegeden élő, Gidófalvyval jó kapcsolatot ápoló Gálffy Ferenc újságíró-t nevezte ki, országos főtitkári címmel. Utóbbi feladata lett „... a játékvezetői kar megrostálása, új, képzett, s egyúttal keresztény és nemzeti” szellemiségű bírók alkalmazása.

Előtérbe került az egységes játékelfogás igénye is. Ez aztán hosszú vitát szült, még a *Nemzeti Sport* és a *Képes Sport* is kardot rántott egymás ellen. Előbbi az „angol rendszer” fontosságát hirdette, kiemelve, hogy csak az lehet a jövő útja, utóbbi kitartóan érvelt ellene, s ha egy WM-formációval próbálkozó együttes – akár csupán azért, mert játékosai a tanulás fázisában idegenül mozogtak az új szerepkörben – kikapott egy támadó középfedezettel játszótól, azt a régi rend diadalaként hirdette. Gidófalvy egyébként ebben a kérdésben az edzők testületének véleményre hagyatkozott, a szakma nagyobb része elfogadta, hogy a WM-rendszer a jövő útja.

Változások történtek a fiatalok futballéletének szervezésében is. (Noha távol áll tőlünk,

Zsengellér lábtörése

A bajnokság kimenetele szempontjából döntőnek bizonyult az őszi, Kassai AC–Újpest mérkőzés. 1939. október 29-én a felvidéki városban – egy botrányba fulladt találkozón – eltört Zsengellér Gyula sípcsontja. A vele ütköző Takács vétlen volt az esetben, nem emiatt szakadt félbe a meccs, de az esőtől áztatott pályán a kassaiak a második félidőben nagyon durván futballoztak, két játékosukat is leküldte a pályáról Moldoványi játékvezető. Zsengellér elájult a fájdalomtól az öltözőben, majd miután egy injekcióval magához térítették, a helyi kórházba szállították. Ám nem maradt ott, a csapattal vonaton visszatért a fővárosba, dr. Pohl Sándor, Kassa akkori polgármestere külön fülkét foglaltatott neki az esti gyorsban, hogy feküdni tudjon.

Az Ábelnek becézett támadó az előző, az 1938–1939-es idényben Európa – s természetesen egyben Magyarország – leggólerősebb játékosának bizonyult, 56 találattal szerzett gólkirályi címe mellett a KK-sorozatban is a legtöbb gólt lőtte. Az Újpest mindkét szériát megnyerte. Zsengellér hasonlóan ihletett formában játszott az új szezonban is októberig, öt forduló után már öt gólnál tartott.

Ugyan orvosai büszkén mondták, hogy már szilveszterkor táncolhat is akár, sőt készülhet az 1940-es év elejére tervezett esküvőjére is, ám a lába a vártnál lassabban gyógyult. Csak a tavaszi idény derekán, az utolsó hét fordulóra térhetett vissza. Nélküle a lila-fehérek pontot veszítettek a Haladás és a Szeged ellen, kikaptak a vergődő Bocskaitól és az idény meglepetéscsapatától, a Törekvéstől. Okkal vélelmezhető, hogy a végül egyetlen ponttal a bajnok Ferencváros és az ezüstérmes Hungária mögött záró tizenegy vele a soraiban megszerezte volna az aranyéremhez hiányzó plusz két pontot.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

hogy az ötvenes évek Aranycsapatának kialakulását ezekből a döntésekből eredeztessük, mégis tényyszerű, hogy a „legnagyobb generáció” tagjai akkoriban voltak 11-15 évesek, így nyertesei lettek a kölyökfutballistákkal való megkülönböztetett törődésnek.) Ifjúsági edzőtáborokat szerveztek, az úgynevezett „intelligens utánpótlás” érdekében felméréseket készítettek. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter megalapította a Szent László-vándordíjat, amelyben az ország összes középiskolája elindulhatott. Ahogy a források megjegyzik: „Még mindig érezni lehetett az ellenszenvet, amelyet a pedagógusok egyes csoportjai tápláltak a labdarúgás iránt.” Ugyanakkor a kultuszminiszter rendeletet címzett az összes tankerületi főigazgatónak, fiú-középiskolai igazgatónak, amelyben rámutatott a labdarúgósportban rejlő nevelési lehetőségekre.

Nem túlzás kijelenteni, egyfajta korszakhatárt jelzett, hogy a társadalmi egyesületek mellett egyre nagyobb szerepet játszottak a vállalati klubok. Ezzel összefüggött az MLSZ hol kimondott, hol csak sejtetett álláspontja: a szövetség a profizmus leépítését szorgalmazta.

Ennek előfutára volt a Phöbus. A hírnököt követte az 1937-es, a vállalatok számára üzemi sportegyesületek alakítását előíró kormányrendelet hatályba lépése után élvonalba kerülő Szolnoki MÁV és Salgótarjáni SE, majd 1939 nyarán a Gamma is. (A korábbi szereplők közül, az 1935-ös „egységesítés” után szerepelt az élvonalban a Törekvés, a Salgótarjáni BTC és a győri ETO is.)

A Gamma átvette a csődbe ment Budafok helyét, a már 1937-ben a Csepel FC-t átvett Weiss Manfréd gyár a Taxisok csapatát is szívesen „adoptálta” volna, az élvonalbeli szereplésért cserébe. Az 1939. július 7-i *Nemzeti Sport*-ban Garas Lajos, a WMFC ügyvezető alelnöke bejelen-

Náci csatárképző tanfolyama

1940 nyarán rendkívül újszerű, s a központosítás egyik előnyét jelző kezdeményezésről számolt be a sportlap: „Hétfő este a szövetségben felvonultak azok a belsőcsatárok, akiket Molnár Ignác szövetségi edző fog oktatni a csatárjáték fortélyaira. Tizennégy játékost hívtak meg az első csatárakadémiára. Ezek a következők: Turay II (Gamma), Serfőző (Taxi), vitéz Karácsonyi (Törekvés), Pálya (Újpest), Máthé (SZRTC), Kiss (WMTK), Moór (BVSC), Nagymarosi (UTE), Sütő (Gamma), Nagy (VI. ker. SC), Szusza (UTE), Harsányi (UTE), Beke (FTC), Bihari (Lampart).” (Nemzeti Sport június 25.).

A gyakorlatokat a Népligeti KISOK-pályán tartották. A Törekvés intézője, Tasnádi József kérte a miniszteri biztost, hogy három játékosa, Zörgő, Palatinus és Tóth is részt vehessen a foglalkozásokon. Megkapta az engedélyt. A kiválasztottak közül Sütő már válogatott játékos volt akkoriban, a Cziszlernek született Nagymarosi és Szusza fél évtizeden belül a legjobb magyar futballisták közé emelkedett. Igaz, hogy előbbi fedezetként.

Nem mellesleg **Molnár Ignác** azon a nyáron a fedezeteknek is tartott hasonló kurzust.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

tette az egyesülés tényét. Fura indokot hozott fel: a saját nevelésű játékosokból álló amatőrcsapatnak lehetőséget akart adni az egyesület vezetősége az NB B-ben való szereplésre. Ehhez viszont a profiknak feljebb kellett egyet lépni, nem lehetett ugyanannak az egyesületnek két csapata azonos osztályban. Garas már azt is közölte, hogy a Taxisok minden játékost átveszik, s hogy július 16-án megkezdik az edzéseket az egyesített kerettel.

Aztán július 25-én újabb fordulat történt: az MLSZ nem engedélyezte az összeolvadást.

A Nemzeti Bajnokságot végül a Ferencváros nyerte meg, rendkívül szoros végjátékban. A zöld-fehérek és a Hungária 39, az Újpest 38 ponttal fejezte be a bajnokságot. Az idény meglepetéscsapata, a Szeged FC 35 pontot gyűjtve lett negyedik. Először lett egy klub hat vereséggel magyar bajnok.

Pedig ez a bajnokság a Hungáriának állt. Május 26-án tulajdonképpen bajnoki döntőre készült a két együttes, a harmadik érintett nélkül. Mindenki úgy számolt, hogy a mezőnyből kiemelkedő trió egymás között dönti el az 1939–1940-es idény aranyérmének sorsát. A Ferencváros nagyon rosszul szerepelt az őszi mérkőzéseken, az idényszáron kikapott az Újpesttől az Üllői úton, s az ötödik helyre csúszott vissza a táblázaton. Tavaszra azonban megtáltosodott Dimény Lajos csapata, és Sárosi dr. és Kiszely vezérletével megnyerte utolsó nyolc bajnoki találkozóját. A zöld-fehérek 29 gólt szereztek, s csak kettőt kaptak! Ám ez még kevés volt az üdvösségükhöz, a bajnoki cím megnyeréséhez az is kellett, hogy a Megyeri úton a két közvetlen vetélytárs rangadóján kedvező eredmény szülessen... Az született. Mindenesetre a Hungária csapata úgy kezdett a Megyeri úton, mintha az utolsó szalmaszála lenne kénytelen belekapaszkodni. A 18. percben egymás nyakába borultak a szurkolói a lelátón, s azt kiabálták: „A bajnokság le van futva! Bajnokok vagyunk, bajnokok!”

Addigra Béky és a duplázó Vidor góljaival már 3:0-ra vezetett a csapatuk. Utána Iványi-Ivancsics Mihály „játékvezető megállítja a játékot az elesett hősök emlékezetére. Feszes

Ultraáram

A Szent István-város és a Magdolna-város polgáraiból toborzott drukkerek „tömörülési mozgalmát” kezdték. Maguknak az „Áramkör” nevet adták. „Nem akarunk B-közép néven szerepelni – mondotta a

szervezkedés egyik vezetője -, mert ez ferencvárosi »pa-tent«. Mi az »Áramkör« nevet választottuk, hogy ezzel adjunk kifejezést az egyesületünk jellegének, vele együtt a szurkolók hovatartozásának.” A sportlap ezt írta róluk: „Az »Áramkör« most tárgyal az Elektromos vezetőségével abban az irányban, hogy a tagok évi bérletet kaphassanak az Elektromos mérkőzéseire. Bizonyos, hogy ősz-szel új szín jelenik meg az Elektromos bajnoki mérkőzé-

sein. Kíváncsiak vagyunk az »Áramkör« hangkörére. Vajjon (sic!) a dunaparti (sic!) pálya és környéke mi-ként telik meg az »Áramkör« hangjával?” (Nemzeti Sport 1939. augusztus 10.)

Ennek ismeretében merné-e bárki is határozottan állítani, hogy hazánkban az ultramozgalom az 1990-es évek elején kezdődött?

A Ferencváros együttese. Áll (balról): Kiszely, Polgár, Pósa, Bíró, Sárosi III, Gyetvai, Kiss, Nagy II. Elöl: Szoyka dr., Csikós, Sárosi dr.

vigázzban áll a két csapat, Vidor kivételével. A közönség köréből rá is szólnak a jobbösszekötőre, de ő makacs egyéniség”. (Idézet a *Nemzeti Sport*-ból.)

Ám ez még nem törte meg a Hungária lendületét, illetve nem hozta fel az Újpestet. A második félidő ellenben a lila-fehéreké volt. A 49. percben a lilák Ábelje tiszta gólt lőtt. („Zsengellér Ádámot szökteti, aki elfut a balszélen, aztán begurít a vele együtt futó Zsengellérnek, és az újpesti középcsatár nyolc méterről bombáz a bal alsó sarokba.”)

Tíz perccel később „... érdekes módon jut gólhoz az Újpest. A labda kifelé szaladna az alapvonalon, Bíró testtel akarja tartani a labdára ráfutó Zsengellért. Zsengellér azonban ravaszul megkerüli Birót, a balhátvéd zavarba jön, Zsengellér tisztán húz befelé a labdával, laposan ad a kapu felé futó Kocsis lábára. Ő élesen bombáz jobb belsővel a lécs alá. Szabó nem védhette a közeli bombát, 2:3.” A vb-ezüstérmes balhátvéd később azt mondta, biztos volt abban, hogy a labda már túljutott az alapvonalon, ezért nem avatkozott játékba. A *Képes Sport* részben neki adott igazat („Akik az eset közelében voltak, határozottan azt állítják, hogy a labda valóban túljutott a vonalon”), de el is marasztalta a védőt („a játékos csak akkor álljon meg, ha a bírósípjá megállítja, ezt egy válogatott hátvédnek illik tudnia”). Évtizedekkel később maga Zsengellér is elismerte, hogy a labdát legalább fél méterrel az alapvonalon túlról kanalizálta vissza.

Mindenesetre a gól megzavarta a Hungáriát, nem jelentett meglepetést, hogy a hajrában kapott még egyet. („A 38. percben hosszan előrevágott labdát Bíró röviden ment, Kállai gyorsan és jól ad ki a szabadon hagyott Ádám elé, aki mellel maga elé igazítja a labdát, a hungáristák némi kezezést is emlegetnek, de tévednek, az újpesti jobbszélső 12 méterről bombalövést küld félmagasan a baloldali lécs mellé, 3:3.”)

A döntetlen a forduló után egyaránt 37 pontos három együttes közül a nevető harmadiknak, a legjobb gólaránnyal az élre ugró Ferencvároshoz kedvezett. A Hungária vezetői is tudták, elűszott a bajnoki cím. Talán ennek is volt szerepe abban, hogy a *Képes Sport* a rangadó fény-

A Hungária tizenegye. Áll (balról): Szabó, Wudi Müller, Kardos, Vidor, Négyesi, Bíró, Sebes, Kis-Kalkusz, Titkos.
Elöl: Dudás, Turay

képét címlapján hozó, május 28-i száma Vincze III Jenő és Bíró Sándor csatájának fotója fölé már kiírhatta: „A Hungária visszavonul a bajnokságtól”. Akkor még ez nem volt hivatalos, a képes sportlap is egy szurkoló szája adva hozta nyilvánosságra a történetet.

Aztán a Hungária vezetősége július 8-ra rendkívüli közgyűlést hívott össze. A tagság az önfelosztás mellett döntött, nem akarva, hogy a klub Brüll Alfréd, Fodor Henrik, Preiszmann Lajos és a többi zsidó származású vezető nélkül létezzen. Az egyesület történetének tizenötödik közgyűléséről így számolt be a *Nemzeti Sport*: „A Hungária FC hétfőn este az elnök és a tisztiar lemondását tudomásul vette. Miután a lemondásokat a közgyűlésen sem akarták visszavonni, a közgyűlés egyhangúan (sic!) kimondotta a Hungária FC megszűnését. Ezzel egyidejűleg a Hungária FC minden szerződötett játékos – anyagi ellenszolgáltatás nélkül – szabaddá lett és a magyar labdarúgás érdekében, legjobb belátása szerint, oda szerződhet, ahol érvényesülését megtalálni véli. A csapat fennálló tartozásait az elnök közbenjárásával rendezni fogják.”

A *Nemzeti Sport* fura hangvételű cikkben parentálta el a magyar futball addigi rekorderbajnokát. Keveréke volt az írás az elismerésnek és a kor szelleméhez való igazodási kényszernek. „A Hungária maga nem tekinthet vissza hosszú évtizedekre. Az egylet csak 1926-ban alakult, amikor a labdarúgósportban szétválasztották az amatőr és a profi sportolókat.” (Ezen az alapon minden, akkor a magyar futballban jelentős szerepet játszó alakulat legfeljebb 14 éves múltra tekinthetett vissza.) „A történeti hűség kedvéért meg kell állapítanunk, hogy ezt az egészségtelen, nem egyenes, nem sportszerű, és sok bajt okozó rendszert (értsd: az államatorizmust, a játékosok illegális fizetését – a szerzők) a Hungária elődjének, az MTK-nak a vezetősége indította el, mert az MTK vezetőségében foglaltak helyet a legvagyonosabb sportemberek.” Nem írja le, de sugallja, kiknek tulajdonítható a károsnak ítélt profizmus kialakulása. „Éppen az elmúlt esztendő NB-küzdelmei mutatták meg, hogy a három nagycsapat egyeduralma évről évre fokozódó mértékben tűnőben van. Két-három évvel ezelőtt a Hungária feloszlása talán alapjaiban remegtette volna meg a futballsport épületét, ma csak szomorú esemény.” Azért jutott el ismerés is a kék-fehér múltnak: „A Hungária csapata hűen átvette az MTK egykori aranycsapa-

tának hagyományait. Az MTK, majd a Hungária volt az egyik leghíresebb képviselője annak a rendszernek, amelyben a labdarúgásnak inkább a játékbeli, mint küzdelmi elemei domborodtak ki. A csapat vezetői anyagi áldozatoktól nem riadtak vissza, és szinte állandóan angol edzőt tartottak a kék-fehér együttes mellett, hogy annak tudását a legmagasabb fokra emeljék. Brüll Alfréd, az MTK, majd a Hungária elnöke nobilis felfogásával, hozzáértésével és áldozatkészségével állt ott az alakulás kormányrúdjánál.”

Vitatható, de diszkrét a konklúzió: „Megítélésünk szerint bizonyos fokig helyes a feloszlást kimondó határozatnak a gazdasági okokra való hivatkozása. Minthogy azonban a feloszlás mögött jelentős részben nem pusztán gazdasági okok húzódnak meg, másrészt pedig a gazdasági okok is politikai eredetűek, ezeket mi nem tárgyalhatjuk. Nekünk, mint sportlapnak nem szabad politizálnunk, de nem is akarunk politikával foglalkozni. Aminthogy sok évtizedes múltunk alatt ezt az elvet mindig teljes mértékben be is tartottuk. A való tények azonban azt mutatták, hogy míg a csapat a nehéz körülmények között sokáig lelkesen küzdött és jól is játszott, a bizonytalan jövő érzése lett úrrá a csapat tagjain. Nyilván a fentebb említett, de nem részletezett okokból következett be, hogy a csapatot a közönsége valósággal elhagyta. Elképzelhető lett volna-e másként az, hogy amikor a csapat csak gólaránnyal került a bajnok Ferencváros mögött a második helyre, akkor utolsó mérkőzésén, a Gamma elleni bajnoki mérkőzésén csak nyolcszáz fizető néző vándorol ki a Hungária útra? Ekkor mutatkozott meg a maga sötét valóságában a tény: a Hungária majdnem teljesen elvesztette törzsközönségét. Ezzel pedig, mint társadalmi alakulás, elvesztette létjogosultságát.”

A *Nemzeti Sport* ugyanezen oldalán arról is tudósított, hogy dr. Gidófalvy Pál miniszteri biztos, akkor már az MLSZ elnöke is előadást tart a labdarúgótrénernek tanfolyamán. Előadásának címe: „Az edző, mint nemzetnevelő”. (Dénes, Hegyi, Lakat T.: *Az otthon zöld fűvén*)

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

Egyik Sárosi jobb, mint a másik

Miután az 1938 júniusában világbajnoki ezüstérmet nyert csapat egy éven át nyeretlen maradt dr. Dietz Károllyal, a szövetségi kapitány az olaszok elleni újabb vereség után, 1939 nyarán lemondott. Dr. Gidófalvy Pál miniszteri biztos Ginzery Dénest nevezte ki a posztra. Noha a válogatott az új kapitánnyal is elveszítette az első mérkőzését, ám utána az idény hátralévő nyolc hónapjában hét mérkőzésen át veretlen maradt. Különösen értékes sikernek számított a németek elleni hazai 5:1 és a jugoszlávok elleni belgrádi 2:0.

Augusztus végén a magyar válogatott repülővel utazott Varsóba. Nem mindenki bírta a légi közlekedés viszontagságait, Turay „Suttyó” mindent kiadott magából. (*Nemzeti Sport* 1939. augusztus 27.) Más értelemben ez nem biztos, hogy igaz volt a csapatra, amely talán túl könnyedén vette a többségükben magyar klubedzők által felkészített lengyel játékosok elleni találkozót. Meglehető vereség lett a vége. Noha a magyar legénység a 31. percben már 2:0-ra vezetett a két újpesti, Zsengellér Gyula és Ádám Sándor egy-egy góljával, de a folytatásban a lengyelek négy gólt is szereztek és végül nyertek. A négyből hármat Ernst, másként Ernest Wilimowski, a kor legjobb lengyel játékosa lőtt. (Egy évvel korábban ő volt az első futballista, aki négy gólt lőtt

A magyar válogatott 4:2-re vesztett Varsóban

egy világbajnoki mérkőzésen.) A háború kirobbanása után a magát sziléziai németnek valló, valójában német szülőktől származó Wilimowski a III. Birodalom válogatottjában futballozott, ezért a szocializmus éveiben hazaárulónak bélyegezték Lengyelországban. A magyar csapat a 21 000 néző előtt a Sziklai – Kis-Kalkusz, Bíró – Szalay, Turay, Dudás – Ádám, Sárosi dr., Zsengellér, Toldi, Gyetvai összeállításban

játszott. A lengyel keret tagja volt tartalékként Marek László, a varsói Polonia kitűnő kapusa. Októberben hazatért Magyarországra. (*Nemzeti Sport* 1939. október 12.)

A magyarok elleni volt az utolsó válogatott mérkőzés Lengyelországban a II. világháború kirobbanása előtt, öt nappal később a németek lerohanták az országot.

Mi, magyarok ellenben a következő hivatalos meccsünket négy héttel később, Budapesten éppen a német válogatott ellen játszottuk. Az Üllői úton 25 000 néző várta az átalakított, immár „csak” két osztrákkal (Schmaus, Pesser) felálló németeket. A Tóth György – Pákozdi, Bíró – Baróti, Sárosi III, Szalay II – Kincses, Sárosi dr., Zsengellér, Dudás, Gyetvai tizenegyben mindössze hárman (Zsengellér, Sárosi dr., Bíró) képviselték a vb-ezüstérmeseket, ha úgy tetszik, ők játszottak az ez előtti utolsó megnyert válogatott mérkőzésen, a svédek elleni, 1938. júniusi vb-elődöntőben. Közülük került ki a meccs legjobbjá, az újpesti Zsengellér Gyula három gólt

A magyar és a német válogatott közös fotója. Utóbbiak náci köszöntéssel üdvözlik az egybegyűlteket

szerzett. A további találatokat Kincses Mihály és Dudás János, illetve Ernst Lehner lőtték. Két későbbi legendás szövetségi kapitány játszott egymás ellen: a magyarok oldalán az újonc Baróti Lajos, a németekén Helmut Schön. Barótin kívül egyébként további három játékos debütált a magyar együttesben: Tóth György, Pákozdi László és Szalay II István.

Októberben a magyar válogatott Bukarestben játszott. Az erdélyi játékosok, így Sárvári Spielmann és Bodola még a román csapatot erősítették. A Boldizsár – Korányi, Bíró – Pázmándy, Sárosi III, Szalay II – Kincses, Sárosi dr., Kolláth, Zsengellér, Tóth III összeállítású magyar legénység 1:1-es döntetlent harcolt ki. Az első gólt Tóth III Mátyás, a másodikat Sárvári-Spielmann Ferenc lőtte. 1944-ben majd együtt nyerne magyar bajnoki címet a Nagyvárad AC tagjaként.

Novemberben sokan féltették a válogatottat az évtized végére megerősödött, májusban ugyanazon a belgrádi pályán az angolokat 2:1-re legyőző jugoszlávok elleni mérkőzéstől. Túlságosan óvatosan. Ezúttal ugyanis a házigazdák fizették meg a tanulópénzt a WM-rendszer próbálgatásáért, s erőnlétben is alulmaradtak a magyarokkal szemben. Ginzer Dénés a Boldizsár – Polgár, Bíró – Király, Sárosi III, Balogh I – Kincses, Vincze III, Kiszely, Sárosi dr., Tóth III tizenegyet játszatta, a két gólt Sárosi György dr. (28. perc) és Tóth III Mátyás (70. perc) szerezte. A Ferencváros világklasszisa csodálatos gólt lőtt kapásból, 18 méterről a felső sarokba. De nem ő volt a mezőny legjobbjá, az öccse, Béla ezúttal még rajta is túltett!

Bő fél év után, március utolsó napján játszott ismét Budapesten a válogatott. A vendég svájciak vonultak ki téglavörös ingben, a magyar csapat pedig fehérben, piros és zöld csíkkal, nemzeti címerrel. A helvétek jó ajánlólevéllel érkeztek, hiszen novemberben 3:1-re legyőzték Zürichben a világbajnok olaszokat, március elején pedig 1:1-et harcoltak ki ellenük Torinóban. Ám az Üllői úton nagyon nehézkesen mozogtak, a semleges Svájc polgárai lévén meglepő információ terjedt el róluk a mérkőzés alatt: katonai szolgálatot töltöttek a játékosok, azért tűntek annyira fáradtnak. (Ottó Eicher, a svájciak vezetője leszögezte a banketten: Magyarország és Svájc egyforma szilárdan áll a béke szigetén.)

A magyar együttes az Európa Kupa-mérkőzésen megfiatalított csapattal állt fel, csak Bíró Sándor, Sárosi György dr. és Balogh István maradt az 1938-as világbajnoki ezüstérmesek közül. A Csikós – Pákozdi, Sárosi III, Bíró – Király, Balogh I – Kincses, Sütő, Sárosi dr., Dudás, Kalocsay összeállítású tizeneg játszott, Sárosi doktor két gólja mellett az újonc Sütő Károly is lőtt egy gólt. Azt mondták az utóbbira a nézőtérén: „Ez már igen, Ez lövés! Ilyen gólt legutóbb 15 évvel ezelőtt Orth Gyuritól láttunk!” Értékes győzelem volt, hiszen a vendégeknél olyan klasszisok játszottak, mint Ballabio, Minelli, Bickel, Aeby és Abegglen III.

Egy héttel később a magyar válogatott Berlinben, a német csapat ellen játszott 2:2-es döntetlent. A mérkőzés hőse ismét Sárosi III Béla volt, akit a *Képes Sport* azért ünnepelt, mert nem tartotta be a taktikai utasítást. A Ferencváros játékosát ugyanis a szövetségi kapitány közpedefezetbe állította, azzal a feladattal, hogy irányítsa a védelmet, lépjen hátra kullancsnak a két szélsőhátvéd közé. Sárosi azonban inkább előrekalandozott, s 30 méterről nagy gólt lőtt. A másik magyar találatot a csapatkapitány, Toldi Géza szerezte. A berlini Olimpiai Stadionban 102 000 (!) néző előtt játszott a Csikós – Pákozdi, Sárosi III, Bíró – Király, Balogh I – Kincses, Sütő, Toldi, G. Tóth, Kalocsay összeállítású magyar csapat, amely csak két helyen tért el az egy héttel korábban a svájciakat verő tizenegytől. Sárosi György dr. és Dudás helyett akkor Toldi Géza és az újonc G. Tóth Péter játszott. Mind a négy gól az első félidőben esett.

A magyar válogatott 3:0-ra nyert Svájc ellen. Balról: Balogh I, Kincses, Király, Dudás, Kalocsay dr., Csikós, Sütő, Bíró, Pákozdi, Sárosi III, Sárosi dr.

Május 2-án különleges mérkőzést játszott a magyar nemzeti tizenegy: az ellenfél az Üllői úton az akkor még önálló államiséggel nem rendelkező Horvátország volt. A találkozó előtt a rendezők eljátszották a jugoszláv, a horvát és a magyar himnusz, valamint a Rákóczi indulót is. A találkozót követően a *Nemzeti Sport* – nem kis túlzással – Európa legerősebb két csapatának nevezte a mérkőzőket, kiemelte a védelmek remek teljesítményét, s megállapította, hogy „idei ellenfeleink közül a horvát volt a leg-

jobb”. A Csikós – Pákozdi, Sárosi III, Polgár – Király, Balogh I – Kincses, Sárosi dr., Toldi, Dudás, Gyetvai összetételű, már a WM-rendszert próbálgató tizenegy a győztes gólt a 86. percben szerezte meg, Dudás János, az akkor már végnapjait élő Hungária balösszekötője révén (1:0).

Az idény utolsó válogatott meccsén – akkor még viszonylag csendes politikai miliőben, pedig alig néhány hónappal voltunk a II. bécsi döntés, Erdély visszacsatolása előtt – a román válogatottat fogadta a magyar az Üllői úton. A vendégeknél két olyan futballista is pályára lépett, aki 1944-ben aztán a Nagyvárad AC színeiben magyar bajnoki címet nyert: Juhász Gusztáv és Sárvári-Spielmann Ferenc. Játszott még egy magyar, a korábban a Hungáriában is szerepelt Barátgy Gyula. Fél évvel később, 1940. december elsején Sárvári és jó barátja, Bodola Gyula bemutatkoztak a magyar válogatottban is. De vissza a májusi győzelemhez! A Csikós – Pákozdi, Sárosi III, Polgár – Király, Dudás – Kincses, Sárosi dr., Toldi, Harangozó, Gyetvai összetételű tizenegyük két ferencvárosi, Sárosi György és Gyetvai László két perc alatt lőtt két góljával nyert.

1939. aug. 27.	Varsó	LENGYELO.	2:4 (2:1)	Zsengellér, Ádám
1939. szept. 24.	Bp., Üllői út	NÉMETO.	5:1 (2:1)	Kincses, Zsengellér 3, Dudás
1939. okt. 22.	Bukarest	ROMÁNIA	1:1 (0:0)	Tóth III
1939. nov. 12.	Belgrád	JUGOSZL.	2:0 (1:0)	Sárosi dr., Tóth III
1940. márc. 31.	Bp., Üllői út	SVÁJC	3:0 (2:0)	Sárosi dr. 2, Sütő
1940. ápr. 07.	Berlin	NÉMETO.	2:2 (2:2)	Toldi, Sárosi III
1940. máj. 02.	Bp., Üllői út	HORVÁTO.	1:0 (0:0)	Dudás
1940. máj. 19.	Bp., Üllői út	ROMÁNIA	2:0 (0:0)	Sárosi dr., Gyetvai

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

7 mérkőzésen: Kincses Mihály (Kispest), Sárosi III Béla (Ferencváros), Sárosi György dr. (Ferencváros)

6 mérkőzésen: Bíró Sándor (Hungária)

5 mérkőzésen: Dudás János (Hungária), Király Sándor (Gamma), Pákozdi László (Elektromos)

4 mérkőzésen: Balogh I István (Újpest), Csikós Gyula (Ferencváros), Gyetvai László (Ferencváros), Toldi Géza (Gamma)

3 mérkőzésen: Polgár Gyula (Ferencváros), Zsengellér Gyula (Újpest)

2 mérkőzésen: Boldizsár Géza (Kispest), Kalocsay Géza (Kispest), Sütő Károly (Gamma), Szalay II István (Nemzeti), Tóth III Mátyás (Újpest)

1 mérkőzésen: Ádám Sándor (Újpest), Baróti Lajos (Szeged), Harangozó Sándor (WMFC), Kis-Kalkusz Károly (Hungária), Kiszely István (Ferencváros), Kolláth Ferenc (Szolnoki MÁV), Korányi Lajos (Nemzeti SC), Pázmándy Sándor (Elektromos), Szalay Antal (Újpest), Sziklai Ferenc (Újpest), Tóth György (Szeged), G. Tóth Péter (Elektromos), Turay I József (Hungária), Vincze III Jenő (Újpest)

KIS KK

A döntő a háború miatt elmaradt

1940 tavaszán a Közép-európai Kupa alapító országai közül Ausztria és Csehszlovákia nem létezett éppen, s Olaszország sem nevezte csapatait. A magyarok, a jugoszlávok és a románok mégis belevágtak egy sorozatba, amely itthon a Kis KK néven futott. Három magyar, három jugoszláv (valójában egy szerb, egy horvát és egy boszniai szerb), valamint két román együttest nevezett a szövetség.

Sokkal érdekesebb, hogy „magyar dömping” volt az edzői fronton: Dimény Lajos (Ferencváros), Mészáros István (Újpest), Senkey Imre (Hungária), Auer István (Rapid), Jánosi Béla (Venus), Bukovi Márton (Gradjanski) és Wilhelm Vilmos (Szlavija Szarajevó) mellett csak a BSZK-t trenírozó Popovics volt a „kakukktójás”.

A három magyar klub közül a Hungária és az Újpest az első körben kiesett. A nagyon kedvetlen kék-fehér alakulat teljesítményéről ezt írta a *Nemzeti Sport* a Rapid elleni budapesti vereség (1:2) után: „Lélektelen pepecselés, megérdemelt vereség”. A visszavágót 3:0-ra nyerte meg Bukarestben a Rapid, csatársorában három olyan játékosal, Avar Istvánnal, Barátky Gyulával és Sipos Vilmossal, aki pályafutása során a magyar válogatottban is szerepelt.

Nem járt jobban az Újpest sem, amely ugyancsak kettős vereséggel búcsúzott: Zágrábban 4:0-ra, a Megyeri úton 1:0-ra kapott ki a Gradjanskitól. Utána a vezetők le akarták szerződtetni a horvátok edzőjét, Bukovi Mártont, aki egyébként nem tudott eljönni a budapesti visszavágóra.

A magyarok becsületét a Ferencváros mentette meg. Noha a Fradi is kikapott az

Gólhelyzet a Rapid Wien–Hungária meccsen

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

első fellépésén – nagy hőségben, rossz felfogásban játszva – 3:0-ra a Szlavija Szarajevó otthonában, a visszavágón nemzetközi kupatörténelme addig legnagyobb különbségű győzelmével vágott vissza. A 11:1-es diadalhoz Sárosi György dr. öt góllal járult hozzá!

Az elődöntőben a Beogradszki Szport Klub jutott a Fradinak, a Rapid pedig a Gradjanskival találkozott. Utóbbi két csapat kétszer is gól nélkül végzett egymással, majd Szabadkán harmadszor sem jutottak dűlőre. Az 1:1 utáni pénzfeldobás a Rapidnak kedvezett.

A bukarestiek ellenfele a Ferencváros lett volna a döntőben. Bár a zöld-fehérek 1:0-ra kikaptak Belgrádban, de az Üllői úton rendezett július hetedikéi visszavágón fordítottak, Sárosi dr. és Lázár Gyula egy-egy góljával 2:0-ra nyertek. A Ferencváros sorozatban negyedszer jutott be a nemzetközi kupa fináléjába – noha ez utóbbi már „csak” a Kis KK volt. Újabb döntőt azonban nem vívtak a zöld-fehérek, a történelem, a politika, a világháború közbeszólt.

A következő egy hétben a Magyar Királyi Honvédség több mint félmillió katonát mozgósított és vonultatott fel a román határ mellé.

NEMZETKÖZI VIZEKEN

Ragyogó Kispest a Fény városában

A nyáron még gazdag nemzetközi programot bonyolított le néhány élvonalbeli gárda, az Elektromos és a Kispest Franciaországban, a Hungária és a Szeged Lengyelországban járt. A kispestiek kétszer négy gólt rúgtak az egyik legerősebb francia csapatnak, az Olympique Marseille-nek, az első még csak döntetlent, a második már fölényes, 4:1-es sikert jelentett. Ugyancsak nyertek a Red Star, a Troyes, az Antibes, a Cannes és az Havre AC ellen, igaz, hazafelé, Svájcban beleszaladtak egy 6:1-es vereségbe a következő tavasszal bajnoki címet nyerő Servette otthonában. Vigasztalódásként legyőzték a Grasshopperst. Az Elektromos a legértékesebb skalpját a Francia Kupát védő Racing Club 2:1-es legyőzésével szerezte Párizsban.

A Hungária kétszer is megverte Varsóban a Poloniát, a Szeged is nyert a fővárosi csapat ellen, megszorongatta az 1938-as bajnok Ruchot, s 4:4-re végzett a lengyel nemzeti tizeneggyel, amely aztán augusztus végén 4:2-re megverte a nagyválogatottunkat.

Karácsony táján a Délvidékre és a Balkánra várták a csapatainkat, a Ferencváros Újvidéken a Vojvodinára (8:2) és a belgrádi Jugoszlavijára (8:0) is méretes zakót szabott. A zöld-fehér alakulat továbbutazott aztán Törökországba, Isztambulban és Ankarában is fellépett, ötvenhátralékos mérleggel zárva. A Fradi a visszafelé úton megállt még Újverbászon, Zomborban és Nagybecskerekben, hogy a három helyi csapatnak összesen 22 gólt rúgjon. Újverbászon, a Dulcis ellen például mínusz 20 fokban kellett pályára lépni...

A kupagyőztes Racing Paris

Az Újpest kikapott Belgrádban a BSZK-tól, majd legyőzte a Jedinstvót, míg Borovóban döntetlenre végzett a BATA együttesével. A Szeged a határátlépési engedélye késése miatt nehezen induló portyáján veretlen maradt. A Kispest hazai pályán és Bécsben is kikapott 3:1-re a Wiener SC-től. A Hungária az új esztendő első napjaiban legyőzte Béky és Kalmár egy-egy góljával a görög válogatottat (2:1) Szalonikiben. A hellének rögtön visszavágót kértek, a második találkozó 1:1-re végződött. A kék-fehérek utóbb átruccantak Törökországba, előbb megverték 3:2-re a Galatasarayt, majd 3:2-re kaptak a nagy bírói segítséget kapó Fenerbahçétől.

Márciusban a Ferencváros meglepő és súlyos vereséget szenvedett Zágrábban az egykori játékosa, Bukovi Márton által dirigált Gradjanskitől (1:5).

Húsvétkor a régi idők hangulatát idézte a négyes torna mezőnye. Vasárnap, több mint tízezer néző előtt, az Üllői úton a Hungária 3:2-re verte az Austriát, a Fradi pedig 6:2-re a Rapidot. Másnap Bécsben a kék-fehérek 3:3-ra végeztek a Rapiddal, s ezzel megnyerték a kupát, miután a Ferencváros 4:2-re kikapott az Austriától.

A MAGYAR LÉGIÓ

Az első négy edzője magyar volt Portugáliában

Noha még mindig sok magyar tréner dolgozott az olasz futball legmagasabb két osztályában, valljuk be, volt az 1939–1940-esnél jobb idényük. Egyedül Kertész Géza lehetett elégedett, a negyedik helyen végzett a Lazióval. A többiek közül csak a Milannál edző-sportigazgatói viszonyban álló Viola József és Bánás József dolgozta végig klubjánál az idényt – illetve Viola átvette az utolsó hat fordulóra, s feljutáshoz segítette a B-ligában a Livornót. Kutik András az első tíz fordulóban a Barit, az idény további részében a Torinót irányította, előbbi a 11., utóbbi a 6. helyen végzett. A többiek közül Hirzer Ferenc (Liguria, 1-9.), Ging József (Pisa, 1-14.), és az utolsó négy fordulóra érkezett Schaffer Alfréd (AS Roma, 27-30.) tevékenykedett még az élvonalban. A második divízióban nyolc hazánkfia ügyködött: Krappan Ottó (Alessandria, 25-34. forduló), Orth György (Catania, 3-34.), a már említett Viola József (Livorno, 28-34.), Kőszegi György (Padova), Ging József (Pisa), Payer Jenő (Udinese), Peics Sándor (Verona, 9-34.) és a Liguriától való menesztése után a Serie B-ben munkát vállaló Hirzer Ferenc (Vigevano, 18-34.).

Portugáliában továbbra is óriási sikerrel szerepeltek honfitársaink. Az első négy helyezett csapatnál öt magyar mester dolgozott! A bajnok Portót Siska Mihály, a második Sportingot Szabó József és segítője Konrád Jenő, a harmadik Belenensest Hertzka Lipót, a negyedik Benficát Biri János gardírozta.

Ami a külhon nagy magyar klasszikusait illeti, Schaffer Spéci a bukaresti Rapidnál állt munkaviszonyban, amíg el nem hívták Rómába. Konrád Kálmán új otthonra talált Svédországban, az

Konrád Jenő (Sporting Club) arcképe

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Örebrót pallérozta. Platkó Ferenc, miután elkészönt a Celta Vigótól, Dél-Amerikába utazott, a chilei Colo-Colóhoz. Kürschner Izidor a rioi Botafogo foglalkozásait vezette. Weisz Árpád Hollandiában, a Dordrechtnél tevékenykedett. Bíró Gyula továbbra is Mexikóban dolgozott, Obitz Gábor a finnek szövetségi alkalmazottjaként segítette az olimpiai válogatottat – míg nem kiderült, hogy az 1940-es játékokat nem tudják megrendezni. Nemes-Neufeld Sándor a Fenerbahçénál bukkant fel, oda akarták szerződtetni Feldmann Gyulát is, de az egykori válogatott hátvéd agyvérzést kapott a Hungária edzésén, s nem tudott kiutazni. A Petárnak hívott Szabó Péter épp vezette a lengyel bajnokságot a Ruch Chorzów együttesével, mikor a németek lerohanták az országot, s a bajnokságot nem fejezték be.

Svájcban Winkler József a hatodik helyezett Lugano, Zsigmond Vilmos a nyolcadik Luzern edzője volt. A tizedik St. Gallent Volentik Béla, a tizenkettedik (utolsó) FC Bielt Weisz Leó, azaz Lulu vezette.

Franciaországban már nem tudtak országos bajnokságot tartani, három zónában (a délnyugatiban, a délkeletiben és az északiban) játszottak a csapatok. A kupaküzdelem ellenben „egységes” volt, s abban nem szakadt meg a magyarok nagy sorozata. A Parc des Princes-ben a Racing Club megvédte elsőségét, 2:1-re legyőzte az Olympique Marseille-t. (Másképpen: az 1938-as és az 1939-es kupagyőztes fináléját 1940-ben az utóbbi nyerte meg.) Mindkét oldalon játszott magyar, Máthé Gyula és az előző idényben még az OM-ben szerepelt Weiskopf-Virág Ödön a párizsi, a játékos-edző Eisenhoffer József a marseille-i oldalon. A kint állampolgárságot nem kapó magyarok többsége egyébként akkorra hazatért, a már franciákká lettek (mint Korányi III, Simonyi, Szegő, Kovács, Máthé, Eisenhoffer, Weiskopf vagy Odry) ellenben továbbra is gall klubokban szerepeltek.

A Jugoszláv Királyság utolsó bajnokságát már a politika, a történelem irányította. A szerbek, illetve a horvátok és a szlovénok külön ligában játszottak, majd májustól mindkettő első három helyezettje játszott egy mini bajnokságot az országos bajnoki címért. Bukovi Márton csapata, a zágrábi Gradjanski győzött. A harmadik helyezett szarajevói Szlaviját Wilhelm Vilmos dirigálta. Spitz Illés csapata, a – macedón név átírása szerint – Gragjanski Skopje a szerb ligában ötödik lett.

Romániában a bukaresti Venus nyerte meg a bajnokságot – Bodola Gyulával a soraiban, mögötte a Rapid lett a második, amelyet egy ideig Schaffer Alfréd irányította. A vasutasok labdarúgója volt Avar István is.

Svédországban Nagy József negyedik lett az IK Bragéval. Az egykori Bocskai-csillag, Vampetics (Wampetits) Pidi ugyan „csupán” a második ligából harcolta ki a feljutást csapataival, a Degerfors IF-fel, de még a sztáredzőknél is nagyobb sikert aratott ezzel. Egy mindössze 8000 fős kisváros korábban sehol sem jegyzett alakulatát vitte fel a harmadik vonalból az elitbe. Ugyancsak feljutott Konrád Kálmán az Örebro SK gárdájával, igaz, a harmadikból a második ligába.

Vampetics István (DIF) idősebb korában

Argentínában Sas (Sohn) Ferenc, a korábbi Hungária-csatár – világbajnoki ezüstérmes – a Boca Juniorst erősítette, s az 1939-es bajnokság 24 mérkőzésén hét találatot ért el.

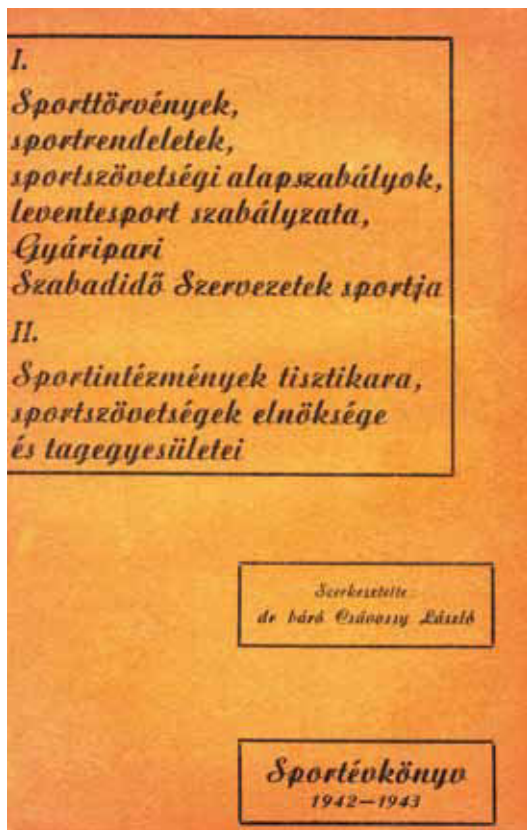
Nyílt antiszemitizmus a futballban

Az 1943 tavaszán a *dr. báró Csávossy László* szerkesztésében megjelent *Sportévkönyv* rögzítette, miért is volt szükség az akkori hatalom szerint 1939 nyarán a magyar labdarúgásban a tisztogatásra. Az írás hátborzongató, mégis jelentős kortűnet – így összefoglalva sehol másutt nem találkoztunk vele.

Az *Őrségváltás a magyar sportban* című írásban a következő mondatok olvashatók:

„A teljesen elzsidósodott labdarúgó-szövetség élére 1939. június 20-án nevezte ki a vallás- és közoktatásügyi miniszter Gidófalvy Pál dr.-t miniszteri biztossá. Megbízatása határozott feladatok elvégzésére irányult: a szövetség és a játékvezetők testülete alapszabályszerű életének biztosítása, a labdarúgó-sport munkájának zavartalan lebonyolítása, a szövetség és a testület ellen elrendelt vizsgálat lefolytatása és ezek új alapszabályainak lefektetése és összeállítása. Ez a feladat nem volt könnyű, mert abban az időben a labdarúgó-sport élén álló vezetők csaknem valamennyien és általában a mögöttük felsorakozott zsidóság ellenük irányuló támadásnak vette a szövetség önkormányzatának felfüggesztését. Éppen ezért a miniszteri biztos munkája ellen megindították a propagandát. (...) Tervszerű bojkottal igyekeztek a nézőket elidegeníteni a labdarúgó-mérkőzések látogatásától. (...) Ez a törekvésük csődbe jutott. Az 1939–40-es bajnokságok után megállapítható, hogy az előző évvel szemben – a zsidó bojkott ellenére – a nézőközönség száma az ország labdarúgó-mérkőzésein átlag húsz százalékkal emelkedett.”

A későbbiekben ezt írták: „A futballbírók 75 százalékban zsidók voltak. (...) A magyar labdarúgás elindulása négy évtizeddel ezelőtt kimondottan a keresztény irányzatú sportegyesületek nevéhez fűződött. Ahogy ez a sportág fejlődött, úgy vette hatalmába először a fővárosban, azután az ország egész területén a zsidóság. Labdarúgó-sportunk legfontosabb intézményeiben és szervezetében három évtized alatt teljesen elzsidósodott, irányítása maradék nélkül a zsidóság kezébe került. Zsidó volt a nemzeti bajnokság ügyvezetője (dr. Fodor Henrik – *a szerzők*) is, aki a magyar futball ügyeit szinte korlátlan hatalommal intézte és képviselte a külföld felé – tőle függött a magyar csapatok külföldi szereplése, a nemzeti válogatott programjának összeállítása, az egész professzionista rendszerünk kiépítése és irányítása. A labdarúgó-szövetség hivatalos külföldi képviselője (Fischer Mór – *a szerzők*) is zsidó volt. (...) Az 1938–39. évben az or-

szágos elnökség és a tisztikar harmincegy százaléka volt zsidó. A közgyűlésen az alszövetségek 87 szavazatot adtak le, ebből 45 szavazatot, vagyis a szavazatok 52 százalékát zsidók adták le. A nemzeti bajnokság 31 vezetője közül 16 volt zsidó és a szavazatok több mint 52 százalékát a kezükben tartották. A vidéki profiegyesületek budapesti megbízottai kivétel nélkül zsidók voltak. Amint látható, a teljes szellemi irányítás ebben az esztendőben is a zsidó vezetők kezében volt. Azokon a posztokon, ahol döntően kellett beavatkozni a magyar futball ügyeibe, mindenütt főként voltak a zsidók, és a nyíltan keresztény és jobboldali funkcionáriusok minden törekvése és munkája ilyen körülmények között úgyszólván teljesen meddő erőfeszítésnek bizonyult. Az amatőr labdarúgásnál az irányítás szintén a régi zsidó vezetők kezében maradt tovább.

Talán nem érdektelen feljegyezni még, hogy a labdarúgás némelyik vezetőegyesülete, így a Hungária és annak anyaegyesülete, az MTK vezetősége csaknem száz százalékban zsidó elnökségi és választmányi tagokból állott. Az első osztályban cionista egyesület is működött (a VAC)."

A labdarúgásról szóló rész lezárása: „Sem a Magyar Labdarúgó-szövetségben, sem a futballbírák testületében, azok vezetőségében, tisztikarában és különféle bizottságokban egyetlen zsidó, vagy kivételnek tekinthető tag sincsen.”

Az élvonal újoncai

Gamma Football Club

Alapítási ideje: 1939

Megszűnt: 1944 (1945-ben Budai Barátság néven alakult újjá)

Színe: piros-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 5 (1939–1944)

Sikerei: –

Kassai Athletikai Club

Alapítási ideje: 1903. január 23.

Megszűnt: 1945

Színe: sárga-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 1 (1939–1940)

Sikerei: országos vidékbajnok (1909)

Névsorolvasás

BOCSKAI FC:

Vörös Pál 25 – Nádas Gábor 22, Janzsó József 22 – Nagy Béla 19, Móré (Moóré) János 23/2, Belcsik (Békési) Ferenc 25 – Kristóf Bálint 22/3, Turay II András 19/18, Berecz István 20/9, Füleki (Filák) József 10/2, Hajdu (Hárai, Hroncsok) Pál. A többiek: Csokai Imre 8, Páli Lajos 7/2, Elek Béla 6, Palotás (Pavnicza) István 6, Sándor István 5/1, Pocsai István 5, Szilasi Vilmos 4, Pásztói Ferenc 3, Orsós Sándor 1

FERENCVÁROS:

Csikós Gyula 12 – Polgár (Pignitzky) Gyula 25, Szoyka Kornél 15 – Hámori (Hoffmann) Frigyes László 19, Sárosi (Stefancsics) III Béla 25/4, Pósa (Posch) Béla 20/4 – Suhai Imre 11/2, Jakab László 13/6, Sárosi (Stefancsics) I György dr. 23/23, Kiszely István 21/17, Gyetvai László 19/9. A többiek: Biró II Mihály „Dáni” 10, Tátrai (Thour) Sándor 9/1, Kiss Gyula 8/2, Lázár Gyula 7, Berényi Károly 6/1, Horváth II András 6/1, Nagy II András 5, Zentai Gábor (k) 5/0, Ábrahám József (k) 4, Finta Károly 4/5, Pálkás József (k) 4, Ortutay Béla 2, Czigi Aladár 1, Waldinger László 1

ELEKTROMOS:

Bakon József 23 – Pákozdi (Pfandler) László 25, Pázmándy Sándor 19/2 – Kapocsi Sándor 21, Gajdos Sándor 19/1, Martonos (Melicharik, Mátrai) Gábor 22 – Rozsáli Ödön 24, G. Tóth Péter 20/7, Szendrői (Szoják) Lajos 16/11, Fekecs III Mihály 24/1, Pálkás Lajos 25/11. A többiek: Buzássy Sándor 9, Füzi II Gábor 9/6, Füzi I Lajos 8, Lengyel Zoltán 7, Huszár 2, Udvardi (k) 2

GAMMA FC:

Háda József 13 – Szebehegyi III Károly 21/1, Szebeni Béla 24 – Király Sándor 20, Borhy Károly 21, Tóth Lajos 12/4 – Váradí (Weiser) Béla 12/4, Sütő Károly 24/7, Toldi Géza 19/15, Korányi II Mátyás 12/6, Takács László 12/1. A többiek: Kemény Tibor 11/4, Vági László (k) 10, Gyulai István 9, Sós (Strobl) Károly 8, Fodor Tibor 7, Szegedi 6/2, Beretvás IV Gyula 5, Kovács I János 5/2, Somlai (k) 1

HUNGÁRIA:

Szabó (Steinbach) Antal 22 – Kis-Kalkusz Károly 24/2, Biró (Bier) Sándor 24/3 – Négyesi Frigyes 18, Turay I József 23, Sebes (Scharenpeck) Gusztáv 20 – Béky Bertalan 20/9, Vidor (Weisz) József 19/9, Heinrich „Wudi” Müller 17/4, Dudás János 21/12, Titkos (Titschka, Ticska) Pál 22. A többiek: Cseh II László 10/11, Kardos (Klötzl) István 9/2, Kalmár Jenő 5/6, Kisutsky József 4, Szabó III Géza 3, Vági László (k) 2, Turán István 1

KASSAI AC:

Jávor (Jelcs) 20 – Péteri (Drab) 15, Tölgyesi (Tomko) 22 – Ta-

kács 13, Lendvai (Lebensky) 14, Nádas (Napho) 22/1 – Vadász 15/1, Kertész 13/1, Ádám 18/9, Pásztor 22/8, Csepregi (Cservik) 20. A többiek: Várszegi 11, Selmeczi 10, Tóth 9/2, Vitéz József 8/3, Pető (Polacsó) 7, Czipra 6, Bodoni 5/2, Földes (k) 5, Jánosi 5, Foki 4/1, Újházi 3, Boros 2, Szilágyi 2, Geleon 1, Károlyi 1, Makai 1

KISPEST:

Boldizsár Géza 21 – Olajkár I Károly 25/1, Onódi Andor 21 – Zalai (Czumpft) László 25/2, Víg (Wilhelm) IV József 17/2, Rátkai (Reibl) Lénárd 22 – Kincses (Kirnbauer) Mihály 25/9, Olajkár II Sándor 24/17, Nemes (Nehadoma) József 21/22, Déri (Deutsch) Károly 25/1, Kalocsay Géza 21/10. A többiek: Odrý Lajos 7, Kajdácsi Jenő 6, Molnár 6/1, Cseh II László 4/2, Gergő (Gengeliczky) Károly (k) 4, Ulicska 1

NEMZETI SC:

Hamvas 9 – Vágó (Vanicek) József 6, Korányi (Kronenberger) I Lajos 6 – Tuli Gyula 6, Balogh II Miklós 7, Szalay István 9/2 – Mester István 6/2, Finta Károly 6/1, Kisalági (Wohlrán) János 6/4, Szeder (Silberstein) György 6/1, Horváth Ferenc 6. A többiek: Jászberényi (Pitroff) Zoltán 6/3, Kovács II 4, Sztancsik József 5, Király 3, Pálya László 3, Kovács I 2, Vlasits 2/1, Sós 1

SZEGED FC:

Tóth György 25 – Török 16, Raffai (Riesz) Lajos 21 – Marosi (Müller) Károly 25/2, Baróti (Kratofil) Lajos 25/2, Bertók Pál 23 – Bognár Kálmán 24/5, Gyarmati (Gyurcsó) János 18/5, Lukács István 22/16, Bihámy II János 20/1, Nagy Antal 25/18. A többiek: Harangozó (Korecz-Konrád) Sándor 14/3, Polyák II Gyula 12, Ladányi János 3/1, Gyuris János 2

SZOLNOKI MÁV:

Horváth II Ferenc 13 – Draskóczi István 16, Kispéter Mihály 23/2 – Csabai János 24, Szűcs Sándor 18, Selmeczi János 24/1 – Szántó József 24/9, Nagy Ferenc 22/3, Kolláth II Ferenc 19/12, Fazekas László 19, Korom Pál 18/4. A többiek: Gulyás Béla (k) 11, Búza Imre 10/1, Sárkány János 10/4, Barna Tibor 6, Lukács I 2/1, Retkes Gyula 2, Csóti 1, Gece 1, Lukács II 1, Vezér Antal 1

SZOMBATHELYI HALADÁS:

Körmendi (Baumann) Gyula 25 – Kálazi József 23/1, Kiss Jenő 22/1 – Piller József 22, Kalotai Károly 14, Kovács II László 18 – Szabó Imre 22/10, Gazdag Gyula 25/6, Móróc Tibor 25/17, Héjja 16, Lovász Lajos 21/6. A többiek: Krasznai Lajos 13, Kalocsai (Kummer) Ernő 9/1, Forgács II Gyula 7/2, Koroknai Géza 4, Beraxa 2, Tölgyesi József 2, Tőke 2, Forgács I 1, Marosi 1, Szabó II 1

TAXISOK:

Tóth B. 11 – Aradi Károly 25, Berecz 11 – Tóth Lajos 12/3, Halasi 17/3, Varga 24/1 – Darázs Emil 12/2, Takács II József 23/6, Szabó II Géza 17, Serfőző László 23/15, Szikár (Sztrigán) Sándor 11. A többiek: Csikós Gyula (k) 10, Váradi (Weiser) Béla 10/2, Béres 9/1, Miklósi (Mikulics) István 9, Odry Lajos 8/1, Kohut Vilmos 7, Kojcsa 7, Seres Gyula 6, Báthory (Bátori) 5, Mélesz 4/1, Wéber Gergely 4, Parádi (k) 3, Pásztói 3/1, Balog 1, Izsó (k) 1, Lukács 1

TÖREKVÉS:

Kiss Mihály 19 – Lőrinczi 24, Bánkúti (Béldi, Beer) István 25 – Szűcs Gyula 18/3, Tagányi Árpád 18, Tóth 11/4 – Roják 25, Keszei (Kessler) II László 19/4, Palatinus Károly 17/10,

Zörgő János 24/3, Dóry 20/8. A többiek: Horváth 10, Sirály (Stift) 9/1, Kónya József 7, Garamszegi (Gregor) Mihály 6/1, Pusztai (Pachert) Ferenc 6/2, Lakatos (k) 5, Kiss II János 3, Karácsonyi 2, Magyar 2/1, Bregovics 1, Császár 1, Molnár 1, Sevela (k) 1, Takácsi 1

ÚJPEST:

Sziklai (Szift) Ferenc 24 – Futó Gyula 22, Fekete I Jenő 13/1 – Szalay Antal 23, Szűcs György 16/1, Balogh István 18 – Ádám Sándor 16/9, Vincze III Jenő 16/3, Kállai (Klauber) Lipót 18, Kocsis Géza 17/5, Tóth III Mátyás 18/8. A többiek: Hidasi Pál 12/12, Joós Péter 12, Zsengellér Gyula 12/11, Mester István 8/4, Kármán II József 6, Temes János 5. Nagymarosi (Csiszler) Mihály 4, Solti József 3/1, Pálya László 3

A visszacsatolt területek egyik reprezentánsa, a Kassai AC gárdája 1940-ben

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1. Ferencváros	X	0:3	0:1	5:1	1:2	4:2	3:1	3:1	3:2	3:4	4:1	3:4	8:1	1:0
2. Hungária	0:2	X	4:2	1:3	3:3	3:0	5:0	2:2	2:1	0:1	7:2	3:3	4:1	m. n.
3. Újpest	4:1	3:3	X	0:0	2:2	3:1	3:3	4:1	2:1	4:0	2:2	6:2	2:1	m. n.
4. Szeged FC	1:4	3:2	2:3	X	1:5	0:0	4:1	4:0	1:2	2:0	5:2	2:0	3:0	5:4
5. Kispest	1:5	1:3	0:0	1:1	X	1:3	2:4	4:0	4:2	3:1	2:0	6:0	8:1	3:1
6. Törekvés	0:6	0:1	2:1	2:3	1:0	X	1:3	1:2	4:1	3:1	2:1	2:1	2:2	3:2
7. Elektromos	0:0	0:2	1:1	0:1	5:3	0:1	X	0:0	0:2	2:2	3:1	3:2	4:2	3:1
8. Gamma FC	0:3	1:2	3:4	3:3	3:4	2:2	2:1	X	4:1	2:3	0:1	0:3	4:0	m. n.
9. Szolnok	0:1	1:1	1:3	0:4	1:1	1:1	4:3	1:2	X	2:1	1:2	3:1	0:1	m. n.
10. Bocskai	0:5	1:2	1:0	1:2	0:3	1:0	2:4	1:4	1:1	X	0:8	2:1	3:3	4:2
11. Haladás	1:4	1:2	1:1	2:0	1:6	1:3	2:1	1:2	2:3	0:5	X	1:4	3:1	2:0
12. Taxisok	1:7	1:5	1:3	2:2	2:1	1:1	2:4	1:4	1:1	0:2	1:4	X	0:2	2:3
13. Kassai AC	0:1	0:6	1:6	2:3	0:4	0:0	0:2	0:6	1:5	4:1	0:2	5:0	X	1:2
14. Nemzeti SC	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	m. n.	X

m. n.: mérkőzés nélkül, a Nemzeti FC visszalépése miatt az ellenfelek 0:0-s gólránnyal megkapták a két pontot.

Az 1939–1940. évi Nemzeti Bajnokság végeredménye

1. Ferencváros FC	26	19	1	6	77:31	39
2. Hungária FC	26	17	5	4	66:32	39
3. Újpest FC	26	15	8	3	60:34	38
4. Szeged FC	26	15	5	6	56:42	35
5. Kispest FC	26	14	5	7	70:41	33
6. Törekvés	26	11	6	9	37:41	28
7. Elektromos FC	26	11	5	10	48:48	27
8. Gamma FC	26	11	4	11	48:49	26
9. Szolnoki MÁV	26	9	5	12	37:46	23
10. Bocskai FC	26	10	3	13	38:60	23
11. Haladás VSE	26	10	2	14	44:59	22
12. Taxisok	26	5	4	17	36:75	14
13. Kassai AC	26	5	3	18	29:79	13
14. Nemzeti SC	26	2	–	24	15:24	4

A Nemzeti SC a 9. fordulót követő visszalépése után a csapatok 0:0-s gólkülönbséggel, játék nélkül kapták meg a Nemzeti elleni mérkőzésük két pontját.

Nemzeti Bajnokság B, Alföldi csoport

1. WMFC	22	18	1	3	114:22	37
2. MÁVAG	22	15	3	4	71:19	33
3. UTE	22	12	3	7	61:34	27
4. Vasas	22	12	3	7	39:40	27
5. KEAC	22	10	6	6	39:30	26
6. FTC	22	9	6	7	55:31	24
7. Postás SE	22	8	7	7	43:39	23
8. Szegedi AK	22	9	4	9	40:47	22
9. Csepeli MOVE	22	8	4	10	42:31	20
10. Szentlőrinci AC	22	5	4	13	30:66	14
11. Rákospereztúri TE	22	3	5	14	27:90	11
12. Budakalászi MOVE	22	–	–	22	11:123	0

Nemzeti Bajnokság B, Dunántúli csoport

1. Tokod-ÜSC	26	18	4	4	54:28	40
2. Soproni FAC	26	16	2	8	84:48	34
3. Lampart	26	13	5	8	58:33	31
4. ETO (Győr)	26	13	3	10	60:46	29
5. Soproni VSE	26	9	11	16	44:41	29
6. Pénzügyi TSC	26	11	6	9	44:40	28
7. Zuglói SE	26	9	10	7	51:50	28
8. MTK	26	13	2	11	56:60	28
9. Dorogi AC	26	9	6	11	49:58	24
10. Tatabányai SC	26	8	7	11	39:48	23
11. Érsekújvári SE	26	10	3	13	35:45	23
12. Pécsi VSK	26	6	5	15	44:65	17
13. Komáromi FC	26	5	7	14	30:51	17
14. Alba Regia AK	26	4	5	17	46:81	13

Nemzeti Bajnokság B, Felvidéki csoport

1. Salgótarjáni BTC	30	28	1	1	135:21	57
2. Diósgyőri MÁVAG	30	28	–	2	123:32	56
3. BSZKRT	30	19	5	6	99:45	43
4. MOVE Ózdi VTK	30	17	4	9	94:63	38
5. Salgótarjáni SE	30	16	4	10	69:54	36
6. SK Rusj	30	17	2	11	68:56	36
7. Debreceni VSC	30	15	5	10	73:63	35
8. Budapesti VSC	30	14	4	12	63:57	32
9. Perecesi TK	30	9	9	12	44:46	27
10. Kassai SC	30	10	4	16	49:88	24
11. Nyíregyházi TVE	30	7	6	17	32:65	20
12. Ungvári AC	30	7	5	18	47:85	19
13. Losonci AFC	30	5	7	18	32:68	17
14. Munkácsi SE	30	6	4	20	22:88	16
15. Beregszászi FTC	30	6	4	20	28:118	16
16. Füleki TC*	30	3	2	25	10:39	8

*idény közben visszalépett.

Gólkirály:

Sárosi György dr.
(Ferencváros)
23 góllal

Osztályozók az élvonalba jutásért

Elődöntő: BSZKRT–Debreceni VSC 2:1

MÁVAG– Soproni FAC 2:1

Döntő: BSZKRT–MÁVAG 5:2

A Magyar Kupát nem írták ki.

A második ligás Lampart FC alakulata

A WMTK követte a WMFC példáját

A csepeli WMTK nyerte a harmadik vonal nagy-budapesti csatározásait. Nagyszerű évet zárt a Szegedi VSE és a Szombathelyi FC is. Ismét megerősödött a Dunakeszi Magyarság.

BLASZ, amatőr I. osztály. Déli csoport:

1. WMTK 44, 2. Hungária SC 36, 3. Goldberger SE 36, 4. Kőbányai TK 35, 5. Pesterzsébeti MTK 33, 6. Magyar Posztó SE 32, 7. Soroksári AC 26, 8. Buda-foki MTE 26, 9. Kőbányai Siemens SE 23, 10. Felten SC 22, 11. MÁVAG II 21, 12. Erzsébeti TC 18, 13. MAFC 11, 14. Kőbányai

A csepeli WMTK bővebb kerete

TC 6. **Északi csoport:** 1. Budapesti Labdarúgó Kör 37, 2. Testvériség 37, 3. Elektromos II 35, 4. Magyar Pamutipari SC 30, 5. III. ker. TVE 27, 6. Budapesti MÁV Előre SC 23, 7. Újpest-Rákospalotai AK 22, 8. Herminamezei AC 20, 9. MFTR SE 18, 10. Turul TE 17, 11. Megyeri SC 17, 12. Fővárosi Testedzők Köre 16, 13. Zsolnay TE 13. **Keleti csoport:** 1. Ganz TE 44, 2. Törökvész II 33, 3. Nemzeti SC 30, 4. Budapesti Rákosmenti Sport Club 27, 5. Hálókocsi 25, 6. Kispesti AC 21, 7. Pestújhelyi SC 21, 8. Filtex SC 21, 9. Wekerletelepi SC 20, 10. BSZKRT II 20, 11. Drasche SE 19, 12. Szentlőrinci FC 16, 13. Hargita 15. **Osztálydöntő:** WMTK–Ganz TE 3:1, WMTK–BLK 2:2, Ganz TE–BLK 1:0. 1. WMTK 3, 2. Ganz TE 2, 3. BLK 1

Vidéki kerületek

Délmagyarországi LASZ, I. osztály. Békéscsabai csoport: 1. Csabai AK 38, 2. Békéscsabai Törökvész 38, 3. Mezőkovácsházi TE 31, 4. Mezőtúri AFC 32, 5. Gyulai AC 31, 6. Békéscsabai Rokka 27, 7. Kondorosi TE 24, 8. Békéscsabai MÁV 21, 9. Békési ISE 21, 10. Orosházi TK 20, 11. Gyulai TE 14, 12. Békési TE 4. Az Eleki TC visszalépett. **Szegedi csoport:** 1. Szegedi VSE 40, 2. Kecskeméti AC 37, 3. Szegedi TK 25, 4. Sylvania (Szeged) 25, 5. Makói TK 24, 6. Kecskeméti TE 22, 7. Újszegedi TC 22, 8. Makói AK 16, 9. Hódmezővásárhelyi TVE 14, 10. Szentesi TE 12, 11. Kiskunfélegyházi RVSE 12, 12. Hódmezővásárhelyi MTE 12. **Alsövetségi döntő:** Csabai AK–Szegedi VSE 1:2, 0:3

Délnyugat-magyarországi LASZ, I. osztály. Bajai csoport: 1. Nagymányoki SE 31, 2. Bajai Bácska 29, 3. Dombóvári VSE 28, 4. Bajai SE 27, 5. Bonyhádi TK 22, 6. Bajai Turul SE 20, 7. Bácsalmási MOVE 18, 8. Bajai MTE 17, 9. Tolnavármegyei SE (Szekszárd) 14, 10. Mohácsi TE 14. A Bonyhádi ZTE visszalépett. **Pécsi csoport:** 1. Pécsi DVAC 35, 2. Zrínyi MNTE (Nagykanizsa) 31, 3. Pécsi BTC 31, 4. Simontornyai BTC 29, 5. Zsolnaygyári SE (Pécs) 26, 6. DPAC

(Pécs) 23, 7. Kaposvári Rákóczi 21, 8. Kaposvári Turul 21, 9. Pécsi EAC 21, 10. Mecsekszabolcsi SE 19, 11. Nagyatádi Turul SE 7. A Pécsi AC visszalépett. **Alsövetségi döntő:** Nagymányoki SE–DVAC 0:1, 2:4

Északmagyarországi LASZ, I. osztály. Bükkvidéki csoport: 1. Miskolci VSC 40, 2. Diósgyőri MÁVAG II 36, 3. Borsodnádasi LASE 28, 4. Kassai Törekvés 28, 5. Múcsonyi BTC 28, 6. MOVE Egri SE 25, 7. MOVE Ózdi VTK II 20, 8. Miskolci MTE 18, 9. Egri TK 18. A Rózsnyói SC, a Kassai SC II és a Miskolci LESOK visszalépett. **Mátravidéki csoport:** 1. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 2. Salgótarjáni BTC II 33, 3. Hatvani SE 31, 4. Salgótarjáni SE II 30, 5. Gyöngyösi AK 30, 6. Apátfalvi SC 26, 7. Baglyasaljai SE 23, 8. Salgóbaniai FC 21, 9. Balassa TSE (Balassagyarmat) 21. A Tamásfalvi MSE, a Losonci AFC II és a Rimaszombati PS visszalépett. **Alsövetségi döntő:** Miskolci Vasutas SC–Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 1:0, 2:3, 4:1

Keletmagyarországi LASZ, I. osztály. Debreceni csoport: 1. Debreceni VSC II 35, 3. Debreceni MTE 33, 3. Püspökladányi MÁV 31, 4. Debreceni EAC 26, 5. Bihari Turul (Berettyóújfalu) 24, 6. Hajdúböszörményi MOVE TE 19, 7. Debreceni Dohánygyári SE 18, 8. Derecskei MOVE 14, 9. Balmazújvárosi SC 11, 10. Karcagi MOVE. A Hajdúszoboszlói SE visszalépett. **Felvidéki csoport:** 1. Mátészalkai TK 32, 2. Nyíregyházi KISE 31, 3. Várpalánkai TSE 30, 4. Mátészalkai VTE 29, 5. Ungvári KMSC 27, 6. Nyíregyházi VSC 24, 7. Nagyállói SE 18, 8. Nyíregyházi TVE II 18, 9. Csapi SE 15. A Munkács LSE II, az Ungvári TKSC, az SK Rusj Ungvár II, az Ungvári AC II és a Beregszászi FTC II visszalépett. **Alsövetségi döntő:** Debreceni Vasutas SC II–Mátészalkai TK 2:2, 2:2, a harmadik mérkőzést nem játszották le. (Szilágyi Tibor gyűjtése)

Kárpátaljai alosztály. 1. Nagyszőlősi Beszkid 16, 2. Aknaszlatinai BTE 15, 3. KSE Huszt 12, 4. Rusj Huszt 11, 5. Técsői SE 5, 6. Nagyszőlősi SE 1

Kiskunsági alosztály. 1. Kiskunhalasi AC 37, 2. Kalocsai SC 33, 3. Dunaföldvári MOVE 28, 4. Kelebia LE 28, 5. Kiskunhalasi MOVE 27, 6. Izsáki MOVE 20, 7. Soltvadkerti MOVE Turul 18, 8. Dunavecsei SC 15, 9. Kiskőrösi LE 14, 10. Jánoshalmi SE 11, 11. Keceli LE 11, 12. Kiskunmajsai MOVE 10

Középmagyarországi

LASZ, I. osztály. 1. Dunakeszi Magyarság 39, 2. Szolnoki MÁV II 34, 3. Váci SE 32, 4. Váci Reménység 32, 5. Vecsési SC 24, 6. Gödöllői IK 22, 7. Tokod-ÜSC II 21, 8. Ceglédi MOVE 20, 9. Rákócscsabai TK 19, 10. Monori SE 9. A Dunaharaszti SC és a BKSC (Pilisvörösvár) visszalépett.

A Tokodi Üveggyár labdarúgói és vezetői

Nyugatmagyarországi LASZ, I. osztály. 1. Szombathelyi FC 45, 2. Pápai Perutzgyári SC 33, 3. Újkomáromi FC 32, 4. Fűzfői AK 31, 5. Hubertus SE (Mosonmagyaróvár) 31, 6. Győri AC 27, 7. Siófoki SE 26, 8. Dunántúli AC (Győr) 24, 9. II. ker. SC (Győr) 24, 10. Haladás VSE II 21, 11. Pápai MÁV Kinizsi SE 19, 12. MÁV Előre (Székesfehérvár) 19, 13. Várpalotai Unió 17, 14. Győri ETO II 13

A Szeged és a Szolnok előretörése

1903 óta először hiányzott az élvonal mezőnyéből az MTK, illetve profi alakulata nevét említve a Hungária. A kék-fehérek, amióta csak bemutatkoztak az elitben, mindössze kétszer (1908–1909 és 1933–1934) nem végeztek a bajnokságban az első három között. Tizenöt bajnoki címet szereztek – ezzel társrekorderek voltak a Ferencvárossal –, minden klubnál többször nyerték meg a Magyar Kupát. Az önfeloszlatás után a csapat szétszéledt, az előző idényben még a Hungáriában bajnoki találkozón szerepelt játékosok közül Szabó Antal, Kis-Kalkusz Károly, Dudás János és Négyesi Frigyes a WMFC-ben, Bíró Sándor és Szabó III Géza a „Beszkártban”, Turán István és Kisutzky József a Szegedben, Vidor József az Újpestben bukkant fel. 1941 elejétől Titkos Pál a Kispesztet, Kardos István a Törekvést erősítette. Wudi Müller visszatért a bécsi Austriába. A már 1940 őszén távozó Cseh II a Kispesztől átszerződött a Szegedi AK-hoz, majd tavasszal a Gammánál próbálkozott. Turay József ugyan, Titkoshoz hasonlóan, maradt még egy rövid ideig az MTK amatőr csapatában, aztán a Ganz TE-t választotta. A Hungária drámáját vitathatatlanul a politikai helyzet szülte, ugyanakkor téves az a megállapítás, hogy a Nemzeti SC, a Bocskai FC vagy a Taxisok tönkremenetelében a gazdasági okokon kívül mások is szerepet játszottak volna. Az ellenben tény, hogy – beleértve az 1926 nyári profivá válás időszakát is – korábban soha nem cserélődött ki egyik idényről a másikra az élvonal mezőnye. Az 1939–1940-es Nemzeti Bajnokság szereplői közül a Hungária, a Bocskai, a Taxisok, a Kaszai AC és az NSC nem volt már az elitben, új csapatnak számított ellenben a WMFC, a Tokod, a DiMÁVAG, a BSZKRT (mind a négy abszolút újonc volt), s az egy évet a második vonalban töltött Törekvés. Többször emlegettük már, hogy az MLSZ akkori vezetői számára a vidéki futball erejének növelése kiemelten fontos volt – emlékezetes: a miniszteri biztos, majd elnök dr. Gidófalvy Pál a déli alszövetség éléről került a posztjára –, s e törekvés eredményének tekinthetjük, hogy az idény végén először alkotta a legjobb klubok felét a vidék. (Újpestet és Csepelt nem közigazgatási, hanem futballpolitikai szempontból a fővárosiakhoz sorolva.)

A *Nemzeti Sport* – meglehetősen egyedi szóhasználattal – „a természetes fejlődés következményének” ítélte a kiesettek és a feljutók cseréjét, majd hozzátette, hogy a DiMÁVAG és a BSZKRT a Hungária és a Bocskai megszűnése miatt léphetett előre. „Kimondottan gyenge pont nincs is az NB mezőnyében” – tett egy jövődölést rejtő megállapítást, ezt egyébként az élet, illetve a bajnokság történéssora igazolta is. A *Nemzeti Sport* úgy vélte, hogy az újoncok is „komoly játékerővel” rendelkeznek, s hozzátette: „csak a BSZKRT nem tudta még teljesen beolvasztani szerkezetébe új embereit”.

Érthető volt a kitétel: a közlekedési részvénytársaság alakulata csupán egy héttel a baj-

Gúnyrajz Turayról és „ifjú” társairól

noki rajt előtt biztosította helyét az élvonalban, miután az MTK-pályán 5:2-re legyőzte a MÁVAG-ot.

Az idény előtt valóban nem lehetett tudni, melyik tizenegy a legerősebb. Vagy talán így: a Ferencváros mögött melyik gárda a legerősebb. Augusztusban játszották a Szent István Kupa mérkőzéseit, amelyből aztán hagyomány lett, a háborús időkben évről évre megrendezték. 1940-ben hat csapat jelentkezett rá, a WMFC, a Kispest, az Újpest, a Gamma, a Törekvés és az Elektromos, vagyis a Fradi kivételével az akkor már biztos összes nagy-budapesti élvonalbeli. A mérkőzéseket a Tromos Latorca utcai pályáján rendezték, a nézők és a játékosok számára is különlegességet jelentett, hogy villanyfényben. A szurkolók számára plusz vonzerővel bírt a meccsek szünetében megejtett tárgynyeremény-sorsolás. (Ugye, hogy nincs új a nap alatt?) A tornát végül a Törekvés nyerte meg, a hármas döntőben előbb 2:1-re verte a Kispestet, majd 5:0-ra az Elektromost. Akkor még senki sem gondolta, hogy a vasutasoknak az idény végén nem sikerül kiharcolni a bennmaradást. Akkor még bőszen ünnepelte a győztest az Északi Főműhely – minden futballista ott kapott állást, a Töri ugyanis természetesen továbbra is amatőrcsapat volt.

A kőbányai vasutasok amúgyis az érdeklődés homlokterében álltak, hiszen övék volt az egyik, a WM-rendszert következetesen alkalmazó csapat. Lelkes hívük és támogatójuk, Feleki László sportújságíró – korábban már többször is felbukkant a neve, emlegettük angliai

Sárosi tiltakozott a WM-rendszer ellen

Ma már talán nem is gondoljuk, micsoda ellenérzéseket váltott ki a legjobb magyar játékosokban az angol rendszer, vagyis a WM-rendszer. Az általában három doktorral (Kalocsay, Sárosi I, Szoyka) kiálló Ferencváros berkein belül a Gázgyár elleni Magyar Kupa-mérkőzés nemcsak a váratlan kudarccal maradt emlékezetes, hanem a szünetbeli affért is sokáig emlegették még.

Miután Pataki (akkor éppen: Pataky) Mihály, az egykori híres középcsatár, az egyesület akkori futballvezére – ahogyan a Képes Sport megjegyezte, hosszú szünet után – megjelent a félidőben a klub öltözőjében, dr. Sárosi György, a csapatkapitány közölte vele, hogy „a csapat zöme nem akarja, de nem is tudja az együttesre rákényszerített angol-, illetve WM-rendszert játszani”.

Sárosi akkor sem jött ki a sodrából, hanem a maga intelligens módján beszélt, ám az egyébként hasonlóan kulturált Patakinál elszakadt a cérna. Csípős választ adott Sárosinak, aki válaszul kijelentette, hogy lemond a csapatkapitányi tisztségéről, s a jövőben csak „mint egyszerű játékos” kíván szerepelni. A következő bajnoki mérkőzésen, a BSZKRT SE ellen már Lázár Gyula vezetésével vonult ki a Fradi, ő lett az új „cséka”. Egy időre, mert aztán a kedélyek lenyugodtak, Sárosi pedig újra elvállalta a kapitányságot.

A három doktor (Sárosi, Szoyka, Kalocsay) érkezése

tanulmányútját is – a *Nemzeti Sport*-ban rendszeresen állást foglalt az „angol rendszer” mellett, sőt a télen, az olaszok elleni találkozó után sorozatot írt róla. A szerkesztőség bevezetőjében ez olvasható: „Válogatott csapatunk, a magyar labdarúgás csillogó kirakata ma már korszerű háromhátvédés rendszerben játszik. Tizenöt évvel az új lesszabály bevezetése után térünk át véglegesen erre a rendszerre, – de jobb későn, mint soha. Hosszú volt az út a Phöbus kezdeti próbálgatásaitól a genovai pompás eredményig, most azonban már túl vagyunk a kezdeti zökkenőkön. Az NB-ben ma már ritkaságszámba megy az a csapat, amely a múlthoz ragaszkodik a játérendszer tekintetében.” (*Nemzeti Sport* 1940. december 16.)

A *Képes Sport* ugyanakkor nem alkotott hasonlóan pozitív véleményt az angol rendszerről. Keményebben fogalmazva, azt állíthatjuk: nem ismerte fel, hogy az akkor egyébként már évek óta halott Herbert Chapman az 1925-ös új lesszabályra reagáló „találmánya” az egész futballvilágot forradalmasítja. A képes sportlap kiemelten kezelte azokat az eseteket, amelyek alátámasztották vélt igazát, nem mulasztotta el megemlíteni, ha egy angol rendszerben játszó csapat kikapott. Ha pedig egy régi szisztémában, a „dunai stílusban” vitézkedő alakulat nyert, valósággal tort ült.

Az őszi szezon vitathatatlanul a bajnok Ferencvárosnak sikerült a legjobban – annak a gárdának, amely a legnehezebben adta be a derekát a WM-rendszerrel kapcsolatban. A zöld-fehérek első számú ékessége, Sárosi György doktor nagyon ódzkodott tőle, ennek hangoztatására a *Képes Sport*-ban mindig talált fórumot. A KS 1941-re a címlapján a két világlklasszis, Sárosi dok-

Szeretet és megbecsülés...

A keddenként megjelenő sportújság Sport- és fajvédelem címmel cikket közöl Erdődy Imre tollából (Képes Sport 1941. január 21.), majd oldalsó címlapfotóval emléket állít a tragikus és tisztázatlan körülmények között elhunyt gróf Teleki Pál főcserkésznek és miniszterelnöknek (Képes Sport 1941. április 8.), és ugyanebben a számban a régi idők nagy futballistáiról is megemlékezik: „Szeretettel szedtük össze ezt a három csapatra való 33 nevet. Gondoljunk rájuk megbecsüléssel, hiszen két X-szel ezelőtt sok örömet szereztek nekünk.” Fogalmunk sem lehet arról, miként értelmezte a szerző, Képes József és a szerkesztőség a szeretet és a megbecsülés fogalmát. Az viszont ténykérdés, hogy a felsorolt labdarúgók közül **Csámi (Konrád II Kálmán)**, Csibi (Braun József), Csili (Weisz Árpád), Gladiátor (Mandl Gyula), Muci (Rotheinstein-Rázsó Mór Izidor), Pubi (Nádlér Henrik), Nyuszi (Nyúl I Ferenc), Vili (Kertész II Vilmos) zsidó származású (Ujvári Péter szerkesztésében: Magyar Zsidó Lexikon), míg az Eisiként említett Eisenhoffer József izraelita vallású volt.

Az idézett lapszám megjelenése után nyolc nappal „Közveteszik a 2870/1941. számú kormányrendeletet. (Honvédelmi kisegítő szolgálatra, munkaszolgálatra kötelezte a zsidó férfiakat.)” (Magyarország történeti kronológiája III.)

Az említettek közül bizonyítottan ez a rendelet (és a többi hasonló szellemű) okozta Braun József, Weisz Árpád, Nádlér Henrik halálát, míg Rotheinstein-Rázsó Mór Izidor és Nyúl I Ferenc sorsa ismeretlen. Eisenhoffer Józsefet, aki felvette zsidó felesége vallását, Budapest ostromának utolsó napján, 1945. február 13-án ragadta el a halál.

tor és Bimbo Binder Üllői úti kézfogását közölve kívánt boldog új évet olvasóinak, vitriolos képaláírással: „Az angol játérendszer ellensége: Binder és Sárosi dr., a két kapitány”. A Dimény Lajos által irányított csapat egyébként veretlenül játszotta végig az őszi bajnoki idényt, mindössze két döntetlen rontotta a mérlegét. Az eredményeikkel igazolva látták a játékosok ragaszkodásukat a megszokott felállási rendhez. A Ferencváros a bajnokság első felében öt pontos előnybe került a második helyezett Újpesttel, és nyolccal a harmadik helyen álló Szegeddel szemben, így megállapíthatjuk: a korábbi évekkel ellentétben már ősszel eldőlt a bajnoki cím sorsa.

Annál nagyobb volt a harc a további pozíciókért, a harmadik Szeged és a tizedik BSZKRT között pontosan akkora volt a különbség, mint a Ferencváros és az Újpest között. Kellemes meglepetést keltett a csongrádi együttes, aztán a Szolnoki MÁV, s főleg az újonc WMFC, valamint a Hungária visszalépése miatt az élvonalbeli szereplést ajándékba kapó diósgyőri gyári csapat, a DiMÁVAG menetelése, kellemetlent ellenben a Gamma, a Kispest és a Törekvés vergődése.

A Kispest – ahogyan korábban a Nemzeti vagy a Taxisok – súlyos anyagi problémákkal küzdött, s ez lépésekre inspirálta a vezérkart is. Egy nem kifejezetten a demokráciájáról ismert korszakban a demokrácia útjára lépett, 11 tagú sportbizottság vette át az egyesület vezetését, amelyben helyet kapott a korábbi játékosok közül Senkey II Gyula igazgató, valamint Ságuly János, Dudás Gyula és Kónya Ferenc is. Noha a pálya sűrű beosztása miatt gondot okozott, az egyesület megoldotta, hogy az addigi kettő helyett háromszor tréningezzen a keret hetente. Tavasszal feljavult a piros-feketék játéka, s az őszi tizenkettedik helyről kettőt előrelépve benn maradtak az élvonalban.

Az 1941-es év különben már viszontagságokkal volt teli a klubok számára. Részben a megnövekedett költségek, részben a közlekedési nehézségek, részben és természetesen a katonai szolgálatok miatt. (Ez utóbbi azonban akkor még egyáltalán nem érintett sok játékost, különösen nem a hadiüzemeknek nyilvánított gyárak által támogatott csapatok futballistáit.) Ellenben a tavaszi folytatás veszélybe került amiatt, hogy (egy időre) eltörölték az egyesületeknek járó vasúti kedvezményeket. A számítások szerint a 14 csapatot tekintve 100 000 pengő költségtöbblettel fenyegetett a kedvezmény hiánya. Az állam a rajt előtt megkönyörült a csapatokon, s visszaállította a kedvezmény rendszerét. Nem tudta viszont javítani a vasúti helyzetet. Nem lehetett kivédeni a pályazárásokat, a kerülőútra tereléseket, a várakozásokat. Tokodot például, pedig légvonalban ötven kilométernyire fekszik Budapesttől, már képtelenség volt egy nap alatt megjárni. (Emiatt – írja *Szeidl István* *A tokodi labdarúgás nagy napjai* című könyvében – Nagy István, az üvegyári csapat ősszel kilenc gólt szerzett remek középcsatára már nem is tudott edzésre, illetve meccsre járni Budapestről. Elvesztése a kiesést szülte Tokodon.)

Noha a Fradi a tavaszi idény felvezetését jelentő Erdély Kupa döntőjében kikapott a WMFC-től 1:0-ra, ebből legfeljebb két tényt lehetett leszűrni. Az egyik az volt, hogy az őszi bajnoki idényt veretlenül végigjátszó a zöld-fehérek elvesztették a „főpróbát”, illetve hogy a

Binder és Sárosi dr. (jobbra)

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

csepeli gyár gárdájának első fél éves jó szereplése egyáltalán nem a véletlen műve volt. (Ha már a csepelielnél tartunk, itt jegyezzük meg, hogy 1941. június 14-én, szombat este az Elektromos és a WMFC vívta az első magyarországi villanyfényes bajnokit a Latorca utcában. A WMFC 5:1-re nyert.)

A Ferencváros a tavaszi bajnokokon aztán két vereséget is elszenvedett (előbb Diósgyőrben, majd másodszor már bajnokként kapott ki), azonban elsőségét a legcsekélyebb veszély sem fenyegette. Ugyan három ponttal kevesebbet szerzett (24 és 21), mint ősszel, de így is tizenegy ponttal megelőzte a második helyen záró Újpestet. Tavasszal a Fradi után a remek formába lendült és a teljesítményét kupagyőzelemmel megkoronázó

A Ferencváros csapata

Szolnoki MÁV gyűjtötte a második legtöbb pontot (17), eggyel többet, mint a Szegedi AK és a Weiss Manfréd FC. A legnagyobb különbség az első és a második félév teljesítménye között furcsa módon a végül kiesett Törekvés (+6 tavasszal), valamint a Gamma (+5) és a Kispest (+4), illetve a Tokod (-7), a DiMÁVAG (-5) és az Újpest (-4) teljesítménye között volt.

Érdemes kiemelni mindkét lista éllovasát. A Törekvés ősszel nagyon gyengén szerepelt, mindössze öt pontot gyűjtött. Tavaszra a vezetőség megerősítette a csatársort, a korábbi hungáriás Kardos István, illetve druszája, a hajrára szerződött Dobay István megszerzésével. Utóbbi, mivel keveset játszott a magyar bajnokságban, csak kevéssé ismert, pedig a régió egyik legkiválóbb gólszerzőjeként ünnepelték a harmincas-negyvenes évek fordulóján. A harminckettedik évében járt már, amikor Kolozsvárról a Törekvéshez szerződött. A háta mögött volt két világbajnoki szereplés, négy-négy román bajnoki és gólkirályi cím. A Zörgő, Kiss II, Palatinus, Dobay, Déri ötös fogat messze nem az utolsó előtti volt a Nemzeti Bajnokság mezőnyében, csak a bennmaradás szempontjából későn állt össze.

A tokodi üvegyár gárdájának ez volt az egyetlen idénye az élvonalban. Pedig sokáig úgy festett, lesz abból több is. A 16. fordulóban a Szeged ellen aratott idegenbeli győzelem után a hatodik (!) helyen állt még a csapat, de a további tíz mérkőzésén mindössze egy pontot szerzett, azt is a „nagytestvértől”, az Újpesttől. Kiesett. Tavaszra meggyengült a keret, noha a vezetőség, kihasználva, hogy a gyár az Aschner család tulajdonában volt, s így a TűSC kimondva, kimondatlanul a lila-fehérek fiókcsapatának számított, szeretett volna Kocsis Gézákn kívül további újpésti játékosokat leigazolni. Az MLSZ azonban ehhez nem járult hozzá.

Remek évet zárt a Szolnoki MÁV, amelyben a már az előző idényben az A-válogatottba is bekerült Szántó Józsefen és Kolláth Ferencen kívül is olyan remek futballisták szerepeltek, mint Szűcs Sándor, Kispéter Mihály és Laborcz Lajos. A vasutasok a negyedik helyen végeztek, s megnyerték a Magyar Kupát. Még előrébb végzett, habár éppen a Szolnoktól meglepő különbségű bajnoki és kupavereséget is szenvedett a Szeged FC-ből Szegedi AK-vá lett alakulat. Viszont legyőzte a hajrában a Fradit, elérte – történetében először és egyben utoljára – a képzeletbeli dobogót.

Erdély visszatérése

Kényszerhelyzetbe került az MLSZ, gyorsan kellett cselekednie a korábban a román bajnokságban szerepelt együttesek integrálásával.

Szeptemberben (1940. augusztus 30-án írták alá a második bécsi döntést) már nem lehetett az addig kialakított struktúrát felrúgni, a már folyó bajnokságokat „újrakezdeni”. Az OTT helyébe lépett Országos Sportközpont (OSK) szeptember 11-én keltezett körlevélben tudatta: „A visszatérő országrészek sportjának bekapcsolása központilag nem oldható meg. A legcélravezetőbbnek az a megoldás látszik, ha ezt a fontos feladatot minden egyes szövetség a saját hatáskörében, sportbeli sajátosságainak szem előtt tartásával oldja meg. Kíváncsok az is, hogy a visszatérő egyesületek sportvonatkozású ügyes-bajos dolgaikkal közvetlenül a sportáganként illetékes országos szövetséghez forduljanak.”

A futballban kialakult helyzetet a hónap közepén, az úgynevezett kolozsvári értekezleten igyekeztek megoldani. A Vallas- és Közoktatási Minisztérium, az OSK és az MLSZ illetékeseinek részvételével megtartott egyeztetésen a következő fontosabb döntések születtek: a második bécsi döntéssel visszatért területekről az 1941–1942-es idényben két csapat szerepel az NB I-ben, ezek kilétét az ideiglenesen életre hívott erdélyi és székelyföldi bajnokság első két-két helyezettje dönti el egymás között 1941 tavaszán körmérkőzéses rájátszással. Az 1941–1942-es idényben három NB II-es csoportot alakítanak, ezek közül az egyik az 1940–1941-es erdélyi bajnokság nem feljutó egyesületeiből és egyéb kelet-magyarországi klubokból áll majd. Nagyváradon, Kolozsváron és Marosvásárhelyen alszövetséget és alosztályt hoznak létre. Szeptember 29-én és október 6-án budapesti és vidéki együttesek játszanak Erdélyben (a házigazdáknak csak a kész kiadásait kell állni), megrendezik az Erdély Napot, amely során „minden jelentkező városba és faluba el látogatnak az anyaország csapatai”. Az egyesületeknek egy évig sem tagsági, sem más díjat nem kell fizetniük. A különböző szervezési költségeket az MLSZ állja, utazási segély is igénybe vehető.

A Kassai AC kiesése után az 1940–1941-es idényben nem szere-

A Tolnai Világlapja címlapja Észak-Erdély visszatértét köszönti

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

pelt visszacsatolt országrészekbe való egyesület az élvonalban, viszont a kényszerből ötcsoportosra bővített NB II-ben (ekkor hívták először a második vonalat így) annál több. A második bécsi döntéssel ismét Magyarországhoz tartozó csapatok közül a legerősebbeket a Kolozsvári csoportba sorolták be, itt szerepelt a Nagyvárad AC, a Nagybányai SE, a Kolozsvári AC, a Kolozsvári Bástya SE, valamint a Szatmárnémeti (később Szatmári) SE és a gyengécske Nagyvárad Törekvés. Két külön csoportban (Észak és Dél) szerepeltek a székelyföldi csapatok, míg a kárpátaljai és a felvidéki klubok a Tisza csoportban szorgoskodtak. A 44 második vonalbeli együttesből 19 tartozott a visszacsatolt területekre. (Ami a teljes bajnoki rendszert illeti, közel száz együttes versenyeztetését kellett megoldani.)

Csak viszonylag későn, október 20-án indult a bajnokság az utólag létrehozott, második vonalbeli csoportokban. Nem jelentett azonban ez gondot, hiszen kevés csapat versengett, könnyedén le lehetett játszani két kört. A Kolozsvári csoportban a Nagyvárad AC minden mérkőzését megnyerte. Ám a KAC-ot megelőzte a Nagybányai SE, s ez nagyon nem tetszett az MLSZ vezetőinek, illetve a hivatalos sportpolitika alakítóinak, beleértve dr. Gidófalvy Pált.

Gidófalvy doktor (május 8-ig miniszteri biztos, utána az MLSZ elnöke) a vidéki labdarúgás elkötelezett hívének, s az új politikai helyzetben az erdélyi alakulatok lelkes támogatójának számított. Az 1940. október 14-i, a kolozsvári Erdély–Ferencváros mérkőzés előtt elmondott ünnepi beszédében megindultan hangoztatta: „Az MLSZ és százezer magyar labdarúgó hódolatát, tiszteletét hozom ide, a nagy magyar Alföld, a Dunántúl, a visszatért Felvidék és Kárpátalja labdarúgóinak soha szét nem szakítható találkozását. Itt fogadjuk ezen a helyen, hogy a magyar labdarúgás százezres tábora minden magyar értéket segít, támogat. Mátyás király, nagy magyar király, köszönt téged és Erdélyt a csonka haza minden fiatal labdarúgója a magyar labdarúgás jelszavával: Szebb jövőt!”

A nagybányaiak néhány hónappal később már nem igazán érezték a magyar labdarúgás százezres táborának támogatását, miután kiderült, hogy hiába előzték meg nagy fölénnyel a Kolozsvári AC-t, mégis osztályozóra engedte a szövetség a KAC-ot is. A valóban kiemelkedő tudású, akkorra már a magyar válogatottban is bemutatkozott játékosokkal tündöklő NAC-ot automatikusan az első osztályba irányították. Az 1941. május 20-án megjelent *Nemzeti Sport* címlapján közölte a tabellát, amely elárulta, hogy a partiumi zöld-fehérek pontvesztés nélkül teljesítették a távot, tíz fellépésükön elért 58:6-os gólarányuk lenyűgöző volt. A székelyföldi labdarúgás dolgában megtartott konferencián dr. Gidófalvy Pál a küldöttek tudtára adta, hogy „a Nagyvárad AC nem fog játszani selejtezőt, hanem egyenesen felkerül az NB I-be.” A jól időzített bejelentés Nagyváradon hangzott el... Négy csapat (a Nagybányai SE, a KAC, valamint a székelyek északi csoportjában győztes Marosvásárhelyi SE és a déli csoportban első Sepsiszentgyörgyi Textiles) osztályozót játszott. A Kolozsvári AC alig leplezetten azért kapott még egy lehetőséget, mert az MLSZ politikai kérdésnek tekintete, hogy a két legnagyobb erdélyi város, Nagyvárad és Kolozsvár képviseltesse magát az első osztályban. A KAC javára legyen írva: a pótvizsgát nem hibázta el, a Marosvásárhely 3:1-re, a Nagybányát egy vitatható tizenegyesből lőtt góllal 2:1-re legyőzte, s ezzel – immár, az újabb területek, így 1941 áprilisában Szabadka és Újvidék visszatérése után, az automatikusan a legmagasabb osztályba beosztott Újvidéki AC és természetesen a NAC társaságában – bekerült a Nemzeti Bajnokság I. osztályának 1941–1942-es mezőnyébe. (*Dénes Tamás, Hegyi Iván, Lakat T. Károly: Az otthon zöld fűvén*)

Mohácshoz vezetett a rendszervita

Azt, hogy az 1940–1941-es labdarúgóidényben kivel játszhat a magyar válogatott, alapvetően befolyásolta a történelem. Háború sújtotta Európát, a szövetségi rendszerek, illetve az ellenséges viszonyok lehetővé tették vagy éppen kizárták, hogy egy ország csapata egy másik ellen pályára lépjen.

A Ginzery Dénes által vezetett együttes sorozatban négy döntetlent ért el, majd a kapitányt Fábián József, az addigi helyettes váltotta. Vele a csapat 1:1-re végzett Belgrádban, aztán Kölnben kapott egy hetest a németektől.

Semmi: semmi – így foglalta össze a *Képes Sport* a szeptember 29-i mérkőzés történéseit. Azt is írta: rímél ez a látottakra és az eredményre egyaránt. A jugoszlávokkal a „rendszervita” kellős közepén döntetlenezett a vitéz Ginzery Dénes által dirigált csapat.

A Duna Kupáért játszott meccsen (a jugoszláv és a román válogatott vett még részt a sorozatban) szinte mindenki győzelmet várt a magyar legénységtől, különösen azért, mert a gerincet alkotó ferencvárosi játékosok néhány nappal korábban kiválóan futballoztak Csepelen, a remek erőkből álló szigetiek ellen. Ugyanakkor, miután a nyolc (!) fradistával felálló gárda nem tudott gólt szerezni, másnap a sajtó már azt emlegette: a jugoszlávok ellen nagyon hiányzott a mellőzött újpesti Zsengellér Gyula és a csepeliek támadója, Tihanyi II. A Boldizsár – Pákozdi, Polgár, Pósa – Lázár, Sárosi III – Kincses, Sárosi dr., Finta, Kiszely, Gyetvai összetételű magyar együttes elsősorban a csatársor gyengesége miatt keltett csalódást. Talán csak a két fedezet, Sárosi III Béla és Lázár Gyula játszott jól, Fintát fáradtnak, Kiszelyt lassúnak, Kincsest önzőnek, Sárosi doktort támogatás nélkülinek ítélte a *Képes Sport*, amely szerint a P betűs háttvéd-sor elhibázott taktikát kapott.

A csapat egy héttel később a németekkel játszott (2:2). Ugyanabban az összeállításban, ami arra utal, hogy Ginzery elégedett volt a jugoszlávok ellen látottakkal. Alkalmasint egyedül az Üllői út húszezer hivatásos, vagy „csak” sportrajongó nézőjéből... Akkor ezt írta a *Képes Sport*: „Másodszor is megbuktunk az angol rendszerrel”. (Értsd: a WM-rendszerrel.) A gárda kétszer egyenlítőre ért el döntetlent a fiatal Fritz Waltert is a soraiban tudó német csapat ellen. Lehner találatát az utolsó tíz percre aztán sérülése miatt kiálló Kiszely egyenlített ki fejjel, majd Hahnemann gólja után Kincses állította be a végeredményt. Politikailag fontos mérkőzés volt, Horthy Miklós kormányzóval az élen a teljes magyar vezetői elit felvonult a díszpályában.

Boldizsár vetődve hárít a magyar–jugoszláv meccsen

December első napján a világbajnok olasz válogatottnal játszott 1:1-es döntetlent Genovában a magyar válogatott. A sajtó – értetően – hősieinek minősítette a csapat helytállását. A *Képes Sport* például megállapította, hogy a 90 perc egyike volt az utóbbi esztendő legváltozatosabb, legkeményebb mérkőzéseinek, s sportszerűen hozzátette, hogy az olaszok tartalékos összeállításban játszottak, ezért meg sem közelítette a Squadra Azzurra az igazi tudását. Jellemző, hogy Vittorio Pozzo, a kétszeres világbajnok edző (tréfásan) azt mondta Tóth-Potya Istvánnak, a magyar stáb egyik (korábban Olaszországban is sikerrel működött) edzőjének, hogy csak arra kéri a magyarokat, ne lőjenek túl sok gólt, ne szégyenítsék meg az olaszokat. A *Nemzeti Sport* megjegyezte, hogy az olaszok a találkozó előtt tiltakoztak a tavasszal ellenük még román színeket képviselő Sárvári-Spielmann és Bodola szerepeltetése ellen. De azt még inkább ki-

Csikós öklözve ment az olasz–magyaron

emelte, hogy „a mérkőzés után a közönség sorfalat állt és kilométer hosszúságban evvivázta (éljenezte – *a szerzők*) a sporttelepről távozó magyar csapatot.” A napilap jövődölése azonban csak több mint egy évtized múlva teljesült be: „Útban az olaszok elleni győzelem felé.”

Ginzery Dénes – a miniszteri biztos, illetve az MLSZ határozott utasítására – az „angol rendszerben” játszatta a magyar együttest, ami gyakorlatilag azt jelentette, hogy Polgár Gyula, a Ferencváros sokoldalú játékosa úgynevezett kullancsként őrizte Silvio Piolát, az olaszok világklasszisát. A Csikós – Pákozdi, Polgár, Bíró – Lázár, Sárosi III – Kincses, Sárosi dr., Sárvári-Spielmann, Bodola, Gyetvai összeállítású tizenegy két újoncot is avatott, a két erdélyi belsőcsatár először játszott a magyar nemzeti tizenegyben. Bodola Gyula, aki a román válogatott történetének legjobb góllövője volt, a meggypiros mezben is góllal debütált. A korabeli sajtó különösen a kapus, Csikós Gyula, valamint a jobbszélső, Kincses Mihály teljesítményét ünnepelte. A mérkőzést Magyarországon közvetítette a rádió, Pluhár István tolmácsolta a genovai stadionban történeteket. Ahogyan a *Képes Sport* írta: „... Magyarországon vasárnap délután 3 órakor kiürültek az utcák és megteltek a kávéházak és vendéglők, szállodai hallok és cukrászdák, általában azok a helyek, ahol már szombaton óriási betűkkel hirdették a táblák, hogy »Itt hallgathatja az olasz–magyart!«”

Egy héttel később Zágrábban a nagyon erős horvátokkal, pontosabban a Horvát Bánság legénységével mérkőzött a magyar csapat. A *Képes Sport*, amely az angol módi harcos ellenzője volt, nem felejtette el megjegyezni az 1:1-es döntetlen után, hogy bár a két játékosal megerősített (s még mindig Bukovi Márton által felkészített) Gradjanski ellen az eredmény nem rossz, szembetűnő, hogy milyen improduktív volt a játék – magyarul milyen ke-

vés gólt tud szerezni a válogatott. (A négy őszi mérkőzésen négyet.) A *Nemzeti Sport* elégedettebb volt: „Rettenetes talajon óriási küzdelem. Nagyobb, mint Genovában, emberfeletti munka.” A horvátok ellen a Csikós – Pákozdi, Polgár, Bíró – Sárosi III, Lázár – Kincses, Sárosi dr., Sárvári-Spielmann, Bodola, Gyetvai összeállításban játszott a csapat, ez megegyezett az olaszok ellenivel. A mieink gólját a nagyváradi Sárvári-Spielmann szerezte, akinek ez volt az első találata magyar színekben. Egyenlítést ért, ugyanis a horvátok negyedórával korábban, Franjo Wölfl révén vezetést szereztek. A sportnapilap szerint Bíró, Polgár, Sárosi III és Bodola nyújtotta a legjobb teljesítményt a magyarok közül.

Március 23-án a *Képes Sport* szerint „Szomorú döntetlen” született Belgrádban. Alkalmat érdekes történelmi korjellemzés a tudósítás bevezetője: „Mialatt öreg kontinensünkön itt is, ott is fegyver dörög, ágyúk szólnak és bombák hullanak az égből alá – mi, magyarok még csak a vértelen harcnál tartunk. Hozzánk hasonlóan Jugoszláviát is megkímélte eddig az Apokalipszis szele, így hát a két nemzet válogatott legényeinek bőrlabdás összecsapására sor kerülhetett.” Tizenegy nappal később Teleki Pál öngyilkos lett, majd április 6-án Németország, április 11-én pedig Magyarország is hadba lépett Jugoszlávia ellen. De a jelek szerint akkor még tényleg nem fújt az árvíz sújtotta Belgrádban a háború szele. Az ottani sajtó kifejezetten ünnepelte a magyar együttest, amelyet a *Vremje* az elért eredmények alapján Európa futballbajnokának nevezett. Hadzsi Koszta, a Jugoszláv Labdarúgó-szövetség főtíkára kijelentette: „A magyar csapat belgrádi vendégszereplése mindenkor ünnep labdarúgósporunk számára.”

A mérkőzés előtt kapus helyett kapus lett a szövetségi kapitány: vitéz Ginzery Dénest, aki egyebek mellett a BTC-ben és a MAFC-ban is védett, Fábíán József, a BEAC korábbi „hálóőre”

A végzet válogatottja

Déli szomszédunkkal 1941. március 23-án 1:1-et játszottunk Belgrádban. Két hét múlva, április 6-án a Wehrmacht megtámadta őket. Válaszlépésben a délszláv légierő bombázta Pécsét, Szegedet és más magyar városokat. Azon a háborús vasárnapon fennállása egyik legsúlyosabb vereségét szenvedte el a meggypiros együttes, 7:0-ra veszített Kölnben a „bombaformában játszó” Németország ellen. Április 11-én a Honvédség alakulatai átlépték a jugoszláv határt. A lengyelek is velünk mérköztek (Varsó, 1939. augusztus 27.) békeidőben utoljára, öt nap múlva lerohanták őket a németek. Még megdöbbenőbb ez a „véletlenszerű” sorozat, ha hozzávesszük, hogy 1937.

október 10-én Ausztria is ellenünk vívta az Anschluss előtti utolsó hazai meccsét Bécsben. Mindezeket figyelembe véve nemzeti csapatunk kiérdemli az utókortól a „végzet válogatottja” titulust.

1926
1927
1928
1929
váltotta. A csapat a Budapest-Belgrád-Isztambul útvonalon közlekedő vonattal utazott – elég rosszul. A több mint 30 fős küldöttségnek (az ifjúsági válogatott is túrázott) csak hat hálóko-csihely jutott, a többiek végigülték a nyolcórás utat. A magyar csapat tartalékos volt, ugyanis kimaradt a szakvizsgájára készülve fáradt, azokban a napokban inkább a tanulással foglalkozó Sárosi György. A Ferencváros csillagáról az öccse, Béla újságolta: „Nagy az öröm nálunk. A Gyuri írásbelije kitűnően sikerült. A következő bajnoki mérkőzésen már dr. Sárosi György ügyvéd úr mögött fogok játszani.”

1930
1931
Húszezer néző előtt jól indult a meccs, Gyetvai már a 8. percben vezetést szerzett, de Valjarevics a 43. percben kiegyenlített, s ez maradt a végeredmény is. A magyar válogatott összeállítás a következő volt: Csikós – Polgár, Szűcs, Bíró – Lázár, Sárosi III – Kincses, Berecz, Zsengellér, Bodola, Gyetvai. Két újonc játszott, Szűcs Sándor, a Szolnok később Újpestre került védője, és a diósgyőri Berecz István, akinek ez maradt az egyetlen válogatottsága.

1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
Aztán jött a feketeleves. Kölnben 7:0-ra kapott ki a magyar válogatott, története addigi legsúlyosabb vereségét szenvedte el. (Hétgólosnál súlyosabb vereség azóta sem érte.) A sajtó már akkor a magyar labdarúgás Mohácsának nevezte a találkozó helyszínét. A németeknek, akiknek a soraiban az osztrák futball csillagai is játszottak, például Helmut Schön és Fritz Walter mellett, erős csapattal rendelkeztek, de nem ennyire erőssel. A magyar válogatott vesztét a „rendszerkritika” okozta: Fábián József is az „angol mód” szerint, kullancsokkal, azaz igazi középhátvéddel játszatta a válogatottat, ám az teljesen összeomlott. A Csikós – Korányi, Polgár, Kispéter – Lázár, Sárosi III – Kincses, Zsengellér, Füzi II, Bodola, Gyetvai tizenegyenek semmi sem sikerült. Két újonc debütált, a későbbi ferencvárosi legenda, Kispéter Mihály, illetve a BLASZ-bajnokságban, a tulajdonképpen negyedik vonalban szereplő Gázgyár együtteséből beválogatott, a Ferencváros elleni Magyar Kupa-sikerben klubjában főszerepet vállaló Füzi II Gábor. A *Képes Sport* 1941 tavaszán még szellemeskedett, április elseji számában azt javasolta a Bolondok napjára tekintettel, hogy „... a mai napon minden csapat térjen át az angol rendszerre”. Ám a következő számában *A kölni futballkatasztrófa* című írása már azt harsogta, hogy „elég volt az angol rendszerből”.

A német-magyar plakátja

1940
1941
1942
1943
1944
Pedig az volt a jövő útja. A mérkőzés után Fábián József lemondott, majd kemény hangú levélben formált véleményt a játékosok kölni fegyelmezetlenségéről, felelőtlenségéről, destruálásáról, lélek nélküli játékaról. A szövetségben először az akkor még miniszteri biztos Gidófalvy dr. – hamarosan az MLSZ társelnöke az ismét a válogatott élére került Ginzerivel – először csak problémafeltáró beszélgetést folytatott a játékosokkal, ám az MLSZ később fegyelmi vizsgálatot kezdeményezett többük ellen. A mérkőzésen nem szerepelt Kiszely, aki az utazás előtti napokban részegen egy vendéglőben verekezésbe keveredett, s akit abban a botrányban egy késsel oldalba szúrtak, hathónapos eltiltást és 200 pengős büntetést kapott. Sárosi III Béla szigorú dorgálásban, Polgár Gyula, Lázár Gyula és a csapatot elkísérő Dimény Lajos edző dorgálásban részesült, Korányi Lajost ellenben felmentették. (*Nemzeti Sport* 1941. június 19.)

230.	1940. szept. 29.	Bp., Üllői út	JUGOSZL.	0:0	
231.	1940. okt. 06.	Bp., Üllői út	NÉMETO.	2:2 (1:1)	Kiszely, Kincses
232.	1940. dec. 01.	Genova	OLASZO.	1:1 (0:1)	Bodola
233.	1940. dec. 08.	Zágráb	HORVÁTO.	1:1 (1:1)	Sárvári-Spielmann
234.	1941. márc. 23.	Belgrád	JUGOSZL.	1:1 (1:1)	Gyetvai
235.	1941. ápr. 06.	Köln	NÉMETO.	0:7 (0:3)	

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

6 mérkőzésen: Gyetvai László (Ferencváros), Kincses Mihály (Kispest), Lázár Gyula (Ferencváros), Polgár Gyula (Ferencváros), Sárosi III Béla (Ferencváros)

4 mérkőzésen: Bodola Gyula (NAC), Csikós Gyula (Ferencváros), Pákozdi László (Elektromos), Sárosi György dr. (Ferencváros)

3 mérkőzésen: Bíró Gyula (BSZKRT)

2 mérkőzésen: Boldizsár Géza (Kispest), Finta Károly (Ferencváros), Kiszely István (Ferencváros), Pósa Béla (Ferencváros) Sárvári-Spielmann Ferenc (NAC), Zsengellér Gyula (Újpest)

1 mérkőzésen: Berecz István (DiMÁVAG), Füzi II Gábor (Gázgyár), Kispéter Mihály (Szolnoki MÁV), Korányi Lajos (WMFC), Szűcs Sándor (Szolnoki MÁV)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

Sárosi dr. „csak” három gólt lőtt

A háborús viszonyok miatti szerény nemzetközi programból kiemelkedett a decemberi – soha be nem fejezett – Bajnokok Tornája. A négyes tornán a magyar labdarúgást a Ferencváros, a németet (vagy inkább a bécsit...) a Rapid, a horvátot pedig a Jugoszláv Királyság utolsó bajnoka, a zágrábi Gradjanski képviselte.

A december 15-i nyitányon a Fradi szenzációs játékkal, Kalocsay Géza mesterhármásával (a további gólszerzők: Kiss, Finta, Gyetvai) 6:0-ra kiütötte a Gradjanskit. A *Képes Sport* alapos visszavágásról írt, mert a nagy havazásban is hétezer néző előtt lejátszott találkozót előtte egy héttel a magyar válogatott „csak” 1:1-et ért el a Horvát Bánság kilenc Gradjanski-játékosával szemben. A *Nemzeti Sport* egyetértett és lelkesedett: „Káprázatos játék – kiadós visszavágás. Az év legjobb mérkőzése. Az idény legjobb játékával a Fradi lehengerelte a Gradjanskit”.

Sajnos, a folytatás nem alakult hasonlóan remekül. A december 22-i visszavágót a horvátok megnyerték 3:1-re. Karácsony második napján a Fe-

A rendkívül erős Gradjanski Zagreb tizenegye

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

rencváros 6:1-re kikapott a német bajnoki címre törő, remek erőkből álló, a Fitz, Kaburek, Binder, Holecz, Pesser ötössel támadó bécsi Rapidtól. December 29-én javított a Ferencváros, Sárosi doktor mesterhármásával 4:3-ra nyert. Érdekes olvasni a másnapi *Nemzeti Sport* ítéletét: „Igazán jól csak Gyetvai játszott, kielégített még Kiszely és Kalocsay dr., a védelemben pedig Tátrai.” Mi lett volna, ha „Doktor Gyurka” még jól is játszik? Ellentétben a Gradjanski elleni Üllői úti mérkőzéssel, amelyet mínusz nyolc fokban vívtak, a 8000 néző ezúttal szinte tavaszias napsütésnek, plusz 8 foknak örvendhetett. A Fradi négy ponttal, ötvenszázalékos mérleggel zárta a tornát, amelyet sohasem fejeztek be. A zágrábi és a bécsi együttes találkozóit először 1941 tavaszára halasztották, ám akkor sem játszották le őket.

A többi csapat alig-alig játszott nemzetközi mérkőzést, a kivételes helyzettől a Szeged pedig eltekintett volna, miután az esztendő első napjaiban 7:0-s vereséggel tért haza Újvidékről, a Vojvodina elleni találkozóról.

A MAGYAR LÉGIÓ

VB-ezüstérmesünk nyert argentin bajnoki címet

A messzi Argentínában a Boca Juniors nyerte meg az 1940-es bajnokságot. A genovaiaknak becézett alakulatban egy szőke magyar is játszott: Sas Ferenc. A világbajnoki ezüstérmes jobbszélső nehezen tudta magát elfogadtatni új csapatában, a Chiléből Argentínába átrándult, s ott a River Plate fiatal játékosaival foglalkozó Platko Ferenc azt írta haza a honfitársáról, hogy nagyszerű formában van, gólpasszok sorozatát adja, nem érthető, miért nem játszott előtte fél éven keresztül. Valóban: májustól december elejéig még barátságos mérkőzésekre sem állították be, aztán az 1940-es esztendő utolsó heteiben végre játszhatott. Négy találkozó jutott így neki a bajnokságból, de ezzel is bajnok lett. Az arany-sárga-kékek óriási, nyolcpontos előnnyel végeztek az élen. Érdekes, hogy azért nem minden külföldivel voltak ilyen elutasítóak az argentinok, a góllövőlista első négy helyén három légiós, a társgólkirályok, a paraguayi Delfín Benítez Cáceres (Racing), a baszk Isidro Lángara (San Lorenzo), valamint az ugyancsak paraguayi Arsenio Erico (Independiente) végeztek.

Az európai klubokban szereplő légiósok közül a Hungária és az Attila egykori csatára, Szegő (Szukits) Ferenc érte el a legnagyobb sikert, aki a Francia Kupa győztese lett. A három zóna (a szabad, a megszállt és a tiltott) csapatai külön sorozatban játszottak, majd a megszállt zónát megnyerő Girondins ASP Bordeaux játszott először a szabad zónát megnyerő FC Toulouse-szal, az országos döntőért. A tiltott zóna legjobbjá, a Lille városába való Fives egyenesen a döntőbe jutott. A két csapat a Párizshoz tartozó Saint-Ouenban, a Red Star pályáján vívta a finálét, a Bordeaux 2:0-ra nyert. Szegő pályára lépett a döntőben.

A három külön zónában külön-külön bajnokságot játszottak. A tiltott zónában (Zone Interdite) nem maradt fenn hivatalos végeredmény, de a Racing Lens a saját történeti könyvében emlegeti a zóna megnyerését. A megszállt zónában (Zone Occupée) a Red Star győzött, soraiban Simonyi Andrással és az egykoron a Szegedben az élvonalban szerepelt Vastag Gyulával. (Akadt egy később világhírűvé vált csapattársuk, a majdani Mágus, Helenio Herrera.) A szabad zónában (Zone Libre) az Olympique Marseille végzett az élen. Kohut Vilmos ugyan haza-

tért, de Eisenhoffer József, a visszatért Weiskopf-Virág Ödön, valamint az ötéves párizsi tartózkodás, a Red Starnál töltött fél év-tized után az OM-hez igazolt Aknai (Acht) János a csapatot erősítette. Nem mindenki volt szerencsés: Odry Ferenc (a St. Etienne korábbi játékosa) német hadifogságba esett – francia állampolgárként. (*Nemzeti Sport* 1940. november 29.)

Portugáliában továbbra is magyar volt a bajnokcsapat edzője: Szabó József nyert a Sportinggal. A második helyezett Portót Siska Mihály és segítője Gencsy Dezső irányította, nagy sikerrel őrizte csapatuk hálóját a felvidéki labdarúgó, Andrásik Béla. A negyedik Benfica élén Biri János állt, az ötödik helyezett Académica Coimbrát Hertzka Lipót trenírozta.

Spanyolországban Alberti Gyula képviselte a magyar légiót, a Celta Vigo kapuját védte.

Olaszországban, az A-ligában három csapatnál négy honfitársunk dolgozott vezetőedzőként. Kertész Géza kezdte az idényt a Laziónál, majd a hetedik forduló előtt Molnár Ferenc váltotta, de a huszadik kör előtt ő is távozott. A római „sasok” végül a 14. helyen végeztek a táblázaton, a Viola József által vezetett Livorno újoncként tizenharmadik lett. Az AS Roma Schaffer Alfréd-dal csak a tizenegyedik lett, visszaesett a csapat az előző évi hetedikhez képest. (Igaz, bejutott az Olasz Kupa döntőjébe.) Ám Spécivel türelmes volt a vezérkar, hagyta, hadd építse a csapatát. Meglett az eredménye, a „farkasok” a következő szezonban bajnokok lettek! A legnagyobb sikert egy másodedző érte el: a bajnoki címét megvédő Bologna FC-nél az osztrák dr. Hermann Felsner jobbkeze Lelovics Gyula volt.

A B-ligában a tizennyolc klub egyharmadánál dolgozott magyar edző: Krappan Ottó (Alessandria), Kutik András (Lucchese Libertas), Klein László (Padova), Ging József (Pisa), Vanicsek János (Reggiana) és Orth György (Savona). Közülük Orth teljesített a legjobban, a negyedik helyre vitte fel a ligúriai gárdát. A *Nemzeti Sport* július 9-i száma beszámolt arról, hogy a harmadik vonalban éppen egy csapatnyi honfitársunk ügyködött, Békey János, Bánás József (miközben a Milannál is tevékenykedett), Ecker Ferenc, Guzsik Ernő, Hajós Árpád, Hirzer Ferenc, Kertész Géza, Payer Imre, Peics Sándor, Winkler Róbert és Zilizy József.

A Horváth Bánság bajnokságában a Bukovi Márton együttese, a zágrábi Gradjanski második lett a spliti Hajduk mögött. Spitz Illés macedón alakulata, a Gradjanski Skopje a bolgár bajnokságban szerepelt, közepesen. Romániában a bukaresti Rapid ezüstérmes lett, az edzői munkát is magára vállaló, az előző szezonban még a házi gólkirályi címet is elnyerő Avar István ebben az idényben már csak hat meccsen játszott, de hét gólig jutott. Játékos társa volt a későbbi magyar válogatott, a nagy vándor, Sipos Vilmos, becenevén Vilika is.

Svédországban Vampetics (Wampetits) Pidi második lett a Degerfors IF együttesével. Újoncként! Nagy József ellenben kiesett az IK Bragéval. **Konrád Kálmán** a második vonalban újonc Örebróval ugyancsak kiesett.

Svájcban Winkler József, azaz Csibi négy év alatt a második bajnoki aranyát nyerte meg a Luganóval.

Andrásik Béla címlapfotója

Szolnok: két legyet egy csapásra

Két vidéki csapat nagy sikerét hozta az ismét kiírt Magyar Kupa 1940–1941-es idénye. Igaz, helyzetüket megkönnyítette a negyedik vonalban szereplő Gázgyár, amely a legjobb 32 között, hivatalos néven az első fordulóban (valójában harmadik, de az elnevezés angol mintájú, azt jelzi, hogy akkor kapcsolódtak be az élvonalbeli klubok) kiejtette a legjobb tizenegyével kiálló Ferencvárost (3:2). Sőt, a második vonalbeli Lampart is, amely ugyanabban a fordulóban, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján az Újpestet búcsúztatta (3:3). Az akkori szabályok szerint a vendégcsapatnak elég volt döntetlent is elérni, így mehetett tovább az UTE-pályán egyébként 1:3-ról egyenlítő Lampart. A Ferencváros játékosai fellázadtak az angol rendszer ellen, szinte alig foglalkoztak az aktuális ellenféllel. Az Újpest pedig lebecsülte a kiscsapatot. Meglepetésnek számított a következő fordulóban a Kispest továbbjutása is, noha nem NB I-es ellenfelet kapott, de a válogatott játékosokkal felálló Nagyvárad AC elleni idegenbeli 1:1 nagyon szép eredmény volt.

A legjobb nyolc között a Törekvés véget vetett a Ferencváros után a Pesterzsébeti Jutát is búcsúztató Gázgyár nagy menetelésének, a Kispest simán megverte az erősebbnek vélt Gammát, a Salgótarján túljutott az Elektromoson, míg a nagy formába lendült Szolnok, amely az előző körben 7:0-ra verte a bajnokságban a harmadik helyért (sikerrel) küzdő Szegedet, a vártnál nehezebben bár, de legyűrte a tokodiakat is. Mind a négy találkozót a pályaválasztó nyerte meg.

A döntő előtti utolsó akadálynál már nem számított a „vendégjog”, a Szolnoknak nem ért továbbjutást a pünkösdi vasárnapján elért kispesti döntetlen. A hazaiak Tóth Gyula révén kihagytak egy büntetőt. A második találkozón az esélyesebb szolnokiak már kiharcolták a továbbju-

A duplán kupagyőztes Szolnoki MÁV. Balról: Selmeczi, Fazekas, Csabai, Szűcs, Korom, Horváth, Kispéter, Kolláth, Szántó, Buza, Nagy F., Palla (gyúró)

tást, noha a több tartalékkal felálló Kispest nagyon jól tartotta magát. Ám a védelme nem bírt Kolláth Ferencsel. A másik találkozón a salgótarjániak nyertek 2:1-re a Törekvés ellen. A kőbányai vasutasok nagyon megorroltak Égner játékvezetőre, szerintük a második tarjáni gólnál, Jenőfi feje se után nem jutott át a labda a gólvonalon.

Az Üllői úton rendezett döntőben a Szolnoki MÁV nem hagyott esélyt a nógrádiaknak. Kolláth Ferenc, Szántó József és Nagy Ferenc egy-egy góljával nyert, s – a kiírás alapján – két legyet ütött egy csapásra: megszerezte a Magyar Kupát, valamint a sorozatban a legjobban szereplő amatőr csapatnak felajánlott Corinthian-díjat is. A szolnokiak edzője a korábbi Bocskai, majd Ferencváros-játékos, a külföldről hazatért Mór (Moór) János, a salgótarjániaké a hajdán az Attilában futballozó, Hollandiában edzőként bajnoki címet is nyerő Riff Emil volt.

Negyeddöntő: Salgótarjáni BTC–Elektromos 1:0, Kispest–Gamma FC 3:0, Törekvés–Gázgyár 3:0, Szolnok–Tokod 2:0

Elődöntő: Szolnoki MÁV–Kispest 2:2 (Kispesten), 3:2 (Szolnokon), Salgótarjáni BTC–Törekvés 2:1

Döntő

Szolnoki MÁV–Salgótarjáni BTC 3:0 (1:0)

1941. június 29., Üllői út, 7000 néző. Jv.: Nagy Lajos

Szolnoki MÁV: Horváth – Csabai, Szűcs, Kispéter – Selmeczi, Fazekas – Szántó, Kolláth, Nagy, Búza, Korom

Salgótarjáni BTC: Géczy – Budai, Tímár – Kiss, Takács IV, Mátrai – Borsányi, Csuberda, Jenőfi, Laczkó, Trenka

Gólszerző: Kolláth (23.), Szántó (82.), Nagy (87)

Vb-ezüstérmes a Délvidéken

A visszacsatolt Délvidék csapatai 1941 nyarán az úgynevezett Hazatérés bajnokságában szerepeltek, ennek eredménye alapján sorolta be őket a következő idényre az MLSZ a már meglévő bajnoki piramisba. „Pucs, a volt csehszlovák válogatott most az Apatini SE csapatában játszik, s az elmúlt vasárnap az ASE–Zombori SE Hazatérés Bajnokság mérkőzésén ő rúgta az apatiniak gólját” – írta a sportlap. (Nemzeti Sport 1941. július 8.)

Az akkor már 34 éves **Antonín Puč** a megelőző évtized nagyágyújának számított az európai futballban. Az elveszített 1934-es vb-döntőben gólt lőtt csatár 61 válogatott mérkőzésen 35 találatot szerzett csehszlovák színekben, hét bajnoki címet nyert a Slavia együttesével. A Čechie Smíchov (1913–1920), az SK Smíchov (1920–1925, 1940–1941), a Viktoria Žižkov (1938–1940) egykori játékosa csak néhány mérkőzést játszott az apatini klubban, aztán visszavonult. 1943-tól már edzőként dolgozott.

Névsorolvasás

BSZKRT SE:

Solymosi (Schlosser) Norbert 24 – Miklósi (Mikulics) István 14/2, Bíró (Bier) Sándor 24 – Kovács II 15, Balogh Miklós 17, Szódi Mihály 24 – Mészáros Miklós 24/9, Kovács I 19/4, Bene József 23/18, Forgács Gyula 21/5, Szabó III Géza 19/4. A többiek: Tuli Gyula 12, Gercsényi (Gráf) 10/5, Mosonyi 10, Szalay István 7, Tánczos Sándor 5/2, Tóth 5, Balogh II 4, Kornél 2, Vattay (k) 2, Biczó Zoltán 1, Horváth 1, Jakab János 1, Páli 1, Ruff 1

DIÓSGYŐRI MÁVAG:

Gáspár László 21/1 – Bohus (Bonyhai) Lajos 26, Felföldi Sándor 26/1 – Kalocsay Géza 23/1, Turán István 18, Barta Gyula 26 – Füzér János 26/17, Berecz István 24/16, Fazekas Zoltán 25/13, Barna Sándor 25/8, Magyar László 13. A többiek: Turbéli István 11/2, Soós György 8, Lukács (Lux) György 5 (k), Regőczy (Réhn) István 2, Bán (Banaskiewicz) Nándor 1, Íjász (Ihring) Gusztáv 1, Kertész József 1, Kézi András 1, Mészáros István 1, Murza (Marosi) Emil 1, Solt (Stolcz) Sándor II 1

ELEKTROMOS:

Boldizsár Géza 17 – Pákozdi (Pfandler) László 26, Onódi Andor 26 – Pázmándy Sándor 26/3, Marosi (Müller) Károly 19/2, Lengyel Zoltán 15/1 – Rozsáli Ödön 19/2, Törös (Tercs, Tritz) Imre 16/3, Szendrői (Szoják) Lajos 11/8, Buzássy Sándor 18/5, Pálkás Lajos 25. A többiek: Fekecs III Mihály 11, Zlonszki Miklós 11, G. Tóth Péter 10, Gajdos Sándor 6, Bakon József (k) 8, Kállai (Klauber) Lipót 5/1, Füzi II Gábor 4, Huszár 4, Lovas 3/1, Kapocsi Sándor 2, Martonos (Melicharik, Mátrai) Gábor 2, Juhász 1, Udvardi (k) 1

FERENCVÁROS:

Csikós Gyula 26 – Szoyka Kornél 26, Tátrai (Thour) Sándor 14 – Sárosi (Stefancsics) III Béla 25/4, Polgár (Pignitzky) Gyula 26, Lázár Gyula 26 – Kalocsay Géza 17/9, Kiss Gyula 18/3, Finta Károly 18/20, Sárosi (Stefancsics) I György dr. 22/29, Gyetvai László 26/14. A többiek: Kiszely István 14/17, Pósa (Posch) Béla 12/4, Jakab László 12/10, Hámori (Hoffmann) Frigyes László 2, Nagy II András 2

GAMMA FC:

Havas László 20 – Nádás (Neumann) Gábor 24, Szebeni Béla 19 – Magda Béla 17, Tóth Lajos 24/5, Borhy Károly 15 – Váradi (Weiser) Béla 17/3, Kovács I János 16/1, Turay II András 24/21, Toldi Géza 17/7, Kemény Tibor 23/2. A többiek: Sütő Károly 14/6, Hárnai (Hajdu, Hroncsok) Pál 11/2, Ádám Zoltán 10/3, Takács László 9/1, Háda József (k) 6, Cseh II László 5, Fodor Tibor 5, Szilvási József 5, Gyulai István 3, Király Sándor 1, Szebehelyi III Károly 1

KISPEST:

Vécsey (Weber) Adolf 19 – Monostori (Mikes, Mick) Károly 17, Vig (Wilhelm) IV József 21 – Hidasi Pál 26/11, Szabó II Géza 26/6, Zalai (Czumpft) László 11 – Kincses (Kirmbauer) Mihály 26/5, Olajkár II Sándor 23/8, Nemes (Nehadoma) József 17/7,

Beke Imre 23/8, Titkos (Titschka, Ticska) Pál 13/2. A többiek: Odry Lajos 7, Gallai 6/5, Rátkai (Reibl) Lénárd 6, Kulinyi Ferenc 5, Szilágyi 5, Olajkár I Károly 5, Fürst 5, Berényi Károly 4/2, Gergő (Gengeliczky) Károly (k) 4, Bogár (k) 3, Füzessy László 3, Lugosi 3, Molnár 3, Semadovits István 2, Németh 1, Ulicska 1, Varga László dr.

SALGÓTARJÁNI BTC:

Géczy Pál 26 – Budai (Blaskovics) József 25, Tímár Károly 26 – Kiss Gyula 26/1, Takács IV Lajos 20, Ménich (Mátrai) II István 13 – Balázs Pál 14/2, Csuberda Ferenc 25/12, Jenőfi (Jerabek) Jenő 26/12, Laczkó Sándor 25/5, Trenka Gyula 14/5. A többiek: Baranyai János 11/2, Kollár Frigyes 9/0, Borsányi József 7/3, Marosi (Menyaszt) Sándor 5/0, Gáspár István 4/0, Selmeczi József 4/1, Bognár László 2/0, Edöcs István 1/0, Kohut (Kékesi) Emil 1/0, Patrik Nándor 1/0, Wahlkamp (Vadkerti) Lajos 1/0

SZEVEDI AK:

Tóth György 26 – Szabó Lajos 19, Raffai (Riesz) Lajos 26 – Ladányi János 13, Baróti (Kratofil) Lajos 26/1, Bertók Pál 26/1 – Bognár Kálmán 26/6, Gyarmati (Gyurcsó) János 23/1, Kisutsky József 19/6, Mester István 26/13, Nagy Antal 25/12. A többiek: Kalmár György 11/5, Cseh II László 8/2, Seper Imre 5/4, Rózsa 4, Serfőző László 4, Gyuris János 3, Bonyhádi Lajos 2, Hajdu 2/1, Polyák II Gyula 2

SZOLNOKI MÁV:

Horváth Ferenc 25 – Csabai János 17, Szűcs Sándor 26/1, Kispéter Mihály 26 – Selmeczi János 26/2, Fazekas László 26/1 – Szántó József 26/7, Nagy Ferenc 21/5, Laborcz (Langa) Lajos 22/11, Kolláth II Ferenc 15/13, Korom Pál 20/13. A többiek: Búza Imre 14/7, Barna Tibor 5, Horváth II János 5, Sárkány János 4/1, Tinelli István 4, Balázs 1, Gulyás Béla (k) 1, Lukács 1, Vitéz 1

SZOMBATHELYI HALADÁS:

Körmendi (Baumann) Gyula 26 – Krasznai Lajos 13, Kiss Jenő 18/4 – Piller József 14, Kalotai Károly 21, Kalocsai (Kummer) Ernő 17 – Szabó Imre 25/11, Gazdag Gyula 23/6, Mórocz Tibor 18/6, Héjja 13, Lovász Lajos 15/2. A többiek: Kovács III Ferenc 13, Deszke Sándor 12/2, Szalai 11, Medve 9/4, Kovács II László 8, Lipovics János 7, Németh 5, Pajor II Ferenc 4/1, Tölgyesi József 3, Beraxa 2, Koroknai Géza 2, Gerencsér 1, Szabados László 1, Tóth I 1, Tóth II 1, Újvári 1

TOKOD-ÜSC:

Barak József 23 – Kecskés Antal 26, Berta József 12 – Harsányi I 20, Mészáros Ferenc 26/1, Varga 26 – Pozsonyi Ignác 16/3, Harsányi II 18/5, Nagy István 13/9, Hevesi Sándor 21/1, Tóth András 25/10. A többiek: Kocsis Géza 12/2, Sárdi II Rudolf 11/1, Garamvölgyi 7/6, Dombai 6, Gárdonyi (Gangl) István 5, Rozgonyi Miklós 5, Szabó Péter 5, Magyar József (k) 3, Aradi Károly 2, Pásztói 2, Kőrösi 1, Kinczel (Kincses) III 1

TÖREKVÉS:

Kiss I Mihály 22 – Lőrinczi 24/1, Kónya József 20, Bánkúti (Béldi, Beer) István 18 – Szűcs Gyula 24/1, Garamszegi (Gregor) Mihály 14/1 – Roják Gyula 15, Zörgő János 22/6, Palatinus Károly 15/7, Kiss II János 14/12, Déri (Deutsch) Károly 24/6. A többiek: Kardos (Klötzl) István 11/4, Pusztai (Pachert) Ferenc 10/3, Tagányi Árpád 10, Dóry 9/1, Császár 7/1, Dobay István 5/3, Kaposi (Kotroba) Sándor (k) 4, Keszei (Kessler) II László 4, Sirály (Stift) 4, Bőjthy 3, Zádor 2, Cselik 1, Karácsonyi 1, Nagy 1, Tóth Gyula 1/1, Varga 1

ÚJPEST:

Sziklai (Sziif) Ferenc 22 – Futó Gyula 23, Balogh II Sándor 21 – Nagymarosi (Csiszler) Mihály 17/1, Szűcs György 15, Balogh I István 25/2 – Ádám Sándor 22/7, Vincze III Jenő 13/6, Szusza

Ferenc 12/16, Zsengellér Gyula 26/28, Tóth III Mátyás 21/3. A többiek: Vidor (Weisz) József 12/4, Berzi Sándor 10/5, Kármán II József 10, Temes János 8/1, Magyar 5, Aknavölgyi (Antos) József (k) 4, Jobbágy 4/1, Pálya László 3/4, Fekete I Jenő 2, Fekete II 2, Németh Antal 2, Dormos Ferenc 1

WEISS MANFRÉD FC:

Szabó (Steinbach) Antal 23/1 – Kállói Béla 20/1, Korányi (Kronenberger) I Lajos 20 – Szalay István 22, (Geiger) József 17, Dudás János 18/1 – Rökk Ede 22/8, Marosvári (Marksteiner) Béla 13/5, Szabadkai (Szukob, Szuhai) Lajos 23/22, Tihanyi II Andor 22/5, Pintér József 26/6. A többiek: Harangozó (Korecz, Konrád) Sándor 14/5, Keresztes Gábor 11, Kapta László 10/2, Kis-Kalkusz Károly 9, Négyesi Frigyes 7, Devecseri Károly 3, Kiss II Alajos 2/2, Szeke- res András (k) 2, Füzesy László 1, Tihanyi László (k) 1

Az élvonal újoncai

BSZKRT SE (Budapest Székesfőváros Közlekedési Részvénytársaság Sport Egyesülete)

Alapítási ideje: 1912

Színe: sárga-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 4 (1940–1941, 1943–1944, 1949–1950, 1950 ősz)

Sikerei: Magyar Kupa-döntős (1934)

Diósgyőri MÁVAG

Alapítási ideje: 1910. február 6.

Színe: piros-kék (piros-fehér)

Idényei száma a magyar élvonalban: 45 (1940–1944, 1945–1946, 1950 ősz–1952, 1954–1955, 1957–1961, 1963 ősz–1964, 1966–1973, 1974–1984, 1991–1993, 1997–2000, 2004–2010, 2011–)

Sikerei: Magyar Kupa-győztes (1977, 1980)

Tokod-Üveggyári Sport Club

Alapítási ideje: 1926

Színe: kék-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 1 (1940–1941)

Sikerei: országos amatőrbajnok (1934), a Corinthián-díj győztese (1934)

Weiss Manfréd Football Club

Alapítási ideje: 1912

Színe: meggypiros-azúrkék

Idényei száma a magyar élvonalban: 51 (1940–1962, 1963 ősz–1979, 1980–1986, 1989–1990, 1992–1997)

Sikerei: 4-szeres bajnok (1942, 1943, 1948, 1959)

Az 1940–1941. évi Nemzeti Bajnokság végeredménye

1. Ferencváros FC	26	21	3	2	113-47	45
2. Újpest FC	26	15	4	7	79-57	34
3. Szegedi AK	26	14	4	8	56-47	32
4. Szolnoki MÁV	26	13	5	8	63-43	31
5. WMFC	26	11	8	7	61-49	30
6. DiMÁVAG	26	11	5	10	61-57	27
7. Elektromos FC	26	13	1	12	53-50	27
8. Salgótarjáni BTC	26	9	6	11	44-64	24
9. Gamma FC	26	10	3	13	54-58	23
10. Kispest FC	26	9	4	13	56-68	22
11. BSZKRT	26	8	3	15	49-63	19
12. Tokod-ÜSC	26	7	5	14	38-66	19
13. Törekvés	26	6	4	16	48-75	16
14. Haladás VSE	26	5	5	16	37-68	15

Nemzeti Bajnokság II, Duna csoport

1. Szegedi VSE	26	14	10	2	53:28	38
2. Pécsi DVAC	26	14	5	7	51:37	33
3. Zuglói Danuvia	26	12	7	7	52:40	31
4. Vasas SC	26	12	6	8	51:43	30
5. Szombathelyi FC	26	11	4	11	48:44	26
6. Budapesti LK	26	10	6	10	56:56	26
7. D. Magyarság	26	10	6	10	39:39	26
8. ETO (Győr)	26	12	2	12	32:52	26
9. Soproni VSE	26	11	3	12	44:53	25
10. Soproni FAC	26	11	1	14	60:65	23
11. Pénzügyi TSC	26	10	3	13	42:49	23
12. Postás SE	26	8	5	13	48:58	21
13. Szegedi EAC	26	10	1	15	44:55	21
14. MTK*	26	5	5	16	30:31	15

* idény közben felfüggesztették, utolsó kilenc mérkőzésének két pontját ellenfelei kapták.

Nemzeti Bajnokság II, Tisza csoport

1. Lampart FC26	19	4	3	82:35	42	
2. MÁVAG SK	26	19	2	5	88:38	40
3. Debreceni VSC	26	17	4	5	77:39	38
4. MOVE Ózdi VTK	26	13	4	9	60:42	30
5. Perecesi TK	26	13	3	10	80:48	29
6. Ganz TE	26	12	5	9	58:44	29
7. Budapesti VSC	26	12	5	9	67:58	29
8. Miskolci VSC	26	11	4	11	62:45	26
9. SK Rusj (Ungvár)	26	11	4	11	57:53	26
10. Kassai AC	26	9	5	12	48:66	23
11. Kassai Rákóczi	26	8	4	14	43:68	20
12. Salgótarjáni SE	26	8	2	16	54:81	18
13. MOVE Terézv. Előre	26	4	5	17	24:75	13
14. Mátészalkai TK	26	-	1	25	12:120	1

Osztályozó az NB I-ért:

Pécsi DVAC-MÁVAG SK 3:3, MÁVAG SK-Pécsi DVAC 3:2

Erdélyi és székelyföldi bajnokság

Kolozsvári csoport

1. Nagyvárad AC	10	10	-	-	58:6	20
2. Nagybányai SE	10	8	-	2	25:16	16
3. Kolozsvári AC	10	4	1	5	29:27	9
4. Kolozsvári Bástyá	10	4	1	5	24:26	9
5. Szatmárnémeti SE	10	2	1	7	10:50	5
6. Nagyvárad Törekvés	10	-	1	9	8:29	1

Székelyföldi csoport, Déli alcsoport

1. Sepsiszentgyörgyi Textil	8	7	1	-	46:11	15
2. Gyergyószentmiklósi SE	8	4	1	3	18:25	9
3. Kézdivásárhelyi SE	8	2	3	3	17:24	7
4. Sepsiszentgyörgyi Corvin	8	3	-	5	20:21	6
5. Csíkszeredai TE	8	1	1	6	10:30	3

Székelyföldi csoport, Északi alcsoport

1. Marosvásárhelyi SE	8	6	1	1	43:10	13
2. Marosvásárhelyi PMTE	8	4	1	3	32:14	9
3. Székelykeresztúri AC	8	1	5	2	15:27	7
4. Székelyudvarhelyi Hargita	8	2	2	4	13:42	6
5. Szászrégeni Turul	8	1	3	4	14:24	5

Osztályozó az NB I-ért:

Elődöntő: Kolozsvári AC- Marosvásárhelyi SE 3:0, Nagybányai SE-Sepsiszentgyörgyi Textil 6:2

Döntő: Kolozsvári AC-Nagybányai SE 2:1

Gólkirály:

Sárosi György dr. (Ferencváros) jobbra
29 góllal

1. Ferencváros	X	5:0	4:0	4:0	6:2	6:3	2:0	3:2	2:2	4:3	4:4	4:1	6:3	4:1
2. Újpest	2:5	X	2:1	8:2	3:2	4:4	0:4	0:3	4:3	4:1	3:2	4:1	3:1	4:0
3. Szeged FC	3:2	0:3	X	2:2	3:3	5:1	3:1	0:0	2:1	0:0	4:2	1:3	3:1	3:2
4. Szolnok	2:4	1:1	3:0	X	2:2	3:6	2:1	2:3	1:4	1:0	3:0	3:0	4:0	
5. WMFC	2:3	2:1	1:3	1:4	X	4:3	1:1	1:1	0:1	2:0	3:3	3:3	6:1	5:0
6. DiMÁVAG	1:0	1:3	1:4	0:0	2:3	X	0:3	4:2	4:0	1:0	6:4	7:1	2:1	3:3
7. Elektromos	2:3	1:5	2:1	2:0	1:5	2:1	X	3:1	3:2	1:2	1:3	1:2	6:3	2:1
8. SBTC	1:9	0:7	2:3	0:5	1:1	2:1	3:1	X	2:3	1:6	1:0	1:1	2:0	4:0
9. Gamma FC	4:4	2:1	2:3	0:3	3:1	1:3	0:2	2:4	X	3:5	0:1	5:1	0:1	2:4
10. Kispest	4:7	4:4	2:0	1:7	2:4	2:0	0:1	2:2	1:4	X	1:5	1:5	3:0	1:4
11. BSZKRT	0:5	1:3	3:5	1:0	0:2	1:3	3:4	5:1	2:3	1:4	X	0:1	1:1	2:1
12. Tokod	0:7	3:3	1:0	1:6	0:1	0:1	0:3	4:3	0:1	3:3	1:2	X	4:1	0:0
13. Törekvés	2:5	3:5	3:4	1:1	1:1	2:2	6:5	1:2	1:3	2:3	3:1	3:1	X	4:2
14. Haladás	3:5	3:4	0:3	0:3	1:3	1:1	1:0	0:0	3:3	2:5	2:0	2:1	1:2	X

Szolnoki MÁV

Tokod-ÜSC

DIMÁVAG

BSZKRT

Törekvés

Szegedi AK

Ferencváros FC

Gamma FC

WMFC

Haladás VSE

Elektromos FC

Salgótarjáni BTC

Kispest FC

Újpest FC

Eredeti fotók és leírások alapján Petrovics Enikő által megrajzolt korhű szerelések

A Fradi amatőrcsapata 126 gólt szerzett

A harmadik vonalban a Ferencváros amatőrcsapata nyerte meg a csoportját a legnagyobb fölényvel. A zöld-fehérek mindössze négy pontot veszítettek és 126:24-es gólaránnyal zártak. Válogatott játékosok – Pálincás József dr., Finta Károly, Kiszely István, Hámosi László – erősítették a sorait. Ugyancsak fölényesen megnyerte csoportját az UTE amatőrcsapata is.

Déli csoport: 1. Goldberger SE 33, 2. Budapesti Rákosmenti Sport Club 32, 3. Kőbányai TK, 4. Törekvés SE II 25, 5. Nemzeti SC 25, 6. Pécsi VSK 23, 7. Magyar Pamutipari SC 23, 8. Rákoskeresztúri TE 18, 9. Kaposvári Turul SE 17, 10. Nagymányoki SE 16, 11. Bajai Türr István SE 15, 12. Kiskunhalasi AC 6

Északi csoport, Kárpáti alcsoport: 1. Nyíregyházi TVE 33, 2. Munkácsi SE 26, 3. Ungvári AC 24, 4. Kassai Törekvés 22, 5. Beregszászi FTC 20, 6. Nyíregyházi KISE 20, 7. Aknaszlatinai Bánnyász TE 14, 8. Várpalánkai Turul SE 9, 9. Nagyszőlősi Beszkid 4, 10. Ungvári MTE 4. (A Nyíregyházi KISE az Aknaszlatina és a Várpalánka elleni találkozójának eredménye ismeretlen. A Nagyszőlősi Beszkid és az Ungvári MTE idény közben törölve.)

Mátra alcsoport: 1. Losonci AFC 28, 2. Hatvani Vasutas SE 27, 3. DiMÁVAG II 25, 4. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 22, 5. III. ker. Árpád SE (Budapest) 21, 6. Pesterzsébeti MTK 16, 7. Salgótarjáni BTC II 15, 8. MOVE Egri SE 12, 9. Gyöngyösi AK 8, 10. Hálókocsi SC (Budapest). **Csoportdöntő:** Nyíregyházi TVE–Losonci AFC 1-3, Losonci AFC–Nyíregyházi TVE 3-2

Keleti csoport: 1. FTC 40, 2. WMTK 32, 3. Testvériség SE 31, 4. Kecskeméti AC 24, 5. Csabai AK 20, 6. Szentesi TE 20, 7. Szegedi AK II 19, 8. Hódmezővásárhelyi TVE 19, 9. Szolnoki MÁV II 17, 10. Ceglédi MOVE 17, 11. Gyulai AC 13, 12. Orosházi TK 12

Nyugati csoport: 1. UTE 40, 2. Hungária SC 34, 3. **Érsekújvári SE** 28, 4. Dorogi AC 25, 5. Csepeli MOVE 24, 6. Pápai Perutz SC 22, 7. Tatabánya SC 22, 8. Szentlőrinci AC 21, 9. Alba Regia AK 18, 10. MOVE Csillaghegyi TSE 13, 11. Komáromi FC 10, 12. MOVE Budakalászi TSE 7

Kiszely István honvéd

Először nyert gyári csapat bajnoki címet

A feje tetejére állt a futballélet 1941 őszén. A bajnoki címvédő a hatodik helyen szerénykedett a „félidőben”. A tabella döbbenetes képet mutatott: a Ferencváros csak a középmezőnyben tanyázott, noha sokkal több gólt szerzett, mint bármelyik más csapat a mezőnyből. A zöld-fehérek 78 gólig jutottak 15 mérkőzésen, majdnem kétszer addig, mint az őszi bajnok WMFC (40), és 42 góllal szereztek többet, mint a két helyvel előttük álló Gamma.

Az Újpest ugyan tartotta a helyét – második helyen zárta az őszt, a *Nemzeti Sport* a tavaszi idény rajtja előtt az első számú bajnokesélyesnek nevezte –, de a lila-fehérek mellett olyan klubok alkották az élbolyt, amelyeknek korábban nem volt esélyük a bajnoki cím megszerzésére.

Elsősorban igaz volt ez a csepeli Weiss Manfréd FC-re, amely az előző idényben újoncként kiválóan szerepelt, de aztán 1941 nyarán öt korábbi válogatott játékos (Harangozó Sándor, Kis-Kalkusz Károly, Korányi Lajos, Röck Ede és Szabó Antal) is távozott a soraiból. Mi több, Harangozóval visszatért Szegedre a B-válogatott Tihanyi II Andor is. A változások miatt a korábbi gólkirálynak, az Újpestben, a Somogy FC-ben, majd Pozsonyban is szerepelt, s játékos-pályafutását aztán a csepeli klubban lezárta Jávor Pálnak új csapatot kellett építenie. Kulcsszerepet szánt ebben a futballberkekben „kis Olajnak” becézett Olajkár Sándornak, a Kispesttől átigazolt sokoldalú játékosnak. A két Olajkárt akkoriban számos csapat igyekezett megszerezni, például a Gamma, az Újpest és a Kolozsvári AC. (Utóbbihoz még engedély nélkül is elutaztak a fivérek, utána kaptak egy enyhébb fegyelmit a Kispesttől.) Végül 3000 pengő ellenében a WMFC-be kerültek, valószínűleg segítette a döntésüket, hogy a gyárban is dolgoztak. (Egyébként Váradi Béla kivételével az első csapat minden játékosa a **Weiss Manfréd**ről elnevezett gyárban volt állásban.) Fura fordulat, hogy az idősebbik testvér, Károly végül egyetlen mérkőzést sem játszott a csepeli profi csapatban.

A WMFC bajnokcsapata. A játékosok (balról): Szabadkai, Dósa, Marosvári, Kapta, Szalay, Olajkár II, Kállói, Pintér, Váradi, Gere, Dudás

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Az első fordulóban még a „kis Olaj” sem volt hadra fogható, a csepeliek így nélküle verték meg a megilletődött újoncot, a Szegedi VSE-t. (A szegedi vasutasok felkerülésével először volt Budapesten és Újpesten kívül egy városnak egyszerre két együttese is az élvonalban.) A második fordulóban, a Szolnoki MÁV elleni, utóbb kiderült, rangadón ellenben már vezérszerepet játszott a győzelemben.

A meggypiros-kék legénység a hetedik fordulóban, a DiMÁVAG 1:0-s legyőzésével ugrott története során először a bajnoki tabella élére. S már nem is nagyon akarta e helyet másnak átengedni. Az őszi fordulóiban mindössze egy vereség érte, november elején beleszaladt a késbe Újpesten (1:4). Ám aztán javított, a Kispestet 7:3-ra, a Lampartot 2:1-re, az Újvidéket 5:1-re verte meg. Az akkor már a fegyvergyár csapatában védő Szabó Tóni kis híján kivédte egykori játéktársai szemét, de a középfedezetet játszó Olajkárral nem bírt. A „kis Olaj” a Lampartnak két, az Újvidéknek három gólt lőtt, nagy része volt abban, hogy a WMFC a második helyezett Újpest előtt kétpontos előnnyel zárta a félévet.

A lila-fehérek – akiket továbbra is a korábbi válogatott védő, Takács Géza edzett – alaposan ráíjesztettek a híveikre az idény előtt. A Szent István Kupa-sorozatban 7:1-re kikaptak a Ferencvárostól... (A kupa második kiírását végül a zöld-fehérek nyerték meg, miután az első bajnoki forduló játéknapiján 2:1-re legyőzték az Elektromost.) Az Újpest a hatgólos vereség után a bajnokságban sem talált magára, 2:2-vel kezdett az újonc MÁVAG ellen, majd csak 5:4-re verte meg az akkor már Sebes Gusztáv által dirigált Elektromost. Utána három győzelem következett, ám szeptember második felétől négy fordulóban háromszor játszott döntetlenül a csapat. Igaz, a jelentős mértékben kicserélődött alaptizenegy (bekerült a Tokodról érkezett Kecskés és Mészáros, a Ferencvárostól megszerzett Kalocsay dr., valamint a Törekvéstől elcsalt Zörgő, s az előző idényben még csak tartalék Aknavölgyi helyettesítette össze Sziklait a kapuban) őrizte minden alakulat közül a legtovább a veretlenségét: csak az utolsó őszi fordulóban, a Já-

A Fradi és a tiki-taki

A szegedi vereségbe beleszaladt, a következő héten Diósgyőrben is vereséget szenvedett Ferencváros, de a bajnokság hajrájában újra szórta a gólokat. A Kispestnek ötöt, a Gammának hatot, a Lampartnak –

*noha az 53. percben még a fegyvergyári alakulat vezetett 1:0-ra – kilencet, a Szolnoknak a MOVE-pályán négyet rúgott. Ez utóbbi mérkőzés előtt a szövetségben a vasutas csapat és a Gamma vezetői beszélgettek, előbbieket hangoztatták, hogy nem félnek a Ferencvárostól, utóbbiak, a saját kárukon tanulva, óvatosságra intettek, mondván jó lesz vigyázni, mert a zöld-fehérek nagyon érzik a gyors, rövidpassz-szos játékot. Mindezt csak azért emlegetjük, hogy igazoljuk, a mostani Barcelona sikerei előtt hatvan évvel is létezett már a tiki-taka, bocsánat, a tiki-taki. **Magyarváry József**, a Gamma egyik vezetője szó szerint ezt mondta a Sporthírlap 1942. június 10-i számában: „A Fradi csatársora most nagyon jó, jól megy nekik a tiki-taki.”*

nosi Béla futballigazgató és Sós Károly edző által felkészített Gammától kapott ki először. Ettől függetlenül nem ok nélkül jelölte a *Nemzeti Sport* a tavaszi rajt előtt az első számú bajnokesélyesnek a lila-fehéreket, akik novemberben 4:1-re verték a WMFC-t, 4:0-ra (az Üllői úton!) a Kovács II, Kovács I, Sárvári, Bodola, Tóth III támadósorral felálló Nagyvárad AC-t, majd 6:2-re a legjobb erővel felvonuló Ferencvárost.

A „görögbetűsöknék” becézett Gamma együttese

A zöld-fehérek ösze maga volt a rejtély. A Szent István Kupa megnyerése (egyben a NAC, az Újpest és az Elektromos legyőzése) után a Kispestet 11:5-

re, a Lampartot 9:2-re, a Gammát 5:3-ra, a MÁVAG-ot 9:0-ra, a Kolozsvári AC-t 4:2-re, az Újvidéki AC-t 13:2-re, a Szegedi VSE-t 10:2-re, a Salgótarjáni BTC-t 6:0-ra győzte le. Csakhogy közben a DiMÁVAG-gal nem bírt az Üllői úton (2:2), majd ugyancsak hazai pályán kikapott a Szolnoktól (1:2), a NAC-tól (1:4), és a Szeged AK-tól (2:3), illetve megverte a WMFC (2:3), az Elektromos (1:3) és az Újpest (2:6) is. Hihetetlenül szélsőséges volt a csapat játéka, ráadásul a balszerencse is üldözte. A Szeged AK ellen Lukács és Kiszely sérülése után kilenc emberrel is rohamozott, de nem tudott újabb gólt szerezni. Sárosi György dr. – akinek nem az 1941 őszi volt élete legjobb szezonja – még egy büntetőt is kihagyott.

A tavaszi idényre sok minden megváltozott, egy azonban nem. A leglényegesebb: ismét a nagyon egységes Weiss Manfréd FC szerezte a legtöbb pontot. Pedig a csepeliek csak 3:3-as hazai döntetlennel kezdtek a Kolozsvári AC különösen a fedezetsorban (Csákány, Telegdi, Szaniszló II) és a centerposzton (Bonyhádi Lajos) erős csapata ellen, majd „hiába” nyertek Szegeden. A szegedi történet különösen érdekes volt: a csapat 2:0-ra verte az erősebbik Tisza-parti alakulatot március 2-án. A vesztes fél vezetői azonban megóvták a találkozót, feljelentve Kiss M. Ernőt, a kor egyik legkiválóbb játékvezetőjét. Azt állították, hogy a bíró engedte magát korrumpálni, bizonyíték erre, hogy együtt vonatozott le Szegedre a csepeliekkel, majd együtt is vacsorázott a szállodában a vendégcsapat vezetőivel, sőt még tanú is akadt arra, hogy a bíró számláját a WMFC egyik vezetője fizette ki. Kisst, akire semmit sem tudtak rábizonyítani, megróttá a fegyelmi bizottság, mert nem ügyelt eléggé arra, hogy ne lehessen belekötni. Ő viszont annyira felháborodott azon, hogy újrajátszatják a mérkőzést (azaz: feltételezik, hogy befolyásolta az eredményt), hogy visszaadta a játékvezetői igazolványát! A történet slusszpoénjának sem rossz: a WMFC az idény legnagyobb hazai vereségét mérte a Szeged AK-ra a megismételt találkozón, hiszen 4:0-ra nyert.

Birtokunkban van a negyvenes években három bajnoki címet is nyert csepeli „aranygeneráció” által az 1948-as siker huszadik évfordulójára készített emlékalbum, amelyben a készítő játékosok egy döntetlent, az Újpest elleni hazai 3:3-t minősítették az „év legszebb mérkőzésének”. Valóban a végletekig kiélezett, óriási csata volt, amely megmutatta a csepeli egység fontosságát, a nagyobb tudású játékosokkal (Balogh II, Bíró, Nagymarosi, Szusza, Zsengellér) fel-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

álló újpesztiekkal szemben. Alakulhatott volna rosszabbul (már 3:1-re vezettek a lila-fehérek), ám jobban is (Kapta László mellé rúgott egy büntetőt), de az egy pont elég volt ahhoz, hogy átvegye a vezetést a WMFC. A hátralévő fordulókbán már – egyetlen mérkőzés, a rivális Szolnoki MÁV elleni 0:1 kivételével – minden találkozáját megnyerte a WMFC. Nem sokat számított a szolnoki vereség sem, a 0:1 után azt írta a *Képes Sport*: „Bajnokverés” Szolnokon. Idézőjelben, mert hát akkor még – matematikailag – nem volt bajnok a WMFC.

Miután mind az akkor még második Szolnok, mind az Újpest hullajtott el pontokat, az utolsó előtti forduló előtt már biztos volt: ha Jávor Pál együttese legyőzi a tavaszra visszaesett, végül a 20 őszi pontja mellé a bajnokság második felében csak 12-t szerző Gammát, élvonalbeli története második évében megnyeri a Nemzeti Bajnokságot. A csepeli futball nagy napja 1942. június 7-én jött el: a hatodik Gammát verte meg 8:4-re, Szabadkai (Szukob, Szuhai) Lajos hat góljával! (Szinte érthetetlen: csak 3500 néző előtt. Pedig az Újpest elleni rangadót tízezren látták a szigeti pályán.)

Az A-válogatottban soha nem szerepelt, ám az 1941–1942-es idényben Kalmár György és Zsengellér Gyula mögött a bajnoki góllövőlista harmadik helyén végző támadó lőtte a meccs első három találatát, aztán miután a Gamma kiegyenlített, a másodikban rúgott még hármat, az utolsóval kialakítva a végeredményt.

Dr. Kalocsay Géza és dr. Kalocsai Géza

Az utókort könnyedén összezavarhatja, hogy a negyvenes évek magyar futballjának – így a Nemzeti Bajnokság 1941–1942-es idényének is – két dr. Kalocsay Géza is szereplője volt.

Az ismertebb 1913. május 30-án született Beregszászon, már világbajnoki ezüstérmesként került a magyar élvonalba. Addigra megjárta Sparta Prahát és az Olympique Lille-t is. 1939 és 1943 között játszott a Kispestben, a Ferencvárosban és az Újpestben. A legnagyobb hazai sikere a zöld-fehérekkel nyert bajnoki cím volt 1941-ben. 1943-tól az Ungvári AC játékosa volt. Kétszer játszott a magyar válogatottban. Játékos-karrierjénél is sikeresebb edzői pályát futott be 1948 és 1982 között, hazai klubjain (Nyíregyházi MADISZ, Pápai Perutz, Debreceni Dózsa, Debreceni Lokomotív, Szegedi Honvéd, Vasas Izzó, Pécsi Dózsa, Újpesti Dózsa, FTC, Videoton és MTK) kívül irányította a belgrádi FK Partizan, a liége-i Standard, az algíri Husz-szein Dej, a lengyel Górnik Zabrze és a kairói al-Ahly csapatát. Jugoszláviában bajnoki ezüstérmes és kupagyőztes, Belgiumban és Algériában bajnok, Lengyelországban és Egyiptomban bajnok és kupagyőztes volt. Az Újpesti Dózsával bejutott a KEK elődöntőjébe. 2008. szeptember 26-án hunyt el.

Névrokona, dr. Kalocsai (Bausenwein) Géza 1914. december 7-én született Szegeden. 1924-ben kezdett futballozni a helyi vasutas klubban – olvasható dr. Thékes István klubtörténeti munkájában –, 1933-ban már az első csapatban játszott. 1935-ben a déli országrész egyik legjobb amatőrcsapatához, a KEAC-hoz igazolt, e klub tagjaként került be a Párizsban vb-ezüstérmet nyert főiskolai válogatottba. A harmincas évek végén a DiMÁVAG-ot erősítette, majd 1941 nyarán visszatért Szegedre, a SZVSE élvonalbeli csapatához. A háborús években a később a Tisza nevet is felvett klub technikás fedezete volt. 1945 után edzősködött, munkája főleg Szegedhez kötötte. Többször is ült az SZVSE kispadján, majd irányította 1980-ban, pályafutása végén a Szegedi Dózsát is. 2007. március 2-án hunyt el.

Az Újpest (balról): Sziklai, Kalocsay dr., Bíró, Pozsonyi, Balogh II, Mészáros, Várszegi, Kármán, Szusza, Nagymarosi, Zsengellér

Szabadkai (Szukob, Szuhai) különben hadiárva volt, a hadiárvaház növendékeként kezdett futballozni a Szolnok megyei Homok községben. Tiszaföldváron játszott először bajnoki meccseket, majd felkerült a Ferencvároshoz, de csak egy hónapra. Onnan átvette az Újpest, ám az akkor még Szuhai néven játszó csatár nem fért be az első csapat keretébe. Ezért kölcsönbe elment a Budai 11-be, ott olyan jól futballozott, hogy a lila-fehérek visszahívták. A Megyeri útról került aztán Csepelre, ahol a harmincas évek végének, negyvenes évek elejének házi gólkirálya lett, már a második vonalban is ő lőtte a legtöbb gólt. A bajnoki címmel zárt két idényben összesen 39 gólt rúgott vagy fejt, a csapatból csak Marosvári Béla volt nála eredményesebb.

A WMFC mögött az Újpest szerezte tavasszal is a második legtöbb pontot, s ez egyáltalán nem számított meglepetésnek. Az már inkább, hogy kikapott otthon a Szolnoktól és a megtámaszkodott Újvidéki AC-tól is. Éppen ezzel a négy ponttal maradt le a WMFC mögött. A lila-fehérekhez hasonlóan 21 pontot szerzett tavasszal a Szeged AK, amelyben kiemelkedően teljesített a két majdani szövetségi kapitányt, Baróti Lajost és az újonc Lakat Károlyt, valamint a korábbi válogatott Kis-Kalkusz Károlyt felvonultató fedezetsor, illetve a Harangozó Sándor, Kalmár György, Toldi Géza összetételű belsőhármast. Vitathatatlanul a Fradi 5:0-s legyőzése volt a csongrádiak legnagyobb tette, 5000 néző előtt. Hogy maga a nézőszám mit jelentett, arra példa egy rövid szemelvény a *Dénes Tamás, Hegyi Iván, Lakat T. Károly* szerzőtrío *Az otthon zöld fűvén* című könyvéből: „Hogy magán a meccsen milyen hatalmas eseményt jelentett az 5000-es nézőszám, azt semmi sem példázza jobban, minthogy a korabeli tudósítás szerint Szeged város apraja-nagyja, mindenki, aki számít, megjelent az újszegedi pályán! Különösen sok volt a hölglátogató, akik valóságos divatbemutatót rendeztek a nagyhírű Ferencváros vendéglátéka alkalmából. A 90 perc során a hölgyek és az urak a Szeged AK-tól látták az igazi futballt, bár az nyilván részrehajlás, amit a helyi újság a mérkőzés után megjelenő számában írt: A SZAK akár 10:0-ra is győzhetett volna! Valószínűleg egy mérkőzés erejéig a helyi kollégából kibújt a szurkoló, mert a szaklap, a *Nemzeti Sport* ugyanerről a mérkőzésről szóló beszámolójának a Szerencsétlen vereséget szenvedett Szegeden a Ferencváros címet adta. Az igazság (az 5:0 tudatában) nyilván jóval túl van a félúton, de azért a 10:0 erős túlzásnak mondható.”

A szegedi futballtörténelem legszebb három idénye volt az 1939 és 1942 közötti, előbb negyedik, aztán harmadik, majd újra negyedik lett a csapat a bajnokságban. Ebben az időszakban csak a Ferencváros, az Újpest és a Szeged FC, majd AK szerzett több mint száz pontot a bajnoki mérkőzéseken. Emeljük ki azt is, hogy a center, Kalmár György szerezte meg az 1941–1942-es idény végén a gólkirályi címet. Az akkor már 29 éves csatár tulajdonképpen ebben a szezonban robbant be a magyar labdarúgás legszűkebb elitjébe, noha korábban sem volt ismeretlen. Szegeden kezdett futballozni, aztán elment néhány évre a svájci Lausanne-ba és – egy rövid hazai kaland után – három R betűs francia városba (Roubaix, Rouen, Reims) profinak, hogy visszatérte után a háborús években a Szeged első számú támadója, s a magyar élvonal egyik leggólerősebb játékosa legyen. Kiváló csatár volt, de talán Szeged „túl messzire” esett Budapeستől: Kalmár úgy vonult vissza, hogy soha nem játszott az A-válogatottban. Rajta kívül egyetlen addigi gólkirályra, Manno Miltiádeszre volt ez igaz. 1942 nyarán bejelentette, hogy visszavonul. Játzott még ugyan később néhány mérkőzésen, de soha többé nem csillogott a régi fényében.

Története legjobb bajnoki helyezését érte el a Szolnoki MÁV, amely tavasszal mindkét előtte végzett gárdát legyőzte. Nem volt véletlen a remeklés: öt válogatott játékos erősítette a vasutasokat. A *Sportthirlap* megemlítette (1942. március 28.), hogy az összes csapat közül a Szolnoki MÁV közelíti meg leginkább az eszményi labdarúgócsapat típusát. A kék-fehérek alaptizenegyének átlagos életkora 24 év, magassága 176,1 cm, súlya 76,7 kg volt. A lap érdekességként hozzátette, hogy másfél évtizeddel korábban, a profi korszak hajnalán a Ferencváros hasonló mutatói 26 év, 170 centi, 70 kg, a Hungáriáé pedig 25 év, 171 cm, 71 kg voltak.

A Ferencvárost legyőző Szegedi AK tizenegye

A visszatért területek klubjai közül a Kolozsvári AC éppúgy 11 pontot szerzett, mint ősszel, ellenben az egyre jobb Nagyvárad AC kicsivel (17 után 19), az Újvidéki AC nagyon (7 után 18 pont) túlszárnyalta első féléves teljesítményét. Az sem túlzás, hogy a tavasz legnagyobb meglepetését a Mészáros István által trenírozott délvidéki legénység szolgáltatta.

Az MLSZ büszkén számolt be arról az idény során, hogy ötven százalékkal, 29 989-re nőtt az igazolt játékosok száma, s hogy drasztikusan emelkedett a nézőszám is. A *Sporthirlap* kiegészítette még ezt azzal is, hogy a legnépszerűbb csapat, a Ferencváros 30 mérkőzését 155 000 néző látta, 73 000 volt az Üllői úti találkozók, s 82 000 a vendégként játszott meccsek nézőszáma. 1939 őszén, a lap megfogalmazása szerint az utolsó békeévben, egyetlen mérkőzést láttak csak tízezernél többen (nem meglepő, hogy a Ferencváros–Hungária találkozót, 18 ezren), hatezer fölötti nézőszám is csak további három meccsen volt Ferencváros–Kispest 7000, Hungária–Újpest 8000, Ferencváros–Újpest 10 000).

Ezzel szemben 1941 őszén tíz mérkőzésen is tízezernél több nézőt regisztráltak, amelyből aztán a *Sporthirlap* azt a matematikailag nehezen védhető tételt vezette le, hogy 90 százalékkal nőtt két év alatt a nézőszám. Ha nem is annyival, de tényleg jelentősen nőtt. (A *Sporthirlap* 1942. július 18-án közölte az idény nézőszámait, csapatokra lebontva. Ebből levonható a következtetés, hogy noha sokat jelentett a vidéki labdarúgás előretörése, de továbbra is a budapesti, illetve Budapest környéki csapatok voltak a legnézettebbek: Ferencváros 148 000, Újpest 117 000, Csepel 85 500, DiMÁVAG 62 600, Kispest 59 500, Gamma 48 200, Újvidéki AC 46 500, Nagyvárad AC 45 100, Kolozsvári AC 42 800, Szeged AK 39 000, Lampart 36 700, Szolnoki MÁV 34 100, Elektromos 32 300, MÁVAG 31 300, Salgótarjáni BTC 28 200, Szegedi VSE 28 000.)

Továbbra is vitára adott okot a WM-rendszer, a *Sporthirlap* már azt jelentette, hogy 16 csapatból 15 az angol rendszerben játszik. Ezt a lap 1941 októberében közel akkora szenzációként tálalta, mint hogy az ország egyéb települései után november 9-től Budapesten is a „jobb hajts!” lesz a jelszó a közlekedésben. (Kicsit eljátszva a gondolattal: itt pedig éppen elvetették az „angol rendszert”). A labdarúgó-szövetség országos tanácsa 1942 májusában 38:4-re szavazott titkos voksoláson a WM-rendszer mellett, az edzők testülete nem sokkal korábban 23:6- arányban foglalt állást, ugyancsak az újdonság mellett. A *Nemzeti Sport* akkoriban 13:3-ra becsülte a WM-rendszerben és a hagyományos rendszerben játszó csapatok arányát.

Egyre fontosabb üzenetté vált, hogy a sport a honvédelem része, sőt a *Nemzeti Sport* megfogalmazásában ez úgy hangzott: A sport mindig honvédelem. Az új idényben központi rendelkezés alapján a hazai csapatnak „Szebb jövőt!” kiáltással kellett üdvözölnie az ellenfelet és a közönséget, a vendégek válasza erre az „Adjon Isten!” volt.

A hazafias nevelést szolgálta az a rendelkezés is, hogy március 15-én zászlódíszbe kellett öltöztetni a pályákat a mérkőzésekre, a játékosok a közönséggel együtt elénekelték a Himnuszt, majd valaki elszavalta a Nemzeti dalt. (Ahogyan a *Sporthirlap* írta: a „Talpra, magyart!”) Utána még közösen elénekelték a Szózatot is. A Szeged AK mérkőzése előtt a szavalás a csapat bölcsészhallgatójára, Lakat Károlyra maradt, aki ebben éppen úgy kitűnt, mint a pályán a szerelésekben, a támadások megakasztásában.

Június 29-én, hétfőn az MLSZ 98 egyesület működési jogát felfüggesztette, mert „ezen egyesületek nem igazolták tagjainak származását”. Élvonalbeli egyesület nem volt a névsorban.

Mindenféle kommentár nélkül

„A legnagyobb játékos sem jelent magyar értéket, ha nem veti mindenben alá magát a nemzeti követelményeknek.” (Nemzeti Sport 1941. szeptember 16.)

„Az országos elnökség megbízza a Játékvezetők Testülete országos ügyvezetőjét, hogy dr. Halász Jenő származását vizsgálja ki és tegyen az eredményről az elnökségnek jelentést.” Részlet az MLSZ 36. ülésén, 1942. március 27-én felvett jegyzőkönyvből. A dokumentumot dr. Gidófalvy Pál országos elnök és Görgényi Lajos országos titkár, jegyzőkönyvvezető írták alá. (MLSZ Hivatalos Közlönye 1942. április 10.)

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

Hová kalandozik a középhátvéd?

Mindössze három mérkőzést játszott a válogatott az 1942–1943-as idényben. A mérleg egy győzelem (idegenben), egy döntetlen és egy vereség (mindkettő itthon, az Üllői úton). A németek ismét megszórták a védelmünket, biztos vezetés után 4:0-ra veszítettük el a második félidőt.

November 16-án Zürichben a magyar válogatott 2:1-re nyert a svájciak ellen. Ginzery Dénes visszatért a válogatott élére, részben kényszerből. A felkért szövetségi kapitány és edző, Tóth-Potya István ugyanis jelezte, elvégzi az edzői feladatot, de nem vállalja kint a kapitányi posztot, mivel nem ért egyet a WM-rendszer favorizálásával és a csapat összeállításával. Rossz körülmények között, háló- helyett ülőhelyes kocsiban utazott a küldöttség – de még rosszabb körülmények fogadták a futballistákat a szállodában, ahol nem működött a központi fűtés. A semleges Svájcot is elértek a háborús idők. Ginzery és Gidófalvy hangoztatták is a FIFA-nál tett villám-látogatáson, milyen nagy szívességet tesz a magyar szövetség a nemzetközinek, hogy Zürich-be utazott erre a találkozóra.

A vezérkar alaposan átszervezte az előző mérkőzésen, áprilisban (!) a németektől 7:0-s vereséget szenvedett csapatot. A Tóth Gy. – Olajkár II, Szűcs, Kispéter – Baróti, Dudás – Kincses, Kovács I, Sárvári, Bodola, Tóth III összeállítású tizenegyben két újonc kapott helyet, a

Az Év tizenegye

A Nemzeti Sport nem szerette, vagy szelídebben fogalmazva nem akceptálta különösebben a bajnok Weiss Manfréd FC játékosait. Erre abból következtettünk, hogy az idény legjobb csapatából (értsd: a bajnok együttesből) egyetlen játékos sem került be a lap által a legtöbbszor a Hét tizenegyébe választottakból összeállított álomcsapatába.

Az A-csapat: Tóth György (Szegedi AK) – Balogh II Sándor, Bíró Sándor (mindkető Újpest) – Pázmándy Sándor (Elektromos), Szűcs Sándor (Szolnoki MÁV), Lakat Károly

A háborús idők válogatott kerete. Hátsó sor (balról): Vághy Kálmán szövetségi kapitány, Németh, Lukács, Zsengellér, Sárosi III, Bodola, Tóth III, Kalmár Jenő edző. Középen: Perényi, Polgár, Pázmándy. Elöl: Szűcs, Tóth Gy., Szalay

két gólszerző, Kovács I Miklós és Olajkár II Sándor. A korábban román színekben három világbajnokságon is szerepelt Kovács Miklós nem került ismeretlenek közé, a belsőhármast rajta kívül Sárvári-Spielmann Ferenc és Bodola Gyula, a Nagyváradi AC két játékosa alkotta. Ugyancsak váradi volt (akkor már) a balszélső, Tóth III Mátyás. A magyar futball történetében először fordult elő, hogy egy válogatott mérkőzésen az Újpest, a Ferencváros és (az addigra már önmagát felosztatott) Hungária-MTK sem adott játékost a tizenegybe. „Diadal Zürichben! Nagyszerűen játszott a magyar csapat, végig jobbnak bizonyultunk és végig fölényben játszottunk. A játék képe és a gólhelyzetek alapján három góllal is nyerhettünk volna. Senkit sem lehet kiemelni a nagyszerű magyar csapatból, de Kincses, Szűcs és Olajkár II talán még a ragyogók között is vezet” – lelkesedett a *Nemzeti Sport* a találkozó másnapján megjelent számának címlapján.

(Szegedi AK) – Egresi Béla (Kispest), Kolláth II Ferenc (Szolnoki MÁV) – a képen, Sárvári-Spielmann Ferenc, Bodola Gyula, Tóth III Mátyás (mindhárom Nagyváradi AC).

A B-csapatba már jutott csepeli, sőt két ferencvárosi is: Horváth Ferenc (Szolnoki MÁV) – Bohus Lajos (DiMÁVAG), Kispéter Mihály (Szolnoki MÁV) – Sárosi III Béla (Ferencváros), Debreczeni István (Salgótarjáni BTC), Dudás János (WMFC) – Váradi Béla (WMFC), Marosvári Béla (WMFC), Tihanyi II Andor (Szegedi VSE), Fazekas Zoltán (DiMÁVAG), Gyetvai László (Ferencváros).

Egyébként az esztendő során legtöbbször a szolnoki Kolláth II került be a Hét tizenegyébe (11-szer), őt Balogh II, Bodola és Tóth III követte (10-10 szerepléssel).

A következő mérkőzésre majdnem fél évet kellett várni, a németek látogattak az Üllői útra. Még mindig tombolt itthon a rendszervita, sőt felerősödött a vereség után. A *Képes Sport* éppen abban hónapban egész oldalas cikket szentelt a szövetség állásfoglalásának: „A WM-rendszer mellett döntött az MLSZ, de nem teszi kötelezővé az egyesületek számára”. Nagy volt a dilemma! A lap szakírója, *Follinus János* határozottan állította, hogy az „angol mód” volt az oka a nagy visszaesésnek. A szünetben még Nagymarosi, Zsengellér és az újonc szegedi középcsatár, Tihanyi II egy-egy találatával 3:1-re vezető magyar csapat (Tóth Gy. – Balogh II, Szücs, Bíró – Nagymarosi, Dudás – Kincses, Zsengellér, Tihanyi II, Bodola, Gyetvai) azért kapott négy gólt a folytatásban, mert Edmund Conen, a vendégek centera „kicsalta” középről Szücs Sándort, s ezzel rés támadt a magyar védelemben. Azt írta Follinus: „Nem a rendszerben van a hiba, hanem abban, illetve azokban, akik ezt a magyar labdarúgásra ráerőltetik, kényszerrel és az ellenvélemény megbélyegzésének terrorjával ráhúznak egy olyan ruhát, amely idegen számára és nem tud benne megmozdulni.” A mezőny legjobbját a *Képes Sport* szerint a németek balösszekötője, a 21 éves Fritz Walter volt. De ember nem akadt a zsúfolásig telt stadionban, aki Messalina babérjaira törve megjósolta volna: ez a fiú 12 évvel később, túl a háborún, túl az ejtőernyősként teljesített frontszolgálaton, túl a hadifogságon, 1954. július 4-én átveheti majd a világbajnoknak járó Rimet Kupát Bernben. A könnyező magyar játékosok szeme előtt...

Kincses Kolozsvár szegényei

„Bizonyos területeken élveztek ugyan privilégiumokat a kolozsvári labdarúgók (ingyen mozijegy, félárú utazás, hálókocsi-kedvezmény), ám a KAC játékosának lenni nem jelentett gondtalan életet” – írta Csillag Péter, a Nemzeti Sport újságírója az erdélyi Szabadság című lapban 2013 áprilisában megjelent sorozatában. Ebből megtudhattuk, hogy más, jó fizetést garantáló klubok 400–500 pengőt kereső játékosaival szemben Kolozsváron aprópénzért játszottak a futballisták, nem csoda, hogy „Kincses a Gamában, Olajkár a Kispestben rúgja a labdát, és nem a Kolozsvári AC-ban”. Az Olajnak becézett

Olajkár II egyébként mégis váltott, azokban a napokban a Weiss Manfréd FC játékosa lett.

Csillag Péter a továbbiakban idéz az Ellenzék című kolozsvári lap 1941. szeptember 17-i számából, a DR szignóval ellátott olvasói levélből:

„A kapus, Seprényi Ferenc nős, egygyermekes családapa. Keresete havi 108 pengő, mint fogyasztási ellenőr. (...) **Szaniszló II Zoltán** nős, (...) jelenleg munkanélküli. Balhátvéd: Vass Mózes, menekült, családfenntartó, havi 108 pengős fizetéssel. Fedezetek: Páll Béla családfenntartó, havi 130 pengővel, villanyóra leolvasó. Heteken át gyalogol, állandóan a legszélsőbb körzeteket kell járnia, a hét végére teljesen ki van merülve. (...) Csákány kitűnő érettségivel állás nélkül van. Bokor Ernő még kiskorú, anyagi nehézségei nincsenek. Ugyancsak ezek állanak Bonyhádi Lajosra. (...) A csatársorban Reinhardt menekült, 76 pengő havi fizetése van, amit a mérnöki hivataltól kap napidíj formájában. A csatársor legjobb embere, Brassai Sándor Páll Bélával van együtt alkalmazva. Ő is szombaton késő estig gyalogol, holt ilyenkor a nagy pesti játékosok fürdőben üldülnek vagy pihennek. (...)”

Június derekán a néhány hónappal korábban kikiáltott Horvátország (Független Horvát Állam) elleni mérkőzéssel zárult a válogatott idénye. A Tóth Gy. – Olajkár II, Szűcs, Kispéter – Pázmándy, Sárosi III – Füzér, Zsengellér, Szusza, Bodola, Tóth III összetételű együttes, sorai-
ban két újonccal, a diósgyőri Füzér Jánossal, s a góllal debütáló, újpesti Szusza Ferencel, a 60.
perctől vezetett, de Branko Pleše révén a horvátok a 78. percben kiegyenlítettek. Több gól nem
esett, pedig az utolsó nyolc percben a vendégek balösszekötője, Ratko Kacijan kiállítása miatt
emberelőnyben játszott a magyar válogatott.

A sajtó nem volt boldog a döntetlennel. *Follinus János* ismét kiosztotta a WM-rendszert erőltetőket a *Képes Sport*-ban, *Győzelem helyett szomorú döntetlen* címmel: „Keserű emlékeink egy-
gyel szaporodtak. A vasárnapi horvát–magyar válogatott mérkőzés, amelyről majd mindenki
azt hitte, hogy ha talán elkésve is, de gyógyító írt fog nyújtani a magyar labdarúgás még telje-
sen be sem gyógyult sebeire, a hideg zuhanynál is erősebben kijózanította a bizakodókat. A ti-
zenegy magyar játékos a lehető legkedvezőbb körülmények között készült fel a diósi edzőtá-
borban. A lelki előkészítés sem lehetett hiányos. ...A magyar csapat tanulni nem tanult, felej-

teni viszont sokat felejtett. Jellemző volt a játék képére, hogy
ha egyes játékosokat vettünk szemügyre, legtöbbjük szem-
mel láthatóan igyekezett, sőt, sokszor feltűnőbb hiba nélkül
végezte a kötelességét, keveset törődve azzal, hogy beillesz-
kedjék egy tizenegy tagból álló csapat egységes elgondolásai-
nak, egységes céljának keretébe.” A mérkőzés után ismét fel-
lángolt a „rendszervita”, a polémia a középhátvéd-középfede-
zet helyezkedéséről. A magyar edzői stáb szerint a kapott gól-
nál az akkor még szolnoki Kispéter Mihály túlságosan előre-
kalandozott, ebből lett a baj. A két tavaszi mérkőzésen egyéb-
ként ismét az 1941-es, kölni 0:7-en is vezénylő **Fábíán József**
irányította a magyar csapatot szövetségi kapitányként.

1941. nov. 16.	Zürich	SVÁJC	2:1 (1:0)	Kovács I M., Olajkár II
1942. máj. 3.	Bp., Üllői út	NÉMETO.	3:5 (3:1)	Nagymarosi, Zsengellér, Tihanyi II
1942. jún. 14.	Bp., Üllői út	HORVÁTO.	1:1 (0:0)	Szusza

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

3 mérkőzésen: Bodola Gyula (NAC), Szűcs Sándor (Szolnoki MÁV), Tóth György (Szege-
di AK)

2 mérkőzésen: Dudás János (WMFC), Kincses Mihály (Gamma FC), Kispéter Mihály (Szol-
noki MÁV), Olajkár II Sándor (WMFC), Tóth III Mátyás (NAC), Zsengellér Gyula (Újpest)

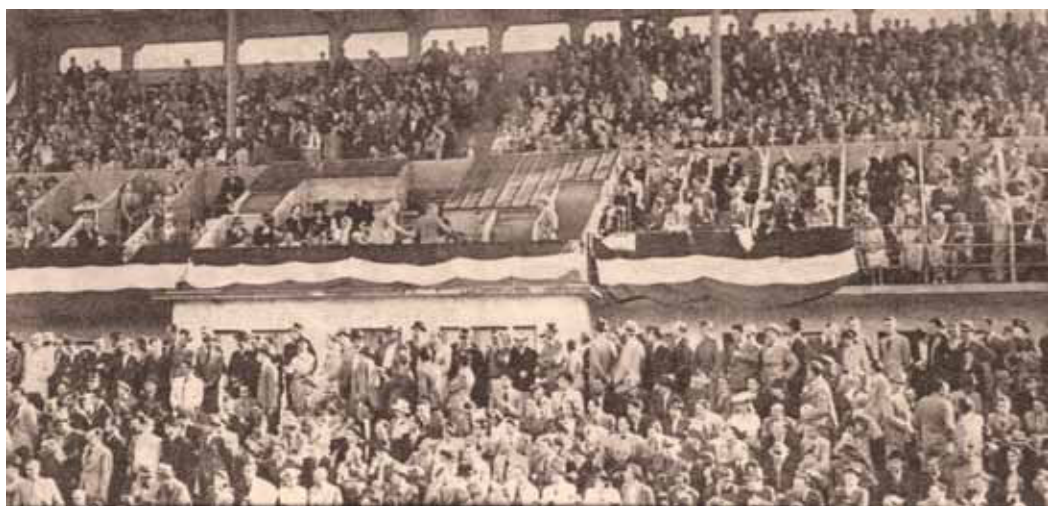
1 mérkőzésen: Balogh II Sándor (Újpest), Baróti Lajos (Szege-di AK), Bíró Sándor (Újpest), Fű-
zér János (DiMÁVAG), Gyetvai László (Ferencváros), Kovács I Miklós (NAC), Nagymarosi Mi-
hály (Újpest), Pázmándy Sándor (Elektromos), Sárosi III Béla (Ferencváros), Sárvári-Spielmann
Ferenc (NAC), Szusza Ferenc (Újpest), Tihanyi II András (Szege-di VSE)

Futball a frontvonalban

A háborús időkben minimálisra fogyott a nemzetközi mérkőzések száma. A Ferencváros például az egész idényben mindössze kettőt játszott, a karácsony előtti és utáni vasárnapon a horvát Gradjanskival. A két csapat közel azonos játékerőt képviselt, így nem volt meglepő, hogy az Üllői úton a Fradi (3:1), Zágrábban ellenben Bukovi Márton csapata nyert két góllal (4:2). Füstös és Gyetvai mindkét találkozón szerzett gólt. A zöld-fehéreknek balszerencséje volt az idegenbeli mérkőzésen, ugyanis a második félidőben Gyetvai sérülése miatt tíz emberrel kényszerültek játszani.

Járt a Kispest is a Gradjanskinál, 5:2-re kikapott. Ellenben a Szolnok otthonában fogadta és győzte le a zágrábi HAŠK együttesét. Az Újpestnek az idényzárás utánra, június 28-29-re volt meghívása, ugyancsak a Gradjanskitól. Ám végül ez meghiúsult.

Talán kicsit morbidnak ható, mégis tényyszerű megállapítás: a magyar bakák több nemzetközi meccset vívtak a frontvonal mögött, mint a klubcsapatok. A sportújságok kisebb-nagyobb rendszerességgel hírt is adtak (ha kaptak...) ezekről a találkozókról. 1941. június 23-án írt például a *Nemzeti Sport* két, Kurszk és Orjol közötti, valójában a magyar és a német helyőrségek közötti mérkőzésről, amelyeket a Vörös kereszt javára rendeztek. Az egyiket a magyar, a másikon a német csapat nyert, átlagosan körülbelül 8000 néző előtt. A magyar tizenegyet középfedezetként az idény elején még bajnoki mérkőzésen is szerepelt Lengyel Zoltán, az Elektromos játékosa vezényelte.

Eleink is terítették a palánkokra nemzeti színű drapériákat a mérkőzéseken

Schaffer Spéci, Róma „császára”

Nagy magyar sikert hozott a Serie A 1941–1942-es idénye. A Schaffer Alfréd által irányított AS Roma diadalmaskodott – nem mellékesen először nyerte meg Itáliában az ország középső vagy déli részébe tartozó város csapata a scudettót, a bajnoki címet –, mögötte pedig az AC Torino végzett a második helyen. A „bikákat” a 19. fordulótól Kutik András dirigálta. Az egykori „33” FC-játékos a szezont még a második vonalban, a Barinál kezdte. Nem „muzsikált” rosszul, sőt éppen az ottani tevékenységével hívta fel magára a piemonti klub figyelmét. Rajtuk kívül Molnár Ferenc (Ambrosiana-Inter, a 25. fordulótól, 12. helyezett), Nehadoma József (Atalanta, 13.) és Viola József (Livorno, 14.) dolgozott még a legmagasabb osztályban.

A Serie B-t a Bari nyerte meg, Kutikkal kezdte, majd Klein Lászlóval, Olaszországban használt nevén Stanislao Kleinnel fejezte be az évet. Kleinnek különleges idénye volt: a Lucchese-Libertasszal kezdte (2–6. forduló), a Pro Patriával (7–19.) folytatta, majd a Barival (20–30.) fejezte be. A Padovát (4.) Bánás József, a Pisát (7.) Ging József, a Reggianát (16.) Vanicsek János, a Savonát (14.) Orth György edzette.

Franciaországban nem szakadt meg a magyarok gyönyörű hagyománya, ahogyan a profi futball bevezetése óta minden idényben, az 1941–1942-esben is volt honfitársunk a bajnokok vagy a kupagyőztesek között. Abban a szezonban a kupasorozat volt valóban országos (azaz mindhárom zónára kiterjedő), az 1942. május 17-én a Colombes Stadionban rendezett finálét a Red Star nyerte meg 2:0-ra az FC Sète ellen. A győztes oldalon **Simonyi András**, a vesztesén Korányi III Dezső jutott szóhoz. Mindketten játszottak a francia válogatott két mérkőzésén az évadban, a svájciak és a spanyolok ellen, az első volt „André” Simonyi első, a második „Désiré Koranyi” utolsó fellépése a Kékek mezében. Egyébként a *Nemzeti Sport* is beszámolt az 1942. január 1-jén Párizsban 25 000 néző előtt vívott különleges mérkőzésről. A megszállt Észak és a meg nem szállt Dél, azaz két francia válogatott küzdött egymással (3:3). Az északiak egyik gólját Simonyi, a déliek egyik gólját Korányi III szerezte.

Továbbra is három zónában rendeztek nem hivatalos „hadibajnokságot”, értsd: nem játszottak annak győztesei az országos bajnok titulusért. Mindhárom zónagyőztesben szerepelt magyar, aki persze akkor már francia állampolgárságú volt: az FC Sète-ben (szabad zóna) Korányi-Kronenberger Dezső, a Lensban (tiltott zóna) Schmidt-Sikló László, a Reimsben (megszállt zóna) pedig Szegő-Szukits Ferenc.

Portugáliában továbbra is magyarok irányították a három nagy klubot: Biri János bajnok lett a Benficával, Szabó József második a Sportinggal, Siska Mihály pedig negyedik a Portóval. Érdeemes felidézni az előző hat idény bajnokait és edzőit: 1936, 1937 és 1938 Hertzka Lípót (SL Benfica), 1939 és 1940 Siska Mihály (FC Porto), 1941 Szabó József (Sporting). Biri lett ezzel a sikerrel a negyedik „bajnokcsináló magyar” sorozatban.

Továbbra is Bukovi Márton vezette a zágrábi Gradjanskit, amely másodikként zárt az önálló horvát ligában a HŠK Concordia mögött. Ugyancsak második lett Spitz Illés a szkopjei FK

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Makedonijával a bolgár bajnokságban, miután elveszítette a Levszki elleni döntőt. (Szkopje, illetve az úgynevezett Vardar Bánság bolgár fennhatóság alá került 1941-ben.)

Hiba lenne Svédországot kihagyni a sorból: edzőink közül Vampetics (Wampetits) István hatodik lett a Degerfors IF együttesével, míg Konrád II Kálmán az Örebrót, Nagy József a Ludvikát irányította a négyszer tízcsapatos második vonalban.

Platkó Ferenc Chilében szerzett dicsőséget a magyar trénereknek, veretlenül lett bajnok a Colo-Colóval. A hajdani kitűnő kapus egy másik honfitársunktól, Garay Miksától átvette a válogatott irányítását is. (A chilei nemzeti tizenegyet története során négy magyar vezetete szövetségi kapitányként vagy szövetségi edzőként. Orth György 1930–1932, 1942–1944, 1948–1949 és 1950–1954 között, Garay 1941-ben, Platkó 1941 és 1945 között, majd Pákozdi László, az Elektromos egykori válogatott játékosa 1957-ben.)

Szomorú hír érkezett az idény során Brazíliából és Spanyolországból. Rio de Janeiróban decemberben, feltételezhetően egy vírusfertőzés szövődményében elhunyt Kürschner Izidor.

Alberti Gyula 1942 márciusában még védte Oviedóban a Granada kapuját, aztán amikor hazatért, magas lázzal ágynak esett. Tífuszt kapott. Ezt a bajt valahogy legyűrte, ám váratlanul tüdő- és szívkomplikációk léptek fel, és „Alberti szíve 1942 tavaszán felmondta a szolgálatot.” (*Nemzeti Sport* 1942. május 3.)

MAGYAR KUPA

A végére belelendült a Fradi

A kupasorozat a Ferencváros győzelmét hozta. Akár következménye is lehetett ez annak, hogy a zöld-fehérek sokáig csak vergődtek, az idény végére ellenben feljavultak. A kupameccsek javát júniusban kellett játszani... Igaz, addigra a Ferencváros már túljárt egy nagy csatán: a legjobb nyolc közé kerülésért a szezon végén bajnoki címet szerző WMFC-vel csatázott. A hat gólt hozó mérkőzés 3:3-ra végződött, a Fradi a vendégeket segítő szabály alapján jutott tovább, mivel a döntetlennel a pályaválasztó kiesett.

Június elején a Gamma ellen már nem volt kétséges a továbbjutása (6:2), az volt a legsimább mérkőzése a négy közül. A Salgótarján ugyancsak döntetlennel, vendégként jutott a négybe, az Újpest egy góllal megverte az Elektromost, míg a Diósgyőri MÁVAG nagy harcban, remekelve múlta felül a Kolozsvári AC-t.

Az elődöntőket – akkori elnevezés szerint a középdöntőket – Péter-Pál napján rendezték meg a Hungária úton, a kék-fehérektől elvett stadiont akkorra a Véderő Egyletből indult mozgalom kapta meg, így tehát a MOVE-pályán. Tízezer néző volt kíváncsi az „előmeccsre”, az első elődöntőre. A DiMÁVAG ismét kitett magáért, a második félidőben lehangolt a Nagymarosi és Mészáros sérülése miatt szinte kettős emberhátrányban játszó Újpestet. A lila-fehérek ugyan a félidőben még 3:2-re vezettek, de a borsodiak edzője, Csapkay Károly már akkor mondta kollégájának, Takács Géának: „Ha kiegyenlítünk, nagyon kikaptok”. Igaza lett. A kilencgólos meccsen Zsengellér Gyula és Turbéli István (mit hoz a sors, évtizedekkel

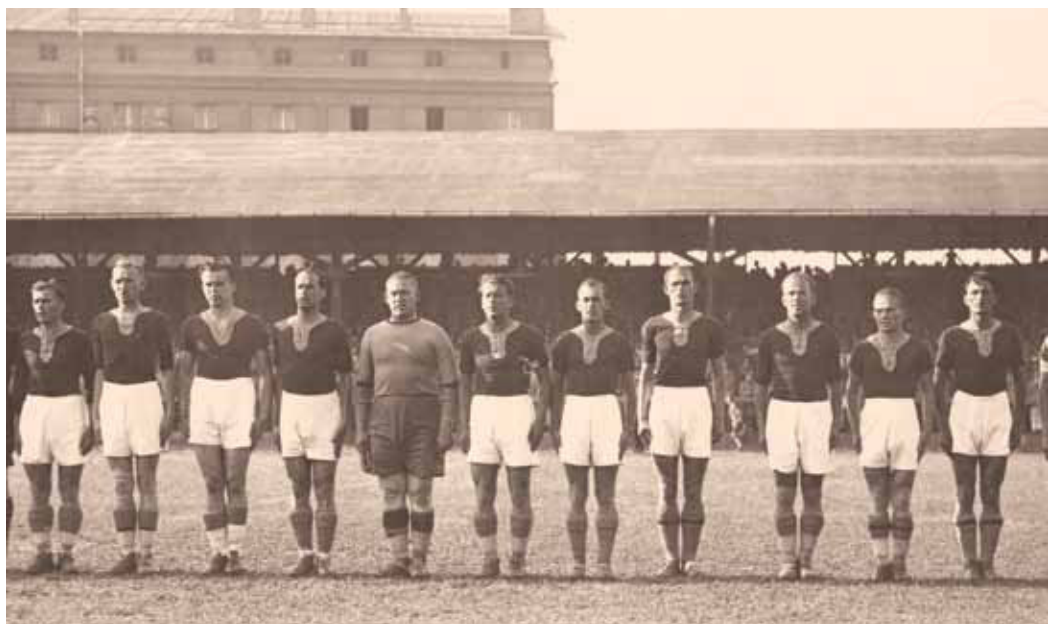

Színezett fotón a Fradi. Áll (balról): Takács pályaedző, Füstös, Jakab, Kiss, Sárosi III, Polgár, Nagy II, Kiszely, Tóth-Potya tréner. Guggol: Lukács, Csikós, Lázár, Tátrai

később mindketten Cipruson telepedtek le, és ott nagyon jó barátságban éltek) egyaránt három-három gólt szerzett, de az északiak közül Fazekas (2) és Füzér is a kapuba talált. A másik találkozón a Ferencváros 2:1-re verte a remek napot kifogó Salgótarjáni BTC-t. Tóth-Potya István, a zöld-fehérek igazgatója nyilatkozta a mérkőzés után: „Szerencsénk volt, csatásrunkból csak Lukács játszott jól.” Ha éppen csak, de ez is elég volt.

Másnap az Újpest 2:1-re megverte az SBTC-t, noha a döntetlen igazságosabb lett volna. A lila-fehérektől hiányzott a három sérült, Nagymarosi, Mészáros és Vincze III is, utóbbi súlyos agyrázkódással végigjátszotta a DiMÁVAG elleni mérkőzést, majd az öltözőben elájult. Takács Géza rengeteg fiatal játékost küldött csatába, köztük Némethet, Márkust, Rózsavölgyit, Berzit és a még csupán 18 éves Szuszát. Mondta is, miután a csapata nyert: „Az első nap tanulsága, hogy keveset érnek a krekkek (akkori szóhasználat a sztárokra – a szerzők) szív nélkül. A másodikon a fiatalok harcoltak, ez lesz nálunk a jövő útja.” Az Újpest 0:1-ről fordított 2:1-re, Trenka gólját követte Zsengellér és Berzi találata.

A fináléra már 18 000 néző gyűlt össze, mivel a többség a Ferencvárosnak szurkolt, elégedetten látta, hogy Kiszely két elfutása után a zöld-fehérek kétgólos előnyt szereznek. Ám a diósgyőriek a második féldőben kiegyenlítettek, újból nyílnak tűnt az összecsapás. Igaz, csak öt percig. A Ferencváros az utolsó 25 percben négy gólt is lőtt az első napi teljesítmények után a döntő esélyeseként emlegetett DiMÁVAG-nak. A 2:6 után kicsit furán hatott Csapkay Károly, a borsodi edző kirohanása: „Megóvjuk a mérkőzést, a játékvezető négy perccel korábban lefújta a döntőt.” Tényszerűen igaza volt, de akkor is...

A kupadöntőbe került DiMÁVAG (balról): Felföldi, Turán, Soós, Bohus, Gáspár, Kertész J., Zörgő, Bartha, Fazekas, Turbéli, Füzér

Negyeddöntő: Ferencváros–Gamma FC 6:2, Wekerletelepi SC–Salgótarjáni BTC 1:1 (továbbjutott az SBTC a vendég jogán), Diósgyőri MÁVAG–Kolozsvári AC 5:3, Újpest–Elektromos 3:2

Elődöntő: Ferencváros–SBTC 2:1, DiMÁVAG–Újpest 6:3

A 3. helyért: Újpest–SBTC 2:1

Döntő

Ferencváros–DiMÁVAG 6:2 (2:0)

1942. június 29., MOVE-pálya, 18 000 néző. Jv.: Égner

Ferencváros: Csikós – Tátrai, Lázár – Sárosi III, Polgár, Nagy II – Lukács, Füstös, Jakab, Kiss, Kiszely

DiMÁVAG: Gáspár – Soós, Felföldi – Bohus, Turán, Bartha – Zörgő, Kertész, Füzér, Fazekas, Turbéli

Gólszerzők: Kiszely (5.), Jakab (8., 81.), Turbéli (51.), Fazekas (60.), Lukács (65.), Kiss (75.), Füstös (84.)

Corinthian-díj

A DiMÁVAG nyerte, mint a Magyar Kupában legjobban szereplő amatőrcsapat.

Névsorolvasás

DIÓSGYŐRI MÁVAG:

Gáspár László 25 – Bohus (Bonyhai) Lajos 25, Felföldi Sándor 29 – Kertész József 29, Turán István 19, Barta Gyula 30/1 – Penderi György 21/3, Fazekas Zoltán 29/20, Füžér János 28/17, Soós György 20, Turbéli (Turek) István 24/17. A többiek: Barna Sándor 15/5, Regőczy (Réhn) István 11/2, Károlyi József (k) 5, Mészáros István 5/1, Keszthelyi Vilmos 4, Tóth I Lajos 3/1, Liptai (Lipták) György 2, Murza (Marosi) Emil 2, Honti (Hörich) József 1, Pribelszky Gyula 1, Solt (Stolcz) II Sándor 1

ELEKTROMOS:

Bakon József 25 – Török Sándor 29, Onódi Andor 30 – Pázmándy Sándor 29/8, Marosi (Müller) Károly 26/2, Pálinkás Lajos 22/3 – Rozsáti Ödön 22/5, Törös (Tercs, Tritz) Imre 18/3, Füzi II Gábor 16/16, Buzássy Sándor 16/5, Ortutay Béla 20/3. A többiek: G. Tóth Péter 15/5, Pákozdi (Pfandler) László 13, Barna (Stibinger) János 12/5, Fekecs III Mihály 9/2, Szabó 7, Boldizsár Géza (k) 5, Szendrői (Szoják) Lajos 4/2, Gajdos Sándor 3, Málnási (Mező) 3/1, Béky Bertalan 2, Kállai (Klauber) Lipót 1, Lengyel Zoltán 1

FERENCVÁROS:

Csikós Gyula 29 – Rudas (Ruck) Ferenc 18/1, Tátrai (Thour) Sándor 19/2 – Sárosi (Stefancsics) III Béla 25/11, Polgár (Pignitzky) Gyula 30, Lázár Gyula 22 – Nagy II András 20/1, Kiss Gyula 22/4, Finta Károly 21/19, Lukács Ede 25/11, Gyetvai László 24/9. A többiek: Sárosi (Stefancsics) I György dr. 19/19, Jakab László 14/15, Kiszely István 13/18, Füstös László 11, Szoyka Kornél dr. 7, Pósa (Posch) Béla 6, Waldinger László 4, Pálinkás József dr. (k) 1

GAMMA FC:

Havas László 25 – Nádas (Neumann) Gábor 21, Kónya József 29 – Király Sándor 13, Tóth I Lajos 27/9, Hires (Hirth) Alajos 27 – Kincses (Kirnbauer) Mihály 29/6, Tóth II Gyula 20/7, Palatinus Károly 20/7, Horváth András 27, Patkoló Rezső (Rudolf) 19/14. A többiek: Hárai Pál 12/1, Kemény Tibor 12/2, Szilvási (Slivat, Slivác) József 11, Tagányi Árpád 9/1, Turay II András 8/9, Sütő Károly 7/3, Bolemányi Károly (k) 5, Magda Béla 4, Ádám Zoltán 2, Perlaki (Perza) Pál 2/2, Horváth III Károly 1

KISPEST:

Vécsey (Weber) Adolf 27 – Gazdag István 30, Kajdácsi Jenő 24/2 – Hidasi Pál 30, Vig (Wilhelm) IV József 13/7, Villányi (Vilig) Lajos 16 – Egresi (Englerth) Béla 26/12, Nemes (Nehadoma) József 23/10, Mészáros József 30/20, Beke Imre 16/4, Nagy Endre 20/6. A többiek: Füzesy László 12, Szabó II Géza 10, Zalai (Czumpft) László 9/2, Takács László 7/1, Titkos (Titschka, Ticska) Pál 5/1, Csizmadia Mihály 4, Monostori (Mikes, Mick) Károly 4, Odry Lajos 4, Szépföldi József 4, Sófálvi 3, Király 2, Laki 2, Ulicska 2, Bódi (k) 1, Bogár (k) 1, Gallai 1, Odor Lajos (k) 1, Semašovits (Simonyi) István 1

KOLOZSVÁRI AC:

Seprényi Ferenc 16 – Páll Béla 20, Vass Mózes 30 – Telegdi Antal 26, Csákány Jenő 21, Szaniszló II Zoltán 30 – Szántai Jenő 29/6, Kovács IV István 11, Bonyhádi Lajos 28/23, Radnai (Reinhardt) János 29/15, Brassai Sándor 28/11. A többiek: Endreffy Iván (k) 14, Bokor Ernő 11, Simon 11, Lukács Károly 9/3, Ferenczi (Fernbach) Antal 6, Hantz 3, Verbőczy 2, Enghy János 1, Geréb 1, Kovács II Pál 1, Nagy István 1, Párkányi 1, Tóth 1

LAMPART:

Szabó (Steinbach) Antal 26 – Havas 14, Szomolányi Gábor 28/2 – Stark (Soti) Ferenc 15, Nádas Ferenc 26, Szenes (Schmolko) József 28 – Hrotkó II János 25/3, Purczeld 13/4, Jenőfi (Jerabek) Jenő 20/13, Baranyai (Bruckó) János 18/5, Tolvaj Lajos 29/5. A többiek: Gráf István 12/2, Haraszi 12, Tamás István 11, Bihari (Bitz) Károly 8/3, Sós 7/1, Bene 6/2, Lukács István 6, Nagy 5, Horváth 4, Nemesi (k) 4, Erdős 3, Kisalagi (Wohlrn) János 3, Zimonyi 3/1, Galambos 2, Pálmai Árpád 2, Zentai Gábor (k) 2

MÁVAG:

Tihanyi (Trenka) László 28 – Varga József 26, Bozsúr (Bánfi) Ferenc 25/2 – Kéri Károly 20/1, Siklósi (Steinbach) Ferenc 26, Opató III Kálmán 27/1 – Gál 26/6, Muszka István 22/1, Kisuczky József 26/4, Szatancsik (Szatmári) József 15/3, Szabó 21/9. A többiek: Nagy III Károly 14/2, Kárpáti (Kaltenecker) Pál 7/1, Hollósi 6, Tölösi Károly 6/1, Seffelin Béla 5, Sas (Stiffel) Károly 4, Fácán István 3, Joós Péter 3/1, Komoretto (Karácsonyi) Béla 3, Németh I Károly 3, Padányi 3/1, Szüle 3, Németh II László 2, Plank Károly (k) 2, Ruff 2, Baranyi 1, Eőry 1, Szabó III 1

NAGYVÁRAD AC:

Solymosi (Schlosser) Norbert 29 – Molnár Ádám 14, Domján László 29 – Perényi (Pecsovszky, Petschovsch) József 15, Juhász Gusztáv 30/1, Deményi (Demetrovits) Rezső 29/2 – Kovács I Miklós 16/2, Kovács II János 21/12, Sárvári (Spielmann) Ferenc 30/18, Bodola Gyula 30/14, Tóth III Mátyás 26/17. A többiek: Haláti Lajos 10/7, Krausz (Krasznai) Andor 9, Szöllősi 9/3, Szurgyi János 9, Fuszek (Scherz) Kamill 8/5, Záborszky Jenő 6, Bodoki 3, Kalocsai II Ába 3, Mihók Károly 1, Papp Károly 1, Várdai János (k) 1, Veres 1

SALGÓTARJÁNI BTC:

Géczy Pál 18/1 – Budai (Blaskovics) József 21, Kiss Gyula 28 – Borsányi József 21/3, Debreczeni István 27/2, Marosi (Menyasz) Sándor 23 – Ménich (Mátrai) II István 16, Csuberda Ferenc 24/17, Vincze Gyula 20/16, Laczkó Sándor 26/7, Trenka Gyula 27/9. A többiek: Kovács János 14/2, Tímár Károly 14, Balázs Pál 12/3, Szabó Ferenc (k) 11, Pribilovics György 8/5, Bíró Mihály 5/1, Kecskés Károly 4, Gáspár István 3, Kanyó József 3, Takács IV Lajos 2, Gebuhr Sándor 1, Nádasdi Ferenc (k) 1, Selmeczi József 1

SZEGED AK:

Tóth György 30 – Szabó Lajos 22, Gyuris János 28 – Baróti (Kratofil) Lajos 30/1, Kis-Kalkusz Károly 26, Lakat Károly 14 – Bognár Kálmán 27/8, Harangozó (Korecz, Konrád) Sándor 30/4, Kalmár György 27/35, Tolói (Tunikold) Géza 30/23, Nagy Antal 25/16. A többiek: Bertók Pál 13/1, Baló Ferenc 10/3, Mester István 10, Raffai (Riesz) Lajos 7, Horváth 1

SZEGEDI VASUTAS SE:

Papp Emil 20 – Sebők III László 30/2, Sajtos I István 24/4 – Kalocsai (Bausenwein) Géza dr. 25/1, Balogi Kálmán 14/1, Borbély II Dezső (Dénes) 16 – Korányi (Kronenberger) II Máttyás 19/3, Varga István 16, Tihanyi (Till) Andor 27/17, Borbély I Tibor 19/2, Kecskés János 20/3. A többiek: Domonkos 13, Bakos 12/4, Koppány (Kapilovits) István 12/1, Halasi 11/1, Pély Ferenc 10, Nyerges István 9/1, Sebők I 9, Pulai (k) 8, Özvegy 5/1, Sulyok 5, Pétervári 2, Selmeczi (k) 2, Huszti 1, Jánosi 1

SZOLNOKI MÁV:

Horváth Ferenc 30 – Csabai János 29, Kispéter Mihály 30/5 – Selmeczi János 30/1, Süzs Sándor 29/3, Fazekas László 28 – Szántó József 30/16, Nagy Ferenc 30/8, Laborcz (Langa) Lajos 28/11, Kolláth II Ferenc 30/24, Korom Pál 28/18. A többiek: Búza Imre 2/2, Vezér Antal 2, Barna Tibor 1, Nagy Vilmos 1, Sárkány János 1, Schaff 1

ÚJPEST:

Székely (Szi) Ferenc 18 – Balogh II Sándor 30, Bíró (Bier) Sándor 27 – Nagymarosi (Cziszler) Mihály 28/6, Mészáros Ferenc 30, Kármán II József 24 – Ádám Sándor 25/11, Várszegi Lajos

8/1, Szusza Ferenc 29/21, Zsengellér Gyula 29/27, dr. Kalocsay Géza 29/15. A többiek: Aknavölgyi (Antos) József (k) 12, Balogh I István 7, Zörgő János 6/3, Győrvári Mihály 5/1, Vidor (Weisz) József 5/3, Vincze III Jenő 5, Németh Antal 4, Kecskés Antal 3, Berzi Sándor 2/1, Pozsonyi Ignác 2/1, Junász Géza 1, Széphegyi (Schönberger) Gyula 1

ÚJVIDÉKI AC:

Platz Ede 22 – Csillag János 22, Avar (Avramovics) Velykó 20 – Hargitai (Szirmai, Sziffert) Nándor 25/1, Máriás (Marianovics, Marjanovics) János 25, Rumos Ferenc 15/1 – Mézes (Medarics) Iván 18/4, Pálfi Béla 25/7, Zsoldos (Zsvikovics) Lázár 25/4, Badics Pál 15/6, Welker József (Franja) 16/5. A többiek: Lendvai 13/5, Gergely József 10, Pécsi 10/2, Vig (Wilhelm) VI Simon 7/4, Markos (Mateovics) Adolf 6/1, Somfai (k) 5, Bódi 4/1, Jánosi (Jovanovics) 4/1, Németh I 4, Báki János (k) 3, Négyesi Frigyes 3, Molnár Géza 3/1, Somlai (Stolzparth) Rezső 3/1, Tímár (Tickmayer) Pál 3, Turay József 3, Bartha Pál 2/1, Fehér András 2, Kontrohr 2, Lukanics I Frigyes 2, Szluha 2, Vinai György 2, Jakus István 1, Janik Sándor 1, Kardos 1/1, Kovács 1/1, Lakatos 1, Németh II 1, Takács József 1

WEISS MANFRÉD FC:

Dósa István 29 – Kállói Béla 30/1, Szalay II István 30 – Kapta László 29/5, Olajkár II Sándor 22/5, Gere (Geiger) József 23 – Váradi (Weiser) Béla 17/7, Marosvári (Marksteiner) Béla 29/19, Szabadkai (Szukob, Szuhai) Lajos 27/26, Dudás János 30/8, Pintér József 29/11. A többiek: Jávör II László 15/5, Kiss II Alajos 12/4, Devecseri Sándor 3/1, Surányi László 2, Keszthelyi (Keszli) II Mihály 1, Rákosi (Rottenbiller) Ferenc 1, Szekeres András (k) 1

A Koložsvári AC labdarúgói (balról): Szaniszló II, Endreffy, Páll, Szántai, Bonyhádi, Radnai, Csákány, Tóth, Vass, Kovács, Brassai

Az élvonal újoncai

Kolozsvári Atlétikai Club

Alapítási ideje: 1880

Megszűnt: 1948

Színe: piros-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 3 (1941–1944)

Sikerei: Magyar Kupa-döntős (1944)

Lampart Football Club

Alapítási ideje: 1937

Megszűnt: 1968

Színe: piros-kék (használatos még: fekete-fehér, illetve sárga-fehér)

Idényei száma a magyar élvonalban: 1 (1941–1942)

Sikerei: –

MÁVAG SK (Magyar Királyi Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak Sport Klub)

Alapítási ideje: 1919

Megszűnt: 1959

Színe: piros-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 2 (1941–1942, 1945 nyár)

Sikerei: –

Nagyvárad AC

Alapítási ideje: 1910

Megszűnt: 1963

Színe: zöld-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 3 (1941–1944)

Sikerei: magyar bajnok (1944), román bajnok (1949), Román Kupa-győztes (1956)

Szegedi Vasutas Sport Egyesület

Alapítási ideje: 1919. július 5.

Színe: piros-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 2 (1941–1942, 1943–1944)

Sikerei: –

Újvidéki Athletikai Club

Alapítási ideje: 1910

Megszűnt: 1945

Színe: kék-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 3 (1941–1944)

Sikerei: –

Az 1941–1942. évi Nemzeti Bajnokság végeredménye

1. WMFC	30	21	6	3	92:49	48
2. Újpest FC	30	18	8	4	90:42	44
3. Szolnoki MÁV	30	18	5	7	89:49	41
4. Szegedi AK	30	11	10	5	95:51	40
5. Nagyváradi AC	30	14	8	8	81:52	36
6. Ferencváros	30	15	5	10	124:69	35
7. Gamma FC	30	15	2	13	72:67	32
8. DiMÁVAG	30	10	9	11	72:68	29
9. Salgótarjáni BTC	30	10	9	11	67:77	29
10. Elektromos FC	30	10	7	13	63:60	27
11. Kispesti AC	30	12	3	15	67:89	27
12. Újvidéki AC	30	10	5	15	47:86	25
13. Kolozsvári AC	30	8	6	16	51:78	22
14. Lampart FC	30	8	3	19	48:93	19
15. Tisza Szegedi VSE	30	5	3	22	42:113	13
16. Bp. MÁVAG	30	4	5	21	35:97	13

Nemzeti Bajnokság II, Mátvás csoport

1. Törekvés	26	22	2	2	105:25	46
2. Debreceni VSC	26	21	0	5	111:34	42
3. Kolozsvári MÁV	26	15	2	9	77:51	32
4. Nagybányai SE	26	12	7	7	70:43	31
5. D. Magyarság SE	26	14	3	9	64:54	31
6. Marosvásárhelyi SE	26	14	2	10	59:44	30
7. Zuglói Danuvia	26	13	3	10	72:53	29
8. Goldberger SE	26	13	2	11	57:60	28
9. Postás SE	26	7	8	11	51:73	22
10. MOVE Szabolcs TSE26	7	6	13		46:72	20
11. Nagyváradi Törekvés26	9	2	15		37:82	20
12. Ganz TE	26	6	6	14	42:54	18
13. Kolozsvári EAC	26	6	3	17	53:85	15
14. Szatmári SE	26	0	0	26	13:127	0

Nemzeti Bajnokság II, Rákóczi csoport

1. Vasas SC	26	18	6	2	62:20	42
2. BSZKRT SE	26	18	5	3	99:32	41
3. BVSC	26	16	3	7	58:38	35
4. Miskolci VSC	26	12	6	8	51:43	30
5. MOVE Ózdi VTK	26	12	4	10	56:55	28
6. Budapesti LK	26	12	4	10	54:54	28
7. SK Rusj (Ungvár)	26	12	3	11	51:64	27
8. Kassai AC	26	10	6	10	45:55	26
9. Testvériség SE	26	11	3	12	48:61	25
10. Losonci AFC	26	9	6	11	41:46	24
11. Percsesi TK	26	9	4	13	55:55	22
12. Hungária SC	26	9	3	14	48:64	21
13. Salgótarjáni SE	26	7	1	18	39:74	15
14. Kassai Rákóczi*	26	–	–	26	11:57	0

*A Kassai Rákóczi és a Kassai AC a szezon közben egyesült, majd előbbi jogán játszott tovább, utóbbi „visszalépett”.

Nemzeti Bajnokság II, Zrínyi csoport

1. Sz. Haladás VSE	26	17	5	4	94:42	39
2. Szombathelyi FC	26	18	3	5	81:45	39
3. Soproni VSE	26	16	5	5	84:49	37
4. ETO (Győr)	26	17	2	7	108:39	36
5. Érsekújvári SE-Cikta	26	15	4	7	68:47	34
6. Pécsi DVAC	26	12	6	8	71:52	30
7. Tokod-ÜSC	26	14	1	11	82:58	29
8. Pénzügyi TSC	26	10	7	9	59:50	27
9. Soproni FAC	26	10	5	11	66:64	25
10. Szabadkai Vasutas	26	9	5	12	69:56	23
11. Zentai AK	26	6	4	16	50:97	16
12. Újverbászi CSE	26	6	3	17	42:86	15
13. Bezdáni SE	26	3	4	19	38:110	10
14. Szabadkai Sport	26	1	2	23	15:132	4

Szabadkai Lajos (WMFC) családjával

Gólkirály:

Kalmár György (Szegedi AK)
35 góllal

A visszacsatolt Délvidék egyik zászlóvivője, az Újvidéki AC

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
1. WMFC	X	1:4	3:2	3:0	2:1	3:2	0:3	1:0	1:1	2:1	7:3	5:1	3:2	2:1	3:0	4:1
2. Újpest	3:3	X	4:4	2:2	4:0	6:2	1:2	2:2	3:1	5:4	6:0	4:0	5:2	3:3	4:0	2:2
3. Szolnok	1:0	2:1	X	2:2	1:1	2:1	4:0	3:2	4:4	2:1	1:2	8:0	2:0	5:1	2:0	4:0
4. Szeged	0:4	1:2	4:2	X	0:0	3:2	1:2	3:1	3:2	1:1	1:3	9:2	8:1	8:0	8:1	1:1
5. NAC	1:3	0:7	2:1	2:2	X	4:1	3:2	2:2	1:1	7:0	0:1	5:2	3:5	6:2	7:0	1:1
6. Ferencváros	0:0	3:3	4:2	0:5	3:1	X	5:3	2:2	6:0	1:3	11:5	13:2	4:2	9:2	10:2	9:0
7. Gamma	4:8	0:3	1:3	2:4	0:3	2:5	X	1:1	1:1	3:1	3:2	4:0	1:0	2:4	4:2	3:0
8. DiMÁVAG	3:6	1:0	2:3	4:6	0:4	3:2	5:2	X	4:2	2:3	3:5	3:3	0:3	1:0	7:2	3:1
9. Sal. BTC	3:3	1:4	2:4	2:2	1:5	4:4	4:1	2:1	X	1:1	3:1	3:1	1:5	1:3	5:2	7:3
10. Elektromos	0:0	2:3	1:2	0:1	1:2	1:1	0:6	3:3	2:2	X	1:0	4:2	7:1	6:1	6:0	0:2
11. Kispest	3:4	1:5	2:7	2:2	2:4	1:5	0:2	3:3	2:3	2:1	X	3:1	2:1	1:3	2:2	6:2
12. Újvidék	1:3	1:0	2:1	3:3	0:0	3:2	1:3	1:1	5:1	0:2	1:2	X	1:0	0:3	3:1	3:1
13. KAC	3:3	1:1	1:6	2:2	2:5	1:5	2:1	0:2	1:3	3:3	2:3	0:0	X	2:1	2:1	1:1
14. Lampart	2:5	0:2	3:3	0:3	3:2	1:9	1:4	1:2	1:2	0:3	3:2	1:2	3:1	X	1:3	1:0
15. SZVSE	1:4	1:4	1:5	1:4	2:2	2:1	3:4	2:2	1:4	4:3	1:4	1:3	0:3	2:1	X	4:3
16. MÁVAG	2:6	0:2	2:1	2:6	1:7	1:2	0:6	0:7	2:9	1:2	1:2	0:3	1:2	2:2	2:0	X

A közlekedésiek második ligás csapatát mindenki csak Beszárkóként emlegette

NB III

Alföldi csoport: 1. Weiss Manfréd TK 58, 2. Makói Vasutas SE 42, 3. Magyar Pamutipari SC 40, 4. Óbecsei Bocskai 36, 5. Békéscsabai Törekvés 31, 6. Topolyai SC 30, 7. Szegedi TK 29, 8. Szegedi EAC 27, 9. Hódmezővásárhelyi TVE 27, 10. Csabai AK 26, 11. Újvidéki Vasutas AK 24, 12. Kecskeméti AC 23, 13. Bácska Szabadkai AC 22, 14. MOVE Ceglédi TSE 22, 15. Szentesi TE 21, 16. Kulai AFC 22

Dél-dunántúli csoport: 1. Kaposvári Rákóczi 31, 2. Kábelgyári SC 30, 3. Hangya SE 28, 4. Gázgyár 27, 5. Csáktornyai SC 20, 6. Kaposvári Turul 18, 7. Nagymányoki SE 18, 8. Pesterzsébeti MTK 16, 9. Zombori SE 16, 10. Pécsi VSK 14, 11. Apatini SE 2. A Nemzeti SC törölve.

Észak-dunántúli csoport: 1. Újpesti TE 32, 2. Pápai Perutz SC 31, 3. Alba Regia AK 29, 4. Ferencvárosi Torna Club 26, 5. Tatabányai SC 28, 6. Árpád MOTE (III. ker. ÁSE) 26, 7. Dorogi AC 25, 8. Hubertus SE 19, 9. MOVE PAETE 16, 10. Váci SE 15, 11. Váci Reménység 14. A Budapesti Rákosmenti Sport Club visszalépett.

Felvidéki csoport: 1. Kassai Vasutas SC 41, 2. Ungvári AC 38, 3. Királyházi MÁV SE 26, 4.

Munkácsi LSE 24, 5. MÁV Sátoraljaújhelyi AC 24, 6. **Aknaszlatinai Bányász TE** 23, 7. Nyíregyházi Vasutas SC 20, 8. Beregszászi FTC 19, 9. Nagyszőlősi SE 18, 10. Nagykárolyi AC 18, 11. Nyíregyházi KISE 8. 12. Várpalánkai Turul SE 5

Hargita-csoport: 1. Marosvásárhelyi Nemzeti Munkaközpont TK (M. PMTE) 38, 2. Székelyföldi MÁV 34, 3. Székelyudvarhelyi Hargita 34, 4. Sepsiszentgyörgyi Textilművek SE 26, 5. Marosvásárhelyi SE II 25, 6. Gyergyószentmiklósi SE 24, 7. Székelykeresztúri AC 22, 8. Székelyudvarhelyi Csaba TE 19, 9. Kézdivásárhelyi Gábor Áron SE 16, 10. Szászrégeni Turul 15, 11. Sepsiszentgyörgyi Corvin SE 8, 12. Csíkszeredai TE 3

Mátra-csoport: 1. Wekerletelepi SC 54, 2. Szentlőrinci AC 45, 3. Kőbányai TK 39, 4. Csepeli MOVE 36, 5. Hatvani Vasutas SE 36, 6. Losoncápátfalvai TSE 35, 7. Herminamezei AC 33, 8. Rákoskeresztúri TE 32, 9. MOVE Egri SE 27, 10. MOVE Rákosszentmihályi TSE 26, 11. Gyöngösi AK 26, 12. Csillaghegyi MOVE 25, 13. Jászberényi Lehel TK 23, 14. Balassagyarmati TSE 21, 15. Rákosliget MOVE 16, 16. Pálfalva-Bányatelepi ÜSE 6

Nem a legjobbak csapata, hanem a csapatok legjobbjai

A csepelieknek sikerült az, ami korábban minden addigi bajnok egyesületnek legalább egyszer: megvédték a címüket. A BTC-hez, illetve a Ferencváros, az MTK és az Újpest alkotta nagy háromhoz hasonlóan a szigetváros alakulata is két egymást követő évben bajnok lett. (A piros-fehérek és a lila-fehérek egyszer-egyszer, a zöld-fehérek hétszer, a kék-fehérek tízszer ismételték 1943-ig.) Jávor Pál együttese nem változott sokat egy év alatt: Szekeres András lett az első számú kapus a négy mérkőzéssel kevesebbet védő Dósai István helyett, illetve a Gammához viszatért Váradi Béla helyett Fuszek Kamill játszott a jobbszélen. 1942-ben négy-, 1943-ban hárompontos előnnyel lett bajnok a WMFC, ez sem nagy különbség. De ha elfogadjuk objektívnek a *Nemzeti Sport* értékelését (1943. július 9.), másodjára erősebb mezőnyben diadalmaskodott. A sportlap szerint különösen az alábbi tételekkel volt jellemezhető az idény. „A közönség nem remélt nagy számban látogatta a mérkőzéseket”.

A háborús idők ellenére valóban növekedett az élvonalban a nézőszám. Az, hogy mennyivel, már kérdéses. A *Sporthirlap* – ezt emlegettük mi is az előző idényről írva – 884 800-as, a *Nemzeti Sport* 954 000 fős össznézőszámot közölt az 1941–1942-es szezonról. A következőről a *Nemzeti Sport* már 1 276 369-est, ami 322 269 fős emelkedést jelentett. Miután 240 meccset játszottak az idényben, ez 1300-nál valamivel több nézőnyi pluszt jelentett minden egyes találko-

A Weiss Manfréd FC aranyérmes tizenegye (balról): Kapta, Marosvári, Gere, Fuszek, Dudás, Surányi, Olajkár II, Szalay, Kállói, Szekeres, Szabadkai

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

zón – persze átlagosan. Ha már az átlagoknál tartunk: 1059 gól esett, ez találkozónként 4,41 találtnak felelt meg.

A *Nemzeti Sport* a fentiekhez hozzátette, hogy a közönséget nem lehet becsapni, de a jóért nem sajnálja a pénzt, még gazdasági válságok idején sem. Nyilván ehhez kapcsolódott, illetve az előbbi magyarázta a második fontos minősítés: emelkedett a színvonal. Noha a *Nemzeti Sport* megállapította a régi nagycsapatok visszaesését, illetve hiányát, úgy vélte, a küzdelem minden korábbinál erősebb volta javára vált a futballunknak. A mezőny kiegyensúlyozottságára utalt az alábbi kitétel: „A sok egyenlő tudású csapat között nehéz pofozógépet találni, nehéző olyan gyenge ellenfélre bukkanni, amelynek bőréen szórakoztatni lehet a közönséget. Előtérbe kerül a küzdelem fontossága.” Kiemelte, hogy apróságok, akár új játékelemek dönthettek el szoros mérkőzéseket, külön is megemlítette Sárosi III Béla akkor még unikumnak számító hosszú partdobásait. „Változnak az ízlések is” – írta. – „Ma már egyre több ember van, akinek a jó futball, a szép futball nem a tologatásból, nem a mutatós trükkökből áll, amelyeknek egyenlő ellenfelek küzdelmében amúgy sincs helye, hanem a gyors akciókból, a pontosan adott 30-40 méteres passzokból.”

A július 11-i számban (folytatva az értékelést) a bajnokság országos jellegének előnyeiről írt, arra következtetésre jutva, hogy igen jót tett a ligát korábban uraló budapesti klubok játékosainak, hogy a vidéki ellenfelekkel nagyon kemény csatákat kellett idegenben vívniuk, ezeken a találkozókon, a korábbi szóhasználat szerint pontot veszítettek, az új szerint pedig pontot szereztek. A fejlődést mutatta aztán a legjobb játékosokból álló válogatott idegenbeli teljesítménye is. A fenti gondolatsorba illeszkedik a bajnok Csepel FC (WMFC) sokatmondó minősítése is (július 13.): „A Csepel nem a legjobbak csapata, hanem a csapatok legjobbjá”. Ugyanakkor közli, hogy Jávör Pál együttese „felülmúlta előző évi teljesítményét”. Kiemeli a balhátvéd, Szalay II István – a korábbi Nemzeti SC-fedezet a Tuli, Balogh, Szalay trióból – érdemeit és teljesítményét. „Nem mutat hanyatt eséses hátrahúzásokat, nem ollózik, s ha csak teheti, lepasszolja a labdát valamelyik játékostársának. Nem csillog úgy a játéka, mint például a szemre mindig teteszetősen játszó Bíró Sanyió. Ō a szürke klasszisjátékos. Ízig-vérig csapatjátékos. Nincs egy mozduzata sem, amelyet ne a csapat érdekében tenne. Amilyen játékos Szalay, olyan csapat a Csepel. A Csepelben hiába keresünk kiemelkedő művészeket. Nincsenek benne csillagok. Ha egyénekre szedjük a Csepelt, alig látunk valamit. De ha ez a tizenegy ember csapatá illeszkedik össze, akkor egyszerre élni kezd. Szerkezeté válik. Működik. Az egyik kiegészíti a másikat. Játékosai egyénileg elmaradnak a Ferencváros vagy a NAC egyéneitől. De együttesen nem. Mert a Csepel kiváló együttes. A szó szoros értelmében együttes.”

Tartozunk a (futball)történelmi igazságnak azzal, hogy megjegyezzük: a legnagyobb rivális, a Nagyvárad AC kétszer is megverte az idényben a gyár város legénysé-

A Nagyvárad AC legénysége

ségét. A Pece partján – Bodola Gyula négy góljával és vezérletével – 8:2-re, Csepelen 4:3-ra. Az őszi idény végén még a NAC állt a tabella élén, nagyon szoros volt az élmezőny, hiszen a partiumi zöld-fehérekkel azonos pontszámmal (20-20) állt a Szolnok és a Csepel, 19 pontot szedett addig össze a Ferencváros és a Vasas, s még a hatodik helyezett Salgótarján is egy győzelemnyire állt a listavezetőtől (18). De a tavasz Jávor Pál alakulatáé volt. Az őszi húszhoz a második fél idényben még 25 pontot rakott hozzá a gárda, amely a NAC-on kívül csupán a Ferencvárostól kapott ki. (A csepeliek 25 pontot gyűjtöttek tavasszal, mögöttük így festett a második félév táblázatának élcsoportja: 2. NAC 22, 3. Gamma 20, 4. Újpest 18, 5-6. Kispest és Ferencváros 17-17.)

A kiváló tavaszi indítás, a hét mérkőzésből álló győzelmi széria a táblázat tetejére lendítette a gyáriakat. Sokkal fegyelmezettebbé, szilárdabbá vált a védekezésük, ez volt a címvédésük záloga. A közvetlen védelem az őszi 34 góllal szemben tavasszal csak feleannyit, 17-et kapott.

Az idény végén az MLSZ rendelkezett arról, hogy a profi játékosok minimumbére 160, maximumbére pedig 500 pengő lehet. (*Sporthirlap* 1943. július 24.)

A szövetség egyébként a Mátyás-évre (1943-ban ünnepelték I. Mátyás király születésének 500. évfordulóját) tekintettel úgy döntött, a tavaszi idény győztesét Mátyás-díjjal tünteti ki, a hajdanán a király által viselt pajzs aranyozott, 20x10 cm-es mását kapta a győztes, a WMFC csapata. Mivel az MLSZ rendkívüli módon ügyelt arra, hogy ne csak az élvonalra terjedjen ki a figyelme, Mátyás-versenyt hirdetett az alacsonyabb osztályú kluboknak is, minden osztályban, illetve csoportban megjutalmazta a tavasz legjobbját. Egyébként ugyancsak a Mátyás-év jegyében tartottak – s éppen az „igazságos” jelzőt kapott uralkodó szülővárosában, Kolozsváron – egy nagy érdeklődéssel kísért Vidék–Budapest mérkőzést 1943. július 4-én.

Az ülőhelyek már napokkal korábban elővételben elfogytak, a rendezők ezért pótlélátókat is emeltek. A két csapat egy évvel korábban 2:2-re végzett a fővárosban, már az is jelezte a vidéki csapatok fejlődését. A budapestiek ellenben igazolni szerették volna, hogy ők az erősebbek.

A 9000 (!) néző előtt lezajlott gálamérkőzés végül meglepő eredményt hozott. A szinte komplett A-válogatottal felérő Budapest (Tóth Gy. – Rudas, Szalay II – Pázmándy, Sárosi III, Balogh I – Egresi, Szusza, Sárosi dr., Zsengellér, Surányi) 5:0-ra kiütötte a Vidék tizenegyét (Vécsey – Szűcs, Vass – Perényi, Debreceni, Lakat – Radnai, Kovács IV, Sárvári, Bodola, Tóth III). A két újpesti, Szusza és Zsengellér két-két, a csepeli Surányi egy gólt szerzett. (Surányiról szólva: a korabeli tudósításokban vitéz Surányiként szerepelt, egyike volt azoknak a játékosoknak, akik viselhették a vitézi címet. A Vitézi Rendet Horthy Miklós kormányzó alapította 1920-ban, a titlust a rend tagjai viselhették, akik a harcokban, vagy esetleg más módon kitűntek a magyar nemzet szolgálatában. „Tagjai vitézi telket, azaz földbirtokot is kaptak, és a vitéz előnevet használhatták, a cím használatára a Rend alapszabálya szerint a legidősebb férfi leszármazott is jogosulttá vált” – írja a *wikipedia* a Vitézi Rendről szóló szócikke. Az élvonal játékosai közül akkoriban a csepeli Surányi László, a diósgyőri Bonyhai Bohus Lajos és az Aranycsapat későbbi középcsatára, Hidegkuti, a születési anyakönyvében szereplő név szerint Kaltenbrunner Nándor viselt vitézi címet. Tudomásunk szerint mindannyian legidősebb férfi leszármazottként kapták a titlust. A címet viselte a korábbi szövetségi kapitány, Ginzery Dénes is.)

A szezon történetéhez kétségtelenül hozzátartozik a labdarúgás és a hadsereg, vagy drámaibb tónussal a háború története. 1943 februárjában halt meg valahol Oroszországban (Korotecnben, esetleg Korotojak környékén) Braun József munkaszolgálatos, az MTK kilenc-

szeres bajnok jobbszélsője. Haláláról nem tudósítottak a lapok. Ugyanakkor írtak arról, hogy egyre több kulcsjátékos hiányzott a csapatokból. Akadtak, akiket a frontra vezényeltek, de a legtöbben még a hátszágban teljesíthettek szolgálatot. Lenhardt Gusztáv, az Elektromos intézője arról számolt be, hogy „huszonegy első vonalbeli játékosunkat veszítettük el az ősz kezdete óta, ezek egy része szolgálati beosztása következtében olyan helyzetbe került, hogy egy komoly bajnoki küzdelemben nem nevezhető teljes értékű csapattagnak.” Szavaiból kiderült, a máshova igazolt Pákozdi, Onódyn, Barnán és Szabón kívül G. Tóth, Lengyel, Lovas és Zlonszky is a keleti arcvonalra került. Akkor még itthon teljesített szolgálatot, ám csak időnként állhatott a Tromos rendelkezésére Pálkás, Kapocsi, Gajdos, Ortutay, Török, Börzsey, Dobos-Drobni és Huszár. Több labdarúgójáról le kellett mondania a Salgótarjáni BTC-nek is, például Budairól, Trenkáról és Borsányiról. A *Sportthirlap* 1942. október 16-án azt jelentette, hogy „Borsányi a Sal. BTC volt kitűnő játékosa a keleti harctéren hősi halált halt”. Szerencsére néhány nap múlva olvasható volt a helyreigazítás, miután maga a játékos számolt be arról, hogy bár megsebesült, de nincs a legnagyobb baj, lábadozva fekszik egy budapesti hadikórházban. De soha többé nem játszott a salgótarjániaknál.

A lapokban számos beszámoló olvasható különböző katonacsapatok mérkőzéseiről, amelyek hol nemzetközi meccseket vívtak, leginkább német vagy olasz sors- és bajtársaikkal, vagy egymás között futballoztak, vagy – a hátszágban, illetve harcmentes területeken – edzőpartnerül szolgáltak. A második vonal Mátyás-csoportjában a legjobbak közé tartozó,

Karikatúra Boldizsárról

Jeny Rudolf által irányított Nagybányai SE 1943. június 3-án, áldozócsütörtökön, az 1-es Honvédkórház csapatától kapott ki 2:0-ra. Nem keltett az eredmény meglepetést, hiszen a fehér mezükön vörös keresztet viselő vendégek között a Ferencváros (Tátrai, Jakab, Lukács), a Vasas (Németh) és a Kispest (Boldizsár, Úrhegyi) játékosai szerepeltek. Ugyancsak nyáron a 10. Helyőrségi Kórház 6:3-ra legyőzte az 1. számú hadtest alakulatát a MOVE-pályán, hiába játszott (azaz hiába lőtt három gólt is) a veszteseknél az ország legjobb csatára, Zsengellér Gyula. A Don mentén a budapesti utászok 8:2-re megverték a szolnoki utászokat – Kéri Károly, a MÁVAG korábbi élvonalbeli, s később a Ferencvárosba került fedezete remeklésével. A mérkőzések egy-egy résztvevője rendszeresen küldött tábori képeslapon beszámolót a sportlapoknak, ezekből tudjuk, hogy „valahol Oroszországban” rendeztek júniusban híradósok-légvédelmi tűzérek meccset is, valamint játszott a 9. löszerraktár alakulata a 203. számú légvédelmi gépágyúsokkal. Két katonaválogatott (az A- és a B-csapat) két mérkőzést is vívott a Horthy István kupáért. Az első találkozót a gyengébbnek vélt B-garnitúra nyerte 4:1-re, ahogyan a *Nemzeti Sport* írta, „valahol Oroszországban”. A visszavágóra átmenetileg a fővárosba vezényelték a játékosokat, és a több mint háromezer néző előtt az A-csapat kiütéssel győzött, s megszerezte a serleget. A „díjat” a honvédlabdarúgók már előre megkapták: találkozhattak a családtagjaikkal.

A jó katona őrzi a kaput (is)

Meglepő módon növekedett a válogatott mérkőzések száma Európában, legalábbis egy ideig. 1941 első felében 8, a másodikban 10, 1942 első és második felében már 13-13 mérkőzést játszottak a kontinensünkön. A legtöbbet a németek voltak a pályán, 1942-ben tíz hivatalos találkozón is szerepeltek, Horvátország, Svájc (kétszer-kétszer), Spanyolország, Magyarország, Bulgária, Románia, Svédország és Szlovákia ellen. 1943 első felében már egyen sem – igaz, akkor egész Európában mindössze hét válogatott összecsapást rendeztek.

A magyar válogatott az 1942–1943-as idényben három találkozót vívott, kettőt a svájciak, egyet pedig a bolgárok ellen. Kiváló mérleggel, hiszen az Üllői úton, Genfben és Szófiában is nyert. A három összecsapáson 18 játékos szerepelt, heten 270 percet töltöttek a pályán.

November elsején az újonc szövetségi kapitány, **Vághy Kálmán** által irányított magyar együttes simán, 3:0-ra nyert a svájciak ellen. A Tóth Gy. – Szűcs, Szalay II – Sárosi III, Polgár, Perényi – Németh, Kolláth, Sárvári-Spielmann, Bodola, Tóth M. összeállítású csapatban a többséget alkották a szolnoki és a nagyváradai futballisták. Újoncként gólt szerzett a Vasas csatára, Németh Antal. (Aztán soha többé nem került a válogatottba.) Az első félidőben Bodola Gyula szerzett vezetést, majd a második játékrészben, Németh találata után, Tóth Matyi állította be a végeredményt. Karl Rappan, a vendégek híres szövetségi kapitánya a nagyváradikat dicsérte: szerinte az újonc Perényi, valamint Bodola és Tóth Mátyás játéka emelkedett ki.

A Servette pályáján, a Charmilles-stadionban játszott „visszavágóra” négy helyen is megváltozott az összeállítás, Polgár Gyula, Németh Antal, Sárvári-Spielmann Ferenc és Kolláth Ferenc helyére Olajkár II Sándor, Kincses Mihály, Marosvári Béla és Zsengellér Gyula került. Az új időket jelezte, hogy „vállalati klubból” – értsd olyan egyesületből, amely mögött egy nagy gyár vagy éppen a MÁV állt – került be Tóth György és Kincses Mihály (Gamma), Olajkár II Sándor, Marosvári Béla és Szalay II István (WMFC), valamint Szűcs Sándor (Szolnoki MÁV). A Nagyvárad AC-t képviselte Perényi József, Bodola Gyula és Tóth III Mátyás, s csak mindössze ketten, Sárosi III Béla (Ferencváros) és Zsengellér Gyula (Újpest) reprezentálták a magyar futball tradicionális nagy klubjait. Már az első félidőben kialakult a végeredmény, Numa Monnard góljával

A bolgár baka „mentése”

ugyan a hazaiak szereztek vezetést, de aztán Bodola Dudus kétszer, Zsengellér Ábel egyszer bevette az Európa-hírű kapus, Erwin Ballabio hálóját. Mindazonáltal a korabeli sajtóbeszámolók szerint nem a két gólt is szerző partiumi csatár, hanem Tóth György, a magyar kapus volt a mezőny legjobbjára. (Tóth György lett a hetvenes években az első magyar labdarúgó-válogatott, akinek a fia is bemutatkozott a nemzeti tizenegyben. Tóth Zoltán, az Újpesti Dózsa kapusa 1979-ben egy meccsen védett a legjobbak között.)

Három héttel később a bolgárok ellen, Szófiában is pályára lépett a válogatott. Zsengellér Gyula brillírozott, négy

A magyar válogatott bővebb kerete 1942 őszén

gólt is szerzett, döntő része volt a 4:2-es győzelemben. De nemcsak erről emlékezetes a mérkőzés, hanem arról is, hogy háromgólos magyar vezetésnél Tóth III Mátyás az üres kapura gurította a labdát, ám nem lett gól, mert a kapu mögött guggoló bolgár kiskatona berohant, s óriási felszabadító rúgással tisztázott. Nem lett baj belőle, a mérkőzés után mindenki csak nevetett a történeteken, a könnyed győzelem eloszlatta a Tóth Gy. – Rudas, Szűcs, Szalay II – Sárosi III, Perényi – Kovács II J., Szusza, Zsengellér, Bodola, Tóth III összetételű tizenegyünk mérgét. Az egyre erősebb nagyváradi csapatból, a NAC-ból újabb csatár debütált a válogatottban: Kovács II János.

239.	1942. nov. 01.	Bp., Üllői út	SVÁJC	3:0 (1:0)	Bodola, Németh, Tóth III
240.	1943. máj. 16.	Genf	SVÁJC	3:1 (3:1)	Bodola 2, Zsengellér
241.	1943. jún. 06.	Szófia	BULGÁRIA	4:2 (3:0)	Zsengellér 4

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

3 mérkőzésen: Bodola Gyula (NAC), Perényi József (NAC), Sárosi III Béla (Ferencváros), Szalay II István (WMFC), Szűcs Sándor (Szolnoki MÁV), Tóth György (Gamma), Tóth III Mátyás (NAC)

2 mérkőzésen: Zsengellér Gyula (Újpest)

1 mérkőzésen: Kolláth Ferenc (Szolnoki MÁV), Kincses Mihály (Gamma), Kovács II János (NAC), Marosvári Béla (WMFC), Németh Antal (Vasas), Olajkár II Sándor (WMFC), Polgár Gyula (Ferencváros), Rudas Ferenc (Ferencváros), Sárvári-Spielmann Ferenc (NAC), Szusza Ferenc (Újpest)

A szezon ászai: Tóth György, Szalay, Lakat, Németh, Bodola és Tóth III

Nagy meglepetést keltett a *Nemzeti Sport*, amikor 1943. június 29-i számában publikálta a Hét csapatába választások alapján az év tizenegyét. A fedezetsor három helyéből kettőt ugyanis az utolsó előtti helyen végzett Szeged AK játékosai – a később szenzációs edzői pályát befutó – Baróti Lajos és Lakat Károly foglaltak el. A legjobb tizenegy (a klubnév után a Hét csapatában való szereplések számával): Tóth (Gamma, 8) – Balogh II (Újpest, 4), Szalay II (WMFC, 11) – Baróti (Szeged AK 4), Szűcs (Szolnoki MÁV, 6), Lakat (Szeged AK, 6) – Németh (Vasas, 8), Marosvári (WMFC, 7), Sárvári (NAC, 5), Bodola (NAC, 7), Tóth III (NAC, 11).

A B-csapat: Boldizsár (Kispest) – Nádas (Gamma), Kispéter (Szolnoki MÁV) – Perényi (NAC), Olajkár II (WMFC), Zsoldos (Újvidéki AC) – Egresi (Kispest), Csuberda (Salgótarjáni BTC), Mészáros (Kispest), Zsengellér (Újpest), Vincze II (Salgótarjáni BTC).

Természetesen fél évvel korábban a lap közölte az őszi csapatát is: Tóth – Szaniszló II (Kolozsvári AC), Szalay II – Perényi (NAC), Szűcs, Lakat – Németh, Marosvári, Sárvári, Bodola, Tóth III. A tavasz tizenegye: Tóth – Nádas, Szalay II – Baróti, Olajkár II, Balogh I (Újpest) – Németh, Csuberda, Mészáros, Laczkó (Salgótarjáni BTC), Tóth III. (*Nemzeti Sport* december 31.)

A riválisnak számító *Sporthírlap* is közreadta a maga együtteseit (1943. július 2.) Az A-csapat: Tóth – Csabai (Szolnoki MÁV), Szalay II – Perényi, Nagy II (Ferencváros), Lakat – Németh, Marosvári, Zsengellér, Bodola, Tóth III. A B-csapat: Bakon (Elektromos) – Bohus (DiMÁVAG), Kállai (Elektromos) – Horváth III (Gamma), Szűcs, Szomolányi (Vasas) – Kovács II (NAC), Csuberda, Vincze II, Déri (Törekvés), Welker (Újvidéki AC).

Hat játékos, Tóth György, Szalay II István, Lakat Károly, Németh Antal, Bodola Gyula és Tóth Mátyás mindkét lapnál szerepelt az All Star-tizenegyben.

Marosvári (WMFC) fejfel

Újpesti alakulat (balról): Balogh I, Tihanyi, Várnai, Ádám, Spányik, Szusza, Nagymarosi, Rózsa, Balogh II, Bíró, Zsengellér

A Fradi csak egy gólt kapott a sorozatban

Tizenöt év után ismét megvédte kupaelsőségét a Ferencváros. Ahogyan 1927 után 1928-ban, úgy 1942 után 1943-ban is elhódította a Magyar Kupát.

Az élvonalbeli csapatok az 5. fordulóban kapcsolódtak be, már az a stáció is nagy meglepetéseket hozott. A Komáromi AC például 2:1-re legyőzte, s ezzel kiejtette a bajnoki címet védő WMFC-t, s ezzel az a faramuci helyzet állt elő, hogy a Csepeli MOVE tovább versenyben maradt, mint a sziget első számú klubja. A DiMÁVAG 3:0-ra legyőzte a Hatvani SE-t, de aztán a szövetség kizárta, egyik játékosa jogosulatlan szerepeltetése miatt. A későbbi döntős Salgótarjáni BTC csak a vendégcsapatokat segítő szabály segítségével – döntetlennel a pályaválasztó kiesett – jutott túl a Gázgyár együttesén (3:3). A következő körben újabb óvás változtatta meg a pályán kialakult eredményt, ezúttal az Elektromos bűnhődött Dobos Sándor jogosulatlan szerepeltetése miatt, így a Csepeli MOVE már a legjobb nyolc közé lépett. A Hatvani SE élt az ölőbe hullott lehetőséggel, s nagy meglepetésre kiverte a Szolnoki MÁV-ot (1:0).

A negyeddöntőben a Csepeli MOVE hatvani döntetlenjével maradt versenyben – úgy került be az elődöntőbe, hogy az előző két mérkőzésén nem tudott nyerni, aligha gyakori az ilyesmi egy egyenes kieséses rendszerű tornán.

A Ferencváros ezzel szemben úgy jutott el az elődöntőbe, hogy addig még gólt sem kapott. Előbb vendégként a Békéscsabai Törekvés (5:0), majd pályaválasztóként a Gamma (1:0) és a BSKRT (2:0) ellen nyert. Az Újpest egy könnyű meccs (a „33” FC elleni 9:0) után óriási csatában ejtette ki a Nagyváradi AC-t (3:2), aztán legyőzte a Szeged AK-t (2:1). A salgótarjániak úgy masíroztak a döntő kapujáig, hogy egyetlen élvonalbeli csapattal sem találkoztak, a Gázgyár után a Kistextet, aztán a Komáromi AC-t búcsúztatták.

A június 24-i elődöntők közül az egyik találkozó a várakozásoknak megfelelően alakult, a Ferencváros 4:1-re legyőzte a Csepeli MOVE legénységét. Schaffer Alfréd, a Fradi edzője nem volt túl lelkes, közölte, hogy csapának sokkal jobban kell majd játszania a döntőben. Burger István, a Vasasok korábbi játékosa, a Csepeli MOVE edzője ugyanakkor meglepő véleményt alkotott: „A két szél-sőnk gyenge játéka miatt veszítettünk.”

A másik meccs meglepetést hozott, ugyanis a Salgótarjáni BTC – hazai pályán – 2:1-re legyőzte az Újpestet. Ezzel a tarjániak három éven belül másodszor jutottak be a kupadöntőbe. Az MLSZ már az

A kupagyőztes ferencvárosiak. Hátul (balról): Finta, Onódi II, Gyetvai, Sipos, egy civil, Lázár, Tátrai, Sárosi III. Elöl: Nagy II, Csikós, Sárosi dr., Rudas

elődöntők (akkori nevükön a középdöntők) előtt úgy rendelkezett, hogy amennyiben az egyik amatőrcsapat bejut a döntőbe, a másik pedig nem (vagy esetleg mindkettő bejut), nem játszanak a vesztesek a harmadik helyért. Így is történt, a Salgótarjáni BTC – mint a legtovább jutott amatőrcsapat – lett a Corinthian-díj győztese. A Csepeli MOVE emiatt óvott, jelezve, hogy miután a profi státusú Pákozdi László edző játszott a nógrádiaknál, a csapat nem tekinthető amatőrnek. Az MLSZ végül a Salgótarjáni BTC-nek ítélte a Corinthian-díjat – de soha többé nem játszottak érte a csapatok.

A finálé egyoldalú küzdelmet hozott, a Hungária úton az SBTC nem tudta megismételni az Újpest elleni játékát. A zöld-fehérek és a mezőny legjobbja Sárosi III Béla volt.

Negyeddöntő. Ferencváros–BSZKRT 2:0, Újpest–Szeged AK 2:1, Salgótarjáni BTC–Komáromi AC 7:0, Hatvani VSE–Csepeli MOVE 3:3

Elődöntő: Ferencváros–Csepeli MOVE 4:1, Salgótarjáni BTC–Újpest 2:1

Döntő

Ferencváros–Salgótarjáni BTC 3:0 (1:0)

1943. június 27., MOVE-pálya, 18 000 néző. Jv.: Kiss M. Ernő

Ferencváros: Csikós – Rudas, Tátrai – Nagy II, Sárosi III, Lázár – Sipos, Sárosi dr., Onódi II, Finta, Gyetvai

SBTC: Nádasdi – Simonyi VI, Kiss – Szabó, Debreczeni, Bognár – Kovács, Csuberda, Pákozdi, Laczkó, Vincze II

Gólszerzők: Sárosi dr. (11. 50.), Onódi II (82.)

A Corinthian-díj győztese: Salgótarjáni BTC

„Mit csinál a labdarúgó, ha nem rúg?”

1943 tavaszán is értékes szakkönyv (vagy inkább, ha létezik ilyen, szakfüzet) került a piacra. Molnár Ignác, az MLSZ éppen Bulgáriába készülő országos szövetségi edzője *Mit csinál a labdarúgó, ha nem rúg?* címmel a téli és a nyári holtidény hasznos eltöltéséről írt összefoglalót. A kor szellemének megfelelően a füzet címlapjára került az „A sport mindig honvédelem” jelmondat, a tartalom előtti utolsó oldalon megjelenik a pályákon használatos „Szebb jövő! Adjon Isten!” köszöntés. Felbukkan az „edző bajtárs” megszólítás, illetve olvasható benne „A labdarúgás csak eszköz arra, hogy belőled jellemes, kemény, öntudatos, hazájához hű magyart faragjunk” kitétel is. A könyvecske foglalkozik a vezetőedzéssel, a kiegészítő sportokkal, a teremdedzésekkal, a rúgás alapgyakorlataival, a fejeléssel, a toppolással, valamint a téli és a nyári tréningekkel.

Pozzo megfúrta a sikeredző Kutikot

1942 után 1943-ban is magyar edző dirigálta a szezon nagyobbik részében a bajnokcsapatot. Az 1942 őszén a 10. forduló után az AS Romával szakító Schaffer Alfréd után Kutik András lett bajnok. Rendhagyó módon. Az AC Torino nagyszerű idényt zárt, nem túlzás azt sem állítani, hogy addig nem látott sikert ért el: a calcio, az olasz labdarúgás első duplázójaként ünnepelték a bajnokság és az Olasz Kupa megnyerése után. Ám Kutik András csak a 24. fordulóig irányíthatta az akkor éppen a Livorno mögött hárompontos hátrányban lévő, az Ambrosianával azonos pontszámmal állva második Torinót. A külföldön játszó magyar labdarúgók pályafutásának valaha volt legnagyobb magyar kutatója, *Selmeczi György* évtizedeken keresztül állt levelezésben, majd személyes barátságba is került Kutikkal. Így aztán első kézből származó információk olvashatóak a legendássá lett „barna könyvben”, a *Kalandozó magyar labdarúgók* címűben. Ebből tudható, hogy Kutik szakmai vitába keveredett Vittorio Pozzóval, aki nem pusztán szövetségi kapitánya volt az olasz válogatottnak, hanem a két megnyert világbajnoki cím után megfellebbezhetetlen tekintélynek, szinte diktátornak számított Itáliában. (S ne feledjük, a szíve csücske volt a Torino, amelyben öt évet játszott, majd amelyet tíz éven át edzőként vezetett. Egyébként elnökségi tag is volt 1942–1943-ban az egyesületnél – a szerzők.) Pozzo felrótta Kutiknak, hogy a kilenc válogatott játékosslal felálló csapatot át akarja állítani a háromhátvédés rendszerre. A mérkőzés döntetlenül végződött: a Torino áttért a WM-rendszerre, viszont Pozzo elérte, hogy Kutikot menessze a vezetőség, és hogy 1943 elejétől egykori játékosa, Antonio Janni folytassa a csapattal az idényt. Ugyanakkor Kutik Bandi elvitathatatlan érdeme, hogy ő tette le a majdani Nagy Torino, a Grande Torino alapjait. Az Olasz Kupát egyébként lenyűgöző, szinte utolérhetetlen teljesítménnyel nyerte meg a Toro. Íme, az eredményssora: –Anconitana-Bianchi 7:0, –Atalanta 2:0, –Milano 5:0, –Roma 2:0 (megállapított eredmény, a mérkőzés a 88. percben, 3:1-es Torino-vezetésnél félbeszakadt), –Venezia 4:0. Kutik az első két mérkőzésen irányította a Torinót. Érdekes, hogy a *Nemzeti Sport* a május végi kupadöntő utáni néhány soros beszámolójában is „Kutik csapatának” definiálta a Torinót.

A svédországi edzőkolónia (balról): Vampetics, Nagy, Czeizler, Konrád

után 1943 nyarán, 19 évi olaszországi munka után Kutik hazatért, hosszú interjút készített vele a *Nemzeti Sport* (1943. július 12.). Ebből kiderült, hogy az olasz élklubok, így a Torino is, akkor már hetente ötször edzetek, csak a hétfő volt pihenőnap. S az is, hogy az előző idényben a calcióban dolgozó edzők közül 12 kapta meg korábban „mester” titlust, közöttük három magyar: Kertész Géza, Kutik András és Schaffer Alfréd.

Velük és a többiekkel folytatva: Spécit Kertész Géza váltotta az AS Románál, Nehadoma János volt az Atalanta edzője, Vanicsek János a Barival töltötte az idény első felét (1–18. forduló). A B-osztályban Bánás József a Bresciát, Ging József a Pisát, Hajós Árpád a Novarát, Molnár Ferenc az Udinesét kormányozta.

Svédországban éppen úgy magyar edző duplázott, mint Olaszországban, s éppen úgy egy csapat megkezdte az évtizedet meghatározó sikersorozatát. Czeizler Lajos megnyerte a bajnokságot és a kupát is az IFK Norrköping együttesével. Ez volt az első, de szerencsére közel sem az utolsó alkalom, hogy magyar tréner ünnepeltek a svéd bajnokságban. Akkoriban Czeizler mellett Vampetics (Wampetits) István is az élvonalban dolgozott, s negyedik lett a Degerforszal. Nagy József a Reymersholm, Konrád Kálmán pedig az Åtvidaberg gárdáját gárdírozta a második vonalban. A *Sportthirlap* 1943. január 16-án közölte Vampetics Pidi az egykori játékostársának, a debreceni Farkas Ivánnak írt levelét, amelyben arról panaszkodik, hogy a Degerfors IF ugyan a harmadik helyen áll az őszi idény után, de nem fogja tudni ezt az előkelő helyet megtartani, mert büszkesége, a csapat középécsatára – egyébként a tréner egyetértésével – az egyik stockholmi klubhoz megy, miután az sokkal kedvezőbb feltételeket kínál a center jövője szempontjából. Gunnar Nordahl – később az AC Milan történetének első számú góllövője – akkor még maradt, viszont a DIF a negyedik helyen végzett.

Egy harmadik országban is duplázott egy magyar edző: Biri János Portugáliában. A bajnok és kupagyőztes SL Benfica mögött a ligában második lett Szabó József Sportingja. Hertzka Lipót ellenben meglepetésre csak hetedik lett a Portóval.

Svájcban Volentik Béla érte el a magyar edzők közül a legjobb eredményt, negyedik lett a Berni Young Boysszal. Ötödikként zárt Weisz (Lulu) Leó a neuchâtelai Cantonallal. Winkler Csibitől, aki 1938-ban és 1941-ben is a bajnoki címig menetelt a Luganóval, csodát reméltek új állomáshelyén, Luzernben. Csodát nem tudott tenni, de 12. helyezettként benn maradt csapata a legmagasabb osztályban. Nem sikerült mindez a Nordsternnek, amelyet az utolsó hetekben Rády (Róth) Vilmos készített fel. Érdekes, hogy a bázeliak előbb Szabó Pétert akarták megnyerni edzőnek – Petár dolgozott már ott korábban –, de az egykori válogatott balszélső nem kapott Svájcba beutazási engedélyt. A második liga keleti csoportját a Bellinzona nyerte meg, a pozsonyi Carlo Pintérrel, azaz Pintér Károllyal a kispadon. 1943. július 18-án Winkler József levelét közölte a *Nemzeti Sport*. A jeles edző az idényre visszatekintve beszámolt arról az érdekességről, hogy Svájcban sem volt ismeretlen az álamatörtség (mint nálunk 1926 előtt), mivel a szabályok szerint az ottani kluboknál csak az edző lehetett hivatásos, igaz, ő akár játszhatott is a csapatában. Mint azt tette Volentik Béla a YB-ben. Az akkor már svájci állampolgárságú Winkler egyébként azt is tudatta, hiába került el a háború az országot, ott sem volt „fenékgig tejfel az edzők élete”. Azt írta, „legfőképpen (sic!) annyit lehet keresni, amennyiből az ember megélhet, félretevésről szó sem lehet.”

Franciaországban két csoportban bonyolítottak le bajnokságot, az északiban és a déliben. A két divízió győztese nem játszott az országos bajnoki címért. Északon a Racing Lens győzött, soraiban Schmidt-Sikló Lászlóval. A többi, akkor már francia állampolgárságú honfitársunk közül Korányi III Dezső a Sète, Simonyi András a párizsi Red Star, **Weiskopf Ödön** és Máthé Gyula az ugyancsak párizsi Racingban játszott. A zsidó származású Weiskopf Ödön – akinek különben sógora volt a nála tizen-

egy évvel idősebb Nemes-Neufeld Sándor, az egyetlen futballista, aki hivatalos mérkőzésen a magyar és az osztrák válogatottban is szerepelt – már nem játszhatott, a németek által megszállt Franciaországban is érvényes antiszemita törvények miatt Annecyben bujdosni kényszerült. Korábban Virage álnéven futballozott ugyan a város csapatában, mígnem lelepleződött.

Horvátországban Bukovi Márton edző bajnoki aranyat nyert a Gradjanskival.

Dél-Amerikában Sas Ferenc átigazolt a Boca Juniorstól az Argentinos Juniorshoz. Orth György trénerként a chilei szövetség alkalmazottja volt.

Az „arany Ajax” edzője a magyar NB I-ben

1942 őszén mutatkozott be a magyar élvonalban Kovács IV István. Az 1920. október 2-án Temesváron született jobbösszszekető akkor még elsősorban azért keltett feltűnést, mert követte az addigra már (román színekben) három világbajnokságon szerepelt, a magyar válogatottban is játszott bátyját, a kilenc évvel idősebb Miklóst. A minden ismerő-

Az 1973-as Ajax Amszterdam. Kovács István edző a bal szélén áll

se által Pistinek szólított ifjú kalandos utat járt be, az akkor már CAT-nak nevezett Temesvári FC-től a NAC-hoz szegődött (1934–1938), majd Fuszek Kamill-lal kimentek Belgiumba, az Olympique Charleroi-hoz. A később a WMFC-vel magyar bajnoki címet nyert Fuszek három hónappal később hazajött, Kovács István 1941-ig kint maradt. Hazatértét követően rövid ideig játszott a Ripensiában, majd Szörényvárról (CFR Turnu-Severin, 1941–1942) került Kolozsvárra. Két és fél szezont játszott a magyar első osztályban, utána folytatta még a román ligában, és 1953-ban vonult vissza. Akkor kezdődött fantasztikus edzői pályafutása, 1962-ig a kolozsvári egyetemi csapatot dirigálta, majd öt éven át a válogatott másodedzője volt. 1967-ben, 47 évesen futott be igazán a bukaresti Steaua élén. Egy bajnoki cím, s két Román Kupa-győzelem jelentette az ajánlólevelét a Rinus Michels utódját kereső AFC Ajaxhoz. Az előd filozófiáját követve a totális futballal kétszer is megnyerte az amszterdamiakkal Bajnokcsapatok Európa-kupáját, egyszer a Világkupát, egyszer az európai Szuperkupát, s „ráadásként” kétszer a holland bajnokságot, valamint egyszer a KNVB serlegét. Magyar anyanyelvű, vagy a magyar bajnokságban játékosként szerepelt tréner nem ért el hozzá hasonló sikereket. 1973-ban a francia szövetséghez szerződött szövetségi kapitánynak, majd 1976 és 1980 között a román válogatott irányította. 1980 és 1983 között a Panathinaikosnál dolgozott, nyert egy Görög Kupát. Pályafutása lezárásaként 1986–1987-ben az AS Monaco mestere volt, akkorig vetődött fel, hogy a hercegség csapata leszerződötteti Détári Lajost. Kovács István 1995. május 12-én hunyt el Kolozsváron.

Névsorolvasás

CSEPEL FC (WMFC):

Szekeres András 17 – Kállói Béla 25/2, Szalay II István 30 – Kapta László 20/2, Olajkár II Sándor 24/11, Gere (Geiger) József 25 – Fuszek (Scherz) Kamill 29/5, Marosvári (Marksteiner) Béla 30/21, Szabadkai (Szuha) Lajos 18/13, Dudás János 29/7, Pintér József 25/12. A többiek: Rákosi (Rottenbiller) Ferenc 14, Dósa István (k) 13, Jávor II László 10/5, Bakos László 9, Keszthelyi (Keszli) II Mihály 4/3, Surányi László 4/2, Kiss II Alajos 2/1, Nagy Jenő 2

DIÓSGYŐRI MÁVAG:

Károlyi József 30 – Soós György 21, Felföldi Sándor 30/1 – Turán István 19, Bohus (Bonyhai) Lajos 29, Barta Gyula 28 – Penderi György 19/8, Kertész József 27/6, Fazekas Zoltán 16/10, Kassai (Klimek) Milos 29/12, Turbéli (Turek) István 18/8. A többiek: Füzér János 16/7, Radnai György 16, Zörgő János 5, Keszthelyi Vilmos 4, Mészáros István 3, Honti (Hörich) József 2, Ijász (Ihring) Gusztáv 5/2, Lázár László 2, Pribelszky Gyula 1

ELEKTROMOS:

Bakon József 28 – Pálkink Lajos 30/1, Kállai (Klauber) Lipót 30/1 – Pázmándy Sándor 29/10, Gajdos Sándor 19/2, Marosi (Müller) Károly 20/9 – Rozsáli Ödön 25/1, Törös (Tercs, Tritz) Imre 29/9, Ortutay Béla 16/4, Buzássy Sándor 25, Dobos (Drobní) Sándor 21/12. A többiek: Hidegkuti Nándor 15/4, Börzsey János 14/4, Török Sándor 8, Füzi II Gábor 7/3, Zlonszky Miklós 4, Dömsödi 2, Huszár 2, Kállai II József (k) 2, Vértess (Wéber) László 2, Kapocsi Sándor 1, Szendrődi (Szoják) Lajos 1

FERENCVÁROS:

Csikós Gyula 30 – Rudas (Ruck) Ferenc 22, Tátrai (Thour) Sándor 23 – Sárosi (Stefancsics) III Béla 29/15, Polgár (Pignitzky) Gyula 24, Nagy II András 25/1 – Sipos Vilmos 21/7, Kiss Gyula 16/3, Sárosi (Stefancsics) I György dr. 15/6, Finta Károly 22/11, Lukács Ede 14/7. A többiek: Farkas Gyula 13/2, Füstös László 13/8, Gyetvai László 12, Lázár Gyula 11, Toldi (Kisnikold) Géza 11/10, Beke Imre 10/8, Ónodi II Béla 9/5, Kiszely István 4/1, Jakab László 3, Pósa (Posch) Béla 3

GAMMA FC:

Tóth György 30 – Nádas (Neumann) Gábor 30/1, Kónya József 28 – Horváth III Károly 27/2, Tóth I Lajos 23/12, Híres (Hirth) Alajos 17 – Váradi (Weiser) Béla 28/12, Horváth II András 23/2, Kincses (Kirnbauer) Mihály 21/13, Kemény Tibor 14/4, Patkoló Rezső (Rudolf) 20/6. A többiek: Tamás István 14, Siklósi (Steinbach) Ferenc 13, Palatinus Károly 12/10, Hármai Pál 9/3, Kovács I Miklós 9/1, Király Sándor 5, Szabó György 4, Lendvai 1, Sütő Károly 1

KISPEST:

Boldizsár Géza 27 – Olajkár I Károly 24, Gazdag István 29 – Vilányi (Vilig) Lajos 29, Zalai (Czumpft) László 19, Füzesi László 17/2 – Egresi (Englerth) Béla 24/11, Hrotkó II János 28/9, Ne-

mes (Nehadoma) József 29/10, Mészáros József 27/14, Nonn Antal 19/4. A többiek: Úrhegyi János 11, Semadovits (Simonyi) István 10, Csizmadia Mihály 7, Kajdácsi Jenő 6, Szépföldi József 6/1, Hidasi Pál 5/2, Bozsik I István (k) 3, Győrvári Mihály 3, Juhász 2, Parti 2, Barsi 1, Odry Lajos 1, Szabó II Géza 1

KOLOZSVÁRI AC:

Márki Sándor 20 – Páll Béla 19, Vass Mózes 30 – Szántai Jenő 29, Csákány Jenő 29, Szaniszló II Zoltán 29/1 – Radnai (Reinhardt) János 22/4, Kovács IV István 28/3, Bonyhádi Lajos 23/12, Váci II György 26/18, Tolnai (Turner) Béla 21/9. A többiek: Bokor Ernő 8, Bozók István 7/3, Tárnoki (Tomik) 7/1, Plank (k) 6, Szokoli 6/3, Simon 5/3, Oroszi András 4, Seprényi Ferenc (k) 4, Verbőczy 4/1, Telegdi Antal 2, Nagy István 1

NAGYVÁRADI AC:

Vécsey (Wéber) Adolf 25 – Simatoc (Szegedi) Miklós 19/1, Onódi Andor 30 – Perényi (Pecsovsky, Petschovsch) József 29/3, Juhász Gusztáv 17, Deményi (Demetrovits) Rezső 30/1 – Barna (Stibinger) János 26/7, Kovács II János 28/22, Sárvári (Spielmann) Ferenc 29/15, Bodola Gyula 30/18, Tóth III Mátyás 30/11. A többiek: Molnár Ádám 13, Incze II László 9/3, Papp Károly 7, Tóth II Sándor (k) 6, Haláti Lajos 1, Veres 1

SALGÓTARJÁNI BTC:

Éczy Pál 18 – Kiss Gyula 30, Simonyi VI Sándor 25/1 – Szabó István 30, Debreczeni István 24, Bognár László 20 – Balázs Pál 14/4, Kovács János 18/3, Csuberda Ferenc 30/22, Vincze Gyula 30/25, Laczkó Sándor 28/7. A többiek: Nádasdi Ferenc (k) 12, Pribilovics György 11/1, Vass Ferenc 8, Kanyó József 6/1, Patrik Nándor 5/1, Puskás Kálmán 5/6, Hámori László 4/2, Budai (Blaskovics) József 3, Palotás Dezső 2/1, Pusztai Sándor 2, Váradi Ottó 2, Bíró Mihály „Dani” 1, Pákozdi (Pfandler) László 1

SZEGED AK:

Aknavölgyi (Antos) József 23 – Szabó Lajos 24, Gyuris János 24 – Baróti (Kratofil) Lajos 30, Vörös Mihály 26/14, Lakat Károly 30/1 – Bognár Kálmán 21/5, Harangozó (Korecz, Konrád) Sándor 25/1, Kalmár György 20/15, Baló Ferenc 25/9, Nagy Antal 26/6. A többiek: Kis-Kalkusz Károly 11/1, Dóra 8, Kakuszi Ferenc 6/2, Korányi (Kronenberger) II Mátyás 6/2, Kovács II 5, Ludas (k) 5, Ladányi János 3, Horváth 2, Károlyi I (k) 2, Nagy II 2/1, Tóth Róbert 2/1, Demeter 1, Hajdu 1

SZOLNOKI MÁV:

Horváth Ferenc 30 – Csabai János 30, Kispéter Mihály 23/1 – Selmeczi János 30/1, Szűcs Sándor 29/3, Fazekas László 29 – Szántó József 25/3, Nagy Ferenc 27/5, Laborcz (Langa) Lajos 28/21, Kolláth II Ferenc 24/24, Korom Pál 18/4. A többiek: Vezér Antal 16/6, Sárkány III János 12/2, Gulyás István 3, Nagy Vilmos 2, Pintér I Ferenc 2, Bozók István 1, Csősz László 1

SZOMBATHELYI HALADÁS:

Körmendi (Baumann) Gyula 22 – Kovács III Ferenc 26, Tölgyesi József 30 – Gazdag Gyula 27/11, Kalotai Károly 26, Széphe-

gyi (Schönberger) Gyula 26/1 – Szabó Imre 28/7, Deszke Sándor 18/9, Mórocz Tibor 20/7, Kiss Jenő 21, Lovász Lajos 24/8. A többiek: Beraxa 14/7, Szabados László 10/2, Szalay II 9, Büki József (k) 8, Jobbágy Béla 5/4, Piller József 5, Tóth 5, Németh 3, Ungvári Lajos 3/2

TÖREKVÉS:

Kiss I Mihály 26 – Sipos László 24, Bánkúti (Béldi, Beer) István 13 – Bujáki 21, Roják Gyula 19, Deák 16/5 – Kristóf Bálint 27/7, Kiss II János 25/1, Kiss III József 25/5, Gál Sándor 15/2, Déri (Deutsch) Károly 27/8. A többiek: Garamszegi (Gregor) I Mihály 13, Garamszegi (Gregor) II 11/2, Szűcs Gyula 10, Kardos (Klötzl) István 9/4, Szilasi 9, Láng 7/2, Kassai József 6/1, Satori 6, Lőrinczi 5, Lukács István 5/2, Polóczi (k) 4, Benkő 3/2, Rátkai 3/1, Dobay István 1, Hollai 1

ÚJPEST:

Sziklai (Szift) Ferenc 25 – Balogh II Sándor 28, Bíró (Bier) Sándor 16 – Nagymarosi (Csiszler) Mihály 24/6, Rózsa (Rózner) Győző 14, Balogh I István 21 – Ádám Sándor 23/4, Mészáros Ferenc 16, Szusza Ferenc 29/20, Zsengellér Gyula 30/26, Pozsonyi Ignác 17/3. A többiek: Kirádi Ervin 13/5, Béky Mihály

11, Berzi Sándor 8/2, Kármán II József 8, Tolvaj Lajos 7/2, Várnai (Vnuk) Lajos 7/4, Kalocsay Géza dr. 6/1, Magyar János 6/1, Tihanyi (Trenka) László (k) 5, Vincze III Jenő 5/1, Márkus Ottó 4, Spányik Imre 3, Várszegi Lajos 3, Garamvölgyi Vince 1

ÚJVIDÉKI AC:

Platz Ede 22 – Csillag János 30, Avar (Avramovics) Velyko 30/2 – Pálfi Béla 28/4, Máriás (Marjanovics) János 26, Zsoldos (Zsivkovics) Lázár 30/1 – Mézes (Medarics) Iván 26/13, Raáb Miklós 29/3, Welker József (Franja) 30/17, Takács József 29/4, Bolgár (Trifunov) György 15/4. A többiek: Hargitai (Szirmai, Sziffert) Nándor 9/2, Bolemányi Károly (k) 8, Badics Pál 5/2, Majtány Sándor 4, Markos (Mateovics) Adolf 3, Szerencsés 2, Vinai György 2, Kardos 1, Lukanics I Frigyes 1

VASAS:

Angyal (Angeli) István 29 – Aradi Károly 29, Golács Róbert 29 – Szentandrás Gyula 25, Nagy II Ferenc 28/1, Szomolányi Gábor 29 – Németh Antal 30/8, Tóth II Gyula 26/10, Jenőfi (Jerabek) Jenő 27/26, Nagy I István 27/7, Junász Géza 24/7. A többiek: Devecseri Sándor 11/2, Bihari (Bitz) Károly 6/2, Saroveczky Gyula 5, Dormos Károly 2, Magyar Károly 2, Fekete Ferenc (k) 1

A „vasasok” gárdája

A Zuglói Danuvia 1943 elején

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Csepel FC	X	2:8	4:2	6:0	5:2	2:5	3:2	2:2	0:2	3:1	1:1	9:1	3:2	1:2	4:2	7:2
NAC	4:3	X	3:0	3:0	0:1	0:1	1:1	3:5	2:6	2:0	7:2	3:1	2:0	3:1	8:0	0:1
Ferencváros	3:1	5:0	X	4:0	3:3	3:1	5:4	2:2	3:2	0:1	2:1	5:2	2:3	2:2	9:2	4:0
Gamma	0:4	1:1	1:1	X	4:4	1:1	3:0	1:1	0:0	7:2	2:2	4:0	3:1	9:1	0:1	2:2
Sal. BTC	0:2	4:2	2:1	2:2	X	1:2	3:3	1:1	3:6	3:2	3:3	6:1	2:1	4:2	2:2	2:1
Vasas	0:1	0:2	3:2	0:3	1:2	X	6:2	1:0	1:2	3:2	2:2	2:5	4:0	2:2	0:2	2:1
Újpest FC	0:4	1:2	2:2	2:1	5:2	3:1	X	1:4	4:3	2:0	3:4	2:5	3:1	6:3	3:1	4:1
Szolnoki MÁV	1:3	0:1	3:0	0:0	2:0	2:1	1:4	X	2:1	3:1	2:3	0:3	1:0	5:2	8:1	8:1
Kispest	1:3	1:3	0:5	1:3	0:4	0:1	2:1	0:0	X	0:4	0:0	1:1	1:3	1:5	3:4	1:1
Kolozsvári AC	1:3	2:3	2:8	2:3	3:1	0:5	2:2	3:2	2:3	X	2:6	1:1	3:3	0:1	5:1	2:2
Újvidéki AC	1:2	1:2	1:2	1:3	0:2	4:2	0:1	0:4	5:0	0:4	X	1:1	1:0	0:3	3:2	1:2
DiMÁVAG	2:2	3:3	2:1	0:1	3:3	1:5	2:2	2:5	0:3	0:4	0:0	X	2:1	4:1	2:5	2:0
Elektromos	2:3	1:2	0:3	1:1	2:1	1:1	4:4	8:2	0:1	1:2	4:0	3:0	X	7:0	4:2	1:2
Sz. Haladás	0:3	3:6	1:1	4:4	4:2	1:7	1:2	3:2	2:2	1:3	2:0	1:1	2:4	X	1:1	2:3
Szegedi AK	2:3	1:8	3:0	1:3	2:7	1:3	2:2	4:3	1:9	1:2	1:5	1:3	0:4	6:1	X	1:6
Törekvés	0:1	3:1	0:4	1:5	1:3	1:1	1:6	1:0	0:3	0:2	2:3	2:4	1:1	1:6	4:7	X

Az 1942–1943. évi Nemzeti Bajnokság végeredménye

1. WMFC	30	21	3	6	90:51	45
2. Nagyváradi AC	30	19	4	7	85:49	42
3. Ferencváros	30	15	6	9	84:51	36
4. Gamma FC	30	12	12	6	67:49	36
5. Salgótarjáni BTC	30	13	8	9	75:66	34
6. Vasas SC	30	14	5	11	64:49	33
7. Újpest FC	30	13	7	10	77:70	33
8. Szolnoki MÁV	30	13	6	11	71:53	32
9. Kispesti AC	30	10	6	14	55:63	26
10. Kolozsvári AC	30	11	4	15	60:70	26
11. Újvidéki AC	30	10	6	14	52:63	26
12. DiMÁVAG	30	9	8	13	54:78	26
13. Elektromos FC	30	10	5	15	63:54	25
14. Sz. Haladás	30	8	7	15	60:92	23
15. Szeged AK	30	8	3	19	60:115	19
16. Törekvés SC	30	6	6	18	42:86	18

Nemzeti Bajnokság II, Mátyás csoport

1. Debreceni VSC	18	15	3	–	71:20	33
2. Nagybányai SE	18	11	1	6	44:40	23
3. Kolozsvári MÁV	18	9	2	7	32:37	20
4. Marosvásárhelyi SE	18	9	1	8	40:38	19
5. Székelyföldi MÁV	18	8	3	7	31:32	19
6. Kolozsvári Bástya	18	8	3	7	35:41	19
7. Békéscsabai Törekvés	18	7	3	8	32:52	17
8. M.vásárhelyi NMKTE	18	8	–	10	33:37	16
9. Csabai AK	18	5	4	9	27:48	14
10. Nagyváradi Törekvés*	18	–	–	18	0:0	0

* visszalépett

Nemzeti Bajnokság II, Rákóczi csoport

1. Bp. Vasutas SC	22	13	4	5	50:29	30
2. Ungvári AC	22	11	3	8	54:41	25
3. Kassai Rákóczi	22	11	2	9	35:40	24
4. MÁVAG	22	9	5	8	47:38	23
5. Fegyvergyári SK	22	9	4	9	51:40	22
6. Ózdi VTK	22	9	4	9	45:43	22
7. Rusj SK	22	8	5	9	38:39	21
8. Perecesi TK	22	8	5	9	38:41	21
9. Losonci AFC	22	9	3	10	42:48	21
10. Miskolci VSC	22	8	3	11	37:44	19
11. Kassai VSC	22	7	5	10	39:58	19
12. MOVE Szabolcs	22	7	3	12	38:53	17

Nemzeti Bajnokság II, Széchenyi csoport

1. ETO (Győr)	22	16	3	3	81:29	35
2. Szombathelyi FC	22	13	3	6	61:38	29
3. Érsekújvári SE	22	12	3	7	42:47	27
4. Alba Regia	22	9	4	9	48:45	22
5. Soproni VSE	22	9	4	9	45:47	22
6. Testvériség SE	22	10	2	10	34:60	22
7. Pápai Perutz	22	8	5	9	49:42	21
8. Tokod-ÚSC	22	8	5	9	56:48	21
9. Magyar Pamut	22	10	1	11	51:49	21
10. Tatabányai SC	22	7	4	11	42:53	18
11. Hangya SE	22	4	6	12	35:67	14
12. Soproni FAC	22	4	4	14	40:59	12

Nemzeti Bajnokság II, Wesselényi csoport

1. BSZKRT SE	26	20	4	2	92:19	44
2. Zuglói Danuvia	26	18	4	4	81:36	40
3. Ganz TE	26	16	3	7	68:48	35
4. Gázgyár	26	14	4	8	66:52	32
5. Wekerletelepi SC	26	11	6	9	46:52	28
6. Szentlőrinci AC	26	11	4	11	80:66	26
7. D.keszi Magyarság	26	8	7	11	39:58	23
8. Kőbányai TK	26	8	6	12	33:36	22
9. Csepeli MOVE	26	9	4	13	51:57	22
10. Hungária SC	26	10	2	14	49:68	22
11. ÁMOTE	26	7	5	14	45:71	19
12. Pénzügyi TSC	26	6	7	13	38:67	19
13. MOVE Budapesti LK	26	8	2	16	42:59	18
14. Postás SE	26	6	2	18	41:82	14

Nemzeti Bajnokság II, Zrínyi csoport

1. Szegedi VSE	26	18	7	1	56:21	43
2. Kaposvári Rákóczi	26	15	5	6	61:32	35
3. Kábelgyári SC	26	14	5	7	61:42	33
4. Szabadkai VAK	26	13	3	10	67:50	29
5. Makói VSE	26	13	3	10	53:44	29
6. Óbecsei Bocskai	26	13	2	11	42:47	28
7. Topolyai SE	26	13	1	12	38:54	27
8. Pécsi DVAC	26	9	7	10	46:51	25
9. Újverbászi CSE	26	10	4	12	49:67	24
10. H.vásárhelyi TVE	26	8	8	10	42:64	24
11. Bethlen Gábor SE	26	10	3	13	49:57	23
12. Zentai AK	26	10	3	13	49:57	23
13. Szegedi TK	26	10	1	15	47:63	21

A Szegedi Egyetemi AC visszalépett.

Osztályozó az NB I-be jutásért

1. BSZKRT SE	8	5	1	2	20:13	11
2. Szegedi VSE	8	4	2	2	16:12	10
3. Debreceni VSC	8	5	–	3	22:22	10
4. ETO (Győr)	8	4	–	4	18:13	8
5. BVSC	8	–	1	7	9:25	1

Gólkirályok:

Jenő (Jerabek) Jenő
(Vasas) – a képen
és Zsengellér Gyula
(Újpest)
26 góllal

NB III

Alföldi csoport: 1. 1. Újszegedi TC 43, 2. Bácska Szabadkai AC 33, 3. Békéscsabai MÁV 31, 4. Zombori SE 29, 5. Újvidéki Vasutas AK 27, 6. Temerini TC 26, 7. Bajai TISE 26, 9. Mezőkovácsházi TE 25, 9. Makói AK 24, 10. Bezdáni SE 24, 11. MOVE Zombori TK 21, 12. MOVE Szabadkai SE 20, 13. Bácsalmási MOVE TSE 19, 14. Szentesi MÁV 16

Budakörnyéki csoport: 1. Komáromi AC 48, 2. Ferencvárosi TC 41, 3. Székesfehérvári MÁV Előre 38, 4. Dorogi AC 37, 5. Komáromi FC 32, 6. Pesterzsébeti MTK 26, 7. Várpalotai Unió 25, 8. Váci SE 24, 9. Lévai TE 22, 10. MAFC 20, 11. Ferencvárosi Törekvés 20, 12. Csillaghegyi MOVE 18, 13. Pesterzsébeti Rákóczi 11. Az Ercsi Eötvös SE visszalépett.

Duna-Tiszaközi csoport: 1. Újpest-Rákospalotai Atlétikai Klub (URAK) 42, 2. Ceglédi MOVE 39, 3. Jászberényi Lehel 30, 4. MOVE Rákosszentmihályi TSE 30, 5. MOVE PAETE 29, 6. Rákoscsabai TK 28, 7. Ceglédi Vasutas 26, 8. Fővárosi Testedzők Köre 24, 9. Monori MOVE 24, 10. Rákoskeresztúri TE 23, 11. Kecskeméti TE 21, 12. Kecskeméti AC 19, 13. Herminamezei AC 17, 14. Nagykőrösi MOVE 10

Dunántúli csoport: 1. Felten SC 38, 2. **Dombóvári Vasutas** 34, 3. Pécsi BTC 32, 4. Csáktornyai Zrínyi SE 28, 5. Wolfner SE 27, 6. Kaposvári Turul SE 27, 7. Nagymányoki SE 27, 8. Kerámia SC 26, 9. Pécsi VSK 23, 10. Magyar Acél 22, 11. Magyar Posztó 22, 12. Budapesti TK 21, 13. Nagykanizsai Vasutas TE 20, 14. Simontornyai BTC 17

Felsőtisza csoport: 1. Munkácsi LSE 45, 2. Aknaszlatinai Bányász 43, 3. MÁV Sátoraljaújhelyi AC 38, 4. Szatmári SE 33, 5. Nyíregyházi Vasutas SC 32, 6. Nagybányai Jószerencse 31, 7. Püspökladányi MÁV 24, 8. Nagybányai Petrozsény SE 23, 9. Királyházi MÁV 20, 10. Szatmári Vasutas 17, 11. Beregszászi Futball és Tenisz Club 16, 12. Szatmári Törekvés 16, 13. Nagyszőlősi SE 14, 14. Csapi SE 13

Hargita csoport, Déli alcsoport: 1. Székelyudvarhelyi Hargita 17, 2. Sepsiszentgyörgyi Textil 16, 3. Sepsiszentgyörgyi Corvin 12, 4. Csíkszeredai TE 10, 5. Székelyudvarhelyi Csaba 8, 6. Kézdivásárhelyi Gábor Áron SE 6. A Komandói SE visszalépett. (Nem végeredmény, nyolc mérkőzés eredménye hiányzik. Kétséges, hogy a találkozót lejátszották.)

Hargita csoport, Északi alcsoport: 1. Marosvásárhelyi Attila 14, 2. Szászrégeni Turul 14, 3. Marosvásárhelyi MÁV II 13, 4. Marosvásárhelyi NMKTE II 13, 5. Székelykeresztúri AC 11, 6. Marosvásárhelyi SE II 7. A Gyergyószentmiklósi SE visszalépett. (Nem végeredmény, hat mérkőzés eredménye hiányzik. Kétséges, hogy a találkozót lejátszották.)

Mátravidéki csoport: 1. Újpesti TE 43, 2. Weiss Manfréd TK 38, 3. Salgótarjáni SE 36, 4. Soroksári AC 33, 5. Kistext FC 32, 6. Füleki Vasutas KSE 31, 7. KamSE 25, 8. Alberttelepi MÁVAG 24, 9. Losoncpátfalva TSE 23, 10. Hatvani VSE 22, 11. MOVE Egri SE 21, 12. Balassagyarmati TSE 18, 13. Gyöngyösi AK 14. Az Oetl SC visszalépett.

Futball a légiriadók árnyékában

Sok szempontból is különleges volt a magyar labdarúgóelit 1943–1944-es idénye. Először diadalmaskodott Budapesten, illetve Pest környékén kívüli egyesület. Először szerepelt a kupadöntőben a visszatért országrészek képviselője. Először zavarta meg légitámadás a mérkőzések lejátszását, először tiltottak ki származásuk miatt nézőket sporteseményekről, azokon belül is futballmeccsekről. Először maradt el bajnoki találkozó azért, mert a bombázás szinte a föld színével tette egyenlővé az egyik legjobb magyar csapat stadionját. Először játszott több mérkőzést a katonaválogatott, mint a hivatalos A-válogatott. Embertelen idők voltak, dúlt a háború. De – ellentétben a következő fél év végével – még lehetett játszani.

A háborús Európa igazi futballszenzációjaként az 1943–1944-es magyar bajnokságot a NAC 13 pont előnnyel nyerte meg. Az aranyos alapformáció a Vécsey – Mészáros, Onódy – Perényi József, Juhász, Deményi – Lóránt, Barna, Sárvári, Bodola, Tóth III tizenegy volt. Vécsey, a Barna Bombázónak nevezett Mészáros, valamint Sárvári, Bodola és Tóth III – a csapat eleje és vége – valamennyi meccsen játszott, Onódy és Deményi is csak egy-egy fellépést hagyott ki. Mellettük az időközben a kispadra visszatért Rónay mester számíthatott Kovács II Jánosra, Szegedi Miklósrá, Ferenczi Antalra és Csapó

A NAC bajnokcsapata. Hátsó sor (balról): Perényi, Barna, Sárvári, Bodola, Tóth III. Középen: Szegedi, Juhász, Deményi. Elöl: Mészáros, Vécsey, Onódy I

Györgyre. (Utóbbit a bánáti románok Gheorghe Moniacnak hívták.) Csapó egyébként a válás- és közoktatási miniszter engedélyével került a keretbe, a temesvári futballista ugyanis menekültként szökött az idény derekán Magyarországra, azaz Nagyváradra.

A játékosok egy része Budapestről és környékéről került a Partiumba, Vécsey Kispestről, Mészáros és Tóth III Újpestről, Onódy és Barna az Elektromosból igazolt a NAC-hoz. Közülük a balszélső békési, a jobb hátvéd felvidéki születésű volt. Barna kivételével mindannyian már legalább két klub színeiben szerepeltek az élvonalban, mire Nagyváradra kerültek, rutinos játékosoknak voltak mondhatóak. A másik mag a visszacsatolás, illetve a Nagyváradra szerződés előtt romániai egyesületek tagja volt. Szegedi a bukaresti Carmenban, Perényi a Temesvári Kinizsiben (vagyis a Chinezulban), Juhász, Bodola és Deményi a bukaresti Venusban, Kovács II a ploiesti-i Tricolorban, az egyébként nagyváradi születésű Sárvári pedig Resicabányán futballozott. (A teljesség kedvéért: Juhász Gusztáv csak egyetlen idényt töltött a Venusban, előtte éve-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

ken át már a NAC-ot erősítette.) Bodola a román válogatott történetének aktuális gólkirályaként mutatkozott be a magyar élvonalban, ám Juhász és Sárvári is szerepelt korábban a román válogatottban. Saját nevelésű játékos volt a bővebb keretből Ferenczi és a tartalékkapus, Tóth Sándor. (Alkalmassint nincs összefüggés a két tény között, de éppen ők ketten, valamint a bajnoki mérkőzésen nem szerepelt, különben felvidéki Bárdosi László maradtak amatőr státusban, a többiek az idény végéig hivatásos futballisták voltak, noha a *Sporthirlap* 1944. januári összeállítását mindenkinek megemlíti a polgári szakmáját, illetve foglalkozását is. Vécsey hegesztő, Mészáros vendéglős, Perényi és Barna műszerész, Kovács II villanyszerelő, Sárvári mázó, míg Onódy, Szegedi, Juhász, Lóránt és Bodola magántisztviselő volt. Deményit és Tóth III-t fakeskedőknek jelölték meg (tudni kell, hogy őket a klub segítette ilyen mellékálláshoz). Lóránt (Lipovics) Gyula a kivételt jelentette, tudniillik ő nem volt erdélyi, illetve partiumi, és nem játszott korábban budapesti gárdában sem. Nem ivódott igazán a köztudatba, hogy az 1944-es bajnokságban a Szombathelyről igazolt húszéves legény, a majdani Aranycsapat középhátvédje jobbszélsőt alakított. És nem is ügyetlenül tette, hisz tíz találatot jegyzett, a fővárosi közlekedésiek (BSZKRT) hálójába június 4-én például ötöt zúdított. Ne legyintsünk, a kék-sárga „beszkártosok” korábban ötször vendégeskedtek Váradon, és egyszer sem kaptak ki!

Ugyancsak nagyszerűen szerepelt a Kolozsvári AC (amelynél csak a NAC szerzett több pontot, s amely bejutott a Magyar Kupa döntőjébe) és az Újvidéki AC, amely a hatodik helyen zárt. Mindkét csapatot korábbi válogatott játékos irányította, a kolozsváriakat Opatá Zoltán, az újvidékieket Mészáros István. Nagy „divat” volt akkoriban, hogy az edzői munkát az élcsapatoknál korábbi válogatott játékosok látták el. Az 1943–1944-es idényben a fentebb említetteken kívül élvonalbeli csapatot dirigált Schaffer Alfréd (Ferencváros), Lutz Lajos (Újpest), Jávor Pál (Csepel), Titkos Pál (Kispest, ősszel), **Móré János** (DVSC), Lyka II Antal (BSZKRT), Berkessy Elemér (Tisza SZVSE) és Tomecskó József (DiMÁVAG) is. Két későbbi szövetségi kapitány, Gallowich Tibor (Kinizsi-Vasas) és Sós Károly (Gamma) is akadt az edzői karban.

Folytatva az idény különlegességeinek lajstromozását, két mezőnyjátékos is védett hivatlos élvonalbeli bajnoki mérkőzésen. Ősszel (november 28.) Olajkár II Sándor őrizte a Csepel kapuját az Elektromos ellen, miután a címvédő két kapusa, Szekeres és Heves is sérült volt. A „kis Olaj” kétségtelenül sokoldalú játékosként híresült el, de kapusnak nem volt válogatott szintű, 5:1-re kikapott a csapata. A Tromosban Udvardi ötször védett, háromszor szélsőhátvédet játszott. Szükség volt rá, amikor Bakon József megsérült, Kállai II József pedig éppen nem volt hadra fogható. A bordó-sárgákkal esett meg egy másik furcsaság is: április 9-én – miután Nagyváradon, a NAC ellen Szilágyi játékvezető kiállította Hidegkútit és Kállai Poldit – hirtelen három játékosuk, Börzsey, Gálík és Kósa is sérülést színlelve lebecsegett a pályáról. Miután csak öt mezőnyjátékosa maradt az Elektromosnak, Szilágyi bíró lefújta a mérkőzést. Május 21-én a „villanyosok” 15:3-ra kikapnak Újvidéken. Ez még akkor is meglepetést keltett, ha másnap mindenki megtudta a sajtóból: csak kilenc emberrel állt ki a csapat, mivel a vezetők és három játékos, Pázmándy, Hidegkuti és Lázár lekésték a vonatot Budapesten. Idejében ott voltak a találkozó, de még elmentek intézkedni, aztán ráfizettek, hogy rosszul tudták az indulás időpontját. A lemaradtak a többiek után eredtek, Kiskunhalast, Szalkszentmárton érintették, ám to-

vább nem jutottak. Visszatértek Budapestre, ahol várta őket a hír: a társaik, akik „megutaztatták” a majdani Aranycsapat-center kabátját és kalapját, 15 gólt kaptak. Mindazonáltal kicsit anakronisztikusan hatott Hidegkuti véleménye: „Teljes csapattal győztünk volna.”

A politika hálója átszötte a mindennapokat. Március ötödikén futballista, Sárosi III Béla, a Ferencváros fedezete mondta az egyik ünnepi szónoklatot a Horthy Miklósról elnevezett Nemzeti Sportcsarnokban. Azt mondta: „A magyar sportoló ifúság nevében ünnepélyesen fogadom, hogy a magasztos nemzeti célok szolgálataiba állított sport derék katonái szeretnénk lenni! Becsülettel fogunk küzdeni a pályán és becsülettel fogunk dolgozni az életben. Lelkes akarásunkkal, fegyelmezett magatartásunkkal mindig és mindenben méltók akarunk lenni a Kormányzó Úr Ófőméltósága és valamennyi vezetőnk bizalmára. Kérjük a magyar sport lelkes közönségét, hogy ebben a törekvésünkben legyen mindig mellettünk, s a sport igazi eszmei tartalmának diadalra juttatásában legyen a segítségünkre.” Levonhatjuk azt a következtetést, hogy az ilyesfajta beszédek a diktatúrákban nagyon hasonlóak.

Háború volt. Platz Ede, az Újvidéki AC kapusa önként jelentkezett pilótának. Április 23-án zavarta meg először légitámadás a mérkőzések lejátzását. Délután háromnegyed négykor fújták le a 135 perces légiriadót. A következő napokban a *Sporthírlap* hasábjain Bácskai János, az MLSZ ügyvezetője ismertette, mi a teendője légitámadások esetén az egyesületnek, a játékosnak és a közönségnek.

Akkoriban Gidófalvy Pál dr., illetve az MLSZ felfüggesztette a Vasas önállóságát, s a klub élére miniszteri biztost nevezett ki Áronffy-Jánky Béla százados, az országos levente-labdarúgás kapitánya személyében. A csapat neve Nemzeti Nehézipari Munkások Kinizsire, a színe piros-kékről sárga-kékre változott.

Négy héttel később vitéz Tárczay-Felícides Román miniszteri osztályfőnök, a Társadalmi Sport és Testnevelés vezetője aláírta az Országos Sport Központ 227.574/1944-es számú rendeletét, amelyben szerepel „a megkülönböztető jelzés viselésére kötelezett zsidók eltiltása a sportesemények látogatásától”. Rettenetes arra gondolni, hogy a magyar футбол első szűk fél évszázadának hány csillaga nem léphetett be ettől kezdve a stadionokba.

Júniusban csak napokkal a kiírt időpont után tudták lejátítani (végül a Megyeri úton) a Szolnoki MÁV–Salgótarjáni BTC mérkőzést, mivel Szolnokot bombatámadás érte. A pálya szinte teljesen megsemmisült, több labdarúgó, így a leggőlerősebb csatár, Kolláth Ferenc házat is találat érte. Kispéter Mihály elveszítette az édesanyját. Július elején, a Debrecenért bombázásban **Keskeny Károly**, a DVSC tartalékkapusa sérült meg súlyosan.

1944. július 13-án vitéz Bély Alajos vezérezredes, akit IHnTOV-ként emlegettek a sportsajtóban (a rövidítés jelentése: az Ifúság Honvédelmi Nevelése és a Testnevelés Országos Vezetője) rendelkezett arról, hogy „minden hivatásos játékosnak polgári foglalkozása is kell, hogy legyen”.

A kullancs megmérgezte a válogatottat

Mindössze három mérkőzést játszott a magyar válogatott 1943–1944-ben, mindet az őszi időnyben. A kiválóan sikerült skandináviai túra, a kettős győzelem után novemberben a svédek fogadta az Üllői úton. A találkozó súlyos vereséget hozott, utána ismét fellángolt a WM-rendszerről folytatott vita. A magyar válogatott hét gólt hazai pályán addig csak kétszer, még a hőskorban az angol profiktól (1908-ban hetet, 1909-ben nyolcat) kapott, azóta sohasem.

A szeptemberi stockholmi meccsen Olajkár II személyében hagyományos középfedezzel, s nem kullancssal játszott a válogatott, nyert is 3:2-re. A svéd fővárosban a Tóth Gy. – Rudas, Bíró – Sárosi III, Olajkár, Nagy II – Egresi, Zsengellér, Sárvári, Bodola, Tóth III összetételű együttes játszott, az újonc Egresivel és Nagy II-vel, valamint a nagyváradi középcsatárral és balszárnnyal felállva. A magyar edző, Vampetics (Wampetits) István által felfedezett Gunnar Nordahl – később a Milan történetének legjobb góllövője – ugyan kétszer is vezetést szerzett a sárga mezeseknek, de egymaga nem bírt a szervezeten játszó magyarokkal. Zsengellér Gyula még az első félidőben szerzett egy gólt, majd a másodikban Sárvári Ferenc ismét kiegyenlített, aztán a találkozót a svéd balhátvéd, Leander öngólja döntötte el a 76. percben. A századosi rangban lévő katonatisztnek, Vághy Kálmánnak ez volt szövetségi kapitányként a negyedik mérkőzése és a negyedik győzelme.

Három nappal később Helsinkiben még biztosabban nyert a magyar válogatott, Vághy százados hibátlan mérlege immár ötből ötöt mutatott. Nagyon lelkes közönség előtt győzött a csapat, a hazaérkezés után a *Képes Sport* munkatársai külön is kiemelték, hogy „a Fradi B-közép biztatásán is túltevő” publikum előtt játszott mindkétszer a magyar tizenegy. Érdekes, hogy a túra után a szemtanúk nem a csatárok, így a mindkét meccsen gólt szerző Sárvári-Spielmann Ferenc vagy a finnek ellen duplázó Tóth III Mátyás játékát, hanem a balhátvéd, Bíró Sándor teljesítményét emelték ki. A finn fővárosban is a Tóth Gy. – Rudas, Bíró – Sárosi III, Olajkár II, Nagy II – Egresi, Zsengellér, Sárvári Ferenc, Bodola, Tóth III összetételű tizenegy lépett pályára. „Nagyváradi” gólok eredményezték a győzelmet: Tóth III a 11. és a 47., Sárvári a 35. percen talált Sarnola kapujába.

A svédektől katasztrofális vereséget (2:7) szenvedő magyar válogatott

A novemberi visszavágó hideg zuhanyt jelentett. Aprópó, hideg: még az esztendő ezen szakaszában szokásosnál is cudarabb időjárás köszöntött be a mérkőzés előtti napokban, a pálya fagyott talaját centis hóréteg borította. Óriási készülődés előzte meg a találkozót. Tehervillamosokkal vit-

ték a padokat és a székeket az Üllői útra a közeli BSZKRT-pályáról, zászlókkal díszítették és nemzetiszínű kárpittal vonták be a tribünöket. Vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó nem volt éppen gyakori vendége a futballmérkőzéseknek, de tekintettel a svédekre, ő is kilátogatott a meccsre. Mintegy negyvenezer néző zsúfolódott össze a lelátókon.

Vághy Kálmán váltott. Olyan csapatot próbált meg összeállítani, amelyik a WM-rendszerben otthonosan mozog, ezért is hagyta ki Olajkár II-t, s dobta be a mély vízbe Szabó Györgyöt, a Gamma 22 éves „kullancsát”, azaz középhátvédjét. Szegénynek a 2:7 maradt az egyetlen válogatottsága, és annyira kiborult, hogy a meccs után zokogott az öltözőben, majd engedélyt kért a kapitánytól, hogy – egyébként egyedülként a vesztes csapatból (Tóth Gy. – Mészáros, Szabó, Kispéter – Sárosi III, Nagy II – Egresi, Sárosi I dr., Szusza, majd a 37. perctől öt percre Sárvári, Zsengellér, Tóth III) – ne kelljen részt vennie az esti közös vacsorán.

Pedig nem rajta, vagy nem csupán rajta ment el a mérkőzés. Vághy Kálmán saját magát okolta. Közölte: „Ezért a vereségért, ezért az eredményért egy ember felel, és az én vagyok.” Nem tudhatjuk, hogy belebukott volna-e ebbe a vereségbe, csak sejtethetjük. Egy nappal a kudarc után lemondott, ám nem az eredmény, vagy inkább eredménytelenség miatt, hanem mert zokon vette, hogy súlyos bírálatokat kapott. Az MLSZ elnöksége nem fogadta el a lemondását, így Vághy maradt a posztján, viszont a háborús években már nem játszott több A-válogatott mérkőzést a magyar csapat. (Sajnálhatták a tagjai, mert elég jól lehetett keresni vele. Ak-

A magyar–svéd jelenete a Képes Sport címlapján

koriban 5-600 pengős prémiumot kaptak a játékosok a nemzeti csapatban való szereplésért. Az amatőrszellemben vakon hívó korábbi kapitány, egyben alelnök és országos szakfelügyelő Fábián József többek között ezt is kifogásolta 12 pontba szedett nyilatkozatában, amellyel az MLSZ-ből való gyors távozását indokolta.) Ugyanakkor csak Szabó, valamint a később külföldi bajnokságokban szerepelt Mészáros Ferenc és Nagy II András nem lépett többet pályára a 21 hónapos szünet után újjáalakult válogatottban.

A fentiek is alátámasztják talán a *Képes Sport*-ban megfogalmazott véleményt: „Nem a magyar labdarúgósport bukott itt el, hanem csak egy téves elgondolásra felépített, hibás összeállítású és rossz napot kifogó, az igazi magyar válogatott klassziszát meg sem közelítő gyenge együttes.” Ám most jön a csavar, böngésszük csak tovább a lap veretes mondatait: „Viszont kötelessége az illetékeseknek, hogy számoljanak le végre az oly sok balsikert hozott és a ma-

gyar játékosoktól annyira idegen taktikai elgondolással és hallgassanak inkább az eddig melőzött szakemberekre, akik a régi, bevált játérendszer mellett törtek lándzsát. Ha ennek a mérkőzésnek a tanulságai meghozzák ezt az alapvető változást, akkor a kudarcból megszülethetik a magyar labdarúgás reneszánsza.”

Újabb csavar: tényleg megszületett, hiszen e mérőföldkövet jelentő találkozó után 1956. május 20-ig, a csehszlovákok meglepő budapesti győzelméig nem kapott ki a magyar válogatott hazai pályán. Egy olyan időszak kezdődött, amelyben az Aranycsapat hanyatlását jelző 1956. tavaszi bukdácsolásig egyetlen esztendőben sem maradt a válogatott teljesítménye 66 százalék alatt. De ezt egyáltalán nem a régi taktika megőrzése, illetve az egész világon gyorsan teret nyert WM-rendszer elutasítása, hanem annak megtanulása, az ahhoz leginkább passzoló játékosok megtalálása, s nem utolsósorban egy új, hihetetlenül erős generáció beérése eredményezte.

1943. szept. 12. Stockholm SVÉDO. 3:2 (1:2) Zsengellér, Sárvári, öngól (Leander)
1943. szept. 15. Helsinki FINNO. 3:0 (2:0) Tóth III 2, Sárvári
1943. nov. 07. Bp., Üllői út SVÉDO. 2:7 (2:2) Szusza 2

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

3 mérkőzésen: Egresi Béla (Kispest), Nagy II András (Ferencváros), Sárosi III Béla (Ferencváros), Sárvári Ferenc (NAC), Tóth György (Gamma), Tóth III Mátyás (NAC), Zsengellér Gyula (Újpest)

2 mérkőzésen: Bíró Sándor (Újpest), Bodola Gyula (NAC), Olajkár II Sándor (Csepel FC), Rudas Ferenc (Ferencváros)

1 mérkőzésen: Kispéter Mihály (Szolnoki MÁV), Mészáros Ferenc (NAC), Sárosi I György dr. (Ferencváros), Szabó György (Gamma), Szusza Ferenc (Újpest)

Kaptak egy ötöst a Vörös Vadászok

A háború hozadéka volt a katonaválogatottak mérkőzéseinek megszaporodása. Már az előző évnél is utaltunk arra, hogy élvonalbeli vagy akár válogatott játékosok is szerepet kaptak ezeken, 1943–1944-re kifejezetten általánossá váltak az ilyesfajta találkozók. Egyáltalán nem a teljesség igényével idézzük fel őket, de igyekeztünk a legérdekesebbeket kiemelni. Ilyen volt egy szinte kizárólag élvonalbeli játékosokból álló katonaválogatott 8:0-s győzelme Belgrádban 1944 első napjaiban, az ottani német bakák ellen. A Szekeres – Nádas, Ba-

Belgrád német helyőrségének válogatottja

logh II – Tanczos, Balogh M., Széphegyi – Lukács, Devecseri, Deák, Kiss Gy., Patkoló tizenegyből a volt csepeli Devecseri, s az akkor még az élvonalbeli debütálása előtt álló, ám a következő években az ország leggőlerősebb játékosai közé emelkedő Deák Bamba is három-három gólt szerzett.

1944. február 6-án a budapesti honvédválogatott játszott Szegeden a tulajdonképpen városi válogatottal, a helyi játékosokból összeállított honvédválogatottal. A fővárosiakat Boldizsár, Balogh II, Kónya, Tanczos, Balogh M., Széphegyi, Lukács,

A Nemzeti Sport szerint Bodola kiemelkedett

A két reggeli sportlap az 1943–1944-es idény végén is közzétette a teljesítmények alapján összeállított álomcsapatát.

A *Nemzeti Sport* a Hét tizenegyébe kerülések alapján rangsorolt. Az A-csapat: **Csikós** (Ferencváros) – Mészáros (NAC), Felföldi (DiMÁVAG) – Pázmándy (Elektromos), Szűcs (Szolnoki MÁV), Deményi (NAC) – Egresi (Kispest), Szusza (Újpest), Vincze (Salgótarjáni BTC), Bodola (NAC), Tóth III (NAC). A B-csapat: Vécsey (NAC) – Balogh II (Újpest), Pósa (Kinizsi) – Perényi (NAC), Nagy II (DVSC), Zsoldos (Újvidéki AC) – Farkas (Kolozsvári AC), Csuberda (Sal. BTC), Sárvári (NAC), Zsengellér (Újpest), Turbéli (DiMÁVAG). A legtöbbször, tizenegyszer Bodola Gyula került be a posztjáról a Hét tizenegyébe.

A *Sporthírlap* 1944. június 14-i számában az osztályzatok alapján állította össze a maga névsorát: Csikós (Ferencváros) – Mészáros (NAC), Felföldi (DiMÁVAG) – Pázmándy (Elektromos), Nagy II (DVSC), Deményi (NAC) – Farkas (Kolozsvári AC), Csuberda (Sal. BTC), Vincze (Salgótarjáni BTC), Zsengellér (Újpest), Tóth III (NAC).

Devecseri, Rudas, Kiss Gy. és Patkoló erősítette, a hazaiaknál az Ébner – Dóra, Pakó – Baróti, Kolozsi, Sebők III – Fehér, Frenák, Koppány, Vörös, Nemere tizenegy játszott. 5:1-re nyertek a vendégek.

Április 16-án a Vasasból lett Kinizsi élére kinevezett Áronffy Jánky Béla százados vezetése alatt álló válogatott az Üllői úton, 3000 néző előtt 5:1-re legyőzte a német katonaválogatottat. A Józsa – Pakó, Kónya – Kolozsi, Balogh M., Horváth K. – Frenák, Mike, Deák, Kiss Gy., Patkoló tizenegyből csak a kapus és Deák nem játszott az idényben NBI-es mérkőzésen. Sikerük nagy fegyverténynek minősíthető, főleg ha tudjuk, hogy a vendégeknél öt „igazi” német válogatott, Alfons Moog, Hermann Eppenhoff, az egyébként osztrák Franz Hanreiter és Josef Stroh, valamint 1954 világbajnoka, Fritz Walter is pályára lépett. A vendégcsapat különben a háború alatt rendszeresen játszó, a keleti frontra vezényelt katonákból alakított **Rote Jäger** (Vörös Vadász) nevű, címe-reben egy ejtőernyőt viselő alakulat volt. Sepp Herberger volt a csapat edzője. Májusban a magyar katonaválogatott (Solymosi – Nádas, Balogh II – Tánczos, Balogh M., Széphegyi – Lukács, Tóth II, Vörös, Zörgő, Patkoló) 18 000 néző előtt, a Latorca utcai Elektromos-pályán 2:2-re végzett egy német alakulattal, amelyben olyan Európa-hírű osztrák futballisták szerepeltek, mint Franz Bimbo Binder, Karl Sesta, vagy Lukas Aurednik. Binderhez kapcsolódik a régi anekdota, amely szerint a mérkőzés napján bement a Nemzeti Sport irodájába, ahol SS-egyenruhában Sárosi György dr. után érdeklődött. Március 19., a német bevonulás után volt már Budapest, akadt, aki megjegyezte, hogy „az a katona” miért keresi a fradisták Gyurkáját. A feszültség csak akkor oldódott fel, amikor az óriási termetű legény levette a sapkáját, és mosolyogva leleplezte önmagát: „Ich bin der Binder!”

Bonyhádi egyedül kevés volt

A Ferencváros ismét megvédte kupaelsőségét, sőt a serleg történetében először nyerte meg egy csapat a három egymást követő kiírás fináléját. (A hőskorban az MTK az egyik döntőt játék nélkül nyerte meg.) Teljesen megérdemelten, különösen az Újpest ellen remekül teljesítve. Már az első mérkőzésen megszerezhetné volna a Kolozsvári AC ellen a trófeát, de hiába lőtt Onódi II Béla két gólt is, Bonyhádi Lajos ki tudott egyenlíteni. A viharos életű – egyébként 1923 és 1981 között a Zugló, Kiskunfélegyháza, Szeged, Kolozsvár, Budapest, Arad, Budapest, New York útvonalat bejárt – gólgyáros a második döntő első percében rögtön vezetést szerzett a hazaiaknak, ám a Ferencváros Sárosi doktor egy, és Sipos Vilika két találatával fordított. Rendhagyó módon a közönség nagy része Erdélyben is a Fradinak szurkolt, miután tele volt a nézőtér az ott állomásozó katonákkal.

Negyeddöntő.

Gamma–Újpest 2:3, DiMÁVAG–Ferencváros 0:1, Csepel FC–Újvidéki AC 3:2, Kolozsvári AC–Dorogi AC 4:3

Elődöntő: Csepel FC–Kolozsvári AC 0:1, Ferencváros–Újpest 5:2

Döntő

Ferencváros–Kolozsvári AC 2:2 (1:0)

1944. június 25., MOVE-pálya, 28 000 néző. Jv.: Székely

Ferencváros: Csikós – Rudas, Tátrai – Nagy II, Sárosi III, Lakat – Sipos, Pesti, Sárosi dr., Onódi II, Lukács

KAC: Márki – Vass, Szaniszló II – Radnai, Csákány, Páll – Farkas, Kovács IV, Bonyhádi, Váczi, Füstös

Gólszerzők: Onódi II (6., 52.), Bonyhádi (53., 72.)

Francia válogatott az NB III-ban

Nemzetközi klasszis bukkant fel az idényben a WMSE, azaz a csepeli Wesselényi Miklós SE (a volt Weiss Manfréd KASE) együttesében. Az akkor már 32 éves Gaston Plovie 1932-től, az ottani profizmus bevezetésétől számítva hat szezonon keresztül szerepelt az elitben, az Excelsior Roubaix (1932–1935), a Lens (1935–1936), az RC Roubaix (1936–1937), az FC Sète (1937–1938) kötelékében, majd futballozott a második ligás Toulouse együttesében is. (Önmagát kétszeres francia válogatottnak mondta a Nemzeti Sport 1944. február 27-i számában nyilatkozva, de a nem szerepel az A-válogatottak listáján.) Belgiumi születésű (Wattrelos) honosított játékos volt, a francia nyelvű wikipedia szerint magyar származású is, ám mi utóbbinak nem bukkantunk a nyomára. Annak ellenben igen, hogy 1943 őszén megérkezett Budapestre, aztán balszélsőt és összekötőt játszott Sebes Gusztáv edző NB III Budakörnyéki csoportjában szereplő csapatának, a WMSE-nek a színeiben.

Az 1943-as Ferencváros. Balról: Sárosi dr., Csikós, Lakat, Sipos, Onódi II, Rudas, Kiss, Finta, Polgár, Lázár, Sárosi III

Kolozsvári AC–Ferencváros 1:3 (1:0)

1944. július 1., Kolozsvár, Egyetemi pálya, 10 000 néző. Jv.: Székely

KAC: Márki – Vass, Szaniszló II – Radnai, Csákány, Páll – Farkas, Kovács IV, Bonyhádi, Váczi, Füstös

Ferencváros: Csikós – Rudas, Tátrai – Nagy II, Sárosi III, Lakat – Sipos, Pesti, Sárosi dr., Onódi II, Lukács

Gólszerzők: Bonyhádi (1.), Sárosi dr. (51.), Sipos (57., 89.)

A Corinthian-díj győztese: Kolozsvári AC

Az élvonal újonca

Debreceni Vasutas Sport Club

Alapítási ideje: 1902. március 12.

Színe: piros-fehér (az első feljutáskor lila-fehér)

Idényei száma a magyar élvonalban: 40 (1943–1944, 1945–1948, 1949–1950, 1960–1961, 1962–1964, 1979–1983, 1984–1988, 1989–1991, 1993–)

Sikerei: 7-szeres bajnok (2005, 2006, 2007, 2009, 2010, 2012, 2014)

6-szoros Magyar Kupa-győztes (1999, 2001, 2008, 2010, 2012, 2013)

5-szörös Szuperkupa-győztes (2005, 2006, 2007, 2009, 2010)

Ligakupa-győztes (2010), Közép-európai Kupa-döntős (1985)

Egyet Szabó, egyet Biri vitt

A semleges Svédországban az Európa délebbi részein tomboló világháború nem zavarta a futballéletet, háborítatlanul játszhattak a csapatok. Svédország befogadó állama volt a például Dániából vagy Norvégiából menekült zsidóknak, így gond nélkül élhettek és dolgozhattak ott a zsidó származású kiváló magyar edzők, mint Czeizler Lajos vagy Konrád Kálmán. Czeizler csapata, az IFK Norrköping a negyedik, Nagy József együttese, az IFK Göteborg az ötödik, Vampetics (Wampetits) István Degerforsa a hatodik helyen végzett. Konrád Kálmán a második vonal egyik csoportjának középmezőnyében zárt az Åtvidabergs FF alakulatával.

Az ugyancsak semleges Svájcban Weisz Lulu a Bienne és egyszersmind a Neuchâtel csapatát is dirigálta. A Luzern edzője Winkler József, a Young Boysé Volentik Béla volt.

Portugáliában ismét a Sporting nyerte meg a bajnoki címet, s ez egyben azt is jelentette, hogy Szabó József volt az idény legsikeresebb ottani magyarja. A második helyezett Benficát Biri János, a negyedik Portót Hertzka Lipót dirigálta. Biri megnyerte az országos kupasorozatot is a lisszaboni „sasokkal”.

Horvátországban Bukovi Márton edzette a legerősebb ottani gárdát, a Gradjanskit. Sikerral, de már nagyon haza akart pakolni, mivel 1944 nyarán már másfél éve egyedül volt, a felesége és a kisfia hazaköltöztek Budapestre.

Franciaországban 1943 nyarán óriási változások történtek: Pascot ezredes, „az ottani Gidófalvy” kezdeményezésére megszüntették az addigi összes hivatásos egyesületet. Utóbbiak helyét 16 kerületi válogatott vette át, ezekbe osztották be a profi játékosokat, köztük az addigra már régen honosított magyarokat is. Minden klub a nevébe kapta az Équipe Fédérale, szövetségi csapat szókapcsolatot. Az országos kupa döntőjébe jutott Reims-Champagne

Schmidt-Sikló László a Lens-Artois szövetségi csapatában

együttműködésben két magyar is szerepelt, Szegő Ferenc és a fináléban mellőzött, de az egész idényben nagyszerűen futballozó Vastag Gyula. (Az egykori szegedi játékos nevét ma egy kis stadion őrzi az észak-franciaországi Taissyban: Stade Municipal Jules Vastag.) A Grénoble-Dauphiné játékos-edzője Herceg Béla, a Montpellier, az Alès és a Sochaux korábbi futballistája volt. A Lens-Artois csapatában szerepelt Schmidt-Sikló László, a Lyon-Lyonnais soraiban pedig az egykori válogatott, Kaucsár József öccse, Alfréd. A Paris-Capitale-t Simonyi András, a Toulouse-Pyrénées-t pedig Korányi Dezső szolgálta. Utóbbi csapatot az AC Milant is megjárta egykori BTC-játékos, Zilizy József, akkoriban használt nevén Giuseppe Zilizzi edzette.

Dél-Amerikában Orth György a chilei szövetség alkalmazottjaként tevékenykedett. Platko Ferenc visszakerült a River Plate-hez. Dolgozott ott már korábban, a negyvenes évek legelején, de gyorsan menesztették, miután a „milliomosok” gyenge eredményeket értek el a WM-rendszert próbálgatva. 1941-ben és 1942-ben bajnok lett a River, a vezérkar pedig visszahívta Platkót, hogy szilárdítsa meg a védelmet a világhírűvé lett támadósor, a La Máquinának (Mozdonynak) becézett, Juan Carlos Muñoz, José Manuel Moreno, Adolfo Pedernera, Ángel Labruna és Félix Loustau alkotta ötös fogat mögött. Ám a Boca – de csak a Boca – 1943-ban és 1944-ben is megelőzte Platkó Riverjét.

Névsorolvasás

BSKZRT SE:

Barak József 27 – Lévai István 15, Biczó Zoltán 18 – Mátrai (Masler) István 15/2, Balogh Miklós 24, Szódi Mihály 21/1 – Mészáros Miklós 30/11, Tanczos Sándor 23/7, Jakab János 23/11, Forgács Gyula 28/2, Szabó III Géza 17/6. A többiek: Tuli Gyula 13, Krajnai 11/4, Kónya II István 10, Gombkötő Lajos 9, Benedek 8/4, Bene József 7, Kránitz Pál 6, Rumos Ferenc 5, Csutorás Mihály 4/1, Dobos (k) 3, Serege Lajos 3, Sütő Károly 3, Szaller József 3/1, Cser László 1, Czékmany 1, Király 1, Krucs 1

CSEPEL FC (WMFC):

Szekeres András 18 – Kállói Béla 27, Szalay II István 28/5 – Kapta László 20/2, Olajkár II Sándor 28/3 (1-szer k), Rákosi (Rottenbiller) Ferenc 17 – Surányi László 19/5, Marosvári (Marksteiner) Béla 26/13, Keszthelyi (Keszli) II Mihály 19/6, Dudás János 27/5, Pintér József 20/6. A többiek: Fuszek (Scherz) Kamill 16, Szabadkai (Szuha) Lajos 14/10, Gere (Geiger) József 13, Bakos (Braun) László 11, Heves Sándor (k) 11, Berzi Sándor 8/3, Váradi (Weiser) Béla 5/2, Kanizsai 3/1

DEBRECENI VASUTAS SC:

Nagy Mihály 27 – Csokai Imre 18/1, B. Nagy László 30 – Orosz Mihály 23, Nagy II István 28, Zilahi László 29/3 – Szabó I Endre 28/10, Tisza András 17/4, Szilágyi I Gyula 26/16, Mester István 15/2, Sidlik István 26/10. A többiek: Anocsai László 14/1, Kadas István 13, Serfőző László 12, Dobos Jenő 5, Lukács

Károly 5, Komlóssy Imre 5, Ille István 3, Keskeny Károly (k) 3, Szűcs I Sándor 2, Osztroveczky Andor 1

DIÓSGYŐRI MÁVAG:

Károlyi József 29 – Soós György 22, Felföldi Sándor 30/2 – Rákóczi Ferenc 22, Bohus (Bonyhai) Lajos 22, Krucsai József 23 – Suhai István 24/5, Csepregi József 15/8, Füzér János 21/5, Fazekas Zoltán 25/12, Turbéli (Turek) István 27/10. A többiek: Vinnyei Jenő 14, Telegdi János 12/2, Ijász (Ihring) Gusztáv 10/1, Pribelszky Gyula 10/3, Barta Gyula 9, Kertész József 4, Keszthelyi Vilmos 4, Doma László 3, Turán István 3, Lázár 1, Sidó Ferenc (k) 1

ELEKTROMOS:

Bakon József 23 – Pálincás Lajos 25/1, Kállai (Klauber) Lipót 26 – Pázmány Sándor 28/5, Börzsey János 26/2, Marosi (Müller) Károly 30/13 – Rozsáli Ödön 22/3, Buzássy Sándor 19, Hidegkuti Nándor 27/14, Dobos (Drobní) Sándor 16/6, Zlonszky Miklós 21/8. A többiek: Füzi Gábor 12/5, Gajdos Sándor 11, Budai 9, Udvardi 8 (5-ször k) 8, Törös (Tercs, Tritz) Imre 7, Kapocsi Sándor 6, Ortutay Béla 4/2, Kállai II József (k) 2, Mácsik 2, Gálík 1, Kósa 1, Lázár 1, Palásti 1

FERENCVÁROS:

Csikós Gyula 30 – Rudas (Ruck) Ferenc 29, Tátrai (Thour) Sándor 24/1 – Kéri Károly 19, Sárosi (Stefancsics) III Béla 29/12,

Lakat Károly 19/2 – Sipos Vilmos 19/3, Nagy II András 28/1, Sárosi (Stefancsics) I György dr. 28/11, Lukács Ede 18/8, Onódi II Béla 17/8. A többiek: Polgár (Pignitzky) Gyula 15/7, Hernádi Pál 13/4, Nagy III Pál 8/1, Kiss Gyula 7/1, Lázár Gyula 7, Gyetvai László 6/4, Finta Károly 5/1, Pesti György 4/4, Gyulai László 2/1, Kovács II József 2, Bosánszky Jenő 1

GAMMA FC:

Tóth György 30 – Híres (Hirth) Alajos 30, Kónya József 26 – Horváth III Károly 29/2, Szabó György 29, Kemény Tibor 21/5 – Kincses (Kimbauer) Mihály 24/7, Tóth I Lajos 26/7, Mike (Mayer) István 25/12, Liszky II József 16/5, Patkoló Rezső (Rudolf) 25/8. A többiek: Komlódi 14/4, Siklósi (Steinbach) Ferenc 11, Tamás István 10, Nagy III 5, Hárnai Pál 2, Horváth II András 2, Nótás Jenő 2, Papp 2/1, Bedő 1

KISPEST:

Bozsik I István 30 – Olajkár I Károly 29/2, Gazdag István 18 – Zalai (Czumpft) László 30, Badics Pál 16/2, Úrhegyi János 27 – Egresi (Englerth) Béla 25/24, Nemes (Nehadoma) József 26/12, Mészáros József 26/8, Puskás (Purczeld) Ferenc 18/7, Béres András 15/2. A többiek: Csizmadia Mihály 15, Perjési Ferenc 14, Nonn Antal 12, Titkos (Titschka, Ticska) Pál 9/4, Pünkösdi (Paulovics) László 7/1, Boros 4, Hrotkó II János 4/1, Vilányi (Vilig, Willig) Lajos 2, Bozsik II József 1, Dózsa 1, Szépföldi József 1

KOLOZSVÁRI AC:

Márki Sándor 30 – Páll Béla 25, Vass Mózes 30 – Szántai Jenő 20, Csákány Jenő 25/1, Szaniszló II Zoltán 30 – Farkas Gyula 26/7, Radnai (Reinhardt) János 30/6, Kovács IV István 26/3, Váci II György 15/8, Tolnai (Turner) Béla 19/7. A többiek: Beke Imre 14/7, Bonyhádi Lajos 14/6, Füstös (Fischer) János 13/5, Bokor Ernő 8/1, Bozó 3/1, Verbőczy 2

NAGYVÁRAD AC:

Vécsey (Wéber) Adolf 30 – Mészáros Ferenc 30, Onódy I Andor 29 – Perényi (Pecsovsky, Petschowschi) József 22/4, Juhász Gusztáv 26/1, Deményi (Demetrovits) Rezső 29 – Lóránt (Lipovics) Gyula 25/11, Barna (Stibinger) János 20/3, Sárvári (Spielmann) Ferenc 30/23, Bodola Gyula 30/15, Tóth III Mátyás 30/14. Játszottak még: Kovács II János 12/6, Simatoc (Szegeði) Miklós 12, Ferenczi (Fernbach) Antal 3, Csapó György 2

SALGÓTARJÁNI BTC:

Nádasdi Ferenc 16 – Simonyi VI Sándor 28, Kiss Gyula 30/1 – Szabó István 25, Debreczeni István 28, Bognár László 20/1 – Kanyó József 22/5, Csuberda Ferenc 30/17, Vincze Gyula 30/22, Laczkó Sándor 28/9, Trenka Gyula 21/8. A többiek: Puskás Kálmán 14/3, Szabó Ferenc (k) 14, Kovács János 8/3, Marosi (Menyasz) Sándor 8, Váradi Ottó 4, Balázs Pál 1, Gáspár István 1, Pribilovics György 1, Pusztai Sándor 1

SZEGEDI VSE TISZA:

Papp Emil 21 – Pakó I Sándor 29, Sajtos I István 22 – Kalocsai (Bausenwein) Géza 17, Kolozsi Kálmán 18, Koppány (Kapilovits) István 22/6 – Fábian József 27/17, Borbély II Dezső (Dénes) 18/1, Tihanyi (Till) Andor 29/11, Fászkerti 11/2,

Bundik János 12/1. A többiek: Varga István 11, Frenák 10/3, Kecskés János 10, Tóth II Róbert 10/2, Bakos 9/4, Kárpáti (k) 9, Pély Ferenc 9, Borbély I Tibor 8/3, Pakó II 8, Ottó Endre 7/1, Sebők III László 4, Balogi Kálmán 2, Dimák 2, Kovács I Miklós 2, Tóth I 2/1, Pétervári 1

SZOLNOKI MÁV:

Horváth Ferenc 30 – Csabai János 28, Kispéter Mihály 30/2 – Selmeczi János 30, Szűcs Sándor 22/2, Fazekas László 27 – Szántó József 15/3, Nagy Ferenc 26/8, Laborcz (Langa) Lajos 29/13, Kolláth II Ferenc 28/15, Korom Pál 26/8. A többiek: Kovács István 10/3, Vezér Antal 10/2, Sárkány III János 5/1, Horváth II János 3/1, Nagy III Béla 3/1, Bozók István 2, Nagy II Vilmos 2, Búza Imre 1, Rátfai (Reznák) József 1, Varga István 1

ÚJPEST:

Wimmer (Versecki) Vencel (Miklós) 18 – Balogh II Sándor 30/2, Biró (Bier) Sándor 29 – Nagymarosi (Cziszler) Mihály 32/4, Széphegyi (Schönberger) Gyula 28, Balogh I István 29 – Pozsonyi Ignác 27/10, Szusza Ferenc 30/23, Várnai (Vnuk) Lajos 15/9, Zsengeller Gyula 29/33, Spányik (Sárdi) Imre 19/5. A többiek: Kirádi Ervin 11/2, Penderi György 9/2, Tihanyi (Trenka) László (k) 7, Rózsa (Rózner) Győző 6, Sziklai (Szift) Ferenc (k) 5, Kármán II József 4, Magyar János 4, Dankó Imre 2/1, Jakab László 2, Jobbágy Béla 2/1, Vincze III Jenő 2

ÚJVIDÉKI AC:

Szabó László 13 – Csillag János 20, Avar (Avramovics) Velyko 30 – Ménesi István 14, Mária (Marjanovics) János 27/7, Zsoldos (Zsivkovics) László 26/2 – Raáb Miklós 29/2, Pálfi Béla 30/15, Welker József (Frajna) 29/15, Takács József 29/5, Sörös Szilveszter 29/12. A többiek: Mézes (Medarics) Iván 13/1, Báki János (k) 10, Kulinyi Ferenc 8/2, Gömöri Vilmos 6/2, Hatvani 6/1, Platza Ede (k) 4, Bihari 3/2, Klimcsók János (k) 3, Markos (Mateovics) Adolf 1

VASAS:

Aknavölgyi (Antos) József 24 – Nádas (Neumann) Gábor 29/1, Pósa (Posch) Béla 21/4 – Nagy I István 30/2, Nagy II Ferenc 27/2, Szomolányi Gábor 24/1 – Németh Antal 20/3, Tóth II Gyula 28/16, Jenőfi (Jerabek) Jenő 21/8, Saroveczky Gyula 22, Kiszely István 18/9. A többiek: Junász Géza 14/3, Szentandrás Gyula 13, Ádám Sándor 11/1, Aradi Károly 11, Dósai István (k) 5, Sütő Károly 4/2, Magvasi László 2, Zörgő János 2/1, Horváth Imre (k) 1, Kovács Károly 1, Magyar Károly 1, Nagy III István 1

Az Újvidéki AC együttese

Az 1943–1944. évi Nemzeti Bajnokság végeredménye

1. Nagyváradi AC	30	24	1	5	78:36	49
2. Ferencváros	30	16	4	10	71:46	36
3. Kolozsvári AC	30	15	6	9	54:45	36
4. Gamma FC	30	14	7	9	53:40	35
5. Újpest FC	30	13	7	10	92:59	33
6. Újvidéki AC	30	12	7	11	68:58	31
7. Salgótarjáni BTC	30	13	4	13	71:60	30
8. Szolnoki MÁV	30	13	4	13	59:58	30
9. Csepel FC	30	12	5	13	63:66	29
10. Kispest FC	30	11	6	13	66:64	28
11. DiMÁVAG	30	11	6	13	49:59	28
12. Debreceni VSC	30	10	8	12	48:70	28
13. Kinizsi-Vasas	30	8	11	11	54:61	27
14. SZVSE Tisza	30	9	6	15	53:68	24
15. Elektromos	30	9	2	19	60:97	20
16. BSKZRT SE	30	4	8	18	50:102	16

Nemzeti Bajnokság II, Déli csoport

1. Szegedi AK	28	23	3	2	137:34	49
2. Ganz TE	28	20	3	5	74:38	43
3. Z. Danuvia SE	28	18	4	6	75:34	40
4. Szabadkai VAK	28	18	2	8	87:42	38
5. OTE III. ker	28	15	4	9	69:44	34
6. Makói VSE	28	15	2	11	60:49	32
7. Fegyvergyár	28	12	7	9	56:38	31
8. Wekerletelepi SC	28	10	6	12	38:47	26
9. Zentai AK	28	10	4	14	52:64	24
10. Hódmezőv. TVE	28	10	2	16	40:76	22
11. B. csabai Törekvés	28	8	2	18	44:83	18
12. Újszegedi TC	28	7	4	17	35:59	18
13. Óbecsei Bocskai	28	7	4	17	33:65	18
14. Újverbászi CSE	28	4	6	18	28:92	14
15. Topolyai SE	28	5	3	20	26:89	13

A két nagy öreg, Cseh II (balra) és Titkos

Nemzeti Bajnokság II, Északi csoport

1. Ungvári AC	26	18	3	5	58:36	39
2. Salgótarjáni SE	26	13	5	8	57:51	31
3. Losonci AFC	26	13	2	11	60:50	28
4. Rusj SK	26	13	2	11	48:40	28
5. D. Magyarság	26	12	4	10	47:41	28
6. Ózdi VTK	26	12	3	11	53:55	27
7. Gázgyár	26	12	2	12	59:55	26
8. Perecesi TK	26	11	4	11	46:57	26
9. Csepeli MOVE	26	11	3	12	51:47	25
10. Testvériség	26	10	4	12	54:61	24
11. Miskolci VSC	26	9	5	12	49:48	23
12. Munkácsi LSE	26	9	3	14	44:63	21
13. Pénzügyi TSC	26	9	2	15	44:56	20
14. Kassai Rákóczi	26	6	6	14	40:50	18

Nemzeti Bajnokság II, Keleti csoport

1. Szentlőrinci AC	26	17	4	5	64:36	38
2. Nagybányai SE	26	13	7	6	61:28	33
3. Törekvés SE	26	14	5	7	71:36	33
4. Kábelgyári SC	26	14	4	8	43:34	32
5. Székelyföldi MÁV	26	13	6	7	39:33	32
6. Marosvásárhelyi NMTK	26	14	4	8	51:47	32
7. Bp. Vasutas SC	26	14	3	9	65:48	31
8. Marosvásárhelyi SE	26	10	9	7	51:32	29
9. Bethlen Gábor SE	26	13	1	12	39:43	27
10. Hungária SC	26	9	3	14	46:54	21
11. Kolozsvári MÁV	26	7	7	12	39:49	21
12. Kolozsvári Bástyá	26	9	3	14	49:68	21
13. Kolozsvári EAC	26	5	4	17	45:80	14
14. Marosvásárhelyi Attila	26	–	–	26	6:81	0

Nemzeti Bajnokság II, Nyugati csoport

1. MÁVAG SK	30	19	6	5	79:50	44
2. Győri ETO	30	18	7	5	88:41	43
3. Sz. helyi Haladás	30	17	9	4	85:48	43
4. Kaposvári Rákóczi	30	16	6	8	76:51	38
5. Alba Regia AK	30	14	10	6	74:56	38
6. Soproni VSE	30	17	2	11	77:45	36
7. Pápai Perutz	30	12	7	11	75:80	31
8. Tatabányai SC	30	11	7	12	54:47	29
9. URAK	30	11	5	14	62:76	27
10. MOVE Érsekújvári SE	30	10	6	14	67:72	26
11. Pécsi DVAC	30	10	5	15	59:86	25
12. Komáromi AC	30	11	3	16	50:65	25
13. Felten SC	30	10	4	16	56:76	24
14. Szombathelyi FC	30	10	3	17	56:67	23
15. Magyar Pamut	30	7	3	20	46:83	17
16. Tokod-ÜSC	30	5	1	24	43:104	11

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Nagyvárad AC	X	0:1	4:1	2:1	1:2	1:0	2:1	5:2	3:1	3:0	1:2	2:0	2:1	2:1	4:3	2:0
Ferencváros	1:5	X	1:2	2:3	1:2	0:0	5:2	0:1	3:4	3:4	1:1	4:0	5:2	0:1	5:0	4:1
Kolozsv. AC	2:1	0:3	X	1:2	4:2	1:2	0:3	1:0	1:1	2:2	3:1	1:1	1:1	5:1	2:1	3:3
Gamma FC	1:2	0:1	2:1	X	2:2	5:0	4:2	1:0	1:1	3:1	1:1	0:1	2:2	1:1	1:1	1:4
Újpest FC	1:2	1:2	1:1	2:2	X	2:2	0:2	2:5	3:2	2:4	5:0	10:1	1:1	2:4	9:0	1:3
Újvidéki AC	1:3	1:1	0:1	0:2	2:3	X	2:3	2:3	1:8	3:0	2:2	4:0	0:0	1:1	0:5	3:1
Sal. BTC	0:1	2:3	1:2	2:3	4:5	1:2	X	5:2	1:2	4:3	1:2	2:2	1:1	1:2	2:2	1:0
Szolnoki MÁV	1:3	0:6	1:2	2:1	1:1	1:1	2:4	X	2:3	2:1	1:3	0:0	0:1	4:1	3:6	6:0
Csepel FC	1:3	2:1	2:3	2:4	0:9	0:1	4:0	3:4	X	1:2	2:1	2:3	0:2	2:0	1:5	4:3
Kispest	2:3	2:2	1:3	1:2	2:1	3:4	1:2	1:1	1:1	X	2:3	5:1	2:5	3:1	3:0	6:3
DiMÁVAG	4:3	1:2	2:1	1:0	4:2	0:2	2:2	0:0	1:1	0:1	X	2:6	3:2	1:5	1:2	2:2
Debreceni VSC	1:2	1:0	3:1	3:2	0:0	2:5	0:5	0:3	1:4	4:2	0:0	X	3:3	0:0	2:1	1:1
Kinizsi-Vasas	1:1	3:5	3:1	1:2	3:5	0:4	1:3	1:2	3:0	2:2	3:2	3:2	X	1:1	3:1	1:1
SZVSE Tisza	1:4	1:3	0:1	0:0	2:5	4:2	2:5	3:0	1:2	1:1	1:2	1:5	5:3	X	3:2	2:3
Elektromos	1:2	2:3	0:4	0:4	0:3	3:15	2:7	1:2	1:5	1:5	2:5	5:1	0:1	4:0	X	5:2
BSZKRT SE	2:9	3:3	0:3	2:0	2:8	2:6	1:2	0:7	2:2	1:3	2:2	0:4	2:2	3:7	1:2	X

Gólkirály:
Zsengellér Gyula (Újpest) 33 góllal

A Salgótarjáni SE gárdája

A Salgótarjáni BTC (balról): Laczkó, Váradi, Kiss, Szabó, Debreczeni, Bognár, Kanyó, Csuberda, Vincze, Trenka, Nádásdi

NB III

Alföldi csoport: 1. Cikta LE (Martfű) 39, 2. Csabai AK 38, 3. Szegedi HASE 37, 4. Szege-di TK 34, 5. Békéscsabai MÁV 31, 6. Makói AK 31, 7. Gyulai TE 27, 8. Szolnoki MÁV II 25, 9. Csongrádi LE 24, 10. Szolnoki LE 22, 11. Mezőkovácsházi TE 18, 12. Törökszentmiklósi LE 16, 13. Szentesi MÁV 12, 14. Mezőberényi SE 10

Bácskai csoport: 1. Szabadkai AFC 51, 2. Bácska Szabadkai AC 48, 3. Zombori TK 36, 4. Zombori SE 33, 5. Zombori MÁV 32, 6. Újvidéki Vasutas AK 30, 7. Bezdáni SE 28, 8. MOVE Szabadkai SE 27, 9. Bajai Türr István SE 26, 10. Kulai AFC 23, 11. Temerini TC 22, 12. Újvi-déki AC II 20, 13. Bácsalmási MOVE 18, 14. Jánoshalmi SE 12, 15. Adai SC 6. (Négy mérkő-zést nem játszottak le.)

Budakörnyéki csoport: 1. Székesfehérvári MÁV Előre 51, 2. Wesselényi Miklós SE 43, 3. Pesterzsébeti Kossuth Munkás 42, 4. Siófoki SE 42, 5. Hajmáskéri SE 39, 6. Kelenföldi FC 32, 7. Várpalotai Bányász 31, 8. MAFC 31, 9. Magyar Posztó SE 28, 10. MOVE Csillaghegyi TSE 23, 11. MOVE Szent László FC 23, 12. Tárnoki KLE 21, 13. MOVE Pesterzsébeti Rákó-czi 21, 14. MOVE Szentendrei TSE 21, 15. Oetl SC 17, 16. MOVE Ferencvárosi Törekvés 15

Délnyugati csoport: 1. Nagykanizsai Vasutas 37, 2. Kaposvári Turul SE 35, 3. Nagyka-nizsai Zrínyi MTE 34, 4. Nagymányoki SE 29, 5. Pécsi VSK 29, 6. Dombóvári Vasutas SE 27, 7. Pécsi BTC 25, 8. Csáktornyai Zrínyi TE 22, 9. Pécsi Zsolnay SE 20, 10. Simontornyai Bőrgyári TC 18, 11. Pálmonostori CSE 17, 12. Barcsi LE 14, 13. Bonyhádi Zománc TE 5

Dunamelléki csoport: 1. Dorogi AC 53, 2. MOVE TE (Budapesti LK) 50, 3. VI. kerüle-ti SC 47, 4. Magyar Acél SE 41, 5. Váci Reménység 39, 6. Budapesti TK 34, 7. Váci SE 34, 8. Werbőczy SE 34, 9. Lévai TE 31, 10. Újpesti Törekvés SE 27, 11. Herminamezei AC 24, 12. MOVE Rákosszentmihályi TSE 20, 13. Fővárosi TK 17, 14. Párkányi TE 14, 15. PATE 9, 16. Rézhenger SC 6

Dunántúli csoport: 1. Komáromi FC 36, 2. Újpesti TE 33, 3. II. ker SC (Győr) 32, 4. Cse-peli GYTK 31, 5. Soproni FAC 31, 6. Postás SE 30, 7. Ferencvárosi TC 30, 8. Soroksári AC 29, 9. Gamma SZSE 25, 10. Budafoki MTE 24, 11. Budafoki LE 20, 12. Hangya SE 18, 13. EMERGÉ SC 18, 14. Soproni Selyem SE 7

Erdélyi csoport: 1. Kolozsvári AC II 40, 2. Kolozsvári MTE 40, 3. Dési MÁV TSE 39, 4. Besztercei MSE 30, 5. Kolozsvári Bástyá II 30, 6. Dési ESE 27, 7. Kolozsvári Postás 25, 8. Ko-lozsvári KASE 25, 9. Kolozsvári Corvin SE 17, 10. Naszódi LE 16, 11. Kolozsvári MÁV II 12. A Bethlen STE és a Kolozsvári EAC II visszalépett, a Szamosújvári Törekvés törölve.

Hargita csoport. Dél: 1. Sepsiszentgyörgyi SE, 2. Gyergyószentmiklósi SE, 3. Kézdivásárhelyi Gábor Áron SE, 4. Sepsiszentgyörgyi Textil SE, 5. Csíkszeredai TE. **Észak:** 1. Székelyudvarhelyi Hargita, 2. Marosvásárhelyi NMTE II, 3. Székelyföldi MÁV II, 4. Székelyudvarhelyi Csaba TE, 5. Székelykeresztúri AC, 6. Szászrégeni Turul, 7. Marosvá-sárhelyi Attila II, 8. Marosvásárhelyi Attila SE II. **Csoportdöntő:** Sepsiszentgyörgyi SE–Székelyudvarhelyi Hargita 2:0, 2:2

Kárpátaljai csoport: 1. Kassai Vasutas 38, 2. MOVE Szabolcs (Nyíregyháza) 32, 3. MÁV Sátoraljaújhelyi AC 26, 4. Alberttelepi MÁVAG 21, 5. Aknaszlatinai Bányász 20, 6. Miskolci

MOVE 19, 7. Királyházi MÁV 16, 8. Csapi MÁV SE 12, 9. Nyíregyházi Vasutas 7. A Beregszászi FTC és a Nagyszőlősi LSE törölve.

Mátravidéki csoport: 1. Hatvani VSE 40, 2. Losoncapátfalvai TSE 36, 3. Salgótarjáni BTC II 34, 4. MOVE Egri SE 30, 5. Füleki VSC 30, 6. Rákoscabai TK 29, 7. Rákoskeresztúri TE 27, 8. Pálfalva-BÜSE 26, 9. Balassagyarmati TSE 25, 10. Jászberényi Lehel 23, 11. Péceli AC, 12. Gyöngyösi AK 18, 13. Rimaszombati TSE 15, 14. Rákosi VSE 6

Pestkörnyéki csoport: 1. Kistext 41, 2. Ceglédi MOVE 39, 4. Kispesti AC 35, 4. Kecskeméti TE 35, 5. Hofherr-gyári SC 34, 6. Nagykőrösi MOVE 31, 7. Magyar Textil SE 29, 8. Ceglédi VSE 28, 9. Kecskeméti AC 25, 10. Monori MOVE 27, 11. Kerámia SC 24, 12. MOVE BRSC 23, 13. Szemeretlepi TE 21, 14. Kőbányai TK 19, 15. MOVE Merkur SC 7

Szamosvidéki csoport: 1. Nagyvárad Törekvés 30, 2. Nagyvárad MÁV 30, 3. Szatmári Törekvés 28, 4. Püspökladányi MÁV 27, 5. Debreceni Villanygyár 27, 6. Debreceni VSC II 23, 7. Nagybányai PSE 23, 8. Szatmári Vasutas 20, 9. Nagybányai Jószerencse 19, 10. Nagykárolyi AC 14, 11. Szatmári SE 13, 12. Érmihályfalvi LE 10

A csapi csapat és ellenfele kezdésre vár

A DVSC tartalékja az 1943–1944-es évadban. Balról: Kalocsai intéző, Osztroveczky Andor, Ille István, Keskeny Károly, Komlóssy Imre, Dobes Jenő, Rácz B., László, Pásti M., Tisza András, Szűcs I Sándor, Szűcs II László és a játékvezető

A sport mint nemzetvédelem

A magyar futballélvonal történetében két torzóban maradt, be nem fejezett idény végén nem hirdettek bajnokot. Mindkettő oka a történelem: 1944 karácsonyán a Budapestet elérő harcok, 1956-ban a forradalom kitörése miatt nem avattak bajnokot. Az ifjabbak talán elmerenghetnek, miért nem fejezték be a két idényt az élet „újraindulása” után. Alkalmassint 1945-ben ezzel is jelezni akarta a sportvezetés az új korszak kezdetét, 1957 tavaszán meg a külföldön maradók és az eltiltottak hiányában „elfogyott” az egyik bajnokesélyes, a Bp. Honvéd. Persze, itt sem volt mellékes szempont az új korszak kezdetének hirdetése.

Különös, de 1944 augusztusában a *Nemzeti Sport* – noha már az angolszász légierő bombázta az ország minden stratégiai fontosságú területét – nem érzékelte, mekkora a baj. Vagy csak a hivatalos kincstári optimizmussal úgy vélte, hogy a szovjetek nem is jutnak el Budapestig, és német segítséggel feltartóztatható a Kárpátokban, az Árpád-vonal védelmi rendszerénél a Vörös Hadsereg támadása. A légitámadásoktól eltekintve akkor még lehetett országszerte futballozni.

Sárosi doktor egyenruhában

Augusztus 27-én kezdődött a még a vidéki csapatok részvételével kiírt bajnokság. „Már az elmúlt bajnokságban is csodálatra méltó volt az igyekezet, amellyel labdarúgásunk vezetői az akadályokat a bajnoki mérkőzések elől elhárították. Most, az új bajnokság megindulásának küszöbén sem jobb a helyzet, mint néhány hónappal ezelőtt volt. Talán még sohasem volt olyan szükség az összetartásra, az egymás segítésére, mint jelenleg. Nem számíthat sem közlekedési nehézség, sem más akadály, ha arról van szó, hogy minden vasárnap le kell játszani a bajnoki mérkőzéseket. Ma már mindenki tudja, hogy a sport nemcsak szórakozás, hanem egyszersmind nemzetvédelem is” – írta a *Nemzeti Sport* az első forduló elé, amelyben Gamma-MÁVAG, Kispest-Újpest, Csepel-Szentlőrinci AC, Kolozsvári AC-DiMÁVAG, Szeged AK-Salgó-

tarjáni BTC, Ungvári AC-Újvidéki AC, Debrecen-Ferencváros és Szolnok-Nagyvárad AC párosításban mérkőztek a csapatok.

Mindössze négy fordulót tudtak lejátszani – és annyit sem teljesen, a DiMÁVAG és a Szegedi AK négy mérkőzésével szemben az Újpestnek és a Csepelnek csak 1-1 volt, a kiírt 32 találkozóból 22-t rendeztek meg –, de közben is már néhány szövetségi kényszerintézkedés azt jelezte, egyre nehezebb lebonyolítani a bajnoksíkat. Szeptember 6-án például az MLSZ elrendelte, hogy az esti elsötétítés és a villamosközlekedés korlátozása miatt nem lehet 16 óránál később mérkőzést kezdeni.

Október elején már új kiírást kellett készíteni, miután a visszatért területekhez tartozó csapatok, valamint a piros-fehér és zöld-fehér korszaka között akkor éppen lila-fehér (!) Debreceni VSC már nem tudtak játszani. A játékosok egy része Budapest felé menekült, a nagyváradi többsége az „átpolitizált” Nemzeti Vasasban (hivatalosan: Nemzeti Vas- és Fémmunkások Kinizsi Sport Egyesülete) talált új otthonra. A korábbi magyar és későbbi román válogatott

1926
1927
1928
1929
1930
Perényi-Pecsovszky József megindokolta, ő miért döntött az akkor éppen sárga-kékek mellett: „Nagyváradról Budapestre menekülésünk közben megfogadtam, hogy aki két gyermekemnek először ad fürdőt és meleg ételt, annak a városában vagy csapatában fogok játszani. Úgy fest a dolog, hogy vitéz Áronffy-Jánky miniszteri biztos úr lesz az első ember, aki rendbe hozza családóm lakásviszonyait.” (Vitéz Áronffy-Jánky Béla százados, a levelete-labdarúgás országos kapitánya miniszteri biztosként került az angyalföldi klub élére – *a szerzők.*) Perényi mellett a NAC-ból Szegedi-Simatoc Miklós, Mészáros Ferenc, Lóránt Gyula, Sárvári Ferenc, Bodola Gyula és Tóth III Mátyás is a Nemzeti Vasashoz került. Akinek volt kedve akkoriban tréfálkozni, azon poénkodott, hogy az N. Vasas valójában nem is Nemzeti, hanem Nagyváradi Vasas.

1931
1932
Október elején még az MLSZ úgy gondolta, az öt kiesett vidéki csapat helyére beoszt öt budapestit (EMTK, Ganz VTSE, Nemzeti SC, Nemzeti Vasas, Zuglói Danuvia), s a bajnokság folytatható. Akkor tehát még a Szolnok, a Szeged, a DiMÁVAG és a Salgótarján a mezőnyben volt. Hamarosan a tarjániak sem tudtak már Budapestre utazni. Az október 22-i fordulót elhalasztották, a közlekedési nehézségekre és a gyülekezési tilalomra tekintettel Budapest rendőrfőkapitánya úgy döntött, csak zárt kapus mérkőzéseket engedélyez. A klubok egy része mégis játszott, a közönség nélkül, edzőmeccset.

1933
1934
Egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a szolnoki és a szegedi együttes szereplése a hadiesemények miatt lehetetlen. Ezen klubok több kulcsjátékosa is a fővárosi csapatokhoz került. Ugyanakkor a DiMÁVAG kitartott. Október 29-én ugyan nem tudott Budapestre utazni a Nemzeti Vasas elleni mérkőzésre, ám még a sportnapilap reménykedett: a következő vasárnapra szóló programban szerepelt a diósgyőri gárda neve. Igaz, hozzátéve: hogy amennyiben nem tudja fogadni a Zuglói Danuviát, a pesti együttes a Ferencvárossal játszik majd.

1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
Senki nem látott nemhogy hetekkel, de még napokkal, sőt akár órákkal sem előre. Október utolsó vasárnapján az addig százszázalékos Újpest és Ferencváros belevágott az Üllői úton az ősz rangadójába. A *Nemzeti Sport* szerint a „zavaró körülmények miatt délután 2 órára kitűzött” mérkőzésre a fenyegető veszélyek ellenére 16 000 néző zarándokolt ki. Várni kényszerült a publikum, mert az eredeti kezdés percében a stadion egyik öltözőjében sem várta 11 játékos mezbe öltözve a kezdést. A zöld-fehérek közül Rudas Ferenc, a másik oldalról a kapus, Tihanyi László hiányzott. Különösen az újpesti vezérkar tűnt tanácstalannak. Mivel Solymosi Norbert (Schlosser Imre magyarosított néven szereplő fia) eleve nem tudott kimenni a mérkőzésre, a háttvéd Balogh II Sándor jelentkezett, hogy levetkőzik és beáll védeni. Balogh néhány perccel korábban még azt mesélte az újságíróknak, hogy egy hét alatt öt kilót fogyott, nem tud játszani. Majerszky János klubigazgató rábólintott – ám eközben, ahogyan a másik öltözőbe Rudas, úgy a vendégekhez Tihanyi is megérkezett. Noha a szabályok szerint lehetett volna még várni, Dankó játékosvezető sürgette a kezdést, félt a sötétedéstől. Nem is várta meg, ameddig Tihanyi átöltözik – a bemelegítés „luxusáról” már ne is beszéljünk –, hanem porondra vezényelte a labdarúgókat. A tíz em-

Tihanyi II András (Szeged)

Az újpesti Tihanyi (Trenka) László hárít a Nagyvárad AC elleni rangadón

berrel kezdő Újpestnél Zsengellér Gyula állt a kapuba, szerencséjére csak két percre, addigra beért a pályára Tihanyi. Érkezése, illetve az, hogy Zsengellér előremehetett a csatársorba, feltétlenül jót tett a lila-fehérek játékának. Várnai Lajos meg is szerezte a vezetést. Ám a Ferencváros a második félidőre nagyon feljavult, s nemcsak hogy Sárosi György dr. góljával kiegyenlített, hanem határozott fölénybe is került. Játékosainak meggyőződése volt – különösen a csapatkapitány, a jogi doktor adott ennek aztán hangot –, hogy meg is nyerték volna a mérkőzést (s ezzel, a későbbiek tekintve a féldényes bajnokságot), ha...

... a második félidőben nem a háborús helyzet alakítja az eseményeket. A 74. percben „fel-

Fasiszta belügyminiszter a Ferencváros élén

1944 nyarán új elnöke lett a Ferencvárosnak: **Jaross Andor**, a Sztójay-kormány belügyminisztere. Nagy lelkesedéssel fogadták, legalábbis a Nemzeti Sport 1944. augusztus 3-i beszámolója szerint, amelyből kiderül, az új elnököt és a társelnököt, Uhlyarik Bélát közfelkiáltással, egyhangúan (sic!) választotta meg a lelkes, mintegy ötszáz fős közgyűlés. Mailinger Béla, a klub ügyvezetője beszéddel fordult Jaross felé: „Nemzetes Uram! Az FTC nevében hálásan köszönöm, hogy a mai súlyos és gondterhes viszonyok között, a nemzet szolgálatában kifejtett értékes munkássága közepette időt szakított arra is, hogy az FTC elnöki tisztségét elvállalja. Ezzel mintegy feje lett az FTC nagy családjának.”

Olsó poén lenne hosszasan azon élcelődni, hogy egy évvel később az új rend urai úgy gondolták, hogy a fejtől bűzlik a hal. A Ferencvárosi Torna Club nemkívánatos lett a hatalom szemében, magán viselte a fasiszta bélyeget. (Jaross Andort, a zsidók deportálásának egyik fő szervezőjét háborús bűnösként, miután az Egyesült Államok kiadta Magyarországnak, 1946. április 11-én kivégezték.)

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943

sőbb intézkedésre a játékvezető, ellenséges gépek miatt, amelyek az ország légterébe beléptek, beszünteti a játékot” – írta a *Nemzeti Sport*. A pályáról kiküldték a közönséget, s a csapatok az öltözőbe vonultak. Negyedórás várakozás után a rendőrség engedélyével a játékosok visszatértek a pályára, s az erőteljes sötétedés ellenére folytatták a küzdelmet. Nem sokáig. Tíz percig játszhattak, aztán a rendőrsízt ismét bement a pályára, s utasította a játékvezetőt, hogy immár végleg fújja le a mérkőzést. (Túlzottan elővigyázatos lépés volt. A második világháború alatt soha, sehol sem fordult elő, hogy szurkolóktól zsúfolt stadiont bombatámadás ért volna. Hallgatolagos megegyezés volt a hadviselő felek között, hogy polgári célpontokat nem támadnak, és nem intéznek háborús bűncselekménynek minősülő terrortámadást sportrendezvények közönsége ellen.)

A vezetők utána még hosszú ideig vitatkoztak azon, mi legyen a mérkőzés sorsa. Citálták a versenykiírást, amely ellenben ilyen helyzetre nem tartalmazott egyértelmű utalást. Másnap az úgynevezett egyesbíró úgy határozott, hogy újra kell játszani a találkozót. Az ismétlés első dátuma november elseje lett volna, de azt meg az Újpest megfellebbezte, bizonygatván, hogy a Ferencváros a közönséget visszaengedő rendezői révén felelős azért, hogy a mérkőzést nem tudták befejezni. Temérdek körülmény alakította a helyzetet, a párosítást, s mindennel összefüggésben a bajnoki tabellát. Az Újpest a veszített pontokat tekintve a rangadó előtti héten még meglévő egy pontos előnye azért fogyott el, mert a Szeged kényszerű visszalépésével a Fradi újra százszázalékosná vált. A vidéki klubok közül DiMÁVAG húzta a legtovább, de miután az első novemberi fordulóban nem tudott játszani otthonában, kényszerűségből őt is

Az edző meghalt a légítámadásban

Egyetlen olyan csapat van a magyar labdarúgás történetében, amely játszott is az NB I-ben meg nem is. Egyszersmind egyetlen csapat van, amelyik az NB I-ben indulva soha nem szerzett pontot. Ez az Ungvári AC, amely elindult az 1944–1945-ös idényben, de három (vesztes) mérkőzés után – a hadi helyzet miatt – visszalépni kényszerült.

Rögtön az első fordulóban, augusztus 27-én elmaradt az Ungvári AC–Újvidéki AC találkozó, miután délelőtt légítámadás érte a kárpátaljai várost. A vendég délvidékiek közül a bombázás alatt életét veszítette Mészáros István, a csapat edzője, s ugyancsak elhunyt a két partjelző, Halácsi és Benedek, amikor találat érte a szállodát. Megsérült két kitűnő játékos, Csillag János és Kulinyi Ferenc is, akiket aztán elszállítottak Budapestre, a Sportszanatóriumba. Csillag Jánosnak térd fölött amputálták a lábát.

Ungvár városparancsnoka 1944 nyaráig egyébként dr. Megay László néven az egykori válogatott játékos, a BEAC, a Sabaria, majd a Somogy FC korábbi fedezete, utóbbi edzője, klubvezetője, a pályafutása során a Pesti és a Pető magyarosított nevet is használó **Pesovnik László** volt. A jogászi végzettségű városatyja az ungváriak szerint hírhedt volt antiszemitizmusáról. Augusztusban áthelyezték a Dunántúlra, Komárom polgármestere lett. 1945-ben háborús bűnösnek nyilvánították, bizonyos adatok szerint kivégezték, más források szerint viszont eltűnt.

törölték a mezőnyből. Akkor alakult ki a 12 (nem közigazgatási értelemben, hanem gyakorlatilag) budapesti csapat alkotta hadibajnoki mezőny. Menet közben. Addigra a két nagy például 4-4, a Csepel már 7 mérkőzésnél tartott. November utolsó hetéig összesen 42 meccset játszott le az éppen egy tucatnyi budapesti alakulat, azaz egy híján a hadibajnokságba kiírt mérkőzések felét. Úgy tervezték az érdekeltek, hogy karácsonyig minden találkozót meg tudnak rendezni. Az MLSZ által többször is módosított programban december 17-én zárt volna a mezőny nagy része, s karácsony egyik napjára halasztották a Szentlőrinci AC–BSZKRT találkozót. Az Országos Fellebbviteli Bizottság november végén újrajátszást rendelt el a bajnoki döntőnek kikiáltott Ferencváros–Újpest rangadó ügyében. Az MLSZ annak is kitűzte az időpontját december nyolcadikára.

A közbejött riadó miatt akkor sem tudták lejátszani, ismét elhalasztották.

1944 karácsonyán úgy festett, végre le tudják játszani a derbit. December 25-én, hétfő délelőtt fél tizenegyre írták ki. Az utolsó napokban megpróbálták egy nappal előrehozni. (Utólag azt írhatjuk: akkor végre pontot tudtak volna tenni a hosszú történet végére. Aznap ugyanis lejátszották a másik korábban elhalasztott találkozót, azon a BSZKRT 2:0-ra megverte a SZAC-ot), ám nem részletezett technikai akadályok miatt ez megghiúsult. Óriási volt mindkét oldalon a fogadkozás – s egyre kevesebb a futballista. A Fradinál, kü-

Szovjet katonák magyar foglyokat kísérik

lönösen, hogy a hónap elején vakbélműtéten átesett Sárosi doktor is kidőlt a sorból, alig volt már hadra fogható játékos. Egy héttel korábban, a MÁVAG elleni mérkőzésre készülve Berkessy Elemér edző üzent a *Sporthírlap* hasábjain: „Felkérem a játékosokat, hogy feltétlenül adjanak életjelt magukról. Most nem az a fontos, hogy ki játszik, csak tudjak tizenegy játékost összehozni vasárnapra. Ha előbb nem érnek rá, akkor vasárnap délelőtt 10 órakor minden körülmények között jelentkezzenek a Sport utcai BSZKRT-pálya öltözőjében.”

Rudas Ferenc biztos pontnak tűnt, de a karácsony előtti napokban felbukott a motorkerékpárjával, s megsérült. Így a Nagyvárad AC-tól igazolt Ónody I Andort akarta bevetni a Fradi, a következő évben valóban zöld-fehérbe öltözött szélsőhátvédnek ez lett volna az első mérkőzése új csapatában. A másik oldalon Nagymarosi Mihály felbukkanása szerzett örömet és okozott izgalmat: a hosszú arcvonalszolgálatból néhány napra hazaengedett fedezet (aki aztán 1944 utolsó napjaiban visszatért a harcmezőre, s egyike lett a hadifogságba esett válogatott játékosoknak) napok óta szorgalmasan edzett. Sem Ónody Bandi, sem az eredetileg Csiszlernek hívott, valóban nagymarosi illetőségű Misa nem léphetett pályára hétfőn. Sőt, senki sem. A hadi helyzet lehetetlenné tette. A szovjet felderítő alakulatok már Budapest több pontján mozogtak...

Háborús helyzetben ért véget a hadibajnoki idény. (Dénes Tamás, Hegyi Iván, Lakat T. Károly: *Az otthon zöld fűvén című könyve alapján.*)

Futball a halál árnyékának völgyében

A debreceni **Schwarcz Sándor** (1911–2007) élettörténetét sokan ismerik, többen írtak róla, sőt maga is visszatekintett *A halál árnyékának völgyében* című könyvében pokoljárásának stációira. E sorok rögzítői 1995 őszén az idős ember Petőfi téri lakásában hosszasan elbeszélgettek a barátai által Gúnyának becézett férfival, ebből az interjúból pár gondolatot felidézünk. Schwarcz Sándor kisebb debreceni egyesületekben (DMTE, Zerkowitz Textilművek SC) futballozott amatőrként, ám azt kevesen tudják róla, hogy az ökölvívásnak is hódolt. Nem tagadta, neheztel az egykori életrajzírójára, aki munkájában inkorrekt módon adta közre Sándor bácsi deportálásának és a lágerben töltött szörnyű hónapjainak történetét. Erről így beszélt: „Nem ítélek senki fölött, hisz magam is hazugságnak köszönhettem az életem, valamint annak, hogy 17 éves koromtól fogva fociztam. Nem túl sikeresen, inkább szívósan.

Amikor kizavartak bennünket a barakkból, és felsorakoztunk a rettegett Appelplatzon, egy középtermetű SS tiszt megkérdezte, hogy ki futballozott odahaza. Amint lefordították kérdését, azonnal jelentkeztem. Firtatta, hogy melyik magyar klubban játszottam. Habozás nélkül megneveztem a Bocskait. Ugyan már, én és a Bocskai?! Akkor vettem észre, hogy vele van Steinberger Dezső, a Balmazújváros patrónusa, a Reiner-féle lisztmalom tulajdonosa, akinek odahaza remek kapcsolatai voltak a Bocskaiival. Auschwitzban amolyan mindenesként tevékenykedett a cigányokból meg zsidókból összeszedett lágercsapat mellett. Jól beszélt a németet, tolmácsolt is. Elszédültem a felismeréstől. Azt hittem, menten végem, a helyszínen felkoncolnak a keretlegények. Becsületére váljon Steinbergernek, a szeme sem rebbent, holott pontosan tudta, ki vagyok, hogy szóba sem jöhettem a Bocskainál. Ha lebuktat, most nem beszélgetünk. Egyébként túlélte a borzalmakat, és Desiderio Solti néven (...) egy időben a világhírű Internazionale menedzsere volt.” (Sándor Mihály: *A debreceni futball képes kalauza 1899–*)

Az 1995-ös diskurzus közben Schwarcz Sándor említést tett egy Wégner nevű labdarúgóról, aki „(...) valaha a Kispestben volt profi futballista, és a tábori csapatunk kiemelkedően legjobb játékosa volt, habár idősebb volt mindnyájunknál.” Majd visszaemlékezését így folytatta: „amikor a német cigányokat elgázosították, még életben volt, vagyis 1944 augusztusának legelején.”

L. Kelemen Gábor Gól a halál kapujában című könyve 18. oldalán erről ez olvasható: „(...) az újabb lágerekben a kispesti deportált (mert Weigner onnan származott) nem bírta ki a válogatott kínzásokat, a sok verést, éhezést, s elhunyt.” Nem tudni, ezeket az információkat honét merítette a szerző, mivel a Páva utcai adatbázisban is csak annyi található Wégner halálának körülményeiről és dátumáról, hogy a „felszabadítás előtt.”

A következőket sikerült kiderítenünk: Wégner Jakab 1901. október 26-án született a Horovice nevű cseh településen, amely akkor az Osztrák-Magyar Monarchiához tartozott.

Anyját Grünhut Laurának, apját Wégner Adolfnak hívták. Utolsó bejelentett lakhelye Érden volt. A Kispesti AC nevelését 1921. október 13-án az MLSZ kiadta az osztrák szövetségnek (MLSZ Hivatalos Közlönye 1921 – 10. szám), odakint a Wiener Neustadt és a Hakoah Wien tizenegyében szerepelt. A profizmus bevezetésekor hazatért, és 1926-tól 1929-ig a Kispestet szolgálta hivatásosként. Ez a hír róla a sportlapban jelent meg: „Wégner Jakab (...) a Hakoah Brooklyn csapatához »szókött« a Kispestből”. (Nemzeti Sport 1929. október 9.)

Az Egyesült Államokban Jacob Wegner néven 1929 őszétől 1931 őszéig profiskodott, a Hakoah Brooklyn mellett a New York Nationals nevű alakulatban is megfordult. Összesen 75 mérkőzésen lépett pályára az American Soccer League-ben, és hét találatot jegyzett. (Köszönet az adatokért Kárpáti Tamás témakutatónak.)

A MAGYAR LÉGIÓ

Spéci a Bayern Münchennél

1944 nyarán **Schaffer Alfréd** újra külföldön vállalt munkát. Sikeresen működött a következő félévben, csapata a legjobbnak bizonyult a III. Birodalom bajnokságának délbajor-müncheni csoportjában. (A bajor Gauliga öt csoportjának egyikében.) 15 mérkőzésből 14-et megnyert a Bayern, veretlen maradt, 75:15-ös gólaránnyal tündökölt. A háború miatt 1944 vége után már nem tudták folytatni és tulajdonképpen befejezni a bajnokságot.

A veretlenül masírozó Bayern München 1944 „háborúba ájult” őszén

A holokausz és a magyar labdarúgás

Soha nem készült pontos kimutatás arról, hány áldozatot szedett a holokausz a magyar labdarúgás szereplői közül. Teljességre törekednünk illúzió lett volna, mégis megpróbáltuk összeszedni azokat a zsidó származású játékosokat, edzőket, sportvezetőket, akik ismereteink szerint az üldözés áldozatai lettek.

BÁNYAI LAJOS sorsáról sem tudunk biztosat, csupán annyit, hogy a holokausz áldozata lett. Az MTK egykori játékosa, az 1908-as bajnoksapat tagja az első világháború után Németországban, a drezdai Guts-Mutsnál ért el sikereket, de a húszas évek végétől Magyarországon lett sztáredző. A szombathelyi Sabariából került az Újpesthez, az ő keze alatt alakult ki a lila-fehérek első aranycsapata. Vele nyerték meg a Közép-európai Kupát, a magyar bajnokságot és a genfi Bajnokok Tornáját egyetlen idényben, 1929–1930-ban. Bányai a harmincas évek közepétől Újpest másik élvonalbeli klubját, a Phöbust irányította.

Bányai Lajos a játékezetővel pöröl

BRAUN JÓZSEF, becenevén Csibi 1901. február 26-án született. A VAC-ban kezdett futballozni (1914–1916), de még gyerekként az MTK-ba került. 1928-ban kilencszeres bajnokként (1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925), kétszeres Magyar Kupa-győztesként (1923, 1925), olimpiai résztvevőként (1924), 28-szoros válogatottként (1918. október 6.–1926. december 26.), 11 góllal a neve mellett vonult vissza. A magyar labdarúgás első 50 évének legkiválóbb jobbszélsőjét tisztelhetjük benne. Valószínűsíthetően a doni visszavonulás közben, 1943. februárban halt meg Korotecnél, esetleg Korotojagnál – munkaszolgálatosként.

BRÓDY SÁNDOR (1884–1944) nyolc bajnoki aranyat, öt Ezüstlabda-trófeát, egy Challenge Cupot és egy Magyar Kupát nyert a Ferencvárossal. A válogatottban 1906 és 1913 között 17 alkalommal lépett pályára, a nemzeti csapat színeiben egy gólt szerzett. Annyi bizonyos, hogy ő is a vészkorszak áldozatává vált. A kútfők szerint „ismeretlen helyen halt meg”, illetve „a második világháborúban eltűnt”.

BRÜLL ALFRÉD, minden idők legnagyobb formátumú magyarországi klubelnöke 1876-ban született, 1905 és 1940 között állt az MTK, illetve annak profi alakulata, a Hungária élén. Óriási vagyonából rengeteget áldozott a sportra; s nem csak a futballra, hiszen a Magyar Úszószövetség alapítója, első társelnöke is volt, fontos tisztségeket töltött be a hazai és a nemzetközi birkózószövetségben is. Híres volt nagyvonalúságáról, ha bármiféle jótékony célra pénzt kellett adni, azonnal kész volt rá. Az a mondás járta róla a harmincas években, a Hungária legnagyobb sikerei idején, hogy egy-egy bajnoki címre ráment valamelyik Andrássy úti bérháza. A szerződésben rögzített jutalmakon kívül hol aranyórával, hol aranygyűrűvel kedveskedett a játékosainak. Brüll nélkül nem lett volna Közép-Európa egyik legjelentősebb klubja a Hungária

– Brüll nélkül a Hungária nem is akart létezni. A kék-fehérek a harmincas években mindössze egyszer, 1934-ben nem végeztek az első három között a bajnokságban, 1936-ban és 1937-ben viszont aranyérmet nyertek. Tegyük hozzá, 1940-ben is csak rosszabb gólarányuk miatt szorultak a Ferencváros mögé, a második helyre. Brüll a zsidótörvények elől a semleges Svájcba költözött, de 1943-ban hazatért. Megölték – nem derült ki pontosan, mikor és hol, bizonyos források szerint Kecskeméten, de valószínűbb, hogy Auschwitzban.

HAÁR (Haraszi) MÓRIC, a VAC, az MTK, a III. kerület, a Hungária, valamint a miskolci Attila hajdani csatára légiósként éveket játszott az Egyesült Államokban, a Brooklyn Wanderersben és a New York Hungáriában. Tagja volt a Hungária 1929-es bajnoksapatának. Auschwitzban végeztek vele.

LANGFELDER FERENC (1882-1944), az újpestiek népszerű Patyi bácsija, a kiváló sportvezető, a nemzetközi minősítésű játékvezető, a remek tollú sportújságíró is, mint annyi hitsorosa, a nyilasterrores áldozatává vált.

NÁDLER HENRIK (1901. március 19. – 1944. május), becenevén Pubi 1919 és 1929 között hét bajnoki címet és két kupát nyert az MTK-val, illetve a Hungáriával. Hétszer játszott a válogatottban. Munkaszolgálatosként halt meg 1944 májusában ismeretlen helyen.

TAUSZIG (TAUSSIG) IMRE, az MTK első aranykorszakának tehetséges jobbszélsője három bajnoki címet nyert, az első világháború éveiben ötször játszott a válogatottban. A mai Ausztria területén lévő királyhidai lágerben, 1945. március 23-án, alig néhány héttel a háború vége előtt hunyt el.

VÁGÓ (WEISZ) ANTALT (1891. augusztus 9. – 1944. december), az egykori válogatott futballistát, Brüll elnök kedvenc sofőrjét, a népszerű Tónit 1944 utolsó napjaiban a Dunába lőtték a nyilasok. Sohasem került elő a holtteste. Vágó, akinek öccse, Zoltán is élvonalbeli labdarúgó volt, majd a háború után az újjáalakult MTK első edzője lett, nyolc bajnoki címet nyert, 17-szer játszott fedezetként a válogatottban.

VIDOR JÓZSEF, a Hungária, majd az Újpest korábbi játékosa ugyancsak a holokauszt áldozata lett.

WÉGNER JAKAB egyebek között a Kispest és a Hakoah Wien profija volt. (Lásd bővebben róla a *Futball a halál árnyékának völgyében* című keretesünkben!)

WEISZ FERENC, a Ferencvárosi Torna Club örökös bajnoka, 9-szeres bajnok „jolly jokere” közel tizennyolc éven keresztül játszott a zöld-fehéreknél, 17 válogatottságig jutott. Polgári foglalkozását tekintve gyógyszerészként dolgozott. A halál 1944–1945 telén érte, ám idős kora miatt feltételezhetően nem munkaszolgálatosként, ahogy a legtöbb forrás feltünteti, hanem deportáltként.

WEISZ ÁRPÁD, becenevén Csili a Törekvés játékosa volt, majd a Makkabi Brno érintésével Olaszországba került, ahol a harmincas évek egyik legsikeresebb edzőjévé vált. Négy bajnoki címnek volt részese az Ambrosiánál, majd a Bolognával, ő fedezte fel Giuseppe Meazzát, neki tulajdonítják az angol WM-rendszer olaszországi megismertetését. Bolognából Párizs érintésével a hollandiai Dordrechtbe szerződött, a fasizmus erősödésétől tartva. Onnan hurcolták Auschwitzba, ahol 1944. január 31-én meghalt.

A félbeszakadt 1944–1945. évi bajnokság állása

1. Szentlőrinci AC	3	3	–	–	13:5	6	A hadibajnokság állása*					
2. Nagyvárad AC	3	2	1	–	6:3	5	1. Ferencváros	10	9	–	1	43:10 18
3. Salgótarjáni BTC	4	2	1	1	7:5	5	2. Újpest	10	9	–	1	38:16 18
4. Gamma FC	3	1	2	–	4:2	4	3. Csepel FC	11	7	–	4	32:28 14
5. DiMÁVAG	4	2	–	2	7:4	4	4. Gamma FC	11	5	2	4	24:18 12
6. Kolozsvári AC	3	1	2	–	5:3	4	5. N. Vasas	11	5	1	5	21:20 11
7. Ferencváros	3	1	1	1	7:3	3	6. Bp. MÁVAG	11	5	1	5	24:30 11
8. Szegedi AK	4	1	1	2	8:7	3	7. Z. Danuvia	11	5	1	5	28:36 11
9. Kispesti AC	2	1	–	1	7:2	2	8. Elektromos	11	5	–	6	28:24 10
10. Újpest	1	1	–	–	3:2	2	9. Ganz VTSE	11	4	2	5	26:25 10
11. Debreceni VSC	3	1	–	2	4:7	2	10. Kispesti AC	11	3	–	8	27:33 6
12. Újvidéki AC	2	1	–	1	3:9	2	11. BSZKRT	11	3	–	8	14:31 6
13. Csepel FC	1	–	1	–	1:1	1	12. Szentlőrinci AC	11	1	1	9	9:43 3
14. Bp. MÁVAG	2	–	1	1	1:5	1						
15. Szolnoki MÁV	3	–	–	3	4:12	0	* A félbeszakadt FTC–Újpest mérkőzés eredménye nem szerepel a táblázatban					
16. Ungvári AC	3	–	–	3	3:13	0						

A szanitécok osztaga, a Honvédkórház – tele válogatottakkal. Áll (balról): Polgár, Kiss, Gyetvai, Jakab, Kiszely, Tátrai, Sződy. Elöl: Sárosi III, Boldizsár, Lukács

- Andreides Gábor 2013: 1938 – A párizsi ezüst. Budapest
- Antal Zoltán-Hoffer József 1968: Alberttől Zsákig. Budapest
- Balás Róbert–Balogh Tibor 2001: Száz év SESE futball 1901.04.23 2001.04.23. Salgótarján
- Benda Kálmán főszerkesztésében 1983: Magyarország történeti kronológiája III–IV. Budapest
- Bolgár István 1987: Sutyó, a császár. Budapest
- Csávossy László dr. báró szerkesztésében 1942: Sportévkönyv 1942–1943. Budapest
- Csillag Péter 2010: 50 klubváltás, amely megrázta a futballvilágot. Budapest
- Dénes Tamás–Hegyi Iván–Lakat T. Károly 2011: Királyok, hercegek, grófok. Budapest
- Dénes Tamás–Hegyi Iván–Lakat T. Károly 2012: Válogatott gyűjtemény. Budapest
- Dénes Tamás–Hegyi Iván–Lakat T. Károly 2013.: Az otthon zöld fűvén. Budapest
- Dénes Tamás–Jamrich Klára 1998: Egy legenda életre kel. Puskás Ferenc életregénye. Budapest
- Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József 1999: Kalandozó magyar labdarúgók. Budapest
- Dénes Tamás–Rochy Zoltán 1996: A 700. után. Budapest
- Dénes Tamás–Sándor Mihály 2011: Baj-nok-csa-pat! Budapest
- Dénes Tamás–Sándor Mihály 2012: Markos, a Bocskai büszkesége. Budapest
- Dr. Nagy János–Sike Gábor–Berecz Csaba 2010: DVTK centenárium. Miskolc
- Gerhárd Lajos 1932: A magyar sport pantheonja I. Budapest
- Hadas Miklós–Karády Viktor 1995: Futball és társadalmi identitás. Budapest
- Hoppe László 1970: Labdarúgó-bajnokságaink 1901–1969. Budapest
- José Ortega y Gasset 2003: A tömegek lázadása. Budapest
- Kamondi Imre 1994: Labdarúgó-krónika. Pécs
- Kozák Péter szerkesztésében 1994–1995: Ki kicsoda a magyar sportéletben? I–II–III. Szekszárd
- L. Kelemen Gábor 1981: Gól a halál kapujában. Budapest
- Magyar Labdarúgók Szövetsége Hivatalos Közlönye (1921–1947). Budapest
- Molnár Ignác 1943: Mit csinál a labdarúgó, ha nem rúg? Budapest
- Nagy Béla 1978: FTC napló 1928–1930. Budapest
- Nagy Béla 1978: FTC napló 1931–1933. Budapest
- Nagy Béla 1979: FTC napló 1938–1944. Budapest
- Nagy Béla 1981: Futballkrónika 1901–1959. Budapest
- Nagy Béla 1984: Futballévtizedek. Budapest
- Nagy Béla 1994: Fradi futballévszázad. Budapest
- Oroszhegyi Károly 2000: Csala, a „szőke csoda”. Arad
- Rejtő László 1969: Kilenc klub krónikája. Budapest
- Rejtő László–Lukács László–Szepesi György 1977: Felejthetetlen 90 percek. Budapest
- Rózsa György 1997: A profi sport kezdetei Miskolcon, a Miskolci Attila Kör története. Miskolc

1926 Sándor Mihály 2010: A debreceni futball képes kalauza (1899–). Debrecen
 1927 Sándor Mihály 2011: 100 éves a BUSE és az újfalui futball. Berettyóújfalú
 Sándor Mihály 2007: Vasutasból aranybányász. Debrecen
 1928 Sarusi Kiss Béla–Szegedi Péter 2004: „Zsidómentesen, újjászületve”. Múlt és Jövő
 Schlosser Imre 1957: Fél évszázad a futballpályán. Budapest
 Schwarcz Sándor 2005: A halál árnyékának völgyében. Budapest
 1929 Szegedi Péter dr. 2005: Pozíciók és oppozíciók: a futballmező kialakulása, struktúrája és dinamikája. Budapest
 1930 Szeidl István 2002: A tokodi labdarúgás nagy napjai. Budapest
 Szepes Béla 1957: Gólkirályok, labdaművészek. Budapest
 Szepesi György 1982: Sportmikrofon (1925–1948). Budapest
 1931 Teleki Pál labdarúgó visszaemlékezései (1928–1935). HBML. X. 252. Debrecen
 Thaly Zoltán szerkesztésében 2000: 100 éves a Magyar Labdarúgó Szövetség. Budapest
 1932 Ujvári Péter szerkesztésében 1929: Magyar Zsidó Lexikon. Budapest
 Vadas Gyula dr. szerkesztésében 1927: 100-ak könyve. Budapest
 Varga Csaba és Varga Alexa szerkesztésében 2010: A Szolnoki MÁV Sportegyesület jubileumi évkönyve. Szolnok
 1933 Varga Ferenc 2004: Jász-Nagykun-Szolnok megyei Sport Életrajzi Almanach. Szolnok
 1934 Vitos György 1999: 100 éves a szegedi futball! Szeged
 Jonathan Wilson 2009: Inventing the Pyramid. Anglia

www.mtkcsalad.hu
ujpestfc.hu/hirek
www.tempofradi.hu
www.sulinet.hu/oroksegtar
hu.wikipedia.org/wiki
en.wikipedia.org/wiki/Ferenc_Sas
de.wikipedia.org
es.wikipedia.org
www.atf-firenze.it
www.sport-reference.com
http://rsssf.com/players/trainers-zwit-clubs.html
www.magyarfutball.hu
www.monitorpress.eu/hu/ro-hu/kultura
www.territorioscuola.com
bfl.archivportal.hu/index
www.monitorulcj.ro
eu-football.info
www.mla.hu
it.wikipedia.org
www.settorecrociato.parma.it
www.ujszasz.hu
www.kosakaroly.hu

www.femina.hu
www.mtkhungaria.hu
www.romaniansoccer.ro/players/b/bodola
www.publikon.hu
www.rubicon.hu/magyar/oldalak

Egyéb írott vagy képi források, illetve fellelhetőségük

Dénes András–Dénes Tamás (Budapest) és **Sándor János–Sándor Mihály** (Debrecen)
magánarchívuma

Labdarúgás, Népsport, Nemzeti Sport, Képes Sport, Képes Nemzeti Sport, Képes Sportlap, Sportélet, 6:3 Futballmagazin, A Színes Sport, Sporthirlap, Sportprogramm, MLSZ Hivatalos Értesítője, MLSZ Hivatalos Közlönye, Fradi Híradó 1963, NB I és NB I/B 1964, NB I és NB I/B 1965, Ki lesz a bajnok? 1967, Miroir du Football, Mondial, Onze-Mondial, France Football, Dépêche, Le Reveil du Nord, La Gazzetta dello Sport, Guerin Sportivo, Tutto Sport, Calcio Illustrato, Kicker, Tempo, Jornal dos Sports, Don Balon, El Mundo Deportivo, L'Auto, Wiener Montagblatt, IFFHS Fussball-Weltzeitschrift

Szilágyi Tibor (Mikepércs) magánarchívuma
Tolnai Világlapja (1903–1940)

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest

Sport-Világ, Nemzeti Sport, Sporthirlap, Sportképek, Sportlap, Az Est, Esti Kurir, Budapesti Hirlap, Színházi Élet, Vasárnapi Krónika, Érdekes Újság, Országos Hirlap, Egészség

Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár, Debrecen.

Keletmagyarországi Sporthirlap (1920–1929), Debrecen, Új Debrecen, Debreczeni Újság, Debreczeni Újság-Hajdúföld, Debreceni Főiskolai Lapok, Debreczeni Független Újság, Debreceni Nagyújság, Debreczeni Hirlap, Debreczeni Reggeli Újság, Egyetértés, Élet és Tudomány

Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ, Debrecen.

Debrecen, Debreczeni Független Újság, Debreceni Hétfői Újság, Új Debrecen, Debreczeni Újság-Hajdúföld, Tiszántúli Népszava, Nagyvárad, Új Nagyvárad, Nagyvárad Friss Újság, Szabadság, Néplap, Napló, Népszava, Népszabadság, Tiszántúli Hírlap, Hajdú-bihari Napló

Bihari Múzeum, Berettyóújfalu

Bihar, Bihari Hirlap, Bihari Újság, Bihar Népe

Bács Zoltán dr. magánarchívuma. Debrecen
Barczi Csaba magánarchívuma. Szombathely
Buzánszky Jenő magánarchívuma. Dorog

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

Ifjabb Turay József magánarchívuma. Budapest

Győr Mátyás magánarchívuma. Miskolc

Gyulai Éva magánarchívuma. Debrecen

Jánosi Béla magánarchívuma. Budapest

Kárpáti Tamás magánarchívuma. Columbia (Egyesült Államok)

Kilián János magánarchívuma. Stockholm (Svédország)

Komáromi Gábor magánarchívuma. Debrecen

Komlóssy Imre magánarchívuma. Debrecen

Kovács István magánarchívuma. Győr

Imi Markos magánarchívuma. Stockholm

Nagy Balázs magánarchívuma. Debrecen

Nagy János dr. magánarchívuma. Miskolc

Novák Ilona – Kazincbarcika

N. Pál József magánarchívuma. Nógrád

Pásztor Roland magánarchívuma. Kőrösten

Rademacher Tomáš magánarchívuma. Hradec Králové (Csehország)

Regényi Károly magánarchívuma. Debrecen

Sike Gábor magánarchívuma. Miskolc

Szegedi Péter dr. magánarchívuma. Debrecen

Teleki Pálné magánarchívuma. Miskolc

Thékes István dr. magánarchívuma. Szeged

Tóth Tamás magánarchívuma. Szeged

Török Péter magánarchívuma. Budapest

Válogatott válogatottak

Akikről ebben a fejezetben olvashatnak, valamennyien magyar válogatott futballisták voltak. Sajnos, már csupán múlt időben szólhatunk róluk, miután közülük az „utolsó mohikán”, Gyetvai László is elköltözött ebből a világból 2013 forró nyarán. Amikor könyvsorozatunk ezt a részét írni kezdtük, még közöttünk volt a fradisták népszerű Gyetvása. Reméltük, bíztunk benne, legalább esetében nem válik a szárnyaló óda gyászos elégiává, a méltatás nekrológgá. Aztán az égiek másként rendelkeztek.

Ötvenöt hajdanvolt kiváló labdarúgó portréját adjuk most közre, méltatva tudásukat, fejet hajtva sportbéli nagyságuk előtt, de nem hallgatván el esetleges gyarlóságait sem. Bár hősök, ragyogó futballcsillagok voltak, ám halandó, hús-vér emberek is, számtalan vonzó és kevésbé jó tulajdonsággal. Mint mindnyájunknak, akiket anya szült.

Olykor meg-megbotlottak a létezés kátyúkkal tarkított országútjain. Dohányoztak, éjszaka kimaradtak, sőt dorbézoltak, mindenféle zaftos botrányokba keveredtek, s a vétkeikért annak rendje és módja szerint eltiltották őket a felettes hatóságok. Eleink sem voltak jobbak a Deák né vásznánál. Példának okáért Korányi és Polgár a meccs előtti bódult hajnalon még a kölni sörözőkben emelgette a kriglit, hadd lássa a mamlasz németje, milyen az a magyar virtus. Pillanatra se felejtjük, világbajnoki ezüstérmesekről van szó! Franzstadti klubtársaik, Berkessy, Lázár és Tancos is gyakorta mutattak be folyékony áldozatot Bacchus oltáránál. A rivális Újpestben a medveerejű Fogl III Jóska a nem kevésbé daliás bátyja társaságában egyetlen szó nélkül gurított le 18-20 korsó sört a torkán, de úgy ám, hogy meg sem látszott rajtuk az alkohol „játékony” hatása, ki sem melegegtek tőle. Komor ábrázattal, egyenes derékkal, szilajon nyakaltak, annak tudatában, hogy nem csupán a bőrlabda, hanem az ivás is egész embert igényel. A lilák piknikus karmestere, a Potyszemnek becézett Szalay a mérlegre állás gondolattól is rettegett, a fránya műszer ugyanis konok pontossággal mutatta a valót: a gyarapodó testsúlyt. A „hungárista” Cseh Matyi jóformán mindenkivel összeveszett, aki csak szembejött vele. Az extraklasszis cselkirálynak féldeciznie sem kellett az efféle balhékhoz, noha megrögzött absztinensnek aligha minősíthetnénk. Markos akkora fülest akasztott le az egyik vagongyári melósnak, hogy az hirtelenjében a világot sem tudta, amiért a DVSC-rajongó cívis valami félreérthetőt motyogott a bajusza alatt a Bocskai mokány jobbszélsője felé. Istenem, beszélt volna hangosabban az illető a Diószegi úti stadion főbejáratánál...

Utóbb – a korabeli publicisztikai fordulattal élve – mind megváltoztak, sihederből férfivá értek, megnőszültek, családot alapítottak, gyerekeket neveltek, és mint tudjuk, a kötelességtudó családfőkhöz, a komoly úriemberekhez sehogyan sem illik a kamaszok zabolátlan viselkedése. Ha nem így történt, hát higgyük el, hogy így kellett volna történnie! Esetükben feltétlenül.

Muszáj arra is kitérnünk, hogy számos esetben az életrajzi adatok dolgában mennyire eltérőek, esetleg hiányosak a források. Vannak labdarúgók, akik halálának pontos dátumát, illetve a helyét nem sikerült kiderítenünk, holott rengeteg segítséget kaptunk a szegedi témakutatótól, Tóth Tamástól. Munkáját ezúton is köszönjük!

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

A legjobb magyar centerhalf

Bukovi Márton „A Józsefvárosban született, de bölcsője már a Ferencvárosban ringott.” (Szepes Béla: *Gólkirályok, labdaművészek*) Pontosítsunk: 1904. december 10-én jött erre a világra. (www.mtkcsalad.hu) A Tisza Kálmán téren kezdett el futballozni, egy ottani grundcsapatban. 1919-ben az MLK (Magyar Labdarúgók Köre) volt az első klubja, ahol szabályos igazolással játszott. 1920-ban már az Ékszerészeknél futballozott. Ebből az egyesületből 1924.

február 17-én másodosztályú válogatott lett. 1925-ben az Ékszerészeket felfüggesztette az MLSZ, akkor kiment az Alba Romához. A szövetség szeptember 30-án tartott ülésén vette tudomásul a távozását. (MLSZ Hivatalos Közlönye 1925. 39. szám) Az 1925-1926-os olasz bajnokságban 25 találatot ért a fővárosiak színében, a negyedik lett a góllövőlistán, sőt délolasz bajnok is. „A profizmus bevezetése hozta őt haza a Ferencvárosba, hogy nem kell külföldön keresnie a megélhetését.” (100-ak könyve) Ez az információ csupán abból a szempontból érdekes, mert Itáliába szerződéséről utóbb így nyilatkozott: „Anyagi okok sohasem kényszerítettek volna külföldre. Azért kellett megtennem, mert én és még sok társam nemcsak iparosok, hanem sportemberek is vagyunk. Elsősorban

futballisták (...).” (Sporthírlap 1926. január 5.)

A Fradival sikert sikerre halmozott. Háromszor lett magyar bajnok (1926–1927, 1927–1928, 1931–1932), kétszer Magyar Kupa-győztes (1927, 1928).

Az 1926. december 26-án vívott portugál-magyar (3:3) játszott, az 1927. október 9-én megrendezett magyar-cseh profi összecsapáson (1:2) szintén. Ezeket később hivatalos mérkőzéseknek minősítették, de így is megdöbbentően kevésszer, mindössze 13-szor lehetett nagyválogatott, gólt nem rúgott, holott „Bukovira joggal alkalmazható a legjobb magyar centerhalf cím”. (Nemzeti Sport 1927. február 28.)

Két gólt szerzett ellenben 1927. május 15-én, amikor a pofi válogatott megmérkőzött az amatőrök válogatottjával a Hungária úton. A hivatások hengereltek, ő pedig hercegi grandezzaival osztogatott (10:2). (Nemzeti Sport 1927. május 16.)

Kicsivel később – egy kérdésre válaszolva – közölte róla a szaklap: „ékszerész, nőtlen, 23 éves, keresztény.” (Nemzeti Sport 1927. október 11.) Utóbb ugyanez az újság megállapította, hogy „Mióta Orth súlyosan megsérült s régi nagy formáját nem tudja visszaszerezni, Bukovit kell a legnagyobb tehetségű magyar futballistának tartanunk, akinek azonban erősen a sarkában jár Kalmár.” (Nemzeti Sport 1928. december 2.)

1928-ban Közép-európai Kupát szerzett a Fradival a bécsi Rapid ellenében. A döntő visszavágóján 5:3-ra győztek az osztrákok, akkor írta teljesítményéről – elhanyagolható stíláris zavarral – Pluhár István, a kiküldött tudósító: „Bukovi frissessége, fiatalsága szünet után elhalt a faultok viharában.” (Nemzeti Sport 1928. november 12.)

A pályán volt és „kolosszálisan” teljesített Montevideóban, ahol klubja 3:2-re legyőzte a kétszeres olimpiai bajnok Uruguay válogatottját. (*Nemzeti Sport* 1929. július 23.) 1929-től kezdték a magyarosított nevén, Bukovayként emlegetni. (*Nemzeti Sport* 1929. február 18.) Az olvasókat rendületlenül érdekelték intimszférájának apróságai, ki kellett elégiteni a kíváncsiskodókat: „Bukovi 25 éves, 76,5 kilós, 179 centis”. (*Nemzeti Sport* 1929. október 18.) A fedezet a bécsi Jugendstil nevet kapó „kombinatorikus futballiskola” honi képviselőjeként szerzett magának lelkes támogatókat és néhány dühödt kritikust.

1933. július 14-én aláírta szerződését a Ferencvárosból a francia FC Sète csapatához, bár az anyagi viták miatt elhúzódtak a tárgyalások. (*Sporthírlap* 1933. július 15.) Bajnoki aranyat és Francia Kupát futballozott össze társaival 1934-ben.

„Marci borzasztó idegember. Ilyen érzékeny lelkületű futballistával még nem volt dolgom” – mondta róla Pataki Mihály, a profik szövetségi kapitánya. (*Nemzeti Sport* 1929. október 23.)

A szakma álláspontja szerint tagja volt minden idők legjobb magyar tizenegyének. (*Nemzeti Sport* 1930. június 4.)

„Bukovi szemre gyönyörűen játszott. Remekül kezelte és pompásan adta a labdát. Ha a csapata fölényt tudott kiharcolni, akkor ragyogott a játéka. Ha azonban az ellenfél többet támadott, és főleg gyorsan vitte a támadásait végre, akkor Bukovi eltűnt, és a védelemben alig-alig tudott részt venni. Sokszor egy mérkőzésen félidőnként teljesen ellentétes játékot nyújtott” – adott róla átfogó jellemzést az emlékező. (*Nemzeti Sport* 1944. október 24.)

Váratlanul vonult vissza. Azt történt, hogy élő szerződése volt a francia klubjával, viszont oda nem kívánt visszamenni. Itthon szeretett volna még pár évig futballozni, ám váltságdíjat kellett volna érte valamelyik honi gárdának fizetnie. (*Nemzeti Sport* 1935. december 15.) Megjegyezzük, hogy a 32 éves labdarúgó abban a korban igen idősnek számított.

„Bukovi a Gradjanski Zagreb edzője lett. A horvátok vezetősége azt szeretné, ha játszana is a csapatukban” – jelentette a sajtó. (*Nemzeti Sport* 1936. március 24.) „Megmondom őszintén, szerelmese lettem az angol futballnak” – szögezte le már a horvátok vezetőjeként. (*Nemzeti Sport* 1936. december 18.) „(...) nagyon meglátszik, hogy Bukovi évekig tanította a labdarúgást Zágrábban” – dicsérte kollégáját az edzőfejedelem, Guttman Béla. (*Képes Sportlap* 1948. február 10.) Tényleg hatékonyan működött a déli szomszédságban, 1937-ben, 1940-ben és 1948-ban jugoszláv, 1941-ben, 1943-ban és 1944-ben pedig horvát bajnokságot ünnepelt. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*) 1940 tavaszán győzelemre vezette a horvát válogatottat Bernben, a svájci tizenegye ellen. (*Nemzeti Sport* 1940. április 23.)

„Amikor majd hazaérkezik, Bukovi Márton váltja fel az MTK kispadján az eltávozott Titkos Pált” – röppent fel a hír a médiában. (*Nemzeti Sport* 1947. január 30.) Valóban így történt, midőn hazatért a zágrábi Dinamótól, rögtön munkába állt az MTK-nál. (*Nemzeti Sport* 1947. április 24.) „Bukovi a világ legzárkózottabb edzője” – fakadt ki az egyik riporter, aki interjút kért tőle. (*Képes Sportlap* 1947. augusztus 26.) Máskor közlékenyebb hangulatban volt a mester, és megfogalmazta ars poeticáját: „Nézzék, én szeretném, ha győznének, de ez nem létkérdés. Az a fontos, hogy rendesen játsszanak, és mindenki teljesítse a felada-

tát.” (*Képes Sportlap* 1948. augusztus 24.) Az első periódusa a Hungária körúton 1954-ig tartott, igaz, közben, az erőteljes politikai széljárás következtében többször nevet és szint is váltott a klub (MTK, Budapesti Textiles SE, Budapesti Bátya SE, Budapesti Vörös Lobogó SE). A Hungária körúton két bajnoki címmel (1951 – Bp. Bátya, 1953 – Bp. Vörös Lobogó) és egy Népköztársasági Kupával (1952 – Bp. Bátya) lett gazdagabb. A második „kék korszakában” is szerzett egy bajnoki címet (1958 – MTK). Több magyar klub kispadján ült még (Budapesti Dózsa, Diósgyőri VTK, Budapesti Spartacus), közben 1956 júliusától 1957 júniusáig ő volt válogatottnak szövetségi kapitánya. 1960-tól 1961-ig a Dinamo Zagreb együttesét gardírozta, míg 1965 és 1967 között

az Olympiakosz Pireuszét. A görögökkel kétszer lett bajnok (1966, 1967), 1966-ban vesztes kupadöntőt vívott velük. (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József i.m.*)

Azon kevés edzők közé tartozott, akik forradalmasították a labdarúgást. Nevéhez fűződik a visszavont középcsatár játékanak kiagyálása, illetve begyakoroltatása. Az ötvenes évek legelején Palotás Péternek szánta a szerepet, ő játszott először ezen a poszton, de aztán a középcsatár gyenge egészségi állapota miatt Hidegkuti Nándor vette át a szerepkört – s tökéletesítette játékával. Jól látták Bukovi úttörő szerepét külföldön is, a kétezres évek első évtizedének egyik legjobb futballkönyvében, *Jonathan Wilson Inverting The Pyramid* című munkájában kiemeli, Bukovi nevéhez fűződik a visszavont középcsatár, angolul deep-lying centre forward szerepkörének kitalálása. Az edző, miután Höfling Zsigmond távozása után nem akadt tankszerű középcsatára, játékosaihoz szabta az új felállást. Wilson szerint a WM-rendszerből inkább MM-szisztéma lett, mi szerencsésebbnek tartjuk úgy megfogalmazni, hogy ez lett a 4-2-4 előfutára. Ezért is mondta később magáról Hidegkuti Nándor, hogy valójában ő nem csatárt, hanem fedezetet játszott.

1935-ös születésű fia, Gábor 1953 és 1959 között a Budapesti Vörös Lobogó, a Vasas Izzó, az MTK és a Tabányai Bányász színeiben 63 mérkőzésen 26 gólt szerzett az NB I-ben. Az MTK játékosaként magyar bajnoki címet nyert az édesapja irányításával. 1953-ban tagja volt az UEFA-tornán győztes magyar ifúsági válogatottnak.

Bukovi Márton 1961-ben kiérdemelte a mesteredzői címet. 1985. február 11-én hunyt el Budapesten.

Bukovi mester Vaszilisz Botinosszal (Olympiakosz Pireusz)

A megyeri erőművész

Fogl (Vogl, Fogoly, Újpesti) III József 1897. augusztus 14-én született Újpesten. 1913-ban a Megyeri TC ifijében kezdett el futballozni, onnét még az év őszén átkerült az UTE ifjúsági második csapatába, hogy pár nap múlva felvigyék az UTE-ifi I-be. 1914-ben már az UTE felnőtt második együttesében szerepelt, és hamarosan bemutatkozhatott a lila-fehérek nagycsapatában is. (*Sporthírlap* 1932. augusztus 20.) Eredetileg jobbszélső volt, csak Vranek sérülése után rendelték hátra, a bátyja mellé strázsának. (*Képes Sport* 1958. június 3.) Ő volt a magasabbik a „Fogl-fal” tagjai közül. Sérény ember volt, maga látta el a háza körüli teendőket, nem bízta másra. (*Nemzeti Sport* 1928. április 22.) Erről mesélte: „Szeretek kertészkedni, s amely életmegvetéssel végzem a hátvéd robusztus munkáját, oly szeretettel dédelgetem kertem kis virágjait.” (*Sportprogramm* 1930. május 4.) Mindezek mellett „önálló iparos mester volt a tímárszakmában.” (*Sportprogramm* 1930. május 4.)

1920. november 7-én debütált a nemzeti tizenegyben, Fogl II játszott jobbháttvédet, az öcsök pedig balbekket. Nem volt sikerük, veszítettünk Ausztriával szemben a Hungária úton (1:2). Összesen 39-szer hívták be a legjobbak közé a mozgó erődtímeny ifjabbik bástyáját. 1928 őszén a válogatott kapitánya lehetett (például a Svájc elleni 3:1-en), és még 1930 nyarán is ő volt a „cséka”. Kint járt a párizsi olimpián, szerencséjére nem vetették be, ellenben november 2-án tagja volt annak a budapesti válogatottnak, amelyik 3:1-re győzött Zágráb legjobbjai ellen. (*Sportprogramm* 1927. április 10.)

Az 1927-es szurkolói szavazáson a 15. helyen végzett. 7015 voksot kapott, míg Károly a 3. helyen zárt. (*Nemzeti Sport* 1927. február 27.)

Noha sem a betűvetésben, sem az ékesszólásban nem mérhetőek képességei a futballtudásához, érdekes, hogy 1927 végén megjelent „Fogl III tudományos tárgyú futballkönyve”.

Keringett egy történet Újpesten, amely szerint Fogl Jóska egyszer 60 méterről bombázott be egy szabadrúgást a kispesztiek kapujába. A valóság azonban némiképp másként festett, hisz „a labda mozgott és úgy került eléje, amikor megrúgta.” (*Nemzeti Sport* 1928. december 12.)

Akár a bátyja, ő sem volt mentes a káros szenvedélyektől. Rendszeresen rágyújtott a meccsek szünetében, mert nem tudta másként levezetni az idegességét. (*Nemzeti Sport* 1930. június 3.) Tett ő cifrábbat is: „egyszer, egy válogatott mérkőzés félidejében ivott meg egy pohár sört.” (*Nemzeti Sport* 1936. október 13.)

1929-ben Közép-európai Kupát szerzett az Újpesttel. A Slavia Praha elleni 5:1-es hazai diadal után írta róla a tudósító: „Fogoly nagy rutinnal, fényes ésszerűséggel játszott, és nem vesztette el lélekjelenlétét sohasem”. (*Nemzeti Sport* 1929. november 4.) Az 1929-1930-as újpesti bajnoksapat valamennyi bajnokiján (22) pályára lépett. (*Nemzeti Sport* 1930. május 27.) 1930. július 6-án ott volt Genfben, a Slavia elleni 3:0-s Bajnokok Tornája-döntőn.

Rumbold Gyula, az örök rivális FTC kiválóságának szavai a fivérekről: „Mondjuk a Fogl háttvédpár – ha leszámítjuk a kíméletlenségüket – két klasszissal jobb volt, mint a mai legjobb magyar válogatott háttvédpár”. (*Nemzeti Sport* 1936. december 28.) Nem rettegtek a sérülé-

sektől sem, mert akik állandóan a borotva élén táncolnak, azok nem félnek attól, hogy megvágják magukat. „A két Foglnak nincsen riválisa” – szögezte le Szigeti Imre, a ferencvárosi futballvezér. (*Nemzeti Sport* 1926. november 7.) Ha ők odaléptek a csatároknak, azok rendszerint egyensúlyvesztett állapotba kerültek.

Íme, az általánosabb vélemény „a két Fogloryól”: „Az UTE és Újpest színe, fogalma összeforrott a Fogl névvel. Tombolhatott a vándorlási kedv bármilyen arányokban, a Fogl testvérek megmaradtak a lila-fehér színek szolgálatában.” (100-ak könyve)

Fogl III ecsettel a kezében

A bajnoki címét megvédő gárdában még 19-szer szóhoz jutott az 1930–1931-es szezonban,

ám hogy fölötte sem mentek el nyomtalanul az évek, bizonyítja ez az újsághír: „Fogl III Józsefet átadási listára tette az Újpest”. (*Sporthirlap* 1932. július 21.) Nem távozott mellézköngék nélkül egykori klubjától, panaszra ment a belügyminisztériumhoz az elmaradt jutalomjátéka miatt. Az újpesti vezetők véleménye: „Fogl József másfél évtizeden keresztül mindenkor megkapta, ami neki járt. Sőt azon túl is bőségesen kivette a részét mindenből. Ha a hét kövér esztendőben gondolt volna arra, hogy elkövetkezik a hét sovány esztendő is, most nem lennének gondjai.” Az Országos Testnevelési Tanács (OTT) megállapította, hogy nem jár a reklamálónak szerződésileg a végkielégítés. (*Sporthirlap* 1933. augusztus 2.)

„A második liga egyik éllovasa, a Droguisták csapata szerződöttni akarja játékos-edzőnek” – kürtölte szét a sajtó. (*Nemzeti Sport* 1933. december 19.) Miután távoznia kellett a „violáktól”, megfordult a Zuglói Danuviában és a Droguisták együttesében (*Képes Sportlap* 1948. március 30.), majd az UVASC-ba igazolt amatőrként, és edzette is a csapatot. (*Sporthirlap* 1933. december 9.) 1937-ben még bizonyítottan ott játszott. (*Nemzeti Sport* 1938. február 11.) Az 1943 nyarán alapított Bosnyákovits-serlegért vívott mérkőzéseken az URAK-öregfiúkat erősítette – a „brúderrel” együtt. (*Nemzeti Sport* 1943. július 25.)

A II. világháború után kocsmát üzemeltetett az újpesti Váci úton. (*Képes Sportlap* 1948. március 30.) Az államosítások felszámolták a magánszektort, ezért kénytelen volt 1951-től egy KTSZ-ben elhelyezkedni, miközben Újpesten, az Irányi Dániel utcában lakott. Visszaemlékezéseiben szívesen elevenítette fel az ifjúkori szokását, hogy gyakran festegetett, és főleg csendéleteket örökített meg a vásznanon. (*Képes Sport* 1958. június 3.)

Adjuk most át a szót a rettentő fizikai erejű balhátvédnek, az alábbi sztori tőle származik: „Valenciában játszottunk. (...) Szédületes hangzavar közben négyszakasznai spanyol rendőr állta körül a játékteret, feltűzött szuronnal, arccal a nézőtér felé fordulva. Azt mondja nekem a Karcsi: »no, Józsi, itt hamarosan fasírhús lesz belőlünk.« S a meccs után mi történt? A lelkes spanyol szurkolók minket éljeneztek, a pályától a szállóig sokan azon veszekedtek, hogy melyikük hozza a szerelésünket.” (*Képes Sport* 1958. június 3.)

1971. január 31-én halt meg Budapesten. (Tóth Tamás gyűjtése) A Megyeri út 49. szám alatti temetőben alussza örök álmát. (ujpestfc.hu/hirek)

A bajuszos Mari néni

Takács I Géza, a gólerős támadó, Takács II József bátyja, 1899. május 2-án, egy nappal a Ferencváros megalapítása előtt született Budapesten. (www.tempofradi.hu) Öt év volt a fivérek között, és sportkarrierjük abból a szempontból is hasonlóra sikeredett, hogy tudniillik mindketten a Vasasoktól kerültek át az FTC-be. A jól megtermett idősebb fiú csak némi huzavona után tudott átigazolni az Üllői útra 1919 novemberében. Rajta ragadt a Mari néni ne-

vezet, ugyanis hosszú gatyája szoknyaszerűen a térdét csapkodta, rettentő pacuhán festett benne, és egy szurkoló elkecsesztelte. (*Labdarúgás 1965. január*) Mindent egybevetve 493 meccset vívott zöld-fehérben. Négy bajnoki címet (1925–1926, 1926–1927, 1927–1928, 1931–1932) és négy Magyar Kupát (1922, 1927, 1928, 1933) szerzett a Ferencvárossal. Amint a felsorolásból kiderül, kétszer (1927, 1928) duplázni tudott. (www.tempofradi.hu) A nagyválogatottban négyszer jutott szóhoz, ami – ismerve kiváló képességeit – szerény mutatónak tűnik. A négy fellépéséből háromszor Ausztria ellen küldték harcba. Az elsőn, 1922. április 30-án 1:1 született a Hungária úton. 1925. szeptember 20-án ugyanezzel az eredménnyel zártak a felek, csak akkor az Üllői úton, ellenben a búcsújakor, 1932. április 24-én 8:2-re legázoltak bennünket a „sógorok” Bécsben.

Kilóg a sorból a harmadik találkozója címeres mezben, azon átélhette a győzelem mámorát: 1928. március 25-én 2:1-re nyertünk a jugoszlávok ellen az Üllői úton. (Az említett tavaszi napon két magyar válogatott is küzdőtérén volt. A másik, az erősebbik garnitúra 4:3-ra vezetett Rómában, viszont az egyik gólját a „kis Taki” lőtte.) 1927 tavaszán felröppent a hír, hogy klubja bizonyos összegért visszaengedi Takács I-et a Vasasba, de Szigeti Imre alelnök leszögezte, hogy „semmi pénzért sem eladó.” (*Nemzeti Sport 1927. április 8.*) Játzott Budapest válogatottjában, ám kudarcot vallott a csapata Prágában (1:2). (*Nemzeti Sport 1927. április 25.*) Újabb életrajzi párhuzam: aznap, amikor öccse hetet rúgott a Hungária úton a németeknek, ő újfent Prágában vizitált a magyar profi válogatottal. Eddig az analógia, miután a mieink szörnyen megégték a Hradzsín tövében (1:6). (*Nemzeti Sport 1928. szeptember 24.*) 1928-ban Közép-európai Kupát nyert a Ferencvárossal. A széria mind a hat mérkőzésén porondra lépett, igaz, a bécsi visszavágón, a Rapid elleni 3:5-ön Carraro kiállította. Miért küldte le az olasz? A második félidőben Horvath durván beleszállt magyar ellenfelébe, a sántikáló fradista nem felejtett, és pár perc múlva kíméletlenül felrúgta az osztrákok balösszekötőjét. (*Nemzeti Sport 1928. november 12.*) A labdarúgással szinkronban sofőrként az autósakmában is dolgozott (*Nemzeti Sport 1929. január 21.*), öccséhez hasonlóan. A Ferencváros–Újpest derbin (3:1) eltörött a lábfeje, mégis végigjátszotta a rangadót, s bepólyázott végtaggal is a mezőny legjobbjá tudott lenni. „Mari néni hős volt vasárnap. A vasárnap hőse” – zengett elismerően róla a másnapi sportlap. (*Nemzeti Sport 1929. március 25.*) Ezért is fáj nekí, hogy az öngólja miatt őt okolták az 1929–1930-as bajnokság elvesztéséért. (*Nemzeti Sport 1930.*

Takács I edző tanácsot ad

június 13.) Később csipetnyi malíciával a hangjában fogalmazta meg a kérdését: „Hogy lehet az, hogy Hungler Jancsi és én, akik lecsepült és agyonszidott hátvédpárja voltunk a Fradinak, kevesebb gólt kaptunk egy teljes bajnoki év alatt, mint a Fradi mostani védelme nem is egészen fél szezonban?” (*Nemzeti Sport* 1935. december 19.) Játékstílusáról írta az elemző: „Takács I a hatalmas tudást, megfontoltságot és megbízhatóságot jelentette. Klasszisát legjobban az jellemezte, hogy tíz játékból talán egyszer játszott gyengén, kétszer jól és hétszer kitűnően. Átlátott az ellenfél csatárának gondolatán, és előre »megjátszotta« azt. Kitűnően helyezkedett.” (*Nemzeti Sport* 1944. október 24.) Visszavonulása után ropantmód elhízott, „jóval felül van a 100 kilón.” (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 30.) 1933-ban debütált a kispadon, a második ligás Szürketaxi alkalmazta edzőként. (*Nemzeti Sport* 1933. szeptember 25.) 1936 őszén még a taxisok trénera volt, és az együttesében öccse játszott csatárt. (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 21.) 1939 októberében megadatott neki az elégtétel, hogy ő állhatott

a szürke-barnák kapitányi hídján, amikor fiai hatalmas meglepetésre 4:3-ra megverték a Ferencvárost az Üllői úton. A szokatlan klubszíneik dacára kék-sárgában hajtó vendégeket fivére vezérelte, aki új oldalát mutatta meg a IX. kerületi publikumnak, elsőrangúan védekezett. A mester a lefújás után szerényen ennyit mondott: „Nagyon jó mérkőzés volt.” (*Nemzeti Sport* 1939. október 16.) Takács I hét év után hagyta ott a Taxit, amikor a gárda kiesett az élvonalból. Nem küldték el, önként távozott. Sérlemmezte, hogy a harmadik élvonalbeli szezonjukban egyáltalán nem támogatta őt és a csapatát a vezetőség. (*Nemzeti Sport* 1940. május 17.) Különlegesség, hogy az utolsó bajnokiján a Ferencváros 7:1-re legyőzte a „sofőröket”, azaz lett bajnok. (*Nemzeti Sport* 1940. június 3.) Pár hét múlva az Újpest tréneréként folytatta a munkát (*Nemzeti Sport* 1940. július 28.), és lilák edzőjeként szerezte meg a labdarúgó-messteri oklevelet. (*Nemzeti Sport* 1941. május 4.)

Az Edzők Testülete felszólította, hogy 48 órán belül jelentkezzen, közölje az új címét, hogy a származási igazolásához szükséges nyilatkozatot át tudják neki adni. Ha a felszólításnak nem tesz eleget, törlik az ET tagjai sorából – fenyegették. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1942. április 22.)

1943 elején felmentette a „violák” vezérkara. (*Nemzeti Sport* 1943. január 17.) 1943 legvégén a Szabadkai VAK szakvezetője volt (*Nemzeti Sport* 1944. február 20.), majd 1945-ben újra Újpesten működött. Vele nyertek bajnoki címet a háború utáni első bajnokságban a lila-fehérek. 1946-tól a rákospalotai Hutter Olaj (1950-től Növényolaj) edzője volt, a kezei között palérozódott Budai II László, az Aranycsapat jobbszélsője. (*Labdarúgás* 1973. október)

Budapesten hunyt el 1964. december 24-én. (Tóth Tamás gyűjtése) Halálának okáról ennyit közöltek: „Mari néni már nincs közöttünk. 65 éves korában, veseműtét után komplikációk támadtak...” (*Labdarúgás* 1965. január)

Brillantinozott hajú úrfi a balszélen

Kohut (Kohaut) Vilmos vagyonos polgári családban született 1906. július 17-én. (*Nemzeti Sport* 1928. november 18.) Édesapja a pestszentlőrinci téglagyár igazgatója volt. Úri gyerekként hegedülni tanult, ám a zeneórák helyett gyakorta inkább futballozott. Negyedikbe járt, amikor az egyik újságcikk lebuktatta. Hiába dicsérte produkcióját a szerző, a szigorú atyát nem hatotta meg, irgalmatlanul megbüntette és eltöltötte csemetéjét a sportolástól. Választania kellett: a tanulás vagy a labda. Utóbbi mellett döntött, inasnak állt, és amikor tanoncként felszabadult, abban a gyárban dolgozhatott, ahol a papa volt a nagyfőnök. (Tegyük hamar hozzá, azért magánúton mégiscsak elvégezte a kereskedelmet.) A lőrinci grundokon tanult meg futballozni, onnét vitte el Mayer Béla a Kispesti AC-hoz. Varratni kellett a harminchatos lábára a cipőt, nem találtak a neki való méretből a szertárban. „Kijavított” igazolással játszott a KAC ifijében, hiszen még nem érte el az alsó korhatárt. (Ellenben a KAC első csapatában sohasem szerepelt.) Egy év elteltével visszament Pestszentlőrincre, majd egy újabb esztendő múlva Jeny Rudolf, aki még Kispestről ismerte, elhívta a Ferencvároshoz. 1924 áprilisában debütált a zöld-fehérek között, 3:1-re megverték a Törekvést, s bár lámpalázzal küzdött, a harmadik gólt ő rúgta. (*Képes Sport* 1958. február 25.) Más forrás másként ismerteti pályájának korai szakaszát: a Szentlőrinci AC, aztán a MOVE csapataiban szorgoskodott, ahonnan Eisenhoffer József csalta az FTC-be 1924-ben. (100-ak könyve) Extravagáns figuraként hajkötővel száguldozott a balszélen, szerette volna megóvni a gondosan brillantinozott frizuráját a nagy svung okozta fizikai ráhatásoktól. Imádott motorozni, azonban a válogatott mérkőzései előtti héten mindig gyalog járt. „Fő a kondíció!” – mondogatta. (*Nemzeti Sport* 1928. április 22.) Nem akármilyen összecsapáson mutatkozott be a nemzeti tizenegyben, 1925. január 18-án 2:1-re megvertük Milánóban a Squadra Azzurrát. Az sem hétköznapi lexikai csemege, hogy együtt hajthatott a meggypiros mezés gárdában a nála 18 esztendővel öregebb Schlosser Imrével (Wiener AC)! Mi több, Vili barátunk bombázta 25 méterről a győztes gólt a csehszlovákok kapujába 1926. június 6-án (2:1).

A legújabb számítások szerint a 26 válogatott meccsén 14 találattal jutott. „Gyakran megtette, hogy kicsit befelé kanyarodott, de még mindig nagyon éles szögből bődületes erejű lövést zúdított a kapura. A »Kohut-szög« fogalomná vált annakidején, éppen úgy, mint később Titkosnak, minden idők legjobb magyar balszélsőjének a játéka, lövőkészsége.” (*Képes Sport* 1957. november 12.) A sokat citált 1927-es szavazáson hatodik lett, 9002 olvasó adta le rá a voksát. (*Nemzeti Sport* 1927. február 27.) Két gólpasszt adott a montevideói diadalon, amelyen a klubja 3:2-re megverte a kétszeres olimpiai bajnok Uruguay válogatottját. (*Nemzeti Sport* 1929. július 23.) Ami személyiségét illeti, arról gyakorta faggatták az újságokat az érdeklődők. Idézünk a válaszokból: „Foglalkozása kereskedő”, (*Nemzeti Sport* 1929. július 2.) 78 kilós (*Nemzeti Sport* 1929. október 18.), 169 centis. (*Nemzeti Sport* 1930. október 5.) Maradjunk még az adottságainál: „De még olyan bokát sem láttam futballistának, mint a Kohut bokája volt. Ilyen erős bokát a Jóisten is csak jókedvében ajándékoz az embernek” – enge-

dett teret csodálatának a kortárs, a szintén válogatott Kompóti-Kléber Gábor. (*Nemzeti Sport* 1936. december 24.) A középtermetű támadó a Ferencvárossal négy bajnoki aranyat (1926, 1927, 1928, 1932) és három Magyar Kupát (1927, 1928, 1933) gyűjtött össze. Helyezzük gondolatban az értékes relikviái mellé az 1928-ban elhódított Közép-európai Kupát, és tart-suk szem előtt, hogy a nemzetközi széria mind a hat találkozáját a pályán töltötte! A bécsi visszavágó után (3:5) írta róla kritikaként Pluhár István: „Kohut úgy játszott, mint az utóbbi időben állandóan. A kínálkozó kevés helyzetét sem tudta értékesíteni.” (*Nemzeti Sport* 1928. november 12.) Mennyire volt jogos a közismert szpíker bírálata? Nos, a csatár az első meccsen kétszer, a másodikon egyszer vette be a Rapid hálóját. Mit kellett volna még tennie? A korlátlannak tűnő amerikai lehetőségek őt sem hagyták hidegen, és szerződést írt alá a Brooklyn Wanderershez. Hamarjában fel is vett 200 dollár előleget Agar úrtól, aki a lapokban „The Babe of Hungary” címmel adatta hírül új szerzeményének érkezését. (*Nemzeti Sport* 1928. szeptember 4.) Kohut aztán mindenféle jogi bonyodalmak következtében mégsem került az USA-ba. (A zsebre tett összeg továbbbi sorsáról nem áll rendelkezésünkre konkrét információ.) 1933-ban Franciaországba ment, és ott az Olympique Marseille szolgálatába állott, ezért évekig nem kapott meghívót a válogatottba. 1936 májusában súlyos könyöktörést szenvedett a Marseille-Mulhouse bajnokin.

(*Nemzeti Sport* 1936. június 12.) Nem sokkal később újabb két évre írt alá az OM-hez, és arra is szakított időt, hogy békét kössön Eisenhower Józseffel, akivel valamin összekülönbözött. (*Nemzeti Sport* 1937. június 24.) „Hat éve él Franciaországban, és esze ágában sincs felvenni az állampolgárságot. Nála nincs primább magyar balszélő, miért ne játszhatna a válogatottban?” – szögezte a kérdést dr. Dietz Károly mellének az ismert, s akkoriban Franciaországban dolgozó edző, Kónya Ferenc a sportlapban. (*Nemzeti Sport* 1938. március 13.) Nem is haszontalanul tette, ugyanis a szövetségi kapitány beállította a csapatába Kohutot a világ-bajnokságon, igaz, az elődöntőben és a párizsi fináléban már Titkos szerepelt a posztján. Az ezüstéremből így is járt neki. A nagy nemzetközi futbalseregszemle után új klubot választott magának (Antibes), ahol nemcsak edző volt, hanem játszott is. (*Nemzeti Sport* 1939. augusztus 20.) A II. világháború kitörése után pár nappal hazatelepült. (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 14.) Itthon amatőr alapon leigazolta a Taxi (*Nemzeti Sport* 1940. március 28.), ám vele sem tudott bent maradni az élvonalban, noha félelmetes hírű támadótríója volt: Serfőző, Takács II, Kohut. Alig néhány hónap múlva „a Szentlőrinci AC-ba igazoltatta magát”. (*Nemzeti Sport* 1940. november 10.) 1942 tavaszán csatlakozott a SZAC-hoz a Franciaországból hazatérő öccse, Kohut II Rezső. A fivérek tehát együtt rúgták a bőrlabdát a kék-feketéknél. (*Nemzeti Sport* 1942. március 17.) Vilmos rövidesen a MOVE-kerület szakvezetője lett (*Nemzeti Sport* 1943. február 1.), hogy aztán a távozó Sebes Gusztávtól átvegye a Szentlőrinci AC kispadját. (*Nemzeti Sport* 1943. július 22.) Viharos gyorsasággal mondott le róla, a sok ellendrukker mégis úgy vélte, előbb megtehetette volna... (*Nemzeti Sport* 1943. november 18.) Az őt ért támadá-

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

sok azért furcsák, mert a SZAC megnyerte az NB II Keleti csoportját. (*Nemzeti Sport* 1943. november 23.) Miközben szakvezetőként dolgozott, maradt ideje az imádott sportág gyakorlására: a Kőbányai Polgári Serfőzde kötelékében játszott, s a lelkes egylet a BLASZ másodosztályú bajnoksága aranyérméhez segítette. (*Képes Sport* 1943. július 6.) Visszavonulása után „egy szép, barátságos, kertés kis családi házban” lakott Pestszentlőrinc déli részén. (*Képes Sport* 1958. február 25.) „Jelenleg a X. ker. Dózsa, jobban mondva a Karhatalmi Dózsa edzője, »civilben« pedig az Épületszerelő Vállalat tisztviselője, immár hat esztendeje”. (*Képes Sport* 1958. február 25.) „Kohuthoz hasonló lövőt csak egyet ismertem még. Bindert, az osztrák csatárt” – áradozott volt válogatott társáról Szabó Tóni, az 1938-as vébécsapat kapusa. (*Nemzeti Sport* 1941. augusztus 31.) „Huszonöt éves játékos-pályafutása alatt egyetlenegyszer sem állították ki, még csak nem is figyelmeztették.” (*Képes Sport* 1958. február 25.) „Csodálatos akarással tudott küzdeni” – emelt kalapot előtte a szakma. (*Nemzeti Sport* 1944. október 24.) 1986. február 14- halt meg Budapesten. (Tóth Tamás gyűjtése)

Kohut a Taxi szerelésében

OBITZ GÁBOR

A piciny örökmozgó

Obitz (Óbecsei, Ormai) Gábor Budapesten született 1899. január 18-án. Zuglóban lakott, és ott is kezdte rúgni a labdát. 1913-tól a Jóbarátok LK-ban játszott, ez volt az első igazi csapata. A JLK a háború miatt feloszlott, akkor átlépett a Famunkások SC-be, majd onnét a Munkás TE-be. 1920 nyarán került először az FTC-be. 1921-ben a budapesti katonai válogatott tagja volt, a fővárosi garnizonból vezényelték át a győri helyőrségbe. (*Keletmagyarországi Sporthirlap* 1921. május 9.) 1922-ben elment pénzt keresni a Makkabi Brűnnbe. (Egy deklaráltan cionista egyesületben szerepelt, holott hithű keresztény volt.) 1922 végén a Vorwärts Brűnn gárdáját erősítette. 1924-ben részt vett a számunkra oly nagy csalódást hozó párizsi olimpián. Az ötkarikás játékok után nem tért vissza Brűnnbe, a Makkabihoz, hanem Kielbe szerződött, és 1926-ban északnémet bajnok lett a Révész Béla edző által irányított Holstein Kiellel. Csak a profizmus bevezetése után jött haza a Ferencvároshoz, ahol 1926 és 1931 között másodszor is alkalmazták. (*100-ak könyve*) Kétszer lehetett bajnokcsapatnak a tagja (1927, 1928), és a két szezonban összesen három bajnokit hagyott ki. 1927-ben Magyar Kupát szerzett a Fradival (3:0 az Újpest ellen), azonban az 1928-as nyertes fináleban (5:1 a miskolci Attila ellenében) nem küldték pályára, ahogy a diadalmas Közép-európai Kupa-mérkőzéseken sem 1928-ban.

1921-től számítva 1930-ig 15-ször öltötte magára a nemzeti együttes szerelését, címeres mezben gólt nem szerzett. Az Apának becézett középpályás (*Nemzeti Sport* 1936. november 6.) utolsó válogatottbeli fellépésére 1930. április 13-án került a sor, a bázeli Nordstern stadionjában 2:2-re végeztünk a házigazdákkal. Dr. Mamusich Mihály tudósító értékelte a teljesítményét: „Óbecsei szokott nyugodt játékát játszotta. Technikáját érvényre tudta vinni az ellenféllel szemben, ami nem jelenti azt, hogy a svájci csatársor nem futott át rajta is éppen úgy, mint a másik két halfon. Ez azonban nem a halfok csődjét, hanem a svájciak egészséges, nagyon gyors és lendületes csatárjátékát jelenti.” (*Nemzeti Sport* 1930. április 14.) A szaklap közölte a személyesebb jellegű adatait, hogy 162 centis és 62 kilós (*Nemzeti Sport* 1929. október 18.), a szakmája pedig szobafestő és mázó. (*Nemzeti Sport* 1928. április 22.) A küzdőtérén volt a világraszóló diadalon, amelyen klubja 3:2-re legyőzte a kétszeres olimpiai bajnok Uruguay válogatottját, gólpasszt is adott. Montevideóban (*Nemzeti Sport* 1929. július 23.) 1931-ben hagyta abba a labdarúgást. Szerepet játszott döntésében ifjú felesége tragikus halála (*Sportprogramm* 1931. március 1.), valamint a sérelem is. Azt kifogásolta, hogy a Ferencváros nem vitte el az újabb dél-amerikai túrájára. (www.temppofradi.hu) Folytatta a vándorló életmódját, amelyet aktív korában megszokhatott. Kilenc évig edzősködött külföldön, Finnországban, Törökországban, Jugoszláviában, Romániában és Csehszlovákiában. (*Képes Sportlap* 1948. február 3.) 1931-től 1932-ig az AMEFA játékos-edzője volt, egy mérkőzést játszott is az Aradban, majd 1932–1934 között a török olimpiai válogatott mestereként dolgozott. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán--Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*) Utána Debrecenbe került, a legendás Bocskai felkészülését felügyelte. Az újságcikkből kiderül, hogy kulturált módon, békében, úriemberként szakított a Bocskaival, és a civisvárosban szeretettel emlékeznek törekeny alakjára. (*Nemzeti Sport* 1935. december 15.) Meghívták a ljubljanoi Illíria edzéseinak vezetésére, és már meg is kezdte a jugoszláviai működését – tette közzé a sajtó. (*Nemzeti Sport* 1936. június 16.) Rövid idő múlva a temesvári ILSA elcsalta a szlovénoktól a kispadjára. (*Nemzeti Sport* 1937. április 23.) Nem sokat időzött a Bánságban, hiszen megállapodott a csehszlovák élvonalból kiesett SK Rušj vezetőségével, hogy a startoló bajnokságban ő lesz az ungváriak trénera. (*Nemzeti Sport* 1937. július 23.) A következő hír felőle arról informálta az olvasókat, hogy a belgrádi Jugoszlavija szerződtette. (*Nemzeti Sport* 1938. július 4.) Hamarosan a finn olimpiai válogatott szakvezetője lett. (*Nemzeti Sport* 1938. december 20.) A kontraktusáról megírták, hogy 1939. februártól 1940. október 30-ig érvényes, „hacsak az olimpia valamilyen okból el nem marad.” (*Nemzeti Sport* 1938. december 20.) Mintha megsejtették volna a jövőt a papírokat szignózó felek, hogy a finneknek már nem lesz módjuk megrendezni az 1940-ben esedékes, ám a háború miatt elmaradó nemzetközi játékokat...

Hazapakolt a balti nyelvrokonoktól, és az NB II-es Zuglói Danuvia foglalkozásait vezette. (*Nemzeti Sport* 1942. március 13.) Hogy jó munkát végzett északi barátainknál, azt báró Frenckell, az ottani labdarúgó-szövetség elnöke, egyben Helsinki főpolgármestere is elismerte. Szerinte a finnek azért játszottak jól a magyarok ellen, és azért kaptak ki csupán 3:0-ra tőlük, mert Obitz megtanította őket futballozni. (*Nemzeti Sport* 1943. szeptember 17.)

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

„Kevés nagyobb tudású balfedezete volt a magyar labdarúgásnak és a Ferencvárosnak, mint a kistermetű, hihetetlen játékindigenciával bíró, tökéletes labdakezeléssel megáldott Obitz” –tekintett vissza rá az elemző. (*Nemzeti Sport* 1944. október 24.)

A II. világhégés után festéküzletet működtetett a kispesti Ady Endre úton. (*Képes Sportlap* 1948. február 3.)

„Ha az egész világon sehol sem lett volna profizmus, én akkor is szívvel-lélekkel futballista lettem volna” – jelentette ki közel az ötvenhez. (*Képes Sportlap* 1948. február 3.) Igaz, ennek némileg ellentmond az, amit az idézett interjúban korábban boncolgatott, miszerint egyáltalán nem ízlett neki az itthoni módi, hogy a klubtulajdonosok és más mecénások „dugsegélyekkel” szúrták ki a tömegek által ünnepeelt főszereplők szemét. „(...) én profi játékos akartam lenni. Csehországban és Németországban akkoriban már szabályszerűen fizették a játékosokat. Kaptam tőlük ajánlatot... Kimentem... Jól honorálták a játékomat...” (*Képes Sportlap* 1948. február 3.) Arra a kérdésre, hogy mit üzen a fiataloknak, így válaszolt: „(...) Mert nem csak a pap, a jó focista is holtig tanul! (...) Ma bizony úgy látom, sok az ivászat és a káros szórakozás... Sok labdarúgó csak azt hajtogatja a fejében (sic!) meccs közben, hej, milyen jót mulatunk majd a meccs után!... Hát kevesebb mulatást! Kevesebb könnyelműsködést!” (*Képes Sportlap* 1948. február 3.)

Obitz Gábor súlyos betegség után hagyott örökre el bennünket 1953. március 20-án. (*Tóth Tamás gyűjtése*)

TAKÁCS II JÓZSEF

A kígyózó lesipuskás

Ha van honi sportember, akivel az utókor háládatlanul bánt, Takács II József az. Gondoljunk csak bele, egy csatár, aki két gólt vágott a kétszeres olimpiai bajnok, Montevideóban eladdig veretlen uruguayi válogatottnak a 3:2-es ferencvárosi győzelemkor! (*Nemzeti Sport* 1929. július 23.) Továbbá ötször végzett a gólvadászok versenyének élén: 1925–1926-ban még az amatőr Vasasok tagjaként 29 góllal, 1927–1928-ban már a professzionális Ferencváros FC támadójaként 31 góllal, hogy az 1928–1929-es szezonban a Fradi labdarúgójaként 41 gólig jusson. Az 1929–1930-as ligaküzdelmeket 40 „dugóval” zárta. Nem jelentett gondot számára megvédeni a gólkirályi koronáját az 1930–1931-es szezonban, mi több, gólcuccsal (42) tette. Háromszor szerzett bajnoki aranyat a Ferencvárossal (1927–1928, 1931–1932, 1933–1934), kétszer Magyar Kupát (1928, 1933), egyszer Közép-európai Kupát (1928). A diadalmas KK-sorozat legeredményesebb labdarúgóját tisztelhetjük a személyében, tetejébe mind a hat találkozón küzdőporondra lépett és tíz találatot hozott össze. Ve-

gyük hozzá a 32 válogatott fellépésén jegyzett 26 gólját. A franciáknak például hatszor „köszönt be” 1927. június 12-én, a Budapest–Berlin profi válogatott mérkőzésen hetet vállalt a mieink nyolc találatából. (*Nemzeti Sport* 1928. szeptember 24.) A Vasasoknál a 80 fellépésén 148, a Fradiban a 141 bajnokin 211 gólt termelt. (*Dénes Tamás-Hegyi Iván-Lakat T. Károly: Válogatott gyűjtemény*) A szaklap véleménye szerint helye volt minden idők legjobb magyar tizenegyében jobbszéktőként. (*Nemzeti Sport* 1930. június 4.) És eme fantasztikus mutatók tulajdonosáról napjaink átlagszurkolója jóformán semmit sem tud, alakját beborította a fedelés ólomszínű köpönyege! Eltökélt szándékunk, hogy portrénkkal tisztelegjünk emléke és hajdani káprázatos produkciói előtt, hisz ha valaki, az idősebb testvére után „kis Takinak” becézett futballista megérdemli.

Egyszerű vasutas negyedik gyermekeként 1904. június 30-án jött erre a világra Budapesten. (*Képes Sport* 1957. szeptember 17.) 13 évesen a Vasasok ifijében ismerkedett meg a sportág alapjaival, Froncz Döme, a mitikus stratégia állította először be a nagyok közé. Játszott Budapest válogatottjában 1924. november 2-án, 3:1-re győztek a mieink a zágrábi szelekció ellen. (*Sportprogramm* 1927. április 10.) Az 1926. szeptember 5-én startoló professzionális bajnokságban az angyalföldiek csatársorát vezényelte, mérsékelt eredménnyel, veszítettek 2:1-re az Újpest ellenében. (*Nemzeti Sport* 1926. szeptember 6.) Miközben a piros-kékek szerződött labdarúgója volt, pályára lépett az Ezüstserlegért az Autótaxi SC-ben a Phöbus SC ellen. (*Nemzeti Sport* 1927. május 25.) A Hungária úton megtartott Vasas–Sabaria meccsen tragikus esemény történt: „(...) Weinhardt tétovázás nélkül kifut s rádobja magát Takács lábára (...) Takácsot ölben viszik ki a pályáról, majd hordágyon szállítják a tribün alá. A bíró egyszerű kapurúgást ad.” (*Nemzeti Sport* 1926. szeptember 27.) Tévedett a játékvezető, a szombathelyi kapus eltörte a támadó lábát. Takács II midőn felépült súlyos sérüléséből, megkezdte edzéseit az Autótaxinál, s tavasszal a tréningek vezetését is elvállalta. (*Nemzeti Sport* 1927. február 6.) A teljes felgyógyulása után, 1927 nyarán vette át a Ferencváros, a kék-rők közül a legkitartóbbnak tűnő Újpestet is megelőzve. A zöld-fehérek soraiban augusztus 28-án debütált a Bocskai ellen (3:0). A tudósító lakonikus tömörségű ítélete: „Takácsnak semmi sem sikerült.” (*Nemzeti Sport* 1927. augusztus 29.) Máskor jobban kijött neki a lépés, csupán egy kiragadott példa erre: az úgynevezett profi kombinált csatáraként háromszor talált a félelmetesnek beharangozott Newcastle United kapujába. (*Nemzeti Sport* 1929. május 31.)

A sportújság általunk oly sokat idézett, az addigi idők legjobb-legnépszerűbb száz sportolóját rangsoroló szavazásán a 13. helyen zárt, 7026-an adták le rá a voksukat. (*Nemzeti Sport* 1927. február 27.) Egyszer megkérdezték tőle, minek tudja be sikereit a nőknél. Szerényen válaszolt: „Semmi esetre sem férfiúi bájamnak. (...) kizárólag játékos tudásomnak tulajdonítom.” (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.)

A „kigyózó lesipuskás” specialitása volt jobb lábbal fordulásból löni. (*Nemzeti Sport* 1936. december 24.) Gyengéjeként a fejelést (*Nemzeti Sport* 1930. május 7.) és a bal láb használatának szinte teljes mellőzését említik, valamint azt, hogy nem rúgta jól a tizenegyeseket. Általában külsővel csavarta a labdát, gyakorta valamelyik kapufa mellé. (*Képes Sport* 1939. december 28.) Ugyanakkor a ziccereket jól értékesítette: 1933. május 25-én, az elhíresült Ferencváros–Újpest Magyar Kupa-döntőn (11:1) négy góllal „kedveskedett” a liláknak.

A Fradi egyik észak-afrikai portyája alatt röppent föl a hír, hogy válaszút elé érkezett. Megkereste annak a vállalatának a profi együttese, ahol állásban volt, hamarosan döntenie

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

kell. (*Nemzeti Sport* 1933. december 15.) Döntött is, 1934-ben elment a Szürketaxiba, és jelentős része volt abban, hogy a gárda felkerült az első osztályba. A Taxitól kérte kölcsön a Zugló, majd az ebből alakult Erzsébet-Soroksár. (*Nemzeti Sport* 1936. május 18.) Az új formációban három góllal nyitott (Erzsébet-Soroksár FC – Salgótarjáni BTC 5:1). (*Nemzeti Sport* 1936. március 23.) Az 1935–1936-os bajnokságban 22 gólt szerzett a Zugló, utóbb az Er-So mezében. 1936 őszén újból a Szürketaxiban száguldozott, ahol a bátyja volt az edzője. (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 21.) Szó se róla, az öcskös nem lustálkodott, ő rúgta a „sofőrök” 100. bajnoki gólját, és éppen a fivérek volt csapata, a Vasas hálójába (5:2).

(*Nemzeti Sport* 1937. május 31.). Az első élvonalbeli bajnokiján az újonc Szürketaxi FC 6:1-re legázolta a Törekvést, a meccsen hősünk három gólt szerzett. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 23.) Az Újpest ellen is triplázott (3:3) (*Nemzeti Sport* 1937. október 31.), míg a Ferencváros ellen (3:4) ő volt a kék-sárgák csapatkapitánya. Ebben a minőségében parolázhatott hajdani sikerei színterén, az Üllői úton egykori csapattársával, Sárosi doktorral. (*Nemzeti Sport* 1937. november 8.) A Taxiból visszaigazol anyaegyesületéhez, a Vasashoz – közölte a sajtó. (*Nemzeti Sport* 1940. szeptember 1.) 1941 őszén még futballozott, miközben edzőként is szolgálni kezdte a piros-kékeket. Rövidesen az Autótaxiban folytatta a trénerkedést. (*Képes Sport* 1957. szeptember 17.) 1942 őszén a Kábelgyári ASC mestere volt (*Képes Sport* 1942. október 13.), majd a kábelesektől az EMERGÉ (tudniillik a Magyar Ruggyantagyár) nevű brigád kispadjára települt át. (*Nemzeti Sport* 1943. szeptember 5.) 1947 őszén az első divízióban menelő MOGÜRT (az egykori Szürketaxi) alkalmazta szakvezetőként. (*Népsport* 1947. november 4.) Később irányította a VII. kerületi Barátságot és a Zuglói MADISZ-t is. (Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után)

Illendő róla tudni, hogy testmagassága 173 cm, versenysúlya 75 kg volt. (*Nemzeti Sport* 1929. október 18.). Pályafutása során sohasem állították ki, még csak nem is figyelmeztették. Harmincnégy esztendőn keresztül autómekanikusként a VIII. kerületi Autótaxi főműhelyében dolgozott. Négy gyermek (három fiú és egy leány) gondos apja volt, egy zuglói családi házban éltek. Egyformán szorított az FTC és a Vasas sikeréért, csak azt nem szerette, ha egymás ellen játszott a két rivális. (*Képes Sport* 1957. szeptember 17.) Ha szerette, ha nem, évente ez legalább kétszer megtörtént. Az egyik legjelesebb alkalomkor, az Üllői úti stadion avatóján ő vezette ki a két csapatot a gyepra, neki jutott a kezdőrúgás dicsősége. 1974. május 19-én a vendég Vasas nyert 1-0-ra. (*Labdarúgás* 1974. június)

A fővárosában hunyta le örökre a szemét 1983. szeptember 3-án.

Takács II József kivezeti a csapatokat az 1974-es stadionavatóra

A bánáti páncélgránátos

A sportlap jelentette, hogy Auer II István, a kiváló erdélyi jobbösszekötő tegnap Aradról a késő esti órákban megérkezett. (*Nemzeti Sport* 1927. december 20.) Pletykálták is, azért iparkodott, hogy elérje az Újpest olaszországi portyára induló csapatát... December 25-én aztán nem akárhogyan debütált, öt gólt szerzett a Venezia ellen. Másnap az ő találatával fektették két vállra a lilák a Bolognát. (*Nemzeti Sport* 1927. december 27.) Az MLSZ hivatalosan az 1929. január 16-án kelt jegyzőkönyvében vette tudomásul az átigazolását, miután a Román Labdarúgó-szövetség a kikérésre a FIFA által megszabott 14 napon belül nem reagált. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1928. 1. szám) Mit kell tudni a hajdani bombázóról? Ștefan Auer néven 1905. május 28-án született Aradon. Az Újpest előtt az Aradi MTE-ben (AMEFA) pallérozkodott. (*Nemzeti Sport* 1929. május 22.) Némi unszólásra hajlandó volt a pályakezdésére kitérni: „Én bizony kaptam eleget az apámtól a cipőm miatt. Jól jött aztán, hogy felvettek 13 éves koromban az AMTE-be. Két év múlva már az első csapatban játszottam. (...) Katonáskodásom alatt a brassói Colteában játszottam, s onnan szipkázott el Arányi, az Újpest igazgatósági tagja.” (*Nemzeti Sport* 1929. szeptember 8.) 1929-től kezdték magyarosított nevén, Avarként emlegetni. (*Nemzeti Sport* 1929. február 18.) A szakmáját tekintve asztalos jelenleg műszaki segéd munkásként a Standard Vill. Rt.-nél, a volt Egyesült Izzónál dolgozik – közölte a tudósítás. (*Nemzeti Sport* 1928. június 20.) Imi Markos, a 2013 elején elhunyt magyar-svéd sportújságíró kérésünkre visszaemlékezett rá 2012 szeptemberében: „Apám riválisa volt a válogatottban. Bánsági szász familiából származott. Tankszerű, lendületes és rendkívül erőszakos játékos volt, bár nem nevezhető égimeszelőnek a maga 176 centijével. Igaz, abban a korban nem számított alacsony termetűnek. Úgy csörtetett előre, mint egy páncélos hadosztály, és aki az útjába került, legázolta. Pusztá testtömegével félelmet ébresztett a védőkben, közelről és távolról is gyilkos erővel tüzelt. Az igazi csatár mindig a legrövidebb úton jut el az ellenfél védvonaláig, Ricsi a legtöbbször így tett. Csak egy példa agresszív stílusára: 1930 őszén Amsel Ignácot, a ferencvárosi kapust egyszerűen belökte a kapuba, és így a labda is a hálóba jutott. Utána pedig nem átallott szentségelni, amiért az arcátlan bíró kifelé ítelt szabadrúgást.”

Az 1928–1929-es bajnokságban 22 találatot ért el, a második helyen végzett a gólvadászok listáján. (*Nemzeti Sport* 1929. június 18.) 1929-ben Közép-európai Kupát nyert az Újpesttel. A Slavia elleni visszavágó (2:2) után megkönnyebbülten sóhajtott Prágában: „Ennyit életemben nem melóztam!” (*Nemzeti Sport* 1929. november 18.) Játszott Genfben, a Slavia Praha elleni Bajnokok Tornája-döntőben (3:0). Abban a szezonban, amikor megszerezték a lilák az első bajnoki címüket, valamennyi mérkőzésükön (22) a pályán volt és 25 gólt jegyzett. (*Nemzeti Sport* 1930. május 27.) Így jellemezte egy szemtanú az aranymármorban úszó városrészt: „(...) hatalmas, közel százézeres, amerikai méretű ipartelep (...), ahol a nyomor álmodik (...), és ahol a legféktelenebb tudóvész dúl.” (*Nemzeti Sport* 1930. május 27.) Avar a magyar válogatottban 1929

és 1935 között 21-szer szerepelt, fellépésein 24 találatot jegyzett. (Románia nemzeti csapatában Ștefan Auer néven két alkalommal kapott szót, és három találatot hozott össze.) A hollandoknak rúgott fél tucat gólunkból (6:2) hármat vállalt magára, de ne higgyük, hogy el lett volna ájulva a produkciójától: „Nem ment úgy, ahogy szerettem volna.” (*Nemzeti Sport* 1930. június 10.) 24 óra múlva, pünkösdhétfőn már Belgrádban játszott az Újpesttel, mégpedig Kővágó sérülése miatt jobbhátvédet a BSK ellen (3:5). (*Nemzeti Sport* 1930. június 10.) Ő is megátalkodott dohányos volt. (*Sportprogramm* 1931. április 5.) „Avarból centerhalf lesz (...) itt sokat remélnek az erőteljes, jól fejlődő játékosról. De kipróbálják bekknek is” – számolt be az újpesti újdonságról a tudósító. (*Sporthirlap* 1933. július 29.) Egy későbbi cikkszerző felidézte az 1934-1935-ös bajnokságban nyújtott teljesítményéről írottakat: „Előnye: lendület, hátránya: nehézkes.” (*Képes Sportlap* 1948. január 6.) Az Újpest profijaként négy bajnoki aranyat vehetett át (1929–1930, 1930–1931, 1932–1933, 1934–1935). Izomrostszakadása után hamar leírták a klubvezetők, és mintha már az életből is kifeslett volna. Elégikus hangnemben beszélt a helyzetéről: „Ha az embert hosszabb ideig nem látják a pályán, akkor már holt embernek számít. És én nem akarok holt ember lenni. Feltámadni nehezebb, mint megszületni. A feltámadás csoda, és az emberek nem szeretnek hinni a csodában. És én nem is akarok csoda lenni. Csak futballista. (...) Csak annyit tudok, hogy nem is tudom, mi lesz velem, ha már nem leszek futballista. Szörnyű az, amikor a futballistából néző lesz...” (*Nemzeti Sport* 1935. december 10.) 1936 tavaszán aztán a lilák tartalékjában játszott, és bár ott is ontotta a gólokat (*Nemzeti Sport* 1936. február 9.), sorsát nem kerülhette el, transferlistára tette az Újpest. (*Nemzeti Sport* 1936. július 17.) Mi azért rögzítsük, hogy profi labdarúgóként 161 találatot szerzett a „violák” mezében. (*Nemzeti Sport* 1940. július 28.) 1936. augusztus 25-től a CFR București játékosa volt, és pont Aradon mutatkozott be a fővárosi vasutasok között, gólt nem sikerült rúgnia egykori csapatának (0:2). (*Nemzeti Sport* 1936. augusztus 31.) Középcsatárt játszott, és nem sok vizet zavart. „Valahogy félénk lett, le is fogyott”. (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 6.) Mindeneset-

Avar (balra) fejpárbaja a Slavia védőjével

re akármilyen lelki és fizikai állapotban volt, a magyar B-válogatottnak, amely lényegében az Újpest, Hungária, Ferencváros „vegyese” volt, vágott kettőt az Üllői úton, ahol 3:0-ra nyert a CFR. A pesti publikum nagy ovációval köszöntötte. (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 24.) 1937 elején felmerült, hogy visszaigazol Magyarországra, a Phöbus szívesen látta volna a támadósorában, ám a bukarestiek 7000 pengőt kértek értek. (*Nemzeti Sport* 1937. január 22.) Konrád II menesztése után ideiglenesen a Rapid (az egykori CFR) játékos-edzőjeként működött közre. (*Nemzeti Sport* 1937. május 25.) Van adatunk arról, hogy keleti szomszédságunk B-válogatottja mellett is tevékenykedett. (Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*) Havasalföldi kenyéradói szerették volna Barátky Gyulával együtt a piacon értékesíteni. Nagyot akartak szakítani értük, mert a jelentkezőktől

mindkettőjükért 700 ezer lejt kértek. (*Nemzeti Sport* 1937. július 2.) Ráfizettek a mohó üzlet-politikájukra, nem sikerült Avar eladniuk. 1940 nyarán még a Rapidban futballozott, és gólkirályi címet szerzett 21 találattal. Így állt fel a „színromán” csatársor a Hungária elleni győztes KK-meccsen: Sipos, Wetzer (Veder) III, Avar, Barátky, Bogdán. (*Nemzeti Sport* 1940. június 24.) A giulești barna-fehérekkel zsinórban négy Román Kupát nyert (1937, 1938, 1939, 1940). (*en.wikipedia.org*) Avar felbontotta az élő szerződését a bukaresti Rapiddal, és végleg „hazaköltözött” Romániából – informálódhattak az olvasók. (*Nemzeti Sport* 1940. november 17. és *Nemzeti Sport* november 18.) A románok fővárosából a második bécsi döntés után mindenképpen el kellett jönnie. Sturm Lajos, a KRAC szakosztályvezetője több levelében arra kérte, hogy Budapestről családostól települjön Kaposvárra. (*Új Somogy* 1941. február 13.) A cukorgyárban állást kapott, és a Rákóciban játékos-edzőként számítottak rá. Fel kellett juttatnia a csapatot az NB III-ba (*Nemzeti Sport* 1941. március 18.), és azonnal fel is juttatta. (*Nemzeti Sport* 1941. július 22.) Ellenállhatatlannul játszott például a Pesterzsébeti MTK ellen, és négy gólt vágott a hálójába (5:0). (*Nemzeti Sport* 1941. szeptember 15.) Futott a somogyiak szekere, felkerültek az NB II-be. (*Nemzeti Sport* 1942. július 27.) 1943 tavaszán, 38 évesen még a Rákóczit szolgálta (*Nemzeti Sport* 1943. március 16.), majd kivitték a frontra. A *Valahol Oroszországban* című állandó rovatban Bajsa Ferenc őrzető jelentette, hogy a honvédválogatott 6:1-re megverte a német légierők csapatát, és Avar két gólt rúgott a Luftwaffe pilótáinak. (*Nemzeti Sport* 1943. december 17.) Pár nappal később az úgynevezett magyar megszálló válogatott 4:2-re legyőzte a német IV. hadsereg SS-válogatottját. Ezen az összecsapáson Avar 11-esből volt eredményes. (*Nemzeti Sport* 1943. december 24.) 1949. januárban a két kaposvári klub, a Rákóczi és az MTE közös tréningjeit vezette. 1951. januárban a Kaposvári Kinizsi szakoktatója lett. (www.sulinet.hu/oroksegtar) 1961-ben ő fedezte fel és ajánlotta az újpesti vezetők figyelmébe a 17 esztendőös Bene Ferencet. (hu.wikipedia.org/wiki/Bene_Ferenc) Avar II István Kaposváron hunyt el 1977. október 15-én. (www.sulinet.hu/oroksegtar) Emlékére kiírták az Avar Kupát, amelyen serdülőcsapatok vettek részt. (www.sulinet.hu/oroksegtar)

BORSÁNYI FERENC

A havannás jobbfedezett

Borsányi Ferenc 1902. december 2-án született Budapesten. (*100-ak könyve*)

1915-ben megalakult a Pestújhelyi SC, amelynek színeiben futballozni kezdett 1918-ban. (*Sportprogramm* 1931. április 12.) Kölyökként Orth György volt a futballideálja, szinte szívta magába az MTK-s kar-mester mozdulatait, kunsztjait. (*Sportprogramm* 1931. április 12.) Vajon fantáziált-e arról, hogy egyszer ő fogja tömni labdákkal a kék-fehérek világsztárját a nemzeti tizenegyben? Gyermekefejjel egészen biztosan.

1921-ben sikeresen érettségizett. 1923-ban Újhelyről átment a BTC-be. Első mérkőzését 1924. március 2-án vívta a piros-fehér csíkosak mezében, tőlük hívták be először a válogatottba. 1924. augusztus 31-én a debütáló szövetségi kapitány, Máriássy Lajos doktor félcsapatnyi újonc-

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

nak (Fischer Lajos, Senkey I Imre, Nádler Henrik, Bartos Béla, Borsányi Ferenc) szavazott bizalmat a lengyelek ellen (4:0). Túlzás volna részünkről kijelenteni, hogy a zöldfülűek megváltották a világot, miután két hét múlva Bécsben egyikőjük sem került be az együttesbe. (*Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után*). Az újabb verzió szerint Borsányi 24-szer volt válogatott, tudniillik pályára lépett az 1927. október 9-én megtartott magyar-cseh professzionális válogatott mérkőzésen (*Nemzeti Sport 1927. október 10.*), amelyet utólag hivatalosnak minősítettek.

A Torna Club szétesése után a kese hajú fiú Bukarestbe távozott. Anyagi okok kényszerítették külföldre, a kint keresett pénzzel özvegy édesanyját kellett támogatnia. 1925 novemberében a román főváros egyik bankjának magyar levelezőjeként kapott állást, közben a Venus București együttesét szolgálta. (*Kárpáti Tamás gyűjtése*) Pár hónap után, 1926 februárjában visszatért Budapestre, ahol előbb az amatőr UTE, majd a profi Újpest labdarúgója lett. (*100-ak könyve*)

1926. november 14-én játszott Budapest válogatottjában Zágráb ellen, a horvát nagyvárosban 1:1 született. (*Nemzeti Sport 1926. november 15.*) Ott volt a Hohe Warte poklában a számunkra rémületes eredménnyel végződő osztrák-magyar. 6:0-ra nyertek a vendéglátók, és szokásától eltérően a filigrán középpályás is falsul muzsikált. (*Nemzeti Sport 1927. április 13.*) A klubjában ellenben „nagyszerűen játszott, ha kellett, segített a Fogl-gátnak, de a csatársort sem felejtette el.” (*Nemzeti Sport 1927. november 21.*) Senki sem csodálkozott különösebben azon, hogy a szaklap statisztikája szerint az 1927-es őszi szezonban a Borcsának becézett fedezet mutatta a legjobb átlagteljesítményt a profi élvonalban. Megelőzte Bukovi Mártont és a két Fogl. (*Nemzeti Sport 1927. december 21.*)

Kürschner Dóri, a Grasshoppers Zürich trénere nem titkolta, hogy szerinte az alacsony termetű legény volt a mieink motorja Bernben, a Svájc-Magyarország 4:5-ös meccsen. (*Nemzeti Sport 1929. április 15.*) Az Újpest első bajnoksapatában 21-szer kapott szerepet, s csupán az utolsó találkozót, a miskolci Attila ellenit hagyta ki, azt is a sérülése miatt. (*Nemzeti Sport 1930. május 27.*) Ezen is túltett a következő bajnokságban, melynek valamennyi percét a küzdőtéren töltötte, holott betegséggel küszködött 1930 nyarán. A főnökei Hévízre küldték gyógyulni, ahol „az iszapkúra következtében valamit lefogyott.” (*Nemzeti Sport 1930. augusztus 13.*) Összesen négy bajnoki címet mondhatott a magáénak (1929–1930, 1930–1931, 1932–1933, 1934–1935). Ami ma elképzelhetetlen volna, a „violák” sztárjai, Borsányi, Fogl III, Török (Ströck), Avar (Auer) és P. Szabó játszottak a Ferencváros mezében, mégpedig az Üllői úton! 1929. május 5-én a Fradi és az Újpest kombináltja 6000 néző előtt 3:2-re legyőzte a Wiener AC-Wiener SC kombináltját. Fogl III volt a „magyar vegyes” kapitánya, és Avar Ricsi egyen-

lített 2:2-re. A ferencvárosi közönség harsány kajánsággal konstataulta, milyen jól mutat a megyeri fiúkon a zöld-fehér szerelés... (Nemzeti Sport 1929. május 6.)

Borsányi Ferenc 1929-ben Közép-európai Kupát szerzett az Újpesttel. A hazai 5:1 után a prágai döntetlen (2:2 a Slaviával párban) a serleg elhódítását eredményezte. A lefújás után furcsa nyilatkozatot tett: „Ilyen ideges még soha életemben nem voltam. Mintha elfelejtettem volna játszani (...). Érthetetlen.” (Nemzeti Sport 1929. november 18.) Annál is inkább, mert „(...) arról volt nevezetes, hogy mindig biztatta a többieket, óvta őket az idegességtől. Igyekezett megnyugtatni őket.” (Nemzeti Sport 1943. július 20.)

1930. július 6-án a lila-fehér gárda oszlopaként Bajnokok Tornáját nyert Genfben. 3:0-ra verték meg a Slavia Prahát a tróféáért.

Mint korának legtöbb futballistája, ő is cigarettázott. Szenvedélyéről bevallotta: „(...) ha sokat dohányoztam, megfájdult a fejem vagy reszelt a torkom.” (Sportprogramm 1931. április 12.) Dramaturgiailag itt annak kellene következnie, hogy ezért leszokott a füstölésről. Dehogy szokott le, eszébe sem jutott! Szívta boldogan tovább a havannát...

1933 végén a grémium átvezényelte az Újpest B-be. Meg kell hagyni, kiváló társai (Futó, Kálai és Dudás) voltak a „fakóban”. (Nemzeti Sport 1933. december 4.)

Sporttörténeti érdekesség, hogy egy félidőn át erősítette a Bocskait (mégpedig a balbekk posztján) a debreceniek Újpest elleni edzőmeccsén. (Nemzeti Sport 1935. október 24.)

1936 elején újból az Újpest tartalékjában rostokolt (Nemzeti Sport 1936. február 9.), majd március 29-én „egészen nagyvonalú játékkal” mutatkozott be az új állomáshelyén, a Phöbusban. „Attól félttem, hogy nem bírom végig” – fújtatott a bajnoki után, melyet a kék-sárgák 1:0-ra megnyertek a Kispest ellen. (Nemzeti Sport 1936. március 30.) Nem érezhette magát teljesen egyedül a Berlini utcai cégs csapatban, mellette játszott a két hajdani újpesti, Péter József és P. Szabó Gábor, viszont a következő nyáron szabadlistára tette őt a Phöbus. (Nemzeti Sport 1937. július 19.) Egy időre kikerült az érdeklődés homlokteréből, hogy váratlanul és „általános feltűnést” keltve megjelenjen az I. liga ülésén. Bejelentette, hogy a visszacsatolt felvidéki egység, a Kassai AC képviseletében érkezett a tanácskozássra. (Nemzeti Sport 1939. augusztus 29.) Aligha lehetett a véletlen műve, hogy 1939 nyarán a volt újpesti és phöbusos bajtársa, P. Szabó Gábor került a KAC tréneri posztjára.

Borsányi 1943 tavaszán a cégliga utódjának számító MLSZ Vállalatok Labdarúgó Egyesületeinek Alosztályában töltött be egyesbírói posztot. (Képes Sport 1943. március 9.) Ő lett a Standard-Hétvezér SE sportbizottságának elnöke is. (Képes Sport 1943. augusztus 10.) Amint a következő hírből kiderül, alkalomadtán még lábára húzta a stoplis cipőt: „Borsányi, a régi újpesti válogatott fedezet is beszáll a StaSC vénfiúk csapatába a »33 SC« vénfiúk ellen.” (Nemzeti Sport 1943. szeptember 2.) Arról is olvashatott az érdeklődő, hogy befejezte a szentendrei edzői mesterképző tanfolyamot. (Nemzeti Sport 1944. szeptember 17.)

„Pöttömnyi szőke jobbfezet. Maga az élő játékindigencia. (...) A legmegbecsültebb és legszimpatikusabb játékosok egyike” – elevenített föl róla őrzött emléktöredéket az újságíró. (Képes Sport 1941. április 8.)

Budapesten halt meg 1958. október 24-én. (www.tempofradi.hu)

A felhőfejesek nagymestere

Ha feltennék a spekulatív kérdést a tisztelt olvasóknak, ki volt minden idők legjobban fejelő magyar labdarúgója, mit válaszolnának? Engedelmeükkel megpróbáljuk kitalálni. A legesleg-idősebbek valószínűleg Kocsis Sándort neveznék meg, esetleg Mészöly Kálmán nevét említenék. A kevésbé élemedett korúak minden bizonnyal Nyilasi Tibort tennék a képzeletbeli első helyre, a legfiatalabbak pedig hezitálnának Juhász Roland és Szalai Ádám nyúlánk alakja között. A szőke hajú, 1908. március 21-én a somogyi Mocsoládon született (*Nemzeti Sport* 1928. december 18.) Kalmár Jenőre aligha voksolna valaki is, holott a két világégés között őt tartották a felhőfejesek honi nagymesterének.

A szegény sorsú Kalmár család 1914-ben költözött a Dunántúlról Budapestre, Jenőke a Vásártér környéki alkalmi csapatokban kezdett el futballozni. Az egyik ilyen társulattól, az épp fojtogató pénzhíánnyal küszködő FIAK-tól vitte az Üllői útra Izsák Károly, a legendás Zsazsa mester, az FTC ifjúsági csapatának intézője 1925-ben. (*Nemzeti Sport* 1929. november 3.) A Fradiban jobbhátvédet játszott, és a budapesti ifjúsági válogatottban is ezen a poszton jutott szóhoz 1926. március 25-én. (*Nemzeti Sport* 1929. október 16.) A zöld-fehérek a professzionalizmus bevezetésekor szerződtették a hivatásos együttesükbe. (*Nemzeti Sport* 1938. február 24.) Tőlük került ideiglenesen (1927. februártól ápriliséig) az Órások-Ékszerészek FC-hez, hogy rövidesen visszatérjen a IX. kerületbe a szakmájára nézve szerszámlakatos legény. Utána a Pesterzsébeti ESC-ben futballozott, ugyanis elcserélték Papp Lajos Lászlóért. (*Nemzeti Sport* 1929. május 19.) Először mindenáron bekket akartak belőle faragni, azonban a kedvenc szerepköre mindig is a centerhalf volt. (*Nemzeti Sport* 1928. szeptember 26.) Pesterzsébetről szegődött 6000 pengőért a Hungáriához 1928 júniusában. (*Nemzeti Sport* 1937. november 25.) 1928 karácsonyán a Hungária 4:2-re megverte a Juventust Torinóban, a diadalmas találkozón Kalmár két gólt szerzett. (*Nemzeti Sport* 1928. december 28.) A kitűnő rugóinak köszönhetően elképesztő magasságokig tudott emelkedni, úgy ficáncolt a légtérben, mint „a tóból kiugró pisztráng”, és ilyenkor olybá tűnt, embertársainál kevésbé vonzza a gravitációs erő. 1929. október 20-án, a Ferencváros-Hungária (4:0) mérkőzés ötödik percében ütközött Amsel Ignáccal. Mindketten megsérültek, Kalmár nyílt sípcsonttörést, a kapus bordarepedést és vesezúzódást szenvedett. (*Nemzeti Sport* 1929. október 21.) 1929 őszén a szaklap többször is „a legjobb magyar footballistának” minősítette, továbbá azt is megírta, hogy a Ferencváros tán története legnagyobb baklövését követte el, amikor nem vette észre óriási tehetségét. Éppen ezért mai fejével nehezen érthető, hogy az Európa-klasszis összesen 15-ször lehetett válogatott, és a fellépésein csupán 4 gólt szerzett. Az esetleges magyarázat: Kalmár rengeteget volt sérült. Ami a kincsestárát illeti, a többiekéhez képest nagyon szerénynek mondható: egyetlen bajnoki arany (1929) és Magyar Kupa (1932) képezi a kollekciót. Első súlyos sérüléséből 1930. május

29-én térhetett vissza a pályára, és a Nemzeti B–Hungária B (2:1) meccsen természetesen ő rúgta a kék-fehér tartalékok gólját. (*Nemzeti Sport* 1930. május 30.) 1933 novemberében adta a Hungária az Excelsior Roubaix csapatának. „20 000 pengő váltságdíjat fizettek érte a franciák.” A sokszor maródi támadó rövidesen az Excelsior játékos-edzője lett. (*Nemzeti Sport* 1936. december 31.) Transzferlistára tette az Excelsior Roubaix – jelentette a média. (*Nemzeti Sport* 1937. június 12.) Hamarosan azt közölte a sajtó, hogy ő lett az MTK edzője (*Nemzeti Sport* 1937. október 14.), miközben – a kor szokásainak hódolva – elvállalta a Kistext foglalkozásainak vezetését is. (*Nemzeti Sport* 1937. november 4.) Aztán váratlanul megint leigazolta a Hungária. Kezdetben a „kettőben” jutott lehetőséghez (*Nemzeti Sport* 1937. november 27.), hogy az „egybe” bajnok in a Törekvés ellen térjen vissza. Azon a 90 percen a „beteg lábával” rögtön a hálóba talált (4:2). (*Nemzeti Sport* 1938. január 31.) A régi-új csapata portyájának nyitó meccsén, a Mannheim elleni összecsapáson is ő szerzett gólt (1:1). (*Nemzeti Sport* 1937. december 12.) A düsseldorfi kombináltak már hármat rámost be (5:2). (*Nemzeti Sport* 1937. december 13.) A Hungária önfelosztása után a Kistextbe igazolt. (*Nemzeti Sport* 1940. július 29.) Másodosztályú amatőr bajnokságot nyert a Kistexttel, és még 1941-ben, 33 esztendősen is futballozott soraiban. (*Sporthírlap* 1941. július 5.) A BLASZ a saját kérésére amatőrre nyilvánította. (*Nemzeti Sport* 1941. november 4.) 1942 tavaszán a Zuglói Danuvia intézőjeként intézkedett (*Képes Sport* 1942. április 28.), őszre ő lett a válogatott új edzője. (*Nemzeti Sport* 1942. szeptember 11.) 1943 tavaszán MLSZ-oktatói minőségben, amolyan erőnléti trénerként a válogatott mellett szorgoskodott. (*Képes Sport* 1943. május 25.) „Tovább nem játszik a Kistextben, végleg felhagy a futballal” – tudatta a szomorú szenzációt a nagyérdeművel az újság. (*Nemzeti Sport* 1943. február 12.) Nos, a hír kacsának bizonyult, mert még a szeptemberi összeállításban is szerepelt a neve. (*Nemzeti Sport* 1943. szeptember 26.) „Hétfőn aláírta edzői szerződését a Gammához” – táalta az újdonságot a másnapi sportlap. (*Nemzeti Sport* 1944. június 20.) A II. világháború után visszatért a kispesti illetőségű Kistext kispadjára, sőt az osztályozóra újból futballcsukát húzott, hogy 1947 és 1949 között a CSMTK szakvezetője legyen. Egy bajnoki címet szerzett a szigetlakókkal (1948). A meseter szerepéről véleményt formált a *Képes Sportlap*: „A Csepel tavaly ugyanezzel a játékosgárdával a középrégiókban tanyázott. Amikor Kalmár átvette a Csepelt, nem írta elő, hogy hány és milyen játékost vegyenek, hanem a meglevő gárdát vette kezelésbe. Ma a Csepel a magyar bajnokság első helyén áll! Holott csupa dolgozó, munkásfiú alkotja a gárdát, akiknek sohasem jutnak ezresek kitevő összegek. És ha a Csepelben nincs is Szusza-, Hidegkuti-, Rudas- vagy Puskás-szerű klasszisjátékos, mint csapat: klasszis! Sokkal nagyobb dolog szürke, középszerű, vagy legalábbis nem kiemelkedő footballistákból klassziscsapatot építeni!”

A Vasassal 1949-től 1950-ig már nem volt ennyire sikeres, a Dorogi Tárnából lett Dorogi Bányással (1950–1951) pláne nem, ellenben a Budapesti Honvédot 1952 és 1956 között háromszor is a dobogó legmagasabb fokára kormányozta (1952, 1954, 1955).

1957 elején – mint több sztárfutballistája – ő sem tért haza a nyugati, majd a dél-amerikai túráról, előbb Bécsben, utóbb Spanyolországban kamatoztatta nem csekély szakmai tudását. Számos márkás, illetve kevésbé márkás alkatulat útját egyengette: Wacker Wien (1957), Wiener SC (1957–1958), Sevilla CF (1958), Granada CF (1958–1959), FC Málaga (1959–1960), Hapoel Tel-Aviv (1960–1962), FC Porto (1962–1963), Real Valladolid (1964–1965), Granada CF (1965–1966), Halmstads BK (1966), RCD Español (1966–1968), Real Zaragoza (1969), Real Valladolid (1970), FC Málaga (1970–1972), Hércules CF Alicante (1972–1973), FC Málaga (1978–1980).

1959-ben elbukta a spanyol kupadöntőt az FC Málagával, viszont két esztendő múlva elvitte az izraeli serleget a Hapoel Tel-Aviv élén.

Évekig tartó vándorút után Spanyolországban telepedett le végleg, 1973-ig dolgozott szinte folyamatosan az ottani labdarúgásban. 1978-tól harmadszor és egyben utoljára irányította az FC Málagát. Akkoriban még közel sem lehetett annyi pénzt keresni a spanyol futballban, mint

Egy a több száz remek Kalmár-fejes közül

Kalmár Jenő, a Bp. Honvéd edzője a kép bal szélén, mellette Kocsis Sándor

manapság, élete utolsó éveiben Kalmár Jenőnek is anyagi gondjai voltak. A Málaga nagyon rendes volt vele, a tiszteletére – kevésbé fennköltten fogalmazva: a megsegítésére – rendezett mérkőzések bevétele azonban hamar elfogyott. 1982-ben az andalúz klub ifjúsági formációjánál működött közre. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*)

1990. január 13-án, egy szomorú szombati napon hunyta le örökre a szemét. Úgy, hogy jóformán semmilyen kapcsolata nem maradt szülőhazájával és annak labdarúgásával.

Ő maga a legtöbbre az 1929. szeptember 8-án rúgott gólját taksálta. Akkor 35 méterről szúrta rá a labdát, minden dühét és elkeseredését beleadta a lövésbe, és a sístergős bomba meglepte Pláničkát. Azzal a 89. percben esett látványos találattal egyenlítették a mieink Prágában (Csehszlovákia-Magyarország 1:1). (*Nemzeti Sport* 1937. december 12.)

Füle bánta a védését

Amsel (Angyal) Ignác 1899. január 17-én született Kispesten (*Nemzeti Sport* 1929. október 8.), és 1974. július 15-én hunyt el Rio de Janeiróban. (hu.wikipedia.org) A piros-fekete KAC ifistái között sajátította el a kapusposzt alapjait, ahol 1921-ig szerepelt. Kispestről Békéscsabára került, hogy az ottani CSAK-ban védjen egy esztendő. (Nagy Béla: *Fradi futballévszázad*) A válogatottba is a viiharsarki együttesből került be először, 1921. december 18-án az Üllői úton játszottunk a lengyelekkel, és a 46. percben Zsák Károly helyére állt be. Akár a jeles előd, ő sem kapott gólt, és 1:0-ra győztünk. (Dénes Tamás-Rochy Zoltán: *A 700. után*) Ő volt az első magyar válogatott labdarúgó, akit vidéki klubból válogattak be. Amsel az újabb számítások szerint kilencszer volt válogatott 1921 és 1931 között, mert a cseh profik ellen az úgynevezett professzionális szelekció hálóját is óvta a Hungária úton (1:2). Sőt, a vendégek vezető találatát az ő nyakába varrta a szaklap: „Az első gól azonban azt is bebizonyította, hogy bravúrra nemigen képes. Podrazil lövése nem volt olyan, amit ki nem lehetett volna védeni!” (*Nemzeti Sport* 1927. október 10.) Nos, ezt a találkozót minősítették később hivatalosnak.

1922 tavaszán visszaköltözött Csabáról a fővárosba, és május 21-én bemutatkozott a Fradi kapujában. Egy barátságos meccs keretében nyertek a pesti zöld-fehérek a bécsi zöld-fehérek (Rapid) ellen 2:0-ra. (www.tempofradi.hu) Tragikus hőssé 1924. október 12-én vált, ugyanis az általa meglehetősen sikertelenül őrzött kapuba rúgták a kék-fehérek a közel tucat gólt az elhíresült 11:2-es MTK–FTC mérkőzésen!

A Póknak becézett kapus 1925 ősze és 1927 tavasza között Anconában profiskodott. Kivette a részét a diadalból: 1927. január 4-én az Anconitana meglepetésre 2:1-re legyőzte a Fiorentinát. (www.atf-firenze.it)

„Amsel leszerződött a Ferencvároshoz, és Huberral fog felváltva védeni. (...) A szerdai tréningen már részt is vett, és legjobb napjaira emlékeztető stílusban védett” – közölte a média a franzstadti drukkerekkel a szenzációt. (*Nemzeti Sport* 1927. április 8.)

Ami a személyiségét illeti, arról is informálta a sajtó az olvasókat: kitanulta a lakatos szakmát, viszont a foglalkozását tekintve festékkereskedő. (*Nemzeti Sport* 1929. október 8.) Egyéb adatai: 30 éves, 74 kilós, 176 centis. (*Nemzeti Sport* 1929. október 18.)

Akadtak találkozók, amelyeken a kiváló képességű játékos lepkézett, ámde született-e kapus ezen a planétán, aki sohasem kapott potyát? 1927. október 23-án sem állott a helyzet magaslatán, akkor a Vasas úgy szepített, hogy a már megfogott labdát egyszerűen a saját kapujába ejtette. (*Nemzeti Sport* 1927. október 24.) Az osztrákok elleni 5:5-ös összecsapáson, a Hungária úti „borzasztó rossz talajon” is betlizett. „(...) hibái között nem egy olyat találunk, amely nagyon nagy kapushibának számít. (...) Ingadozó és határozatlan volt, aki a játék további során már jóformán soha nem találta el, hogy mit kellene tennie.” (*Nemzeti Sport* 1928. május 7.) Ellenben pazarul teljesített Montevideóban, amikor a Fradi világra szóló sikert aratott. Ki ne

1926
1927
1928
tudná, hogy 3:2-re legyőzte a kétszeres olimpiai bajnok Uruguay nagyválogatottját? (*Nemzeti Sport* 1929. július 23.)

1929
1930
1929. október 20-án ütközött Kalmár Jenővel. A Hungária csatára nyílt sípcsonttörést, „a kapuvéd bordaredpedést és vesezúródást szenvedett”. (*Nemzeti Sport* 1929. október 21.)

1933. március 5-én őrizte utoljára a IX. kerületiek hálóját, 3:1-re győztek a Magyar Kupában a debreceni Bocskai ellen. (www.tempofradi.hu) nem sokkal később a Ferencváros átadási listára tette. (*Sportthirlap* 1933. július 15.)

A Fradi szerelésében összesen 324 alkalommal lépett pályára. Háromszor nyert bajnoki címet (1926–1927, 1927–1928, 1931–1932), négyszer Magyar Kupát (1921–1922, 1926–1927, 1927–1928, 1932–1933) és egyszer Közép-európai Kupát (1928) a csapatával. Megjegyzés: az első bajnoki aranyához sok köze nem lehetett, mert csupán egyetlen bajnokin védették.

Mindenképpen az 1928-as esztendő tekinthető a karriere csúcsának, akkor triplázott, a honi bajnoki aranyérem és az MK mellé begyűjtötte együttesével a KK-t is. A bécsi visszavágó ugyan nem úgy sikerült, ahogyan szeretne volna, ötöt kapott a Rapid-csatároktól (3:5), ám nemigen hibáztatták a vereségért. Ekként vélekedett produkciójáról Pluhár István, a sportlap kiküldött munkatársa: „Amsel a gólokkal szemben tehetetlen volt, bravúrokat nem csinált.” (*Nemzeti Sport* 1928. november 12.)

1937-ben többször is szó volt arról az újságokban, hogy kivándorol a szubkontinensre. „Edző leszek Argentínában. (...) Dél-Amerika nagy! Az ember kevés. Az a korlátlan lehetőségek világa” – nyilatkozta terveiről, nem csekély optimizmussal a hangjában. (*Nemzeti Sport* 1937. február 8.) A következő idézet azt bizonyítja, hogy valóban kitelepült: „Amsel Ignác szereplését Sao Paulóban nem kíséri szerencse. A Ferencváros volt válogatott kapusa a Sao Paulo FC edzője. A csapat elég gyengén szerepel a bajnokságban. (...) Amsel munkáját károsan befolyásolják a tanácsadók. Ezek minden mérkőzés után megváltoztatják a csapat összeállítását.” (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 7.) 1939 májusától 1939 októberéig volt a fehér-piros „szentpálosok” mestere. (en.wikipedia.org/wiki) Nyolc esztendőn keresztül segítette a különböző paulista klubok felkészítését, hogy 1945 után több brazil és argentin egyesületnél vállaljon masszőri állást. (www.tempofradi.hu) A hatalmas, evezőlapátokra emlékeztető kezei ebben a szakmában sem jelentettek hátrányt...

„Amsel a megbízhatóság mintaképe volt. Labdafogása, nyugalma és helyezkedése kitűnő volt. Soha nem volt bravúrra szüksége, mert megérezte a labda útját, és úgy helyezkedett, hogy a legritkább esetben kellett vetődnie” – emlékezett tisztelettel rá az újságíró. (*Nemzeti Sport* 1944. október 24.) És nem félt az ördögtől sem! Prágában történt, a Slavia–Ferencváros mérkőzésen, „hogy Náci kifutott a kapujából, összeütközött az egyik Slavia-játékoskal, és mintha kés-sel operálták volna le, leszakadt a fülcimpája.” (*Nemzeti Sport* 1935. december 10.)

Erős dohányos volt. (*Sportprogramm 1931. április 5.*) Része az igazságnak, hogy abban a korban ez a káros szenvedély az urak túlnyomó többségére jellemző volt. Egyfajta markánsan férfias jellegzetességnek tartották a cigarettázást.

Amsel Ignácot remek humorral áldották meg az égiek. Ezt az anekdotát ismerősei kedvéért sűrűn felelevenítette: „Egyszer az újpesti Török pár lépésről pont a fejembe lőtt. A kezemet már nem volt időm felkapni. De a fejemről kiment kornerre. Meg se ijedtem nagyon. Miért? A fej is a kapushoz tartozik.” (*Nemzeti Sport 1930. március 14.*)

A gól típusát illetően sztoikus álláspontra helyezkedett: „Ha én kapom be, akkor védhetetlen. Ha az ellenfél szedi be, akkor potyagól!” (*Nemzeti Sport 1935. október 15.*)

FUTÓ GYULA

Futót nemigen futtatták az újságírók

Futó Gyula 1908. december 29-én született. (*Nemzeti Sport 1939. július 21.*) Hétszer volt nagyválogatott, gólt nem szerzett a nemzeti tizenegyben. Első edzője az Újpesti Munkás TE-ben a legendás Froncz Döme volt. (*Képes Sportlap 1947. november 25.*) Az UMTE-ből került az UTE amatőrjeihez 1926-ban. 1927 tavaszán BLSZ ifjúsági válogatott lett az UTE csapatából, igaz, akkor még középccsátárként számítottak rá. (*Nemzeti Sport 1927. április 10.*) 1929-ben szinte végig betegeskedett. 1932 tavaszán a budapesti amatőr ligában játszott, teljesítménye elismerésül meghívták a BLASZ a románok ellen készülődő válogatottjába. (*Nemzeti*

Sport 1932. május 27.) Az UTE amatőr együtteséből vitték át az Újpest FC-be. Előbb a B-csaphoz került (*Sportthirlap 1932. augusztus 20.*), de november 6-án, a Kispest ellen bemutatkozott a profik között az élvonalban. Sűrűn felrótták hibájáért, hogy néha indokolatlanul feszült, eléggé nehézkesen fordul, olykor pedig lemarad az emberéről. (*Nemzeti Sport 1936. április 6.*) Viszont ha ment neki a játék, képes volt ellátni a teljes védelmi asszisztenciát. Az osztrákok elleni 5:3-as bécsi meccsen kijött neki a lépés, nyomban üzent is a bírálóinak: „Ez volt a válaszom a lecsepülésre.” (*Nemzeti Sport 1936. április 6.*) Korábban, a csehszlovákok elleni 1:0-s budapesti Európa Kupa-siker után is tett hasonló szellemű nyilatkozatot: „Az első félidőben a közönség gyakran gúnyolt bennünket, és ezért nem ment olyan jól.” (*Nemzeti Sport 1935. szeptem-*

ber 23.) 1936 őszén ő volt az Újpest kapitánya (*Nemzeti Sport 1936. október 12.*), és akkor Langfelder Ferenc UTE-monogramos arany pecsétgyűrűvel jutalmazta meg „tízéves jubileuma alkalmából”. (*Nemzeti Sport 1936. október 9.*) A maga idejében magas termetűnek számított, 181 centisre nőtt és 73 kilót nyomott (*Nemzeti Sport 1936. december 1.*), ezért hívták a drukkerék Lapátnak. (*Nemzeti Sport 1935. december 13.*) Előfordult a becenevei között a Spéci is. (*Képes Sportlap 1947. november 25.*) Civil foglalkozása tisztviselő – derül ki az egyik cikkből. (*Nemzeti Sport 1937. május 14.*) A jobb hátvéd a rémes vicceiről volt híres. Amikor az Újpest törökországi portyára utazott, hatalmas kofferral a kezében jelent meg a pá-

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

lyaudvaron. Játékos társa, Szűcs György firtatni kezdte, hogy mi van a bőröndben, mire így válaszolt: „Ifjú feleségem darabokban.” (*Nemzeti Sport* 1935. december 20.) Dőreség volna részünkről azt állítani, hogy az újságírók kedvencei közé tartozott. Utoljára a Hungária úton volt válogatott, amikor a magyar tizenegy átgázolt a csehszlovákokon. A 8:3-as diadal dacára ezt írták róla az értékelésben: „Rendkívül bizonytalanul mozgott. Főleg az első féldőben volt ijesztő látni, ahogy össze-vissza szaladgál, és hiába keresi az alkalmat, hogy játékba avatkozhassék. Szünet után valamit javult, de ebben a játékrészben sem ütötte meg a válogatott színvonalat. Hiba van a formájával. És mintha egészségileg sem volna teljesen rendben.” (*Nemzeti Sport* 1937. szeptember 20.) Máskor szarkasztikusabban fogalmaztak a teljesítményét illetően: „Erősen bizonytalankodtak kezdetben a bekkek. – Luft! – kiáltották többen is, mikor egy magas labda hátrafelé tartott. Futó azonban szépen kapásból visszarúgta a labdát. Nagy tapsot kapott. Hiába! Egy-két előzetes luft kell ahhoz, hogy megtapsolják a labda hibátlanul való elrúgásának bravúráját...” (*Nemzeti Sport* 1935. szeptember 24.) Aztán teljes nyíltsággal színt vallott a sportlap kollektívája: „Mi, ha szívünk szerint alakult volna ez a sor, itt láttuk volna a legszívesebben Polgárt (Futó helyén)”. (*Nemzeti Sport* 1935. szeptember 20.) Ezt úgy kellett érteni, hogy a ferencvárosi fiút jobb megoldásnak tartották a védelemben nála, holott akkor ez a csapatrészt alapvetően az újpestiek játékosaira épült. Ő sem rajongott a sajtó munkatársaiért. Amikor Bécsbe utazott a válogatott, és a labdarúgók a vonaton kártyáztak, az egyik zurnalista arról faggatta, mi lesz kint az eredmény, a gyér hajú hátvéd mogorván elhessegetette: „Majd a meccs után megmondom.” (*Nemzeti Sport* 1936. április 5.) Azt ellenben senki sem hagyhatta figyelmen kívül, hogy a sokat kritizált futballista háromszor nyert bajnokságot a lila-fehérekkel: 1932–1933-ban, 1934–1935-ben és 1938–1939-ben. (Meg kell jegyezni, csupán az utóbbi formációnak lehetett alapembere, 24 meccsen lépett pályára a soraiban.) Összesen 175 mérkőzésen szerepelt a „violák” között, gölt nem sikerült rúgnia.

A válogatottból Korányi Lajos szorította ki. Az 1938-as világbajnokság után sokan – a vele nem szimpatizálók közül is – úgy vélték, Polgár helyett, ha már a kapitány lemondott Korányiról, jobb megoldás lett volna a döntőben „a szerényebb képességű, de megbízhatóbb” Futót szerepeltetni, ha egyáltalán kerettag lett volna.

Ha maradt rá ideje, előszeretettel kártyázott. Egyszer Szalayval párban még a ravaszságáról közismert Guttman mestert is megkopsztotta. Mire a legatyásodott edző kifakadt: „Mindenesetre kíváncsi vagyok, hogy az Ambrosiana-csatárokat is képesek lesznek-e olyan ügyesen fogni, mint ahogyan az én ultimát elfogták.” (*Nemzeti Sport* 1939. június 25.) Nos, a milánói támadók csak egyszer tudtak túljárni a magyar elhárítás eszén, de a KK-ban nem a lombard kékfeketék, hanem az újpestiek léptek tovább 3:1-gyel. (*Nemzeti Sport* 1939. június 26.) Mi több, megszerezte a Közép-európai Kupát a Ferencváros ellenében, 4:1 született az Üllői úton, 2:2 a Megyeri úton. A lefújás után csapatkapitányként Futó vehette át a patinás serleget. (*Nemzeti Sport* 1939. július 31.)

1941 őszén végleg kiszorult a kezdőből. Akkor úgy látta a sportújság, hogy a lilák „az ide-

ges Futó helyett kaptak egy ideges Kecskést...” (Nemzeti Sport 1941. december 14.) A következő hír felőle hónapok múlva került a médiába: „Futó Gyula, a volt válogatott hátvéd lett az Újpest új szövetségi képviselője”. (Nemzeti Sport 1942. október 8.) Nem sokáig töltötte be a hivatalát, gyorsan lemondott intézői és képviselői posztjáról. „Állítólag valami véleménykülönbség merült fel közte és a vezetőség között.” (Sporthírlap 1943. január 30.) Habár esetében valóban nem érvényesült a nomen est omen paradigmája, tudniillik egyáltalán nem „futatták” a sajtóban, a sportújság olvasói mégsem feledték, Timár György (Budapest) például „kéri az újpesti fiúkat, hogy hívják vissza Futó Gyulát, aki mint játékos, extraklasszis volt.” (Nemzeti Sport 1943. február 12.) Tudjuk róla, hogy trénernek készült, jelentkezett a labdarúgóedzők mestertanfolyamára. Nem akármilyen csoporttársai voltak: Schaffer Alfréd, Jeny Rudolf, Kohut Vilmos, Moóré János, Jánosi Béla. (Nemzeti Sport 1943. június 10.)

1977. október 2-án halt meg Újpesten. (hu.wikipedia.org) A Megyeri út. 49. szám alatti temetőben helyezték örök nyugalomra. (ujpestfc.hu./hirek)

STRÖCK-TÖRÖK ALBERT

A szász labdazsonglőr

„Húsvétkor mutatkozik be az Újpest csapatában a Nagyváradi AC tízszeres román válogatott, számtalan városközi válogatott nagyszerű csatárjátékos. 23 éves” – írta a Nemzeti Sport 1927. április 6-i száma. A rövid nacionálét tartalmazó híradás nem volt éppen pontos, hiszen az alany, Adalbert Ströck néven, 1922 és 1926 között „csak” nyolcszor játszott keleti szomszédságunk nemzeti tizenegyében és két gólt lőtt. Ráadásul akkorra már betöltötte a húszonnegyet is, hiszen 1903. február 12-én született Nagyváradon, de az országrészesítés után Erdélyből áttelepült footballisták rendszerint fiatalabbnak vallották magukat, mint ahány évesek ténylegesen voltak. Azt sem jegyezték meg a tudósítók, hogy kint járt Románia együttesével az 1924-es párizsi olimpián. Meglehet, azért nem, mert nálunk istenkáromlással ért fel a párizsi játékok pusztá emlegetése is... (Egyébként az 1901-es születésű bátyja, a kapus István is tagja volt a román csapatnak. Miként a később a magyar élvonalba kerültek közül Tancos Mihály és Wetzler Rudolf is.)

A „felkonferált” sporttársat Ströck Albert néven az Újpest-Tungsram kombináltjában láthatta először a magyar közönség a BTC elleni barátságoson. „A meccs külön érdekessége a nagyszerű kvalitásokkal rendelkező Ströck bemutatkozása, aki nemhogy nem játszott, de még nem is volt Budapesten.” (Nemzeti Sport 1927. április 10.) (Ezt úgy kell érteni, hogy korábban sohasem járt a fővárosunkban – a szerzők.)

A lilák első csapatában a Hungária ellen debütált 1927. április 17-én, a Húsvéti Serlegért vívott találkozón (0:3). Az MLSZ 1927. május 2-án kapta meg a román szövetségtől a kiadatását a BLSZ részére. (MLSZ Hivatalos Értesítője 1927. május 15.) Szinte gyökeret sem eresztett a „violetnél”, máris beválogatták a profi kombináltba, amelyik 5:0-ra megverte Bratislava együttesét. Nem tétlenkedett, gólt szerzett. (Nemzeti Sport 1927. április 24.) Véljük, kissé szokatlan lehet a

mai szemnek vagy fülnek a névmagyarítási mizéria előtti Újpest összeállítását: Szulik – Fogl II, Fogl III – Remmer, Lutz II, Wilhelm I – Ströck, Wilhelm II, Lutz III, Jakube, Schaller. (*Nemzeti Sport* 1927. július 10.)

„Később Ströck volt, aki a jobbszélső posztján feledtetni tudta Braun Csibit” – méltatta vitán felüli képességeit a szerző. (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.)

Természetesen őt is csalogatták dollárért futballozni, mint akkor-tájban oly sok honi futballcsillagot, ám végül nem sikerült elszerződnie Amerikába. (*Nemzeti Sport* 1928. október 3.) Duhaj, mulatós szerzet volt, akit gyakran fegyelmezési céllal hagytak ki az Újpestből, más-kor pedig a kondíciójával akadtak gondok. A bátyja budapesti műhelyében dolgoztatott. Kitűnően rajzolt karikatúrákat, és előszeretettel kevert gyors tempójú beszédébe román kifejezéseket. (*Nemzeti Sport* 1930. március 30.) Csupán a pontosság végett: előtte a Juszt-féle gyárban volt telefonszerelő. (*Nemzeti Sport* 1928. április 22.)

Az ádáz névmagyarítási hév idején Ströck Adalbertből Török II Albert lett. Jellemző az említett, magasabb társadalmi fórumokról erőltetett procedúra ellentmondásosságára, hogy a sportújság az egyik oldalán, a válogatottról szóló írásában Töröknek nevezi, míg pár lappal odébb, az Újpestről közölt beszámolójában Ströcknek. (*Nemzeti Sport* 1929. február 18.)

Sajátos humora és politikai érzéke volt. Tudni kell az alant közölt párbeszéd előzményeiről, hogy a Bethlen-kormány 1930. augusztusban nem tudott megállapodni a szakszervezetekkel, ezért a szociáldemokrata vezér, Peyer Károly szeptember 1-jére tüntetést hirdetett. Azon a „véres vasárnapon” a demonstrálók összecsaptak a karhatalommal. Egy halottja és hetven súlyos sérültje volt az utcai harcoknak.

„Az elutazáskor megkérdezte valaki Törököt, az Újpest bohémkedvű válogatottját:

– Hogy vagy, Albi?

– Jól! Csuda jól! Nyugodtan érzem magam!

– Miért?

– Mert elsején nem találkozhattak velem a hitelezőim.

– Miért?

– Te még ezt se tudod? Szeptember elsején tilos volt a csoportosulás.” (*Nemzeti Sport* 1930. szeptember 14.)

A szász származású partiumi legény a magyar nemzeti tizenegyben tizenöt fellépésén három gólt jegyzett. Egyet mindjárt az első meccsén: az osztrákok hálójába talált be 1927. szeptember 25-én. A professzionális Újpestben 1927 és 1932 között 95 bajnokit játszott, és 25 találat fűződött a nevéhez. A megyeriek első bajnokcsapatában 19-szer lépett pályára. 1929-ben Közép-európai Kupát nyert együttesével. A Slavia Praha fölött aratott szenzációs 5:1 után közték róla bírálatként: „Török játéka megközelíti azt, amit legjobb formájában láttunk tőle. Gyorsasága kiemelkedett, a rohamai ellenállhatatlanok voltak.” (*Nemzeti Sport* 1929. november 4.) Játszott a Slavia elleni 3:0-s meccsen, 1930. július 6-án, a Bajnokok Tornája genfi döntője-

ben. Az 1930–1931-es újpesti bajnoksapatnak is tagja volt, 22 találkozón vetették be. Az aranyokon kívül egy ezüstérem (1931–1932) és két bronzérem (1927–1928, 1928–1929) gazdagította gyűjteményét.

Pazar technikájáról lejegyezték: „Ismeretes, hogy Ströck különböző mutatóvonalakat tud a labdával végrehajtani. A fején, az orrán és a cipője sarkán tudta a labdát forgatni.” (*Nemzeti Sport* 1943. február 8.) Amikor kitelt az ideje, az Újpest transzferlistára tette (*Sporthirnap* 1932. július 21.), hogy az Országos Intéző Bizottság 1932. szeptember 12-én kiadja a Svájci Labdarúgó-szövetségnek. (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1932. szeptember 16.) Ekkor került az FC Etoile La Chaux-de-Fonds csapatához (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*), és onnét ment át az FC Bernbe. Hazatérése után kérte amatőrré minősítését, közben egy esztendőn keresztül dolgozott, és az újpesti Magyar Pamutipar SC-nél tréningezett, majd oda is igazolt. A BLK elleni céligás meccsen „az öreg róka” higgadtan mindkét büntetőjét értékesítette. (*Nemzeti Sport* 1936. december 18.) Magyarországi futballkarrierje 18 éve alatt mindössze egyszer állították ki, egy amatőrmeccsen a Pamutból. „Olyan vagyok, mint a nyúl!” – bizonygatta ártatlanságát Witkowszky doktor, a Fegyelmi Bizottság elnöke előtt. Jó taktikát választott, az egyesbíró nem tiltotta el. (*Nemzeti Sport* 1937. február 12.)

Íme, a labdarúgó-pályafutásának általunk regisztrált állomáshelyei: 1921–1923 Staruința Oradea, 1925–1926: CAO Oradea, 1926: Fulgerul Chișinău, 1927: ICO Oradea, 1927–1932: Újpest FC, 1932–1933: FC Etoile La Chaux-de-Fonds, FC Bern, 1935–1937: Magyar Pamutipar SC (MPSC), 1937–1940: CFR Brașov. 1945 és 1956 között Romániában edzősködött. Svájcban hunyt el 1971. május 9-én. (www.sport-reference.com.)

Csehszlovák karikatúra az 1929-es Újpestről. Hátsó sor (balról): Borsányi, Wilhelm-Víg II, Fogl III, Kővágó, P. Szabó, Köves-Kvasz, Mészáros, Ströck-Török. Elöl: Spitz-Vörös, Aknai-Acht, Auer-Avar

A partiumi óriás

Berkessy Elemér 1905. június 20-án született Nagyváradon. A helyi NAC-ban (akkor CAO Oradea) nevelkedett, ott kezdett el futballozni 1921-ben. 1924-től 1925-ig az UCAS Petroșani, egy esztendőre rá a Bihorul Oradea együttesét erősítette. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochoy Zoltán–Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*)

„Berkessy (Fulgerul) a Ferencvároshoz igazolt” – jelezte a sportsajtó. (*Nemzeti Sport* 1928. január 13.) (A Fulgerul Buzău katonacsapat volt.) Ennek elmentmondott a másik, miszerint a Jiul Lupeni-ből szerződött a Fradizhoz. (*Nemzeti Sport* 1928. június 5.) Az olvasók érdeklődésére megírták, hogy gyógyszerészgyakornok. (*Nemzeti Sport* 1928. november 14.)

1928 tekinthető egész pályafutása csúcspontjának, Magyar Kupát, profi bajnoki címet és Közép-európai Kupát nyert a Fradival. A nemzetközi sorozat mind a hat találkozóján pályára küldték, a magasságára és a fejelő tudományára kivált a Hohe Warte csataterén volt szükség. „(...) jól küzdött végig, igaz, hogy a gyengébbik Rapid-szárnnyal állt szemben” – értékelte produkcióját Pluhár István, a kupagyőzelmet jelentő bécsi 3:5 után. (*Nemzeti Sport* 1928. november 12.) 1928-ban bekerült a válogatottba, amelynek színeiben 1930-ig hét mérkőzést vívott. Gólt nem sikerült szereznie. (Dénes Tamás–Rochoy Zoltán: *A 700. után*)

Obitz Gábornál nagyjából másfél fejjel volt magasabb, mégsem tudta kiszorítani a Fradiból, ezért 1929 tavaszán gyakorta a tartalékok keserű kenyérét ette. (*Sportprogramm* 1929. május 9.) Később visszaverekedte magát a kezdőbe, és 1932-ben újabb bajnoki tróféával gazdagodott. A daliásra nőtt, 190 centi körüli legény a futball mellett a gyephokiért is rajongott. (*Nemzeti Sport* 1930. június 3.) Amíg Budapesten élt, az úgynevezett „Ráday utcai különítménybe” tartozott. Lakást bérelt a klub a Jegenyének becézett labdarúgó, valamint két barátja és csapattársa, Korányi Lajos és Tancos Mihály számára. (*Sportthirlap* 1933. július 29.) Nem épp a szerzetesi aszkézis volt a trió életvitelére a legjellemzőbb...

Sokáig volt sérült, felépülése után pedig Lázár Gyula szorította ki a csapatból. (www.tempofradi.hu) Ezért a külhon felé kacsingatott. „Berkessy Elemért kiadta a Ferencváros a Racing Paris csapatának” – olvasható. (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1932. október 3.) A párizsiaknál 1934-ig futballozott, ismerősei Ellinek szólították a „fények városában”. (*Nemzeti Sport* 1933. december 1.) 1933-ban tagja lett a Franciaországban játszó légiósok válogatottjának, akár a két honfitársa, Simonyi András és Havas (Havlik) Béla. Egyszer az ottani nagyválogattal is megmérkőztek, és csak 2:1-re kaptak ki. (*Nemzeti Sport* 1933. december 12.) 1934 és 1936 között az FC Barcelonát szolgálta. Nem rögzült a sporttörténeti tudatban, hogy 1935 no-

vemberében egy alkalommal a gránátvörös-kékek kapuját is őrizte. Valenciában történt, hogy a 8. percben verekedésért kiállították José Iborra Blancót, és helyére a hatalmas termetű magyart küldték be. A Barça 2:1-re megnyerte a rangadót, a „denevérek” csupán az utolsó percekben tudtak szépíteni. Az *El Mundo Deportivo* szerint a szükségkapus „csodákat művelt”. (*Nemzeti Sport* 1935. december 10.) Berkessy érdekes stílusban írt, bizonyítja a *Nemzeti Sportban* megjelent spanyolországi tudósításai. (*Nemzeti Sport* 1935. október 18.) A következő év elején sárgaságban megbetegedett, ki is maradt a katalán együttesből. (*Nemzeti Sport* 1936. február 20.) Visszament Franciaországba, ahol együtt rúgta a labdát a Hungária volt osztrák csillagával, Pepi Schneiderrel (*Nemzeti Sport* 1937. január 3), ám porccal műteni kellett (*Nemzeti Sport* 1937. március 2.), és hamarosan transzferlistára tette az AC Le Havre. (*Nemzeti Sport* 1937. június 12.) Kurióznak számító adat, hogy Berkessy Elemér megfordult az 1909-ben alapított Füleki TC-ben is. (*Nemzeti Sport* 1939. január 5.) A szlovákul FC Filakovónak hívott egyesületben valószínűleg játékos-edzői minőségben tevékenykedett.

1939 őszén már a Tatabányai SC amatőredzője volt. (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 17.) „Tatabányán csak a közönség szerette a labdarúgást, a vezetők nem voltak barátai” – emlékezett vissza a komáromiaknál eltöltött időszakára. (*Nemzeti Sport* 1941. szeptember 25.) 1940 nyarán szövetségi alkalmazottként az utánpótlás-válogatott foglalkozásait vezette. (*Nemzeti Sport* 1940. július 5.) 1941 nyarának közepén az SBTC mestere lett. (*Nemzeti Sport* 1941. július 17.) Augusztus 1-jén látott munkához. Kezdetben lelkesen autózgatott Budapest és a nő-

rádi város között, aztán megunta az ingázást, és Salgótarjánba költözött. (*Nemzeti Sport* 1941. szeptember 25.) A nagy terveiből nem lett semmi, hamar eljött a fekete-fehérektől. Dühödten kijelentette: „nem vállalom többet semmiféle edzői tisztséget. Visszavonulok és kizárólag a polgári foglalkozásomban helyezkedem el.” (*Nemzeti Sport* 1942. február 8.) Nyilván a csalódás okozta indulat szülte a kifakadását. Olyannyira nem volt végleges az elhatározása, hogy már február 15-én tárgyalt Jeney Rezsővel, a NAC elnökével. (*Nemzeti Sport* 1942. február 19.) Nem szegődött el a zöld-fehérekhez, ellenben aláírt az akkortájtban szintúgy ebben a színkombinációban játszó Szegedi

VSE-hez. (*Nemzeti Sport* 1942. április 10.) Mintegy székfoglaló gyanánt a biztos kieső vasutasokat azonnal győzelemre vezette egykori kenyéradója, a Ferencváros ellen (2:1). (*Nemzeti Sport* 1942. április 13.) 1943 nyarán visszajuttatta a csongrádiakat az NB I-be, miután sikerrel megvívta velük az osztályozókat. (*Nemzeti Sport* 1943. július 12.) Az élvonalban csapata kapacitásából nem sok bravúrra futotta, ennek okát a stratégia általában a külső körülményekben kereste. „A játékvezető sorozatos kísérletezésének vagyunk az áldozatai” – magyarázta a BSZKRT elleni vereség (2:3) után a bizonyítványt. (*Képes Sport* 1943. november 23.) Az 1943-1944-es első osztályból kiesett a Tisza Szegedi VSE, a „szakoktatójával” pedig nem újított szerződést a vezetőség. (*Nemzeti Sport* 1944. június 29.) A partiumi óriás felfelé bukott, ahogy mondani szokás, mivel július 18-án aláírta kontraktusát a Ferencvárosához. (*Nemzeti Sport* 1944. július 20.) „Hazatért” - játszott az érzelmek húrján a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1944. július 21.)

A II. világháborút követően, 1946-tól 1947-ig az első ligás Szegedi AK szakvezetőjeként dolgozott, ámbar a szövetség nem járult hozzá az alkalmazásához. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 2.)

Röviddel később kiment Olaszországba. Nem sokkal a távozása után Egri-Erbstein Ernő, „a Torino teljhatalmú igazgatója” jellemezte a kinti helyzetét: „Bolognában találkoztam Berkesivel (sic!), aki még nem tudott elhelyezkedni. Sárosi III vendége. Mutatta nekem az Edzők Testülete igazolását. Az írás szerint politikailag teljesen rendben van idehaza (?)” (*Képes Sportlap* 1947. november 18.) (Megjegyzés: az utolsó mondatot lezáró pont előtti kérdőjelet a szerkesztő tette zárójelesen a szövegbe. Valószínűleg azt kívánta általa jelezni, hogy nem ért teljes mértékben egyet az állítással.)

„Berkessynek a Vicenzával óriási sikere van” – adta közre az információt a sajtó. (*Képes Sportlap* 1948. február 17.) További külföldi állomáshelyei trénerként: 1948–1949 AS Biellese, 1949 AC Torino (az ifjúságiak edzője volt), 1949–1950 Rimini Calcio, 1950 Pro Patria, 1952–1953 Real Zaragoza, 1954 Grimsby Town, 1955–1957 Beerschot VAV, 1957–1958, majd 1962–1964 RCD Español. (Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József i.m.) Szolgálati helyei közül az angol Grimsby igazi kuriózum. 1954 novemberében ő lett az első magyar edző, aki a Football League valamelyik csapatánál kapott szerepet. Referencialevelek tucatja és két győzelem is érvelt mellette: a Grimsby elnökségének tetszett ugyanis, hogy abból a futballkultúrából érkező mestert szerződtethet, amelynek „terméke” az angol válogatottat az előző 12 hónapban kétszer is tönkreverő magyar Aranycsapat volt. Az angolul nem beszélő „Emilio” tolmács segítségével, de hatékonyan értekezett a játékosaival, és az eredmények javultak az első hetekben. Mind a két fél nagy várakozással tekintett a folytatás elé. Hamar véget ért azonban a közös kaland: december közepére nyilvánvalóvá vált, hogy bár a vezetők még Londonban Harold Watkinson akkori munkaügyi miniszterrel is tárgyaltak, Berkessy Elemér nem kapott munkavállalási engedélyt. Visszautazott Katalóniába, s mint a fentiekből kiderült, a következő évben a La Manche másik oldalán, Antwerpenben jutott kispadhoz. 1993. július 7-én hunyt el Barcelonában.

P. SZABÓ GÁBOR

Rablóból lett Sheriff

P. Szabó Gábor teljes neve Péter Szabó Gábor volt. (*Nemzeti Sport* 1929. május 5.) 1902. október 14-én született Újpesten, 1915-ben a Jutagyi TE harmadosztályú csapatában kezdett el futballozni. (*Sportprogramm* 1931. április 12.) 1922-ben a Jutagyi fúzióra lépett a Terézvárosi TC-vel, a játékos akkor került fel a II. osztályba. Gyakran volt a másodosztályú válogatott tagja. A TTC-ből a 176 centi magas labdarúgó 1926 tavaszán átlépett az UTE csapatába. A foglalkozása műszerész volt (*100-ak könyve*), ám 1928-ban segéd munkásként dolgozott a Standard Vill. Rt.-nél, az egykori Egyesült Izzónál. (*Nemzeti Sport* 1928. június 20.) 1926 és 1934 között 11-szer lehetett válogatott, 6 gólt szerzett a nemzeti együttesben. Szerepelt az úgynevezett profi kombináltban, amely a hivatásosok válogatottjának felelt meg (*Nemzeti Sport* 1926. október 10.), és volt Budapest-válogatott is. (*Nemzeti Sport* 1927. április 25.) A bolgárok elleni budapesti világ bajnoki selejtezőn kétszer is eredményes volt. Kint járt az 1934-es világ bajnokságon, az Egyiptom

elleni győztes mérkőzésen pályára is lépett. Nehezítette helyzetét a válogatottban, hogy a balszélső posztjáért Hirzerrel, majd Kohuttal kellett megküzdenie, és szakma, valamint a közvélemény mindkettőt – nem is alaptalanul – jobb futballistának tartotta. P. Szabóról azt írta az ítésh, hogy ő „a legravaszabb szélső”. (*Nemzeti Sport* 1936. október 16.) Élete talán legszebb gólját 1929. november 3-án rúgta, mégpedig az Újpest–Slavia Praha KK-meccsen (5:1). A 35. percben hozzá került a labda, és másodpercek múlva védhetetlenül bombázta a következő évtizedben világhírűvé vált cseh kapus, František Plánička hálójába. (*Nemzeti Sport* 1929. november 4.) A prágai visszavágó (2:2) után udvariasan dicsérte a vendéglátókat: „A csehek szépen viselkedtek. Puc gratulált nekem.” (*Nemzeti Sport* 1929. november 18.) Háromszor lett bajnoki aranyérmes a lilákkal (1929-1930, 1930-1931, 1932-1933). Az Újpest első bajnokcsapatának valamennyi találkozóján (22) a küzdőtérén volt, 17 találatot ért el. Jobbszélsőt, balszélsőt, sőt középsőcsatárt is játszott. (*Nemzeti Sport* 1930. május 27.) Ott volt Genfben 1930. július 6-án, a Slavia elleni 3:0-s meccsen, tehát Bajnokok Tornája-győztes is. Bogárszemű Sheriffnek (*Nemzeti Sport* 1930. január 29.), Plészabónak (*Nemzeti Sport* 1930. november 11.), máskor meg Sérónak becézték. (*Nemzeti Sport* 1937. december 9.) Utóbbit azért kapta, mert jellegzetesen göndörített, elöl kicsit hosszúra hagyott, a korszakban extravagánsnak számító frizurát hordott. 1935 ősztől a Phöbusban szerepelt, nem egészen önszántából. Valószínűsíthető, hogy noha az Újpestben heti 120 pengőt keresett, új gazdájánál ennek egyharmadát vehette csak föl. (*Nemzeti Sport* 1936. január 17.) Híres volt arról, hogy az ellenfél büntetőterületén belül feldobálja magát, és hogy magánszárait rendre megeszik a játékvezetők. Cukolták is ezért a „violák” drukkerai, ráadásaként árulónak nevezték. Színészi allűrjei meghílették az ismeretlen szerzőt:

„Mi lesz dicsőbb, mi lesz nagyobb,
Hogy az ember észbe vesse?
Talán Toldi zord erélye,
Vagy Pé Szabó műesése?”
(*Sportprogram* 1933. október 14–15.)

„Ha a kapu előtt 20 méterrel felvágták, begurult a 16-osra, és ott élettelenül elterült. Amikor már bedőlt a bíró, és 11-est ítélt, felugrott és villámgyorsan a hálóba vágta a labdát. A pályák egyik legjellegzetesebb alakja volt” – emlékezett hírhedt trükkjeire a keddenre megjelenő sportmagazin. (*Képes Sport* 1941. április 8.) Játékosként és a magánéletben egyaránt fegyelmezetlennek, nehezen kezelhetőnek bizonyult. Többször is igazolatlanul hiányzott a munkahelyéről, nem járt be a Phöbus Villanygyár hivatalába, ezért a vállalat elbocsátotta. (*Nemzeti Sport* 1936. január 9.) „Jelenleg a Phöbus igazolt játékosa, de nemigen jár edzésre” – kommentálta viselkedését a klubja. (*Nemzeti Sport* 1937. március 5.) Különben amikor a csapat kapitányának (*Nemzeti Sport* 1937. február 22.) tréningeznie kellett, általában panaszkodott valamijére, előszeretettel a túrhetetlen gyomorfájására, és „óvatosságból” in-

kább kihagyta a munkát. (*Nemzeti Sport* 1937. július 29.) Az-
tán – mindenki elképedésére – egészen kiválólt nyújtott a Kö-
zép-európai Kupában, ugyanis a Phöbus ellenfeleinek (Young
Fellows Zürich, Sparta Praha) hálójába csak Prágában nem ta-
lált be. Holott alig-alig edzett, és akkor már 34 esztendő volt!
(*Nemzeti Sport* 1936. június 28.) Ő vágta a gyáriak szépítő gólját
Bukarestben is, ahol a román nagyválogatott csupán 2:1-re
tudta megverni a kék-sárgákat. (*Nemzeti Sport* 1937. április 8.)

P. Szabó bűvöli a labdát, szemben vele dr. Fejér (Bocskai)

1938 márciusában megint nem járt a foglalkozásokra, sem a munkahe-
lyére, ki is maradt a csapatból. (*Nemzeti Sport* 1938. március 22.) Április
7-én felbontotta a szerződését a Phöbusszal. Miért? „Nagyon sajnálom,
hogy így történt, de nem bírtam már idegekkel” – válaszolta. (*Nemzeti
Sport* 1938. április 8.) Hogy mit nem bírt idegekkel, nem derül ki a riport-
ból, viszont bő három hét múlva vígan játszott tovább. Hogy melyik gár-
dában? Hát, a Phöbusban! (*Nemzeti Sport* 1938. május 2.) 1938 őszén ősz-
szesen két bajnokit vívott a Phöbus színeiben. (*Nemzeti Sport* 1939. janu-
ár 2.) A Berlini utcából a zuglói Danuvia SC-be került, az első előkészületin
azonnal rúgott két „remekbe szabott dugót”. (*Nemzeti Sport* 1939. február
7.) 1939 őszén már a kassaiak mestereként panaszkodott a Haladástól el-
szenvedett 3:1-es hazai vereség után. Érdeemes figyelni a szavaira: „Olyan
játékosokkal, akik nem járnak edzésre, nem lehet nyerni.” (*Nemzeti Sport*
1939. október 9.) Mit mondhatnánk erre? Rablóból lesz a legjobb Sheriff...
1940 tavaszán végig ő volt a felvidékiek edzője, vele estek ki az élvonalból.
(*Nemzeti Sport* 1940. június 3.) „Elhagyja Kassát, a vezetőség nem újít vele
szerződést” – közölte a sportújság. (*Nemzeti Sport* 1940. június 6.)

Az Edzői Testület felszólította, hogy személyesen vagy írásban 48 órán
belül jelentkezzen, adja meg az új lakcímét, mert a Magyar Posta „elkül-
tözöttként” jelentette vissza az ET-nek, és így a hivatal nem tudja a „szár-
mazáshoz szükséges nyilatkozatot” megküldeni. Ha nem tesz eleget a fel-
szólításnak, a testület azonnal törli a tagjai sorából. (*MLSZ Hivatalos Köz-
lönye* 1942. április 22.)

Az élvonalban a két csapatában (Újpest, Phöbus) 256 bajnoki mérkőzésen 128 gólt szer-
zett. 1950. február 26-án hunyt el. (www.tempofradi.hu)

A szíve egyik fele kék, a másik fele zöld volt

Az 1905. március 1-jén Egerben született Turay I Józsefet „az angyalföldi grundok nevelték”. (Nemzeti Sport 1927. április 10.) A Rőppentyű utcai SE-ben kezdett el futballozni, a MILL által felügyelt és irányított ligában. (Nemzeti Sport 1933. december 8.) A források sajnálatosan elmentmondásos adatokat közölnek a IX. kerületbe történő igazolásáról: „a Fővárosi TC-ből került a Ferencvárosba”. (Nemzeti Sport 1930. április 1.) 1927 tavaszán szerződötték a zöld-fehérek. (Nemzeti Sport 1930. augusztus 5.) „Az ILSZ IV. osztályú Fővárosi SC-ből került a Ferencvárosba 1926 karácsonyán.” (Képes Sportlap 1948. február 17.) Nem különben a szakmájáról vagy a foglalkozásáról: „Turay elektrotechnikus.” (Nemzeti Sport 1928. november 14.) „Turay filmgyári munkás.” (Nemzeti Sport 1929. április 21.) „Filmvilágosító a foglalkozása.” (Nemzeti Sport. 1936. december 6.) „Ipari vizsgára készül. Betársul egy drogériába (...) és üzletével fogja biztosítani a megélhetését.” (Képes Sport 1940. október 8.) Pékként dolgozik. (Képes Sportlap 1948. február 17.)

1927. március 27-én játszotta első nyilvános mérkőzését a Ferencvárosban a prágai DFC ellen (3:1). Nem vallott szégyent, megdicsérték. (Nemzeti Sport 1927. március 28.) Lomha mozgása Schaffer Spéciére emlékeztette a nézőket. (Nemzeti Sport 1944. november 9.)

A később Császárnak is becézett támadó rendkívül termékeny időszakot tudott le az Üllői úton. Három bajnoki címet (1926–1927, 1927–1928, 1931–1932), három Magyar Kupát (1927, 1928, 1933) és egy Közép-európai Kupát gyűjtött be a zöld-fehér együttes tagjaként. Összesen hat Magyar Kupa-döntőt vívott (1927, 1928, 1931, 1932, 1933, 1935), és háromban eredményes is volt: 1927-ben kétszer, 1928-ban és 1932-ben egyszer-ször talált be az aktuális ellenfél kapujába. (A hatodik fináléját a Hungária labdarúgójaként bukta el.) Pályára lépett Montevidéóban, és kivette a részét a kétszeres olimpiai bajnok Uruguay elleni 3:2-es fradista diadalból. (Nemzeti Sport 1929. július 23.)

A magyar válogatottban 48 alkalommal szerepelt, meggypiros trikóban 11 találatot ért el. Először 1928. április 22-én, az Üllői úton kapott lehetőséget Kiss Gyula szövetségi kapitánytól, 2:0-ra nyertünk Csehszlovákia ellen. Utoljára 1939. augusztus 27-én jutott szóhoz, akkor a lengyel fővárosban játszottunk. Azt a meccset meglepetésre 4:2-re elveszítettük. A keret Varsóba repülővel tette meg az utat, és „Turay Suttyó mindent kiadott magából”. (Nemzeti Sport 1939. augusztus 27.) Öt nap múlva kitört a II. világháború...

Legendák keringtek az egyszerűségéről, beszélték, hogy a Suttyó ragadványnevet is ezért kapta. Tudni kell azonban, hogy Angyalföldön így gúnyolták a rendőröket, és ezt Turay gyakran nevetve felelegette. (Bolgár István: Suttyó, a császár) Egyszer valamelyik újságíró megkérdezte tőle, mit nyert az élete, amióta a Ferencváros játékosának vallhatja magát. Sokat nem habozott a válasszal: „Semmit!” (Nemzeti Sport 1928. december 24.) Holott az előző hónapban Közép-európai Kupát szerzett a Fradival, ráadásul a sorozat mind a hat mérkőzésén pályára lépett, nyolcszor eredményes is volt. Az állítólagos analfabetizmusáról szójátékot kö-

zölt a sportlap humoros oldala, a B. Ö. K.: „Turay olyan, mint egy skót csatár: nem ír.” (*Nemzeti Sport* 1927. április 8.) Szóval, elsősorban nem a briliáns elméjéért rajongtak érte, ugyanakkor hűsége előtt sokan emeltek kalapot: „Turay Suttyó nem megy Párizsba, nem vonzza a francia szerződés, mert neki háza van Angyalföldön, a Röppentyű utcában, nem hagyja itt-hon a haverokat és az édesanyját. (...) Az élet mindig be szokta bizonyítani, hogy a józan, okos suttyóknak van igazuk. A józan, okos suttyóknak az álomkergetőkkel, fantasztákkal, fellegjárókkal szemben.” (*Sporthírlap* 1933. július 15.)

Köztudott volt róla, mennyire szerette a hasát, s hogy gyakorta engedett a hedonista hajlamainak. Valószínűleg emiatt kínlódott sűrűn emésztőszervi problémáival, és halt meg viszonylag korán, 58 évesen. Egészségi állapotával kapcsolatban a sajtóban folyt körülötte a kódósítás, s maga sem volt mindig teljesen őszinte, kivált anyagi megfontolásból. „Turaynak gyomorsúlyedése (sic!) van, éppen ezért két hétre befekszik valamelyik klinikára”. (*Nemzeti Sport* 1929. április 30.) Nem hagyta el magát, május 5-én játszott az osztrák–magyaron (1:1). Mi több, a jók között említették. A banketton aztán bevallotta, hogy rossz gyomra miatt három napja szinte semmit sem evett. (*Nemzeti Sport* 1929. május 7.) A betegsége okán egy év alatt 74-ről 69 kilóra fogyott le a 180 centi magas dalia. (*Nemzeti Sport* 1929. október 18.). Sokszor volt sérült, hol a keze tört

el, hol az álla, utóbbi miatt több fogát ki kellett húzni. 1933. augusztus 1-ig volt a Ferencváros szerződötetett játékosa, és már másnap kék-fehér mezben tréningezett. (*Sporthírlap* 1933. augusztus 2.) Amikor „bevonult” a Hungáriához, Senkey edző kifaggatta a bajairól. A center-half csak legyintett a mester kérdésére, és határozottan kijelentette, nincs semmi problémája. Egyszer operálták, az egyiptomi túra után, és akkor is sérvvel. (*Sporthírlap* 1933. augusztus 2.) Ebből mindenesetre kiderül, hogy nem vallotta be az igazságot, és hogy hajdanán a játékosok szerződötetésekor nem volt kötelező az orvosi vizsgálat.

Turay a Hungáriával kétszer lett bajnok (1935–1936, 1936–1937). Kint járt az 1938-as világbajnokságon, ahol ezüstérmet kapott. A párizsi döntő előtti három mérkőzésen játszott, ellenben a fináléban nem adott neki lehetőséget dr. Dietz Károly. Állítólag a lábsérülése akadályozta, noha ő a fiának azt mondta, csupán szolidaritást vállalt a szintén mellőzött Toldival és Korányival. (*Ifjabb Turay József közlése*)

Karakteréről lejegyezték, hogy „csontos, tatár képén semmi sem árulta el az érzelmeit.” (*Nemzeti Sport* 1935. december 5.) Tegyük hozzá, eleve barnább volt a bőre alapszíne az átlagénál, és lelkes természetjáróként az állandó napfény még sötétebbre sütötte. „A szikár fiú kemény legény, ha kell, érvényesíteni tudja a közelharcokban testi erejét is. Félelmetes szabadrúgó” – jellemezte a szakértő (*Nemzeti Sport* 1936. március 15.), majd hozzáfűzte, hogy a játéka a nyers erő és a rafinéria kombinációjára épül.

A Hungária önfeloszlatása után „Turay I részt vett a BSKRT edzőmeccsén, de még az MTK játékosa”. (*Nemzeti Sport* 1941. április 14.) Később az MTK részére kiadott játékenge-délyt az egyesbíró visszavonta. Ugyanakkor „a Ganz TE-hez igazolta, ahol játszhat, és ahol köteles a visszaamatőrösítési várakozási idejét” eltölteni. (*Nemzeti Sport* 1941. május 9.)

Mindez azért történhetett, mert akkorra már az MTK nem létezett. Új kenyéradójánál, a Ganz TE-nél egykori válogatott bajtársával, Szalay I Antallal szerepelt együtt. (*Nemzeti Sport* 1941. május 23.) Ősszel már az Újvidéki AC középfelezete volt, igaz, rövid ideig. „Ez a nem fiatal, szinte elpusztíthatatlan harcos nagyon jól játszott” – dicsérte meg a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1941. szeptember 29.) Ezért volt meglepő, hogy mindössze három bajnoki után a délvidéki alakulat „barátságosan megvált tőle”. (*Nemzeti Sport* 1941. november 6.) Mindazonáltal részese lehetett a Ferencvárostól elszenvedett 13:2-es vereségnek, és éppen a hajdani sikereinek helyszínén, az Üllői úton. (*Nemzeti Sport* 1941. október 6.) A következő hír felőle: „(...) Végül ne feledkezzünk meg az Újvidéki AC immár visszavonult híres játékosáról, Turay Sutyóról, aki Orth Gyurihoz hasonló labdarúgózseni volt.” (*Nemzeti Sport* 1942. február 12.) Pár hónap múlva arról olvashattak a sorsa iránt érdeklődők, hogy sikeres tárgyalásokat folytat a WMKASE vezetőivel, és a Lecsósoknak becézett cégcsapatban folytatja. (*Nemzeti Sport* 1942. október 9.) Nem sokkal később gölt rúgott az UHSC ellen, a vállalati alosztály I. osztályában. (*Nemzeti Sport* 1942. november 3.) 1943 nyarán még Csepelen futballozott, csak akkor a klubnak már Wesselényi Miklós SE (WMSE) volt a neve. (*Nemzeti Sport* 1943. június 24.) (A miértől: a KASE nevezet országos szinten a zsidó háttérű egyleteket takarta. Ezek utóbb megszűntek, esetleg nevet változtattak.) 1943 őszén Turay már nem futballozott sehol. (*Képes Sport* 1943. szeptember 21.) „Én nem a közönség kedvéért játszom, hanem csak magáért a játékért” – fejtegette ars poeticája lényegét. (*Nemzeti Sport* 1941. május 23.) „Nekem bizony a szívem egyik fele kék, a másik fele zöld”- válaszolta arra a felvetésre, hogy a Fradit, avagy a Hungáriát szerette-e jobban. (*Képes Sportlap* 1948. február 17.)

„Sutyó” a pékmesterséget gyakorolja – talán csak a fotó kedvéért

Edzőként apróbb fővárosi együtteseket (Konzervgyár, Elzett, Chinoin, Rákosrendező) szolgált. 1963. június 24-én „(...) az angyalöldi kórházban hunyta le örökre a szemét.” (*Képes Sport* 1963. július 2.)

Öccse, Turay II András is kiváló futballista volt. Szerepelt (többek között) a Ferencváros, a Phöbus, a Bocscai és a Gamma csatársorában. Olykor együtt is játszottak, például Angyalföld válogatottjában. (*Képes Sport* 1940. július 30.) Turay II András egyébként a 14. a korszak (1926–1944) összesített góllövőlistáján, a bátyját is megelőzve.

A jobbösszekötő metamorfózisa

Háda József Budapesten született 1911. március 2-án. A maga 177 centijével nem minősíthető hórihorgas természetűnek, kapusnak pláne nem volt az. (*Nemzeti Sport* 1938. július 2.) A VI. kerületi TK-ban kezdett futballozni, ott még jobbösszekötőt játszott. „(...) Egyszer sokan voltunk a csatársorban. Hát hátra küldtük a kapuba. Így lett Hádából kapus. (...) Tőlünk került a BRSC-be” – emlékezett vissza a csapattársa poszt- és klubváltásának körülményeire Palotás (Pavnicza) István, a Bocskai válogatott fedezeté. (*Nemzeti Sport* 1933. december 12.) Megjegyzés: a BRSC betűszó a Budapest-Rákospalotai Sport Clubot takarja.

„Háda József, a BRSC jeles KISOK-válogatott kapusa a kézfején súlyosan megsérült” – közölte a fiatal labdarúgóról a szaklap. (*Nemzeti Sport* 1929. június 12.) Azért akkora nem lehetett a baj, különben nem ő védte volna július 9-én a budapesti amatőr válogatott kapuját, amelyik 4:0-ra legyőzte Felső-Szilézia válogatottját Katowicében. (*Nemzeti Sport* 1929. július 10.) Hónapok múlva arról olvashattak a sportrajongók, hogy profinak szerződött a Ferencváros. (*Nemzeti Sport* 1930. január 29.) A fáma szerint Amsel Ignác látta a parti homokban repkedni Balatonbogláron, ahol neki is és Háda családjának is nyaralója volt, és ő ajánlotta a vezetőség figyelmébe az istenáldotta tehetséget. Nem jártak vele rosszul, 282 mérkőzésen védte a zöld-fehérek hálóját, háromszor nyert velük bajnoki címet (1931–1932, 1933–1934, 1937–1938) és kétszer Magyar Kupát (1933, 1935). A válogatott kapuját 1932 és 1938 között 16 alkalommal őrizte. Tagja volt az 1934-es és 1938-as világbajnoki keretnek, utóbbiról, a franciaországi tornáról ezüstéremmel térhetett haza. Dietz Károly szövetségi kapitány sajátos válogatási elvei rá is kihatottak, a Holland-India elleni selejtezőn még ő kezdett Reimsben. 6:0-ra győztünk, tehát nem kapott gólt, aztán a vébén többé nem jutott lehetőséghez, Szabó Antal került a helyére. Nem állíthatjuk Hádáról, hogy problémamentes, könnyen kezelhető ember volt. Egyszer például lebukott, amikor kimaradt éjszakára. Megbüntették, plusz kötelezték arra, hogy végre tegye le az érettségit, amit a szerződötése óta állandóan halogatott. Hogy nem állott tőle távol az ironia, bizonyítja a kommentárja: „Hű, baj van, mert ha még egyszer-kétszer kirúgok a hámból, elvégeztetik velem az egyetemet is.” (*Sporthírlap* 1932. május 29.) Egy másik idézet szintén a zűrjeiről árulkodik: az MLSZ „Háda József (Ferencváros FC) játékosnak az országos szövetségi kapitány által 1932. december 8-án kiszabott büntetése ellen beadott fellebbezését elutasítja, ellenben megengedi, hogy az egyhavi fizetését kitevő büntetéspénzt 1933. február 1-től kezdődőleg havi 20 pengős részletekben törlessze. A Ferencváros FC a játékostól levont havi részletet minden hónap 1-jén az országos szövetség pénztárába tartozik befizetni.” (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1933. február 17.) A tanulási gondjai és az olykor előforduló kilengései mellett sokan felrótták neki, hogy nem mindig tudja kontrollálni indulatait. Erre Mailinger Béla, a Ferencváros elnöke is kitért: „(...) de kétségtelen, hogy mostanában ideges. Ő maga is úgy érzi, hogy pihenésre szorul. Az idegei gátolják a képességei kifejtésében. Éppen most határoztuk el, hogy szabadságoljuk őt.” (*Nemzeti Sport* 1935. október 1.) Az Újpest elleni egyik nagy

vereséget (1:4) egyértelműen Háda József számlájára írták. Azt terjesztették róla, hogy frusztrált, sovány és nincs önbizalma, ráadásul sportszerűtlenül él, mert a derbi előtti péntek éjjel egy szórakozóhelyen látták. (*Nemzeti Sport* 1936. április 16.)

Addig-addig nógatták, gyötörték a felettesei, hogy megírta az érettségi írásbelijét, mégpedig Hajdúböszörményben. (*Nemzeti Sport* 1936. május 17.) Utóbb sikerrel maturált, és a MABI (Magántisztviselők Biztosítási Intézete) tisztviselője lett belőle, ám akkor a Fradi transferlistára tette. (*Nemzeti Sport* 1936. július 10.) Hektikus időszaka volt ez a pályafutásának, 1937. február legvégéig nem védhetett, sőt szerződése sem volt a zöld-fehéreknél. (*Nemzeti Sport* 1937. március 1.) És mit tesz a sors? Röviddel később az Austria Wien elleni KK-bravúr (6:1) egyik hőseként ünnepelhették a szurkolók. (*Nemzeti Sport* 1937. július 30.) 1937-ben úgy nyert a Ferencvárossal Közép-európai Kupát, hogy mind a kilenc kupameccsen ő védett. Még a bécsi tragédia után (1:4 az Austria ellenében) sem kapott rossz kritikát: „(...) voltaképpen nem hibás a gólokban, s ahhoz, hogy egyet is védeni tudott volna, több szerencsére lett volna szüksége. Egy-két nagyon szép és bravúros védeke is volt.” (*Nemzeti Sport* 1937. július 19.) A Jossinak becézett (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 8.) sportembert rendkívül megviselte a kinti kudarc, letörten nyilatkozott: „Nagyon nagy pechem volt. Sindelar lövését érintettem, ha centiméterrel közelebb van, kitolom. Jerusalemben én toltam a kapufára, onnan pattant be. Ki nem futhattam, mert a beadás nagyon gyors volt.” (*Nemzeti Sport* 1937. július 19.) Visszakerült a válogatottba is, és Nürnbergben, a német-magyar (1:1) remekelt. (*Nemzeti Sport* 1938. március 25.) „Csendes, elmélyült fiatalember. Keveset beszél, inkább zongorázik” – jellemezte habitusát Feleki László. (*Nemzeti Sport* 1938. június 17.) 1939 őszén Ábrahám, Zentai és Pálinkás is elé került a sorban a Fradi kapusai között, akkor hátat fordított az Üllői útnak, hogy a Gammához szegődjön. Követte a piros-fehérekhez egykori ferencvárosi csapattársait, Keményt és Toldit. (*Nemzeti Sport* 1939. november 10.) Minő „véletlen”, hogy új együttesében éppen a Fradi ellen mutatkozhatott be! Nyilván nem ilyen debütálásról álmodozott, kaptak 3:1-re. Ugyanakkor aligha okolhatta bárki is a vereségért, hisz megfogta Sárosi dr. büntetőjét. Igaz, utána a doktor úr mesterhármast rúgott neki. (*Nemzeti Sport* 1939. december 11.) Szűk két esztendő múlva átadási listára tették a „görögbetűsöket”. (*Nemzeti Sport* 1941. július 15.) 1941 áprilisában elvállalta a MAFC csapatának edzői tisztét, az ősz végére ő lett a műegyetemisták futballigazgatója is. (*Nemzeti Sport* 1941. november 23.) Felvitte a piros-feketét az NB III-ba, hab volt a tortájukon, hogy megnyerte velük a BLASZ bajnoki címét. (*Képes Sport* 1942. július 14.) Semmittevésre nem panaszkodhatott, a MAFC-nál végzett munkája mellett az Edzők Testületének főtitkári posztját is betöltötte. (*Képes Sport* 1942. augusztus 11.) Sokoldalúságát bizonyítja, hogy könyvet írt *A kapus iskolája* címmel. A képekkel bőven illusztrált kiadványt 3 pengőért vehette meg a téma iránt érdeklődő. (*Nemzeti Sport* 1943. január 5.) 1943 tavaszán visszatért a pályára, de nem a futballpályára, tudniillik a MAFC kézilabdacsapatának kapujába állt be. (*Képes Sport* 1943. jún. 8.) 1955 januárjában az NB II-es Kaposvári Kinizsi tréneré lett. (www.sulinet.hu/orokosegtar) „Az ötvenes évek végén Szudánban vállalt edzői munkát, majd 1960-tól a császári testőrség klubjának a tréneré volt Etiópiában. Ké-

1926
1927
1928
1929
1930
sőbb le is telepedett Addisz-Abeában. Visszatérve Európába Angliában élt, mígnem hazatelepült. 1994. január 11-én Budapesten hunyt el.” (*Andreides Gábor: 1938 A párizsi ezüst*) A Farkasréti temetőben alussza örök álmát. (hu.wikipedia.org)

A legjobb, egyben legnemesebb ellenfelére – annak titokzatos halála után – Képesy József újságíró felkérésére emlékezett: „Tíz éven át őriztem a Ferencváros hálóját. Sok száz mérkőzésen védtem, de mondhatom, hogy Sindelarhoz hasonló veszedelmes ellenféllel nem találkoztam. (...) Csupa ötlet, csupa szellemesség volt játéka, amelyet elfelejteni sohasem fogok.” (*Képes Sport* 1939. december 19.)

SZEDLACSEK FERENC

1931 **Prágában František, Budapesten Ferenc**

1932
Szedlacsek (Szedlacsik) Ferenc 1898. október 10-én született (hu.wikipedia.org), ám hogy melyik településen, nem sikerült kiderítenünk.

1911-ben kezdett el futballozni a Józsefvárosi Ifúsági Sport Körben. 1918-ban belépett az első vörös gyalogezredbe, ezért a Kommun bukása után emigrálni kényszerült, átment Szlovákiába. (*Képes Sport* 1962. július 24.) Az északi szomszédságban a galgóciak (Hlohovec) együttesében játszott, majd hazatérése után a Törökmezőben bemutatkozott a magyar élvonalban is, mégpedig az 1920–1921-es szezonban. 1922-ben rövid ideig a Teplicét (Teplitzer FC) szolgálta, még abban az esztendőben Dél-Amerikába is eljutott a TFC-vel. (*Képes Sport* 1962. július 24.) Hamarosan átigazolt Prágába, az ottani németek és német ajkú zsidók klubjába (DFC Prag), ahol 1926-ig kergette a labdát. Bekerült a csehszlovák válogatottba, két mérkőzést vívott a színeiben, gólt is szerzett Ausztria ellen.

„Szedlacsek Ferencnek felmondott a DFC Prága” – közölte a hírt a honi sportlap. (*Nemzeti Sport* 1926. december 3.) 1927 legelején ugyanez az újság lehozta, hogy a Ferencvárosba tart. (*Nemzeti Sport* 1927. január 9.) A következő információ róla egy 1927. május 30-án felvett jegyzőkönyvből származik, miszerint a DFC kiadta a Profi Labdarúgó-szövetségnek. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1927. június 3.) Mire ez a hivatalos adat megjelent, már hónapok óta az Atlanti-óceán másik partján kereste a kenyerét, a Brooklyn Wanderers kötelékében heti 60 dollár ütötte a markát. (*Nemzeti Sport* 1927. június 15.)

1940
1941
Sokáig nem maradt az Egyesült Államokban, 1927. augusztus 15-én bemutatkozott a Ferencvárosban, a Hakoah ellen Bécsben góllal tette emlékezetessé a debütálását. (*Nemzeti Sport* 1927. augusztus 16.) A zöld-fehérek között 1930-ig 46 bajnokin lépett pályára, és azokon 26 találatot ért el. Szellemes, ötletes játéka, nagy munkabírása, remek lövései miatt hamar népszerűvé vált. (*Képes Sport* 1962. július 24.)

1942
1943
1944
1928-ban magyar bajnok és Magyar Kupa-győztes lett az együttesével, az Attila elleni döntő 80. percében kapásból lőtt a miskolciak hálójába (5:1). „A támadósorban (...) csak Szedlacsek játszotta ki a szokott formáját” – értékelte produkcióját a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1928. június 25.)

Közben a magyar válogatottban is szóhoz jutott, igaz, abban sok köszönet nem volt. 1928. május 6-án 5:5-re végzett a nemzeti együttes az osztrákokkal, a 18. percben Bukovi Márton összefejelt Hoffmann-nal, le kellett támogatni, és az ő helyére állt be. Egyszer mentett Geyer szabadrúgását követően, mielőtt az átkötött fejű Bukovi visszatért volna a pályára. (*Nemzeti Sport* 1928. május 7.) A Szedinek becézett csatárt soha többé nem hívták be a válogatottba...

Nem árt tudni, hogy Budapesten sem kellett könyörödományokon tengődnie, jól menő cipő-áruházat nyitott az Üllői út 36. szám alatt. (*Nemzeti Sport* 1928. szeptember 7.)

1928 őszén tagja volt a Közép-európai Kupát elhódító Fradinak. Az első összecsapáson kétszer is bevette a bécsi Rapid kapuját (7:1), a visszavágón beerte egy góllal (3:5).

Részt vett a Ferencváros felejthetetlen, 1929-es dél-amerikai túráján, Brazíliában, Argentínában és Uruguayban léptek fel a IX. kerületi fiúk. Különleges sikere volt: Buenos Airesben az egyik helyi lap a címdalán közölte Szedlacsek Ferenc hatalmas méretű fotóját.

Tett egy rövid kitérőt Szegedre (1930–1931), a Tisza-parton a Bástya szolgálatában 14 meccsen hét gólt szerzett. Utána megkezdte a második korszakát az Üllői úton, az ottani publikum általános öröme. Újabb 21 bajnokin viselte a franzstadtiak uniformisát, és a góltermésükhöz 11 találattal járult hozzá.

Az 1931–1932-es bajnokságot százszázalékos teljesítménnyel nyerte meg a Ferencváros, a nagy menetelésből a pengés támadó is kivette a részét, hiszen 11 meccsen 8 találatot jegyzett.

1932. június 19-én góllal búcsúzott el a csapattársaitól, a jeles alkalomból a Ferencváros-Hungária vegyes 5:0-ra megverte a Gradjanskit Zágrábban. (www.tempofradi.hu)

Az argentin lap címlapjára tette a fotóját

1932. augusztus 29-én az Országos Intéző Bizottság tudomásul veszi, hogy „Szedlacsik Ferenc Ferencváros FC játékos a csehszlovák szövetség részére (...) kiadatott”. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1932. szeptember 2.)

Végleg Csehszlovákiában telepedett le, ahol edzősködni kezdett, és nem is akármilyen eredményekkel. Az SK Náchod együttesét 1932-től 1933-ig irányította, onnét szipkázta el a Sparta Praha. (*Sporthirlap* 1933. július 29.) Ez volt az első periódusa a borvörös-fehérek élén, és 1939-ig, a náci bevonulásáig három országos bajnoki címet (1936, 1938, 1939), valamint egy Közép-európai Kupát (1935) nyert velük.

„Szedlacsek – bécsi híradások szerint – az FC Luzernhez szerződik edzőnek” – olvashatták az érdeklődők az utolsó békehónapban. (*Nemzeti Sport* 1939. augusztus 4.) Megjegyzés: ennek az esetleges kontrak-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

tusnak máshol nem sikerült nyomára akadnunk, így nem tudjuk, létrejött-e egyáltalán. A magunk részéről valószínűtlennek tartjuk, hogy a Cseh-Morva Protektorátusból kiengedték volna a semleges Svájcba. Mindenesetre az internetes forrás más neveket ad meg a klub érintett korszakára: Robert Lang (1938–1939, Ausztria), Erwin Moser (1939), Zsigmond Vilmos (1939, Magyarország), Winkler „Csibi” József (1942–1944, Magyarország). (<http://rsssf.com/players/trainers-zwit-clubs.html>)

A II. világháborút követően, 1945 és 1948 között megint a Spartát gardírozta, egy Cseh Kupával (1946) és két bajnoki trófeával (1946, 1948) gyarapította egylete és jómagá kincsestárát. Vándorévek következtek az életében. 1948-tól 1949-ig a Jednota Košice szakvezetője volt. Kassán több anyaországi futballista, például Rákóczi Ferenc, Vinyei Jenő, Klimek (Kassai) Ferenc és Turbéli (Turek) István játszott a keze alatt. (*Képes Sportlap* 1948. augusztus 24.) 1950-ben a Tatran Prešov, 1956 és 1958 között a Baník Ostrava, 1958 és 1960 között a Spartak Hradec Králové, 1961-től 1962-ig a Spartak Plzeň vallhatta a mesterének. A königrátiakat is megörvendeztette egy bajnoki aranyéremmel. Azóta sem nyert a Votroci (tudniillik „rabok” – a fekete-fehér csíkos mezük miatt nevezik így őket a híveik) semmit...

Szedlacsek Ferenc (František Sedláček) 1973. november 10-én hunyt el Prágában. (hu.wikipedia.org)

TÁNCOS MIHÁLY

Táncos lábú Titulescu

„Tänzer Mihály jóképű, alacsony fiú. Nem olyan fekete, mint Haar, de semmivel sem nagyobb és testesebb. Pirosposzgás arcáról mosolyog a huszonhárom esztendő üdesége, szemében tüzel a sport szeretete” – festette meg a jövővény portréját a sportlap. (*Nemzeti Sport* 1928. november 23.) Akkor írta mindezt róla, amikor megérkezett a temesvári Chinezultól a Hungáriához.

Az őt Budapestre elkísérő apja nem volt szívbajos, tízezer pengőt kért a fia szignójáért. Mindenki elképedt az összeg hallatán, amit az öreg mondott, mert idehaza senkiért sem fizettek még ilyen fantasztikusan nagy pénzt. Szó se róla, érte sem, hiszen – akkor még – egyik pesti csapat sem szerződtette. (1928-ban ennyiért majd’ 200 egyedi szabású férfiöltönyt lehetett volna varratni.) A Hungária mellett a Ferencváros szintén érdekelt lett volna az üzletben, ugyanis Miska barátja, Berkessy Elemér a zöld-fehéreknél játszott, a tranzakció azonban meghiúsult. (*Nemzeti Sport* 1938. július 14.)

Ismerkedjünk meg a 163 centi magas, 62 kilós (*Nemzeti Sport* 1929. október 18.) legénnyel! 1905. február 7-én született Temesváron. (*Nemzeti Sport* 1939. június 21.) 13 évesen kezdett el futballozni a temesvári VTSC-ben. 1920-ban átigazolta a Temesvári MTE, ahonnan a következő esztendőben Froncz Döme, a jeles tréner csalta át a Kini-

zsíbe (Chinezul Timișoara). (www.monitorpress.eu/hu/ro-hu/kultura) 1924-ben kint járt a román válogatottal a párizsi olimpián. A román nemzeti tizenegy szerelését tízszer öltötte magára, egy gólt rúgott a fellépésein. Testvére, Tänzer II is szerepelt a Kinizsiben. Mindketten a pályán voltak, amikor a Ferencváros 3:2-re, a Hungária pedig 6:1-re nyert a bánáti lilák ellen Budapesten. A Fradi hálójába a fivérek mindegyike betalált, a kék-fehérek ellen Tänzer I volt eredményes. (*Nemzeti Sport* 1926. november 2.) Utóbbi mielőtt áttelepült volna, odaát hat-szor lett bajnok (1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927).

„Tegnap este Tänzer Mihály megérkezett Budapestre, immár semmi akadály, hogy részt vegyen a Ferencváros edzésein” – tudatta a hírt az olvasókkal az újság. (*Nemzeti Sport* 1929. május 17.) Új kenyéradója 8000 pengőt fizetett érte. (*Nemzeti Sport* 1930. október 8.) Az értők elismerően bólogattak, jól időzített a támadó: úgy futott be, hogy a Fradi még el tudja vinni a dél-amerikai portyájára...

A IX. kerületi klubbal háromszor nyert magyar bajnoki aranyat (1932, 1934, 1938), kétszer Magyar Kupát (1933, 1935) és egyszer KK-t (1937). Ötször játszott a magyar válogatottban, egy gólt szerzett a meggypiros ingesek között.

Fura okból nem válogathatták be a csehszlovákok ellen készülő keretbe: tudniillik még nem volt magyar állampolgár, ezért az Európa Kupában sem játszhatott volna Ausztria ellen. (*Sportprogramm* 1931. szeptember 20.) Igen ám, csak hogy korábban már négyszer is pályára lépett a válogatottunkban, többek között szerepelt a bécsi EK-selejtezőn is!

A társai Titulescunak (Nicolae Titulescu Románia nem éppen magyarbarát külügyminisztere volt a két háború között) vagy Mikimausznak (sic!) hívták.

Sokan derültek azon, hogy idővel kis pocakot eresztett, „(...) meggömbölyítette a sok szeretet. Nem aszkétatípus, sose lett volna belőle hosszútávfutó. Kiváló zongorista és kitűnő táncos is. Kártyázni is remekül tud. A szerződhetések idején szokott nagy formába lendülni. (...) A szabadságáról rendszerint néhány napos késéssel szokott megérkezni, s ilyenkor útlevélbajokra hivatkozik”. (*Nemzeti Sport* 1935. szeptember 29.)

„Nagyon ki kell tennem magamért, mert a Mutter a legszigorúbb bírálóm” – lebbentett fel fátylat egy családi titokról a Hungária–Ferencváros derbi előtt. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 20.) Elégedett lehetett az édesanyja, fiacskája gólt rúgott a kék-fehéreknek a 3:3-ra végződő örökrangadón, amelyen 30 000 néző tapsolt. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 23.) 1937-ben Közép-európai Kupát szerzett a Ferencvárossal, és a remek széria kilenc meccséből haton bizalmat szavazott neki a szakvezetés. Váteszes kijelentést tett Bécsben, az Austriával szemben elbukott (1:4) elődöntő után: „Hat helyzetük volt, és négy gólt lőttek! Behozzuk!” (*Nemzeti Sport* 1937. július 19.) Be is hozták. (Mint köztudott, a visszavágón 6:1-re tarolt a Fradi.)

„Addig szidták a ferencvárosiak Táncos Misit, amíg Táncos haza nem ment Temesvárra. Most azután jó lenne a Misi!” – élcelődött a cikkszerző. (*Nemzeti Sport* 1940. szeptember 15.) Tényleg sokan sokat szekálták a vénülő futballistát. Miért? Ha minden játékos meze és gatyája csupa latyak volt, az övé bizonyosan makulátlan maradt. Aztán egyszer roppant agilisan játszott, meg is jegyezte az egyik drukker, hogy „Nézd a Táncost! Milyen sáros!” Mire a má-

sik rávágta: „Így hanyatlik a tisztaság eszméje. Már ő sem vigyáz a ruhájára!” (*Nemzeti Sport* 1935. december 10.)

Hősünknek volt egy specialitása: hogy ne kerüljön lesre, gyakran kifutott a pályáról. Ilyenkor a vele nem szimpatizálók odakiabálták neki: „Úgy! És most maradj kinn!” (*Nemzeti Sport* 1936. február 18.)

Imi Markos, a 2013 elején elhunyt kitűnő sportpublicista mesélte e sorok íróinak, hogy kisgyermekként hallotta, amint a Bocskai–Ferencváros meccsen a hazai kórus kajánkodva kérdezte a piknikus alkatú sztártól, hol hagyta a derékfűzőjét. „Úgy nézel ki, te, mint a debreceni hurka” – csúfolódott a hajdúsági publikum.

1939 háborús őszen visszaszerződött a temesvári Ripensiahoz (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 19.), majd 1940-ben felhagyott az aktív labdarúgással. (www.monitorpress.eu/hu/ro-hu/kultura)

„Remekül tudta a labdát beívelni, jól húzott kapura, és az összjáték iránt nagy érzéke volt” – emlékezett alakításaira az utókor. (*Nemzeti Sport* 1944. október 24.)

Érdekes információt osztott meg a közvéleménnyel Jákl Ödön: „Normandiában találkoztam Tancos Misivel, a Ferencváros volt jobbszélsőjével. Tancos megsebesült az angolok elleni harcokban. Együtt utaztunk Párisba (sic!), kórházba.” (*Nemzeti Sport* 1944. augusztus 17.) Tudni kell hozzá, hogy Tancos bánsági szász volt, és közülük sokan önként léptek be a Waffen SS-be, esetleg besorozták őket. A volt futballista így kerülhetett a nyugati frontra a szövetséges erők partraszállása után.

Amikor az UD mestere volt Resicabányán, megbetegedett. „Babszemnyi kavernát fedeztek fel a tüdejében. Sokáig kezelték, végül teljesen felgyógyult. (...) Kolozsváron újra meghűlt, recidivált. Színájába került”, ahol a szanatóriumban csaknem egy évig kezelték. Utána a kispadtól is visszavonult. (*Képes Sport* 1962. szeptember 18.)

„Az edzések végén mindig csorgott rólunk a verejték, lógott a nyelvünk (...), a mérkőzések sokkal kevésbé fárasztottak ki bennünket. Persze, biztosan azért is bírtuk végig teljes erővel a kilencven percet” – fogalmazott az egyik utolsó, idehaza adott interjújában. (*Képes Sport* 1962. szeptember 18.)

Klubjai játékosként: Temesvári Városi Tisztviselők Sportklubja (1918–1920), Temesvári Munkások Testedző Egyesülete (RGM Timișoara – 1920–1921), Chinezul Timișoara (1921–1927), Fulgerul Chișinău (1927–1929), Ferencváros FC (1929–1938), Ripensia Timișoara (1939–1940). (www.monitorpress.eu/hu/ro-hu/kultura)

Klubjai trénerként: Ripensia Timișoara (1940–1942, játékos-edző), UD Reșica (1942–1947), Dinamo Orașul Stalin (Brașov – 1947–1952), Avântul Toplița (1952–1953), Dermata Cluj (1953–1954). (de.wikipedia.org)

1993. szeptember 22-én halt meg Kolozsváron. (de.wikipedia.org)

A debreceni dámák kedvence

Sajnálatosan keveset tudunk Vágó (Vanicsek) Józsefről, a Pepinek becézett jobbhátrvédről, a debreceni dámák jóvágású kedvencéről. Az internetes forrás szerint 1906. június 30-án született (www.magyarfutball.hu), a foglalkozása „műfestő” volt. (*Nemzeti Sport* 1937. június 7.) (A műfestő valószínűleg textilfestői szakmát takart.) 176 centi magasra nőtt. (*Nemzeti Sport* 1938. július 1.) Az első általunk róla fellelt hír arról számol be, hogy Vanicsek Józsefet (TTC) beidézte a fegyelmi bizottság „játékjoga felfüggesztése terhe mellett”. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1925. február 13.) 1925-ben tehát a Terevárosi Torna Club labdarúgója volt.

„Vanicsek József a profi II. ligában játszó Húsos csatára” – jelentette a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1927. szeptember 4.) Játszott is a piros-fehéreknél, mégpedig jobbösszekötőt. (*Nemzeti Sport* 1927. szeptember 5.)

Az 1927-1928-as bajnokságban ötször pályára lépett az élvonalbeli Nemzeti SC-ben, és egy gólt rúgott. Bizonytalán sokáig sérült lehetett, ha a sportújság fontosnak tartotta arról beszámolni, hogy megkezdte az edzéseket az NSC keretével. Január 1-jén az ő két góljával győzték le az FC Novarát az olasz portyán (*Nemzeti Sport* 1930. január 3.), aztán az Udinese és a Gorizia kapujába is bebombázott egyet-egyet. (*Nemzeti Sport* 1930. január 7.)

Középső középpályásként, akkori nevén centerhalfként játszott a Bocskai–Nemzeti 2:0-s meccsen. (*Nemzeti Sport* 1930. február 24.) Március 16-án balhátvédet alakított a Hungária ellen (0:3), ám az ő klasszikus posztja a jobbhátrvéd volt, mert jóformán csak jobb lábbal ért a labdához. (*Nemzeti Sport* 1930. március 17.) 1930. júliusban sikeres porcműtéten esett át. Ez az operáció eleink idején gyakorta a sportoló pályafutásának a végét jelentette. (*Nemzeti Sport* 1930. július 20.) Vágó Pepi szerencsésebb volt, ősszel már a Nemzeti B-ben száguldozott, mégpedig balhalként. (*Nemzeti Sport* 1930. november 23.) Kabalából sohasem vált meg az arany nyakláncától. (*Imi Markos gyűjtése*)

1932 nyarán átadási listára tette az NSC, (*Sporthirlap* 1932. július 21.), hogy lecsapjon rá, és 800 pengőért megvásárolja a Bocskai. (*Sporthirlap* 1933. július 15.)

Toldi, Vágó, Cseh II, Schaffer és Turay figyel az előadóra

1937-ig szerepelt Debrecenben, 111 bajnokin lépett pályára a kék-sárgáknál, és négy gólt szerzett a színeikben. (*Szegedi Péter gyűjtése*) Kizárólag Bocskai-futballistaként játszott a válogottban, és 13-szor lépett pályára címeres mezben. Az 1934-es világbajnokságon az osztrákok elleni vesztes selejtezőn (1:2) kapott lehetőséget. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*)

„Ott tűnt fel, ahol az észre legnagyobb szükség volt: az angolok ellen. Az észhátvéd típusa ő, hallatlan tempóérzékelével és csiszolt taktikai képességeivel. Rúgótechnikája kifogástalan, s ha rúgásai nem is ölelik a teret, de pontosan megtalálják az utat játékosaihoz. Ravasz szerelő, nehéz rajta keresztülmenni. Hibájául azt róják (sic!) fel, hogy egy kicsit merev, nehezen fordul, de ezt a hátrányát bőven pótolja helyezkedési érzékével, melyek súlyos métereket jelen-
tenek. Egyike azoknak a »harmincas« játékosoknak, akik megbízható, jó formájukkal a játé-
kos korhatárának felemelését példázzák a professzionalizmus kezdete óta. Legutóbbi játéka
nem volt megbízható, de mégis mindenki bízik Vágóban, mert a válogatottban eddig mindig
jól szerepelt.” (Nemzeti Sport 1936. március 15.) Ha nem érti a tisztelt olvasó e korabeli jellem-
zés valamennyi stílári fordulatát, sietünk leszögezni, nincs ezzel egyedül...

Az olaszok ellen Pepi remekelt Milánóban (2:2), a lefújás után még-
is dühöngött egy sort: „Ezekhez húz a Jóisten”. (Nemzeti Sport 1935. no-
vember 25.) Írországból (3:2) szintúgy a magyar csapat egyik legjobbja
volt. (Nemzeti Sport 1936. december 7.) A németek fölött aratott győze-
lemhez (3:2) sajátos kommentárt fűzött hozzá: „A labda nagyon rossz
volt. Szünet után szemembe süttött a nap. A német csapat nem az, ami-
nek híresztelték.” (Nemzeti Sport 1936. március 16.)

Az alföldi településen 1937 tavaszának végén kezdődtek vele a prob-
lémák, nem tudott megegyezni a hajdúságiak klubvezetésével, mivel egy
fillért sem engedett az anyagi követeléseiből. (Nemzeti Sport 1937. május
25.) Aztán négyheti bérének megvonására ítélte a Bocskai. A miértről ezt mondta: „(...) mert
még a III. kerület elleni meccs előtt kimaradtam.” (Nemzeti Sport 1937. június 12.) Hamarosan
újabb fegyelmi tárgyalás várt rá az egyesületében, egy fővárosi lapnak tett hebehurgya nyi-
latkozata miatt: „Engem nem érdekel a Bocskai. Én Debrecenbe többé már nem megyek visz-
sza. Lesz, ami lesz.” (Debrecen 1937. június 12.) Az lett belőle, hogy a BFC átadási listára tet-
te (Nemzeti Sport 1937. július 1.), de az állítólagos vevő, a Hungária sokallta érte a 8000 pen-
gőt, mire ő, mintha mi sem történt volna, elutazott a „kálvinistákkal” a svédországi portyá-
jukra. (Sándor Mihály: A debreceni futball képes kalauza 1899–)

„Vágó a Valenciennes-hez szerződött” – közölte a média. (Nemzeti Sport 1937. augusz-
tus 3.) Hogy pontosan mennyiért, nem egyértelmű, hisz még a
debreceni lapokban is más-más összeg jelent meg. Íme, két kira-
gadott példa. „A franciák 5000 pengőt fizetnek érte, ha megfe-
lel, 60 nap múlva még 2000 pengőt. A játékos 2000 pengőt ka-
pott.” (Debreceni Független Újág 1937. augusztus 5.) „A Bocskai
10 000 pengőt, Vágó 2000 pengőt kapott.” (Hajdúföld 1937. au-
gusztus 5.)

1937 nyarától az US Valenciennes, 1938 nyarán az FC Sète
(Nemzeti Sport 1938. augusztus 8.), majd 1938 ősze és 1939 ősze
között az RC Roubaix alkalmazottja volt. (www.territorioscuola.
com)

1939 őszén hazajött Franciaországból (Nemzeti Sport 1939.
szeptember 14.), röviddel a „furcsa háború” kitörése után, és ak-
kor a Nemzeti SC-hez szegődött. (Nemzeti Sport 1939. október

Vágó (áll, balról a második)
a szfinx tövében

Vágó Pepi (első sorban balról a negyedik) a Bocskaival Huszt vára alatt

6.) Játszott is a fekete-fehéreknel a Ferencváros ellen, mégpedig a szintén Franciaországból hazatért Korányi I-gyel párban. Jellemző a két veterán, Króni és Pepi teljesítményére, hogy a zöld-fehérek csak 11-esből rúgott góllal tudtak 1:0-ra nyerni. (*Nemzeti Sport* 1939. október 9.) Azonban a Nemzeti SC már nem sokáig húzta, Vágó hat meccsen lépett pályára a színeiben, majd a klub feloszlásakor eltűnt. Akkortáiban írták róla, hogy kérdőjeles még, hol folytatja. (*Nemzeti Sport* 1939. november 28.) 1942. június 29-én, Péter Pálkor pályára lépett Debrecenben, Palotás (Pavnicza) István jutalomjátékán az arra a napra „feltámasztott” Bocskai-ban. Remekül tette a dolgát, holott kijelentette: „(...) három éve nem rúgtam labdába.” (*Nemzeti Sport* 1942. július 2.) Ennek tükrében érdekes ez az 1942. szeptember 17-én dátumozott jegyzőkönyvrészlet: „Tudomásul veszem, hogy Vanicsek József, volt hivatásos játékos visszaamatőrizálását és játékgengedély megadását kérte. Ennek alapján nevezett játékosnak a Gira és Becsey SC részére játékgengedélyt adok azzal, hogy a visszaamatőrizálásáig tartó egyévi várakozási időt a Gira és Becsey SC-ben köteles eltölteni.” (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1942. szeptember 25.) A Gira és Becsey nevet viselő cég egy fémárugyár volt Pestszenterzsébeten. (bfl.archivportal.hu/index)

Vágó (Vanicsek) József a „háborús nélkü-lözésekbe halt bele”(Debreczen 1945. október 11.), feltételezhetően 1945-ben. Haláláról több konkrétumot nem sikerült kiderítenünk.

Vágó lemarad a ferencvárosi Kiszely mögött

A fakírképű, boszorkányos technikájú Tanár úr

Hogy néha mennyire bonyolult tud lenni a sporttörténetben kutakodók dolga, fényesen bizonyítják a Lázár Gyuláról fennmaradt ellentmondásos életrajzi adatok. Pedig a rajongók által Tanár úrnak hívott remek fedezet nem a Kr. e. IV. században élt valamelyik perifériális görög poliszban! Különben nem ő volt a magyar futball első Tanár ura, hanem Károly Jenő az MTK-ból, aki Lázár előtt húsz esztendővel kapta a megtisztelő becenevet a szurkolóktól.

Az első probléma mindjárt a születési dátuma tisztázásakor jelentkezik: 1911. január 4-én született – állítja a szaklap. (*Nemzeti Sport* 1939. július 21.) A 100 éves a Magyar Labdarúgó Szövetség című kiadványban, valamint az ismert internetes portálon (hu.wikipedia.org) 1911. január 24. olvasható, míg az Andreides Gábor által írt 1938 A párizsi ezüst című könyvben 1911. január 29. szerepel. (Ez az általunk is helyesnek ismert dátum.) Legalább a helyszínen (Füzesgyarmat) megegyeznek a források...

A habitusáról is homlokegyenest mást jegyeztek le a kortársai: „Csupa ideg, fakírképű, sasorrú” – állította róla Feleki László, a kitűnő tollú sportpublicista. (*Nemzeti Sport* 1938. június 12.) Ugyanebben az újságban hat esztendő múlva a feltűnő nyugodtságát hangsúlyozták, hogy „különösen az arcán nem látszik semmiféle izgalom”. (*Nemzeti Sport* 1943. június 20.) A szakmájáról és a foglalkozásáról (ámbátor utóbbi bárkinél sűrűn változhat) is furcsaságokat bányásztunk elő: divatszabó mester (*Sportprogram* 1938. május 15.), akit az Elektromos Művek al-

kalmaz. (*Nemzeti Sport* 1937. április 23.) Valami kisördög az súgja nekünk, hogy az említett vállalatnak pont egy úri ruhaszabászra volt szüksége...

1927-ben kezdett el futballozni a KAOE csapatában. Tagja volt az ILSZ válogatottal az Üllői úton 1:1-re végző KISOK-válogatottnak. (*Nemzeti Sport* 1928. március 26.) Leventeként 11, 9 másodperc alatt futotta a százat. (*Nemzeti Sport* 1941. január 12.) „Lázárt, a KAOE csatárát szerződtette a Ferencváros” – röpítette világgá a hírt a sportlap. (*Nemzeti Sport* 1929. július 24.) A 173 centi magas (*Nemzeti Sport* 1939. június 27.) labdarúgó 49-szer lehetett válogatott a Ferencvároshoz, a nemzeti tizenegyben egy gólt szerzett. Ekként értékelték teljesítményét a válogatottbeli debütálása után: „Lázár azonban legyőzte a kritikusokat és megnyerte az egész sporttársadalom dicséretét, meglegedését.” (*Nemzeti Sport* 1931. április 13.) Két világbajnokságon szerepelhetett (1934, 1938), a franciaországi torna magyar érdekeltsgű találkozóin mindvégig a küzdőtérén volt. 1937-ben KK-győzelmet szerzett a Ferencvárossal. A diadalmas nemzetközi kupasorozat kilenc meccséből nyolcon porondra lépett, csak a budapesti döntőn (4:2 a Lazio ellen) nem kapott szót. Játszott Közép-Európa válogatottjában, amely Amszterdamban (70 000 néző előtt) 3:1-re megverte Nyugat-Európa válogatottját. (*Nemzeti Sport* 1937. június 21.) A zöld-fehérekkel ötször lett bajnok (1931–1932, 1933–1934, 1937–1938, 1939–1940, 1940–1941), négyszer Magyar Kupa-győztes (1933, 1935, 1942, 1943).

Karrierje egyik rendkívül fontos gólját a Beogradszki ellen lőtte az Üllői úton (*Nemzeti Sport* 1940. július 8.), a találat ugyanis a Fradinak KKK-döntőt ért – volna. Azért a feltéte-

les mód használata, mert a XX. századi politika torz fíntoraként – a pattanásig feszült magyar-román diplomáciai viszony miatt – a Rapid București elleni Kis Közép-európai Kupa-finálét (KKK) sohasem rendezték meg.

Nem volt szerencséje a Fradi észak-afrikai túráján. Mandulatályoggal műteni kellett Algírban, ezért több meccsen nem tudott játszani az arabok ellen. (*Nemzeti Sport* 1933. december 21.) A hűvösen intelligens balfedezet légstopja közismert és utánozhatatlan volt (*Képes Sport* 1943. június 29.), ellenben hibájaként felrótták, hogy az ütközetek hevében hajlott a könnyelműségekre (*Nemzeti Sport* 1937. szeptember 23.), a magánéletben pedig az éjszakai kalandozásokra. A kimaradozásaiért egyszer mestere, Rauchmaul-Rozsos Emil egyheti bérét megvonta. Az edző kijelentette, nevelési célzattal nem szerepelteti a Szeged elleni bajnokin. (*Nemzeti Sport* 1938. február 3.) Aztán az elnök, Springer Ferenc doktor utasítására mégis játszott, igaz, előbb bocsánatot kellett kérnie. Meg kellett ígérnie, hogy jól fog viselkedni, és „többé nem teszi meg azt, amit az Újpest-mérkőzés előtt megtett”. Vele együtt kapott ki a Fradi a csongrádi megyeközpontban 3:1-re... (*Nemzeti Sport* 1938. február 7.) Idővel megnősült, búcsút intett a boros- és a pezsgőspoharaknak, hogy gondos apaként nevelje a két leányát. (*Képes Sport* 1941. március 18.)

Az 1941-es őszi kisorsadón (UTE-FTC) meglepetésre az amatőrök között vetették be, vezítették 4:3-ra. (*Nemzeti Sport* 1941. december 1.) Mikor nem ment neki, a fanatikusok nem kímélték: „Lázár, te olyan gyenge erőben vagy, mintha ma támadtál volna fel halottaidból!” (*Képes Sport* 1942. október 27.)

1943 végén a Szentlőrinci AC-hoz igazolt. (www.tempofradi.hu) Az idő tájt a B-válogatottat erősítette, kikaptak Szombathelyen 5:2-re a városi kombinálttól. Az igazsághoz tartozik, hogy őt a jók között említik a kútfők. (*Nemzeti Sport* 1943. szeptember 13. és *Képes Sport* 1943. szeptember 21.) „Boszorkányos technikájával azt csinált, amit akart” – hajtott fejet tudása előtt a szakma. (*Nemzeti Sport* 1943. november 2.) „Érdekes: Lázár Gyula balfedezet volt, de a bal lábát csak undorral használta, ha már más megoldás nem volt. Ő volt a kivétel a szabály alól, amely azt mondja, hogy a klasszisjátékos abszolút kétlábás.” (*Nemzeti Sport* 1943. december 23.) Szenvedélye volt a tekészés. „Egészen biztos, hogy egykoron – ha már kiöregedett a fociból, s kellő pocakot is eresztett – ebben is válogatott lesz.” (*Képes Sport* 1941. március 18.) Sokan imádták a szikár alakú futballistát, a budapesti Ványa László olvasó meleg hangon búcsúztatta el a visszavonulása alkalmából. (*Nemzeti Sport* 1943. december 10.) A kedves levélíró tévedett, Lázár akkor még nem hagyott fel a futballal, hiszen már a felkészülési szezonban pályára lépett a Szentlőrinci AC-ban a csepeli Wesselényi MSE elleni barátságos 90 percen (1:2). (*Nemzeti Sport* 1944. február 22.) Rengeteget köszönhetett neki a SZAC, vele jutott fel az élvonalba. Történelmi és sporttörténeti kuriózum, hogy miközben a Kárpátok térségében napok óta véres ütközetek dúltak, Lázár a kék-feketékkel Ungváron szerepelt. A bajnokin a lőrinciek nyertek 3:1-re (*Nemzeti Sport* 1944. szeptember 18.), az ó-lábú, sárgás bőrű (*Képes Sport* 1941. március 18.) Tanár úr pedig bekerült a forduló második csapatába. (*Nemzeti Sport* 1944. szeptember 19.) Irigylésre méltó színvonalat képviselt az újonc gárda belső támadótriója: Lázár-Deák-Finta. (*Nemzeti Sport* 1944. október 12.)

1945-től 1946-ig a Herminamezei AC-ban futballozott. Jellemző a hajdani veteránok tudására, hogy amikor összeálltak (Lázár, Kutasi, Korányi I, Hámori, Turay, Toldi, Kalmár Jenő), simán megverték 6:4-re a fiatalabbakból (Henni, Kispéter, Gyetvai, Onódy, Lakat, Rudas, Deák

Ferenc) verbuvált Ferencvárost. Mit sem számított az összesítésben 150 évnél is nagyobb korkülönbség! (*Képes Sportlap* 1948. február 3.)

Lázár Gyula 1958-tól 1959-ig az egyiptomi válogatott trénereként dolgozott. 1961-ben a Budapesti Előre mestere volt. (*Képes Sport* 1961. január 24.) 1967 és 1968 között a Panathinaikosznál töltött be pályaedzői szerepkört, Guttman Béla jobb keze volt az athéni zöld-fehérekénél. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*)

1983. február 27-én hunyta le örökre a szemét Budapesten. (Tóth Tamás gyűjtése)

TOLDI GÉZA

A futballszeretet élő szobra

Toldi Géza 1909. február 11-én született (*Nemzeti Sport* 1939. július 21.) Budapesten. „Tunikold – (tényleg így, k-val van kiírva a nevük a lakásuk réztáblájára) a grundról indult el „– osztott meg eredeti családnévéről és pályakezdéséről kulisszatitkokat a sportnapilap. (*Nemzeti Sport* 1929. április 10.) Kereskedelmi iskolában tanult (*Nemzeti Sport* 1930. május 21.), és 1927 karácsonyának előestéjén ILSZ első osztályú mérkőzést játszott az I. kerületi ITE középccsataraként. Ott látták meg a Ferencváros vezetői. Igaz, némi turpisság vegyült a dologba, miután az egyik volt csapattársa, bizonyos Brünner igazolásával futballozott. (*Képes Sportlap* 1947. november 18.) Aztán kimaradt az iskolából, kellett a kereset. A Szűcs-féle gyárban dolgozott, annak a cégigás együttesében is játszott. A zöld-fehérek heti 32 pengőt ígértek neki, ha hozzájuk megy, valamint azt, hogy a klub segítségével álláshoz jut, és munka mellett a tanulmányait is befejezheti. Így is történt, sikerrel érettségizett. (*Nemzeti Sport* 1937. április 6.) 1928. május 20-án játszott először a Ferencvárosban, 4:1-re megverték a Nemzetit. Azzal a győzelemmel biztosította be a gárda a bajnoki aranyát. Ilyennek látták az ítések a legényt: „A csatársorban tehetséges újonc mutatkozott be a jobbszélen Tunigold (sic!) személyében. Jelentős kvalitásokat árult el, és ha szorgalmas lesz, sokra viheti. Jó technikája van, jól feltalálja magát.” (*Nemzeti Sport* 1928. május 21.) Rengeteget köszönhetett Tóth-Potya Istvánnak, jobban-rosszban kitartott mellette az edző. (*Nemzeti Sport* 1937. december 17.)

1929. április 14-én góllal debütált a válogatottban, mi több, a meccs legszebb találatát érte el. Azzal a „dugóval” vezettünk Bernben 3:2-re, és végül 5:4-re győztünk a svájciak ellen. (*Nemzeti Sport* 1929. április 15.) Pályára lépett a kétszeres olimpiai bajnok Uruguay otthonában, tevékeny részt vállalt a 3:2-es montevidói Fradi-sikerből. (*Nemzeti Sport* 1929. július 23.) „A futballszeretet élő szobra. (...) Igazi tank áttörő erő” – jellemezte stílusát a szakértő. (*Nemzeti Sport* 1936. március 15.) Igencsak megkeserítette Fogl II Károly bemutatkozását a Vasasban, három gólt zúdított a volt újpesti bekk mellől a piros-kékek kapujába (5:1). (*Nemzeti Sport* 1931. októ-

ber 26.) Nagyot alakított, triplázott az osztrákok ellen is. (Nemzeti Sport 1936. szeptember 28.)

A „leglelkesebb magyar játékos” roppant határozottan, a testi erejét kihasználva szerelt, ezért a játéktekvezetők előszeretettel állították ki. Robusztus alkatú, 184 centi magas volt. (Nemzeti Sport 1937. július 2.) Ugyanakkor az is igaz, hogy az ellenfelek védőit rendre vele riogatták, akik szerették provokálni. (Nemzeti Sport 1937. február 9.) Általában sokat reklamált a bírónál, mert vehemens és idegesen játszott. Sűrűn ítélték ellene szabadrúgást, tetejébe néha súlyproblémákkal küzdött. (Nemzeti Sport. 1937. november 12.) Tényleg „rossz híre” volt, félelmetes jelenségnek, durva játékosnak könyvelték el. (Nemzeti Sport 1939. január 3.) Érdekes elmentmondás viszont, hogy a magánéletben „Nyugodt, kedves, aranyos, lassúbeszédű. Mintha a légynek sem tudna véteni, s mintha nem lennének idegei. Pedig vannak. Csak nem mindig...” (Nemzeti Sport 1943. június 20.) „Rúghatnak, szidhatnak, kiállíthatnak, de a játékkedvemet sohasem fogják tudni elvenni” – nyilatkozta erről a témáról. (Nemzeti Sport 1937. február 9.) El lehet képzelni játékának a dinamikáját, ha a bécsi lapok megírták róla, hogy „a két Fogl szelíd madárka” hozzá képest. (Nemzeti Sport 1933. december 3.) Egy elfogulatlanabb vélemény: „Az összekötőjáték modern műfaját játszotta.” (Nemzeti Sport 1937. június 22.)

Az 1933–1934-es bajnokságban 27 találattal lett gólkirály. Négy bajnoki címet (1928, 1932, 1934, 1938) és négy Magyar Kupát (1928, 1933, 1935, 1943) futbalozott össze társaival együtt zöld-fehérben. Kedvenc klubjában (két periódusban) összesen 455 mérkőzésen lépett pályára, és 225-ször volt eredményes. (Andreides Gábor: 1938 A párizsi ezüst) 1937-ben Közép-európai Kupát nyert a Ferencvárossal. Mind a kilenc kupameccset végighajtotta, és nyolcszor talált a hálóba. Az 1939–1940-es bajnokságban 15 gólt rúgott, de már a Gamma színeiben. (Képes Sportlap 1948. február 17.) Két világbajnokságon szerepelt (1934, 1938), s mindkettőn szerzett gólt. A Boca Juniors konkrét lépéseket tett a leigazolása érdekében, már a hajójegyét is elküldte Budapestre (Nemzeti Sport 1939. január 15.), mégsem vándorolt ki Argentínába.

Közismert, hogy az olaszok valósággal rettegetek tőle. Aligha véletlenül: a Ferencváros–Bologna KK-elődöntő visszavágóján a vendéglátók mind a négy gólját ő szerezte (4:1). (Nemzeti Sport 1939. július 17.) A maga módján állt bosszút a párizsi döntő elvesztéséért (2:4), állítólag Vittorio Pozzóké határozott kérésére nem játszhatott a Squadra Azzurra ellen.

A foglalkozására nézve székesfővárosi tisztviselő (Nemzeti Sport 1937. május 14.) felmondott a Ferencvárosnak, és hosszú huzavona után a Gamma FC szerződtette. (Nemzeti Sport 1939. október 15.) A másnapi bajnoknál már a 6. percben becsavart húsz méterről egy szabadrúgást Szabó Tóni kapujába (Gamma–Hungária 2:2). (Nemzeti Sport 1939. október 16.) A Ferencváros ellen is ő szerzett vezetést szabadrúgásból, aztán veszítettek a „görögbetűsök” 3:1-re. (Nemzeti Sport 1939. december 11.)

„Toldi (Tunikold) Géza a nyári szabadsága alatt a Kulai AFC csapatával foglalkozik.” (Sporthírlap 1941. július 5.) A délvidéki vakáció letelte után, augusztus 17-én bemutatkozott Békéscsabán a Szeged AK csapatában. (Nemzeti Sport 1941. augusztus 19.) (Nem akármilyen időszak volt az 1941–1942-es a csongrádi város sporttörténetében, hisz két első ligás alakulata volt, a Szeged AK és az SZVSE. Utóbbi – már Tisza SZVSE néven – ki is esett.) Az első élvonalbeli derbin Toldi két gólt vállalt, lemosták a helyi riválist (Szeged AK–Szegedi VSE 8:1). (Nemze-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

ti Sport 1941. szeptember 1.) Megemlegette a Fradi is, amiért oly könnyedén elengedte, az ő két bombája is kellett a visszhangos meglepetéshez: Ferencváros–Szeged 2:3. (Nemzeti Sport 1941. december 8.) Egyébként nem költözött a városba, a hétközi gyakorlásait az Üllői úton végezte. (Képes Sport 1941. augusztus 19.) Az őszi idényben a SZAK mind a 15 meccsén játszott, 12 gólt jegyzett. (Nemzeti Sport 1941. december 16.) Egy jegyzőkönyv szerint 1942 elején ő lett a Kulai AFC budapesti képviselője. (MLSZ Hivatalos Közlönye 1942. január 14.)

„Toldi Gézáat még ma is azzal lehet a legjobban kihozni a sodrából, ha mérkőzés közben oda-
szólnak hozzá” – közölt személyiségének árnyoldaláról adalékot a tollforgató. (Nemzeti Sport 1942. január 5.) „Mindkét előző klubjától (Ferencváros, Gamma) azzal küldték el, hogy öreg, a szegedi formája azonban bebizonyította örökifúságát”. (Nemzeti Sport 1942. április 17.) Az 1941–1942-es szezonban 23 gólt könyvelhetett el. (Nemzeti Sport 1942. június 23.) 1942. augusztus 22-én visszaszerződött a Ferencvároshoz. (Nemzeti Sport 1942. augusztus 23.) A kapcsolat már nem volt a régi, súlyproblémákkal küzdött. (Képes Sport 1942. október 27.) Egy évad után elkészült a IX. kerülettel, és Péter Pálkor aláírta kontraktusát a Zuglói Danuviához. (Nemzeti Sport 1943. július 4.)

Augusztus 1-jén heves érzelmek, könnyek között búcsúzott el a Fraditól, amely az ünnepi alkalmából a Zuglói Danuviát fogadta (5:0). (Képes Sport 1943. augusztus 3.) Hamarosan megvált a Zuglói DSE-től, hogy zászlósi rangban szolgálatot teljesítsen a keleti arcvonalon, ahol nem a gólokat lőtte, hanem az oroszokat. Persze a harcok szünetében futballozott is, Avar Ricsi például az ő csapatában játszott. Megmérkőztek az NB I-es újonccal, az Ungvári AC 4:1-re nyert a katonák ellen. (Nemzeti Sport 1944. július 6.) A fronton hadnaggyá léptették elő. Röviddel később súlyosan megsebesült, szívmagasságban a bal karját járta át a géppisztolylövedék. (Nemzeti Sport 1944. december 11.) 1928 és 1949 között 260 gólt szerzett az élvonalban, ezzel Takács II József és Sárosi György mögött a harmadik.

A II. világháború után a Zuglói MADISZ (1945–1946) és a Mogúrt SC (1946 ősze) játékos-edzője volt. (Andreides Gábor i.m.) 1948 tavaszán a Philips SC tréneréként dolgozott. (Képes Sportlap 1948. március 2.) Utána két évig Finnországban tevékenykedett (Vaasan Palloseura), és északi tanítványaival bajnoki aranyat szerzett 1948-ban, aztán idehaza a Zuglói MADISZ foglalkozásait irányította (1949–1950). Utána ismét külföldre ment, hogy évtizedeken keresztül ne is térjen haza. Kinti állomáshelyei: Odense Boldklub (1951–1954), Aarhus GF (1954–1956), Zamalek (1956–1957), Belgium válogatottja (1957–1958), Berchem Sport (1958–1960), Aarhus GF (1960–1964), Viby IF (1965–1967), B 1909 (1968–1969), Skovbakken (1970–1971), Baedstrup IF (1972–1973). 1955-ben, 1956-ban és 1960-ban bajnok, 1955-ben, 1960-ban és 1961-ben kupagyőztes lett az AGF gárdájával, tehát kétszer is duplázott Dániában.

Daliás alakjára emlékezve felidéztek az 1934–1935-ös bajnokságban nyújtott teljesítményéről írottakat. „Előnye: átütőerő, munkabírás, hátránya: labdakezelési hiányosságok.” (Képes Sportlap 1948. január 6.) (Pikírt kérdés: miként vélekednének a technikájáról, ha a XXI. századi utódait látnák labdát kezelni?)

1973-ban vándordíjat alapított, amelyet 2000-ig minden évben a szezon legjobb ferencvárosi játékosa, illetve később a házi gólkirálya vehetett át.

1985. augusztus 16-án hunyt el Budapesten. (Tóth Tamás gyűjtése)

A legaranyosabb magyar tréner

Jávor (Jakube) Pál 1907. február 5-én született Újpesten. „Az UMTE volt az első egyesületem, ahol felszerelést kaptam” – tekintett vissza évtizedek múlva az indulására. (*Sportthirlap* 1948. augusztus 17.) Onnét útja az amatőr UTE-be vezetett, hogy öt meccs után a profi Újpest FC-hez vigye Pozsonyi Imre. „Úgy tűnik, az Újpest csatársorát Jakube fogja dirigálni szombaton a Slavia ellen” – jósolta a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1926. december 20.) Tévedett, a prágaiak ellen nem játszott. Ettől függetlenül a sportlap hamar észrevette a benne szunnyadó talentumot: „Jakube előtt még nagyon nagy út áll, míg fejlődése felső határához ér. Jó center, de még nem az, aki kezében tartja a támadás irányítását, összefogja a két szárny munkáját.” (*Nemzeti Sport* 1927. március 7.) 1926 ősz és 1929 tavasza között 32 bajnokin lépett pályára a liláknál, ám a 16 találata sem bizonyult elegendőnek ahhoz, hogy Megyeren maradhasson, az 1929-1930-as liganyitáson ugyanis ő fejelte az első gólt, de már a kaposváriak mezében (Somogy FC–III. kerület 2:2). (*Nemzeti Sport* 1929. szeptember 2.) Érdekes kritika a Tatabánya–Somogy 5:2-es találkozón nyújtott produkciójáról: „Jakube tatabányai bemutatkozását nagy érdeklődés előzte meg. Az érdeklődők csalódtak a nagy hírű centerben, aki vagy nem akart futballozni, vagy magára hagyatva nem tudott semennyire sem boldogulni” (*Nemzeti Sport* 1931. december 7.) Hogy mi ebben az érdekes? A Magyar Kupában vívott összecsapáson a dél-dunántúliak mindkét gólját a megbírált csatár jegyezte, tetejébe közvetlenül e cikk mellett szerepel a neve egy másikban is, amely a heti teljesítmények alapján az újságírók által megszavazott B-csapat összeállítását adja közre...

Az 1931-1932-es bajnokságban 7 gólt szerzett a Somogy, majd 8 gólt az Újpest színeiben. (*Sportthirlap* 1932. június 6.) (Megjegyzés: a kimutatás közlése után még egyet rúgott, és pont a volt együttesének, a Somogynak, ahol 1929 nyarától 1931 novemberéig kölcsönben szerepelt.) 1932-ben tehát újra a „violákat” erősítette, utóbb a kötelékük tagjaként két aranyérmet vehetett át (1932-1933, 1934-1935). Néha egyszerűen tarthatatlan volt, a legendává nemesült Újpest–Bocskai bajnokin, 1932. június 5-én például négyszer „köszönt be” a debrecenieknek (6:6). 1933-ban gólkirály lett 31 találattal klubtársa, Avar István előtt, aki kerek harmincig jutott. Ebből az aspektusból is érdekes, hogy a nagyválogatottban mindössze egyszer szavaztak neki bizalmat: 1932. november 27-én válhatott valóra az álma. (Dénes Tamás-Rochy Zoltán: *A 700. után*) Ekként emlékezett vissza a milánói mérkőzésre (2:4) bő másfél évtized elteltével: „Sokkal jobbak voltunk, mint az olaszok, de akkor mi még nem játszottuk a lefedező rendszert. Támadtunk, közben az olaszok le-lefutottak és rúgták a gólokat.” (*Képes Sportlap* 1948. augusztus 17.)

Nem hétköznapi eset esett meg vele 1935. november 10-én, amikor Pozsony válogatottjában mesterhármast vágott a magyar B-válogatottnak. Vezérletével győztek 3:1-re a vendéglátók. (*Nemzeti Sport* 1935. november 11.) Már ez is rendkívüli, hát még az a tény, hogy akkor még nem is volt a pozsonyiaké, hiszen csak 1935. december 9-én adta át „véglegesen” az Újpest a szlovákoknak! (*Nemzeti Sport* 1935. december 10.) A hírek arról szóltak, hogy a lilák 5000 pengőt kértek érte. (*Nemzeti Sport* 1935. december 6.) A ČŠK Bratislava edzőjéül is leszerződött, a ve-

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

zetőséggel konfliktusba került Braun Csibit váltotta a poszton. (*Nemzeti Sport* 1936. június 8.) Csapatával 7:2-re legyőzte a Hungáriát, és a hétből egyet a Jaksinak becézett támadó fejt Szabó hálójába. A lefújás utáni értékelése: „Mi nagy lelkesedéssel és szívvel játszottunk. A Hungária álmosan és unottan.” (*Nemzeti Sport* 1936. június 8.) 1938 egész őszén a WMFC-vel edzett (*Nemzeti Sport* 1938. október 27.), majd debütált soraiiban a csepeli derbin. 4000 néző előtt 4:1-re nyertek a Csepeli MOVE ellen a profi NB B-ben. (*Nemzeti Sport* 1939. március 6.) Hivatásos labdarúgóként (Újpest, Somogy) 101 bajnoki gólt szerzett. (*Nemzeti Sport* 1940. július 28.) Egy tokszalaszakadás miatt hagyott fel a futballal, és rövid idő múlva jelenthették a médiában, hogy „Jávor lett a WMFC új edzője.” (*Nemzeti Sport* 1940. november 26.) A visszavonulása után gyorsan 80 kilóra gyarapodott a testsúlya. (*Nemzeti Sport* 1941. január 19.) Első nagy edzői sikereként a WMFC 1:0-ra legyőzte a Ferencvárost az Erdély Kupa döntőjében. (*Nemzeti Sport* 1941. február 17.) Hamarosan megszerezte a labdarúgó-mesteri oklevelet. (*Nemzeti Sport* 1941. május 4.) A szó szoros értelmében mesteri volt, ahogyan bajnokot csinált a csepeli csapatból. Amikor megnyerte a WMFC-vel a bajnokságot, csupán ennyit mondott: „Nem tudok szólni a boldogságtól.” (*Nemzeti Sport* 1942. június 8.) Nincs adat arról, mennyit keresett a bajnoksapat mestereként. Viszonyítási alapként jöhet szóba, hogy Opatá Zoltán havi 700 pengőért telepedett le a sereghajtó Kolozsvári AC kispadjára. (*Képes Sport* 1943. február 23.) Jávor Pál 1943-ban újból aranyérmes lett a Csepellel, viszont a következő esztendőben majdnem kiesett vele. Jelzi népszerűségét (esetleg a klub szorult anyagi helyzetét), hogy mégis maradhatott a szigeten. (*Nemzeti Sport* 1944. június 19.) Egészen 1945 augusztusáig, akkor elvitte a kor legjobb csapata, játékos-pályafutása legerősebb alakulata, az ismét UTE névre hallgató Újpest.

Korábban kétszeres bajnokot faragott a Csepelből, az Újpesttel is aranyérmet szerzett 1946-ban, klubja megvédte a még Takács Gézával kiharcolt elsőséget. 1946 őszén is még a „violák” felkészítését felügyelte, tavasszal azonban Guttmann Béla ült az ismét bajnoki címet nyerő megyeriek kispadján. Jávor nem maradt sokáig munka nélkül, 1947 augusztusában a Vasas hajójának kormányzását vette át. A következő nyáron is váltott: az NB I-es Soroksárt bízták a gondjaira, és az idény során fiai 5:2-re kiűtötték a Bozsikkal, Puskással, Babolcsayval felálló Kispestet. (*Népsport* 1948. december 13.) 1954-ben megint a Csepeli Vasas (*Képes Sport* 1954. július 3.), aztán a Budapesti Dózsa, majd pedig a Diósgyőr szakmai munkáját vállalta magára. (*Dénes Tamás–Sándor Mihály: Baj-nok-csa-pat!*) 1957-ben újfent átvette a Csepel gardírozását (*Képes Sport* 1957. augusztus 19.), és a következő esztendőben megszerezte a piros-kékekkel az NB I aranyát. 1960 és 1962 között a Hapoel Haifa mestere volt, majd hazatérése után, 1963-tól 1964-ig a Szombathelyi Haladást trenírozta. (*NB I és NB I/B* 1964) 1965-ben a Dunaújvárosi Kohászt (*NB I NB I/B* 1965), 1967-ben a Budapesti Spartacust irányította. (*Ki lesz a bajnok?* 1967) 1967-ben nyugdíjba vonult. 1975-ben – társadalmi munkában, ahogy korzsargon mondta – a lakásához közeli Chinoin BLASZ I-es legénységét segítette. Attól az évtől számítva az MLSZ ellenőri testületének is aktivistája volt. (*Labdarúgás* 1975. október)

A sors olykor kegyetlen dolgokat művel: 1989. február 5-én, pontosan a 82. születésnapján hunyt el Budapesten. A Megyeri út 49. szám alatti temetőben helyezték örök nyugalomra. (ujpestfc.hu/hirek) „Egyetlen magyar tréner sem nyert annyi bajnoki címet a honi labdarúgás élvonalában, mint Jávor Pál!” (*Dénes Tamás–Sándor Mihály i. m.*)

Az 1934-es vébé legkiválóbb jobbszélsője

Markos Imre 1908. június 9-én született Budapesten, római katolikus vallású munkáscsaládban. A Wekerletelepen cseperedett fel, fajtogató nyomorban. Apja, Markos Ferenc egy napon egyszerűen eltűnt otthonról, így a magára maradt édesanya egyedül kényszerült felnevelni az öt fiát. Ahogy mondani szokás, Imre tinédzserkora nem volt díszmenet. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: *Markos, a Bocskai büszkesége*)

A Wekerletelepi Sport Club kölyökcsoportjában kezdte rúgni a rongy-labdát az 1920-as évek elején. A kissrácok maguk vásárolták a zöld-fekete színű szerelésüket az összekuporgatott filléreikből, és fölösleges hangsúlyoznunk, hogy túl sok zsebpénzüik nem volt. Markos már a WSC-ben is csatárt játszott, imádott gólt rúgni. Ezt írta róla Gallowich Tibor, a későbbi szövetségi kapitány: „A jobbszélső a »Dugó«, igazi nevén Markos II. Ő a krek a csapatban. Legtöbbször volt válogatott (ILSZ, vagyis Ifjúsági Labdarúgó Szövetség – *a szerzők*). Gyors, kitűnő lövő és ördögös dribler. Az az egyetlen hibája, hogy ez utóbbit túlzásba viszi, na meg, hogy mint minden krek, a közönségnek játszik, különösen a hölgyközönségnek.”

Markos Imre gyermekként részt vett a MILL által szervezett bajnokságban is. (*Nemzeti Sport* 1933. december 8.)

1926. június 6-án az ILSZ reprezentációja 3:1-re megverte az Üllői úton az MLSZ ifjúsági válogatottját a Herendi-serlegért, a nyertesek egyik legjobbjá Markos volt. Nem sokkal később a profi második ligában játszó Ékszerészek SC-hez igazolt. (*Nemzeti Sport* 1926. augusztus 25.)

1927. március 9-én érkezett meg Debrecenbe, az új gazdája, a Bocskai FC 80 pengőt fizetett érte a lila-fekete ÉSC-nek. Markos egyik szereplője, mit több, főszereplője lett a sárga-kékek aranykorszakának, hiszen 240 bajnokín öltötte magára a hajdúságiak szerelését. Nála többször ezt senki sem cselekedte meg az egyesület történetében, és a 63 góljánál is csak Teleki Pál, illetve Vincze III Jenő szerzett többet a klub képviselőjében. (*Szegedi Péter gyűjtése*)

Egyik pillére volt a Magyar Kupa-győztes „kálvinista” tizenegynek, a Bástya FC elleni finálé 23. percében maga is betalált a szegedi Benedek hálójába (5:1). (*Nemzeti Sport* 1930. június 27.)

Már egy bő esztendővel a kupasiker előtt bekerült a magyar válogatottba. Dr. Földessy János szövetségi kapitány legénysége 2:2-re végzett Bécsben, és a Hohe Wartén az újonc nem keltett csalódást: „(...) jóformán az első perctől kezdve kimagasló tagja tudott lenni a csatársornak.” (*Nemzeti Sport* 1929. május 6.) Debütálása előtt kenyéradója sajnálatos afférba keveredett a hivatallal, amiért a Bocskait 50 pengőre megbüntette az Országos Intézőbizottság, „mert Markos Imre játékosnak a szövetségi tréningről történt elmaradása körül mulasztást követett el.” (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1929. március 16.) Pedig katonaként kivételes bánásmódban részesült, magától a honvédelmi minisztertől kapott engedélyt a játékra! Vitéz Gömbös Gyula személyes utasítására minden szombat estétől hétfő reggelig szabadságolták a parancsnokai. (*Nemzeti Sport* 1930. február 10.)

A nemzeti együttesben 1929 és 1935 között húsz alkalommal jutott szóhoz, és színeiben öt gólt szerzett. A fenti adathoz nem számoltuk az egyéb válogatottakban (ILSZ, utánpótlás, pro-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
fesszionális, Budapest, Debrecen stb.) nyújtott alakításait és találatait, azonban hadd jegyezzük meg, hogy a fiától, Imi Markostól tudjuk, apja mintegy száz címeres trikóban történt fel-lépését emlegette.

Az 1934-es világbajnokság után az olasz újságírók nemcsak a torna, hanem az egész világ legjobb jobbszélsőjének is titulálták. (*Dénes Tamás-Sándor Mihály i.m.*)

1934–1935 táján Palotás Istvánnal együtt munkát kapott a Világítási Vállalatnál. Először villanyóra-leolvasóként, majd pénzbeszedőként járták a területüket, ez havi 100 pengőt hozott a konyhára. Ehhez jött az egyesületi pénztárnoktól felvett havi 200-250, olykor 300 pengő, vagyis jobb hónapban összejött nekik a 400 pengő is. A tárgyalt korszakban a kubikosok három pengőt vihetek haza, robotoltak érte heti hat napot, és naponta 10-12 órát. (*Dénes Tamás-Sándor Mihály i.m.*) Mindketten (Palotás és Markos) a gyár klubjában (Debreceni Villanygyári SE) kezdték meg edzői pályafutásukat. (*Sándor Mihály: A debreceni futball képes kalauza 1899-*)

Markos jellegzetes rúgó mozdulata

1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1936-ban a Bocscai nehéz anyagi helyzetbe került, kénytelen volt eladni az értékeit, így került Markos Franciaországba. Szeptember közepén jelentkezett a Stade Rennais vezetőségénél, természetesen az új állomáshelyére a családja is követte. Havi 1000 pengőnek megfelelő frank járt neki a piros-feketénél, csak hát nem volt szerencséje, pont akkor tájt értékelték le a gallok a fizetőeszközüket. Egy esztendő t húzott le a bretonoknál a mind-össze 168 centi magas légiós (*Nemzeti Sport 1938. július 1.*), majd a sportlap első oldalán ezt olvashatták az érdeklődők: „Markost kiadta a francia szövetség – játszhat!” (*Nemzeti Sport 1937. október 2.*)

Népszerűségére jellemző, hogy visszatérése után a szerkesztők azt ajánlották egy Szabó nevű aradi illetőnek, ha írni akar neki, címzéseként bőven elég ennyi a borítékra: „Markos Imre, Debrecen. Megkapja.” (*Nemzeti Sport 1939. február 24.*) (A mihez tartás végett: a cívisvárosnak közvetlenül a II. világháború előtt 128 ezer lakója volt.)

1939. június 30-án játékos-edzői állást vállalt az Aknaszlatinai Bányásznál, 1943 közepéig szolgált Máramaroson. Onnét a Délvidékre költöztek, miután a családfőt a Zentai AK alkalmazta. „Markos még mindig a pályán” – jelent meg a tudósítás a Szegedi AK-ZAK barátságos mérkőzés után. (*Nemzeti Sport 1944. március 21.*)

1944 nyarán és őszén újból katonáskodott, de kalandos körülmények között megszökött a seregből, hogy az MTK feltámasztásából részt vállaljon. Nem akármilyen társai voltak a kék-fehéreknek az újjászervezésben 1945 tavaszán: Sebes Gusztáv, Polgár Gyula és Bíró Sándor.

1945 szeptemberétől a bukaresti CFR-nél trénerkedett, majd a marosvásárhelyi bőrgyár csapatánál (Dermagant) tevékenykedett. 1947 tavaszán röpké időre a Termata üveggyár klubját pallérozta Dicsőszentmártonban. 1947 ősze már Debrecenben üdvözölte, Palotás István megüresedett helyét foglalta el a DVSC-nél.

1948 tavaszának legvégén engedéllyel Finnországba távozott, és soha többé nem tért haza. A Turku PS gárdájával előbb ezüstérmet, aztán 1949-ben aranyérmet nyert. Északi nyelvro-

konaink el voltak ragadtatva a munkájától, azonnal tízéves kontraktust ajánlottak föl neki. Kevesen tudják róla, hogy a TPS mellett másodállásban két II. ligás helybéli együttest is gardírozott (Turun Toverit, Turun Pyrkivä). Ám a sikerek kovácsa egyre szűkebbnek érezte a lehetőségeit a finneknel, ezért 1950. október 28-án este családjával illegálisan, mindenféle érvényes papírok nélkül áthajózott Svédországba.

1950 végén a Degerfors IF szakvezetője lett, ahonnan 1952 júniusában a délsvédországi IFK Kristianstadhoz ment, amellyel egykettőre megnyerte a harmadosztályt.

1955 júliusától 1956 júniusáig az isztambuli Fenerbahçe „kanáriait” készítette fel, viszont a boszporuszi periódusa sikertelen maradt. Ennek több oka is volt: a jelentős kulturális különbségek mellett a nyelvet sem beszélte, nem fogadták el a sárga-kékek fanatikussai, összetűzésbe került az együttes sztárjaival, akik az azonos neműek szerelmét részesítették előnyben, ám a mesterük határozottan fellépett az ilyen jellegű párkapcsolatok ellen. Tetejébe a magyar edző illetményét török pénznemben utalták, az pedig állandóan inflálódott.

1957 augusztusától újfent Svédországban dolgozott, az uddevallai hajógyár klubja, az IK Oddevold ajánlatára bólintott rá, és gyorsan sikerült leraknia egy fiatal, reményteli csapat alapjait.

Fájdalmasan korán, 52 esztendősen távozott ebből a világból, 1960. szeptember 27-én szívinfarktus érte Uddevallában. A stockholmi katolikus temetőben nyugodott 1995-ig, akkor az utódok teljesítették az akaratát, ugyanis a végrendeletében meghagyta, hogy halála után a hamvaikat a Szentföldön szórják széjjel.

Imi Markos, az apró termetű támadó egyetlen fia, a 2013 elején elhunyt kiváló magyar-svéd újságíró beszélt e sorok íróinak az életükről. Rá is emlékezünk, amikor idézzük szavait: „Apám gyakran fejtegette, hogy a személyiségünket végső soron a hibáink determinálják, és ha nem okulunk belőlük, hatalmas ostobaságot követünk el. Ő sokat tanult a hibáiból. Az egyszerű, műveletlen proli utóbb állandóan olvasott, amikor csak tehetett. Képezte magát, komolyzenét hallgatott, színházba járt, még a dohányzásról is leszokott. Mindent elkövetett azért, hogy a lehető legjobb lelki és fizikai állapotban mehessen a pályára. Sportszerűen élt, a közhiedelemmel ellentétben nem ivott alkoholt. Egyetlen alkalommal láttam, hogy illuminált lett volna. Az edzői karrierjét is abszolút tudatosan építette fel, ennek érdekében türelemmel elsajátította a németet, aztán a svédet. Rengeteget köszönhetett a feleségének, Krausz Olgának, akit rajongásig szeretett. Amikor anyám zsidó származása miatt deportálni akartak bennünket a zentai hatóságok, ámbár megkereszteltek mindkettőnket, atyám vakmerő akcióbba kezdett, és ennek köszönhetően elkerültük a haláltáborot. Nem a fiú a szülei iránt érzett kötelező szeretete mondatja velem, hogy édesapám igaz ember volt. A szó legnemesebb értelmében.”

Markos (balra) elhúzza az osztrák Smistik mellett

A történelmi vébétalálat elfelejtett szerzője

Teleki Pál 1906. március 25-én született Békéscsabán. Apja, Teleki István szíjgyártó, anyja, Zsibrica Judit háztartásbeli volt. Mindketten evangélikus vallásúak voltak. Testvéreit Juditnak, Istvánnak és Ilonának hívták. (*Győr Mátyás gyűjtése*)

Teleki Pál az Aradi MTE (a későbbi AMEFA) törpecsapatában kezdett el futballozni 1921-ben, familiája akkor e városban élt. 1926-ban a Temesvári Kinizsi (CS Chinezul Timișora) labdarúgója lett, amelyben 1927 végéig játszott. Az 1926–1927-es szezonban bajnoki aranyat szerzett a bánáti lila-fehérekkel. Egyetlen alkalommal – 1927. május 11-én Jugoszlávia ellen (0:3) – tagja volt Bukarestben Románia nemzeti válogatottjának. A román kútfők Paul Teleky, esetleg Pavel Teleki néven tüntetik fel. (www.monitorulcj.ro)

Családja – nélküle – 1926-ban hazatelepült Békéscsabára. Teleki Pál 1928. január 1-jén érkezett Debrecenbe. Kalandos körülmények között, útlevél nélkül, ideiglenes engedéllyel jött át Érmihályfalvánál a határon. (*HBML. X. 252*) A Bocskai FC utóbb 2600 pengőt fizetett a Temesvári Kinizsinek érte, ami átszámítva 75 000 lejnek felelt meg, az országos sportlap ellenben úgy tudta, hogy a cívisek 6000 pengőt utaltak át új szerzeményükért. (*Nemzeti Sport 1930. október 8.*)

A nagyerdei publikumnak legálisan az SK Slovan Wien ellen mutatkozott be, 7:1-re nyert a hajdúgárda a bécsi csehek klubja ellen, Teleki pedig gólt szerzett. (*Nemzeti Sport 1928. április 10.*)

A Bocskai FC-ből nyolcszor került be a magyar válogatottba. A következő összecsapásokon lépett pályára piros-fehér-zöld szerelésben: Portugália–Magyarország 1:0 (Lisszabon, 1933. január 29.), Hollandia–Magyarország 1:2 (Amszterdam, 1933. március 5.), Magyarország–Csehszlovákia 2:0 (Budapest, 1933. március 19.), Magyarország–Ausztria 1:1 (Budapest, 1933. április 30.), Magyarország–Svájc 3:0 (Budapest, 1933. szeptember 17.), Bulgária–Magyarország 1:4 (Szófia, 1934. március 25.), Magyarország–Egyiptom 4:2 (Nápoly, 1934. május 27.), Magyarország–Jugoszlávia 1:1 (Budapest, 1937. május 9.).

2000-ben az MLSZ felülvizsgálta válogatottunk fellépéseit, és utólag hivatalosnak ismerete el az 1933. január 29-én Lisszabonban megrendezett találkozót, amelyen Teleki a nemzeti tizenegyben debütált. Ez a magyarázata annak, hogy a nagyszerű labdarúgó abban a tudatban hunyta le szemét, hogy hétszeres válogatott volt. (*HBML. X. 252*)

Teleki Pál hivatalos válogatott mérkőzésein két gólt szerzett, Hollandiában győztes, Nápolyban – az Egyiptom elleni világbajnoki nyolcaddöntőben – vezető találat fűződött nevéhez. Az afrikaiak hálójába küldött labdája hozta a nemzeti csapatunk első gólját, amelyet világbajnokságon ért el!

Többször volt tagja a B-válogatottnak, valamint az úgynevezett professzionális válogatottnak is, amelyet ma ligaválogatottnak neveznénk. Abban az időben gyakorta elsőbbséget élvezett a professzionális csapat a nemzeti válogatottal szemben, mert a fellépésein jobban kereshettek a labdarúgók. (*HBML. X. 252.*)

Kölcsönjátékosként kint volt a Hungária 1929–1930 fordulóján lebonyolított sikertelen túráján. (*Nemzeti Sport* 1930. január 10.) Bár sohasem volt fővárosi lakos, mégis (két debreceni klubbársa, Zemler és Markos társaságában) bekeült annak válogatottjába, pályára lépett ugyanis Budapest együttesében Krakkó ellen. A mieink 6:1-re nyertek Bécsben, a négyes torna elődöntőjében, Markos hármát, Zemler kettőt rúgott a lengyeleknek. A finálében Telekiék 2:2-re végeztek házigazdákkal. (*Nemzeti Sport* 1930. június 1. és június 2.)

Teleki (az iksszel jelölt fiú mellett, nyakkendősen) az AMEFA képén

A középsatár a Bocskaiiban (1928 és 1939 között) 213 első osztályú találkozón 83 gólt jegyzett, utóbbi rekord a klub történetében. (*Szegedi Péter gyűjtése*)

1930-ban Magyar Kupát nyert a debreceni együttesével, majd 1934-ben bronzérmert szerzett vele a hivatásos bajnokságban. A harmincas évek közepén magánszorgalomból a DEAC futballistáinak edzését vezette, miután műszerészként a Debreceni Klinika gépházának alkalmazásában állott. Nem vágyott külföldre nagyobb pénzért futballozni, holott román nyelvtudása miatt könnyen elboldogult volna az újlatin nyelvterületeken (Olaszország, Spanyolország, Franciaország). Kimehetett volna dollárért futballozni, hiszen konkrét ajánlata volt a Brooklyn Wanderers angol tulajdonosától, Nathan Agartól. Erről így vall önéletrésében: „Az én esetemben is legfőképpen családi viszonyaim voltak a döntőek, tudvalevően nehéz anyagi viszonyok között élő szüleimnek támaszra volt szükségük, jó állásomat sem kívántam elhagyni, no meg a Bocskaihoz való ragaszkodásom, bizonyos könnyelmű fogadásom, miszerint a Bocskait el nem hagyom, végül is arra az elhatározásra bírtak, hogy Debrecenben maradok, és nem szerződöm az amerikaiakhoz.” Határozott nemet mondott a Hungária 10 000 pengős csábítására is. (*HBML. X. 252*)

Esetleges kiserződését akadályozta, hogy 1935. május 19-én porcműtétet hajtott végre bal térdében dr. Molnár Béla főorvos, és az operáció után hónapokig lábadozott. (*Debrecen* 1935. augusztus 19.)

Évekkel később a *Képes Sportlap*, a népszerű magazin visszatekintésében felidézte az 1934-1935-ös bajnokságban nyújtott teljesítményéről írottakat. „Előnye: támadás-felépítés, hátránya: közelharcba nem bocsátkozik.” (*Képes Sportlap* 1948. január 6.)

Amikor Teleki Pált az újságíró faggatta, mi a véleménye arról, hogy Polgárt a válogatottban dr. Dietz Károly centerbe akarja állítani a csehszlovákok ellen, a rá jellemző nyíltsággal válaszolt: „Könnyelműségnek tartom. Csak a legnagyobb játékosok tudnak egyik meccsről a másikra idegen helyen is nagyszerűt nyújtani. Egy Orth, egy Kalmár képes volt arra, de Polgár aligha.” (*Nemzeti Sport* 1935. szeptember 20.) (Aztán Polgár tényleg centert játszott, gyenge

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

Teleki (balra) és Sárosi dr. a svájci kapu előterében

1934

teljesítményt nyújtott, de Markos góljával nyertünk 1:0-ra.) Őszinte nyilatkozatáért fegyelmi bizottság elé idézték (*Nemzeti Sport* 1935. október 10.), ám az egyesbíró megszüntette el-lene az eljárást. (*Nemzeti Sport* 1935. október 17.) Hogy kiváló adottságai ellenére miért nem tudott a magyar labdarúgás egyik vezéralakjává válni? Mert „nem iszik és szerény” – adta meg a választ a sportújság. (*Nemzeti Sport* 1937. április 20.)

Finom technikai megoldások, páratlan helyzetelemző-készség, hirtelen ritmusváltások, precíz pontossággal szárnyakra kipasszolt labdák, mindenekelőtt fair, sportszerű játékmó-dor jellemezték. Irtózott a fizikai erőszaktól, a durvaságtól, szándékosan sohasem szabályta-lankodott. A *Debreczen* című lap 1934. február 11-én ekként jellemezte: „(...) intelligens úri gyerek, csendes, szolgálatkész, sima modorú.”

„Elhagyja Debrecent, szeptember 1-től a DVTK edzője lesz” – adta hírül a sajtó. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 30.) Valóban így történt, 1937. szeptember 17-én Diósgyőrbe távozott. Másnap lakatosként munkába lépett a DiGÉP-ben, párhuzamosan a DVTK-nál tréneri felada-tot látott el. Továbbra is edzésben maradt, hogy szükség esetén játszhasson a Bocskai-ban, aho-vá szerződése kötötte. Egy ideig ingázott, Miskolcon lakott, a Hajdúság fővárosában futballo-zott. 1938 nyarán a Bocskai-val svédországi túrán vett részt, az északi jutalomút volt a búcsúja a szeretett sárga-kék színektől. (Sándor Mihály: *A debreceni futball képes kalauza 1899-*)

A 172 centi magas (*Nemzeti Sport* 1938. január 3.) futballista 1938. november 6-án bemutat-kozott a DIMÁVAG együttesében a Kőbányai úton. Nem túl nagy sikerrel, 3:0-ra veszítettek az borsodiak az NB B-ben a fővárosi „rokon”, a MÁVAG ellenében. (*Nemzeti Sport* 1938. november 7.)

Feleségével a miskolci Evangélikus Együletben ismerkedett meg, aki az üzemben titkárnői állást töltött be. 1941-ben kötöttek házasságot, gyermekük nem született. Felesége első há-zasságából származó két fiáról, Andrásról és Zoltánról nevelőszülőként lelkiismeretesen gon-doskodott. Igazi apaként szerette őket, a fiúk viszontszerették, felnéztek rá, rajongtak érte. (Győr Mátyás gyűjtése)

1944

„Teleki Pál, a Bocskai és a DiMÁVAG volt válogatott csatára lett a diósgyőriek új intézője” – tudatta az újság az olvasóival. (*Nemzeti Sport* 1940. július 4.)

1941-től 1942-ig néhány hónapig Munkácson katonáskodott, a diósgyőri gyár vezetésének kérelmére leszerelték, s a további szolgálat kötelme alól mentesítették. 1943 tavaszán a Felvidéki Kerület edzőjeként szolgált a sportágat. (*Képes Sport* 1943. május 11.)

1945 nyarán az Északi Kerület Labdarúgó-szövetsége alkalmazta szövetségi trénerként. Ő vezette Miskolc városának válogatottját, amely 1945. július 29-én 3:3-ra végzett a Nagyerdei Stadionban Debrecen válogatottjával. (*Tiszántúli Népszava* 1945. július 31.)

Neveltfia, dr. Topscher András elmondása szerint 1948-ban az egyetemi-főiskolai vérére készülő magyar válogatottat készítette fel Diósgyőrben. (*Győr Mátyás gyűjtése*)

1957 augusztusától 1958. december 21-ig ismét Teleki Pál irányította a Diósgyőrt, Steiner Pált váltotta a kispadon. Hat esztendőn keresztül a Diósgyőri Bányász foglalkozásait is felügyelte, később a Pereces mestere lett.

Teleki Pálnak több beceneve is volt. Csapatársai Pajának, a hajdúsági szurkolók a pedantériája miatt Tanár úrnak szólították, míg a DVTK szimpatizánsai elegáns megoldásai, légi-es könnyedsége, a testi kontaktust látványosan kerülő stílusa miatt Kisasszonyként emlegették. (*Győr Mátyás gyűjtése*)

„Teleki Pál DiGÉP-nyugdíjas hosszas betegeskedés után 78 éves korában, házassága 43. évében 1984. március 1-jén elhunyt. Temetése hamvasztás után lesz. Gyászolják: felesége, öccse, Teleki István, neveltjai dr. Topscher Zoltán és neje, dr. Topscher András és neje, Andrea, Éva, Krisztina neveltunokái.” (*Tudatta az Észak-Magyarország* 1984. március 3-i száma.) A miskolci Evangélikus temetőben nyugszik.

Győr Mátyás témakutató megjegyzése: „(...) a temetés pontos időpontja, helyszíne, a későbbi köszönetnyilvánítások 1984. május 10-ig, ameddig átnéztem az egyes lapszámokat, nem kaptak helyet az Észak-Magyarország-ban. A volt klubjai, a sportriporterek vagy a munkahely részéről semminemű sajtóbeli megnyilvánulás nem volt tapasztalható. Felesége szerint egyszerűen elfeledkeztek róla”...

A Bocskaival Alexandriában. Jobbról: Markos, Vágó, Teleki, Dóczé, Janzsó, Berecz, Palotás, Varga, Boros, Takács, Hajdu

A baseball bűvöletében

Sternberg (Sátori) II László Zuglóban született 1905. május 28-án. A kerület csapatában, a Zuglói AC-ban kezdett el behatóbban foglalkozni a sportággal 14 éves korában (a különböző forrásokban olvasható VAC elírás), és a ZAC-ból került 1925-ben az Ékszerészekhez. Két fivére, Sternberg I és Sternberg III is ebben a klubban szerepelt. (*Nemzeti Sport* 1927. április 4.)

Sternberg, a légtér ura

Sternberg II 1925 és 1927 között profiként kereste a kenyerét Olaszországban. Az Országos Intéző Bizottság 1927. október 17-én tartott ülésén vette tudomásul Sternbergnek az olasz szövetség részéről történő kiadatását. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1927. október 23.) Hazajövetele után, az 1927–1928-as szezonban az Újpestet szolgálta. 1928. augusztus 15-én lejárt a szerződése a liláknál, és akkor kiment Amerikába, a New York Giants csapatához. (*Nemzeti Sport* 1928. október 3.) 1928 novemberében már a Hakoah All Stars együttesében kergette a labdát. (*Nemzeti Sport* 1928. november 7.) Jó nagy botrány lett belőle, ugyanis az Újpest FC-nek úgynevezett visszatartási joga volt vele szemben, amit az amerikaiak nem ismertek el. Arra hivatkoztak, hogy a magyar klubbal kötött kontraktusa érvényét veszítette a nyáron. Még a FIFA barcelonai kongresszusán is tárgyalták az esetet. (*Nemzeti Sport* 1929. május 21.) Őt nemigen zavarták ezek a bonyodalmak, 1929 tavaszán társaival együtt megnyerte az Egyesült Államok bajnokságát. 2:1-re győztek Brooklynban a St. Louis ellen, és hét budapesti játékos, Fischer, Grósz, Nikolsburger, Eisenhoffer, Guttmann, Schwarcz, Sternberg szerepelt a sikergárdában. (*Nemzeti Sport* 1929.

április 21.) Egyikőjük, a későbbi világhírű tréner, Guttmann Béla nyilatkozatából idézünk: „(...) Van ugyan még két futballistánk New Yorkban, ezek azonban – már nem magyarok. Sternberg és Schwarcz ugyanis amerikai állampolgárok lettek, ott nősültek, ott is maradtak. Végleg.” (*Sporthirlap* 1932. július 23.) Ez pusztán abból a szempontból érdekes, hogy Sternberg rövidesen visszatelepült, sőt 1933 nyarán már az a terv keltett szenzációt, hogy a gólerős Avar Ricsi játszik majd mellette háttvédet az Újpestben. (*Sporthirlap* 1933. július 15.)

1932 és 1936 között tehát újfent a lila-fehéreket erősítette a szakmájára nézve ezüstműves fiatalember. (*Nemzeti Sport* 1928. április 22.) Két bajnoki aranyat szerzett a megyeri alakulattal (1932–1933, 1934–1935), meg kell azonban hagyni, hogy az elsőért nem sokat tett, mindössze öt meccsen lépett pályára. Két ezüst- (1933–1934, 1935–1936) és egy bronzérem (1927–1928) is gyarapította a kollekcióját.

1928. március 25. és 1936. május 31. között tizenkilencszer szerepelt a válogatottban, gólt nem sikerült szereznie a fellépésein. (*Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után*) Az 1934-es olaszországi világbajnokságon ő volt a nemzeti tizenegyünk csapatkapitánya.

Nem mindig állt szívesen az újságírók rendelkezésére, néha a babonájára, máskor pedig a hitvesére hivatkozott: „A feleségem is megtiltotta, hogy beszéljek.” (*Nemzeti Sport* 1935. október 4.) Persze arra is akadt példa, amikor örömmel állt a sajtómunkás rendelkezésére. Ez történt

a Párizs–Budapest 1:5-ös mérkőzés után: „Ezek is úgy jártak, mint a svájciak, azt hitték, hogy győznek.” (*Nemzeti Sport* 1935. december 2.)

„Csak Sternberg marad Bécsben az izraelita ünnepek miatt” – számolt be a váratlan döntéséről a sportújság. (*Nemzeti Sport* 1935. október 6.) Tudniillik nem tért haza a válogatottal, az osztrák főváros zsidódiaszpórájában ünnepelt. (1938 előtt az efféle hírek közlését nem érezte indiszkréciónak a szerkesztőség. Az I. zsidótörvény becikkelyezése után többé ilyesféle információkat nem hozott le a lap.)

Schaffer Alfréd, a Hungária regnáló mestere, a hajdani világklasszis támadó egyszer megbírálta: „Sternberg, aki annyit beszél? Először is elfelejti, hogy még ez évben, áprilisban az ő általa vezényelt védelem vele együtt hatot kapott a svájciaktól. Ő csak a második csapatba kerülhetett volna be a mi időnkben.” (*Nemzeti Sport* 1935. december 3.) Nem érdemes Spéci kritikáját szó szerint venni, az egykori sztár a fiatalabb futballgeneráció képviselőiről elvétve sem mondott jókat. Ismerve megnyilvánulásait, úgy véljük, amikor ezt a kijelentését tette, még vissza is fogta magát... Különben Sternberg valóban nem hallgatott, ha úgy érezte, muszáj szólnia.

Az 1936-os magyar-olasz (1:2) után ömlött belőle a panasz. „Az MLSZ urai megtanulhatnak már azt, hogy osztrákok ellen olasz, s olaszok ellen osztrák bírót nem szabad ajánlani.” (*Nemzeti Sport* 1936. június 2.) A célzás részben az 1934-es vébé számunkra szomorú tapasztalataira vonatkozott, amikor a „sógorok” elleni találkozónkon a hazai játékvezető, Mattea finoman szólva sem nekünk fújt.

Sternberg (labdával a kezében) és az osztrákok csapatkapitánya

Sternberg (balra) és Bíró. (Köztük Bíró menyasszonya)

„Sternberg családi ügyei úgy alakultak, hogy nem maradhatott Újpesten” – közölték távozásának okaként. (*Nemzeti Sport* 1936. augusztus 7.) Franciaországba költözött, a párizsi Red Star Saint Ouen alakulatához írt alá, ahol a balhátvéd, honfitársa, Simonyi II András pedig a jobbösszekötő posztját töltötte be. (*Nemzeti Sport* 1936. október 30.) A Párizsban megjelenő *Football* áradozott róla: „ahol Sternberg áll a kapu előtt, ott minden biztosítva van.” (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 18.)

1926

1927

1928

1929

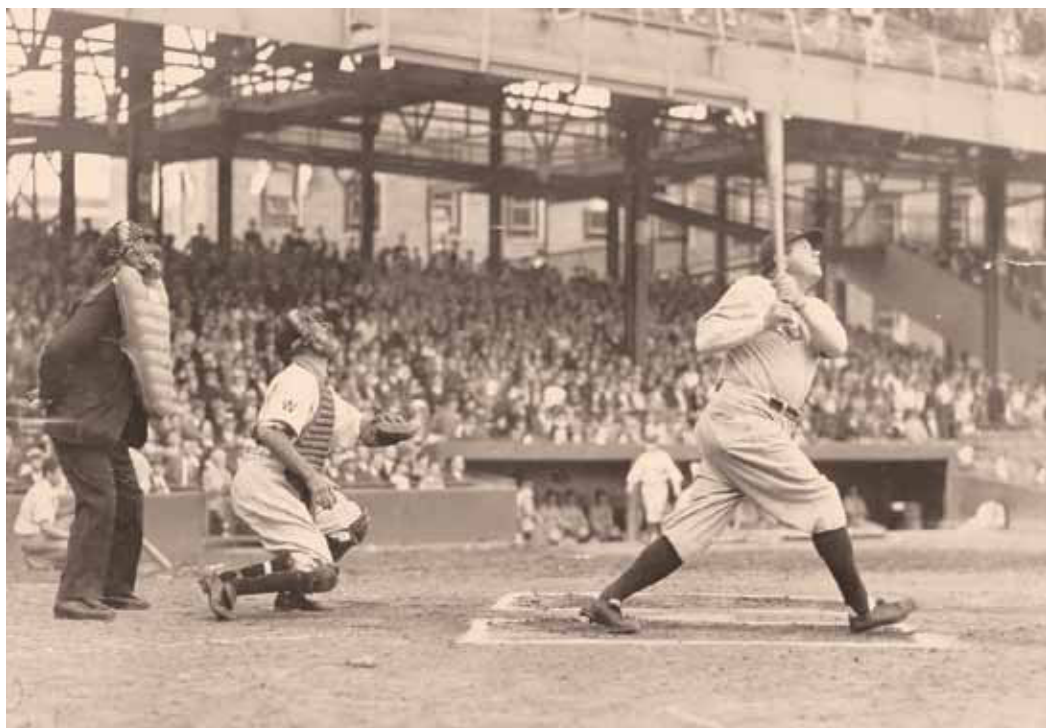
1930

1931

1932

1933

1934

A labdarúgás mellett a jenkik sportja, a baseball volt Sternberg kedvence

1935

„Sternberg csak edzője az Újpestnek. Játsszani nem fog” – választa a lila-fehéreknek körülötte kialakult szituációt a tudósító 1937 nyarának közepén. (*Nemzeti Sport* 1937. július 15.) Kis idő múlva pontosított: „Sternberg edző vezetésével elkezdte az Újpest, ő az amatőr UTE foglalkozásait is irányítja”. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 6.) 1938 kora őszén megvált az Újpesttől, megint Amerikába utazott. Mindenki úgy tudta, a neje súlyos betegen fekszik odaát, és miatta hagyja el a hazáját. (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 15.) Nyilvánvaló, hogy az Anschlusst követő ausztriai zsidóüldözések hírére menekült vissza az USA-ba.

1936

1937

1938

1947-től 1948-ig a New York Hungaria kötelékéhez tartozott, olykor-olykor még beszállt, de már csak eljátszogatott. Saját bevallása szerint ez volt az utolsó komolyabb klubja. (*Képes Sportlap* 1948. július 20.) New Yorkban, a Hudson partján éldegélt a párjával és Gerard nevű fiukkal. Egy óratokgyárban voltak üzleti érdekeltségei, és ha unatkozott, baseballmeccset nézett. (*Képes Sportlap* 1948. július 20.) Úgy tűnik, lenyűgözte a jenkik sportja.

1939

1940

Sternberg II László külhoni egyesületei: U.S. Novese (1925–1926), Andrea Doria (1926–1927), New York Giants (1928), Hakoah All Stars Brooklyn (1928–1932), Red Star Saint Ouen Paris (1936–1937), FC Sète és Racing Club Paris (1937), New York Americans (1943), New York Hungaria (1947–1948). (*Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók és www.rsssf.com/players*)

1941

1942

1982. július 4-én New Yorkban halt meg.

1943

1944

Króni, aki mindig rosszkor pofozkodott

Korányi (Kronenberger) I Lajos 1907. május 15-én született Szegeden. (Dénes Tamás-Rochy Zoltán: *A 700. után*) Tizenkét évesen jegyezte el magát a futballal, tizennégy évesen lett tagja a Belvárosi SE-nek. Abban a korszakban kezdte, amikor az öltözők még gyalultatlan akácfából készültek, a sportolók pedig vasból kovácsolódtak. 1924-ben került az újszegedi kendergyár csapatához, az UTC-hez. 1927 tavaszán szerződött a Bástya tartálékja, majd a Csaba FC-nek (sic!) adta kölcsön. Rövid két hónapig játszott Békéscsabán (*Nemzeti Sport* 1937. november 5.), gyorsan visszarendelte a Bástya. Megjegyzés: tévedett a forrás, az említett klub a Csabai AK volt. A profi Előre-Csaba FC csak 1927 nyarán alakult meg. (*Nemzeti Sport* 1927. augusztus 9.)

Az úgynevezett Budapesti kombinált ellen lépett először pályára csereként, a szegediek győztek 3:1-re. (*Nemzeti Sport* 1927. április 25.) Ugyanakkor az 1927-es tavaszi bajnokik közül csak egyen jutott szóhoz, mégpedig a Kispest elleni 1:1-en. Aligha ilyen értékelésről álmodozott: „Kronenberger sem a balösszekötőben, sem a jobbszélen nem felelt meg”. (*Nemzeti Sport* 1927. május 9.) A 177 centi magas (*Nemzeti Sport* 1937. július 2.), 77,5 kilós (*Nemzeti Sport* 1941. január 19.) fiú foglalkozása eredetileg cipőfelső-rész-készítő volt. (*Nemzeti Sport* 1930. szeptember 7.) Utóbb „előlépett” cipész mesterré. (*Sportprogram* 1938. május 15.) Balfedezetben kezdte pályafutását, később lett belőle védő. (*Nemzeti Sport* 1939. január 3.) „Amatőr korában kétszer volt városközi, egyszer kerületi válogatott”. (*Nemzeti Sport* 1929. december 24.)

Korányi I (profí kombinált) hetyke nyilatkozata az úrnapi siker, a Newcastle United fölött aratott 4:1-es győzelem után: „Ha komolyabb lett volna az ellenfél, akkor mi is komolyabban vettük volna a játékot.” (*Nemzeti Sport* 1929. május 31.) 1930. május 28-án aláírt a Ferencvároshoz. (*Nemzeti Sport* 1930. június 1.) A szurkolók segítettek a megszerzésében. Hangversenyt rendeztek, és a koncert bevételét átadták a klub irányítóinak, hogy abból fedezzék a hátvéd megvételét a Bástyától. (www.tempofradi.hu) Meg sem melegegett a Fradiban, vendégjátékosként máris a Fall Riverben, az USA bajnokság csapatában szerepelt. A kék-fehérben játszó „jenkik” augusztus 20-án ikszeltek a Slaviával (2:2) Prágában. (*Nemzeti Sport* 1930. augusztus 22.)

Amikor a fővárosba költözött, 23 éves volt, és együtt lakott a 25 éves Berkessyvel a Ráday utca 26. szám alatt. Mindkettő a nagyivók csoportjába tartozott. (*Nemzeti Sport* 1936. január 28.) Ennek az információnak némileg ellentmond a következő emléktöredék: „(...) beltárgya volt a híres »PLK-triónak«. Együtt lakott ugyanis Polgár, Lázár és Korányi, akik bizony többet voltak lokálban, mint tréningben. A rossz nyelvek szerint annyi büntetés pénzt fizettek a Ferencvárosnak, hogy az egyesület a pálya gyepesítésére szánt összeg alapját ezekből a pénzekből fedezte.” (*Képes Sport* 1941. március 25.) Korhelykedései miatt az ellenlábás Hungária közönsége ugratta is: „Jól van Króni, te vagy a leggyorsabb hátvéd! Hosszúlépéssel futsz!” (*Nemzeti Sport* 1936. január 27.)

„Korányi nem tartozik a bőbeszédű emberek közé” – adott személyiségéről tömör jellemzést a sportújság. (*Nemzeti Sport* 1930. augusztus 22.) Idővel megváltozott (ezt a fordulatot szinte valamennyi hedonista labdarúgóról megírták a korabeli lapok, amolyan kötelező toposzként

használták), mert amióta megnősült, már nem lumpol. Aztán a máltai túrán rendesen beviszik, asszonykája ugyanis nem volt a közelében. (*Nemzeti Sport* 1938. január 21.)

Nem csupán az itallal akadtak gondjai. 1933. október 22-én eltörte a lábát a magyar–olasz (0:1) 15. percben, így a mieink tíz emberrel játszottak. Amikor az „ijedelmes sérülését” elszenvedte, a felek még 0:0-ra álltak. Nem ez volt az egyetlen súlyosabb sérülése. A válogatott egyik foglalkozásán összeütközött a szolnoki Kolláthtal, kulcscsonttörés lett a karambol vége. (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 15.) Hibája volt még – a fentebb részletezett gyengéje mellett –, hogy olykor hatalmas luftokat rúgott. (*Nemzeti Sport* 1938. július 25.)

A képzeletnél is gyorsabb bekket (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 20.) öt különböző magyar csapatból negyvenszer válogatták be: a szegedi Bástyából (1929-ben), a Ferencvárosból (1930 és 1938 között), a Phöbusból (1938-ban), a Nemzeti SC-ből (1939-ben), a WMFC-ből (1941-ben). (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) Debütálása után jelentették meg róla: „Korányi volt az, aki nem tudott megbirkózni a feladatával.” (*Nemzeti Sport* 1929. április 15.) Utolsó fellépése meggypiros trikóban szintén katasztrofálisra sikeredett, 7:0-ra kaptunk ki a németektől. A szakma ítélete a kölni csapások után: „a Korányi-Kispéter hátvédduó összeállítása nagyon nagy hiba volt”. (*Nemzeti Sport* 1941. április 8.) Még ennél is végzetesebb hiba volt mellőznie őt dr. Dietz Károly az 1938-as párizsi világbajnoki döntőn! Úgy szól a fáma, Korányi a tettelességig fajuló perpatvarba keveredett a bekk társ Bíró Sándorral, ezért a szövetségi kapitány Polgárt állította a helyére az olaszok elleni fináléra. (Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Polgár Drumi is elsőrangú futballista volt, viszont a jobb hátvéd volt az igazi posztja.)

A Króninak becézett izomember háromszor nyert magyar bajnokságot (1932, 1934, 1938), kétszer Magyar Kupát (1933, 1935) a Fradival, és 1937-ben a Közép-európai Kupát is a magasba emelhette. A diadalmas nemzetközi menetelés mind a kilenc találkozóját végigjátszotta, mégis távoznia kellett a zöld-fehérektől, mégpedig a Bindea-affér miatt. (*Nemzeti Sport* 1940. június 28.) Az történt, hogy a Ferencváros–Ripensia Timișoara KK-meccs után (4:1) „a homályos és sötét folyosón valaki az arcába ütött Bindeának”, a románok jobb-szélsőjének, aki idegességében, szégyenében és dühében sírva fakadt. (*Nemzeti Sport* 1938. július 18.) A verekedős eset után nem a „valakit”, hanem Korányit tiltották el a további KK-mérkőzésektől, bár a Juventus ellen Torinóban még harcba vethették.

Meglepetésre nem igazolt mindjárt Franciaországba, mint a testvérei, hanem a Phöbushoz szegődött. (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 29.) 1939-ben aztán ő is kiment, és az FC Sète professzionális keretéhez csatlakozott. Nem játszhatott odakint sokáig, közbeszólt a háború. Szeptember 4-én délután fél kettőkor közölték vele, hogy el kell utaznia Franciaországból. Saját bevallása szerint másfél óra múlva már a vonaton ült. (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 8.) Itthon a Nemzeti SC-be kérte az igazolását, ahol a szintén hazatérő Vágó-Vanicsek Pepivel hatékony védőpárost alkotott. (*Nemzeti Sport* 1939. október 9.) Alig több mint egy hónapig. Csupán hat bajnokin küldték pályára az NSC-ben, aztán a fekete-fehér „sereg” feloszlott. „Korányi I-et a Crisana akarja szerződtetni, ezt írja az egyik román lap”- számolt be a

Króni a Nemzeti mezében

szenzációról a sportsajtó. (*Nemzeti Sport* 1939. december 7.) Esze ágában sem volt Nagyváradra költözni, sőt 1940 tavaszán egyáltalán nem volt klubja. (*Nemzeti Sport* 1940. április 7.) Túlságosan nem vette szívére a mellőztetését. Edzett a Hungáriánál, és a jövőjét illető kérdést egyetlen kézlegyintéssel intézte el: „(...) legfeljebb abbahagyom az egészet”. (*Képes Sport* 1940. április 23.) Júniusban már a Weiss Manfréd FC védőjeként nevesítette a beszámoló. (*Nemzeti Sport* 1940. június 11.) Csepelen középhátvédet faragtak belőle (*Nemzeti Sport* 1940. szeptember 1.), holott a centerhalf volt az igazi posztja. (*Nemzeti Sport* 1941. január 19.) Legalábbis a korabeli újságíró szerint, hiszen legjobb mérkőzésein szinte kivétel nélkül jobbhatvédet játszott. Egy esztendő múlva szabadlistára tette a WMFC. (*Nemzeti Sport* 1941. július 17.) Hamarosan a Losonci AFC játékos-edzője lett (*Nemzeti Sport* 1941. július 27.), és a felvidékieknél szükségből centercsatárt játszott. (*Nemzeti Sport* 1941. november 24.) 1942 tavaszán végig a LAFC-ban futballozott, többnyire balhátvédnek jelölte önmagát. (*Nemzeti Sport* 1942. május 18.) „1943 nyaráig működött Losoncon, napok óta Kecskeméten van, a Kecskeméti AC szeretné trénerének” – olvasni a médiában. (*Nemzeti Sport* 1943. augusztus 1.) (Átnézve a rendelkezésünkre álló forrásokat, bizonyosnak tűnik, hogy nem játszott az NB III Pestkörnyéki csoportjában szereplő Kecskeméti AC-ban – a szerzők.)

„Rendkívül gyors, energikus, nagy rúgóerejű játékos volt, pompás testalkatú, valóban szoborszerű alak, játékát bizonyos robusztus erő jellemezte, ennek ellenére nem volt soha nehézkes” – tekintett vissza a délceg futballistára az újságíró. (*Nemzeti Sport* 1944. november 20.)

Korányi (balra) a játékezőkkel és az olaszok csapatkapitányával

a francia élvonalban. Legnagyobb sikerei színhelyén, Sète városában utca őrzi a nevét. (*Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*) Bátyjuk a viszsza-vonulás után kisebb honi csapatoknál dolgozott trénerként, például Miskolcon, Jászberényben és Szarvason.

Korányi Lajos 1974-ben megkapta a Ferencvárosi TC örökös bajnoka címet. (www.tempofardi.hu) 1981. január 29-én halt meg Budapesten. (*Tóth Tamás gyűjtése*)

Válogatottságig vitte a két öccse, Mátyás és Dezső is. Előbbi (Korányi II) négyszer lehetett a magyar, utóbbi (Korányi III) ötször a francia nemzeti együttes tagja. Korányi III „Désiré” az öt mérkőzésén öt gólig jutott a „gall kakasok” közt. Nagyobb sztár volt, mint amelyet a szám sejtet: kétszeres francia bajnok, az élvonal gólkirálya. Minden idők 16. legjobb gólszerzője

Angyalföldi lengyelként is hűséges debreceni

Palotás (Pavnicza) István Angyalföldön született 1907. november 13-án, hétgyermekes családban. A szüleit korán elveszítette – apját öt-, anyját tizenegy évesen. A négy elemi elvégzése után előbb édesanyja szatócsüzletében, majd bátyja asztalosműhelyében dolgozott. Tizenhárom évesen játszott először egyesületben, a Fővárosi TK-ban, ahol Turay Józseffel, a későbbi híres válogatottal rugta együtt a labdát. 1927. augusztus 27-én a VI. kerületi Pannóniától a VI. kerületi SC-be igazolt. (MLSZ Hivatalos Közlönye 1927. szeptember 4.) Ezt a klubot szokták VI. kerületi TK-nak is írni. A csapat a MILL-ben játszott, 15-16 éves srácok futballoztak a soraiban. A rangadóin 2500 néző (!) szurkolt a sikeréért, és még selyemből varratott mezzel is büszkélkedhetett. (Nemzeti Sport 1933. december 12.) Palotás (akkor még Pavnicza) onnét igazolt át a BAK-hoz hivatásosnak.

1929. október 20-án eltörte a karját a Vasas–BAK másodosztályú összecsapáson (Nemzeti Sport 1929. október 25.), de november elején már újra játszott. (Nemzeti Sport 1929. november 8.) A sportlap olykor korrekt lengyeliséggel a Pawnicza formában írta a nevét. Ennek akkor még nem volt jelentősége, később lett. Egyébként a magyarosított nevét Bódy Pál szénnagykereskedő és bányatulajdonostól, a Bocskai társelnökétől kapta. (Debreczen 1934. július. 5.)

A BAK-tól szerezte meg a Bocskai FC 1931. augusztus 6-án. Erre a korszakára így emlékezett vissza a róla megjelent 25 éve a kispadon című riportban (Hajdú-Bihari Napló 1964. november 12.): „Profi játékosként kerültem Debrecenbe. Azt hittem, hogy az élet fenéig tejfel... Két éven keresztül nem tudtam álláshoz jutni. Tudatában voltam, hogy a profi játék nem tarthat időtlen időig, felajánlottam, hogy mint játékos kevesebb fizetést kapjak, csak juttassanak munkahelyhez. A Villanygyárba kerültem 30 filléres órabérért – villanyóra-leolvasó lettem. 1940-ben kerültem a vasúthoz.” (Az akkori Villanygyár vezetősége is támogatta a sportot, a cégnek az 1930-as években erős amatőr labdarúgó-együttese volt, a DVSE a KLASZ-ban játszott.) Nem véletlen, hogy itt kapott állást Markos Imre, a Bocskai FC másik meghatározó egyénisége is. Palotást később pénzbeszedővé léptették elő, akkor már heti 30 pengőt keresett – a professzionális futball mellett. A legendás Bocskai csapatának egyik meghatározó egyéniségévé fejlődött. Az 1933–1934-es bajnoki idényben bronzérmes helyen végzett a gárdával az első osztályában. (Több mint hatvan évig ez volt Debrecen legjobb labdarúgó-eredménye.) 1933 és 1937 között nyolc alkalommal viselte a válogatott címeres mezét, gólt nem szerzett a meggypiros trikósok között. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után)

Ez időszak alatt sokszoros B-válogatott is volt. A válogatottságai közül két mérkőzése is világbajnoki szerepléshez kötődött. Az 1934-es olaszországi vébére kijutott magyar együttes fontos játékosa volt, felkérésre visszatekintett a két találkozóra: „(...) Nápolyban játszottunk az egyiptomiak ellen, 4:2-re nyertünk. Úgy emlékszem, Toldi két gólt szerzett, egyet-egyet Markos és Teleki. Soha nem felejttem el Toldi egyik gólját! Markos elfutott, az ötös és a tizenegyes pont közé ívelte a labdát, melyre egyszerre futott a kapus és Toldi. Az egyiptomi kapuvédő fel-

ugorva magához ölelte a labdát, Toldi mellére kapta a kapust és labdástól együtt bevitte a hálóba. Barlassina játékvezető gólt ítél! És hogy el ne felejtsem, a második fordulóban 2:1-re kikapunk Ausztriától – ekkor csak Vágó és Markos játszott rajtam kívül a Bocskaiából. Markost a 62. percben kiállították, Avar a 72. percben sérülten hagyta el a pályát, így kilencen maradtunk – és utazhattunk haza (...).” (*Hajdú-Bihari Napló* 1977. november 13.) (Megjegyzések: az afrikaiak elleni egyik gólt nem Markos, hanem Vincze III szerezte, Markost az osztrákok ellen az 57. percben küldte le az olasz bíró, Mattea.)

Palotásnak a Bocskaiában is ez volt a sikeres időszaka, sok-sok külföldi túrán vehetett részt, járt Észak-Afrikában, valamint a Közel-Keleten. 1934 nyarán pályára lépett a Bologna elleni Közép-európai Kupa-selejtezőkön. Olaszországban 2:0-ra kikaptak, ellenben itthon 2:1-re legyőzték a Bolognát. Igaz, elbúcsúztak a további küzdelmekről, de a kor egyik legerősebb együttesét sikerült két vállra fektetniük. Mint kiderült, odakint a későbbi kupagyőztestől szenvedtek vereséget, amely így megismételte a két évvel korábbi sikerét.

Az 1934-es év más elismerést is hozott Palotás számára, megkapta a Nemzeti Sport Emlékplakettet a válogatottban nyújtott teljesítményéért. Íme, játékaról egy rövid jellemzés: „A kitűnően képzett, technikás, stílusosan játszó debreceni labdarúgó a védekezésben és a támadásban egyformán válogatott színvonalon töltötte be szerepét. Pontosan időzített, jól használható átadásaival tűnt ki. Méltó vetélytársa volt a sokszoros válogatott Szalay Antalnak, Lázár Gyulának és Dudás Jánosnak.” (*Antal Zoltán-Hoffer József: Alberttől – Zsákig*)

Edzőként a gyorspasszos, nagy futóteljesítményű és gólra törő játékos híve volt. Élete végéig hű maradt szeretett Debrecenéhez, számos külföldi és belföldi ajánlatot utasított vissza, csak hogy a Hajdúság fővárosában maradjon. A Bocskai FC 1935-ben válságos helyzetbe jutott, több sztárját eladni kényszerült (Alberti Gyulát Spanyolországba az FC Madridnak, Vincze III Jenőt az Újpestnek), de akkor sem tudták rávenni a távozásra. Az újságíró előtt leszögezte: „Tessék megírni, hogy én nem tárgyalok mással, én nem akarok elmenni. Még akkor sem megyek, ha küldenek.” (*Debreceni Független Újság* 1935. február 1.)

1935-ben házasságot kötött Kovács Katalinnal, utóbb egy lányuk született, Katalin. „Palotás lett Szabó Péter után a Bocskai edzője” – adta közre a hírt a sportlap. (*Nemzeti Sport*. 1939. január 23.) Lényegében a sárga-kékek játékos-edzőjeként funkcionált egészen az egyesület megszűnésig. Klubja, a Bocskai a tízéves jubileumi játéka alkalmából 1940-ben aranygyűrűvel ismerte el pályafutását és hűségét. A Bocskai FC-ben 169 bajnokit vívott és 6 találatot ért el. (*Szege-di Péter gyűjtése*)

1940. július 31-én miniszteri rendelettel megszüntették a Bocskait. (*Nemzeti Sport* 1940. augusztus 1.) Akkor az NB II-es Debreceni VSC-hez szerződött, ahol ugyancsak játékos-edzőként működött 1942-ig. A Vagongyárban kapott állást, tizennégy évig dolgozott asztalosként az üzemben, egyúttal lakást is biztosítottak számára a MÁV Műhely Kolónián.

„A DVSC játékos-edzőjét a nyíregyházi MOVE Szabolcs egy évre kölcsönkérte. A tréningek irányítása mellett játszani is fog a csapatban” – jelent meg róla a sajtóban. (*Nemzeti Sport* 1942. szeptember 3.) Röviddel később visszatért a Cívitasba, és az 1942-1943-as idényben megnyerte a Vasutassal az NB II-t, majd a sikeres osztályozó után először jutott fel az élvonalba a gárda.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Az NB I-ben azonban már nem ő ült a kispadján, hanem hajdani bocskai társa, Moóré János.

Palotás István kerületi tréner „legutóbb a Püspökladányi MÁV és a Püspökladányi LE edzését vezette. Az edzésnek nagy sikere volt.” – foglalkozott aktuális munkakörével a média. (*Nemzeti Sport* 1943. április 30.)

Jellemző tudására, erőnlétére és mentalitására, hogy még 1944 elején is tagja volt Debrecen városi válogatottjának. (*Nemzeti Sport* 1944. január 31.) A DVSC edzője lett – olvashatták felőle az érdeklődők. (*Nemzeti Sport* 1944. július 23.)

A csatazajok elültével, 1945 tavaszán visszatért Debrecenbe, 1945 és 1947 között újfent edzője volt a Vasutasnak. Az 1946-1947-es évadban megszerezték a vidék legjobbjára címet a 8. helyezéssel. A tehetséges fiatalok közül többen az ő felfedezettjei voltak, mint például Szilágyi I. Gyula, Teleki Gyula, Vihar József, Csárdás József, Szilágyi II. Sándor, Nagy II. István és Komlóssy Imre, a DVSC akkori grémiuma 1947 év végén mégis megvált tőle.

1948 tavaszán a Debreceni MTE mestere lett, de 1948 őszén már ismét a Vasutasban talált. Egy esztendő leforgása alatt megint sikeres kollektívát kovácsolt a futballistákból, vissza is jutott velük az élvonalba, aztán a vezetőség felelőtlen döntései miatt – nem erősített, nem rendezte az anyagi kérdéseket – szétszéledtek a keret erősségei. Ennek következtében utolsó helyeztként kiesett a DVSC az elitből 1950-ben, és azt követően tíz évig nem volt első osztályú labdarúgó-együttese a „kálomista Rómának”.

Palotás 1948 és 1950 között a Keleti Kerület labdarúgó-válogatottjának szövetségi kapitányi tisztségét töltötte be. Felsőfokú edzői képesítést szerzett (azaz szakedzőit), számos edzőtovábbképző tanfolyamot vezetett, az országos ifjúsági edzőtáborok szervezőjeként és irányítójaként működött közre az utánpótlás-nevelésében. Tizenhat évig vezetője volt a megyei labdarúgóedzők Hajdú-Bihar megyei bizottságának.

1950 tavaszán újabb rövid kitérőt tett a szomszédos Nyíregyházára, a kerületi bajnokságban szereplő Nyíregyházi Elektromost bízta a gondjaira. Jó döntés volt, mert a szabolcsiak megnyerték a csoportjukat, s feljutottak az NB II-be. Ezután a Tiszaörsi MTE a kerületi ligában szereplő alakulatát gardírozta. A következő évben újra láthatták őt a debreceni szurkolók, miután a cívisvárosi katonák „parancsnoka” lett. A Debreceni Honvéd az NB II-ben a kiesőhelyek egyikén tanyázott, amikor az 5. forduló után átvette. Az első évben sikeresen elkerülték a kiesést, aztán az 1952-re ütőképes csapatot épített. Ifjú tanítványai rendre látványos támadójátékkal rukkoltak elő. 1954-ig dolgozott a Debreceni Honvédnál. 1955-ben visszahívta a DVSC, 1957-ig újfent a Lokit irányította, több-kevesebb sikerrel. 1957 augusztusa és decembere között a

Lublin edzőjeként gyarapította szakmai tudását. Nem lehettek nyelvi problémái, hiszen 1934-ig lengyel állampolgár volt. (*Debreceni Független Újság* 1934. február 10.) A társai Murugyának hívták, tudniillik nehezen értették a hadaró beszédét. 1958 januárjában visszatért a Debreceni Honvédhoz, azonban kiesett vele az NB II-ből, részint a felforgatott játékosállománya, részint a nagyon rossz őszi teljesítménye következtében. Mintegy vigaszul megnyerte fiaival az Országos Hadsereg bajnokságot, amely alkalmából a Honvédelmi Minisztérium emléklappal ismerte el a tevékenységét. 1962-ben vált meg a helyőrségeiktől, hogy 1963 januárjától a Deb-

receni EAC szaktanácsadója legyen. 1967-ben egy idény erejéig az egyetemisták edzője is volt, majd folytatta a szaktanácsadói munkáját egészen a 1970-es évek közepéig.

Palotás Istvánt a súlyosbodó betegsége következtében karkedvezménnyel nyugdíjazták, ám még évekig segítette a megyei labdarúgó-szövetség munkáját, a hétvégeken pedig rendszeresen kilátogatott a bajnoki mérkőzésekre. Hetvenedik születésnapja alkalmából MLSZ Emlékplakettet vehetett át. 1985-ben a feleségével családi körben ünnepelték meg az aranylakodalukat. Az utolsó éveiben már nem járt ki a stadionokba, a napjait olvasással és keresztretjvényfejtéssel töltötte az Ifjúság utca 3. szám alatti lakásán. 1987. október 1-jén hunyt el, a debreceni Köztemetőben alussza örök álmát.

VINCZE III JENŐ

Múzeumokat látogatott és disznókat nevelt az első vidéki gólkirály

Vincze III Jenő 1908. november 20-án született a délvidéki Versecen, akár az irodalmi Nobel-díjra felterjesztett, mára méltatlanul elfeledett íróklasszikusunk, Herczeg Ferenc. Kétéves volt, amikor a család Debrecenbe költözött. A Nyilastelepen kezdett el futballozni, onnét vette át a Debreceni MTK, ahol a testvérei is játszottak. (Az 1919 júliusában alapított DMTK a MÁV helyi állomásfőnökségének klubja volt. Szinte minden Vinczével kapcsolatos életrajzi jellegű írásban tévesen szerepel nevelőegyesületeként a Debreceni MTE. Határozottan kijelentjük tehát, hogy sohasem volt az eredetileg piros-fekete színű DMTE futballistája!)

1924-ben átkerült a zöld-fehér DMTK-tól a városi (egyben a vállalati) riválishoz, a DVSC-hez, majd a Bocskai megalakulása után bő egy esztendővel leszerződött a professzionális sárga-kékekhez. 1927. szeptember 30-án írta alá a papírosokat. (*Sándor Mihály: A debreceni futball képes kalauza 1899-*)

A nem éppen égimeszelő magasságúra nőtt, alig 170 centi magas (*Nemzeti Sport 1937. február 5.*) legényt Gurigának becézték. „Csendes, komoly fiú. Még a túrákon is tanul. Múzeumokat látogat. Minden iránt érdeklődik. Mintadiák. Érettségi után a közgazdasági egyetemen folytatja a tanulmányait. De kitűnő sportember is. Nem iszik szeszes italt, nem dohányzik. Izmos, erős, kemény fiú” – mutatta be olvasóinak a szaklap. (*Nemzeti Sport 1929. december 24.*) Magáról ennyit mondott: „Passzióm is van. Tíz saját nevelésű és saját tulajdonomat képező malacomat hizlalom kövérré.” (*Nemzeti Sport 1929. december 24.*)

Az első válogatott meccsén nem váltotta meg a világot, viszont legalább győztes alakulat tagja lehetett Ausztria ellen (2:1). „Nem volt lámpalázam, mégsem ment a játék. Rosszul játszottam...” – fogalmazott önkritikusan a lefújás után. (*Nemzeti Sport 1930. június 2.*)

1930 és 1939 között összesen 25-ször öltötte magára a címeres trikót, 8 gólt jegyzett a nemzeti tizenegy labdarúgójaként. (*Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után*)

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

1926
1927
1928
1929
1930
A mokány jobbösszekötő 1930-ban Magyar Kupát, 1934-ben bajnoki bronzérmet szerzett a Bocskaiával, és elindulhatott a Közép-európai Kupában. Ugyan a Bologna 4:3-as összesítéssel kiütötte az alföldieket a sorozatból, ám 1934. június 24-én, a visszavágón (12 000 néző előtt) éppen az ő góljával győzte le a Hajdúság szívében a Bocskai az olaszokat 2:1-re. 1931-ben 20 találattal Vincze III Jenő lett a gólkirály. A Bocskai FC volt az első vidéki gárda, amelyik kupát, majd bronzérmet nyert, először nevezhetett a KK-ra, és először adott gólkirályt a magyar futballnak! Vincze III a Bocskaiában 154 mérkőzésén 65 gólt szerzett. *(Szegedi Péter gyűjtése)*

1931
1932
1933
1934
1935
Ezért is fáj nagyon a csatárnak, hogy tüntetett ellene, hűtlenséggel vádolta meg a debreceni publikum, amikor meglátta lila-fehér szerelésben. „Én voltam hálátlan? Az Újpest 12 000 pengős vételárából is lemondtam a klub javára a nekem jogosan járó 12 százalékról. (...) Eladtak, nem keltem, elmentem. Hogy az Újpest volt az átvevő, az az én privát szerencsém” – hozta fel a maga mentségére. *(Nemzeti Sport 1935. szeptember 19.)* Egészen pontosan 1934. februárban igazolt az Újpestbe. Utóbb új csapattal két bajnoki aranyat szerzett (1934–1935, 1938–1939). A Salgótarjáni BTC ellen igazán elemében volt, négy gólt vágott a nógrádiak kapujába. 10:0-ra nyertek a megyeriek, habár az ellenfél csatársorában későbbi klubtársa, Zsengellér Gyula is a pályán volt. *(Nemzeti Sport 1936. március 2.)* A Ferencváros elleni derbit a három találattal egyedül nyerte meg 1936. március 22-én (4:1). „A lelke és az esze tud lenni ez a fiú annak a csatársornak, amelyben ő mozog” – ünnepelte a tudósító. *(Nemzeti Sport 1936. március 23.)*

1936
1937
1938
1939
„Jó kedélyű, intelligens, művelt ember, akit behatóan foglalkoztat a filozófia” – formált róla véleményt Feleki László, a mérvadó szaktekintély. *(Nemzeti Sport 1937. január 10.)* Vincze III Jenő két világbajnokságon szerepelt, 1934-ben a Bocskai, 1938-ban az Újpest képviseletében. Az elveszített párizsi finálé után is megőrizte a humorérzékét: „Még sohasem voltam olyan büszke, mint a vb-döntő után. Tizenegy ember életét mentettük meg. (...) Starace azt táviratozta az olaszoknak: Győzni vagy meghalni!” *(Nemzeti Sport 1938. június 24.)* (Tudni kell hozzá, hogy a nagyhatalmú Achille Starace a fasiszmus regnálása idején számos fontos posztot töltött be, többek között a sportok felügyelete is az ő hatáskörébe tartozott. 1945. április 28-án kivégezték a partizánok.)

1940
Mint írtuk fentebb, Vincze III 1939-ben Közép-európai Kupát nyert az Újpesttel a Ferencváros ellen (4:1 és 2:2). *(Nemzeti Sport 1939. július 31.)*

1941
Hobbija az irodalom volt, imádott olvasni. Bogarai is akadtak: utálta a lármát, és nem akart megnősülni. *(Képes Sport 1939. december 19.)*

1942
1943
1944
1940 nyarán pár hétig jogilag nem volt az Újpest labdarúgója, aztán mégis szerződéshez jutott. *(Nemzeti Sport 1940. augusztus 22.)* Időközben megkapta a labdarúgó-mesteri oklevelet. Ezt a bizonyítványt az akkori legmagasabb szintű honi edzőképzői tanfolyamon lehetett megszerezni. *(Nemzeti Sport 1941. május 4.)* Az újpesti kölyökcsapat edzőjeként *(Nemzeti Sport 1941. szeptember 5.)* még be-beugrott a lila-fehérek közé, holott a gárdából többen már „bácsizták”, és ő volt a klub szaktanácsadója is. *(Nemzeti Sport 1941. november 3.)* Az 1941–1942-es

bajnokságban mindössze öt első osztályú mérkőzés jutott neki. (*Nemzeti Sport* 1942. június 26.) Sokoldalúságára és elnyúlhatatlenségére bizonyítékul 1942 novemberében balfedezetet játszott a NAC elleni 1:1-en (*Nemzeti Sport* 1942. november 9.), sőt a Szolnok ellen be is talált (1:4). (*Nemzeti Sport* 1942. november 16.) Ami a nagyváradi kirándulását illeti, annak bizony feljelentést lett a vége, mert a NAC az MLSZ-hez fordult a panaszával. Azt állították a partiumiak, hogy a debreceni identitású futballista „súlyosan megsértette a váradi csapatot”. (*Nemzeti Sport* 1942. december 24.) Vihar volt egy pohár vízben, ugyanis a megvádoltat az egyesbíró felmentette. (*Nemzeti Sport* 1943. január 1.)

1943 őszén egyszer szerepelt az Újpestben, Salgótarjánban lépett pályára (0:2). (*Nemzeti Sport* 1943. október 11.) A „kálvinista Rómában” sokan megharagudtak rá, midőn elment a Bocskaiából a „violákhoz”, de ő szívében megmaradt cívisnek. Erre jó példa, hogy amikor a DVSC osztályozót vívott Budapesten a BSZKRT-tal, kötelességének érezte az állomáson fogadni. „Kijöttem anyaegyesületem elé” – jelentette ki, hogy szakmai tanácsokkal lássa el az akkor épp lil-fehéren játszó vasutasokat. (*Nemzeti Sport* 1943. május 28.)

Az MLSZ az Edzők Testületének vezetésével bízta meg (*Képes Sport* 1943. október 5.), ő azonban pár nap múlva lemondott. Így hangzott a gerinces férfiú indoklása: „nem engedtem az edzőket megalázni.” Erősen bírálta az MLSZ-t, a játékvezetőket, majd leszögezte, hogy ő nem politizál. (*Képes Sport* 1943. október 19.) Az egyesbíró a nyilatkozatai miatt, amelyekben az elnökség munkáját kritizálta, egy évre eltiltotta a játéktól. (*Nemzeti Sport* 1943. november 12.) Ez különösen abból a szempontból volt „korrekt” ítélet, mert egész ősszel csupán egyetlen bajnokin játszott... Aztán az Országos Fellebbviteli Bizottság visszaadta a játékjogát (*Nemzeti Sport* 1943. november 28.), a büntetését pedig 50 pengő bírságra változtatta. (*Képes Sport* 1943. november 30.)

A sportlap 1944 elején már az Újpest keretében sem hozta a nevét. (*Nemzeti Sport* 1944. február 1.)

1947. szeptember 9-én jelentette a *Képes Sportlap*, hogy „néhány napja az Újpest edzője lett.” Ugyanez a kiadvány pár hónap múlva felidézte az 1934–1935-ös bajnokságban, a Bocskaiában és az Újpestben nyújtott teljesítményéről írottakat. „A játékának előnye: munkabírás, támadás-felépítés, hátránya: nincs.” (*Képes Sportlap* 1948. január 6.)

Egy bajnoki éven keresztül, 1948 júniusáig vezette az UTE tréningjeit. 1955-ben a Vasas Izónál dolgozott. 1955-től 1956-ig az ifjúsági válogatott mestere volt, majd 1956 forradalmas őszén elhagyta az országot. Itthon szinte kiátkozták, igaztalanul megvádolva azzal, hogy „kiárusította” az ifjúsági válogatott nagytöbbségében külföldön maradt játékosait. Nyugaton folytatta az edzősködést, a következő klubok kispadján ült: Servette (1957–1959), FC Basel (1959–1961), SpVgg Fürth (1961–1964), 1. FC Nürnberg (1966), Schweinfurt 05 (1967–1971), SpVgg Bayreuth (1971–1975), 1. FC Herzogenaurach (1976), ASV Herzogenaurach (1976). 1988-ban hunyt el Németországban.

Kemény, akit puhasággal vádoltak

Kemény Tibor 1913. március 5-én született Budapesten. (*Nemzeti Sport* 1939. július 21.) A 172 centi magas balszélső (*Nemzeti Sport* 1938. április 15.) 1931 őszén BLASZ-válogatott lett az FTC-ből. A Drehr-serleg döntőjét vívták a KöLASZ csapata ellen. (*Sportprogramm* 1931. november 8.) 1933-ban a zöld-fehér klub amatőr együttesétől került át a professzionális gárdához. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 10.) Két bajnoki címet (1933–1934, 1937–1938), egy Magyar Kupát (1935) és egy KK-t nyert a Fradival.

A Ferencváros észak-afrikai portyáján két gólt szerzett Algír B-válogatottja ellen, oroszlánrészt vállalt az arabok elleni 5:1-es győzelemből. (*Nemzeti Sport* 1933. december 11.) Az 1934-es labdarúgó-világ-bajnokságon ő volt a balszélsőnk, amikor a második mérkőzésünkön, Bolognában veszítettünk az osztrákok ellen (1:2). 1933 és 1937 között kilencszer ölthette magára a címeres inget, támadó létére gólt nem sikerült szereznie. (*Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után*)

A válogatott egyik edzőmérkőzésén Moóré Jánossal a Hungáriában jutottak szóhoz, csak hogy gyakorolhassák ők is az éles szituációkat. Akkor jegyezte meg róluk a szövetségi kapitánynak – nem is lepezett epével a hangjában – Schaffer Spéci, a kék-fehérek mestere: „Azért állította be őket, hogy a Hungária ne nyerje meg a meccset.” (*Nemzeti Sport* 1935. október 3.)

Kemény tudott gólerősen futballozni, az Er-So ellen például négyszer talált a kapuba, 10:3-ra nyert a Ferencváros a Hungária úton. (*Nemzeti Sport* 1936. április 20.) Sűrűn hangoztatott kifogás volt ellene, hogy félénk, mások egyenesen gyávának tartották. Ilyenkor azzal védekezett, hogy az állandó sérülései inkább a harcosságát, semmint a nyúltságát bizonyítják. (*Nemzeti Sport* 1936. február 7.) Gyetvai feltűnése dacára elévülhetetlen érdemei voltak abban, hogy a Ferencváros – kihevervén a bécsi 1:4-et – kiütötte a KK-ból az Austriát, mert az Üllői úti visszavágón kétszer is bevette a bécsi lila-fehérek hálóját (6:1). (*Nemzeti Sport* 1937. július 26.) Egyébként a győzedelmes Közép-európai Kupa-sorozat kilenc találkozásiójából hatot töltött a pályán.

A civil életben is igyekezett megállni a helyét, abban a korszakban ritkaságszámba ment az érettségizett labdarúgó, Kemény a táborukba tartozott. (*Nemzeti Sport* 1937. április 6.) Sikerült is elhelyezkednie, a MABI-nál dolgozott. Nem volt könnyű a munkája, pénzbeszedőként reggeltől estig rőtta a XIV. kerület utcáit. Szerinte ez jelentősen visszavetette a formájában. (*Nemzeti Sport* 1938. január 21.)

A Juventus elleni Közép-európai Kupa-elődöntőn halovány teljesítményt nyújtott. „Az volt az érzésünk, mintha bekötött szemmel játszott volna” – jelentette gúnyosan Torinóból a küldött újságíró. (*Nemzeti Sport* 1938. július 25.) A visszavágón aztán káprázatos gólt fejt a piemonti „zebrák” hálójába, e pazar mozdulata a döntőbe juttatta a Fradit. A sportlap kritikája: „Kemény kissé vegyes érzelmeket keltett bennünk. Igen lendületes volt, de szörnyű baklövéseket is csinált az első félidőben. A másodikban mint balösszekötőnek (amikor Sárosi lett a balszélső), de mint balszélsőnek is sokkal több jó mozzanata volt. Továbbjutást jelentő fejes góljával nagyot lendített osztályzatán.” (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 1.)

Egy esztendő múlva már arról cikkeztek, hogy Kemény Tibort átveszi a Gamma FC a Ferencvárostól (*Nemzeti Sport* 1939. augusztus 31.), a csütörtöki edzésen részt is vett, majd szombaton aláírta a szerződését. (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 3.) Eljött az idő, amikor átmenetileg kiszorult a kezdőből, Érsekújváron például a „görögbetűsök” tartalékjában szerepelt. (*Nemzeti Sport* 1941. október 2.) Decemberben az MLSZ tudomásul vette a visszaamatőrösítési kérelmét, a szövetségi döntés értelmében a várakozási idő alatt az amatőr Gamma Szentimrevárosi SE-ben kellett játszania. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1941. december 5.) 1942 őszén és 1943 tavaszán tehát a Budapesti kerület I. osztályában futballozott a GSZSE-ben (*Nemzeti Sport* 1943. március 11.), aztán következett a Szeged elleni bajnoki, s mert neki mindig nagyon ment a csongrádiak ellen, visszakerült az első csapatba. (*Nemzeti Sport* 1943. március 14.) Legyőzték a Szegedet 3:1-re, „Kemény is kitett magáért” – állt az értékelésben. (*Nemzeti Sport* 1943. március 16.) Röviddel később a hetente megjelenő sportmagazin is megdicsérte: a budai piros-fehérek fedezetsorában „az öreg Kemény a legnagyobb érték”. (*Képes Sport* 1943. április 28.) Amikor ez megjelent, alig múltot harmincéves...

1943 őszén visszakerült a válogatott keretébe is, a jeles alkalomból a balfedezetnek szentelte a szaklap az *Egy betyár, akiből pandúr lett* című dolgozatát. (*Nemzeti Sport* 1943. október 15.) A Gamma FC 11 bajnokiján játszott az ősszel (a 15-ből), és 3 gólt szerzett. (*Nemzeti Sport* 1943. december 17.) Gyakran hangoztatott vád volt ellene, hogy megelégszik azzal, hogy hátulról felhossa a labdát, beéri a támadások indításával, és a befejezésekben nem vesz részt. Csak a bal lábát használja, a jobb lába szinte süket. (*Nemzeti Sport* 1944. október 19.)

A főváros ostroma alatt látott napvilágot róla a hír: „Kemény Tibor, a Gamma válogatott játékos a napokban a Budapest körüli harcokban megsebesült. A bal lábát járta át egy ellenséges géppisztolygolyó. A sebesülés szerencsére nem bizonyult súlyosnak, teljes gyógyulása néhány hét múlva várható”. (*Nemzeti Sport* 1944. december 24.)

Kezdőrúgás Szabó Ferenc asszisztálása mellett

A visszavonulása után edzőként helyezkedett el. 1948 őszén az NB II-es Gázgyár kispadján ült. (*Népsport* 1948. november 5.) 1949-től 1950-ig az Újpesti TE, illetve a Bp. Dózsa, 1955-ben a Budapesti Vörös Lobogó, 1956-ban a Dorog szakvezetője volt. (hu.wikipedia.org) 1956 második felében a Sparta Košice, 1957-től 1958-ig az Olympiakosz Pireusz kötelékébe tartozott. 1960-tól 1961-ig Ghánában dolgozott, az afrikaiak labdarúgó-szövetsége foglalkoztatta. 1964-ben az NB I B-s Ózdi Kohász, 1965-ben a Szombathelyi Haladás és az Egri Dózsa mestereként tevékenykedett. (*NB I NB I/B* 1965) 1966-1967-ben a GKS Katowice, 1967 és 1970 között a Zagłębie Sosnowiec alkalmazta. 1974-ben a Ferencváros örökös bajnoka címmel tüntették ki. 1975. október 1-jén ő végezte el a kezdőrúgást a Ferencváros-Zbrojovka Brno KK-találkozó előtt. Az Üllői út 25 000 nézője felállva tapsolt, mint a régi szép időkben. Kabalának sem volt rossz az összes úriember, a klub ezredik nemzetközi mérkőzésén 7–1-re győzött a Fradi. (*Népsport* 1975. október 2.)

1992. szeptember 25-én hunyta le örökre a szemét Budapesten. (Tóth Tamás gyűjtése)

A hungarista G. B. Shaw

Nem kísérletezünk a karakter újratemtésének varázslatával, rábízunk arra, aki maga volt tanúja és részese a múltbéli eseményeknek. „Hideg, fölényes, szűkszavú és szellemes, amivel Bernard Shaw-ra emlékeztet. Egészen bizonyos, hogy ha Shaw futballozna, pontosan úgy kergetné a labdát, mint Matyi, és ahhoz sem férhet kétség, hogy Matyi barátunk tollforgatása hajszálra egyezne a fehérszakállas bölcsház stílusával” – közelített az esztétikum igényével a futballista bonyolult személyiségéhez a kortárs betűvető. (*Képes Sport* 1941. március 25.)

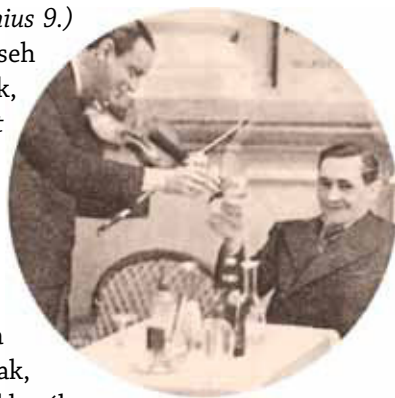
A fentebb Matyiként nevesített Cseh II László 1910. április 4-én született Óbudán. A vékony testalkatú fiú mindössze 173 centire nőtt. (*Nemzeti Sport* 1939. június 27.) 1923-ban a III. kerületi TVE csapatánál lett igazolt játékos, együtt játszott ott a bátyjával, Cseh I Józseffel. (*Nemzeti Sport* 1926. november 2.) Az óbudaiakat 1928-ig boldogította, majd három esztendőre a BSE-ben töltött. Nem volt könnyű időszaka, profi váddal illették: játszott a Józsefváros csapatában, s ezért kapott egy öltönyt. 1931-ben került át a Hungáriába, a kék-fehérekkel két bajnokságot (1935–1936, 1936–1937) és egy Magyar Kupát ünnepelt (1932).

1935-ben 23 találattal, 1937-ben 36 találattal lett gólkirály. Az 1935-1936-os bajnokságot a Hungária veretlenül nyerte meg, a győzők seregéből egyedül Cseh II lépett valamennyi meccsen pályára. Összesen 184 bajnokit játszott Brüll Alfréd csapatában, és 197 gólt szerzett. (*Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után*) Profi pályafutása alatt a Hungária, a Kispest, a Szege és a Gamma alkalmazottjaként 201 gólt jegyzett. (*Nemzeti Sport* 1941. május 26.)

Nagy formát mutatott a Bocscai ellen 1935. október 20-án, négyet rúgott a jobb sorsra érdemes debrecenieknek (7:0). (*Nemzeti Sport* 1935. október 21.) Szüksége is volt minden ismerésre, ugyanis előző héten az egyik éjszakai kávéházban, igen emelkedett hangulatban olyan botrányba keveredett, „amelynek lefolyásába a rendőrség is beavatkozott.” (*Nemzeti Sport* 1935. október 22.) A szaklap tudósítója szokásos éjjeli „szórakozásokat” említ. A bohém, dolce vita-rajongó csatár szívesen italozgatott, ámbár közismerten nem bírta a szeszt. Feleki László írta róla: „két-három pohár után már jobban lefekszik, mint mikor a 16-oson belül hozzáérnek”. (*Nemzeti Sport* 1936. október 18.) Gyakran csak ténfergett „kimulatott fővel” a tréningeken, ugyanakkor könnyen sértődő, lobbanékony alkat volt. Rövid időn belül éles afférja támadt a válogatottban Vincze III Jenővel (Újpest) és Sárosi Györggyel (Ferencváros), miután amazok bíralták a játékát. (*Nemzeti Sport* 1935. november 26.) Tudott volt a rossz viszonya Sárosi doktorral, erőteljesen rivalizáltak. A Hungária támadója azt hangoztatta, hogy „Gyurka nem csatár”. (*Nemzeti Sport* 1936. november 19.) Sikerült összevesznie az osztrák csapattársával, Wudi Müllerrel is, holott az nem beszélt magyarul, Matyi pedig nem boldogult a némettel. Csak a vacsora utáni pezsgős koccintásnál békültek ki. (*Nemzeti Sport* 1935. december 17.) A nagy tekintélyű Minder Frigyes is megsértette, szidalmazó kifejezéseket vágott az MLSZ háznagya fejéhez, amiért felszólította őt, hogy üljön le, és nem udvariasabb formában fogalmazta meg az óhaját. Az általa használt szavak közül a „disznóság” még az enyhébbek közé tartozott. Az éktelen haragra gerjedt Minder feljelentette a magá-

ról megfelelkezett futballistát. (*Nemzeti Sport* 1936. június 9.) Edzője, az örökké kritikus Schaffer Alfréd kijelentette: „Cseh Matyit kikiáltják ma mindennek. Nohát, a Matyi nálunk, a mi időnkben inas lehetett volna csak.” (*Nemzeti Sport* 1935. december 3.) Tévedés ne essék, a Spécinek becézett hajdani világklasszisnak kimondottan a kedvence volt a megbírált jobbszélső...

A korszak sápatag sztárja volt Cseh II, akitől a tömegek követelődzően elvárták, hogy szórakoztassa őket a pénzükért, akinek mindenkor témát kellett szolgáltatnia a pletykákhoz. Ha csak a negyedét megtette volna mindannak, amit terjesztettek szertelen, zabolátlan életmódjáról, jóval korábban költözött volna át az örökkévalóságba. Tudták róla, hogy őriult a tempója, de azt is, hogy csak az őriultság képes létrehozni nagy dolgokat. Ne törjünk palcát fölötte, az ítélkezést hagyjuk meg a „magasabb égi hatalmaknak”!

Hogy valójában milyen futballista volt? Kolosszális. Kapásból rúgott például óriási gólt a 6. percben a lisszaboni mérkőzésen, amelyen a Hungária 4:3-ra legyőzte Portugália válogatottját (*Nemzeti Sport* 1936. január 7.), majd a magyarok az FC Portót is az ő találatával fektették két vállra (1:0). (*Nemzeti Sport* 1936. január 9.) Kiszámíthatatlan mozdulataival a hisztériát hozta az ellenfél bekkjeire. „(...) különös egyénisége a futballsportnak. Nagy tehetség – nagy akarás nélkül. (...) Beadni, passzolni, cselezni úgy tud, mint kevesen” – analizálta habitusát és produkcióit az ítéző. (*Nemzeti Sport* 1936. március 15.)

1932. március 20-án debütált a válogatottban, Prágában nyert a csapata 3:1-re. 1939. február 34-szer öltözhett piros-fehér-zöld szerelésbe, 15 gólt szerzett a nemzeti együttes uniformisában. A szakmáját tekintve nyomdász (*Nemzeti Sport* 1937. április 25.) Cseh II volt a csapatkapitány a számunkra diadalmas osztrák-magyarokon, ráadásnak két gólt rúgott Bécsben (5:3). (*Nemzeti Sport* 1936. április 6.) Bánatára egyik világ bajnokságra sem vitték ki, holott 1934-ben és 1938-ban is volt rá esélye. A miért jobb megértéséhez a sportújság felidézte az 1934–1935-ös bajnokságban nyújtott teljesítményéről írottakat. „Előnye: technika, ravaszság, hátránya: nem küzd.” (*Képes Sportlap* 1948. január 6.)

Az abszolút kétlábas (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 20.) labdarúgó kedvenc posztja a jobbösszekötő volt. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 17.) Hallatlan tudását külföldön is elismerték, hisz tartalék lehetett Amszterdamban, a Kelet-Európa-Nyugat-Európa 3:1-es gálameccsen. (*Nemzeti Sport* 1937. június 22.)

Cseh II Matyinak Orth és Braun Csibi voltak az ideáljai, a legtechnikásabb magyar kortársának Lázár Gyulát tartotta, a legjobb csatároknak Teleki Pált, P. Szabó Gábort, Kiss Gyulát és egyik legjobb barátját, Zsengellér Gyulát. Sárosi doktort még véletlenül sem említette, holott vele és Zsengellérrel alkották az úgynevezett „agytrösztöt” a magyar válogatottban. Nagyon könnyen tudtak gólhelyzetet teremteni maguk, illetve a társaik számára. (*Képes Sport* 1957. november 12.)

Ugyan Cseh II-nek László volt a keresztnéve, ám mindenki csak Matyinak hívta. A becenevét a hajdani MTK-pálya Matyi nevű csacsijáról kapta. Hogy miért? Egyformán csökönyösek voltak.

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

1937 őszének végén jelentkeztek nála a betegség jelei, állandóan hőemelkedése volt. (*Nemzeti Sport* 1937. november 25.) A válogatott egyik edzése után „Schaffer Spéci tilalma ellenére a forró gőzfürdőből egyenesen kiment a ligetbe sétálni”, és akkor megfázott. (*Képes Sport* 1941. március 25.) Utóbb ötpengős nagyságú foltot mutatott ki a röntgenfelvétel a tüdején. (*Nemzeti Sport* 1938. március 4.) És mindez a világbajnokság évében! Miért érdekes ez? Azért, mert miközben a válogatott Holland-Indiát verte meg Franciaországban 6:0-ra, ő és a társai Kolozsváron győzedelmeskedtek a Victoria fölött 3:0-ra. (*Nemzeti Sport* 1938. június 7.) Ebből kiderül, hogy a közhiedelemmel ellentétben nem a rossz tüdeje miatt maradt le a vébéről.

Cseh II a tüdőproblémái ellenére továbbra is szenvedélyesen cigarettázott, habár 1939 végén közölte, hogy „vasárnap óta nem dohányzom.” (*Nemzeti Sport* 1939. december 13.) Nagyobb összegben aligha fogadott volna bárki is arra, hogy örökre megszabadult a nikotinfüggőségétől.

1940 tavaszán a klubjában „öt ért méltánytalanságok” miatt felbontotta a szerződését, és Kispestre igazolt. Szegeden mutatkozott be új együttesében (1:1). (*Nemzeti Sport* 1940. május 13.) Már a második fellépésén belőtte első gólját piros-feketében (Kispest-Haladás 6:1). (*Nemzeti Sport* 1940. május 24.) Hamarosan eltűnt a kispesti stadion környékéről. A bátyja, Cseh I József szerint azért ment el, mert augusztus 15-én lejárt a szerződése. Különben is éppen katonai szolgálatot teljesít, egyébként meg a heti 45 pengős fizetés nem érdekli – zárt le mindenféle vitát ellentmondás nem tűrő hangnemben a fivér. (*Képes Sport* 1940. szeptember 3.)

Az öcsös rövidesen a Szegedhez szegődött. (*Nemzeti Sport* 1940. szeptember 22.) A csongrádiak tüstént beállították a csapatukba, és pont a Kispest ellen (0:0), pedig a saját bevalása szerint „egy hónapja nem rúgott labdába”. (*Nemzeti Sport* 1940. szeptember 23.) Kis idő múlva már a Szeged második csapatában játszott az NB III-ban. (*Nemzeti Sport* 1940. október 29.)

„Cseh II Lászlót szombaton szerződtette a Gamma”- jelent meg újabb átigazolásáról a hír. (*Nemzeti Sport* 1941. március 9.) Másnap győztes meccsen mutatkozott be a „görögbetűsök-nél” (Újpest–Gamma 1:2), sőt a budaiak legjobbjának bizonyult. Azonnal visszakerült a válogatott keretébe. (*Nemzeti Sport* 1941. március 10.) Ellenben a válogatott csapatba többé nem fért be, miután 1941 őszétől 1942 végéig szinte állandóan betegséggel kínlódott. Alig valamivel később a dél-dunántúli kerület edzője lett. (*Nemzeti Sport* 1943. február 1.) „Közel egy éve működik Cseh Matyi Pécsen, a dél-dunántúli kerületnél edzőként” – informálta olvasóit a sportmagazin. (*Képes Sport* 1943. november 16.)

1944 őszén elhagyta az NB II-es Kaposvári Rákóczi, ahol trénerként dolgozott, tudniillik „szolgálatot teljesített”. (*Nemzeti Sport* 1944. november 9.) Úgy tűnik, az állandósuló egészségügyi gondjai ellenére katonának tökéletesen megfelelt...

Az extraklasszis, akinek a mindennapjait áthatotta a Bródy Sándor által papírra vetett életelv: „(...) játéknak kell venni azt, ami komoly, és komolyan azt, ami játék”, negyven évet sem élt. Mintha menekült volna ebből a világból, és ehhez a meneküléshez szüksége volt az illúziókra: futballra, dohányfüstös, borgőzös éjszakákra. Tüdőgümőkórban, fájdalmasan korán, 1950. január 18-án hunyt el Budapesten. Nem is lehetett másként.

Cseh II gólt szerez

A hallgató ember

Szalay I Antal 1912. március 12-én született Újpesten. (*Nemzeti Sport* 1939. július 21.) „Négy és fél évvel ezelőtt kezdett el futballozni az UTE ifjúsági csapatában. (...) nagy technikájánál és tudásánál fogva a legnehezebb posztot, a centerhalfét foglalta el. Csak a múlt év őszén lett állandó tagja az Újpest csapatának. (...) állandó tagja a magyar amatőrválogatottnak is. (...) a Standard Villamossági Rt.-nél műszerész.” – írta róla a *Nemzeti Sport* 1930. november 16-án. A hivatalos verziót maga egészítette ki: „15 éves koromban (...) egyszer bekerültem a Vasas elleni kupameccsre. Jobbszélen játszottam. Azt mondják, ott tűntem fel. Egyébként a grundról vittek az UTE tréningjére”. (*Nemzeti Sport* 1930. november 19.) Hozzátette, hogy a *Sportthirlapban* olvasta a számára is hihetetlen információt, miszerint leszerződött profinak. Nevetett a híren, mert bizony nem tudott róla, és eladdig eszébe sem jutott hivatásosnak állni. Utóbb nem kérte magát, hanem boldogan elfogadta a lilák ajánlatát. (*Nemzeti Sport* 1930. november 19.) Négyyszer szerzett bajnoki címet az Újpesttel (1930–1931, 1932–1933, 1934–1935, 1938–1939), ámbátor az első aranyáért még nem sokat tett, mindössze négy meccsen játszott a jelzett szezonban, mégpedig Wilhelm helyén. Négy ezüst- (1931–1932, 1933–1934, 1935–1936, 1937–1938) és egy bronzérem (1936–1937) is gyarapította a kincseskamráját. 1939-ben Közép-európai Kupát nyert az Újpesttel, és éppen a nagy rivális Ferencváros ellenében. (*Nemzeti Sport* 1939. július 31.) Ekkor vágtak vissza a zöld-fehéreknek a régi sérelemért, az 1933. május 25-én, a Magyar Kupadöntőn elszenvedett irtózatos verésért (1:11), amit a Hungária körúton mértek rájuk.

Piknikus alkatú lévén gyakorta küszködött súlyproblémákkal, sokszor élcelődtek a mopszli-éra emlékeztető, gömbölyded alakján. (*Nemzeti Sport* 1935. szeptember 24.) Még a lilák fanatikusai sem kímélték: „Olyan kövér ez a Potyszem, hogy ha ránézek, kenyeret kell ennem” – szellemeskedett egyikőjük. (*Nemzeti Sport* 1936. február 18.) Ténykérdés, mindössze 172 centi magasra nőtt (*Nemzeti Sport* 1937. február 5.), ellenben a mérleg 78 kilót mutatott, mikor ráállt. (*Nemzeti Sport* 1937. május 14.)

1933 és 1939 között huszonnégyszer lehetett válogatott, gólt nem szerzett a címeres mezben. (Dénes Tamás-Rochy Zoltán: *A 700. után*) „Elsőrangú technika, gyorsaság, villámgyors fordulás – mind Szalay sajátja” – dicsérte a tudósító a milánói 2:2 után (*Nemzeti Sport* 1935. november 25.), ám ugyanez az orgánum előzőleg, a mérkőzés felvezetőjében élesen kritizálta a tekintélyes testtömege miatt. A maga mentségére – és a kövérségét magyarázandó – furcsa okfejtésbe fogott: „Mit csináljak? Azért nem lettem lassúbb, csak talán a fordulás nehezebb. Viszont a szerelésnél nem árt, ha a csatár egy kissé több súlyba ütközik. Az erőszakos fogyasztást viszont butaságnak tartom!” (*Nemzeti Sport* 1935. október 4.) Annál érdekesebb, hogy az őt jól ismerő Kompóti-Kléber Gábor a „kisevők” táborába sorolta, és hozzáfűzte, hogy „külföldön szinte éhezett.” (*Nemzeti Sport* 1942. április 10.)

Három nappal az esküvője után, 1935 májusában már indult is a válogatottal Párizsba. A klubjától nászajándékként egy kis családi házat kapott. Az apósa egy Schwarz nevű futballista volt, aki egykoron játszott pár meccset az MTK II-ben. (*Sportthirlap* 1935. május 22.)

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

A sportmagazin felidézte az 1934–1935-ös bajnokságban nyújtott teljesítményéről írottakat: „Előnye: munkabírárs, taktikai érettség, hátránya: pontatlan passzolás.” (*Képes Sportlap* 1948. január 6.) Ő „az újpesti Meazza” – talált számára itáliai hasonmást a szaklap. (*Nemzeti Sport* 1936. március 19.)

1938 tavaszán csak tartalék volt az Újpestben (*Nemzeti Sport* 1938. március 29.), gyógyító balzsam lehetett sebeire, hogy így is bekerült Budapest válogatottjába. (*Nemzeti Sport* 1938. április 22.) Sárosi doktor öt góljával a magyarok nyertek 5:3-ra Bécs ellen idegenben, a „Gau XVII-ben”. (*Nemzeti Sport* 1938. április 25.) (Ez volt Ausztria egyik közhasználatban lévő titulusa a III. Birodalomban.)

Szalay (balra) és Ferraris II
(Ambrosiana) harca

Szalay I Antal két világbajnokságon is szerepelt, játszott az 1938-as torna döntőjében, jutott számára az ezüstből. Közismert volt szófukarsága, „művészetnek” számított a hallgatag emberrel interjút készíteni. (*Nemzeti Sport* 1938. október 6.) Amikor az Újpest 1:0-ra győzött KK-mérkőzésen a csehszlovákiai Prostějovban, és a társai a lefújás utáni mámorukban áradoztak, pusztán ennyit mondott: „Az az érzésem, hogy jól játszottam.” (*Nemzeti Sport* 1936. július 6.) Csak a közvetlen környezetében élők tudták róla, hogy falta a detektívregényeket. (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.)

Több becenevet is ráaggattak: Potyszem, Potyókó és Bődön – utóbbit a kackiás pocakja miatt. (*Nemzeti Sport* 1939. május 5.) A foglalkozása tisztviselő volt. (*Nemzeti Sport* 1937. május 14.)

„Szalay feltámadt. Úgy látszik, megijedt egy kicsit, hogy kimarad a csapatból, és meg akarta mutatni, hogy ezzel még várni kell pár évet. Nem akar a tartalékcsoportban játszani.” (*Nemzeti Sport* 1940. február 20.) Megérezte volna a sorsát, hogy rövidesen kénytelen lesz az NB II-es Ganz-gyári Tornaegyesületbe átmenni? Tíz év után hagyta ott a lila-fehéreket. (*Nemzeti Sport* 1940. szeptember 17.) Hogy miként került a GTE-hez, elmesélte az őt faggató riporternek: „Csárdás Gusztáv, az amatőr válogatott egykori kapitánya hívott akkor a Ganzhoz, és mert megfelelő állást is kaptam, elfogadtam. Most a mesterképző tanfolyam vizsgájára készülök, és ha ez sikerül, lehet, hogy átveszem a Ganz labdarúgók gyakorlásainak irányítását. Formám most ismét kielégítő. Kiegyensúlyozott életet élek, van egy hatéves kisfiam is. Azt hiszem, még három-négy évig elfutballozgatok a Ganzban.” (*Képes Sport* 1941. december 30.) Egy esztendő múlva nagyon közel járt ahhoz, hogy a Ferencvárosba kerüljön, de „a szövetség alaki hibák miatt” nem igazolta át (*Nemzeti Sport* 1942. szeptember 20.), így a Szegedhez írt alá. (*Nemzeti Sport* 1942. október 23.) A Szegedben aztán egyszer sem lépett porondra, hogy a sportlap karácsonyi számának Szerkesztői üzenetek című rovata ezt közölje felőle: a „pozsonyi Vasas edzője és játékosa”. (*Nemzeti Sport* 1942. december 24.)

A II. világháború után edzőként külhonban kereste a boldogulását. Kinti csapatai: ITA Arad (1945), FC Craiova (1945-1946), (?) București (?), US Carrarese (1947-1948), Pro Patria (1949-1950). 1957-ben Luxemburgban dolgozott trénerként. Idővel a távoli Ausztráliában telepedett le, ahol 1960-ban a magyar identitású St. George Budapest Sydney foglalkozásait vezette. (*Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*) 1960. április 21-én hunyt el Sydney déli külvárosában, St. George-ban. (eu.football.info)

Kállai kettős – élete

Kállai Lipót (anyakönyvezett nevén Klauber Leopold) 1912. december 27-én született Újpesten. (www.magyarfutball.hu) Eredeti, német keresztnéve után Poldinak becézték. A Herendi-díj döntőjében pályára lépett a BLASZ ifúsági válogatottjában, balösszekötőt játszott. (*Sportprogramm* 1931. november 8.) 1928-ban még Klauber néven az UTE középcsatára lett. (*Nemzeti Sport* 1932. június 6.) 1935-től játszott az Újpest FC-ben, ahol összesen 109 bajnokin szerepelt és 73 gólt szerzett. (www.mla.hu) Érdekesség, hogy 1935 őszén párhuzamosan szerepelt az UTE amatőr és az Újpest FC professzionális csapatában. (*Nemzeti Sport* 1935. október. 14.) Az 1935. november 3-án vívott derbin (Hungária–Újpest 2:2) például „kolosszális teljesítményt nyújtott”, öt perc alatt rúgott két szép gólt a hazaiak válogatott (Szabó kapus, Mandl, Bíró) védelmének. (*Nemzeti Sport* 1935. november 4.) 1936 áprilisától 1938 januárjáig hatszor volt válogatott Újpestről, fellépéseinek négy gólt jegyzett. Előtte évekig erősítette a BLASZ-válogatottat (*Nemzeti Sport* 1933. december 29. és *Nemzeti Sport* 1935. október 1.), valamint a Budapest-válogatottat. Utóbbi színeiben gólt szerzett Kassa válogatottja ellen (2:1) a Hungária úton. (*Nemzeti Sport* 1935. szeptember 23.) Az első nagyválogatott meccse előtt bölcs mértéktartással nyilatkozott a vonaton: „Tudom, hogy az én első szereplésem nem mindenki fogadja tetszéssel. Nem baj, nem veszem rossz néven. Nem várnak tőlem sokat, tehát nagyon nem éghetek le.” (*Nemzeti Sport* 1936. április 5.) Nem is égett, mert másnap háromszor vette be Ausztria kapuját Bécsben, nyertünk is 5:3-ra. „Góljaiért minden dicséretet megérdemel, de labdaelosztása is jó volt”. (*Nemzeti Sport* 1936. április 6.) Az egyik találatot az „osztrák közönség ritka ovációban részesítette”. Nézzük, hogyan esett: Szűcs fejessel küldte a labdát Sereshez, az újpesti fedezet az újonc Sashoz passzolt, ő Kállaihoz továbbított, aki kapásból a sarokba bombázott. „Gyönyörűen pergő, villámgyors támadás volt ez.” (*Képes Sportlap* 1948. szeptember 28.) A lefújás után megindultan mondta: „Most érzem csak igazán, hogy milyen boldogság külföldön ilyen nagy diadalt arató csapat tagjának lenni!” (*Nemzeti Sport* 1936. április 6.) Pár nap múlva Stuttgartban négyszer volt eredményes, egy portyameccsen győzött 5:2-re az Újpest. (*Nemzeti Sport* 1936. április 12.) A berlini olimpián az amatőrökből verbuvált együttesünk legismertebb, legtechnikásabb játékosa, egyben csapatkapitánya volt. A 70 kilós és 179 centi magas (*Nemzeti Sport* 1936. december 1.) szerszámkészítő (*Nemzeti Sport* 1936. december 6.) játszott a lengyelek elleni, számunka oly tragikusan végződő selejtezőn is, sajnos ő sem tudott csodát tenni (0:3). (*Nemzeti Sport* 1936. augusztus 6.)

A korán kopaszodó Poldi kitűnően fejtelt, közismert volt bombaerős lövéseiről. A III. kerületi FC hálóját ötször vette be, a „violák” akkor 15:0-ra megverték az óbudaiaikat. (*Nemzeti Sport* 1937. március 22.) Tagja volt az 1938-1939-es bajnok Újpestnek, 23 alkalommal lépett pályára a soraiban. Két ezüstjére (1936, 1938) és egy bronzérmére (1937) is büszke lehetett, miként az 1939-ben megnyert Közép-európai Kupára.

Sokan tudták róla, milyen kellemes hangja van, és hogy remek táncos. (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.)

Polgár (balra) és Kállai párbaja

Habár a népszerű, képekkel bőven illusztrált magazín a csepeli WMFC újoncként nevesítette (*Képes Sport* 1940. július 23.), röviddel később megjelent az igazság, hogy „Kállai, az Újpest volt játékosa az Elektromosba lépett.” (*Nemzeti Sport* 1940. augusztus 22.) 1941 tavaszán néha még játszott, ám az őszön már egyetlen bajnokin sem jutott lehetőséghez a „villanyosoknál”, csupán a második csapatukban. (*Nemzeti Sport* 1941. december 22.) Aztán a következő alapozásnál balösszekötőben primán teljesített, és akkor közölte az újság, hogy „bérelt helye lesz a bordó-sárgák támadósorában”. (*Nemzeti Sport* 1942. március 1.) Jól is ment neki a játék, hosszú idő után újból behívták a válogatott keretébe (*Nemzeti Sport* 1943. április 13.), viszont többször a nemzeti együttes hivatalos mérkőzésén nem szerepeltették. Megkereste a Ferencváros az akkorra már a balhátvéd posztjával ismerkedő futballistát, aki a szenzációt így kommentálta: „Valóban

szó volt erről, de én nem megyek el a Tromosból. Jól érzem magam a Latorca utcában, és itt akarom befejezni labdarúgó-pályafutásomat.” (*Nemzeti Sport* 1943. augusztus 5.) Nem ott fejezte be, 1944 nyarának végén a bordó-sárgáktól vidékre távozott. Mátsay András, az edzője búcsúztatta: „Kállait átadtuk a Hatvani Vasutasnak, s ő már el is költözött Hatvanba. Kállaira mindig szeretettel gondolunk vissza, becsületes, hűséges játékos, mindig a csapat főerőssége volt. Most azonban az ő érdekében meg kellett válnunk tőle.” (*Nemzeti Sport* 1944. augusztus 11.) Balösszekötőként a pályán volt a Jászberényi Lehel–Hatvani MÁV bajnokin, 600 néző előtt 2:1-re veszítettek a Jászszág szívében. (*Nemzeti Sport* 1944. október 10.) Utóbb tizenegy évig volt a Lőrinci Vasas játékos-edzője, de úgy, hogy közben Petőfibányán is ő ült a kispadon. 1958-ban a háromszoros kiváló dolgozó Pécsre, a meginduló Erőműbe került. A hőtechnikai laboratórium automatikai csoportjának művezetői teendőivel bízták meg. Ahogyan egykori játékosa, Kamondi Imre a Pécsi Dózsa és a PMSC történetét feldolgozó könyvében (*Labdarúgó-krónika*) írta: „Gyorsan utat talált mind a Rendőrségen, mind a Pártbizottságon (sic!) át a pályára. Nem tudni, mi történik a háttérben, de hamarosan szaktanácsadói minőségben ott van a közvetlen szakvezetésben.” Így lett először a Pécsi Dózsa szaktanácsadója, majd dr. Czibulka Mihály betegsége miatt 1960. január 2-án a vezetőedzője. (*Labdarúgás* 1960) 1963 első napjaiban játékosai „megpuccsolták”. Érdekes jellemzést adott róla Kamondi Imre: „Fiatalkorában kitűnő játékos – válogatott is – volt, aztán szakmai indíttatással távolabb került a labdarúgástól. Számottevő edzői tevékenységet nem folytat. Sportberkekben azonban élénk kapcsolatokat tart és a kor modorában tulajdonképpen képesítés nélkül kapott edzői jogosítványt. Szakmai stratégiája, személyi koncepciója nincs a foci, mint jó öreg labdarúgó, ösztönösen sakkozik. Azt csinálja, amit szeret és tud, a kapusfoglalkozást. Kimondottan melegszívű ember és ezért bonyolódik nagy botlásaiba, mindig annak ad igazat, akivel beszél.”

1989. november 7-én halt meg, valószínűleg Pécssett, mert utolsó bejelentett lakcíme pécsi volt. (Tóth Tamás gyűjtése)

Az Elektromostól a Boca Juniorsig

Sas (Sohn) Ferenc 1915. augusztus 16-án született a Veszprém megyei Devecserben. (Andreides Gábor: 1938 A párizsi ezüst) A 172 centi magas (Nemzeti Sport 1937. július 2.), törékeny, vörösseszőke hajú játékos 22 évesen nem egészen 66 kilót nyomott. (Nemzeti Sport 1937. június 4.) Félárva volt, édesapja elesett az első világháborúban.

Orvos szeretett volna lenni, azonban a rossz anyagi körülmények között élő, időközben a jobb sors reményében Budapestre költöző családja nem tudta volna az egyetemi tanulmányait finanszírozni. (es.wikipedia.org) Az Elektromos ifijében ismerkedett meg a sportág alapjaival. (Nemzeti Sport 1933. december 19.) 1932 és 1934 között az amatőr I. osztályú Elektromosban, 1934 és 1938 között a Hungária FC-ben, 1939 és 1941 között a Boca Juniorsban, 1942 és 1945 között az Argentinos Juniorsban, 1945 és 1947 között a Makkabea Buenos Airesban futballozott. Kétszeres magyar (1936, 1937), egyszeres argentin bajnok (1940), világbajnoki ezüstérmes (1938) volt. (Andreides Gábor i.m.)

„A fiatal Sas nagy tehetség” – írta a 18 éves csatárrol a tudósító az Elektromos–KFC másodosztályú bajnoki után. (Nemzeti Sport 1933. december 11.) A Latorca utcában még balszél-sőt játszott, először Schaffer Alfréd edző állította a jobbszélre. Lényegében miatta kényszerült a középcsatár szerepkörébe Cseh II László, akit mindenki született jobbszélőnek tartott. (Nemzeti Sport 1935. december 6.) Érdekes, ahogyan erről Cseh Matyi vélekedett: „(...) én nem vagyok jobbszélő”. (Nemzeti Sport 1936. március 16.)

„Szikár ember legyen a talpán, aki Sas mellett nem kövér (...) minden csendessége, szelídsége mellett igen bátor fiú” – alkotott karaktert róla Feleki László. (Nemzeti Sport 1937. január 19.) Holott a csatárt gyakran vádolták félnépszerűséggel! Nézzük, hogyan látta a problémát egy másik szakértő: „Nem félt. Nekiiramodott akármelyik védőnek. Gyorsan, jellegzetesen lehajtott fejjel rohant a kapu felé. Nem futott egészen az alapvonalig, inkább igyekezett lyukra játszani, keresztbe adni.” (Nemzeti Sport 1936. április 6.) „Technikája mellé szívet, hallatlan küzdőképességet (...) és határozottságot tud felvonultatni. Bátor és vállalkozó szellemű.” (Nemzeti Sport 1936. május 4.)

A nemzeti tizenegyben a tűzkeresztségen Bécsben esett át. Nem is vallott szégyent, gólpasszt adott, 5:3-ra nyertek a magyarok. Ezt mondta a meccs után: „Első szereplésem a válogatottban sikerrel járt. Óriási dolog ez nekem.” (Nemzeti Sport 1936. április 6.) Játzott a Párizs–Budapest városi válogatottak mérkőzésén is, amelyen a légiosokkal, Hidennel, Astonnal, Jordannel, Simonyival és Máthéval megerősített franciák 2:1-re győztek. A mieinknél is szerepet kapott egy külföldi, az osztrák Wudi Müller. Az értékelés: „(...) Sas nem vétett nagyon sok hibát, de nem mutatkozott annak, akinek vártuk. Igaz, hogy Müller személyében képtelenül gyenge összekötőt kapott.” (Nemzeti Sport 1936. november 16.)

Sas spanyol nyelvű díszlevele

1926
1927
1928
1929
Gimnáziumi érettségivel a Síp utcai gyöngyházgomb-készítő üzem irodájában volt tisztviselő. Havi 60 pengőért görnyedt és könyvelt, miközben már meghívót kapott Közép-Európa válogatottjába! A riválisok drukkerai a jobbszélső Sast a véznasága, a balszélső Titkost a teltkarcsúsága miatt ugratták. (*Nemzeti Sport* 1937. június 4.) „Gyors, mint a kilőtt torpedó” – irányította rá még jobban a figyelmet a szurkolók számára készített melléklet. (*Sportprogramm* 1938. május 15.) A sportlap ellenben gúnyolódott a soványságán: „Sas ideális szélsőcsatár ezen a talajon. Nem szakad be alatta a tócsák vékony jege.” (*Nemzeti Sport* 1937. február 12.)

1930
1931
1932
1933
Pályafutása legemlékezetesebb teljesítményét Amszterdamban nyújtotta. 1937. június 20-án Közép-Európa válogatottja (70 000 néző előtt) 3:1-re legyőzte Nyugat-Európa válogatottját, és a filigrán Sas kétszer volt eredményes. (Jegyezzük meg, hogy a nyugatiak között a britek nem játszottak.) Sas a 17. percben fejjel talált a hálóba, a 49. percben pedig átemelte a labdát a kapus fölé. A két sikeres akciója után a 76. percben kihagyhatatlan ziccerbe hozta a cseh Nejedlyt. (*Nemzeti Sport* 1937. június 21.) Ekként elevenítette fel zseniális átadása történetét: „A harmadik gól előtt Meazza rám kiáltott: »Nejedly!« Gyorsan körülnéztem. Nejedly tényleg tisztán állt, odaadtam neki a labdát. Be is lőtte becsülettel.” (*Nemzeti Sport* 1937. június 22.) Ezt már az újságíró fűzte hozzá: „Sas szerénykedik. Az ő két góljáról nem is igen akar beszélni. Pedig végeredményben mégiscsak az ő második gólja döntötte el véglegesen a mérkőzést.” (*Nemzeti Sport* 1937. június 22.)

1934
1935
Az 1938-as világbajnokságon mind a négy mérkőzésünket végigjátszotta. Nem volt kirobbanó formában, támadóként egyetlen gólt sem rúgott. Összesen 17 alkalommal lehetett válogatott, a fellépésein két találatot jegyzett. (Dénés Tamás-Rochy Zoltán: *A 700. után*)

1936
1937
A franciaországi torna után saját kérésére újból amatőrré nyilvánították. (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 15.) Az adminisztratív lépés is jelezte, valamit fontolgat. Bár a Hungária a tárgyalások folyamán végig „nyugdíjas állással” hitegette (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 18.), hamarosan kiderült, hogy mire készül, ugyanis emigrált. Érezte, hogy a zsidó származása miatt távoznia kell Magyarországról, ahol a későbbiekben sok jó nem várhatott rá. Biztosra ment, a Boca Juniors úgy szerződtette, hogy még próbát sem kellett játszania. (*Nemzeti Sport* 1939. február 28.)

1940
1941
„(...) Sas kivándorlásának a sporttól független, gazdasági és lélektani okai is voltak.” (*Nemzeti Sport* 1939. március 3.)

1942
1943
1944
Nem is sokára bemutatkozott a „genovaiaknak” becézett együttesben, 50 000 drukker előtt részt vállalt az Independiente legyőzéséből (2:0). Szomorúan konstataulta, hogy alig kapott labdát, mintha a többiek égetni akarták volna. (*Nemzeti Sport* 1939. március 31.) Röviddel a debütálása után levelet írt Sebes Gusztávnak. Soraiból kiderül, már jól megy neki a játék, és negyedik lett a bajnokságban a Bocával. Kivítette Erzsébetet, a menyasszonyát Argentínába, majd feleségül vette. Beszámolt továbbá arról, hogy szándékukban áll üzletet nyitni, tehát véglegesen Dél-Amerikában maradnak. Megfigyelte, hogy az argentin labdarúgók gyorsabban kezelik

Sas (középső sorban jobbról a második) a Boca Juniors bajnoksapatában

a labdát, mint az európai játékosok, és „szinte gondolkodás nélkül, azonnal továbbítják.” (*Nemzeti Sport* 1939. december 21.)

„Az Elektromos-vezetők, akik annak idején nyugodtan elengedték, bizonyára sokszor vakarták a fejüket, amikor Sas egyik sikert a másik után aratta a Hungáriában – esetleg éppen az Elektromos ellen.” – ironizált a média. (*Nemzeti Sport* 1942. január 27.)

Visszavonulása után alkalmi edzői posztot töltött be a Colegio David Wolfsohn iskolacsapata, valamint az argentin főváros zsidódiaszpórájának egylete, a Makkabea mellett.

Utóbb a Raitor ruhaházban, aztán a mozi- és az ékszerésszakmában dolgozott. (*en.wikipedia.org/wiki/Ferenc_Sas*) „Francisco Sohn” 1988. szeptember 3-án hunyt el Buenos Airesben. (*Andreides Gábor i.m.*)

SZABÓ ANTAL

Karikalábú bohóc a gólvonalon

Szabó (Steinbach) Antal Soroksáron, sváb származású családban született 1910. szeptember 4-én. (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 4.) 173 centire nőtt, kapusnak tehát eléggé alacsony volt. (*Nemzeti Sport* 1937. július 2.) 1928 és 1930 között a profi II. ligás Soroksárban védett, 1930 decemberében szerződtette a Hungária. (*Nemzeti Sport* 1944. november 16.) A kék-fehérekkel két bajnoki címet (1936, 1937) és egy Magyar Kupát nyert (1932).

Olykor hazalátogatott Soroksárra, és edzőmeccseken játszott is csapatban, mégpedig centert. (*Nemzeti Sport* 1933. december 8.) „Vasgyűrű” alkatú futballista volt (*Nemzeti Sport* 1936. február 18.), 84 kilót szedett magára. (*Nemzeti Sport* 1941. január 19.) „Gyakran kockáztat vakmerően, és zseniális kapusképességeivel, ösruganyosságával győz” (*Nemzeti Sport* 1936. március 15.), azaz mackós termete dacára villámgyorsan reagált a szituációkra. Ugyan képzavar, mégis jól jellemzi

adottságait, amit a szaklap a világbajnok olaszok ellen Milánóban elért döntetlen (2:2) után írt róla: „Pokoli ruganyossága teljes fényében szikrázott.” (*Nemzeti Sport* 1935. november 25.)

Tallózzunk a vélemények között. Nem akárki mondta róla, hanem edzője, a mindig szigorú, sőt túlzottan szigorú Schaffer Alfréd: „A Szabó-gyerekek, ha komolyan véd, és nem mókázik – márpedig nálam csak egyszer mókázhat –, nagyon jó kapus.” (*Nemzeti Sport* 1936. január 31.) „(...) minden kapusnak egy kerékkel több van, vagy kevesebb. Szabó is produkál néha remek védéseket, de csinál néha olyan dolgokat is, hogy a nézőtér elképed azok láttán.” (*Nemzeti Sport* 1935. szeptember 20.) „Szenzáció! Olyan kapusteljesítményt, mint amelyet Szabó mutatott be az első félidőben, még életemben nem láttam” – áradozott róla Polgár Drumi (ő nem volt a küzdőtéren akkor) az 1936. április 5-én megnyert osztrák-magyar (3:5) után. (*Nemzeti Sport* 1936. április 6.) Sokan Tónit Grosics Gyula elődjének tekintik, már ami a merész húzásait illeti, és nem is ok nélkül. „Hányszor fejelte vissza a labdát 25 méterre kifutva a kapujából!” (*Képes Sport* 1957. október 15.) „Egyszerűen, sallangmentesen nem szeretett védeni. Számára például edzések alkalmával az volt a gyönyör teteje, ha Schaffer 11-esét vagy Kardos, Dudás szabadrúgásait fejvel védhette ki.” (*Nemzeti Sport*. 1942. január 5.)

A foglalkozására nézve autónyerges fiatalember (*Nemzeti Sport* 1937. április 25.) nagy szí-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

nész volt, imádta a publikumot tapsra ragadtatni. Abban a korban igencsak feltűnő volt, mennyire szerette variálni a mezeit, védett kék, sárga, illetve fekete „ujjasban” is. (*Nemzeti Sport* 1937. október 26.) A művelt, világot látott, remek humorú elnök, Brüll Alfréd olykor szellemes megjegyzésekkel figurázta ki aluliskolázott labdarúgóit. A forma iránt igencsak fogékony játékosáról például imígyen vélekedett: „(...) De jó szem van ennek a Tóninak, igaz viszont, hogy nem sokat olvas... Sokáig nem lesz szüksége szemüvegre...” (*Nemzeti Sport* 1937. október 31.)

Szabó Tóni a kislányával labdázik

A Bohócnak is hívott kapuvéd két világbajnokságon szerepelt (1934, 1938). Az 1938-as vébé döntőjében ő állt a magyar kapuban – a Slóziira emlékeztető karikaláibaival. (*Nemzeti Sport* 1938. október 4.) 1932 és 1939 között 42-szer bízták rá a nemzeti tizenegy hálójának őrzését.

A Hungária önfeloszlatása után a Weiss Manfréd FC-hez került. (*Nemzeti Sport* 1940. július 14.) Pompás társakkal együtt érkezett a gyáriakhoz: Korányi I, Dudás és Kállai. (Utóbbi aztán nem maradt Csepelen.) A WMFC–Salgótarjáni BTC (1:1) bajnokin előbb kivédett, majd értékesített egy büntetőt. (*Nemzeti Sport* 1941. március 3.)

„Szabó Tóni vezetésével január 6-án kezdi meg tornatermi edzéseit a SAC. A kitűnő kapus már évek óta edzi a soroksári amatőröket, és mint mondja, be fog iratkozni a legközelebbi edzőtanfolyamra” – jelentette a hírrovat. (*Nemzeti Sport* 1941. január 3.) 1941. augusztus 27-én szerződtette a Lampart (*Nemzeti Sport* 1941. augusztus 28.), ám elhagyta a szerencséje, a Ferencváros ellen kellett új klubjában először védenie. A következmény? Katasztrófa: Lampart FC–Ferencváros 2:9. (*Nemzeti Sport* 1941. szeptember 1.)

Hamarosan felbontotta kontraktusát a Lamparttal (*Nemzeti Sport* 1942. július 5.), visszatért anyaegyesületébe, a Soroksári AC-ba, ahová 1942. szeptember 4-én igazolta át a Budapesti Kerület. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1942. október 9.) A SAC-ból 1944. januárban átlépett a Szentlőrinci AC-ba. A kék-feketék vele, valamint Lázár Gyulával és Deák Ferencsel a soraikban jutottak fel az élvonalba. Adalék személyiségéhez, hogy napok óta fájdalmas bordazúzódással kínlódott, mégsem jelentett sérülést, hanem részt vállalt a Szolnoki MÁV elleni a 6:2-es diadalból. (*Nemzeti Sport* 1944. szeptember 11.)

1946-tól 1947-ig a Csepeli MTK-t szolgálta. „Szabó Antal Csepelen még beugrik a kapuba, ha kell. Szakmája kárpitos” – közölte a heti sportmagazin. (*Képes Sportlap* 1947. december 30.) Már „szigetlakóként” buzdította övét az MTK ellen: „Idefigyeljete, gyerekek! Tudjátok, milyen jó nagy közönség előtt játszani, ha azok ellenünk szurkolnak? Higgyétek el, én ezt mindig szerettem. Nekem mindig ilyenkor ment a legjobban a védés. Köpjete a markotokba ti is, és dupla szívvel játsszatok!” (*Képes Sportlap* 1948. március 23.) Nem állíthatjuk, hogy használt volna a lelkesítő retorika, mert a piros-kék az Üllői úton (25 000 drukker előtt) 1:0-ra kikaptak.

„Kalmár Jenő távollétében Szabó Tóni látta el az edzői teendőket” Csepelen – szembesülhetett az újdonsággal az olvasó. (*Képes Sportlap* 1948. szeptember 28.)

A magyar labdarúgás hosszú történetének egyik legkiválóbb kapusa 1956 végén külföldre távozott, és a németországi Nürtingenben hunyt el 1972. április 18-án. (*Dénes Tamás–Hegyi Iván–Lakat T. Károly: Válogatott gyűjtemény*)

A pesterzsébeti tűzhányó

Nehadoma (Nemes) József Pesterzsébeten született 1911. augusztus 19-én. Az Erzsébeti MTK-ban kezdett el futballozni 1928-ban, onnét szerződtette 1930-ban a Hungária. A kék-fehéreknél lett belőle profi. 1932 tavaszán az Attilában játszott. (*Nemzeti Sport* 1944. február 1.), majd a miskolciak kiadták a svájci Young Fellows Zürichnek. (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1932. augusztus 29.) 1932 őszén a Young Fellows Zürich és az AS Livorno, 1933 tavaszán az FC Mulhouse alkalmazottja volt. A Kispest FC 1933. július 20-án igazolta le. (*Nemzeti Sport* 1944. február 1.)

A mindössze 171 centis, 66 kilós, nőtlen gépmunkás (*Nemzeti Sport* 1944. február 1.) filigrán termete ellenére félelmetes góllövőnek bizonyult. Az Olympique Marseille „vegyes” elleni barátságos meccsen (7:2-re győztek a portyázó piros-feketék a mediterrán városban) négy gólt rúgott (*Nemzeti Sport* 1935. december 22.), az SBTC ellen sem adta alább, 6:1-re nyert a csapata. (*Nemzeti Sport* 1936. április 20.) A Haladás elleni bajnokin (9:4) zsinórban szerzett ötöt. (*Nemzeti Sport* 1936. augusztus 31.) A válogatott rostáján a nagycsapat kapusát, Csikóst négyszer tréfálta meg, tarolt is a tartalék 9:3-ra. (*Nemzeti Sport* 1936. október 1.)

A szőke hajú legényt 16 000 pengőért (48 000 frankért), plusz két garantált portyamérkőzésért másodszor is megvette az FC Mulhouse. (*Nemzeti Sport* 1936. december 10.) Pompásan sikerült a bemutatkozása, egy gólt rúgott, az FCM 4:1-re megverte az FC Sochaux együttesét, és elmozdult az utolsó helyről. A *L'Auto* így írt róla: „Nem vitás, hogy a győzelem elsősorban Nemesnek köszönhető. (...) Nagy játékos és nagy lövő.” (*Nemzeti Sport* 1936. december 29.) Mégis csupán szűk három hónapig volt kint, 1937 márciusának közepén visszajött, nem érezte jól magát a galloknál. Arra hivatkozott, hogy február 15. óta nem kapott fizetést, és a hazaúton ételre sem volt pénze. (*Nemzeti Sport* 1937. március 16.) Március 21-én már pályára lépett a Ferencváros–Kispest bajnokin. No, ha játszott is, sok öröme nem telhetett benne, 10:0-ra kaptak ki az Üllői úton... (*Nemzeti Sport* 1937. március 22.) Bö fél évtized múlva nyilatkozott a légiónkodásáról: „A labdarúgásnak nagyon sokat köszönhetek. Utazások, csodálatos élmények, amelyekhez a magamfajta kisember sohasem jutott volna hozzá. Anyagilag azonban nem értem el semmit. Most is a két kezem munkája után élek. De hát én nem is azért futballoztam és futballozom! Franciaországba sem futballozni mentem elsősorban. Azért mentem ki, mert azt mondták akkor, hogy ott megcsinálhatom a szerencsém. Mikor kimentem, a legjobb formában voltam. De az ottani életkörülményekkel sehogy sem tudtam megbirkózni. Inkább szerződést bontottam és gyorsan hazakerültem. Ezzel az ügygel kapcsolatban csapatom jól járt, csak engem tört le úgy a dolog, hogy hosszú ideig nem kerültem ismét formába.” (*Nemzeti Sport* 1942. október 9.)

Ne menjünk bele a kérdésbe, hogy ha nem pénzért igazolt Franciaországba, akkor ugyan miért, és abba se, vajon mit érthetett azon, hogy odakint megcsinálhatta volna a szerencséjét! A korabeli szerkesztők nem vették észre a logikai bukfeneket, hunyjunk hát mi is szemet fölöttük. A Domának becézett támadó mindenképpen megérdemli az utókor tiszteletét, hi-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

szen remekül feltalálta magát az ellenfél tizenhatósán belül. Az ő góljával győzte le például Bukarestben 1:0-ra a Kispest Románia nagyválogatottját, amelyben pedig szerepelt a három magyar származású klasszis, Bodola Gyula, Barátky Gyula és Dobay István is. *(Nemzeti Sport 1939. május 4.)*

Hivatásosként három csapatában (Hungária, Attila, Kispest) 1944 nyaráig 183 találatot jegyzett. Hiába volt már befutott futballista, a többiek által csak „meseautónak” nevezett kerékpárral járt a foglalkozásokra. *(Nemzeti Sport 1941. február 4.)* Egyébként is szenvedélye volt a biciklizés. *(Nemzeti Sport 1943. január 4.)*

1942 tavaszán gondok akadtak a bringájával, egy elkeseredett drukker ki is fakad: „Olyan ez a Nemes, mint egy rossz tűzhányó. Ritkán tör ki és akkor is hamar elalszik.” *(Nemzeti Sport 1942. április 14.)* Ha azonban formában volt, ontotta a gólokat, ahogyan az igazi vulkánok szokták ontani magukból a lávát.

„Minden hatéves kispesti srác tudja, hogy Doma az edzéseken nem erőlködik. Mégis mindenki tudja, hogy őrá lehet számítani.” *(Nemzeti Sport 1944. február 15.)* A célzás arra vonatkozott, hogy nem szakadt meg a tréningeken.

Emlékezeteset alakított a Hadibajnokság nyitó fordulójában az Üllői úton, ahol az első félidőben, fél óra leforgása alatt mesterhármast zúdított a Fradi hálójába *(Nemzeti Sport 1944. szeptember 18.)*, majd „sürgősen visszament hátvédnek”. *(Képes Sportlap 1948. március 23.)* El is bukták a meccset a piros-feketék 4:3-ra...

Balogh (BSZKRT), „a legjobb magyar kullancs” véleménye: „Amíg az öreg Nemesnek megy a játék, addig futni fog a kispesti csatársornak is. Egresít is Nemes tette naggyá.” *(Nemzeti Sport 1943. szeptember 3.)*

A kitűnő futballista rendkívüli rekordot állított fel, bár biztosak lehetünk benne, nem vágyott rá. 1938. március 25-én, élete első válogatott fellépésén 14 perc leforgása alatt klasszikus mesterhármast ért el a Magyarország–Görögország világbajnoki selejtezőn. A Hungária úton 11:1-re vertük meg a boldogtalan helléneket. Hogy mi volt ebben a különleges? Soha többé

Nemes-Nehadoma civilben

nem lehetett tagja a nemzeti tizenegynek! Megfogalmazódik a kérdés: mit kellett volna tennie még ahhoz, hogy dr. Dietz Károly szövetségi kapitány másodszor is behívja a keretébe?

„A kispesti Nemes szombat óta már hivatalosan is Nemes László lett. A belügyminiszter ugyanis teljesítette névmagyarosítási kérelmét. Kispesten szombaton így beszéltek erről:

– Biztosan azért kapta meg Doma az engedélyt, mert három dugót lőtt a görögöknek.

– Lehetséges – válaszolta valaki. De ez még nem elég. A Szeged ellen is legalább három gólt kell lőnie, hogy mi is elismerjük az új név jogosságát.” *(Nemzeti Sport 1938. március 27.)*

A tökéletes lábtartás már fél siker

Erről a dialógusról felelősségünk teljes tudatában állítjuk, az újságírók agyszüleménye volt. Az ugyanis abszolút kizárható, hogy a kispesti fanatikuskok ne tudták volna egyik kedvencük-ről, hogy a keresztnéve nem László, hanem József!

Nemes (Nehadoma) II József 1946-ig erősítette a Kispestet. Akkor és utána néhány évig a klub kölyökfutballistáit pallérozta, az ötvenes évek nagy Honvédjának minden sajátnevelésű (értsd: kispesti) játékosa vagy a csapattársa, mint Puskás és Bozsik, vagy a „tanítványa” volt. Budapesten hunyt el 1987. október 17-én. (www.magyarfutball.hu)

Élete legnagyobb bókját paradox módon tíz évvel a halála után kapta minden idők legelismertebb magyar labdarúgójától. Puskás Ferenc mesélt róla a gyermekkorát felelevenítve: „Az én kedvencem Nemes-Nehadoma József és Déri Károly voltak. Szerettem a stílusukat és a labdaérzéküket. Nemes nagyon intelligens játékos volt, tökéletes labdakezeléssel, Déri nagyszerűen cselezett. Apámon kívül ettől a két embertől loptam minden tudásom. Szerintem nagyon sokat számított a fejlődésünkben, hogy lehetőségünk volt ilyen jó játékosokat közelről figyelni, edzéseken és mérkőzéseken. Mi, kültelki gyerekek ismertük az újságból a leghíresebb külföldi játékosokat, mint például a spanyol kapus, Zamora nevét, de amikor játszottunk, mindig valamelyik kispesti sztár akartam lenni. Leggyakrabban Nemes vagy Déri.” (Dénes Tamás-Jamrich Klára: *Egy legenda életre kel. Puskás Ferenc életregénye*)

DR. SÁROSI I GYÖRGY

Schaffer, Schlosser, Orth, Kalmár méltó utóda

A XX. század minden évtizede (kivéve az utolsót) varázsolt a honi futball egére egy-két tündöklő csillagot, mint amilyen az 1930-as években dr. Sárosi György volt. A fantasztikus képességű labdarúgó 1912. szeptember 16-án Stefancsics néven született Budapesten. A MAFC neveltje volt, a piros-feketéknél 1925 és 1927 között pallérozódott. Gyermekként szerepelt a MILL által szervezett és felügyelt bajnokságban is. (*Nemzeti Sport* 1933. december 8.) Az Eötvös Gimnáziumba járt, ott érettségizett, „és így megszűnt a KISOK kötelékébe tartozni”, de az igazolása a Ferencvároshoz késett, mert túlzott anyagi követelésekkel állt elő, amelynek nagysága „a 15 000 pengőt is túlhaladta!” Még a tárgyalásokon a mohó kliensekhez szokott zöld-fehér klub vezetőit is megdöbbenettette a kért összeg nagysága, jóval több volt az Kalmár, Takács II, Tancos vagy Korányi áránál. (*Nemzeti Sport* 1930. június 15.) Később Sárosi György apja, a derék szabómester mosolyogva elmondta, családja annyi pénzt kapott Gyurka aláírásáért a Fraditól, hogy azért 400 négyszögöl barackost tudott venni Kelenvölgyben. Atyja utasítására a fiú mégis felmondott a klubnak. (*Sporthírlap* 1932. július 29.) Aztán maradt, ám

messze nem ez volt az utolsó eset, hogy „túlzott anyagi követelésekkel állt elő”, amelyeket az egyesület kénytelen volt teljesíteni, mert nem akart, s nem is tudott róla lemondani. Távozása estén a feldühödött szurkolók valószínűleg meglincselik a grémium minden egyes tagját...

Sárosi I György nacionáléja irigylésre méltóan gazdag. Ötszörös bajnok (1932, 1934, 1939, 1940, 1941) és ötszörös Magyar Kupa-nyertes (1933, 1935, 1942, 1943, 1944) volt a Ferenc-

várossal. (Hihetetlen, hogy dupláznia nem sikerült!) 1937-ben Közép-európai Kupát szerzett csapatával. Ennek a sorozatnak háromszor lett a gólkirálya (1934, 1935, 1937). Három és „fél-szer” volt magyar gólkirály: 1935–1936-ban 36, 1939–1940-ben 23, 1940–1941-ben 29, 1944 őszén (a háború miatt félbeszakadó bajnokságban) 13 találattal. Két világbajnokságon szerepelt (1934, 1938), és mindkét tornán a kapuba talált. Tegyük hozzá, hogy egyik seregszemlén sem volt százszázalékos egészségi állapotban! Az 1938-as végén az összes mérkőzésünkön szerzett gólt, gólokat. Kiválót nyújtott Közép-Európa válogatottjában, amely 1937. június 20-án 3:1-re nyert Nyugat-Európa csapata ellen Amszterdamban. 1931 és 1943 között 61-szer öltötte magára a magyar válogatott szerelését, felépéseinek 42 gólt jegyzett. A IX. kerületi együttes mezében 639 hivatalos találkozón 633 találatot ért el. A 382 élvonalbeli bajnokiján 350-szer talált be.

Színezett fotó Sárosiról és szerelméről, a labdáról

Ha valakiről mítoszok keletkeznek, aligha hétköznapi ember. Pár ilyen összegyűjtöttünk róla, azonban hangsúlyozzuk, hogy egész mitológia teremtdött a sudár alakja köré. 1930. április 7-én a déli kerület válogatottja a BLASZ-válogatott ellen játszott Békéscsabán, ott jegyezték le az alábbi – valljuk meg, nem túl életszerű – történetet. Szaniszló János, a Bohn SC kolozsvári származású sztárja így szólt Sárosihoz: „Te vagy az a tehetséges fiatal budapesti centerhalf? Jól vigyázz, ahány labdát elfejelsz előlem, annyi pengőt kapsz tőlem.” Utóbb a vihar-sarki csatár kérésére abbahagyták a számolást, ám Sárosi megjegyezte, hogy körülbelül ötven-szer fejelte el a labdát a riválisa előtt. (*Nemzeti Sport* 1930. április 8.) Akkoriban még a zöld-fehérek amatőrjei között futballozott, tudniillik „1931. március 7-én szerződött a Ferencvároshoz.” (*Nemzeti Sport* 1933. december 10.)

Egy másik legenda: valamikor az 1930-as évek elején az amatőrválogatott Budapesten lépett porondra. Kompóti-Kléber Gábor a csehszlovák nagyválogatott a „főmérkőzésre” városi játékosai között ült a lelátón, együtt figyelték az előmérkőzést. Egyszerre Puč odafordult az ismerős magyar labdarúgóhoz: „Ki az a szöghajú, nyúlánk futballista? Abból még nagy játékos lesz!” – szögezte le. (*Nemzeti Sport* 1944. október 12.)

A 182 centi magas sportember (*Nemzeti Sport* 1937. július 2.) egészen kiválóan teniszezett. „Szuverén úr a labda fölött! Artistákat megszégyenítő mutatvánnyal kápráztatja el a nézőt.” (*Képes Sportlap* 1947. december 9.) Az előbb már idézett sportmagazin az 1934–1935-ös bajnokság utáni teljesítményének értékelését is felelevenítette. „Játékának előnye: ész, technika, hát-ránya: puha.” (*Képes Sportlap* 1948. január 6.)

Az első volt a hazai hivatásos futballisták közül, aki autót vásárolt magának. (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.) A bokaig erő futballcsukákat favorizálta, akár annak idején Krempels Béla (MAC), aki „szinte szabályos félcipőben játszott.” (*Nemzeti Sport* 1935. október 25.) „(...) Schaffer, Schlosser, Orth, Kalmár utóda (...) a nagy tömegek kedvenc Gyurkája. (...) Mindent tud: cselez, ha kell, fejel, lő, helyez, mellette szárnyakat kapnak a máskor szürke játékosok is.” (*Nemzeti Sport* 1936. március 15.) Itt vetjük közbe, volt másik beceneve is, mégpedig a Dzsidszi. (*Nemzeti Sport* 1938. április 15.)

A jeles bécsi játékos, az Admira hálóját őriző Peter Platzer axiómája: „Ha Sárosi lövéshez jut, akkor a kapus már keresztet vethet...” (Nemzeti Sport 1935. október 10.) Az csak természetes, hogy Schaffer eltérő álláspontot képviselt, és rendesen kiosztotta a ferencvárosi csatárt. De hát kit nem osztott ki az örökkön zsörtölődő Futballkirály a fiatalabb generáció képviselői közül? Az egyik epés megjegyzése: „Még egyszer hasonlítsák ezt a fiút Schafferhez! Ilyen helyzetből már rúgtam volna 17 dugót...” (Nemzeti Sport 1935. október 3.) Jellemző különben a Spéci által bírált legény klasszisára, hogy a világhírű Pláničkanak négy gólt lőtt a Ferencváros–Slavia KK-meccsen (5:2). (Nemzeti Sport 1936. június 22.) Egy évvel később meg hetet: pályafutása csúcsának tekinthető az a magyar-csehszlovák mérkőzés (8:3), amelyen Pláničkát hét góllal „ajándékozta meg” a Hungária stadionjában. (Nemzeti Sport 1937. szeptember 20.)

Olykor mintha megszabadult volna a tér béklyóitól, oly könnyedén mozgott, emelkedett. 1935. november 24-én a világbajnok olaszok ellen kétszer is a hálóba talált (2:2). És mit nyilatkozott a milánói csata lefújása után? „Ha én formában vagyok – szerénytelenség nélkül mondván -, elkaphattuk volna őket.” (Nemzeti Sport 1935. november 25.) A párizsi rádió riporterének kérdéseire franciául válaszolgatott (Nemzeti Sport 1935. december 1.), aztán kettőt rúgott a Párizs–Budapest (1:5) válogatott meccsen a házigazdáknak. Lexikai érdekesség, hogy utóbbiak becületgőlját is magyarok hozták össze: a kint légióskodó Sas (Schneider) Károly beadását a lesen álló Máthé Gyula továbbította a gólvonal mögé. (Nemzeti Sport 1935. december 2.)

Sárosi György 1935 decemberének közepén doktorált, ünnepélyes keretek között vette át a jogi diplomáját. (Nemzeti Sport 1935. december 15.) Az ellenben nem állja meg a helyét, hogy ő lett volna a honi profi labdarúgás első doktora. A dicsőség koszorúja képzeletben Fejér Rezsőt (Bocskai) illeti, aki 1928 őszén szerzett jogi doktorátust a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. (Debreczen 1928. november 10.)

Sárosi György, a BSZKRT jogügyi osztályának a tisztviselője (Nemzeti Sport 1937. január 21.) a húsvéti tornán két nap alatt öt gólt rúgott az osztrák nagycsapatoknak. Az Austria ellen (7:2) négyszer, a Rapid ellen (4:2) egyszer volt eredményes. Ő lett a bécsi torna legjobb játékosa. (Nemzeti Sport 1937. március 30.)

30 000 ezer tomboló néző előtt három góllal „kedveskedett” a Lazióknak a Közép-európai Kupa budapesti döntőjében (4:2), majd Rómában is, a visszavágón (5:4). Megnyerték a patinás serleget, mégis kissé fanyalogva írt róla a tudósító: „nem volt olyan nagy, mint az Austria ellen.” (Nemzeti Sport 1937. szeptember 13.) A KK-széria mind a kilenc találkozásán küzdőterre lépett, s 12 találat fűződött a nevéhez.

A védők egyáltalán nem kímélték, az Újpest–Ferencváros derbin (4:2) például Joós Péter kegyetlenül az oldalába térdelt, és a fault következtében kettős bordatorést szenvedett. (Nemzeti Sport 1938. január 31.) A világbajnokság évében! A sérülésétől függetlenül játszott az ezüstéremmel zárt vb-n Franciaországban, sőt áprilisban a Bécs–Budapest mérkőzésen mind az öt magyar gólt ő szerezte (5:3).

„A játéka erősen emlékeztet Orth György stílusára” – írta róla akkortájt Zsák Károly, a kapusfenomén. (Képes Sport 1939. május 31.)

Persze, a doktor úr személyiségének is akadt árnyoldala. Köztudott, hogy Cseh II-vel sehogyan sem jött ki a válogatottban, és nem árult egy gyékényen a klubtársával, Lázár Gyulával sem. A hűvös nexusuknak hosszabb elemző írást szenteltek. (Képes Sport 1941. szeptember 16.)

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

1942 második felében frontszolgálatot látott el zászlósi rangban a keleti arcvonalon. (*Képes Sport* 1942. december 15.)

„Sárosi doktor egész játéka a támadásra van berendezve. Minden porcikájával igyekszik végrehajtani a gondolatait” – hajtott fejét briliáns megoldásai előtt az elemző. (*Nemzeti Sport* 1944. október 12.) Miközben a szovjet hadosztályok egyre szorosabbra vonták az ostromgyűrűjüket Budapest körül, a doktor „igen súlyos vakbélműtéten esett keresztül” a Verebély sebészeti klinikán. (*Nemzeti Sport* 1944. december 17.) A lehető legszerencsétlenebb időpontban feküdt a kés alá...

A II. világháborút követően, 1947 őszén már a középpálya jobb oldalára szorult a Fradiban. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 9.) Nem sokkal később lemondott az FTC főtítkári posztjáról, és bejelentette, hogy futballozni sem óhajt többé. Egyesek állították, hogy – miután az öccse, valamint Kubala László külföldre szerződését hivatalból ő intézte – nem számolt el a pénzekkel. Idézzük Nádas Adolfot, a klub elnökét: „(...) a kiadásért járó összegeket is ő vette fel, és a Ferencváros pénztárába is közvetlenül ő fizette be. Ez tény. Természetesen elképzelhetetlennek tartom, hogy ebből bárki is anyagi hasznot húzott volna az egyesület terhére.” (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 30.)

Sárosinak, a kifinomult ízlésű, iskolázott férfiúnak tehetsége volt a nyilvános szereplések iránt. Exkluzív interjúkat adott, élvezte a rivaldafényt. A kortárs futballisták táborából már a pusztta megjelenése, az intelligenciája kiemelte. És ne hallgassuk el, hogy mindvégig kellő távolságtartással, higgadt méltósággal tudta kezelni az ellene folyvást hangoztatott vádakat, hogy túlon túl pénzéhes. Úri eleganciával tért ki a kényes kérdések elől: „Engedje meg, hogy játékosársaimról ne beszéljek, mert én még most is játszom. De ki kell jelentenem, hogy a valaha élt legnagyobb labdarúgók egyikének Sindelart tartom.” (*Képes Sportlap* 1947. december 9.)

1948 őszén Olaszországba került, ahol testvére, Sárosi III Béla légióskodott. Jórészt ismeretlen vonatkozás, hogy Sárosi I György pályára lépett a Padova csapatában, és gólt is lőtt a Mira elleni edzőmérkőzésen. (*Képes Sportlap* 1948. szeptember 21.)

1948 őszétől 1950-ig a Bari együttesében szerepelt, közben szükségből tagja lett a dél-itáliai csapatot irányító edzői triumvirátusnak. Nem az Adria-parti városban kóstolt bele a tréneri hivatásba, mert egy jegyzőkönyv tanúsága szerint a szövetség már 1933 tavaszán kötelezte a MAFC-ot, hogy vetesse fel Sárosi Györgyöt a Magyar Futballtrénerek Testületébe. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1933. április 21.) Nos, később sem tudott elszakadni a kispadtól. Szolgálati helyeit kronológiai rendbe szedtük: Lucchese (1951), Juventus (1951–1953), Genoa (1953–1955), AS Roma (1955–1957), Bologna (1957–1958), AS Roma (1958–1959 – technikai vezető), Brescia (1959–1960), FC Lugano (1960), Sampdoria (1961–1963 – utánpótláscsapat), Costa Genova (1963–1977 – edző, menedzser, klubigazgató). Legnagyobb sikere a Juventusszal nyert bajnoki címe volt 1952-ben. (*Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*)

1993. június 20-án hunyt el Genovában.

Dr. Sárosi György idősebb korában

Két vb-ezüst részese

Titschka (Titkos) Pál 1908. január 8-án született Budafokon, egy sváb származású családban. 1924-től az I. kerületi FC-ben sajátította el a labdarúgás alapjait, onnét hívták be a III. osztály válogatottjába. Az I. kerülettől 1927-ben átigazolta a Budai „33”. (*Nemzeti Sport* 1930. augusztus 10.) Akkortájt a Röck István-féle gépgyárban volt mintakészítő. (*Nemzeti Sport* 1928. november 20.) Az ígéretes fiú jellemzése: „Szerény, úri modorú s végtelen jó lelkű, aki amellet, hogy futballozik, atletizál is. Levente csoportjában a magas- és a távolugrás bajnoka. Igen kiváló erő s már ma is egyik legjobb balszélsőnk. Úgy véljük, hamarosan válogatottságig viszi.” (*Nemzeti Sport*. 1927. november 9.) Nem fogtak mellé a kollégák, rövidesen tényleg válogatott lett. Tetejébe azon négy magyar futballista egyike, aki világbajnoki döntőben gólt rúgott, ám egyenlítő találat egyedül az ő nevéhez fűződik. (Érdekes, hogy a négyből csak Puskás Ferenc nem lőtt gólt elődöntőben is, igaz, nem is játszott. Titkos, Sárosi dr. és Czibor a döntő előtti utolsó mérkőzésen is a kapuba talált.) Négy évvel később a Szűcs Lászlónak adott interjújában kitért a párizsi fináléra. Higgadtan, megfontoltan fogalmazott: „Negyven év távlatából felesleges lenne bírálnom az akkori szövetségi kapitány összeállítását, már csak azért sem, mert nem biztos, hogy Korányival, Turayval és Toldival megnyertük volna a mérkőzést. Talán igen. Nagy hiba volt, hogy nálunk akkoriban még dúlt a rendszervita, a hátvédeink és a fedezetek nem fogtak szorosan embert. Ennyi előnyt pedig a csupa gyors játékosból álló olasz válogatottnak nem adhattunk.” (*Labdarúgás* 1978. február)

Titkos a Hariháromból került a nagyválogatotgba, és 1929. február 24-én bemutatkozott a legjobbak között. Nem volt szerencséje a 174 centi magas, 76 kilós (*Nemzeti Sport* 1937. július 2.) balszélsőnek, a franciák nagyon jó napot fogtak ki, és otthonukban 3:0-ra legyőzték az ellenfelüket. (Az ötödik meccsen először sikerült nyerniük a magyarok ellen.) A kiküldött tudósító így láttatta a debütáló teljesítményét: „Titkos bizonyos lámpalázzal játszott. Nem keltett csalódást, de nem is érte el otthoni formáját. A lefutások, elrohanások nem sikerültek úgy neki, mint máskor, s a befejezés pillanatát sem ismeri még eléggé. Általában rajta az újonc rutintalansága, a fiatal játékos kiforratlansága még érezhető, bár tehetségéről Párisban is bizonyosságot tett.” (*Nemzeti Sport* 1929. február 25.) A magyar címerrel ékesített mezt összesen 48-szor ölthette magára, s a válogatott fellépésein 13 gólt szerzett. (*Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után*)

1929-ben leszerződött a Hungária. Amikor a kék-fehérek magukhoz vitték, Hirzer volt a balszélsőjük, aki Titkos miatt beljebb húzódott balösszekötőbe. (*Nemzeti Sport* 1930. szeptember 5.) A Hungáriával kétszer szerzett magyar bajnoki aranyat (1935–1936, 1936–1937), egyszer Magyar Kupát (1932).

A nem túl magas legény a „partdobás művésze” volt, 25-30 méterre is el tudta röpíteni tacsból a labdát. 1934 nyarán csapatával Stockholmban járt, ott lépett akkor pályára a Sheffield Wednesday is. Az angolok balhálójától leste el a trükköt, hogy neki lehet futni, és úgy bedob-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

ni a labdát, hisz a lendületvételt semmiféle szabály nem tiltja. (*Nemzeti Sport* 1935. október 24.)

1934. január 14-én súlyos sérülést szenvedett Frankfurtban (Németország–Magyarország 3:1), emiatt ki kellett hagynia hét válogatott mérkőzést, s lemaradt az olaszországi világbajnokságról. Miközben gyógyulgatott, igyekezett anyagilag megalapozni a jövőjét, budafoki lakos lévén a jól jövedelmező pezsgőszállítással foglalkozott. (*Nemzeti Sport* 1935. december 17.)

„Abszolút kétlábás játékos” – vélekedett róla dr. Dietz Károly szövetségi kapitány. (*Nemzeti Sport* 1935. november 18.)

Az általában teltkarcsú támadó (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 29.) nem mindig tudta megőrizni az objektivitását. A Ferencváros elleni kupadöntő után (1:1

született, és ő egyenlített ki a második félidőben) dühödten vetette oda a riporternek: „Hat góllal voltunk jobbak!” (*Nemzeti Sport* 1932. június 6.) Aztán a megismételt finálé lényegében őt igazolta: 4:3-ra nyertek, és ő kétszer is bevette Háda kapuját.

„(...) nem az apró cselezgetések embere. Titkos az olyan labdát szereti, melyet teljes erővel futva tud elérni, hogy ezzel a lendülettel tudjon továbbbrohamozni a kapu felé. Labdaátvétele utolérhetetlen” – elemezte játékát a szakma. (*Nemzeti Sport* 1936. március 15.)

Köztudottan szélsebes volt. Hogy mennyire? Egyszer a szintén fürge P. Szabó kihívta versenyfutásra. Nos, Pali ötven méteren nyolc és fél métert vert a gyorsinú Sheriffre... (Ady után) (*Nemzeti Sport* 1942. december 29.)

Az 1935–1936-os bajnokságban Titkos került be legtöbbször a *Nemzeti Sport* szavazatai alapján a hét tizenegyébe, balszélsőként nyolcszor. (*Nemzeti Sport* 1936. június 9.) Ennek ellenére sokan gúnyolták, 27 évesen veteránnak minősítették. „Titkosnak jót tett – úgy látszik – a sok »öreguras« megjegyzés, mert lendületes, fiatalos erőtől duzzadó szélsőjátékkal igyekezett eloszlatni az »öregúr legendáját«. Állapítsuk meg, ez sikerült is neki” – írta róla a sportújság, miután gólt rúgott a Párizs–Budapest válogatott meccsen, amelyen 5:1-re győztek a mieink. (*Nemzeti Sport* 1935. december 2.) „Nemcsak fejét és lábát, hanem – ellenfelei keserűségére – a könyökét is ügyesen használta a pályán.” (*Szepes Béla: Gólkirályok, labdaművészek*)

A Tücsöknek becézett (*Nemzeti Sport* 1937. november 25.) csatárról azt is tudni vélték, hogy „angol stílusú futballista”. (*Nemzeti Sport* 1937. január 12.)

1939 tavaszán edzője, Braun Csibi jobbszélsőt faragott belőle a Hungáriában. (*Nemzeti Sport* 1939. május 12.)

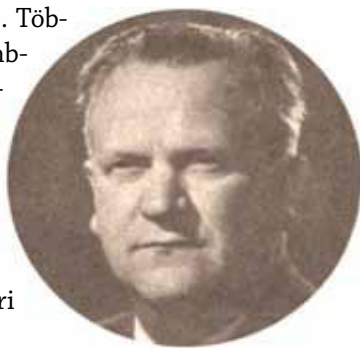
Profi futballistaként (Budai, Hungária, Kispest) 109 gólt rúgott az élvonalban 1944 nyaráig.

Titkos a Hungária feloszlata után a Goldbergerbe igazolt (*Nemzeti Sport* 1940. július

Titkost (középen) nehéz volt tartani

29.), hogy 1940 nyarának végét már az MTK-nál üdvözlje. Töb-
bek között az öccse, Titkos II Kálmán, valamint Turay I, Gomb-
kötő, Illovszky és Wudi Müller is a csapattársai voltak. (*Ké-
pes Sport* 1940. augusztus 13.) „A Rökk-gépgyárban minta-
asztalos” – nyugtatta meg a világbajnoki ezüstérmes meg-
élhetéséért aggódókat Tarr Béla, az MTK új ügyvezetője.
(*Képes Sport* 1940. október 8.) A Kispest 1941. január 30-án
vette át az MTK-ból. (*Nemzeti Sport* 1941. január 31.) A pi-
ros-feketék játékosaként szerezte meg a labdarúgó-mesteri
oklevelet. (*Nemzeti Sport* 1941. május 4.)

Titkos Pál MLSZ-főtitkárként

„Tudomásul veszem, hogy a Kispest FC és Titschka Pál
(sic!) játékos a közöttük fennállott szerződést közös meg-
egyezőssel 1942. március 8-diki hatállyal felbontották. Egyben nevezett játékosnak a Kispes-
ti AC részére játékedélyt adok azzal, hogy a visszaamatőrizálásáig terjedő egyévi várako-
zási időt a Kispesti AC-ban köteles eltölteni.” (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1942. március 27.) Te-
hát az amatőr KAC-ban is játszott, majd ő lett a Kispest új edzője. (*Nemzeti Sport* 1942. júli-
us 26.) Különben 1942-ben öt meccsen a Vasasban is szóhoz jutott – kölcsönjátékosként. Er-
ről nyilatkozta: „A második ligában bajnokságra ment a Vasas, s mivel minden valamireva-
ló játékosát bevonultatták, szükségük volt emberre. Még ma is jóleső érzéssel gondolok visz-
sza arra, hogy mégis sikerült kiharcolnunk az első osztályba jutást.” (*Képes Sport* 1955. feb-
ruár 8.) 1944. január 26-án újból leigazolta a Kispest FC, viszont a rutinos futballista ragasz-
kodott ahhoz, hogy megőrizhesse a nem hivatásos státusát. (*Nemzeti Sport* 1944. február 1.)

A „33” FC „véniú” csapatában rendszeresen pályára lépett. Nem akármilyen játékosár-
sai voltak Óbudán: Zsák Károly, Eisenhoffer, Zalattai-Zloch, Lochner-Pipa, Sebes Gusztáv.

1945-től 1946-ig az MTK kispadján ült, 1947. január 1-jével megvált kék-fehérek edzői tisz-
tétől. (*Nemzeti Sport* 1946. december 29.) 1950 és 1955 között az
MLSZ főtitkáráként és az OTSB labdarúgóosztályának vezető-
jeként dolgozott (*Képes Sport* 1955. február 8.), így hát volt köze
az Aranycsapat sikereihez, az olimpiai arany- és a berni ezüstér-
méhez. 1956 és 1959 között Egyiptomban töltötte be a szövetsé-
gi kapitányi posztot, 1959-ben megnyerte a „fáraókkal” az Afri-
kai Egységkupát. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci
József: *Kalandozó magyar labdarúgók*) Idehaza a Salgótarjáni BTC
(1959–1962), a ZTE, a Szolnok szakvezetője volt. 1965 nyarán
(*Labdarúgás*, 1965. augusztus) az NB I B-s Kecskeméti Dózsához
szerződött, és 1967-ben még a „híros városban” tevékenykedett.
(*Ki lesz a bajnok?* 1967) 1979-től az MLSZ Tanácsadói Testületét
erősítette. (Andreides Gábor: 1938 A párizsi ezüst)

1988. október 7-én halt meg Budapesten. (Tóth Tamás gyűjtése)

Az utókor sommás ítélete róla: „(...) minden idők legjobb ma-
gyar balszélsője” volt (...) „mindkét lábával egyformán ragyogó-
an lőtt – a legnehezebb helyzetekből is.” (*Képes Sport* 1957. no-
vember 12.)

Téli felvétel Titkosról

Bonzó nem díjazta a pilinckázást

Balogh I István 1912. szeptember 21-én született Budapesten. (*Nemzeti Sport* 1939. július 21.) Pályafutását 1926-ban balösszekötőként a Pestúj-helyi FC gyermekcsapatában kezdte, onnét szerezte meg az Újpest „mindenesnek”. (*Sporthirlap* 1933. augusztus 2.) A lilák elengedték Miskolcra, igaz, nem sokáig játszott Borsodban, a következő hír legalábbis erről árulkodik: „az Újpest tegnap visszaszerződtette az Attilának kölcsönadott Baloghot.” (*Nemzeti Sport* 1933. december 17.) Nem járt rosszul a Bonzónak becézett legény (*Nemzeti Sport* 1937. november 12.) azzal, hogy visszahívták Megyerre, hiszen utóbb négy bajnoki aranyérem boldog tulajdonosa lett (1934–1935, 1938–1939, 1945, 1945–1946). És akkor még nem szóltunk a négy ezüstérméről (1935–1936, 1937–1938, 1940–1941, 1941–1942) és a két bronzérméről (1936–1937, 1939–1940). 1935-től 1942-ig minden esztendőben gyarapodott valamilyen medallionnal a gyűjteménye. Valószínűleg a legbüszkébb az 1939-ben megnyert Közép-európai Kupára volt, mi több, a Fradi elleni visszavágón ő szerezte az egyenlítő gólt: harminc méterről ágyúzott a zöld-fehérek kapujába (2:2). (*Nemzeti Sport* 1939. július 31.)

Bár technikai repertoárjával nem sűrűn ejtette transzba a szurkolókat, ha elkapta a fonalat, roppant gólerősnek bizonyult. A Törekvés elleni bajnokin például balösszekötőt játszott és négyszer is eredményes volt. (*Nemzeti Sport* 1935. október 14.) Egyszer még az Újpest vésztartalék kapusa is ő volt. (*Nemzeti Sport* 1942. február 12.) Langfelder Ferenc klubigazgató, a lilák népszerű Patyi bácsija mondta sokoldalúságáról: „Balogh a tavalyi portyán éppen Görögországban, és éppen a fedezetsorban mutatott jó játéka alapján futott be.” (*Nemzeti Sport* 1935. december 19.)

A fátum nem osztott egyszerű feladatot a halfra, az Újpestben Szalayt, a válogatottban pedig Lázárt kellett helyettesítenie. A 70 kilós és 172 centis (*Nemzeti Sport* 1944. február 1.) műszerész (*Nemzeti Sport* 1937. május 14.) tizenháromszor került be a válogatottba, gólt nem sikerült szereznie címeres szerelésben. Először 1937. október 10-én játszott a nemzeti tizenegyben, Bécsben győztünk 2:1-re az osztrákok ellen. De nézzük most, mit írtak róla a másnapi sportújságban: „Balogh kevesebbet hibázott, mint Magda. (...) Jól fogta szélsőjét, különösen az első félidőben. Szünet után kissé visszaesett, és ezzel tette nagygyá Geitert. Nagy lendülete olykor elragadta, a fordulásoknál elvesztette az egyensúlyát.” (*Nemzeti Sport* 1937. október 11.) Kint járt a franciaországi világbajnokságon, ám csak az első, a Holland-India elleni mérkőzésen (6:0) vetették be. Feleki László így kesergett nem sokkal az elvesztett párizsi döntő után: „Lázár helyén Balognak kellett volna játszania.” (*Nemzeti Sport* 1938. június 21.) Sokan osztották a tekintélyes szakíró – akkorra időszerűtlenné vált – álláspontját.

Hanem Bonzó barátunkkal néha gondok adódtak. Vághy Kálmán (a későbbi szövetségi kapitány) fegyelmi egyesbíró 300 pengőre megbüntette, amiért a Bécs–Budapest válogatott mérkőzésen sportszerűtlenül viselkedett, durvaskodott, ráadásul visszaesőként tette. (*Nemzeti Sport* 1940. június 13.) A közönség a „kutyás” beceneve miatt gyakran ugatással meg vonyítással gúnyolta, amit igen nehezen viselt. (...) arról, hogy szépségversenyen akár csak helyezve is lett

volna – nem tudunk” – élcelődött küllemén a kedvelt heti magazin *Jellegzetes NB-fejek* című rovata. (*Képes Sport* 1941. március 18.) Még valamit érdemes tudni róla: nem kedvelte a pilincázást, annál inkább a spártai stílusú, férfias játékot. Amikor Írországból szerepelt a válogatott, és látta, hogy a szigetlakók nem tréfálnak, hanem kíméletlenül beleszállnak az ellenfelükbe, izgatottan felkiáltott: „Végre! Ez igen! Ez a futball! Ilyen helyen szeretnék én játszani, ahol nem sírnak mindjárt, ha az ember egy kicsit odateszi a csülköt, vagy megnyomja őket.” (*Nemzeti Sport* 1942. január 5.)

Mikor lőtávolon belül került, azonnal lőtt, gyakran 25-30 méterről is rászúrta. Rúgott gólt harmincról Boldizsárnak, a válogatott égimeszelő kapusának is. A távoli bombák sikere szerinte a meglepetésben rejlik. (*Nemzeti Sport* 1941. február 4.)

1941 őszén csak hétszer játszott az első csapatban, a többi meccset az amatőr UTE együttesében volt kénytelen lehúzni. Hatalmas bombát zúdított az FTC elleni „kisirangadón” amazok hálójába (4:3) (*Nemzeti Sport* 1941. december 1.), ennek dacára a feltűnő formahanyatlásának okát a „lelki mozzanatok világában” találta meg a sajtómunkás: „Balogh I az újpestiek rejtélye. Nem lehet tudni, mi van vele. Családi állapotában beállott változás óta valahogyan nem tud magára találni és nem tudja elérni régi nagy formáját. Valahogy mintha kedvét veszítette volna.” (*Nemzeti Sport* 1941. december 14.) Nos, korán temették el őt. A válogatott edzésén „csak az öreg Balogh Bonzótól látunk szép dolgokat. Jobbra vezeti a labdát, jobb felé néz, aztán hirtelenül balra vágja ki. Úgy, ahogyan ezt Lázár Gyuszi a Fradiban csinálja.” (*Képes Sport* 1941. október 21.) 1941 karácsonyára megszületett a fia, rendeződtek az otthoni problémái, és mintha „reneszánszát élte volna”, úgy küzdött-hajtott a gyakorlótéren. (*Nemzeti Sport* 1942. január 16.) Mégis csupán 1942 őszén stabilizálta a helyét az Újpest kezdőjében – balösszekötőként. (*Nemzeti Sport* 1942. szeptember 14.)

„Öreg-e már a harmincéves játékos?” – tette fel a kérdést vele kapcsolatban Ambrózi Pál, majd ekként válaszolt: „(...) s mint a jó csataparipa az ismerős kürtjelre, ismét új életre kapott, és fiatalokat megszégyenítő gyorsasággal, eréllyel és keménységgel küzd egyesülete színeiért!” (*Képes Sport* 1943. március 23.) Respektálta alázatát a sportnapilap is: „Balogh I előtt csak az a cél lebeg, hogy minél előbb leadja a labdát a legjobb helyzetben lévő társához. Balogh tudja, hogy ő van a csapatért, és nem fordítva. Ezért jobb és hasznosabb az ő játéka, mint Nagymarosié.” (*Nemzeti Sport* 1943. május 25.) A „mindenhájjal megkent futballista” (*Nemzeti Sport* 1943. október 5.) bolondult a kerékpározásért, és ha ritkán alkalma nyílt rá, betyárosan ropota a csárdást. (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.) A liláknál a szolnoki Szűcs Sándor leigazolásával háttérbe szorult.

Trénerként 1947 nyarától (*Képes Sportlap* 1947. augusztus 26.) 1949-ig az UTE-t, majd az 1958–1959-es szezonban az Újpesti Dózsaát szolgálta. Később dolgozott a Vasas Izzónál is. (*Andreides Gábor*: 1938 A párizsi ezüst)

1975-ben az Újpesti Dózsa örökös bajnoka címet kapta. (hu.wikipedia.org)

Szép kort ért meg, 1992. október 27-én, nyolcvan esztendősen hunyt el. A Megyeri út 49. szám alatti temetőben alussza örök álmát. (ujpestfc.hu/hirek)

Elegáns volt, akár egy lord

Szücs György Szombathelyen született 1912. április 23-án. Későn, 19 évesen kezdett el futballozni szülővárosa egyik klubjában, a Szombathelyi AK-ban, mégpedig eléggé furcsa körülmények között. Az egyik meccsen lerúgták az öccsét, az ő helyére szállt be. Saját bevallása szerint akkor is csak azért, hogy visszaadja a kölcsönt a vétkesnek. (*Nemzeti Sport* 1937. január 26.) „1932-ben az Újpest kiemelte a Testvériségből.” (*Nemzeti Sport* 1942. január 9.) A lila-fehérekkel három aranyérmet (1932–1933, 1934–1935, 1938–1939) és egy Közép-európai Kupát (1939) szerzett. Huszonötször lehetett válogatott, a címeres trikóban gólt nem rúgott. Két világbajnokságon is részt vehetett. Az olaszországi sorozaton (1934) mindkét mérkőzésünkön játszott, a franciaországi vében (1938) csupán a döntőben léphetett a küzdőtérre. (*Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után*). A nemzeti tizenegyben jó darabig Turay József legnagyobb riválisa volt, vele kellett megküzdenie posztjuk hegemoniájáért. Amikor Suttó vállalta a játékot, akkor bizony az újpesti nem került be. Ettől függetlenül Szücs György is pazar labdarúgó volt, elvégre akkortáiban véletlenségből nem kapott senki huszonötször szerepet a legjobbaink között.

1936. szeptember 27-én például a mezőny legjobbja volt az osztrákok ellen. „Fejelésben senki sem ért fel hozzá (...) a közelharcokból nagyon ritkán került ki vesztesen” – írta a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 28.) „Mindkét lábával kitűnően rúg, nagy a munkabírása, valóságos árnyéka a centereknek, a gyengébb oldala a helyezkedése. A középcsatárak réme” – vélekedett róla az elemző. (*Nemzeti Sport* 1938. április 1.) A 75 kilós és 181 centi magas férfiú (*Nemzeti Sport* 1936. december 1.) az Egyesült Izzó Rt.-nél volt alkalmazásban, a raktárosztály irodistájaként dolgozott. (*Képes Sport* 1941. január 8.)

Pedáns ember volt, ápolt külsejű. A hosszú, harmincórás vonatozások alatt is nagy gondot fordított a megjelenésére. „Szücsöt viselte meg legkevésbé az utazás. Csinos és vasalt, mint mindig.” (*Nemzeti Sport* 1935. december 5.) „Olyan elegáns, mint egy angol lord.” (*Nemzeti Sport* 1935. december 20.)

Ugyanakkor neki is voltak gyarlóságai, mint minden földi halandónak. Ezekre a gyengékre abból következtethetünk, hogy a sportszerűtlen életmódját rendre tagadta. Azzal vádolták, azért esett vissza a formája, mert éjszakázik. Ilyenkor cáfolatként fennen hangoztatta, ő nem iszik, nem kártyázik, sportolóhoz méltó, visszafogott életmódot folytat Alsógödön, ahol 8500 pengőért vásárolt kis családi házat. (*Nemzeti Sport* 1937. október 22.)

Katonai szolgálata alatt is futballozott, a Határőrök gárdáját erősítette. (*Nemzeti Sport* 1938. március 3.) A Ferencváros elleni Közép-európai Kupa-döntőn sérült, befáslizott bokával kellett játszania, de nem panaszkodott, mert győztek 4:1-re az Üllői úton (*Nemzeti Sport* 1939. július 25.), s végül elvitték a zöld-fehérek orra elől a serleget. (*Nemzeti Sport* 1939. július 31.) A válogatásban új vetélytársat kapott a feltörekvő Sárosi III Béla személyében. (*Nemzeti Sport* 1939. július 27.) Különös okból nem tudott Varsóban, a válogatott halvesorában játszani: nem kapott szabadságot a seregtől. Nem is nagyon erőltette, reménykedett abban, hogy őrmesterré léptetik elő, és több illetményt fog hazavinni. (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 17.)

Így hangzott a feladatáról megfogalmazott ars poeticája: „Ha nekem azt mondják, hogy legyenek ennek vagy annak a játékosnak a pandúrja kilencven percen át, akkor azt meg is csinálom. (...) Aki nem tartja be a kapott utasításokat, az nem értékes tagja a csapatának (...)” (Nemzeti Sport 1940. március 8.)

Mint írtuk fentebb, Alsógödön élt. A WMFC elleni bajnoki előtt onnét ment át kerékpárral Újpestre, de mert a biciklizést a vezetőség korábban megtiltotta neki, a járgányát titkos helyen hagyta. Persze lebukott, a lilák 2:1-re kikaptak Csepelen, és ő is feltűnően gyengén muzsikált. (Nemzeti Sport 1941. május 2.)

1941 tavaszáig szolgálta az Újpestet, ahol épp fiatalításba fogtak, így az esztendő második felében kényszerből lett a Váci Reménység edzője. Akkor azért nem futballozhatott új klubjában, tudniillik az ősz folyamán három mérkőzést játszott az UTE NB III-as csapatában, és az érvényes szabályok szerint még várnia kellett arra, hogy pályára léphessen a váci együttesben. (Nemzeti Sport 1942. január 9.) A háborús viszonyokat, a szegénységet markánsan jellemzi ez az 1942. január 30-án kelt szövetségi határozat: „Az országos elnökség Szűcs György válogatott játékos újszülött gyermeke részére 100 pengő segélyt állapít meg és utal ki.” (MLSZ Hivatalos Közlönye 1942. február 6.) És ez az eset is adalék az imént említett viszonyokhoz: az Edzői Testület felszólította, hogy 48 órán belül jelentkezzen, adja meg az új címét, hogy a származását igazoló nyilatkozatot át tudják neki adni. Ha a felhívásnak nem tesz eleget, az ET azonnal törli a tagjai sorából. (MLSZ Hivatalos Közlönye 1942. április 22.)

1943 őszén a Remény remekelt az NB III-ban, és végre ő is futballozhatott a zöld-sárgák között. (Nemzeti Sport 1943. október 10.) Még 1944 tavaszán is játszott Vácott (Nemzeti Sport 1944. június 20.), közben sikerrel elvégezte a nyári edzői mesterképző tanfolyamot. (Nemzeti Sport 1944. augusztus 3.) „A Váci Reménység edzője, Szűcs György, valamint két játékosa, Várszegi és Mojzes a jövőben nem áll csapata rendelkezésére.” (Nemzeti Sport 1944. november 24.) Eddig a hír, indoklást nem közöl az újság.

Azért végezte el a tréneri kurzust, mert a visszavonulása után is a labdarúgásban akart tevékenykedni. 1948 végén a III. kerület (Népsport 1948. december 7.), 1955 és 1958 között a Salgótarjáni BTC, 1958 és 1960 között a Dorogi Bányász, 1960 és 1962 között a Szegedi EAC, 1963-tól 1964-ig az Ózdi Kohász, 1964-től 1965-ig a Debreceni VSC, 1965 második felétől a Salgótarjáni BTC, 1968-tól 1969-ig a Tatabányai Bányász, 1971-től 1972-ig a Szegedi EOL AK mestere volt. (Ki kicsoda a magyar sportéletben?) 1957-ben az SBTC mellett magyar B-válogatott szakmai munkáját is felügyelte. 1966. szeptember 10. és 1967. november 24. között hét mérkőzésen dirigálta szövetségi kapitányként az iráni válogatottat, négy győzelem és három vereség volt a mérlege. Ezüstérmet nyert 1966-ban a perzsa tizeneggyel Thaiföldön, az Ázsiai Játékok labdarúgóturnáján.

1991. december 19-én halt meg Budapesten. (Tóth Tamás gyűjtése) A Megyeri temetőben nyugszik. (ujpestfc.hu/hirek)

Ábel, az abszolút úri jellem

Zsengellér Gyula 1915. december 27-én született Cegléden. (*Nemzeti Sport* 1939. júl. 21.) A negyedik gyermek volt a családjában, kései hajtás. A vásártéri placcon kezdte el rúgni a rongylabdát (*Képes Sport* 1939. augusztus 8.), majd behatóbban 1929-től a MOVE Ceglédi SE csapatában sajátította el a sportág alapjait. (*Nemzeti Sport* 1935. szeptember 26.) Az Országos Intéző Bizottság 1932. szeptember 12-én „Zsengellér Gyula középiskolai tanulót a KISOK játékgengedélye alapján a Salgótarjáni BTC részére” átigazolta. (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1932. szeptember 16.)

Az SBTC történetéről 1998-ban kiadott klubtörténeti könyvben az akkor 89 éves Aczél Béla, az egykori elnökhelyettes, majd elnök felelevenítette, hogyan is került 15 évesen a ceglédi srác Salgótarjánba: „Zsengellér bátyja Salgótarjánban volt csendőrpárancsnok. A százados úr szerette a labdarúgást, s a csendőreit gyakran kivezényelte játszani. Azok meg nem merték kicselezni, mígnem rájuk ripakodott, cselezetek már ki, marhák, most nem vagyok parancsnok! Ábel nála, a bátyjánál lakott, itt járt középiskolába. Alighogy letelt a tanítási idő, már szaladt is focizni. Nem lehetett nem észrevenni a tehetségét. Le is igazolta az SBTC.”

Kisebb botrány kavardott abból, hogy az Északi MILL szerepeltette a maga válogatottjában a fiút a Budapesti MILL válogatottja elleni találkozón, holott az SBTC nem volt tagja egyik MILL-nek (Magyar Ifjúsági Labdarúgó Liga) sem. (*Sporthírlap* 1933. július 29.) A Salgótarjánnal 1933-ban és 1935-ben is országos amatőrbajnoki címet nyert Hatvanban. A Törekvést az ő góljával verték meg a „bányászok”, de két év múlva is jól játszott az UTE elleni találkozón. Főiskolai világbajnok lett 1935 augusztusában, és nem is akármilyen körülmények között! A budapesti döntőben büntetőt hibázott a németek ellen, ám nem búslakodott, hanem a 88. percben kapásból bevágta a győztes gólt (2:1). 1937 őszén kijelentette, hogy az volt élete legfontosabb találata. (*Nemzeti Sport* 1937. október 15.)

A „Stécé” játékosaként többször volt vidéki válogatott, például 1935. november 10-én is, amikor két gólt rúgott a budapesti válogatottnak. Végül 6:5-re győztek az Ábelnek becézett futballista és a társai. (*Nemzeti Sport* 1935. november 11.) Az ifjú tehetségekről általában fanyalogva beszélő Schaffer Alfréd vele kivételt tett: „Nagyon tehetséges. Őt menten vállalnám heti 20 pengős fizetéssel” (*Nemzeti Sport* 1935. november 14.)

A fekete-fehérek az 1935–1936-os idényben már a Nemzeti Bajnokságban, a legmagasabb osztályban vettek részt. A még mindig csak 19 éves csatár az első hazai mérkőzésen mesternégyessel tette le a legjobbak között is a névjegyét (SBTC–Soroksár 4:3). Bár az idény végén a tarjániak kiestek, a 24 mérkőzésen 19 gólt szerző Zsengellér Gyula már nem követte társait a második vonalba.

„Az Újpestbe szerződik profinak, ezért nem vehet részt a berlini olimpián” – magyarázta a mellőzését a szaklap. (*Nemzeti Sport* 1936. május 28.) 1936. június 6-án írt alá a lila-fehérekhez. (*Nemzeti Sport* 1944. február 1.), és a Torino elleni Közép-európai Kupa-visszavágón (5:0) góllal mutatkozott be a közönségnek. Sokan úgy vélték, Vincze III Jenő megszerzése óta nem igazoltak hozzá fogható tehetséget a „violák”. (*Nemzeti Sport* 1936. június 29.) A Prostějov ellen is a 70 kilós és 177 centis (*Nemzeti Sport* 1936. december 1.) labdarúgó szerezte idegenben a győztes

találatot (1:0). (*Nemzeti Sport* 1936. július 6.) A válogatottak úgynevezett rostáján az ő négy találatával verte meg a B-nek minősített együttes a nagycsapatot 4:2-re (*Nemzeti Sport* 1936. október 15.), ám ez sem bizonyult elegendőnek ahhoz, hogy dr. Dietz Károly szövetségi kapitány pályára küldje őt Prágában. Ki is kaptunk Csehszlovákiától 5:2-re...

Parádésat produkált Bécsben is. Az Újpest ugyan 5:4-re kikapott az Austriától a KK-ban, de Ábel három gólt szerzett. (*Nemzeti Sport* 1937. július 5.) Jellegzetesen hosszúkás orra, kardpengére emlékeztető, vékony alakja, nagy technikai tudása és mozgékonyasága miatt kapta a „magyar Sindelar” fantázianevet. (*Nemzeti Sport* 1938. március 11.) Hogy klasszisát kalibrálni tudja az utókor: játszott a kontinens válogatottjában Anglia ellen az Angol Labdarúgó-szövetség fennállása 75. évfordulóján. Londonban a házigazdák nyertek 3:0-ra. (*Nemzeti Sport* 1938. október 27.)

„A magyar vidék őszerejének mintapéldánya” – jellemezte kissé patetikus stílusban az újságíró. (*Sportprogram* 1938. május 15.) Ő maga ars poeticáját gyakorlatiasabb aspektusból fogalmazta meg: „Az igazi élvezet jó pályán, jó időben, jó ellenfél ellen jól játszani.” (*Nemzeti Sport* 1938. december 23.) Nos, gyakorta játszott jól, sőt ellenállhatatlanul, a „taxisoknak” például mind az öt gólt ő rúgta (5:0). (*Nemzeti Sport* 1939. május 1.) Salgótarjánban hatszor volt eredményes a „Sese” ellen (10:0). (*Nemzeti Sport* 1939. május 22.) Emlékezeteset alakított, öttel „kedveskedett” a szerbeknek a Beogradzski elleni KK-elődöntőben (7:1). (*Nemzeti Sport* 1939. július 16.)

A Fradi elleni Közép-európai Kupa-fináléban kétszer talált a kapuba az Üllői úton (4:1), majd a lilák megszerezték a serleget, miután a Megyeri úti visszavágón 2:2 született. (*Nemzeti Sport* 1939. július 31.) A dicsőséglistája lenyűgöző: kétszeres országos amatőrbajnok a „SalBTC”-vel (1933, 1935), négyszeres országos bajnok (1939, 1945, 1946, 1947), Közép-európai Kupa-nyertes (1939), Béke Kupa-győztes (1947) az Újpesttel. 39-szeres válogatott (32 gólt szerzett), vb-ezüstérmes (1938), Európa-válogatott (1938), főiskolai világbajnok (1935), Balkán Kupa-győztes (1947). Az 1938-1939-es bajnokságban 56 gólt jegyzett. „A magyar élvonalban 325 mérkőzésen 387, pályafutása három országában, Magyarországon, Olaszországban és Kolumbiában 394 bajnoki mérkőzésen 416 gólt szerzett.” (Dénes Tamás-Hegyi Iván-Lakat T. Károly: *Válogatott gyűjtemény*)

A megyeri klub történetében csak Szusza Ferenc lőtt több gólt, nála többször senki sem volt az újpestiek közül a honi élvonal gólkirálya (ötször: 1938, 1939, 1943, 1944, 1945). A lila-fehérekhez kerülése után 1946-ig mindössze egyetlen teljes idénye akadt, amelyben ne szerzett volna legalább 25 bajnoki gólt, akkor is volt „mentsége”, 1939. október 29-én eltörte a lábát Kasán, s csak közel fél év után, 1940 áprilisában tért vissza.

„Abszolút úri jellem. (...) Ördögösen szokatlan testmozgású, ami megzavarja a védőjátékosokat. (...) a kacsázó, dülöngélő, látszólagosan ügyetlen, csetlő-botló mozdulatainak láttán a legkörmönfontabb háttvédek haja is az égnek áll” – adott személyiségéről és stílusáról plasztikus leírást a sportmagazin. (*Képes Sport* 1939. augusztus 8.)

A mindig őszinte, olykor kritikus hangnemben nyilatkozó Polgár Gyula a jugoszlávok elleni 1:1 után bírálta, amiért Belgrádban nem mozgott eleget, statikusan játszott, nem lépett el sem jobbra, sem balra. (*Nemzeti Sport* 1941. március 28.) A maga módján válaszolt Druminak két esztendő múlva, hiszen Szófiában az ő négy góljával nyertünk 4:2-re. A 3. és a 14. perc között mesterhármast rámolt be a boldogtalan Aldev hálójába. (*Nemzeti Sport* 1943. június 7.)

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

Milyen volt magánemberként? Szenvedélyes kártyás. (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.) Nem evett borjúhúst, amivel abban a korszakban általános feltűnést keltett. (*Nemzeti Sport* 1943. szeptember 13.) A futball mellett tisztségviselőként dolgozott. (*Nemzeti Sport* 1944. február 1.) Jámborságáról legendák keringtek, még viccet is faragtak róla. Így hangzik: Szűcs és Zsengellér vadászni mentek, a hátvéd egyszerre csak izgatottan rákiáltott a társára. „Ott fut a vad! Lőj!” Mire Ábel: „Mondd, kérlek, nem lehetne inkább passzolni?” (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 2.) „Mindig hangulatjátékos voltam” – vélekedett önmagáról. (*Képes Sportlap* 1947. október 7.)

A II. világháború után tagja volt az Újpest Béke Kupát nyelő alakulatának. Az ITA Arad elleni 3:1-es siker után jelent meg róla: „(...) jelenléte önbizalmat önt a többiekbe. Már nem teljes értékű harcos, mert a játékidőnek csak mintegy a felét küzdi végig. Ez alatt az idő alatt azonban két-három húzásával mérkőzések sorát nyerheti meg csapatával.” (*Képes Sportlap* 1947. augusztus 19.)

Amikor egyre több profi futballista hagyta el az országot, hogy odakint még nagyobb összeget kereshessen, neki is mehetnékje támadt. Dicker Mihály, az Újpest igazgatója nem is értette alkalmazottját, „Zsengellérnek kantinja van” – fakadt ki mérgesen. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 23.) A szándékairól Ábel nyíltan beszélt: „Igazán csak anyagi okok késztetnek a távozásra. Még van talán két-három évem, az alatt szeretném a jövőmet megalapozni. Megkaptam az AS Roma roppant kedvező feltételű ajánlatát és elfogadtam. Az Újpest hozzájárult a távozásomhoz, és úgy tudom, az MLSZ sem gördít akadályt utam elé”. (*Képes Sportlap* 1947. október 7.) Nem is gördített: „Az olasz szövetség kérésére Zsengellér Gyula (Újpesti TE) részére a játékengetélyt 1947. október 21-ével megadja.” (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1947. október 31.) Egri-Erbstein Ernő, a Torino nagytekintélyű menedzsere pár nappal a labdarúgó kiszereződése után mondta: „Nagyon népszerű, csak a nevét nem tudják kiejteni, és ezért a lapok is és a közönség is Ábelnek nevezi. Nagyon jó kritikát kapott.” (*Képes Sportlap* 1947. november 18.)

Róma „farkasait” 1947 és 1949 között szolgálta, majd játszott az Anconitana (1949-1950), valamint a kolumbiai El Deportivo Los Samarios Santa Marta (1951-1952) csapatában is.

A visszavonulása után edzőködött. Tréneri karrierjének állomáshelyei: AS Cosenza (1950), El Deportivo Los Samarios Santa Marta (1951-1952 – játékos-edző), Pezoporikosz Larnaca (1953-1956), FC APOEL Nicosia (1956-1957), AS Cosenza (1959-1961), Salernitana (1961-1962), US Sarom Ravenna (1962-1964), Apollón Kalamaria (1964-1965), FC APOEL Nicosia (1965-1966), Anorthozisz Famaguszta (1968-1970), AS Cosenza (1970-1972 – szaknácádó), Olympiakosz Volosz (1972-1974), FC APOEL Nicosia (1974-1976), APOP Paphosz (1976-1979). 1958-tól 1959-ig a ciprusi szövetségi kapitányi posztot töltötte be. 1954-ben ciprusi bajnok lett a Pezoporikosz Larnacával, 1976-ban ciprusi kupagyőztes az FC APOEL Nicosiával. (*Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*)

1999. március 29-én hunyt el Nicosiában. 2013 októberében a rokonai hazahozatták Ciprusról a hamvait, és a ceglédi Református Öregtemetőben helyezték örök nyugalomra november 23-án.

Ábel fogkrémet is reklámozott

A hűséges villamosvezető

A Füst Milán tollára való figura, Bíró (Bier) Sándor Füzesabonyban született 1911. augusztus 19-én. (*Nemzeti Sport* 1944. február 1.) A korszakban nagydarabnak számító, 179 centi magas, 80 kilós labdarúgó (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 8.) 1926 és 1930 között a III. kerületi TVE-ben futballozott, onnét került át a profi III. kerületi FC-be. Az óbudaiakkal 1931-ben Magyar Kupát nyert, a döntőben a félelmetesen erős Ferencvárost verték meg 4:1-re. „Robusztus erejéhez fergeteges gyorsaság járul, a nagy erejű emberek nehézkességéről” nála szó sincs

– vélekedett a szakma. (*Nemzeti Sport* 1936. március 15.) Bíró önmagáról: „(...) amit csinálók, azt nagy kedvvel csinálom. Szeretek futballozni. Ha minden nap kellene játszanom, akkor sem fáradnék el. Fene jó természetem van. (...) BSZKRT-alkalmazott vagyok, sokszor hajnali négykor kelek, sokszor meg éjfél után kerülök ágyba. Egy szenvedélyem van: a futball.” (*Nemzeti Sport* 1938. április 1.) Bevallása szerint hajlamos volt a hízásra (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 15.), azt pedig mi fűzzük hozzá, hogy a közlekedési vállalatnál villamosvezetőként szolgált. (*Nemzeti Sport* 1937. április 25.)

A harmincas évek elején gyakran bekerült az úgynevezett „csikóválogatottba”. Úgy lett nagyválogatott, hogy Dudás Gyulának kivették a manduláját, és 1932. október 30-án a kispesti bekk posztján debütált a németek ellen. (*Nemzeti Sport* 1944. október 30.) Az 1938-as franciaországi labdarúgó-világbajnokság mind a négy magyar érdekeltségű összecsapásán bevetették. Még az óbuda-i csapatban játszott az Újpest ellen (1:1), amikor a későbbi főnöke, Langfelder Ferenc éles hangon bírálta: „Amit Bíró csinál, az nem futball, hanem ellenfeleinek testi épségét veszélyeztető valami. Magyar futballpályán nem lenne szabad ilyen játékot megengedni. Durvasága átragadt még néhány kerületi játékosra, és az újpestiek megfélemlítve játszottak.” (*Nemzeti Sport* 1933. szeptember 25.)

A III. kerületből 1935-ben átment a Hungáriába. A kék-fehérekkel zsinórban két bajnoki címet szerzett (1935-1936, 1936-1937). Különlegesség, hogy mindkét „aranyos” szezonban egy-egy találkozót hagyott csupán ki.

1936 húsvétján Pesser, a Rapid Wien balszélsője váratlanul belerúgott Wudi Müllerbe. Ezt látva Bíró „egyenlített”, és brutális belépője nyomán az osztrák csatárnak eltörött a lába. A játékvezető még csak szabadrúgást sem ítelt a magyarok ellen... (*Nemzeti Sport* 1936. április 14.) (Johan „Hans” Erik Pesser utóbb súlyos testi sértésért beperelte ellenfelét.)

Bíró máskor is művelt hajmeresztő dolgokat. A saját hibájából lekészte a délben induló bécsi vonatot, ezért csak éjjel tudott a budapesti válogatott után utazni, és reggelre ért a császárvárosba. (*Nemzeti Sport* 1939. október 1.) Mégis játszott a meccsen, amelyet a mieink elbuktak 3:1-re. Rendesen megkapta a magáét a sajtómunkatárstól: „Nem fogott senkit. Hibáit aztán keménységgel igyekezett pótolni. Ez viszont lerontotta helyenkénti bravúros teljesítményeinek az értékét is.” (*Nemzeti Sport* 1939. október 2.) A vállalati bajnokságában is fel-felcsillantotta tudását. Amikor megszűnt az Óbuda, tüstént átlépett a rivális Szépiponába (sic!), és új együttesben – székfoglaló gyanánt – három gólt rúgott. (*Nemzeti Sport* 1940. április 18.) Utána érdekes

nyilatkozatot tett: „Azt észrevettem magamon, hogy ha a BSZKRT üzemi mérkőzésen csatárt játszom, valahogy nehezen zökkenek vissza a hátvéd szerepbe. A helyezkedésben zavarok vannak. Éppen ezért felhagyok az üzemi mérkőzésekkel...” (Nemzeti Sport 1940. május 10.)

A Hungária önfeloszlatása után a Ciprus utcában székelő BSZKRT-hoz igazolt, azaz a saját cége klubjánál kötött ki. (Nemzeti Sport 1940. július 29.) A DVSC elleni diósgyőri „minősítő” centert alakított. Hogy nem neki köszönhették 2:1-es győzelmüket a közlekedésiek, bizonyítja az idézet: „Bíró minden támadásnak kerékkötője volt.” (Nemzeti Sport 1940. augusztus 12.) A MÁVAG elleni sikeres osztályozó után feljutott az élvonalba a BSZKRT, és a találkozó után pár nappal erre a következtetésre jutott az újságíró: „Összekötő tehát még lehet Bíró Sanyiból, de középcsatár – aligha!” (Nemzeti Sport 1940. augusztus 22.)

A Birkásnak becézett hátvéd (Sporthírlap 1940. december 25.), akinek foglalkozását már műszerésznek is jelölte a sportlap (Nemzeti Sport 1944. február 1.) kikapcsolódásként gyakran evezett. (Nemzeti Sport 1943. január 4.)

Bekerült a Képes Sport által megszavazott év csapatába (Képes Sport 1940. november 12.), holott pár héttel korábban pont ez a magazin szólt róla gunyoros modorban: „mintha elnehezült volna kissé – s még kopaszabb lett.” (Képes Sport 1940. augusztus 19.)

Az akkorra már 82 kilót nyomó védőt 1941. augusztus 20-án szerezte meg az Újpest. (Nemzeti Sport 1944. február 1.)

Közismert volt a nyugodtsága. (Nemzeti Sport 1943. június 20.) Bár mint fentebb említettük, ha nagy ritkán kijött a sodrából, nem tudta fékezni indulatait. Az egyik aférja után például a négy hónapos eltiltását egy évre súlyosbította az MLSZ, amelyet a Gamma-BSZKRT mérkőzés játékvezetőjével, Kiss M. Ernővel és a partjelzőivel szembeni megengedhetetlen viselkedéséért kapott. (Nemzeti Sport 1941. augusztus 8.) Minősíthetetlen stílusban

förmedt rá a sporttársakra. „Nem rúgok többé labdába, ha fenntartják az ítéletet” – durcáskodott. (Képes Sport 1941. augusztus 19.) Esetében sem ették olyan forrón a kását, 200 pengőre enyhítették a büntetését (Képes Sport 1941. szeptember 10.), ő pedig vígan játszott tovább – balhátvédet az Újpestben. (Nemzeti Sport 1941. szeptember 4.) Sőt, még a sportlap őszi válogatott tizenegyébe is bekerült az „eltiltott”! (Nemzeti Sport 1941. december 9.)

Fiatalként nem rajongott a tréningekért, később „megváltozott, és az erős edzés híve lett. Még csak meg sem rövidíti a köröket.” (Nemzeti Sport 1942. január 5.)

Oszlopa volt a fővárosi tizenegynek, amely 2:2-re végzett a vidéki válogatottal az Üllői úton. (Nemzeti Sport 1942. április 7.)

1942 őszén megint renitenskedett, amiért két hónap „szilenciumot” szóztak a nyakába. (Nemzeti Sport 1942. október 16.) Mivel az élvonalban nem futballozhatott, újra játszott a BSZKRT cégbajnokságában szereplő Szépilonában. (Nemzeti Sport 1942. november 19.)

Bíró a szerelvénye ajtajában

Bíró Sándor a svájci Bickelt üldözi

augusztus 19-én ő volt a magyar együttes csapatkapitánya, és a II. világháború utáni első válogatott meccsen 2:0-ra nyertünk Ausztria ellen az Üllői úton. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán i.m.)

„Bíró ritkuló, deresedő hajjal is elfeledtette a szomorú esős őszt” – dicsérte meg lelkese-déséért bő egy évvel később a zszurnaliszta. (Népsport 1946. október 10.) Négy nappal korábban 2:0-ra győztünk az oszt-rákok ellen Budapesten, akkor kapott utoljára lehetőséget a nemzeti tizenegyben. (Az újabb statisztikák szerint 1932 és 1946 között 54-szer volt válogatott.)

1947 végén szóhoz jutott az FTC-MTK „vegyes” – Norrköping 2:0-s barátságos mérkőzésén, amelyet a Fra-di Mexikóból hozott zöld-fehér kockás mezében vívtak. Szemernyi iróniával a hangjában kommentálta a viseletet: „Azért a kék ruha jobban áll rajtam.” (Képes Sportlap 1947. december 9.)

1948 tavaszán együtt játszott az MTK-ban többek között Sándor Károllyal, Hidegkuti Nándorral és Bodola Gyulával. (Képes Sportlap 1948. február 17.)

1948. május 23-án a B-válogatottal Prágában vendégeskedett, ahol 1:1 született. Kovács Pál szakíró bonckés alá vet-te a produkcióját, és kíméletlenül megforgatta benne a mű-tőeszközt: „Bíró játéka viszont még hatyúdalnak is gyenge volt.” (Képes Sportlap 1948. július 6.)

Nem hagyta magát „időnek előtte krónikába” tenni, és 1948-tól 1949-ig újfent Óbudán fut-ballozott. Ott fejezte be a labdarúgást, ahol annak idején elkezdte.

Budapesten érte a halál 1988. október 7-én. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán i.m.)

Szakvezetői pályára készült, elvégezte az MLSZ nyári edzői mesterképző tanfolyamát. (Nem-zeti Sport 1944. augusztus 3.)

„Ideiglenesen Bíró Sándor ve-zeti az Újpest edzéseit” – adott hírt felőle röviddel az ostrom megindulása előtt a média. (Nem-zeti Sport 1944. december 14.) Mintegy másodállásban irányí-totta a foglalkozásokat 1944 vé-géig, hisz közben játszott is a li-la-fehérek között. (Nemzeti Sport 1944. december 21.)

1945-ben egyik alapítója volt az újraéledő MTK-nak. 1945. au-

Idős korában a párjával

Bözse, a bohém budafoki

Király Sándor 1913. április 17-én született. (*www.magyarfutball.hu*) A Budafoki MTE ifjében ismerkedett meg a labdarúgással. (*Nemzeti Sport* 1939. november 10.) 24 évesen a BMTE-ből igazolta át „néhány hete a profi Budafok”. (*Nemzeti Sport* 1937. november 28.) Bözsének becézték, fűszerkereskedőnek tanult, az inaskodást azonban a futball miatt abbahagyta. (*Nemzeti Sport* 1940. április 5.) A Bocskai ellen debütált az élvonalban, jobbösszekötőt játszott, és azonnal gólt fejtelt (3:1). „Az újonc Király meglepően ügyes és munkabíró” – dicsérte meg teljesítményét az újságíró. (*Nemzeti Sport* 1937. szeptember 27.)

Új korszakot nyitott hivatásosként, hiszen maga vallotta be: „meglehetősen könnyelmű életet éltem”. (*Nemzeti Sport* 1937. november 28.) Aztán persze esze ágában sem volt megváltozni,

olyannyira nem, hogy az egyik tréningen tiszteletlenül beszélt Sós Károly játékos-edzővel. Azt akarta elérni ezzel a húzásával, hogy bontsák fel a szerződését, miután máshová kívánt igazolni. (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 7.) Klubfegyelmi elé került, de nem büntették meg. (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 9.) Szeptember elején megint kirúgott a hámból, viszont ismét elkerülte a felelősségre vonást, és játszott tovább, mintha az újabb „kilengése” meg sem történt volna. (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 5.)

„Szűkebb hazájában, Budafokon azt tartják róla, hogy néhány napján nem veti meg a jó, zamatos budafoki szőlő levét, de ez csak amolyan mendemonda. Mindenki tudja róla, hogy amikor mérkőzésre készül, a sportszerűség körül nincs hiba! Egyéb erénye: nagyon szereti a szüleit. A belgrádi fényes válogatott győzelem jutalmából első dolga volt egy hatalmas »nehézsúlyú« disznót vásárolni, hogy az öregeknek legyen télire jóféle sonkája, kolbásza, oldalasa (...)” (*Képes Sport* 1939. november 21.) Jellemző az itt idézett magazinra, hogy Királyt, a válogatott sportolót következetesen Gézának nevezi, majd erről az alapjában véve fegyelmezetlen játékosról kritikátlanul leírja, hogy „csendes, jóra való fiú (...) szívesen fogad minden oktatást, jó tanácsot és hallatlan szorgalommal igyekszik azt elsajátítani.”

Minden bizonnyal a klubvezetők permanens opportunizmusa, az ilyen hangvételű és igazságtartalmú cikkek is szerepet játszottak abban, hogy oly tragikusan alakult az élete.

Király csupán 165 centire nőtt, ugyanakkor kitűnően emelkedett, még Toldi Géza és Bíró Sándor ellen is nyert fejpárba. (*Nemzeti Sport* 1940. április 5.) Úgy került új csapatába, hogy a Budafok egyszerűen Gamma FC-vé változott át. (*Nemzeti Sport* 1939. június 18.)

Kétszer lehetett úgynevezett csikóválogatott, mielőtt bekerült a nagyválogatottba. 1939-ben egyszer pályára lépett B-válogatottban. (*www.mla.hu*) Szóhoz jutott abban a magyar amatőr válogatottban, amelyik 16 000 budapesti néző előtt 5:1-re kikapott Románia nemzeti tizenegyetől. (*Nemzeti Sport* 1933. szeptember 25.)

A „görögbetűsök” jobbfedezete 1939 novembere és 1940 májusa között öt alkalommal öltötte magára a címeres mezt. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) Ugyan nem sokszor húz-

hatta fel a meggypiros trikót, ám figyelemre méltó, hogy vele a soraiban nem veszített találkózót nemzeti együttesünk. A svájciak elleni győztes meccsen (3:0) „szinte emberfeletti teljesítményt nyújtott.” (*Nemzeti Sport* 1940. április 1.)

Nem sokkal később leszerelt a katonaságtól, és kérte a Gammából a MÁVAG-ba való átigazolását, egyben a visszaamatőrösítését. (*Nemzeti Sport* 1940. október 18.)

1941 legelején váratlanul visszatért a budai piros-fehérekhez. Erről nyilatkozta: „Hát visszajöttem (...), hála Istennek. Ősz óta a MOVE-ban voltam, de most, hogy állásba jutok a Gammánál, szeretnék »állást« kapni a csapatban is. (...) Nagyon fogok igyekezni.” (*Képes Sport* 1941. január 28.) Nem is keltett csalódást, ennek köszönhetette az újabb szerződés hosszabbítást. (*MLSZ Hivatalos Közlöny* 1942. január 19.) „Király a lelelkesebb Gamma-játékos. Az első perctől az utolsóig a szívét adja bele a játékba. Lehet rossz napja valamelyik mérkőzésen, de hogy nem teljes erőbedobással játszik, azt sohasem lehet róla állítani” – emelte meg kalapját a jó tulajdonságai előtt a szerző. (*Nemzeti Sport* 1942. július 17.)

„(...) fáradhatatlan, gyors, korszerű felfogásban játszó fedezet volt. Ellenfelét szívósan őrizte. Határozottan szerelt és ügyesen továbbította a megszerzett labdát. 1942-ben egy súlyos baleset miatt búcsút kellett mondania a labdarúgásnak.” (*Antal Zoltán és Hoffer József: Albert-től Zsákig*)

Nézzük, mit sikerült kiderítenünk a közvéleményt sokkoló esetről.

„(...) a Gamma válogatott fedezetét szombaton este (december 12-én – a szerzők) a Fehérvári úton egy HÉV-villamos elütötte. A lábát súlyosan összeroncsolták a kerekék. A játékos az OTI Magdolna szeretetkórházában fekszik. Állapota súlyos, de nem életveszélyes.” (*Nemzeti Sport* 1942. december 14.) „(...) rövidesen elhagyja a kórházat.” (*Nemzeti Sport* 1942. december 31.)

A drámai eseményről más újság is beszámolt. A *Képes Sport* a Karácsonyi látogatás Király „Böskénél” című írásában ekként írta le a szerencsétlenséget: a férfi a Gamma-gyár melletti HÉV-megállónál szállt fel a szerelvényre, amely hirtelen meglódult, és a meglepett áldozat leesett a sínre. Kétségbeesetten próbálta az utolsó pillanatokban visszarántani a testét, de a kerék a jobb lába ujjain keresztülment. „Az a híresztelés pedig, mintha italos állapotban került volna a kerekék alá, már csak azért is rosszakaratú állítás, hiszen hogyan lehetne valakinek ittás állapotban annyi lélekjelenléte, olyan villámgyors reflexe, mint amilyenről ő tett tanulságot.” (*Képes Sport* 1942. december 29.)

Azért kellett a *Képes Sport* munkatársának magyarázkodnia, mert gyorsan elterjedt a fővárosban, hogy az erősen illuminált ember fogadásból tette a lábát a HÉV elé, amely levágta a lábfejét.

Mindenesetre Jánosi Béla, a GFC sportigazgatója meglátogatta, vigasztalta, próbált belé lelket önteni: „Ne félj »Böske« – szólt hozzá –, a Gamma mindig melletted fog állni. Ha olyan játékos talán nem is lehetnél, mint azelőtt, akkor sem kell kétségbeesned. Megtanulod a gyúrás, leteszed a vizsgát, és te leszel a jövőben a Gamma gyúrója. Hiszen amúgy is értesz hozzá.” (*Képes Sport* 1942. december 29.) Vajon egyedül a futballista hibáztatható a meggondolatlan és felőlőtlen cselekedetért?

„Király Sándor, a Gamma szerencsétlenül járt fedezete nem futballozik többé” – tudatta a keserű valóságot olvasóival a sportlap. (*Nemzeti Sport* 1943. január 10.)

Sajnálatos, hogy halálának időpontjáról és helyszínéről semmit sem tudunk kinyomozni.

Drumi, az elnyűhetetlen

Polgár (Pignitzky) Gyula 1912. február 8-án született a Csongrád megyei Kisteleken. 1926 és 1930 között a Kisteleki TE csapatában játszott. (*Nemzeti Sport* 1944. január 30.) 1929-ben a Szegedi Kereskedelmi együttesében futballozott. (*Képes Sport* 1942. november 10.) „A kék-fehérek a mai nap folyamán leszerződötték Polgár Gyulát, a Kisteleki TE nagytehetségű csatárát” – közölte a hírt a sportsajtó Budapestre költözésekor. (*Nemzeti Sport* 1930. május 19.) Öt hónapig volt a Hungáriában, de Senkey edzőnél nem tudott érvényesülni. 1931-ben a Budai 11-hez került. A Budai 11–Kispest 5:1-es bajnokin négy gólt rúgott a piros-feketék válogatott kapusának, Dénes Józsefnek. Az első hármat zsinórban szerezte, az tehát klasszikus mesterhármas volt. (*Nemzeti Sport* 1931. október 26.) Szenvedő alanya volt a Budai 11 dicstelen pozsonyi szereplésének, amikor 8:0-ra kikapott idegenben a Bratislavától. (*Nemzeti Sport* 1932. június 6.) 1933 őszén végig a Budai 11-ben játszott, 4 gólt rúgott. (*Nemzeti Sport* 1933. december 12.) „Kitört a futballháború” (*Nemzeti Sport* 1933. december 3.) Polgár miatt a Ferencváros és az Újpest között. Történt pedig, hogy 1933 júniusában a Budai 11 kiadta a labdarúgóját a Ferencvárosnak, amely vállalta, hogy heti 32 pengőt fizet a fiúnak, amíg le nem érettségizik, plusz a nagybátyjának, Vörös Jánosnak havi 100 pengő tartásdíjat is ad, mivel akkor nála lakott a rokongyerek. Csakhogy közben a Fradi megszerezte Moóré Jánost a Bocskaitól, így nem volt már számára sürgős Polgárt leigazolni. Ekkor lépett közbe az Újpest, és az érdeklődése igencsak felverte a futballista árát, amit a zöld-fehérek kénytelen voltak elfogadni. Bonyolította a helyzetet, hogy a kiszemelt még középiskolás volt, azaz a KISOK tagja. Polgár mindenesetre aláírt Újpestre, ahogy korábban a ferencvárosiakhoz is, tetejébe kijelentette, egyáltalán nem szeretne az utóbbiaknál futballozni. (*Nemzeti Sport* 1933. december 3.) 1933. december 11-től lett „végérvényesen és visszavonhatatlanul a Ferencváros játékosa.” (*Nemzeti Sport* 1933. december 8.) Hogyan? Úgy, hogy az édesapja mondta ki a végső szót, amivel „pontot tett a vita végére”, mert az örege a IX. kerületiek mellett döntött. (*Nemzeti Sport* 1933. december 8.)

Druminak becézett játékos négy alkalommal szerzett bajnoki aranyat (1933–1934, 1937–1938, 1939–1940, 1940–1941), négyszer Magyar Kupát (1935, 1942, 1943, 1944) és egyszer Közép-európai Kupát (1937) a Ferencvárossal. A nemzetközi kupasorozat kilenc mérkőzéséből a pályán hetet töltött, ám gólt nem sikerült szereznie.

Az első válogatott meccse (1932. szeptember 18-án 2:1-re győztünk Csehszlovákia ellen az Üllői úton) után bírálta a tudósító: „Polgár nem tudott meggyőzni játékának érettségéről.” (*Nemzeti Sport* 1932. szeptember 19.) Jobb folytatás következett a címeres mezben, hiszen 1942-ig 26-szor válogatták be a Budai 11-ből és a Ferencvárosból, és a fellépésein két találatot jegyzett. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*)

Akadtak gondjai az itallal. A kölni, éjszakába nyúló sörözése miatt négy hétre eltiltották, bár szerinte a szövetségben felfújták az ügyet. (*Nemzeti Sport* 1936. február 21.) A Ferencváros 4:2-re kikapott Köln város válogatottjától, jórészt azért, mert a Korányi-Polgár hátvédpár

a meccs előtt becsülettel a pohár fenekére nézett. (*Nemzeti Sport* 1936. január 10.) Nem könnyítette meg a helyzetét, hogy együtt lakott Korányival meg Lázárral, és a duhaj triumvirátus rendszeres vendége volt az éjjeli mulatóknak. (*Képes Sport* 1941. március 28.)

Katonai szolgálata alatt a Honvédkórház együttesét erősítette, középcsatárt játszott (*Nemzeti Sport* 1936. május 14.), közben azért a Ferencvárosban is szerepelt. (Nem is gondolnánk, hogy a professzionális futballisták mennyi kedvezményt kaptak a hadseregtől a Horthy-rendszerben!)

Az 1938-as világbajnokságon a Drumi helyett új becenevet kapott, kezdtek Medvének hívni a társai (*Nemzeti Sport* 1938. június 17.), ebből fejlődött ki később a Dörmögő Drumi nevezet. (*Nemzeti Sport* 1941. február 6.) A közvélemény szerint hatalmas kapitányi tévedés volt a 176 centi magas, 81 kilós vendéglőst (egy időben ő vezette a Fradi-pálya sarkában lévő vendéglőt) jobbhatvédként szerepeltetni a világbajnoki döntőben. Sokan szívesebben látták volna Párizsban a posztján az újpesti Futót vagy a dr. Dietz Károly által mellőzött Korányit.

Mi jellemezte a játékát? Tökéletes helyezkedés, „birkózásmentes” szerelés, kiváló lövő technika, biztos felszabadító rúgások, gyorsaság, pontosság. (*Képes Sport* 1943. március 9.)

1939 tavaszán megint középcsatárnak küldték előre a Fradiban. Nem is mondott csődöt, a Salgótarjáni SE-nek például négy gólt vágott (13:0). (*Nemzeti Sport* 1939. május 30.) Sokoldalúságát bizonyítja, hogy a zöld-fehéreknél 1939 őszéig kilenc szerepkörben jutott szóhoz (*Nemzeti Sport* 1939. október 12.), míg a válogatottban hét poszton is szerepelt. Bekerült a *Képes Sport* által megszavazott év csapatába. (*Képes Sport* 1940. november 12.)

Ámbár úgy indult, hogy belőle lesz „a magyar Piola” (*Nemzeti Sport* 1942. február 12.), korántsem futotta be a pályát, amit olasz kollégája. Bizonyára az sem tett jót a karrierjének, hogy a mesterei rendre vele tömtek be a csapategység falán keletkezett réseket. Ha tartott egyáltalán valakitől, saját bevallása szerint az Sindelar volt. (*Nemzeti Sport* 1940. május 19.)

Tagja volt a fővárosi válogatottnak, amelyik döntetlenre (2:2) végzett a vidéki válogatottal az Üllői úton. (*Nemzeti Sport* 1942. április 7.) 1943 újfent őszén középcsatárt játszott a Ferencvárosban, és három gólt szerzett az Elektromos ellen (5:0). (*Nemzeti Sport* 1943. november 2.)

1944 őszén eltűnt az Üllői útról, senki sem tudott róla. „(...) hosszabb időre el kellett hagynom a fővárost, s ezért nem tudtam részt venni a Fe-

Polgárt sokan irigyelték jó megjelenése és remek fizikuma miatt

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

rencváros ez évi előkészületein. Hála Istennek, most már tisztázódott a helyzet, és mi sem természetesebb, hogy a legközelebbi edzésen ismét magamra öltöm a zöld-fehér színeket” – üzen-
te az érte aggodóknak. (*Nemzeti Sport* 1944. október 20.)

Polgár (jobbra) gólt szerez a Ferencváros–Taxisok
(6:1) meccsen

„A Rumbold-iskola” egyik legkiválóbb képviselője (*Nemzeti Sport* 1944. december 5.) 1945 és 1947 között nyolcvan mérkőzést játszott az MTK-ban, egy találatot könyvelhetett el kék-fehériben. (www.tempofradi.hu)

Nejéről, Pálos Ili színésznőről megírták, hogy a „legcsinosabb futballistafeleség”. (*Képes Sport* 1942. november 10.)

Négy magyar labdarúgó (Polgár Gyula, Klimcsók János, Nemes László és Szóbel István) „feketén” ment ki Olaszországba, „bár rendelkeztek szövetségi engedéllyel”. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 2.) Egri-Erbstein Ernő, a Torino menedzsere pár hét múlva vázolta a kinti helyzetet: „Polgár és Klimcsók együtt szerepel a másodosztályú Magenta csapatában. Polgár egyébként a csapat edzője is.” (*Képes Sportlap* 1947. november 18.) 1947-től 1948-ig volt a Milánó melletti kiscsapatnál, ám aztán nem térhetett vissza Itáliába. Ennek okáról így beszélt: „Amikor ott vége lett a bajnokságnak, hazajöttem szabadságra a családdhoz, hiszen a két kislányom is itthon volt. A határon elkérték az útlevelemet, és már nem is kaptam vissza, hiába mondtam, hogy Olaszországban szerződés vár.” (www.tempofradi.hu) 1948 és 1956 között a Kiskunfélegyháza, a Nagymányok és a Pécsi Lokomotív szakvezetője volt.

„Ötvenhat után úgy gondoltam, hogy visszamegyek Olaszországba, ahol »szerződésszegést« követtem el. Eljutottam Bécsbe, telefonáltam a régi klubhoz, de ott már új elnök volt, s többen rábeszéltek, hogy menjek Ausztráliába. Mentem” – emlékezett vissza a zűrzavaros időkre jóval később. (www.tempofradi.hu)

A déli kontinensen folytatta a tréneri munkát. 1957 és 1960 között az APIA Leichard, 1961-től 1962-ig a South Melbourne Hellas, 1964-ben újfent az APIA Leichard, 1968-ban a St. George Budapest kispadján ült, de volt a Hakoah Sydney és az új-dél-walesi szövetség alkalmazottja is. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*) Háromszor nyerte meg az új-dél-walesi bajnokságot az APIA Leichard együttesével. (www.tempofradi.hu) 1992. június 24-én halt meg Sydney városában. (Andreides Gábor: 1938 A párizsi ezüst)

Hosszú, Gúnár, Csöpike, Boldi, Szuhó, avagy inkább Gulliver?

Boldizsár Géza születésével kapcsolatban több dátum is fellelhető a különféle internetes és egyéb forrásokban. Számunkra mérvadóak a Modenában megjelentetett *Almanacco illustrato del calcio* adatai, amelyek szerint Budapesten jött erre a világra 1919. június 1-jén. Halálának helyét és időpontját viszont homály fedi.

A MAFC nevelése volt, 1935 és 1938 között 25 mérkőzést védett az akkor BLASZ első osztályú piros-fekete csapatban. (*Kárpáti Tamás gyűjtése*) Őrizte a KISOK-válogatott hálóját az Üllői úton, ahol 3:2-re megverték a BLASZ válogatottját. „Kész játékos” – vélekedett róla a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1935. november 12.) A Szent István Felsőkereskedelmiben tanult, értelemszerűen iskolája csapatát is erősítette. (*Nemzeti Sport* 1936. május 12.) A sportújság beszámolt arról, hogy Rákosszentmihályon a BLASZ ifjúsági válogatottjának kapuját Boldizsár Géza (MAFC) fogja védeni. (*Nemzeti Sport* 1937. július 8.) Ő tornyosult a magyar ifjúsági válogatott kapujában a csehszlovákok ellen, 4:1-re nyertek leventéink az Üllői úton. (*Nemzeti Sport* 1937. november 15.) Nem akármilyen bravúrt hajtott végre az egyik MAFC–FTC ifjúsági bajnokin. Középfedezetként kezdett, majd amikor 11-eshez jutott a Fradi, a nézők követelésére beállt a kapuba, és megfogta a lövést. Akkor 1:1-re álltak a felek. Újabb büntetőt kaptak a zöld-fehérek, természetesen az egyetemiek „mentőangyala” megint a gólvonalon röpködött. Igaz, nem is nagyon kellett vetődnie, robinzonádokat bemutatnia, a hatalmas testtömegével úgy megbabonázta a csatárt, hogy az zavarában méterekkel vágta fölé a labdát. A második félidőben a Gullivernek becézett legény középcsatárt játszott, és majdnem gólt rúgott. A MAFC végül 2:1-re nyert. (*Nemzeti Sport* 1937. december 7.) „Érzelmileg a Ferencvároshoz húzott” (*Képes Sport* 1941. március 11.), ám bánatára sohasem állhatott be a IX. kerületiek kapujába.

A MAFC-ból 1938. július 16-án szerződött a Kispestbe. (*Nemzeti Sport* 1938. július 17.) Hamarosan debütált az élvonalban, a Kispest 3:1-re győzött a Bocskai ellen. Debreceni teljesítményét a szaklap a „remek” jelzővel illette. (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 22.) 1938 és 1940 között 27 élvonalbeli meccsen szerepelt a professzionális Kispest FC-ben. (*Kárpáti Tamás gyűjtése*)

Védett a B-válogatott nyugat-európai túráján Rotterdamban, Hágában, Le Havre-ban, Luxemburgban, Brüsszelben és Mönchengladbachban is. (*Nemzeti Sport* 1938. december 12.) Általában remekelt, ámbar magassága miatt – 194 centisre nőtt (*Nemzeti Sport* 1943. február 21.) – viszolygott a fű alatt suhanó lövésektől. (*Nemzeti Sport* 1942. január 5.) Kedvelhették, hisz fél tucat beceneve volt: Gulliver, Hosszú, Gúnár, Boldi, Szuhó, Csöpike. (*Sporthírlap* 1940. december 25.) És miközben a futballcsapatok gólvonalán strázsált, rendszeresen kosarazott. Először a BSZKRT együttesét erősítette, és négyszer nyert a közlekedésekkel bajnoki aranyat (1937,

1938, 1940, 1941). 1938-ban egyszer szóhoz jutott a kosarasok válogatottjában. (hu.wikipedia.org) A Bruno Mussolini nevét viselő római alakulat elleni diadalból (38:24) jócskán kivette a részét. (Nemzeti Sport 1942. december 1.) 1943 elején már a MAFC-ban pattogtatta a labdát. (Nemzeti Sport 1943. február 15.) Még a kosárlabdázók közül is kitűnt sudár természetével, tudniillik a korabeli magyar válogatott átlagmagassága 184 centi volt. (Képes Sport 1942. január 13.)

A kitérő után térjünk vissza a futballhoz, Boldizsár az 1940-1941-es bajnokság startján az Elektromos hálóját óvta. Pontosabban csak óvta volna, miután esti meccset veszítettek az újonc BSKRT ellen a Latorca utcában (1:3). (Nemzeti Sport 1940. augusztus 26.) A Tromos mind a 13 őszi bajnokiján pályára küldték. (Nemzeti Sport 1940. december 30.)

„Egy nagy gyengéje van: szereti a gyenge nemet. A kedvükért nyáron az uszodába, télen pedig a jégre sem áll ki menni. De hát ettől még jó »kis« kapus lehet.” (Képes Sport 1941. március 11.) Bizonytalán a szebbik nem miatt (is) ügyelt a külsejére, a frizurájára. Gondosan ápolt és kettéválasztott, a korszakban szokatlanul nagyra növesztett haját viselt. (Képes Sport 1941. augusztus 5.)

„Az ősszel a válogatott mérkőzésen fél kézzel úgy kapta el a labdát, mint más a legyet, csak-hogy ő sohasem nyúlt a légy mellé. (...) A lapos labdákat azonban Csikós jobban védi” – vont párhuzamot a riválisok között a sajtó. (Nemzeti Sport 1940. július 2.)

Boldizsár Géza a magyar válogatottban 1939-től 1940-ig négy alkalommal szerepelt. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után) 1940 és 1942 között 22 bajnokin védett az Elektromosban.

1942 háborús nyarán katonáskodott, közben az 1. számú Honvédkórház csapatának kapuja előtt posztolt. (Nemzeti Sport 1942. augusztus 2.) Mivel akkortájt már rendszeresen az Elektromos tartalékjába kényszerült, a „villanyosok” átengedték a Kispestnek, ahová tehát 1942. augusztus 18-án visszatért. (MLSZ Hivatalos Közlönye 1942. 36. szám)

A Kispestben megújult, olyannyira, hogy ismét bekerült a válogatott keretébe (Nemzeti Sport 1943. március 14.), és az 1942-1943-as bajnokságban 27 mérkőzésen őrizte a klub hálóját. Mindez amolyan fellángolás volt a részéről, hiszen a nemzeti tizenegyben nem osztottak neki többé szerepet, sőt Bozsik I. István kiszorította a Kispestből is. Az okokra könnyen következtethetünk e cikksorozatból: „Hej, Boldizsár, Boldizsár, sóhajtották a kispesti nézők, akik bosszankodva látták, hogy a nagy tudású és tehetséges kapusuk milyen lehetetlen gólokat szed be a Gamma csatáraitól.” (Képes Sport 1943. március 23.)

1943 őszén már egyetlen bajnokin sem jutott szóhoz (Nemzeti Sport 1944. január 4.), a piros-feketének keretébe sem fért be. (Nemzeti Sport 1944. február 1.) Jellemző a megrendült helyzetére, hogy az NB III-as Kispesti AC-ban is csupán két találkozón vetették be az 1943-1944-es szezonban. (Kárpáti Tamás gyűjtése)

Ha Boldizsár felugrott, nem volt esélye a csatároknak

„Boldizsár ma először véd új csapatában, a Szegedi AK-ban” – tájékoztatta olvasóit átigazolásáról a lap. (*Nemzeti Sport* 1944. február 27.) Tényleg szerepelt pár mérkőzésen az NB II-es csongrádi gárdában. (*Nemzeti Sport* 1944. március 20.) A SZAK feljutott az NB I-be, ám már nem vele, a helyét ugyanis elfoglalta Ludas. (*Nemzeti Sport* 1944. június 20.) Muszáj volt elfoglaltatnia, a riválisa tudniillik berukkolt, hogy hadapródörkmesterként a keleti arcvonalról hazaküldött izgalmas beszámolóval lepje meg a rajongóit. A V 951-es tábori postai számról címzett leveléből kiderül, hogy a magyar bakák a németekkel vívott rangadójukra bakancsban, fekete gatyában, félmeztelenül kényszerültek kiállni, mégis legyőzték 3:2-re az igazi futballszerelésben pályára lépő ellenfelüket. Az összecsapást hatezres – főként honvédekből verbuválódó – nézősereg tekintette meg. (*Nemzeti Sport* 1944. július 1.)

A II. világháború után Boldi barátunk egy darabig a Herminamezőt szolgálta (*Kárpáti Tamás gyűjtése*), aztán végleg elhagyta Magyarországot. Három rövid hír sorsának további alakulásáról: „(...) a hórihorgas, egykori válogatott kapus meggondolta magát és megmaradt Cremában! Inkább aláírta a biztos szerződést, semhogy bizonyos ott élő magyar »edzők« karmaiba adta volna magát.” (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 9.) „(...) havi 100 000 líra állandót és győztes mérkőzésenként külön, változó összegű fizetést kap. Amellett a bajnokság végén joga van magát megváltani 200 000 líráért.” (*Képes Sportlap* 1947. október 14.) „Boldizsárt a Bari szerződtette le, és ott játszik Hrotkó János és Vörös Mihály is, az edző pedig Kutik András.” (*Képes Sportlap* 1948. szeptember 21.)

Boldizsár Géza külföldi klubjai: Ferar Cluj (1945–1946), Cremonese (1946–1948), Bari (1948–1949), Parma (1949–1950) (www.settorecrociato.parma.it)

1955-től 1956-ig a Cremonesét edzette (meglehet, védett is ott), miközben 1952 és 1957 között az AS Roma kapustrénereként tevékenykedett. (it.wikipedia.org) 1990-ig, a brazil Taffarel Parmába szerződéséig a nyakigláb honfitársunk volt az utolsó külföldi kapus a Serie A-ban.

KOLLÁTH II FERENC

Az írek jászkun mumusa

Kolláth II Ferenc 1914. október 5-én született Szolnokon. Amikor a világra jött, a városban és szerte az egész tiszai dialektusban a futballt „puttyankórúgásként” emlegették. (*Nemzeti Sport* 1942. március 27.) A kezdetről így vallott: „Atlétának készültem. Már 15 éves koromban 150-et ugrottam magasban. (...) 15 éves korom óta játszom csapatban, de középcsatár nemrég óta vagyok.” (*Nemzeti Sport* 1938. november 8.) A bátyja is futballozott a klubban, de nem a kölyökben, hanem a felnőttek között, megkülönböztetésül kapta öccse a római kettes számot.

Kolláth II Ferenc szerepelt az amatőrválogatottban, benne volt az 1936-os olimpiai keretben is, aztán nem vitték ki Berlinbe. (*Nemzeti Sport* 1938. november 7.) Szerencséjére...

A KöLASZ-válogatottban tizenötször, a magyar ifjúsági válogatottban ötször jutott szóhoz. Közép-Magyarország (KöLASZ) válogatottjában két gólt rúgott Dél-Magyarország (DélLASZ) legjobbainak (6:0) Szolnokon, pedig akkor a szegedi Baróti Lajos fogta. (*Nemzeti Sport* 1938. május 2.) A Szolnoki MÁV (KöLASZ) NB-be kerüléséhez 47 találattal járult hozzá. (NB-nek nevezték akkor az első osztályt.) A csapat 117 góljának közel felét ő szerezte. (*Nemzeti Sport*

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

1938. július 1.) Élete első élvonalbeli bajnokiján (Szolnoki MÁV–Elektromos 4:1, 4500 néző) duplázott. (*Nemzeti Sport* 1938. aug. 29.) Megtette ugyanazt a Zuglói SE ellen idegenben is. (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 9.) Aki azt gondolja, hogy ez volt tőle a maximum, nagyon téved: a Nemzeti SC há-lójába négyet vágott (Szolnok–NSC 4:2). (*Nemzeti Sport* 1938. november 7.)

A 178 centi magas, 76 kilós irodai segédtiszt (*Nemzeti Sport* 1944. január 25.) nem volt profi státusban, a MÁV alkalmazásában állott, emiatt gyakran nem tudta a szolgálatot összeegyeztetni a futballal. (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 23.) Ennek ellenére szépen ívelt felfelé a karrierje, tagja lett a csehszlovákok ellen készülő válogatott keretének. Az egyik edzésen véletlenül összeütközött Korányival, és a népszerű, egyébként rettentő erejű Króninak eltörött a kulcsontja. (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 15.)

A tiszai legény szédületesen teljesített a magyar B-válogatott nyugat-európai túráján. Rotterdamban két gólt lőtt Hollandia nagyválogatottjának (5:2) (*Nemzeti Sport* 1938. december 1.), majd betalált Hágában a holland „fecskék” (utánpótlás-válogatott) kapujába is (2:2). (*Nemzeti Sport* 1938. december 2.) Gólt lőtt Le Havre-ban Normandia válogatottjának (2:3). (*Nemzeti Sport* 1938. december 6.) Duplázott a luxemburgi válogatott ellen (3:4). (*Nemzeti Sport* 1938. december 8.) A „vörös ördögök”, a nem hivatalos belga válogatott ellen Brüsszelben szintén két találatot szerzett (3:3). (*Nemzeti Sport* 1938. december 9.) Az utolsó fellépésen is eredményesnek bizonyult, Mönchengladbachban 3:0-ra nyertek a mieink a délrajnai válogatott ellen. A portya mind a hat meccsén szerzett gólt, összesen kilencet. (*Nemzeti Sport* 1938. december 12.) Az utazás alatt valamelyik városban kecskebékacombot szervíroztak ebédre. „Egészen rosszul lettem tőle. Még talán mozgott is a tányéron” – elevenítette fel a borzasztó gasztronómiai élményét a jászkun születésű és a magyaros ízekhez szokott gólszák. (*Nemzeti Sport* 1938. december 15.)

Első élvonalbeli őszén 12 mérkőzésen 13 gólt szerzett (*Nemzeti Sport* 1939. január 3.), aztán a bajnokság végére 21-ig jutott.

Erős és lendület jellemezte Kolláthot

A nagyválogatottban öt mérkőzésen kapott bizalmat, három gólt rúgott, és mindhármát az írek hálójába. De nem egy, hanem két mérkőzésen, és mindkettő 2:2-re végződött. Irányításával győzte le a Szolnok 3:1-re az öt „vörös ördög” kiálló brüsszeli válogatottat. (*Nemzeti Sport* 1939. június 16.)

„Lassan-lassan belenyugodnak a szolnokiak Kolláth távozásába” – röppent föl a sajtóban. (*Nemzeti Sport* 1939. augusztus 10.) És tényleg úgy volt, hogy a halk szavú, civilben szinte észrevehetetlen összekötő (*Nemzeti Sport* 1942. október 16.) a Pénzügyőrhez távozik, ám meg gondolta magát, és mintha mi sem történt volna, megjelent a MÁV edzésén. (*Nemzeti Sport* 1939. augusztus 18.) „Kolláth gyors is, jól is lő, ha a ballába nem is olyan jó, mint a jobb” – jellemezte találóan az újságíró. (*Nemzeti*

Sport 1940. március 3.) A jellemzett tagja volt az 1940-1941-es bajnokság legjobb tizenegyének. (*Nemzeti Sport* 1941. június 27.) A Salgótarjáni BTC elleni győztes Magyar Kupa-finálén (egyben Corinthian-díj-döntőn) ő fejelte az első gólt, és a serleget neki adta át vitéz Ginzery Dénes, az MLSZ társelnöke. A Corinthian-díjat ellenben a szálfatermetű Kispéter Mihály vehette át. (*Nemzeti Sport* 1941. június 30.)

Az Újvidék ellen Kolláth II 36 perc alatt mesterhármast gyártott – jobbösszekötőként. (*Nemzeti Sport* 1941. december 1.) Játszott a Vidék válogatottjában az Üllői úton, 2:2-re végeztek a fővárosi reprezentációval. (*Nemzeti Sport* 1942. április 7.) Az 1941–1942-es bronzérmes szolnoki gárdának egyik oszlopa volt, 24 gólt jutott. A kék-fehéreké lett az akkoriban sokra taksált vidék legjobbjá titulus is (*Nemzeti Sport* 1942. június 9.), ráadásnak hazavitték az országos vasutas-bajnokság aranyát. És a „bombagyáros” (*Képes Sport* 1940. március 5.) nem állt le, a Törekvés ellen Budapesten hat gólt szerzett, mégpedig két mesterhármast formájában. (*Nemzeti Sport* 1942. október 26.)

1942 őszén posztot váltott, és döntését meg is indokolta: „Mint középcsatár örökösen sérült voltam. Amikor aztán eltörött a vállam, elhatároztam, hogy ezután összekötőt fogok játszani.” (*Nemzeti Sport* 1942. október 18.) És milyen a fátum: az egyik bajnokin ütközött Platzcál, az újvidéki kapussal, és a csatár eltörte a bal vállpercét. (*Nemzeti Sport* 1942. november 9.)

A bombázások alatt lakása súlyosan megrongálódott. Még a háború folyamán, 1944 nyarán a martfűi cipőgyár edzője lett. 1945 augusztusától ismét a Szolnoki MÁV-ban játszott.

Az 1947-es budapesti Vasutas Európa-bajnokságon ezüstöt szerző magyar válogatott csatára volt. 1948-ban kiesett a Szolnok az élvonalból, abba az együttesbe még be-beszállt, aztán az esztendő végén befejezte. 1929 és 1948 között játszott szeretett klubjában, soha más egyesület szerelését nem viselte. Összesen 218 NB I-es meccset vívott a kék-fehér színekben. (*A Szolnoki MÁV Sportegyesület jubileumi évkönyve*)

1948 júliusának elején a Pécsi VSK mestere lett, és a városban dolgozó kollégájával, Opatá Zoltánnal megalakították az öregfiúk együttesét. (*Képes Sportlap* 1948. július 20.)

1955-ben a megyei bajnokságot megnyerő Szolnoki Törekvés trénere, egyben a klub elnökségi tagja volt. (*A Szolnoki MÁV Sportegyesület jubileumi évkönyve*) Közben 1955 tavaszán az élvonalban játszó Szolnoki Légierő szakvezetőjeként is tevékenykedett. (*Szolnokmegyei Néplap* 1955. március 1.) Az egyik vereséget követően sportszerűen nyilatkozott: „Ezzel a játékkal mi nem is nyerhettünk. Cseppel (sic!) sokkal kulturáltabban játszott és technikai vonatkozásban is felülmúlta játékosainkat.” (*Szolnokmegyei Néplap* 1955. március 18.)

Az 1957–1958-as szezonban a Szolnoki MÁV-nál töltött be edzői szerepkört. 1967-ben a Szolnok megyei ifjúsági válogatottat készítette fel. (www.ujszasz.hu)

Elhunytával kapcsolatban tévesen terjedt el, hogy az egy nappal a 72. születésnapja előtt, 1986. október 6-án következett be Szolnokon. Ez áll a *Sport Életrajzi Almanachban* is. A körösteretlени Pásztor Roland témakutató azonban kiderítette, hogy a földi maradványait a hamvasztás után, 1987. január 9-én 13 óra 30 perckor a Munkásőr úti temetőben helyezték örök nyugalomra. (*Szolnok Megyei Néplap* 1987. január 9.) A család pár nap múlva köszönetet mondott a gyászszertartáson megjelenteknek, külön a Járműjavító énekkarának. (*Szolnok Megyei Néplap* 1987. január 14.) Tehát valamikor 1986 végén, esetleg 1987 elején érhetette a halál.

Kolláth II Ferenc unokaöccse a médiában gyakran szereplő dr. Kolláth György alkotmányjogász.

Örökre a bátyja árnyékában

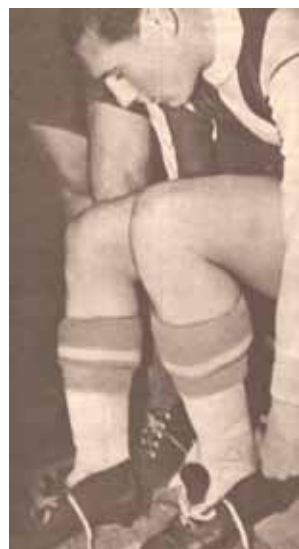
Sárosi III Béla 1919. augusztus 15-én született Budapesten. (*Nemzeti Sport* 1939. július 21.) Eredetileg Stefancsics volt a családneve. 1933-tól 1937-ig a MAFC-ban játszott, majd a Ferencvárostól kapott profi szerződést. (*Nemzeti Sport* 1944. január 30.) Középiszokolásként a KISOK-bajnokságban szereplő Eötvös Reál Gimnázium csapatában rendszeresen pályára lépett, és olykor roppant gólerős produkcióval rukkolt ki. (*Nemzeti Sport* 1935. október 1.) A MAFC labdarúgójaként lett amatőrválogatott és KISOK-válogatott. (*Nemzeti Sport* 1936. április 3.) „Ő már kész játékos” – írta róla a BLASZ-válogatott elleni meccs után (1:2) a sportújság. (*Nemzeti Sport* 1937. június 3.) „Az öcsém jobb lesz, mint én” – jóslta az egyik fivére, Sárosi doktor. (*Nemzeti Sport* 1937. november 5.) És ha e kijelentés testvéri túlzásnak is hat, akik látták őket futballozni, állítják, technikai felkészültsége megközelítette a legendás bátyját. Bajnokin 1937. november 28-án játszott először a Ferencvárosban, Győri ETO ellen 5:1-re győztek a fővárosiak. „(...) elég jól mutatkozott be” – vélekedett a szaklap. (*Nemzeti Sport* 1937. november 29.) Ugyanez az orgánus 24 óra múlva: „(...) még sokat kell tanulnia (...), mert nehézkes és testellenőrzése fogyatékos, de azért máris sokat tud.” (*Nemzeti Sport* 1937. november 30.) (Az efféle értékelésekre szokták a szlengben mondani, hogy nem semmi!)

Aligha lehetett egyszerű dolog beférni a zöld-fehér csapatba, amelyben Polgár játszott a posztján (*Nemzeti Sport* 1938. január 21.), de Sárosi III nem akármilyen képességű labdarúgó volt, a híres „brúdere” árnyékából mégsem tudott soha kilépni. (Fiatalabb bátyja, László vízilabdázó volt. Az ő fia, aki ugyancsak a László keresztnévet kapta, olimpiai arany-, ezüst- és bronzérmes, világbajnoki címet nyert a magyar pólóválogatottal.)

Sárosi Béla háromszor szerzett bajnokságot a Ferencvárossal (1937–1938, 1939–1940, 1940–1941), zsinórban háromszor Magyar Kupát (1942, 1943, 1944). Mindhárom győztes fináléban végig a pályán volt, sőt tulajdonképpen négy döntőt kellene írunk, mivel az 1944-est, a Kolozsvári AC ellenit megismételték. A Fradiban összesen 326 mérkőzésen szerepelt és 93 gólt szerzett. (www.tempofradi.hu) A nagyválogatottban huszonötöszer jutott szóhoz, és egy gólt rúgott: 1940. április 7-én ő alakította ki Berlinben a végeredményt (Németország–Magyarország 2:2). (*Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után*)

A 186 centi magas, 82 kilós székesfővárosi adótiszt (*Nemzeti Sport* 1939. december 15.) az 1938-as válogatottunk bővebb világ-bajnoki keretében is benne volt, ám végül nem utazhatott Franciaországba. (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 12.) Amíg nagyhírű bátyja, György két világbajnokságon is megmutathatta tudását, Bélát a háború (is) megfosztotta ettől a lehetőségtől.

Igazán 1938 őszére futott be, akkorra már külföldön is ismerték és elismerték a tehetségét. (Nemzeti Sport 1938. december 27.) Emberfeletti nyújtott például Prágában, a Sparta elleni Közép-európai Kupa-meccsen, ahol a Ferencváros 2:0-ra nyert. (Nemzeti Sport 1939. július 3.) „Európa legjobban fejlődő fedezete” – állapította meg a sportmagazin. (Képes Sport 1939. november 28.) „Ma Sárosi Béla Európa legnagyobb középfedezete” – jegyezte meg a németek Budapestre küldött megfigyelője, bizonyos E. Werner úr (Nemzeti Sport 1940. április 5.), lelkesülten adózva pontos passzai előtt, amelyet a modern szakzsargon tért ölelő átadásoknak nevez. Nem hétköznapi mutatvány lehetett, amikor a Fradi centerhalfjaként az isztambuli válogatott kapusának negyven méterről rúgott bombagólt (2:2). (Nemzeti Sport 1940. január 2.) Bekerült a Képes Sport szerkesztősége által megadott év csapatába is. (Képes Sport 1940. november 12.)

1941 elejétől katonáskodott, a 10. számú Honvédkórház csapatában játszott. (Nemzeti Sport 1941. május 16.) Zsengellér Gyula, az újpesti rivális megdicsérte: „(...) Lázárnál és Sárosi Bélánál ideálisabb támadófedezeteket nem is kívánhat a magyar csapat.” (Nemzeti Sport 1941. március 19.) „Római katolikus vallású” – közölte a felekezeti elkötelezettségéről a sajtó. (Képes Sport 1942. április 14.) Oly korban, amikor a hitbéli kötődés sorsokról döntött.

1942 nyarán a Bicskére kihelyezett hadapródiskola hallgatójaként az intézet együttesét izmosította. (Képes Sport 1942. június 23.)

A szenvedélye az autóvezetés és a tenisz volt. (Nemzeti Sport 1943. január 4.) Sajátos gúnynevet aggattak rá: Lófejűnek hívták. (Sportirlap 1940. december 25.) A fivérével, Sárosi I György doktorral együtt tagja volt a fővárosi válogatottnak, amely 2:2-re végzett az Üllői úton a Védék-válogattal. (Nemzeti Sport 1942. április 7.) Kertész István, a BEAC volt csatárának véleménye: „Sárosi III Európa legjobb középfedezete.” (Képes Sport 1943. március 9.) Aztán két hét múlva ugyanebben a lapban földbe döngölték: „Sárosi III merev, darabos”. (Képes Sport 1943. március 23.) Néha centerben is játszották, viszont ott nem aratott osztatlan sikert. „Sárosi Béla nem megoldás középben. (...) A nagy testének és súlyának sehogy sem konveniól a kis helyen való gyors mozgás, a szemfülesség és lesipuskázás, ami nélkül pedig lehetetlen eredményesen középcsatárt játszani.” (Képes Sport 1942. március 31.)

Artistának sem volt utolsó: a szófiai pályaudvaron fogadásból 50 métert kézenjárással tett meg. (Képes Sport 1943. június 22.) Akadt egy specialitása, hatalmasakat tudott dobni. (Nemzeti Sport 1943. június 18.) Akadt egy heppje is, nem szeretett a sorfalba beállni. (Nemzeti Sport 1942. január 5.)

Kompóti-Kléber Gábor szakíró, az egykori válogatott futballista úgy látta, hogy „a védelemben kevés hasznát lehetett venni.” (Nemzeti Sport 1943. szeptember 3.) Sokan kedvelték a humoráért. A válogatott egyik foglalkozásán a labdarú-

A korabeli reklámfotón Sárosi III üdítőt fogyaszt

gók „diótörési gyakorlatot” végeztek. Ennek az a lényege, hogy háttal állnak egymásnak a párok, kart a karba fűzik, és hol az egyik emeli föl a társát, hol a másik. A ferencvárosi legény pókerarccal odaszólt Egresinek, hogy „Csöpi, gyere, csináljuk ezt együtt!” Húsz centi magasságbeli és „közel fél mázsá” súlybeli különbség volt közöttük, és nem a kispesti szélső javára... (Nemzeti Sport 1943. szeptember 9.) Szófia után Stockholmban is Sárosi III volt a válogatott csapatkapitánya, 3:2-re nyertünk a svédek ellen. A meccs előtti vacsorán történt vele egy kis baleset, „kiesett az egyik műfoga”. (Nemzeti Sport 1943. szeptember 13.)

Sárosi III kezét ráz Gunnar Grennell, a svédek csapatkapitányával az Üllői úti találkozó előtt

Sárosi III Béla játszott és rajongásig szerette a futballt, nem csupán jól keresett vele. A II. világháború után Olaszországba ment, 1946-tól a Bolognában szerepelt. 1947 nyarán az AS Roma kapacitálta (Képes Sportlap 1947. szeptember 2.), majd a következő esztendő elején „ragyogó ajánlatot kapott a Juventustól”, ő mégis kitartott a Bologna mellett. (Képes Sportlap 1948. február 17.) 1949-ig szolgálta kék-pirosakat.

Egyéb külföldi klubjai: AS Bari (1949–1950), Atlético Junior Barranquilla (1951), FC Porto (1952 – játékos-edző), Real Zaragoza (1952–1953 – játékos-edző), FC Lugano (1953–1956 – játékos-edző). (hu.wikipedia.org/wiki és Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*)

Külföldi csapatai trénerként: FC Basel (1956–1958), Jahn Regensburg (1958–1959), Alemannia Aachen (1959–1961), Oberhausen (?), Beerschot VAV (1961–1962), FC Barcelona (1962–1964 – utánpótláscsapat). (hu.wikipedia.org/wiki és Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József i.m.)

Zaragozában hunyt el 1993. június 15-én, négy nappal szeretett Gyurka bátyja előtt. (www.tempofradi.hu)

A magyar Raimundo Orsi

Gyetvai László abban a felvidéki városban született 1918. december 11-én (*Nemzeti Sport* 1944. március 28.), ahol a nagy reneszánsz költőnk, Balassi Bálint is a világra jött, Zólyomban Az „országvesztés” után a családja Budapestre költözött. Tizenöt éves volt, amikor jelentkezett egy toborzóra, és 1933-ban a zöld-fehérek igazolt játékosa lett, tehát a klub saját nevelésű labdarúgóját tisztelhatték benne. „Az FTC 16 éves balszélsője Gyetvai, akinek játékmódora a régi Braun Csibit juttatja eszünkbe” – írta róla a sportlap. (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 25.) Számtan, oh! Mikor ez a merész asszociáció megjelent a futballistáról, közel járt a 18. életéhez...

Még az FTC-t szolgálta, hogy a BLASZ-válogatottban is szóhoz juthatott. (*Nemzeti Sport* 1936. május 19.) A profi Ferencvárosban a Vienna elleni KK-meccsen debütált (2:1), nem volt lámpaláza, és „néhány szép elfutással igazolta jó hírét.” (*Nemzeti Sport* 1937. július 5.) A Fradi megnyerte az 1937-es Közép-európai Kupát, ő pedig a sorozat három mérkőzésén szerepelt, miközben a MÁVAG-ban volt tanonc. (*Nemzeti Sport* 1937. július 20.) Furcsa ezt leírni az 1930-as évekről, ám attól még igaz: egyfajta rotációt alkalmazott a szakvezetés, mert hol neki szavazott bizalmat, hol Keménynek. (*Nemzeti Sport* 1937. november 30.) 1938-ban a Kispest kölcsönkérte a húsvéti portyájára, ugyanis Serényi nem tudott elmenni Lengyelországba. (*Nemzeti Sport* 1938. április 17.)

A 176 centi magas, 71 kilós csatár (*Nemzeti Sport* 1944. január 30.) tizenhétszer került be a nagyválogatottba, s a címeres trikóban három gólt rúgott. (Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után) Első válogatott találkozója után (veszítettünk 3:1-re Skóciában) jelent meg a kritikájaként: „(...) nem mutathatta meg ezen a mérkőzésen, hogy mit tud. Nagyon kevés labdát kapott (...) így is látszott, hogy nincs rossz formában.” (*Nemzeti Sport* 1938. december 8.)

A Ferencvárossal háromszor nyert bajnoki címet (1937-1938, 1939-1940, 1940-1941) és háromszor Magyar Kupát (1941-1942, 1942-1943, 1943-1944). (Igaz, csupán az 1942-1943-as döntőben játszott.) 1948-ig 230-szor szerepelt a zöld-fehér csapatban, a fellépésein 87 gólt jegyzett. (www.tempofradi.hu)

Akadtt egy hétköznapiak aligha nevezhető szokása, nem szeretett fejelni. A miértre ezt válaszolta: „megfájdul tőle a fejem.” (*Nemzeti Sport* 1937. július 2.) Ez nem befolyásolta abban, hogy a IX. kerületi gárda legendás balszélsőinek, Borbás doktornak és Kohut Vilmosnak a méltó utódja ne legyen, azonban a kortársai közül többen megjegyezték, hogy a jobb lábát jóformán csak támaszkodásra használta.

1940 őszén tízszer kapott helyet a hét tizenegyében a 13 forduló alatt. (*Nemzeti Sport* 1940. december 1.) Bekerült a *Képes Sport* szerkesztősége által megadott év csapatába is. (*Képes Sport* 1940. november 12.)

„Az Elektromosnál irodai alkalmazott” – árulta el foglalkozásáról a sportmagazin. (*Képes Sport* 1941. március 25.) „Ha a futball helyett történetesen az atlétikát választja, ma már aranyjelvényes sprinter lenne. Hallatlanul gyors. Ő a magyar Orsi. Jól lő, jól fut, szeme is van. Egész biztos, hogy a legnagyobb magyar játékosok sorába küzdi fel magát” – olvashatta kedvencé-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

ról a franztadti publikum. (*Képes Sport* 1941. március 25.) De olvashatót mást is: „remekül korcsolyázik”. (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.)

1941 elejétől angyalbőrt hordott, előbb az 1. számú Honvédkórház (*Nemzeti Sport* 1941. február 6.), majd az Egészségügyi Anyagszertár csapatában játszott. (*Nemzeti Sport* 1942. szeptember 3.) Emiatt a társai Dögésznek becézték. (*Képes Sport* 1941. március 25.) Leszerelése után visszakapta a Gyetvás ragadványnevét, ez rögzült a köztudatban.

Bár neki nem jutott fekvőhely a vonaton (csupán a hat kiváltságos, Csikós, Lázár, Bíró, Polgár, Bodola és Sárosi III aludhatott ágyban), és a kupében ülve kellett valahogyan kipihennie magát az éjszakai utazáson, mégis ő rúgta Belgrádban a gólunkat (1:1) a válogatott mérkőzésen. (*Nemzeti Sport* 1941. március 23. és 1941. március 24.) A Kispest elleni bajnokin szintén elemeiben volt, négyet vállalt a közel tucatnyi ferencvárosi találattól (11:5). (*Nemzeti Sport* 1941. augusztus 25.)

Ott volt Bécsben, amikor a császárvárosi válogatott szétfűzta Budapest csapatát. A 8:2-re elbukott találkozón Gyetvai volt a vesztesek legjobbja. (*Nemzeti Sport* 1941. október 27.)

Játszott a fővárosi reprezentációban, gólt is lőtt a vidéki válogatott ellen az Üllői úton (2:2). (*Nemzeti Sport* 1942. április 7.)

1942 nyarán doktor Becker, a német *Der Kicker* magazin munkatársa cikkében „a legjobb európai balszélsőnek” minősítette. (*Nemzeti Sport* 1942. augusztus 2.)

Idézzük N. Pál Józsefet, az ELTE irodalomtanárát: „1938 decemberétől a sérüléséig, 1942 májusáig 23 válogatott mérkőzés volt, azok közül csak hatról hiányzott. 1942. május 17-én sérült meg, amikor a Ferencváros 5:0-ra megverte a Szegedet. Csak augusztusban játszott újra a klubjában, aztán hónapokig megint nem. Kínlódott, nem tudott rendesen kitámasztani, fordulni, mindig nyilallt a combja, sokat romlott a teljesítménye, leginkább a nagyváradi Tóth III játszott a helyén a válogatottban. Gyetvai beismerte, hogy maga is siettetett felépülését, az orvosolás sem állt valami magas színvonalon, és az edzője is sürgette a gyógyulását. Ez a mester Tóth-Potya István volt, a titulusa pedig a »Ferencváros szakvezetője«.”

1943
1942
1943
1944

1943 őszén csak két bajnokin játszott, gólt nem sikerült szereznie. (*Nemzeti Sport* 1943. december 24.) 1944 elején jobbára az amatőr FTC-ben kapott lehetőséget (*Nemzeti Sport* 1944. március 23.), majd visszakérült az egybe. (*Nemzeti Sport* 1944. április 7.) Figyelmet érdemlő a Fraditól éppen elköszönő edző, Schaffer Alfréd látnoki párhuzama: „Az izmai, szalagjai meglazultak. Éppúgy, mint annak idején Orth Gyurinak. Egyszer-kétszer játszik majd Gyetvás is, talán nagyon jól is, de aztán megint meghúzódik, lerándul a lába. Meglazultak a tartószalagok, tönkrementek az izmok.” (*Nemzeti Sport* 1944. július 31.)

Gyetvai a dinamika és az elegancia megtestesítője volt

1944-ben megint fél évig volt kényszerpihenőn. (*Nemzeti Sport* 1944. december 15.) „Hosszú idő után újra Gyetvai lesz a Ferencváros balszélsője” – kürtölte világgá az örömhírt a sportújság főcíme, miközben a szovjet csapatok már javában készülődtek az ostromra. (*Nemzeti Sport* 1944. december 15.) Elhúzódó sérülését követően pályára is lépett, de a MÁVAG meglepetésre 2:1-re megverte az esélyesebb együttest. (*Nemzeti Sport* 1944. december 18.)

„A régi nagy csapatból már csak ő maradt meg hírhedőnek” – merengett az idő múlásán Simon György, a klub távozni készülő háznagya, ugyanakkor az újságíró megállapította, hogy Gyetvait a „sajnálatos lábsérülése (...) félénkké, határozatlanná tette (...)” (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 23.)

Az 1950-es évek közepén Deák Ferenc és Lóránt Gyula edzője volt az NB II-es Budapesti Spartacusban. (www.tempofradi.hu) 1956 és 1959 között az Egyetértés mestereként dolgozott. (hu.wikipedia.org) 1963-ban a ferencvárosi második csapat trénere volt. (*Fradi Híradó* 1963 – 3. szám)

1974-be megkapta a Ferencváros örökös bajnoka kitüntető címet. Az 1980-as években a labdarúgó-szakosztály vezetőségében tevékenykedett, vezette az öregfiúk foglalkozásait az Üllői úton. (www.tempofradi.hu) Gyetvai László – aki addig éveken át a legidősebb élő válogatott labdarúgónk volt – 94 évesen, 2013. augusztus 28-án hunyt el Budapesten.

OLAJKÁR II SÁNDOR

A magyar labdarúgás Jolly Jokere

Olajkár II Sándor 1918. december 4-én született Kispesten. (*Tóth Tamás gyűjtése.*) Kezdetben együtt játszott József nevű bátyjával a Kispesti Gránit Sport Egyesületben. (*Nemzeti Sport* 1935. október 22.) Szűk egy évtizeddel később a sportújság már így írta le a névjegyét: „176 cm, 80 kg. Gyári alkalmazott. Nőtlen. 1932-től 1934-ig Kispesti Húsos, 1934–1937 Kispesti AC, 1937–1941 Kispest FC. 1941. augusztus 19-én igazolta át a Csepel. Hivatásos.” (*Nemzeti Sport* 1944. január 30.)

Még a Gránitból hívta be Gudenus Hugó báró a BLASZ ifúsági válogatottjába. (*Nemzeti Sport* 1936. május 19.) Pár héttel később országos amatőrválogatott lett, de a csapat 3:2-re kikapott vele Ausztriától a Hungária úton. (*Nemzeti Sport* 1936. június 21.) Tizennyolc évesen került a kispesti profik közé, 1937 nyarán észt-svéd portyára indult a piros-feketékkel. (*Nemzeti Sport* 1937. június 10.) Bajnokin november 7-én debütált Olajkár II néven, balhalként takarított a Phöbus ellen. Sikerrel tette hidegre Röck Ede „bácsit”, győztek 2:0-ra a sárga-kékek ellen. (*Nemzeti Sport* 1937. november. 9.) (Az igazsághoz tartozik, hogy a Szeged elleni 1:1-en, 1937. június 8-án pályára lépett egy Olajkár IV nevezetű labdarúgó, és azt gyanítjuk, ő lehetett az.) Ha a szükség úgy diktálta, elől, jobbösszekötőben sem vallott szégyent. (*Nemzeti Sport* 1938. április 29.)

Rotterdamban a magyar B-válogatott színeiben két gólt rúgott Hollandia nagyválogatottjának, bár csereként állt be a szünetben. (*Nemzeti Sport* 1938. december 1.) Betalált a holland „fecskék” (utánpótlás-válogatott) hálójába (2:2) (*Nemzeti Sport* 1938. december 2.), majd Le

Havre-ban Normandia válogatottjának kapujába is. (*Nemzeti Sport* 1938. december 6.) Nem adta alább Brüsszelben sem, a „vörös ördögök”, a nem hivatalos belga válogatott ellen szintén értékesített egy helyzetet (3:3). (*Nemzeti Sport* 1938. december 9.) Fantasztikusan teljesített a nyugat-európai túrán, a hatból négy fellépésén is eredményes volt, öt találatot jegyzett. Növelhette elégedettségét, hogy Károly bátyja is szóhoz jutott a csapatban. (*Nemzeti Sport* 1938. december 12.) A „kis Olaj” játszott balszélsőt is, a Phöbusnak például két gólt rúgott a szélről befelé cselezve. (*Nemzeti Sport* 1939. május 1.) Sokoldalúságát bizonyítja, hogy Bukarestben középcsatárként villogott, és az ő két találatával győzte le a Kispest Románia B válogatottját 2:1-re. (*Nemzeti Sport* 1939. május 5.) A Kassai AC kapujába négy gólt vágott. (*Nemzeti Sport* 1939. december 11.) Az 1939-1940-es bajnokságban 17-szer volt eredményes. (*Képes Sportlap* 1948. február 17.)

Kis Zsokénak is becézték. (*Sportthirlap* 1940. december 25.) Imádta a motorozást, valósággal „szenvedélye volt a sebesség.” (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.)

„Minden posztion játszott már, és mindenütt egyforma lelkesedéssel játszik” – ismerte el képességeit az ítéző. (*Nemzeti Sport* 1941. október 16.) A futballista hitvallása puritánnak tűnik: „Az a fontos, hogy rúghassam valahol a labdát.” (*Nemzeti Sport* 1941. október 16.)

1940 őszétől átlépésük ügyében a Gammával egyeztettek a testvérek, miközben élénken érdeklődött irántuk az Újpest is. (*Képes Sport* 1941. január 28.) A miniszteri biztos lépett közbe, és „a hűtlenkedő Olajkár-gyerekeket visszavezényelte a Kispest karjaiba”. (*Képes Sport* 1941. február 18.) Azonnal anyagi követelésekkel álltak elő, és amikor a vezetőség visszautasította őket, önkényesen nem vettek részt a piros-feketék egyik edzőmeccsén. (*Képes Sport* 1941. február 18.) 1941 háborús nyarán végig a Kolozsvári AC-cal tárgyaltak, hogy az utolsó pillanatban a Weiss Manfréd FC-ben kössenek ki. (*Nemzeti Sport* 1941. augusztus 29.)

Kettőjükért jelentős összeget, 3000 pengőt utaltak át a csepeliek. (*Képes Sport* 1941. szeptember 23.)

Olajkár II Sándor 1941. november 16-án debütált a válogatottban jobbhátvédként, és Zürichben ő szerezte szabadrúgásból a második (egyben győztes) gólunkat (2:1). A lefújás után szerényen bevallotta, hogy tényleg oda akarta löni a labdát, ahová az vágódott... (*Nemzeti Sport* 1941. november 17.) Arról is beszélt, 400 pengő volt a győztes meccs jutalma. (*Képes Sport* 1941. november 25.) A magyar futball bővelkedett a tehetségekben, mi sem bizonyítja ékeesebben, minthogy ez a remek adottságokkal megáldott labdarúgó a nagyválogatottban mindössze öt alkalommal kapott lehetőséget! Egyetlen találatot ért el a meggyipiros mezben. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: *A 700. után*)

„Olajkár II számára megfelelő nadrágot találni a válogatott csapat egyik legnagyobb gondja volt. A roppant erős lábszárakkal rendelkező játékos saját nadrágjában tud csak játszani, mert más, rendes méretű nadrágot nem tud felhúzni” – osztott meg némiképpen intim információkat a lap az olvasóival. (*Nemzeti Sport* 1943. május 18.) Hogy mi okból voltak „gatyá-

problémái”, a korábban szintén válogatott Kompóti-Kléber Gábor utalásából talán fény derül rá: „(...) mintha lefogyott volna egy kicsit, gyorsabb lett, rúgóképessége pedig változatlanul elsőrangú.” (*Nemzeti Sport* 1943. szeptember 3.)

Tagja volt a fővárosi válogatottnak, amely a vidéki szelekcióval 2:2-re végzett az Üllői úton. (*Nemzeti Sport* 1942. április 7.) Az 1941-1942-es bajnok WMFC-ben 22-szer lépett pályára, és öt góllal segítette az aranyéremhez. (*Nemzeti Sport* 1942. június 22-23.)

Arra a kérdésre, milyen érzés Jolly Jokernek lenni, így válaszolt: „Jó, mert hát az az igazi focista, aki nem csak egy poszton állja meg a helyét.” (*Képes Sport* 1941. november 25.)

Többször is védett, mégpedig szükségből. 1941. május 25-én még megszerezte a vezetést a BSZKRT ellen, aztán Vécsey karsérülése után beállt a kapuba. Akkor 4:1-re győztek a közlekedések ellen. (*Nemzeti Sport* 1941. május 26.) 1943. november 28-án megint a gólvonalra kényszerült. Az első félidőben kitűnően állta a sarat, vezetett is a Csepel, de a másodikban beengedett „öt simát”, azzal biztosan nyert 5:1-re az Elektromos. (*Nemzeti Sport* 1943. november 29.)

1943-ban a piros-kék szigetiék megőrizték a bajnoki trónusukat, soraikban Olajkár II-vel, aki Marosvári Béla, Szabadkai Lajos és Pintér József mögött a két bajnoki címet hozó időszakban a csapat negyedik legjobb góllövője volt. Annak ellenére, hogy többnyire nem a csatársorban szerepelt. (*Dénes Tamás-Sándor Mihály: Bajnok-csa-pat!*)

Öccse munkahelyéről később a „nagy Olaj” elárulta, hogy mielőtt Olaszországba távozott volna, „itt volt segédmester a Kistext gyárban.” (*Képes Sportlap* 1948. augusztus 31.)

Találni utalást arra, hogy Sándor a textilgyár csapatában is játszott. (*Képes Sport* 1942. június 9.)

1944 vérzivataros őszén a „brúderével” együtt rövid időre visszament a Kispestbe, aztán Itáliába szerződött, ahol 1946-tól 1947-ig az Atalantában futballozott. (*Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*)

Egri-Erbstein Ernő, a Torino menedzsere beszélt a Bergamóban körülötte kialakult helyzetről: „Olajkár II-t nem szerepelteti a csapata. Január elsején szabaddá válik. Erről írása is van az egyesületétől!” (*Képes Sportlap* 1947. november 18.) 1948 tavaszán a Lecco gárdáját szolgálta. Egy érdekes, sajnos ma már aligha kontrollálható adat szerint 1948 őszén a Bresciát erősítette. (*Képes Sportlap* 1948. szeptember 21.)

Rövidesen repatriált, és még mindig futballozott (Vörös Csillag Traktorgyár 1952–1953, ÁFOR SE 1953–1957, XIX. ker. Cipész Szövetkezet SE 1957–1958, Bp. Köztisztasági Hivatal SE 1958–1959). 41 évesen vonult vissza. 1998. október 16-án hunyt el Budapesten. (*Tóth Tamás gyűjtése*) Évtizedekkel túlélte a testvérét, a motorbalesetben 1957-ben meghalt Károlyt – a „nagy Olajt”. Unokája, Szabados József – aki a Kispest-Honvéd, a Pécsi MFC és a Sopron színeiben 293 élvonalbeli mérkőzésen játszott – 1993-ban bajnoki címet is nyert a kispesti-ekkel. (*Dénes Tamás-Sándor Mihály i.m.*)

A szerelmes védő az ÁVH áldozatává vált

Szücs Sándor 1921. november 23-án született a szolnoki Kápolna utca 865. számú házban. Édesanyját Szeberényi Borbálának hívták. Atyja, Szücs Mihály mozdonyfűtő volt a vasútnál. A fiuk a polgári iskola elvégzése után géplakatosnak tanult a helyi járműjavítóban. (*www.kosakaroly.hu*)

Szücs Sándor 1937. augusztus 20-án lett a Szolnoki MÁV labdarúgója, ebben a klubban kezdett el futballozni. (*Nemzeti Sport* 1944. január 25.)

A Bocskai ellen mutatkozott be a felnőttek között 1938. október 30-án. Középcsatárt játszott, s 1:0-ra nyert a csapata – 2500 néző előtt. „Szücs tehetséges” – szólta a lakonikus tömörségű bírálata. (*Nemzeti Sport* 1938. október 31.) Négyyszer szerepelt az ifjúsági válogatottban, mégpedig a KöLASZ képviselőjeként. (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 21.) Eredeti posztja a középfedezet volt, bár az ifjúsági válogatottban jobbhátvédként vetették be. (*Sportthirlap* 1941. március 22.)

A következő lépcsőfokot, a B-válogatottságot kihagyta, és így került fel a nagyválogatotthoz. (*Sportthirlap* 1941. március 22.) 1941. március 23-án mutatkozott be a nemzeti tizenegyben, Ginzery Dénes szövetségi kapitány legénysége 1:1-es döntetlent ért el Jugoszlávia ellen. Nem kapott jó kritikát az újonc belgrádi produkciója: „Szücs bedobása korainak bizonyult. A fiatal játékosnak nagyon nehéz volt ez a külföldi tűzkeresztség. Nem volt, de nem is lehetett meg a kellő rutinja. (...) lámpalázát csak a játék vége felé tudta leküzdeni, ekkor néhány nehéz helyzetet tisztázott (...)” (*Nemzeti Sport* 1941. március 24.) Idővel megfelelő teljesítményt nyújtott, és 1948-ig összesen 19-szer ölthette magára a piros-fehér-zöld uniformist.

Ott volt a magyar utánpótlás-válogatottban is a „bécsi csikók” elleni 4:1-en. (*Nemzeti Sport* 1941. október 27.) „Az én koromban még könnyű tartani a jó formát. Mindössze 20 éves vagyok, nem iszom, és nem dohányzom. Az edzéseket nem hagyom ki. Ennyi az egész” – fedte fel korai sikereinek titkát. (*Nemzeti Sport* 1941. december 16.)

A 178 cm magas, 83 kilós ifjú művezető-helyettesi posztot töltött be a MÁV szolnoki kirendeltségénél. (*Nemzeti Sport* 1944. január 25.) Barátai két becenevet aggattak rá, a Pulykát és Málnaszörpöt. „Erős, rövid, amolyan sündisznó-sörteszerű haja van” – jellemezte küllemét az újságíró. (*Nemzeti Sport* 1943. május 18.)

Tagja lehetett az 1941-es Magyar Kupa-győztes, egyben Corinthian-díj-nyertes (*Nemzeti Sport* 1941. június 30.), valamint az 1942-ben bajnoki bronzérmes Szolnoknak. Kalmár Jenő, a volt Hungária-csillag véleménye az Üllői úton megtartott Szolnok–Elektromos (2:1) mérkőzés után: „Szücs elég jó, de nem válogatott klasszis.” (*Képes Sport* 1942. február 24.)

A kétségkívül meglévő hiányosságai ellenére egyre fontosabb szerepet töltött be a magyar futballban. Helyzetét jellemzi, hogy amikor a szolnoki kék-fehérek ismét a középcsatári szerep körrel akarták megbízni, az MLSZ nem engedte. A szövetség a válogatott érdekére hivatkozott, mert a nemzeti tizenegyben Szücs kullancsot (emberfogót) játszott. A hivatal azzal fenyegette

meg a Szolnokot, ha nem engedelmeskedik a verdiktnek, felfüggeszti a klubot. (*Nemzeti Sport* 1942. április 26.) (A háborús esztendő alatt egyébként a közélet minden területén érvényesült ez az autokrata vezetői gyakorlat.) A futballista is nyilatkozott a kérdésről: „Mégis, ha nagyon őszinte akarok lenni, titokban legjobban a középcsatár szerepét vállalnám. Gólt löni nagy élvezet.” (*Nemzeti Sport* 1943. január 3.)

Pályára lépett a Vidék-válogatottban, amelyik 2:2-re végzett a fővárosi válogatottal az Üllői úton. (*Nemzeti Sport* 1942. április 7.) Olvasói kérésre a sportlap összehasonlította a válogatottbeli riválisával: „Polgár rutinosabb, labdabiztosabb, gyorsabb, Szűcs lelkiismeretesebb, még további fejlődése várható. Mindkettő egyformán kiváló.” (*Nemzeti Sport* 1943. február 23.) A Csepel ellen szárcapocscsonttörést szenvedett (*Nemzeti Sport* 1943. szeptember 16.), az 1943–1944-es bajnokság legjobb tizenegyébe mégis bekerült. (*Nemzeti Sport* 1944. június 20.) 128 NB I-es meccset vívott a Szolnoki MÁV színeiben. (A Szolnoki MÁV Sportegyesület jubileumi évkönyve)

Hosszú huzavona után igazolt Újpestre (*Nemzeti Sport* 1944. augusztus 27.), és azonnal debütált is Kispesten, ahol 2:0-ra győztek a vendégek. (*Nemzeti Sport* 1944. augusztus 28.) Úgy tartották, hogy a névrokona, Szűcs György óta nem volt olyan jó középfedezetük a liláknak, mint amilyen ő. (*Nemzeti Sport* 1944. október 8.) Háromszoros bajnok lett a „violákkal” (1945, 1945–1946, 1946–1947). A bolgárok ellen 9:0 után írták róla: „Fejjátéka, munkabírása, közbelépései hibátlanok (...) Robusztus, csupa erő a játéka”. (*Képes Sportlap* 1947. augusztus 19.)

Piknikus alkatú volt, „sok a fölösleges súly rajta” – jegyezte meg Kornis Miklós tudósító. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 16.) Hajlamos volt az edzéseken lazszálni, kényelmeskedni, amiért Sós Károly edző gyakorta korholta. (*Képes Sportlap* 1948. augusztus 24.) Egy firtató kérdésre Dicker Mihály, az Újpest igazgatója az anyagi helyzetét vázolta: „Szűcs Sanyit kocsmához segítettük.” (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 23.)

Szűcs oszlopa volt az UTE Béke Kupa-győztes alakulatának, gólt is szerzett az ITA Arad elleni 3:1-es fináléban. (*Képes Sportlap* 1947. augusztus 19.) Az albánok elleni válogatott találkozón (3:0) ő volt a csapatkapitány. (*Képes Sportlap* 1947. augusztus 26.) „Kullancs. Minden idők leggyorsabban öltözködő játékosa.” (*Képes Sportlap* 1948. február 24.) 27 éves korában a felmérésnél 180 centi magasságot és 86 kilót regisztráltak nála. (*Képes Sportlap* 1948. február 24.)

A kitűnő futballista sajnos a kommunista képmutatás áldozatává vált. A meghurcoltatásával és az elítélésével a Rákosi-rezsim álságos módon részben azt demonstrálta, hogy nem tűri két házassamber házasságtörő kapcsolatát. (Szűcs Sándor nő volt, a szerelme, Kovács Erzszi, a híres énekesnő férjezett.) Csáki Sándor, az újpesti klub akkori tényleges vezetője többször is megfenyegette a középhátvédet, hogy ha nem fejezi be „bűnös” kapcsolatát, internálják. Miután Szűcs Sándort szerződési ajánlat várta a milánói Internél, Kovács Erzsivel úgy döntöttek, külföldre szöknek. A provokátorok által kreált fondorlatos háttér (hogy tudniillik a labdarúgó rendőrtiszt volt, és az ÁVH-ügynökök

A magyar válogatottról készült csapatfotón Szűcs Sándor a jobb szélén áll

határozott kérésére viselt fegyvert az illegális határátlépés megkísérlésekor) csak ahhoz kellett, hogy a „fegyveres szökésért” a legsúlyosabb büntetést szabhassa ki rá a bíróság: a kötél általi halált. A siralomházból üzent játékosársainak, Szusza Ferenc, Puskás Ferenc és Bozsik József is megpróbált kegyelmet kérni a számára Farkas Mihály honvédelmi miniszteren keresztül – de elkéstek. Szűcs Sándort 1951. június 4-én kivégezték Budapesten. A hivatalos jegyzőkönyvben a halála okaként „agyvérzés” szerepel. *(Tóth Tamás gyűjtése)* Egy soha ki nem hirdetett törvényerejű rendelet alapján ítélték el, amely tartalmilag úgy szólt, hogy ha valaki fegyverrel próbál külföldre szökni, halálbüntetéssel sújtható. A soha hatályba nem lépett jogszabályt egyébként mindössze Szűcs esetére alkalmazták. Példáját elrettentésnek szánták, hogy az akkor már törvényes úton a külföldi szerződésre lehetőséget nem kapó válogatott játékosok ne próbálják meg illegálisan elhagyni az országot. Kovács Erzsi (1928–2014) 1954-ben szabadult. (www.femina.hu)

Az 1989-es politikai fordulat után Szűcs Sándort rehabilitálták, posztumusz alezredessé léptették elő. Egy újpesti általános iskola felvette a nevét, amelyet gyermekek számára megrendezett futballtorna is visel. (www.kosakaroly.hu)

A kilencezer fontos balfedezet

„Dudás János 1911. január 11-én született Budafokon. 172 cm, 66 kg. Gyári tisztviselő. Nős. 1927–1933 Budafoki MTE. 1933–1940 Hungária. Hivatásos” – olvasni életrajzi adatait a korabeli forrásban. (*Nemzeti Sport* 1944. január 30.) A beceneve Kőporos volt. (*Sportthirlap* 1940. december 25.) Mielőtt a Hungáriából behívták volna a nemzeti tizenegyre, kétszer már volt Budapest-válogatott, Pozsony és Brno ellen lépett pályára. Első válogatottsága előtt egyáltalán nem volt lámpalázás, igaz, Lázár Gyula (Ferencváros) sérüléssel kínlódott, ezért kerülhetett be a csapatba. (*Nemzeti Sport* 1935. október 4.) A debütálása felemásra sikeredett, Ausztria ellen odakint 4:4-re végeztek a mieink. Akadtak jó megoldásai, de sokat rontott. Mindazonáltal a tudósító „kielégítőnek” minősítette a teljesítményét. (*Nemzeti Sport* 1935. október 7.) Az érintett így értékelt: „Azt hiszem, hogy sikerült az első válogatott szereplésem, mert hiszen döntetlent értünk el, méghozzá Bécsben.” (*Nemzeti Sport* 1935. október 7.)

Budafokon lakott, akár a két híres társa a kék-fehéreknél, Titkos (Titschka) Pál és Sebes (Scharenpeck) Gusztáv. (*Nemzeti Sport* 1935. október 27.) Több klubot is szolgált, de a BMTE maradt meg életre szóló szerelmének. (*Nemzeti Sport* 1943. november 23.)

„Dudásban már vannak művészi hajlamok, bár a szorgalom legalább ilyen mértékben ki van fejlődve benne. Csatár volt ő is eredetileg – érdekes – a válogatott fedezetsor valamennyi tagja az volt. Dudás legnagyobb erénye elsősorban óriási tempóérzéke. Ebből a született tulajdonságból a tribün csak annyit lát, hogy Dudás néha látszólag reménytelen labdára is felugrik, el tudja fejelni. Tudja, mi kell a csatárnak, a saját szárnyát pontos passzokkal tudja ellátni, ha a keresztlabdákat el is hanyagolja. Hibájául azt szokták felróni, hogy a védelemmel néha mostohán bánik, de sohasem a csatárok panaszkodnak rá... Kitűnően szerel, s itt is pokoli tempóérzéke a legfőbb segítsége” – rajzolt róla pontos profilt az újságíró. (*Nemzeti Sport* 1936. március 15.) Sztoikus végkövetkeztetést vont le a németek fölött aratott győzelem (3:2) után: „Nem túlzásból mondom, három góllal is nyerhettünk volna. Hogy miért nem nyertünk? Nem sikerült!” (*Nemzeti Sport* 1936. március 16.) A válogatott katasztrofális veresége után (2:6 az Arsenal pályáján) két angol gárda, a Derby County és az Everton is érdeklődött a szívós labdarúgó iránt, habár a britek jól tudták, a hatályos jogszabályaik miatt nem kaphatna munkavállalási engedélyt. (*Nemzeti Sport* 1936. december 3.) Az Arsenalnak 9000 fontot is megért volna (*Nemzeti Sport* 1936. december 4.) a szakmájára nézve autószerelő magyar. (*Nemzeti Sport* 1937. április 25.) London után Dublinban is kellemetlen meglepetés érte, bár az ír fővárosban nem a küzdőporondon, hanem a szállodában, ugyanis a szobája elé pedánsan kirakott utcai cipőjét éjszaka ellopták. (*Nemzeti Sport* 1936. december 7.) Nehogy azt higgyük, ezzel vége a krimibe illő történetnek! Röviddel később a hotel igazgatósága levelet írt a kárvallottnak, a bocsánatkérés mellett másfél fontot is tartalmazott a boríték. (*Nemzeti Sport* 1937. január 10.)

Különös afférja volt a Szeged–Hungária 2:1-es bajnoki második félidejében, amikor egy helybéli fiú nem adta vissza neki a labdát, hanem időhúzás céljából a lelátóra boksztolta, amiért Du-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

dás állítólag „képen legyintette”. A lefújás után a rendőrség belátogatott a vendégek öltözőjébe, és arra kérte a sértetett, azonosítsa az őt bántalmazót. „Jön a srác és hosszas nézgelődés után rámutat – Titkosra. Gyorsan elzavarják.” (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 1.)

A kötelező katonai szolgálata alatt – szinkronban a Hungáriával – a Határőrök csapatában is futballozott. (*Nemzeti Sport* 1938. március 3.) Ha kellett, csatárt játszott, leginkább balösszekötőt. (*Nemzeti Sport* 1938. április 29.) Olyan tökéletes volt a passzjátéka, mint a parancsolat, mégis kimaradt az 1938-as világbajnoki keretből. Akárcsak a klubtársa, Cseh II László. Az elvesztett párizsi döntő után több szurkoló élesen bírálta a szövetségi kapitányt, Dietz doktort a mellőzésük miatt. (*Nemzeti Sport* 1938. június 24.) Érdekes, hogy Dudás milyen gyakran veszedkedett a mérkőzések hevében Cseh II-vel. (*Nemzeti Sport* 1943. június 20.) Tudvalevő azonban, hogy Cseh Matyival nem volt nehéz összekülönbözni, és hogy egyikőjük sem szenvedett kóros önbizalomhiánytól...

Dudás János akkortáiban fizetésemelési kívánságaival bombázta Brüll Alfrédot, s nem írta alá az új szerződését a Hungáriához. Később úgy tűnt, „mintha már nem ragaszkodnék olyan méreven a követeléseikhez” a tárgyalásokon. (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 19.) Rövid idő múlva sikerült megegyeznie a klub irányítóival. Jól tudta, amit Mikszáth Kálmán bölcsen megfogalmazott: „Nem okos ember az, aki olyan fának nyesegeti az ágait, melynek árnyékába húzódott.”

Olykor igen keményhangú kritikát volt kénytelen elviselni. A Belgrád elleni balsikerű, kísérleti válogatott mérkőzés (2:2) után például ez jelent meg róla: „Dudás egyenesen az emberek idegeire ment örökös, konok labdacipelésével, aminek vége száz eset közül kilencvenkilencben az lett, hogy vagy elvették tőle a labdát, vagy passzai néhány centiméternyi vánszorgás után elakadtak a tölcsárban. Egy sokszoros válogatott fedezetnek igazán tudni kellene az arany szabályt, hogy ilyen talajon minél hamarabb meg kell szabadulni a labdától.” (*Képes Sport* 1939. augusztus 22.) Máskor viszont egy másik lap megdicsérte: „Nincs olyan félelmetes termete, mint Bíró Sanyinak, de amikor a labda nála van, megszépül a mozgása. Ő a 9000 fontos balfedezet.” (*Nemzeti Sport* 1940. március 3.) Mindenesetre a mindmáig egyetlen sikerünket Horvátország ellen neki köszönhetjük, a szőke legény vágta be tíz méterről a győztes gólunkat 1940. május 2-án a déli szomszédok hálójába (1:0). (*Nemzeti Sport* 1940. május 3.)

A Hungária önfeloszlása után a Weiss Manfréd FC-be ment. (*Nemzeti Sport* 1940. július 29.) Szerette volna elérni a huszonötösörös válogatottságot (*Nemzeti Sport* 1941. december 15.), ám ez az álma nem teljesült, huszonegynél elakadt. (*Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után*) Ő lett a csepeliek új mókamestere (*Nemzeti Sport* 1941. december 15.), akinek egyetlen szenvedélye a biciklizés volt. (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.) Tagja lehetett annak a fővárosi együttesnek, amelyik az Üllői úton 2:2-re végzett a Vidék-válogatottal. (*Nemzeti Sport* 1942. április 7.) Az elnyűhetetlen futballista a bajnoki aranyat nyert WMFC valamennyi mérkőzésén pályára lépett az 1941–1942-es szezonban, és hét gólt rúgott. (*Nemzeti Sport* 1942. június 22–23.) 1943 tavaszán a WMFC csapatkapitányává választották. (*Képes Sport* 1943. április 13.)

A WMFC-től amatőrként átigazolta a rokoncsapatnak tartott WMSE, azaz a Leccsósoknak

becézett Wesselényi Miklós SE, s akkor lett szállóige Weber Lajos megjegyzéséből: „Hát, így lesz a kilencezer fontból lecsó.” (*Nemzeti Sport* 1944. augusztus 13.) Két hónappal később a piros-kék gyári gárda vesszőfutásáról írta elemzésében Kompóti-Kléber Gábor: „Ha kutatjuk a csapat gyengébb szereplésének az okát, egy név hiánya jut az eszünkbe. Ez a név a volt csepeli csatárfedezet neve: Dudás János, a sokszoros válogatott. Az ő nagy tudása és végtelen játékidő-intelligenciája adott szint, tartalmat és eredményességet a csepeli csatársornak, és az ő hiányát nem tudják egyelőre pótolni.” (*Nemzeti Sport* 1944. október 20.) Legendássá vált szentenciáját gyakorta idézték: „Nem szépen kell játszani, hanem gólt kell lőni.” (*Nemzeti Sport* 1936. december 8.) Az MTK örökös tagja (www.mtkhungaria.hu) 1979. július 28-án hunyt el.

KINCSES MIHÁLY

Az őzlábú szélső

„Kincses (Kirnbauer) Mihály 1917. szeptember 1-jén született Pestszentlőrincen. 172 cm, 72 kg. Műszerész. Nős. Kőbányai EAC-ban kezd, ott játszik 1930-ig, Drasche 1930-1934 között, Kistext 1934-1937 között, Kispest 1938-tól 1941. augusztus 1-ig, onnét Gamma. Profi.” – közölte távirati stílusban a labdarúgó fontosabb adatait az olvasóival a szaklap. (*Nemzeti Sport* 1944. január 24.) Nekünk tehát nincs más feladatunk, mint a források alapján kiegészíteni és finomítani a fenti információhalmazt.

A KEAC-ba a fivére révén került, aki már ott játszott. (*Képes Sport* 1942. február 17.)

A BLASZ-válogatott edzésén tűnt fel a szakembereknek a 19 éves jobbszélső mindent elsöprő rohama, akkor mondta magáról: „(...) a Kőbányai EAC-ból kerültem a Draschéba, ahol egy éve futballozom (...) egy ízben már játszottam a IV. osztályú válogatottban.” (*Nemzeti Sport* 1937. március 28.) Nem lehetett véletlen a következő, róla publikált hír sem: „Kincses, a Drasche ifúsági válogatott csatára próbát játszik a Hungáriában, de érdeklődik iránta az Elektromos is”. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 10.) A maximalista Schaffer Alfréd őt látván csupán ennyit mondott: „kár a szerelésért”. Ez azt jelentette Spéci kommunikációjában, hogy le se vetkőzzön a tréningen, mert túlságosan gyöngye. (*Nemzeti Sport* 1938. november 11.) Így került Kispestre, és szeptember 26-án debütált is. Azon a meccsen a piros-feketék 5:4-re megverték a Szürketaxit. „Pompásan kezeli a labdát és érzékkel oldja meg a váratlan helyzeteket” – lelkesedett a helyszíni tudósító. (*Nemzeti Sport* 1937. szeptember 27.) Már a bajnokság felénél megvették volna a franciák, de „Kincsesért elég sok pénzt fizettünk, a gyerek bevált, eszünk ágában sincs elengedni most, amikor nagyon meg vagyunk vele elégedve” – jelentette ki ellentmondást nem tűrve dr. Révész Miklós, a Kispest főpénztárosa. (*Nemzeti Sport* 1937. december 7.) 1938 őszén a csatár volt a Kispest leggyorsabb futója. (*Nemzeti Sport* 1938. október 7.) Jött is a behívó, és pályára lépett Rotterdamban, Hágában, Le Havre-ban, Brüsszelben, valamint Mönchengladbachban, a magyar B-válogatott mérkőzésein.

Annak a kitűnően szereplő B-válogatottnak a kispesztiek (Boldizsár, Olajkár I, Olajkár II, Kincses) voltak a pillérei. (*Nemzeti Sport* 1938. december 12.) Talán őt sem lepte meg, hogy hamarosan a nagyválogatottban is bemutatkozhatott. Első fellépése után nem értékelték túl a produkcióját: „Kincses mentsége, hogy tőle nem várhattunk többet, mint amennyit nyújtott.” (*Nemzeti Sport* 1939. június 9.) (A teljes képhez tartozik, hogy kikaptunk a világbajnok olaszoktól az Üllői úton 3:1-re.) A németek elleni diadalból ellenben góllal vette ki a részét (5:1), ő rúgta az első, mégsem kapott a sportlaptól egyértelmű dicséretet: „(...) méltó tagja volt az előretolt hármasnak. Gyors, lendületes volt ő is. Lendületét azonban sokszor megtörte fölösleges, hátrafelé való cselezéssel. Hibája, hogy sokszor nem volt eléggé elől és a szélén. A hátul és belül való tartózkodás miatt sok értékes kiadás veszett kárba.” (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 25.) A svájciak elleni mérkőzésen Niké istennő a magyarokra villantotta híres mosolyát, győztek is 3:0-ra, a legjobbjuk pedig Kincses volt. (*Nemzeti Sport* 1940. április 1.) A vörösseszóke támadó 1939 és 1943 között tizenhétszer lehetett nagyválogatott, s két gólt szerzett a nemzeti együttes trikójában. (Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után)

Kincses jobbjra lövésre lendül

„Általában igen csendes fiú, a Kispestben azok közé a kevesek közé tartozik, akik soha egyetlen zokszót sem ejtenek, ha a társuk hibát csinál, rosszul passzol” – elemezte visszafogott személyiségét a cikkszerző. (*Nemzeti Sport* 1940. április 25.) Bekerült a *Képes Sport* szerkesztősége által megadott év csapatába is. (*Képes Sport* 1940. november 12.)

„Ha Kincses formában van, és nem vigyáznak rája, akkor egymaga meg tud nyerni egy meccset” – dicsérte a Sinyának becézett riválist Tóth III Mátyás, az ellenlábás Újpest balszélsője. (*Nemzeti Sport* 1941. február 21.)

A Kispesttől a Gamma szerződtette (*Nemzeti Sport* 1941. július 27.), hatalmas összeget, 5000 pengőt fizetett érte. (*Képes Sport* 1941. szeptember 23.) Nehezen illeszkedett be új klubjába: „Kincsestől a Gammában mindenki többet várt. Joggal, hiszen a játékos, ami-

óta a Gammában van, talán egyszer sem nyújtotta azt a játékot, mire képes, és amiért a Gamma megszerezte. Kétségtelenül klasszisjátékos.” (*Nemzeti Sport* 1942. július 17.) A Csepelre kölcsönadott Váradi Béla visszatérése után a jobbszélről beljebb kellett húzódnia, kényszerből jobbösszekötőt játszott. (*Nemzeti Sport* 1942. július 21.) Aztán a Haladás ellen váratlanul a középcsatár posztjára állította Jánosi Béla, a „görögbetűsök” edzője, és nem is csalódott benne, három gólt szerzett a vasiak ellen (9:1). (*Nemzeti Sport* 1942. szeptember 14.) Figyelemre méltó tulajdonsága volt, hogy nem kedvelte a ponyvát, a „komoly tárgyú regényekért” lelkesedett. (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.) Nagyot futballozott volt csapata ellen (Kispest-Gamma 1:3), hogy a lefújás után odaszúrjon a korábbi rajongóinak: „Örülök, hogy sikerült megmutatni a kispesti közönségnek, hogy még korai volt eltemetni engem. A Gamma vezetésének pedig tartoztam már egy jó játékkal.” (*Képes Sport* 1943. november 30.) A Gamma valamennyi őszi bajnokiján játszott, 4 gólt szerzett. (*Nemzeti Sport* 1943. december 17.)

Arra a kérdésre, hogy miben rejlik lendületének titka, így válaszolt: „Nem tudom, nincs is titka. Így születtem. Világéletemben gyors voltam. Ahogy vissza tudok emlékezni, gyerekkoromban, mikor rabló-pandúrt játszottunk, már akkor sem tudott senki utolérni.” (*Képes Sport* 1942. február 17.) A keddenként megjelenő sportmagazin a villámlépte miatt nevezte el „özlábú” csatárnak. (*Képes Sport* 1942. november 10.)

„Hiszem, hogy újra válogatott leszek. (...) Legelőször a 2:2-s budapesti Budapest–Bécs mérkőzésen szerepeltem a válogatott csapatban. Rettenetes lámpalázam volt és bizony elég gyengén ment a játék” – vélekedett múltjáról és jövőjéről 1944 tavaszán. (*Nemzeti Sport* 1944. március 19.) Ha reménykedett, hát hasztalanul tette, soha többé nem játszott a nemzeti tizenegyben. Hogy miért nem? Kompóti-Kléber Gábor, a volt válogatott futballista, a *Nemzeti Sport* szakírója évekig figyelte, majd megállapította, hogy „a játékos nem végzi lelkiismeretesen az edzéseit.” (*Nemzeti Sport* 1944. szeptember 21.) Idősebb Purczeld (Puskás) Ferenc, a kispesti tréner eltérő álláspontra helyezkedett: „Egyetlen hibáját tapasztaltam Kincsesnek. Hangulatjátékos volt.” (*Nemzeti Sport* 1944. november 7.)

„Kincses, a magyar válogatott jobbszélsője kedden bejelentette a szövetségben, hogy a Gamma FC-nél július 31-én lejáró szerződését meghosszabbítani nem kívánja.” (*Nemzeti Sport* 1944. június 29.) Álhírnek bizonyult, természetesen maradt a budaiaknál, s bár sokáig betegeskedett 1944 vészterhes őszén, a Csepelnek gölt rúgott (7:0). (*Nemzeti Sport* 1944. november 6.)

A II. világháborút követően Olaszországban folytatta a pályafutását. „A magyar játékosok közül kétségtelenül Kincsesnek van a legnagyobb sikere. Közép-Európa legjobb csatárának tartják” – írták torinói szerepléséről a külföldön, „a kapitalisták zsoldosaként szolgálók” iránt máskor ellenszenvvel viseltető újságban. (*Képes Sportlap* 1948. február 17.)

Olasz klubjai: Atalanta (1946–1947), Juventus (1947–1948), Bari (1948–1949), Lucchese (1949–1952), Salernitana (1952–1954.) (*Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*) Mindennél árulkodóbb, hogy 37 éves korában még hivatásos futballista tudott lenni Itáliában!

1977-ben hunyt el. (*eu-football.info*) Sajnos, semmi közelebbit nem tudtunk kideríteni az apró termetű futballista haláláról.

A Gamma FC 1943-ban. Hátsó sor (balról): dr. Witkowszky ügyvezető elnök, Tóth L., Horváth, Mike, Szabó, Kincses, Liskay II, Sós Károly edző, Magyarváry klubigazgató. Középen: Híres, Kónya, Tóth Gy., Patkoló. Elöl Bonyhádi

A svéd király barátja

Tóth III Mátyás Békésen született 1918. április 1-jén. (személyes közlése) Szülővárosában kezdte rúgni a rongylabdát, egy utcai kölyöktruppban, a Békési Iparos SE-ben (BISE) látta meg 1929-ben Ladányi Sándor, az UTE egyik vezetője. (Nemzeti Sport 1937. január 24.) Akkor még nem került a lilákhoz, hanem Békéscsabán, előbb a híres Bohn FC ifjúsági együttesében (a jaminai fekete-fehérek első csapatában csupán barátságos meccseken lépett pályára), majd a Csabai AK-ban futballozott. (Nemzeti Sport 1943. március 12.) A CSAK-ból került be a kerületi válogatottba, és onnét lett tagja az

1936-os bővebb olimpiai keretnek. (Nemzeti Sport 1937. január 26.) Vághy Kálmán szövetségi kapitány megtekintette a CSAK-Szolnoki MÁV mérkőzést, és ott tűnt fel neki a fiú. (Nemzeti Sport 1943. március 12.) A beválogatott legénykét azonban rettentő csalódás érte Budapesten, a markába nyomtak 50 pengőt, hogy közöljék vele, utazzon nyugodtan haza, nem megy Berlinbe. (Nemzeti Sport 1943. március 12.) Túl fiatalnak találták, holott már az olimpiai esküt is letette. A berlini blamázs után a Nemzeti Sport szarkasztikusan azt írta róla, hogy jó játékosnak kell lennie, hisz nem vitték ki a tornára...

Csabán elvégezte a négy polgárit. A Bohn SC ifijében edzője volt Jánosi Béla, aki aztán az Újpest mestere lett, és ő vitte a lila-fehérekhez. (Nemzeti Sport 1943. március 12.) Matyi furán érezhette magát új állomáshelyén, hiszen gyermekkorra óta a Ferencváros drukkere volt. (Nemzeti Sport 1995. november 15.) Vincze Jenő patronálta leginkább, aki szintén vidékről került Megyerre. 1938 tavaszán csak tartalék volt az Újpestben (Nemzeti Sport 1938. március 29.), ezért átment a Phöbushoz (ne szépítsük, elcserélték Feketéért), és a szomszédos sárga-kékeknél két góllal debütált (Kispest-Phöbus 3:3). (Nemzeti Sport 1938. augusztus 29.) A „violáknál” tényleg nem ment neki a játék, mentális problémákkal (ahogy akkoriban mondták, gátlásokkal) küzdött, a Phöbusból ellenben B-válogatott lett, részt vett a B-garnitúra nyugat-európai portyáján is. (Nemzeti Sport 1938. december 30.) Egy szezon után visszavitte az Újpest (Nemzeti Sport 1939. augusztus 10.) az abszolút kétlábas, 178 centis, 74 kilós labdarúgót. (Nemzeti Sport 1944. január 30.)

A foglalkozását tekintve tisztviselő (Nemzeti Sport 1937. december 5.) az első két válogatott meccsén gólt lőtt a románoknak és a jugoszlávoknak. (Nemzeti Sport 1941. február 21.)

A korszak szokásainak megfelelően nagyválogatott létére a B-válogatottban is gyakran helyet kapott. Lényegében „otthon” játszott balszélsőt a jugoszlávok ellen, hiszen a 2:0-s magyar sikerrel végződő találkozót a Megyeri úton rendezték meg. (Nemzeti Sport 1941. március 24.) 1941-ben már a tavaszi idény végén tárgyalásokat kezdett a Ganz TE-vel, és „ezekről a tárgyalásokról az Újpest hivatalosan is tudomással bírt.” (Képes Sport 1941. augusztus 12.) Röviddel később felmondta az újpesti szerződését, és a NAC-nál jelentkezett. (Nemzeti Sport 1941. július 21.) Augusztus 30-án ki is adták a lilák az alföldieknek. (Nemzeti Sport 1941. augusztus 31.) Arra, hogy miért hagyta el a lila-fehéreket, így válaszolt a szerzőknek adott 1996-os interjújában: „(...) Hogy is fogalmazzak csak... Anyagilag nagyon érdeklődő

voltam.” Akad egy korabeli, finomabb megfogalmazás is: „Úgy érezte, hogy saját maga és családja érdekében helyesen cselekszik, ha a Nagyváradí Athleticai Club ajánlatát elfogadja, és ezért szerződött le a vidéki csapathoz.” (*Képes Sport* 1941. augusztus 12.) Váradon „fakereskedelmi alkalmazottként” dolgozott. (*Nemzeti Sport* 1942. szeptember 29.) Többször is remekelt a partiumiak szerelésében, például nagyot játszott és két gólt szerzett a Fradi elleni 3:0-s diadalon. (*Nemzeti Sport* 1942. október 19.) Utánozhatatlan rafinériával tudott kevergetni, viharos gyorsasággal száguldozni a szélén. Bodolával ketten alkották a NAC „eleven, lüktető motorját.” (*Képes Sport* 1942. december 1.)

Nem szokványos eset elszenvédője volt 1943. június 6-án. Szófiában történt, hogy a 18. percben kicselezte a teljes bolgár védelmet, majd az üres kapura gurított, ám egy katona beugrott a pályára és a mezőnybe rúgta a labdát. „A horvát Marek játékvezető némi töprengés után arról a helyről ítélte szabadrúgást a magyar csapat javára, ahol a furcsa beavatkozás történt.” (*Képes Sport* 1943. június 8.) Különben már az sem volt hétköznapi, hogy másfél órát késett az indulás előtti utolsó edzésről, és a fegyelmezetlensége miatt dühös Vághy Kálmán százados, a szövetségi kapitány majdnem itthon hagyta. (*Nemzeti Sport* 1943. június 4.) Helsinkiben két gólt vágott a finneknek. Több is sikerülhetett volna, de az utolsó 15 percben olyannyira besötétedett, hogy a labdát sem látták a labdarúgók. (*Nemzeti Sport* 1943. szeptember 17.)

Hősünk babonából a meccseken sem vált meg a nyakláncától. A Csepel mindenese, Szabadkai egyszer úgy kapta el, hogy azzal a lendülettel letépte róla az ékszer. Nem győzték keresni a smukkot... (*Nemzeti Sport* 1943. november 5.)

Tóth III az aranyérmes NAC valamennyi találkozásán játszott (*Nemzeti Sport* 1944. június 6.), és a bajnokság legjobb tizenegyébe is bekerült. (*Nemzeti Sport* 1944. június 20.)

A közeledő front elől Budapestre távozott, és féltucatnyi nagyváradi társával együtt a Nemzeti Vasasban folytatta a pályafutását. Nem valami szerencsésen debütált, 6:2-re veszítettek vele a soraikban a kék-sárgák a Ferencváros ellen. (*Nemzeti Sport* 1944. október 9.)

1945-ben a Carmen București együttesében bukkant fel, 1946-tól 1947-ig ellenben (magyar állampolgárként, hiszen a román válogottban is úgy játszott, hogy soha nem volt román útlevele, és nemigen beszélte a nyelvet sem) az ITA Arad gárdáját erősítette. A bánátiakkal megnyerte a bajnokságot. A román első divízióban a 24 mérkőzésén 13 gólt, a két válogatott fellépésén 1946-ban egy találatot jegyzett. (www.romaniansoccer.ro/players)

Amikor a Béke Kupa döntőjében 3:1-re kikapott az ITA Arad az egykori csapatától, az Újpesttől a Megyei úton, ezt írták róla: „Tóth III ma már kevesebbet vállal, de a gyorsasága a régi. Roppant veszélyes szélső. Kevés belsőcsatár annyira veszélyes az ellenfél kapujára, mint ő, szélső léte.” (*Képes Sportlap* 1947. augusztus 19.) Meglehetősen furcsa lehetett neki a hajdani csapattársai ellen küzdeni egy romániai alakulatban. Viszont pár hét múlva már ismét a Vasasban

Akár Humphrey Bogart a Casablanca című filmben! Tóth III (álló sorban balról az ötödik) és válogatott társai a genfi utazásuk előtt

rúgta a labdát. (*Képes Sportlap* 1947. október 7.) 1948-ban együtt játszhatott a piros-kékeknél Lóránttal, Kubalával, Szilágyi II-vel, Illovszkyval. Tömték a jobbnál jobb labdákkal, vissza is került a válogatottba, amelynek színeiben összesen 16 alkalommal szerepelt és 6 gólt szerzett. A magyar élvonalban 86 találkozón 42 gól fűződött a nevéhez. (www.romaniansoccer.ro/players)

1949-ben – nagy kerülővel, Pozsony felé indulva – Olaszországba szökött. A magyar szövetség örökre eltiltotta, így hiába érdeklődött iránta a két nagy római klub, egyik sem merte le-szerződtenni. Elfogyott a pénze, egy gyűjtőtáborba került, ahol súlyos tüdőproblémákkal kezelték. Betegsége alatt jutott eszébe a svéd trónörökös, Gusztáv Adolf (a későbbi IV. Gusztáv Adolf király), akinek Stockholmban bemutatták. Történt pedig a svéd-magyar előtt, hogy a kékvérű férfiú kezet fogott a vendégekkel, és akkor Tóth III mondott pár szót a főherceg anyanyelvén, amivel kétségtávol imponált neki. (Előre bemagolta a kifejezéseket, mert tudta, hogy sor kerül a ceremóniára.) Egy ottani lap közölte a fotót az esetről, aláírva, hogy egy magyar futballista őfelsége tiszteletére megtanult svédül. Tóth Mátyás mindig magánál hordta ezt a képet, de nem sejtette, hogy egyszer majd „életet menthet”. Levelet írt a lágerből a nagyzárnak, és hatalmas meglepetésére a főrend válaszolt, mi több, pénzt, valamint repülőjegyet küldött „régis-merőse” címére. Így került az északi országba, ahol az uralkodó megbízta a köztörvényes bűnözők sportolásának megszervezésével és felügyeletével. (*Nemzeti Sport* 1995. november 15.)

Választott hazájában edzősködött is, a klubjai: IS Köping (1951–1955), Örnköldsvik FC (1956), Boden FC (1957–1959), IFK Eskilstuna (1960), IK Oddevold Uddevalla (1961–1962), Mo-Domsjö (1962–1963), IFK Mora (1963–1964), Halmia Halmstad (1964–1965.) (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*) Halmstadban hunyt el 2002. február 12-én. (hu.wikipedia.org)

A transzszilvanizmus sportbeli értékeinek őrizője

Bodola Gyula az Osztrák–Magyar Monarchiában, közelebbről Brassóban született 1912. február 26-án. Ezt a születési dátumot adta meg a *Nemzeti Sport* 1944. január 30-án, és a román internetes források is ezt tartják az esemény pontos dátumának.

A helyi Braşoviában kezdett el futballozni tízesztendős korában. 1929-től 1930-ig egy szezont a CAO Oradea (a NAC román neve) együttesében töltött. A 172 centi magas, 71 kilós támadót 1930. november 11-én rossz hollywoodi akciófilmekbe illő jelenelek közepette akarta elszőktetni Rózsa Dezső, a bánáti Ripensia ügynöke. Felkereste Nagyváradon, aztán betértek egy szórakozóhelyre, hogy megigyak az áldomást. „Hajnal 3 óra lehetett, amikor egy autó állt meg az étterem előtt, amelybe Rózsa szépen beültette a már-már elalvó Bodolát. Rózsa éppen indulásra akart jelt adni, amikor a nagyváradi futballrajongók előugorva rejtekükéből, kiszabadították Bodolát. Rózsa ellant, mint a kámfor. Alighanem meg sem állt Temesvárig.” (*Nemzeti Sport* 1930. november 14.) A romániai rémtörténet folytatásaként megjelent pár nap múlva, hogy a Ripensia mégis szerződtette a NAC támadóját. (*Nemzeti Sport* 1930. november 16.) A csattanó természetesen nem volt igaz, jött is hamar a cáfolata. (*Nemzeti Sport* 1930. november 17.) A korabeli sportsajtó sajnos gyakorta etette olvasóit ilyesféle kacsmesékkal...

A Dudusnak becézett fiú 1931-ben egy évre hazatért szülővárosba (IAR Braşov), hogy 1932 és 1937 között megint a nagyváradi zöld-fehéreket erősítse. (*Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*)

Időközben válogatott lett belőle, a keleti szomszédok az ő három góljával verték meg Jugoszláviát Bukarestben. Iuliu Bodola (ahogy Romániában hívták) háromszor volt eredményes, a mezőny legjobbjának mégis a szintén magyar származású, korábban a magyar élvonalban, a Sabariában és a Hungáriában is szerepelt Szaniszló II Zoltán bizonyult. (*Nemzeti Sport* 1936. május 11.)

Bodola a román nemzeti tizenegynek 48 alkalommal lehetett a tagja, és a fellépésein 30 találatot ért el. 1931. november 29-től 1997. szeptember 10-ig az ottani válogatott gólrekordere volt, mígnem Gheorghe Hagi megdöntötte a csúcsát. 1938. május 8. és 1974. október 13. között szereplési rekordernek is vallhatta magát. Két világbajnokságon (1934, 1938) képviselte a kék-sárga-piros „trikolort”. A román első ligában 153 mérkőzést vívott, azokon 112 találatot jegyzett. (www.romaniansoccer.ro/players/b/bodola)

A honi média mindig is élénk figyelemmel követte Bodola pályafutását, a sportlap idejében jelentette, hogy „július 1-től a Venus Bucureşti játékosa lesz 700 000 lejért.” (*Nemzeti Sport* 1937. május 6.) (Közel 25 000 pengőnek felelt meg!) 1937 és 1940 között szolgálta a bukaresti fekete-fehéreket, ahol Jánosi Béla, a kiváló magyar edző is foglalkozott vele. A sikerek sem maradtak el, 1939-ben a Venus megnyerte a bajnokságot, a következő évben pedig az újabb bajnoki arany mellé a kupát is begyűjtötte.

Az itthoni újságírók elragadtatottan áradoztak Bodoláról: „ő ma Románia legnagyobb tu-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

dású játékos.” (Nemzeti Sport 1937. június 10.) „Megvan benne minden tulajdonság, amely az ideális, modern középcsatárt” jellemzi. (Nemzeti Sport 1937. szeptember 12.)

A második bécsi döntés napján, 1940. augusztus 30-án visszament a NAC-ba. (Nemzeti Sport 1944. január 30.) Oszlopa volt Erdély válogatottjának, amely a „hazatérés” után Kolozsváron, 12 000 néző előtt legyőzte a meglehetősen fáradt Ferencvárost 6:2-re. Egy gólt Bodola rúgott. (Nemzeti Sport 1940. október 14.) Játsozott a visszavágón is, azon a Fradi nyert 3:1-re. (Nemzeti Sport 1941. július 3.)

Hamarosan a meggypiros dresszet is magára ölthette. Az 1940. december 1-jén vívott olasz-magyar előtt a vendéglátók tiltakoztak, mivel Bodola és Spielmann tavasszal még a románoknál játszott ellenük, aztán beletörődtek a két labdarúgó pályára lépésébe. (Nemzeti Sport 1940. december 2.) Utóbb bánhatták is engedékenységüket az azzurrók, mert az újonc lőtte az egyenlítő gólunkat Genovában (1:1). Dudus bekerült a Képes Sport szerkesztősége által összeállított év csapatába is, holott a NAC akkor még második ligás volt, mivel az erdélyi klubokat már nem tudták a legmagasabb osztályba beosztani. (Képes Sport 1940. november 12.)

Bizonyos fogalmakat eleink furcsán értelmeztek, vagy legalábbis másként, mint manapság mi szoktuk. Bodola 1941 őszén csapatkapitánya volt a magyar utánpótlás-válogatottnak, amelyik 4:1-re elverte az Üllői úton a „bécsi csikókat”. (Nemzeti Sport 1941. október 27.) Mi a rendhagyó ebben? A reményteljes utánpótlás „csékája” közelebb járt a harminchoz, mint a huszonkilenchez...

Válogatott társa, Polgár Gyula egyszer élesen megbírált, szerinte egykönnyen elnyomják, és nem is igazi középcsatár, hanem inkább összekötő. (Nemzeti Sport 1941. március 28.) Sepp Herberger, a birodalmi edző más hangnemben nyilatkozott róla a Wiener Montagblatt című lapban: „Bodola személyében a magyarok olyan összekötővel rendelkeznek, aki mindent tud, amit egy labdarúgónak tudnia kell (...)”. (Nemzeti Sport 1942. április 3.)

1942-ben katonai szolgálatra hívták be, mint oly sok kortársát. (Nemzeti Sport 1943. január 19.)

Játsozott az úgynevezett vidéki válogatottban, mely 2:2-re végzett Budapest válogatottjával. (Nemzeti Sport 1942. április 7.)

Fáradhatatlansága miatt a szaklap elnevezte „dugattyúnak”. (Nemzeti Sport 1941. október 31.) A NAC-ot egyébiránt a budapestiek „fakereskedőknek” becézték (vagy inkább gúnyolták?) (Nemzeti Sport 1941. november 4.), máskor pedig szimplán „fásoknak”. (Nemzeti Sport 1943. június 1.)

A kapus elüti a labdát Bodola előtt

Kiválóan teljesített a regnáló bajnok WMFC ellen, négyszer talált a hálójába a 8:2-re megnyert találkozón. (Nemzeti Sport 1942. szeptember 28.) A foglalkozására nézve közüzemi tisztviselő (Nemzeti Sport 1942. szeptember 29.) a bajnok NAC mind a 30 mérkőzésén pályára lépett. (Nemzeti Sport 1944. június 6.) Ezek után nem lehet meglepődni azon, hogy az idény legjobbja lett. (Nemzeti Sport 1944. június 20.) Érdemes róla tudni, hogy hallgatag típus volt, csapattársa, Tóth III szerint „naponta csak két mondatot” mondott. (Nemzeti Sport 1943. szeptember 9.)

A Vörös Hadsereg közeledtének hírére a legtöbb nagyvárosi profi Budapestre költözött. Bodolát illetően folyt a találgatás, hogy melyik fővárosi klubhoz ír alá. A Ferencváros szerződteni akarta, és maga is a zöld-fehéreknél szeretett volna játszani (Nemzeti Sport 1944. október 19.), de nem sikerült az Üllői útra kerülnie. Hosszú huzavona után tudott újra pályára lépni, mégpedig a Nemzeti Vasasban. Ha hiszik, ha nem, akadt vasasos drukker, aki nem örült jövetelének, a leigazolása előtt így fakadt ki: „Ha még Bodolát is sikerül megszerezniünk, menthetetlenül kiesünk a HB-ból is!” (Tudniillik a Hadibajnokságból – a szerzők). (Nemzeti Sport 1944. október 16.) És mintha csak a szkeptikusokat akarta volna igazolni, nem szerzett gólt a 2:2-re végződő Ganz elleni meccsen, amikor bemutatkozott az akkor éppen kék-sárgában játszó Nemzeti Vasasban. (Nemzeti Sport 1944. november 20.)

Nemigen él a köztudatban, hogy korábban szerepelt az Újpestben is, és pont a Nemzeti Vasas elleni barátságos 90 percen (1:0). Szuszával és Zsengellérrel nem is alkottak gyöngé belsőhármast. (Nemzeti Sport 1944. október 26.)

Ahogy kalákába verődve jöttek a partiumi futballisták a front elől Budapestre, ugyanúgy mentek vissza Erdélybe, mihelyst a vén Duna fölött átzúgott a vérzivatar. Bodola is így cselekedett, 1945-től 1946-ig a Ferar Cluj alkalmazásában állott. Neki azonban nem ment oly simán a dolog, mint a többieknek, ugyanis akadtak rosszakarói, és valaki közülük névtelenül följelentette. „Bodola Gyula, a Nagyvárad AC kitűnő játékosa ellen az a gyanú merült fel, hogy a Gestapo kémje volt. Most kiszabadult, mert beigazolódott, hogy ártatlanul gyanúsították. Bodola Kolozsvári Vasasban játszik és újból remek formában van” – tudatta cikkében a debreceni kommunisták kezében lévő Néplap 1945. november 21-én. A szegény Dudus, tán naivan azt hitte, hogy a futball magasan fölötte áll a politikának? És pontosan ezért a tévedéséért válhatott belőle a második világháború utáni időkben a tragikus tapasztalatokkal felvértezett transzszilvanizmus sportbeli értékeinek egyik legfőbb anyaországi őrizője.

1946-tól az MTK-ban folytatta a labdarúgást, ahol Hidegkuti Nándorral, később Sándor Károllyal is együtt játszott a csatársorban. (Képes Sportlap 1948. február 17.) Aligha volt könnyű dolga ellenük a riválisok védelmének. Pályája alkonyán a kék-fehéreknél amolyan hátravont középfedezetet, máskor meg védőt alakított. Bukovi Márton szakvezető ötlete volt, ő rendelte vissza. (Képes Sportlap 1947. október 7.)

„Olyan vagyok, mint az öreg csataló. Egész héten fáj a lábam, de amikor a csapatnak játszania kell, akkor egyszerre nem érzek semmit sem. És játszani akarok!” Játszott is, és – többek között – az ő három góljával nyert az MTK az SBTC

ellen 6:1-re. (Képes Sportlap 1948. március 2.) 1948-ban, 36 évesen egyszer újra szerepet kapott a válogatottban. Összesen 13-szor játszott a nemzeti együttesünkben, 4 gólt szerzett a fellé-

pésein. A magyar élvonalban 181 mérkőzésen 47-szer volt eredményes. (www.romaniansoccer.ro/players/b/bodola)

Az 1950-es évektől számítva edzősködött idehaza. Időrendben a klubjai: Szolnoki MÁV (1950–1951), Szombathelyi Haladás (1951–1953), Pécsi VSK (1953–1954), Komlói Bányász (1954–1955, majd 1958), Pécsi VSK (1958–1959), Gyulai SE (1959–1960), Diósgyőri VTK (1960–1961), Salgótarjáni BTC (1963), Ormosbányai Bányász (1964–1971). (ro.wikipedia.org)

Tréneri tevékenységét nem igazán kísérte szerencse. Komlón például az „edző és a csapat összeforrt”, ám a mester súlyosan megbetegedett, s nem tudta folytatni a munkát, amit elkezdett. (*Képes Sport* 1957. június 18.) 1969-ben kiesett az NB II-ből „a rendkívül mérsékeltlen szereplő” Ormosbányával. A Kazincbarciktól 12:1-re kapott ki a Bányász...(*Képes Sport* 1969. december 2.) Bodola Gyula 1992. szeptember 9-én halt meg Budapesten.

PERÉNYI JÓZSEF

Szórványsorsban itt is, ott is

Perényi (Pecsovsky) József 1921. július 2-án született Temesváron.

Apai ágon szlovák eredetű volt a familiája, bár az atya következetesen németnek vallotta magát. (*Oroszhegyi Károly: Csala, a „szőke csoda”*) 1935-től a Temesvári Kinizsiben (Chinezul Timișoara) futballozott, természetesen ő is a kölyökben kezdte. 1937 tavaszán, a Chinezul–Ripensia derbin mutatkozott be a felnőttek között, de úgy ám, hogy délelőtt még letudta a maga meccsét az ifiben! Tízezer drukker előtt centerhalfot játszott. (*Oroszhegyi Károly i.m.*) Törékeny alkatú (170 centis, 65 kilós) legény volt, aki a műszerész szakmát tanulta ki. (*Nemzeti Sport* 1944. január 30.)

Külsejében és játéktílusában Borsányi Ferencre, az Újpest hajdani klasszis fedezetére emlékeztetett. (*Képes Sport* 1942. december 15.) „Játéka hallatlan könnyed, s mint ilyen, elegáns és esztétikus” volt. (*Képes Sport* 1943. május 4.)

1939-től 1940-ig egy másik helybéli klubot (CAM Timișoara) erősített, majd visszament a Chinezulhoz. (www.romaniansoccers.ro/players) A háborús idők és nélkülözések az ő életét is jelentős mértékben megváltoztatták. A II. bécsi döntés értelmében Temesvár Romániánál maradt, Nagyvárad viszont Magyarországhoz került, ahová a trianoni verdiktig tartozott. A Jocinak is becézett férfiú magyarnak érezte magát, ezért Rónay Ferenc edző hívására „Kelet Párisába” költözött. A honi szövetség közleménye szerint a menekült státusú Pecsovsky (sic!) Józsefet 1942. február 10-én igazolta le a testület a Nagyvárad AC-hoz. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1942. február 20.) A városi közüzemben kapott állást, ahol írógépműszerészként dolgozott. (*Nemzeti Sport* 1942. szeptember 29.) Játszott a vidéki reprezentációban, amely 2:2-t ért el a budapestiekkel szemben az Üllői úton. (*Nemzeti Sport* 1942. április 7.) „Játékával elérte Károly Jenő, Bukovy Márton vagy akár Orth György egykori középfedezet játékát” – méltatta az újságíró. (*Képes Sport* 1943. április 20.)

1943 elején oszlopa volt a Békéscsabán fellépő Körös-vidék válogatottjának. (*Nemzeti Sport* 1944. október 16.) A nagyválogatottba is bekerült, amelyben 1942 novembere és 1943 júniusa

között háromszor szerepelt, s mindháromszor győztes mérkőzésen. A bemutatkozása remekre sikeredett, „Perényi volt a mezőny legjobb embere” – jelentette a sportlap a svájciak elleni 3:0-s siker másnapján. (*Nemzeti Sport* 1942. november 2.) A megdicsért jobbösszekötő visszafo-gott értékelése: „A magyar csapat keményen és jól játszott.” (*Nemzeti Sport* 1942. november 2.)

Szédlő ügyességgel pingpongozott, nem véletlenségből volt az asztalitenisz-szakosztály legfőbb szervezője Váradon. (*Nemzeti Sport* 1943. január 19.)

Ígéretesen induló karrierjének kiteljesedését egy súlyos sérülés akadályozta: „vasárnap a Nagyvárad Törekvés elleni barátságos mérkőzésen szárkapocscsonttörést szenvedett”. (*Nemzeti Sport* 1943. július 27.) Csala (így is becézték) bánatában lemondott a dohányzásról... (*Képes Sport* 1943. augusztus 3.)

Felépülése után pályára lépett a Budapest–Vidék válogatott meccsen, amelyet a házigazda fővárosiak fölényesen (8:2) megnyertek. (*Nemzeti Sport* 1944. március 17.) Ellenben a magyar nemzeti tizenegy-be többé nem hívták meg, holott a szakma tökéletesen elégedett volt a teljesítményével. A bajnoki aranyat megszerző NAC-ban 22 találkozón jutott lehetőséghez.

1944 őszén a front elől nyugat felé menekült a családjával, és akkor különös nyilatkozatot tett: „Azt szeretném, ha a KAC-ban játszhatnék. Legalábbis addig, amíg a viszonyok nem rendeződnek. A Vasassal nem tárgyaltam, szívesebben maradnék itt Kecskeméten. (...) Minden itthoni mérkőzésen legalább 4-5000 néző lenne kinn.” (*Nemzeti Sport* 1944. október 6.) És 48 óra múltával habozás nélkül aláírt a Nemzeti Vasashoz! Azon melegében leszögezte: „Amíg a két gyermekem két hét után végre először meg nem fürösztöm, addig én nem rúgok labdába. Egyelőre szükségszálláson vagyunk, ez bizony nem valami jó előkészítő a Ferencváros elleni mérkőzésre.” (*Nemzeti Sport* 1944. október 8.) Nem is sikerült a debütálása, 6:2-re kikapott a kék-sárga szerelésbe bujtatott csapata a Fraditól. (*Nemzeti Sport* 1944. október 9.)

„Nem játszik gazdaságosan, sőt fölöslegesen pocskolja az erejét azzal, hogy sokat cselez, és sokszor túlzásba viszi a labdacipelést” – bírálta Kompóti-Kléber Gábor, a válogatott játékosból lett szakíró. (*Nemzeti Sport* 1944. október 16.)

Az esztelen vérontás lassan a végéhez közeledett, amikor visszapakoltak Nagyváradra, „a városi vízművek melletti háromszobás lakásukba, amelyet... teljesen kifosztva találtak, a szomszédok törték fel.” (*Oroszhegyi Károly i.m.*) Rövidesen Opatá (Ormos) Zoltán csábításának engedve Kolozsvárra költöztek, a helyi Vasasban (Ferar Cluj) folytatta a pályafutását. „Csala egy ideig ingázott, de aztán lakást kaptak a Szamos-parti városban, a botanikus kerttel szembeni egyik villában.” (*Oroszhegyi Károly i.m.*) Úgy vélte, végleg megállapodhatnak a Házsongárd tövében, ám a sors másként rendelkezett, a következő szezont a formálódó nagycsapat, az ITA Aradnál kezdte. Közben bemutatkozott Románia válogatottjában, ugyanott, ahol a meggypiros trikót először magára ölthette, az Üllői úton. Különös érzések keríthették hatalmukba 1945. szeptember 30-án, amikor egykori csapattársai ellen küldték harcba. Becsülettel tette a dolgát, gólt is lőtt, s tényleg nem rajta múltott, hogy Puskásék irgalmatlan verésben részesítették a „trikolornak” becézett együttest (7:2). Ezzel együtt 1945 és 1958 között harminckétszer játszott a román válogatottban és tizenegy találatot jegyzett. Volt a román nemzeti tizenegy csapatkapitánya is. (*Oroszhegyi Károly i.m.*) „Ha Spielmann első két helyzete bemegy – győzünk. Többet vártam a magyar csa-

1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944

pattól” – fogalmazott a rá jellemző provokatív modorban az 1947-es bukaresti Románia–Magyarország után. (*Képes Sportlap* 1947. október 14.) Tegyük hozzá, hogy 3:0-ra nyertek a látogatók.

1948. október 24-én a keleti szomszédok szállításáról Perényi gondoskodott, mindazonáltal Bukarestben 5:1-re diadalmaskodott a vendégségre érkező magyar legénység.

Az 1952-es olimpián Perényi betalált Grosics Gyula hálójába, a gólját azonban a szovjet játékvezető, Nyikolaj Latisev érvénytelenítette. Turkuban csak nagy nehézségek árán született meg a 2:1-es sikerünk. Ha akkor nyernek Perényiék, nincs olimpiai bajnoki cím, nincs Aranycsapat! Buzánszky Jenő, az Aranycsapat jobbhátvédje egy foghúzás utáni lábadozása miatt nem lépett pályára azon a selejtezőn, kívülről figyelte: „(...) a kese hajú balösszekötő szinte az egész mérkőzést végigbeszélte. Hajtotta az övéit, hol románul, hol magyarul. Ugratta a mieinket, ha valamit elrontottak, mondta nekik, »majd megtanuljátok a leckét odahaza, lesz rá bőven időtök.« (...) Tagadhatatlanul esőrangú szervezőnek és befejezőnek tűnt (...)” (*Sándor Mihály: Vasutasból aranybányász*)

Most kanyarodjunk vissza az aradi periódusához, hiszen bővelkedett bravúrokbán: 1947-ben és 1948-ban bajnoki aranyat szerzett az ITA, 1948-ban a Román Kupát is begyűjtötte a „textilgyári brigád”. 1950-től 1951-ig a népfrontos politikának inkább tetsző osztályharcos nevezettel (Flamura Roșie, azaz Vörös Lobogó) meneltek tovább, és meg sem pihentek az újabb bajnoki trófeáig.

Perényit 1951 őszén a hadsereg központi alakulatához (CCA București) irányították. A Steaua jogelődjénél két bajnoki titulussal (1952, 1953) és egy Román Kupával (1952) gyarapította kollekcióját, tehát képzeletben három csapatával (NAC, ITA, CCA) is felléphetett a dobogó legmagasabb fokára. 1955 és 1957 között újból a Flamura Roșie Arad, 1957 és 1961 között pedig az FC UTA Arad keretéhez tartozott. 1961 tavaszán az élet megadta neki Brassóban, hogy a bánáti piros-fehérek között együtt szerepelhessen a nagyobbik fiával, Pecsovszky II Józseffel. (*Oroszhegyi Károly i.m.*) A fiú büszke lehetett az atyjára, aki Romániában 273 bajnokin 86 gólt szerzett. (www.romaniansoccer.ro/players)

Joci a visszavonulása után 1963 és 1965 között Kudzsirban (Cugir), a gyári klubban edzősködött (kisebbik fia, László a keze alatt futballozott), majd a Petru Groza nevét viselő városban telepedett le a kispadra, de 1965-ben a bányászokkal (Minerul) „sem sikerült mennie.” 1965-ben kinevezték az UTA ifjúsági központjába, ahol 1967-ig tevékenykedett. (*Oroszhegyi Károly i.m.*)

Perényi József 1968. október 6-án, vasárnap halt meg. Aradon, az aradi vértanúk napján.

Sokkal több válogatottságot vallhatott volna a magáénak, és jóval többre vihette volna „Románia valaha is élt legjobb labdarúgója” (*Oroszhegyi Károly i.m.*), ha a II. világháború, a sorozatos sérülései, valamint az ismétlődő, rövidebb-hosszabb eltiltásai nem hátráltatják. Olykor úgy tűnt a kortársainak, mintha izgága megnyilvánulásaival tudatosan keresné a bajt, az utókor azonban hajtsa meg emléke előtt tiszteletteljesen a derekát, mert az „eredendő bűnéről” nem tehetett: a magyaroknak román, a románoknak magyar maradt...

Román és magyar válogatott volt a szász mázoló

Sárvári (Spielmann) Ferenc (román nevén Francisc Spielmann) 1916. július 10-én született Nagyváradon, szász eredetű, de magyar nyelvű családban. A helyi Törekvésben (románul RGM Stăruința Oradea) kezdett el futballozni 1926-ban. 1935-ig játszott a piros-feketéknél, akkor a település erősebb csapatába, a NAC-ba (románul CA Oradea) igazolt. A zöld-fehérek bajnoki ezüstérméből (1935) neki is jutott. A 173 centis, 76 kilós mázoló (*Nemzeti Sport* 1944. január 30.) 1939-től 1940-ig egy évet Resicabányán (románul UD Reșița) futballozott. A XX. század változékony történelmi „időjárásának” köszönhetően 1939. október 22-én gólt rúgott Bukarestben a magyar válogatottnak, kiegyenlítette Tóth III vezető találatát. Később együtt játszottak a NAC-ban és a magyar válogatottban is.

1940. augusztus 30-tól (*Nemzeti Sport* 1944. január 30.) az újra a magyar néven (Nagyvárad Atlétikai Club) szereplő gárda profija lett. Olyan jól teljesített 1940 őszén, hogy bekerült a *Képes Sport* szerkesztősége által megválasztott év csapatába – a második vonalból! (*Képes Sport* 1940. november 12.)

A déli portyáján válogatottunk a veretlenségét köszönhetette a partiumi támadóinak, ugyanis Genovában Bodola, Zágrábban Spielmann egyenlített. (Mindkét összecsapás 1:1-re végződött.) Adjuk most át a szót a zágrábi 90 perc helyszíni tudósítójának: „Spielmannak (sic!) nem ment a játék. Ő játszott a leggyengébben a magyar fiúk közül. Mentsége, hogy ő ellene játszott a horvát csapat legjobb embere, Jazbinsek, ez a kiváló kullancs, aki teljes figyelmét a magyar középcsatárnak szentelte és teljesen meg is bénította. Spielmann azonban nem próbálta meg lerázni őt, nem próbált mozogni, helyet változtatni, már pedig az különösen akkor szükséges, ha az embernek nem eleme a közelharc. Feltétlen dicséret (sic!) illeti viszont Spielmannt a góljáért, amikor egyetlen egyszer meg tudott szabadulni az őrzőjétől, és ekkor meg is szerezte a magyar gólt.” (*Nemzeti Sport* 1940. december 9.)

Sárvári Ferenc a magyar nagyválogatott uniformisában hétszer lépett pályára és három találatot ért el, míg a román színek képviselőjében tizenegy reprezentatív meccsen négyszer volt eredményes.

1941 márciusában Sárvári a B-válogatottban játszott Jugoszlávia ellen, 2:0-ra nyertek a magyarok Újpesten. (*Nemzeti Sport* 1941. március 24.)

Bizonytalán nem meglepő, hogy ő szerezte a Kőrös-parti együttes első, a magyar élvonalban elért bajnoki gólját. Már a 2. percben éles lövést zúdított a másik „visszacsatolt” alakulat hálójába, majd később még egyszer bevette a déliek kapuját (NAC–Újvidék 5:1). (*Nemzeti Sport* 1941. augusztus 21.)

Két hónap múlva az alföldi zöld-fehérek kiütötték a fővárosi zöld-fehéreket (4:1), az Üllői úton is duplázott. (*Nemzeti Sport* 1941. október 20.)

Tagja volt Erdély válogatottjának, amely 6:2-re megverte Kolozsváron a Ferencvárost. A fél tucat gólból kettőt ő jegyzett. (*Nemzeti Sport* 1940. október 14.) Ott volt a visszavágón is, ame-

lyet a IX. kerületiek nyertek meg 3:1-re. A vendégek szépítő akcióját Sárvári fejezte be. (*Nemzeti Sport* 1941. június 3.)

„Remek fizikum és lendület párosul ebben a szívvel-lélekkel játszó játékosban” – méltányolta erőnyeit a hetente megjelenő sportmagazin. (*Képes Sport* 1941. július 1.) Kuriózumnak számított, hogy 1941 őszén szóhoz jutott az utánpótlás-válogatottban a „bécsi csikók” ellen az Üllői úton. 15 ezer néző előtt szerzett két gólt. (*Nemzeti Sport* 1941. október 27.) Hogy mi ebben az érdekes? Akkorra már elmúlt 25 esztendő...

A Nemzeti Bajnokságban az első fél szezonja alatt a 15 fellépésén 13 találatot ért el. (*Nemzeti Sport* 1941. december 19.) Nemcsak futballozott, hanem dolgozott is abban az időben, mégpedig a városi közüzemben mázolóként. (*Nemzeti Sport* 1942. szeptember 29.) Ennek köszönhetette, hogy nem büntették meg, miután munkahelyi elfoglaltságára hivatkozva nem jelent meg Szolnokon, ahol a Móré (Moóré) János megbízott kapitány által összeállított vidéki válogatott a Debreceni VSC-vel mérkőzött 1942. március 25-én. A Fegyelmi Bizottság előtt a labdarúgó kijelentette, hogy nem kapott szabadságot a munkahelyéről, indoklását a testület elfogadta. Rosszabbul járt csatártársa, Bodola Gyula, aki távolmaradását szintén azzal magyarázta, hogy a felettesei nem engedték el. Kiderült azonban, hogy aznap a hivatalban munkaszüneti nap volt. A klubot a szövetség összesen 700 pengőre büntette meg. (*MLSZ Hivatalos Közlönye* 1942. július 3.)

Sárváritól tartottak a korszak kapusai

Bár nem büszkélkedhetett gladiátori termettel, de igazi küzdő típus volt, ha kellett, birkózott, sőt pofozkodott is a bekkjével. (*Képes Sport* 1942. december 1.) Balogh, a BSZKRT híres kullancsa szerint Sárvári a legjobb magyar középcsatár, mert „(...) erélyes, nem hagyja magát elnyomni. (...) Nem leányálom ellene játszani.” (*Nemzeti Sport* 1943. szeptember 3.)

A közismerten szófukar szász fiú az 1942–1943-as bajnokságban ezüstérmet szerzett a NAC-cal. Róla mondta a mindig tréfás kedvű klubtársa, Tóth III Mátyás: „(...) ez a Feri egész nap csak két szót szól az emberhez: reggel, amikor jó reggelt kíván, és este, amikor jó éjszakát kíván.” (*Nemzeti Sport* 1944. május 5.)

Az 1943–1944-es bajnok NAC mind a harminc mérkőzésén szerepet kapott. (*Nemzeti Sport* 1944. június 6.)

Ahogy a szovjet hadseregek, valamint a hozzájuk átalált román dandárok betörték Kelet-Magyarországra, sok váradi játékos elmenekült előlük Budapestre. „Sárvári felől többen is érdeklődnek. Ónody II megmondta, hogy Rákospalotán, rokonoknál lakik a válogatott középcsatár. Ő is el akar helyezkedni valamelyik csapatnál” – adott helyzetjelentést a körülményeiről és a terveiről a sportlap. (*Nemzeti Sport* 1944. október 22.) Végül a Nemzeti Vasashoz igazolták. (*Nemzeti Sport* 1944. október 29.) Több nagyváradi kötődésű labdarúgó (Perényi, Bodola, Mészáros, Szegedi, Tóth III) erősítette a hatalom által kék-sárga szerelésbe kényszerített angyal-

Erdély válogatottjával Budapesten. Áll (balról): Kovács II, Kovács I, Sárvári, Szaniszló II, Haláti, Záborszky. Középen Bodola. Elöl: Császár, Demény, Molnár, Juhász

földieket 1944 őszén, „a sok jó játékos azonban nem mindig alkot jó csapatot!” (Oroszhegyi Károly: *Csala, a „szőke csoda”*)

Sárvári (Spielmann) Ferenc a magyar bajnokságban összesen 163 mérkőzésen lépett küzdő-térre, és 46 gólt jegyzett.

A csatazaj elültével visszatelepült a szülőföldjére. „Sehogy sem ment. Helyzetekbe tudtam hozni magam, de nem sikerült semmit sem befejeznem” – értékelte keseregve a teljesítményét a bukaresti román-magyar (0:3) után. (*Képes Sportlap* 1947. október 14.) Tévedés ne essék, akkor már újra a házigazdák válogatottjában játszott!

1946 és 1948 között Libertatea Oradea (Nagyvárad Szabadság), 1948-tól 1949-ig az IC Oradea, 1950-ben a Progresul Oradea, 1952-től 1953-ig a Metalul Oradea együttesét erősítette. A román első ligában 99 mérkőzésen 56 gólt szerzett. (www.romaniansoccer.ro/players)

Az 1948–1949-es évadban román bajnokságot nyert az ICO gárdájával.

1954-től 1955-ig a Metalul Oradea kispadján ült. (hu.wikipedia.org)

1974. november 21-én hunyt el Nagyváradon. (www.romaniansoccer.ro/players)